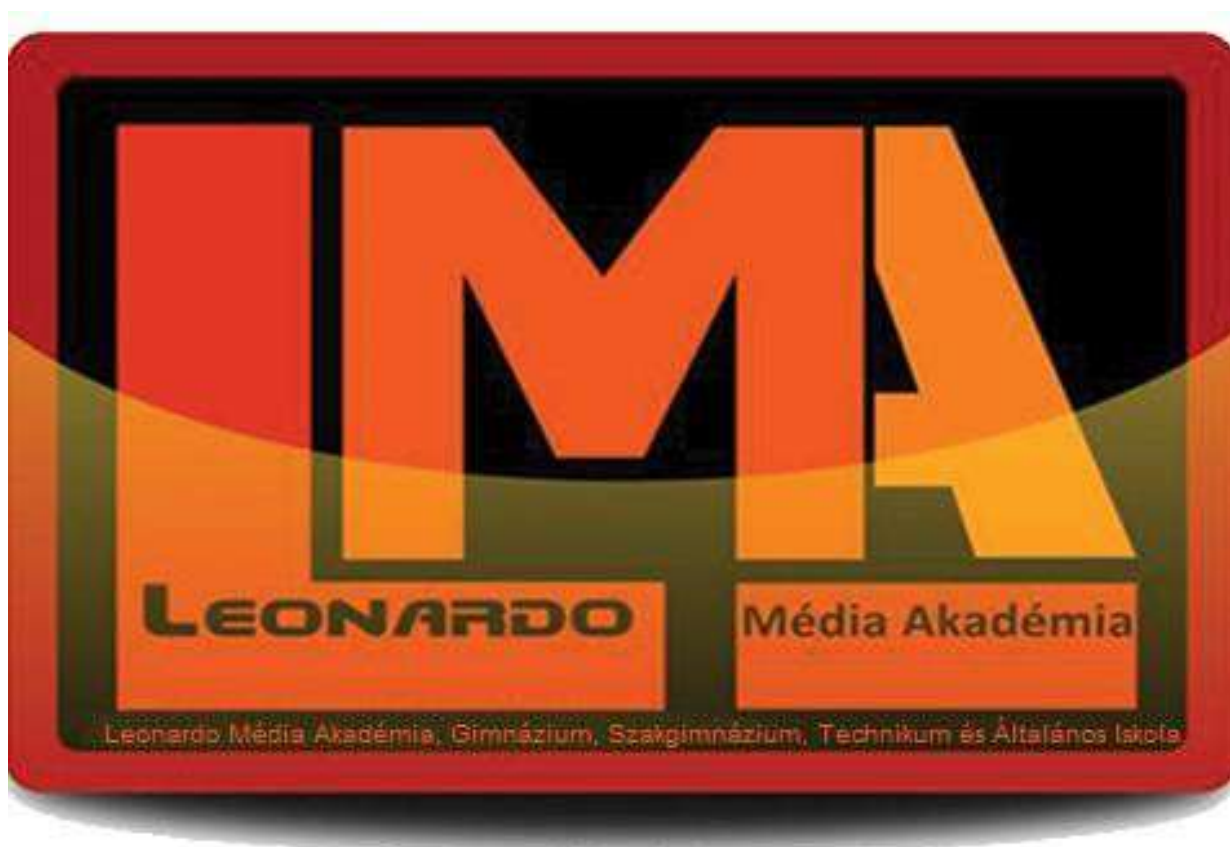

**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola**
4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.
OM azonosító: 200779
Honlap: <https://mediaacademy.hu/>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Hatályos: 2024. szeptember 1. napjától

TARTALOMJEGYZÉK

Küldetésnyilatkozat	5
Az intézmény alapadatai	6
A pedagógiai program jogszabályi háttere	7
1. Nevelési program	8
1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	8
1.1.1. A nevelő-oktató munka alapelvei és értékei	8
1.1.2. Nevelő-oktató munkánk céljai	10
1.1.3. A nevelő-oktató munka, a szakmai oktatás feladatai, eszközei, eljárásai	12
1.1.4. A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott nevelési feladatok	13
1.1.5. Fejlesztési területek-nevelési célok	14
1.1.6. Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek	17
1.1.7. Az egyénre szabott tanulási lehetőségek	18
1.1.8. Kulcskompetenciák	19
1.1.9. Tevékenységközpontú pedagógiák	19
1.1.10. Általános iskolai nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	20
1.1.11. A felnőttoktatásban folyó nevelő-oktató munka szervezeti keretei, alapelvei, szinterei, módszerei	22
1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	24
1.2.1. A személyiségfejlesztés általános feladatai	24
1.2.2. A személyiségfejlesztés feladatai az általános iskolai oktatás- nevelésben	25
1.3. A teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	27
1.3.1. Az egészségfejlesztés feladatai	27
1.3.2. Gyermekek, tanulók veszélyeztetettsége	28
1.3.3. Az iskolai egészségfejlesztési program hatékonysága	28
1.3.4. Célok, feladatok, programok	29
1.3.5. Az egészségnevelés szinterei iskolánkban	32
1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	35
1.4.1. A közösségfejlesztés feladatai	36
1.4.2. Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei	36
1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai	38
1.5.1. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai	38
1.5.2. Az osztályfőnök feladatai	39
1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	39
1.6.1. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók	41
1.6.2. Ifjúságvédelmi feladatok	41
1.6.3. A szociális hátrányok enyhítése	43
1.6.4. Tehetséggondozás	44
1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	46
1.8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	47
1.8.1. A szülői kapcsolattartás alapvető formái	47
1.8.2. A diákokkal való kapcsolattartás formái	49
1.8.3. Az intézmény partnereivel való kapcsolattartás	49
1.9. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei és az alkalmassági vizsga szabályai, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei	50
1.9.1. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei	50
1.9.2. A tanulmányok alatti vizsgák szabályzata	50
1.9.3. Az alkalmassági vizsga	56
1.9.4. A felvételi eljárás különös szabályai	56
1.9.5. Tanulói jogviszony keletkezése, megszűnése a felnőttoktatásban	57
1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	58
1.11. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	59

2. HELYI TANTERV	63
2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését.....	63
2.1.1. Általános iskolai óratervek - nappali rendszerben	64
2.1.2. Általános iskolai óratervek - felnőttoktatás, esti munkarend	65
2.1.3. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben - digitális kultúra emelt szintű (0001).....	66
2.1.4. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben - média emelt szintű (0002).....	67
2.1.5. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben - nyelvi emelt szintű (0003)	68
2.1.6. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben – általános tantervű (0004).....	69
2.1.7. Gimnáziumi óratervek felnőttoktatás, esti munkarendben	70
2.2. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga	72
2.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	72
2.4. A Nemzeti alaptervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai.....	73
2.5. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	75
2.6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	75
2.7. A választható érettségi vizsgatárgyak, amelyekből a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést az iskola kötelezően vállalja	76
2.8. A középszintű érettségi vizsga témakörei az érettségi vizsgatárgyakból	77
2.8.1. A középszintű érettségi vizsga témakörei vizsgatárgyanként a 2020-as NAT alapján.....	77
2.9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	108
2.9.1. Az értékelés elvei, módjai	108
2.9.2. A tanuló teljesítményének értékelése a felnőttoktatás egyes munkarendjeiben.....	110
2.9.3. A tanuló magatartása és szorgalma értékelésének alapelvei.....	112
2.9.4. A magatartás értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban	112
Példás (5).....	112
2.9.5. A szorgalom értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban.....	113
Példás (5).....	113
2.10. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	114
2.11. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	115
2.11.1. A házi feladat korlátai	115
2.11.2. Az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának általános iskolai jellemzői	116
2.12. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagok.....	116
2.13. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	116
2.14. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek	118
2.14.1. Egészségnevelési elvek	118
2.14.2. Az egészségnevelés szinterei	118
2.14.3. Az egészségneveléssel kapcsolatos programok, tevékenységek.....	119
2.14.4. Környezeti nevelési elvek.....	119
2.14.5. A környezeti nevelés szinterei iskolánkban	120
2.15. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	121
2.16. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	122
2.16.1. A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek	122
2.16.2. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelési és minősítési követelményei	122
2.17. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei.....	123
2.18. A 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az	

emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a Nat alapján.....	125
2.19. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	125
3. SZAKMAI PROGRAM	125
3. 1. A szakgimnáziumi képzések szakmai programja	125
3.1.1. <i>A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti grafikus szakirány</i>	<i>126</i>
3.1.2. <i>A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti és médiafotográfus szakirány.....</i>	<i>131</i>
3.1.3 <i>A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Mozgóképfotográfus és animációtervező szakirány</i>	<i>136</i>
3.1.4. <i>A Pedagógiai munkatárs szakképesítés – Pedagógiai asszisztens szakirány</i>	<i>140</i>
3.1.5. <i>A Pedagógiai munkatárs szakképesítés – Gyógypedagógiai asszisztens szakirány</i>	<i>144</i>
3.1.6. <i>A Közművelődési munkatárs szakképesítés</i>	<i>148</i>
3.2. A technikai szakmai oktatás szakmai programja	154
3.2.1 <i>A Szociális és mentálhigiénés szakgondozó szakma</i>	<i>155</i>
3.2.1. <i>A Pénzügyi-számviteli ügyintéző szakma</i>	<i>167</i>
4. Záró rendelkezések.....	173
5. Legitimációs záradék.....	174
6. MELLÉKLETEK	175

Küldetésnyilatkozat

*„Az idő titokban repül el és mindenkit becsap.
Semmi sem múlik gyorsabban, mint az évek,
ám aki erényt vet, az hírnevet arat.”*

(Leonardo da Vinci)

Nevelő-oktató munkánk minden fázisában arra törekszünk, hogy esélyegyenlőségen alapuló nevelési-oktatói rendszert működtessünk és folyamatosan jobbítsuk azt. Ennek megfelelően intézményünkben vezető szerepet kap a humánium.

A korral való haladás minden tudományterület fennmaradásának feltétele, így a pedagógiáé is. Mivel az oktatás optimális működése társadalmi érdek, így kiemelten fontos, hogy igazodni tudjon a változó elvárásokhoz, a társadalom képzési igényeihez. Intézményünk pedagógusai elkötelezettek a pedagógiai megújulás, az innovatív és a kreatív gondolkodás irányában.

Tevékenységünk középpontjában a minőségi nevelő-oktató munka áll, amely biztosítja tanulóink tovább haladását a szülők elvárásainak és a tanulók képességeinek megfelelően. Arra törekszünk, hogy a diákok biztos alapkészségek birtokában, használható, alkalmazható, korszerű tudásra tegyenek szert, és legyenek képesek boldogulni a szűkebb és tágabb környezetükben.

Az intézmény pedagógiai tevékenysége középpontjában az emberközpontú nevelés áll. Arra törekszünk, hogy az iskolánkban megszerzett tudás biztos alapja lehessen bármilyen irányú tudományos vagy szakmai képzésnek. Az egyes tantárgyak tanításával olyan sokoldalú, kreatív, produktív gondolkodásmód kialakítására törekszünk, amely képessé teszi diákjainkat bármilyen probléma megoldására.

A nevelés-oktatás terén kiemelt célunk, hogy tanulóink tovább fejleszthető és piacképes tudás megszerzésére törekedjenek, kialakuljon bennük az önművelés igénye. Rendelkezzenek reális énképpel, amely a pályaválasztás egyik garanciája. Fontosnak tartjuk az egészséges életmódra és a környezettudatosságra való nevelést. Vállaljuk a szociokulturális hátránnyal érkezők, tanulási nehézségekkel küzdők beiskolázását, fejlesztését is.

Céljainkat jól felkészült, szakmailag igényes, megújulásra képes, a minőség iránt elkötelezett, segítőkész, munkakörülményeikkel elégedett munkatársakkal és az intézményünkben tanulókkal, a képzésben résztvevőkkel együttműködve szeretnénk megvalósítani.

Az intézmény alapadatai

Az intézmény hivatalos neve	Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola
Az intézmény székhelye	4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.
Az intézmény alapítója	Leonardo Education Oktató és Szolgáltató Közhasznú Társaság
Az alapító címe	4400 Nyíregyháza, Vasvári Pál u. 12.2/6.
Az intézmény fenntartója	Esélytér Intézményfenntartó
A fenntartó címe	4400 Nyíregyháza, Csillag u. 3.
OM azonosító	200779
Alapfeladatai	<p>Köznevelési alapfeladatai</p> <ul style="list-style-type: none"> • általános iskolai nevelés-oktatás • gimnáziumi nevelés-oktatás • szakgimnáziumi nevelés-oktatás • felnőttoktatás • a többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése – oktatása <p>Szakképzési alapfeladatai</p> <ul style="list-style-type: none"> • technikumi szakmai oktatás
Tagintézményei	<p>Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola Nyírbátori Tagintézménye; 4300 Nyírbátor, Szentvér u. 20.</p> <p>Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola Szegedi Tagintézménye; 6723 Szeged, Pósz Jenő út 2.</p>

Az intézményben az alapító okirat szerinti alapfeladatok munkarendenként

Alapfeladatok	Nappali rendszerű oktatás	Felnőttoktatás		
		Nappali munkarendben	Esti munkarendben	Más sajátos munkarend
általános iskolai nevelés-oktatás: 1-8. évfolyam	X		X	
gimnáziumi nevelés-oktatás: 9-12. évfolyam	X		X	X
szakgimnáziumi nevelés-oktatás: 13-14. évfolyam		X	X	
technikumi szakmai oktatás: 13-14-15. évfolyam			X	

A pedagógiai program jogszabályi háttere

Törvények

- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1999. évi XLII. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
- 2020. évi LXXXVII. törvény: a felnőttoktatás újraszabályozásáról
- 2021. évi LII. törvényegyes köznevelést érintő törvények módosításáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

Kormányrendeletek

- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 5/2020. (I. 31. Korm. rendelet) a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet módosításáról.
- 11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 165/2022. (IV. 28.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet módosításáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

Miniszteri rendeletek

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről (kifutó évfolyamok esetében)
- a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók

1. Nevelési program

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

1.1.1. A nevelő-oktató munka alapelvei és értékei

Nevelő-oktató munkánk értékmérője az eredményesség és a hatékonyság. Egyenlő esélyeket biztosítunk valamennyi tanuló számára, aki intézményünkben veszi igénybe az oktatást. Akár gimnáziumi nevelés-oktatásban vesz részt a tanuló, akár technikai szakmai oktatásban, akár szakgimnáziumi nevelés-oktatásban vagy általános iskolai nevelés-oktatásban, minden tanuló számára esélyegyenlőséget biztosítunk. A legsikeresebb teljesítmények elérése érdekében tesszük a magas színvonalú oktatást mindenki számára elérhetővé. Oktatói munkánkat akkor tekintjük eredményesnek, ha az iskola minden tanulója sikeres.

Célunk az egységes szemléletű pedagógiai kultúra kialakítása. A diák személyisége a pedagógus személyiségének megnyilvánulásai által fejlődik. Ezért különleges felelősség hárul mind szakmailag, mind morálisan a pedagógusokra, az oktatókra.

Arra törekszünk, hogy egységes szemléletű pedagógiai kultúrát alakítsunk ki az intézmény életének különféle szinterein.

Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink tisztában legyenek az alapvető erkölcsi értékekkel, hogy képesek legyenek önmagukat és környezetüket reálisan értékelni. Fontos, hogy el tudják fogadni az őket ért bírálatot, ismerjék és gyakorolják a kulturált együttélés szabályait.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy erősíthessük a tanulóknál az olyan értékes tulajdonságokat, képességeket, mint az önismeret és önbecsülés, a konfliktuskezelés, a tolerancia, az empátia, az együttműködés, a kommunikáció, a kreativitás, a felelősségtudat önmagukért és társaikért. Egyre inkább szükségük van a társadalomban való eligazodás képességére, a kudarc tűrésére. Meg kell szerezniük az egész életen át tartó tanulás, a folytonos (olykor kényszerű) megújulás képességét. Tanulóink legyenek büszkék nemzeti értékeinkre, magyarságukra; jelentsen ez egészséges nemzeti önbecsülést és hazaszeretetet.

Legyen minden diák számára fontos a múlt megismerése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése.

Egyúttal törekszünk a multikulturális értékek megismertetésére, elfogadtatására, továbbá a demokratikus társadalmi értékek, az állampolgári jogok és kötelességek megismertetésére, aktív állampolgárságra való nevelésre

1.1.1.1. Általános alapelvek és értékek

Az általános képzés és a szakképzés egyaránt gondoskodik a gazdaság és a munkaerőpiac szükségleteinek kielégítéséről, egyúttal felvértezi a tanulókat, a képzésben résztvevőket az önmegvalósításhoz és a tevékeny társadalmi szerepvállaláshoz nélkülözhetetlen készségekkel.

- Feladatunknak tartjuk tanítványaink érdekérvényesítő képességének, készségének, valamint önismeretük, önértékelésük, és a reális jövőkép kialakítására való készségük fejlesztését.
- A nevelő-oktató munka diákközpontú, mely során fokozott figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatokat erősítő szervezeti formák kialakítására (osztály-osztályfőnök, tanulócsoporthoz tartozó, az egészséges együttműködéshez szükséges emberi kapcsolatok, viselkedésmódok kiépítése, a kommunikációs formák elsajátítása).
- Iskolánk minőségi oktatással, készségfejlesztéssel törekszik arra, hogy tanulóink képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre, azon kiválasztott tartalmak közlésére, melyek az ismeretek megszerzésében, a folyamatos tanulásban, a megszerzett széleskörű általános és szakmai műveltség gyakorlati alkalmazásában fontosak.
- Kompetensek legyenek a munkaerőpiachoz alkalmazkodó munkahelyek betöltésére,

esetleges szakma – és munkahelyváltásra.

- Valamennyi szakmára való felkészítés során biztos szakmai alaptudást kívánunk átadni és megkövetelni. Olyan tudás kialakítása a cél, mely magában hordozza a továbblépés lehetőségét. Konvertálható, bővíthető és piacképes ismeretek nyújtására törekszünk.
- Tanítványainkat kitartó és pontos munkára neveljük.
- A szakma megtanításán túl fontos feladatunk a választott szakma megszerettetése.
- Fontos alapelvünk a tanuláscentrikus, fegyelmettség, de ugyanakkor jó hangulatú, támogató iskolai légkör megteremtése, a tanulási vágy, képesség, motiváció kialakítása diákjainkban.
- Nevelési munkánk szerves részét képezi az európai és nemzeti humanista értékrend közvetítése, a becsületesség, a nyíltság, az őszinteség, a felelősség, a segítőkészség, a hazafiság, a lokálpatriotizmus, a tolerancia, a másság tisztelete.
- Az egészséges életmód és a környezet- és munkavédelem, mint értékek elfogadását, az ezekhez való igazodást és ennek megfelelő viselkedést fontosnak tartjuk.

1.1.1.2. Pedagógiai alapelveink

Az iskolánkban tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban az **alább felsorolt pedagógiai alapelveket** szeretnék érvényre juttatni:

- **az egyenrangúság elve:** A tanuló teljes jogú résztvevője a pedagógiai folyamatnak. Pedagógus és diák közösen, egyenlő félként vesz részt benne, tiszteletben tartva egymás személyiségét. A tanár a vezető szerep, segítő-tanácsadó, tudásközvetítő feladata van. Bizalom, tolerancia, humánus, megértés, tisztelet jellemzi a kapcsolatot.
- **a felelősség elve:** A pedagógusok felelősek tanítványaiknak a tőlük telhető legmagasabb szintű oktatásért és nevelésért. Példamutató magatartásukkal, a gyerekek döntésekbe való bevonásával a felelősségtudatot átadják a tanulóknak, megértetve velük, hogy vállalniuk kell tetteik következményeit.
- **a következetesség elve:** Megvalósul a tantestület oktató és nevelő munkájában, partnerekkel való kapcsolatában. Tevékenységeinket ugyanazok az elvárások jellemzik: igényesség, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben, a Házirend betartása és betartatása, a teljesítmények folyamatos és azonos mércével való mérése
- **az esélyegyenlőség biztosításának elve:** Minden gyerek pozitív tulajdonságait emeljük ki. Személyes törődéssel, méltányossággal, igazságossággal, küzdeni tudásuk felkeltésével megakadályozzuk a hátrányos helyzetűek leszakadását, elsősorban pedagógiai eszközökkel és megfelelő jelzőrendszer működtetésével segítjük szociális helyzetükből adódó hátrányaik csökkenését.
- **a motiváció elve:** Felkeltjük tanulóinkban a megismerési, felfedezési vágyat, hogy örömmel, kedvvel jussanak el az ismeretekig. Pedagógusaink olyan új tanulási lehetőségeket ajánlanak, változatos szervezési megoldásokat alkalmaznak, amelyek fokozzák a gyerekek aktivitását, olyan módszerek birtokában vannak, amelyekkel pozitív attitűdöt alakítanak ki, pozitív érzelmeket keltenek bennük. Így kreatív, alkotó tagjaivá válhatnak egy – egy közösségnek.
- **a tanulók mindenekfelett álló érdekének elve**
 - maradéktalanul betartjuk a gyermeki jogokat tartalmazó törvényeket
 - megfelelő színvonalon, aránytalan teher nélkül biztosítjuk a szolgáltatások igénybevételeének lehetőségét,
 - segítjük képességeik, tehetségük kibontakoztatását, személyiség-fejlődésüket,
 - lehetőséget biztosítunk ismereteik folyamatos bővítésére, korszerűsítésére
 - ügyeikben méltányosan, humánusan, a többi tanuló érdekeit is mérlegelve, járunk el úgy, hogy a legkedvezőbb döntés születhessen
 - személyiségi jogaikat tiszteletben tartjuk
- **az azonos életkorú gyerekek különbözőségének elve:** Kellő toleranciával vesszük figyelembe a gyerekek eltérő egyéni képességeit, sajátosságait, megismerjük személyiségüket. Méltányoljuk az intelligenciájuk különbözőségét, megfelelően ezzel a gyerekek, családok és a társadalmi elvárások különbözőségének. Ehhez kellő tájékozottsággal kell rendelkez-nünk pszichológiai és pedagógiai tekintetben is. Gondot fordítunk a különleges

bánásmódot igénylő tanulókra, sajátos tanulásszervezéssel, egyéni fejlesztéssel segítjük őket. Változatos pedagógiai és pszichológiai módszerek birtokában megoldjuk, hogy leküzdjék tanulási és beilleszkedési nehézségeiket, segítjük a kiemelkedő teljesítmények felszínre hozását. Arra törekszünk, hogy a különbözőség tisztelete a gyerekekben is kialakuljon, így akadályozva meg a kirekesztést. A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját.

1.1.2. Nevelő-oktató munkánk céljai

- Célunk a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő felkészültségű, középfokú szakemberek képzése, akik képesek a magas színvonalú, hatékony munkavégzésre, a változásokra való gyors reagálásra, a változó társadalmi viszonyokhoz való alkalmazkodásra. Arra törekszünk, hogy tanítványaink képesek legyenek helytállni a munka világában.
- Arra törekszünk, hogy megeremtsük az élethosszig tartó tanulás alapjait, tanítványainkban felkeltsük ennek igényét.
- Célunk, hogy képessé tegyük tanítványainkat ismereteik önálló gazdagítására, az egyéni ismeretszerzésre, melynek érdekében a projektoktatás módszereit is alkalmazzuk.
- Tanulóinkat hozzásegítjük az egyéni tanulási stratégia kialakításához, valamint a nekik megfelelő tanulási módszerek elsajátításához.
- A XXI. sz. követelményeinek való megfelelés érdekében hangsúlyozzuk a digitális kompetencia fejlesztését. Törekszünk arra, hogy tanulóink magabiztosan tudják használni az információs társadalom technológiáinak eszközeit mind a munka világában, mind a kommunikáció és a szabadidő terén.
- Fontosnak tekintjük a tanulók szóbeli és írásbeli kommunikációs képességének fejlesztését. Törekszünk a tanulóhoz szükséges szövegértési és szövegalkotási képességük gazdagítására, a világos, szabatos érvelési technikák, az önkifejezés fejlesztésére.
- A magyar nemzeti kultúra, az anyanyelv védelme érdekében valamennyi tantárgy esetében törekedni kell az anyanyelv szabályainak helyes és pontos stilisztikai, illetve nyelvtani használatára, a szókincs gazdagítására. Az etikus, jogszerű kommunikáció gyakorlása a betegekkel, a leendő munkatársakkal, a családtagokkal szintén e fontos célt szolgálja az egészségügy és a szociális ágazatok esetében egyaránt. Céljaink közt szerepel a kulturális sokszínűség megismertetése, a másság elfogadtatása.
- Kiemelten kezeljük a tehetség felismerését és fejlesztését, tanítványaink felsőfokú tanulmányokra való felkészítését.
- Kiemelt célkitűzésünk a mentális, testi-lelki egészség fenntartása, a betegségek megelőzése, a prevenció.
- Az új szakmák beemelése is megerősíti a kiemelt célkitűzést. A szociális terület képzései a betegek gondozására, ápolására készíti fel a tanulókat.
- Az elméleti és a gyakorlati feladatok megoldása során tanítványainkat igyekszünk minél több sikerélményhez juttatni.
- Gondot fordítunk arra, hogy tanítványaink egymás közti kommunikációja kulturált legyen, valamint arra, hogy a helyes viselkedési normákat elsajátítsák és gyakorolják.
- Célunk a megfelelő önismerettel rendelkező, értékeit ismerő és azokat érvényesíteni is tudó fiatalok nevelése, az ifjúság segítése sajátos problémáinak megoldásában.
- Nemzeti kultúránk ismeretét kiemelten kezeljük. Törekszünk a nemzeti önismeret kialakítására, a hazaszeretet elmélyítésére, a saját és a szomszédságunkban élő nemzetek történelmének, kultúrájának, hagyományainak megismertetésére, ápolására.
- Fontosnak tartjuk a felelős társadalmi magatartás kialakítását, a diákok állampolgári léte történő felkészítését. Szeretnénk elérni, hogy diákjaink érdeklődjenek az aktuális

események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem fő eseményei és tendenciái iránt. Kiemelt szerepet kap a nemzeti öntudat és az európai integráció főbb célkitűzéseinek és értékeinek ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális identitás tudatosítása.

- Fontos terület a káros szenvedélyek, pl. a drog, alkohol és dohányzás elleni küzdelem.

Oktatási céljaink

- A beiskolázott tanulók érettségihez vagy szakképzettséghez juttatása.
- A tanulók ismerjék a tanulás helyes és hatékony módszereit.
- A tanulók ismerjék meg a demokratikus társadalom értékeit, az állampolgári jogokat és kötelességeket.
- A tanulók képességének és érdeklődésének megfelelő végzettség megszerzésére való felkészítés.
- A tanulók szerezzék meg azokat az ismereteket, amelyek birtokában képessé válnak az új technológiák alkalmazására, a felnőttképzésbe, felnőttoktatásba, felsőoktatásba való eredményes bekapcsolódásra.
- Felkészítés a továbbtanulásra.
- Tanulóink legyenek képesek az egész életen át tartó tanulásra.
- Legyenek képesek az értő olvasásra, gondolataikat helyesen és szabatosan tudják megfogalmazni szóban és írásban.

A nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott elveink, céljaink és feladataink

- magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét és a kreativitását;
- tudatosítsa a tanulóknak a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítse meg a humánus magatartásmintákat, pozitív szokásokat, és a tanuló jellemét formálva szolgálja a személyiség kiteljesedését;
- segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak;
- elégedett, magabiztos, optimista és felelősséget vállaló embereket akarunk nevelni;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját;
- a személyiségfejlesztés céljait szolgálja a tevékenységre nevelés (tanulás, munka, közéleti- és szabadidős tevékenységek), a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarati és testi, a nyelvi kommunikációs, a történelmi, társadalmi, politikai, az esztétikai, a szomatikus és a technikai nevelés területei) és a szükségletek alakítása képezze;
- fejlessze a tanulóknak azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek;
- a nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét;
- jellemezze munkánkat egyfelől a következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság;
- a pedagógiai, oktatói munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés álljon;

1.1.3. A nevelő-oktató munka, a szakmai oktatás feladatai, eszközei, eljárásai

- A szakmai oktatás minden területén a szilárd alapismeretek mellett a legkorszerűbb ismereteket adjuk át. Ennek eszközei: a kiváló oktatói munka, a rendszeres önképzés, a helyes tankönyv és szakirodalmi segédletek kiválasztása, szükség esetén kiegészítő anyagok készítése. Terveink között szerepel saját jegyzetállomány kialakítása, annak folyamatos bővítése.
- A tanulókkal szembeni követelményeket időben megismertetjük diákjainkkal, a követelmények betartásának rendszeres ellenőrzésével, meggyőzéssel kívánjuk elérni, hogy azok folyamatosan belső igényükké váljanak.
- A tananyagok folyamatos és következetes számonkérésével az ismeretek megszilárdítását, elmélyítését segítjük. A tanulók kommunikációs képességének fejlesztése érdekében törekszünk a szóbeli és írásbeli ellenőrzés helyes arányaira. Célunk, hogy minél több tanuló nyilvánuljon meg szóban a tanítási órákon és a különféle tanórán kívüli rendezvényeken.
- A szellemi munka örömeinek felismerését segítjük az egyes tananyag-egységekben kiadott önálló munkákkal. Ennek formái a pályázatok, házi dolgozatok referátumok, kiselőadások, projekt munkák.
- A szakma megszerettetését szolgáljuk a tanulók sikerélményhez juttatásával is. A tanári megismerésen túl nyilvánosságot biztosítunk a legjobb elméleti és gyakorlati munkák bemutatására. Ennek formái a kiállítások, vásárok, az iskola honlapja és főigazgatói hirdetések, gyakorlatokon publikálási lehetőségek. Tanárainkkal, oktatóinkkal szemben támasztott követelményünk a folyamatos értékelés.
- A tanulási képességek fejlesztésére minden évfolyamon és képzési formában folyamatosan gondolunk. Az osztályfőnökök vezetésével megkeressük az adekvát képességfejlesztés adott csoportban legmegfelelőbb és legeredményesebb formáját.
- Korszerű és eredményes didaktikai eljárásokkal javítjuk a tanulási motivációt, fejlesztjük a kreativitást és az önálló ismeretszerzést. Házi továbbképzésekkel, bemutatókkal segítjük ennek megvalósítását.
- A didaktikai módszerek kiemelt területe a csoportmunka, melynek révén fejlesztjük tanítványaink együttműködési készségét is.
- Olyan pedagógiai légkört valósítunk meg, amelyben tanítványaink tudnak és akarnak tanulni. A tanárok, oktatók és a tanítványok közötti baráti légkör megteremtésével lehetővé tesszük a személyes problémák feltárását és optimális megoldását. Ebben az osztályfőnökök kiemelt szerepet kapnak.
- A demokrácia alapelveire, a jogállamiságra nevelés áthatja munkánkat.
- A környezet és a természetvédelemre, az egészségtudatos életmódra nevelés valamennyi pedagógus, oktató feladata.

A nevelés és tanulás eszközei és eljárásai

Célok, feladatok	A megvalósítás lehetőségei
A pedagógiai kultúra fejlesztése	Külső- és belső továbbképzéseken való részvétel. Módszertani tapasztalatcserek rendszeressé tétele
A nevelési-oktatási eljárások egységesítése	A nevelési program egységes megvalósítása, a folyamatos megvalósítás érdekében rendszeres megbeszélések szervezése.
A pedagógiai munka színvonalának emelése	A tanítók, tanárok, oktatók magas szintű szakmai felkészültség Korszerű eszközök beszerzése és azok rendszeres használata. Szaktárgyi vetélkedők, versenyek rendezése. A differenciált jellegű oktatás általánossá tétele. Változatos, új oktatási módszerek alkalmazása. A felzárkóztatás és a tehetséggondozás biztosítása. Időszakos belső teljesítményvizsgálatok végzése és elemzése. Bemeneti mérés elvégzése. A lemorzsolódás csökkentését szolgáló módszertan alkalmazása.
Az iskola és a szülői ház közötti kapcsolat megteremtése	A hagyományos kapcsolattartási lehetőségek megtartása és megszervezése: szülői értekezlet, fogadóórás szülői értekezlet, családlátogatás

1.1.4. A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott nevelési feladatok

- a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt,
- fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket
- a felnövekvő nemzedék a haza felelős polgárává váljék, kifejlődjék benne a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítéloképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A NAT fontos szerepet szán a következő értékeknek

- az egyetemes magyar nemzeti hagyományoknak,
- a nemzeti öntudat fejlesztésének, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is.
- az együttműködés a szülőkkel, a gyermekek családi neveléséhez nyújtott pedagógiai segítség, a szülői vélemények, javaslatok befogadásának és hasznosításának
- megteremteni azokat a fórumokat, ahol a szülők és a pedagógusok közötti tapasztalatcsere kölcsönössé, az együttműködés eredményessé válhat.
- a teljesítmény növelésére sarkalljon tanítványt és tanárt egyaránt, hogy az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő legyen,

- egyensúlyra törekszik a műveltség értékhozó hagyományai, valamint az új fejlesztési célok és tartalmak között.
- kialakuljon az a közös nyelv, amelyen a nemzedékek közötti párbeszéd a kölcsönös megértés és tisztelet jegyében folytatható.

1.1.5. Fejlesztési területek-nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

A nevelési célok érvényesülése és megvalósulása a köznevelés folyamatában a tartalmi szabályozás különböző szintjein:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.
- A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése,
- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése,
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése,
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés,
- A tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértése, megvitatása.
- A kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése,

- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- A cselekvő állampolgári magatartásra, a törvénytiszteletre, az együttélés szabályainak betartására,
- Az emberi méltóság és az emberi jogok tiszteletére, az erőszakmentesség, a méltányosságra nevelésre,
- A tanulók megismerjék meg a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a honvédelmi nevelést biztosítása.
- A közügyekben a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztésére,
- A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítása, a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások megismerésére.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.
- A tanulók kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak kifejlesztése.
- A tanulók képessé váljanak az érzelmeiknek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulóknál fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,
- a szexuális kultúra kérdései.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra, a testi, lelki egészségre nevelés,
- A helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- A lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,
- A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,
- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóiban saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.
- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás válik meghatározóvá.
- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, változásokat idézhetnek elő,
- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

- A tanulók életkorához igazodva, átfogó képet kell nyújtani a munka világról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képessé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén,
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát,
- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát,
- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusával,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,
- A különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

- Minden pedagógus, oktató teendője:
- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít,
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban.

- Annak megtanítása, hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;
- Hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások;
- Hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
- Melyek az egyénre szabott tanulási módszerek;
- Miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;
- Hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

1.1.6. Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Az **aktív tanulás** a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében.

Ennek érdekében:

- Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.
- A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek,
- mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása,
 - a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés,
 - a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás,
 - a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti.

- A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (pl. könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).
- A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulónak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben

személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását.

- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

1.1.7. Az egyénre szabott tanulási lehetőségek

Az iskola a tanulók tanulmányi előmenetelét a képességeiknek megfelelő, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával tudja a leghatékonyabban támogatni.

Fontos alapelv, hogy a tanulók közti különbözőségeket az iskola a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, valamint az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintse.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához **olyan fejlesztési célokat kell kijelölni**, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést a tanulási környezethez, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez. Ennek értelmében a képességtartományok mindkét határán - tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte - kihívást jelentő feladatok megtervezése kívánatos.

Különösen fontos, hogy az iskola:

- biztosítsa a tanulás egyéni lehetőségeit és
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítse a hátrányok hatásait, optimális esetben képes legyen kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontos:

- a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő,
- az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint
- a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus, az oktató fejlesztő tevékenysége. Különösen igaz ez:

- a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű,
- a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint
- a szakmai besorolásukat tekintve heterogén,
- az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

Ennek a feladatnak az ellátásában felértékelődik a **segítő szakterületek** (iskolapszichológia, gyógypedagógia, fejlesztő pedagógia) **szerepe**, valamint a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, egymást segítő szakmai tevékenysége.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében. Ez nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége. A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógy-testnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját.

Előremutató folyamatként értékelhető a teamtanításnak olyan alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg, az együttnevelést megvalósító iskolában pedig a tanulót tanító pedagógus és a gyógypedagógus

közösen tervezett tanulási-tanítási programjára, a közös tanításra, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésre épül.

A differenciálás speciális megvalósulása lehet az együttnevelés során a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése.

A **hátránykompenzáció biztosítása** érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanuló szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárások (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazása szükséges a különböző pedagógiai színtereken. A tanulói szükségletek ismeretében az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények, valamint az utazó gyógypedagógiai hálózatok működtetésére kijelölt intézmények és más szakemberek szolgáltatásainak igénybevételével egészítendő ki a tanulók és pedagógusok szakmai támogatása. Ez elősegíti az integrációt, illetve ennek magasabb szintjét, az inklúziót is annak érdekében, hogy a NAT-ban foglalt nevelési-oktatási alapelvek és célok minden tanuló esetében megvalósulhassanak.

A **tehetséges tanulók** tekintetében ezek a szempontok kiemelten fontosak lehetnek, mivel az ő esetükben a tanulási fókusz és az érdeklődést jellemzően a megfelelően motiváló feladatokkal lehet fenntartani. A tehetséggondozást valamennyi nevelési-oktatási szakaszban, minden neveléssel, oktatással foglalkozó intézménynek alkalmaznia kell, és a pedagógiai programjába szükséges beilleszteni.

A **különleges bánásmódot igénylő tanulók** integrációja és hatékony együttnevelése olyan pedagógusokat kíván, akik rendelkeznek az ehhez szükséges szemléletmóddal és kompetenciákkal.

A technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek alkalmazása sokféle módszertani lehetőséget biztosítva segíti a tanulás-tanítás folyamatát. A XXI. századi tanulási környezet nélkülözhetetlen elemét képezi az iskolai tanulóhoz kapcsolódó **digitális technológiával támogatott oktatási módszerek** sokfélesége, ezért különösen fontos, hogy a pedagógusok ismerjék és alkalmazzák azokat. Olyan tanulási folyamatra adnak lehetőséget, amely nemcsak a pedagógus-diák együttműködést, hanem ennek következtében a hagyományos tanulási folyamatot is jelentősen megváltoztathatja, ennek következtében új típusú szerepben jelenik meg a folyamatban mind a tanuló, mind pedig a pedagógus. Ennek gyakorlati leképezése azonban csak úgy valósulhat meg hatékonyan, ha ennek az intézmények pedagógiai gyakorlatában és szemléletmódjában is elfogadott, elismert helye és szerepe lesz.

1.1.8. Kulcskompetenciák

A NAT az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

Ezek a kompetenciák a következők:

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

1.1.9. Tevékenységközpontú pedagógiák

A tanulók saját cselekvésein és tevékenységein keresztül és a másokkal való együttműködésben jut új ismeretek birtokába, sajátítja el a különböző készségeket és képességeket, melyek egyaránt szolgálják saját személyiségének szabad fejlődését és szocializálódását a társadalomba.

- A tevékenységközpontú pedagógiák alappillére a tanulás, a tevékenység önállóságának kialakítása, a csoportban megvalósuló interakciók lehetőségének megteremtése.
- A pedagógus közvetett hatást gyakorol a tanulókra, megteremti a tevékenység feltételeit, motiválja őket, a tevékenység közben támogató, tanácsadó szerepet tölt be.
- A tanulási folyamat során alkalmazott módszerek és szervezeti keretek széleskörű alkalmazása valósul meg, amely lehetővé teszi egy-egy képesség fejlesztésének sokoldalú megközelítését.
- A tanulási tér kitágul, jelentős szerepet kapnak a társadalmi kapcsolatok, erőteljesen érvényesül a komplexitás, a tantárgyközi szemlélet, a tapasztalatgyűjtés lehetősége környezetére, társaira, önmagára nézve.
- Egyaránt kínálunk tanítványainknak heurisztikus (felfedező) tanulási helyzeteket és rendszerező ismeretszerzési élményeket, hozzájuttatva őket a tudás öröméhez.
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési technikák elsajátítása. A tanulók a megszerzett tudásukat, valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében is alkalmazzák. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési rendszerében meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és a szummatív méréseket. Hasznosítjuk az országos mérés során elért eredmények tapasztalatait.

Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait, mintákat nyújtunk a feladat-és problémamegoldáshoz. Kialakítjuk az önálló tanulás és az önművelés képességét. Mindennapi teendőknek tartjuk a diákönkormányzat folyamatos, érdemi működtetését. Az interkulturális oktatás megszervezése szolgálja a kisebbségi kultúrák megismertetését.

Állandó és folyamatos elvárásként fogalmazzuk meg a differenciált tanulásszervezési eljárások tanórai és tanórán kívüli mindennapi alkalmazását.

1.1.10. Általános iskolai nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelveink

Nevelő-oktató munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt:

Alapelvünk, hogy

- A tanulókat az intézménynek fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre. Ennek feltétele a szilárd alapkészségek megalapozása.
- Az intézményben minden tanulónak esélyt kell kapnia szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Ehhez hatékony felzárkóztató-fejlesztő munkára van szükség.
- A kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.
- Az emberi szuverenitás magába foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét. Ehhez fejlett kommunikációs képességre és viselkedéskultúrára van szükség. Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele.
- A megfelelő továbbtanulási irány reális önismeret kialakítását feltételezi.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Céljaink

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi–erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogságukat, boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Ennek érdekében

- Célunk, hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén – a gyerekek okos szeretete hassa át.
- Célunk, hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk, hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzze meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a versenyszellemnek a kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget és az együttműködési képességet.
- Célunk, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Célunk, hogy lehetőleg minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő programokat, tevékenységi formákat.
- Célunk, hogy a nyolcadik osztály elvégzése után minden tanuló továbbtanuljon, az érettségi adó intézményekben továbbtanulók aránya érje el legalább a 60%-ot.
- Célunk, hogy olyan színvonalon és mértékben biztosítsuk iskolánkban a tárgyi és személyi feltételeket, hogy a gyermek és szülő egyaránt érezze: minden esélye megvan a gyermeknek az értelemi és érzelmi fejlődéshez.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink és érdekeink.
- Célunk az európai kultúra, szellem beépítése az alapműveltségbe.
- Célunk kialakítani az integrációs nevelésben való gondolkodást és tudatosítani, hogy európai állampolgárok is vagyunk.

Feladataink

- Az oktatás-nevelés feladata, hogy
- az intézményben együtt élők, dolgozók kapcsolata az egymás tiszteletén, megbecsülésén alapuljon,
- a nevelő, oktató munkát a gyermek tisztelete, szeretete, érzelmi viszonya jellemezze,
- az egymással szembeni tolerancia jegyében az iskola elfogadja a másságot, az egyéniséget, az adottságbeli különbözőséget,
- a felelősségtudat kiépítése, amely együtt jár a követeléssel,
- a követelés személyre szabott és fejlesztő legyen,
- az iskola tartsa tiszteletben az egyén és a közösség szabadságát,
- a tanulás szervezési eljárásaiban törekszik a - humán és reálműveltségi területek, valamint a tárgyi tudás és a kommunikációs készségek egyensúlyára - a gyerekek aktív foglalkoztatására - gyerekek hazaszeretetének, magyarságtudatának erősítésére
- a sokszínű tevékenységével biztosítson lehetőséget a tehetségekkel és a tanulásban lemaradókkal történő együttes foglalkozásra,
- mivel az élet a legfontosabb érték – a testi, lelki egészséges életmódra nevelést kiemelten kezelje, hangsúlyozza a környezeti nevelés fontosságát,
- felvételi elbeszélgetés során vesszük fel tanulóinkat,
- iskolánk tanulóitól elvárjuk a közösen meghatározott értékek és normák elfogadását.

Eljárások, módszerek

Elvárások a nevelők célmegvalósításához, eszközök, eljárások

- Tegyenek szert jártasságra a tudományokban és a nevelés művészetében,
- igyekezzenek minél több értéket közvetíteni, egységes követelményrendszert kialakítani,

- munkájukban legyenek igényesek, pontosak és fegyelmezettek,
- nevelőmunkájukban a gyermekcentrikusság, tolerancia, egyéni bánásmód és türelem tükröződjék. Szeressék tanítványaikat.
- működjenek együtt a szülőkkel és az intézmény partnereivel.

Legfontosabb nevelési tényező

- egyéni pedagógiai hitelesség,
- egészséges életvezetés,
- életigenlő, konstruktív optimizmus.

A pedagógiai munka színvonalának emelését a következő tényezőkön keresztül valósíthatjuk meg

- szilárd, biztos ismeretek nyújtása a tanulóknak,
- a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása,
- az önálló ismeretszerzési igényének kialakítása,
- hatékony tanulási módszerek elsajátítása,
- a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása,
- a műveltségbeli különbségek kiegyenlítése.

Pedagógiai tevékenységünk középpontjában a gyermek sokoldalú személyiség- és képességfejlesztése áll.

1.1.11. A felnőttoktatásban folyó nevelő-oktató munka szervezeti keretei, alapelvei, szinterei, módszerei

Munkarendek a felnőttoktatásban

A felnőttoktatási tanulási-tanítási folyamatok megtervezésében, megszervezésében, és ennek megfelelően az intézményi kínálat kialakításában is figyelembe kell venni a tanulók differenciált időszerkezeti státuszát, munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságát, továbbá tanulási képességeit és szokásait.

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola a jogszabályban (Nkt. 60.§ (8)) a nappali munkarend kötelező tanóráinak százalékában meghatározott óraszámú esti munkarend, továbbá a gimnáziumi nevelés-oktatás köznevelési alapfeladat felnőttoktatásában kötelező órákat elő nem író ún. más sajátos munkarend működtetésére készítette el pedagógiai programját.

Esti munkarendű oktatás

A felnőtt tanulók jelentős hányada korábbi iskolai tanulmányai során nem szerezte meg azokat a kompetenciákat, amelyek az önirányítású tanuláshoz szükségesek. Módszertan, tanulási önismeret és az önálló tanuláshoz szükséges magabiztosság hiányában fokozottan szükségük van a köznevelési intézmény segítségére, a részletes tanári magyarázatra, a rendszeres számonkérésre és arra, hogy egy osztályközösség tagjaiként, valódi iskolai környezetben tanuljanak meg tanulni. Intézményünk a felnőttoktatás keretein belül ezen tanulók számára működteti esti munkarendjét.

Más sajátos munkarendű oktatás

A középiskolai felnőttoktatásba jelentkezők között jelentős számban vannak olyanok, akik az iskolától való távolság, családi helyzetük vagy munkahelyi elfoglaltságuk miatt nem tudják vállalni, hogy több éven keresztül, heti rendszerességgel járnak az iskola által megszervezett és az esti munkarend tanulói számára kötelezővé tett tanórákra.

A más sajátos munkarend jogszabályi meghatározása: „Más sajátos munkarend szerint is folyhat oktatás, ha a tanulónak tanórai foglalkozáson egyáltalán nem kell részt vennie. Más sajátos munkarend szerint folyik a felnőttoktatás különösen a távoktatás formában.” (Nkt. 60.§ (8) bek.) A más sajátos munkarend iránt érdeklődők általában a kötelezővé tett konzultációkon nem tudnak rendszeresen részt venni. Számukra csak olyan megoldás jöhet szóba, amelyben idejüket teljesen

önállóan beosztva, az iskolától a tananyag feldolgozásához, ütemezéséhez, a tanulás orientálásához sokoldalú segítséget kapva, a gimnáziumi oktatásban használt írott taneszközökből készülnek fel a számonkérésekre. A számonkérések ütemezésekor is figyelembe kell venni, hogy a tanulók jelentős része nem tud rendszeresen megjelenni az intézményben.

A más sajátos munkarend szervezeti keretei

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskolában a más sajátos munkarendjében tanítási órák nincsenek, a felnőtt tanulók önállóan és saját tempóban készülnek fel az évfolyamot lezáró osztályozó vizsgára. A tanulók tanulási tevékenységét az intézmény a következőkben részletezett módon segíti, támogatja:

· Szaktanári segédanyagok: A beiratkozott tanuló az intézmény által működtetett tanulási keretrendszerbe lépve, minden tantárgyból a nyomtatott taneszközök feldolgozását elősegítő, a tanulást, készülést orientáló segédanyagokat olvashat/tölthet le.

A segédanyagok négy részre osztásával a konzultációk időpontjához illesztve ütemezzük a tanulást.

Önellenőrző kérdéssorok: A keretrendszerben minden negyedéves szaktanári segédanyaghoz legalább egy önellenőrző feladatsor, kérdéssor hozzáférhető. Az önellenőrző feladatlapok kitöltése, a feladatok megoldása kötelező, a vizsgára történő jelentkezés feltétele. Az önellenőrző feladatok leadása papír alapon történik a szaktanárnak, a feladatok leadásának határideje az osztályozó vizsgákat megelőző hét utolsó munkanapja. Adott konzultációra vonatkozó, adott konzultáció alkalmáig a szaktanárnak benyújtott önellenőrző feladatsorokat a szaktanár a következő konzultációig átnézi, kijavítja, a soron következő konzultáción a problémákra, hibákra felhívja a tanuló figyelmét. Amennyiben a tanuló nem a konzultációig nyújtja be a megoldott feladatsorokat, illetve a benyújtott feladatsorok nem az adott konzultációra vonatkoznak, a feladatsorok átnézése, javítása nem képezi a szaktanár feladatát.

Konzultációk: A távoktatás tanulói a tanév rendjében meghatározott időpontokban negyedéves szaktanári konzultációkon vehetnek részt. A konzultációkon, amelyek nem tanítási órák, a konzulens kiemeli az aktuális negyedévre vonatkozó segédanyag fontosabb kérdésköreit, válaszol a tanulók kérdéseire, továbbá a következő anyagok elsajátításával kapcsolatban ad tanulási tanácsokat. A konzultációkon a részvétel ajánlott, de nem kötelező.

A felnőttoktatásban folyó oktató-nevelő munka alapelvei

Tanulóközpontúság

Minden felnőtt tanulónk számára biztosítjuk az eredményes és nyugodt tanulás feltételeit. Tisztában vagyunk azzal, hogy felnőttként, munka és család mellett iskolapadba ülni nagy kihívás. Általános tapasztalat az, hogy a tanulók a felnőttoktatásba bekerülve a tananyag mennyiségétől és nehézségi fokától, valamint a kötelező iskolalátogatástól megijedve, önbizalom és kitartás hiányában lemorzsolódnak, és abbahagyják a megkezdett tanulást. Feladatunk a tanulók önbizalmának, kitartásának, helyes tanulási képességeinek kifejlesztése, a tanulók élethelyzetéhez illeszkedő terhelés beállítása és figyelemmel kísérése, a lemorzsolódás megakadályozása. A feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a tanári segítségben, az ellenőrzésben és értékelésben kiemelkedő szerepet kap a differenciálás és a tanulók egyéni képességeinek fejlesztése.

Szabadság

A szabadság elvét, a rendet, toleranciát, empátiát, a személyiség tiszteletét intézményünk a tananyagban, az intézmény tevékenységeiben és a nevelési elvek alkalmazásában kiemelten kezeli. Az egyén szabadságának tiszteletben tartása a kreativitás és az egyéni teljesítmények alapja. A tanulónak joga van információt kapni és véleményét kifejezni minden személyét és tanulmányait érintő kérdésben. Az iskolai kötelezettségek teljesítése nem sértheti a tanulók személyiségét, cselkvési szabadságát, családi- és magánélethez való jogát. Elfogadjuk a másságot, de nem toleráljuk a közösségellenes magatartást.

Felelősség

Az iskola tanárai és diákjai egyaránt felelősek önmagukért, egymás és az iskola egészének fejlődéséért. A tanárok személyes példamutatással és különböző pedagógiai eljárások alkalmazásával segítik a tanulók helyes szemléletének kialakítását, erősítését.

A tanulók felelősek önmagukért, tanuló társaikért, a rájuk bízott feladatok felelősségteljes elvégzéséért és az iskolai értékek megőrzéséért.

Az iskola felelőssége, hogy a köznevelési szabályzóban megfogalmazott követelményeknek és a társadalmi normáknak megfelelő oktatást, nevelést és fejlesztést végezzen.

Teljesítmény

Az iskolába beiratkozók heterogén előismeretekkel rendelkeznek, így eredményeik értékelése és teljesítményük fokozása szempontjából különösen fontos, hogy tudásukat és képességeiket a pedagógusok pontosan felmérjék. A teljesítmények következetes értékelésével motiváljuk a jobb eredmények elérését. Teljesítményértékelésünk alapja az egyenlő és objektív elbírálás elve.

A felnőttoktatásban folyó oktató-nevelő munka szinterei

Az esti oktatásban az oktató-nevelő munka elsődleges szintere a tanítási óra. A tanítási óra elsődleges helyszíne az osztályterem, de ettől a tanmenetben megtervezett és lefektetett módon el lehet térni. Tanórán kívüli tevékenységként az intézmény munkatársai és az osztályközösségek szervezhetnek iskolán kívüli közös programokat.

A más sajátos munkarendben tanítási órák nincsenek, a tanuló az iskola sokrétű támogatása mellett önállóan készül, a konzultációkon pedig személyre szabott szaktanári segítséget kap.

A felnőttoktatásban folyó oktató-nevelő munka módszerei

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele a tanulás belső motivációját kialakító és fejlesztő pedagógiai folyamat megfelelő megtervezése és végrehajtása.

Az felnőttoktatás jellegéből, a tanórák számából és a tanulók összetételéből fakadóan az intézmény oktató-nevelőmunkájának leglényegesebb módszerei azok, amelyek feltárják a tanulók előzetes ismereteit, tudását és segítik az otthoni önálló tanulást: előadás, magyarázat, szemléltetés. A tanórai folyamatokat azonban úgy kell megtervezni, hogy frontális osztálymunka mellett a tanulók tevékenysége, önállósága, kezdeményezése, problémamegoldása és alkotóképessége is teret kapjon: páros-, csoport- vagy osztálymunkában folyó vita, megbeszélés, projektek, kooperatív és szociális technikák.

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1.2.1. A személyiségfejlesztés általános feladatai

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése,
- az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése,
- az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése,
- a közjóra való törekvés megalapozása,
- a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése
- a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre nevelés az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt,
- a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képessége fejlesztése.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék

- a haza felelős polgárává váljék;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A nevelési-oktatási folyamatnak és az oktatásnak összhangban kell lennie hazánk jogállamiságával, az élet és az emberi méltóság tiszteletének elvével, valamint az ezzel összefüggő lelkiismereti és vallásszabadsággal, továbbá a Föld, az ember, a természet és a kultúra védelmét szolgáló nemzetközi egyezményekkel.

Iskolánkban a fenti célok mellett az oktatás, a szakképzés és a nevelés teljes összhangjának megteremtésére törekszünk, figyelembe véve azt a tényt, hogy a beiskolázott tanulónk nagyon különböző színvonalú általános iskolákból érkeznek, és a képességek szempontjából is nagy szóródást mutatnak. Célunk a szociokulturális hátrányok csökkentése az iskolánkban megvalósuló tanítási – tanulási, nevelési folyamat eredményeképpen. A gyermekcentrikus, humánus iskolai légkör megvalósítására törekszünk, mert az nagymértékben elősegíti a képzési célok megvalósítását. Alapvető feladatunk, hogy tanulónk a képzés végén a neveltségi szintjükben mutatkozó hiányosságok nagy részét pótolva hagyják el iskolánkat.

Esélyegyenlőség megteremtése

Az iskolai élet sajátosságaiból adódóan egyik legfontosabb alapelvünk az esélyegyenlőség megteremtése iskolánkban, ezt

- az átjárhatóság lehetőségeinek biztosításával,
- felzárkóztató programokkal,
- képesség szerinti differenciálással,
- objektív értékeléssel,
- világos követelménytámasztással érjük el.

A kívánt célok elérése során feladatunk a tanulók személyiségének mind teljesebb kibontakoztatása. E feladat megvalósítása során számolunk

- a nevelők személyes példaadásával, felelősségtudatával,
- a szervezett ismeretközvetítéssel,
- a szociális hálóval és egyéb környezeti tényezőkkel,
- a szülői - társadalmi háttér támogatásával.
- a tanulók eltérő szintű adottságaival,
- a tanulók eltérő ütemű, mértékű fejlődésével,
- az életkori sajátosságokkal,
- az iskolai és az iskolán kívüli tanulással,
- az osztály és iskolai közösség pozitív hatásával,

1.2.2. A személyiségfejlesztés feladatai az általános iskolai oktatás-nevelésben

Az intézmény személyiségközpontú iskolának vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt fektet a tanulók személyiségének fejlesztésére. Arra törekszik, hogy

a személyiségfejlesztés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés megvalósítására sokoldalú lehetőséget biztosít az általános iskolai oktatás-nevelés folyamatában egész napos nevelés.

Az iskola programja, a tanítók hitvallása az iskola szellemisége elfogadja, természetesnek tartja, hogy minden gyerek, fiatal más és más, önálló személyiség.

Fontos a tanórai keretek között megvalósuló személyiségfejlesztés, a tananyag és a szabadidő-tevékenységek által nyújtott lehetőségek kihasználása.

Emellett elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerése valóban megtörténjék, ne csupán tanulmányi eredményeik alapján legyenek információk az adott diákról. Ehhez gyerekek mélyebb megismerése szükséges. Teret kell biztosítani a tevékenységek más formáinak, a reggeli beszélgető-körök mellett a játéknak, más szabadidő-tevékenységnek is, amelyben bárki lehet eredményes és a közösség hasznos tagja. Ennek érzése pozitívan hat a tanulók egész személyiségére, erősíti az elfogadást.

Az iskola fontosnak tartja a diákok reális önismeretének, önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A személyiségfejlesztés legfontosabb lépcsője, hogy a tanulók tisztában legyenek saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azt. Ennek reális ismeretében valósulhat meg a személyiségfejlesztés bonyolult feladata.

A program pedagógusainak értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, mintát nyújt a gyermekek számára.

Hasznos e célból a szöveges értékelés gyakorlata is, hiszen nem érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fontos a tanulók önértékelése is, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket.

Az integrált nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon meghatározó lehet. Az iskola tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. Megtanulják, hogy mindenki felelős a társáért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre.

1.2.2.1. Az általános iskolai képzésünk sajátosságai

Az iskola pedagógiai törekvései a klasszikus humanista szellemű értékek kialakítása, a személyiség sokoldalú fejlesztése és a tanulók teljesítményre való ösztönzése határozza meg.

Személyiségfejlesztés

Iskolánkban olyan pedagógiai munkát szeretnénk végezni, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Nevelési módszereinket az alábbiak szerint válogatjuk meg:

Elemi tevékenységet irányító nevelési módszerek

- tapasztalás, cselekvés (játék, utánpótlás, azonosulás)
- szoktatás
- követelés (célok, feladatok)
- A tudatosítás nevelési módszerei
- meggyőzés (erkölcsi tudatosság formálása)
- jutalmazás, büntetés
- A tudatos tevékenységet befolyásoló nevelési módszerek
- akaratnevelés (motivációs rendszer kiépítése)
- jellemformálás (világnézet formálása)

Mindezekkel a módszerekkel tanulási folyamatokat irányítunk. A személyiségfejlődés a társadalmi nevelő hatásokkal befolyásolt tanulási folyamatok eredménye. E módszerek tehát tanulási módszerek. Milyen diákokat szeretnénk tanítani?

- Legyen nyitott - ha zárkózott, akkor igyekszünk nyitottá tenni (KAP, drámapedagógia, önismeret tréning).
- Legyen eleven - ha csöndes, akkor igyekszünk bátorítani (KAP).
- Legyen magabiztos - ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne (KAP).
- Legyen kedves - ha rosszkedvű, akkor kedvességgel közeledünk hozzá (KAP, pozitív megerősítés).
- Legyen barátkozó természetű - ha magányos, igyekszünk magányát oldani (KAP, rendezvények, önbizalmat növelő tréningek).
- Legyen szorgalmas - ha lusta, igyekszünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt (KAP).
- Ha nem az okosság a fő erénye, akkor keresünk benne más értékeket (KAP, differenciált foglalkozás).
- Legyen kitartó (KAP).

A fenti kritériumoknak ismeretében, az életkori sajátosságnak megfelelően, az alábbiakra fordítunk kiemelt figyelmet, elsősorban az osztályfőnöki órákon, a reggeli beszélgetőkörökön, az etika tantárgy keretében, valamint az életgyakorlat alprogrami foglalkozások alatt.

Az iskola nagy hangsúlyt fektet a tanulók képességének kibontakoztatására, amelynek célja a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztése a nevelő-oktató munka során. Tevékenységünk alap gondolata, hogy a mindennapi munkát multikulturális tartalom töltsse meg.

A nyírbátori tagintézményünkben a Komplex Alaprogram (továbbiakban KAP) szerint végzik a pedagógusok oktató – nevelő munkájukat. A Komplex Alaprogram az egész napos iskolai nevelés-oktatás fejezetben került kidolgozásra.

1.3. A teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

1.3.1. Az egészségfejlesztés feladatai

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszeresen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozásra nevelés,
- az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,
- a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,

- az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése, területére terjednek ki.

A nevelési-oktatási intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

A nevelési-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el.

A nevelési-oktatási intézmény saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján és az intézményben iskola-egészségügyi szolgálatot ellátó szakemberen kívül csak olyan, a nevelési-oktatási intézménnyel jogviszonyban nem álló szakembert vagy szervezet programját megvalósító személyt vonhat be tanórai vagy gyermek, tanuló részére szervezett egyéb foglalkozás vagy egyéb egészségfejlesztési és prevenciós tevékenység megszervezésébe, aki vagy amely rendelkezik az egészségügyért felelős miniszter által kijelölt intézmény szakmai ajánlásával.

A nevelési-oktatási intézmény vezetője az egészségfejlesztési és prevenciós programok kiválasztásánál beszerzi

- a) az intézményben dolgozó óvoda- vagy iskolapszichológus,
- b) az iskola-egészségügyi szolgálat, továbbá
- c) amennyiben működik, a helyi vagy megyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórum véleményét.

A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés módszertani útmutatóját az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.

1.3.2. Gyermekek, tanulók veszélyeztetettsége

A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem, területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

1.3.3. Az iskolai egészségfejlesztési program hatékonysága

Az iskolai egészségfejlesztés akkor hatékony, ha teljes körű. Ez az alábbiak teljesülését jelenti:

mindegyik fő egészség-kockázati tényezőt befolyásolja;

az iskola mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van;

az egészségfejlesztést megvalósító iskola minden tanulója részt vesz benne;

a teljes tantestület részt vesz benne;

bevonja a szülőket és az iskola közelében működő, erre alkalmas civil szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét (pl. fenntartó) is.

Helyzetelemzés, állapotfelmérés

Szükséges, hogy a pontos helyzetelemzéshez kérdőíveket töltsenek ki az alábbi személyek:

- a szülők,
- a főigazgató,
- az iskolai védőnő,

- az iskolaorvos,
- az iskolapszichológus,
- az egészségneveléssel összefüggő ismereteket tanító tanárok,
- az iskola végzős diákjai.

A kérdőíves felmérést évente el kell végezni. S az abból levont következtetések alapján az egészségfejlesztési programot módosítani kell.

Létrehozunk egy egészségfejlesztési munkacsoportot. Ennek tagjai:

- a főigazgató,
- az iskolapszichológus,
- a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős,
- a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus,
- az iskolaorvos,
- az iskolai védőnő és
- az osztályfőnöki és a természettudományi munkaközösség, a testnevelési munkaközösség vezetői.

A csoport feladata a kérdőívek összeállítása és éves kiértékelése, az egészségfejlesztési program módosítása.

Iskolánk profiljából adódóan tanulóink leterheltek. Tapasztalhatók a helytelen táplálkozásból fakadó emésztőrendszeri problémák, melyek a fizikai teljesítőképesség valamilyen irányú hanyatlásához, többek között elhízáshoz, túlsúlyhoz vezetnek. A diákok gyorsan, kapkodva étkeznek, s nem az egészséges táplálkozásnak megfelelő ételeket eszik. Vannak gyógytestnevelésre és könnyített testnevelésre utasított tanulóink, akiknek valamilyen szervi elváltozásuk van. A tanulók zöme nem sportol eleget.

1.3.4. Célok, feladatok, programok

Az oktató és nevelőmunka mellett iskolánkban kiemelt hangsúlyt kap az egészséges életmód. Figyelmet fordítunk az ezen korosztályt (14-18 évesek) markánsan érintő problémák megelőzésére. Folyamatosan megpróbáljuk nevelésükben érvényesíteni és elfogadtatni velük, hogy az egészséges életmód nem csupán az egészségkárosító anyagok és szerek mellőzését jelenti, hanem ezen túlmenően a mindennapi életünkbe szervesen beépülő napi tevékenységeket is (pl.: rendszeres napi tisztálkodás, külső megjelenésünkre való odafigyelés, rendszeres sportolás, egészséges táplálkozás stb.). Ezek nemcsak egészségesen és fitten tartják szervezetünket, hanem egészséges gondolkodásra is nevelnek.

Céljaink

- A tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel azt, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.
- Fontos feladatnak tekintjük a káros függőséghez vezető szokások és életmódok kialakulásának megelőzését.
- Ismerjék fel a mindennapos testmozgás fontosságát az egészség megőrzésének érdekében.
- Ismerjék fel a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében.
- Ismerjék meg a tanulók a városban és térségében a környezetvédelemben tevékenykedő civil szervezetek munkáját.
- Ismerjék meg a tanulók önmagukat, saját fejlődésüket.
- Ismerjék meg az egészséges táplálkozás szabályait!
- Kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársaink iránti elfogadó és segítőkész magatartás kialakításának.
- Lépjenek fel az iskolai bántalmazással és erőszakkal szemben.
- Megfelelő elsősegély-nyújtási ismeretekre tegyenek szert.

- Szerezzenek elegendő tudást és ismeretet, hogy képesek legyenek ne csak maguk, hanem mások egészségének és életének védelmére is.

Fejlesztési követelmények

- A tanulóknak a már meglévő ismereteikre támaszkodunk. Az egészségre vonatkozó fogalomkészletüket bővítjük, egyre differenciáltabbá tesszük.
- Az egészség megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez szükséges képességeket a tanulói aktivitásra épülő módszerekkel, pozitív példák, minták megerősítésével fejlesztjük.
- Az oktatás során a tanulók jussanak közvetlen tapasztalatok birtokába a lényeges fogalmak értelmezése terén, váljon érthetővé és élményszerűvé számukra az egészséges- kevésbé egészséges tevékenységformák, anyagok közötti megkülönböztetés, pozitív életszemlélet.
- Fokozatosan fejlődjön mozgásigényük, ezzel együtt állóképességük.
- Helyes erkölcsi szemlélet fejlesztése (pl. társadalmi, nemi és családi élettel kapcsolatban.)

A fenti célok megvalósítását az alábbi módszerekkel igyekszünk elérni

- a helyi egészségvédelmi programokban való részvétellel,
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítésével,
- az iskolai egészségügyi szolgálat tevékenységének elősegítésével,
- kortárssegítők képzésével,
- serdülőkori önismereti csoportfoglalkozásokkal,
- sportrendezvények, kirándulások, egészségnapok, előadások rendszeres szervezésével,
- szituációs játékokkal.

Egészségnevelés programjai különböző részterületeken

Dohányzás elleni küzdelem

Az iskolában minden fórumon (osztályfőnöki óra, szülői értekezlet, tantestületi értekezletek) említést teszünk róla, és hangsúlyozzuk ennek egészségromboló hatását. Az ügyeleti szolgálat segít a dohányzás megfékezésében, az újabb dohányzók számának csökkentésében, a térbeli korlátozások szigorú ellenőrzésében.

Alkohol-és drogprevenció, korszerű táplálkozás

Az alkohol- és drogprevenció megjelenik a kémia, biológia tantárgyak tananyagában, valamint az osztályfőnöki órák témakörei közé tartozik. A gyermek és ifjúságvédelmi felelős feladata az osztályfőnökök ezirányú tevékenységének segítése. Fontosnak tartjuk a témával kapcsolatos szóróanyagok, kiadványok eljuttatását a diákjainkhoz.

Egészségünk megőrzésében döntő fontosságú a korszerű táplálkozás megvalósulása.

Elsősorban osztályfőnöki és biológia órákon tudatosítjuk ennek jelentőségét, igénybe véve szakemberek segítségét.

A helytelen táplálkozással és életmóddal összefüggő betegségeket meg kívánjuk ismertetni a tanulókkal (elhízás, fogszuvasodás, keringési, daganatos megbetegedések stb.)

Felhívjuk a figyelmet a helyes táplálkozásra.

Betartjuk az alábbi jogszabályi előírásokat:

A nevelési-oktatási intézményben, valamint a nevelési-oktatási intézményen kívül a gyermekek, tanulók részére szervezett rendezvényeken a népegészségügyi termékadóról szóló 2011. évi CIII. törvény hatálya alá tartozó, továbbá alkohol- és dohánytermék nem árusítható. A nevelési-oktatási intézményben, valamint a nevelési-oktatási intézményen kívül a gyermekek, tanulók részére szervezett rendezvényeken alkohol- és dohánytermék nem fogyasztható.

Az iskola házirendjében meghatározzuk azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a tanulóknak az iskolában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

Ha a nevelési-oktatási intézmény fenntartója vagy az intézmény vezetője – amennyiben erre az

intézmény szervezeti és működési szabályzata feljogosítja – megállapodást kíván kötni az intézményben üzemelő élelmiszerárúsító üzlet vagy áruautomata működtetésére, döntéséhez beszerzi az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleményét. Az iskola-egészségügyi szolgálat abban a kérdésben foglal állást, hogy az árukínálat megfelel-e az egészséges táplálkozásra vonatkozó ajánlásoknak, továbbá hogy tartalmaz-e olyan terméket, amely alkalmas lehet a tanuló figyelmének, magatartásának olyan mértékű befolyásolására, hogy azzal megzavarja az nevelési-oktatási intézmény rendjét, vagy rontja a nevelő-oktató munka hatékonyságát.

A nevelési-oktatási intézmény fenntartója, vezetője nem köthet megállapodást, ha az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleménye szerint az árukínálat nem felel meg az ajánlásoknak, kivéve, ha az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség a megállapodás megkötését támogatja. Az intézményben üzemelő élelmiszer-árúsító üzlet nyitvatartási rendjének és az áruautomata működtetési időszakának a megállapodásban történő meghatározásához a nevelési-oktatási intézmény vezetője beszerzi a fenntartó, az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat egyetértését.

A személyi higiéniai szokások kialakítása

Ezen a területen döntő jelentőségű a testnevelés órák és sportfoglalkozások, a tanműhelyi gyakorlatok utáni tisztálkodási lehetőség biztosítása, e tevékenységek megfelelő öltözékben való gyakorlása. Az iskolai mosdók és WC-k állapotának megőrzésére, kulturált használatára oda kell figyelni. Az osztályfőnökök, a biológia- és testnevelő tanárok különös gondot fordítanak a tisztálkodás fontosságának tudatosítására. A személyi higiénia, a mosakodás szokásainak, rendszerességének és alaposságának jelentőségét hangsúlyozzuk, elfogadtatjuk tanulóinkkal.

Aktív testmozgás elterjesztése

Az iskola a tanulók számára a mindennapi testedzés megvalósítását a helyi tanterv óratervében a meghatározott kötelező testnevelés órák keretében biztosítja. Nagy tömegeket megmozgató, iskolai sportnapokat szervezünk. Bekapcsolódunk a városi sportprogramokba.

Orvosi és védőnői szolgálat, iskolapszichológus működése

Iskolánkban orvos, védőnő, iskolapszichológus teljesít feladatot.

Az előírásoknak megfelelően felszerelt orvosi szoba áll rendelkezésükre, ahol feladatukat ellájtják. 9-14. évfolyamon évente egy alkalommal valamennyi tanuló biometriai szűrővizsgálaton esik át, melyet a védőnő végez (testmagasság, testsúly mérése, vizelet-, szem-, fül-, vérnyomás vizsgálat). Ugyancsak egy alkalommal minden tanuló átesik orvosi vizsgálaton is, ahol a szív, a gerincoszlop, a lábboltozat, a pajzsmirigy és az idegrendszer alapvizsgálatai történnek meg.

Egyes szakmák esetében alkalmassági vizsgálaton esnek át a tanulók, ahol az adott szakra történő alkalmasság dől el. A szűrővizsgálatokon megállapított egészségügyi problémákkal küzdő tanulókat az illetékes szakorvosi vizsgálatra utalja az iskolaorvos, s ettől fogva valamennyi vizsgálati eredményét figyelemmel kíséri. Évente kétszer fogászati vizsgálaton vesznek részt a tanulók szervezett iskolai keretek között. Az iskolapszichológus és az osztályfőnök rendszeresen beszél az iskolai erőszak és bántalmazás ellen a tanulóknak és a szülőknek.

Lelki egészségfejlesztés

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Az iskola kiemelt figyelmet fordít a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásának, valamint a nevelési-oktatási intézményben megjelenő bántalmazásnak és agresszióknak a megelőzésére, továbbá a gyógyult szenvedélybeteg és bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítésére, ennek során indokolt esetben együttműködik az iskola-egészségügyi szolgálattal.

Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoporthoz nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával eszmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. A konfliktusban érintett

gyermek, tanulók az iskolapszichológus kiemelt segítségével részesülnek.

Amennyiben az érintett gyermek, tanuló vagy a tanulók csoportja vonatkozásában a viselkedési problémák ismétlődő jellegűek, az intézmény vezetője értesíti az iskolapszichológust, és egyúttal meghatározza azt az időpontot, amikor a tanuló köteles a pszichológus tanácsadásán részt venni.

A nevelési-oktatási intézményben alkalmazott iskolapszichológus feladatai

Elsődleges célja a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.

A nevelési-oktatási intézményben dolgozó iskolapszichológus közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.

Az iskolapszichológus

- a nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, a tanulókkal közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben,
- kezeli a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit,
- megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,
- megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz, és az intézményi szervezet szintjén,
- megszervezi a nevelési-oktatási intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka, a szexuális nevelés segítségével, a nevelési-oktatási intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálatához vagy más szakellátást biztosító intézményhez,
- a kiemelten tehetséges gyermek, tanuló tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit.
- szűréseket, vizsgálatokat, tréningeket, egyéni és csoportos tanácsadást szervezhet a gyermek, a tanuló, a pedagógus, továbbá a szülő megkeresésével, valamint az érintett gyermek, tanuló személyiségének fejlesztésével összhangban a szülő számára is.
- segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását,
- kapcsolatot tart a környezetében működő iskolában dolgozó iskolapszichológusokkal,
- együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó iskolapszichológussal a nevelési-oktatási intézményben a pszichológiai tevékenységgel érintett gyermekek, tanulók pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában,
- iskolapszichológusi munka szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani
- Bázis feladatait ellátó intézménnyel,
- együttműködik a pedagógiai szakszolgálatokkal az érintett gyermek, tanuló pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában.

1.3.5. Az egészségnevelés szinterei iskolánkban

Hagyományos tanórai keretben

Testnevelés órán el kell érni, hogy a diákok számára a mozgás létszükségletté váljon. Az iskolaorvos javaslata alapján lehetőséget biztosítunk az egészségi problémával küzdő tanulók számára könnyített testnevelésre, gyógytestnevelésre.

A fizika, kémia, földrajz tantárgyak témáihoz kapcsolódó egészségvédő ismereteket a szaktanárok részletesen megbeszélik tanulóikkal. A gyakorlati képzésben elsődleges fontosságú a tanulók egészségmegőrzése.

Tanulóink már az első foglalkozáson balesetvédelmi oktatáson vesznek részt. A balesetek megelőzése érdekében a munkavédelmi szabályok betartására fokozottan figyelünk. Ezen feladatok koordinálása az iskolai munkavédelmi felelős feladata.

Tanórán kívüli munkaformákban

Az iskolában sportkör működik. Rendszeresen részt veszünk a középiskolák közötti sportversenyeken.

Az iskolán kívüli sportegyesületben sportoló diákokat támogatjuk, lehetővé tesszük különböző versenyeken való részvételüket.

A testmozgás mellett szerepet kap az egészséges táplálkozás, a reformétkezés is.

Az osztályfőnöki órán

Az egészséges életvitelhez kapcsolódó témák feldolgozása az osztályfőnök irányításával és a tanulók aktív részvételével történik.

Az egészségnevelési programhoz kapcsolódó oktató-, ismeretterjesztő- és játékfilmek megtekintése, majd a látottak megbeszélése. Az iskola egészségügyi dolgozóinak (iskolaorvos, védőnő, iskolapszichológus) előadása a betegségek megelőzésével, szűrésével és kezelésével kapcsolatban. Drogprevenációs foglalkozások lebonyolítása az osztályfőnöki órán külső szakemberek és iskolánk tanárai segítségével. A közlekedési szabályok ismerete elengedhetetlen a balesetek megelőzése és az egészségvédelem szempontjából.

Módszerek

- a gyermeki, tanulói jogok érvényesülésének a nevelési-oktatási folyamat és az iskolai döntések középpontjába állítása,
- a kompetenciaalapú oktatás lehetőségeinek kiszélesítése
- a pedagógusok körében a szükséges attitűd fejlesztése: önuralom, tolerancia, bizalom, higgyadság, empátia, nyitottság, humor, kiszámíthatóság, hitelesség, erőszakmentes kommunikáció
- a szükséges pedagógus kompetenciák megerősítése: kommunikációs tréningek, esetmegbeszélések az érintett felek között
- a tanulói kompetenciák megerősítése: személyiségfejlesztő tréningek, önbecsülés, motiváció növelése, tematikus beszélgetések
- az osztályfőnöki szerep megerősítése
- együttműködés az iskola, az érintettek és a szakmai szervezetek között (nevelési tanácsadó, rendőrség, Családsegítő),
- elfogadó, pozitív attitűd fejlesztése, erősítése, együttműködésre és az egyén közreműködésére építő oktatásszervezés,
- szakemberek bevonása a mindennapi munkába: gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, gyógypedagógus, iskolaorvos, védőnő, pszichológus- tanár-diák kapcsolatok minőségi javítása - tanári példamutatás.
- továbbképzések: konfliktuskezelés, agresszió-kezelés, tanulásmódszertan, módszertani kultúra fejlesztése: kooperatív technikák, teammunka, projektmódszer alkalmazása
- többszintű jelzőrendszer működtetése: iskola – szülő – külső szervezet között

Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában az alábbiak:

- A beteg ember táplálásának sajátosságai.
- A betegség fogalma.

- A családi élet - kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A felnőtt szervezet működése testmozgással és annak hiányában.
- A férfi szerepei.
- A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás a gyermekhez - családban, iskolában.
- A gyermekáldás.
- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A két agyfélteke harmonikus fejlődése.
- A környezet egészsége.
- A krónikus beteg egészsége.
- A lelki egészség.
- A média egészséget meghatározó szerepe.
- A nő szerepei.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játékszenvedély, internet- és tv-függés).
- A szervezet fejlődése testmozgással és annak hiányában.
- A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
- A társas kapcsolatok.
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- Az egészség fogalma.
- Az egészséges táplálkozás - helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.
- Balesetek, baleset-megelőzés.
- Fogyasztóvédelem.
- Gerincvédelem, gerinckímélet.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Lelki eredetű táplálkozási zavarok.
- Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módja.
- Megelőzhető betegségek.
- Művészeti és sporttevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- Otthoni betegápolás.
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- Szájhygiénia.
- Tartós egészségkárosodással élő társakkal együttélés, a segítségre szorulóknak segítése.

Az alábbi komplex intézményi mozgásprogramot kívánjuk megvalósítani az egészségfejlesztés érdekében

- A legkülönbözőbb sportprogramok kerüljenek megszervezésre. Ehhez ki kell használni a pályázati lehetőségeket.
- A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.
- A tanulmányi kirándulások egyik központi eleme legyen a mozgás, az egészségtudatos életmódra nevelés.

- A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.
- Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – nagyobb időkeretben és változatosabb programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, sportszakkör, sportkör stb.).
- Az éves munkatervben a szorgalmi időszak minden hónapjához – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – korcsolyázás) – legyen egy-egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, mely az iskolai szabadidős és napközis időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.
- Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében az iskolai sportegyesülettel, illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.
- Az osztályfőnöki órákon essen szó a testmozgásról, életvezetési tanácsokról.
- Egészséges életmód-tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fitneszi és más sportprogramokon).

1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés célja, hogy a közösség, mint tevékenységi keret segítse az egyén fejlődését, képességeinek kibontakoztatását olyan módon, hogy azok egyéni lehetőségeinek maximumára jussanak el.

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

A tanulók közösségi emberré nevelése, szocializációja az iskola kereti közt főként az osztályközösséghez kapcsolódik. Itt zajlik a tanulók közös életének jelentős része és az iskola fő funkciója, a tanulás is. Figyelemmel kívánunk lenni az osztályon belüli tevékenység és szerepstruktúrára.

A főbb szerepkörök:

- Alaptevékenység (szervezés, rendteremtés) irányítása.
- Másodlagos tevékenység (segítségnyújtás, védelem, együttérzés).
- Marginális tevékenység (ünnepek, sport, farsang, hangulatteremtés).
- Intellektuális közvetítés (tájékozottság, vélemény, közvélemény befolyásolása).
- Emocionális közvetítés (szórakozás, kirándulás).

Közösségfejlesztés az oktató-nevelő munkában Az iskola pedagógia sajátosságának megjelenése az egyes képzési szakaszokban a következő közösségfejlesztő nevelőmunka folyik: Alsó tagozat (1-4. évfolyam) Az iskola kiemelt feladata a szilárd alapkészségek tanítása. Az anyanyelv tanítása során az 1-4. osztályban tanítók a tanulók már meglévő tudását fejlesztik, tervszerűen alakítják, illetve gazdagítják az olvasást és a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot. Az osztály-, illetve órakeretben folyó tevékenységek feladata az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése. A szociális hátrányok és a tanulási nehézségek leküzdését segítő felzárkóztató tevékenységek az órarendbe illesztve történnek. A beszédhibás gyerekekkel logopédus foglalkozik. A kiemelkedő képességű tanulók lehetőséget kapnak tehetségük kibontakoztatására a különböző szakkörökben alprogramok és a kötelező tanítási órán a DFHT és a DFHT-KIP tanórák keretében.

A tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését szolgálja:

A szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését környezetünk megismerésének és megóvásának igényét egyrészt a környezetismeret tantárgy tanításának óráin, másrészt a séták, kirándulások alkalmával alakítjuk ki tanulóinkban.

Iskolai sportköri foglalkozás.

A NAT-ban megfogalmazott nevelési célok megvalósításának módjai a tantervekben kerültek részletes kifejtésre.

1.4.1. A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladat, hiszen a gyerekek mindig valamilyen közösség (család, iskola, nemzet stb.) részei. Fontos, hogy a tanulóknál kialakuljon a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit.

Az iskolai élet keretein belül, az egész napos iskolai gyakorlatban számtalan lehetőség adódik erre.

Az intézmény pedagógusai tanulásszervezésekor gyakran alkalmazzák a kooperatív (páros, csoportos) tanulás gyakorlatát. Ezekben a helyzetekben szükséges a társak közötti együttműködés, a közös felelősségvállalás, a közös tevékenység megvalósítása. Ezáltal fejlődik a véleményformálás, az érvelés, a vita és az elfogadás tudománya.

Tanulási helyzetekben együttműködésre törekszenek a tanulók, így egymás legyőzése helyett egymás segítése, társuk teljesítményének elismerése válik értékévé.

Közösségfejlesztő hatású a sérült gyerekekkel, fiatalokkal való folyamatos törődés, elfogadva, hogy ők is a közösség teljes értékű tagjai. Ehhez a tanítók, tanárok példaértékű magatartása is szükséges.

Fontos, hogy a tanulók felelősek saját környezetükért, annak kialakításában, rendben tartásában részt kell, vállaljanak. A közösség érdekében végzett munka elismerése a társak és a pedagógusok részéről egyaránt fontos.

A tananyag összeállítása is kínál lehetőséget arra, hogy más közösségek (más népek meséi, indián legendák stb.), más sorsú emberek életével megismerkedjenek a gyerekek, ezzel fejlesztve elfogadásukat, nyitottságukat.

Fontos, hogy érezzék, a közösség tagjaiként tudnak segíteni nehezebb körülmények között élő társaiknak. Az iskolában gyakoriak a gyűjtések beteg, szociálisan hátrányos helyzetű, nevelőotthonban élő, vagy menekült gyerekek megsegítésére.

Az osztályközösségek alakítását szolgálják az osztályonkénti évnyitó kirándulások, az évváró rendezvények, az osztály szintű kirándulások, színház- és múzeumlátogatások.

Az iskola fontosnak tartja a különböző évfolyamra járók egymás közötti kapcsolatainak az erősítését, az iskolaközösség alakítását is.

E célt szolgálja az érkező elsősök ünnepélyes avatása, amikor minden osztály közös játékkal, kis ajándékkal várja az elsősöket. Ez a cél a végzős tanulók búcsúztatásakor is, amikor hasonló módon, szintén minden osztály elbúcsúzik a ballagóktól.

Szokássá kell válnia, hogy a magasabb évfolyam osztályai patronálják a kisebbeket, ezáltal jobban megismerhetik egymást. A testvérosztályok együttműködésének kialakítása.

A karácsonyi vásár, a közös, meghitt ünnepek, Manó Olimpia, a Tavaszi Fesztivál, a farsang a húsvéti készülődés, a pünkösdi királyválasztás mind az együvé tartozás érzésének kialakítani szolgálják. A közös játék, a nyaralás élményét biztosítja az erdei iskola és a nyári tábor is.

1.4.2. Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei

Területek	Lehetőségek
Tanórák	<ul style="list-style-type: none">• szaktárgyi órák,• osztályfőnöki órák
Tanórán kívüli foglalkozások	<ul style="list-style-type: none">• önképzőkörök,• kirándulások,• szakkörök,• diákönkormányzati munka
Szabadidős tevékenységek	
Települési, térségi, iskolai rendezvények	

Valamennyi terület tevékenyen hozzájárulnak:

- az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- az emberi sokféleség elfogadásához,
- az együttérző magatartás kialakulásához,
- harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

Az iskola a tanulók személyiségét közösen, a tanulók egyéni képességeit, beállítódását figyelembe véve fejleszti. Kiemelten fontos, hogy megjelöljük azokat a leglényegesebb, a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, amelyeket az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során:

- Járuljon hozzá a közösség arculatának, hagyományainak kialakításához.
- Kapjon hatékony támogatást a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzéséhez.
- Legyen képes a multimédiát megérteni és használni.
- Legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésére.
- Legyen nyitott, megértő a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; az emberi sokféleség iránt, becsülje meg ezeket.
- Minden tanuló ismerje meg a társas együttélés azon alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
- Szerezzen személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- Tanuljon meg tanulni.
- Tevékenysége erősítse a közösséghez való kötődést.
- Tudja, hogy életpályája során többször pályamódosításra kényszerülhet.
- Tudjon adott témáról anyanyelvén szabatosan kommunikálni.

A fentiek megvalósítása érdekében a tanárainkkal nevelőinkkel szembeni elvárásaink

- a jelenleg meglévő nemzetközi kapcsolatainkat ápolják és törekedjenek azok továbbfejlesztésére és újabbak kialakítására. Ezek jó lehetőséget biztosítanak más nemzetek hagyományainak és kultúrájának megismerésére.
- a tananyag elsajátítása során segítsék a tanulók kezdeményezéseit, tehetségük kibontakoztatását, szociális-kulturális hátrányaik csökkentését,
- alakítsanak ki a tanulóknak bátorító, vonzó jövőképet, amely elősegíti a környezeti harmónia létrejöttéhez szükséges életvitelt, szokások kialakulását és a környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások erősödését,
- az alkalmazott változatos munkaformák erősítsék az együvé tartozás és az egymásért való felelősség érzését.
- biztosítsanak lehetőséget a demokratikus diákönkormányzati munkához. Segítsék pozitív kezdeményezéseiket, kérjék ki véleményüket az iskola és a kollégiumi élet egészére vonatkozóan.
- biztosítsanak lehetőséget a közösségi cselekvések kialakításának/ fejlesztésének segítésére,
- fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- kapjanak átfogó képet a munka világáról,
- ösztönözzenek a szűkebb és tágabb környezet hagyományainak feltárására, ápolására, készítsenek az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre –szervezzenek közösségi programokat.

A tanulói közösségek fejlesztésének feladatai

1. Az érdeklődés figyelembevétele a szakkörök szervezése esetében.
2. Az osztály és az iskolai közösség egyéni arculatának megformálása és tartalmi munkájának minőségi fejlesztése (formai keretek, viselkedési normák, rendszeresség, együvé tartozás érzésének kialakítása, közös célok és irányok meghatározása és elfogadása, a tevékenység, közösségi munka hatékonyságának fejlesztése, értelmének tudatosítása stb.).
3. A közösségi tevékenység tudatos tervezése és szervezése a tanulói közösségen keresztül tanári, nevelői irányítással és segédlettel.
4. A tanulók életkori sajátosságaihoz, fejlettségéhez igazodó közösségek kialakítása, a sajátosságok figyelembevétele a közösségi programok összeállításánál.
5. Az iskolai közösségek megszervezése, a tanári – nevelői irányítás kialakítása (személyes példamutatás) közvetlen vagy tanácsadói szerepkör formájában, a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységhez kapcsolódóan.
6. Az önálló irányítás, célkitűzés és megvalósítás lehetőségeinek és módozatainak megismertetése és segítése.

1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

1.5.1. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- érettségi, komplex szakmai vizsgák, tanulmányok alatti vizsgák, felvételi vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek feladatlapjainak összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek szervezése, lebonyolítása,
- tehetséggondozás, felzárkóztatás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok elvégzése,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális és sportprogramok szervezése, ezeken való részvétel,
- megbízás alapján osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken, munkaközösségi értekezleteken
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, osztály kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon a főigazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása
- az osztályban tanító tanárokkal, gyógypedagógusokkal, fejlesztő pedagógusokkal, ifjúságvédelmi felelőssel, a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógussal, szülői munkaközösséggel stb. való együttműködés.

Az osztályfőnököt a főigazgató bízza meg minden tanév augusztusában, elsősorban a pedagógiai alkalmasságot és a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

1.5.2. Az osztályfőnök feladatai

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi, KIR-STAT-hoz statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok, törzslapok megírása,
- Továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Órát látogat az osztályában.
- Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló

- a. különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa. sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab. beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac. kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c. tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló.

A tartós gyógykezelés alatt álló tanulók

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló meghatározása kiegészült a c) ponttal. A gyermek, tanuló alapvető jogát a képességeiknek, állapotuknak megfelelő tanulásra, pedagógiai ellátásra az állam törvényben deklarálta.

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozókon belül az irányelvek között megjelentek a **tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelvei**.

Ennek célja, hogy a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók esetében az adott egészségügyi állapotból eredő sajátosságok és a tankötelezettséggel összefüggő alapvető jogok és kötelezettségek összhangba kerüljenek. Az irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók egyéni munkarendben vagy vendégtanulóként fekvőbeteg-ellátás keretében gyógykezelést biztosító egészségügyi intézményben vagy rehabilitációs intézményben ellátás során

- megvalósuló tanulástámogatás eszközei és formái igazodjanak a gyermek, tanuló aktuális állapotához, az orvosi beavatkozások és gyógykezelések gyakoriságához;
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú terápiák és a kórházpedagógus nevelő-oktatómunkája váljon az egészségügyi intézményi protokoll tartalmi elemévé;

- megvalósuljon a minél teljesebb reintegráció segítése.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók egyéni munkarendben vagy vendégtanulóként történő nevelésében-oktatásában

- a megvalósítható tanulástámogatáshoz ajánlott optimális „gyermek utat”, oktatási rehabilitációs folyamatot;
- a rehabilitáció, rehabilitáció érdekében az ellátásban együttműködőket, az egyes szereplők jogait és feladatait, és kijelöli az egyes szakterületek feladatait, az ellátás során együttműködő ágazatközi team-munka sajátosságait;
- a teljes reintegráció segítése érdekében az ellátási folyamat algoritmusát.

Amennyiben intézményünkben valamelyik tanuló tartósan beteggé válik, az irányelvekben foglaltaknak megfelelően gondoskodunk iskolai oktatásáról.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az hátrányos helyzet pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

1.6.1. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók

Beilleszkedési és magatartási zavarok

A beilleszkedési és magatartási zavar komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben érzelmi, érzelmi és akarati tényezők ötvöződnek.

A zavar létrejötte egy folyamat eredménye, melynek kezdete többnyire az első óvodás-iskolás években és a családi háttérben keresendő.

Általános feladatunk súlyos magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő tanulóknál a szakértői bizottságokkal való kapcsolat felvétele és szakvélemény kérése.

A szakértői bizottságok pszichológusainak javaslatai alapján, pedagógiai módszerekkel a tanuló támogatása, osztályközösségbe történő visszaillesztése, és kapcsolatainak javítása osztály- és iskolatársaival a pszichológus és a fejlesztő pedagógusok közreműködésével.

A kitűzött célok elérése érdekében folytatott tevékenység alatt mindvégig előttünk áll, hogy minden gyerek individuum.

A beilleszkedési zavarok okának ismeretében a problémákat három csoportba soroljuk:

Pszichés zavarok állnak a probléma hátterében (önértékelési zavar, gyenge fékrendszer, konfliktuskezelési deficit, sérülékeny kudarcűrő képesség, tolerancia hiány, szabálytartás hiánya), illetve különböző kompenzációs mechanizmusok, mint projekció, elfojtás, agresszivitás stb.

Tanulási nehézségek váltják ki a problémát (percepció-dyslexia, dysgrafia, figyelem-hiperaktivitás, kommunikáció-autisztikus jelek, a szenzomotoros mozgás fejletlensége, csak szekunder jellegű memória).

Rossz vagy hiányos szocializáció okozza a problémát (túlzott engedékenység, szeretet- és figyelemhiány, túlzott elvárások stb.)

A további célok csak az okok (részleges) elhárításával érhetők el, ennek megfelelően a fenti csoportok mindegyike számára más-más feladatok adódnak.

Fő célunk minden gyermek számára lehetővé tenni az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi–lelki és szociális kibontakozást, hogy belső harmóniában, önmagával és környezetével egyensúlyban éljen.

- a) Az intézmény pedagógiai rendszerébe beépített megelőző eljárásokkal elhárítani az ilyen helyzetek, magatartásformák kialakulását:
 - a. az intézményi „szociális háló” megerősítése,
 - b. az osztályközösségek megtartó erejének biztosítását szolgáló tevékenységek,
 - c. a humán pszichológiai, pedagógiai értékek jelenlétének biztosítása (türelmesség, beleélés, azonosulás képessége, hitelesség),
 - d. pedagógus továbbképzésbe beépíthető lehetőségek,
 - e. pedagógusoknak, tanulóknak mentálhigiénés, életvezetési, drogprevenációs programok,
 - f. módszereiben alkalmazza a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.
- b) Megsegítő eljárások, tevékenységek:
 - a. egyéni bánásmód kidolgozása a tanulóval foglalkozó pedagógus által,
 - b. azonos ütemben haladni tudó tanulócsoporthoz kialakítása,
 - c. a kiváltó élethelyzet kezelésében való segítségnyújtás,
 - d. a külső segítés koordinálása.
 - e. a gyermek önismeretének, önbizalmának együttműködési képességének, szerepelni tudásának, konfliktuskezelő képességének fejlesztése.

1.6.2. Ifjúságvédelmi feladatok

Feladataink

- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, az SNI-s és a BTMN-s

- tanulók nyilvántartása (osztályfőnök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, iskolatitkár),
- a rászoruló tanulók anyagi támogatásának kezdeményezése
 - a szociális tanulásban rejlő lehetőségek alkalmazása.
 - a tanulói mulasztások, az igazolatlan hiányzások ellenőrzése, az ezekről való tájékoztatás (szülők, hatóságok)
 - az életút nyomon követése,
 - az iskolán kívüli segélyezési, támogatási lehetőségekről való tájékoztatása a szülőknek, tanulóknak
 - az Útravaló pályázaton való részvétel támogatása
 - előadások tartása, felvilágosítás, propaganda,
 - kapcsolattartás a szülőkkel, segítő szervezetekkel (ÁNTSZ, orvos, rendőrség, szociális irodák) kollégiumokkal, tanulói kortárs oktatókkal,
 - környezettanulmány készítése (családlátogatások),
 - megelőző és kezelő tevékenység (személyiségközpontú, a bizalom alapján működő),

Tanulóink körében a gyermek és ifjúságvédelmi munkánkon belül az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem megelőző céljait:

- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek együtt kell működni a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal, szervezetekkel annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és megszüntetését.
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek rendszeres kapcsolatot kell tartania a szülőkkel és a családdal.
- a szenvedélybetegségek megelőzésére irányuló tevékenység.
- a tanulóink számára biztosítanunk kell, hogy nevelésük és oktatásuk biztonságos és egészséges környezetben folyjon.
- az iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás-lehetőségek beiktatásával harmonikusabbá kell tenni.
- biztosítanunk kell, hogy a tanulók megismerjék jogaikat, és véleményt nyilváníthassanak az őket érintő kérdésekben.
- egyetlen tanuló sem kerülhet hátrányos megkülönböztetésbe semmilyen ok miatt.
- minden tanuló számára biztosítanunk kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket.
- segíteni kell a tanulókat családjuk vagyoni helyzetéből fakadó szociokulturális hátrányaik leküzdésében, valamint képességeik, tehetségük kibontakoztatásában.

Tanulóink körében a pedagógiai munkánkon belül elsősorban az alábbi tevékenységek alkalmasak a gyermekvédelem céljainak megvalósítására:

- A beiskolázás körültekintő megszervezése.
- A tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli elfoglaltságok, szabadidős tevékenységek, szünidei programok), a szülőkkel való együttműködés.
- Családi életre történő nevelés, egészségügyi szűrővizsgálatok.
- Egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése.
- Felzárkóztató foglalkozások szervezése.
- Személyes, egyéni tanácsadás szülőnek, gyerekeknek.
- Tájékoztatás a családsegítő, gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata különösen

- az osztályokat felkeresve tájékoztatja a tanulókat arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel,
- a pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megis-

mert veszélyeztetett tanulóknál – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismeri a tanuló családi környezetét,

- gyermekbántalmazás védelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy a főigazgató értesítse a gyermekjóléti szolgálatot,
- a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken,
- a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az iskola főigazgatója indítson eljárást a tanuló lakó-, illetve ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében,
- az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelkisegély telefon, gyermekek átmeneti otthona stb.) címét, illetve telefonszámát,
- az iskola nevelési programjában megfogalmazott gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatainak ellátása.

1.6.3. A szociális hátrányok enyhítése

Iskolánkban jelentős számú az álláskereső, illetve az egyre nehezebb körülmények között élő családokból származó tanulók száma.

A szociális körülményeket tekintve a hátrányos helyzet adódik:

a család gondjaiból,

a kortársak és a mikrokörnyezet kifogásolható hatásaiból, –az iskolai körülményekből.

Feladataink

- a gyermek és körülményeinek megismerése (helyzetelemzés a tanév elején), megállapítani, hogy a képességek kibontakozását milyen tényezők gátolják leginkább, meghatározni, mihez viszonyítva, milyen mértékben vannak lemaradva,
- a fentiek alapján az érdeklődésnek, képességnek megfelelő pozitív hatásrendszert kialakítani, melyben a segítség, a buzdítás, az érvelés, a sikerélmény legyen az uralkodó.

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- a szociális tanulásban rejlő lehetőségek alkalmazása,
- a tanuló beilleszkedését segítő tevékenység az iskolai környezetbe (az iskolai hagyományok felhasználásával és a diákönkormányzat közreműködésével),
- a továbbtanulás irányítása, segítése (széleskörű tájékoztatás, felkészítő munka),
- az iskola jó légkörének, a jó tanár-diák viszony megteremtésére való törekvés,
- drog- és bűnmegelőzési programok szervezése
- egészségnevelési programok, felvilágosító tevékenység szervezése,
- felzárkóztató, illetve tehetséggondozó programok szervezése,
- különböző közösségekben a tanulók helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése,
- rendszeres egészségügyi felügyelet és ellátás (iskolaorvos, fogorvos, védőnő) biztosítása,
- szükség esetén családlátogatásokkal ismereteket szerezni a család életéről, anyagi, kulturális állapotáról, a tanuló helyzetéről,
- szülőknek tartott iskolai előadásokkal (pl. szülői értekezletekhez kapcsoltan) segítségnyújtás a nevelésben,

Tanulóink szociális hátrányainak enyhítését a következő tevékenységekkel segítjük:

- a Határtalanul pályázaton a rászorulóknak előnyben részesítése.
- a tanulók szociális helyzetének javítása jótékonysági akciókkal, alapítványi forrásból történő segélyezéssel,

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- felzárkóztató foglalkozások (korrepetálások) szervezése
- kapcsolatfelvétel szolgáltató intézményekkel
- szoros kapcsolat a helyi általános iskolákkal és középiskolákkal, az önkormányzatokkal.
- Útravaló pályázaton való részvétel segítése, diákok mentorálása.

1.6.4. Tehetség gondozás

A tehetség gondozás komplex feladat. Cél a tanulóink tudásának gazdagítása, a képességek kötelező tananyagon túli fejlesztése, valamint a gyerekek érdeklődési körének tágítása. Különböző differenciált pedagógiai módszerekkel, nyílt végű feladatokkal, versenyekkel, vetélkedőkkel, valamint projektekkel valósítjuk meg a képességek kibontakoztatását. Az iskolán kívüli programok bekapcsolását is szükségesnek érezzük a tanulóink speciális adottságainak kibontakoztatásához, de fontosnak tartjuk, hogy mindezek a tanítási órákkal is egységes rendszert alkossanak.

A hatékony fejlesztési programok összeállításakor figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk a tanulók egyéni adottságait, miközben a környezeti sajátosságokra is tekintettel vagyunk. A komplex programokban a kognitív képességek fejlesztése mellett a tanulók szociális készségeinek alakítása is hangsúlyos, így ezek a programok egyaránt szolgálják a tanulási nehézséggel küzdő, a megfelelő ütemben haladó, de a tehetséges gyermekek fejlődését is.

A tehetség gondozási folyamata:

1. szűrés
2. kiválasztás
3. specifikus tehetségek alapján történő differenciálás

Megvalósítás:

- elmélyítés csoportos projektek kapcsán
- egyéni tanulási tervek készítése
- emelt szintű projektek, speciális szakmai támogatás
- nyári projektek
- versenyek, vetélkedők

Tehetség gondozás területei:

- matematika
- digitális kultúra
- retorika
- képzőművészet
- ének-zene
- tánc
- sport

A pedagógusaink képesek a tehetséges gyermek felismerésére, azonosítására. Ismerik a tehetséges tanulók sajátos személyiség tulajdonságait és képesek nagyobb toleranciával kezelni speciális igényeiket, megvalósítani az egyéni bánásmód elvárásait. Ezen kívül képesek a fejlesztés irányainak megértésére és tervezésére, tehetségprogramokban való részvételre, együttműködésre a szülővel, a gyermeket nevelő kollégákkal és egyéb szakmai segítőkkel.

A tehetség- és a képességek kibontakoztatása szempontjából elsődleges, hogy tanulóink versenyképes, használható, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Mind ehhez szükséges az egyéniség, személyiség erőteljesebb fejlesztése. A magasabb szintű gondolkodási képességek erősítése, a természeti és gazdasági jelenségek értelmezése, a probléma megoldási technikák megismeretése, igazi műveltségélményhez juttatás.

Tehetségen azt a velünk született, adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagosat túlhaladó teljesítményt tud létrehozni. A tehetség sokszínű, lehet tudományos, sport, művészeti, ezért fontos a pedagógusok nyitottsága.

A tehetség jellemzői:

- átlagosnál magasabb intelligencia,
- becsvágy,
- bizonytalanság tolerálása,
- divergens gondolkodás,
- előítéletektől való mentesség,
- folyamatos kommunikáció
- kitartás,
- kockázatvállalás,
- következtetés képessége,
- magas fokú kreativitás,
- nonkonformista magatartás.
- önálló útkeresés,
- szorgalom

A tehetség kibontakoztatását serkenti:

- a bizalom,
- a játékoság.
- a megfelelő légkör megteremtése,
- a megfelelő szervezeti strukturáltság,
- a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje, A tehetség kibontakoztatását gátolja:
- a kreativitás lebecsülése,
- a túlzott fegyelem,
- a teljesítménykényszer.

A tehetséggondozás az iskolai oktatás egyik lényegi kérdése. Erre kötelez minket a világban elszórtan élő magyar származású tudósok öröksége is.

Legfontosabb feladatunk idejében felfedezni a gyermekek, tanulók speciális képességeit és készségeiket, és azokat az adott iskolatípus adta maximális szintig fejleszteni. Ehhez pedagógusaink rendelkezzenek megfelelő pedagógiai-pszichológiai ismeretekkel.

Módszerek:

- adatgyűjtés
- iskolán kívüli elfoglaltságok megismertetése
- kötetlen beszélgetések (szülők, edzők stb.)
- pedagógus (osztályfőnök, szaktanár) céltudatos munkája

A tehetséggondozás szervezeti formái

A tanítási órán differenciált feladatok biztosítása. Csoportbontásnál fontos a viszonylagos homogenitás, hogy a tehetséges gyermekek a velük versenyképes kortárstanulókkal ismételtlen összemérhessék képességeiket, erejüket. Megvalósulhat a tantervdúsítás, tananyag gazdagítás. Egyes anyagrészekkel elmélyültebben foglalkozhatnak, gazdagíthatják a követelményrendszert, projektet készíthetnek, gyűjtő- és kutatómunkát végezhetnek.

- Egyéni konzultáció a szaktanárokkal
- Emelt óraszámú tantárgyak tanítása
- Képzőművészeti kiállítások szervezése
- Pályázatok
- Szakkörök, klubok
- Szaktáborok, sporttáborok,
- Versenyekre felkészítés
- Vetélkedők

A tehetségeket támogatni kell szakkönyvek, szakfolyóiratok, digitális eszközök beszerzésével, az ezekhez való hozzáférés biztosításával. Számukra pályázatok révén mentorokat, támogatókat kell

keresni, lehetőséget kell adni kutatási programokban való részvételre. Ennek érdekében fontos, hogy az iskola csatlakozzon különböző programokhoz, mely növeli az iskolai tehetségek felfedezésének és tehetségük kibontakoztatásának esélyét. A szülők figyelmét fel kell hívni gyermekük tehetségére, és segítséget kell nyújtani számukra, hogyan segítsék gyermekük tehetségének kibontakozását.

A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos fejlesztő program a pedagógiai program mellékletét képezi.

1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A tanulók érdekeik képviselőjére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet szabályozza a tanulóközösségeket és a diákönkormányzatot érintő kérdéseket.

A fenntartó – önálló költségvetéssel rendelkező intézmény esetében a nevelési-oktatási intézmény költségvetésében – gondoskodik az iskolai diákönkormányzat működési feltételeiről.

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- az iskolai diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről, valamint
- amennyiben az intézményben működik, a nevelési-oktatási intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az SZMSZ jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő vagy ellentétes az iskola SZMSZ-ével, házirendjével. Az SZMSZ jóváhagyásáról a nevelőtestületnek a jóváhagyásra történő betérjesztést követő harminc napon belül nyilatkoznia kell. Az SZMSZ-t vagy annak módosítását jóváhagyottnak kell tekinteni, ha a nevelőtestület harminc napon belül nem nyilatkozik.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Az iskolai diákönkormányzat véleményét ki kell kérni

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt.
- a tanulók közösséget érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör – a munkaterv részét képező – szakmai programjának megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,

- az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését.

Az iskolai diákönkormányzat élén a működési rendjében meghatározottak szerint választott iskolai diákbizottság áll. A tanulóifjúságot az iskola vezetősége és a nevelőtestület előtt ez a bizottság képviseli (jogait gyakorolja).

Az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat véleményét a fegyelmi eljárás során be kell szerezni.

A diákközgyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározottak szerint.

A diákközgyűlés napirendi pontjait a közgyűlés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A diákönkormányzatok jogosultak szövetséget létesíteni, továbbá ilyenhez csatlakozni. A szövetség az iskolában, kollégiumban a diákönkormányzat jogait nem gyakorolhatja.

Információt szolgáltatunk tanulóinknak az alábbi csatornákon:

- DÖK megbeszélései
- Éves diákközgyűlés
- Faliújság hírei
- Iskolarádió hirdetései
- Kötetlen beszélgetések az iskola főigazgatójával, vezetőivel
- Osztályfőnöki órán

Véleménynyilvánítási lehetőségek:

- az éves diákközgyűlésen
- DÖK megbeszélésein
- kötetlen beszélgetéseken az iskola főigazgatójával, vezetőivel
- osztályfőnöki órán
- szakórán
- Az iskola nagyobb tanulóközösségének az évfolyamközösség minősül.

1.8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

1.8.1. A szülői kapcsolattartás alapvető formái

A szülői kapcsolattartás alapvető formái: **az elektronikus napló és a személyes kapcsolattartás.** Az osztályfőnök és a szaktanárok az elektronikus naplóban vezetik a tanuló magatartásával kapcsolatos bejegyzéseket (dicséret, büntetés).

A szülő az elektronikus ellenőrzőbe jegyzi gyerekével kapcsolatos kéréseit, észrevételeit.

A szülők és a pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében valamennyi osztály online szülői levelezőlistát működtet.

Szülői értekezletek

Az iskolai éves munkatervben beütemezett **szülői értekezletek** feladata, hogy tájékoztassa a szülőket gyermekük előmeneteléről, az osztály aktuális problémáiról, az osztályban és az iskolában jelentkező feladatokról. A szülői értekezleten minden alkalommal nevelési kérdések is előkerülnek, valamint áttekintő képet ad az osztályfőnök osztálya neveltségi szintjének ala-

kulásáról. Szülői értekezletet évente legalább két alkalommal tartunk. Ha az osztály helyzete, problémái, a csoport előtt álló feladatok azt indokolják, az iskola főigazgatója rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze a szülők tájékoztatására, a problémák közös megoldási lehetőségeinek megtalálására.

Nyílt napok, nyílt hét

A minden évben megrendezendő **nyílt hét** keretében a helybeli és a környék 8. osztályos tanulói szüleinek a főigazgató vagy a főigazgatóhelyettesek tartanak pályaválasztási szülői értekezletet. Célja bepillantást adni az iskola életébe, információt adni az intézmény által indított osztályokról, a képzés formájáról és tartalmáról, a nyelvoktatásról. A nyílt napon szülők és pedagógusok is részt vehetnek.

Félévi értékelés

A félévi értékelés után minden szülőnek módjában áll gyermeke aktuális helyzetéről, tanulási eredményéről konzultálni. A tanév végi értékelések, bizonyítványosztás után családi beszélgetést tartanak a pedagógusok, amelyen a tanulókkal, a szülőkkel együtt beszélnek meg a tanév tapasztalatait, az egyes tanulók fejlődését.

Fogadó óra

Az iskola tanárainak **heti 1 fogadóórát** kell biztosítani a szülők részére, ennek időpontját a az iskola honlapján kell megadni.

Szülői szervezet

Osztályonként egy szülő vesz részt az **iskolai szülői szervezet** gyűlésein, amire évente néhány alkalommal kerül sor. Az osztályfőnökök levél útján értesítik a szülőket a gyűlések idejéről, helyéről és témájáról. Minden egyéb, a szülőt és tanulót érintő ügyről az intézmény iskolai titkárságon iktatott, fejlődéses levélben tájékoztatja az érintetteket.

Egy osztály tanulóinak szülői szervezetével az osztályfőnök közvetlen kapcsolatot tart.

A szülői szervezetek az intézménnyel kapcsolatos véleményét, javaslatait a szülői szervezetek vezetői vagy az általuk választott elnök juttatja el a főigazgatóhoz.

A választmányt a főigazgató a munkatervben rögzített időpontokban, tanévenként legalább kétszer hívja össze, ahol tájékoztatást ad az intézmény, munkájáról és feladatairól, valamint meghallgatja a választmány véleményét és javaslatait.

A választmány elnöke közvetlen kapcsolatot tart az intézményvezetővel, és tanévenként egyszer beszámol a nevelőtestületnek a szülői közösség tevékenységéről.

Levél

Rendszeres írásbeli tájékoztatás **levél** formájában, a következő esetekben történik az intézmény részéről:

- az intézménybe való felvételtől,
- a tanulói jogviszony megszűnéséről,
- a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételten igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.
- a fegyelmi eljárás időpontjáról
- legalább egy héttel korábban a tanulmányok alatti vizsgák helyéről és időpontjáról.

Telefon

A szülők az intézmény tanárait **telefonon** is megkereshetik, és szóbeli tájékoztatást kérhetnek gyermekeik iskolai előmeneteléről, magatartásáról.

A tanulókat érintő eseményekről és rendezvényekről az **iskola honlapján** adunk tájékoztatást.

Az iskola az **egyéb partnereivel levélben és elektronikus levélben** tartja a kapcsolatot. A levelezést az iskolai titkárság iktatja és kezeli.

1.8.2. A diákokkal való kapcsolattartás formái

- személyes kapcsolattartás
- iskolai köröztvény a tanulókat érintő eseményekről, rendezvényekről,
- az iskolai diákönkormányzat heti megbeszélései,
- az évenkénti iskolai diákközgyűlés,
- iskola honlapja,
- ajánlott levél bizonyos jogszabályi előírások miatt
- osztályfőnöki órák
- diákok részvételével tartott szülői értekezletek.

1.8.3. Az intézmény partnereivel való kapcsolattartás

Az intézmény rendszeres munkakapcsolatot tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel:

A főigazgató kapcsolatot tart fenn

- Nyíregyháza és a telephelyek, valamint a környékükön lévő települések általános iskoláival, és évente tájékoztatja azokat a felvételi eljárásról.
- a gyermekjóléti szolgálattal,
- a Megyei Pedagógiai Oktatási Központtal
- a helyi rendőrséggel,
- a helyi tűzoltósággal,
- az ÁNTSZ-szel,
- a szak-és szakmai szolgáltatást adó szervezetekkel,
- a pedagógiai szakszolgálatokkal,
- a történelmi egyházak helyi képviselőivel,
- a családsegítő csoporttal,
- szociális szervekkel
- az iskolaorvossal, védőnővel, az iskolai fogorvossal a gyermekek, tanulók egészségének megóvása, a szűrővizsgálatok lebonyolítása érdekében

A főigazgató és az intézmény képviselével a munkatervben megbízott dolgozók munkakapcsolatot tartanak a középiskolák azonos beosztású alkalmazottaival az alábbi módon:

- közös értekezletek tartása, ünnepélyek rendezése
- szakmai előadásokon és megbeszéléseken való részvétel
- intézményi rendezvények látogatása
- hivatalos ügyek intézése levélben vagy telefonon

Az osztályfőnök a gyermekek, tanulók problémájával fordulhat az iskola gyermek-és ifjúságvédelmi felelőséhez, aki szükség esetén a probléma orvoslásába bevonja a főigazgatót, és a tanuló, gyermek szüleit, és ha az esetmegbeszélésük során arra a következtetésre jutnak, hogy az iskola keretein belül a probléma nem orvosolható, a probléma megoldásába bevonhatják a gyermekjóléti szolgálatot, a családsegítőt, az iskolaorvost, a nevelési tanácsadót stb.

Oktatásirányítókkal és irányításban résztvevő intézményekkel való kapcsolat

- Az oktatásért felelős minisztériummal
- Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal
- Oktatási Hivatal
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
- Nyíregyházi Pedagógiai Oktatási Központ
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Az iskola az említett szervezetek által kibocsátott rendeletek, irányelvek, útmutatók, tájékoztatók alapján szervezi és végzi oktató-nevelő, képző munkáját.

Kapcsolat a fenntartóval

A kapcsolat főbb területei:

- költségvetési egyeztetés
- ellenőrzések
- kölcsönös tájékoztatás az oktató-nevelő munkát érintő lényeges kérdésekről, eredményekről

A kapcsolattartás formái:

- vezetői értekezletek, tanácskozások
- írásos jelentések, beszámoló
- közvetlen személyes beszélgetések

Általános iskolákkal való kapcsolat

A tartalmi munka hatékonyságának javítására, a tanulmányi színvonal emelésére kiemelten kell kezelni, és tovább kell bővíteni a beiskolázási területhez tartozó általános/középiskolákkal a munkakapcsolatot.

Ennek formái:

- beiskolázási tájékoztatási füzet eljuttatása
- iskolanépszerűsítési program az általános iskolákban
- nyílt nap megrendezése
- iskoláról készült videofilm bemutatása

1.9. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei és az alkalmassági vizsga szabályai, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei

1.9.1. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti követelményei megegyeznek a helyi tantárgyi tantervekben található követelményekkel. Azok terjedelme miatt nem ebben a fejezetben kerültek elhelyezésre, hanem a következő linken megtekinthető: <https://bit.ly/lmaosztalyozo>

1.9.2. A tanulmányok alatti vizsgák szabályzata

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 64.§ - 72.§ alapján szervezzük iskolánkban a tanulmányok alatti vizsgákat.

A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 65.§ 6.bekezdése alapján a középiskolában, olyan tantárgyból, amely követelményeinek teljesítésével a helyi tanterv alapján valamely vizsgatárgyból a tanuló érettségi vizsga letételére való jogosultságot szerezhethet, a tanulmányok alatti vizsgán minden évfolyamon kötelező követelmény a minimum hatvanperces, az adott tanév helyi tantervének legfontosabb tanulmányi követelményeit magában foglaló írásbeli vizsgarész, valamint a szóbeli vizsgarész sikeres teljesítése.

Ezek a vizsgafajták a következők:

Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

- c) a rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga többnyire egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

Az évfolyam teljes tananyagából vagy egyes tantárgyakból tehető iskolai vizsga, amelyre magántanulók, hiányzásuk miatt nem osztályozható tanulók, valamely tantárgyból egyéni felkészülést folytató tanulók jelentkezhetnek vagy utalhatók.

Fontosabb szabályok az osztályozó vizsga megszervezésénél:

- a tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
- osztályozó vizsgát köteles tenni az a tanuló, aki **előrehozott érettségi vizsgára jelentkezik**.

A mulasztások miatti osztályozó vizsga szabályai

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a jelzett rendeletben meghatározott időtartamot, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető. Kivételt képez ez alól, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

Az igazolt és igazolatlan mulasztások együttesen nem haladhatják meg:

- a) az iskolai nevelés-oktatás szakaszában a **kétszázötven** tanítási órát,
- b) iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában **az elméleti tanítási órák húsz százalékát**,
- c) egy adott tantárgyból **a tanítási órák harminc százalékát**

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik

Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

A főigazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Előrehozott érettségi vizsga

Az előrehozott érettségi vizsgára jelentkező tanuló osztályozó vizsgája

- Az előrehozott érettségi vizsga letételét a tanuló írásban kérelmezi az intézmény főigazgatójától. A kérelemre a főigazgató engedélyezi az előrehozott érettségi vizsga letételét és kijelöli annak időpontját.
- Előrehozott érettségi vizsga a tanulói jogviszony fennállása alatt, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt egyes érettségi vizsgatárgyból első alkalommal letett érettségi vizsga, amely letehető a magyarországi középiskolában tanított idegen nyelvekből, kizárólag a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév

vizsgaidőszakaiban, továbbá olyan érettségi vizsgatárgyból, amelyeknél a tanuló számára az adott vizsgatárgy vizsgájára való jelentkezés feltételeinek teljesítéséhez szükséges tantárgy, tantárgyak tanítása a középiskola helyi tanterve szerint a középiskolai tanulmányok befejezését megelőző tanévek valamelyikében lezárul, először a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév május–júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban.

- Az előrehozott érettségi vizsgát tett tanuló írásban kérelmezheti az intézmény főigazgatójától a tanóra látogatása alóli mentességet. A kérelemre a főigazgató abban az esetben engedélyezi a mentességet, amennyiben a tanuló az előrehozott középszintű érettségiben legalább 80 %-os eredményt ért el, illetve az előrehozott emelt szintű érettségiben legalább 60 %-os eredményt ért el.

Az előrehozott érettségre való jelentkezés feltételei

Ha a tanuló teljesítette az előírt követelményeket valamelyik tantárgyból és erről osztályozó vizsgán számot adott, lehetősége van előrehozott érettségi vizsgát tenni. Az előrehozott érettségi vizsga letételének feltétele, hogy a tanuló az adott tantárgy minden évfolyamából osztályozó vizsgán adjon számot tudásáról.

Általános vizsgaszervezési követelmények

A vizsgát megelőző három hónapon belül a vizsgaidőszakot ki kell jelölni.

A vizsgák időpontjáról, helyéről, a vizsgarészekről a vizsgázókat a vizsga időpontja előtt 30 nappal írásban kell tájékoztatni.

Az írásbeli osztályozó és különbözeti vizsga időtartama tantárgyanként és évfolyamonként 60 perc.

Egy napon legfeljebb három írásbeli és szóbeli vizsga letételére került sor.

A vizsgák között a legalább tíz perc pihenőidőt biztosítottuk.

A tanteremben minden padban csak egy diák ülhet.

A feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét, valamint a vizsga dátumát.

A vizsgán használható segédeszközöket az intézménynek kell biztosítani.

Az osztályozó és különbözeti vizsgákat a tanulók háromtagú vizsgabizottság előtt teszik le. Amennyiben a pedagógusok végzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell kijelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait a főigazgató bízza meg megbízási szerződéssel.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola főigazgatója készíti elő.

A vizsgák reggel nyolc órától legkésőbb délután tizenhat óráig tartottak.

A tanulónak az általa kihúzott tétel kidolgozására min. 30 perc állt rendelkezésére (kivéve az idegen nyelvet, ahol nincs felkészülési idő), azon tanulók, akik a szakértői véleményben foglaltak szerint többletidőre jogosultak, azoknak a diákoknak biztosítottuk azt. A feleletek maximális időtartama 15 perc.

A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhatott.

A vizsgáztató szaktanárok megbízása és a vizsgák dokumentálása

A tanulmányok alatti vizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni a tanulóknak. A vizsgabizottság az iskola szaktanáraiból áll. A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az intézményvezető bízza meg. Amennyiben a tanuló az írásbeli vizsgán nem éri el a 12%-ot, abban az esetben nem tehet szóbeli vizsgát, és az osztályozó vizsga eredménye az adott tantárgyból elégtelen (1) lesz.

A vizsgabizottság tagjai által ellátandó feladatok:

- elnök
- kérdező szaktanár
- ellenőrző szaktanár

Az elnök

- felelt a szabályok betartásáért,
- ellenőrizte a vizsgázók adatait, vezette a jegyzőkönyvet.

Kérdező szaktanár(ok)

- csak megfelelő szakos végzettségű pedagógus lehetett,
- lehetőség szerint az a pedagógus kérdezte a tanulót, aki vizsgára küldte.

Ellenőrző szaktanár

- lehetőség szerint szakos pedagógus volt,
- felelt a vizsga szabályszerűségéért.

Az intézményvezető felelt a vizsgák szabályos lebonyolításáért.

A vizsgákról jegyzőkönyvek készültek az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni!

A jegyzőkönyvek melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozatai és feladatlapjai, illetve a gyakorlati tevékenységeinek dokumentuma, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei.

Az írásbeli dolgozatot a szaktanárok piros tollal javították, a hibák megjelölésével értékeltek, és aláírásukkal látták el. A dolgozatok egy év múlva selejtezhettek.

A vizsgák követelménye, részei, az értékelés rendje

- Az egyes vizsgatárgyak követelményei
- Az egyes vizsgatárgyak követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény helyi tantervében található követelményrendszerével.

Vizsgaforma, vizsgarészek:

- szóbeli vizsga
- írásbeli vizsga
- gyakorlati vizsga

Az osztályozó és különbözeti vizsga értékelése:

80–100%	jeles (5)
60–79%	jó (4)
40–59%	közepes (3)
25–39%	elégséges (2)
0–24%	elégtelen (1)

Az elégséges osztályozathoz a vizsgarészekből együttesen legalább 25%-ot el kell érni az osztályozó és a különbözeti vizsgán is.

A vizsgatárgyak részei és követelményei

Magyar nyelv és irodalom

Irodalom

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt, de legfeljebb nyolc feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyeket kifejt.

Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Magyar nyelv

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt, de legfeljebb nyolc feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyek tartalmazzák az elmélet számonkérését, ugyanakkor ahhoz kapcsolódó feladatmegoldást is kifejtenek a tanulók. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Történelem

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni. Az írásbeli és a szóbeli vizsga az érettségi vizsgaszabályzat történelem vizsgáztatására vonatkozó szabályainak megfelelő formában kéri számon a tanuló ismereteit az adott félév vagy tanév tananyagát figyelembe véve.

Az írásbeli vizsgarész egy rövid válaszokat igénylő részből és egy röviden kifejtendő esszéből áll. A rövid választ igénylő kérdések topográfiai, kronológiai és fogalomhasználati kérdéseket tartalmaznak. Az esszék formája és értékelése megegyezik az érettségi vizsga dolgozatainak formájával és értékelésével. A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyeket kifejt. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Idegen nyelvek

Az idegen nyelvi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. Az írásbeli vizsga számon kéri a tanuló ismereteit az adott félév vagy tanév tananyagát az érettségi vizsga követelményei és feladattípusai szerint, a hangsúlyt a nyelvhelyességi feladatokra helyezve. A tanuló – a fogalmazási feladat kivételével – nem használhat segédeszközt, a fogalmazási feladat megoldásakor szótár használata megengedett. Az írásbeli vizsga 60 perces.

A szóbeli vizsga három részből áll: kötetlen beszélgetés meghatározott témában, egy szituáció eljátszása és képleírás. Mindhárom feladatot tételhúzás alapján kapja a vizsgázó. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Matematika

A matematika vizsga írásbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga egy 60 perces feladatlap megoldásából áll. Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői az alábbiak: legalább hat, de legfeljebb nyolc feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok közül két feladat az alapfogalmak, definíciók, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, legalább négy (egy vagy több kérdésből álló) feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak legfontosabb feladattípusait tartalmazza. Az utóbbi feladatok közül két feladat könnyebb (rutinfeladatok), legalább két feladat pedig az összetettebb feladatok közül való.

Matematika tantárgyból 12 – 24 % közötti írásbeli vizsga esetén a vizsgázó szóbeli vizsgát tehet. A matematika szóbeli vizsgán tételekből kell húznia a vizsgázónak. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Fizika

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60%-át, a szóbeli vizsgára 40%-át lehet adni. Az írásbeli vizsga öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok közül két feladat az alapfogalmak, törvényszerűségek, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, további három feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak legfontosabb feladattípusait tartalmazza. Az utóbbi feladatok közül egy feladat könnyebb (rutinfeladatok), két feladat pedig az összetettebb feladatok közül való. A fizika szóbeli vizsgán tételekből kell húznia a vizsgázónak. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Biológia

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt, de legfeljebb nyolc feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. Az írásbeli feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

- ábraelemzés
- rövid válaszos feladatok
- feleletválasztós (teszt) feladatok.

A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyeket kifejt. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Kémia

A kémia vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

- rövid kiegészítendő típusú feladatok
- feleletválasztós (teszt) feladatok
- legalább két számítási feladat.

A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyeket kifejt. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Földrajz

A földrajz vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60%-át, a szóbeli vizsgára 40%-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok között tartalmilag három feladattípusnak feltétlenül szerepelnie kell:

- alapvető térképi-topográfiai ismereteket ellenőrző,
- alapfogalmakra, definíciókra vonatkozó,
- természeti és/vagy társadalmi-gazdasági jelenségekkel, folyamatokkal kapcsolatos feladatok.

A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyeket kifejt. A kérdések minden esetben egy jelenség vagy folyamat legfontosabb fogalmaira, jellemzőire, működési mechanizmusára irányulnak. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Testnevelés

A vizsga formája: szóbeli és gyakorlati vizsga. A teljes testnevelés vizsgából az szóbeli vizsga aránya 40% a gyakorlati vizsga 60%-ot tesz ki az elérhető pontszámokból. A vizsga testnevelés gyakorlatból teljes mértékben az érettségi vizsgakövetelményeknek az adott félévben vagy tanévben, a tananyagban szereplő követelményeire épül. A tanulók – az úszás és a küzdősportok kivételével – a gyakorlati követelményeket mutatják be sportáganként. A gyakorlati vizsga sportágankénti bemutatásának teljes hossza 60 perc. A gyakorlati bemutatás a következő sportágakat tartalmazza: atlétika, torna, gimnasztika, labdajátékok közül választhatóan egy sportág a kézilabda, röplabda, kosárlabda, labdarúgás közül. A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyeket kifejt. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Ének–zene

A földrajz vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60%-át, a szóbeli vizsgára 40%-át lehet adni. A vizsga ének–zene tantárgyból teljes mértékben az érettségi vizsgakövetelményeknek az adott félévben vagy tanévben, a tananyagban szereplő követelményeire épül.

A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből

húz a tanuló, amelyeket kifejt. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Digitális kultúra

A digitális kultúra vizsga írásbeli-gyakorlati részből áll. A digitális kultúra írásbeli-gyakorlati vizsga egy feladatlapon szereplő feladatok gyakorlati megoldásából áll. Időtartama 60 perc. A gyakorlati feladatlap tartalmi jellemzői az alábbiak: Legalább két, de legfeljebb három (egyenként esetleg több részből álló) feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok közül egy feladat egy összetett problémamegoldást ellenőriz. A másik (vagy másik két) feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak legfontosabb feladattípusaiból könnyebb feladat megoldását várja el (rutinfeladatok). A következő segédeszközöket lehet használni a gyakorlati vizsgán: számítógép, vonalzó.

Digitális kultúra tantárgyból 12 – 24 % közötti írásbeli vizsga esetén a vizsgázó szóbeli vizsgát tehet. A digitális kultúra szóbeli vizsgán tételekből kell húznia a vizsgázónak. A tételek témakörei megfelelnek a helyi tantervben leírt követelményeknek és ott megadott témaköröknek. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Vizuális kultúra

A vizuális kultúra vizsga egy írásbeli-gyakorlati és egy szóbeli-gyakorlati részből áll. Az írásbeli-gyakorlati vizsga öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb művészettörténeti ismeretét érinti. A feladatok közül négy feladat a művészettörténeti ismeretek, alapfogalmak, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, egy feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak építészeti, szobrászati, festészeti, vagy iparművészeti alkotásának elemző bemutatását kéri számon. Az írásbeli vizsga időtartama 60 perc.

A vizuális kultúra szóbeli-gyakorlati vizsgán tételekből kell húznia a vizsgázónak. A tételek témakörei megfelelnek a helyi tantervben leírt követelményeknek és ott megadott témaköröknek. Az írásbeli-gyakorlati vizsgára a teljes pontszám 50%-át, a szóbeli-gyakorlati vizsgára szintén 50%-át lehet adni. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy. A szóbeli-gyakorlati vizsgához szükséges eszközök: A4-es rajzlap, puha grafit, körző, egy derékszögű és egy bármilyen vonalzó.

Mozgóképkultúra és médiaismeret

A vizsga 60 perces írásbeli és egy gyakorlati vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60%-át, a gyakorlati vizsgára 40%-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll. A feladatok közül három feladat a mozgókép és médiaismeretek tantárgy, alapfogalmait, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, két feladat pedig kreatív alkotómunkát igényel.

A gyakorlati vizsgán tételekből kell húznia a vizsgázónak. A tételek témakörei megfelelnek a helyi tantervben leírt követelményeknek és ott megadott témaköröknek. Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Állampolgári ismeretek

A vizsga egy 60 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsgára a teljes pontszám 60 %-át, a szóbeli vizsgára 40 %-át lehet adni.

Az írásbeli vizsga legalább öt, de legfeljebb nyolc feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A szóbeli vizsgán a középszintű érettségi követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyeket kifejt.

Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

1.9.3. Az alkalmassági vizsga

Az iskolánkba beiratkozó tanulók egészségügyi, felmenő képzések esetében pedig a képzési és kimeneti követelmények előírják, pályaalkalmassági vizsgán vesznek részt.

1.9.4. A felvételi eljárás különös szabályai

A felvételi kérelmek elbírálása az általános iskolai tanulmányi eredmények és a központi írásbeli vizsga eredménye alapján történik az iskola honlapján, valamint a KIFIR rendszerben megjelenő felvételi tájékoztatóban leírt módon. Az iskola felvételi eljárása során szóbeli vizsgát nem tart.

A felvételi kérelmek elbírálása során az azonos teljesítményt elérő tanulók között – a jogszabály előírásainak megfelelően – a rangsor elkészítésekor előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót, ezt követően azt a jelentkezőt, akinek a lakóhelye, tartózkodási helye az iskola székhelyén van, illetve akinek különleges helyzete azt indokolja. Különleges helyzetűnek tekintjük a jelentkezőt akkor, ha testvére is iskolánkba jár vagy itt érettségizett. Intézményünk nem szervez szóbeli felvételi vizsgát, a felvételiző nyolcadikos tanulók csak szóbeli meghallgatáson vesznek részt.

1.9.5. Tanulói jogviszony keletkezése, megszűnése a felnőttoktatásban

A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik, a felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik.” (Nkt. 50.§ (1)). A tanulói jogviszony a beiratkozás napján jön létre, azonban egyes jogok gyakorlását az intézmény a tanév megkezdéséhez köti.

A felvételi, átvételi rendszer kialakításakor figyelembe vesszük a felnőttoktatás alábbi speciális vonásait:

„A tanuló középfokú iskolában attól a tanévtől kezdve folytathatja tanulmányait felnőttoktatás keretében, amelyben a tizenhatodik életévét betölti.” (Nkt. 60.§ (3))

A beiratkozás időszaka nem egyezik meg a tankötelesek beiratásának időszakával. A felnőttek életének ritmusa, a nyári időszak jellemzői és különösen a tankötelesek iskolakezdésének szervezési-és anyagi nehézségei miatt az iskolai rendszerű felnőttoktatásban elengedhetetlen a jelentkezési határidő „meghosszabbítása” a statisztikai adatközlés időszakáig.

A beiratkozás időszakában a felsőbb évfolyamok létszámát is fel kell tölteni. A nagyarányú lemorzsolódás ellensúlyozására és a beiratkozók eltérő tanulmányi háttere miatt a felnőttoktatásban kiemelt szerepet játszik a korábbi iskolai tanulmányok beszámítása és a különbözőzeti vizsgák rendszere.

Felvétel

Intézményünk a felnőttoktatás munkarendje szerint működő osztályaiba június elejétől a statisztikai adatközlés időszakának kezdetéig fogadja a középiskolai felnőttoktatásba jelentkezőket.

A jelentkezés kizárólag személyesen vagy hivatalosan meghatalmazott képviselő útján lehetséges.

A jelentkezés folyamata

A jelentkező

Arcképes igazolvánnyal igazolja személyi azonosságát, bemutatja a korábbi iskolarendszerű tanulmányait igazoló bizonyítványait, jelentkezési/beiratkozási lapot tölt ki, amelyen - dokumentumokkal igazoltan és azokkal megegyezően – megadja személyes adatait, elérhetőségét, továbbá azokat az adatokat, amelyek nyilvántartására jogszabály a köznevelési intézményt kötelezi, megjelöli, hogy az intézményünkben megvalósuló felnőttoktatási munkarendek melyikében kíván tanulni, nyilatkozat aláírásával igazolja, hogy megértette és tudomásul vette tanulói jogviszonyával, kötelezettségeivel, munkarendjével és az intézmény működésével kapcsolatos tájékoztatást.

Az intézmény képviselője

megvizsgálja a tanuló személyi azonosságát és egyéb szükséges adatait igazoló dokumentumokat, a korábbi tanulmányokról szóló bizonyítványok alapján tájékoztatja a jelentkezőt lehetőségeiről, tájékoztatja a jelentkezőt a munkarendek szabályairól, ellenőrzi a jelentkezési lap kitöltését, az intézmény hivatalos megjegyzéseit a jelentkező jelenlétében (évfolyam, különbözőzeti vizsgák, egyéb megjegyzések) felvezeti a jelentkezési lapra, ellenőrzi, hogy a jelentkező a jelentkezési lapot aláírja, tájékoztatja a jelentkezőt további teendőiről.

A jelentkezés aláírásával a jelentkező a Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskolával tanulói jogviszonyt létesít.

A munkarend megváltoztatására vonatkozó szabályok

Esti munkarendből más sajátos munkarendbe a tanuló a tanév során bármikor átjelentkezhet, az átvételt az intézmény vezetője megtagadja, ha a más sajátos munkarendű képzés engedélyezett létszámkerete betelt. Az átjelentkezés során kiiratkozik a jelentkezési lapján megjelölt munkarendből, kitölti a más sajátos munkarend jelentkezési lapját.

A más sajátos munkarendből esti oktatásba tanév közben átjelentkezni az első beszámoló időszakot megelőző hétig lehet úgy, hogy a tanuló a más sajátos munkarendből kiiratkozik és kitölti az esti munkarend jelentkezési lapját. Az átvételt az intézmény vezetője megtagadja, ha a választott munkarendű képzés engedélyezett létszámkerete betelt. Az átjelentkezés alapján az esti munkarendű oktatásba átvett tanulóra a jelentkezése munkarendje tanulmányi köteletségének teljesítése vonatkozik.

A tanuló regisztrációs és bejelentési kötelezettsége

A tanuló minden tanév elején köteles a jelentkezési/beiratkozási lapon nyilatkozni, hogy tanulmányait mely évfolyamon, milyen munkarendben kívánja folytatni. A tanuló köteles a jelentkezési/beiratkozási lapon megadott bármely adatának megváltozásakor haladéktalanul értesíteni az intézményt.

A korábbi tanulmányokat igazoló bizonyítványokra vonatkozó szabályok

Az általános iskolai bizonyítvány végzettséget igazoló lapjairól az intézmény képviselője fénymásolatot készít és aláírásával hitelesíti a másolatot. Az eredeti bizonyítványt a jelentkezőnek visszaadja, a fénymásolatot a jelentkezési lap mögé tűzi.

A szakmunkás, szakiskolai végzettséget igazoló bizonyítványról az intézmény képviselője vagy fénymásolatot készít és aláírásával hitelesíti a másolatot, majd az eredeti bizonyítványt a jelentkezőnek visszaadja, a fénymásolatot a jelentkezési lap mögé tűzi vagy a bizonyítványt átveszi, és az intézmény őrzi a tanuló tanulói jogviszonyának megszűnéséig.

A tanulói jogviszony megszűnésekor a tanuló aláírásával igazolja leadott bizonyítványa átvételét.

A korábbi tanulmányok beszámítása

A bizonyítványokkal igazolt korábbi tanulmányok beszámítása a jelentkező beszámítási igényéből kiinduló, dokumentumok elemzésén alapuló, adminisztratív döntés, amely a korábbi tanulmányok és tanulási tapasztalat elismerését szolgálja. Amennyiben a jelentkező a korábbi tanulmányok beszámításával 9. évfolyamnál magasabb évfolyamra kerül besorolásra, és bármelyik hiányzik a gimnázium felnőttoktatásra vonatkozó helyi tantervében szereplő tantárgyak tanterv alapján szükséges év végi osztályzatai közül, tanulmányok megkezdése előtt, de legkésőbb a tanév első félévének végéig a tanulói jogviszony keletkezésekor kihirdetett különbözeti vizsgaidőszakban legalább elégséges (2) érdemjegyet szerez a megfelelő tantárgyak hiányzó évfolyamainak anyagából. Amennyiben ez nem teljesül, a tanuló a teljesített tantárgyaknak megfelelő évfolyamba kerül besorolásra. A jelentkező a tanulmányok beszámításakor tudomásul veszi, hogy a magasabb évfolyamba lépéséhez az intézmény nem tényleges szaktantárgyi tudását, hanem a korábban szerzett érdemjegyeit vette alapul. Ennek nyomán a tanuló kizárólagos felelőssége, hogy a magasabb évfolyamon folyó oktató munkába történő hatékony bekapcsolódás és az eredményes vizsgák érdekében a beszámított évfolyamok tananyagát önállóan átismételje, megtanulja.

Tanulói jogviszony megszűnése

A tanulói jogviszony megszűnésének eseteit és az eljárás szabályait Nkt. 53.§ (2), továbbá (4)-(6) bekezdései, valamint R. 50.§ (4) és 143.§ (7)-(9) bekezdései részletesen szabályozzák.

1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az átvétel szabályai

- Az átvétel időpontja lezárt félév vagy lezárt tanév után javasolt. Az átvételi kérelemhez a tanulónak csatolnia kell a félévi értesítőt vagy bizonyítványt. A bizonyítványt meg kell nézni, hogy a tanuló teljesítette-e tovább haladáshoz szükséges követelményeket, amennyiben nem, akkor a tanév megismétlésével folytathatja tanulmányait.
- A tanuló átvételéről a főigazgató dönt, az átvételről értesíteni kell az iskolatitkárt, az osztályfőnököt.
- A tanítási év során hozzánk átjelentkező tanulók különbözeti vizsgával vehetők át. Ha olyan középiskolából érkezett, amelynek képzési struktúrája megegyezik iskolánk képzéseivel, nincs szükség különbözeti vizsga letételére.
- Ha egy tanuló egy másik iskola másik iskolatípusából jelentkezik, a főigazgató egyéni elbírálás alapján dönt a különbözeti vizsga vagy az évfolyamismétlés szükségességéről.
- Más középiskolából érkező tanulók esetében összehasonlításra kerülnek a tanult tantárgyak a két intézményben, és amelyeket a tanuló nem vagy nem azonos óraszámban tanult, azokból különbözeti vizsgát kell tennie. Szakgimnáziumi szakképesítés tekintetében a programkövetelményben meghatározott modulokat kell figyelembe venni.
- Az átvételről szóló határozatban elő kell írni, hogy mely tantárgyakból és mikor kell különbözeti vizsgát tennie a tanulóknak. A határozatot meg kell küldeni a szülőnek, a tanulónak, az eredeti példányt az irattárban kell elhelyezni.
- Az átvétel adminisztratív feltétele, hogy a tanuló életkora a köznevelési törvényben előírtaknak megfeleljen, hogy kiskorú tanuló esetében a szülő írásban nyilatkozzon gyermeke iskolaváltoztatási szándékáról.
- A tanév során más oktatási intézményből átvételt kérő tanulók akkor csatlakozhatnak egy képzéshez, ha az adott osztály létszáma ezáltal nem haladja meg a maximálisan megengedett létszámot.

1.11. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia, természetismeret és testnevelésóra, gyakorlati foglalkozások) valósul meg az óra részeként. Ezt a feladatot a szaktanárok és a védőnő látja el.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja

fejleszteni a beteg, sérült és fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást, megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit, felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái

Szervezetten, a tanárórákon.

Önkéntes jelentkezés formájában, tanórán kívüli szakkörön, tanfolyamon való részvétellel.

Feladataink

Az elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátíttatásához minél több pedagógus végezze el a tanfolyamot, hogy tudjanak ismereteket adni a tanulóknak.

Az osztályfőnöki programokba, tanmenetekbe épüljön be a tanulók számára elsajátítható elsősegély-nyújtási alapismeret, mint állampolgári, emberi kötelezettség.

Egészségfejlesztési terv				
Témakör megnevezése	Elsajátítandó feladatok	Tanóra	Elméleti óra	Gyakorlati óra
Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek	Az elsősegélynyújtás célja. A mentési lánc. Az elsősegélynyújtás, mint jogi és erkölcsi köteletség. Tájékozódás és magatartás baleset esetén, a helyszín biztosítása. Tájékozódás a sérültek állapotáról, állapotuk súlyosságáról. A sérült állapotának megítélése, a mentőhívás szabályai.	Biológia, Természetismeret, Testnevelés	1	
Orvosi ellátással alapismeretek	Háziorvosi és szakorvosi ellátás, szűrővizsgálatok rendszere	Biológia, Természetismeret	1	
Szűrővizsgálat, önvizsgálat, védőoltás	A szűrővizsgálatok fajtái, fontosságuk. Milyen védőoltások vannak, mi a szerepük?	Biológia, Természetismeret,	1	
Veszélyes anyagok és kezelésük a háztartásban	Mérgezéssel kapcsolatos alapfogalmak, tevékenységek a helyszínen. A mérgezések formái, tünetei, ellátása (CO, marószer, benzin, gyógyszer, vegyszer) Szemet ért sérülések.	Kémia, gyakorlati foglalkozás	1	
Mérgezések	Veszélyjelek, biztonsági előírások szerepe, értelme, teendők egyes mérgezések esetén.	Biológia, gyakorlati foglalkozás	1	1
Az eszméletlenség fogalma, tünetei, leggyakoribb	A tudatzavar és eszméletzavar formái, megítélése. Az átjárható légutak (száj kitörlése, fej hátraszegése), légzésvizsgálat, keringés vizsgálata. A légútbiztosítás formái, (stabil oldalfekvő helyzet, ESHMARK műfogás)	Biológia, gyakorlati foglalkozás, osztályfőnöki óra	1	2

okai, következményei, ellátása	Idegentest a légútban (Heimlich műfogás). Az újraélesztés szabályai.			
A sérülések típusai, teendők a sérülések ellátásakor	A vérzések felismerése, fajtái, a vérző sérült ellátása (vérzés-csillapítás, sebellátás, kötözés), különleges vérzések. Sokk fogalma, formái, okai, tünetei és ellátása. Ízületi sérülések formái, tünetei, ellátása, rándulás, ficam. Csontsérülések formái, tünetei, ellátása (fektetési módok) koponyacsont törései, tünetei, ellátása. A mellkas törései, tünetei, ellátása gerinc törése, tünetei ellátása. A medencecsont törése, tünetei, ellátása. A végtagok törései, tünetei, ellátásuk. Hasi sérülés formái, tünetei, ellátása. Termikus traumák, hő ártalmak égés formái, ellátása. A fagyás formái, ellátása. Baleseti felmelegedés/lehűlés formái, ellátása	Biológia, Természetismeret, osztályfőnöki óra, vöröskeresztes szakkör keretében	2	2
Teendők rosszul-lét esetén.	Vércukorszint jelentős csökkenése, szívinfarktus, asztma, allergia, epilepsziás roham tünetei.	Biológia, természetismeret óra.	1	
Áramütéses balesetek	Az áramütés fogalma, a villamos áram élettani hatásai, a baleset súlyosságát meghatározó tényezők. Műszaki mentés, az áramütött személyek egészségügyi ellátása, elsősegélynyújtás.	Biológia, természetismeret óra.	1	
Kimentés fogalma, betegmozgatás	A Rautech-féle műfogás, több személy együttműködése kimentéskor (tálcafogás) a sérült vetkőztetése, öltöztetése.	Biológia, természetismeret óra.	1	1

Speciális, közúti elsősegélynyújtási ismeretek.	Teendők veszélyes anyagot szállító jármű baleseténél. Teendők tömeges baleset helyszínén. Mentés vízbe esett járműből. Bukósisak eltávolítása. Drogok, gyógyszerek hatása a vezetésre, az újraélesztés alapjai. Jogi ismeretek.	Biológia, természetismeret óra.	1	
Összesen			13	6

2. HELYI TANTERV

2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését

A helyi tanterveket, óraterveket készítésénél

- a **2020. szeptember 1-je után** indított képzéseknél – felmenő rendszerben - a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók között megjelent kerettantervek jelentik az alapot,
- Szakmai képzésnél 2020. szeptember 1-től a Képzési és Kimeneti Követelmények és a Programtervek óratervei alapján készültek a helyi óratervek.

Óraterveink a következő intézménytípusokra, alapeladatokra készültek

- általános iskolai nevelés-oktatásban az 1-4. évfolyamra, nappali rendszerű oktatásra
- általános iskolai nevelés-oktatásban az 5-8. évfolyamra, nappali rendszerű oktatásra
- általános iskolai nevelés-oktatásban az 1-4. évfolyamra, felnőttoktatás, esti munkarend
- általános iskolai nevelés-oktatásban az 5-8. évfolyamra, felnőttoktatás, esti munkarend
- gimnáziumi nevelés-oktatásban a 9-12. évfolyamra, nappali rendszerű oktatásra
- gimnáziumi nevelés-oktatásban a 9-12. évfolyamra, felnőttoktatás, esti munkarend

2020. szeptember 1-je után indult képzésekre vonatkozóan, érettségi végzettséggel rendelkezőknek – ezeket az óraterveket a szakmai program fejezet tartalmazza szakképesítések és szakmák szerint

- szagimnáziumi nevelés-oktatás a 13-14. évfolyam, felnőttoktatás, nappali munkarend
- szagimnáziumi nevelés-oktatás a 13-14. évfolyam, felnőttoktatás, esti munkarend
- technikumi szakmai oktatás a 13-14. évfolyam, érettségi végzettséggel, felnőttoktatás, esti munkarend
- technikumi szakmai oktatás a 13-15. évfolyam, érettségi végzettséggel, felnőttoktatás, esti munkarend

2.1.1. Általános iskolai óratervek - nappali rendszerben 2020. szeptember 1-je után indult általános iskolai képzésekre az óraterv a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók között megjelent kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolya- mára és kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára alapján készült.

Óraterv az általános iskola 1-4. évfolyamára nappali rendszerű oktatásra

Tantárgyak	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5
Idegen nyelv				2+1
Matematika	4+1	4+1	4+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Heti óraszám összesen	24	24	24	25
Ebből szabadon tervezett órakeret	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Matematika	1	1	1	1
Idegen nyelv				1
Digitális kultúra				1
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Óraterv az általános iskola 5-8. évfolyamára nappali rendszerű oktatásra

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Idegen nyelvek	3	3	3	3+1
Matematika	4	4	3	3
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon és népismeret		1		
Természettudomány	2	2		
Kémia			1	2
Fizika			1	2
Biológia			2	1
Földrajz			2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1+1	1+1	1+1	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5

Osztályfőnöki	1	1	1	1
Heti óraszám összesen	28	28	30	30
Ebből szabadon tervezett órakeret	1	2	2	2
Digitális kultúra	1	1	1	1
Idegen nyelv				1
Hon és népismeret		1		
Dráma és színház			1	
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

- A hon- és népismeret tantárgyat heti 1 órában a 6. évfolyamon tanítjuk. A dráma és színház tantárgyat heti 1 órában a 7. évfolyamon tanítjuk. Mindkét tantárgyat a szabad órakeret terhére állítottuk be az óratervbe.
- A természettudomány tantárgyakat a 7-8. évfolyamon diszciplináris bontásban tanítjuk.
- A szabad órakeretet az alapóraszámában biztosított tantárgyak óraszámának emelésére fordítot- tuk.
- A tantárgyi éves óraszámok 80%-át a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására for- dítjuk. Több tantárgyból elegendő a törzsanyag elsajátításához az órák 80%-a, az órak- eret fenn- maradó 20%-át szabadon választott témák feldolgozására fordíthatja a szaktanár. Az intézmény specialitásából adódóan ezt a keretet a digitális kultúra bevonásával használjuk fel az egyes tantárgyaknál. A tantárgyi helyi tantervekben jelöljük azokat az óraszámokat, amelyeket a digi- tális kultúra alkalmazására fordítjuk a tantárgy keretében.

2.1.2. Általános iskolai óratervek - felnőttoktatás, esti munkarend

Óraterv az általános iskola 1-4. évfolyamára – felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	3
Matematika	4	4	4	2,5
Etika	1	1	1	1
Idegen nyelv (angol/német)	–	–	–	2
Technika és tervezés	–	–	–	0,5
Osztályközösség-építés	1	1	1	1
Környezetismeret	–	–	–	1
Ének-zene	0,5	0,5	0,5	–
Vizuális kultúra	0,5	0,5	0,5	–
Digitális kultúra	–	–	1	1
Összes óraszám	11	11	12	12

Óraterv az általános iskola 5-8. évfolyamára – felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	3	3	2	2
Matematika	3	3	2	2
Történelem	1	1	1,5	2
Állampolgári ismeretek	–	–	–	0,5
Etika	1	1	1	0,5
Technika és tervezés	0,5	0,5	0,5	–
Természettudomány	1	1	–	–
Kémia	–	–	1	0,5
Fizika	–	–	0,5	1
Földrajz	–	–	1	0,5
Biológia	–	–	0,5	1
Idegen nyelv (angol/német)	2	2	2	2
Művészetek	0,5	0,5	0,5	0,5
Digitális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	–	–	1	–
Dráma és színház	–	–	–	1
Osztályközösség-építés	1	1	0,5	0,5
Összes óraszám	14	14	15	15

2.1.3. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben - digitális kultúra emelt szintű (0001)

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	1	1	1	1
Irodalom	2	3	3+1	3+1
Matematika	3+1	3+1	3+1+1	3+1+1
Történelem	2	2	3+1+1	3+1+1
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	+2	
Földrajz	2	1		+1
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	3+1	3+1	4+1	4+1
Második idegen nyelv (német)	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgókép-kultúra és médiaismeret			1	1
Digitális kultúra	2+2	1+2	2+2	2+2
Testnevelés	5	5	5	5

Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen*	36	36	36	36
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Digitális kultúra				2
Matematika	1	1	1+1	1+1
Biológia			2	
Földrajz				1
Történelem			1+1	1+1
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

*Az emelt szintű oktatás esetében az 5. évfolyamtól a NAT-ban meghatározott órakeret legfeljebb heti két órával megnövelhető.

2.1.4. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben - média emelt szintű (0002)

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	1	1	1	1
Irodalom	2	3	3+1	3+1
Matematika	3+1	3+1	3+1+1	3+1+1
Történelem	2	2	3+1+1	3+1+1
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	+2	
Földrajz	2	1		+1
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	3+1	3+1	4+1	4+1
Második idegen nyelv (német / francia)	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		+1
Mozgókép-kultúra és médiaismeret	+2	+2	1+2	1+2
Digitális kultúra	2	1	2	+1
Testnevelés	5	5	5	5

Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen*	36	36	36	36
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Vizuális kultúra				1
Digitális kultúra				1
Matematika	1	1	1+1	1+1
Biológia			2	
Földrajz				1
Történelem			1+1	1+1
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

*Az emelt szintű oktatás esetében az 5. évfolyamtól a NAT-ban meghatározott órakeret legfeljebb heti két órával megnövelhető.

2.1.5. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben - nyelvi emelt szintű (0003)

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	1	1	1	1
Irodalom	2	3	3+1	3+1
Matematika	3+1	3+1	3+1+1	3+1+1
Történelem	2	2	3+1+1	3+1+1
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	+2	
Földrajz	2	1	+1	+1+1
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	3+1+1	3+1+1	4+1	4+1
Második idegen nyelv (német/francia nyelv)	3+1	3+1	3+1	3+1+1
Művészetek				
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgókép-kultúra és médiaismeret			1	1
Digitális kultúra	2	1	2	+1

Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen*	36	36	36	36
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv (angol)	1	1		
Második idegen nyelv (német/francia)				1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Matematika	1	1	1+1	1+1
Digitális kultúra				1
Biológia			+2	
Földrajz			1	1+1
Történelem			1+1	1+1
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

*Az emelt szintű oktatás esetében az 5. évfolyamtól a NAT-ban meghatározott órakeret legfeljebb heti két órával megnövelhető.

2.1.6. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben – általános tantervű (0004)

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	1	1	1	1
Irodalom	2	3	3+1	3+1
Matematika	3+1	3+1	3+1+1	3+1+1
Történelem	2	2	3+1+1	3+1
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	+2	+1
Földrajz	2	1		+1
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	3+1	3+1	4+1	4+1
Második idegen nyelv (német nyelv)	3	3	3	3+1
Művészetek				
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgókép-kultúra és médiaismeret			1	1

Digitális kultúra	2	1	2	+1
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen	34	34	34	34
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv	1	1	1	1
Második élő idegen nyelv				1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Digitális kultúra				1
Matematika	1	1	1+1	1+1
Biológia			2	1
Földrajz				1
Történelem			1+1	1
Rendelkezésre álló órakeret	34	34	34	34

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

2.1.7. Gimnáziumi óratervek felnőttoktatás, esti munkarendben

Tantárgyi struktúra és óraszámok 2020. szeptember 1-től az iskolarendszerű felnőttoktatás 9-12. évfolyam számára, esti munkarendben

Tantárgyak	Évfolyam/ óraszámok			
	9.	10.	11.	12.
	Esti			
Magyar nyelv	1	1	1	1
Irodalom	2	2	2	2
Matematika	3	3	4	4
Történelem	2	2	3	2
Állampolgári ismeretek				0,5
Természettudomány			2	
Kémia	1	1		
Fizika	1	1		
Földrajz	1	1	2	2
Biológia	1	1		
I. Idegen nyelv (angol/német)	3	3	3	4
II. Idegen nyelv (német/orosz)				
Művészetek			0,5	0,5
Digitális kultúra	1	1	0,5	
Osztályközösség-építés	1	1	1	1
Összes óraszám	17	17	17	17

A felnőttoktatásban a tervezési időkeret a 9-11. évfolyamon 36 hét, a 12. évfolyamon 32 hét.

A felnőttoktatás tantárgyi rendszerének jellemzői

- újdonságként jelenik meg a második idegen nyelv, amelynek célja egyrészt a felsőfokú tanulmányokra történő előkészítés, másrészt esélynövelés a munkaerő-piaci szerepvállaláshoz.
- folytatódik a felnőtt tanulók ismeretbővítése a művészeti ágakkal kapcsolatban,
- és választható programként új elemként, önálló tantárgyként megjelentek a programban a dráma és színház, valamint a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyak, amelyekben a tartalmi elemek kialakításánál figyelembe lett véve a felnőtt tanulók élethelyzete és életkora.
- Testnevelés tantárgy nem szerepel a kerettantervben és így a helyi óratervben sem, mert a felnőtt tanulónak nem kell részt vennie és az iskolának nem kell ezt biztosítania a köznevelési törvény 60. § (9) (c) pontja alapján.
- A 2021. évi LII. törvény 9. § alapján **2021. V.28-tól nem kötelező a felnőttoktatásban a két idegen nyelv oktatása.** A nemzeti köznevelésről szóló törvény 60. § (9) bekezdése egy d) ponttal egészült ki, amely szerint a felnőttoktatásban a két idegen nyelv oktatása nem kötelező. Az intézményben az elkészített óraterv a 2023-24. tanévtől a 9. évfolyamon már csak egy idegen nyelv oktatását tartalmazza.

A tantárgyi követelmények szem előtt tartva felnőttoktatás elsődleges feladatát, az érettségi követelmények teljesítésére történő felkészítést, megegyeznek mindazokkal, amelyeket a NAT és a nappali tagozatok számára készült kerettantervek megfogalmaznak.

Iskolánk a kerettanterveket évfolyam szerinti tagolásban építi be a helyi tantervébe, és kiegészíti helyi sajátosságokkal. A tantárgyi órakeret 10 %-ának felhasználását a helyi tantervben a kulcskompetenciák fejlesztésére fordítjuk. A szabadon tervezhető órakeret felhasználásánál a tantárgyak óraszámát emeltük meg. Ez valamennyi telephelyen és tagintézményben hasonló.

Kompetenciák fejlesztése a felnőttoktatásban

A megújított nemzeti alaptanterv tartalmait szem előtt tartva az egyes tantárgyak tanítása során az alábbi kiemelt kompetenciák fejlesztése és kialakítása a cél:

a) A kommunikációs kompetenciák

A kommunikációs kompetenciák kialakításának és fejlesztésének az a célja, hogy az egyes tantárgyak tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon (és az iskolán kívüli kapcsolatokban) a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre, az emberi kapcsolatok kommunikáción keresztül történő alakítására. A fejlesztés során figyelembe kell venni

- egyrészt a tanulók előzetes ismereteit,
- másrészt azokat a követelményeket, amelyeket az 1-8. évfolyam tantárgyi rendszere meghatároz.

A program újdonsága, hogy bár nem azonos óraszámában, de a felnőttek is két idegen nyelvet tanulnak.

b) A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák fejlesztésével olyan értékrendet közvetítünk, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapi életbe. A tanulók számára az 4-8. évfolyamon már elindult ennek a területnek a fejlesztése, ezért a tervezés során

egyrészt figyelembe kell venni a korábban már tanított tartalmi elemek és ezekre építve kell a programot szervezni,

másrészt azok számára, akik korábban különböző okok miatt ilyen képzésben nem részesültek, célszerű a korábbi ismeretanyagot beépítve kidolgozni a programot.

c) A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai, gondolkodási kompetenciák kialakításának és fejlesztésének az a célja, hogy az iskolai és az iskolán kívüli világban a (felnőtt)tanulók a tanult ismeretek szintetizálásával és gyakorlati alkalmazásával képesek legyenek megoldani minden olyan feladatot, amely hozzájárulhat a sikeres életút megvalósításához. Emellett a célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét és érdeklődését s végül segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását. A fejlesztés során figyelembe kell venni egyrészt a tanulók előzetes ismereteit, másrészt azokat a követelményeket, amelyeket az 1-8. évfolyam tantárgyi rendszere meghatároz

d) A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének a legfontosabb célja az, hogy a tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerezzon tapasztalatot a csoporttagokkal (családtagokkal, barátokkal, munkatársakkal) tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

e) A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A cél, hogy a (felnőtt) tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödjön a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkájára vonatkozó igényességhez, saját (és családja) életvitelének aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása.

2.2. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga

A kerettantervek által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai, valamint a nem kötelező tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat a mellékletben felsorolt óratervek szabad órakereteinek terhére, az ott leírtak szerint a kerettantervben szereplő tantárgyak időkeretének növelésére, továbbá igény szerint, a fenntartó jóváhagyásával és támogatásával afölött szervezünk az alapkészségek fejlesztésére, egyéni felzárkóztatásra, tehetséggondozásra, szakkörök, fakultációs foglalkozások keretében, elsősorban a magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv tantárgyakból, valamint egyes szakmai tantárgyakból.

Ezen kívül tanulmányi kirándulások, versenyek, bemutatók, múzeum-, könyvtár- és színházlátogatások, valamint további szabadidős és sportfoglalkozások, túrák szervezhetők intézményünkben.

2.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, térkép) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket az oktatásért felelős miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított.

Az iskola helyi tanterve alapján a munkaközösségek határozzák meg az adott évfolyam adott tantárgyához szükséges taneszközöket. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A taneszköz beszerzése a tanév kezdetére a szülő kötelessége. Az iskola biztosítja helyben a tankönyvterjesztést.

A taneszközök kiválasztásának elvei

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- igazodjon a NAT követelményeihez,
- a több tanéven át használható eszközöket előnyben részesítjük,
- előnyben részesítjük a digitális taneszközöket,
- a tartós tankönyvek könyvtári gyarapításával a szociálisan hátrányos helyzetű diákokat segítjük.

Az iskolai oktatásban alkalmazott tankönyveket a műveltségterület oktatásában érintett pedagógusok közössége választja ki az alábbi szempontok szerint, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétel biztosításának kötelezettségét:

- a lehető legjobban fedjék le a tantárgy tartalmát,
- feleljenek meg a NAT-nak és a didaktikai szempontoknak,
- szerepeljenek a minisztérium által kiadott tankönyvjegyzékben,
- teljesíthetők legyenek vele az emelt szintű érettségi vizsga és a szakmai vizsga követelményei,
- e-tananyag felhasználását segítse a választott tankönyvek esetében,
- beszerzési árak mérsékelt legyen,
- megrendelésük a tanulók körében végzett igényfelmérés alapján történjen,
- új tankönyvek bevezetése mindig felmenő rendszerben történjen, előnyben kell részesíteni a több éven keresztül felhasználható tankönyveket.

2.4. A Nemzeti alaptervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A gimnázium 9–12. évfolyamán folytatott nevelés-oktatás feladata az iskolai alpműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a technikumban az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák. A kompetenciák kialakítását az egyes műveltségi területek tananyagával valósítjuk meg.

A biztonságos szóbeli és írásbeli kommunikációt az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával igyekszünk fejleszteni.

Fontosnak tartjuk a kreativitás fejlesztését, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvést, a tanulók egészséges terhelését, érési folyamatuk követését, személyre szóló, fejlesztő értékelésüket, az önismeret alakítását, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.

Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával is fejlesztjük.

Fokozatosan bővítjük, kiteljesítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

Az általános iskolai nevelés-oktatás pedagógiai feladatai

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe; az első osztályosok problémamentesen illeszkednek be az iskolai életbe.

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.

A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.
A tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló fejlesztő értékelése.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- A módszerek megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. Az 5-6. évfolyam kiemelt feladatai:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra. Az általános iskola hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,

- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.5. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelés, testmozgás megszervezésénél a Nkt. 27. §-nak (11.) bekezdését vesszük alapul.

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg. A heti öt órából legfeljebb heti két óra a NAT Testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterületében jelzett sporttevékenységekre (úszás, néptánc, közösségi és más sportjátékok, szabadtéri sportok, természetjárás, kirándulás), vagy - az iskola lehetőségeinek és felszereltségének megfelelően - különféle más sporttevékenységekre fordítható (hagyományos magyar történelmi sportok, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok). A heti két óra kiváltható továbbá sportolással iskolai sportkörben, vagy - a tanuló kérelme alapján - sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenységgel.

Mindennapos testnevelés megvalósításának további színterei

- A gyógytestnevelési órák keretében a rászoruló gyerekeknek tartásjavító torna, valamint téli időszakban, a korcsolyázási lehetőség jégpályán biztosított.
- A heti 5 testnevelés órán túl a napirendbe beillesztve, a gyerekek életkorának és érdeklődésének megfelelő – tudatosan tervezett, sokoldalúan fejlesztő, a pedagógus által kezdeményezett – korcsoportonként szervezett tömegsport foglalkozások, mozgásos, játékos foglalkozások tartása.
- Szakköri tevékenységként korcsoportonként heti 4 alkalommal (futball, röplabda, kosárlabda, atlétika) sportköri foglalkozást szervezése.
- A tehetséges tanulókat több sportágban iskolai szintű versenyekre való felkészítése.
- Az iskolai kirándulásokat hazánk nemzeti parkjaiban, erdei, sport táborokban való túrázás keretében történő megvalósítása.
- Gyalogos és kerékpáros túrák szervezése.

A felnőttoktatásban nem kötelező – így intézményünkben sem érvényesítjük - a mindennapos testnevelésre vonatkozó rendelkezések alkalmazása.

2.6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

A választható tantárgyak és foglalkozások szabályai

- A képzések tantervi hálói határozzák meg, hogy a tanulók hány órát fordíthatnak az érettségire való felkészülésre.
- Az intézmény középszintű és emelt szintű érettségi vizsgára készít fel magyar nyelv és irodalomból, történelemből, idegen nyelvből, matematikából, digitális kultúrából, fizikából, biológiából, kémiából, földrajzból, igény esetén más tantárgyakból is.
- A középszintű csoport beindításának minimális létszáma 8 fő, az emelt szintű csoport minimális létszáma 8 fő.
- Az iskola főigazgatója minden év április 15-éig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, amelyekből a tanulók választhatnak, középiskolában tájékoztatást ad az érettségi vizsgára történő felkészítés szintjéről is. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni. A tájékoztató elfogadása előtt be kell szerezni a szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat véleményét.
- A 10. évfolyamos tanulók és szüleik februárban szóbeli tájékoztatást kapnak az emelt szintű érettségiről és a választható tantárgyakról.
- A tanuló május 20-áig jelentheti be a tantárgy és a felkészülési szint megválasztásával

kapcsolatos döntését. A jelentkezési lapon a szülő vagy gondviselő aláírásának is szerepelnie kell. Ha a tanuló iskolakezdés vagy iskolaváltás miatt nem tud élni a választási jogával, kérelmének elbírálása előtt egyeztetni elképzeléseit az iskola főigazgatójával vagy a főigazgató által kijelölt pedagógussal.

Az érettségi felkészítő foglalkozások közül a tanulónak heti 4 óra kötelezően választandó. Intézményünk a jelentkezők száma alapján biztosítja a közép (heti 1 óras) és az emelt (heti 2 óras) szintű felkészítést.

A választható tantárgyak esetében intézményünkben nincs lehetőség arra, hogy a tanulók megválasszák a tantárgyat tanító tanárt.

Választható foglalkozások az általános iskolában

A pedagógiai program lehetőséget biztosít a gyerek személyiségének széleskörű kibontakoztatására.

Ezt segítik a kötelező tantárgyakon felül választható tárgyak, foglalkozások, melyek segítségével még több ismerethez jutnak, ezzel fejlesztve készségeiket, képességeiket.

Alsó tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztés
- Versenyekre való felkészítés
- Sportkörök /foci-suli, aerobik/
- Szakkörök: művészeti, informatika, nyelvi, alprogrami foglalkozások
- Irodalmi színpadi- és bábtevékenység

Felső tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztő foglalkozások
- Felvételi előkészítő
- Sportkör /foci-suli kézilabda-női, asztalitenisz, röplabda/
- Szakkörök: művészeti, informatika, nyelvi, alprogrami foglalkozások
- Irodalmi, énekkari tevékenység 5-8. o.

2.7. A választható érettségi vizsgatárgyak, amelyekből a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést az iskola kötelezően vállalja

Az emelt szintű érettségire való felkészítés célja az eredményesebb tanulás a felső oktatási intézményekben. Az érintett tanulónak joguk van a meghirdetett, bármely tantárgy emelt szintű képzésére jelentkezni, és azon részt venni. A tanulók maguk döntenek az emelt szintű képzésben való részvételről. Az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítés iskolánkban a 11-12. évfolyamon az egyes tantárgyak tantervi óraszámain felüli heti 2 tanítási órában történik. Jelentkezni maximum két tantárgy foglalkozásaira lehet. A tanulók az emelt szintű tantárgyakból félévkor és év végén osztályzatot kapnak.

Az emelt szintű érettségire történő felkészítés szabályai

- Az emelt szintű érettségire felkészítő foglalkozáson az értékelés és minősítés, a mulasztás és a magasabb évfolyamra lépés elbírálása úgy történik, mint a kötelező tanítási órán.
- Az emelt szintű órák pontos időpontja csak szeptember elején derül ki, mert ez függ a jelentkezők számától, eloszlásától, a kötelező órák órarendjétől.
- A jelentkezés egy teljes tanévnyi kötelezettségvállalást jelent, ezért az egyéb elfoglaltságokat (tanulmányi, sport, egészségügyi stb.) az emelt szintű órákhoz kell a tanulónak igazítania.
- Újtantárgy felvételére az év során bármikor, írásban benyújtott kérelem alapján a főigazgató engedélyével van lehetőség, ha az új tantárgy órájának időpontja nem esik egybe az addig már felvett tantárgy(ak) órarendi időpontjával. Az addig elvégzett anyagból

különbözeti vizsgát kell tenni.

- A tanuló a tanév során egy alkalommal a főigazgató engedélyével módosíthatja választását.
- A tanulók az emelt szintű érettségire való felkészítésről való lemondást csak a 11. évfolyam végén, lezárt év végi jegyek esetében tehetik meg.
- A 12. évfolyamon új emelt szintű tantárgy csak akkor vehető fel, ha a 11. évfolyam tananyagából különbözeti vizsgát tesz a tanuló. Sikertelen különbözeti vizsga esetén az emelt szintű érettségire való felkészítés nem folytatható.
- A felkészítő csoportok legalább 8 fő jelentkező esetén indíthatók és működtethetők.
- Ha a tanuló a következő tanítási évben nem kíván a felkészítő foglalkozásokon részt venni, úgy szándékát írásban legkésőbb június 15-ig kell az iskola főigazgatójához eljuttatnia. A kérvényt a szülőnek is alá kell írnia.

Az alábbi táblázat mutatja, hogy mely tantárgyakból vállalja az intézmény az emelt szintű érettségire való felkészítést, valamint, hogy melyek a választható érettségi vizsgatárgyak

Érettségi vizsgatárgy	Felkészítési kötelezettség		Tantervi követelmények	Megjegyzés
	középszinten	emelt szinten		
Kötelező vizsgatárgyak				
magyar nyelv és irodalom	x	x	x	
matematika	x	x	x	
történelem	x	x	x	
idegen nyelv (angol, német, francia)	x	x	x	
Választható vizsgatárgyak				
digitális kultúra	x	x	x	
földrajz	x		x	
biológia	x		x	
vizuális kultúra	x		x	
mozgóképkultúra és médiaismeret	x	x	x	
testnevelés	x		x	
idegen nyelv (angol, német, francia)	x	x	x	

2.8. A középszintű érettségi vizsga témakörei az érettségi vizsgatárgyakból

Az érettségi vizsgával összefüggésben az egyes érettségi vizsgatárgyakból meg kell határozni és a pedagógiai programban szerepeltetni kell a középszintű érettségi vizsga témaköreit.

2.8.1. A középszintű érettségi vizsga témakörei vizsgatárgyanként a 2020-as NAT alapján

(2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes témakörök)

Tantárgy	Témakörök
Matematika	<p>Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halmazok • Halmazműveletek • Számosság, részhalmazok • Matematikai logika • Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában

- Kombinatorika
- Gráfok

Számelmélet, algebra

- Alapműveletek
- A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek
- Osztathóság
- Számrendszerek
- Racionális és irracionális számok
- Valós számok
- Hatvány, gyök, logaritmus
- Nevezetes azonosságok
- Arányosság
- Százalékszámítás
- Algebrai egyenletek, egyenletrendszerek
- Elsőfokú egyenletek, egyenletrendszerek
- Másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek
- Négyzetgyökös egyenletek
- Exponenciális egyenletek
- Első- és másodfokú egyenlőtlenségek

Függvények, az analízis elemei

- A függvény fogalma, jellemzői
- Egyváltozós valós függvények
- A függvények grafikonja, függvénytranszformációk
- A függvények jellemzése
- Sorozatok
- Számítási és mértani sorozatok
- Kamatos kamat, gyűjtőjárdék, törlesztőrészlet számítás
- Geometria, koordináta geometria, trigonometria
- Tételek tulajdonságai
- A távolságfogalom segítségével definiált ponthalmazok

Geometriai transzformációk

- Egybevágósági transzformációk
- Hasonlósági transzformációk
- Háromszögek tulajdonságai
- Négyzetek tulajdonságai
- Sokszögek tulajdonságai
- Kör tulajdonságai
- Térbeli alakzatok
- Vektorok síkban és térben
- Trigonometria
- Pontok, vektorok
- Egyenes egyenlete $y = mx + b$, illetve $x = c$ alakban
- Kör egyenlete
- Kerület fogalma
- Terület: háromszög, nevezetes négyszögek, szabályos sokszögek, kör, körcikk, körszelet és körgyűrű
- Felszín, térfogat: hasáb, gúla, forgáshenger, forgáskúp, gömb, csonkagúla és csonkakúp

Valószínűség-számítás, statisztika

- Statisztikai adatok gyűjtése, rendszerezése, különböző ábrázolásai
- Nagy adathalmazok jellemzői, statisztikai mutatók
- A valószínűség-számítás elemei

Digitális kultúra

Információs társadalom, e-világ

- Telekommunikációs eszközök, rendszerek.
- Adat, információ, jel, kód fogalma.
- Információ szerzése, feldolgozása.
- Az informatika fejlődéstörténete.
- Az informatika etikai és jogi vonatkozásai.
- Személyes adatok védelme.
- Digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalma
- E-ügyintézés, e-személyi igazolvány, e-kereskedelem, e-szolgáltatások, elektronikus aláírás

Digitális eszközök használata

- A digitális eszközök és a számítógép főbb egységeinek megismerése
- Az eszközök fejlődésének fontosabb állomásai.
- Számítógépes hálózatok.
- Munkavédelem és ergonómia.
- A számítógépet működtető szoftverek
- Operációs rendszerek funkciói, használata.
- Fájrendszer alapvető kezelése.
- A digitális kártevők elleni védekezés
- Mobiltechnológiai ismeretek
- Mobileszközök használata
- Alkalmazások telepítése, használata.
- Mobileszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok célszerű használata
- A célnak megfelelő alkalmazás kiválasztása, erőforrás igényének felmérése.

Szövegszerkesztés

- Egy szövegszerkesztő program eszközei, használata.
- Szöveges dokumentum készítése.
- Képek, táblázatok, objektumok beillesztése.
- Körlevélkészítés, nagyméretű dokumentumok szerkesztése.

Táblázatkezelés

- Egy táblázatkezelő program eszközei, használata.
- Számítások elvégzése.
- Adatok rendezése, szűrése.
- Képek, táblázatok, objektumok beillesztése.
- Adatok, táblázatok formázása.
- Diagramok készítése.

Adatbázis-kezelés

- Adatbázis létrehozása, karbantartása.
- Űrlapok, lekérdezések, jelentések készítése.
- Alapvető műveletek, függvények használata.

Számítógépes grafika

- Rajzoló, képszerkesztő és prezentációs programok használata.
- Bittérképes és vektorgrafikus ábrák készítése.
- Interaktív bemutatók létrehozása.
- Multimédiás dokumentumok készítése
- Kép, hang videó rögzítése, szerkesztése.
- Online kommunikáció
- Kommunikációs eszközök, alkalmazások megismerése.
- Adatvédelmi és viselkedési szabályok elsajátítása.

Publikálás a világhálón

	<ul style="list-style-type: none"> • A HTML és a CSS megismerése, használata. • Weboldalak készítése, publikálása. • A forrásfelhasználás etikai és jogi követelményei. <p>Algoritmizálás, adatmodellezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Algoritmus leíró eszközök. • Elemi és összetett adattípusok. • Függvények, osztályok, objektumok. • Elemi programozási tételek. • Algoritmusok számítógépes megvalósítása. <p>A programozás eszközei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy programozási nyelv és fejlesztőkörnyezet ismerete. • Programozási feladat választott programozási nyelven történő megírása.
<p>Fizika</p>	<p>Mechanika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Newton törvényei • Newton II. törvénye • Erőlökés • Pontszerű és merev test egyensúlya • Mozgásfajták • Egyenes vonalú egyenletes mozgás • Egyenes vonalú egyenletesen változó mozgás • Összetett mozgások • Periodikus mozgások • Az egyenletes körmozgás • Mechanikai rezgések • Mechanikai hullámok • Munka, energia • Folyadékok és gázok mechanikája • Termikus kölcsönhatások • Állapotjelző, termodinamikai egyensúly • Hőtágulás • Állapotegyenletek (összefüggés a gázok állapotjelzői között) • Az ideális gáz kinetikus modellje • Energiamegmaradás hőtani folyamatokban • Termikus, mechanikai kölcsönhatás • A termodinamika I. főtétele • Körfolyamatok • Kalorimetria • Halmazállapot-változások Olvadás, fagyás • Párolgás, lecsapódás Jég, víz, gőz • A termodinamika II. főtétele • Hőfolyamatok iránya • Hőerőgépek • Elektromos és mágneses kölcsönhatás • Elektromos mező • Elektrosztatikai alapjelenségek • Az elektromos mező jellemzése • Töltések mozgása elektromos mezőben • Töltés, térerősség, potenciál a vezetőkön • Kondenzátorok • Egyenáram • Elektromos áramerősség

	<ul style="list-style-type: none"> • Ohm törvénye Félvezetők • Az egyenáram hatásai, munkája és teljesítménye • Az időben állandó mágneses mező • Mágneses alapjelenségek • A mágneses mező jellemzése • Az áram mágneses mezeje • Mágneses erőhatások • Az időben változó mágneses mező • Az indukció alapjelensége • A váltakozó áram • A váltakozó áram teljesítménye és munkája • Elektromágneses hullámok • Az elektromágneses hullám fogalma • A fény mint elektromágneses hullám • Terjedési tulajdonságok <p>Hullámjelenségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A geometriai fénytani leképezés • A szem és a látás • Atomfizika, magfizika, nukleáris kölcsönhatás • Az anyag szerkezete • Az atom szerkezete • A kvantumfizika elemei • Részecske- és hullámtermészet • Az elektronburok szerkezete • Az atommagban lejátszódó jelenségek • Az atommag összetétele Radioaktivitás • Maghasadás • Magfúzió • Sugárvédelem • Elemi részek • Gravitáció, csillagászat • A gravitációs mező <p>Csillagászat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fizika- és kultúrtörténeti ismeretek • A fizikatörténet fontosabb személyiségei • Felfedezések, találmányok, elméletek • Az ősrobbanás elmélete
Biológia	<p>Bevezetés a biológiába</p> <ul style="list-style-type: none"> • A biológia tudománya • Vizsgálati szempontok és jellemzők • Vizsgáló módszerek • Fizikai, kémiai alapismeretek <p>Egyed alatti szerveződési szint</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elemek, ionok • Szervetlen molekulák • Lipidek • Szénhidrátok • Fehérjék • Nukleinsavak, nukleotidok • Az anyagcsere folyamatai • Felépítés és lebontás kapcsolata • Felépítő folyamatok

- Lebontó folyamatok
- Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)
- Eukarióta sejtalkotók
- Elhatárolás és összeköttetés
- Mozgás
- Anyagcsere
- Osztódás
- A sejtműködések szabályozása és a sejtek közötti kommunikáció

Az egyed szerveződési szintje

- Nem sejtes rendszerek
- Vírusok
- Sejtes rendszerek
- Prokarióták
- Eukarióták Egysejtű szerveződés
- Többsejtű eukarióták
- A gombák, növények, állatok elkülönülése
- Nem szövetes szerveződés
- Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak
- A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
- A növények szövetei, szervei Szövetek
- Gyökér, szár, levél
- Virág, termés
- Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
- Az állatok szövetei, szaporodása, viselkedése Szövetek
- Szaporodásegyedfejlődés
- Viselkedés
- Az emberi szervezet
- Homeosztázis, rendszerszemlélet
- Homeosztázis
- Általános egészségügyi vonatkozások
- Kültakaró
- Bőr
- A bőr gondozása, védelme
- A mozgás
- Anatómiai alapok, vázrendszer
- Izomrendszer
- Szabályozás
- A mozgás és mozgási rendszer egészségtana
- A táplálkozás
- Táplálkozás
- Emésztés
- Felszívódás
- Szabályozás
- Táplálkozás egészségtana
- A légzés
- Légcsere
- Gázcsere
- Hangképzés
- Szabályozás
- A légzés és a légzőrendszer egészségtana
- Az anyagszállítás
- A testfolyadékok

	<ul style="list-style-type: none"> • A szöveti keringés • A szív és az erek • Szabályozás • A keringési rendszer egészségtana, elsősegélynyújtás • A kiválasztás • A vizeletkiválasztó rendszer működése • Szabályozás • A kiválasztó szervrendszer egészségtana • A szabályozás • Idegrendszer és érzékszervek • Idegrendszer • Sejtszintű folyamatok • Szinapszis • Az idegrendszer általános jellemzése • A gerincvelő • Az agy • Testérvő rendszerek • Érzékelés • Látás • Hallás és egyensúlyérzés • Kémiai érzékelés • Testmozgató rendszerek • Vegetatív érvő és mozgató rendszerek • Az emberi magatartás biológiai-pszichológiai alapjai • Kognitív folyamatok • A magatartás elemei • Öröklött elemek • Tanult elemek • Emlékezés • Pszichés fejlődés • Az idegrendszer egészségtana • Drogok • A hormonrendszer • Hormonális működések • Belső elválasztású mirigyek • A hormonrendszer egészségtana • Az immunrendszer • Immunitás • Vércsoportok • Az immunrendszer egészségtana • Szaporodás és egyedfejlődés • Szaporítószervek • Egyedfejlődés • A szaporodás, fejlődés egészségtana
--	--

Biológia

- Bevezetés a biológiába
- A biológia tudománya
- Vizsgálati szempontok és jellemzők
- Vizsgáló módszerek
- Fizikai, kémiai alapismeretek
- Egyed alatti szerveződési szint
- Elemek, ionok
- Szervetlen molekulák
- Lipidek
- Szénhidrátok
- Fehérjék
- Nukleinsavak, nukleotidok
- Az anyagcsere folyamatai
- Felépítés és lebontás kapcsolata
- Felépítő folyamatok
- Lebontó folyamatok
- Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)
- Eukarióta sejtalkotók
- Elhatárolás és összeköttetés
- Mozgás
- Anyagcsere
- Osztódás
- A sejtműködések szabályozása és a sejtek közötti kommunikáció
- Az egyed szerveződési szintje
- Nem sejtes rendszerek
- Vírusok
- Sejtes rendszerek
- Prokarióták
- Eukarióták Egysejtű szerveződés
- Többsejtű eukarióták
- A gombák, növények, állatok elkülönülése
- Nem szövetes szerveződés
- Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak
- A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
- A növények szövetei, szervei Szövetek
- Gyökér, szár, levél
- Virág, termés
- Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
- Az állatok szövetei, szaporodása, viselkedése Szövetek
- Szaporodásegyedfejlődés
- Viselkedés
- Az emberi szervezet
- Homeosztázis, rendszerszemlélet
- Homeosztázis
- Általános egészségügyi vonatkozások
- Kültakaró
- Bőr
- A bőr gondozása, védelme
- A mozgás
- Anatómiai alapok, vázrendszer
- Izomrendszer
- Szabályozás

- A mozgás és mozgási rendszer egészségtana
- A táplálkozás
- Táplálkozás
- Emésztés
- Felszívódás
- Szabályozás
- Táplálkozás egészségtana
- A légzés
- Légcsere
- Gázcsere
- Hangképzés
- Szabályozás
- A légzés és a légzőrendszer egészségtana
- Az anyagszállítás
- A testfolyadékok
- A szöveti keringés
- A szív és az erek
- Szabályozás
- A keringési rendszer egészségtana, elsősegélynyújtás
- A kiválasztás
- A vizeletkiválasztó rendszer működése
- Szabályozás
- A kiválasztó szervrendszer egészségtana
- A szabályozás
- Idegrendszer és érzékszervek
- Idegrendszer
- Sejtszintű folyamatok
- Szinapszis
- Az idegrendszer általános jellemzése
- A gerincvelő
- Az agy
- Testérző rendszerek
- Érzékelés
- Látás
- Hallás és egyensúlyérzés
- Kémiai érzékelés
- Testmozgató rendszerek
- Vegetatív érző és mozgató rendszerek
- Az emberi magatartás biológiai-pszichológiai alapjai
- Kognitív folyamatok
- A magatartás elemei
- Öröklött elemek
- Tanult elemek
- Emlékezés
- Pszichés fejlődés
- Az idegrendszer egészségtana
- Drogok
- A hormonrendszer
- Hormonális működések
- Belső elválasztású mirigyek
- A hormonrendszer egészségtana
- Az immunrendszer

	<ul style="list-style-type: none"> • Immunitás • Vércsoportok • Az immunrendszer egészségtana • Szaporodás és egyedfejlődés • Szaporítószervek • Egyedfejlődés • A szaporodás, fejlődés egészségtana • Egyed feletti szerveződési szintek • Populáció • Populáció • Környezeti kölcsönhatások • Kölcsönhatások • Viselkedésbeli kölcsönhatások • Életközösségek (élőhelytípusok) • Ökológiai kölcsönhatások • Az életközösségek jellemzői • Hazai életközösségek • Bioszféra • Globális folyamatok • Ökoszisztéma • Anyagforgalom • Energiaáramlás • Biológiai sokféleség • Környezet- és természetvédelem • Alapfogalmak • Levegő • Víz • Energia, sugárzás • Talaj • Hulladék • Fenntarthatóság • Öröklődés, változékonyság, evolúció • Molekuláris genetika • Alapfogalmak, információáramlás • Mutáció • A génműködés • Mendeli genetika • Minőségi jellegek • Mennyiségi jellegek • Evolúció • Evolúciós folyamatok • Fajképződés és az evolúció bizonyítékai • Biotechnológia • Bioetika • Bioinformatika • A bioszféra evolúciója • Prebiológiai evolúció és az ember evolúciója
Kémia	<ul style="list-style-type: none"> • Általános kémia • Atomszerkezet • Atom • Elem • Elektronszerkezet

- A periódusos rendszer
- Az atomok mérete
- Az ionok
- Elektronegativitás (EN)
- Kémiai kötések
- Elsőrendű kémiai kötések
- Másodrendű kémiai kötések
- Molekulák, összetett ionok
- Molekula
- A kovalens kötés
- A molekulák térszerkezete
- Összetett ionok
- Anyagi halmazok
- Anyagi halmaz
- Állapotjelzők
- Halmazállapotok, halmazállapot-változások
- Egykomponensű anyagi rendszerek
- Kristályrácsok
- Ionrácsos kristályok
- Atomrácsos kristályok
- Fémrácsos kristályok
- Molekularácsos kristályok
- Átmenet a kötésés rács típusok között
- Többkomponensű rendszerek
- Csoportosítás
- Diszperz rendszerek
- Kolloid rendszerek
- Homogén rendszerek
- Oldatok
- Kémiai átalakulások
- Kémiai reakció
- Kémiai egyenlet
- Termokémia
- A folyamatok energiaviszonyai
- Reakcióhő
- Reakciókinetika
- Reakciósebesség
- Katalízis
- Egyensúly
- Megfordítható reakciók
- Egyensúly
- A kémiai reakciók típusai
- Sav-bázis reakciók
- A vizes oldatok kémhatása
- Sav-bázis indikátorok
- Közömbösítés
- Elektronátmenettel járó reakciók
- Egyéb, vizes oldatban végbemenő kémiai reakciók
- Egyéb reakciók
- Elektrokémia
- Galvánelem
- Elektrolízis

- Az elektrolízis mennyiségi viszonyai
- Szervetlen kémia
- Hidrogén
- Anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Nemesgázok , anyagszerkezet
- Halogénelemek és vegyületeik
- Halogénelemek
- Anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani hatás
- Halogénvegyületek
- Hidrogénhalogenidek (HF, HCl, HBr, HI)
- Anyagszerkezet, tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Kősó (NaCl) Halmazszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Hypo (NaOCl-oldat)
- Az oxigéncsoport elemei és vegyületeik
- Az oxigéncsoport elemei (O, S, Se, Te)
- Oxigén Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani szerep
- Oxigénvegyületek Csoportosítás
- Oxidok Csoportosításuk
- Víz (H₂O) Anyagszerkezet, tulajdonságai
- Természetes vizek, vízkeménység
- Élettani szerep, fontosabb fémoxidok
- Hidroxidok Fontosabb fémhidroxidok
- Kén Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- A kén vegyületei, sói
- Kén-dioxid (SO₂) Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, környezetszennyező hatás
- Kénsav (H₂SO₄) Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Sói, fontosabb szulfátok
- A nitrogéncsoport elemei és vegyületeik
- Nitrogén Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Nitrogénvegyületek
- Ammónia (NH₃) Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, sói
- Nitrogén-dioxid (NO₂) Tulajdonságok
- Előfordulás, előállítás, felhasználás
- Salétromsav (HNO₃) Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Sói, fontosabb nitrátok
- Foszfor Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Foszforsav (foszforsav, H₃PO₄) Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás, élettani hatás, sói
- A foszforsav fontosabb sói Szabályos sók
- A szénsoport elemei és vegyületeik
- Szén Anyagszerkezet

- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- A szén vegyületei
- Szén-monoxid (CO)
- Tulajdonságok
- Előfordulás, előállítás, felhasználás
- Élettani hatás
- Szén-dioxid (CO₂) Anyagszerkezet
- Tulajdonságok
- Előfordulás, előállítás, felhasználás
- Élettani és környezeti hatás
- Szénsav (H₂CO₃) Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, sói
- Fontosabb karbonátok, fontosabb hidrogénkarbonátok
- Fémek
- Tulajdonságok, ötvözetek
- Előfordulás, előállítás, felhasználás, korrózió
- Az s-mező fémek Anyagszerkezet
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Élettani hatás, ionjaik
- A p-mező fémek
- Alumínium Tulajdonságok
- Előfordulás, előállítás, felhasználás, ionja
- A d-mező fémek Főbb jellemzőik
- Vascsoport (Fe, Co, Ni)
- Tulajdonságok, ionjaik
- Előfordulás, előállítás, felhasználás
- Rézcsoport (Cu, Ag, Au)
- Tulajdonságok, előfordulás, előállítás, felhasználás
- Élettani hatás, ionjaik
- Cink, tulajdonságok
- Szerves kémia
- A szerves vegyületek általános jellemzői
- Szerves anyag
- A szerves molekulák szerkezete
- Izoméria, az izoméria típusai
- Homológ sor
- Funkciós csoport
- A szerves vegyületek csoportosítása
- Tulajdonságok
- Reakciótípusok
- Szénhidrogének
- Alkánok, cikloalkánok (Paraffinok, cikloparaffinok)
- Nevezéktan
- Izoméria
- Anyagszerkezet
- Tulajdonságok
- Kémiai reakciók
- Előfordulás
- Felhasználás
- Alkének (olefinek)
- Molekulaszerkezet
- Tulajdonságok

- Kémiai reakciók
- Természetes poliének
- Alkinok
- Etin (acetilén) Molekulaszerkezet
- Tulajdonságok, kémiai reakciók, felhasználás
- Aromás szénhidrogének
- Benzol Molekulaszerkezet
- Tulajdonságok, élettani hatás
- Halogéntartalmú szerves vegyületek
- Anyagszerkezet
- Tulajdonságok
- Felhasználás
- Élettani, környezeti hatás
- Oxigéntartalmú szerves vegyületek
- Egyszerű funkciós csoportok
- Összetett funkciós csoportok és származtatásuk
- Vegyületcsoportok
- Hidroxivegyületek
- Alkoholok
- Nevezéktan
- Anyagszerkezet
- Tulajdonságok
- Kémiai reakciók
- Élettani hatás
- Előállítás
- Felhasználás
- Éterek, étercsoport ismerete
- Oxovegyületek Csoportosítás
- Nevezéktan
- Anyagszerkezet
- Tulajdonságok
- Kémiai reakciók
- Felhasználás
- Élettani hatás
- Karbonsavak
- Nevezéktan
- Anyagszerkezet
- Tulajdonságok
- Kémiai reakciók
- Előállítás
- Egyéb funkciós csoportot tartalmazó karbonsavak
- A karbonsavak sói Felhasználás
- Észterek Csoportosítás
- Karbonsav-észterek Nevezéktan
- Tulajdonságok
- Kémiai reakció
- Előállítás
- Felhasználás
- Zsírok, olajok (gliceridek)
- Nitrogéntartalmú szerves vegyületek
- Aminok
- Elnevezés

	<ul style="list-style-type: none"> • Kémiai reakciók • Aminosavak • Példák • Csoportosítás • Szerkezet • Tulajdonságok • Előfordulás • Savamidok • Elnevezés • Anyagszerkezet • Tulajdonságok • Szénhidrátok • Csoportosítás • Monoszacharidok • Funkciós csoportok • Csoportosítás • Molekulaszerkezet • Tulajdonságok • Glükóz (szőlőcukor) • Molekulaszerkezet, tulajdonságok • Előfordulás, jelentőség • Fruktóz (gyümölcscukor) • Diszacharidok Származtatásuk, tulajdonságok • Maltóz • Cellobióz • Szacharóz (répacukor, nádcukor) Szerkezet, tulajdonságai, jelentőség • Poliszacharidok • Hidrolízisük • Cellulóz • Keményítő • Fehérjék • Szerkezet, kimutatás, reakciók, jelentőség • Műanyagok • Csoportosítás • Természetes alapú műanyagok • Polimerizációs műanyagok • Környezet-védelmi szempontok • Energiagazdálkodás • Energiaforrások • Kémiai számítások • Az anyagmennyiség • Gázok • Oldatok, elegyek, keverékek Oldatok, elegyek, keverékek összetétele • Egyéb, oldatokkal kapcsolatos feladatok • Számítások a képlettel és a kémiai egyenlettel kapcsolatban Össze- gképlet • Sztöchiometria • Termokémia • Kémhatás • Elektrokémia
Földrajz	<ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a földrajzi térben • A térkép

- Tájékozódás a térképen és a térképpel
- Távérzékelés és térinformatika
- Tájékozódás a kozmikus térben és az időben
- A Világegyetem
- A Nap és kísérei
- A Föld és mozgásai
- A geoszférák földrajza
- A kőzetburok földrajza
- A Föld gömbhéjas szerkezetének jellemzői
- A kőzetlemezek és mozgásaik következményei
- A hegységképződés
- A kőzetburok építőkövei, az ásványkincsek
- A Föld nagyszerkezeti egységei
- A levegőburok földrajza
- A légkör anyaga és szerkezete
- A levegő felmelegedése
- A levegő mozgása
- Felhő- és csapadékképződés
- Az időjárás és az éghajlat
- A légszennyezés következményei
- A vízburok földrajza
- A vízburok tagolódása, tulajdonságai és mozgásai
- A felszíni vizek
- A felszín alatti vizek
- A vízburok mint gazdasági erőforrás
- A geoszférák kölcsönhatásai, a földrajzi övezetesség
- A földfelszín formálódása
- A külső erők felszínformáló tevékenysége
- A talaj
- A geoszférák közötti kapcsolatok
- A szoláris és a valódi éghajlati övezetek
- A vízszintes földrajzi övezetesség
- A függőleges földrajzi övezetesség
- A geoszférák fejlődése a múltban, földtörténet
- Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 2 században
- A népesség földrajzi jellemzői
- Településtípusok, urbanizáció
- A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig
- A nemzetgazdaságok és a világgazdaság
- Integrációs folyamatok
- A globalizáció
- A monetáris világ
- Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában
- A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi sajátosságai
- Magyarország természeti adottságai
- Magyarország társadalmi jellemzői
- A hazai gazdasági fejlődés jellemzői
- Hazánk tájainak eltérő természeti és társadalmi-gazdasági képe
- A magyarországi régiók földrajzi jellemzői
- Természeti, kulturális és történelmi értékek védelme
- Magyarország környezeti állapota
- Az országhatárokon átívelő kapcsolatok

	<ul style="list-style-type: none"> • Európa földrajza • Európa általános természetföldrajzi képe • Európa általános társadalomföldrajzi képe • Az Európai Unió • Európa regionális földrajza • Európa magterülete • Egyesült Királyság • Franciaország • Németország • Fejlett gazdaságú országok Európa közepén és északi részén • Az Alpok országai • Észak-Európa országai • Dél-Európa országai • Olaszország • Kelet-Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa országai • A Visegrádi Együttműködés országai (Csehország, Lengyelország, Szlovákia) • Keleti szomszédaink (Románia, Ukrajna) • Délszláv államok • Oroszország • Az Európán kívüli kontinensek földrajza • A kontinensek általános természet- és társadalomföldrajzi képe • Ázsia földrajza • Ázsia általános földrajzi jellemzői • Ázsia regionális földrajza • Kína • Japán • India • Délkelet-Ázsia • Délnyugat-Ázsia • Ausztrália és Óceánia földrajza • A sarkvidékek földrajza • Afrika földrajza • Afrika általános földrajzi jellemzői • Afrika regionális földrajza • Amerika földrajza • Amerika általános földrajza • Amerika regionális földrajza • Amerikai Egyesült Államok • Latin-Amerika • Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái • A globálissá váló környezetszennyezés és következményei • Demográfiai és urbanizációs problémák • Élelmezés és egészség • A mind nagyobb méretű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei • A környezet- és a természetvédelem feladatai, a globális béke fenntartása
Ének-zene	<ul style="list-style-type: none"> • A magyar népzene régi stílusa • A magyar népdalok új stílusú rétege és egyéb csoportjai • A középkor zenéje

- Reneszánsz zene
- A XI-XVI. sz. magyar műzenéje
- A barokk hangszeres zenéje
- A barokk oratórikus formái
- A klasszicizmus énekes műfajai
- A klasszicizmus hangszeres műfajai és műformái
- A XVII-XIX. sz. magyar zenéje
- A zenei romantika kialakulása
- A nemzeti és társadalmi opera szerepe a XIX. században Az orosz nemzeti zenekultúra kialakulása
- Programzene a XIX. században Késői romantika
- A századforduló francia zenéje
- A XX. sz-i magyar zene
- megteremtése Zenei Folklórizmus
- Expresszionizmus és a dodekafónia
- Sztravinszky a XX. sz. klasszikus zeneszerzője
- MÚJEGYZÉK
- Népdalok
- Azt gondoltam, eső esik, A csitári hegyek alatt, A jó lovas katonának ,Akkor szép az erdő,Annyi
- nékem az irigyem, Bújdosik az árva madár, De sok eső, de sok sár , Eddig vendég , Ez a pohár
- bujdosik,Én az éjjel nem aludtam, Én is voltam, mikor voltam, Érik a szőlő, Hej, igazítsad, Hej,
- révész, révész, Hej, rozmaring, rozmaring, Irigyeim sokan vannak, Körösfői kertek alatt,
- Megkötöm lovamat ,Nem úgy van most, mint volt régen ,Nézd meg lányom ,Paradicsom
- mezejibe ,Sok Zsuzsánna napokat ,Sok számos esztendőket ,Szent János áldása ,Szerelem,
- szerelem ,Szeress egyet, s legyen szép ,Szivárvány havasán ,Szól a kakas már ,Üdvözlégy kegyes,
- Szent László király ,Vigan, vigan ,Víg volt nekem az esztendő
- Egy, a vizsgáló által szabadon választott magyar népdal, melynek kottáját a szóbeli vizsgán
- átadja.
- Műzenei szemelvények:
- Szeikilosz sírverse (Devecseri Gábor versével), Splendor paternae gloriae, Moniot d'Arras: Nyári
- ének, Tinódi Lantos Sebestyén: Summáját írom Bocásd meg Úristen (Balassi Bálint), egy
- Ungaresca dallam megszólaltatása, J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek – koráldallam, A.
- Vivaldi: A négy évszak. Tavasz – (RV 269)- I. tétel témájaJ. Haydn: J. Haydn: G-dúr, („Üstdob”)
- szimfónia (No. 94) - II. tétel témája Ej, haj, gyöngyvirág W. A. Mozart: Egy kis éji zene I. tétel
- főtéma-szakasz (18 ütem) W. A. Mozart: Don Giovanni: Zerlina és Don Giovanni duett részlete (Ó
- jöjj az óra nem vár” (Andiam mio bene...) társas énekhez W. A. Mozart: Jöjj drága május L. van

	<ul style="list-style-type: none"> • Beethoven: A tarisznyás fiú dala (Mormotás fiú dala). L. van Beethoven: D- dúr hegedűverseny • Op. 61. – I. tétel témája L. van Beethoven: IX. d-moll szimfónia (Op. 125.) - IV. tétel – Örömmóda • (eredeti nyelven) F. Schubert: A hársfa, Liszt Ferenc: Szerelmi álmok témája, Erkel Ferenc: Hunyadi • László – Meghalt a cselszövő, M. Ravel: Bolero – a téma első része (17 ütem), Kodály Zoltán: • Psalmus Hungaricus – Zsoltárdallam, Kodály Zoltán: Bicinium – egy mű választása a társas • énekhez, Kodály Zoltán-Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz, Bartók Béla: Magyar képek I. tétel – • Este a székelyeknél (két téma) Bartók Béla: Ne menj el! (társas énekléshez), Karai József: Estéli • nótázás (Ha folyóvíz volnék), Old Black Joe - spirituale O happy day
<p>Vizuális kultúra</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A vizuális nyelv elemeinek és eszközeinek (pont, vonal, sík- és térforma, tónus, szín) adott • célnak megfelelő használata • Adott célnak megfelelő kompozíció létrehozása • Kontrasztokkal történő kiemelés használata és értelmező ábrázolása • Színharmóniák, szíkontrasztok használata • A vizuális nyelv eszközeinek használata különböző kontextusban • Technikák • Az adott technika adekvát használata • Jártasság a szabadkézi rajzban – ceruzával tollal • Jártasság a műszaki jellegű rajzban – ceruzával, szerkesztőeszközökkel • Jártasság egyes festőtechnikákban – akvarellal vagy temperával • Jártasság a kollázs technikában • Jártasság egy kézi sokszorosító eljárásban (pl. papírnyomó) • Jártasság egy további szabadon választott technika alkalmazásában (pl. mintázás, vegyes • technikák, fotó, videó, számítógép, kézműves technikák) • Jártasság a sablonnal történő feliratkészítésben • Ábrázolás, látványértelmezés • Formaértelmezés: • Ábrázoló jellegű rajz készítése során a látvány főbb arányainak, formájának megfigyelése és • helyes visszaadása • Egyszerű tárgyak formakapcsolatait bemutató rajz készítése (pl. szabásrajz, szerkezeti vázlat) • Térértelmezés: • Téri helyzetek értelmezhető ábrázolása • Látvány alapján, az ábrázolás során a nézőpont következetes megtartása • Beállítás alapján a térmélység megjelenítése • A választott térábrázolási rendszer következetes alkalmazása szabadkézi rajzban • Látvány vagy ábra alapján a térábrázolási konvenciók (vetületi ábrázolás, axonometrikus • ábrázolás, két iránypont perspektivikus ábrázolás) következetes alkalmazása szabadkézi rajzban • Színértelmezés: • Beállítás alapján szín és fényviszonyok helyes visszaadása

- Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás
- Kompozíció:
- Kompozíció létrehozása megadott szempontok alapján
- Érzelmek:
- Érzelmek, lelkiállapotok vizuális kifejezése
- Folyamat, mozgás, idő:
- Folyamat, történet bemutatása értelmezhető képsorozatokban (pl. folyamatábra, képes
- forgatókönyv)
- Kép- és szöveg:
- Kép- és szövegszerkesztés hagyományos technikával
- Adott tartalomnak megfelelő betűtípus és kompozíció kiválasztása
- Vizuális információ:
- Vizuális jelek, szimbólumok következetes használata
- Nem vizuális természetű információk értelmező képi megjelenítése (pl. grafikonnal,
- diagrammal)
- Színkódok következetes alkalmazása a magyarázó-közlő ábrázolásban
- Tárgyak és környezet:
- Egyszerű csomagolás tervezése adott funkcióra
- Egyszerű terek átalakításának, berendezésének megtervezése
- Befogadás
- A megjelenítés sajátosságai
- Vizuális nyelv:
- A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb eszközeinek (pont, vonal, sík- és térforma, felület,
- tónus, szín, szerkezet/kompozíció, képi motívumok, kontrasztok, térábrázolási rendszerek,
- anyagok, technikák) szerepének ismerete, használata az elemzés során
- Térábrázolási módok:
- A legjellegzetesebb térábrázolási konvenciók felismerése és lényegének ismerete
- Vizuális minőségek:
- Vizuális minőségek differenciált megkülönböztetése
- Látványértelmezés:
- A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők ismerete és alkalmazása az elemzés során
- Kontraszt, harmónia:
- Színharmóniák, szíkontrasztok felismerése
- Kontextus:
- A vizuális közlés, kifejezés jelentését meghatározó összefüggések – kontextus – felismerése
- és használata az értelmezés, elemzéssorán
- Technikák:
- A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb technikáinak felismerése
- Vizuális kommunikáció
- Vizuális információ:
- A köznapi és művészi vizuális közlésekben előforduló legfontosabb jelek Jelképek, motívumok értelmezése
- A köznapi közlésekben előforduló vizuális információk értelmezése (pl. műszaki rajz,
- folyamatábra)

	<ul style="list-style-type: none"> • Tömegkommunikáció: • A tömegkommunikáció legfontosabb eszközeinek, formáinak ismerete és megkülönböztetése • Fotó, mozgókép • Fotó elemzése • A fotó legfontosabb műtípusainak ismerete • Álló- és mozgóképi reklámanyag képi hatásának elemzése • Tárgy- és környezetkultúra • Forma és funkció: • A tárgyról leolvasható információk ismerete • Különböző korokból és kultúrákból származó tárgyak és objektumok (pl. épület, építmény) • forma- és funkcióelemzése • Tárgyak, épületek stílusjegyek alapján történő csoportosítása • Tervező folyamat: • A tervező, alkotó folyamat lépéseinek ismerete • Népművészet: • A tárgyi néprajz és népművészet fogalmának ismerete • Egy választott néprajzi tájegység életmódjának, tárgykultúrájának ismerete • Kifejezés és képzőművészet • Művészeti ágak: • A művészeti ágak (képzőművészet, építészet, alkalmazott művészetek) legfontosabb jellemzőinek ismerete • Műfajok: • A képzőművészet kétdimenziós (pl. festészet, fotó) és háromdimenziós (pl. szobrászat, installáció), valamint időbeli kifejezéssel bíró (p. happening, multimédia) műfajainak ismerete • Művészettörténeti korszakok, irányzatok: • A művészeti ágak történetének, nagy korszakainak, irányzatainak ismerete (őskor, ókor, középkor, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, romantika, realizmus, a századforduló és századelő izmusai, a XX. század második felének irányzatai és legalább egy Európán kívüli kultúra) • Stílusjegyek: • Adott művek besorolása vagy csoportosítása stílusjegyeik alapján • Alkotások és alkotók: • A legjelentősebb alkotó ismerete és alkotásaik felismerése és stílusmeghatározása • Műelemző módszerek: • A különböző művészeti ágak kiemelkedő alkotásainak elemzése a megfelelő műelemző módszerek alkalmazásával • Mű és környezete: • A mű létrehozását meghatározó összefüggések ismerete
Testnevelés	<ul style="list-style-type: none"> • Elméleti ismeretek • Témakörök: • Az olimpiai mozgalom létrejötte, célja, feladatai, magyar sportsikerek

	<ul style="list-style-type: none"> • az ókori és újkori olimpiai játékok kialakulása, története, kiemelkedő események • magyarok az olimpiai versenyeken, magyar olimpiai bajnokok • Testi képességek (erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség) szerepe a teljesítményben • a testi képességek jellemzése • az egyes képességek és a sportágak kapcsolata • A testmozgás, a sport szerepe az egészséges életmód kialakításában, és a személyiség • fejlesztésében • az egészséges életmód meghatározó tényezői • szenvedélybetegségek veszélyei • Az általános és középiskolás korú tanulók testi fejlődésének jellemzése • a legfontosabb testméretek (magasság, testsúly, testarányok) alakulása a fejlődéssorán • a serdülőkor testi és mozgásos cselekvés fejlődésének specialitásai • Gimnasztikai ismeretek • a gimnasztikagyakorlatok felosztása hatásuk szerint- erősítő, nyújtó, lazító, • testtartás javító gyakorlatok, • a gimnasztikagyakorlatok felhasználása a testedzésben. • Torna • a torna versenyszámai- férfi és nőszerek, • az egyes tornaszereken végrehajtható mozgások jellemzése, • balesetmegelőző eljárások a tornatanításánál. • Ritmikus gimnasztika • az esztétikum szerepének megítélése • Küzdősportok, önvédelem • a küzdősportok tanulásának szerepe az iskolai testnevelésben, • előkészítő küzdőjátékok – páros és csoportos testnevelési játékok. • Testnevelés és sportjátékok • előkészítő testnevelési játékok • a magyarok a sportjátékokban, sikeres labdajátékok, • a labdajátéknak jelentősége, játék- és versenyszabálya. • Úszás • az úszás jelentősége az ember életében, higiénája, • egy úszásnem technikai végrehajtásának leírása, • az úszás alapvető versenyszabályai. • Atlétika • az atlétikai mozgásformák csoportosítása, • az atlétika, mint előkészítő sportág, • magyarok az atlétikában. • Választott – természetben űzhető sportágak bemutatása • egy választott természetben űzhető sportág bemutatása – sí, kerékpár, természetjárás, • evezés, kajakozás, görkorcsolya, gördeszka stb., • fontosabb szabályainak ismertetése. • Gyakorlati ismeretek • Gimnasztika • Kötélmászás • 48 ütemű szabadgyakorlat bemutatása • Atlétika
--	--

- Futások
- Egy választott futószám bemutatása
- 60 méteres síkfutás vagy 2000 méteres síkfutás
- Dobások
- Súlylökés vagy kislabda hajítás választott technikával.
- Ugrások
- Távolugrás vagy magasugrás választott technikával.
- Torna
- Talajtorna
- Öt kötelező elemet tartalmazó önállóan összeállított talajgyakorlat. bemutatása
- Szekrényugrás
- Egy tanult támaszugrás bemutatása (nők minimum 4 részes keresztben, férfiak 5 részes hosszában felállított szekrényen).
- Gyűrű (fiúk)
- Négy kötelező elemet tartalmazó önállóan összeállított gyűrűgyakorlat.
- Nyújtó (fiúk)
- Négy kötelező elemet tartalmazó önállóan összeállított nyújtógyakorlat.
- Korlát (fiúk)
- Négy kötelező elemet tartalmazó önállóan összeállított korlátgyakorlat.
- Felemáskorlát (lány)
- Négy kötelező elemet tartalmazó önállóan összeállított felemáskorlát gyakorlat.
- Gerenda (lány)
- Öt kötelező elemet tartalmazó önállóan összeállított gerendagyakorlat.
- Ritmikus gimnasztika (lány)
- Hét kötelező elemet tartalmazó (max.45mp-ig tartó) szabadgyakorlat és egy választott
- kéziszerrel három elem bemutatása.
- Küzdősportok, önvédelem
- Grundbirkózás
- Judo – judo gurulás előre
- Úszás
- Egy választott úszásnemben 50 m megtétele szabályos rajttal, fordulóval. 25 méter teljesítése
- másik választott úszásnemben szabályos rajttal.
- Testnevelés és sportjátékok:
- Egy sportjáték választása kötelező
- Kézilabda
- Kapura lövés gyorsindítás után
- Távolba dobás tetszőleges
- lendületszerzéssel Büntetődobás
- Kosárlabda
- Fektetett dobás- félpályáról indulva kétkezes mellső átadás után visszkapott labdával mindkét
- oldalról végrehajtva.
- Büntetődobás választott technikával.
- Labdarúgás

	<ul style="list-style-type: none"> • Labdaemelgetés • Szlalom labdavezetés – kapura • lövés Összetett gyakorlat – kapura • lövés • Röplabda • Kosárárintéssel a labda fej fölé játszása (2m sugarú körben) Alkarérintéssel a labda fej fölé • játszása (2m sugarú körben) Nyitás választott technikával
<p>Mozgóképkultúra és médiaismeret</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A mozgóképi közlés mód és kifejező eszközök • A képrögzítés és mozgásábrázolás alapjai és jellemzői, a technikai képalkotás és a mozgóképi • történetmesélés előtörténete • A technikai kép jellemzői • A látvány mozgóképi megszervezése • Szerepjáték • Montázs • Mozgóképi elbeszélés • A mozgóképi alkotások rendszerezése • A valóság ábrázolásához való viszony • Cselekményelemzés • A mozgóképi szövegek jelentése • Egyszerű mozgóképi vagy médiaszövegek megszerkesztése • Mozgóképi kultúra és tömegkultúra • A filmkultúra kettőssége • Műfaji jellemzők • Intertextualitás, sorozatelv • A sztár • A befogadást befolyásoló tényezők a tömegkultúrában • Reklám • Show-műsorok • Televíziós filmsorozatok • A magyar filmtörténet és a filmművészet • Korstílusok • A hangosfilmművészet kialakulása, A magyar film a második világháború előtt • A modern film • Az új magyar film a második világháborútól a rendszerváltásig • A film helye a nemzeti kultúrában • Médiaismeret – alapfogalmak; a média társadalmi szerepe, használata; intézmények és • szabályozás • A média fogalma és társadalmi szerepe • Mediatizált információforrások használata • A társadalmi nyilvánosság • A valóság sztereotip és torzított megjelenítése a médiában • A média és az életmód • A médiaszöveg mint termék • Intertextualitás, sorozatelv • Tudatos médiahasználat • Új médiatechnológiák • Online média használata • A befogadást befolyásoló tényezők

	<ul style="list-style-type: none"> • Médiainstítúciók és médiaszabályozás • Hírműsorok • A médiaipar intézményei • A médiaipar ellenőrzése
<p>Állampolgári ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A család, a családi szocializáció • A család fogalma és funkciói. • Családi szerepek. • A házasság intézménye, hagyományos családmódel, a család társadalmi funkciói. • Párkapcsolatok, családtervezés, gyermekvállalás kérdése. • A család gazdálkodása és pénzügyei • A háztartás bevételei. • A háztartás kiadásai: fogyasztás, beruházás. • Megtakarítás a háztartásban – megtakarítás formái. • A hitelfelvétel módozatai, feltételei és kockázatai. • Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás • Az alapvető emberi jogok, állampolgári jogok és kötelességek. • Egyéni és közösségi jogok. Az állampolgárság fogalma. • Állampolgárság létrejötte. • Az Alaptörvény legfontosabb részei. Az országgyűlési, önkormányzati és európai parlamenti • választások, a népszavazás intézménye. • A civil társadalom szervezetei. • Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem • A nemzettudat alkotóelemei és a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formái. • Az anyaország feladatai a határon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében. • A nemzetállamok szerepe a globális világban és az Európai Unióban. • Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszere. • A globalizáció hatása a nemzeti kultúrákra. • A magyar honvédség szerepe, feladatai. • Biztonságpolitikai kihívások a 21. században. • A magyar állam intézményei • A köztársasági elnök szerepe. • A törvényhozói hatalom rendszere. • A törvényalkotás folyamata és a jogszabályi szintek. • Politikai pártok. • A végrehajtó hatalom rendszere (országos és helyi szint). • A nagy ellátórendszerek. • Az önkormányzatiság fogalma. • A helyi önkormányzatok szervezete és működése. • A közigazgatás rendszere. • Az igazságszolgáltatás rendszere, felépítése, szereplői. • Jogi alapismeretek: jogsérelem, jogorvoslat. Az ellenőrző intézmények (AB, ÁSZ). • A rendőrség feladatai és jogai. • Az állam gazdasági szerepvállalása • Államháztartás, központi költségvetés és a fiskális politika. • Az állam piaci és nem piaci feladatai. • Az újraelosztási rendszerek.

	<ul style="list-style-type: none"> • Az államadósság kialakulása és finanszírozása. • A fő makrogazdasági mutatók. • A gazdasági növekedés, stagnálás, foglalkoztatottság, munkanélküliség, infláció. • Adók és járulékok. • Az állam gazdasági szerepének liberális, baloldali és konzervatív értelmezése. • A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése • Állampolgári dokumentumok: személyi igazolvány, lakcímkártya, diákigazolvány, útlevél, • adóazonosító, TAJ kártya, jogosítvány. • A hivatali ügyintézés lehetőségei. • Szerződések típusai. • Motivációs levél, önéletrajz, állásinterjú. • Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem • A fogyasztóvédelem fogalma és lehetséges területei. • Demográfiai folyamatok hazánkban és a nagyvilágban. • A technikai civilizáció és a gazdasági növekedés hatása a természeti környezetre. • Bankrendszer, hitelfelvétel • A nemzetközi és a hazai bankrendszer. Pénzügyi tranzakciók. • Hitel (kamat, futamidő, fedezet, saját erő, THM). • Az MNB működése, feladatai és a monetáris politika. • Vállalkozás és vállalat • A gazdaság alapintézményei, törvényszerűségei és gazdasági szereplői. • A tulajdonformák. • Vállalkozási formák, cégtípusok. • Az üzleti terv.
<p>Magyar nyelv és irodalom</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Magyar nyelv: • Kommunikáció • A nyelv mint kommunikáció • Pragmatika • Nyelvi és vizuális kommunikáció • A kommunikáció működése • Személyközi kommunikáció • A tömegkommunikáció • A magyar nyelv története • A nyelv mint történeti képződmény • A magyar nyelv rokonsága • Nyelvtörténeti korszakok • A magyar nyelv szókészletének alakulása • Ember és nyelvhasználat • Ember és nyelv • 8 A 2020/2021-es tanévben induló 9. évfolyamtól felmenő rendszerben. • A jel, a jelrendszer • Általános nyelvészet • Nyelvváltozatok • Nyelv és társadalom • Nyelv és politika, nyelvművelés • A nyelvi rendszer

- A nyelv mint jelrendszer
- Hangtan
- Alaktan és szótan
- A mondat szintagmatikus szerkezete
- Mondattan
- A szöveg
- A szöveg és a kommunikáció
- A szöveg szóban és írásban
- A szöveg szerkezete és jelentése
- Szövegértelmezés
- Az intertextualitás
- A szövegtípusok
- A retorika alapjai
- A nyilvános beszéd
- Érvelés, megvitátás, vita
- Stílus és jelentés
- Szóhasználat és stílus
- A szójelentés
- Stílus eszközök
- Stílusréteg, stílusváltozat
- Digitális kommunikáció
- A digitális kommunikáció ismérvei
- A digitális kommunikáció társadalmi aspektusai
- Digitális szövegtípusok
- Digitális szemléltetés
- Az elektronikus írásbeliség és a világháló hatása a szövegre, szövegek a médiában
- Irodalom:
- Életművek a magyar irodalomból. Kötelező szerzők:
- Ady Endre
- Arany János
- Babits Mihály
- Herczeg Ferenc
- Jókai Mór
- József Attila
- Kosztolányi Dezső
- Mikszáth Kálmán
- Petőfi Sándor
- Vörösmarty Mihály
- Szerzők, művek, korszakok a régi magyar irodalomból a 18. század végéig. Választható
- szerzők:
- Janus Pannonius
- Balassi Bálint
- Zrínyi Miklós
- Mikes Kelemen
- Csokonai Vitéz Mihály
- A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése
- A reformáció világi irodalma
- A barokk irodalma
- Népszerű világi költészet a 17-18. században: a kuruc kor lírája
- Portrék, metszetek, látásmódok a 19-20. század magyar irodalmából.

	<p>Választható szerzők:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Berzsenyi Dániel • Gárdonyi Géza • Illyés Gyula • Juhász Gyula • Karinthy Frigyes • Kölcsey Ferenc • Krúdy Gyula • Márai Sándor • Mikszáth Kálmán • Móricz Zsigmond • Nagy László • Örkény István • Pilinszky János • Radnóti Miklós • Szabó Lőrinc • Szabó Magda • Tóth Árpád • Weöres Sándor • A fenti lista bővíthető egy, a fentiekhez hasonló jelentőségű szerzővel. <p>Metszetek a 20. századi délvidéki, erdélyi, felvidéki és kárpátaljai irodalomból:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Áprily Lajos • Dsida Jenő • Gion Nándor • Kányádi Sándor • Kovács Vilmos • Reményik Sándor • Sütő András • Tamási Áron • Wass Albert • A fenti lista bővíthető egy, a fentiekhez hasonló jelentőségű szerzővel. <p>Művek a kortárs magyar irodalomból:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortárs műalkotás: a mindenkori vizsga előtti utolsó harminc évben keletkezett (írt, bemutatott, megjelent) irodalmi alkotás. <p>Művek a világirodalomból:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Választható korok és művek a világirodalomból a líra és epika tárgyköréből • Színház és dráma: <ul style="list-style-type: none"> • Szophoklész egy műve • Shakespeare egy műve • Molière egy műve • Katona József: Bánk bán • Madách Imre: Az ember tragédiája • Egy 19. századi dráma: Ibsen, Csehov • Örkény István egy drámája • Egy 20. századi magyar dráma • Az irodalom határterületei VAGY Regionális irodalom: • Egy jelenség vagy szerző vagy műfaj vagy műalkotás elemző bemutatása a lehetséges témák egyikéből.
Történelem	<ul style="list-style-type: none"> • Az ókor • Az athéni államszervezet és működése a demokrácia virágkorában

- A görög és a római építészet
- A zsidó monoteizmus
- A kereszténység kialakulása, tanai, elterjedése
- A középkor
- Mohamed tanításai és a Korán; az arab hódítás és feltartóztatása Európában
- Az uradalom, a földbirtokosok és jobbágyok kötelességei és jogai
- A középkori város és lakói, a város kiváltságai, a céhek, a helyi és távolsági kereskedelem
- Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer, a szerzetesség Európában és az Árpád-kori
- Magyarországon
- Román, gótikus és reneszánsz építészet – európai és magyar példák
- A honfoglalás okai és menete, a kalandozások/támadó hadjáratok
- Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége, a földbirtokrendszer és a
- vármegyeszervezet
- IV. Béla uralkodása: tatárjárás és újjáépítés
- Az Aranybulla legfontosabb elemei
- A királyi hatalom újbóli megszilárdítása Anjou I. Károly idején, a visegrádi királytalálkozó
- Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes harcai
- Hunyadi Mátyás: a központosított királyi hatalom, jövedelmek és kiadások, birodalomépítő
- tervek
- A kora újkor
- A portugál és spanyol felfedezések, a korai kapitalizmus (árforradalom, manufaktúrák, bankok
- és tőzsde, a jobbágyrendszer átalakulása)
- A reformáció, a protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése
- Európában és Magyarországon
- Az ellenreformáció, a katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon
- A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás
- Az ország három részre szakadása; a várháborúk (1541–1568)
- Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete
- A Rákóczi-szabadságharc okai, céljai, fordulópontjai és a szatmári béke
- Magyarország újranepezülése és újranepezítése
- A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése
- A felvilágosodás államelméletei; az Emberi és polgári jogok nyilatkozata
- Mária Terézia és II. József reformjai
- Az újkor
- Új eszmék: liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus
- Az ipari forradalom első hulláma: textilipar, közlekedés, gyáripar
- A reformkor fő kérdései (a magyar nyelv ügye, a jobbágykérdés, a polgári alkotmányosság
- kérdése), Széchenyi és Kossuth programja és vitája
- A pesti forradalom és az áprilisi törvények

	<ul style="list-style-type: none"> • A szabadságharc főbb eseményei: harc a dinasztiaival és a nemzeti ségekkel, tavaszi hadjárat. • Függetlenségi nyilatkozat, a szabadságharc leverése • Az ipari forradalom második hulláma: kutatás és fejlesztés, közlekedés, vegyipar, gépipar, • elektronika – a világban és Magyarországon Gazdasági kiegyezés és állami gazdaságpolitika a • dualista Magyarországon • A szocializmus eszméje (marxizmus) • A polgári nemzetállam jellemzői, alkotmányosság és jogegyenlőség Németország, az Amerikai • Egyesült Államok és Magyarország példáján • A kiegyezés okai, a közös ügyek, a magyar államszervezet • Etnikai viszonyok, zsidó emancipáció, cigányok/romák Magyarországon a dualizmus korában
<p>Élő Idegen nyelvek (angol/német/francia)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A Közös Európai Nyelvi Referenciakeret (KER) szerinti legalább B2 szintű nyelvtudás elsajátítása • a 12. évfolyam végén az első idegen nyelv terén olyan elvárásként jelenik meg, melyre az idegen • nyelv belépésének első évfolyamától kezdve tudatosan és szisztematikusan kondicionálni kell • a tanulókat. • Az érettségi vizsga tartalmi részét az alább felsorolt témakörök képezik, azaz a feladatok • minden vizsgarészben tematikusan ezekre épülnek. Ez a lista az érettségi vizsga általános • követelményeiben felsorolt témakörök részletes kifejtése középszintre. • Személyes vonatkozások, család • A vizsgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai (fordulópontjai) • Családi élet, családi kapcsolatok • A családi élet mindennapjai, otthoni teendők • Személyes tervek • Ember és társadalom • A másik ember külső és belső jellemzése • Baráti kör • A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel • Ünnepek, családi ünnepek • Öltözködés, divat • Hasonlóságok és különbségek az emberek között • Környezetünk • Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása) • A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek • A városi és vidéki élet összehasonlítása • Növények és állatok a környezetünkben • Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért vagy a természet megóvásáért? • Időjárás • Az iskola

	<ul style="list-style-type: none"> • Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat) • Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka • A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, internetes böngészés • Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei, iskolai hagyományok • A munka világa • Diákmunka, nyári munkavállalás • Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás • Életmód • Napirend, időbeosztás • Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás) • Étkezési szokások a családban • Ételek, kedvenc ételek • Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben • Gyakori betegségek, sérülések, baleset • Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak) • Szabadidő, művelődés, szórakozás • Szabadidős elfoglaltságok, hobbik • Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. • Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport • Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet • Kulturális és sportesemények • Utazás, turizmus • A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés • Nyaralás itthon, illetve külföldön • Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése • Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai • Tudomány és technika • Népszerű tudományok, ismeretterjesztés • A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben • Gazdaság • Családi gazdálkodás • A pénz szerepe a mindennapokban • Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank), online szolgáltatások igénybevétele • Kommunikációs helyzetek és szándékok • A vizsgáló az alábbi kommunikációs helyzetekben, illetve szerepekben nyilatkozhat meg szóban és/vagy írásban mindkét szinten. • HELYZET SZEREP • Áruházban, üzletben, piacon vevő • Családban, családnál, baráti körben vendéglátó, vendég, családtag • Étteremben, kávéházban, vendéglőben vendég, egy társaság tagja • Hivatalokban, rendőrségen ügyfél, állampolgár • Ifjúsági szálláson, campingben, panzióban, szállodában • vendég • Iskolában tanuló, iskolatárs • Kulturális intézményben, • sportlétesítményben, klubban
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • vendég, látogató, egy társaság tagja • Országhatáron turista • Orvosnál beteg, kísérő • Szolgáltató egységekben (fodrász, • utazási iroda, jegyiroda, benzinkút, • bank, posta, gyógyszertár stb.) • ügyfél • Szünidei munkahelyen munkavállaló • Tájékozódás az utcán, útközben helyi lakos, turista • Telefonbeszélgetésben hívó és hívott fél • Tömegközlekedési eszközökön • (vasúton, buszon, villamoson, taxiban, • repülőn, hajón) • utas, útitárs
--	--

2.9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Minden tanuló kötelessége a tanulás. A tananyag órai feldolgozása mellett elengedhetetlen az otthoni gyakorlás, felkészülés.

A pedagógiai munka eredményességének, hatékonyságának folyamatos biztosítása érdekében szükséges a tanulók teljesítményének rendszeres mérése, értékelése.

Az értékelés alapvető feladata, hogy megerősítse a nevelőtestület pedagógiai tevékenységének helyességét, illetve feltárja a hibákat, hiányosságokat és így ösztönözzön a hibák javítására, a nevelő-oktató munka fejlesztésére.

2.9.1. Az értékelés elvei, módjai

- A tanulók értékelését egyéni fejlődésük és sikeres tanulási teljesítményük érdekében az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével szükséges megvalósítani.
- A tanulóval szemben támasztott elvárások és az azokhoz igazodó mérési stratégiák egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertté válnak diákjaink és szüleik számára. Arra törekszünk, hogy az iskolai légkör bizalmi jellege lehetővé tegye a tanulási problémák és a személyes nehézségek időben történő felfedezését.

A tanulói teljesítmény értékelésének céljai

- segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását,
- a pedagógus meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról, lehetőséget biztosít a pedagógiai munka nyomon követésére, és az újra tervezésére, a célok
- újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulók fejlődése megkívánja.
- a tanulók egyéni fejlődésének követése, az egyéni képességekhez (önmagához mért) teljesítményének értékelése,
- Az adatokra és tényekre alapozott értékelés segíti a tanulót további tanulási módszereinek, technikáiknak meghatározásában.

Az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka figyelembe veszi

- a tanuló előzetes tudását, aktuális fejlettségi szintjét, egyéni fejlődési lehetőségeit, életkori

sajátosságait,

- az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatását és a pedagógiai célokat.

Az értékelés előtt különböző méréseket végünk

- A kiinduló állapot értékelése (diagnosztikus mérés) egy tanítási óra, tanulási egység, téma vagy program megkezdése előtt végzett adatgyűjtés. Kiterjedhet a tanulók meglévő tartalmi tudására, aktuális készség- és képességfejlődési szintjére, hozzáállására, viszonyulására. Az értékelés során figyelembe kell venni a tanuló életkori sajátosságait és a tanulás korábbi és aktuális környezeti tényezőiről rendelkezésre álló információkat, továbbá a pedagógiai célokat. Az eredmények visszajelzésével a pedagógus útmutatást tud adni a tanulónak a tanulást várhatóan leghatékonyabban segítő tanulási módokról. A tanulás folyamatában több alkalommal, tájékozódó jelleggel végzett információgyűjtés, a fejlesztő, tanulást segítő értékelés és ennek visszajelzése akkor éri el a kívánt hatást, ha az a tanuló számára az értékelést követően rövid időn belül megismerhető. A tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése teszi lehetővé a tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követését.

Minden értékelési típus önfejlesztésre és kitartásra ösztönzi a tanulót fejlődésének, valamint tudásának gyakori, interaktív módon történő visszajelzésével. Célja a tanuló erősségeinek és hiányosságainak felmérése, valamint az éppen kihívást jelentő célok meghatározása, és ezzel a nevelési-oktatási gyakorlatnak a célok eléréséhez történő igazítása.

Az összegző értékelés célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje milyen mértékben felel meg a célként kitűzött tanulási eredményeknek. Az összegző értékelés minősítő jellegű, de lehet részletes szöveges értékelés is, amely rendelkezik a fejlesztő, tanulástámogató értékelés jellemzőivel. Az első évfolyam végén a tanuló összegző értékelése szöveges formában történik.

- Az értékelés folyamatos és rendszeres megfigyelésen alapul.
- Mindig a gyermek érdekében a fejlesztés és megerősítés szándékával történik. A tanulói teljesítmény értékelésekor visszajelzést kapunk és adunk a tanítás-tanulás eredményéről
- Az értékelés változatos módszereit használjuk: diagnosztikus és formatív (formáló- segítő értékelés, alakító, a folyamatba beiktatott, a tanuló számára pontos eligazítást nyújtó), szummatív (lezáró-összegző, nagyobb egységek végén megejtett minősítés).
- Csak azt értékeljük (osztályozzuk), amit korábban megtanítottunk és meggyőződünk az elsajátításáról.
- Az értékelés legyen folyamatos, igazságos, körültekintő, következetes, egyénre szóló.
- Igyekezzünk egyértelműen megfogalmazni a követelményeket és az értékelési módszereket az egyes tantárgyakban. A tanuló tudja és értse milyen teljesítményt és milyen irányú fejlődést várunk el tőle.
- A tanulók minél többféle tevékenységét értékeljük.
- Használjuk fel a tanulók véleményét egymás feleletéről a sajátos tanulási módszerek, követelmények tudatosítása érdekében.
- A jól megválasztott értékelési szempontok nagy segítséget nyújtanak a tanulók önelenőrző, önértékelő képességének kialakításában.
- Az év végi osztályzatnak értékállóknak kell lennie. Ezért győződjünk meg az eredményeségről külső felmérésekkel, vizsgálatokkal is.

A gyermek szülőjének joga és kötelessége gyermeke tanulmányi előmenetelét figyelemmel kíséreni.

A pedagógus feladata folyamatosan informálni a szülőt a tanuló teljesítményéről.

Az iskolarendszerű oktatásban értékelésünk alapja

- pedagógiai program,
- az intézményben alkalmazott kerettantervek,
- a szakmai képzés helyi programjai és az érvényben lévő szakmai és vizsgakövetelmények, a képzési és kimeneti követelmények.

Az értékelés során törekszünk arra, hogy tanítványaink sikerélményhez jussanak és felhasználjuk ennek motiváló hatását.

Nem adható szaktárgyi érdemjegy fegyelmetlenségért, órai hiányzásért, késésért, felszerelés hiánya miatt, illetve olyan tananyag számonkéréséért, amely a helyi tanterv követelményeiben nem szerepel.

A tanév elején a diákokat tájékoztatni kell az egyes tantervek követelményeiről, a szülőknek az első szülői értekezleten kell információkat adni a tantárgyak követelményeiről.

A házi feladatot, házi dolgozatot érdemjeggyel lehet minősíteni.

Az érdemjegyeket az elektronikus osztálynaplóba be kell jegyezni, erről a szaktanároknak kell gondoskodni.

Az elektronikus osztálynapló ellenőrzése az osztályfőnök feladata, **melyet havi rendszerességgel kell elvégezni.**

A tanulók munkájának értékelése érdemjeggyel történik. Félévente a szaktanárok legalább három érdemjegyet adjanak a tanulóknak.

- **Jeles (5) osztályzatot kap** az a tanuló, aki a helyi tanterv tantárgyi követelményeit, a szakmai programok és az egyes képzési szakaszok lezárásaként előírt vizsgák követelményeit a tanuló legalább 80%-ban teljesíti.
- **Elégtelen (1) osztályzatot kap** az a tanuló, ha a követelményeket a tanuló 25% alatt teljesíti.

Az alábbi százalékos értékelés alapján osztályozunk:

- 0 – 24%: elégtelen
- 25 – 39%: elégséges
- 40 – 59%: közepes
- 60 – 79%: jó
- 80 – 100%: jeles

2.9.2. A tanuló teljesítményének értékelése a felnőttoktatás egyes munkarendjeiben

Tanulmányi teljesítmény értékelése

A tanulmányi teljesítmény értékelése az osztályfőnöki órák kivételével minden munkarendben és minden évfolyamon ötfokú skálán történik. A felnőttoktatás esti tagozatain az ellenőrzés, mérés, értékelés szerepét illetően az intézmény általános elvei az irányadók.

A tanuló köteletségének teljesítése esti munkarendben

Az esti munkarendben tanulók kötelesek részt venni a számukra szervezett kötelező tanórákon. Amennyiben a tanuló a tanítási napról távol marad, mulasztását a házirendben meghatározottak szerint igazolnia kell.

A tanórák alacsony száma, a tantárgyfelosztás szerkezete és a tanév rendjének alakulása lehetővé teszi, hogy egyes tantárgyak tanóráit (teljesen vagy részben) tömbösített jelleggel tartsuk meg.

A pedagógusok a tanulók teljesítményét minden tantárgyból érdemjegyekkel értékelik, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítik. (Nkt. 54. §) Amennyiben a tanuló az előírt kötelező érdemjegyeket nem szerezte meg, akkor a tanév utolsó hetében osztályozó vizsgát köteles tenni.

„A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette ... az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséről bizonyítványt kap.” (Nkt. 57. §)

A tanuló köteletségének teljesítése más sajátos munkarendben

A más sajátos munkarendben az intézmény kötelező tanórai foglalkozásokat nem szervez, a konzultációk látogatása ajánlott. Osztályozó vizsgát tenni az a tanuló jogosult, aki a megfelelő számú önellenőrző kérdéssort kitöltve, megoldva leadja a tanulási keretrendszer felületén a tanév rendjében meghatározott időpontig, és osztályozó vizsga kérelmét a tanév rendjében meghatározott időpontig beadja.

A más sajátos munkarendben – a munkarend sajátosságainál fogva – félévi minősítés nincs, a tanulók évfolyamonként egy alkalommal, évfolyam végi osztályozó vizsgán számolnak be tudásukról. Csak az a tanuló bocsájtható vizsgára, aki minden egyes tantárgyból legalább három, különböző negyedéves segédanyaghoz tartozó önellenőrző feladatsort legkésőbb a vizsgára történő jelentkezésig lead.

Számonkérés az esti munkarendű oktatásban

Az esti munkarendű oktatásban a tanuló félévi és év végi osztályzatait a szaktanár állapítja meg a tanuló évközi teljesítménye, érdemjegyei alapján. A félévi és év végi osztályzatot az osztályozó konferencia állapítja meg átlagolással, a matematikai kerekítés szabályait alkalmazva.

Amennyiben a tanulót kérelmére a főigazgató felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, a félévi és a tanév végi osztályzatok megállapítása érdekében osztályozó vizsgát tehet.

Amennyiben a tanuló számára fel nem róható, igazolt okból a pedagógiai programban meghatározott időnél többet mulasztott, írásbeli kérelmére, a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet a félévi és tanév végi osztályzatok megállapítása érdekében.

A szaktanár köteles a számonkéréssel kapcsolatos elképzeléseit, elvárásait, a tananyag szakaszolását és a témaköröket a tanulókkal a tanév kezdetén közölni, az önálló, otthoni tanuláshoz számukra minden segítséget megadni.

Amennyiben – a tanuló igazolatlan mulasztásai miatt –, az első félév érdemjegyek hiányában nem lezárható, a tanuló tanulói jogviszonya a tanév helyi rendjében meghatározott nappal megszűnik.

A R 143. § (7) bekezdése alapján „...Az iskola félévenként összesíti az igazolatlan mulasztásokat, és ennek alapján megállapítja, hogy melyik tanulónak szűnik meg a tanulói jogviszonya.”

Amennyiben – a tanuló igazolatlan mulasztásai miatt –, a második félév érdemjegyek hiányában nem lezárható, a tanuló tanulói jogviszonya a tanítási év utolsó napjával megszűnik. R 143. § (7) bekezdése alapján „...Az iskola félévenként összesíti az igazolatlan mulasztásokat, és ennek alapján megállapítja, hogy melyik tanulónak szűnik meg a tanulói jogviszonya.”

Számonkérés a más sajátos munkarendű oktatásban

A más sajátos munkarendű tanuló év végi osztályzatait az évfolyam végén – a 9-11. évfolyamon a „május-júniusi”, 12. évfolyamon az „áprilisi” vizsgaidőszakban - szervezett osztályozó vizsgán nyújtott teljesítménye alapján a vizsgabizottság állapítja meg. (Az osztályozó vizsgák részletes szabályozását lásd: 1.9.2.)

A más sajátos munkarend tanulói számára szervezett osztályozó vizsgára legkésőbb a vizsgát megelőzően, a tanév helyi rendjében meghatározott ideig jelentkezni kell.

Amennyiben a tanuló év végi jegyei minden tantárgyból megállapíthatók az osztályozó vizsga alapján és

- eredménye minden tantárgyból legalább elégséges (2), magasabb évfolyamba lép;
- négy vagy több tantárgyból osztályzata elégtelen (1), köteles az évfolyamot megismételni;
- legfeljebb három tantárgyból osztályzata elégtelen (1), augusztus végén az adott tantárgy(ak)ból

javítóvizsgát tehet.

Amennyiben a tanuló javítóvizsgát tesz, az évfolyam végi osztályzat meghatározásakor a korábban szerzett érdemjegyeit nem vesszük figyelembe.

A tanuló továbbhaladása esti munkarendben

A tanuló félévi és év végi osztályzatait az adott tantárgyat tanító pedagógus állapítja meg a tanuló évközi teljesítménye, eredményei alapján. A félévi és év végi osztályzatról az osztályozó konferencia dönt a megszerzett jegyek átlagolásával, a matematikai kerekítés szabályait alkalmazva. A magasabb évfolyamba lépésről az intézmény nevelőtestülete dönt.

Amennyiben a tanuló év végi jegyei minden tantárgyból megállapíthatók évközi teljesítménye alapján és

- eredménye minden tantárgyból legalább elégséges (2), magasabb évfolyamba lép;
- négy vagy több tantárgyból érdemjegyeinek átlaga elégtelen (1), tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja;

- legfeljebb három tantárgyból érdemjegyeinek átlaga elégtelen (1), augusztus végén az adott tantárgy(ak)ból javítóvizsgát tehet. Amennyiben a tanuló javítóvizsgát tesz, az évfolyam végi osztályzat meghatározásakor a korábban szerzett érdemjegyeit nem vesszük figyelembe.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A címben szereplő feltételt illetően a Nkt. 54-57. §-a, és a R. 64-78. §-i állapítanak meg fontos szabályokat. A felsorolt jogforrások ide vonatkozó feltétele a tanulmányi követelmények sikeres teljesítése intézményünkben akkor valósul meg, ha a tanuló a számára előírt összes óratervi tantárgy követelményét legalább elégséges szinten teljesítette. (Vagyis minden tantárgyból legalább elégséges osztályzata van!)

- A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az intézményvezető felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- az intézményvezető engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
- aki egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott és emiatt teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető – csak akkor, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen,
- egyéni munkarendű tanuló volt,
- a tanuló az egyes tantárgyakból az éves óraszám 30 %-nál többet hiányzott és emiatt teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető – csak akkor, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

2.9.3. A tanuló magatartása és szorgalma értékelésének alapelvei

Az osztályfőnök

- a) Az osztállyal és az osztályban tanító tanárokkal történő megbeszélés után félévkor és év végén értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.
- b) Év elején az első osztályfőnöki órán megismerteti a tanulókkal a házirendet, felhívja a figyelmet az esetleges változásokra. Folyamatosan ügyel a házirendben foglaltak betartására, különösen a késésekre és a hiányzásokra.

2.9.4. A magatartás értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban

Példás (5)
a házirendet betartja; a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik; kötelességtudó, feladatait teljesíti; önként vállal feladatokat és azokat teljesíti; tisztelettudó; társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik; az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz; óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet; nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;
Jó (4)
a házirendet betartja; tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik; feladatait a tőle elvárható módon teljesíti; feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti; az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt; nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3)

az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
feladatait nem minden esetben teljesíti;
előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
igazolatlanul mulasztott;
osztályfőnöki intője van vagy of. figyelmeztetése, vagy szaktanári figyelmeztetése

Rossz (2)

a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

2.9.5. A szorgalom értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban

Példás (5)

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4)

képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
a tanórákon többnyire aktív;
többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3)

tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
felszerelése, gyakran hiányzik;
érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2)

képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
feladatait többnyire nem végzi el;
felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen

2.10. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

A beszámoló helyi szabályai

- Az írásbeli beszámoló tételeit (feladatsorát) a szaktanár állítja össze, azt a beszámoló kezdetéig szolgálati titokként kell kezelni.
- A szóbeli beszámolót az írásbeli dolgozatok kijavítása után, arányosan elosztva kell lebonyolítani.
- Egy napon a tanulók legfeljebb négy tantárgyból tehetnek szóbeli beszámolót.
- A beszámolók során egy tanteremben egyszerre maximum 6 tanuló tartózkodhat.
- Az írásbeli dolgozatok eredményeit legkésőbb a szóbelin közölni kell a tanulókkal.
- A beszámolók eredményeiről a szaktanárok osztályozóívet vezetnek.
- A szaktanárok kötelesek a beszámoló eredményeit 3 napon belül az osztálynaplóba is átvezetni.
- A beszámolón a tanulók részvétele kötelező.
- Az a tanuló, aki a beszámolón nem tud részt venni, előzetesen halasztást kérhet, a beszámoló letételére legfeljebb három hét halasztást kaphat.
- Ha a tanuló önhibáján kívül a beszámolón nem jelenik meg, de távolmaradását két héten belül igazolja, utólagos beszámolót tehet az igazolást követő három héten belül, de külön engedéllyel is csak legkésőbb a következő beszámolási időszakig.
- Az elégtelen eredményű beszámolót megismételni csak egyszer lehet.

A témazáró feladatlapok, írásbeli dolgozatok időpontjait a tanulók részére egy héttel korábban jelezni kell. Az eredményt a tanulóval közölni kell. Biztosítani kell a dolgozatok megtekinthetőségét. A témazáró írásbeli dolgozatokat az adott tanévben őrzi meg a szaktanár.

Az osztályfőnökök törekedjenek arra, hogy a szaktanárok egy tanulócsoporthoz egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot ne írathassanak!

A szaktanároknak gondoskodni kell arról, hogy a témazáró feladatok, írásbeli dolgozatok javítására a megíratástól számított 10 munkanapon belül kerüljön sor.

Az írásbeli témazáró feladatok általában olyan típusúak legyenek, mint az érettségi vizsga, szakmai vizsga írásbeli feladatai.

Az alsó tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása önálló felelet, vagy kérdésekre adott válaszadás formájában történik. Egy adott témához gyűjtőmunka készítése, vagy otthoni, könyvtári felkészülés jutalmazható piros ponttal, matricával, stb. az adott téma súlyának, részletességének, a kidolgozás minőségének és előadásmódjának megfelelően.

A felső tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása:

órai feleletek (5-6. osztályban kérdésekkel irányított, 7-8. osztályban önálló előadás, tanulók képességeihez igazodva segítő kérdésekkel),
egy témával kapcsolatos kiselőadás,
valamint az egyes tantárgyaknál előforduló egyéb lehetőségek (memoriterek, olvasás- fordítás, tartalom, szituációs gyakorlatok, képleírás stb.) formájában történik.

Az értékelés eszközei

- érdemjegy
- szöveges értékelés (az érdemjegyet kíséri – célja: rávilágítson a tanuló hibáira, jelölje azokat javítását, segítse a tanuló fejlődését)
- osztályzat (a félév és a tanév végén – az egész félévben illetve tanévben nyújtott teljesítményt vesszük figyelembe, szem előtt tartva a tanuló fejlődését)

2.11. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

2.11.1. A házi feladat korlátai

A házi feladat lehet szóbeli és írásbeli házi feladat, azokon belül lehet kötelező és szorgalmi.

Kötelező házi feladat

- Szóbeli kötelező házi feladat
 - Tananyaghoz kapcsolódóan lehet adni
 - Kötelező olvasmány, melyet a magyar nyelv és irodalom tanterv évfolyamonként megjelöl
 - tananyaghoz kapcsolódó, az ismeretek elmélyítését szolgáló szemelvények, ajánlott irodalom
 - Memoriterek – melyet a szaktárgyi tanterv megjelöl
- Írásbeli kötelező házi feladat
 - Tankönyv, munkafüzet, feladatgyűjtemény, iskolai füzet tanár által kijelölt feladatainak megoldása
 - Tananyag szerves részét képező fogalmazások, írásbeli elemzések, gyűjtőmunkák elkészítése

Általános rendelkezések a kötelező házi feladatra vonatkozóan

A szóbeli és írásbeli házi feladat mindenkor szervesen kapcsolódjon a tanóra tananyagához, témájához. Célja minden esetben a tanórán szerzett ismeretek megszilárdítása, elmélyítése és a tantárgyi készségek begyakorlása legyen. Az írásbeli házi feladat mennyisége átlagosan fél óránál több felkészülést ne követeljen a tanulótól. A házi feladat ellenőrzése, megbeszélése következetes legyen a legközelebbi órán. Írásbeli házi feladat értékelése – tartalmi és formai szempontból – egyaránt fontos, ezt a nevelő szóban és írásban is közölheti a tanulóval.

Szorgalmi (házi) feladat: minden esetben a tanuló önkéntes vállalása alapján történik

- Szóbeli szorgalmi házi feladat
 - a. Vállalt kiselőadás a tananyaghoz kapcsolódva
 - b. Ajánlott olvasmány – melynek a jegyzékét a magyar nyelv és irodalom tanterv megjelöl évfolyamonként
 - c. Házi és felmenő versenyekre való felkészülés
- Írásbeli szorgalmi házi feladat
 - a. Képességek fejlődését, tehetség fejlesztését, kibontakozását elősegítő feladatok megoldása
 - b. Levelezős és felmenő rendszerű feladatok megoldása
 - c. Írásbeli pályamunkák készítése

Általános rendelkezések szorgalmi (házi) feladatra vonatkozóan

- Szóbeli és írásbeli szorgalmi feladat a tantárgyi követelményeken felüli teljesítmény célja.
- Hozzájárul a tanuló széleskörű tájékozottságához.
- Szaktanár ajánlása, motivációja alapján a tanuló önként vállalja.
- A szorgalmi feladat mennyisége: a tanuló teherbírásán és kitartásán is múlik, más-más elvárás lehet egyénenként, óvakodjunk, hogy túl sok feladat adásával a tanuló kedvét ne veszítse el.
- Szorgalmi feladat gyakorisága: a tanulók elfoglaltságát figyelembe véve történjen. Pedagógiai szempontból szükséges lehet a szorgalmi feladat megoldásához tanári segítség nyújtása
- A szorgalmi munkát minden esetben ellenőrizzük, értékeljük a közösség előtt, az érdemi szorgalmi munka jutalomban részesüljön.

A tanulók szóbeli felelet, dolgozat vagy témazáró dolgozat, esetenként beszámoló, házi dolgozat formájában adnak számot az elsajátított tananyagról.

2.11.2. Az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának általános iskolai jellemzői

Kritériumok

- Az írásbeli és szóbeli feladatok kapcsolódjanak a témakörhöz
- A tananyag elmélyítése, gyakorlása a fő cél
- Életkori sajátosságok figyelembevételével kapnak a tanulók szorgalmi feladatokat, gyűjtőmunkát,
- Alsó tagozaton az aznap megtanult ismeretek gyakoroltatása és elmélyítése, rögzítése zajlik az önálló tanulási órákon a „tanulási időben”
- A tanulási idő alatt zajló szakkörök, iskolán belüli elfoglaltságok esetén úgy kell megszervezni az önálló tanulást, hogy arra minden tanulónak biztosítsunk időt.
- Alsó tagozaton a szóbeli és írásbeli feladatok megoldása együttesen legfeljebb 1 órát vegyen igénybe.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

Az otthoni írásbeli házi feladat szabályozása az általános iskolában

Az egész napos programmal működő osztályokban nincs rendszeres otthoni házi feladat, a felkészülés az iskolában történik. A tanulók heti egy alkalommal kapnak otthoni feladatot, annak érdekében, hogy szüleik is részesei lehessenek az iskolai tanulásnak, nyomon követhessék gyermekük fejlődését. Az önálló, felkészülést biztosító délutáni tanulás 4. osztálytól kezdődően része a napirendnek, osztályonként eltérő időszükséglettel.

Az évközi szünetek a pihenés, a feltöltődés lehetőségét szolgálják, ezekre az időszakokra házi feladatot nem kapnak a tanulók.

2.12. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagok

Településünkön nem jellemző a nemzetiségek nagy számú jelenléte, így nem terveztük egyetlen tantárgy keretében sem a nemzetiség kultúrájának megismertetését.

2.13. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezése

elvei

Csoportbontások az egyes tantárgyakból

Tantárgy	Iskolatípus					
	Általános iskola	Évfolyam	Szak-gimnázium	Évfolyam	Gimnázium	Évfolyam
Magyar nyelv és irodalom					X	9-12
Matematika					X	9-12
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					X	9-12
I. idegen nyelv - angol nyelv	X				X	9-12
II. idegen nyelv - német nyelv, francia nyelv					X	9-12
Biológia					X	9-12
Kémia					X	9-12
Fizika					X	9-12
Földrajz					X	9-12
Vizuális kultúra					X	9-12
Digitális kultúra	X	minden			X	9-12

Fontos szerepe van a felzárkóztatásnak, hiánypótlásnak /szövegtérítés, matematikai alapkészségek/, a logikai és kommunikációs készségek fejlesztésének /informatika, idegen nyelv/, a speciális készségek fejlesztésének, az érettségi vizsga, szakmai vizsga követelményei teljesítésének. A csoportbontásnál ezeket vesszük figyelembe.

A kötelező tanórai foglalkozások mellett a tanulók az alapképzést kiegészítő, szabadon választott tanórai tevékenységekbe is bekapcsolódhatnak.

Ezek a következők

- a tanórai anyag elmélyítését szolgáló konzultációk, speciális és kiegészítő ismeretek céljából szerzett tehetséggondozó foglalkozások,
- a különböző előképzettségű tanuló szintre hozását, a tanulmányokban elmaradók felzárkóztatását szolgáló korrepetálások

Az iskolai tevékenységek harmadik nagy csoportja a tanórán kívüli foglalkozások. Ezek a tanulók érdeklődési körének megfelelően szerveződnek:

- tanulmányi –kulturális versenyek
- sportkörök: labdarúgás, sakk, tömegsport
- konzultáció és korrepetálás
- színházi neveléssel kapcsolatos foglalkozások

A csoportbontás általános iskolai jellemzői

Angol nyelvi emelt óraszámú csoportjainkban változó ismerettel érkeznek tanulóink az intézménybe, így számukra a tudásszintjük bemérése után szervezzük meg a kezdő és haladó nyelvi csoportot.

Tapasztalatunk az, hogy kisebb csoportokban tanulóink magatartása, viselkedés kultúrája, tanórai aktivitása sokkal motiváltabb.

Az esetleges csoportbontásokkal célunk lenne, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

2.14. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek

2.14.1. Egészségnevelési elvek

Az egészség testi, lelki, szociális jólét, ennek összhangja, egyensúlyban tartása. Nagy hangsúlyt fektetünk a prevencióra, hogy a tanulók kellőképpen fel legyenek készítve az adott problémák megelőzésére. Fontos a felvilágosítás, hogy az egészségügyi ismeretek mellett tanulóink szerezzenek gyakorlati tapasztalatokat a betegségek, sérülések ellátásáról.

Az egészségtudatosság kialakítását segíti a szemléltetés módszerének alkalmazása, szakemberek bevonásával élményszerű foglalkozások tartása.

Az egészség érték, a mindennapok része kell, hogy legyen. Fontos a tudatos törekvés az egészséges élet kialakítására, egy megfelelő életminőség teremtésére, ezen keresztül az emberi élet méltóságának megőrzésére.

Szükséges, hogy a különböző felvilágosító előadásokat követően az egyének képesek legyenek az önfejlődésre, érdeklődésük elmélyítésére az adott témakörben, szakterületen. Tudják használni a különböző információszerzési technikákat (pl.: könyvtár, internet, szakfolyóiratok ismerete).

A személyes példamutatás nélkülözhetetlen, a gyerek odafigyel a felnőtt és a kortárs csoport véleményére, tapasztalataira. Az aktív közösségi részvétel a különböző szervezetek, civil szerveződések programjaiban, a tagintézményi rendezvényeken formálja a hétköznapi tapasztalatokat, erősíti a kulturált magatartásminták rögzítését.

Az érett, autonóm személyiséggé válást segíti egy jól „begyakorlott” sportmozgás, tánc is, de a mai stresszel teli világukban feszültségoldó hatása lehet a zenének, a művészeteknek, az irodalomnak, a népmese rejtélyes világának is.

Az intézménynek az életre kell felkészítenie a gyermeket, azért szükséges, hogy a szülők az iskolával közösen tegyenek meg mindent, hogy a tanulók az egészséges életmód mintáit hatékonyan elsajátítsák.

A diákok körében kérdőíves módszerrel rendszeresen felmérjük az egészségvédelmi és drogról való ismereteiket:

1. Részt vettél-e droggal kapcsolatos foglalkozáson? igen – nem
2. Ha igen, sorold fel, milyen foglalkozások voltak (előadás, stb.)
3. Szükségesnek tartod-e az iskolában a drogmegelőzési tevékenységet igen – nem
4. Válaszodat indokold meg!
5. Milyen feladata van egy diáknak az egészségvédelemben?

Az egészségnevelés feladatai

- szemlélet-formálás,
- helyes értékrend kialakítása,
- felvilágosító munka,
- megelőzés,
- egészségünk védelme, megóvása.

Az egészségnevelés területei

- személyiség fejlesztés,
- egészséges táplálkozás,
- káros szenvedélyek elkerülése: alkohol, dohányzás, drog,
- betegségek megelőzése, ill. felismerése,
- testkultúra, személyi higiénia kialakítása,
- szexuális nevelés,
- a lelki egyensúly megteremtése,
- a helyes napirend kialakítása,
- a mozgás igényének kialakítása, mindennapos testmozgás.

2.14.2. Az egészségnevelés szinterei

Tanítási órákon

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

Egészségnevelés tanórán kívül

- iskolai sportkörök
- egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, hallás-és látásvizsgálatok stb.)
- egészségügyi felvilágosító előadások
- versenyekre való felkészítés (A tanulók igényei szerint más sportágakban, egészség-és környezetvédelmi témákban is szervezünk, biztosítunk felkészülési lehetőséget.)
- úszásoktatáson való részvétel
- kerékpártúra
- lovaglás

Iskolai étkeztetés szerepe az egészségnevelésben

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

2.14.3. Az egészségneveléssel kapcsolatos programok, tevékenységek

A szakmai szervezet segítségével, a továbbképzésen részt vett pedagógusok közreműködésével interaktív foglalkozásokat szervezünk a diákoknak.

A foglalkozások tematikájának kialakításánál figyelembe vesszük a korosztályi sajátosságokat, a tematika középpontjába a legális és illegális drogok hatásait, a használatuk következményei megismertetését tervezzük.

A képzéseken az ismeretnyújtás mellett a pedagógusok és a diákok foglalkoznak

- a konfliktuskezelés és a problémamegoldás módozataival,
- a kritikus helyzetben történő pozitív döntéshozatal készségének fejlesztésével,
- a kortárs- és médiahatás felismerésével és kezelésével (pl. a „nem”-et mondás)
- a segítségnyújtás és segítségkérés kérdéseivel, a segítő intézményekkel Az egészségvédelmi és drogprevenciós program
- a Nemzeti Stratégia ismeretében készül,
- támaszkodik „Az iskolai drogstratégia kialakítása és módszertana” c. segédanyagra
- az iskola sajátosságainak figyelembevételével készül.

Figyeljük az egészségvédelmi témában meghirdetett pályázatokat, kihasználjuk a pályázati lehetőségeket.

2.14.4. Környezeti nevelési elvek

Fontos pedagógiai feladat tanulóink környezettudatos magatartásának kialakítása hétköznapi élet minden területén. E folyamatban felkészítjük tanulóinkat az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Minden tantárgyban és minden intézményen kívüli programban arra törekszünk, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, benne az embert.

Az iskola környezeti nevelési elvei

Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A

szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismerésével. Cél a természet megismerése, annak szeretete, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében.

A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik felelősségteljesen vesznek részt a közügyének intézésében, és óvják, ápolják környezetüket.

Céljaink

Ki kell alakítani tanulóinkban

- A környezettudatos magatartást és életvitelt.
- A személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, energiatakarékos életmódot.
- A környezet értékei iránti felelős magatartást.
- A természetes és épített környezetünk védelmét, szeretetét.
- Az egészséges életmód iránti igényt.
- A természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben való fejlesztése a természeti környezet értékeinek és megóvásának céljaival összhangban.

Ennek érdekében kiemelt nevelési feladataink

- A természet- és környezetvédelem alapvető céljainak, feladatainak megismerése.
- Annak felismerése, hogy a természet és a környezet védelméért mindannyian személyesen is felelősek vagyunk.
- Ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése.
- Az egyén és társadalmi közösségek szerepének, felelősségének belátása a környezet értékeinek, harmóniájának megóvásában és továbbadásában.
- A környezettudatos szemlélet, magatartás és életvitel kialakításának segítése.
- Az állampolgári és egyéb közösségi felelősség felébresztése.
- A környezet – talaj, víz, levegő, táj – értékeinek védelme, megóvása.
- A természet jövőjéért, fenntarthatóságáért érzett felelősség vállalása.
- Bekapcsolódás a környezetvédelmi tevékenységekbe.
- Az emberi tevékenységek által okozott környeztkárosító folyamatok felismerése a lakóhelyen és környékén, valamint azok csökkentésére irányuló erőfeszítések megismerése.
- Az egészség és környezet összefüggéseinek felismertetése.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség fejlesztése.
- Tájékozottság kialakítása a legfontosabb környezetet veszélyeztető tevékenységekről, az egészséget befolyásoló környezeti hatásokról.
- A természetes és egészséges környezetmegőrzésének fontossága-az összes természettudományos tantárgyban megszerzett ismeret, képesség felhasználása.
- Anyag-és energiatakarékos szemlélet kialakítása.
- A környezetet károsító leggyakoribb szennyezőanyagok megismerése.
- A szennyezőanyagok károsító hatásának mérséklésére, megszüntetésére irányuló lehetőségek bemutatása.
- Az újra hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtése, fontosságának megértése.

2.14.5. A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

Hagyományos tanórai szervezésben

- A környezeti nevelés fontos szintere a tantárgyi tanítási óra.
- A tantárgyi kerettantervi tartalmak kiegészülnek a környezetre vonatkozó tananyaggal.
- A szakoktatásban a környezetbarát technológiák fontosságát kell hangsúlyozni.
- Döntő szerepe és felelőssége a természettudományos tantárgyaknak van, de a társadalomtudományok szerepe is jelentős az ember és a környezete kapcsolatának története,

sajátosságai szempontjából. A tanórákon hozzárendeljük a feldolgozandó témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Tanulóink elméleti ismereteik gyarapodásával tudnak és akarnak majd küzdeni környezetük megóvásáért.

Tanórán kívül

- Igényes, kulturált környezet kialakítása a tantermekben, az iskolákban (teremdíszítés, tisztaság).
- A környezetvédelemmel kapcsolatos versenyeken való részvétel.
- Az ügyeleti szolgálat segít a tagintézmény egészséges, tiszta környezetének kialakításában, megtartásában, a dohányzás megfékezésében, újabb dohányzók számának csökkentésében.
- A tisztaságra és egészséges életmódra nevelés érdekében osztályfőnöki órákon szakember előadásait hallgatjuk meg, és filmeket nézünk meg, azokat megvitatjuk (iskolai védőnő, NNK munkatársai, drogprevenciós továbbképzésben részt vett kollégák).
- Az osztályfőnöki órákon rendszeresen megbeszéljük az aktuális környezeti katasztrófákat, azok megelőzésének lehetőségeit.
- Szaktárgyi és osztályfőnöki órákon kiselőadások tartása, megvitatása, filmek megtárgyalása.
- Az osztályfőnöki órákra az ember és környezetére vonatkozó témákat terezünk minden évfolyamon.
- El kell érni, hogy tanulóink kapcsolódjanak be közvetlen környezetünk értékeinek megőrzésében, gyarapításában. Életmódjukban a természet tiszteletére, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljon meghatározóvá.
- Tanítási órán kívüli környezetben megvalósuló egyéni, páros és csoportos tevékenységformák minél nagyobb számban valósuljanak meg.

2.15. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk beiskolázási körzetében a családok szociális helyzete rendkívül polarizált. Tanulóink nagy részét egy szülő neveli (elvált, árva), magas az álláskereső szülők száma is. A szociális körülményeket tekintve a hátrányos helyzet adódik: a családi mikrokörnyezet gondjaiból, az „utcai” környezet kifogásolható hatásaiból, nem elfogadható iskolai csoportképződésekből. Feladataink: a gyermek és körülményeinek megismerése (helyzetjellemezés a tanév elején), megállapítani, hogy a képességek kibontakozását milyen tényezők gátolják leginkább. Meghatározzuk, mihez viszonyítva, milyen mértékben vannak lemaradva. A fentiek alapján az érdeklődésnek, képességnek megfelelő pozitív hatásrendszert alakítunk ki, melyben az elfogadás, a segítség, a buzdítás, az érvelés, a sikerélmény nyújtása az uralkodó.

A különböző iskolákból jött tanulók egy szintre hozása, gyors felzárkóztatása szükséges a további igényes oktató-nevelő munka szempontjából. Intézményünk rendelkezik esélyegyenlőségi tervvel. A hátrányos és halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzet megállapításánál nemcsak a törvényi kitételeket vesszük figyelembe, hanem a szociális és egészségügyi hátrányokat is egyenlő okként kezeljük.

A társadalmi veszélyeztetettség, a családok helyzete és a tanulók életkori sajátosságaiból fakadóan fontos feladata az intézménynek a nevelési és szervezési tapasztalataival, kapcsolatrendszerével főleg a megelőző, esetenként a kezelő tevékenység.

Szociális segítő koordinálásával végezzük a személyes adatok kezelésére vonatkozó előírások betartásával

- a felderítő munkát (hátrányos helyzet, veszélyeztetettség)
- a tanulók nyilvántartását (osztályfőnök, szociális segítő, iskolatitkár), környezettanulmány, családi háttér kérdőívek, családlátogatások,
- a megelőző és kezelő tevékenységet (személyiségközpontú, a bizalom alapján működő),

- a felvilágosítást, életút nyomon követése, előadások tartása, propaganda,
- a kapcsolattartást: szülőkkel, segítő szervezetekkel (NNK, orvos, rendőrség, szociális szolgálatok, gyermekjóléti szolgálatok, fejlesztő pedagógus, pártfogói felügyelet), kollégiummal.

Az iskolába járás fegyelmének megtartásában nagy figyelmet fordítunk a tanulói mulasztásokra, különösen az indokolatlan hiányzások ellenőrzésére, iskolakerülésre. Az előírt tájékoztatások, jelzések nem maradnak el az igazolatlan hiányzások esetében.

A tankönyvtámogatást a törvényi előírásokat betartva végezzük. Lehetőséget biztosítunk a nehéz anyagi körülmények között élő tanulóink számára a könyvtári kölcsönzésre is. Az intézményen kívüli segélyezési, támogatási lehetőségekről tájékoztatjuk a szülőket, tanulókat. Az intézménynek van alapítványa, ami lehetővé teszi a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákok anyagi támogatását (tanulmányi kirándulások, versenyeken való részvétel). Az intézmény pedagógusai támogatják a hátrányos helyzetű diákok pályázatait, különösen az ÚTRAVALÓ - MACIKA Ösztöndíjprogram esetében. A hiányszakmát tanulók részére szakmai kompetenciafejlesztő foglalkozásokat szervezünk, hogy a tanulmányi ösztöndíj feltételeinek meg tudjanak felelni.

Intézményünk alkalmaz gyógypedagógust, fejlesztő pedagógust az SNI-s és a BTMN-s tanuló ellátására.

2.16. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

2.16.1. A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek

Az a tanuló, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, vagy
- az osztály, illetve az intézményen kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az intézmény jó hírvének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

Az intézményben tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- főigazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

2.16.2. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelési és minősítési követelményei

Magatartás értékelése

Példás (5): aki elvégzi iskolai kötelességét, fegyelmezetten viselkedik a tanórán valamint azon kívül is, pontosan jár iskolába, rendszeres vagy kiemelkedő közösségi munkát végez, fegyelmező intézkedésben (a második szaktanári figyelmeztetéstől kezdődően) nem részesült. A felnőttekkel, társaival tisztelettudó, udvarias. Segítőkész, a Házirendet betartja, és erre ösztönzi társait is.

Jó (4): aki elvégzi iskolai kötelességét, fegyelmezetten viselkedik a tanórán illetve azon kívül is, pontosan jár iskolába. Részt vesz a közösségi életben, a rábízott feladatot elvégzi. A Házirendet és az iskolai együttélés szabályait betartja.

Változó (3): A közösségi munkában csak vonakodva vesz részt, alakítására nincs befolyással,

viselkedése gyakran kifogásolható. A felnőttekkel, társaival nem tisztelettudó, nem udvarias. Társai viselkedését közömbösen szemléli, nem segít, a Házirendet és szabályokat csak állandó figyelmeztetéssel tartja be. Osztályfőnöki megrovást vagy főigazgatói figyelmeztetést kapott.

Rossz (2): akinek főigazgatói megrovása vagy nevelőtestületi fegyelmi büntetése van, vagy fegyelmezetlenségével rossz példát mutat társainak. Munkájával a közösség fejlődését hátrálja, viselkedésével rossz példát mutat társainak, hibáit nem látja be. A felnőttekkel, társaival tiszteletlen, udvariatlan, nyegle. Fegyelmezetlen, durván beszél, erőszakos, megfélemlíti társait. Közösségi munkát nem végez, másokat is visszatart, szándékosan árt a közösségnek. A Házirendet ismételt figyelmeztetések ellenére sem tarja be.

Más fegyelmi vétség hiányában az igazolatlan órák száma az alábbi módon befolyásolja a magatartásjegyeket:

példás	0 igazolatlan óra/tanév
jó	1-3 igazolatlan óra/tanév
változó	4-9 igazolatlan óra/tanév
rossz	10-29 igazolatlan óra/tanév

Szorgalom értékelése

A szorgalom a tanuló képességeinek és teljesítményének viszonyát fejezi ki.

Példás (5): a tanítási órákra való készülése képességéhez mérten kifogástalan, a tanórákon aktív. céltudatos, tervszerűen szervezi munkáját, pontos, megbízható, önálló a munkában, önellenőrzése pontos, kötelességtudata magas fokú, munkatempója állandó, mindig felkészült, figyel, érdeklődik, iskolán kívüli ismeretanyagot is felhasznál, házi feladata készen van, felszerelése hiánytalan.

Jó (4): az iskolai munkáját teljesíti, vállalt feladatait elvégzi, figyel az órán. Ösztönzésre rendszeresen dolgozik és ellenőrzi önmagát rendszeresen, megbízhatóan készül általában felkészült, de különös érdeklődést nem árul el ha legalább két közepessel rendelkezik, ha elégséges osztályzattal rendelkezik

Változó (3): iskolai munkájában csak időnként tanúsít törekvést, kötelességeit csak ismételt figyelmeztetés után teljesíti, felszerelése gyakran hiányos. Munkájában ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan önállóan, csak utasításra kezd munkába, nem ellenőrzi önmagát szétszórtság jellemzi, ritkán figyel

Hanyag (2): képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében. Kötelességét gyakran elmulasztja, munkájában megbízhatatlan valamely tárgyból megbukik vagy több tárgyból igen közel áll a bukáshoz felszerelése rendszeresen hiányos munkájában ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan önállóan, csak utasításra kezd munkába, nem ellenőrzi önmagát szétszórtság jellemzi, ritkán figyel

2.17. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A tanuló az intézmény magasabb évfolyamába akkor léphet, ha a kerettanterv „A továbbhaladás feltételei” című fejezetében meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tárgyból teljesítette.

Ha háromnál több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott tanuló az adott tanév megismétlésével folytathatja tanulmányait. Három vagy kevesebb tantárgyból való bukás esetén a tanuló javítóvizsgát tehet. Ha a tanuló javítóvizsgán elért eredménye legalább elégséges, akkor tanulmányait folytathatja a magasabb évfolyamon. Más esetekben a köznevelési törvény idevonatkozó rendelkezései az irányadók.

A tanuló minősítéséről, a tantárgyi követelményeknek való megfelelés alapján a magasabb évfolyamra lépéséről, a tantestület tagjainak, az osztályban tanító tanároknak részvételével szervezett osztályozó értekezlet dönt.

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

- a) ha az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai szakaszában (középiskolában a 9-12.(13.) évfolyamon) a kétszázötven tanítási órát,
- b) a nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát,
- c) egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. Az osztályozó vizsga szabályait a nevelési program tartalmazza.

A főigazgató a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi.

A főigazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségi tárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi.

Az egyéni munkarenddel rendelkezőt az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

Az, akit felmentettek a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, a főigazgató által meghatározott időben, és a nevelőtestület által meghatározott módon ad számot tudásáról.

A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés a főigazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról. Középfokú iskolai tanulmányok folytatása esetén a sikeresen teljesített kilencedik évfolyam megismétlését az iskola főigazgatója a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal akkor engedélyezheti, ha arra a gimnáziumi nevelés-oktatásba való bekapcsolódás miatt van szükség.

A tanuló az iskola főigazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.

Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani. Ha a tanuló több évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni. Ha a tanuló nem teljesíti az évfolyam valamennyi követelményét, az egyes tantárgyak osztályzatát a törzslapján valamennyi elvégzett évfolyamon fel kell tüntetni, és a vizsga évében, ezt követően az adott évben kiállításra kerülő év végi bizonyítványba be kell írni. Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgáztató intézmény a tanuló osztályzatáról a törzslapon történő bejegyzés céljából három napon belül írásban értesíti azt a szakképző intézményt, amelyikkel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamba lépéséről – figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott vagy a vendégtanulóként szerzett osztályzatot – az a szakképző intézmény dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Ha a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. A szakképző intézmény magasabb évfolyamán vagy évfolyamismétlés esetén e tantárgyat nem kell ismét tanulnia.

Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.

Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig azért nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.

Szakképző évfolyamokon tanuló diákjainknak – szakmától függően – a programtervek előírásainak (a kerettantervben előírtaknak) megfelelően összefüggő nyári gyakorlatot is teljesíteniük kell. Az összefüggő nyári gyakorlat teljesítése kötelező, a továbbhaladás, és a szakmai vizsga

megkezdésének feltétele. Ennek időtartamát a kerettantervek szerint határozzuk meg. A gyakorlat hossza miatt, a tanuló kérésére lehetőségét biztosítunk annak megosztott teljesítésére is.

2.18. A 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a Nat alapján

Intézményünkben nem kerültek megfogalmazásra fejlesztési feladatok, követelmények az emelt szintű érettségire felkészítéshez. Az esti munkarendben nem jellemző az emelt szintű érettségire jelentkezés. A nappali rendszerű oktatásban a gimnázium emelt szintű érettségire is felkészít, ezért a helyi tantervben megtalálhatóak a tantárgyakhoz kapcsolódó fejlesztési feladatok és követelmények.

2.19. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Az intézmény pedagógiai programjában részletesen megfogalmaztuk nevelési elveinket. Nem tartjuk szükségesnek további elvek megfogalmazását. Így ebben a fejezetben nem fogalmazunk meg új feladatokat, elveket.

3. SZAKMAI PROGRAM

3. 1. A szakgimnáziumi képzések szakmai programja

A szakgimnázium fő célja a tehetség kibontakoztatása mellett, hogy a tanulók számára értékálló és a kor igényeinek megfelelő tudást nyújtson.

A szakgimnázium művészeti, pedagógiai, illetve közművelődési szakmai képzést folytató nevelés-oktatási intézmény.

Az érettségi végzettséggel rendelkező tanulók részére a szakgimnáziumban az érettségi végzettséghez kötött szakgimnáziumi szakképesítésre felkészítő évfolyamok száma kettő. Ebben az esetben a szakgimnázium a képesítő vizsgára történő felkészítést a tizenharmadik-tizennegyedik évfolyamon szervezi meg.

A szakgimnáziumi képzések képzési szerkezete nappali és esti munkarendben székhelyen és a Sarvas u. 22. szám alatti telephelyen is:

Tanulmányi terület	A szakképesítés megnevezése	A szakképesítés azonosító száma	Szakirány	Képzési idő érettségi végzettséggel
Művészet	Képző-és iparművészeti munkatárs	4 0213 01	Művészeti grafikus	2 év
			Művészeti és médiafotográfus	

A szakgimnáziumi képzések képzési szerkezete esti munkarendben a székhelyépületben:

Tanulmányi terület	A szakképesítés megnevezése	A szakképesítés azonosító száma	Szakirány	Képzési idő érettségi végzettséggel
Művészet	Képző-és iparművészeti munkatárs	4 0213 01	Mozgóképfés és animációtervező	2 év
Pedagógia	Pedagógiai munkatárs	4 0119 01	Gyógypedagógiai asszisztens	

Pedagógia	Pedagógiai munkatárs	4 0119 02	Pedagógiai asz-szisztens	
Közművelődés	Közművelődési munkatárs	04134001		

2 évfolyamos szakgimnáziumi képzés általános óraterve - felnőttoktatás, nappali munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok		Óraszám összesen
	1/13.	2/14.	
Szakmai órák heti óraszám	34	32	2216
Rendelkezésre álló órakeret/hét (oszt.f-vel)	35	33	2283
Tanítási hetek száma	36	31	67
Éves összes óraszám	1260	1023	2283

A 2 évfolyamos szakgimnáziumi képzés általános óraterve - felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok		Óraszám összesen
	1/13.	2/14.	
Szakmai órák heti óraszám	17	16	1108
Rendelkezésre álló órakeret/hét (oszt.f-vel)	18	17	1175
Tanítási hetek száma	36	31	67
Éves összes óraszám	648	527	1175

Megjegyzés: *esti képzésben az óraszámok a nappali képzés óraszámainak az 50 %-a*

3.1.1. A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti grafikus szakirány

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0213 01
A szakképesítés megnevezése	Képző- és iparművészeti munkatárs
Szakirány megnevezése	Művészeti grafikus
Tanulmányi terület	Művészet
Programkövetelmény száma	02134006
Érettségire épülő szakgimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- A művészeti grafikus manuális alkotó eljárásokkal és digitális grafikus technikák alkalmazásával dolgozó szakember, akinek tervezői szemléletét széleskörű rajzi, művészet- és grafikatörténeti ismeretei egészítik ki.
- Szakmai tevékenységét munkacsoportban – tervezőstúdióban, reklámügynökségnél, könyv- és lapkiadónál, illetve egyéb kereskedelmi és kulturális intézménynél–, vagy saját vállalkozásában végzi.

- Nyomdai, online és offline, valamint dekorációs felhasználásra grafikai terveket készít, melyeknek a technikai feldolgozáshoz szükséges előkészítését is elvégzi.
- Könyv, újság, egyéb nyomtatványok, online anyagok tipográfiai tervét készíti el, logót, arculatot, reklámkampány vizuális elemeit tervezi meg, manuális és digitális eszközökkel illusztrál, hirdetés, csomagolást tervez, autonóm alkotást készít.
- Munkájához információkat gyűjt, és ezek birtokában mozgósítja kreativitását, koncepciót alakít ki.
- A tervezés és a kidolgozás során az esztétikai és a funkcionális célokat egyaránt szem előtt tartja, így tudatosan választ stílust, formanyelvet és technikát.
- A művészeti grafikus fejlett vizuális kultúrával rendelkező, igényes alkotó.
- Csoportmunkában nyitott és együttműködő: alkotói hozzáállását koncepcionális kérdések megoldásakor és részfeladatok elvégzésekor is hasznosítja.
- Figyelemmel kíséri a kortárs művészet és a tervezőgrafika alakulását.
- Szakmai és technikai ismereteit folyamatosan bővíti, aktualizálja.
- Terveit, elkészült munkáit prezentálja, archiválja, kapcsolatot tart megrendelőivel és szakmai partnereivel.
- Felsőfokú tanulmányait a különböző művészeti egyetemek vagy egyetemi karok tervezőgrafika, képgrafika szakjain folytathatja.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- a feladatot értelmezni, munkájához inspirációt és információkat gyűjteni
- a feladatokat kreatív módon megközelíteni
- munkáját koncepcionális tervezői gondolkodással végezni
- terveket, vázlatokat, költségvetést készíteni
- csoportmunkában nyitottan, aktívan és kreatívan részt venni
- az egyes grafikai műfajokat megkülönböztetni céljaik, formai követelményeik és szakmai tervezési sajátosságaik szerint
- betűtörténeti, tipográfiai és tördelési ismereteit alkalmazni
- stílust, formanyelvet, kompozíciót és technikát tudatosan kiválasztani és alkalmazni
- különböző tipográfiai és képi stílusokat megfelelően alkalmazni
- különböző ábrázolásmódokat (látványhűség, stilizálás, átírás, absztrakció) alkalmazni
- az esztétikum és a funkció együttes szem előtt tartásával tervezni
- a tervezés során színek, formák, képek, motívumok és betűtípusok célszerű és stílusos integrálására
- képi és szöveges elemek kapcsolatrendszerének kifejező és hasznos kialakítására
- manuális képalkotó technikák – rajzeszközök, festés, montázs, kollázs, sokszorosítógrafikai eljárások ismeretében tervezni és alkotni
- belső látására támaszkodva kreatív terveket készíteni
- manuális eszközökkel kalligráfiát készíteni
- vektor- és pixelgrafikus, valamint kiadványszerkesztő programokat készségszinten alkalmazni
- számítógépes munkájába manuálisan készült elemeket beépíteni
- manuális és digitális technikák alkalmazásával illusztrációt, szakillusztrációt, ábrát, szakábrát készíteni
- újság, könyv, online kiadvány tipográfiai tervét elkészíteni, címlapot, borítót tervezni, tördelni
- plakát, hirdetés, kisnyomtatvány grafikai tervét elkészíteni
- képeredetit digitalizálni, digitális képet készíteni, feldolgozni, szerkeszteni, a megfelelő felhasználási célra előkészíteni
- logót, szimbólumot, piktogramot tervezni
- cég, termék arculatát megtervezni, arculati kézikönyvet készíteni
- reklámkampány grafikai elemeit megtervezni

- infografikai, adatvizualizációs grafikai tartalmakat létrehozni
- vizuális koncepciót kidolgozni
- weboldal grafikai tervét elkészíteni
- a terveket a végfelhasználás technikai követelményei szerint előkészíteni, nyomdai eljárások, utómunkák ismeretében megfelelő nyomdai előkészítést végezni
- a különböző papírfajták ismeretében a célnak megfelelő papírt kiválasztani
- grafikatörténeti és -elméleti ismereteit folyamatosan bővíteni és alkalmazni szakmai munkájában
- művészettörténeti ismereteit alkalmazni szakmai munkájában
- tájékozódni a kortárs képzőművészet és tervezőgrafika legújabb törekvéseiről, és ezeket figyelembe venni tervezési munkájában
- kapcsolatot tartani megrendelőivel és szakmai partnereivel
- ellátni saját tevékenységének marketing alapfeladatait, illetve megbízni külső szakembert
- munkáit korszerű, igényes megjelenési formában, szakszerűen prezentálni
- saját szakmai portfólióját folyamatosan bővíteni, fejleszteni
- további szakmai fejlődése érdekében továbbképzéseken és/vagy művészeti egyetem továbbtanulni

A programkövetelmény moduljainak céljai és feladatai

Művészetelmélet és ábrázolás
A modul célja, hogy a modul elvégzése során a hallgató átfogó képet kapjon az egyetemes és a magyar művészettörténet korszakairól és annak híresebb alkotásairól. Az egyes korszakokban alkotó művészeket a hallgató ismertetni tudja és ha szükséges kategóriákba sorolni alkotásaik alapján. Képes legyen elkészíteni a szakmai munkájához szükséges illusztrációkat és kapcsolható mintázatokat. A modul elsajátítása után tisztában legyen a színek elméletével, a színeket innentől munkája során tudatosan használja. További cél, hogy a hallgató tájékozott legyen a kortárs művészek alkotótevékenységében mind nemzetközi mind magyar viszonylatban
Tervezés és technológia
A modul elvégzése után a hallgató képes önállóan felmérni a tervező feladatokhoz szükséges előkészületeket. Ismer olyan oldalakat és szakirodalmakat, amik előre vihetik és színvonalasabbá tehetik saját munkáját. Tisztában van a tervezőgrafikai munkákhoz szükséges anyaggyűjtés platformjaival, ezeket pedig tudatosan saját munkájának segítésére használja.
Szakmai kommunikáció
A hallgató képes lesz a megrendelővel való megfelelő kommunikációra, a gördülékeny tervezési munka érdekében. Képes lesz saját munkáját rendszerezni és szakmai portfólió keretein belül prezentálni, szakavatott és laikus közönség számára egyaránt. A tantárgy teljesítése után a hallgató nem csak önállóan, de csoportban is könnyedén képes grafikai feladatok előkészítésére. A tervezési folyamat felosztására, a kreatív ötletek összefűzésére majd a végső megvalósításra.
Grafikai elmélet és gyakorlat
A modul teljesítését követően a hallgató képes lesz önálló tervezőgrafikai munkák teljeskörű megvalósítására. Önállóan kiválasztja az adott munkához szükséges platformot és készség szinten használja a pixel- vektorgrafikus programokat és webfejlesztő felületeket. Képes lesz a megfelelő betűhasználatra és tördelés elkészítésére, a tipográfia elméleti tudásának a gyakorlati használatával. Ennek köszönhetően esztétikus, grafikai szempontból megfelelő kreatív terveket és munkákat készíteni. Elsajátítja a szakmához kapcsolható elméleti ismereteket az írás kialakulásától a kereskedelmi és kortárs grafika megjelenéséig. Ezeket az ismereteket a munkájában gyakorlatban is használni képes így a kész alkotás színvonalát emelni tudja.

A Művészeti grafikus szakirány heti és éves óraszámai a 2 évfolyamos nappali képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet	Művészettörténet	4	2	6	144	62	206
	Művészettörténet a 19. századig	1	0	0	36	0	36
	20. századi művészet-történet	1	2	3	36	62	98
	Kortárs művészet és szakmai környezet	2	2	4	72	62	134
	Rajz, festés, mintázás	8	8	16	288	248	536
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés	2	2	4	72	62	134
	Emberábrázolás	2	2	4	72	62	134
	Ember és tér	2	2	4	72	62	134
	Térábrázolási rendszerek	2	2	4	72	62	134
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	2	0	2	72	0	72
	Anyagismeret	1	0	1	36	0	36
	Manuális gyakorlatok	1	0	1	36	0	36
	Tervezés és gyakorlat	4	2	6	144	62	206
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba	4	2	6	144	62	206
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció	2	2	4	72	62	134
	A prezentáció manuális és digitális formái	1	1	2	36	31	67
	Tipográfiai alapok	1	0	1	36	0	36
	Szóbeli kommunikáció	0	1	1	0	31	31
	Szakmai idegen nyelv	2	2	4	72	62	134
	Nyelvi készségfejlesztés	1	1	2	36	31	67
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven	1	0	1	36	0	36
	Szakmai tevékenység bemutatása	0	1	0	0	31	31
4. Grafikai elmélet	Grafikus szaktörténet	2	2	4	72	62	134
	Szaktörténet	2	2	4	72	62	134
	Grafikai ábrázolás és technika	0	6	6	0	186	186
	Manuális illusztráció	0	2	2	0	62	62
	Sokszorosító grafika	0	2	2	0	62	62
	Kalligráfia	0	2	2	0	62	62
	Grafikai tervezés	10	8	18	360	248	608

	Digitális grafikai technikák	5	4	9	180	124	304
	Tervezőgrafikai feladatok	5	4	9	180	124	304
Heti szakmai óraszám összesen nappali munkarendben		34	32	66	1224	992	2216
Osztályfőnöki óra		1	1	2	72	31	103
Éves szakmai óraszám összesen nappali munkarendben		1224	992	2216	1224	992	2216
Éves óraszám összesen nappali munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)		1260	1023	2283	1260	1023	2319
Tanítási hetek száma		36	31	67	36	31	67

A Művészeti grafikus szakirány heti és éves óraszámái a 2 évfolyamos esti képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámjai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámjai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet	Művészettörténet	2	1	3	72	31	103
	Művészettörténet a 19. századig	1	0	0	36	0	36
	20. századi művészettörténet	1	0	1	36	0	36
	Kortárs művészet és szakmai környezet	0	1	1	0	31	31
	Rajz, festés, mintázás	4	4	8	144	124	268
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés	1	1	2	36	31	67
	Emberábrázolás	1	1	2	36	31	67
	Ember és tér	1	1	2	36	31	67
	Térábrázolási rendszerek	1	1	2	36	31	67
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	1	0	1	36	0	36
	Anyagismeret	0,5	0	0,5	18	0	18
	Manuális gyakorlatok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Tervezés és gyakorlat	2	1	3	72	31	103
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba	2	1	3	72	31	103
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció	1	1	2	36	31	67
	A prezentáció manuális és digitális formái	0,5	0	0,5	18	0	18
	Tipográfiai alapok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szóbeli kommunikáció	0	1	1	0	31	31
	Szakmai idegen nyelv	1	1	2	36	31	67
	Nyelvi készségfejlesztés	0,5	0	0,5	18	0	18
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szakmai tevékenység bemutatása	0	1	0	0	31	31
4. Grafika	Grafikus szaktörténet	1	1	2	36	31	67

	Szaktörténet	1	1	2	36	31	67
	Grafikai ábrázolás és technika	0	3	3	0	93	93
	Manuális illusztráció	0	1	1	0	31	31
	Sokszorosító grafika	0	1	1	0	31	31
	Kalligráfia	0	1	1	0	31	31
	Grafikai tervezés	5	4	9	180	124	304
	Digitális grafikai technikák	2,5	2	4,5	90	62	152
	Tervezőgrafikai feladatok	2,5	2	4,5	90	62	152
Heti szakmai óraszám összesen esti munkarendben		17	16	33	612	496	1108
Osztályfőnöki óra		1	1	2	72	31	103
Éves szakmai óraszám összesen esti munkarendben		612	496	1108	612	496	1108
Éves óraszám összesen esti munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)		648	527	1175	648	527	1211
Tanítási hetek száma		36	31	67	36	31	67

3.1.2. A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti és médiafotográfus szakirány

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0213 01
A szakképesítés megnevezése	Képző- és iparművészeti munkatárs
Szakirány megnevezése	Művészeti és médiafotográfus
Tanulmányi terület	Művészet
Programkövetelmény száma	02134005
Érettségire épülő szakgimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- A művészeti és médiafotográfus olyan alkotó, aki szakmai tudásának: a fotográfia technikai és formanyelvi alapjai terén szerzett ismeretének birtokában képes érzéseit, gondolatait, véleményét a fotográfia és egyéb képrögzítésre alkalmas eszközök segítségével kifejezni.
- Felhasználja a hagyományos és digitális forráskutatás, az etikus és kritikus információ-és inspirációgyűjtés lehetőségeit.
- A fotográfia és más képrögzítő technikák történetéről, elméleteiről és tendenciáiról szerzett ismeretei hozzásegítik ahhoz, hogy saját ötleteit vagy a megrendelő igényeit önálló koncepció kialakításával, tervezői gondolkodásmóddal, kreatív hozzáállással, magas szakmai színvonalon valósítsa meg.
- Képes tájékozódni a szakma legújabb törekvéseiről, a fotográfiai és egyéb audiovizuális nyelvi és technikai eszközök és eljárások változásáról.
- Folyamatosan bővülő ismereteit alkotói és alkalmazott munkájában az álló- és mozgóképi műfajok különböző területein egyaránt helyesen alkalmazza.
- Ismeri a piaci elvárásokat, a társadalmat foglalkoztató kérdésekre való reflektálás különböző módjait.

- Tisztában van a prezentációs, installációs, archiválási lehetőségekkel és módszerekkel.
- A művészeti és médiafotográfus tanulmányai során alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismereteket sajátít el.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- információ és anyaggyűjtést végezni, terveket, vázlatokat, költségvetést készíteni
- a feladat értelmezésére, a munkafolyamat megtervezésére, azok különböző képalkotó eszközökkel való kivitelezésére
- alkotói és alkalmazott, álló és időalapú művek létrehozására, feladatok megoldására
- tudatosan és kreatívan használni álló- és mozgókép feldolgozó programokat
- archiválni, katalogizálni
- tipográfiát tervezni
- prezentálni
- nyomdai előkészítést végezni
- internetes megjelenést tervezni
- önállóan és csoportban dolgozni

A Művészeti és médiafotográfus képzés jellemzői

Olyan kreatív gondolkodású fotográfus, designer, aki magas gondolati és esztétikai színvonalon végez a kortárs trendeknek és piaci elvárásoknak megfelelő alkalmazott és autonóm fotográfiai, mozgóképi, valamint multimédiás munkát.

Fotografál, mozgóképet készít, képfeldolgozást, nyomdai előkészítést végez, webes felhasználásra tervez. Folyamatosan keresi a szakma technikai változásaiban rejlő új megoldásokat. Érzékenyen reagál a kor kihívásaira, tervezői gondolkodásmóddal alkot, képi üzeneteket fogalmaz meg. Figyelembe veszi a fotóhoz, és más vizuális médiumokhoz kapcsolódó különböző értelmezések filozófiai, szociológiai, művészeti aspektusait. Összehangolja a technológia hagyományában és újdonságaiban rejlő lehetőségeket saját alkotói elképzeléseivel. A művészeti és médiafotográfus tanulmányai során alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismereteket sajátít el.

A képzés programkövetelmény moduljai

- Művészetelmélet és ábrázolás
- Tervezés és technológia
- Szakmai kommunikáció
- Fotó és multimédia

A programkövetelmény moduljainak céljai és feladatai

<p>Művészetelmélet és ábrázolás</p> <p>A modul célja, hogy a modul elvégzése során a hallgató átfogó képet kapjon az egyetemes és a magyar művészettörténet korszakairól és annak híresebb alkotásairól. Az egyes korszakokban alkotó művészeket a hallgató ismertetni tudja és ha szükséges kategóriákba sorolni alkotásaik alapján. Képes legyen elkészíteni a szakmai munkájához szükséges illusztrációkat és kapcsolható mintázatokat. A modul elsajátítása után tisztában legyen a színek elméletével, a színeket innentől munkája során tudatosan használja. További cél, hogy a hallgató tájékozott legyen a kortárs művészek alkotótevékenységében mind nemzetközi mind magyar viszonylatban</p>
<p>Tervezés és technológia</p> <p>A modul elvégzése után a hallgató képes önállóan felmérni a tervező feladatokhoz szükséges előkészületeket. Ismer olyan oldalakat és szakirodalmakat, amik előre vihetik és színvonalasabbá tehetik saját munkáját. Tisztában van a fotókészítő munkákhoz szükséges anyaggyűjtés platformjaival, ezeket pedig tudatosan saját munkájának segítésére használja.</p>
<p>Szakmai kommunikáció</p> <p>A hallgató képes lesz a megrendelőkkel való megfelelő kommunikációra, a gördülékeny tervezési munka érdekében. Képes lesz saját munkáját rendszerezni és szakmai portfólió keretein</p>

belül prezentálni, szakavatott és laikus közönség számára egyaránt. A tantárgy teljesítése után a hallgató nem csak önállóan, de csoportban is könnyedén képes fényképészeti feladatok előkészítésére. A tervezési folyamat felosztására, a kreatív ötletek összefűzésére majd a végső megvalósításra.

Fotó és multimédia

A modul teljesítését követően a hallgató képes lesz tájékozódni a szakma legújabb törekvéseiről, technikáiról, képes lesz a szakmai kivitelezési munkájában alkalmazni a fototechnikai ismereteket.

Tervezői gondolkodásmóddal alkot, képes a feladatait értelmezni, meghatározni a fotográfiai munkája célját. Képes a saját műhelykörnyezetének, műtermének kialakítására, működtetésére, fejlesztésére.

A Művészeti és médiafotográfus szakirány heti és éves óraszámai a 2 évfolyamos nappali képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet	Művészettörténet	4	2	6	144	62	206
	Művészettörténet a 19. századig	1	0	0	36	0	36
	20. századi művészettörténet	1	0	1	36	0	36
	Kortárs művészet és szakmai környezet	2	2	4	72	62	134
	Rajz, festés, mintázás	8	8	16	288	248	536
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés	2	2	4	72	62	134
	Emberábrázolás	2	2	4	72	62	134
	Ember és tér	2	2	4	72	62	134
	Térábrázolási rendszerek	2	2	4	72	62	134
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	2	0	2	72	0	72
	Anyagismeret	1	0	1	36	0	36
	Manuális gyakorlatok	1	0	1	36	0	36
	Tervezés és gyakorlat	4	2	6	144	62	206
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba	4	2	6	144	62	206
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció	2	2	4	72	62	134
	A prezentáció manuális és digitális formái	1	1	2	36	31	67
	Tipográfiai alapok	1	0	1	36	0	36

	Szóbeli kommunikáció	0	1	1	0	31	31
	Szakmai idegen nyelv	2	2	4	72	62	134
	Nyelvi készségfejlesztés	1	1	2	36	31	67
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven	1	0	1	36	0	36
	Szakmai tevékenység bemutatása	0	1	0	0	31	31
4. Fotó és multimédia	Fotó és multimédia elmélet	2	4	6	72	124	196
	Felvételtechnika	1	1	2	36	31	67
	Analóg és digitális labor	1	1	2	36	31	67
	Álló- és mozgóképtörténet	0	1	1	0	31	31
	Álló- és mozgóképelmélet	0	1	1	0	31	31
	Fotó és multimédia gyakorlat	10	12	22	360	372	732
	Állókép készítés és konzultáció	2	3	5	72	93	165
	Mozgókép készítés és konzultáció	2	3	5	72	93	165
	Világítástechnika	2	2	4	72	62	134
	Analóg és digitális labor	2	2	4	72	62	134
	Archiválás és prezentáció	2	2	4	72	62	134
	Heti szakmai óraszám összesen nappali munkarendben	34	32	66	1224	992	2216
Osztályfőnöki óra	1	1	2	72	31	103	
Éves szakmai óraszám összesen nappali munkarendben	1224	992	2216	1224	992	2216	
Éves óraszám összesen nappali munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)	1260	1023	2283	1260	1023	2319	
Tanítási hetek száma	36	31	67	36	31	67	

A Művészeti és médiafotográfus szakirány heti és éves óraszámai a 2 évfolyamos esti képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	

1. Művészetelmélet	Művészettörténet	2	1	3	72	31	103
	Művészettörténet a 19. századig	1	0	0	36	0	36
	20. századi művésztörténet	1	0	1	36	0	36
	Kortárs művészet és szakmai környezet	0	1	1	0	31	31
	Rajz, festés, mintázás	4	4	8	144	124	268
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés	1	1	2	36	31	67
	Emberábrázolás	1	1	2	36	31	67
	Ember és tér	1	1	2	36	31	67
	Térábrázolási rendszerek	1	1	2	36	31	67
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	1	0	1	36	0	36
	Anyagismeret	0,5	0	0,5	18	0	18
	Manuális gyakorlatok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Tervezés és gyakorlat	2	1	3	72	31	103
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba	2	1	3	72	31	103
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció	1	1	2	36	31	67
	A prezentáció manuális és digitális formái	0,5	0	0,5	18	0	18
	Tipográfiai alapok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szóbeli kommunikáció	0	1	1	0	31	31
	Szakmai idegen nyelv	1	1	2	36	31	67
	Nyelvi készségfejlesztés	0,5	0	0,5	18	0	18
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szakmai tevékenység bemutatása	0	1	0	0	31	31
4. Fotó és multimédia	Fotó és multimédia elmélet	1	2	3	36	62	98
	Felvételtechnika	0,5	0	0,5	18	0	18
	Analóg és digitális labor	0,5	0	0,5	18	0	18
	Álló- és mozgóképtörténet	0	1	1	0	31	31
	Álló- és mozgóképelmélet	0	1	1	0	31	31
	Fotó és multimédia gyakorlat	5	6	11	180	186	366
	Állókép készítés és konzultáció	1	2	3	36	62	98

	Mozgóképek készítés és konzultáció	1	1	2	36	31	67
	Világítástechnika	1	1	2	36	31	67
	Analóg és digitális labor	1	1	2	36	31	67
	Archiválás és prezentáció	1	1	2	36	31	67
Heti szakmai óraszám összesen esti munkarendben		17	16	33	612	496	1108
Osztályfőnöki óra		1	1	2	72	31	103
Éves szakmai óraszám összesen esti munkarendben		612	496	1108	612	496	1108
Éves óraszám összesen esti munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)		648	527	1175	648	527	1211
Tanítási hetek száma		36	31	67	36	31	67

3.1.3 A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Mozgóképek- és animációtervező szakirány

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0213 01
A szakképesítés megnevezése	Képző- és iparművészeti munkatárs
Szakirány megnevezése	Mozgóképek- és animációtervező
Tanulmányi terület	Művészet
Programkövetelmény száma	02134004
Érettségire épülő szakgimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- A mozgóképek- és animációtervező a mozgóképek, videófilm, rajzfilm és számítógépes animáció területén végez tervező, fejlesztő, kivitelező és alkotómunkát. Különböző mozgóképi technikákkal (hagyományos vagy digitális 2D és 3D animációval, videótechnikával) készülő, különböző célú szerzői, vagy alkalmazott filmek stábjának közreműködője, játékfejlesztő, vagy utómunka stúdió munkatársa. Jó kezűgyességgel, térlátással és rajzkészséggel rendelkezik.
- Vizuális előkészítő és tervező, gyártástervező, animációs rajzoló, bábkészítő, báb-animátor, 3D modellező és animátor, segédoperatőr, számítógépes utómunka és vizuális effekt készítő feladatát egyaránt képes önállóan vagy csapatmunkában megvalósítani, saját vagy hozott forgatókönyv alapján. Mozgóképi tartalomelőállításban vesz részt, szakmai együttműködésben dolgozik.
- Megválasztja, és szakszerűen kezeli a feladataihoz kapcsolódó számítástechnikai eszközöket, digitális kép- és hangkezelő programokat, valamint fotó, videó, világítás- és hangtechnikai, illetve képmegjelenítő eszközöket. Lépést tart a szakma technikai és vizuális környezetének fejlődésével. Felsőfokú tanulmányait különböző felsőoktatási intézmények animációs, filmművészeti, vizuális kommunikáció vagy média szakirányain folytathatja.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- átlátni az adott szerzői vagy alkalmazott mozgókép- és animációtervező feladat célját és volumenét
- felmérni az adott feladatok eszközigényét, elkészítési módját, technikáját és várható költségeit
- alkalmazni mozgókép- és animációtörténeti, mozgókép-technológiai ismereteit
- stúdió, vagy film-előállító hely alkalmazottjaként a kiadott feladatokat útmutatás alapján, vagy önállóan, határidőre elvégezni
- önálló vállalkozóként saját munkáját megtervezni, szervezési és kivitelezési feladatait ellátni, megszervezni a szükséges technológiai háttérrel vagy kialakítani az önálló műhelyfelteteleket
- hagyományos és számítógépes módszerekkel rajzokat, terveket készíteni
- formanyelvi, dramaturgiai ismeretei alapján forgatókönyvet értelmezni
- adott forgatókönyv alapján gyártási folyamatot tervezni, és azt részfeladatokra bontani
- technikai forgatókönyvet készíteni, vagy adott technikai forgatókönyv alapján szakmai munkát végezni
- rajzi tervező feladatokat végezni (figuraterv, mozdulatterv, karakterlap, látványterv)
- rajzi előkészítő feladatokat végezni (storyboard, színterv, layout)
- rajzi előkészítő anyagokat, instrukciókat, útmutatásokat értelmezni, azok alapján szakmai munkát végezni
- gyártás-előkészítő anyagokat rendszerezni, prezentációra, nyomtatásra előkészíteni
- kivitelező feladatokat végezni (pl. hagyományos és digitális 2D és 3D háttér készítés, báb- és díszlet építés, 3D modellezés, 3D printelés)
- animációs feladatokat végezni (pl. hagyományos vagy digitális 2D animáció, 3D animáció, interaktív vagy generatív animáció)
- a technikai forgatókönyvet forgatási részfeladatokra bontani
- segédoperatóri feladatokat ellátni (álló- és mozgókép rögzítés)
- felvételtechnikai eszközöket felhasználói szinten karbantartani
- díszlet vagy helyszín bevilágítása során asszisztensi feladatokat ellátni, vagy útmutatás alapján önálló világítástechnikai munkát végezni
- világítástechnikai eszközöket felhasználói szinten karbantartani
- hangfelvételek során asszisztensi feladatokat ellátni, vagy útmutatás alapján önálló munkát végezni
- hangtechnikai eszközöket felhasználói szinten karbantartani
- rögzített kép- és hanganyagokat rendszerezni, előkészíteni és archiválni
- számítástechnikai eszközöket felhasználói szinten karbantartani
- képkalkoló, képfeldolgozó szoftvert használni
- 2D és 3D animációs szoftvert használni
- 3D modellezési kiegészítő feladatokat ellátni (UV mappelés, textúrázás, shadelés)
- nonlineáris editáló szoftvert használni, vágási feladatokat végezni
- kompozitáló szoftvert használni, utómunka feladatokat végezni (kompozitálás, effekt-animáció, color grading)
- render-optimalizálást végezni, kapott specifikációnak megfelelő renderelési formátumot beállítani, renderelési folyamatot felügyelni
- egyeztetni a megbízóval, munkaadóval, illetve a stáb tagjaival
- ellátni saját tevékenységének marketing alapfeladatait, illetve megbízni külső szakembert
- munkáit korszerű, igényes megjelenési formában prezentálni
- saját szakmai portfólióját folyamatosan bővíteni, fejleszteni

- további szakmai fejlődése érdekében továbbképzéseken és/vagy művészeti egyetemen továbbtanulni.

A Mozgókép- és animációtervező képzés jellemzői

A mozgóképi vizuális tartalmak iránti igény töretlenül növekszik, miközben a hardveres és szoftveres kapacitások dinamikus bővülése újabb vizuális tartalomelőállítási technológiákat tesznek elérhetőbbé. Ezért a vizuális kommunikáció területén tájékozott, tervezési és kivitelezési tevékenységekre, önálló szakmai fejlődésre, folyamatos tanulásra képes mozgókép- és animációtervező szakemberek iránti kereslet állandó. A klasszikus mozgóképi és animációs tartalmak előállítása mellett már a korábban speciálisnak számító részterületek iránt is növekszik az érdeklődés, a filmtrükkök, az interaktív tartalmak és a videóinstallációk létrehozásának lehetőségével újabb perspektívák nyílnak. A mozgókép- és animációtervező szakmai vizsgáinak teljesítését követően a szakma különféle területein helyezkedhet el, vagy a felsőoktatásban folytathatja tanulmányait.

A képzés programkövetelmény moduljai

- Művészetelmélet és ábrázolás
- Tervezés és technológia
- Szakmai kommunikáció
- Mozgókép- és animációkészítés

A programkövetelmény moduljainak céljai és feladatai

<p>Művészetelmélet és ábrázolás</p> <p>A modul célja, hogy a modul elvégzése során a hallgató átfogó képet kapjon az egyetemes és a magyar művészettörténet korszakairól és annak híresebb alkotásairól. Az egyes korszakokban alkotó művészeket a hallgató ismertetni tudja és ha szükséges kategóriákba sorolni alkotásaik alapján. Képes legyen elkészíteni a szakmai munkájához szükséges illusztrációkat és kapcsolható mintázatokat. A modul elsajátítása után tisztában legyen a színek elméletével, a színeket innentől munkája során tudatosan használja. További cél, hogy a hallgató tájékozott legyen a kortárs művészek alkotótevékenységében mind nemzetközi mind magyar viszonylatban</p>
<p>Tervezés és technológia</p> <p>A modul elvégzése után a hallgató képes önállóan felmérni a tervező feladatokhoz szükséges előkészületeket. Ismer olyan oldalakat és szakirodalmakat, amik előre vihetik és színvonalasabbá tehetik saját munkáját. Tisztában van a mozgógép- és animációkészítő munkákhoz szükséges anyaggyűjtés platformjaival, ezeket pedig tudatosan saját munkájának segítésére használja.</p>
<p>Szakmai kommunikáció</p> <p>A hallgató képes lesz a megrendelővel való megfelelő kommunikációra, a gördülékeny tervezési munka érdekében. Képes lesz saját munkáját megszerezni és szakmai portfólió keretein belül prezentálni, szakavatott és laikus közönség számára egyaránt. A tantárgy teljesítése után a hallgató nem csak önállóan, de csoportban is könnyedén képes mozgókép- és animációkészítő feladatok előkészítésére. A tervezési folyamat felosztására, a kreatív ötletek összefűzésére majd a végső megvalósításra.</p>
<p>Mozgókép- és animációkészítés</p> <p>Mozgóképi tartalomelőállítási munkafolyamatot tervez, ütemtervet és költségkalkulációt készít. Művészetelméleti és ábrázolási ismereteit felhasználva látványtervezést végez. Alkalmazói szinten használ felvételvezérlésre, rajzanimációra, videófeldolgozásra, utómunkára, filmtrükkök létrehozására alkalmas, valamint valósidejű effektek megjelenítésére alkalmas videóbejátszó szoftvereket. Tervezési- és kivitelezési munkájához szakmai forrásanyagot, információt gyűjt, átfogó szakmatörténeti ismereteit felhasználja és beépíti a tervezési- és kivitelezési folyamatokban. A szakmai terminológiának megfelelően kommunikál magyarul, használja az angol szakmai kifejezéseket.</p>

A Mozgóké- és animációtervező szakirány heti és éves óraszámai a 2 évfolyamos esti képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet	Művészettörténet	2	1	3	72	31	103
	Művészettörténet a 19. századig	1	0	0	36	0	36
	20. századi művészettörténet	1	0	1	36	0	36
	Kortárs művészet és szakmai környezet	0	1	1	0	31	31
	Rajz, festés, mintázás	4	4	8	144	124	268
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés	1	1	2	36	31	67
	Emberábrázolás	1	1	2	36	31	67
	Ember és tér	1	1	2	36	31	67
	Térábrázolási rendszerek	1	1	2	36	31	67
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	1	0	1	36	0	36
	Anyagismeret	0,5	0	0,5	18	0	18
	Manuális gyakorlatok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Tervezés és gyakorlat	2	1	3	72	31	103
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba	2	1	3	72	31	103
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció	1	1	2	36	31	67
	A prezentáció manuális és digitális formái	0,5	0	0,5	18	0	18
	Tipográfiai alapok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szóbeli kommunikáció	0	1	1	0	31	31
	Szakmai idegen nyelv	1	1	2	36	31	67
	Nyelvi készségfejlesztés	0,5	0	0,5	18	0	18
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szakmai tevékenység bemutatása	0	1	0	0	31	31
4. Mozgóké- és animációkészítés	Mozgóké- és animáció elmélet	1	1	2	36	31	67
	Mozgóképi kommunikáció	0,5	0	0,5	18	0	18

Mozgóké- és animációtörténet	0,5	0	0,5	18	0	18
Mozgóképtechnológia	0	1	1	0	31	31
Mozgóké- és animáció gyakorlat	4	5	9	144	155	299
Mozgóképtervezés	2	2	4	72	62	134
Mozgóké- és animációkészítés	2	3	5	72	93	165
Speciális mozgóképkultúra	1	2	3	36	62	98
Speciális technikák	0,5	1	1,5	18	31	49
Speciális formátumok	0,5	1	1,5	18	31	49
Heti szakmai óraszám összesen esti munkarendben	17	16	33	612	496	1108
Osztályfőnöki óra	1	1	2	72	31	103
Éves szakmai óraszám összesen esti munkarendben	612	496	1108	612	496	1108
Éves óraszám összesen esti munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)	648	527	1175	648	527	1211
Tanítási hetek száma	36	31	67	36	31	67

3.1.4. A Pedagógiai munkatárs szakképesítés – Pedagógiai asszisztens szakirány

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0119 01
A szakképesítés megnevezése	Pedagógiai munkatárs
Szakirány megnevezése	Pedagógiai asszisztens
Tanulmányi terület	Pedagógia
Programkövetelmény száma	01194002
Érettségire épülő szakgimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- A pedagógiai asszisztens óvodában, iskolában, gyermekotthonban, lakásotthonban és egyéb (gyermeknevelő, gondozó) intézményben foglalkoztatott szakember, aki felsőfokú végzettségű szakember, irányítása mellett végzi szakirányú munkáját. A kompetenciahatárokat betartva közreműködik a gyermek/ fiatal tevékenységeinek, tanítási óráinak előkészítésében és lebonyolításában. Részt vesz az intézményen belüli és intézményen kívüli programok, szabadidős feladatok előkészítésében és lebonyolításában. Felügyeli, kíséri a csoportot, gondozási feladatokat lát el, részt vesz a gondjaira bízott gyermek/ fiatal higiénés szokásrendszerének kialakításában.
- Koordinálja a család és az intézmény kapcsolattartását. Munkája során differenciált bánásmódot alkalmaz. Különös figyelmet fordít a hátrányos szociokulturális környezetből érkező gyermekekre, tanulóira és családjára, valamint figyel a különleges gondozáshoz való

jog érvényesülésére. Munkáját a családokkal, más szakemberekkel és a gyermekkel/fiattalal történő kölcsönös tisztelet, tolerancia és hatékony kommunikáció határozza meg.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- nevelési/oktatási feladatokat értelmezni
- együttműködni más szakemberekkel
- szociális problémák felismerésére
- a különleges bánásmódot igénylő gyermek felismerésére
- differenciált bánásmód alkalmazására
- konfliktusok felismerésére és megoldásra
- adekvát kommunikációra
- tevékenységek, tanórák eszközeinek előkészítésére
- rendezvények, programok szabadidős tevékenységek szervezésére
- ügyeleti feladatok ellátására
- pontos, következetes munkára
- módszeres munkavégzésre
- a különböző helyzetben élő emberek iránti empátiára, toleranciára
- általános ismereteket speciális helyzetekben alkalmazni
- pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi ismereteit alkalmazni
- a szakmai, etikai szabályok betartására, szakmai értékek képviselésére
- olvasott, írott köznyelvi és szakmai szöveget megérteni
- köznyelvi és szakmai szöveget írni
- információk gyűjtésére
- önművelésre.

A Pedagógiai asszisztens képzés jellemzői

A versenyképesség, illetve a tudásalapú társadalmakban a pedagóguspálya és a holdudvarába tartozó pedagógiai munkát segítő pályák felértékelődésének lehetünk tanúi. Az oktatás/nevelés intézményeiben az oktatás/nevelés minősége visszavezethető a pedagógiai munkában résztvevők mind magasabb szakmai tudására, megfelelő kompetenciáira és a mind teljesebb együttműködésre. A pedagógiai munka a társadalmi érdeklődés középpontjában áll, így a megítélés szempontjából kiemelkedően fontos, hogy a munkához köthető intrinzik motivációk között mind a pályaválasztás, mind a pályán maradás háttérében az egyik legtöbbször megjelenő elem a gyermekekkel való foglalkozás öröme, mely hatással van a gyermek és családja életére is. A humán tevékenységhez való vonzódás és az a tény, hogy munkájuk során gyermekekkel szeretnének foglalkozni, általában is azonosítható egy társadalmilag értékes, hasznosítható munkaterülettel.

A képzés programkövetelmény moduljai

- Pedagógiai, pszichológiai ismeretek
- Családpedagógiai alapismeretek
- Szabadidőpedagógia
- Gondozás és egészségnevelés
- Kommunikáció és viselkedéskultúra

A programkövetelmény moduljainak céljai és feladatai

Pedagógiai, pszichológiai ismeretek
--

Képes pedagógiai feladatokat felismerni, rendszerezni és alkalmazni a gyakorlatban. Felismeri az egyes gyógypedagógiai csoportokat, fogalmakat és bekapcsolódik az SNI -s gyermek fejlesztő foglalkozásaiba. Képes különbséget tenni az egyes kötődési mintázatok személyiségfejlődésre gyakorolt hatásai között, és eligazodik az egyes kötődési között. Az életkori sajátosságokhoz alkalmazkodva, képes munkáját szervezni.

Családpedagógiai alapismeretek

Képes információk szerzésére és kezelésére a rábízott gyermek/tanuló családjáról, képes különbséget tenni az egyes konfliktustípusok között, kezdeményezi feltárásukat. Kezdeményezi az adekvát kapcsolatfelvételt a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekkel/tanulóval és családjával. Együttműködik a krízishelyzetek feltárásában, képes elemezni a tudomására jutott tényeket. Képes különbséget tenni tények és hipotézis között.

Szabadidőpedagógia

Képes együtt gondolkodásra a pedagógussal a csoport szabadidős tevékenységeinek megszervezésében. Képes a programokhoz megszervezéséhez szükséges források előteremtésében, mozgósítja a szülőket. Képes különbséget tenni a nemzeti, a természeti és a magánjellegű ünnepek között. Együttműködik a családdal, képes a kapcsolatteremtésre, pedagógiai kommunikációra, képes véleményt alkotni, tapasztalatokat megfogalmazni egy -egy programmal kapcsolatban.

Gondozás és egészségnevelés

Képes megfelelő körülményeket teremteni a rá bízott gyermek/tanuló egészséges személyiségfejlődéséhez. Képes az individuális segítségnyújtásra. Összefüggéseket keresni és találni a testtömegindex, az egészséges tápanyagok és a táplálék mennyisége között és ezt demonstrálni a gyermeknek/tanulónak. Igyekszik kielégíteni az óvodáskorú és az iskoláskorú gyermek komfortérzetét.

Kommunikáció és viselkedéskultúra

Képes az adekvát kommunikációra, a munkahelyén a kulturált kapcsolatfelvételre, betartja a kapcsolatteremtés szabályait. Üdvözi a gyermeket, a családot, bemutatkozásában a lényeges elemekre szorítkozik, kerüli a személyes elemeket. Kommunikációjával képes fenntartani hallgatósa érdeklődését. Képes bizalmi légkör kialakítására és fenntartására a gyermekkel/tanulóval és családjával. Ápol, képes egyéniségének és pedagógus hivatásának összeegyeztetésére.

A Pedagógiai asszisztens szakirány heti és éves óraszámjai a 2 évfolyamos esti képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámjai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámjai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
1. Pedagógiai, pszichológiai ismeretek	Pedagógia	4	0	4	144	0	144
	Általános pedagógia	0,25	0	0,25	9	0	9
	A nevelési folyamat	0,25	0	0,25	9	0	9
	A nevelés módszerei	0,25	0	0,25	9	0	9
	A gyermek fő tevékenységformái	0,25	0	0,25	9	0	9
	A nevelés szinterei	0,25	0	0,25	9	0	9
	Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló	0,25	0	0,25	9	0	9
	Szabadidő-pedagógia	0,25	0	0,25	9	0	9
	Didaktika	0,25	0	0,25	9	0	9
	Pszichológia	2	0	2	72	0	72

	Általános pszichológia	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szociálpszichológia	0,5	0	0,5	18	0	18
	Fejlődéslélektan	0,25	0	0,25	9	0	9
	Személyiséglélektan	0,25	0	0,25	9	0	9
	Pedagógiai pszichológia	0,25	0	0,25	9	0	9
	Alkalmazott pszichológia	0,25	0	0,25	9	0	9
	Pedagógiai gyakorlat	3	5	8	108	155	263
	A gyermek megismerésének lehetőségei	0,5	1	1,5	18	31	49
	A gyermek tevékenységének megfigyelése, irányítása, problémahelyzetek elemzése	0,5	1	1,5	18	31	49
	Gondozási tevékenység megfigyelése, irányítása	0,5	1	1,5	18	31	49
	Gyermekei tevékenységekhez kapcsolódó készségek fejlesztése	0,5	1	1,5	18	31	49
	Családi krízisek megjelenése a köznevelési intézményekben	0,5	1	0	18	31	49
	Intézményen belüli és kívüli programok	0,5	0	0,5	18	0	18
2. Családpedagógiai alapismeretek	Pedagógiai szociológia	2	3	5	72	93	165
	Családtani alapismeretek	1	1	2	36	31	67
	Krízishelyzetek a családban	1	2	3	36	62	98
	Mentálhigiéné	1	2	3	36	62	98
	Mentálhigiéné	0,5	1	1,5	18	31	49
	Mentálhigiéné alapismeretek	0,5	1	1,5	18	31	49
3. Szabadidő-pedagógia	Szabadidőszervezés	3	2	5	108	62	170
	Játékpedagógia	2	1	3	72	31	103
	Szabadidő és programszervezés	1	1	2	36	31	67
4. Gondozás és egészségnevelés	Gondozás és egészségnevelés	3	2	5	108	62	170
	Gondozás és egészségvédelem	1	0	1	36	0	36
	Személyi gondozás	1	1	2	36	31	67
	A beteg gyermek ellátása	1	1	2	36	31	67
5. K o m m u n i k á c i ó	Kommunikáció	1	2	3	36	62	98

	A kommunikáció folyamata	0,25	0	0,25	9	0	9
	A kommunikáció zavarai	0,25	0	0,25	9	0	9
	Kommunikáció a pedagógiai folyamatban	0,5	0,5	1	18	15,5	33,5
	Kommunikáció a családokkal	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
	Kommunikációs gyakorlat	0	1	1	0	31	31
Heti szakmai óraszám összesen esti munkarendben		17	16	33	612	496	1108
Osztályfőnöki óra		1	1	2	72	31	103
Éves szakmai óraszám összesen esti munkarendben		612	496	1108	612	496	1108
Éves óraszám összesen esti munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)		648	527	1175	648	527	1211
Tanítási hetek száma		36	31	67	36	31	67

3.1.5. A Pedagógiai munkatárs szakképesítés – Gyógypedagógiai asszisztens szakirány

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0119 01
A szakképesítés megnevezése	Pedagógiai munkatárs
Szakirány megnevezése	Gyógypedagógiai asszisztens
Tanulmányi terület	Pedagógia
Programkövetelmény száma	01194001
Érettségire épülő szakgimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- A gyógypedagógiai asszisztens bölcsődében, integrált óvodában, iskolában, speciális óvodában, iskolában, speciális gyermekotthonban, speciális lakásotthonban és felnőtt fogyatékosok intézményeiben, felsőfokú végzettségű szakember, irányítása mellett végzi szakirányú munkáját.
- Részt vesz a közvetlen gyógypedagógiai munkában az intézményen belüli és kívüli programok, szabadidős tevékenységek előkészítésében, szervezésében és lebonyolításában. Felügyeli, kíséri a gyermekeket/tanulókat, csoportokat. A gyógypedagógus/pedagógus útmutatásai alapján ellátja a sajátos nevelési igény-specifikus, fogyatékoság-specifikus, gyógypedagógiai asszisztensi feladatokat.
- Közreműködik a sajátos nevelési igényű személyek körében végzett általános jellegű nevelési, oktatási, gondozási feladatokban, a tanórak előkészületeiben és lebonyolításában, a higiénés szokásrendszer kialakításában, valamint a közösen végezhető munkatevékenységekben. Segít az intézmény és a család kapcsolatának koordinálásában. Betartja a titoktartási kötelezettséget. Munkáját a sajátos nevelési igényű, fogyatékos személyekkel, családtagjaikkal,

és más szakemberekkel történő kölcsönös tisztelet, tolerancia és hatékony kommunikáció határozza meg.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- olvasott, írott köznyelvi és szakmai szöveget megérteni
- köznyelvi és szakmai szöveget írni
- információk gyűjtésére
- empátiára, toleranciára
- adekvát kommunikációra
- konfliktusmegoldásra
- a szabadidős tevékenységek önálló szervezésére
- gondozási, önkiszolgálási feladatok irányítására
- munkatevékenységek szervezésére, megvalósítására
- hatékony munkára a gyógypedagógussal együttműködve
- nevelési módszerek megválasztására, alkalmazására
- foglalkozások eszközeinek előkészítésére
- differenciált bánásmódra
- a különleges bánásmódot igénylő gyermek felismerésére
- a gyógypedagógus/pedagógus által kijelölt feladatok végrehajtására
- ügyeleti feladatok ellátására
- munkatevékenységek szervezésére, megvalósítására

A Gyógypedagógiai asszisztens képzés jellemzői

A gyógypedagógiai asszisztens az integrált és szegregált gyógypedagógiai intézményben dolgozó szakember. Az oktatásban az integráció és a szegregáció önmagában nem jelent értékkülönbséget. Mindkettő működhet szakmailag jól, mindkettőre szükség van. Ebben a működésben kap releváns szerepet a gyógypedagógiai asszisztens képzés. Az SNI-s gyermek/tanuló teljesítményét, sikeres fejlődését egyebek között a velük foglalkozó szakemberek képzettségének minősége garantálja. E képzésben ölt testet annak a szakmai hálónak a bővítése, mely a pedagógus és a gyógypedagógus mellett biztosítja az SNI-s személy sérüléséből adódó hátrányainak kiegyenlítését és a családdal történő együttműködést.

A képzés programkövetelmény moduljai

- Pedagógiai, pszichológiai ismeretek
- Általános gyógypedagógia ismeretek
- Speciális gyógypedagógiai ismeretek

Pedagógiai, pszichológiai ismeretek
Képes pedagógiai feladatokat felismerni, rendszerezni és alkalmazni a gyakorlatban. Felismeri az egyes gyógypedagógiai csoportokat, fogalmakat és bekapcsolódik az SNI -s gyermek fejlesztő foglalkozásaiba. Képes különbséget tenni az egyes kötődési mintázatok személyiségfejlődésre gyakorolt hatásai között, és eligazodik az egyes kötődési között. Az életkori sajátosságokhoz alkalmazkodva, képes munkáját szervezni.
Általános gyógypedagógiai alapismeretek
Képes különbséget tenni a gyógypedagógia alapvető csoportjai között. Átlátja a szakértői bizottságban dolgozó szakembere szerepét. Képes értelmezni a szakértői vélemény tartalmát. Különbséget tud tenni enyhébb és súlyosabb gyógypedagógiai csoportok között, empatikus, figyel a szülő érzelmi érintettségére.
Speciális gyógypedagógiai ismeretek

Képes megkülönböztetni a tanulásban akadályozottakat az értelmileg akadályozottaktól, bekapcsolódik az értelmi fogyatékos gyermek/tanuló nevelésébe, oktatásába, fejlesztésébe. Képes megkülönböztetni a gyengénlátókat a vakoktól, és az aliglátóktól, bekapcsolódik a látás-sérült gyermek/tanuló nevelésébe, oktatásába, fejlesztésébe.

Képes a nagy hat rekeszes doboz, a kis hatrekeszes doboz, a gombás tábla, a szöges tábla használatára. Képes egyszerűbb speciális eszközök elkészítésére. Képes értelmezni a lereagáló mozgásokat. Képes megkülönböztetni a siketeket a nagyothallóktól, bekapcsolódik a hallássérült gyermek/tanuló nevelésébe, oktatásába, fejlesztésébe. El tud igazodni az autizmus spektrumzavar jellemzői között, magas szakmai színvonalon képes részt venni a protetikai környezet ábráinak elkészítésében. Kudarctűrő képességgel rendelkezik. Meg tudja különböztetni egymástól a diszgráfiát, diszlexiát, és a diszkalkuliát. Bekapcsolódik a gyermek/tanuló nevelésébe, oktatásába, fejlesztésébe.

A Gyógypedagógiai asszisztens szakirány heti és éves óraszámjai a 2 évfolyamos esti képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámjai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámjai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
1. Pedagógiai, pszichológiai ismeretek	Pedagógia	2	0	2	72	0	72
	Általános pedagógia	0,25	0	0,25	9	0	9
	A nevelési folyamat	0,25	0	0,25	9	0	9
	A nevelés módszerei	0,25	0	0,25	9	0	9
	A gyermek fő tevékenységformái	0,25	0	0,25	9	0	9
	A nevelés szinterei	0,25	0	0,25	9	0	9
	Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló	0,25	0	0,25	9	0	9
	Szabadidő-pedagógia	0,25	0	0,25	9	0	9
	Didaktika	0,25	0	0,25	9	0	9
	Pszichológia	2	0	2	72	0	72
	Általános pszichológia	0,5	0	0,5	18	0	18
	Szociálpszichológia	0,5	0	0,5	18	0	18
	Fejlődéslélektan	0,25	0	0,25	9	0	9
	Személyiséglélektan	0,25	0	0,25	9	0	9
	Pedagógiai pszichológia	0,25	0	0,25	9	0	9
	Alkalmazott	0,25	0	0,25	9	0	9

	pszichológia						
	Pedagógiai gyakorlat	3	5	8	108	155	263
	A gyermek megismerésének lehetőségei	0,5	1	1,5	18	31	49
	A gyermek tevékenységének megfigyelése, irányítása, problémahelyzetek elemzése	0,5	1	1,5	18	31	49
	Gonddozási tevékenység megfigyelése, irányítása	0,5	1	1,5	18	31	49
	Gyermeki tevékenységekhez kapcsolódó készségek fejlesztése	0,5	1	1,5	18	31	49
	Családi krízisek megjelenése a köznevelési intézményekben	0,5	1	0	18	31	49
	Intézményen belüli és kívüli programok	0,5	0	0,5	18	0	18
2. Általános gyógypedagógiai ismeretek	Gyógypedagógiai alapismeretek	2	1	3	72	31	103
	Bevezetés a gyógypedagógiába	1	0	1	36	0	36
	A gyógypedagógia sérülésspecifikus területei	1	1	2	36	31	67
	Gyógypedagógiai gyakorlat	2	4	6	72	124	196
	A sérült gyermek tevékenységének megfigyelése, irányítása	1	2	3	36	62	98
	A gonddozási tevékenységek sérülésspecifikus kérdései	1	2	3	36	62	98
3. Szpec.	Gyógypedag.	2	2	4	72	62	134

gógiai pszichológia						
A gyógypedagógiai pszichológia alapjai	1	1	2	36	31	67
Sérülésspecifikus gyógypedagógiai pszichológia	1	1	2	36	31	67
Gyógypedagógiai tantárgypedagógiák	2	2	4	72	62	134
A nevelés, oktatás, fejlesztés speciális kérdései	2	2	4	72	62	134
Gyógypedagógiai egészségtan	2	2	4	72	62	134
Gyógypedagógiai gondozás	2	2	4	72	62	134
Heti szakmai óraszám összesen nappali munkarendben	17	16	33	612	496	1108
Osztályfőnöki óra	1	1	2	72	31	103
Éves szakmai óraszám összesen nappali munkarendben	612	496	1108	612	496	1108
Éves óraszám összesen nappali munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)	648	527	1175	648	527	1211
Tanítási hetek száma	36	31	67	36	31	67

3.1.6. A Közművelődési munkatárs szakképesítés

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0413 01
A szakképesítés megnevezése	Közművelődési munkatárs
Szakirány megnevezése	
Tanulmányi terület	Közművelődés
Programkövetelmény száma	04134001
Érettségire épülő szakgimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- Az előadó-művészeti intézményekben folyó szakmai munka során az elkészült művészi produkciók bemutatásakor a közönséggel folytatott kapcsolat koordinálása. Információkijárlás: Az adott előadó-művészeti intézmény speciális információinak és az adott előadás sajátosságainak közönséghez való eljuttatása, információáramlás elősegítése.

- Az előadó-művészeti intézmény programja és az adott előadás iránti érdeklődés felkeltése.
- Szerződészkötés: Az adott program iránt érdeklődő közönséggel szerződészkötés jegyértékesítés által. Lebonyolítás: A jeggyel rendelkező közönség fogadása, kezelése, az előadás biztonságos megtekintésének és a darab művészi értékeinek optimális befogadásának biztosítása.
- Monitoring: A előadás megtekintését követően a visszajelzések, visszacsatolások összegzése az alkotókhöz való eljuttatása.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- közönségforgalmi feladatokat szervezni és felügyelni színházban, cirkuszban, előadó-művészeti rendezvényeken,
- ellenőrizni a közönségforgalmi terület balesetmentes állapotát,
- megszervezni az előadások előtti orvosi ügyeletet,
- fogadni az érkező vendégeket,
- a közönségforgalmi területen előforduló rendkívüli esemény alkalmával intézkedni,
- gondoskodni az előadás zavartalanságáról,
- a ruhatárosokkal és a műsorfüzetárosokkal elszámolni,
- az előadásokra, egyéb kulturális eseményekre szóló belépőjegyeket árusítani,
- szigorú számadású nyomtatványt kezelni,
- anyagi és erkölcsi felelősséget vállalni a rábízott feladatokért, értékért, pénztárért, készpénzért, valamint a pénzt helyettesítő okmányokért, - marketing feladatokat ellátni,
- közönségszervezési feladatokat ellátni,
- közönségkapcsolati rendszert kiépíteni és ápolni.

A Közművelődési munkatárs képzés jellemzői

A Közművelődési munkatárs a közművelődés intézményrendszerében, az előadó-művészeti intézményekben, továbbá a kormányzati szektor (önkormányzatok), illetve szakosodott intézményei (művelődési, oktatási, szociális, foglalkoztatási, településfejlesztő stb.) bármelyikében alkalmazható szakember.

Szaktudása és jó kommunikációs és kapcsolatteremtő képességei révén alkalmas a helyi közösségek kulturális hagyományainak fejlesztésére, az önszerveződés, a részvételi demokrácia, a civil társadalom fejlesztése és a lakossággal, annak szervezeteivel történő együttműködés fejlesztésére is. A nem kormányzati szektor akár saját szervezetei működtetéséhez - egyesületek, alapítványok, közhasznú társaságok -, akár az e szervezetek által megvalósítandó programokban és projektekben is alkalmazhatja.

Tevékenysége elsősorban a helyi társadalom közművelődési intézményeiben valósul meg: a helyi közösségi művelődést szervező és a közművelődési szolgáltatást biztosító művelődési intézményben (művelődési központ, általános művelődési központ, művelődési ház, közösségi ház, faluház, ifjúsági és gyermekház, ifjúsági információs iroda, szabadidő központ stb.), a szabadidő szórakoztató és művelődési szolgáltatást biztosító egyéb intézményekben (szabadidő park, állat- és növénykert, vidámpark, üdülők stb.), a regionális és megyei fejlesztési feladatokat ellátó és szolgáltatást nyújtó intézményekben (területi, fővárosi közművelődési szakmai szolgáltató szervezet, közművelődési információs központ), az országos közművelődési és közgyűjteményi intézményekben, a helyi társadalom közösségi terében, civil szervezeteiben.

A képzés programkövetelmény moduljai

- Helyi társadalom– és kultúraismeret
- Kulturális rendezvények szervezése
- A kulturális szervezetek és intézmények működése, közművelődési tevékenysége
- Az előadó-művészeti közönségkezelő tevékenysége
- Az előadó-művészeti szervező tevékenysége

Helyi társadalom– és kultúraismeret
Képes és ápolja a település és a régió múltját, hagyományait, társadalmi és gazdasági helyzetét, természeti, kulturális, közösségi értékeit, azok összefüggéseit és látja ezek rendszerét. A munkavégzés során szem előtt tartja az egyéb közösségek, kisebbségek és országos programok által kitűzött célokat és elvárásokat. Felelősséget vállal az elvégzett munka tartalmáért és formájáért, a kimondott, leírt információkért, azok időbeniségéért, a saját hatáskörében meghozott, és elmulasztott döntésekért.
Kulturális rendezvények szervezése
Szükséges szakmaisággal tervezi a kulturális rendezvényeket, képes közművelődési projekteket megvalósítani. Szükséges szakmai ismerettel a szervezet és a rendezvény protokollja szerint irattározási és adminisztratív feladatokat lát el. Önállóan kiválasztja, hogy a munkája során szerzett információk nyilvánosak vagy bizalmasak, és ennek megfelelően kezeli azokat.
A kulturális szervezetek és intézmények működése, közművelődési tevékenysége
Tisztában van a közművelődési tevékenység (iskolarendszeren kívüli képzések, önművelés és csoportos tanfolyamok, népfőiskolák, klubok szervezése, kulturális értékek megismertetése, kisebbségi kultúra értékei, ismeretterjesztés, helyi közösségi élet szervezése, kultúrák közötti kapcsolatok kiépítése, szabadidő kulturális célú eltöltése stb.) átfogó ismereteivel. Képes együttműködő kapcsolatot tartani a helyi önkormányzattal, partnerintézményekkel, közművelődési szervezetekkel. A munkavégzés során szem előtt tartja a kitűzött célokat és elvárásokat. Betartja a határidőket. Kitartás jellemzi a feladatok megoldásában. Jól tűri a rutin jellegű és ismétlődő feladatok kapcsán jelentkező monotonitást.
Az előadó-művészeti közönségkezelő tevékenysége
Tisztában van a színházi, cirkuszi és egyéb kulturális intézmények közönségforgalmi terének biztonságos üzemeltetési szabályaival. Képes szakszerű intézkedéseket veszélyhelyzetekben alkalmazni, tudását alkalmazva rendezvények lebonyolításában való hatékony részvételre. Szükség esetén önállóan képes munkáját végezni, a felmerülő akadályokat elhárítja. Betartja és betartatja a vonatkozó törvényeket, szabályokat, előírásokat.
Az előadó-művészeti szervező tevékenysége
Képes az üzleti kommunikáció alkalmazására, tárgyalásokon alkalmazni tudja a tanultakat. Tisztában van a marketing- és reklámismeretek munkájához kapcsolódó elemeivel. Képes közönségkapcsolati és partnerrendszerek kiépítésére, a Partner- és ügyfélkapcsolatok adatbázisainak kezelésére. Tisztában van az alkalmazott statisztika munkaköréhez kapcsolódó elemeivel.

A Közművelődési munkatárs szakképesítés heti és éves óraszámai a 2 évfolyamos esti képzésben

Programkövetelmény	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
1. Helyi társadalom- és kultúraismeret	Művelődéselmélet	2	0	2	72	0	72
	Kultúrelméleti alapok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Közművelődési alapok	1	0	1	36	0	36

	Élethosszig tartó tanulás	1	0	1	36	0	36
	Helyi társadalom és közösség	1	0	1	36	0	36
	A helyi társadalom és színterei	0,5	0	0,5	18	0	18
	A közösségi művelődés feladatai	0,5	0	0,5	18	0	18
	A közösségi művelődés gyakorlata	2	0	2	72	0	72
	Közösségi munka	0,5	0	0,5	18	0	18
	Közösségi tanulás	0,5	0	0,5	18	0	18
	Kapcsolatépítés, kommunikáció	1	0	1	36	0	36
2. Kulturális rendezvények szervezése	Kulturális rendezvény-szervezés	1	0	1	36	0	36
	Kulturális rendezvénytervezés és szervezés	0,5	0	0,5	18	0	18
	Forrásteremtés és közönségszervezés	0,5	0	0,5	18	0	18
	Ügyvitel, adminisztráció	1	0	1	36	0	36
	Ügyviteli feladatok	0,5	0	0,5	18	0	18
	Számítástechnikai gyakorlatok	0,5	0	0,5	18	0	18
	3. A kulturális szervezetek és intézmények működése, közművelődési tevékenysége	Közművelődési intézményi menedzsment	2	1	3	72	31
Jogi és gazdálkodási alapok		0,5	0,25	0,75	18	7,75	25,75
Stratégiai tervezés		0,5	0,25	0,75	18	7,75	25,75
A forrásteremtés technikái		0,5	0,25	0,75	18	7,75	25,75
Intézményi menedzsment		0,5	0,25	0	18	7,75	25,75
Marketing, PR, közönségkapcsolat		1	0	1	36	0	36
Marketing és PR		0,5	0	0,5	18	0	18
Intézményi közönségkapcsolat		0,5	0	0,5	18	0	18

	Intézményi ügyvitel	1	1	2	36	31	67
	Az intézményi menedzsment ügyvitele	0,5	0,5	1	18	15,5	33,5
	A pályázatírás és adminisztrációja	0,5	0,5	1	18	15,5	33,5
4. Az előadó-művészeti közönségkezelő tevékenysége	A kommunikáció gyakorlata	1	1	2	36	31	67
	A kommunikáció elméleti és gyakorlati alapjai	0,5	0	0,5	18	0	18
	Viselkedéskultúra, protokoll	0	1	1	0	31	31
	Az adott térségre és intézményre vonatkozó kulturális alapismeretek	0,5	0	0,5	18	0	18
	A közönségforgalmi terület alkalmassága	3	2	5	108	62	170
	A nézőtérrel kapcsolatos ismeretek	1	1	2	36	31	67
	A közlekedési útvonalak ismerete	1	1	2	36	31	67
	Tűzvédelem	1	0	1	36	0	36
	Az előadáshoz, rendezvényhez kapcsolódó tevékenységek gyakorlata	0	2	2	0	62	62
	A nézőtéri nyitás előtti feladatok elméleti és gyakorlati ismerete	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
	A nézőtéri nyitás utáni feladatok elméleti és gyakorlati ismerete	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
	Az előadás alatti feladatok elméleti és gyakorlati ismeretei	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
	A szabadtéri előadáshoz kapcsolódó feladatok elméleti és gyakorlati ismerete	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5

5. Az előadó-művészeti szervező tevékenysége

A kulturális kommunikáció gyakorlata	2	1	3	72	31	103
A kulturális kommunikáció alapjai	0,5	0	0,5	18	0	18
A nem-verbális kommunikáció és a verbális kommunikáció	0,5	0	0,5	18	0	18
Tömegkommunikáció	0,5	0,5	1	18	15,5	33,5
Üzleti kommunikáció	0,5	0,5	1	18	15,5	33,5
Marketing gyakorlat	0	3	3	0	93	93
Marketing kommunikáció	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
Értékesítési ismeretek	0	1	1	0	31	31
Kulturális rendezvények marketingstratégiája	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
Az ismeretközvetítés	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
Animáció	0	0,5	0,5	0	15,5	15,5
Kulturális és szervezési ismeretek	0	3	3	0	93	93
A kultúráközvetítés intézményrendszer, közművelődési és művészeti intézmények, a szórakoztatás intézményei	0	1	1	0	31	31
Az oktatási intézmények feladatai, a tömegkommunikáció intézményei	0	1	1	0	31	31
Az előadó-művészeti szervező feladatai, tevékenysége	0	1	1	0	31	31
A jegyértékesítési rendszeradatbázisának kezelése	0	2	2	0	62	62
A jegyér-	0	1	1	0	31	31

	tékesítési rendszeradatbázisa						
	Statisztikai kimutatások	0	1	1	0	31	31
Heti szakmai óraszám összesen esti munkarendben		17	16	33	612	496	1108
Osztályfőnöki óra		1	1	1	36	31	67
Éves szakmai óraszám összesen esti munkarendben		612	496	1108	612	496	1108
Éves óraszám összesen esti munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)		648	527	1175	648	527	1175
Tanítási hetek száma		36	31	67	36	31	67

3.2. A technikai szakmai oktatás szakmai programja

A technikai oktatás

Intézményünkben érettségi végzettséggel rendelkezők szakmai vizsgára történő felkészítése folyik felnőttképzési jogviszony keretében, esti munkarend szerint.

Technikai szakképzésünk szerkezete

Ágazat megnevezése	Szakma megnevezése	A szakma azonosító száma
Szociális	Szociális és mentálhigiénés szakgondozó	5 0923 22 05
Gazdálkodás és menedzsment	Pénzügyi-számviteli ügyintéző	5 0411 09 01

Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes)

Ágazati alapoktatás

A szakképző intézményben a szakirányú oktatást megelőzően ágazati alapoktatás folyik. Az ágazati alapoktatás magában foglalja az adott ágazat közös szakmai tartalmait a képzési és kimeneti követelményekben meghatározottak szerint. Az ágazati alapoktatást a szakképző intézményben kell megszervezni. Az ágazati alapoktatás ágazati alapvizsgával zárul.

Az ágazati alapoktatást

- a kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

Szakirányú oktatás

A szakirányú oktatás célja, hogy a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy számára biztosítsa a szakma keretében ellátandó munkatevékenységekhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását, képessé tegye azok gyakorlatban történő alkalmazására és a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt a szakmai vizsgára felkészítse.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakirányú oktatása a szakképző intézményben történik.

Ágazati alapvizsga szabályai

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény 91. §-a alapján a szakképzésben tanulóknak ágazati alapvizsgát kell tenni az alábbiak szerint

- Az ágazati alapvizsga állami vizsga, amely a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében méri.
- A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy **az ágazati alapoktatás elvégzését követően** tehet ágazati alapvizsgát.
- Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos szakmai tartalmát **a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.**
- A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló **vizsgabizottság előtt kell letenni.**
- A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja. A vizsgabizottság elnöke a Kormány rendeletében meghatározott díjazásra jogosult.
- Az ágazati alapvizsga teljesítését az **év végén adott bizonyítványba kell bejegyezni.** Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott **munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.**
- A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.
- Az ágazati alapvizsga vizsgafeladatait és azok javítási-értékelési útmutatóját a képzési és kimeneti követelményekhez igazítottan a szakképző intézmény határozza meg.
- Az ágazati alapvizsgához kapcsolódó javító- és pótlóvizsga letételére az ágazati alapvizsgát követő hatvan napon belül kell lehetőséget biztosítani.
- A tanuló magasabb évfolyamba nem léphet, a tanuló és a képzésben részt vevő személy a szakirányú oktatásban szakképzési munkaszerződéssel nem vehet részt, ha sikertelen ágazati alapvizsgát tett.
- Nem kell ágazati alapvizsgát tennie és az ágazati alapvizsga eredményét sikeresnek kell tekinteni annak a tanulónak, illetve képzésben részt vevő személynek, aki korábbi tanulmányai, előzetesen megszerzett tudása, illetve gyakorlata beszámításával vesz részt a szakmai oktatásban, ha beszámított előzetes tudása magában foglalja az ágazati alapvizsga követelményeit. Ebben az esetben a szakmai vizsga eredményét - az ágazati alapvizsga eredményének figyelmen kívül hagyásával - a szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek egymáshoz viszonyított súlyozásának megfelelően kell megállapítani.

Az ágazati alapvizsga lebonyolítására a tanulmányok alatti vizsga szabályait kell alkalmazni az előző pontokban megfogalmazott eltérésekkel.

3.2.1 A Szociális és mentálhigiénés szakgondozó szakma

Megnevezés	Alapadatok
A szakma azonosító száma	5 0923 22 05
A szakma megnevezése	Szociális és mentálhigiénés szakgondozó
Szakirány megnevezése	
Ágazat megnevezése	Szociális
Programkövetelmény száma	
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	Szociális ágazati alapoktatás

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- Holisztikus szemlélettel közelíti meg munkáját.

- Segítséget nyújt a szociális ellátásra szoruló idős, pszichiátriai, szenvedélybetegséggel, fogyatékossgal élő személyek teljes körű ellátásában a szociális alap- és szakosított ellátások területén.
- Fő célja az egyén szükségleteinek a felmérése, illetve az életkornak, fizikai, lelki állapotnak megfelelő gondozása.
- Az életkor, az élethelyzet, az egészségügyi, fizikai és mentális állapot figyelembevétele mellett a szociális-, gyermekjóléti- és gyermekvédelmi szolgáltatások igénybevevői számára segítséget nyújt a fizikai, mentális, egészségügyi, szociális és lakókörnyezeti szükségletek kielégítéséhez.
- Felismeri a gondozással kapcsolatos feladatokat, és a kompetenciájába tartozó feladatokat önállóan végrehajtja. Az ember egészségi állapotát folyamatosan megfigyeli, és az ezzel kapcsolatos intézményi dokumentációt a szakmai irányelveknek megfelelően tölti ki.
- Felismeri a nagyon nehéz élethelyzeteket, és segítséget nyújt azok megoldásában. Munkája során törekszik az ellátottak lelki és a testi betegségeinek megelőzésére.
- Részt vesz a lelki- és hitélet, a szabadidős, a kulturális tevékenységek és foglalkoztatási formák megszervezésében, végrehajtásában. Feladatai elvégzése közben együttműködik munkatársaival és az ellátásra szorulókkal. Empátiát tanúsít a szolgáltatást igénybe vevő személyek felé, és tisztelettudó módon viselkedik velük, hozzátartozóikkal és saját kollegáival egyaránt.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	érettségi végzettség
Alkalmassági követelmények	
<ul style="list-style-type: none"> • Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat 	szükséges
<ul style="list-style-type: none"> • Pályaalkalmassági vizsgálat 	nem szükséges

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

- A szociális, gyermekjóléti alap- és gyermekvédelmi szakellátások különböző intézményeiben kompetenciájának megfelelő esetekben önállóan, és/vagy felsőfokú végzettségű szakember irányításával képes a segítségre szoruló egyén/család/csoport/közösség életvitelét támogató segítséget nyújtani.
- Tanulmányai alapján az egyéni, csoportos és a közösségi térben fellépő működési mechanizmusokat felismerve az indokolt és szükséges segítségnyújtási formára javaslatot tesz, a végrehajtásban önállóan vagy felsőfokú végzettségű szakember irányításával tevékenyen közreműködik.
- Krízis-, rendkívüli és katasztrófahelyzetben a szükséges beavatkozásokban utasítás szerint, kompetenciájának megfelelően részt vesz.
- Ismeri és ellátja a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások adminisztrációs feladatait.
- Munkájában a mindenkori jogszabályokban, szabályozókban, protokollokban, módszertani útmutatókban, illetve a szociális munka etikai kódexében előírtakat követve tevékenykedik.
- Legalább egy idegen nyelven alapvető fogalmakat megért, alapvető köznyelvi kommunikációt folytat.
- Munkájában nagy gondot fordít a prevenció munkára, ehhez kapcsolódóan ismeretterjesztő előadásokat, foglalkozásokat szervez infokommunikációs és digitális eszközök segítségével.

A Szociális és mentálhigiénés szakgondozó szakképesítésben a tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök heti és éves óraszámai a 3 évfolyamos felnőttképzésben, esti munkarendben

Tanulási területek	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként			Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként			Képzési óraszám összesen
		1/13.	2/14.	3/15.		1/13	2/14	3/15	
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0	0,5	18	0	0	18
	Álláskeresés	0,14	0	0	0,14	5	0	0	5
	Munkajogi alapismeretek	0,14	0	0	0,14	5	0	0	5
	Munkaviszony létesítése	0,11	0	0	0,11	4	0	0	4
	Munkanélküliség	0,11	0	0	0,11	4	0	0	4
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelven	0	0	1,0	1,0	0	0	31	31
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések	0	0	0,19	0,19	0	0	6	6
	Önéletrajz és motivációs levél	0	0	0,32	0,32	0	0	10	10
	"Small talk" - általános társalgás	0	0	0,19	0,19	0	0	6	6
	Állásinterjú	0	0	0,29	0,29	0	0	9	9
Szociális ágazati alapképzés	Szakmai személyiségfejlesztés	2,0	0	0	2,0	72	0	0	72
	Kommunikációs készségfejlesztés	0,67	0	0	0,67	24	0	0	24
	Viselkedéskultúra	0,50	0	0	0,50	18	0	0	18
	A reális énkép ismerete	0,50	0	0	0,50	18	0	0	18
	Konfliktuskezelés	0,33	0	0	0,33	12	0	0	12
	Pszichológia	2,0	0,0	0,0	2,0	72	0	0	72
	Általános és személyiséglélektani ismeretek	0,44	0	0	0,44	16	0	0	16
	Fejlődéslélektani alapok	0,61	0	0	0,61	22	0	0	22
	Szociálpszichológiai alapismeretek	0,50	0	0	0,50	18	0	0	18
	Családi mentálhigiéné	0,44	0	0	0,44	16	0	0	16
	Egészségügyi ismeretek	2,0	0,0	0,0	2,0	72	0	0	72
	Az emberi test felépítése	0,56	0	0	0,56	20	0	0	20
	Népegészségtani alapismeretek	0,39	0	0	0,39	14	0	0	14
Gyógyszertani	0,39	0	0	0,39	14	0	0	14	

	alapok									
	Egészségkultúra	0,33	0	0	0,33	12	0	0	12	
	Környezetvédelem és fenntarthatóság	0,33	0	0	0,33	12	0	0	12	
	Elsősegélynyújtás alapismeretei	1,5	0,0	0,0	1,5	54	0	0	54	
	Az elsősegélynyújtás alapjai	0,17	0	0	0,17	6	0	0	6	
	Elsődleges teendők vészhelyzetekben	0,17	0	0	0,17	6	0	0	6	
	A segélyhívás folyamata, újraélesztés	0,17	0	0	0,17	6	0	0	6	
	Eszméletlen sérült	0,33	0	0	0,33	12	0	0	12	
	Baleseti sérülések	0,17	0	0	0,17	6	0	0	6	
	Mérgezések	0,17	0	0	0,17	6	0	0	6	
	Belgyógyászati állapotok és ellátásuk	0,33	0	0	0,33	12	0	0	12	
	Társadalomismeret	1,0	0,0	0,0	1,0	36	0	0	36	
	A mai magyar társadalom	0,25	0	0	0,25	9	0	0	9	
	Demográfia és népesedés	0,25	0	0	0,25	9	0	0	9	
	Család és háztartás	0,25	0	0	0,25	9	0	0	9	
	Az emberi szükségletek rendszere	0,25	0	0	0,25	9	0	0	9	
	Szociális ismeretek	2,0	0,0	0,0	2,0	72	0	0	72	
	Szociális ellátórendszer ismerete	0,17	0	0	0,17	6	0	0	6	
	A szociális segítség etikája	0,31	0	0	0,31	11	0	0	11	
	Ismerkedés a szociális ellátórendszer intézményeivel	0,33	0	0	0,33	12	0	0	12	
	Krízis- kitől kérhetek segítséget	0,14	0	0	0,14	5	0	0	5	
	Függőség - szenvedély	0,36	0	0	0,36	13	0	0	13	
	Humán szolgáltatások	0,36	0	0	0,36	13	0	0	13	
	Szociális gondoskodás	0,33	0	0	0,33	12	0	0	12	
	Tanulási terület összórászama	11,0	0,0	1,0	12,0	396	0	31	427	
	Mentálhigiénés feladatok	Mentálhigiénés alapismeretek	0,5	1,0	1,0	2,5	18	36	31	85
		A mentálhigiéné alapfogalmai	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4
		A mentálhigiénés segítség módszerei	0,11	0,28	0,00	0,39	4	10	0	14
		Krízis, krízisintervenció	0,06	0,28	0,00	0,33	2	10	0	12
A segítő kapcsolat		0,08	0,44	0,00	0,53	3	16	0	19	

A gondozás mentálhigiénés vonatkozásai	0,06	0,00	0,32	0,38	2	0	10	12
Szakmai identitás fejlesztése	0,08	0,00	0,68	0,76	3	0	21	24
Egészség gondozás és mentálhigiénés rehabilitáció	0,50	1,0	1,0	2,5	18	36	31	85
Az egészség, betegség, prevenció	0,11	0,33	0,00	0,44	4	12	0	16
Veszélyes életkorok és veszélyeztetett helyzetek	0,06	0,33	0,00	0,39	2	12	0	14
Az egészségmegőrzés a családban és a családon kívül	0,06	0,33	0,00	0,39	2	12	0	14
A mentálhigiénés rehabilitáció fogalma, folyamata	0,06	0,00	0,00	0,06	2	0	0	2
A rehabilitáció feltételei és akadályai	0,06	0,00	0,13	0,18	2	0	4	6
A rehabilitáció területei és intézményrendszere	0,00	0,00	0,23	0,23	0	0	7	7
Rehabilitáció a pszichiátriai ellátásban	0,06	0,00	0,23	0,28	2	0	7	9
Rehabilitáció a szenvedélybeteg gondozásában	0,06	0,00	0,16	0,22	2	0	5	7
Habilitáció a fogyatékkal élők gondozásában	0,06	0,00	0,26	0,31	2	0	8	10
Esetmegbeszélés, szupervízió a gyakorlatban	0,5	1,5	0,0	2,0	18	54	0	72
Esetfeldolgozás	0,00	0,39	0,00	0,39	0	14	0	14
Szupervízió	0,00	0,39	0,00	0,39	0	14	0	14
Kommunikáció és konfliktuskezelés	0,00	0,17	0,00	0,17	0	6	0	6
Szakmai együttműködés és segítő kapcsolat	0,06	0,17	0,00	0,22	2	6	0	8
A segítő segítése	0,22	0,22	0,00	0,44	8	8	0	16
Reziliencia és a Burn-out	0,22	0,17	0,00	0,39	8	6	0	14
Szakmai gyakorlat	0,5	1,0	2,0	3,5	18	36	62	116
Megfigyelési gyakorlat	0,19	0,00	0,00	0,19	7	0	0	7
Egészségmegőrzési és rehabilitációs gyakorlat	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4

	Mentálhigiénés esetmunka gyakorlata	0,19	0,33	0,39	0,91	7	12	12	31
	Közösségben vagy csoportban végzett mentálhigiénés munka	0,00	0,33	0,65	0,98	0	12	20	32
	Egészségnevelés gyakorlata különböző ellátási területeken	0,00	0,33	0,32	0,66	0	12	10	22
	Aktivitás, foglalkoztatás gyakorlata a különböző ellátási területeken	0,00	0,00	0,32	0,32	0	0	10	10
	Érdekvédelem	0,00	0,00	0,32	0,32	0	0	10	10
	Pszichológiai alapismeretek	0,5	1,0	1,0	2,5	18	36	31	85
	Bevezetés a pszichológiába, pszichológiai alapfogalmak	0,17	0,00	0,00	0,17	6	0	0	6
	Fejlődéslélektani alapismeretek	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4
	Egészséges személyiségfejlődés lélektani alapjai	0,22	0,00	0,00	0,22	8	0	0	8
	Szociálpszichológiai alapismeretek	0,00	0,33	0,00	0,33	0	12	0	12
	Egészség pszichológiai alapok	0,00	0,67	0,00	0,67	0	24	0	24
	A veszteség pszichológiája	0,00	0,00	0,65	0,65	0	0	20	20
	Pszichoszomatikus betegségek	0,00	0,00	0,35	0,35	0	0	11	11
	Tanulási terület összórászama	2,5	5,5	5,0	13,0	90	198	155	443
Szociális gondozás	Időskorúak támogatási feladatai	2,0	0,0	0,0	2,0	72	0	0	72
	Egészségügyi, élettani és kórélettani alapismeretek	0,33	0,00	0,00	0,33	12	0	0	12
	Időskorúak a társadalomban és a családban	0,17	0,00	0,00	0,17	6	0	0	6
	Az élettani és kóros öregedés jellemzői	0,33	0,00	0,00	0,33	12	0	0	12
	Gerontológiai alapismeretek	0,33	0,00	0,00	0,33	12	0	0	12
	Időseket támogató ellátások	0,44	0,00	0,00	0,44	16	0	0	16
	Szociálgerontológiai alapismeretek	0,39	0,00	0,00	0,39	14	0	0	14

Geriátriai ismeretek	0,0	0,5	1,0	1,5	0	18	31	49
Geriátria értelmezése	0,00	0,25	0,00	0,25	0	9	0	9
Diagnosztika idős korban	0,00	0,25	0,00	0,25	0	9	0	9
Klinikai geriátria	0,00	0,00	0,32	0,32	0	0	10	10
Sürgősségi ellátás, traumatológiai problémák és műtéti javallatok	0,00	0,00	0,32	0,32	0	0	10	10
Gyógyszeres terápia idős korban	0,00	0,00	0,35	0,35	0	0	11	11
Geriátriai ápolási és gyakorlati ismeretek	0,0	0,0	1,0	1,0	0	0	31	31
Krónikus betegségben szenvedő és fogyatékkal élő idősök ápolásának ismeretei	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Gyógyíthatatlan betegek ápolása	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Egészségmegőrzés idős korban	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
Rekreáció és szabadidős foglalkozások idős korban	0,00	0,00	0,16	0,16	0	0	5	5
Időskorúak gondozásának gyakorlata	0,00	0,00	0,39	0,39	0	0	12	12
Intézményi és gondozási adminisztráció gyakorlata idősgondozásban	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Pszichiátriai betegek gondozási és gyakorlati feladatai	0,0	0,0	2,0	2,0	0	0	62	62
Pszichiátriai betegség értelmezése történelmi koronként	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Pszichiátriai betegségek fiziológiai okai, családi, társadalmi háttere	0,00	0,00	0,32	0,32	0	0	10	10
Pszichiátriai betegségek fajtái, tünetei	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Addiktológiai betegségek pszichiátriai összefüggései	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Pszichiátriai betegek szociális és egészségügyi ellátása	0,00	0,00	0,32	0,32	0	0	10	10

Pszichiátriai betegek komplex gondozása	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Pszichiátriai betegek ellátásának etikai és emberi jogi vonatkozásai	0,00	0,00	0,26	0,26	0	0	8	8
Pszichiátriai betegek intézményi gondozásának gyakorlata	0,00	0,00	0,32	0,32	0	0	10	10
Intézményi és gondozási adminisztráció gyakorlata pszichiátriai betegek ellátásában	0,00	0,00	0,26	0,26	0	0	8	8
Addiktológiai betegek gondozási és gyakorlati feladatai	0,0	0,0	1,0	1,0	0	0	31	31
Addiktológiai betegség értelmezése történelmi koronként	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
Addiktológiai betegségek fiziológiai okai, családi, társadalmi háttere	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
Addiktológiai betegségek fajtái, tünetei	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
Addiktológiai betegségek pszichiátriai összefüggései	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
Addiktológiai betegek szociális és egészségügyi ellátása	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
Addiktológiai betegek komplex gondozása	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Addiktológiai betegek ellátásának etikai és emberi jogi vonatkozásai	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
Addiktológiai betegek intézményi gondozásának gyakorlata	0,00	0,00	0,26	0,26	0	0	8	8
Intézményi és gondozási adminisztráció gyakorlata addiktológiai betegek ellátásában	0,00	0,00	0,16	0,16	0	0	5	5
Fogyatékkal élők gondozási és gyakorlati feladatai	0,0	0,0	1,0	1,0	0	0	31	31

	Fogyatékoság fogalma, fajtái	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
	Fogyatékkal élők gondozásának, segítségének megfigyelése, a gondozás lehetőségei	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
	Részvétel a gondozási, támogatási folyamat tervezésében, dilemmák értelmezése	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
	Testi ellátás, fizikai érintkezés jelentősége	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
	Fejlesztés módjai, lehetőségei (Bazális stimuláció)	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
	Fejlesztési és rehabilitációs terv készítése, kialakításának és megvalósításának lehetősége	0,00	0,00	0,10	0,10	0	0	3	3
	Fogyatékkal élők integrációjának elősegítése, akadálymentesítés lehetőségei	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
	Gyógyászati segédeszközök fajtái, beszerzése, használatának megtanítása	0,00	0,00	0,13	0,13	0	0	4	4
	Foglalkoztatás területei: készségfejlesztő, szintentartó, szórakoztató foglalkozások feltételeinek megteremtése. Fejlesztő foglalkoztatás és akkreditált foglalkoztatás	0,00	0,00	0,06	0,06	0	0	2	2
	Tanulási terület összóraszáma	2,0	0,5	6,0	8,5	72	18	186	276
Egészségügyi ismeretek	Anatómiai és élettani ismeretek	1,0	0,0	0,0	1,0	36	0	0	36
	Emberi test felépítése, szerveződés szintjei	0,06	0,00	0,00	0,06	2	0	0	2
	Mozgásrendszer felépítése működése	0,08	0,00	0,00	0,08	3	0	0	3
	Légzőrendszer felépítése, működése	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4

Keringési rendszer felépítése, működése	0,17	0,00	0,00	0,17	6	0	0	6
A vérképzőrendszer és nyirokrendszer felépítése, működése	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4
Emésztőrendszer felépítése, működése	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4
A vizelet kiválasztó és szaporodó szervrendszer felépítése, működése	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4
A hormonális rendszer felépítése, működése	0,08	0,00	0,00	0,08	3	0	0	3
Idegrendszer felépítése, működése	0,11	0,00	0,00	0,11	4	0	0	4
Az érzékszervek	0,06	0,00	0,00	0,06	2	0	0	2
Egészségügyi alapismeretek	0,5	1,5	0,0	2,0	18	54	0	72
Általános kórtani és immunitástani ismeretek	0,50	0,00	0,00	0,50	18	0	0	18
Részletes kórtani ismeretek	0,00	0,47	0,00	0,47	0	17	0	17
Mikrobiológiai és járványtani alapismeretek	0,00	0,25	0,00	0,25	0	9	0	9
Népegészségügyi és környezetegészségügyi alapismeretek	0,00	0,25	0,00	0,25	0	9	0	9
Egészségvédelem, egészségfejlesztés	0,00	0,25	0,00	0,25	0	9	0	9
Higiéné - Fertőtlenítés, sterilizálás, infekciókontroll	0,00	0,14	0,00	0,14	0	5	0	5
Készségfejlesztés az ápoló egészségnevelő és higiénés tevékenységeiben	0,00	0,14	0,00	0,14	0	5	0	5
A szakgondozó ápolási feladatai diagnosztikai és terápiás beavatkozások során	0,0	1,0	0,5	1,5	0	36	15	51
Diagnosztikai és terápiás alapismeretek	0,00	0,39	0,00	0,39	0	14	0	14
Készségfejlesztés a diagnosztikai célú ápolói tevékenységekben	0,00	0,11	0,00	0,11	0	4	0	4
Gyógyszertani és	0,00	0,22	0,00	0,22	0	8	0	8

gyógyszerelési ismeretek								
Speciális gyógyszerelési ismeretek, feladatok	0,00	0,17	0,00	0,17	0	6	0	6
Készségfejlesztés a terápiás célú ápolói tevékenységekben és az ápolási dokumentumok vezetésében, kezelésében	0,00	0,11	0,48	0,59	0	4	15	19
Elsősegélynyújtás	0,0	0,5	0,0	0,5	0	18	0	18
Elsősegélynyújtási alapismeretek	0,00	0,03	0,00	0,03	0	1	0	1
Elsősegélynyújtási algoritmusok és alkalmazásuk a sérülteknél	0,00	0,22	0,00	0,22	0	8	0	8
Hirtelen rosszzullétek és ellátásuk	0,00	0,11	0,00	0,11	0	4	0	4
Tömegkatasztrófa. Teendők tömegkatasztrófa esetén	0,00	0,06	0,00	0,06	0	2	0	2
Munka-, tűz-, és balesetvédelmi alapfogalmak és feladatok ellátása	0,00	0,08	0,00	0,08	0	3	0	3
Ápolástani, gondozástani ismeretek	0,0	2,0	1,0	3,0	0	72	31	103
Ápolási és gondozási alapismeretek	0,00	0,28	0,00	0,28	0	10	0	10
Ápolási modellek. Ápolási folyamat.	0,00	0,14	0,00	0,14	0	5	0	5
Egészséges és akadályozott ember gondozása, ápolása	0,00	0,28	0,00	0,28	0	10	0	10
Gyógyíthatatlan, haladékos beteg gondozása és ápolása	0,00	0,14	0,00	0,14	0	5	0	5
Ápolási beavatkozások	0,00	0,28	0,00	0,28	0	10	0	10
Készségfejlesztés ápolási beavatkozások során	0,00	0,28	0,52	0,79	0	10	16	26
Betegmegfigyelés	0,00	0,39	0,00	0,39	0	14	0	14
Készségfejlesztés a betegmegfigyelési tevékenységekben és az ápolási dokumentumok vezetésében, kezelésében	0,00	0,22	0,48	0,71	0	8	15	23
Tanulási terület	1,5	5,0	1,5	8,0	54	180	46	280

	összóraszáma								
A szociális munka és a szociálpolitika alapjai	Szociálismunka gyakorlata	0,0	1,5	1,0	2,5	0	54	31	85
	Általános szociális munka	0,00	0,44	0,00	0,44	0	16	0	16
	Szociális munka értékei, etikai kódex	0,00	0,17	0,00	0,17	0	6	0	6
	Szociális munka egyénnel és családokkal	0,00	0,44	0,00	0,44	0	16	0	16
	Szociális munka csoportokkal	0,00	0,00	0,26	0,26	0	0	8	8
	Közösségi szociális munka	0,00	0,00	0,26	0,26	0	0	8	8
	Kommunikációs és laborgyakorlatok	0,00	0,22	0,26	0,48	0	8	8	16
	Esetfeldolgozás	0,00	0,22	0,23	0,45	0	8	7	15
	Szociálpolitikai és jogi alapismeretek	0,0	1,5	0,5	2,0	0	54	15	69
	Szociálpolitikai alapismeretek	0,00	0,28	0,00	0,28	0	10	0	10
	A szociális intézményrendszer	0,00	0,28	0,00	0,28	0	10	0	10
	Családjogi alapismeretek, családtámogatási rendszer	0,00	0,28	0,00	0,28	0	10	0	10
	Jogi esetfeldolgozás	0,00	0,39	0,26	0,65	0	14	8	22
	Adminisztráció	0,00	0,28	0,23	0,50	0	10	7	17
	Társadalomismeret	0,0	0,5	0,0	0,5	0	18	0	18
	Társadalomismereti alapfogalmak	0,00	0,17	0,00	0,17	0	6	0	6
	A mai magyar társadalom jellemzői	0,00	0,17	0,00	0,17	0	6	0	6
	A társadalmi helyzet és az egészség összefüggései	0,00	0,17	0,00	0,17	0	6	0	6
	Portfólió	0,0	0,5	1,0	1,5	0	18	31	49
	A portfólió készítés alapja	0,00	0,06	0,00	0,06	0	2	0	2
	Bemutakozás, célkitűzés	0,00	0,06	0,00	0,06	0	2	0	2
	Dokumentumgyűjtés	0,00	0,39	0,52	0,91	0	14	16	30
	Összegzés, reflexió	0,00	0,00	0,23	0,23	0	0	7	7
	Felkészülés a szóbeli prezentációra	0,00	0,00	0,26	0,26	0	0	8	8
	Tanulási terület összóraszáma	0,0	4,0	2,5	6,5	0	144	77	221
	Egybefüggő szakmai gyakorlat:	80	80						160
Heti szakmai óraszám összesen esti munkarendben	17,0	15,0	16,0	48,0	612	540	495	1647	
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	36	129	31	67	

						6		
Éves szakmai óraszám összesen esti munkarendben	612	540	495	1107	612	540	495	1107
Éves óraszám összesen esti munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)	648	576	526	1174	648	576	526	1714
Tanítási hetek száma	36	36	31	103	36	36	31	103

3.2.1. A Pénzügyi-számviteli ügyintéző szakma

Megnevezés	Alapadatok
A szakma azonosító száma	5 0411 09 01
A szakma megnevezése	Pénzügyi-számviteli ügyintéző
Szakirány megnevezése	
Ágazat megnevezése	Gazdálkodás és menedzsment
Programkövetelmény száma	
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	Gazdálkodás és menedzsment

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- A pénzügyi és számviteli tudása alkalmassá teszi, hogy aktív és meghatározó tagja legyen a gazdálkodó szervezet pénzügyi menedzsmentjének.
- Kompetenciái birtokában kulcsszerepet játszik a pénzügyi és számviteli (rész)feladatok elvégzésében, ellenőrzésében.
- Számítógépes programcsomagok, informatikai alkalmazások, irodai szoftverek és adatbázisok segítségével az előírásoknak megfelelően könyvelői, kontirozói, számlázási, ügyviteli és ügyintézői feladatokat végez, adóbevallást készít.
- Elvégzi a gazdálkodó szervezet adó- és járulékfizetési kötelezettségeihez kapcsolódó elektronikus ügyintézési feladatokat. Szóban és írásban kapcsolatot tart a vállalkozás pénzforgalmi szolgáltatójával.
- A szabályoknak megfelelően intézi a számlákkal és házipénztárral kapcsolatos feladatokat, a ki- és befizetéseket, valamint az utalásokat.
- Nyilvántartja, kezeli a pénzügyi és számviteli bizonylatokat, iratanyagokat, megrendeléseket és szerződéseket. Egyezteti a bejövő és kimenő számlákat.
- A pénz- és hitelműveletekkel kapcsolatos ügyintézést végez.
- Összegyűjti, rendszerezi az értékelő munkához szükséges adatokat és információkat, erre alapozva statisztikai összeállításokat, előterjesztéseket készít.
- Szakmai irányítással befektetési döntések, vállalkozásfinanszírozási feladatok adminisztratív teendőit végrehajtja. Kezdeményezője a felhőalapú pénzügyi szolgáltatások alkalmazásának.
- Felelősségteljes és precíz munkája során mindvégig ügyel az adatkezelés, az informatikai biztonság normáinak betartására és az üzleti titok megőrzésére.
- Munkája során betartatja a munka-, környezet-, vagyon-, tűz-, balesetvédelmi és egészségügyi előírásokat.

- A környezettudatos tevékenységeket előnyben részesíti.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	középfokú végzettség
Alkalmassági követelmények	
<ul style="list-style-type: none"> • Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat 	nem szükséges
<ul style="list-style-type: none"> • Pályaalkalmassági vizsgálat 	nem szükséges

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

- Tudatosan használja a gazdasági élettel kapcsolatos alapfogalmakat, felismeri a gazdasági élet szereplőit, azok kapcsolatrendszerét.
- Megadott szempontok alapján meghatározza a családi háztartás feladatait, bevételeit és kiadásait, megtervezi a háztartás pénzgazdálkodását.
- Magabiztosan tesz különbséget a vállalkozás belső és külső érintettjei és azok érdekeltségi rendszere között.
- Értelmezi a munkavállalók kapcsolatát a vállalkozással, feltárja a munkaviszony létesítésének fontosabb elemeit, azonosítja a munkaszerződés formai és tartalmi elemeit.
- Összehasonlítja a vállalkozási formákat, vállalkozások alapításának, működésének, megszűnésének jellemzőit.
- Megadott szempontok alapján képes kiválasztani a legmegfelelőbb vállalkozási formát. Megfogalmazza az egyéni vállalkozás alapításának feltételeit, az alapítás módját.
- Meghatározza a vállalkozások gazdasági feladatait, elkészít alapvető gazdasági számításokat, és értelmezi a kapott eredményeket.
- Ismeri a leltár készítésének folyamatát, szabályait, a leltározás során alkalmazandó bizonylatokat és azok használatát.
- Értelmezi a különböző adózási alapfogalmakat, érti az alapvető adónemek lényegét. Használja a vállalkozás működéséhez szükséges ügyfélkapu szolgáltatásokat.
- Bekapcsolódik online ügyintézés folyamatába. Használja a felhőszolgáltatások által biztosított lehetőségeket, létrehoz, módosít dokumentumokat.
- Adott szituációnak megfelelően tudatosan alkalmazza a viselkedéskultúra elvárásainak megfelelő kapcsolattartási szabályokat.
- Kezeli a vállalkozás adatait, rögzíti, tárolja azokat az előírásoknak megfelelően. Megbízható adatforrásokat használ.
- Szakmai útmutatásnak megfelelően elkészíti a hivatalos dokumentumokat.
- Minden területen környezettudatos magatartásra törekszik.

A Pénzügyi-számviteli ügyintéző szakképesítésben a tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök heti és éves óraszámai a 2 évfolyamos felnőttképzésben, esti munkarendben

Tanulási területek	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként		Heti óraszám összesen	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Képzési óraszám összesen
		1/13.	2/14.		1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5	18	0	18
	Álláskeresés	0,14	0	0,14	5	0	5

	Munkajogi alapismeretek	0,14	0	0,14	5	0	5
	Munkaviszony létesítése	0,11	0	0,11	4	0	4
	Munkanélküliség	0,11	0	0,11	4	0	4
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelven	0	1,0	1,0	0	31	31
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések	0	0,19	0,19	0	6	6
	Önéletrajz és motivációs levél	0	0,32	0,32	0	10	10
	"Small talk" - általános társalgás	0	0,19	0,19	0	6	6
	Állásinterjú	0	0,29	0,29	0	9	9
Gazdálkodási alapterveknyeségek ellátása	Gazdasági és jogi alapismeretek	2,0	0	2,0	72	0	72
	Gazdasági alapfogalmak	0,28	0	0,28	10	0	10
	A háztartások gazdálkodása	0,11	0	0,11	4	0	4
	Fogyasztói magatartás	0,11	0	0,11	4	0	4
	A vállalat termelői magatartása	0,50	0	0,50	18	0	18
	Az állam gazdasági szerepe, feladatai	0,22	0	0,22	8	0	8
	A nemzetgazdaság ágazati rendszere	0,17	0	0,17	6	0	6
	Nemzetközi gazdaság kapcsolatok	0,06	0	0,06	2	0	2
	Marketing alapfogalmak	0,11	0	0,11	4	0	4
	Jogi alapismeretek	0,17	0	0,17	6	0	6
	Tulajdonjog	0,11	0	0,11	4	0	4
	Kötelmi jog	0,17	0	0,17	6	0	6
	Vállalkozások működtetésének alapismeretei	1,5	0,0	1,5	54	0	54
	A vállalkozások gazdálkodása	0,28	0	0,28	10	0	10
	A gazdálkodási folyamatok eredménye	0,28	0	0,28	10	0	10
	Statisztikai alapismeretek	0,50	0	0,50	18	0	18
	Banki alapismeretek	0,22	0	0,22	8	0	8
	Könyvvezetési alapok	0,22	0	0,22	8	0	8
	Tanulási terület összórászama	4,0	1,0	5,0	144	31	175
	Üzleti kultúra és információkezelés	Kommunikáció	1,0	0,0	1,0	36	0
Kapcsolatok a mindennapokban		0,22	0,00	0,22	8	0	8
A munkahelyi kapcsolattartás szabályai		0,33	0,00	0,33	12	0	12
Kommunikációs folyamat		0,22	0,00	0,22	8	0	8
Ön- és társismeret fejlesztése		0,22	0,00	0,22	8	0	8
Digitális alkalmazások		2,5	0,0	2,5	90	0	90

	Munkavédelmi ismeretek	0,11	0,00	0,11	4	0	4
	Tízujjas, vakon gépelés	1,50	0,00	1,50	54	0	54
	Levelezés és iratkezelés	0,39	0,00	0,39	14	0	14
	Digitális alkalmazások	0,50	0,00	0,50	18	0	18
	Tanulási terület összórászáma	3,5	0,0	3,5	126	0	126
Vállalkozások gazdálkodási feladatai	Gazdálkodási ismeretek	1,0	1,5	2,5	36	47	83
	A vállalkozások gazdasági feladatai	0,17	0,00	0,17	6	0	6
	Gazdálkodás a befektetett eszközökkel	0,36	0,00	0,36	13	0	13
	Készletgazdálkodás, logisztikai rendszer	0,47	0,19	0,67	17	6	23
	Munkaerő és bér-gazdálkodás	0,00	0,81	0,81	0	25	25
	A vállalkozás vezetése, szervezete és stratégiája	0,00	0,29	0,29	0	9	9
	A vállalkozások válsága	0,00	0,23	0,23	0	7	7
	Gazdasági számítások	0,5	0,5	1,0	18	15,0	33
	Pénzügyi számítások	0,25	0,48	0,73	9	15	24
	Statisztikai számítások	0,25	0,00	0,25	9	0	9
	Tanulási terület összórászáma	1,5	2,0	3,5	54	62	116
Pénzügyi ügyintézői feladatok	Pénzügy	3,0	2,5	5,5	108	78	186
	A pénzügyi intézményrendszer	0,25	0,00	0,25	9	0	9
	Bankügyletek	0,31	0,00	0,31	11	0	11
	A pénz időértéke	0,36	0,00	0,36	13	0	13
	A pénzforgalom	0,25	0,00	0,25	9	0	9
	A pénzkezelés bizonylatjai	0,44	0,00	0,44	16	0	16
	A vállalkozások finanszírozása	0,58	0,00	0,58	21	0	21
	A vállalkozások pénzügyi teljesítményének mérése	0,31	0,00	0,31	11	0	11
	Nemzetközi pénzügyek	0,00	0,29	0,29	0	9	9
	Pénzügyi piacok és termékeik	0,00	0,74	0,74	0	23	23
	Befektetések értékelése	0,00	0,81	0,81	0	25	25
	Biztosítási alapszempontok	0,00	0,16	0,16	0	5	5
	Komplex pénzügyi feladatok	0,50	0,52	1,02	18	16	34
	Irodai szoftverek alkalmazása	0,0	1,5	1,5	0	46	46
	Irodai szoftverek szakmai alkalmazása	0,00	1,48	1,48	0	46	46
	Adózás	1,0	1,0	2,0	36	31	67
	Az államháztartás rendszere	0,11	0,00	0,11	4	0	4
Az adózás rendje, az adóigazgatási	0,17	0,00	0,17	6	0	6	

	rendtartás						
	Személyi jövedelemadózás és bért terhelő járulékok	0,44	0,00	0,44	16	0	16
	Az egyéni vállalkozó jövedelemadózási formái	0,28	0,00	0,28	10	0	10
	Társaságok jövedelemadózása	0,00	0,32	0,32	0	10	10
	Általános forgalmi adó	0,00	0,29	0,29	0	9	9
	Helyi adók	0,00	0,26	0,26	0	8	8
	Gépjárműadó és cégaadó	0,00	0,13	0,13	0	4	4
	Elektronikus bevallás	0,0	2,0	2,0	0	62	62
	A gyakorlat előkészítése	0,00	0,13	0,13	0	4	4
	Az elektronikus bevallás gyakorlata	0,00	1,61	1,61	0	50	50
	A bevallások ellenőrzése	0,00	0,26	0,26	0	8	8
	Tanulási terület összórászama	4,0	7,0	11,0	144	217	361
Könyvvizetés és beszámoló készítés feladatai	Számvitel	3,0	3,0	6,0	108	94	202
	A számviteli törvény és az éves beszámoló	0,50	0,00	0,50	18	0	18
	A számlakeret, könyvelési tételek szerkesztése	0,72	0,00	0,72	26	0	26
	Tárgyi eszközökkel és immateriális javakkal kapcsolatos elszámolás	0,67	0,00	0,67	24	0	24
	Vásárolt készletek elszámolása	0,61	0,00	0,61	22	0	22
	Jövedelemelszámolás	0,50	0,00	0,50	18	0	18
	Kötelezettségekkel kapcsolatos elszámolások	0,00	0,48	0,48	0	15	15
	Költségekkel kapcsolatos elszámolások	0,00	0,52	0,52	0	16	16
	Saját termelésű készletekkel kapcsolatos elszámolások és eredménymegállapítás	0,00	0,52	0,52	0	16	16
	Pénzügyi és hitelműveletekkel kapcsolatos elszámolások	0,00	0,52	0,52	0	16	16
	A zárás, az éves beszámoló	0,00	1,00	1,00	0	31	31
	Számviteli esettanulmányok	1,0	1,0	2,0	36	31	67
	Számviteli bizonylatok	0,33	0,00	0,33	12	0	12
	Könyvelési tétel szerkesztése	0,33	0,00	0,33	12	0	12
	A pénzkezeléshez kapcsolódó bizonylatok	0,17	0,00	0,17	6	0	6
	Tárgyi eszközök nyilvántartása	0,17	0,00	0,17	6	0	6
	Vásárolt készletek bizonylatai	0,00	0,26	0,26	0	8	8
	Jövedelemelszámolás bizonylata	0,00	0,26	0,26	0	8	8
	Komplex számviteli esettanulmányok	0,00	0,48	0,48	0	15	15

Számítógépes könyvelés	0,0	2,0	2,0	0	62	62
Szoftverjog és etika, adatvédelem	0,00	0,06	0,06	0	2	2
A könyvelési programokkal kapcsolatos követelmények	0,00	0,06	0,06	0	2	2
Főkönyvi és folyószámla-könyvelési rendszer	0,00	0,42	0,42	0	13	13
Tárgyieszköz-nyilvántartó program	0,00	0,42	0,42	0	13	13
Készletnyilvántartó program	0,00	0,42	0,42	0	13	13
Bérelszámoló program alkalmazása	0,00	0,42	0,42	0	13	13
Integrált vállalati rendszerek	0,00	0,19	0,19	0	6	6
Tanulási terület összórászáma	4,0	6,0	10,0	144	187	331
Heti szakmai óraszám összesen esti munkarendben	17,0	16,0	33,0	612	497	1109
Osztályfőnöki óra	1	1	1	36	31	67
Éves szakmai óraszám összesen esti munkarendben	612	497	1109	612	497	1109
Éves óraszám összesen esti munkarendben (osztályfőnöki órával együtt)	648	528	1176	648	528	1176
Tanítási hetek száma	36	31	67	36	31	67

4. Záró rendelkezések

A Pedagógiai Program érvényességi ideje

A módosított Pedagógiai Program a jogszabályok változása, a képzések módosulása vagy bármely egyéb, a Pedagógiai Program tartalmát befolyásoló változás esetén felülvizsgálandó és szükség esetén bármikor módosítható azzal, hogy a módosítások a következő tanév kezdetétől érvényesek. Ezen pedagógiai program módosítás 2024. szeptember 01-től lép érvénybe és visszavonásig érvényes.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet az iskola főigazgatója, a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközösségek.

A tanulók a pedagógiai program módosítását a Diákönkormányzati képviselői útján javasolhatják.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy, legitimált példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola irattárában,
- az iskola főigazgatójánál,
- a tagintézmények vezetőinél,
- az iskola weboldalán (<https://mediaacademy.hu/>)

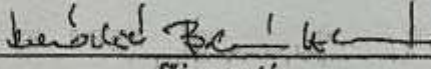
5. Legitimációs záradék

5. Legitimációs záradékok

5.1. A szakmai munkaközösség elfogadó nyilatkozata

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola pedagógiai programját a 2024. május 31-én megtartott értekezleten a szakmai munkaközösség 100 %-os szavazati aránnyal elfogadta. Az elfogadásról jegyzőkönyv készült, amelynek mellélete egy jelenléti ív. A szakmai munkaközösség elfogadását követően az intézmény pedagógiai programját jóváhagyom.

Nyíregyháza, 2024. június 04.

főigazgató
a szakmai munkaközösség nevében

5.2. Az intézmény fenntartójának jóváhagyó nyilatkozata

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola pedagógiai programját 2024. június 6-án jóváhagyom. A pedagógiai program nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek miatt a fenntartóra többletköltség hárulna. Év közben a működtetéssel kapcsolatban esetleg felmerülő többletköltségeket a fenntartó átvállalja.

Nyíregyháza, 2024. június 06.

a fenntartó képviselője

6. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja
2. számú melléklet: A Nyírbátori Tagintézmény komplex programja
3. számú melléklet: A Szegedi Tagintézmény programja
4. számú melléklet: Helyi tantervek

Leonardo Média Akadémia Gimnázium Szakgimnázium Technikum és Általános Iskola

4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.

OM azonosító: 200779

Honlap: <https://mediaacademy.hu/>

FEJLESZTŐ PROGRAM

**A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK IN-
TEGRÁLT NEVELÉSÉHEZ, OKTATÁSHOZ**

A Pedagógiai Program 1. számú melléklete

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés.....	5
2.	A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában	7
3.	A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátása.....	8
3.1.	A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei	8
3.2.	A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai.....	9
3.3.	A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők	9
4.	A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára	10
5.	A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése és oktatása	12
6.	Sajátos nevelési igényű tanulók segítése.....	12
7.	Az autista tanulók fejlesztését segítő program.....	13
7.1.	Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alap- elvei, az aktív tanulás támogatása.....	13
7.2.	Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében.....	14
7.3.	A Nat alkalmazása az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelése- oktatása során	15
7.4.	A kulcskompetenciák fejlesztése	15
7.5.	Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció	16
7.6.	Együttműködés a családdal és más partnerekkel	17
8.	Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének prog- ramja.....	18
8.1.	Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői	18
8.2.	Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során	19
8.3.	Kiemelt kompetenciaterületek	19
8.4.	Értékelés (tanulási eredmény).....	21
8.5.	Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció	22
9.	A beszéd fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei	23
10.	A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja	32
10.1.	Nevelési és oktatási alapelvek	32
10.2.	Nevelési-oktatási célok – részcélok, az elérés útjai.....	32
10.3.	Az integráció.....	34
10.4.	A Nat alkalmazása a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése-ok- tatása során	35
10.5.	Kulcskompetenciák fejlesztése.....	35
10.6.	A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció.....	39
11.	A mozgáskorlátozott tanulók iskolai neve- lésének-oktatásának programja	40
11.1.	A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei.....	40
11.2.	A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának céljai, kiemelt fel- adatai	41
11.3.	A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a mozgáskorlátozott tanulók nevelése- oktatása során	43
11.4.	Kompetenciafejlesztés mozgáskorlátozott tanulók esetében.....	44
12.	Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanu- lók iskolai nevelésének-oktatásának programja	44
12.1.	Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelés- oktatásának alapelvei.....	44
12.2.	Olvasási zavar.....	47
12.3.	Íráskép zavara	47
12.4.	Helyesírás zavara	48
12.5.	Számolási zavar	48
12.6.	Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar	49
12.7.	Magatartásszabályozási zavar.....	49

12.8.	A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során	50
12.9.	Kulcskompetenciák fejlesztése.....	51
12.10.	Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)	53
12.11.	Habilitáció/rehabilitáció	53
13.	Különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok.....	54
14.	A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei	56
14.1.	A hallási (hallássérült) tanuló	56
14.2.	A hallássérült tanulók fejlesztésének alapelvei	57
14.3.	A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése	58
14.4.	A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a hallássérült gyermekek nevelésében-oktatásában	60
14.4.1.	Testi és lelki egészségre nevelés.....	60
14.4.2.	Önismeret és a társas kultúra fejlesztése.....	60
14.4.3.	Médiatudatosságra nevelés	61
14.4.4.	tanulás tanítása, pályaeorientáció	61
14.4.5.	Nemzeti öntudat, hazafias nevelés.....	62
14.4.6.	fenntarthatóság, környezettudatosság	62
14.5.	A kulcskompetenciák fejlesztése.....	62
14.6.	Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások	64
14.7.	Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai	69
14.8.	A hallássérült tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és re- habilitációs foglalkozásai.....	71
14.9.	A halmozottan sérült hallássérült tanulók fejlesztése.....	73
14.10.	Állapotmegismerés, szakértői vélemény	75
14.11.	Differenciálás.....	75
15.	A látási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei	76
15.1.	A látási fogyatékos tanuló	76
15.2.	A látássérült tanulók iskolai fejlesztése.....	77
15.2.1.	A látássérült tanulók tanulásának és tanításának alapelvei, céljai és ki- emelt feladatai	77
15.2.2.	Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok.....	77
15.2.3.	A többségi iskolában történő együttnevelés	78
15.3.	A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése	79
15.3.1.	Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei.....	79
15.3.1.1.	Tanulási és nevelési célok	79
15.3.1.2.	A tanulás és tanítás alapelvei.....	81
15.3.1.3.	Mérés, értékelés és visszajelzés.....	83
15.3.1.4.	A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv.....	83
15.4.	Kompetenciafejlesztés, tanulási területek és tudástartalmak.....	83
15.4.1.	Kimelt kompetencterületek	83
15.4.2.	A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak ki- meneti tanulási céljai	85
15.4.2.1.	Magyar nyelv és irodalom	85
15.4.2.2.	Matematika	86
15.4.2.3.	Történelem és állampolgári ismeretek.....	86
15.4.2.4.	Idegen nyelv	86
15.4.2.5.	Művészetek.....	87
15.4.2.6.	Technológia	87
15.4.3.	Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai fog- lalkozás	88
15.5.	A gyengénlátó és a látásukat praktikusán jól használó aliglátó tanulók is- kolai fejlesztése	89

15.5.1. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei.....	89
15.5.1.1. Tanulási és nevelési célok	89
15.5.1.2. A tanulás és tanítás alapelvei.....	92
15.5.1.3. Egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele.....	92
15.5.1.4. Mérés, értékelés és visszajelzés.....	93
15.5.1.5. A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv.....	93
15.5.2. Kompetenciafejlesztés, kiemelt kompetenciaterületek.....	93
15.5.3. A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak ki- meneti tanulási céljai	95
15.5.4. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai fog- lalkozás	99
15.6. A halmozottan sérült látássérült tanulók nevelése-oktatása és fejlesztése	99

1. Bevezetés

*„Nézz hosszan egy gyermekarcra,
és látni fogod: ha van sors,
hát nagyon korán elkezdődik!”*
(Ansel Éva)

A köznevelés kiemelt feladata a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képe- séikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszke- dés lehetőségeinek megteremtése.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény 4.§ 25. pontja alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véle- ménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavar- ral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabá- lyozási zavarral) küzd.”

A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabi- litációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényé- ből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapo- tának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesül- jön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosí- tani.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a helyi tanterv a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot is tartalmazza, figyelemmel a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakra.

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozókon belül az irányelvek és alapprogramok között megjelentek az Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásához. Ezen irányelvek men- tén került kidolgozásra intézményünk fejlesztő programja.

Az alapító okiratban szereplő alapeladatokkal összhangban intézményünk azon sajátos neve- lési igényű, különleges bánásmódot igénylő gyermek általános iskolai ellátását vállalja, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

beszéd fogyatékos

- autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabá- lyozási za- varral) küzdő tanulók
- értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos tanulók
- ezen belül: az iskolai teljesítmény specifikus fejlődési rendellenességeivel (diszgrá- fia, diszlexia, aritmetikai készségek zavarával /dyscalculia/, illetve az aktivitás és fi- gyelem zava- rával) küzdenek.

- középsúlyos értelmi fogyatékos
- látási, hallási fogyatékos
- mozgásszervi fogyatékos

Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik. A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt. Iskolánk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait is.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:

- gyógypedagógus végzettségű utazó pedagógus segíti munkánkat,
- az Irányelvek figyelembevételével készített eltérő tanterv része az iskola helyi tantervének,
 - a fogyatékoság típusának megfelelő tankönyvek, tanulási segédletek,
- a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
- a fogyatékos tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása (év végén, értékelési lap)
- tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,
- képességfejlesztő játékok, eszközök, számítógépek fejlesztő programokkal.

Tárgyi feltételek

- fejlesztő és terápiás eszközök
- számítógép, számítógépes programok

Az SNI tanulók sikeres integrációjához elengedhetetlen az oktatás-nevelés minden területét átfogó differenciálás.

Differenciálás megjelenik:

- Segítségadás módjában, idejében, az alkalmazott módszerekben, közvetítési módban
- Tananyag tartalmában
- Óraszervezésben
- Tanítási-tanulási ütemben
- Célokban
- Számonkérés, értékelés módjában, típusában

Integráció - inklúzió

Az integráció-együttnevelés- során a hangsúly az együttes tevékenyedésen, a közös játékon, a közös tanuláson és a kölcsönös kommunikáción van. Célunk az inkluzív iskola, mely minden gyermek felé befogadó, és ennek a szemléletnek a következménye az együttnevelés.

- Változatos módszerek és óravezetés
- Differenciáló, önértékelésre is alapozó pedagógia
- A gyógypedagógus partner a megoldásban
- Szemléletváltás a teljes tantestületben
- Tanítási stílus az együttműködő tanulás, csoport- és pármunka

A differenciálás az a folyamat, mely során a pedagógus-függetlenül attól, hogy van-e az osztályában sajátos nevelési igényű tanuló, vagy nincs- a tanulási folyamatot az egyes gyermekek

egyéni szükségleteihez igazítja.

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;

igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;

szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;

az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

2. A Nemzeti alaptanterv és a választott keret- tanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóknak is érvényesek. A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a kollégiumi nevelés országos alapprogramját,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a többi tanulóval részben vagy egészben együtt (integráltan), azonos iskolai osztályban történő, illetve az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, iskolai osztályban a sajátos nevelési igényű tanulók számára külön szervezett (gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményekben) nevelésére-oktatására.

Az Irányelv célja

Az Irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekekénél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;

az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az általános iskola alsó tagozatán, illetve, ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;
a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit;
a sérült képességek, készségek, kompetenciák habilitációs, rehabilitációs, célú korrekciójának területeit;

3. A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátása

A tanulók között fennálló – egyéni adottságokból és igényekből adódó – különbségeket az iskolák a pedagógiai programok és helyi tantervek kialakításakor veszik figyelembe.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékos, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszhetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

3.1. A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét – az általános elveken túl – átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.
- A habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoporthoz tartozó igényeiktől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.
- A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a habilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett kell megjelenniük a tehetséggondozás feladatainak.

3.2. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékból, több fogyatékból együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékból, autizmus spektrumzavarból vagy egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.

Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.

Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.

Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

3.3. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
 - ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
 - cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket meg kell jeleníteni:

- az intézmény pedagógiai programjában,
- a helyi tantervben,
- a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- az egyéni fejlesztési tervben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus kompetenciája:

- a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
- a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli segítség;
- közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
- a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

4. A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés- oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze. A köznevelési törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhöz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többlétszorgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára, mint például:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagok;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok; fejlesztő helyiségek;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk). Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, önmagukhoz mért fejlődése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikus-ság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, a tanuló képességei kibontakoztatásának érdekében.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlat e-bank, iskolai „forrásközpont” működtetése – a pedagógusok által kidolgozott egyes differenciált tananyagok, feladatlapok stb. felhasználásával, melyeket az iskola minden pedagógusa használhat, illetve minden pedagógus gyarapítja az anyagokat.
- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai – esetenként egészségügyi
- eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (el-

fogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait;
- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- a neurodiverzitást figyelembe vevő oktatási módszerek, rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoz létre, melyben érvényesül a differenciált célkitűzés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek (az instrukciók adása terén is) alkalmazása, beleértve az értékelést is;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján:
 - terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozáson – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órákban
 - ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
 - alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
 - segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek

- önmagához mért fejlődésének megítélésében;
 - segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

5. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése és oktatása

Fogyatékoság típusához megfelelő és igazodó fejlesztő programok; előírt tananyag és követelmény

Alapelvek

A Nemzeti alaptanterv a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóinkra is érvényesek. Mint sajátos nevelési igényű tanulókat is nevelő-oktató iskola, pedagógiai programunk, helyi tantervünk elkészítésénél figyelembe vesszük az alábbiakat:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és „A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei” dokumentum rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általunk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

6. Sajátos nevelési igényű tanulók segítése

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a gyerekek iskolai teljesítményét javítják.

A fejlesztésbe bekerülők köre

Azon tanulók, akik az intelligenciaszintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak.

A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok tanulási képességvizsgálata alapján részképességzavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló magatartási zavarokkal küzdenek.

A képességfejlesztés a szülő beleegyezésével és aktív támogatásával végezhető. A fejlesztés tartalmilag kiterjed mindazon részterületekre, amelyeket a szakértői bizottság megjelöl.

Szervezeti formái

Egyéni fejlesztés (1-3 fő), - Kiscsoportos fejlesztés (4- 6 fő), a szakvéleményben illetve a szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

A fejlesztés célja

- a személyiségfejlődés, boldog, egészséges, erkölcsös ember
- a részképességzavarok megszüntetése

- az ismeretek bővítése

7. Az autista tanulók fejlesztését segítő program

7.1. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alap-elvei, az aktív tanulás támogatása

- a) Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- b) Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti (például: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés.) A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.
- c) Figyelembe kell vennünk, hogy a szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- d) A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- e) Iskolánk valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.
- f) Az iskolai élet minden területére kiterjesztjük a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).
- g) Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- h) A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- i) Törekszünk arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételtől. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.
- j) A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb

felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

- k) A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menutrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).
- l) A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.
- m) A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- n) Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- o) A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.
- p) A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- q) A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:
 - az ön- (esetleg köz-) veszélyes viselkedések kezelése,
 - a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
 - a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
 - az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

7.2. Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- a) A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- b) A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó

stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.

- c) Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- d) A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- e) A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- f) A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

Tanulási környezet

Az autizmus specifikuszavarral küzdő gyerekek nevelése-oktatása iskolánkban integráltan történik. Az intergráció teljes, funkcionális, a tanuló szükség esetén egyénre szabott segítséget kap az intézmény által foglalkoztatott autizmus spektrum pedagógiája szakos gyógypedagógustól, tanórai keretek között.

7.3. A Nat alkalmazása az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelése- oktatása során

A Nat nevelési céljai, tanulási területei esetükben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat szakaszaihoz rendelt tanulási célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot biztosítunk. Egyes tartalmak hangsúlyosabban jelenhetnek meg. A többlettartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést és munkakészségeket speciális habilitációkeretében tanítjuk.

A kerettantervek adaptálása során az autizmus súlyosságát, a szociális adaptáció szintjét, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe vesszük.

Mivel az autizmus spektrumzavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra.

Az adaptáció szükségessége a tanulási célokkal kapcsolatos elvárásokra is vonatkozik. Az autizmussal, valamint az autizmussal és intellektuális képességzavarral is diagnosztizált tanulóktól nem várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.

A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítjuk és redukáljuk a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes tanítási területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben, részletesen pedig az egyéni fejlesztési tervekben rögzítjük. A tananyag elsajátításához speciális módszereket és eszközöket is használunk.

A tanulókat egyéni szükségleteiknek megfelelően, szükség esetén mentesítjük a tananyagrészek vagy tantárgyak minősítése és értékelése alól.

7.4. A kulcskompetenciák fejlesztése

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében szinte valamennyi kompetencia

fejlesztésekor igen nagy egyéni eltérésekkel kell számolni, nem csupán a tipikus kortársakhoz képest, hanem a célcsoporton belül is.

Az alapkompentenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompentenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki.

Fejlesztendő kompetenciák:

- Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- Digitális kompetenciák,
- Matematikai, gondolkodási kompetenciák
- Személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A személyre szabott tanulás biztosítása, a tanuló fejlődését támogató multidiszciplináris team elérhetősége, az autizmusszemponitú akadálymentesítés, az adaptált tananyag, a differenciált tanulászervezési módok alkalmazása egyaránt szükséges az iskolai kudarc megelőzése és a tanuló fejlődésének biztosítása szempontjából.

Értékelés, célok, tanulási eredmény

A Nat-ban megjelölt célok elérésében az autizmus változatos spektrumának megfelelően igen nagy egyéni eltérések lehetnek.

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

7.5. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló iskolai ellátásának, habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének alapja a szakértői vélemény.

A szakértői vélemény tartalmazza a vizsgálat célját, előzményeit, a diagnózist/diagnózisokat és a komplex szakértői vizsgálat eredményeit, megállapításait.

A szakértői véleményeken szereplő, az autizmus spektrumába tartozó diagnózisok a következők lehetnek: pervazív fejlődési zavar, gyermekkori autizmus, Asperger-szindróma, egyéb pervazív fejlődési zavar, másként nem meghatározott pervazív fejlődési zavar.

A szakértői vélemény tartalmazza továbbá a rehabilitációs javaslatot, mely általában a fejlesztés fő irányait, területeit jelöli ki hosszabb távra. Ezeket az irányokat a tanulót ellátó szakembereknek a részletes pedagógiai felmérést követően konkrét célokra kell bontaniuk.

Az egyes részterületek felmérését intézményünkben gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus végzi. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, egyéni és kiscsoportos formában valósítjuk meg.

Módszertanilag az autizmusspecifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív

viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, esetleg gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedé-sproblémák és tünetek speciális módszerekkel való rehabilitációs és rehabilitációs célú kezelése a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésszabályok (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;

7.6. Együttműködés a családdal és más partnerekkel

A családdal és más partnerekkel való szoros partneri együttműködés az autizmus-specifikus ellátás alapja. Fontos, hogy a családtagok és az ellátásban részt vevő szakemberek kölcsönösen informálják egymást a tanuló fejlődésével kapcsolatban, és támogassák egymást a közös célok elérésében. A szülők és családtagok nélkülözhetetlen információkkal szolgálnak az autista tanuló egyedi fejlődéséről, motivációjáról, kommunikációs és tanulási stílusáról, ezért a sikeres szakmai munka elképzelhetetlen a család bevonása nélkül. Szakembereink tudatában vannak, hogy a családtagok tartós stresszt élhetnek át, ezért különösen fontos irányukban az empatikus, támogató attitűd.

Törekszünk arra, hogy a tanuló fejlődésének támogatására team alakuljon, melyben helyet kap minden olyan családtag és szakember, aki szerepet játszik az egyéni fejlesztési célok elérésében, így természetesen tagja maga a tanuló is. A team lehetséges tagjai: a tanuló, a családtagok, a tanuló pedagógusai, gyógypedagógus, az előző vagy következő ellátó intézmény szakemberei, gyermek-pszichiáter, pszichológus, esetenként szociális szakember. A szoros együttműködés a felső tagozatban és a középiskola éveitől kezdve is szükséges, többek között azért, mert az autista tanulók gyakran kevésbé osztyák meg környezetükkel élményeiket, tapasztalataikat, problémáikat. A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kívánatos, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőképek kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

8. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének prog- ramja

8.1. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

- Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését-fejlesztését intézményünk a többi tanulóval együtt, integrált formában látja el.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:
- a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban gyógypedagógus vesz részt, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.) is kapcsolatot tartunk;
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatok kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (térrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám (max. 16 fő);
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus- gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

Összességében véve a cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

8.2. Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélységét, kialakíthatóságuk időigényét és módját az egyéni sajátosságokhoz igazítjuk. Területek:

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság

8.3. Kiemelt kompetenciaterületek

A Nat-ban alapvető célként meghatározott kiemelt kompetenciaterületek fejlesztése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) intézményben megvalósuló nevelési formában egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárás. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák teszik lehetővé a többi kompetenciaterület fejlesztését. Ezáltal a tanulók használható tudáshoz jutnak, ami kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is. Az írás, olvasás, számolás, a térben és időben való tájékozódás, valamint az IKT- eszközök alapszintű használata lehetővé teszi, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes legyen önálló ismeretszerzésre. Fontos a tanuló pozitív viszonyulásának kialakítása a feladatokhoz és az élethelyzetekhez.

Ezen feltételek megteremtése az egész nevelési folyamaton végighúzódik.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompetenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz

való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát állítjuk középpontba. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Az idegen nyelvi kommunikáció

mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra.

Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása. A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világgép kialakítása a feladat.

Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatjuk a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási- tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megvalósítása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a leghatékonyabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

8.4. Értékelés (tanulási eredmény)

A szakértői bizottság a komplex diagnosztikát követően megállapítja a sajátos nevelési igényt, ezen belül az enyhe értelmi fogyatékos állapotot. Ezzel egyidőben – szükség esetén – javaslatot tesz egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alóli mentesítésre. A szakértői vélemény alapján az intézményvezető mentesítheti a tanulót az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól. A szülő kérésének megfelelően a szakértői vélemény alapján javasolja a szóveges értékelés és minősítés alkalmazását. A felmentés, mentesítés természetesen nem elsődleges cél.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szóveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja.

Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szöveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása – a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából – nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzíthető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentációját folyamatosan vezetjük. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

8.5. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók az együttnevelési folyamatban a kötelező tanórákon kívül részt vesznek egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket. A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzésitanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető

legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során. A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában. A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a rehabilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel. Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a reálisan megfogalmazott rövid és középtávú célokat, ezek elérésének lépéseit, a tervezett eszközöket, valamint a fejlesztés lehetséges helyszíneit. Funkciója a segítségnyújtás tervezése, koordinálása és ellenőrzése. Az együttműködő partnerek előre meghatározott időnként – például havonta, háromhavonta – ellenőrzik, értékelik a végrehajtás eredményességét, az akadályozó tényezőket, és új fejlesztési célokat tűznek ki. A fejlesztendő területek mellett figyelni kell a tanuló erősségeire is, és ezeket a kiemelkedő képességeket is be kell építeni a tervbe, illetve a foglalkozásokba. Az EFT segít, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló életét támogató különböző szakemberek összehangolják tevékenységüket, tudásukat; tapasztalatuk mindenki számára hozzáférhetővé és hasznosíthatóvá váljon.

9. A beszéd fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei

A beszéd fogyatékos tanuló

A törvényi szabályozás dokumentumaiban szereplő beszéd fogyatékoság sajátos nevelési igény (a továbbiakban: SNI) kategória elnevezés az érintett populációba tartozó gyermekek körének csak egy részét nevezi meg explicit módon. A jelenlegi elnevezés a beszédzavart hangsúlyozza, miközben a szintén e kategóriába tartozó nyelvi zavarok a társadalmi részvétel szempontjából általában nagyobb hátrányt jelentenek. A magyar és nemzetközi szakirodalmi konszenzus alapján:

Beszéd fogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. Ez a zavar különböző klinikai képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A fenti ernyődefiníció jogi és szakmai szempontból is kiegyenlített, a részvétel elvét érvényesíti. Jól mutatja az iskoláskorban a beszéd- és nyelvi zavarokra épülő verbális tanulási zavarokkal való természetes összefüggést, annak ellenére, hogy a jelenlegi törvényi szabályozás szerint a verbális tanulási zavarok nem a beszéd fogyatékos, hanem az egyéb pszichés fejlődési zavar gyűjtő kategóriájába tartoznak. Jelen irányelv a továbbiakban is a törvényi elnevezés megtartása mellett, de markánsan különböző tünetegyüttesekként mutatja be a beszéd- és nyelvi zavarokat,

melléjük rendelve a különböző specifikus ellátási szükségleteket.

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

1.Beszédzavarok

- Hangképzési zavarok
- Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás)
- Beszédfolyamatossági zavarok (dadogás, hadarás)
- Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)
- Beszédmozgászavarok (verbális diszpraxia)

A beszéd atipikus fejlődésével küzdő gyermekek a feltűnő zavarjelenség miatt többnyire korán diagnosztizálásra kerülnek. Iskoláskorra általában letisztul, hogy átmeneti fejlődési nehézségről vagy súlyos fejlődési zavarról van szó. Az átmeneti nehézségeket a logopédiai alapellátás szakaszolgálati keretben kezeli.

A súlyos beszédzavart mutató óvodások/tanulók kapnak lehetőséget SNI-ellátásra. Ez biztosítható különnevelést vagy inkluzív nevelést megvalósító intézményben is. Ezen tanulók tanulásban való részvételét vagy iskolai teljesítményét jelentősen befolyásolhatja beszédfejlődési vagy szerzett beszédbeli akadályozottságuk. Ezek között elsősorban

- a szóbeli kommunikációt jelentősen akadályozó rezonanciazavarok,
- a beszédfolyamatossági zavarok és
- a beszédmozgászavarok emelhetők ki.

A beszédkiejtés és a beszédmozgászavarok egyes típusainál a nyelvi kifejezés zavara is fennáll.

A hangképzés (hangadás) zavarai szintén ritkán kapnak SNI besorolást, csak akkor, ha a hangszalagok hibás működése folytán a szóbeli beszéd kivitelezése súlyosan akadályozott. A beszédfejlődési zavar jellegétől függően társulhat hozzá specifikus tanulási zavar is (pl. rezonanciazavarok, beszédmozgászavarok), mely a következő alfejezet részletező leírásában minden esetben külön jelzésre kerül.

A beszédzavarok az iskolai életben nehezítik

- az önálló szóbeli megnyilvánulásokat a tanórán és a tanórán kívüli tevékenységekben;
- a szóbeli kommunikációs helyzetek létrehozását és fenntartását;
- a megfelelő társas kapcsolatok alakítását.

Az egyes beszédfejlődési vagy szerzett zavarok speciális jellemzői:

- **A hangképzési (fonációs) zavarok** a zöngképzés zavarait jelentik. A hangajkak (hangszalagok) működése zavart, túlságosan összehúzódnak, vagy nem érnek egymáshoz hangadáskor. Ettől függően a hangképzés túl feszes lesz vagy erőtlenné válik. A hang állandóan fátyolos, rekedt, a hangtartás és a levegőbeosztás nehéz, a hang terhelhetősége kicsi. A jelenséget másodlagos tünetek is kísérik. Feltűnő a nyakizomzat vagy az arcizmok hangadás közbeni túlfeszültsége, kidagadása, valamint a kapkodó levegővétel. Az erős izgalmi helyzet vagy a félelem, szorongás fokozza a tüneteket. Az ilyen tanuló általában fizikai és lelki értelemben egyaránt állandó feszültségben él. A problémának lehet funkcionális és organikus oka is, azonban a sokáig fennálló funkcionális zavar a hangajkak (hangszalagok) organikus elváltozását (pl. hangszalagcsomó) okozhatja. A probléma rendszeres szakorvosi (főként foniatriai) és logopédiai ellátást igényel.

A hangképzési zavarral élő tanulók számára az önálló szóbeli megnyilatkozások válnak nehezen kivitelezhetővé, és folytonos pluszfeszültséggel járnak. Ezeket az alkalmakat amennyire lehet, érdemes kerülni, mert a teljesítményszorongás hangadási képtelenségig fokozódhat.

- **A rezonanciazavarok** az orális és nazális rezonancia (a szájüregben és az orrüregben képződő hangzók) beszédbeli arányának kóros megváltozását jelentik. Ez lehet a szájhangzók orrhangzós színezetűvé válása (hipernazalitás) vagy az orrhangzók szájhangzóssá válása (hiponazalitás). A hipernazalitás leggyakoribb oka az ajak- és/vagy szájpadhasadék. Ez a súlyos organikus elváltozás már újszülöttkorban nyilvánvaló, a légzésben, a táplálkozásban, a hangadásban és a beszédben egyaránt súlyos nehézségeket okoz. Az egyébként szájrezonanciával képzett magán- és mássalhangzók erős orrhangzós színezetet kapnak, a zárhangzók – pl. k, g – elvesztik zárkarakterüket, ami önmagában is jelentősen csökkentheti a beszéd érthetőségét. Az elváltozás súlyosságától és kiterjedésétől függően egyes beszédhangzók képzéséhez nincsenek meg a megfelelő anatómiai feltételek, így ezek hiányozhatnak a beszédből, ami tovább rontja az érthetőséget. E mellett a hangadás is préselt, erőltetett lehet, ami pedig társult hangképzési zavart is okozhat. A gyermekek csecsemőkoruktól több ülésben számos helyreállító műtéten esnek át. A műtéti szakasz a kemény szájpad zárásával és a plasztikai helyreállító műtettel zárul, melyek még iskoláskorban is tartanak. Így előfordul, hogy a beszéd érthetősége az alsó tagozaton még gondos logopédiai kezelés ellenére sem kielégítő.

A lágyszájpad veleszületett rövidülése is okozhat orrhangzósságot, ezen belül hipernazalitást. Ilyenkor a lágyszájpad nem zárja el az orrgarat felé vezető utat, így a szájhangzók erős nazális színezetet kapnak (legjobban a magánhangzók és a zöngés mássalhangzók színezete, ezáltal érthetősége szenved kárt). Itt is lehet műtéti beavatkozás, ami az ezt követő hatékony logopédiai terápiával jelentősen javíthatja a beszéd érthetőségét.

Ritkán, de előfordulhat olyan rezonanciazavar, ahol az orron át nem tud távozni a levegő valamilyen funkcionális vagy organikus okból (pl. orrpolip), és így a nazális hangok ([n], [m], [ny]) is orális színezetet kapnak, ami szintén rontja a beszéd érthetőségét.

A műtéteket követően a rezonanciazavarok szinte minden típusánál előfordulhat átmeneti teljesítménycsökkenés is, akár a beszéd- és/vagy nyelvi teljesítményben, ezzel párhuzamosan a tanulási teljesítményben, mivel az új anatómiai viszonyok mellett újra kell építeni a funkciókat is. Szintén gyakori a rezonanciazavarok esetén a fülkürt átszellőztetésének nehézsége, emiatt a klinikai képhez gyakran társul kisebb, nagyobb, átmeneti vagy tartós halláscsökkenés. Ez utóbbi a nyelvi és a beszédmegértést hátráltatja, gátolja. Ezáltal a teljes nyelvi fejlődésre is negatív hatást gyakorol, pl. a szókincs vagy a nyelvtani szerkezetek fejlődésére. Akár az enyhe, kb. 25-30 dB-es átmeneti halláscsökkenés is kihatással lehet az iskolai teljesítményre, valamint társuló verbális tanulási zavarhoz vezethet.

- A beszédfolyamatossági (fluencia) zavarok közül legtöbbször a dadogás válik olyan súlyossá, hogy a tanuló külön többletsegítséget igényel. A dadogó gyermek a beszéd folyamatát minden fázisában különbségeket mutat az átlagos beszélőtől (a légzés, a hangadás, a beszédtempó, az artikuláció és a mimika működésében is). A dadogó beszédszerveiben megjelenő görcs a dadogás közvetlen oka (függetlenül attól, hogy organikus vagy funkcionális okból jelenik meg).

A beszéd folyamatosságának zavara két típusú lehet.

- a tónusos típusba tartoznak azok a gyerekek, akik a szó első hangjának kiejtésével küszködnek,
 - a klónusosba pedig azok, akik általában az első hangot vagy szótagot ismételtetik.
- A két forma tünetváltással és egyszerre is jelen lehet. Utóbbi általában a zavar súlyosbodását jelzi.

A fő beszédtünetek mellett a nyak és a váll izomzatának megfeszülése, a légzésfolyamat szakadozottsága, a belégzés felületessége is mutatkozik.

Megtévesztő lehet, hogy egyes kommunikációs helyzetekben a dadogó tanuló képes folyamatos beszédre is (pl. éneklés, ritmikus versek mondása, suttogás). Ennek ellenére a beszéd folyamatossága nem függ a dadogó szándékától, igyekezetétől, figyelmétől. Pont ellenkezőleg, a szokásos felszólítások, figyelmeztetések (pl. ne dadogj, igyekezz, figyelj jobban) csak fokozzák a zavart, a megakadások és szünetek számát és időtartamát. A tünetek súlyosbodhatnak testi és/vagy szellemi fáradtság esetén, az idegrendszer vagy a hormonháztartást ért hatásokra, illetve ha nagy jelentőségű az adott beszélgetés vagy közlés.

- **A beszédmozgászavarok a fejlődési diszpraxia speciális esetei.** A beszéd motoros tervezésének, szervezésének, kivitelezésének olyan zavarai, melyek a beszéd- és más, a kommunikációban szerepet játszó mozgások (pl. mimika) akaratlagos kivitelezését akadályozzák, míg az automatikus mozdulatok (pl. ásítás) megtartottak. Az ilyen típusú beszédmozgászavarok esetén nincs praktikusán diagnosztizálható neurológiai eltérés, valamint az izomtónus-szabályozás vagy a központi idegrendszer sérülése (pl. Cerebrál parézis) sem mutatható ki a háttérben.

Az egyes diszpraxiafajták külön-külön és együttesen is előfordulhatnak. Kiterjedésük szerint érinthetik a végtagok mozgáskoordinációját vagy önállóan a beszédészervi régió mozgásait (orofaciális diszpraxia, részletezve lásd később), de érintett lehet külön vagy ezek mellett a nyelvi kivitelezés is (verbális diszpraxia, részletezve lásd később). A beszéd fogyatékoság SNI-kategóriájába csak a két utóbbi forma, az orofaciális és a verbális diszpraxia tartozik. A végtagokat érintő diszpraxia – korábban motoros ügyetlenségként vagy ügyetlen gyermek szindrómaként is emlegették – mint nem verbális tanulási zavar az egyéb pszichés zavarok SNI-kategóriába sorolódik.

2. Auditív feldolgozási zavarok

Az érintett tanulók a hallható jelek feldolgozásában mutatnak súlyos zavarokat, ez jellemzően a beszédfeldolgozásban, így a beszédértésben is komoly gondot okoz. Felderítésükre nem minden esetben kerül sor iskoláskorig, mivel az auditív információfeldolgozás zavara nem feltétlenül társul a kifejező beszéd zavarával, így a környezet számára kevésbé feltűnő az atipikus fejlődés. Jelentős számban csak a már kialakult tanulási zavar következtében, sokszor csak 2-3. osztályban kerülnek felismerésre az érintett tanulók beszédfeldolgozási zavarai.

3. Nyelvi zavarok

A nyelvi kifejezőkészség zavara: a nyelvrejlődési zavart mutató tanulók mindannyian különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarával (expresszív nyelvi zavarok). Ez a beszéd- és nyelvi kifejezészavar érintheti a nyelv hangrendszerét, a beszédhangejtést, az aktívan használt szóincset, annak jelentését, a nyelvtani összefüggések kifejezését, a mondatalkotást, valamint a nyelvhasználatot (pragmatika).

A nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés zavara: a nyelvi kifejezés zavara mellé társulhatnak különböző nyelvi szinteken és különböző súlyosságban megmutatkozó (receptív nyelvi zavarok) is.

A nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés zavarai a különböző nyelvi szinteket külön-külön és együtt is érinthetik, így pl. a nyelv hangzórendszerét (fonológia), a szóincset (lexika), a nyelvtani szerkezeteket (morfológia, szintaktika), a nyelvi jelentést (szemantika) és a nyelv mindennapi helyzetekben való alkalmazását – pl. képes beszéd – (pragmatika). Leggyakrabban a szóincset és a grammatika feldolgozási zavarával találkozunk. A fonológiai zavara pedig jelentős szerepet

játszik az írott nyelvi zavarok egy formájának, a fejlődési diszlexiának a kialakulásában. A nyelvi feldolgozás, megértés zavarai minden esetben gyengébb nyelvi kifejezési lehetőséget is jelentenek, így általában expresszív zavarral is társulnak (ez nem mindig jelenik meg külön a diagnózisokban). A feldolgozási és kifejezési zavar társult jelenléte minden esetben súlyosbítja a tüneti képet.

A nyelvfajlódési zavar fent említett különböző formáit a következő diagnosztikus kategória-rendszer foglalja össze:

- Expresszív nyelvi zavarok:
 - expresszív fonológiai zavar,
 - expresszív morfológiai zavar,
 - expresszív szintaktikai zavar,
 - expresszív szemantikai zavar,
 - expresszív pragmatikai zavar.
- Receptív nyelvi zavarok:
 - receptív fonológiai zavar,
 - receptív morfológiai zavar,
 - receptív szintaktikai zavar,
 - receptív szemantikai zavar,
 - receptív pragmatikai zavar.

Nyelvfajlódési zavar esetén a nyelvi kifejezés atipikus volta mindig, míg a nyelvi észlelés, értés zavara csak az esetek egy részében jellemző.

Az eltérő fejlődés tartósan megmarad és a nyelvi hierarchia bármely szintjén megjelenhet:

- a késve induló szókincesfejlődés nem éri be a tipikusan fejlődő társakét még iskoláskorban sem;
- a szókinces szerkezete is eltérő lehet, pl. a főnevek nagyobb, az igék vagy melléknevek, határozószavak kisebb arányban kerülnek be a passzív és/vagy az aktív szókincesbe;
- a kontextusnak megfelelő szó előhívása, aktiválása is gondot okozhat, jellemzőek a szótalálási nehézségek;
- a beszédhangok (fonológiai) feldolgozásában és produkciójában is elmaradás tapasztalható, ami az írott nyelvi zavarok kockázatát vetíti előre;
- a szavak hangalakjának pontos feldolgozása és emlékezeti megőrzése nehéz;
- egy-egy szó hangzósorának jelentős egyszerűsítése nemcsak a beszéd érthetőségét rontja (még iskoláskorban is), hanem nehezíti a szavak emlékezeti tárolását, akadályozza a szótanulást és az előhívást;
- a szókombinációk használata és a mondatalkotás, a spontán beszéd az iskoláskorban is alacsony nyelvtani komplexitású (jellemzően tőmondatokat, hiányos mondatokat alkotnak);
- mondataik még a felnőttkorhoz közeledve is nyelvtanilag helytelenek (diszgrammatikusak) lehetnek;
- nem használnak vagy rosszul értelmezik a kötő-, rámutató szavakat, ez főként az összetett alárendelő mondatokat tartalmazó instrukciók, szövegek megértésében okoz gondot.

Beszéd fogyatékos SNI-besorolást csak azok a gyermekek/tanulók kaphatnak, akik elsődleges nyelvi zavarral küzdenek, vagyis expresszív és/vagy receptív nyelvfajlódési elmaradásuk hátterében sem intellektuális képességzavar, sem hallásfogyatékoság, sem autizmus spektrumzavar, sem mozgáskorlátozottság nem áll.

Intézményi befogadó attitűd feltételei és tanulási környezete

Az érintett tanulók specifikus nevelésének-oktatásának alapja egyéni szükségleteik felismerése, megértése, ezek tanulási-tanítási folyamatokban való figyelembevétel. Az iskolaközösség (szülők, pedagógusok, kortársak) érzékenyítése előfeltétele a beszéd fogyatékosok integrációjának. Főként a verbális kommunikáció sajátos helyzetét és a sikeres kommunikációs lehetőségeket fontos bemutatni. A gyermekek elsődleges beszéd-/nyelvi zavarainak tünetei, másodlagos tanulási/viselkedési zavarai a megfelelően adaptált és kommunikációs szempontból akadálymentesített környezetben enyhülnek. A szülői ház és az iskola összehangolja a beszéd fogyatékos gyermek számára legmegfelelőbb nevelési-tanítási környezet kialakítását.

A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztése

Az intézménybe lépéskor szükséges a szülők és a pedagógusok (főként az osztálytanító vagy osztályfőnök, illetve a logopédus-gyógy pedagógus) közös szándéknyilatkozata és megvalósítási terve a rendszeres együttműködésre. Javasolt erről pedagógiai megállapodást is kötni, melyben a tanuló fejlődése érdekében vázolt közös célok és ennek elérésében mindkét fél feladatai egyértelműen rögzítésre kerülnek. A megállapodás alapját az egyéni fejlesztési terv képezi. A beszéd fogyatékos tanulók iskolai ellátásának biztosítására logopédust alkalmazunk. A beszéd fogyatékos tanulók ellátása iskolánkban logopédiai foglalkozások keretében zajlik és mindenfajta beszéd fogyatékoság kezelésére kiterjed (megkésett beszédfejlődés, diszfázia, diszlália, orrhangzós beszéd, a beszédritmus zavarai, diszfónia, disarthria, mutizmus, beszédészlelés, beszéd megértés zavarai). A logopédus a pedagógusok jelzései, saját megfigyelései alapján felmérést végez a gyermekek körében. Ennek alapján szükség esetén kéri a gyermek audiológiai, foniátriai vizsgálatát és elkészíti a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelő egyéni logopédiai fejlesztési tervet és órabeosztást.

Alapelvek, célok, feladatok

A beszéd fogyatékos tanuló fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszéd működés kölcsönhatására.

A fejlesztésben meghatározó a sokoldalú percepciók fejlesztés, melynek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítve fejlődnek.

Fontos a transzferhatások kihasználása: a fejlesztés egyes területein elért eredmények más területek pozitív irányú fejlődését is elősegítik.

A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A minél gyorsabban automatizált, megfelelő beszéd szint elérése érdekében – a terápiában - a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.

A NAT alkalmazásai

A beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása szükséges. Az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanuló fejlődésének függvénye.

A beszéd fogyatékos tanulók tanításánál kiemelt területek:

- **A magyar nyelv és irodalom** – sajátos olvasás-, írástanítási módszerek, beszéd- és nyelvi kifejezés-, szókinés-, szövegértés fejlesztése. Az auditív, vizuális, taktilis percepció megfelelő fejlettsége pedig elengedhetetlen feltétele az olvasás-írás, számolás elsajátításának, a későbbi ismeretsajátítás alapjainak.
- **Testnevelés** – melyek a nagymozgások és finommozgások fejlesztésével nagyban hozzájárulnak a beszéd idegrendszeri alapjainak kialakításához, erősítéséhez. A téri orientáció-, a mozgás-, ritmusfejlesztéssel a beszédkoordináció fejlődését segítik elő.

- **Élő idegen nyelv** – a beszéd fogyatékoság típusához igazodó módszerek elsőbbségét szükséges biztosítani – pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiásoknál az auditív módszerek. Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő.

A számítógép írástechnikai segédeszközként való alkalmazását lehetővé tesszük a beszéd útján nehezen kommunikáló és írás-olvasási nehézséggel küzdő tanulóink számára. A beszéd fogyatékos gyermekek esetében a számonkérésnél is lehetővé kell tenni az írásbeliséget, társuló diszgráfia esetén számítógép használatát.

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

A gyógypedagógus feladata, hogy a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókincs, grammatika stb.) területén felméréseket végezzen, valamint a szakértői véleményekben foglaltak alapján habilitációs és rehabilitációs ellátásban részesítse a tanulót.

A habilitáció és rehabilitáció területei:

- beszédszervek erősítése, ügyesítése,
- helyes hangképzés, megfelelő artikuláció kialakítása,
- beszédprodukciónak javítása formai és tartalmi szempontból,
- diszlexia, diszgráfia kialakulásának megelőzése, vagy a már diagnosztizált esetek reedukációja
- helyes önismeret, énkép kialakítása
- a kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés,
- légzéstechnikai és artikulációs gyakorlatok,
- beszédre irányuló figyelem fejlesztése/auditív észlelés, differenciálás/,
- mozgás-ritmus koordináció, szerialitás,
- mozgások speciális fejlesztése /test és beszédszervek/,
- aktív-, passzív szókincs fejlesztése,
- beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztése,
- szóbeli, írásbeli szövegalkotás,
- informatikai eszközök használatának megtanítása

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai

Az alsó tagozaton a tanulási folyamat sikeressége döntően a tanító és a gyermek szeretetteljes elfogadáson alapuló bizalmi kapcsolatán múlik, ahol a tanuló oldott légkörben gyakorlási lehetőséget kap és a tanító pedig a hibázást a tanulási folyamat természetes velejárójaként értelmezi. A nyelvi zavarral küzdő tanulók esetében a készség-képességfejlesztés hangsúlya az egész alsó szakasz folyamán megmarad, csak így érhető el, hogy a kultúrtechnikák tanulása és használata biztos alapokra támaszkodjon. Az egyéni adottságokhoz mérten ez a beszéd- és nyelvi készség-képességstruktúra – a tipikus fejlődésű tanulókhöz képest jóval később – általában az alsó tagozat végére stabilizálódik.

A beszédzavarral küzdő tanuló esetében minden közösség előtti megnyilatkozás, a nyelvi zavarral küzdő tanuló esetében emellett minden verbális tanulási folyamat külön kihívást, jelentős érzelmi és kognitív megterhelést jelent. Az alsó tagozatos tanuló életkori sajátosságainak leginkább az aktív, cselekvéses tanulási helyzetek felelnek meg. A beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók képességei egymástól is

jelentősen eltérhetnek, ezért – főként az alsó tagozaton – a feladatadás, a módszerválasztás, a számonkérés és az értékelés egyéni differenciálását valósítjuk meg.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai

A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló aktív tanulás útján segítséget kap a tapasztalatok, megfigyelések nyelvi feldolgozásához, elsajátítja az egyes szaktárgyak szükséges ismereteit. Törekszünk a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztésére, ez segíti az elvonatkoztatási folyamatot, a jelenségek mélyebb megértését. Minden tantárgyban javasolt, hogy a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöljön ki az egyes témakörökön belül, melyekhez a tanuló egyéni adottságaihoz illeszkedve választjuk meg a feldolgozás lehetséges útjait.

A középfokú képzés szakaszának (9–12. osztály) feladatai

A középfokú oktatásban a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése, az egyes tantárgyak szaknyelvének és forrásszövegeinek nyelvi szempontú feldolgozása továbbra is hangsúlyos szerepet kap. Itt az eddigi megfigyeléses, leírásos feladathelyzetek mellett már megjelennek a tudományos igényű és pontosságú megfogalmazások, definíciók is. Ezek szövegű elsajátítása igen nehéz feladat a nyelvfejlődési zavarral küzdő fiatal számára. Döntő jelentősége van annak, hogy az érintett tanuló a tananyaghoz digitális formában is hozzáférjen, így – felolvasó program segítségével – az auditív és vizuális csatornán való egyidejű feldolgozás jelentősen javíthatja a tanulási teljesítményt. Ebben a szakaszban is sikerrel alkalmazható az egyéni tanulás megsegítésére tanulópárok, tanulócsoportok alakítása.

A felosztások, definíciók, szakkifejezések megjegyzésében segítséget nyújthatnak a különböző mnemotechnikai eljárások, melyek egyéni adottságokhoz igazítása és gyakoroltatása a gyógypedagógus, tehát a habilitációs-rehabilitációs órák feladata. Az eddig megtanult tanulási technikák és a digitális eszköz-használat továbbfejlesztése, alkalmazási körének szélesítése is ezekben történik. Ugyanakkor ezek aktív alkalmazását csak a szaktanárokkal együttműködve lehet segíteni. Továbbra is szükség van a gyógypedagógus és a szaktanárok közötti szoros együttműködésre a tanuló egyéni adottságaihoz igazodó órai tananyag-feldolgozás, a differenciált feladatadás és számonkérés tervezésében és megvalósításában.

Új területként jelenik meg az önálló tanuláshoz és az önálló életvezetéshez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése (pl. használati utasítások, anyagösszetétel, űrlapok kitöltése, hivatalos levelezés, internetes forráskeresés, teszt- és esszéírás). A gondolkodási funkciók és az ítéletalkotás, valamint a metakogníció fejlődése ugyancsak szerepet játszik a társadalmi integrációra való felkészítésben, csakúgy, mint a személyközi és szaktárgyi kommunikációval szorosan összefüggő önkifejezés, véleménykifejtés, érvelés és általában a szituációnak, kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

Differenciálás, értékelés megvalósítása

A differenciálás célja, hogy mindenki a szükségleteinek legmegfelelőbb, fejlesztő hatású nevelésben-oktatásban részesüljön, a saját tempójában, mégis a legeredményesebb fejlődést tudja elérni, teljesítve a személyre szabott követelményeket, fejlesztési célokat.

A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben a szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a tanítók, szaktanárok pedagógiai megfigyeléseire is támaszkodunk. A szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok,

esetleges tantárgyi mentességek kötelező hatályúak intézményünkre vonatkozóan. A szakértői vélemény nyomán az intézményvezető hatáskörében megszületik az értékelés alóli felmentés.

Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés

- A mindennapi kommunikációs helyzetekben és a tanórai munkában az oldott, biztonságos légkör, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidő segíti a beszédfélelem csökkentését és jelentősen növeli a teljesítményt, a beszéd- és nyelvi zavarok esetében egyaránt.
- Az osztályban, tanulócsoportban kialakított jó szokások, világos együttélési, együttműködési keretek segítik a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló eligazodását a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók esetében a gondolatok kifejtése, a szükséges feladatok elvégzése szóban vagy írásban tipikus fejlődésű társaikhoz képest akár ötször-ötven-szörös többletidőt is igénybe vehet (az egyéni képességektől és a pszichomotoros tempótól függően). Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő ehhez igazodó ütemezése.
- A nyelvfejlődési zavar esetén a legtöbb tananyagot lehetőleg digitális formában bocsássuk a tanuló rendelkezésére, mivel az írott nyelvben való gyenge dekódolási képesség miatt szóbeli feldolgozással vagy a kettő kombinációjával jobban hozzáfér annak tartalmához. Ezzel párhuzamosan a tanulót ösztönözni kell a szabad forrásból is hozzáférhető felolvasó programok használatára. (A használatot a rehabilitációs órakereten belül a gyógypedagógus alakítsa ki és gyakoroltassa, mielőtt a tanuló a tanórán alkalmazza.)
- A nyelvi zavart mutató tanulók számára szükséges a szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése. Pontos, egyszerű és konkrét instrukciókra van szükség. Főként az alárendelő összetett mondatokat és a közbevetett tagmondatokat alakítsuk át. Ebben az osztálytanító támaszkodjon a logopédus véleményére.
- Az órai feladatadásban (nem csak a magyar nyelv és irodalom, de a számolás vagy más közismereti tárgyak esetében is) meg kell győződnünk róla, hogy a tanuló helyesen értette-e a feladatot. Csak így biztosítható, hogy szaktárgyi tudásáról, kompetenciáiról reális képet kapjunk, melyet nem fed el a gyenge olvasási, szövegértési képesség.
- A beszéd- és nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók szóbeli számonkérését lehetőség szerint minimalizáljuk. A beszédzavarral küzdők számára ez a megfelelő írásbeli tevékenységekkel vagy a fentebb említett alternatív számonkérési módok egyikével váltható ki. A nyelvi zavarral küzdők számára legcélszerűbbek a komplementer – nyelvi készségtől független – feldolgozási, számonkérési módok.
- A gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják, hogy az íráskészséget alapfokon már használó nyelvi zavarral vagy verbális diszpraxiával küzdő tanuló az órai jegyzeteit lappal, más digitális eszközzel készíthesse, a táblai vázlatokat lefotózhassa és/vagy az órán elhangzott fontos magyarázatokat hangzóanyagként is rögzíthesse. (Az órai lapphasználat és a hangfelvétel felhasználásának kereteit célszerű közös megállapodással kidolgozni.)
- A gördülékeny jegyzetelés miatt célszerű, hogy a nyelvi zavarral vagy diszpraxiával küzdő tanulók online programok vagy gépirástanár közreműködésével megtanulják a folyamatos (tízujjas) gépelést.
- Egyes projektek vagy feladatok elvégzéséhez érdemes a nyelvi zavarral küzdő tanulók és a tipikus nyelvi képességűek között tanulópárokat létrehozni. Ez a rendszer mindkét gyermek előnyére válik. Lehetővé teszi, hogy az órán szükséges tempóban jegyzetelni

- nem képes SNI tanuló mégis hozzájusson az órai vázlathoz, a közös feldolgozás során pedig mindkettő mélyebb megértést érhetnek el.

10. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja

10.1. Nevelési és oktatási alapelvek

Alapelvek

A tanulók eredményes fejlesztő támogatása – együttműködve a szülőkkel, gondviselőkkel, egyéb szoros (és a törvényes képviselő által jóváhagyott) kapcsolati személyekkel – folyamatos, komplex és egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenységet igényel. A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szociális képességek, a pszichés és kognitív funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani. Az átadandó elméleti ismereteknek a hétköznapi életben való eligazodást, helyzetfelismerést és megoldásokat kell támogatniuk.

A sikeres tanulás-tanítás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás és a fokozatosság elvének érvényesülése, a cselekvésbe ágyazott, tapasztalati úton történő tanulás, a gyakori ismétlés, a szemléltetőeszközök használata, minél több érzékszerv bevonása, a szenzoros vagy szenzomotoros integráció. Fontos ugyanakkor az eddigieken felül az elsajátítandók megfelelő értelmezésének, érthetőségének, avagy „értelmességének” megértése, megtapasztalása érdekében a globális megközelítés egyidejű alkalmazása is, azaz tágabb összefüggéseiben, összetettségében, célrendszerében is megmutatjuk, megtapasztaltatjuk az adott jelenséget, ismeretanyagot, amelynek elsajátítását apró elemekre bontással segítjük.

A kognitív képességek jelentős eltérése is módosítja, megváltoztatja a megismerés folyamatát. Minden érintett gyermeknek szüksége és joga van sérülésének megfelelő speciális fejlesztésre. Az oktató-tanító munka fókuszában az életközeli, gyakorlatias tudás áll. Mindemellett nem tekinthetünk el az értelmileg akadályozott személy azon jogától sem, hogy bármilyen ismerethez, tapasztaláshoz, információhoz hozzáférhessen, ami alapján megfelelő támogatás mellett kialakulhat egyéni érdeklődési köre. A nevelés fókuszában az adott társadalmi közegnek megfelelő, írott és íratlan szabályok által meghatározott viselkedési normák elsajátítása és alkalmazása áll. Ehhez elengedhetetlen az alkalmazkodóképesség, a szabálykövetés, a közösségi érdekek tisztelete. Emellett nagyon fontos a saját érdek felismerése, a felelősségteljes joggyakorlás, az önérvényesítés, önrendelkezés elsajátíttatása és támogatása is. A tanuló önazonossága tudatos megélésének támogatása – beleértve a nemi identitás fejlődésének elősegítését is – szintén kiemelt feladat, mivel kialakulásában a spontaneitás lehet részleges, hiányos.

10.2. Nevelési-oktatási célok – részcélok, az elérés útjai

A célok meghatározása

Mint minden esetben, az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja is a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és

önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével. Alapjaiban, elveiben nincs különbség a Nat-ban meghatározott főbb célkitűzésekben, de a megvalósulás mikéntjét, a konkrét lehetőségeket az egyéni képességek és az ezekhez igazodó differenciálás határozza meg.

A tanulók adottságai miatt sajátos elemeket is tartalmaz az ehhez vezető út. Tanulóink várható életformája egész életen át valamilyen támogató közösségi szolgáltatáshoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy ezeken a kereteken belül a lehető legönállóbb, az adott társadalmi berendezkedésben elfogadott normák szerinti teljes életet élhessenek, több szempontot is kiemelten kell kezelnünk. Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön. A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése.

A jellemző kognitív akadályok miatt külön kiemelt fejlesztési feladat az épp elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása, változó feltételek közötti gyakorlása.

A tanítás tervezése, így a megfelelő módszer, szemléltetőeszköz, fogalomhasználat stb. kiválasztása során egyszerre kell tekintettel lenni az egyes tanulók aktuális állapotára, azaz aktuális kognitív, szociális és emocionális fejlettségi szintjére, valamint a biológiai korára.

Oktatási és nevelési célok a Nat alapján, az értelmileg akadályozott tanulókra vonatkozó sajátosságok

- Testi és lelki egészségre nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók fizikai-morfológiai adottságai a kóreredettől függően igen sokfélék lehetnek, ezért az általános – Nat-ban megfogalmazott – célkitűzéseken túl szükséges az egyedi adottságokra, szükségletekre és lehetőségekre is tekintettel lenni. Érvényesülnie kell a korrekció és a kompenzáció elvének. Esetenként más szakemberekkel (ortopéd szakorvos, neurológus, konduktor, gyógytornász, szomatopedagógus stb., lelki egészség terén pszichológus, pszichiáter, családgyógyász, védőnő) való együttműködés, konzultáció is szükséges lehet.
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése: kiemelt területe az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, szoros összefüggésben az önállóság fejlesztésével. Ugyanakkor adottságaiknál fogva sokan töredékesen képesek kibontakozni ezen a téren. Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviselői szerveket. A szükségletalapú támogatás rendszerében képességeihez, adottságaihoz mérten optimális módon igazodjon el és tudja érvényesíteni érdekeit.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés: a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, az értelmileg akadályozott tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságérzés, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.
- Médiatudatosságra nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók kommunikációs adottságai nagyon eltérőek, de tartalmi és/vagy formai tekintetben többnyire elmaradnak a korosztályi sajátosságoktól. Épp ezért kiemelt jelentőségű a beszélt és az

- írott nyelv használatának és befogadásának gyakorlása, fejlesztése tartalmi és formai, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Ahol jelentősebb akadályokba ütközik a szokásos csatornák alkalmazása, mindenképp indokolt az augmentatív és alternatív kommunikáció lehetőségei közül az adott tanuló számára legmegfelelőbb kiválasztása és tanítása, így biztosítva a kommunikáció jelentőségének és lehetőségeinek megtapasztalását. A médiahasználat ennek egyik eszköze is lehet. A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi akadályozottsággal gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás.
- A tanulás tanítása, pályaorientáció: Értelmileg akadályozott személyek esetében nem várható teljes önállóság e téren. A pedagógus fő feladata a személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az egyéni hajlamok, érdeklődési kör megismerése és a tanuló támogatása az ebben való kiteljesedésben. Az eredményes tanulási stratégiák, a leghatékonyabb segítségnyújtási formák egyénre szabottan, differenciáltan jelennek meg. Fontos, hogy az egyént érintő döntésekbe mindig bevonják az értelmileg akadályozott személyt, belátható és érthető érveket, szempontokat mutassanak fel, megfigyelve a „semmit ró-lunk nélkülünk” alapelvnek.
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet megismerésének és az ezekkel való harmonikus kapcsolat kialakulásának elősegítése. Az értelmileg akadályozott tanulók elsősorban saját élményeken keresztül, tapasztalás révén ismerkedhetnek nemzeti kultúránk értékeivel. A hazai – nem hazai, magyar – nem magyar kategóriákat többségük megtanulja értelmezni, és a sokszínűség, más nyelvek, kultúrák felfedeztetése, a kölcsönös tisztelet elemi megtapasztalása is elérhető. A nevelés egyik sarkalatos pontja az olyan szociális, kommunikációs, kognitív készségek fejlesztése, amelyek megkönnyítik és teljesebbé teszik a szűkebb és tágabb személyes, közösségi és társadalmi környezetben való eligazodást, részvételt. Ennek módja, mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat, de túlnyomó többségük felnőttkorra is több-kevesebb támogatást igényel jogainak gyakorlásában, elemi kötelességeinek tudatosításában (pl. okiratok jelentősége), változó társas-viselkedési helyzetek megfelelő értelmezésében és az ezekhez való alkalmazkodásban.

10.3. Az integráció

Az integráló oktatási modellek létjogosultságát olyan nemzetközi egyezmények, alapelvek támasztják alá, mint az antidiszkriminációs törekvések, a hátrányos megkülönböztetés és kirekesztés tilalma, az egyenlő esélyek megteremtése az azonos végzettség megszerzésére, az egyetemes emberi jogok érvényesítése, a demokratikus értékek érvényesülése.

Bármely értelmileg akadályozott tanuló integrálható, amennyiben egyéni szükségleteihez igazítva biztosítottak a tárgyi és személyi feltételek. Befogadó intézményként rendelkezünk a közép-súlyos értelmi fogyatékos tanuló szükségleteihez igazodó tanulási környezet kialakításához megfelelő eszközökkel, módszerekkel, eljárásokkal és szakemberekkel. Nemzetközi tapasztalatok szerint az integráció különféle formái egyaránt eredményesek lehetnek, mi a teljes integrációra törekszünk. Értelmileg akadályozott tanulók esetében az elsődleges cél a szociális beilleszkedés, a kölcsönös megismerés és tolerancia hétköznapijává válása. Egyénre szabott feladat- és követelményállításhoz fókuszáló oktatásszervezési módszereket választunk, ahol különös hangsúlyt fektetünk a tananyag mind a mennyiségi, mind a minőségi adaptálására, egyéni teljesítményhez igazítására. Az értelmileg akadályozott tanulóktól elvárt teljesítmény a tananyag tartalmában, mennyiségében, számonkérés módjában egyaránt jelentősen eltérhet az osztály átlagos teljesítményétől.

Az értelmileg akadályozott tanulónak az integráló körülmények között (is) joga és szüksége van a rehabilitációs/rehabilitációs foglalkozásokra. Ez történhet egyéni fejlesztés formájában, vagy a

tanulócsoporthban, az osztálymunkába beépítve, közvetlen támogatás formájában.

Az együttnevelés megvalósítását nagymértékben segíti a támogató szülői házzal történő kapcsolattartás.

Az integrált képzésben részt vevő tanuló értékelésénél elsődleges a tanuló önmagához képest elért fejlődése.

10.4. A Nat alkalmazása a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztését átfogó területek

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékekre, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmi a Nat tanulási területeihez részben igazodva, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők: Anyanyelv és kommunikáció, Társadalmi környezet, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Természeti környezet, Művészetek, Informatika, Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;

a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;

fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;

a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;

a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat. Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

10.5. Kulcskompetenciák fejlesztése

Az értelmileg akadályozott tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell.

Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetencterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

Alapkompetenciák

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompetenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás

támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Ahol a speciális módszerek sem vezetnek eredményre, kompenzációt kell biztosítani (pl. alternatív kommunikáció, képes napirend, speciális markírozás, vagyis az egyén számára jól értelmezhető és követhető vizuális jelzések, piktogramok, iránymutatók, vezetőcsíkok elhelyezése, felfestése a téri tájékozódáshoz. Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosságra, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készség szintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők az értelmileg akadályozott tanulóknak is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a

viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és a kulturális tudatosság kompetenciája

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik.

A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Differenciálás, egyéni tanulási utak

Az általános alapelvek egységes érvényesítése mellett a sikeres tanulás-tanítás folyamatához elengedhetetlen a személyre szabott, individualizált tervezés. A tanulási képességet, aktivitást, hatékonyságot leginkább jellemzően az alábbi tulajdonságok befolyásolhatják. Ezek figyelembevételével tervezhető a differenciálás, az egyéni tanulásszervezés.

- Az érzékszervi ingerfeldolgozás, a megfelelő szelekció nehezítettsége.
- Fegyelem szándékos fókuszálásának, irányításának és fenntartásának nehézsége.
- Vizuomotoros koordinációs nehézségek (a látott információ feldolgozása, megfelelő mozgásos válaszreakció adása, pl. menet közben kikerülöm vagy átlépek a tócsát anélkül, hogy a mozgásom megakadna vagy az egyensúlyom elveszíteném), egyéb (inger-reakció) koordinációs nehézségek (gyors, zökkenőmentes reakció hallott, látott, érzékelt – pl. fájdalom, hő, nyomás – dolgokra, eseményekre).
- Térészlelési és orientációs zavarok saját magához viszonyítva és a tágabb térben.
- Időbeli tájékozódás nehézségei.
- Analízis, szintézis, szerialitás műveletek bizonytalansága.
- Kauzális logikai kapcsolatok felismerésének nehézsége.
- Lényeges-lényegtelen információk szelektálása különféle elvonatkoztatási szinteken.

- Az új ismeret bevéésének és a korábbi ismeretekhez való megfelelő asszociációs kapcsolódás kialakításának nehezítettsége.
- A tanultak általánosításának, változó körülmények közötti felidézésének, alkalmazásának nehezítettsége.
- Fáradás.
- Passzivitásra való hajlam, kudarckerülő magatartás.
- Félelmek, túlzott visszahúzódás és impulzivitás.
- Naivítás, kritikai érzék hiányossága.
- Kommunikációs készségek eltérései.

Az eltérő kognitív képességek miatt a tudástartalmak befogadása mennyiségi és minőségi téren is eltérő lehet. Ennek megfelelően a fentiek felmérése és a hozzájuk való alkalmazkodás mellett a következő tényezők figyelembevétele biztosíthatja a megfelelő differenciálást:

- a személyre szabott tartalom,
- ennek mennyisége,
- a szemléltetés, tapasztalatszerzés mikéntje,
- a felidézést leghatékonyabban támogató vizuális rögzítés,
- a tanulási tempó,
- az ismétlések mennyisége és gyakorisága,
- a feladatvégzés önállósági szintjének meghatározása.

A differenciálás egy további szempontja a feladatvégzéshez nyújtandó segítség mértéke és fajtája. Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely arra törekszik, hogy a tanulók képességeik maximumát ériék el.

A nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaira és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételel történik:

Az ismeretszerzés, -feldolgozás és -alkalmazás során vezetésre, segítségre, irányításra van szükség.

A tanulók fogékonyabbak a közvetlenül észlelt tapasztalati és tevékenységekhez kötött közlések/ismeretek befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel.

- a) Az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal.
- b) A tanulási tempó, a bevéés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást.
- c) A fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem, saját vágyak késleltetésének hiánya, a kommunikációs zavarok, a naivítás) korrekcióját.
- d) A fejlesztést nehezítő külső tényezők (hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre.
- e) Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus magatartás) befolyásolják az egész személyiség fejlődését.
- f) A felnőttkori élet – egyénileg különböző – behatárolt lehetőségei.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoporthoz összetétele rendkívül heterogén lehet.

Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többlétszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák) biztosítását teszi szükségessé. A pedagógiai folyamat során tág teret kap a hátrányok leküzdése, az erősségek kibontakoztatása, az egyéni bánásmód.

10.6. A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapjául a szakértői bizottság véleményében foglalt javaslatok, valamint a rendszeres gyógypedagógiai diagnózis, az értékelések eredményei szolgálnak.

A rehabilitációs célú foglalkozások célja – a meglévő képességelőnyökre építve – az eredményes személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Kiemelten:

- az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros ügyesség, tájékozódás, gondolkodás, vizuomotoros koordináció fejlesztése;
- a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése;
- a művészeti foglalkozások során a dráma, a zene, a tánc, az ábrázolás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése;
- a mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

A konkrét célkitűzések meghatározása során a főbb szempontok a tanuló képességprofiljában látható erősségek (ezekre építünk, ezek jelentik a „húzóerőt”) és a leginkább fejlesztésre szoruló területek (a lemaradást igyekszünk csökkenteni vagy kompenzálni). Nem hagyhatók figyelmen kívül a legközelebbi kapcsolati személyek (a család vagy gyám) elvárásai, kívánságai, valamint a tanuló személyes érdeklődési köre, motivációi sem. E téren partneri egyeztetésre, megbeszélésre lehet szükség.

A hátrányok csökkentésén, kompenzálásán túl fontos szerepet kap a tehetséggondozás, az egyéni adottságok megerősítése, a valós erőfeszítésen, egyéni teljesítményen alapuló sikerélmény biztosítása is.

Értékelés

Az adott tanulócsoporthoz sajátosságaiból, a nagy egyéni eltérésekből adódóan egy külső elvárásrendszerhez igazodó értékelés irreleváns. A fejlődést, illetve az elért eredményekkel való elégedettséget is individualizált módon kell értelmezni. Mindezek miatt mindenképp szükséges a szöveges értékelés. Az iskolai előmenetel értékelésében szempontok:

- a) az adott témakörhöz/elvárásokhoz tartozó ismeret/tevékenység mennyiségének bővülése;

b) az adott ismeret/tevékenység alkalmazásának milyensége:

1. milyen önállósággal,
2. mennyire szituációhoz kötött, mennyire jelenik meg általánosítás,
3. mennyire köti korábbi / más ismeretekhez,
4. összefüggések (pl. ok-okozati, mennyiségi stb.) felismerése, beágyazódása.

Az általános, főleg a bemeneti-diagnosztikus, valamint a szummatív szöveges értékelés átfogó szempontrendszer a következő (az aktuális állapot mellett az előző átfogó értékeléshez képest megfigyelt változások dokumentálásával):

Megjelenés:

- Általános (ápoltság, öltözet – korához illeszkedő?; éberség – pl. kialvatlanság jelei?).
- Szomatikus (testi, fizikai) jellemzők (pl. alulfejlett, jól táplált, életkorának megfelelően fejlett, szindróma-specifikus vagy egyedi sajátosságok)

Magatartás, viselkedés

Önismeret, testséma

Szociabilitás, társas kapcsolatok

Nagymozgás

Finommozgás, grafomotoros készség

Érzékszervek (épsége, segédeszköz, ingerfeldolgozás minősége)

Értelem (pl. figyelem, figyelemterelhetőség és szándékosság, időtartama, emlékezet, feladathelyzet, feladattartás és feladatértés, ok-okozat /gondolkodás)

Értelem (pl. figyelem, terelhetőség és szándékosság, időtartama, emlékezet, feladathelyzet, tartás és értés, ok-okozat /gondolkodás)

Önkiszolgálás, önállóság

Általános tájékozottság

Időbeli tájékozódás

Térbeli tájékozódás

Játékszint, játszóképesség spontán és irányított helyzetben

Kommunikáció (helyzetfelismerés, beszédértés, kifejezőkészség)

- Írott- és vizuális kommunikáció szintje
- Alternatív csatornák, módszerek alkalmazása
- Infokommunikációs készségek

Szám- és mennyiségfogalom

- Pénzismeret

Rendkívül fontos szem előtt tartani, hogy az értelmileg akadályozott tanuló pillanatnyi teljesítményét jelentősen befolyásolhatják a különféle külső és belső tényezők. Épp ezért az egyszerű „felmérés” nem feltétlenül felel meg a tanuló valós képességprofiljának. Szükség van tehát rendszeres visszamérésekre, folyamatdiagnosztikára, tanári megfigyelésekre, valamint szülői visszajelzésekre, amelyek során a várt és az észlelt eredmények elemzését követően szükség szerint módosítható a tanulási cél.

11. A mozgásszervi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja

11.1. A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása, képességeik tervszerű fejlesztése során az egyéni

fejlődési sajátosságokhoz, az individuális szükségletekhez igazodik mind a pedagógiai tevékenységek, mind a környezeti adaptációk tervezése, megvalósítása annak érdekében, hogy csökkentjük a tevékenység akadályozottságát, segítsük a funkcióképeség kialakulását, és ezáltal elősegítsük a szűkebb és tágabb környezetben való aktív részvételt.

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus ellátása a különböző szakemberek együttműködésének, teammunkájának eredményeképpen valósulhat meg. Az inklúziót megvalósító iskolában tanító befogadó pedagógusok, a szomatopedagógus és más gyógypedagógusok (konduktív nevelés esetében a konduktív pedagógia kompetenciája szerinti konduktor), az ortopéd szakorvos, a gyermekneurológus, a gyermekgyógyász és egyéb szakemberek, illetve a család (a szülők és a tanuló) együttműködése, a közös célok kitűzése és a folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek.

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamata komplex, magában foglalja a nevelést, oktatást, mozgásfejlesztést, a kommunikáció fejlesztését, az eszközös megsegítést, az egészségügyi szükségletek ellátását és a gondozási feladatokat, valamint a személyiségfejlesztés együttes, egymást erősítő és kiegészítő alkalmazásait.

A tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a mozgáskorlátozott tanuló sajátosságaihoz való illesztését. Ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. A mozgáskorlátozott tanulók számára is biztosítani kell az aktív tanulás lehetőségét. A személyes tanulási tér és az adaptált tanulási környezet kialakítása az esélyegyenlőség szempontjából létfontosságú. Lényeges, hogy az ismeretszerzés fő forrása a tapasztalás, a megismerési folyamat az egész személyiséget mozgósítja. Az aktív tanulás problémacentrikus, motiváló és kutatásalapú. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a mozgáskorlátozott tanuló önállóan is képes legyen felismerni az összefüggéseket és a kölcsönhatásokat, melynek során fejlődik problémamegoldó gondolkodása, és alkalmazásképes tudást szerezhet.

A mozgáskorlátozott tanuló részt vesz a kooperatív tanulásban, projektmunkában, aktív tagja a témahétnek. A humanista értékrend prioritásának elve alapján fontos a tanulók megtanítása önmaguk és társaik elfogadására, megismerésére, megértésére.

Az önállóságra nevelés elvét mindig szem előtt tartva, az iskolában – a mozgáskorlátozott tanulók életkorának és mozgásállapotának megfelelően – biztosítani kell pszichés, egészségügyi és fizikai szempontból a biztonságot és állandóságot, szeretetteljes és motiváló légkör kialakításával.

Az egyéni sérülés és akadályozottság mértéke szerinti pedagógiai fejlesztő folyamat olyan felkészülést, sajátos módszertani tudást kíván a pedagógusoktól, a gyógypedagógustól és a pedagógiai munkát segítő személyektől, amely biztosíthatja a komplex, minden sérült funkciót korrigáló-kompenzáló hatásokat, és lehetővé teszi a tanulók eredményes fejlődését. Mindez az együttnevelésben részt vevő szereplők hatékony együttműködésével valósulhat meg. Kiemelt szerepe van az inklúziót megvalósító iskolában tanító pedagógusok és a szomatopedagógus közösen tervezett tanulási-tanítási programjának, a közös tanításnak, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésnek.

11.2. A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának céljai, kiemelt feladatai

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási és oktatási célok az irányadók, de számukra a nevelési-oktatási folyamat kiemelt célja az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott tanulók felkészültté váljanak az életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő önálló döntéshozatalra, képessé váljanak az önrendelkező életvitelre. Ismerjék meg a mozgáskorlátozottságukból eredő egészségügyi és rehabilitációs teendőket, lehetőségeket, sajátos helyzetükből adódó jogukat,

hogy mindezek elősegítsék társadalmi beilleszkedésüket. Fontos, hogy a megfelelő életminőség megalapozása érdekében fejlődjön ki a megszerzett tudás és képességek birtokában a testi, lelki, pszichikai jóllét és annak kialakítására irányuló igényesség.

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási és nevelési célokat, valamint azok megvalósítását a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolják.

Testi és lelki egészségre nevelés

A testi és lelki egészségre nevelés során törekedni kell arra, hogy a tanulók életkoruk és személyiségük függvényében minél inkább megismerjék mozgáskorlátozottságuk okát és annak következményeit, elsajátítsák az állapottal járó napi teendőket, és alkalmazzák az azzal kapcsolatos higiénés szabályokat. Az önállóság akkor valósítható meg, ha ismerik a számukra javasolt és nem javasolt mozgásformákat, azoknak a gyógyászati és rehabilitációs eszközöknek a használatát, amelyek segítségükre vannak a mindennapos tevékenységeikben, továbbá tisztában vannak ezeknek az eszközöknek a karbantartásához szükséges napi teendővel. A tanulóknak ki kell alakítani, hogyan viszonyuljanak mozgásállapotukhoz. Fontos, hogy megismerjék saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő magatartásformákra, értékrend kialakítására, amelyek a társadalmi beilleszkedés alapját biztosíthatják. A tanulókat ösztönözni kell arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, elő kell segíteni, hogy mozgáskorlátozottságuk ellenére kialakuljon a fizikai aktivitásra, a szabadidő aktív eltöltésére kész, az egészséges életmód kialakításához szükséges magatartás és szokásrendszer, a sportolás iránti igény. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megőrzésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére!

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során kiemelt feladat a tanulók helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása. Elő kell segíteni a tanulók kedvező szellemi fejlődését, készségeik optimális alakulását, tudásuk és kompetenciáik kifejezésre jutását és valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. A reális önismeret kialakítása segítséget nyújthat a mozgáskorlátozott tanuló továbbtanulására, pályaelektívájára vonatkozóan, és így biztos alapot nyújthat a későbbi önálló életvezetéshez. Hozzá kell segíteni a mozgáskorlátozott tanulókat ahhoz, hogy képessé váljanak érzelmeik hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

A közösség részévé válás, a közösségbe való beilleszkedés az egyén szocializációjának része. Ennek a folyamatnak az eredményeként válik a tanuló, a fiatal az iskolai közösség – később a társadalom – teljes jogú tagjává. A nevelés-oktatás során az érték- és kultúraközvetítés folyamatában fejlődnek a mozgáskorlátozott tanuló társas kapcsolatai, közösségi szerepvállalásai, másokért való felelősségvállalása, eközben alakulnak és erősödnek meg a társadalmilag is fontos magatartásformái. Kiemelt fejlesztési cél a segítségnyújtásra való ösztönzés, az egyének vagy csoportok értékeinek felismerése, azok elfogadása, egymás kölcsönös tiszteletének kialakítása.

Médiatudatosságra nevelés

A mozgáskorlátozott tanulóknak egyes diagnózisokból, mozgásállapotokból fakadóan gondot okozhat a verbális és/vagy nonverbális kommunikáció, valamint a szóbeli információk feldolgozása, érzékelése, megértése és alkalmazása. Hátrányaikat az információszerzésben és

-adásban pótolhatja az elektronikus eszközök, a média használata. A tágabb értelemben vett kommunikáció a mozgáskorlátozott tanulók számára a társadalmi integráció előkészítését, az önrendelkezés, önállóság kialakítását, a társadalmi szerepek gyakorlásának lehetőségét szolgálja. Az infokommunikációs eszközök alkalmazásával a tanuló eredményes és sikeres lehet, életminősége javulhat. A mozgáskorlátozottság gyakori velejárója a beszélt és írott nyelv zavara, így a nevelés-oktatás során kiemelt feladat a beszéd- és kommunikációfejlesztés.

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai tevékenységei közül sem hiányozhatnak az infokommunikációs eszközök, melyeket szükséges lehet egyes esetekben adaptálni, az egyéni szükségletekhez igazítani. A médiatudatosságra nevelés a mozgáskorlátozott tanulók esetében a tapasztalatszerzés hiányosságai miatt hangsúlyosabb az átlagosnál. Kiemelten kell kezelni a valódi értékek bemutatását, a veszélyforrásokra való tudatos figyelemfelhívást.

A tanulás tanítása, pályaorientáció

A mozgáskorlátozott tanulóknál fokozott figyelmet kell fordítani a tanulás összetevőinek tanítására, az egyénre szabott tanulás módszereinek (típusának, csatornájának) megválasztására, ezzel elősegítve az önálló tanulás képességének kialakulását. Legfőbb cél a tanulók tanulásának módszertani segítése, a hatékony tanulási stratégia megválasztása, a helyes időbeosztás kialakítása, a célszerű rögzítési módszerek, valamint az önművelés igényének kialakítása, ami az élethosszig tartó tanulás alapja. A tanulók előzetes tapasztalatszerzésére a mozgáskorlátozottság miatt nem minden esetben kerül sor, ezért előzetes tudásuk is hiányos lehet. Esetenként a mozgásos tapasztalatszerzés is akadályozott. Számolni kell azzal a ténnyel is, hogy gyakran a részképességek zavarai vagy hiányosságai is nehezítik a tanulás folyamatát. A tapasztalati alapozás lehetőségeinek megteremtésével, életszerű tartalommal, a kíváncsiság, érdeklődés és megoldási késztetés felkeltésével és megtartásával stabil motiváció érhető el az egyéni tanulási formák kialakulásához.

Mozgáskorlátozott tanulók esetében a sikeres pályaorientáció nagyban függ a tanuló mozgásszervi diagnózisától – annak végleges, javuló vagy romló voltától –, a mozgásállapot súlyosságától és klinikai tüneteitől, az akadályozottság mértékétől és formájától, valamint a pszichés funkciók működésétől. A reális pályakép kialakítása rendkívül átgondolt és alapos előkészítő munkát kíván. A pályairányultséghez nélkülözhetetlen képességek kialakításakor szükség lehet sajátos elő- és felkészítésre, azon képességek kialakítására, amelyek a saját adottságok felméréséhez és elfogadásához vezetnek. Ezt az elő- és felkészítést a mozgáskorlátozott tanuló elképzeléseivel és lehetőségeivel kell összhangba hozni. A pályaalkalmasság vizsgálatokor indokolt lehet speciális szempontok figyelembevétele is.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelésmozgáskorlátozott tanulóknál megvalósítandó tanulási és nevelési céljai megegyeznek a Nemzeti alaptantervben megfogalmazottakkal.

11.3. A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a mozgáskorlátozott tanulók nevelése- oktatása során

A 2011. évi CXCV. köznevelési törvény 47.§ értelmében és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazottakkal összhangban a mozgáskorlátozott tanuló optimális fejlődése, nevelése- oktatása érdekében szükséges a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő szakember (jelen esetben szomatopedagógus, vagy központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor) aktív és támogató jelenléte. Továbbá szükségesek lehetnek speciális gyógyászati, rehabilitációs és technikai eszközök, illetve a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása, egyéni fejlesztési terv készítése. Mindez lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek, egyedileg kialakított segítő technológiák, gyógyászati és rehabilitációs eszközök alkalmazását, továbbá az időkeret módosítását, a tananyag elsajátításának egyénre szabott tempóját, módját. Emellett a köznevelési törvény 51. §-a hosszabb felkészülési

időt biztosít a sajátos nevelési igényű, jelen esetben mozgáskorlátozott tanulók számára vizsgák alkalmával, illetve az írásbeli vagy szóbeli felméréseken, továbbá lehetőséget ad az iskolai tanulmányok során a mozgáskorlátozott tanuló által alkalmazott, megszokott eszközök használatára.

Mozgáskorlátozottság esetén gyakran számolnunk kell a tanulók fáradékonyságával, csökkent terhelhetőségével. Az egyéni szükségletekhez igazodva fontos a kötelező és a választható tárgyak óraszámának csökkentése. Erre való tekintettel a Művészetek tanulási terület; az éne- zene és vizuális kultúra tantárgyak Nat-ban megfogalmazott célkitűzései alsó tagozaton egyrészt tantárgyi koncentrációval, illetve témahetek, különböző projektmunkák keretében érvényesülhetnek, másrészt összevont egységként, úgynevezett komplex művészeti nevelés keretében valósíthatók meg. A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során kiemelten hangsúlyos a komplex személyiség- és készségfejlesztés érdekében végzett művészeti nevelés, ami beépül az alsó tagozatos tanulási területek tevékenységrendszerébe. Az ének, a ritmus, a zene, a tánc, a népi játékok, valamint a grafomotoros készség, a vizuális kommunikáció, továbbá a képzőművészet mind kiemelten fontos területek.

Mozgáskorlátozottság esetén kiemelt feladat a cselekvéses tapasztalatszerzés akadályozottságából eredő hiányosságok pótlása, kompenzálása, a mozgáskorlátozott tanulók szűkebb és tágabb környezetének megismerése, az önmaguk megismerésének segítése, a helyes életvitel kialakításának megalapozása és az önálló életvitelhez szükséges alapképességek kialakítása érdekében a környezetismeret tantárgy 1. osztálytól való tanítása.

11.4. Kompetenciafejlesztés mozgáskorlátozott tanulók esetében

Valamennyi kulcskompetencia fejlesztése beépül a mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamatába. Mozgáskorlátozottság esetén – a cselekvéses tapasztalatszerzés hiányosságai, illetve a szociális kapcsolatok sajátos alakulása miatt – az egyes kompetenciaterületek által meghatározott képességek fejlődése, ismeretek elsajátítása, attitűdök alakulása során gyakran eltérő fejlődés tapasztalható. A kompetenciafejlesztés folyamatában a tevékenységek kivitelezését, illetve a különböző helyzetekben való részvételt biztosító eljárások, technikák alkalmazása szükséges annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott tanulók is képesek legyenek a hatékony alkalmazkodásra, a környezet befolyásolására.

A mozgáskorlátozott tanulók esetében a gyors, cselekvőképes alkalmazkodás, illetve az élethosszig tartó tanulásra való felkészülés érdekében valamennyi kompetenciaterület fejlesztése kiemelt fontosságú.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

A mozgáskorlátozott tanulók habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulóknak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

12. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulóknak iskolai nevelésének-oktatásának programja

12.1. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatásának alapelvei

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ. Fejlesztésük az egyéni szükségletek figyelembevételével a szülővel és a tanulóval, valamint a pedagógusokkal történő megbeszélést követően történhet.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában történik.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez; érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az alapelvek megvalósítása érdekében feladat:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
 - a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
 - a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
 - az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
 - ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölni, amelyek a tanulási környezetet is illesztik a tanuló egyedi jellemzőihez, és az ehhez igazodó, a képesség-tartományok mindkét határán – tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte – kihívást jelentő feladatok megtervezését támogatják.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarctűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális háttérét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is

figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

12.2. Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel;
- b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- f) szövegértési stratégiák kialakítása;
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépirással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése. A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
 - a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
 - b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
 - c) modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
 - d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

12.3. Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépirás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- b) a különböző írásformák tanulói képességeikhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.
- c) A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
- d) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- e) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- f) a mozgáskoordináció fejlesztése;
- g) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;

- h) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- i) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- j) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- k) a végrehajtott működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

12.4. Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségi szintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- b) beszédpercepció fejlesztése;
- c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- d) modalitásspecifikus integráció fejlesztése;
- e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

12.5. Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- b) matematikai törvények és szabályok készségi szintű ismerete és alkalmazása;
- c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevés, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- h) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- d) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

12.6. Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és - alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések

- a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- b) teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése; e) fokozott egyéni bánásmód;
- e) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- f) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- g) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- h) feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- i) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei

- a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése; a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- b) a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társaskészségek kialakítása, fejlesztése;
- c) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- d) speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- e) koncentráció fejlesztése;
- f) utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- g) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- h) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

12.7. Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- b) érzelemfelismerés és érzelemkifejezés fejlesztése,
- c) kommunikáció fejlesztése,
- d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- e) megküzdési képesség fejlesztése,
- f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

12.8. A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de a kompetenciaterületek, tanulási területek és tudástartalmak (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhatnak.

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők

és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása). A helyi tanterv kiemelten kezeli az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden tanulási területen megjelennek.

12.9. Kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében kiemelt jelentőségű az alapkompetenciák kialakítása: az olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez szükséges nyelvi funkciók, mennyiségi, számfogalmi (készségszintű, elvont számolás kis számköröktől kezdve), téri-vizuális és idői viszonyokban való tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszere. Az alapkompetenciák fejlesztése elsősorban az alapozó négy évfolyam feladata, ugyanakkor az érintett gyermekeknél a felsőbb évfolyamokon átívelve szükséges e kompetenciák stabilizálása, a lemorzsolódás, korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében is.

A tanulás kompetenciái

Kiemelt fejlesztési terület az érintett gyermekek aktív, önirányított tanulási kompetenciájának kialakítása a tanulási területeken átívelve. Tudatosítani kell a tanulóban az erősségeit és gyengeségeit/nehézségeit, valamint hangsúlyozni szükséges, hogy az eltérő információfeldolgozási stratégia és tanulási stílus nem feltétlenül hibás, csupán a megismerés másfajta útja. A tanulóval közösen meg kell találni azt a tanulási-kognitív stílust, mely illeszkedik képességmintázatához és személyiségéhez, s mellyel hatékony, önálló tanulóvá képes válni. A pedagógus a reális tanulási célok kitűzésében, a tanulási preferenciák megtalálásában támogatja őt. Lépésekre bontott, idői ütemezést is tartalmazó, elérhető tanulási tervek összeállítása szükséges. Lényeges elem a kíváncsiság, önreflexió és önellenőrzés iránti igény felkeltése és fenntartása, valamint annak a megerősítése, hogy a tanulás természetes velejárója a hibázás, s ezt kellő belátással, türelemmel és problémaérzékenységgel erőforrássá lehet tenni. Lényeges továbbá a saját tanulásért érzett felelősségvállalás kialakítása, a kitartás erősítése és az érintett gyermekek kimozdítása a tanult tehetetlenségéből, azáltal, hogy megélik saját kompetenciájukat és kontrolljukat a tanulási tevékenységük felett.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral érintett gyermekek számára gyakran nehézséget jelent

- mások arckifejezésének, érzelmeinek leolvasása és értelmezése;
- a gesztusok, testbeszéd felismerése, értelmezése;
- a másik hanghordozásának, hangsúlyának, hangerejének észlelése, ezek jelentésének, üzenetének értelmezése;
- megőrizni és tiszteletben tartani mások személyes terét;
- szociálisan megfelelő módon érintkezni másokkal;
- gondolatokat, érzéseket, szükségleteket és benyomásokat hatékonyan, összeszedetten kifejezni.

A tanulás-tanítás során ki kell aknázni a kommunikációs helyzetekben meglévő fejlesztési lehetőségeket a fenti kommunikációs kompetenciák gyakorlására, a metakognitív viselkedési stratégiák kialakítására, például kooperatív technikák, projektmunkák alkalmazásával.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák kiváló lehetőséget kínálnak az érintett tanulók hatékony információszer-

zésére, a kompenzációs utak megtalálására. A szövegszerkesztő, a bemutatókészítő, az adatkezelő, az adatfeldolgozó, a grafikus, hang-, videoszerkesztők hatékonyan használhatók fel a tananyag adaptálására, ezáltal a nehézségek leküzdésére, valamint tehetséggondozásra. Az érintett gyermekek sérülékenysége miatt különösen fontos, hogy tisztában legyenek a digitális technológiák alkalmazásának jogi és etikai alapelveivel, megtanulják, hogyan lehet megvédeni a magánszférát, a személyes adatokat és a digitális identitást.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tudomány és technológia iránti érdeklődés, nyitottság felkeltése azért lényeges, mert az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók negatív énképük, önértékelésük miatt gyakran elveszítik az intellektuális nyitottságukat, különösen a kognitív kihívással telített helyzetekben. Valós, érdeklődési körükbe eső problémamegoldás során megtanulják alkalmazni az analízáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodási formákat, valamint az induktív (rávezető, egyediből az általános felé mutató), deduktív (levezető, általánosból az egyedire mutató) és abduktív (hipotézisalkotás, célja a magyarázat) következtetések szabályait, alkalmazási területeit.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A kortársközösség a tanulási, viselkedésszervezési problémáik miatt kevésbé elfogadó lehet velük szemben, ezért mindenképpen támogatni szükséges a kapcsolati hálók kiépítését, fenntartását. Fontos, hogy megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését. A társas interakció az egészen alapvető készségektől (pl. üdvözlés) az összetett készségekig (pl. érzelmileg feszült helyzetben kritika elfogadása) számos elemből tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít. Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett tanulók esetében – az eltérő fejlődésmenet következtében – hiányos vagy nem megfelelő lehet a szociális készségek készlete (különösen ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), vagy az ismételt rossz tapasztalatok és kudarcok következtében gátoltság, visszahúzódás (különösen tanulási zavarok esetén), esetleg a kritikai mérlegelés hiánya alakulhat ki, valamint a végrehajtott működések gyengesége miatt tartós jellemzője is lehet a fejlődésnek, ezért a pedagógiai figyelemnek fokozott mértékben ki kell terjednie ennek a kompetenciának a fejlesztésére. A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztésével, a kapcsolatteremtés facilitálásával/ösztönzésével lehetőség adódik a szociális viselkedéselemek fejlesztésére, gyakorlására. Lényeges az érintett tanulók kimozdítása az esetleges passzivitásból, az iskolai életben való aktív részvétel támogatása. Támogatni kell a tanulóban a felelősségvállalást, a gondoskodást, a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, a kockázatvállalást, a konfliktushelyzetekben az asszertivitásra támaszkodó konfrontációt is.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai átélés élménye és a művészi önkifejezés lehetősége az érintett tanulók rezilienciáját (a nehézségekhez való rugalmas és adaptív alkalmazkodáshoz szükséges készségek) és rekreációját egyaránt támogatja. Így a kreatív tevékenységekbe történő aktív bekapcsolódás lehetősége elengedhetetlen eszköz a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében hangsúlyos szerepe van az iskolák pályaaorientációs tevékenységének, hogy a tanulók és szüleik megismerjék a továbbtanulási, szak-

matanulási opciókat, a felvételi rendszerben adható többlettámogatási, méltányossági lehetőségeket.

Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltságra, az innovációs készség kialakítására.

12.10. Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába került tanuló a megyei szintű pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakértői véleménye alapján indokolt esetben adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése és minősítése alól mentességben részesülhet, továbbá többlet felkészülési idő, segédeszköz-használat biztosítható számára.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

12.11. Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulása időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzésre kerül a további célkitűzések megtervezését megelőzően, melyről a pedagógusnak szintén tájékoztatást kell kapnia. A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt. A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába. Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

13. Különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok

Az iskolába járó gyermekek jelentős része szociális, műveltségi hátránnyal küzd. Felzárkóztatásukhoz a tanórán kívüli korrepetálások, speciális, egyéni foglalkozások nyújtanak segítséget, és lehetővé teszik a hátrány minimalizálását vagy lehetőség szerinti megszüntetését.

Ennek leghatékonyabb eszközei:

- rendszeres kapcsolattartás,
- beszélgetés, családlátogatások,
- fogadónapok,
- nyílt tanítási napok.
- szülői értekezletek,

Felzárkóztatásra szorul a gyermek, ha

- a szakértői bizottság javaslata alapján egyéni fejlesztést igényel
- gyorsan felejt, és nehezen idézi fel a tanultakat, látottakat;
- kezűgyessége fejletlen;
- lassan vált át egyik feladatról a másikra;
- nehezen tud koncentrálni;
- olvasási, helyesírási, matematikai problémái vannak;
- szórt figyelmű;
- túlmozgásos vagy túlzottan lassú; valamely részképesség területén adódó lemaradás miatt
- egy vagy több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

A felzárkóztatás célja

- A környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály, illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése.
- Készségek, képességek fejlesztése.
- A napi tanulás feltételeinek biztosítása, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstartás megszervezése, az eredményes tanulási folyamat megszervezése.
- Valamely részképesség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása.
- Viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása, az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében.
- Pályaválasztás, továbbtanulás segítése.

Az iskolai nevelő-oktató munkában a tanulási zavar vagy a tanulási nehézség magatartászavarral és a szociális hátránnyal gyakran együtt jelentkezik, egymással szoros kölcsönhatásban van.

A tanulási nehézség vagy a tanulási zavar oka lehet születési, fejlődési rendellenesség, illetve fogyatékoság vagy kisgyermekkorai betegség.

Az iskolai tanulási kudarcok hatására a gyermekben olyan pszichés tünetek alakulnak ki, (érzelmi labilitás, szorongás, önbizalom hiánya, hiperaktivitás stb.), amelyek kedvezőtlen magatartási megnyilvánulásokat eredményeznek.

Ehhez társulnak olyan szociális kapcsolati zavarok, mint például a nem megfelelő anya- gyermek kapcsolat, az ingerszegény környezet, az elhanyagolt családi háttér stb.

Tapasztalataink alapján ezek a gyermekek a normál iskolai körülmények között, nagyobb létszámú osztályban, a megszokott módszerekkel nem képesek a tanulásban előrehaladni, fejlődni.

Az egyes képességek terén jelentkező elmaradás, lassúbb fejlődés rendszerint más pszichikus folyamatokkal is kapcsolatos. Például a felidézés nehézségei többnyire az észlelés és a megfigyelés folyamatainak elégtelenségeivel is összefüggenek, ezért elképzelhetetlen egy-egy képesség elszigetelt fejlesztése. Mindig a különböző intellektuális és érzelmi tényező együttes feltárására és fejlesztésére törekszünk.

Az érdeklődés a megismerő tevékenység belső motívuma. A képesség fejlődésének a belső aktivitás a legfontosabb indítéka, amely a tanulást, a valóság megismerését örömteli, szívesen vállalt tevékenységgé teszi. Lényeges, hogy a gyermeknek sikerélményt nyújtson a feladatok megoldása, hiszen ez növeli az érdeklődését, fokozza az erőfeszítést.

Az egyéni fejlődés szempontjából döntő fontosságú a szocializációs képességek, a társas kapcsolatok kialakítása. A tanulási zavar vagy nehézség társas beilleszkedési zavarral is párosulhat.

Jobb intellektuális teljesítmény erősebb szociális kontaktussal járhat együtt.

Az értékelő-minősítő viszonyt fel kell váltani a megértő-okkereső beállítottságnak. A tünetek megváltoztatására, illetve kiküszöbölésére irányuló alkalmi, gyors beavatkozások nem oldják meg a személyiségzavart, nem eredményeznek hosszabb távon is ható belső pszichikus változást a gyermeknél. A zavar igazi korrekciójáról csak akkor beszélhetünk, ha az okok ismeretében a tanuló mindennapi életfeltételei, tevékenysége folyamatában törekszünk a pszichikus folyamatok befolyásolására. Fontos tényező tehát a tevékenységek feltérképezése, megfelelő környezet biztosítása, a megfelelő eszközök használata.

A tanulási kudarc komplex jelenség, ezért a leküzdésére irányuló tevékenységnek is sokoldalúnak kell lennie. Gyakran az otthoni környezet nevelési hiányosságait is az iskolában kell pótolni. A szülők nagy része nem motivált arra, hogy gyermekét a tanulásban segítse, de még arra sem, hogy teljesítményét értékelje. Ezért kiemelt helyen kell foglalkozni a helyes tanulási szokások és képességek kialakításával, a helyes önértékeléssel.

Prognosztizálhatóan kudarcnak kitett tanulók (pszichés funkciók fejletlensége, képesség-struktúra hiányosságai, zavarai) esetében fontos teendők

- előéletének, a korábban igénybe vett segítségnek a megismerése,
- osztályfőnöki megfigyelése,
- szülőkkel történő megbeszélések.
- külső szolgáltatás igénybevétele (nevelési tanácsadó, logopédia, szakértői bizottság),
- kialakítani az állapot felülvizsgálatának rendszerét,
- tanórai differenciált foglalkozás, egyéni fejlesztési program alapján.

A jelenleg is alulteljesítő tanulókkal kapcsolatosan fontos teendők:

- az okok feltárása,
- a kiváltó (átmeneti) élethelyzet felderítése (osztályfőnök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős),
- mentálhigiénés segítségnyújtás,
- a pedagógiai motiváció egyénhez igazított változtatása, módszereiben alkalmazza a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.

Alkalmazott pedagógiai módszereink, elveink a fejlesztő tevékenységben

- A tananyag elsajátításának módjában, tempójában igyekszünk a tanulók egyéniségéhez alkalmazkodni.
- A fejlesztő pedagógusok meghatározott órarend szerint emelik ki a tanulókat az órákról,

szabadidős tevékenységekről, és a fejlesztő foglalkozások keretében változatos módszerekkel fejlesztik a tanulók személyiségét és tárgyi tudását.

- A nyelvi-kommunikációs készségek fejlesztését minden tanár feladatának tekinti. Fokozottan figyelünk arra, hogy a diák – a családi kommunikációs kapcsolat hiányából adódóan is – vagy egyáltalán nem érti a tankönyv szövegét, vagy egyszerre csak egy utasítás végrehajtására képes. Új tantárgy belépésekor megismertetjük tanulóinkkal a munkaeszközöket, szakkifejezéseket. A szaknyelv gyakorlása, tanulása beépül a mindennapi munkába.
- Az elméleti anyag súlypontosításával, gyakorlásával juttatjuk el a tanulókat az ismeretek alkalmazásszintű elsajátítására. Ehhez nélkülözhetetlen a vázlatkészítés, és annak meg tanulása.
- Az átlagosnál több időt fordítunk a gyakorlásra, ismétlésre.
- Az olvasási nehézségek miatt a gyerekek nagy része auditív módon képes csak az ismeretek befogadására, ezért a szemléltető eszközök használatát a vizuális képességek szempontjából is fontosnak tartjuk.
- Az írási, olvasási és számolási nehézségekkel küzdő gyermekek tanításakor és teljesítményértékelésekor speciális pedagógiai módszereket alkalmazunk.
- A témazáró dolgozatok feladatait az osztály szintjéhez alkalmazkodva állítjuk össze. Az értékelés azonos norma szerint történik.
- A tanulók értékelésében beleszámítjuk a választható szorgalmi feladatokat, amelyek többnyire valamilyen alapkészség gyakorlását segítik, valamint a tanulók aktivitását.

14. A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei

14.1. A hallási (hallássérült) tanuló

Hallássérülésnek nevezzük a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülését, illetve fejlődési rendellenességét, amelynek az éptől eltérő hallásteljesítmény lesz a következménye.

A hallássérülés gyűjtőfogalom. Hallássérült személyek a nagyothallók, a siketek és a cochleáris implantátumot (továbbiakban: CI) viselők. A cochleáris implantátum a belső fülbe ültetett hallásjavító eszköz. A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókinccs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje nem feltétlenül korrelál életkorával, hallásállapottával.

- a) **A siket tanulónál** súlyos fokú hallásvesztés áll fenn (a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 90 dB-nél nagyobb). Ennek következménye a hangzó beszéd spontán kialakulásának képtelensége, elsajátításának súlyos fokú nehezítettsége, valamint a nyelvi kommunikáció általános akadályozottsága. A hallásvesztés mértékétől, felfedezésének, segédeszközzel való ellátásának idejétől, a környezeti hatásoktól és a szociokulturális háttértől függően módosulhat a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet egészének fejlődése.
- b) **A nagyothalló tanulónál** (enyhe nagyothallás esetén a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 30–45 dB közötti; közepes nagyothallás esetén a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 46–65 dB közötti; súlyos

nagyothallásnál a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásveszteség 66–90 dB közötti) a hallás csökkenése akadályozottságot jelenthet a hangzó beszéd elsajátításában és értésében. Ennek mértéke a súlyos kommunikációs zavartól a normál nyelvhasználat megközelítésének szintjéig terjedhet.

- c) **A hallásukat műtéti úton helyreállított** (pl. cochleáris implantált) hallássérült tanulóknál – az egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép beszédhallás mérhető. Fejlesztettségük, fejlődési ütemük döntően függ intelligenciájuktól, illetve az esetleges pszichés fejlődési zavaruktól, valamint attól, hogy a gyermek milyen életkorú volt a műtét elvégzésekor. A nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását a hallásjavító műtét előtti és utáni (gyógy)pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs, valamint az azzal párhuzamos pedoaudiológiai gondozás és az aktív szülői megsegítés eredményezi. A fejlesztés stratégiájának alapja döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazása. A beszédértés, a hangzó beszéd fejlődése hasonlóságot mutat az ép hallású gyermekek beszédfejlődésével. A fejlesztés eredményes szintere a halló környezetben van szurdopedagógus jelenlétével, ugyanakkor az integrációra csak alapos pedagógiai diagnózis után kerülhet sor. Az érintett tanuló teljesítményét a befogadó intézmény szakmai felkészültsége, nyitottsága, a szülők együttműködő készsége, valamint a gyermek kognitív és pszichés jellemzői és az esetleges beszéd- és nyelvelsajátítási zavar (diszfázia) befolyásolja.
- d) **A hallássérültek „diszfázia típusú”** társuló tanulási zavara a halmazott fogyatékoság egy speciális változata. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi és beszédfejlődési akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomotoros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékoság enyhébb vagy súlyosabb mértéke mellett.
- e) A hallássérült tanulók populációjának napjainkra jellemző változása komoly gondot okoz a szakterületi intézmények gyógypedagógusainak, mivel a diszfázia (esetünkben a hallássérüléshez társuló neurogén eredetű nyelvi zavar) korábban nem alkalmazott módszertani eljárásokat és óraszervezési technikákat igényel. Javasolt a speciális módszertani és óraszervezési technikák alkalmazása.
- f) Más esetben a halmazottan fogyatékos hallássérült (süket, nagyothalló) tanulók hallásveszteségéhez mozgáskorlátozottság, látás-, értelmi fogyatékoság, tanulási vagy a fejlődés más zavarai társulhatnak. A halmazottan fogyatékos hallássérült tanulók nevelhetősége, oktathatósága a fentiek következtében súlyosan nehezített. Javasolt az óvodában és az alapozó szakaszban a fokozott egyéni és kiscsoportos fejlesztés, a gyógypedagógiai asszisztens vagy a kéttanáros modell alkalmazása.
- g) A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók személyisége az előző csoportokhoz viszonyítva még sérülékenyebb; nehezen dolgozhatják fel a hallás elvesztésével fellépő állapotváltozást, vagyis: a nehezített kommunikációt, a környezettel való kapcsolatuk beszűkülését. Ebben az esetben fokozott segítséget igényelnek a kompenzációs csatornák kialakításához.

14.2. A hallássérült tanulók fejlesztésének alapelvei

A hallássérült gyermekek, tanulók speciális oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja hallássérültek speciális gyógypedagógiai intézménye, többségi általános iskola, vagy más, speciális szolgáltatást nyújtani tudó intézmény. Ebben az esetben a speciális, szakspecifikus ellátást a hallássérült gyermekek és tanulók megsegítésekor a hallássérültek pedagógiája szakirányon végzett gyógypedagógus (szurdopedagógus) látja el. A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető:

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményektől (EGYMI);
- a pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől;
- a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől;
- az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézményektől.

A hallássérült tanuló fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, segéd-eszközzel való ellátásának, a fejlesztés megkezdésének ideje. A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások, eljárások folyamatában valósul meg.

A komplex ellátás a korai fejlesztésre és óvodai nevelésre építkezve, döntően

- a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával,
- megfelelő audiológiai ellátással,
- a jól beállított hallókészülékek és
- hatékony hangátviteli technikák használatával és/vagy
- a legkorszerűbb műtéti technika alkalmazásával beépített cochleáris implantátumokkal történik.

A felsoroltak együttesen határozzák meg a hallássérült tanuló eredményes nevelhetőségét, oktatathatóságát. A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő-oktató pedagógus számára.

14.3. A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszer minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi iskolában történő együttnevelés a szülő/gyógypedagógus/pedagógus közös döntését igényli az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével. Az együttnevelés nem lehet formális, a befogadó iskolának szükséges változtatásokat végrehajtani a valódi befogadás érdekében, így pl. a módszer- és eszközrendszerben (differenciálás, egyéni képességek figyelembevétele stb.), az óraszervezésben, a teljes tantestület szemléletváltozásában. A gyógypedagógus partner a megoldásokban. Az iskola akkor válik valódi befogadóvá (inkluzív iskola), amennyiben a tanítási programok, a pedagógiai szemlélet és felkészültség, a szervezés, a tárgyi és személyi feltételek igazodnak a gyermek speciális szükségleteihez.

A hallássérült gyermekek együttnevelése halló társaikkal többféle formában lehetséges:

- egyéni teljes integráció, amelyben a gyermek az oktatás teljes időtartamában a befogadó csoportban van;
- csoportos teljes integráció, amelyben a hallássérült csoport a befogadó iskola azonos osztályfokán tanul; esetenként a két pedagógus (többségi és gyógypedagógus) közösen vezeti az órákat;

- részleges integráció, amikor a tanuló a tanórák egy részén vesz részt a többi tanulóval együtt, a többi időt gyógypedagógussal, csoportban tölti.

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- Az adott tantestület pozitív hozzáállása, bevonódása és toleranciája fontos tényező.
- Az adott iskola pedagógiai programjának, illetve tantervének elkészítésekor figyelembe kell venni a hallássérült gyermek speciális fejlesztési igényeit a tananyag, a követelmény, az értékelési mód és a speciális módszertan tekintetében.
- Külön gondot kell fordítani arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő esetleges tanulási nehézségének leküzdéséhez.
- A többségi pedagógusnak az értékelésnél figyelembe kell vennie a hallássérülés következményeként fellépő kommunikációs nehézségeket, a szókincs esetleges elmaradását, a szóbeli, írásbeli kifejezőképesség gyengébb voltát, az abban előforduló grammatikai hibákat és kiejtési problémákat.
- Ne legyen az értékelés része olyan követelmény, mely a tanuló sérüléséből következően nem teljesíthető halló társaival azonos szinten vagy módon (hosszú memoriter, hangsúlyos, ritmusos versmondás, tollbamondás stb.). Az értékelésnél az egyéni fejlesztési terv követelményeit figyelembe kell venni.

Az együttműködés során a befogadó pedagógusközösség vállalja, hogy:

- segíti a gyermek beilleszkedését a közösségbe;
- konzultációs, hospitálási és osztálytermi együttműködési lehetőséget biztosít a gyógypedagógus számára;
- a jogszabályokban foglaltak érvényesítése során mindent megtesz a hallássérült gyermek sikeres integrációja érdekében;
- megszervezi a törvényben meghatározottak szerint a szükséges egyéni korrekciós órákat.

Az együttműködés során a szurdopedagógus/utazótanár vállalja, hogy:

- tájékoztatás nyújtásával segíti a befogadó pedagógus-, gyermek- és szülői közösségek, valamint az intézmény többi pedagógusának felkészítését a hallássérült gyermek érkezése előtt, majd beilleszkedése során;
- konzultációval segíti a pedagógusok, az oktató/nevelő közösség munkáját a hallássérült gyermek sajátosságainak megértésében;
- hospitál a gyermek osztályában;
- segítséget nyújt a befogadó intézmény pedagógusainak tanórai munkájához;
- nyomon követi a gyermek fejlődését;
- egyéni fejlesztés során fejleszti a gyermek nyelvi és kommunikációs kompetenciáját;
- esetlegesen koordinálja a rehabilitációs munkában részt vevő szakemberek munkáját;
- rendszeresen kapcsolatot tart a szülővel.

Az eredményesség érdekében szükség van a szülők aktív közreműködésére, valamint a szülők és az iskola együttműködésére. Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik (pl. audiológiai gondozás). Ennek megszervezéséhez a szakértői javaslat, a fogyatékosság típusa szerint illetékes gyógypedagógiai módszertani intézmények részéről történő folyamatos tanácsadás nyújt segítséget.

14.4. A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a hallássérült gyermekek nevelésében- oktatásában

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

14.4.1. Testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékoságuknak megfelelő szinten – azokkal a tényezőkkel, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátítani a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök karbantartását, használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása és az esetleges további hallásromlás elkerülése. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetükben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport hozzájárulhat a belső feszültségeik levezetéséhez, így segítve az indulatok kezelését.

A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez is.

A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkezhetnek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve különböző veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy a tanulóknak legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelmek, az indulatok kifejezésének társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.), illetve legyenek ismertek arról, hogy különböző felmerülő problémák során milyen szakemberhez, szervezethez fordulhatnak támogatásért, segítségért.

14.4.2. Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az érintett gyermekek tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyek különbözőségét, az emberek közötti kommunikáció kívánatos formáit, tudjanak udvariasan segítséget kérni, elfogadni, és ők is készek legyenek másoknak segítséget nyújtani.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy önmagukat megismerjék, hogy önmagukról reális képet alakítsanak ki, hogy önértékelésük megfelelő legyen (alul- és felülértékelés, reális énkép). Támogatni kell őket abban, hogy érzékszervi fogyatékoságukkal együtt élve, önma-

gukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké válnak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából. Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, és azon túl másokért, a közösségért is. Tudják felismerni mások érzéseit, szükségleteit, szándékait, tulajdonságait, és azokhoz empátiákkal tudjanak viszonyulni. Tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyeket és azok különbözőségét. Tanulják meg, hogy a másik bántása, zaklatása megengedhetetlen, tudják, hogy mit tehetnek, ha elszenvedői vagy szemlélői annak, illetve ismerjék az elkövetőt érintő jogi következményeket.

14.4.3. Médiatudatosságra nevelés

A hallássérült tanulók ismeretszerzésében kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Ezen a téren a nyomtatott sajtón kívül egyre inkább szerepet kap az elektronikus média: a televízió és az internet.

A tanulóknak fontos tudniuk, hogy a média közvetíthet pozitív (információ, tanulás, szórakozás), illetve negatív (agresszív, pornográf stb.) tartalmakat, illetve a valóságnak nem megfelelő tartalmakat is. Ismerjék a függőség fogalmát és káros hatását. Tudják, hogy a média modelljeinek pozitív és negatív hatása is lehet az értékrendszerre, a gondolkodásra, a viselkedésre. Tudjanak a média befolyásoló szerepéről, a reklámok hatásáról.

Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérült tanulóknak. A szókinész és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Fontos a hallássérült személyek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

14.4.4. tanulás tanítása, pályaeorientáció

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulókkal kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készség szintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereinek, a kooperatív tanulási technikák vagy a távoktatás megismerését.

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és alkalmazása, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra (is), hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket. Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekeknek is szükségük van rendszeres integrációs alkalmakra (pl. szabadidős tevékenységek), ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan szabályok megismerése).

14.4.5. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, a tanulók életkorának megfelelő gyakorlatorientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történhet. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeik segítségével kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények biztosításával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

14.4.6. fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulókat a lehető legfiatalabb korban tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell eljuttatni a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív anyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeret gyűjtését kell lehetővé tenni.

14.5. A kulcskompetenciák fejlesztése

A Nat és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni.

Alapkompetenciák

14.5.1. A tanulás kompetenciái

A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs- és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs akadályozottságuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata, jelnyelvi videók, jelnyelvi szótárak). Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (könyvtár, internet), valamint a motiváció fenntartása a képességekhez, előzetes ismeretekhez igazodó tananyag biztosításával, teljesíthető követelmények támasztásával.

14.5.2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Anyanyelvi kommunikáció

A hallássérült gyermekek/ fiatalok ismeretszerzését nehezítheti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes lehet, kifejezőmódjuk hangzó magyar nyelven esetleg kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, a saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott nyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése, nyelvi kifejezése valósítható meg. Cél, hogy a tanulók a mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Fontos továbbá, hogy egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni. Ugyancsak fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok:

- a beszédértés (jelértés) fejlesztése;
- a szövegértő olvasás fejlesztése;

- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés, jelkincsfejlesztés;
- a hangzó nyelv használata (egyéni képességeknek megfelelően);
- az írásbeli kifejezés fejlesztése.

Azon hallássérült (elsősorban siket) tanulók számára, akik esetében a kommunikáció elsődleges formája a magyar jelnyelv, lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a legkönnyebben hozzáférhető nyelven (magyar hangzó nyelven és/vagy magyar jelnyelven) juthassanak hozzá az információkhoz, mind a tanórákon, mind az iskolai szervezésű szabadidős programokon.

Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg a jelnyelvi tolmácsok szerepét a kommunikációs akadálymentesítés területén, ismerjék a szolgáltatás igénybevételének lehetőségeit és formáit.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincs, nyelvi kommunikációs szintje, valamint az esetleges társuló tanulási zavarok. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekkel vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél. A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik. Kiváncs korszzerű idegennyelv-tanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Lehetőség van az idegen nyelv tanulására, illetve az értékelés alóli felmentésre. Az értékelés alól felmentett tanulók számára külön szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulás.

14.5.3. A digitális kompetenciák

A hallássérült személyek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőoldallal, szótárakkal, helyesírás-ellenőrző programokkal stb. való megismertetésük, ami segíti a lényegkiemelést és az írott szöveg megértését. Fontos megismertetni a tanulókkal a digitális eszközök hasznos, a mindennapokat segítő szolgáltatásait, az internet használatának etikai szabályait (többek között az adatvédelemre, a törvényes megosztás lehetőségeire és korlátaira vonatkozóan). Fontos, hogy ismerjék az internet veszélyeit, szerezzenek jártasságot azok elhárításában. Mivel nehézségeik lehetnek az ok-okozati összefüggések felismerésében, ezért szükséges az IKT használata során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépirás elsajátítása (gépirást tanító program segítségével).

14.5.4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol(hat)ja. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése, valamint verbális megfogalmazása, illetve a matematikai szaknyelvi szókincs fejlesztése. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata. Az auditív csatorna részleges vagy teljes

kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismétlésre van szükség.

A természettudományos és technikai kompetencia terén a hallássérült gyermek/ fiatal a környezetéről elsősorban látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük (pl. terepasztalok, tanulmányi séta, iskolakert, kirándulás, feliratozott természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

14.5.5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes kompetenciák keretében fontosabbak között a szorgalom, kitartás, pontosság, önállóság, önfegyelem, stressztűrő képesség, felelősségtudat, a társas kompetenciák keretében pedig a kapcsolatteremtő és -fenntartó készség, udvariasság, kezdeményező-készség, határozottság, empátia, tolerancia, segítőkészség fejlesztése. Fontos továbbá a társas normák, illemszabályok elsajátítása.

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív, reális énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Fontos lehetőséget biztosítani – amennyiben erre a tanulónak igénye mutatkozik – a halló közösség tagjaival való kapcsolódásra, valamint a sorstársakkal való személyes kapcsolatok kialakítására. A hallássérült gyermeket/ fiatalt támogatni kell sérülésének és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik az udvarias viselkedés tekintetében és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. A tanulók individuális beállítódása, gondolkodása miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés. Képességeiknek megfelelően aktívan vállaljanak feladatokat a közösségért, tegyenek másokért. Gondolják át tetteik következményeit, vállaljanak felelősséget azokért. Ismerjék az iskolai szabályokat, jogaikat és kötelezettségeiket, a jogszabályok őket érintő fontosabb elemeit. Elengedhetetlen továbbá a tanulók érdekvédelmi ismereteinek alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer, valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete.

14.5.6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nemcsak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze a társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgykészítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfüzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

14.5.7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Minél korábbi életkorban (5. osztálytól) fontos az iskolák életpálya-építést megalapozó, pályorientációs tevékenysége, hogy a hallássérült tanulók és szüleik megismerjék a választható szakmák körét, a továbbtanulási lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltságra, innovációs készség kialakítására. A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló, másoktól függő életforma indokoltá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkoruknak megfelelő pénzügyi jártasság a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja.

14.6. Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

A hallássérült tanulók nevelésében-oktatásában az életkori és iskolai szakaszokhoz rendelt kö-

vetelményeket a fejleszthetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges érvényesíteni a tantervben. A fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, figyelmi, emléke- zeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmaradhat a szókincs, az érintett tanulók a nyelvi kifejezőeszközöket kevésbé au- tomatizál- tan és árnyaltan használják. Ezek az eltérések közvetlenül összefüggenek a hallássé- rüléssel.

A Nat elveit és lényegét nem érintő módosítások alapját ezek a jelenségek képezik. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. Az egyes tanulási területek hangsúlyos, speciális feladatai:

14.6.1. Magyar nyelv és irodalom

Kívánatos, hogy a nagyothalló és az intenzív nyelvi fejlesztésben részesülő, illetve korai élet- korban cochleáris implantáció műtéten átesett tanulók szókincese, kommunikációja a szakszerű szurdopedagógiai segítséggel minél inkább megközelítse a halló gyermekek nyelvi szintjét. Előfordul azonban, hogy ez két-három éves, esetleg ennél nagyobb mértékű elmaradást mutat. A hallássérült tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai a Magyar nyelv és irodalom tanulási te- rület- tel összefüggésben:

spontán beszédhasználat fejlesztése (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthe- tőség);

a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása;

az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton, hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásá- val. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását;

a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása;

a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenet- nél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammat- ika, mondat, bekezdés, szöveg);

konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, a szólások és közmondások, az árnyaltabb megfogalmazási for- mák megis- merése, alkalmazása);

e tanulási terület keretében a hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális in- tézmények- ben önálló tantárgyként a magyar jelnyelv is megjelenhet.

Az ismeretek elsajátításában a tanulók mindinkább támaszkodjanak a hallás útján megszerez- hető információkra. A hallássérült tanulók komplex nyelvi fejlesztésére van szükség, speciális felada- tokkal, módszerekkel, a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának cél- jából. A fejlesztés tartalmába – az alsóbb évfolyamokon hangsúlyosabban – integrálódhat a közvetlen környezet társadalmi és természetismereti anyaga. A Nat-ban és a kerettantervben rögzített tanan- yaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni és helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tanulási terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Egyéni társalgás

Ezeknek az óráknak a keretében zajlik az elsősorban köznapi témájú verbális kommu- nikáció, a nyelvi szerepváltás, a beszédértés (beszédhallás és szájról olvasás), és a gon- dolatok önálló, minél érthetőbb megfogalmazásának folyamatos fejlesztése. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik, speciális módszerek alkalmazásá- val.

b) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre ter- vezett fejlesztési programmal lehet kompenzálni, így válik lehetővé a hallásfigyelem fejlesztése. A speciális tevékenykedtetés a beszédhallás, a hangos beszéd további kom-

ponenseinek (beszédhang, beszédritmus, dallam, hangsúly) fejlesztését célozza meg. A dráma és tánc kiemelt szerepet kap a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük megteremtésében, problémamegoldó képességük, kommunikációjuk fejlesztésében. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni hallásvesztés és a személetes adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszer meghatározása nem indokolt.

14.6.2. Idegen nyelv

A hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A csoportokat a nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű szervezni. Az értékelés alól felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítás módszereinek alkalmazása, a köznap helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Indokolt esetben lehetőséget kell biztosítani a jelnyelv választására vagy a magyar anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, az idegen nyelvi órák keretében, a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

14.6.3. Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, a szövegértő olvasás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Ebből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ehhez szükséges, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához. A hallássérülésből adódó szókincs- és beszédértésbeli, szövegértő olvasásbeli eltérések kihat(hat)nak a gondolkodási műveletek flexibilitására. A matematikai gondolkodás fejlesztése a tevékenykedtetés, a manipuláció, a speciális szemléltetés és a tananyagok – interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával valósul meg.

- A matematika és a valóság kapcsolatának erősítése hangsúlyos szerepet kap. Egy-egy matematikai ismeret, fogalom rögzítését és előhívását konkrét élmények, konkrét tapasztalatok biztosítják a tanulók számára. A valóságos élethelyzetekben előforduló matematikai tartalmak megragadása mellett egyidejűleg az ezt leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása is szükséges.
- A matematikai tartalmakat a tanulók szókincsének, szövegértésének, nyelvi fejlettségének megfelelő szintű szöveges feladatokban kell reprezentálni.
- Kiemelt jelentőségű a szemléltetés, a tevékenykedtetés, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedezettő tanulás-tanítás, a megértésen alapuló fejlesztés, azaz a tanuló aktív részvétele a folyamatban. A tartalomba ágyazott képességfejlesztés célja a készségek, kompetenciák (gondolkodási, kommunikációs, tanulási, együttműködési készségek stb.) fejlesztése.
- A matematikai jelrendszer – matematikai jelek, formulák – készségszintű alkalmazása a gondolkodásfejlesztés mellett elősegíti a nyelvi kompetencia fejlődését is.
- Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához az ép hallású tanulókhoz képest több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre kell számítani. Ehhez a tananyag mennyiségének csökkentésére, módosítására, elhagyására és/vagy változatos segédeszközök biztosítására lehet szükség.
- A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapo-

tához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.4. Történelem és állampolgári ismeretek

A történelem és állampolgári ismeretek

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a történelmi időben és térben való tájékozódóképesség formálása, a kritikus gondolkodás, problémamegoldás, kommunikáció, kreativitás, együttműködés, történelmi gondolkodás fejlesztése. A hallássérült tanuló így mélyebben képes megismerni a valóságot maga körül, segítséget kap a társadalomban való eligazodáshoz, beilleszkedéshez, továbbá a jövőről is felelősebben tud gondolkodni.

A tanulási terület sérülésspecifikus tartalma kiegészül a hallássérült személyek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.5. Erkölc és etika

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát a különböző nézőpontok létezésének ismerete, a társas helyzetek szabályainak megértése és a hozzájuk való rugalmas alkalmazkodás jelenti. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek verbális kifejezésének tanítása. Támogatni kell a tanulóban a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, az asszer-tivításra törekvő konfliktusmegoldást.

A szövegértési és figyelmi nehézségek miatt az összefüggések megértése, a tanulságok levonása külön figyelmet érdemel. A sajátos nevelési igény miatt a másság elfogadása, a pozitív diszkrimináció és a jogérvényesítés gyakorlati kérdései is megjelennek a tanulási terület témakörei között.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.6. Természettudomány és földrajz

A környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott hallássérült tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel olyan alkalmazható ismeretek birtokába kell juttatni, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A természettudományos és más tantárgyak közötti kapcsolatokat projektmunkákkal, projektnapok/hetek rendezésével lehet erősíteni. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.7 Művészetek

Az ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az önkifejezés, az információszerzés számtalan lehetősége teremthető meg e tanulási terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a

vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e tanulási terület egyes részterületein eléri, sőt, meghaladhatja a halló társak produktumait. A vizuális kultúra a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét. A művészet nyelvének értése és használata egy újabb kommunikációs csatornát nyit meg a hallássérült gyermekek számára. A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és a megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása mind újabb és újabb lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az érzelmi élet gazdagítására és egyben a személyiség formálására.

14.6.8. Technológia

A technika és tervezés, digitális kultúra

A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, -feldolgozás és -átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Megkülönböztetett jelentősége van a digitális technológiának az írásos kommunikációban. Ezért a gyermekeket a lehető legkorábbi életkortól tanítani kell a számítógép helyes használatára, illetve az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására, az információszerzés módjaira, a szerzett információ kritikus kezelésére. Az internet a hallássérült tanulók számára is az ismeretek hatalmas tárházát nyújtja. Az internethasználatot nehezíti azonban szűkebb szókincsük és az ebből fakadó szövegértési nehézségük. Kiemelt feladat azon keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében (digitális szótárak, képkereső programok stb.). Fontos felismertetni a tanulókkal azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához, kialakításához. A hallássérült személyek számára az internet használata lehetőséget biztosít arra, hogy kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal. Fontos megismertetni velük ennek nyelvi kultúráját, valamint a kapcsolatkeresésben rejlő veszélyeket is. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. A tárgyi tudás megszerzését a hallássérült tanulók sajátos nevelési igényének megfelelően széles körű szemléltetés segíti (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás), ami színesebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot. A multimédia bevonása a tanítás folyamatába lehetővé teszi, hogy a nagythalló gyermekhez többféle csatornán, többféleképpen és többszöri ismétlést biztosítva jusson el ugyanaz az információ. Az így megszerzett tudás számos művelődési területhez, iskolai és iskolán kívüli tevékenységhez kapcsolódik. A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer, azaz a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is előtérbe kerül. A hatékony informatikatanítás akkor valósulhat meg, ha megfelelően megszervezett. Ennek során lehetővé válik az egyes tanulókkal való differenciált foglalkozás vagy a nehezen tanuló gyerekek megsegítése, a hallássérült tanulók tanulási sikerélményéhez juttatása. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapothoz, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.9. Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási terület speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, a testi fejlődési rendellenességeket, a térbeli orientációs zavarokat. Ez a tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a

motoros képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése, az egészséges életre nevelés, a mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

14.7. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával. A hallássérült tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszámban – teljesítésére egy, illetve két tanév javasolt – szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására. Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy év alapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz időszámban – a korai gondozás és a (speciális) óvodai nevelés eredményeire támaszkodva – a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókincs fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Emellett a gyakori társuló zavarok miatt kiemelt feladat a kultúrtechnikák elsajátításához szükséges részképességek fejlesztése, a tanulási zavar szűrése és prevenciója, a gyermek szükségleteinek megfelelő terápiák lehetőség szerinti alkalmazása.

A gyerekek kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kultúrtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tanulmányaik során. Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét. A felső tagozatos szakaszra már kialakultnak tekinthető az egyéni beszédállapot.

Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasás-írás eszközszintű használata;
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: szélesebb körű tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a tanulási területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata;
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata:

- a beszédhallás folyamatos fejlesztése;
- a pályairányítás, a reális pályaválasztás előkészítése, a továbbtanulásra való felkészítés;
- az épen maradt funkciók fejlesztése, a tehetség gondozása.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a Nat-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal.

A nyelvi kommunikációjában nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermek iskolakészültsége indokol(hat)ja, hogy az alsó tagozatos szakasz bevezetése előtt 2 év alapozó időszak, előkészítő osztály szerveződjön. Az alapozó időszak speciális fejlesztési feladatát a nyelvi kommunikáció beindítása jelenti. A megnövelt időtartam funkciója (a korai fejlesztésre és az óvodai nevelésre építve) a nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő élmények, ismeretek tartalmának nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, mondatok alkalmazása.

Célja:

- az olvasás technikájának kialakítása;
- az elemi szövegértési kompetencia kialakítása;

- az írás technikájának kialakítása;
- a beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése;
- a beszéddinamika fejlesztése, javítása;
- a hallási figyelem fejlesztése;
- az épen maradt funkciók fejlesztése;
- a jelnyelvi kompetencia fejlesztése (hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben).

A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

Az alsó tagozatos (1–4. osztály) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a Magyar nyelv és irodalom tanulási terület fejlesztési feladata.

Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi tanulási terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az 1. osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést. Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében – a szakértői bizottság bevonásával – javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén az iskolatípus változtatására. A nyelvi kommunikáció építésének feladatai az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt döntően befolyásolják a tanulási területek tartalmainak feldolgozását. A felső tagozatos (5–8. osztály) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, ami alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, a szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi tanulási területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (a szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható.

A jelnyelv a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikáció fontos eszköze lehet. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképességzavarok stb.). Bilingvális oktatás esetén hangos beszéddel és jelnyelven is biztosítani kell az információkat, a tanulók és szüleik elhatározásának figyelembevételével, valamint a szükséges személyi és tárgyi feltételek alkalmazásával.

A fejlesztés kiemelt feladatai:

- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, nyelvi formáinak elsajátítása a személyiség harmonikus fejlesztése érdekében;
- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tudáselemek értő, értelmező összekapcsolása a kognitív funkciók (a felfogás, a feldolgozás, a lényegkiemelés, az összefüggések meglátása és alkalmazása) szintjeinek fejlesztésével;
- a vizuális percepció, az önkifejezés, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába, a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából;

- a magyar nyelv szabályainak megfelelő beszéd komplex, folyamatos fejlesztése;
- a beszédhallás, a beszédérthetőség fejlesztése az oktatás valamennyi szakaszában;
- a jelnyelvi kompetencia fejlesztése;
- az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés (számítógép, internet stb.), az írásos kommunikáció, valamint az idegen nyelv ismerete, írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése;
- a tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása;
- a beszédértés és a mondanivaló kifejezésének fejlesztése;
- a szövegértő olvasás folyamatos fejlesztése;
- felzárkóztatás, differenciálás;
- tehetséggondozás;
- a mozgás és ritmus intenzív fejlesztése;
- a továbbtanulás, a szakmaszerzés ismereteinek, lehetőségének alapozása, kitekintés a munka világára.

14.8. A hallássérült tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és re- rehabilitációs foglalkozásai

A feladat jellegéből adódóan az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció döntően individuális jellegű, ezért egyéni vagy kiscsoportos keretben valósul meg.

- A hallás korlátozottsága és annak súlyos következményei döntő befolyással bírnak nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet, a személyiség fejlődésének egészére is. Ezt megelőzendő, alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű hallásnevelés (a meglévő hallásmaradvány aktivizálására alapozva), a technikai lehetőségek felhasználásával. Ehhez elengedhetetlen a vizuális és a hangzó nyelv elérhetővé tétele.
- Az egyéni anyanyelvi nevelés az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú órakeretben kerül megvalósításra. Az iskolai fejlesztés alapozó és alsó tagozatos szakaszában a hallássérült gyermek egyéni adottságaihoz, érdeklődéséhez igazodó központi témájú társalgások szolgálják a nyelv, a beszéd különböző területeinek fejlesztését. Középpontban az alapvető hangzó nyelvi készségek (a sajtóról olvasásra és a hallásmaradványra támaszkodó beszédértés, a gondolatok önálló kifejezése) erősítése áll. A társalgások keretében kerül sor a beszédérthetőség (tempó, ritmus, hangsúly, artikuláció) folyamatos fejlesztésére is. A felső tagozaton folytatódik a magyar nyelvi kompetencia kibontakoztatása a Magyar nyelv és irodalom tanulási területhez is igazodva.
- A beszéd, nyelv elsajátítási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók komplex korrekciója az iskoláztatás végéig szükséges, elsősorban az egyéni fejlesztés keretében.
- A hallás-ritmus-mozgás nevelés összehangolt fejlesztő tartalma közvetlenül szolgálja a hallássérülés és következményeinek korrekcióját.
- A hangzó nyelvi készségek fejlesztése a rehabilitációs órakereten kívül része valamennyi (nyelvi fejlesztést is megvalósító) tantárgynak.
- Az egészségügyi célú rehabilitáció a hallássérült tanulók esetében elsősorban a fonyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul. Feltétel: az audiológiai vizsgálatokhoz szükséges tárgyi és személyi feltételek iskolai keretek közötti maradéktalan biztosítása.
- A hallássérült tanulók fokozottabban támaszkodnak a látásukra, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás, különösen a hal-

lásukat a hangos beszéd kialakulása után elvesztett tanulók esetében – az eredményes iskolai oktatás szempontjából is.

A pszichológiai rehabilitáció, rehabilitáció elsődleges célja, hogy megelőzze, illetve csökkentse azokat a kedvezőtlen folyamatokat, amelyeket a hallássérülés és az azzal összefüggő eltérő nyelvfejlődés a személyiség fejlődésében okozhat.

A pszichológiai rehabilitációval, rehabilitációval összefüggő főbb feladatok:

- a társuló problémák (pl. tanulási zavar, hiperaktivitás, autizmus) korai felismerésének segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő – minél korábbi – terápiához való hozzájutás támogatása;
- tehetséggondozás: a tehetség felismerésének és kibontakozásának segítése;
- a tanulók ön- és társismeretének fejlesztése;
- belső állapotok, érzelmek felismerésének, azonosításának, helyes kezelésének fejlesztése, az empátiás készség fejlesztése;
- a társas helyzetek értelmezésének segítése, a helyzetnek megfelelő kommunikáció, viselkedés kialakítása, többek között a segítségkérés, az önvédelem, önérvényesítés, konfliktuskezelés, alkalmazkodás készségeinek gyakorlása;
- a gyermek, fiatal támogatása a másság megélésében, a sérültség elfogadásának, elfogadtatásának segítése;
- a család támogatása a hallássérüléshez kapcsolódó krízishelyzetekben, a hallássérült gyermek nevelésében;
- a pályaeorientáció, a pályaválasztás segítése a hallássérült specifikumok figyelembevételével pályatanácsadás formájában;
- az integráció előkészítése, a gyermek, szülő, befogadó intézmény támogatása, sikertelen integráció esetén a gyermek negatív élményeinek feldolgozása, az önbizalom erősítése;
- az etikai normák ismeretének hiányossága, a fokozott befolyásolhatóság, az áldozattá válás és a bűnelkövetés esetleges veszélyeztetettsége miatt prevenciók foglalkozások szervezése;
- mindezeket túl szükség esetén pszichológiai ellátás – akut krízis, személyiségzavar, magatartászavar, beilleszkedési nehézségek, iskolai vagy családi konfliktusok, egyéb pszichés problémák (szorongás, pszichoszomatikus problémák stb.) előfordulása esetén;
- a tanulók intézményen kívüli pszichológiai ellátása – különösen súlyosabb kommunikációs akadályozottság és kollégiumi bentlakás esetén – lehetetlen, ezért indokolt az intézményen belüli pszichés megsegítésük;
- a nyelvi kommunikáció döntő befolyással bír nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet egészére, a személyiség alakulására is. Ezért alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű szurdológopédiai ellátás és igény szerint mindkét nyelvhez (vizuális és auditív) való hozzáférés biztosítása.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása;
- a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása;
- a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása, illetve a meglévő hibás hangok korrekciója;
- a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédpródia állandó gyakorlása;

- a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója;
- a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése, melyek hiányában a jó beszédprodukciónak elérése lehetetlen;
- a cochleáris implantáció-hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás- és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak. Mindezzel a minél korábbi integráció a cél;
- speciális intézményi oktatás esetén az integrált iskolai és iskolán kívüli életre történő felkészítés biztosítása;
- a képességprofilnak megfelelően kell kidolgozni és megvalósítani az egyéni fejlesztési tervet, melybe lényeges beépíteni a diszfáziás tünetek kezelésére specifikusan kidolgozott eljárásként bevált Affolter–Heldstab-féle módszert;
- fontos, hogy a halló társakkal végzett közös tevékenységek, közösen szerzett élmények során a hallássérült gyermekek felismerjék azokat a kapcsolódási pontokat, melyek segítségével egyenértékűnek tekinthetik magukat a halló tanulókkal. Ennek érdekében szükséges, hogy a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekek a kezdő évfolyamokban érintkezzenek a halló gyermekekkel, megkezdődjön a kapcsolattartás, és beépüljön a hallássérült gyermekek életébe. A későbbiekben, a középső évfolyamokon szükségessé válik a többségi iskolában nevelkedő gyermekekkel, gyermekcsoportokkal való növekvő gyakoriságú együttlét, együtt-tanulás, együtt-sportolás stb., az utolsó két évfolyamon pedig az életpálya tervezése, a pályaeorientáció, a pályaválasztás és az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek, tevékenységek végzése.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás, melynek keretében megvalósul az átlagnál jobb nyelvi képességekkel rendelkező tanulók anyanyelvi kompetenciáinak kiemelt fejlesztése a következő területeken:

- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek felfedeztetésével;
- a kommunikáció tudatos stratégiáinak felépítése különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban;
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata;
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata;
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése;
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése.
- a kiemelkedő matematikai-logikai gondolkodással bíró tanulók matematikai kompetenciáinak fejlesztése és szövegértési kompetenciájának olyan szintre emelése, amely képessé teszi őket a matematikai szöveges feladatok megértésére.
- az anyanyelvi és a kiemelkedő egyéb kompetenciák mind magasabb szintű és szélesebb körű birtoklásának elősegítése minden tanulási területen, amely képessé teszi tehetséges tanulóinkat a verbális, hangzó és képi kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására, ezzel az önálló tanulás képességének gyakorlására.

14.9. A halmozottan sérült hallássérült tanulók fejlesztése

A hallássérült tanulók populációjának napjainkra jellemző változása komoly kihívás a szakterületi intézmények gyógypedagógusainak, mivel a társuló fogyatékoságok, a diszfáziás tanulók nagyszámú megjelenése a speciális iskolákban korábban nem alkalmazott módszertani eljárásokat és óraszervezési technikákat igényel, ráadásul a specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékoság enyhébb vagy súlyosabb mértéke mellett. A halmozottan sérült hallássérült tanulók nevelési, oktatási lehetőségeit alapvetően befolyásolja a társult fogyatékoság jellege és súlyossága.

a) **A társuló zavarok** közül előfordulásuk gyakorisága szempontjából kiemelkednek a speciális nyelv- és beszédelsajátítási, beszédértési és szövegértelmezési nehézségek (diszfázia, diszlexia, diszgráfia, diszgrammatika), melyek nem indokolhatók a hallássérüléssel. A korrekcióban kiemelt szerepet játszanak az egyéni anyanyelvi nevelés órakeretében felhasználható rehabilitációs jellegű órák és a csoportos órák szervezési lehetőségei. A korrekció során fontos szerepet játszanak az egyéni társalgások, valamint az alkalmazott speciális módszerek. A korrekciós órákra a zavar súlyosságához igazodó óraszámban valamennyi évfolyamon szükség van. A tánc a zenével együtt fejleszti a hallást, a ritmusérzéklet; a tanult mozgássorok hozzájárulhatnak a tanulási zavarok terápiájához, a tanulási képességek fejlődéséhez. A tánc a zenével együtt segítheti a belső tartalmak kifejezését, az öröm megélését.

b) **Látási fogyatékoság, mozgásszervi fogyatékoság, autizmus spektrumzavar**

Mozgásszervi fogyatékoság, jelentősebb rövidlátás, illetve autizmus spektrumzavar esetén a korrekció érdekében más szakemberekkel (pl. tiflopedagógus, szomatopedagógus, autizmus szakirányon végzett gyógypedagógus, konduktor, esetleg nevelési-oktatói feladatokat ellátó gyógytornász) való konzultációra, illetve aktív segítségükre van szükség. Látási fogyatékoság esetén az ültetésre (táblakép), az írott anyagok adaptálására és a tanár közelségére külön gondot kell fordítani. Fontos, hogy szükség esetén a tanuló autizmus-specifikus terápiában részesüljön az intézményen belül vagy kívül.

c) **Értelmi fogyatékoság**

A fejlesztés egyaránt épít a nagyothalló tanulók, valamint az enyhe és közepesúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelveire. Ezeket úgy alkalmazza, hogy figyelembe veszi a tanuló egyéni adottságait, fejlesztési szükségleteit, aktuális pszichés állapotát, az egyes területeken tapasztalt lemaradását, fejleszthetőségének határait. Az iskolai fejlesztés elveit és szakaszait – valamennyi érintett fogyatékosági terület pedagógiai és rehabilitációs feltételeinek biztosításával – a helyi tantervben kell meghatározni. A helyi tantervben a tartalmaknak, a továbblépés feltételeinek meghatározásánál kell figyelembe venni az érzékszervi fogyatékoság tényét, valamint a pszichés állapotot. A közvetlen és tágabb környezet megismertetésére, az ismeretek közvetítésére és megerősítésére, a cselekedtetésre, az önálló életvezetéshez szükséges készségek megalapozására, a pozitív értékelésre épülő fejlesztés differenciált formában történik.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a hangos beszéd elsajátításának nagyfokú nehézsége vagy akadályozottsága tapasztalható, egyéb alternatív kommunikációs lehetőségek is használhatók (gesztus-, jelnyelv, képi kommunikáció).

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket,

rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Az egyéni felzárkóztató programok alapján történő fejlesztés során a domináns fogyatékhöz igazodva, de a társult fogyatékből eredő korlátokra is tekintettel kell megvalósítani a képességek fejlesztését. Az egyéni fejlődést nyomon követő pedagógiai diagnosztizálásra alapozva fogalmazhatók meg a fejlesztés rövid távú céljai, feladatai, követelményei.

d) A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók iskolai fejlesztése

A tanulók e csoportja esetében a sajátos nevelési igény a hallássérülés bekövetkezésének idejétől jelenik meg. Állapotuktól függően folytatják tanulmányaikat előző iskoláikban vagy a hallássérültek megfelelő iskolatípusában.

Oktatásuk Nat-hoz való viszonyát alapvetően a befogadó iskola helyi tanterve, hallássérülésükből következő sajátos egészségügyi és speciális pedagógiai igényük szabályozza. Pedagógiai, valamint egészségügyi célú rehabilitációjukat az alábbiak figyelembevételével szükséges tervezni:

- a hallókészülék használatára szoktatás;
- a hallásmaradvány kondicionálása;
- a meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése;
- a szájról olvasás készségének kiépítése, fejlesztése;
- a módosult életvitel elfogadtatása, a harmonikus személyiség erősítése.

14.10. Állapotmegismerés, szakértői vélemény

A hallássérült tanulók iskolai ellátásának, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének alapja a szakértői vélemény. A szakértői vélemény tartalmazza a vizsgálat célját, előzményeit, a diagnózist/diagnózisokat és a komplex szakértői vizsgálat eredményeit, megállapításait. A hallássérülés területén nem megyei, hanem országos szakértői bizottság működik. A diagnosztikus munka a tradicionális hazai komplex diagnosztikai eljárás rendszerét követi. A szakértői vélemény javaslatot tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy a tanuló együttnevelés vagy különnevelés keretében folytassa-e tanulmányait, megjelölve a nevelési-oktatási intézményt. Kitér a szakemberszükségletre, a rehabilitációra vonatkozó időkeretre, a rehabilitáció által érintett területekre, valamint az egyéni kedvezményekre, mentesítésekre.

Az egyéni fejlesztési tervet megalapozó legfontosabb felmérések hallássérülés esetében a következők: hallásvizsgálat, nyelvi-kommunikációs képesség/készség, nonverbális kommunikáció, pszichomotoros fejlettség, egyéni állapotmegismerés, adaptív magatartás, szociális érettség, átfogó mentális képesség (intelligencia), viselkedési problémák, bizonyos esetekben: motoros készségek, szenzomotoros integráció, magatartás, személyiségi jellemzők.

14.11. Differenciálás

A hallássérült gyermekek csoportja rendkívül heterogénnek tekinthető sokféle, a tanulást alapvetően meghatározó szempontból. A tanulók közti különbséget és az arra való megfelelő reagálást a gyógypedagógiai munkában alapvető fontosságúnak kell tekinteni. A differenciálás irányulhat a tanulás tartalmára, amikor a különböző tanulók vagy tanulócsoporthoz különböző témákat dolgoznak fel, majd osztják meg egymással az ismereteket, vagy a tanulás módszereire

és az alkalmazott eszközökre is. Ha a megfelelő diagnosztikus eljárásokkal fel tudjuk tární, hogy kinél milyen kompetenciaterületen mutatkoznak elsősorban hiányosságok, akkor meg- szervezhető ezeknek a területeknek a differenciált fejlesztése. Az alkalmazott módszertani alap- elvek egyik legfontosabbika a differenciálás. Hallássérült tanulók esetén ez a következő terüle- teken valósulhat meg:

- a tananyag, feladat választásában;
- az alkalmazott nyelvi szintben, az alkalmazott nyelvben (hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv);
- a tananyag feldolgozásának menetében;
- a feldolgozás módjában;
- a segítségnyújtás mértékében, minőségében;
- az értékelésben;
- az alkalmazott kommunikációs módokban;
- a tanulási tempóban.

15. A látási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei

15.1. A látási fogyatékos tanuló

A látássérülés a látószerv (a szem, a látóideg és/vagy a látásért felelős agykérgi/kéreg alatti területek) sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodóképességét, kihat személyiségének alakulására.

Gyógypedagógiai szempontból azok a tanulók látássérültek¹, akiknek látásteljesítménye az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) vízus: 0 – 0,3 közötti. Látássérült az a tanuló is, akinek centrális látótere legfeljebb 20°.

Ezen belül:

- a) vakok azok a tanulók, akiknek látóképessége teljesen hiányzik (vízus: 0);
- b) aliglátók azok a tanulók, akik minimális látással rendelkeznek (vízus: fényérzés – 0,1);
- c) gyengénlátók azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csök- kent látásteljesítmény (vízus: 0,1 – 0,3).

A látássérülés egyéni megélése sok különböző tényezőtől függ. Ide tartozik többek között a me- gelőzés és a beavatkozó kezelések hozzáférhetősége, a látási rehabilitáció (ideértve a szem- üveg- eket, fehér botokat is) elérhetősége, és a megélt akadályozottság a közlekedés, tájékozódás, min- dennapi élet, ügyműködés, információkhoz való hozzáférés terén.” (www.who.int).

A vak, valamint a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulókat elsősorban a tapintó-halló életmód, a látásukat praktikusán jól használó aliglátó tanulókat és a gyengénlátó tanulókat a látó-halló (tapintó) életmód jellemzi.

A pedagógiai fejlesztés szempontjából elsődlegesen a látásélesség és a látási funkciók ismerete fontos, de a pedagógusnak tájékozottnak kell lennie

- a látássérülés kórokáról, kialakulásának időpontjáról;
- a szemészeti állapot prognózisjavuló vagy romló tendenciájáról;
- a pedagógiai látásvizsgálat eredményéről;
- a gyermek intellektuális képességeiről;
- a látássérülés személyiségre gyakorolt hatásairól.

A látássérüléshez gyakran társulhat egyéb fogyatékoság is (mozgás-, hallás- és intellektuális képességzavar, autizmus spektrumzavar stb., illetve mindezek halmozott megjelenése). A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszköz- rendszert minden esetben a tanulók állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Az érésben és fejlődésben késést mutató gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége.

Az alkalmazandó irányelvek elkülönülnek a vak, a gyengénlátó és a halmozottan sérült látássérült gyermekek esetében.

15.2. A látássérült tanulók iskolai fejlesztése

15.2.1. A látássérült tanulók tanulásának és tanításának alapelvei, céljai és kiemelt feladatai

A látássérült tanulók nevelését, oktatását ellátó közoktatási intézmények az iskoláztatás során több fontos feladat megoldását vállalják a mindenkire vonatkozó általános feladatokon túl: erkölcsei nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, önismeret és a társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés, testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, fenntarthatóság, környezettudatosság, pályaeorientáció, gazdasági és pénzügyi nevelés, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása, valamint ezen túl az esélyegyenlőség biztosítását a látássérülésből és az esetleg csatlakozó fogyatékoságból adódó hátrányok leküzdésével.

A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett más – haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási – beállítódás is jellemzi. Fontos az összes érzékszerv – hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tudatosítása és tanítása.

A látás hiánya, az aliglátás és a gyengénlátás nemcsak a tanulás terén jelent eltéréseket, hanem nehezítettek a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás stb.) is. Más a tanulási környezet, hangsúlyosabban egyénre szabottak a tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele alapvető.

15.2.2. Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

A látássérült tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) alkalmazott szakaszolással.

A képzési szakaszok tervezésekor – az ép tanulókhoz hasonlóan – a látássérült tanulók nevelése során is figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat. Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztés speciális feladatai a következők.

Az alsó tagozaton

- az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén;
- az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával;
- az érzékszervek használatának tudatosítása;
- az önbizalom, a pozitív énkép alapozása, a látássérülés megértése és elfogadása;

- kapcsolatépítés az ép látásúakkal, felkészítés az inkluzív közösségbe való beilleszkedésre;
- az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

A felső tagozaton

- az önállóság további fejlesztése a tanulási és a mindennapi élet tevékenységeiben;
- a látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása;
- az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé;
- a céltudatosság, kitartás kialakítása az önálló tanulás és a pályaorientáció céljából;
- az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában;
- az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása;
- az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása;
- az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

15.2.3. A többségi iskolában történő együttnevelés

A többségi iskolában történő együttnevelés minden esetben egyéni döntésen alapul, esetenként egyéni felkészítést igényel. Az együttnevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- A látássérült tanuló vegyen részt olyan egyéni fejlesztésekben, amelyekre állapotából fakadóan szüksége van. Ezen minden olyan egyéni felzárkóztató, tehetséggondozó, rehabilitációs és habilitációs célú külön foglalkozást értünk, ami az intézmény rehabilitációs keretéből – az osztályfőnök, a szaktanárok, a délutános nevelő, a szülő észrevételei és javaslatai alapján – a tanuló órarendjébe illeszthető. Ennek megvalósításához a szakértői javaslat nyújt támpontot, illetve igénybe vehetők a látássérült tanulók speciális iskoláiban létrejött egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények által biztosított szolgáltatások. A vak és gyengénlátó tanulók különnevelését ellátó intézményekben működő egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények integrációt támogató tevékenysége kiterjed a látássérült tanulóakra, családjukra és pedagógusaikra, az őket befogadó közösségekre, esetenként a látássérült tanulókkal kapcsolatba kerülő egészségügyi, hivatali dolgozókra.
- A látássérült tanulók optimális fejlődése érdekében a pedagógiai programban kell megfogalmazni a szükséges speciális feltételeket és feladatokat (tantervi kiegészítések, eszköz, segédeszköz, segédletek, differenciálás, az értékelés, minősítés, a követelmény egyénre szabott formái stb.).
- A befogadó többségi iskola tantestületének a speciális iskolák nyújtanak segítséget a látássérült tanuló nevelésére, oktatására vonatkozó információk átadásával. Különösen jelentős az osztályfőnök szerepe az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.

15.3. A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése

A vak és az aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása az alábbiak figyelembevételével lehetséges.

15.3.1. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei

15.3.1.1. Tanulási és nevelési célok

A vak és aliglátó tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési területek, nevelési célok az irányadók. A tanulási és nevelési célok elérését a tanulók látásteljesítménye és intellektuális képességei egyénileg befolyásolják. A célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

Testi és lelki egészségre nevelés

- A vak, aliglátó gyermekek ismerjék meg látássérülésük kórokát, az ebből eredő következményeket, fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése, megérőltető testmozgás mértéke).
- A tanulók legyenek tisztában azzal, hogy a balesetek elkerülése csak megfelelő tájékozódási és közlekedési ismeretek birtokában lehetséges (pl. a megszokott haladási irány betartása a közvetlen környezetben, egyértelmű/állandó/számára jellegzetes stb. támpontok szerinti tájékozódás, a hosszú fehér bot használatának elsajátítása nagyobb térben).
- A tanulók ügyeljenek a szem higiéniájának betartására, az orvosi ellenőrzés rendszeres elvégzésére.
- Az egészséges életmódra nevelés segítse a vak, aliglátó tanulókat a betegségek megelőzésében, az egészség megőrzésében. Számukra is fontos a rendszeres mozgás, testedzés, amit az együttnevelés keretein belül is biztosítani kell számukra.
- A tanulók ismerjék az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit.
- A tanulók kerüljék – majd a felnőttélet során is – a káros függőségeket (pl. alkohol, kábítószer, dohányzás).
- Mozgásfejlesztő szakember – (gyógy)pedagógus/gyógytestnevelő – segítségével teszi lehetővé a járási, testtartási hibák javítását, a túlmozgások megszüntetését, a jobb mozgásállapot kialakítását.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A tanulók ismerjék meg képességeiket, korlátaikat, érzelmi és értelmi lehetőségeiket, ami segíti őket a mindennapi életükben.
- A vak tanuló is értse meg és fogadja el saját létének egyediségét, értékét, az emberi közösség egészében betöltött fontos szerepét.
- A tanuló legyen tisztában sérülésének mibenlétével, fizikai korlátaival, adottságaival.
- A tanuló az önismeret fejlesztése során ismerje meg képességeit, erősségeit, korlátaikat, és ismerje fel saját érzelmeit.
- A reális énkép kialakítása mellett törekedni kell arra, hogy a tanuló önbizalma, én-ereje folyamatosan növekedjen. Legyen képes önálló cselekvésre, döntéshozatalra.
- A tanulóban alakuljon ki vágy arra, hogy minél kisebb mértékben szoruljon mások se-

gítségére.

- A tanuló értse meg és tudja kezelni saját akadályozottságát, miközben élje át saját önállóságának folyamatos növekedését.
- A vak és az aliglátó tanulóknak tudatában kell lenniük, hogy látássérülésük ellenére felelősek saját biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

- A pedagógusok személyiségfejlesztő munkája járuljon hozzá, hogy a vak, aliglátó tanulóban is kialakuljon a más emberek iránti empátia, segítő magatartás. Fontos, hogy a tanuló felelősséget vállaljon önmaga és közössége iránt, értse az önkéntesség fogalmát, szerepét, abban vállaljon aktív szerepet.
- A családi életre való felkészítésben figyelmet kell fordítani a következő témákra: pozitív családminták, a családalapítás feltételei, a látássérülés szerepe a közös élet alakításában, felelősségteljes gyermekvállalásra (pl. örökletes szembetegségek), gyermeknevelésre készülés a látássérülés figyelembevételével.
- Az önálló életvitelhez szükséges ismeretek, szokások folyamatosan alakíthatók ki. Fontos feladat a látássérült emberek életvezetéséhez szükséges rend szeretetének és megtartásának kialakítása.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók az önálló ismeretszerzés érdekében szerezzenek jártasságot az internethasználatban képernyőolvasó programmal.
- A tanulók ismerjék meg a biztonságos internethasználatot és a közösségi portálokban rejlő veszélyeket.

A tanulás tanítása

- A tanulási-tanítási folyamatban építeni lehet arra, hogy az ép intellektusú vak, aliglátó gyermekek figyelme sok esetben a folyamatos gyakoroltatás eredményeként koncentráltabb, a verbális emlékezetük terjedelme nagyobb, mint látó társaiké.
- A tanulók az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő speciális szoftverek, okoseszközök készségszintű használatát.
- A tanulók ismerjék meg a könyvtárak látássérült személyeket segítő szolgáltatásait, az elektronikus könyvtárakat, azoknak a tanulásban betöltött szerepét.
- A pedagógusok segítsék a tanulók egyénre szabott tanulási stratégiájának kialakítását.

Pályaorientáció

- Az iskola feladata a látásos megismerésben fennálló nehézségek kompenzálását segítő eljárások megismertetése, alkalmazásuk begyakoroltatása. Olyan tudást kell kialakítani, hogy a tanulók aktívan tudjanak szerepet vállalni a számukra kedvező külső feltételek, körülmények kialakításában.
- Az iskola a tanulóknak lehetőséget ad az önkorrekció, az együttműködés képességének fejlesztésére, a rugalmas gondolkodás kialakítására.
- A tanulók ismerjék meg (szemészeti, fizikai állapotukat figyelembe véve) az általuk eredményesen, sikeresen végezhető munkatevékenységeket, foglalkozásokat.
- A vak, aliglátó tanulók korlátozott pályaválasztási lehetőségei miatt fokozottan szükséges pozitív attitűdjük kialakítása az értékteremtő munka, a munkalehetőségek keresése iránt.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A pedagógusok fordítsanak kellő figyelmet a pénz- és időgazdálkodás képességének alapozására. A tanulóknak életkoruknak megfelelően alakuljon ki a pénzzel való bánni tudás képessége, legyenek valós információik a különböző termékek és szolgáltatások áráról. Tanulják meg felismerni a fémpenzeket, elkülönítve, jelölve tárolják a bankje- gye- ket, tanulják meg az önálló és biztonságos bankkártyahasználatot és az internetes bankolási lehetőségeket.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A vak, aliglátó tanulók sajátítsák el a nemzeti, kulturális örökségünk megismerésének sajátos, a látássérült embereket segítő módjait is (pl. akadálymentesített múzeum).
- A tanulók tanulják meg a könyvtárak látássérült személyeknek nyújtott szolgáltatásai- nak igénybevételét.
- A tanulók ismerjék meg az Európai Unióról a vak emberek számára készült, esélyegyen- lőséget biztosító kiadványokat.
- Az aktív állampolgárrá válás érdekében a tanítványok ismerkedjenek meg a fogyatékos személyek jogairól szóló egyezményekkel, az esélyegyenlőség biztosításáról szóló jog- szabályokkal.
- A tanulók aktív részvételére építő tanítás során alakuljon ki bennük motiváltság és igény az önálló ismeretszerzésre.
- A tanulók ismerjék a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit.

A fenntarthatóság, környezettudatosság

- A vak, aliglátó tanulók számára minél több közvetlen, valós tapasztalatot szükséges biz- tosítani a természeti, társadalmi környezetről.
- A vak tanulók vegyenek részt környezetvédelmi tevékenységekben, tanulják meg, mit je- lent a környezettudatosság (szelektív hulladékgyűjtés, használt elemek gyűjtése, víz- és energiatakarékosság, megújuló energiaforrások).
- A tanulók fordítsanak figyelmet saját személyes és lakókörnyezetük rendjére, tisztasá- gára.

15.3.1.2. A tanulás és tanítás alapelvei

Aktív tanulás

Az aktív, lehetőségekhez mért legnagyobb fokú önálló tanulás alapfeltétele a megfelelő fizikai környezet megteremtése, a speciális eszközök biztosítása, valamint a hagyományos taneszkö- zök adaptálása és a tanuláshoz szükséges motiváció és pozitív attitűd kialakítása.

Tanulási környezet

A tanulási környezet fizikai feltételei

A vak, aliglátó tanulók számára megfelelő tanulási környezet fizikai feltételeinek biztosítása alapvető fontosságú. A terem megfelelő pontján (egyszerűen megközelíthető tanulópad; ahon- nan legjobban hallja a tanári magyarázatot) elhelyezett asztal, a tanuló látási funkcióinak meg- felelő megvilágítás, a speciális taneszközök (rajzolófólia, speciális körző, vonalzó stb.), adap- tált taneszközök, továbbá a megfelelő képernyőolvasó programmal rendelkező IT-eszközök mind a tanuló optimális tanulását biztosítják. Szem előtt kell tartani, hogy a táblára írt, a képer- nyőn megjelenő vizuális információk nem jutnak el automatikusan a tanulóhoz, tehát valakinek

a tanárnak, diáktársnak – érthetően, követhető tempóban diktálni kell az ott láthatókat. A látásfogyatékos gyermek órai jegyzetelése történhet Braille-formában, speciális mechanikus írógép használatával.

A tanár engedélyével főként a nagyobbak szívesen használnak diktafont, amiből otthon készítenek írásos jegyzeteket. Sokat segíthet a hatékonyságon, ha a tanár magyarázata közben gondol erre, és esetenként figyelmezteti a tanulót, hogy mikor következik fontos információ. A hangrögzítés alkalmas arra is, hogy a házi feladatot valaki lediktálja, vagy az idegennyelv-óra végén az új szavakat leírási mód szerint rámondja. A számítógépet napi rutinnal használó gyerekek egyre többen jegyzetelnek, dolgoznak órán is az osztályban elhelyezett képernyőolvasó prog- rammal ellátott számítógéppel vagy saját laptoppal, így a tanár a képernyőn folyamatosan nyo- mon követheti, ellenőrizheti a feladatok megoldását.

Általános alapelvek a vak tanulók tanulóhelyének berendezésénél:

- a tanuló képességeinek megfelelően tájékozódhasson;
- időben gazdaságosan dolgozhasson;
- megfelelő tér, hely álljon rendelkezésére (tároló hely, munkafelület);
- tanulási helyét, munkaasztalát a tanulási igényeit (akusztikus vagy haptikus beállítódá- sát, tájékozódási képességét stb.) figyelembe véve alakítsuk ki;
- a terem berendezését bejelentés nélkül ne változtassák meg;
- a mozgatható tárgyakat használat után tegyék vissza a helyükre.

A tanulási környezet társas feltételei

- A vak, aliglátó tanulók későbbi társadalmi integrációja már az iskolában elkezdődik, így fontos, hogy a látássérültségük miatt ne maradjanak ki intézményi és osztályszinten szervezett programokból, továbbá, hogy részt vegyenek az őket érintő döntési folyama- tokban.
- A látássérült tanuló teljesítményét a pedagógusnak reális, egyben támogató visszajelzést adva kell méltányolnia úgy, hogy az erősítse a tanuló önbizalmát is.
- Az iskola minden dolgozójának felelőssége, hogy a látássérült tanuló ne legyen iskolai zaklatás áldozata, de ő se váljon terhessé tanuló társai, pedagógusai számára.
- Csak a megfelelő iskolai légkör, a nyílt kommunikáció képes biztosítani, hogy a vak, aliglátó tanuló képes legyen tanulási problémáját és személyes nehézségeit jelezni.
- Az osztálytársak részéről a vak, aliglátó tanuló iránti tisztelet és elfogadás sok esetben tanári segítséggel alakul ki. A látássérült tanulónak is tisztelnie kell osztálytársai egyéni különbségekből eredő sokféleségét.

A tanulási környezet megteremtésének pedagógiai irányelvei

- A vak, aliglátó tanuló is aktívan vegyen részt párban vagy csoportban végezhető tanulási formákban.
- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy úgy tervezze a tanulási feladatokat és fel- ada- tcsoportokat, hogy az a látássérült tanuló képességének (látásteljesítményének) megfelelő legyen.
- A tanuláshoz és az értékeléshez a vak, aliglátó tanuló számára szükséges biztosítani a megfelelő speciális tan- és (informatikai) segédeszközöket.

Egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele

- Figyelembe kell venni, hogy a vak, aliglátó tanuló látássérülése, illetve egyéb csatla- kozó sérülése miatt gyorsabban elfáradhat, kevésbé terhelhető lehet, több és hosszabb pihenést

igényelhet.

Személyre szabott tanulás és pedagógiai támaszrendszerek

- Megfelelő mennyiségű időt kell biztosítani minden fontos részlet pontos észlelésére.
- Jó, ha az érzékeltetés minél több érzékszerven keresztül történik.
- Kérdésekkel folyamatosan ellenőrizni kell a valós ismereteket.
- A felmerülő hiányosságokat pótolni, illetve javítani kell.
- Törekedni kell a valós életszituációban való érzékeltetésre.

15.3.1.3. Mérés, értékelés és visszajelzés

A vak gyermek tudását ugyanolyan rendszerességgel és igényességgel kell mérni és értékelni, mint látó társaiét. Történhet ez gyakoribb feleltetéssel, írásban (Braille vagy elektronikus), az elkészített dolgozat felolvasásával. Használhatunk teszt formájú felméréseket. Ezt esetenként úgy oldható meg, hogy a feladatokat a tanuló a többiekkel együtt írja, de a tanár szóban is diktálja, így a látássérült tanuló csak a válaszokat írja le. Előfordul, hogy a tanuló hangzó formában kapja meg a feladatot, amit fülhallgatóval hallgat és old meg, majd felolvassa válaszait.

Leggyakrabban az óra végén, a közös ellenőrzés során vagy az órát követően szóban oldják meg a dolgozatokat. A számítógépet készségi szinten használók számára természetesen a digitális forma a legmegfelelőbb ellenőrzési módszer. Az értékeléssel kapcsolatban általános elvnek kell tekintenünk, hogy a látássérült gyermek teljesítményeit ugyanolyan mércével mérjük és értékeljük, mint a társaiét. Amennyiben a tanuló bizonyos feladatok, anyagrészek alól felmentést kap (a vizualitás hiánya miatt), azt előre kell tisztázni vele és a társaival is. A vak, aliglátó tanulók felmérés, vizsga esetén engedelményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.). A látássérülés maga nem ok a tantárgyi felmentésre.

15.3.1.4. A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv

A helyi tanterv készítésénél a Nat-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) meghatározása mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanulási-tanítási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított. Az Irányelvben megadott módosítások figyelembevétele szükséges a helyi tanterv elkészítéséhez.

15.4. Kompetenciafejlesztés, tanulási területek és tudástartalmak

15.4.1. Kimelt kompetenciaterületek

1. A tanulás kompetenciái

A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőttélet sikerességét megalapozó kompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A látássérült tanulóknak is szükségük van azokra az ismeretekre, képességekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tudnak a változásokhoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, készségekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

- A vak és az aliglátó tanuló a leghatékonyabb tanulási módok elsajátításával, egyéni ta-

nulási stratégia kialakításával alkalmassá válik a vakságból vagy az aliglátásból fakadó hátrányok leküzdésére.

- Az önálló tanulás fejlesztése érdekében apró lépésekre bontsuk a feladatokat, a gyermek a maga számára próbálja megfogalmazni a megoldási stratégiát! Bátran építsünk a gyerekek spontán, kreatív ötleteire! Biztassuk őket, hogy gyakran nem csak egyféle úton juthatunk el a megoldáshoz, ill. bizonyos esetekben többféle megoldás is létezhet!
- A tanuló legyen tisztában azzal, hogy eredményességének alapfeltétele a következetes rend megtartása környezetében, taneszközei között!
- A vak tanuló sajátítsa el a tanulást segítő speciális eszközök (pl. pontírógép, abakusz, számítógépes szoftverek) készség szintű használatát!

2. Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A vak és aliglátó gyermek ismeretelsajátításában elsődleges szerepe van a verbális kommunikációnak. Törekedni kell arra, hogy a bő szókincs mögött tényleges tartalom legyen. Azokon a területeken, amelyek csak vizuálisan érzékelhetők (pl. színek, fények, fényképek, festmények, távolság, monumentalitás érzékelése), a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt sokoldalú megközelítéssel, érzékeltetéssel lehet kialakítani.

- A metakommunikáció használata (fej- és testtartás, a beszélő felé fordulás, távolságtartás, gesztus, mimika stb.) következetes nevelői ráhatással, különféle helyzetekben történő sok gyakorlattal sajátítható el.
- A vak és az aliglátó tanuló legyen képes a kommunikációs helyzetek értelmezésére, a metakommunikáció részleges, tudatos elsajátítására, tudjon szóban és írásban a helyzetnek megfelelően kommunikálni!
- A tanuló tanuljon meg udvariasan segítséget kérni és elfogadni!
- A tanuló törekedjen a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra, valamint a látás hiányában könnyen rögzülő túlmozgások felismerésére és leépítésére is a befogadó környezet felelősségteljes, segítő visszajelzései alapján!

3. A digitális kompetenciák

- A vak és aliglátó tanuló esélyegyenlőségének megvalósulása a tanulásban feltételezi az IKT-eszközök használatát.
- A tanulót a szabályos tízujjas gépírás tudása, a speciális képernyőolvasó programok, az internet ismerete és használata segíti az információs társadalomba való aktív bekapcsolódásban.
- A tanuló tudjon információt szerezni virtuális csatornákon keresztül: használja a látásérült személyek számára kifejlesztett speciális szoftvereket, online felületeket!

4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

- Törekedni kell arra, hogy a verbális tudás valós tartalmat takarjon. Azokon a területeken, amelyek csak vizuálisan érzékelhetők, sokkal több magyarázat, szemléltetés, más érzékszervekkel történő megtapasztaltatás szükséges. (Pl. egy helyiség mélységét a megtett út és a közben eltelt idő érzete közösen adja meg.)
- Tapintásnál csak a két tenyér alatt elférő részletekből adódik össze a valós képzet, így az analízis-szintézis technikáira nagyobb hangsúlyt kell fektetni, de a monumentalitás megértése (pl. épületek, hegységek stb.) még így is túl elvont lehet a tanulók számára.
- A színek csak a látók számára képviselnek információt, ez viszont szükséges, de pusztán verbális tudás marad a vak tanulók számára (az ég kék, a fű zöld, a hó fehér).

5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

- A súlyosan látássérült tanuló harmonikus életvitele szempontjából kiemelt jelentőségű a

jó kommunikációs képesség kialakítása, a stressz-, frusztráció- és konfliktuskezelés.

- Személyes és szociális jólléte érdekében a tanuló rendelkezzen saját szembetegségével kapcsolatos ismeretekkel, legyen képes a higiéniai szabályok követésére, a tudatos egészségmegőrzésre!
- A pozitív attitűd magában foglalja a látássérült személyek jogainak, lehetőségeinek, segítő szervezeteinek az ismeretét.
- Fontos megerősíteni a vak tanulóban, hogy nem csak a látássérült közösség, hanem a teljes társadalom része és egyenjogú tagja. Saját sorsa alakulásáért személyes felelősséggel tartozik; élete alakításában és jogai érvényesítésében – képességeinek és lehetőségeinek megfelelően – önállóan részt kell vállalnia.

6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

- A vak és aliglátó ember esztétikai, művészeti tudatossága magában foglalja azt a felismerést, mely szerint kreativitása kifejezésére előnyös kiemelkedő területként kezelni a zenét, az irodalmat, a képzőművészetet.
- Pozitív emberi viszonyai alakításában hasznos, ha a látássérült egyén képes saját esztétikus külső megjelenését biztosítani.
- A tanuló törekedjen a kor és korának megfelelő ápoltságra és öltözködésre, amiben környezetének visszajelzései és aktív segítsége is támogatást kell hogy nyújtson.

7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A látássérült egyén boldogulásához szükséges a képességeit figyelembe vevő egyéni tervek készítésére, életpálya-építésre való képesség, az általa választható foglalkozások körének ismerete, az alkalmazkodás a változó, kínáló lehetőségekhez.

A tanuló pozitív attitűdjéhez tartozik a sikerorientáltság, az eltökéltség a tanulással, a munkával kapcsolatos céljai elérése érdekében.

Új közösségbe (iskola, munkahely) kerülés esetén a tanuló aktívan vegyen részt a környezet adaptációjában, akadálymentesítésében saját személyes szükségleteinek megfelelően!

15.4.2. A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak ki- meneti tanulási céljai

15.4.2.1. Magyar nyelv és irodalom

A tanulási területen belül az írás-, olvasásrendszert a vak emberek számára a Braille-féle pontírásrendszer alkotja. Elsődleges feladat az írásos közlés és az olvasás Braille-féle alaprendszerének megismertetése, eszközhasználatának kialakítása. Ehhez speciális eljárásokra, módszerekre és eszközökre van szükség, pl. hatrekeszes dobozok, gombás-, szögestábla, pontírógép, továbbá számítógép, okoseszközök, speciális szoftverek.

Egyéb speciális feladatok:

- a pontírógép helyes használatának megtanítása, a későbbiekben a tízujjas gépelés és a számítógép-használat elsajátítása;
- a Braille-könyvtár, a hangos könyvtár és a digitális könyvtár megismertetése (speciális iskolákban, Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségében);
- a többségi iskolában történő nevelés során többlet idő biztosítása szükséges az írás-olvasás jelrendszerének elsajátításához, valamint a köznevelési törvényben meghatározott egyéb alkalmakkor (pl. írásbeli dolgozatok, vizsgák).

15.4.2.2. Matematika

A matematika tanítása során elsődleges

- a számemlékezet fejlesztése, illetve a fejben történő műveletvégzés, a fejszámolás tempójának fokozatos erősítése;
- a négy alapművelet írásban történő végzése helyett az abakusz nevű speciális számoló-eszköz használata;
- a logikus gondolkodást fejlesztő és a kombinatorikai feladatok minden témakörön belül nagyobb arányú szerepeltetése;
- egyéb speciális matematikai eszközök használata, pl. adaptált körző, vonalzó, speciális koordinátatábla;
- a Braille matematikai jelek írásának, olvasásának megtanítása.
- A geometriatanítás célja a praktikus ismeretek bővítése. A szerkesztés, mértani modellezés speciális eszközökkel történik (mértani testek, speciális körzők, vonalzók, speciális rajztábla fóliával stb.). Módszertani szempontból a folyamatos tevékenykedtetés kap kiemelt szerepet.

15.4.2.3. Történelem és állampolgári ismeretek

Természettudomány és földrajz, Erkölc és etika

- E tanulási területek esetében cél, hogy a tanulók tájékozódni tudjanak a természeti és társadalmi környezetben, minél több közvetlen tapasztalatot, állandóan bővíthető ismereteket szerezzenek a természeti és társadalmi valóságról.
- A tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak nyújtsanak sokoldalú lehetőséget a megfigyelőképesség, az emlékezet fejlesztéséhez, az információszerzés korlátozottsága következtében hiányos fogalmak tartalmi gazdagításához, a tapasztalati bázis kiszélesítéséhez. Ezért fontos, hogy sok konkrét érzékeltetéssel tényleges fogalmak alakuljanak ki a tanulóknál. Az órán bemutatásra szánt eszközök, tárgyak, kísérleti anyagok csak úgy jelenjenek valóságos információt a vak tanuló számára, ha közvetlenül megvizsgálhatja, meghallgathatja, megtapinthatja azokat. Ez az érzékeltetés történhet az órát megelőző percekben, az óra folyamatában vagy akár egyéni korrepetáláson is.
- A sérülésspecifikus szemléltetőeszközök segítik a természeti jelenségek megértését.
- A tapintásos ismereteken túl jelentős szerepet kapnak a hangok által közvetített információk, szemléltetések.
- A földrajz és történelem, valamint a természetismereti tantárgyak oktatásánál speciális szemléltetőeszköz a domború térkép, illetve a domború ábra – ám az ezeken történő tájékozódás sok előkészítést, gyakorlást igényel.
- Az állampolgári ismeretek tekintetében meg kell ismertetni a tanulókkal a látássérült személyekre vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződéseket.
- Az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a vak, aliglátó tanulókat látássérülésük feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel!

15.4.2.4. Idegen nyelv

Az idegen nyelv tudásával elősegíthető az esélyegyenlőség megvalósulása a társadalmi beilleszkedésben. Az oktatás során nagy hangsúlyt kap a hallás utáni tanulás, az adott idegen nyelv pontírásának elsajátítása. A vak tanuló sajátítsa el az önálló tanuláshoz szükséges eszközök használatát is!

15.4.2.5. Művészetek

E tanulási terület esetében a fejlesztési feladatok módosítására van szükség: a tárgy- és környezetkultúrára koncentráltan, illetve a művészeti alkotásokra vonatkozóan a vizuális érzékelés helyébe a tapintással történő érzékelés lép.

A dráma és színház tanítása a tanulók térbeni biztonságának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, kapcsolatteremtő képességük, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap.

A vizuális kultúra keretében az alkotás elsősorban a domborúrajz elsajátítását jelenti, ami a síkban speciális módon készített ábrák elemzésével, értelmezésével, létrehozásával a többi szaktárgy (pl. geometria, földrajz, fizika, kémia) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós képességét, kézügyességét. Speciális eszközei: fólia, rajz- tábla, vonalhúzó, körzők, sablonok stb. Ugyancsak kiemelt jelentőségű a térbeli ábrázolás alkalmazása (modellek, agyagozás stb.).

A zenei nevelés keretében a hangjegyek rögzítése a Braille-kotta segítségével történik. A szolmizálás kézjeleit módosított formában lehet alkalmazni.

15.4.2.6. Technológia

Digitális kultúra

- A digitális kultúra részterületét a hang által közvetítő médiarendszerek dominanciája jellemzi.
- A tanulási terület anyaga kiegészül a gépírással, a speciális képernyőolvasó szoftverekkel ellátott számítógép megismerésével. Ezen eszközök használatával olyan alapismeretek, jártasságok birtokába juttatjuk a vak, aliglátó tanulókat, melyek segítik a látókkal való kapcsolat létesítését, a mindennapi életben adódó írásbeli ügyeik intézését. A képernyőolvasóval vagy Braille-sorral kiegészített számítógépek, elektronikus eszközök kezelésének elsajátítása hasznos a továbbtanulás, az önálló ismeretszerzés szempontjából.
- A könyvtári ismeretek körében ki kell térni a Braille-, valamint az elektronikus könyvtárak használatára is.

Technika és tervezés

- A tanulási terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a vak tanulók mindennapi életvezetéséhez, a teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.
- A vak, aliglátó tanulók pályaeorientációja szempontjából fontos, hogy hatékony fejlesztést kapjanak technikai jellegű munkafolyamatok tervezéséhez, kivitelezéséhez, munkakultúrájuk megalapozásához.
- A speciálisan a látássérült személyek részére készült vagy adaptált háztartási eszközök (pl. kenyérvágó, folyadékszintjelző, aláírószablon) használatának elsajátítása előkészíti a tanulókat az önálló életvitelre.
- Időtöbblet biztosítására van szükség a különböző anyagok többoldalú érzéketi megismeréséhez, az adaptált eszközökkel történő méréshez, az egyéni igényeknek megfelelően.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra, a látássérült emberek életvitelét segítő speciális eszközök használatára (beszélő mérleg, adaptált tübefűző, mérőszalag stb.).
- Speciális tartalmakkal egészül ki a közlekedési ismeretek, a mindennapos tevékenységek témaköre.

Testnevelés és egészségfejlesztés

- A rendszeres fizikai aktivitás a vak, aliglátó tanulók nevelésében is kiemelt cél. Elsőd-

leges saját testük felépítésének és annak térben való elhelyezkedésének megéreztetése, testtudatuk kialakítása. A tanulási területnek kiemelten kell szolgálnia az intenzív mozgás- és tájékozódásfejlesztést, a mozgásbiztonság kialakítását, a balesetek megelőzését, az eséstanítást. A tartáshibák megelőzésére, korrigálására beépíthető a gyógytestnevelés tananyaga.

- Meg kell szeretetni és el kell sajátítani a mozgást, oly módon, hogy ez örömet szerezzen a tanulóknak, és életük szerves részét képezze, ezáltal életminőségüket hosszú távon javítsa.
- Tudatosítani, elfogadtatni szükséges a mozgás egészségben betöltött fontos szerepét.
- Ki kell alakítani az akaraterőt, önbizalmat, céltudatosságot, küzdeni tudást, kitartást, becsületességet, a szabályok betartását, a csapatmunka szerepének elsajátítását.
- Fontos, hogy a tanuló ismerkedjen meg a látássérült személyek sportolási lehetőségeivel (csörgőlabda, úszás stb.).
- Az értékelés során kapjon hangsúlyt a tanuló önmagához mért fejlődése, legyünk figyelmesek az esetlegesen csatlakozó mozgáskorlátozottságára!

15.4.3. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás (a továbbiakban: pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció) céljai és feladatai a kötelező oktatás egészében azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Az egyéni igények szerint külön rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükséges, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg, a szakértői véleményben meghatározott megfelelő szakirányú végzettségű gyógypedagógus vezetésével.

A rehabilitáció, rehabilitáció főbb területei:

- a) az ép érzékszervek használatának intenzív fejlesztése (pl. hallás);
- b) a meglévő látás megőrzése, fejlesztése – látásnevelés –, optikai segédeszközök használata;
- c) beszédhiba-javítás; a nyelvi, kommunikációs készségek fejlesztése;
- d) intenzív mozgásfejlesztés:
 - tapintás, finommozgás, a kéz ügyesség fejlesztése, a Braille-írás, -olvasás technikájának gyorsítása,
 - a testtartási hibák javítása gyógytornász, szomatopedagógus bevonásával;
- e) életviteli technikák:
 - a közlekedést, tájékozódást segítő ismeretek konkrét élethelyzetekben történő elsajátítása, alkalmazása (tájékozódás- és közlekedéstanár segítségével a fehér bot technikájának elsajátítása); környezetkialakítás,
 - mindennapi tevékenységek (önkiszolgálás, háztartás stb.),
 - a speciális tan- és segédeszközök használatának gyakoroltatása;
- f) a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

15.5. A gyengénlátó és a látásukat praktikusan jól használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése

A Nat alkalmazása

A gyengénlátó és a látásukat praktikusan használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása lehetséges. A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak a tanuláshoz és a mindennapi életben való boldoguláshoz – látásteljesítményükhöz igazodó mértékben – különleges technikák elsajátítása szükséges: elektronikus olvasógép, speciális optikai segédeszközök, látássérült személyek számítástechnikai segédeszközei, programjai használata, szükség szerint Braille-írás, -olvasás, tájékozódás hosszú fémhúrrel stb. E technikák ismeretanyaga az egyéni fejlesztési terv része. A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tankönyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengénlátó tanulók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlati lehetőségre és alkalomként több időre van szükség. A gyengénlátó és a látásukat praktikusan használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőtté válás sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak is szüksége van azokra az ismeretekre, készségekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

15.5.1. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei

15.5.1.1. Tanulási és nevelési célok

A gyengénlátó, aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulók egyéni adottságai többnyire eltérnek az ép tanulók adottságaitól. Mindkét csoportba tartozó tanulók számára biztosítani kell a tanuláshoz és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges speciális ismeretanyagot (speciális technikák és eszközök használata stb.) és a készségfejlesztést (önálló tanulásban használható eljárások, lényegkiemelés, megtartó emlékezet növelése, szóbeli kifejezőképesség gazdagítása, célszerű munkaszokások kialakítása, vizuális megfigyelőképesség fejlesztése stb.). A nevelési célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

Testi és lelki egészségre nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék meg látássérülésük kórokat, az ebből eredő következményeket, fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése)!
- A tanulók sajátítsák el a higiénés szabályokat, a szem óvásának, tisztántartásának módját, tartsák be a látáskímélő előírásokat!
- A gyerekek, fiatalok ismerjék az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit!
- Kerüljék – majd a felnőtté válás során is – a káros függőségeket!
- Tanulják meg az egészségükkel kapcsolatos kérdések megfogalmazását, egészségügyi igényük és problémájuk kommunikálását!
- Ismerjék meg a szembetegségek miatt javasolt és ellenjavallt mozgásformákat, sportokat!
- Sajátítsák el a sportolás során is szükséges optikai segédeszközök helyes használatát (pl.

úszószemüveg)!

- Feladat a gyengénlátásból, aliglátásból fakadó fokozott balesetveszély megelőzése.
- Mozgásfejlesztő szakember – (gyógy)pedagógus/gyógytestnevelő – segítsége teszi lehetővé számukra a jobb mozgásállapot kialakítását, a járási, testtartási hibák, túlmozgások megszüntetését.
- A tanuló minél jobban fogadja el szemészeti állapotát és az abból fakadó nehézségeket, specialitásokat! Legyen nyitott és motivált mások nehézségeinek megismerésére, elfogadására, mások segítésére!

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók személyiségfejlődésének alakulásában alapvető szerepe van a megfelelő tanulási környezet kialakításának. Jelentős annak tudatosítása, hogy mindannyian felelősek saját biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakulásában.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók környezete bátorítsa és tegye lehetővé számukra szükségleteik és érzelmeik kifejezését, továbbá adjon számukra objektív visszajelzéseket!
- A látássérült gyermekeket, fiatalokat hozzá kell segíteni a kulturált magatartás elsajátításához, a fogyatékosokat eltérő módon toleráló közösségekben jó emberi kapcsolatok kialakításához. Értelmi képességeik mellett érzelmi intelligenciájuk fejlesztése is szükséges személyes és szakmai sikereik érdekében.
- Támogatást igényel a látássérülés tényének feldolgozása, az ebből adódó személyiségproblémák felismerése, a kompenzációs készségek tudatos fejlesztése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók tanulják meg felismerni a csoportban elfoglalt szerepüket és kibontakozási lehetőségeiket!
- A tanulók tudjanak az életkoruknak és állapotuknak megfelelően reális döntéseket hozni, egyre nagyobb önállóságot és felelősséget vállalni! A családi életre való felkészítésben figyelmet kell fordítani a következő témákra: pozitív családminták, a család-alapítás feltételei, a látássérülés szerepe a közös élet alakításában, felelősségteljes gyermekvállalásra, gyermeknevelésre készülés.
- A tanulók tudják felmérni, hogy milyen területen és milyen fokú segítségre van szükségük, azt tudják is kommunikálni!
- A tanulók tudjanak segítséget kérni és elfogadni! Ismerjék fel, hogy mikor és milyen fokú segítségre van szükségük! Ismerjék fel, ha másoknak segítségre van szükségük! Tudják reálisan megítélni, hogy képesek-e a segítségnyújtásra! Tudjanak segítséget nyújtani vagy a másik részére segítséget kérni!
- A pedagógusok személyiségfejlesztő munkája járuljon hozzá, hogy a tanulóknál kialakuljon az empátia, a segítő magatartás!
- A tanulók kooperáljanak a nem látássérült társaikkal, tudják kezelni a konfliktusokat, kölcsönösen tiszteljék egymást!
- A tanulók tudjanak felelősséget vállalni önmaguk és közösségük iránt, értsék az önkéntesség fogalmát, szerepét, abban vállaljanak aktívan részt!

Médiatudatosságra nevelés

- Az iskola és a pedagógus vállaljon hangsúlyos szerepet a gyengénlátó, aliglátó tanulók szókinccsfejlesztésében, a kommunikációs helyzetek során mutatkozó – a látássérülésből adódó – nehézségek kompenzálására.
- A hagyományos írott csatornák használatához a gyengénlátó, aliglátó tanulók szerezzék meg a megfelelő ismereteket a látásjavító speciális eszközök alkalmazásáról! Ismerjék a könyvtárhasználat szabályait! Tanulják meg a könyvtárak látássérült személyeknek

nyújtott szolgáltatásainak igénybevétele!

- A tanulók legyenek képesek az önálló ismeretszerzésre infokommunikációs csatornák és speciális digitális eszközök, programok felhasználásával (pl. nagyítóprogram)!
- A tanulók kapjanak segítséget ahhoz, hogy lépést tudjanak tartani az infokommunikációs fejlődéssel és a speciális digitális eszközök fejlődésével!
- A tanulók az önálló ismeretszerzés érdekében szerezzenek jártasságot az internet-használatban képernyőolvasó programmal!
- A tanulók ismerjék a kommunikáció és médiahasználat etikus formáját, az információ-özönben és a közösségi portálokban rejlő veszélyeket!

A tanulás tanítása, pályaorientáció, gazdasági és pénzügyi nevelés

- Az iskola feladata a látásos megismerésben fennálló nehézségek kompenzálását segítő adaptációs eljárások megismertetése, alkalmazásuk begyakorlása. Olyan tudást kell kialakítani, hogy a tanulók aktívan vállalhassanak szerepet a számukra kedvező külső feltételek, körülmények kialakításában.
- Az iskola a tanulóknak lehetőséget ad az önkorrekció, az együttműködés képességének fejlesztésére, a rugalmas gondolkodás elsajátítására.
- A látássérült szakirányon végzett gyógypedagógusok feladata optikai segédeszközök (szemüveg, távcsőszemüveg, különböző nagyítók, elektronikus olvasókészülék stb.) és az önálló tanulást segítő speciális szoftverek alkalmazásának megtanítása.
- A gyógypedagógusok feladata továbbá a látásteljesítményhez igazodó, egyénre szabott tanulási stratégia, célszerű rögzítési módszerek kifejlesztése.
- A pedagógusok teendője, hogy segítsék a tanulók egyénre szabott tanulási stratégiájának kialakítását.
- A pedagógusok a családdal és a látássérült tanulóval közösen mérjék fel és keressék meg a továbbtanulás legoptimálisabb és legrealisabb lehetőségeit! A látássérült tanuló továbbtanulásra való felkészülése/felkészítése szintén közös munka és felelősség.
- A tanulók ismerjék meg (szemészeti, fizikai állapotukat figyelembe véve) az általuk eredményesen, sikeresen végezhető munkaterületeket, foglalkozásokat!
- A tanulók korlátozott munkavállalási lehetőségei miatt fokozottan szükséges pozitív attitűdjük kialakítása az értékteremtő munka, a munkalehetőségek keresése iránt.
- A pedagógusok fordítsanak kellő figyelmet a gazdálkodás képességének alapozására! A tanulók váljanak képessé a pénzfajták felismerésére, életkoruknak megfelelően fejlődjön a pénzzel való bánni tudás képessége!

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók sajátítsák el a nemzeti, kulturális örökségünk megismerésének sajátos, a látássérült embereket segítő módjait is, pl. tapintható tárlatok, akadálymentes weblapok látogatása.
- Az aktív állampolgárrá válás érdekében a tanítványok ismerkedjenek meg a fogyatékos személyek jogairól szóló egyezményekkel, az esélyegyenlőség biztosításáról szóló jogszabályokkal, tartsák számon a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit!
- A tanulók aktív részvételére építő tanítás során alakuljon ki bennük motiváltság és beállítódás ez irányú önálló ismeretszerzésre!

A fenntarthatóság, környezettudatosság

- A látássérült tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti valóságról, az anyagtakarékossággal és az újrahasznosítással kapcsolatos teendőkről.

15.5.1.2. A tanulás és tanítás alapelvei

Aktív tanulás

- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók vizuális funkcióit is figyelembe vegye tudásuk kialakításakor.
- Az aktív tanulás támogatásához a gyengénlátó, aliglátó tanulók egyéni látásteljesítményének megfelelő speciális segédeszközök használata szükséges.

Tanulási környezet

A tanulási környezet fizikai feltételei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára a megfelelő tanulási környezet fizikai feltételeinek biztosítása alapvető fontosságú. A terem megfelelő pontján elhelyezett speciális tanulópad, a tanuló látási funkcióinak megfelelő megvilágítás, a speciális optikai segédeszközök, a speciális gyengénlátós füzetek, adaptált taneszközök stb., továbbá a megfelelő nagyítóprogrammal rendelkező IT-eszközök mind a tanulók optimális tanulását biztosítják.

A tanulási környezet társas feltételei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók későbbi társadalmi integrációja már az iskolában elkezdődik, így fontos, hogy látássérülésük miatt ne maradjanak ki intézményi és osztályszinten szervezett programokból, továbbá, hogy részt vegyenek a tanulókat érintő döntési folyamatokban.
- A látássérült tanulók teljesítményét a pedagógusnak reális, egyben támogató visszajelzést adva kell méltányolnia úgy, hogy az erősítse a tanulók önbizalmát is.
- Az iskola minden dolgozójának felelőssége, hogy a látássérült tanulók ne legyenek iskolai zaklatás áldozatai, de ők se váljanak zaklatóvá.
- Csak a megfelelő iskolai légkör, a nyílt kommunikáció képes biztosítani, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók képesek legyenek tanulási problémájuk és személyes nehézségeik jelzésére.
- Az osztálytársak részéről a gyengénlátó, aliglátó tanulók iránti tisztelet és elfogadás sok esetben tanári segítséggel alakul ki. A látássérült tanulóknak is tisztelniük kell az osztálytársak egyéni különbségeiből eredő sokféleségét.

A tanulási környezet megteremtésének pedagógiai irányelvei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók is aktívan vegyenek részt párban vagy csoportban végrehajtható tanulási formákban!
- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy úgy tervezze a tanulási feladatokat és feladatcsoportokat, hogy az a látássérült tanulók képességeinek (látásteljesítményeinek) megfelelő legyen.
- A tanulóhoz és az értékeléshez a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára szükséges biztosítani a megfelelő speciális tan- és (optikai) segédeszközöket.

15.5.1.3. Egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele

- Figyelembe kell venni, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók látássérülésük, illetve egyéb csatlakozó sérülésük miatt gyorsabban elfáradhatnak, esetleg kevésbé terhelhető, több és hosszabb pihenést igényelhetnek.

Személyre szabott tanulás és pedagógiai támaszrendszerek

- A személyre szabott, adaptív tanulás feltételeinek megteremtése gyengénlátó, aliglátó

tanulók esetén az egyéni látásteljesítményüknek megfelelő speciális eszközök használatával is kiegészül.

Személyre szabott tanulás és differenciált oktatás

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók személyre szabott tanulásához szükséges a pedagógus együttműködése a látássérült tanulók gyógypedagógusával.

Általánosan alkalmazott differenciált tanulásszervezési módok

- Látásteljesítményétől függetlenül a gyengénlátó, aliglátó tanulók is képesek részt venni drámapedagógiai, kooperatív technikán alapuló tanulási-tanítási folyamatban, továbbá csoport- és páros munkában.
- Differenciálás esetén a pedagógus felelőssége, hogy a feladatok ne különítsék el az osztálytól a látássérült tanulókat.
- Alapvető fontosságú a tanulók látássérüléséhez illeszkedő, egyéni fejlődéséhez megválasztott módszertani eljárások alkalmazása a különböző pedagógiai színtereken.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók optimális tanulása-tanítása a pedagógus és a(z) utazó gyógypedagógus, továbbá a család és a környezet együttműködése során valósulhat meg.

15.5.1.4. Mérés, értékelés és visszajelzés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók esetében az egyéni látásteljesítményből adódó adottságokat (munkatempó, pontosság stb.) nagymértékben figyelembe kell venni.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók fejlődése esetenként csak önmagukhoz viszonyítható.
- Felmérések, értékelések esetén a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára egyéni igény szerint a feladatlapon nagyítása szükséges. Így is lehetséges, hogy bizonyos feladatokat (grafikonok, térképek, képek, grafikák stb.) a tanuló látásteljesítménye miatt nem képes megoldani.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók felmérés, vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).
- A látássérülés maga nem ok a tantárgyi felmentésre.

15.5.1.5. A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv

A helyi tanterv készítésénél a Nat-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadók. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi tartalmak a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza a tananyag elsajátításában, akkor az Irányelvben megadott módosítások figyelembevételével javasolt a helyi tanterv elkészítése. Minden tanulási terület oktatásában érvényesüljön a látásteljesítményhez igazodó szemléltetés, a látássérülés tényét figyelembe vevő munkakörülmények kialakítása, a látóképesség kihasználására nevelés, valamint speciális tantárgyi módszertani eljárások alkalmazása, a feladatok megvalósításához szükség esetén tágabb időkeret kijelölése, az egyéni adottságok figyelembevétele az értékelés során.

15.5.2. Kompetenciafejlesztés, kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- Az alapkompetenciák elsajátításához a gyengénlátó, aliglátó tanulóknak szükségük van egyénre szabott speciális, adaptált taneszközökre és környezetre, továbbá optikai segéd-eszközökre, speciális módszertani eljárásokra.

A tanulás kompetenciái

- Az egyénileg szükséges optikai segédeszköz ismerete, készségszintű használata az ön- álló tanulás feltétele.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók a szokásrend kialakítására megteremtik a megfelelő tanulási környezetet: emelhető asztallapú munkaasztal, megfelelő világítás, optikai esz- köz biztosítása stb.
- A hatékony tanulás feltétele a személyiség és a látássérülés szempontjából leghatékonyabb tanulási módszerek és stratégiák begyakorlása.
- A pozitív attitűd folyamatosan fennálló motivációt, fejlett teherbíró, alkalmazkodó és kudarcűrő képességet feltételez.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára a megfelelő látási kontroll hiányának következtében nehezített a kommunikáció, a metakommunikáció által terjedő információk érzékelése, megértése, feldolgozása és alkalmazása. Tanári irányítással válnak képessé a kommunikációban használt paralingvisztikai eszközök használatára (a beszédhang minőségének változtatása, az arckifejezések, gesztusok alkalmazása).
- A tanulók az ismeretszerzés és az írásos kommunikáció során szükség esetén a látássérült személyek számára kifejlesztett speciális szoftvereket használnak.
- A pozitív attitűd kialakítása magában foglalja a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók esélyegyenlőségét növeli a társadalmi beilleszkedésben az idegen nyelv tudása.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára is szükséges az idegen nyelvek iránti érdeklődés, az interkulturális kommunikációs lehetőségek használata speciális segédeszközök segítségével.

A digitális kompetenciák

- Az ismeretek kiegészülnek a szabályos, tízujjas gépirás elsajátításával.
- A digitális kompetencia felöleli a speciális képernyőnagyító, olvasó programok használatát, a látássérült embereket érintő weboldalak ismeretét is.
- A tanulók képesek a számukra megfelelő tanulási/munkakörnyezet kialakítására, ahhoz segítség kérésére: megfelelő méretű monitor, másolóállvány, egyedi megvilágítás, speciális program stb.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók segítséget igényelnek a kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtésében, rendszerezésében, a modellek használatában.
- Fokozott látásvédelem szükséges egyes empirikus megközelítések (például kísérlet, megfigyelés, modellezés) alapvető eljárásaihoz.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

- A saját szembetegséggel kapcsolatos ismeretek megszerzése, a higiéniai szabályok betartása, a látáskímélő életmód kialakítása.
- Fokozott figyelem a konstruktív kommunikáció képességének kialakítására, mások bizalmának elnyerésére, eredményes stressz-, frusztráció- és konfliktuskezelésre.
- A látássérült személyek jogainak, pozitív diszkriminációs lehetőségeinek ismerete.
- A gyengénlátó, aliglátó, vak tanulók ismeretekre tesznek szert a látássérülésükkel kapcsolatos jogaikról, a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteiről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A gyengénlátó, aliglátó tanuló látóképességétől függ képi gondolkodása, ábrázolási, ön- kifejezési készsége.

A tanuló élményeinek, érzéseinek színvonalas kifejezése erős kontrasztos hatást biztosító képalkotó technikák elsajátításával, a megfelelő rajzeszközök használatával, aliglátás esetén pedig agyag mintázásával, plasztikával biztosítható.

Tudatosuljon a tanulóban, hogy társas kapcsolatainak alakításában jelentősége van a saját külső megjelenés esztétikumának is.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak, fiataloknak ismerniük kell azokat a látássérülésből adódó nehézségeket, melyek a munkavállalást befolyásolják.

A sikeres munkavállaláshoz szükséges, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók reálisan ismerjék saját erősségeiket és fejlesztendő területeiket. Tudatosuljanak a munkavégzéssel kapcsolatos jogok és etikai alapelvek!

15.5.3. A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak ki- meneti tanulási céljai

Magyar nyelv és irodalom

- A gyengénlátásból, aliglátásból fakadó sajátos nehézségek miatt az olvasás-írás tananyagának elsajátításához az 1. és a 2. évfolyamon – a rehabilitációs célú tanórák keretében – magasabb óraszám biztosítása javasolt.
- Az ismeretanyag elsajátításához indokolt lehet a rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót, a hangsúlyos olvasást érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele.
- Az írás tanításánál törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít.
- Többletidő biztosítása szükséges a helyesírási szótárak, lexikonok, a könyvtárak használatának megtanítására, az egyéni szükséglet szerint alkalmazott olvasókészülék, nagyító használatának begyakorlására.
- Kiemelt feladat a gyengénlátó, aliglátó tanulók segítése a metakommunikáció értelmezésében, önálló alkalmazásában.
- A könyvtárhasználat az iskolai könyvtár használatán túl segíti a tanulókat, hogy megtanuljanak ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni. Lehetőség szerint ismerjék meg az elektronikus könyvtárat és igénybevétele, a látássérült személyeket érintő információkat közlő weboldalakat.
- Kívánatos a dramatizálás során a játékbátorság növelése, a közönség előtti megszólalás lehetőségének biztosítása.

Matematika

- Speciális szemléltetés és segédeszközök biztosítása mellett a gyengénlátó, aliglátó tanuló is ismeri és használja a matematikai jeleket, képleteket, modelleket, geometriai ábrákat, grafikonokat.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók matematikaoktatásának is kiemelt területe a biztos számolási készség kialakítása, hangsúlyt fektetve a fejszámolási készség fejlesztésére, az ismerethordozók (feladatgyűjtemények, táblázatok, számológépek) használatára.
- A tanítás során használt eszközök, módszerek és követelmények meghatározásakor ki-

emelten figyelembe kell venni az alábbiakat:

- a szemléltetéshez és a tanulói munkához gyakran speciális (adaptált) eszközöket kell használni (speciális vonalzó, körző stb.);
- a követő, alkotó képzelet fejlesztéséhez használt diagramok, grafikonok, ábrák legyenek könnyen áttekinthetők, kontrasztos színűek;
- alacsony látásteljesítmény esetén a diagramok, grafikonok alkalmazása nehézségbe ütközhet, így szükséges a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus (tapintásos) megismeréssel;
- a geometria tanítása során a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus megismeréssel;
- a mérés, szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából szükséges engedményeket tenni.
- Az értékelés során engedmények tehetők a mérés pontossága, grafikonkészítés, térbeli építések, írásbeli munkák esztétikuma terén.
- Látássérülése miatt a tanuló felmentése indokolatlan.

Történelem és állampolgári ismeretek

Történelem

- A térben, időben történő tájékozódáshoz szükséges az adaptált történelmi térképek használata, a térképjelek ismerete.
- Az interneten történő információgyűjtés során szükség esetén optikai segédeszköz, speciális képernyőnagyító, olvasó szoftver alkalmazása szükséges.

Állampolgári ismeretek

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék meg a látássérült személyekre vonatkozó jogi szabályozást!
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit!

Erkölc és etika

- Az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a gyengénlátó, aliglátó tanulókat sérülésük feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek etikusan a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel!

Természettudomány és földrajz

Környezetismeret; Természettudomány

- A tanulók vizuális megfigyelőképességének fejlesztésével, széles tapasztalati bázis biztosításával (hallás, szaglás, tapintás kiegészítő szerepe) érhető el a tervszerű megfigyelés elsajátítása.
- Az IKT lehetőségeinek kihasználása, pl. kísérletek követése lassítási-nagyítási, gyors megismertlési lehetőséget biztosító videókkal.
- A teljes látást igénylő jelenségek megismerttetése csak az ismeret szintjén szükséges (egyed fizikai, kémiai, biológiai jelenségek, pl. fénytan).
- A tananyagba szükséges beépíteni a gyengénlátással kapcsolatos fizikai és biológiai ismereteket, valamint lehetőséget kell adni a tanári és a tanulói kísérletekben való aktív részvételre.
- A tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti, társadalmi valóságról.

- A természeti és a technikai környezet kölcsönhatásainak megfigyeltetése modellezés révén is lehetséges.
- A vizuális megfigyelés, képzelet, emlékezet fejlesztése előkészíti az adaptált ábrák, diagramok, grafikonok értelmezését, a térképek használatát.
- Fokozott látásvédelem a kísérletek során. A fizikai és kémiai tantárgy esetén gyakran szükséges a kísérletek adaptálása, gyengénlátó, aliglátó tanulók által követhetővé tétele (láthatóvá tétel, védőszemüvegek használata), önálló vizsgálódások, megfigyelések egyéni segítése.
- A követelmények tekintetében – a balesetek elkerülése érdekében – a tanulói kísérleteknél egyéni elbírálásra van szükség.
- A követelményeknek ismeretanyag szempontjából teljes körűen, de a gyengénlátó, aliglátó tanulók által használt eszközzel kell eleget tenni.
- A tartalom feldolgozása során biztosítani kell a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára használható térképeket (lényegkiemelő, kontrasztos, esetenként tapintható jelzések stb.).
- Színvak tanulók számára speciális jelzések alkalmazása szükséges a térképeken.
- Filmek, fotók bemutatásához besötétíthető terem szükséges.
- Aliglátó tanulók számára engedmény adható a térképről történő helymeghatározás leolvasásában, a távolságmérés pontosságában.

Idegen nyelv

- Az idegen nyelvek tanulása a gyengénlátó és az aliglátó tanulók számára a látó társadalomba való beilleszkedést és az esélyegyenlőséget is célozza.
- A beilleszkedés és az esélyegyenlőség érdekében kiemelten fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő (információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában) tartalmak beépítése a helyi tantervbe.
- A tanulás-tanítás folyamatát a hallás utáni tanulás hangsúlya jellemzi, ezért a hallási figyelem és az emlékezet fejlesztése szükséges.
- A kevesebb látási információ miatt kiemelt figyelmet kell fordítani az idegen nyelv helyesírásának minél tökéletesebb elsajátítására.
- Az információs és kommunikációs technikák alkalmazási képességének fejlesztése, az elektronikus szótár használatának megtanítása javasolt.

Művészetek

A gyengénlátó, aliglátó tanulók az élet minden területén több nehézséggel küzdenek, mint ép társaik, ezért a készségek fejlesztése mellett kiemelten fontos a művészetek személyiségformáló hatása.

Vizuális kultúra

- A vizuális kultúrán belül a síkbeli ábrázolás mellett – elsősorban az aliglátó tanulók esetében – a hangsúly a térbeli plasztikus megjelenítésre (mintázás, makett, agyagozás stb.) helyeződik.
- Fokozottan szükséges az erős kontrasztos hatást elérő, jó minőségű eszközök biztosítása a látássérült gyermek számára a megfelelő vizuális élmény megszerzéséhez.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság terén engedményeket kell tenni.
- A színvak, szintévesztő tanulók rajzeszközeit színmegjelöléssel kell ellátni.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság a látásteljesítmény függvényében követelhető meg.

Ének-zene

- Az ének-zene ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe. A zenei jelrendszer megismeréséhez egyéni segítségnyújtás, gyakran nagyított kotta szükséges. Aliglátó tanulók értékelésekor a kottaolvasásban a vizuális tájékozódás nehezített volta miatt eredményeket kell tenni.

Technológia

Digitális kultúra

- A szabályos gépírás tanítása a gyengénlátó, aliglátó tanulók esetében kiemelten fontos annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladataikat (dolgozat, önéletrajz stb.) esztétikus külalakkal készíthessék el.
- Az aliglátó tanulók számára a képernyő adaptálása vagy speciális képernyőnagyító, olvasó programok alkalmazása szükséges.

Technika és tervezés

- A tanulási terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a gyengénlátó tanulók mindennapi életvezetéséhez, mind teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók pályaeorientációja szempontjából fontos, hogy hatékony fejlesztést kapjanak a technikai jellegű munkafolyamatok tervezéséhez, kivitelezéséhez, munkakultúrájuk megalapozásához.
- Időtöbblet biztosítására van szükség a különböző anyagok többoldalú érzékleti megismerésére, az adaptált eszközökkel történő mérésre az egyéni igényeknek megfelelően.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra, a látássérült emberek életvitelét segítő speciális eszközök használatára (beszélő mérleg, adaptált tűbefűző, mérőszalag stb.).
- Bizonyos munkatevékenységeknél tekintettel kell lenni a szintévesztő, színvak tanulók különleges igényeire.
- Szükséges a speciális közlekedési ismeretek, a mindennapi tevékenységek elsajátítása.
- Az értékelés során kapjon hangsúlyt a tanuló önmagához mért fejlődése, figyelmet az esetleg csatlakozó egyéb sérülés!

Testnevelés és egészségfejlesztés

Testnevelés

A gyengénlátó, aliglátó tanulók az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt. A tantárgy a látássérült tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában kiemelt szerepet kap. A testnevelés hozzájárul a látássérült tanulók mozgásbiztonságának növeléséhez, a látás-mozgás koordinációjának fejlődéséhez.

- A rendszeres fizikai aktivitás kiemelt cél. A helyi tanterv a testnevelésnek a Nat-ban és a választott kerettantervben meghatározott fejlesztési feladatai közül tartalmazza a nem ellenjavalltakat, valamint a diagnózis ismeretében ajánlott speciális tartalmakat, beépítve a gyógytestnevelési eljárásokat.
- A speciális tartalmak kialakításánál figyelemmel kell lenni:
 - a mozgásbiztonság kialakítására, a mozgás-látás koordinációjának fejlesztésére, a tájékozódó képesség fejlesztésére,
 - a helyes testtartást segítő gyakorlatokra és a meglévő mozgásszervi betegségek korrekciós gyakorlataira.
- A követelmények meghatározása mindig a gyermek egyéni állapotától függ, a látástel-

jesítmény, a szembetegség kihatásai és a társuló mozgásszervi betegség figyelemvétele-vel.

- Amennyiben lehetőség van rá, meg kell ismertetni a gyengénlátó, aliglátó tanulókat a látássérült személyek sportolási lehetőségeivel, és biztosítani kell az abban való részvételt (pl. atlétika, csörgőlabda, úszás).

15.5.4. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció céljai és feladatai a kötelező oktatás teljes vertikumában azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Mindamellet az egyéni igények szerint külön rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükségszerű, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg. Az aliglátó, gyengénlátó tanulók rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata);
- speciális IKT-ismeretek (pl. gépirás, nagyító, beszélő szoftverek, laptophasználata);
- mozgáskorrekció (finommozgás, nagymozgás);
- az olvasási készség fejlesztése;
- tájékozódásra és közlekedésre nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság);
- tapintó írás-olvasás aliglátó vagy progrediáló (romló diagnózisú) szembetegség esetében (Braille-írás, -olvasás);
- személyiségkorrekció;
- diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia reedukáció;
- logopédiai ellátás;
- gyógytestnevelés;
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés, speciális munka- és háztartási eszközök használata);
- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

15.6. A halmozottan sérült látássérült tanulók nevelés-oktatása és fejlesztése

A halmozottan sérült, vak, aliglátó, gyengénlátó tanulók nevelését-oktatását és optimális fejlesztését általában a gyógypedagógiai intézményeken belül működő speciális tagozatok biztosítják. A helyi tanterv kidolgozásánál a társuló fogyatékosokra vonatkozó irányelveket együttesen kell alkalmazni. A halmozottan sérült látássérült tanulóknál egyéni fejlesztési tervet is szükséges készíteni. Az integrált nevelés-oktatásban részt vevő halmozottan sérült látássérült tanulók oktatásához a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek, tanuló Irányelve, továbbá a látássérült tanulóakra specializálódott egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények nyújtanak szakmai segítséget.

A látássérült tanulók esetében komplex kommunikációs igényűek azok, akik a gesztusok, beszéd és/vagy az írásos kommunikáció átmeneti vagy végleges zavara miatt nem képesek kielégíteni valamennyi kommunikációs igényüket. Ezeknél a tanulóknál a kommunikációs nehézségek az augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) eszközök és módok segítségével enyhíthetők.

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazon lehetőségeket, amelyeket a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fókákat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és
Általános Iskola **Nyírbátori Tagintézménye**
4300 Nyírbátor, Szentvér u. 20.
OM:200779 015

PEDAGÓGIAI PROGRAM

AZ EGÉSZ NAPOS NEVELÉS-OKTATÁS PROGRAMJA

Ez a pedagógiai program kiegészíti az intézményi pedagógiai programot, azzal együtt teljes értékű dokumentum. Így nem követi a 20/2012. (VIII:31.) EMMI rendeletben előírt fejezeteket, csak azok a fejezetek szerepelnek benne, amelyek eltérnek az intézményi szinten megfogalmazott nevelési-oktatási feladatoktól, vagy kiegészítik az intézményi pedagógiai program hasonló fejezeteit. Mivel ebben az általános iskolában a szokásostól eltérő nevelés-oktatás folyik, a pedagógiai program kiegészítésében azok a sajátosságok jelennek meg elsősorban. Része a programnak az **egész napos iskola nevelési-oktatási programja** valamint a komplex alapprogram, amelyek alapján az intézmény szervezi mindennapos nevelő-oktató feladatait.

Tartalom

ELŐSZÓ	4
PEDAGÓGUSI HITVALLÁS	4
BEVEZETÉS	5
1. ISKOLÁNK INDULÁSA, CÉLJAINK	5
A NYÍRBÁTORI TAGINTÉZMÉNY MŰKÖDÉSÉNEK JELLEMZŐI.....	6
A PEDAGÓGUS SZEREPE A TANULÁSI FOLYAMATBAN.....	7
A GYEREK SZEREPE A TANULÁSI FOLYAMATBAN.....	8
TANULÓI JOGVISZONY LÉTESÍTÉS.....	8
A NEVELŐ – OKTATÓ MUNKA FELTÉTELRENDSZERÉNEK ALAKULÁSA.....	9
2. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA STRUKTÚRÁJA, NEVELÉSI ELVEINK	10
AZ ISKOLA SAJÁTOS JELLEMZŐI.....	10
AZ ISKOLA LEGFONTOSABB FUNKCIÓI.....	11
SPECIÁLIS FELADATOK.....	12
TEHETSÉGGONDOZÁS.....	13
ÁLTALÁNOS EMBERI ÉRTÉKEK.....	13
ERKÖLCSI NEVELÉS.....	13
HAZASZERETETRE NEVELÉS.....	14
3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS PEDAGÓGIAI FELADATAI	14
SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS (KOMPETENCIÁK, ÖNMEGVALÓSÍTÁS ÖNKÉPZÉS).....	14
A PROBLÉMAMEGOLDÓ GONDOLKODÁS KIALAKÍTÁSA, AZ INFORMÁCIÓ ÉRTELMEZÉSE ÉS FELDOLGOZÁSA.....	15
EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRRA NEVELÉS.....	16
TESTI NEVELÉS.....	16
NEMZETI ÉRTÉKEINK MEGISMERÉSE – TANULMÁNYI KIRÁNDULÁS.....	16
CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS.....	17
ESZTÉTIKAI NEVELÉS.....	17
TANÓRÁN KÍVÜLI NEVELÉSI LEHETŐSÉGEK.....	17
SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS.....	19
AZ INTÉZMÉNY FŐ CÉLKITŰZÉSEI KÖZÖTT SZEREPEL.....	21
A KOMPLEX ALAPPROGRAM CÉLJAI, ALAPELVEI, FELADATAI, FELÉPÍTÉSE.....	22
4. A KOMPLEX ALAPPROGRAM FELÉPÍTÉSE	23
ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK.....	23
A KOMPLEX ALAPPROGRAM FELADATAI.....	24
A KOMPLEX ALAPPROGRAMBAN MEGJELENŐ ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK.....	26
ALKALMAZOTT MÓDSZEREK.....	27
A KOMPLEX ALAPPROGRAM ALPROGRAMJAI	28
A TESTMOZGÁSALAPÚ ALPROGRAM (TA).....	28
AZ ÉLETGYAKORLAT-ALAPÚ ALPROGRAM (ÉA).....	28
A MŰVÉSZETALAPÚ ALPROGRAM (MA).....	29
A LOGIKAALAPÚ ALPROGRAM (LA).....	29
A DIGITÁLIS ALAPÚ ALPROGRAM (DA).....	30
AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETÉNEK A MEGHATÁROZÁSA.....	33
SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A LOGIKAI ALPROGRAM SEGÍTSÉGÉVEL.....	34
5. AZ EGÉSZ NAPOS ISKOLA NEVELÉSI-OKTATÁSI PROGRAMJA	35
EGÉSZNAPOS ISKOLA AZ ELSŐ NÉGY ÉVFOLYAMON.....	36
AZ EGÉSZ NAPOS ISKOLA TERVEZETT IDŐBEOSZTÁSA.....	37
A SZEMÉLYRE SZABOTT TANULÁSTÁMOGATÁS.....	37

NEVELÉSI ALAPELVEK, KIEMELT FEJLESZTÉSI TERÜLETEK.....	41
A KULCSKOMPETENCIÁK/ALAPKOMPETENCIÁK KIEMELT FEJLESZTÉSE	41
ÉNKÉP, ÖNISMERET.....	42
TUDATOS, AKTÍV ÁLLAMPOLGÁRRÁ NEVELÉS.....	42
GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI NEVELÉS	43
KÖRNYEZETI NEVELÉS, AZ ISKOLAI KÖRNYEZETI NEVELÉS ELVEI, FELADATAI.....	43
TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG NEVELÉS, AZ ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉS ELVEI, FELADATAI	44
ÖNÁLLÓ SZABADIDŐ-FELHASZNÁLÁSRA NEVELÉS.....	45
PÁLYAORIENTÁCIÓ, FELKÉSZÜLÉS A FELNŐTT ÉLETRE	46
6. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK	46
7. A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÉRTÉKELÉSE	47
AZ ÉRTÉKELÉS MENETE	48
A TANTÁRGYI ÉRDEMJEJYEK ÉS OSZTÁLYZATOK KRITÉRIUMAI:.....	49
AZ ÉRDEMJEJYEK TANULMÁNYI RENDSZERBEN (KRÉTA) TÖRTÉNŐ RÖGZÍTÉSE	52
8. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK INTEGRÁCIÓJA	52
A SIKERES EGYÜTTNEVELÉS ÉRDEKÉBEN.....	52
A HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK CÉLJA	53
9. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE	56
10. KÜLSŐ KAPCSOLATOK, EGYÜTTMŰKÖDÉS	57
EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÜLŐKKEL	57
EGYÜTTMŰKÖDÉS A PEDAGÓGUSOK KÖZÖTT	57
11. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS	57
ALSÓ TAGOZAT	57
FELSŐ TAGOZAT	59
12. A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK ÉS A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYAI.....	60
13. TÉMANAP; TÉMAHÉT; PROJEKTOKTATÁS	60
A PROJEKTOKTATÁS TERÜLETEI	61
14. A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	61
A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	61
15. AZ ISKOLA KÖRNYEZETI NEVELÉSI TEVÉKENYSÉGÉNEK KIEMELT FELADATAI.....	62
A KÖRNYEZETI NEVELÉS CÉLJA.....	62
16. A TANULÓK JUTALMAZÁSÁNAK ELVEI.....	64
17. A FEGYELMEZŐ INTÉZKEDÉSEK FORMÁI ÉS ALKALMAZÁSÁNAK ELVEI.....	65
FEGYELMEZŐ INTÉZKEDÉSEK	65
18. ÁLTALÁNOS ISKOLAI ÓRATERVEK – NYÍRBÁTORI TAGINTÉZMÉNY	67

" Az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömét, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog."

(Szent-Györgyi Albert)

Előszó

A Program kidolgozói hosszabb, rövidebb ideig dolgoztak az általános iskola különböző szinterein. Tapasztalataik alapján jutottak el addig a merész gondolatig, hogy az alapozó oktatás lehetőségeit merőben új oldalakról kezdjék vizsgálni. A pedagógiai program áttekintést ad az iskola célkitűzéseiről és működési feltételeiről.

Mi mást kívánhatna a szülő a gyermekének? Legfőként azt, hogy boldog legyen. Felismerje azt, hogy a tanulás öröm is lehet, ehhez szeretnénk az intézményünkben tanuló gyerekek megteremteni pedagógiai feltételeket. Ha a jövőbe tekintünk, senki sem tudja, hogy milyen tudású emberekre lesz szüksége a világnak, de az biztos, hogy a gondolkodásra való képességet kell felébreszteniünk és ápolnunk a gyermekben ahhoz, hogy felnőttként egészséges legyen testben, lélekben és szellemben egyaránt.

Pedagógusi hitvallás

„Az elégedett és boldog élet kulcsa a tanulás és az öröm összekapcsolása. Az öröm nélküli tanulás kimerít, a tanulás nélküli öröm pedig rendkívül unalmas.”

(Richard David Precht)

A gyerekek évekig a napjaik nagy részét az iskolában töltik, és ez a tény komolyan meghatározza az életüket. Ezért nem működhet úgy egy iskola, mint egy üzem. Pedagógusaink segítenek a gyermeknek megtalálni a saját hangjukat, önmagukat. A családi, szeretetteljes légkör megteremtése elsődleges. Tanítóink, tanáraink, felkészült, innovatív szemléletű pedagógusok, akiknek munkájuk során a legfontosabb, hogy a tudáselemeket élményekhez kapcsolva adják át tanítványaiknak.

Bevezetés

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola Nyírbátori Tagintézményének pedagógiai programja kiegészítése az intézmény pedagógiai programjának. Az intézmény pedagógiai programjában a nyírbátori tagintézmény sajátosságai nem jelennek meg. Ezért ez a kiegészítés részletezi a tagintézmény képzési sajátosságait, azokat a sajátosságokat, amelyekkel eltér az intézmény telephelyein folyó köznevelési alapfeladatokról.

Előzmények

Az iskola megvalósításának ötlete már 2018-ban merült fel, és a 2020/2021-es tanévben realizálódott 1-4. évfolyam indításával. 2021/2022-es tanévtől 8 évfolyamos intézménnyé bővült.

1. Iskolánk indulása, céljaink

Gazdasági, társadalmi válság által erősen érintett térségben élünk. A jövő nemzedékéért érzett felelősség körültekintő döntéshozatalt kíván az oktatásban résztvevőktől: fenntartótól, pedagógusoktól és szülőktől egyaránt. Ezért törekszünk kapcsolatrendszerünk folyamatos felülvizsgálatára, a még jobb együttműködés kialakítására.

Az eredményes munka szolgálatába kívánjuk állítani az egyéni bánásmód különböző formáit, úgy a tehetséges, mint a felzárkóztatást igénylő gyermekeknél. Célunk, hogy minden gyerek a neki megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön, összhangban a Gyermek Jogairól szóló Egyezmény előírásaival.

A szülő, a pedagógus és gyermekek közösségének életét úgy szeretnénk működtetni, hogy egymás érdekeit figyelembe véve keressük a leoptimálisabb együttműködési lehetőségeket. Azt kívánjuk elérni, hogy intézményünkben a gyerekek optimista életszemléletű, egymásra odafigyelő, toleráns, az új iránt fogékony, a természetes környezetet, a nemzeti és helyi hagyományokat ápoló, szilárd ismeretekkel rendelkező fiatalokká váljanak. Ez intézményünk filozófiája is.

Célunk minden gyereket eljuttatni egy stabil alapszintig ismeretanyagban, készségekben, képességekben, alkalmassá tenni a tanulmányok folytatására, a társadalmi munkamegosztásba való későbbi bekapcsolódásra, valamint testileg, szellemileg és erkölcsileg egészséges életvitelre nevelni.

Olyan korban élünk, amikor legtöbbünk előtt sok-sok elvárás tornyosul a családjában, a munkahelyükön és a legtöbb élethelyzetben: legyünk sikeresek, rugalmasak, lendületesek, kreatívak, hatékonyak, legyünk problémamegoldók. Rendelkezzünk reális önképpel, önismerettel, egészséges önbizalommal.

A tanítási - tanulási folyamat értelmezésénél elsődleges leszögezni, hogy a tanuló felelős saját tanulásáért. A tanulókat érdekeltté, aktívvá kell tenni az ismeretszerzés folyamatában.

A tanulási folyamat szervezésénél a tanulók aktivitásának magas szinten való tartása érdekében a kutató, felfedező, cselekvéses tanulás kerül előtérbe. Így az ismeretközlő pedagógus és befogadó tanuló alapállás helyett a tevékenységközpontú tanulásra helyeződik a hangsúlyt, ahol az együtt munkálkodó diákok, és pedagógusok közös tevékenysége folyik. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók előzetes tudásukat, tapasztalataikat is mozgósítsák, tevékenyen vegyenek részt a tananyag feldolgozásában, elsajátításában.

Kiemelt cél, hogy a pedagógusok megismerjék a tanulók sajátos, egyéni tanulási módjait, stratégiáit, stílusát és szokásait. Vegyék figyelembe fejlődési folyamat, ennek részeként a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozzák a tanulás szervezését. Ezzel segíthetik a gyerekeket az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerésében, módszereinek elsajátításában, és a tanulás iránti egyéni felelősség tudatosításában.

Kiemelt figyelmet fordítunk a gondolkodási, a probléma-megoldási készségek, a kreativitás fejlesztésére, a döntés hozási képesség kialakítására. A cselekvéses, együttműködésre építő tanulási helyzetek alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál ehhez.

Elengedhetetlen az optimális terhelés megvalósítása. Ha a diákok a tanulási helyzetek során saját képességeiknek, lehetőségüknek megfelelő feladatokkal dolgoznak, azokat sikeresen tudják megoldani, tanulási kedvük, motivációjuk állandósul. A tanulás így nem feladatként, hanem örömforrásként, önmegvalósítási lehetőségeként jelenik meg. Mindezek segítik a kulcskompetenciák kialakítását, fejlesztését.

A Nyírbátori Tagintézmény működésének jellemzői

- Az LMA nyírbátori tagintézmény programjának alaptéziseit, újító módszertani eljárásait a székhely iskola tiszteletben tartja.
- Az LMA nyírbátori tagintézménye pedagógiai és szervezeti kérdéseit illetően teljes önállóságot élvez.
- A program működéséhez szükséges osztálytermeket (szerkezetileg egységes blokkban), higiéniai és étkezési feltételeket az intézmény fenntartója biztosítja.
- Az LMA nyírbátori tagintézményében tanító pedagógusok a Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola állományában vannak.
- Az LMA Nyírbátori Tagintézmény négy évfolyamos alapozó iskolamodellként indult, amely évfolyamonként egy-egy osztályt működtet, saját pedagógiai programja, helyi tanterve alapján. A 2021/2022-es tanévtől, igazodva a kerettantervi szakaszoláshoz, a program nyolc évfolyamosná bővült.
- Az első négy évfolyamon 2 tanítós, a felső tagozaton szaktanári rendszerben zajlik a képzés.
- A 8. osztály után a gyerekek középfokú oktatási intézményekben folytathatják tanulmányaikat.
- Az intézményben párt nem működhet és párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható tevékenység nem végezhető, amíg az intézmény gyermekek felügyeletét látja el. Világnézetének, lelkiismereti, politikai nézetének megvallására és megtagadására sem tanuló, sem szülő, sem pedagógus nem kényszeríthető.

Az iskola pedagógusai

Azok a pedagógusok vállalhatnak részt az iskola munkájában, akik az alapelvekkel egyetértenek, azok megvalósításához megfelelő felkészültséggel, elkötelezettséggel rendelkeznek. Ennek megítélése a tagintézmény-igazgató feladata.

A pedagógusok, gyógypedagógusok munkakörük ellátásához szükséges végzettséggel rendelkeznek. Feladataikat a munkaköri leírás részletesen tartalmazza.

A nevelőtestület, mint szakmai műhely

A pedagógusok munkáját együttműködés, közös megbeszélések, tapasztalatcserék, kölcsönös hospitálások jellemzik.

A tantestület akkor tud szakmai műhellyé válni, ha minden pedagógus az iskola programját tulajdonosként éli meg, képes sajátjaként gondolkodni az iskolai helyzetről.

Ez a szemlélet azt is feltételezi, hogy a programot érintő döntések közösen születnek. Az együtt kialakított pedagógiai koncepció biztosítja, hogy általánosan elfogadott pedagógiai értékek mentén folyjon a napi munka. Ez a működés meghatározza, erősíti az elkötelezettséget, a felelősség érzését. A közös gondolkodás, célmeghatározás a versengés helyett az együttműködésre, egymás segítésére helyezi a hangsúlyt.

Az értekezletek rendje

Az iskola pedagógusai havi rendszerességgel tartanak megbeszéléseket, ahol a programot érintő szakmai és szervezeti kérdések, teendők közös megbeszélése történik. A megbeszélések során esetmegbeszélésre is sor kerül, ekkor egyes pedagógiai helyzetek, tanulókat, tanulócsoportokat, osztályokat, pedagógusokat, szülőket érintő kérdések, helyzetek szakmai megbeszélése, értékelése, a megoldási lehetőségek számbavétele történik.

A megbeszélések és az esetmegbeszélések nagymértékben segítik a közös gondolkodást, az egységes szemléletet, a közös felelősség kialakulását. Ezeken a fórumokon az iskola összes pedagógusa, gyógypedagógusa részt vesz.

A pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében on-line tanári levelezőlista működik.

A pedagógus szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási helyzeteiben a pedagógus nem, mint minden ismeretek tudója és közvetítője van jelen, sokkal inkább együttműködő társként. Elsődleges feladata az optimális tanulási feltételek megteremtése, a szükséges eszközök, feladatsorok, a tevékenységrendszerek és az ismeretszerzés munkaformáinak végig gondolásával, megszervezésével. Feladata szükség esetén segítségadás, addig, amíg azt a tanuló vagy az adott tevékenység megkívánja.

Tudnia kell tapintatosan helyet adni a tanulói kezdeményezéseknek. Ugyanakkor tisztában kell lennie egy-egy készség, kompetencia kialakulásának lépcsőfokaival és azzal, hogy az adott gyermek éppen hol tart e folyamatban, hiszen megfelelő fejlesztő tevékenységet csak ennek birtokában tud biztosítani számára.

Fontos elvárás iskolánkkal szemben, hogy minden tanulónk tovább gyarapítható ismeretanyaghoz jusson, felkészültségüket és műveltségüket úgy megalapozva, hogy valamennyien képességüknek megfelelő iskolatípusban folytathassák tanulmányaikat. Az előzetes felmérések eredményeként, a továbbtanulás szempontjából fontos alapkészségek

kialakításán túl az idegen nyelv és a digitális kultúra oktatás, művészeti oktatás és sport terén jelentkezik hangsúlyozott igény a szülők és gyerekek részéről.

A helyi szokások, viselkedési szabályok kialakításán, begyakorlásán túl olyan erkölcsi értékek kialakítása is feladatunk, amelyek birtokában tanítványaink képessé válnak az egyetemes emberi értékek befogadására.

A gyerek szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási folyamat szervezésénél, a gyerekek szempontjait előtérbe helyezve, a következő elvekre figyel:

- A gyerekeknek joguk van "gyerekek lenni", életkori sajátosságait feltétlenül tiszteletben kell tartani.
- Nem csak "szenvedve" lehet tanulni, szükséges az élményszerű, felfedező tanulás.
- Fontos, hogy a diák saját tanulásának szervezésében érdekelt, aktív lehessen, együttműködő közösség tagjaként fordulhasson segítségért társaihoz, tanítóihoz.
- Nem a tanulót kell a tananyaghoz igazítani, hanem a tananyagot és az elsajátítás módját az adott gyerekhez.
- A hiba a tanulás szerves része. A tanulónak joga van hibázni, és a hibából tanulni.
- A bizalom, a nyugodt, elfogadó légkör, a pozitív megerősítés minden tanulónak alanyi jogon jár.
- Biztosítani kell a diákok számára, hogy kulturált, esztétikus és praktikus tárgyi környezetben tanulhassanak.

A tanulócsoportok összetétele, a tanulók neveltségi állapota

A tanulócsoportok összetétele heterogén és a magatartás és tanulás területén is igen változatos képet mutat. Az iskola létszáma jelenleg 200 fő körül mozog a Nyírbátori Tagintézményben.

Tanulói jogviszony létesítés

A gyermek, a tanuló fel és átvételének részletes szabályait a Nemzeti Köznevelési törvény tartalmazza. A közoktatási intézménybe felvétel vagy átvétel útján lehet bejutni, amely jelentkezés alapján történik. Az iskola beiskolázása – országos, tehát vidéki tanuló is beiskolázható. A felvételtől vagy átvételtől a tagintézmény igazgatója dönt.

Az iskola első osztályába 14 - 24 gyereket veszünk fel, fenntartói engedéllyel ez a létszám maximum 32 lehet. Bár az iskola iránt nagy az érdeklődés, az évfolyamonkénti két osztály indítására jelenleg nincs lehetőség.

A beiratkozás előtt az elsős pedagógusok és a tagintézmény-igazgató tájékoztatót tart az érdeklődő szülőknek, akiknek ezután módjukban áll több bemutató órát, foglalkozást megnézni. A gyerekek számára novembertől több alkalommal, kiscsoportos „Betekintgető” program szervezésére kerül sor.

Jelentkezés lépései:

- Szándéknyilatkozat kitöltése január 31-ig.
- A szülő vagy törvényes képviselő – a beiratás napján – írásban kéri a gyermek iskolai felvételét.

- Továbbá a nemzeti köznevelési törvény 31-35. paragrafusai intézményünkre vonatkozó bekezdéseinek megfelelően történik a tanulói felvétel.

Gyakori, hogy a már működő (2-8. évfolyam) osztályba szeretnének tanulót beíratni. A jelentkező tanulót abban az esetben tudjuk fogadni, ha valamelyik osztályban üresedés történik.

A nevelő – oktató munka feltételrendszerének alakulása

- Az osztálytermek megfelelő nagyságúak, esztétikusak és kielégítő bútorzattal, felszereltséggel rendelkeznek.
- A könyvtárban a nyitvatartáson kívül délutáni tanórán kívüli tevékenységek is folynak.
- Az informatika oktatásra kialakított terem más tantárgyak esetén is a pedagógusok és diákok rendelkezésére áll.
- Mindezekon túl rendelkezik az intézmény fejlesztő és logopédiai szobával, orvosi szobával, étkezővel és tálalókonyhával, valamint tornaszobával szertárakkal és udvarral.
- A mindennapi nevelő-oktató munkánkat interaktív panelek, tanulói tabletek, laptopok segítik.
- A helyi program eredményes megvalósításához folyamatos eszközbővítésre van igényünk.
- Tornaszobával, udvarral és aulával is rendelkezünk, mely délelőtt és délután teljes kihasználtsággal működik. Itt tartjuk meg az iskola nagyobb rendezvényeit. A tornaszoba segíti a mindennapos testedzést megvalósítását.

Eszközök, felszerelések

Az iskola a gyerekek nagyfokú önállóságára, tevékenykedő, fölfedező tanulására építő ismeretszerzést helyezi előtérbe. Ehhez elengedhetetlen, hogy kellő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz álljon a tanulók rendelkezésére.

A tanulást segítő képességek fejlesztése érdekében is rengeteg játékot, eszközt használnak a diákok és a tanítók.

A felsőbb osztályokban az élményszerű tanulás, a sok tapasztalás változatlanul fontos. A különböző megfigyelésekhez, kísérletezésekhez, az önálló ismeretszerzéshez szintén sokféle tanulást segítő eszközre, kézikönyvre van szükség.

Az iskola állandóan, minden lehetőséget megragadva igyekszik bővíteni eszköztárát.

- A sajátos nevelési igényű kisiskolások fejlesztéséhez még több, gyakran speciális eszközök szükségesek. E célra főleg pályázaton nyert, jótékonyági rendezvényen befolyt összeg áll az iskola rendelkezésére.
- Az iskola helyi tantárgyi tantervei részletesen, az adott évfolyamra lebontva tartalmazzák a gyakran alkalmazott tanszerek és taneszközök felsorolását.
- A szabadidő-tevékenységekhez szükséges eszközök folyamatos beszerzését a fenntartó segíti és biztosítja.
- A kulturált étkezés feltételei adottak. A higiéniai körülmények jók, a pedagógusok figyelmet fordítanak a higiéniai szabályok betartására, a kulturált étkezési szokások kialakítására, megőrzésére
- A szabadtéri játékok, labdák, tollas- és pingpongütők, ugráló kötelek, homokozó játékok az osztálytermi felszerelés részét képezik.

- Fontos lenne az iskola udvarának és a játszóterének bővítése, ezt – a pedagógusok, gyerekek és szülők összefogásával, fenntartó és az önkormányzat segítségével – a közeljövőben szeretné az iskola megvalósítani.

2. A nevelő-oktató munka struktúrája, nevelési elveink

Az iskola legfőbb feladata a tanulókhöz fűződő harmonikus érzelmi viszony kialakítása. A nevelő-oktató munkát a gyermek tisztelete és szeretete hassa át, mely minden gyermekre kiterjesztendő. A tolerancia és alkalmazkodás a különbözőség, a másság elfogadásának feltétele. Ki kell alakítani tanulóinkban a felelősséget önmagunkért és másokért. Mindez a személyiség szabadságán keresztül kell megvalósulnia. A pedagógusnak hinnie kell önmagában, nevelési elveiben és gyakorlatában, hinnie kell a nevelhetőségben, bíznia kell tanítványaiban, a tanítandó anyag fontosságában.

Az iskola sajátos jellemzői

- 8 évfolyamos alapképzés

A szülők és a gyerekek igényeihez alkalmazkodva sokféle lehetőséget biztosítunk a tanulók képességeinek kibontakoztatására, érdeklődésük kielégítésére a tantárgyi és tanórán kívüli programok terén.

Oktatási és nevelési módszereink megválasztásában az újítás és megújulás jellemző ránk. Az iskola egyéni arculatát meghatározó tényezők:

- társadalmi környezet
- személyi és tárgyi feltételek
- benne folyó oktató – nevelő munka

Pozitív környezeti hatásokként jelentkeznek a feledésbe vesző közösségi szokások felelevenítése, a kapcsolatok ápolása, a környezet szépítése. A személyi és tárgyi feltételek jók. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka eredményességét a tanulmányi-, versenyeredmények, a sikeres középfokú nyelvvizsgák, a közösségi programok, rendezvények, a tanulók személyiségében bekövetkezett pozitív változások tükrözik.

Az alapelvek megvalósulásának ellenőrzése biztos alapkészségek kialakítása

- A helyi tantervben feltüntetett követelmények elérésének vizsgálata.
- Központilag összeállított mérések alkalmazása.

Egyéni fejlesztés biztosítása

- Differenciált mérőlapok alkalmazása.
- A követelményrendszerrel való eltérés (pozitív, negatív irányban) rögzítése, összevetése a kognitív képességek vizsgálatának eredményességeivel.

Az önálló, felfedező tanulás megvalósulása

- Önálló munkavégzés, feladatmegoldás minőségének ellenőrzése.

- Kézikönyvek, tanulást segítő eszközök, munkakártyák célszerű alkalmazásának megfigyelése.
- Beszámolókra, kiselőadásokra való önálló felkészülés értékelése.
- A tanulási technikák alkalmazásának ellenőrzése.

A társakra való odafigyelés, a kooperatív tanulás gyakorlásának kialakítása

- Páros és csoportos tanulási helyzetek megfigyelése.
- Közös feladatmegoldás, munkavégzés minőségének értékelése.
- Egymásra való odafigyelés, helyes érvelés és vita szintjeinek megfigyelése.

Az önálló szabadidő-felhasználásra nevelés színvonala

Az egésznapos foglalkoztatásban résztvevők önálló egyéni és társas szabadidő-felhasználásának megfigyelése

Alkotómunkára nevelés területei

- A személyiség minél teljesebb kibontakozására való törekvés, a különböző tevékenységi formáknak az életkori sajátosságokhoz történő igazítása.
- Egészségérték-egészséges életmód szemléletének kialakítása.
- Más-más értékrendek bemutatása – konfliktuskezelés.
- A másság elfogadása, elfogadtatása.
- A környezet igazodjon a neveléshez – minden a gyermeket szolgálja.

A tanuló a tanulás éve alatt átélt szokásokat, életstílust sajátítsa el, ezek beépüljenek be a személyiségébe, a későbbi élet során meghatározóbb legyen számára, mint az iskolában hivatalosan elsajátított tananyag.

Az iskola legfontosabb funkciói

Az iskola, a pedagógusok alapvető feladata a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, illetve elsajátításának az ellenőrzése (a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével). Fontos feladat az egymás szeretetére, tiszteletére, a családi élet értékeinek a megismerésére és megbecsülésére, környezettudatosságra,

Az alapkészségek (olvasás, írás, számolás) elsajátításának biztosítása

A tanulók az 1-4. évfolyam életkori szakaszában tudományos igényű ismeretekkel, a legfontosabb magatartási és viselkedési normákkal, értékekkel találkoznak. Információt szereznek környezetükről, elemi összefüggésekkel ismerkednek meg, megtanulják megkülönböztetni a lényegest a lényegtelentől. Ennek megfelelően alapvető feladat az összefüggések felismertetése, a lényeg kiemelés technikájának készség szintre emelése. Az indulási hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása. A tanulók manipulatív és képi gondolkodásának megfelelően a tapasztalati ismeretszerzés időszakában főként a tevékenységközpontú tanítási stratégia segíti a meghatározott célok elérését. Az indulási hátrányok csökkentése és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében elsősorban a tudás megszerzését és alkalmazását szolgáló pedagógiai eljárások mellett szükség van az olvasási - számolási problémák gyors felismerése és kezelése.

Pedagógusaink vallják, hogy

- Az alapozó iskola elsődleges, kiemelt feladata a biztos alapkészségek kialakítása minden tanulónál.
- A tanulók számára annyi és olyan jellegű tevékenységre kell lehetőséget biztosítani, amennyire az adott fejlettségi fokán szükséges optimális fejlődéséhez.
- Cél, hogy a tanuló saját lehetőségeinek megfelelő, minél optimálisabb szintre juthasson egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével.

Speciális feladatok

- tehetséggondozás
- felzárkóztatás
- integrált oktatás
- fejlesztő oktatás
- egyéni fejlesztés
- szakkörök
- „Te órád”

Értékközvetítés

A demokratikus iskola működését a Magyar Alkotmányban, valamint az emberi és gyermeki jogok kartáiban rögzített értékek szabják meg. Az iskola tanítási gyakorlatában az értékek egyensúlyára törekedve egy állampolgári eszménykép körvonalait vázolja fel

- A biológiai lét értékei (az élet tisztelete, az egészség értéke)
- Az én harmóniájára vonatkozó értékek (önismeret, önművelés)
- A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek (tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia)
- A társadalmi eredményességre vonatkozó értékek (folyamatos tanulás, probléma érzékenység, kreativitás, szellemi tevékenység)
- A humanizált társadalom – és világnézet értékei (hazaszeretet, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, a hazai és egyetemes emberi kultúra értékei)
- Az iskola egyik kiemelt pedagógiai törekvése az alapvető erkölcsi és etikai értékek közvetítése, amelyek a tanulói, énkép kialakításának eszközei. A tolerancia és a kölcsönös tisztelet fejlesztése és kialakítása megkívánja, hogy túllépjünk az egyes tantárgyak keretein.

Az iskolai élet megtanítja a tanulók számára a demokratikus elvek tiszteletét, a konfliktusok hatékony elemzését és a különböző konszenzus-teremtő technikák gyakorlását. A tanulók ezáltal képessé válnak a felelősségteljes gondolkodásra, a logikus érvelésre, melyek alapvető elemek a demokratikus attitűdök kialakulása szempontjából.

Iskolai szinten fontos feladat az öntudatos, jogait és kötelességeit ismerő és érvényesítő állampolgár nevelésekor.

A tanulási esélyegyenlőség elve

- Kiemelt figyelmet fordítunk a tanulók esélyegyenlőségének javítására, megvalósítására.
- A diákok tanulást segítő képességeinek, családi háttérének, tanulási stílusának, érdeklődésének megismerése, az egyéni lehetőségekhez igazodó bánásmód,

tanulásszervezés, az egyéni, rugalmas tanulási időkeret biztosítása, az alapkészségek, kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése, az árnyalt értékelési gyakorlat ehhez elengedhetetlen.

- A program a hátrányos helyzetű tanuló számára is biztosítani kívánja az elfogadó, fejlesztő környezetet.
- Alapfeltétel az egyenlő bánásmód megvalósulása érdekében a differenciált nevelési és oktatási környezet, a szegregációmentesség és a diszkriminációmentesség biztosítása.
- A tanulási esélyegyenlőség feltételeinek megvalósulását az egész napos foglalkoztatás, a minden évfolyamra tervezett osztályidő nagymértékben segíti.

Tehetség gondozás

- A differenciált nevelési és tanulási környezete kiváló lehetőséget nyújt a tehetség gondozásra. Alapelve, hogy minden tanuló valamiben tehetséges, mindenki jó valamiben. A tehetség gondozás során cél, hogy minden tanulónak legyen lehetősége bármely területen tudása legjavát nyújtani.
- A tehetség gondozás meghatározó színtere a tanóra és a tanórán kívüli idő. A differenciált tananyag és tevékenységrendszer kiváló lehetőséget nyújt a heterogén tanulási környezetben a tehetség gondozás megvalósítására. Jó lehetőséget nyújt a tehetséges tanulók fejlesztésére a projektekben végzett munka, a kiselőadások, gyűjtőmunkák, témahetek gyakorlata, ahol nagyfokú önállósággal, magas színvonalon adódik lehetőség az egyéni tanulásra.
- Az egyéni lehetőségekhez mért, differenciált tanulási környezet megvalósításában látjuk a tehetség gondozás, a tanulási hátrányok kezelésének és az integrált oktatás megvalósításának lehetőségeit.

Általános emberi értékek

- becsületesség, igazság, jóság, szeretet, humanizmus, magyarságtudat, lokálpatriotizmus, hagyományőrzés A tudással, művelődéssel kapcsolatos értékek:
- tudásvágy, érdeklődés, produktivitás (kreativitás, innovációs készség) Az „én” harmóniájára vonatkozó értékek:
- önismeret, önbizalom, önbecsülés, testi-lelki egészség, felelősség felelősségtudat, felelősségvállalás, a szépség, az esztétikum, iránti fogékonyság
- aktivitás (kezdeményező készség), akaraterő, logikus gondolkodás, céltudatosság A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek:
- kommunikációs és kooperációs készség, kulturális viselkedés, udvariasság, együttműködési készség, segítőkészség, barátság, az önzés leküzdése, tisztelet a szülők és a pedagógusok iránt A munkával kapcsolatos értékek:
- szorgalom, figyelem, kötelességtudat, rendszeret, pontosság, kitartás, önálló munkavégzés képessége Az iskola eredményességét nagymértékben befolyásolja a gyermekeknek a munkához való viszonya, hozzáállása, mentalitása, ezért elsődleges célunk a jellemnevelés.

Erkölcsei nevelés

A nevelés célja, hogy a gyerekekkel megismertessük az etikus emberi magatartás értékeit, normáit:

- megbízhatóság, őszinteség, becsületesség, tisztesség
- felelősségvállalás, együttérzés másokkal, a „másság” elfogadás
- konfliktuskezelés készségének fejlesztése, kudarcátűrés
- mások tulajdonának tiszteletben tartása
- önismeretre törekvés, önnevelés igénye, önmagunk vállalása
- a társadalmi együttélés – a viselkedésbeli kulturáltság: udvariasság, illem, figyelmesség, segítőkészség, tisztelet, tolerancia a társak és felnőttek iránt, a család, a szülők szeretete, tisztelete

Hazaszeretetre nevelés

- Elengedhetetlen, hogy tanulóink ismerjék nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét. Ennek érdekében a nemzeti ünnepeket a tanulók életkorához igazítva, érthető, élményt biztosító módon ünneplik az osztályok (pl. események dramatizálása, feldolgozása, színhelyek végig járása stb.).
- A tanítók, tanárok törekednek arra, hogy a tanulóknak kialakítsák, ápolják a hazaszeretet érzését, a nemzeti önismeretet és más népek iránt érzett tiszteletet.
- A tantárgyak kínálta lehetőségeket kihasználva, a pedagógusok lehetőséget biztosítanak forrásmunkák elemzésére, önálló kutatásokra, dokumentumelemzésekre, közös beszélgetésekre. A tananyaghoz, ünnepekhez kötődő kiállítások, múzeumi tárlatok megtekintése része ennek a folyamatnak. Az erdei iskolák szervezésénél szempont, hogy a tanulók az ország különböző területeit megismerjék, különös tekintettel azokra a helyekre, ahol a népi kultúra értékei fellelhetők, falumúzeumok működnek. (Hollókő, Nyíregyháza, Szentendre, Ópusztaszer stb.).
- Az Európai Unióhoz való csatlakozás szempontjából fontos, hogy a diákok ismerjék a közös Európában rejlő lehetőségeket, felkészüljenek az esetleges nehézségekre is. Mivel ők az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, már iskolás éveik alatt olyan ismeretek, tapasztalatok birtokába kell jutniuk, amelyek segítik megtalálni helyüket azeurópai nyitott társadalmakban.
- Fontos, hogy az iskola a tantárgyak adta lehetőségekkel úgy éljen, hogy a tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Célunk a tanulók hazaszeretetének, nemzetéhez való kötődésének erősítése, nemzeti ünnepeinknek a tanulók fejlődési és értelmi sajátosságaihoz igazodó megünneplése.

3. A személyiségfejlesztés pedagógiai feladatai

Személyiségfejlesztés (kompetenciák, önmegvalósítás önképzés)

Az alapelvekből következő kiemelt pedagógiai törekvés a személyiségfejlesztés. A gyermekközpontú alapkoncepció és a program követelményközpontú felépítése az alapvető tanulói készségek, képességek és jártasságok fejlesztését szolgálja. Ennek elemeit alkotják az ismeretszerzési és ismeretfeldolgozási, a szóbeli – írásbeli – képi kifejező és az idő- és térbeli tájékozódási képesség, jártasság fejlesztéséhez vezető folyamat fontos eleme – az ismeretek átadásán túl – a tanulói önmegvalósítás (szabadon választható foglalkozás) és az önképzés (tehetséggondozás) segítése.

A személyiségfejlesztés céljai

- A tanulói személyiség megismerése és megismertetése
- Önmagához való viszonyának alakítása, a „saját én” keresése.
- Környezetéhez való viszonya legyen pozitív
- Önálló, aktív, felelősségteljes személyiség kialakítása
- Az alapvető emberi értékek felszínre hozása, megerősítése, gyakorlatban való alkalmazási képességének kialakítása
- Kommunikációs zavarok megelőzése, a konfliktusok kezelése

A személyiségfejlesztés feladatai

- Keressük meg a gyermek személyiségében rejlő, magatartását meghatározó okokat
- Vizsgáljuk meg a gyermek motiváltságait, akarati tulajdonságait
- Segítsük elő a reális önértékelés, önbecsülés képességének kialakítását, önbizalom építését
- Önismeretének, problémamegoldó képességének fejlesztése
- Olyan tulajdonságok fejlesztése, megerősítése, amelyekkel önálló, felelősségteljes döntést tud hozni
- A családból hozott pozitív hatások kiaknázása, felerősítése, negatív nevelési minták, szokások ellensúlyozására való törekvés
- A család, a környezet, az iskola nevelői tényezőinek összehangolására való törekvés
- Pozitív példaadással a humán értékek közvetítése és a személyiségjegyek közé való beépítése
- A kommunikációs készség kialakítása és megfelelő technikák alkalmazása, konstruktív konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakorlatban történő alkalmazása

Módszere

- személyes fejlődést, önismeretet segítő beszélgetések,
- megfigyelés,
- fejlesztő interjú,
- társismereti tréningek,
- modellkövető viselkedés,
- élménybeszámolók, ötletbörze.

A problémamegoldó gondolkodás kialakítása, az információ értelmezése és feldolgozása

Napjaink információs feladatai az iskola számára az adatok minőségi szűrését is jelenti. Ennek érdekében szükséges a problémamegoldó (értelmes, kreatív, kritikai) gondolkodás fejlesztése. Az iskolához és tanulókhöz érkező nagy mennyiségű információ értelmezése és feldolgozása, a kialakított kompetenciák (készségek, képességek, jártasságok) működtetése a tehetségek felismerését, gondozását és fejlesztését kívánja meg. Mivel a tanuló ennek a folyamatnak alkotó részese, ezért kreativitása és innovációs törekvése fontos építőkövei a tanítás tanulás fontos szakaszának. Az iskola nevelési programjának tartalmaznia kell az iskola egészségnevelési és környezetnevelési programját. Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása

és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismertetésével.

Cél a természet megismertetése, annak szeretetére, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében. A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik felelősségteljesen vesznek részt a közügyének intézésében, és óvják, ápolják környezetüket.

Egészséges életmódra nevelés

A program fontos feladata az egészséges életmódra való nevelés erősítése, mely nem egy-egy tantárgy kizárólagos feladata, hanem az integráció során beépül valamennyi képzési terület tartalmi, fejlesztési elképzeléseibe. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy egyik legfőbb értékünk az egészség, annak védelme, ápolása. E folyamatban fontos helyet kap a helyes táplálkozás- és mozgáskultúra kialakítása, az egészségkárosító tényezők elutasítása, a megelőzés fontosságának felismerése. A mentálhigiénés problémák kezelése és megoldása, a családi értékek megőrzésére való törekvés a tanuló tevékenységek fejlesztésének általános elemek. A nevelőmunkában segítségünkre vannak az iskolai sporttevékenységek.

Testi nevelés

A nevelés lehetőséget nyújt a testi képességek fejlesztésén túl a lelki élet alakítására, jellemformálásra, akarat erő, küzdeni tudás fejlesztésére, a helyes önértékelésre, a kudarcélmény leküzdésére. A testi nevelés minden pedagógus feladata.

Nemzeti értékeink megismerése – tanulmányi kirándulás

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy tanulóinkkal megismertessük a nemzeti értékeinket, hagyományainkat, azok megóvásának, ápolásának, továbbvitelének fontosságát.

Lehetőség szerint támogatjuk azokat a kezdeményezéseket, amelyek e cél elérését szolgálják.

- tanulmányi kirándulások, Erdei iskola
- múzeumlátogatás
- kulturális rendezvényeken való részvétel
- LEP programba való bekapcsolódás
- Határtalanul Programban való részvétel (Pályázat; 7. évfolyam)

Tanulmányutak, kirándulások

Célja: Az elméletben megalapozott ismeretek alkalmazása a gyakorlatban, közvetlen tapasztalatok, élmények szerzése.

Tartalma: A tanulmányi kirándulás olyan ismeretszerzésre és ismeretek alkalmazására ad lehetőséget, amelyek a természeti és társadalmi jelenségek, folyamatok tanulmányozására, vizsgálatára, valamint gyűjtőmunkára irányulnak. Formái: tanulmányi séta, országjárás, tanulmányút, kirándulás. A tanulmányút témájától függően irányulhat kultúrtörténeti emlékhelyek megismerésére vagy szélrózsművek, hulladékégetők, biogáz üzem megtekintésére és közvetlen hatásainak megtapasztalására (pl. zaj, szag). Az alkalmazott oktatási módszerek a következők: előzetes felkészülés, tájékoztató, tájékozódás, szemléltetés, magyarázat.

Előnye: Személyes megfigyelés, tapasztalat-, és élményszerzés. Segít megszüntetni az emberekben lévő bizonytalanságot, bizalmatlanságot a kevésbé ismert fejlesztésekkel, technológiákkal és hatásokkal szemben. A kirándulás vonzóbb, mint egy több órás előadás.

Családi életre nevelés

- a család és az iskola közös feladata tudatosítani a gyerekekben, hogy a társadalom legkisebb, de az egyén számára legmeghatározóbb közössége a család.
- Tudatosítani kell a tanulóknak a családi munkamegosztás szükségességét, a családi hagyományok, ünnepek ápolásának fontosságát, a szülők iránti szeretetet, az egymás iránti tolerancia, felelősségtudat fontosságát.

Eszztétikai nevelés

Feladatunka szépség iránti fogékonyság alakítása, az ízlés fejlesztése, mely valamennyi tanórai foglalkozás feladata.

Tanórán kívüli nevelési lehetőségek

- iskolai ünnepségek
- színházi előadások
- hangversenyek, múzeumok rendezvényeinek a látogatása, azon való részvétel
- művészeti szakkörök
- sporttevékenységek,
- tantárgyi tehetséggondozó szakkörök
- nyelvvoktatás

Alapvető feladat a szülők igényeinek megfelelően az iskola társadalmi környezetéhez alkalmazkodva az egésznapos oktatási forma és a diákétképzés biztosítása.

Alapelveink

Oktató-nevelő munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt:

Alapelvünk, hogy:

- A tanulókat az intézménynek fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre. Ennek feltétele a szilárd alapkészségek kialakítása.
- Az intézményben minden tanulónak esélyt kell kapnia szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Ehhez hatékony felzárkóztató munkára van szükség.
- A kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.
- Az emberi szuverenitás magába foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét. Ehhez fejlett kommunikációs képességre és viselkedéskultúrára van szükség. Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele.
- A megfelelő továbbtanulási irány reális önismeret kialakítását feltételezi.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Céljaink

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi–erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogságukat, boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Ennek érdekében:

- Célunk, hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén – a gyerekek okos szeretete hassa át.
- Célunk, hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk, hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzék meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a versenyszellemnek a kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget és az együttműködési képességet.
- Célunk, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Célunk, hogy lehetőleg minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő programokat, tevékenységi formákat.
- Célunk, hogy a nyolcadik osztály elvégzése után minden tanuló továbbtanuljon, az érettségig adó intézményekben továbbtanulók aránya érje el legalább a 60%-ot.
- Célunk, hogy olyan színvonalon és mértékben biztosítsuk iskolánkban a tárgyi és személyi feltételeket, hogy a gyermek és szülő egyaránt érezze: minden esélye megvan a gyermeknek az értelemi és érzelmi fejlődéshez.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink és érdekeink.
- Célunk az európai kultúra, szellem beépítése az alapműveltségbe.
- Célunk kialakítani az integrációs nevelésben való gondolkodást és tudatosítani, hogy európai állampolgárok is vagyunk.

Feladataink

Az oktatás-nevelés feladata, hogy

- az intézményben együtt élők, dolgozók kapcsolata az egymás tiszteletén, megbecsülésén alapuljon,
- a nevelő, oktató munkát a gyermek tisztelete, szeretete, érzelmi viszonya jellemezze,
- az egymással szembeni tolerancia jegyében az iskola elfogadja a másságot, az egyéniséget, az adottságbeli különbözőséget,
- a felelősségtudat kiépítése, amely együtt jár a követeléssel,
- a követelés személyre szabott és fejlesztő legyen,
- az iskola tartsa tiszteletben az egyén és a közösség szabadságát,
- a tanulás szervezési eljárásaiban törekszik a - humán és reál műveltségi területek, valamint a tárgyi tudás és a kommunikációs készségek egyensúlyára - a gyerekek aktív foglalkoztatására - gyerekek hazaszeretetének, magyarságtudatának erősítésére
- a sokszínű tevékenységével biztosítson lehetőséget a tehetségekkel és a tanulásban lemaradókkal történő együttes foglalkozásra,

- - mivel az élet a legfontosabb érték – a testi, lelki egészséges életmódra nevelést kiemelten kezelje, hangsúlyozza a környezeti nevelés fontosságát,
- felvételi elbeszélgetés során vesszük fel tanulóinkat,
- iskolánk tanulóitól elvárjuk a közösen meghatározott értékek és normák elfogadását.

Eljárások, módszerek

Elvárások a nevelők célmegvalósításához, eszközök, eljárások

- Legyenek jártasok a tudományokban és a nevelés művészetében,
- igyekezzenek minél több értéket közvetíteni, egységes követelményrendszert kialakítani,
- munkájukban legyenek igényesek, pontosak és fegyelmezettek,
- nevelőmunkájukban a gyermekcentrikusság, tolerancia, egyéni bánásmód és türelem tükröződjék. Szeressék tanítványaikat.
- működjenek együtt a szülőkkel és az intézmény kapcsolatrendszerével.

Legfontosabb nevelési tényező

- egyéni pedagógiai hitelesség,
- egészséges életvezetés,
- életigenlő, konstruktív optimizmus.

A pedagógiai munka színvonalának emelését a következő tényezőkön keresztül valósíthatjuk meg:

- szilárd, biztos ismeretek nyújtása a tanulóknak,
- a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása,
- az önálló ismeretszerzési igényének kialakítása,
- hatékony tanulási módszerek elsajátítása,
- a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása, a műveltségbeli különbségek kiegyenlítése.

Pedagógiai tevékenységünk középpontjában a gyermek sokoldalú személyiség- és képességfejlesztése áll.

Célunk

- tiszteletet ébreszteni az emberi értékek – tárgyi, művészeti, erkölcsi – iránt,
- az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak a kialakítása

A nevelőtestület pedagógiai kultúrájának folyamatos emelésének útja: nevelési és oktatási témájú előadások, továbbképzések szervezése, a legújabb pedagógiai módszerek megismerése, egységes nevelési és oktatási eljárások, követelményrendszerek kialakítása. Hagyományaink ápolása, a nemzeti kultúra közvetítése.

Személyiségfejlesztés

Az intézmény személyiségközpontú iskolának vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt fektet a tanulók személyiségének fejlesztésére. Arra törekszik, hogy a személyiségfejlesztés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés megvalósítására sokoldalú lehetőséget biztosít az egész

napos nevelés. Az iskola programja, a tanítók hitvallása az iskola szellemisége elfogadja, természetesnek tartja, hogy minden gyerek, fiatal más és más, önálló személyiség.

Fontos a tanórai keretek között megvalósuló személyiségfejlesztés, a tananyag és a szabadidő-tevékenységek által nyújtott lehetőségek kihasználása.

Emellett elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerése valóban megtörténjék, ne csupán tanulmányi eredményeik alapján legyenek információk az adott diákról. Ehhez gyerekek mélyebb megismerése szükséges. Teret kell biztosítani a tevékenységek más formáinak, a reggeli beszélgető-körök mellett a játéknak, más szabadidő-tevékenységnek is, amelyben bárki lehet eredményes és a közösség hasznos tagja. Ennek érzése pozitívan hat a tanulók egész személyiségére, erősíti az elfogadást.

Az iskola fontosnak tartja a diákok reális önismeretének, önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A személyiségfejlesztés legfontosabb lépcsője, hogy a tanulók tisztában legyenek saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azt. Ennek reális ismeretében valósulhat meg a személyiségfejlesztés bonyolult feladata.

A program pedagógusainak értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, mintát nyújt a gyermekek számára.

Hasznos e célból a szöveges értékelés gyakorlata is, hiszen nem egy érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fontos a tanulók önértékelése is, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket.

Az integrált nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon nagy. Az iskola tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. Megtanulják, hogy mindenki felelős a társáért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre.

Az iskola pedagógiai törekvései a klasszikus humanista szellemű értékek kialakítása, a személyiség sokoldalú fejlesztése és a tanulók teljesítményre való ösztönzése határozza meg.

Iskolánkban olyan pedagógiai munkát szeretnénk végezni, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Nevelési módszereinket az alábbiak szerint válogatjuk meg:

Elemi tevékenységet irányító nevelési módszerek:

- tapasztalás, cselekvés (játék, utánpótlás, azonosulás)
- szoktatás
- követelés (célok, feladatok)

A tudatosítás nevelési módszerei:

- meggyőzés (erkölcsi tudatosság formálása)
- jutalmazás, büntetés

A tudatos tevékenységet befolyásoló nevelési módszerek:

- akaratnevelés (motivációs rendszer kiépítése)
- jellemformálás (világnézet formálása)

Mindezekkel a módszerekkel tanulási folyamatokat irányítunk. A személyiségfejlődés a társadalmi nevelő hatásokkal befolyásolt tanulási folyamatok eredménye. E módszerek tehát tanulási módszerek. Milyen diákokat szeretnénk tanítani?

- Legyen nyitott - ha zárkózott, akkor igyekszünk nyitottá tenni (KAP, drámapedagógia, önismeret tréning).
- Legyen eleven - ha csöndes, akkor igyekszünk bátorítani (KAP).
- Legyen magabiztos - ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne (KAP). □
- Legyen kedves - ha rosszkedvű, akkor kedvességgel közeledünk hozzá (KAP, pozitív megerősítés).
- Legyen barátkozó természetű - ha magányos, igyekszünk magányát oldani (KAP, rendezvények, önbizalmat növelő tréningek).
- Legyen szorgalmas - ha lusta, igyekszünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt (KAP).
- Ha nem az okosság a fő erénye, akkor keresünk benne más értékeket (KAP, differenciált foglalkozás).
- Legyen kitartó (KAP).

A fenti kritériumoknak ismeretében, az életkori sajátosságnak megfelelően, az alábbiakra fordítunk kiemelt figyelmet, elsősorban az osztályfőnöki órákon, a reggeli beszélgetőkörökön, az etika tantárgy keretében.

Az iskola nagy hangsúlyt fektet a tanulók képességének kibontakoztatására, amelynek célja a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztése a nevelő-oktató munka során. Tevékenységünk alap gondolata, hogy a mindennapi munkát multikulturális tartalom töltsse meg.

Az intézmény fő célkitűzései között szerepel

- A szülőkkal való kapcsolat ápolása, szorosabbá tétele, amelynek egyik útja, hogy az iskola olyan programokat kínáljon, ahol a diák-szülő-pedagógus hármass harmonikus együttléte biztosítható, és amely közös élmények a családok és az iskola közötti kapcsolatot erősítik és a különböző generációkat közelebb hozzák egymáshoz.
- Feladatunknak tekintjük tanulóink iskolai sikerhez juttatását, ezzel alapozva meg azt a törekvésünket, hogy az életben boldogulni tudó, sikeres diákokat bocsássunk ki az iskola falai közül. Az egészséges sikerorientáltság, céltudatosság, amely nem fajul karrierizmussá, képessé teszi a gyerekeket a kudarcok elviselésére, sőt a negatív tapasztalatokon edződve, azon felülkerekedve további eredmények elérésére sarkall.
- A harmonikus személyiség kialakításának nélkülözhetetlen feltétele a belső harmónia, az egészséges lelki élet, ezért törekszünk a szubjektív életminőség-érzésének javítására.

Az Intézmény a Komplex Alapprogram néhány éven belüli bevezetését célozza meg, amennyiben a pedagógusaink már rendelkeznek ezen program alkalmazásához szükséges képességekkel, tapasztalattal.

A program bizonyos elemeit az alsó tagozaton dolgozó tanítók egyrésze már alkalmazza a mindennapi nevelő-oktató tevékenységében.

- A módszer célja, hogy minden gyerek tudásszintje emelkedjen, és része legyen sikerélményben az osztálymunka során.
- A többféle képességet felszínre hozó tananyag összeállításánál elsődleges cél a tanulók magasabb szintű gondolkodásának előmozdítása egy központi téma köré szervezett csoportmunka segítségével.
- A speciális munkaszervezés lehetőséget ad a pedagógusnak arra, hogy a feladatok sikeres végrehajtása érdekében megtanítsa a gyerekeket a csoporton belüli együttműködési normákra, a meghatározott szerepek elsajátítására.
- A tanárnak az óra során alkalma nyílik a csoport egésze és a csoporttagok egyedi munkájának követésére, és az osztályon belüli hierarchikus rendnek a megváltoztatására, amely alapján véve felelős a csoporton belüli egyenlőtlenség kialakulásáért.
- Ha jó közösségi iskolát szeretnénk létrehozni, akkor az iskolát nyitottá kell tenni. Jellemző, hogy szülők aktív szerepet vállalnak az iskola életében, cserébe az iskola olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyeket nem csak a diákok, hanem a szülők is igénybe vehetnek.
- Az iskola egyre növekvő mértékben kíván teret adni a közös élményszerzésnek, amelynek egyik hatékony eszköze a széleskörű tanórán kívüli játékos foglalkozások, logikai és táblajáték-foglalkozások.

A Komplex Alapprogram céljai, alapelvei, feladatai, felépítése

Célok

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása.
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkézség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

Alapelvek

A Komplex Alaprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

- adaptivitás
- komplexitás
- közösségiség
- tanulástámogatás
- méltányosság

4. A Komplex Alaprogram felépítése

A Komplex Alaprogramot öt alprogram erősíti, ezeken keresztül valósul meg a módszertani megújulás. Az Életgyakorlat-alapú, a Digitális alapú, a Testmozgásalapú, a Logikaalapú és a Művészetalapú alprogram koncepcióját a fejlesztési fázisban a fejlesztők konszenzussal alakították ki, mert úgy gondolták, ezek azok a területek, amelyek segíthetik a végső célok elérését.

Az alprogramok jellemzően két szinten jelennek meg az iskolában.

- Egyrészt délutáni foglalkozások keretében gazdagítják az ismereteket, és fejlesztik a program fő célkitűzéseiben szereplő készségeket, képességeket.
- Másrészt a délelőtti, „hagyományos” tananyagot feldolgozó tanítási órákon lehetőség szerint beépítésre kerül egy-egy alprogrami tartalom is.

Alapelvek, célok, feladatok

Alapelvek

A Komplex Alaprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei

- adaptivitás
- komplexitás
- közösségiség
- tanulástámogatás
- méltányosság

Célok

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása.
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.

- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkészség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszerűen: az eredményes tanulásra.

A Komplex Alapprogram feladatai

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: **Tanulni élmény!** amely magával hozza az élményalapú tanulást, ami nem valósulhat meg máshol, mint az Élménysuliban. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye. Feladatok, eljárások, eszközök, módszerek Fejlesztési feladatok Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építjük a pozitív énképét, erősítsük, a belső kontrollal beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- Az szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.

- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése

Kiemelt fejlesztési feladatok

- énkép, önismeret,
- európai azonosságtudat
- hon-és népismeret,
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak

További feladatok

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulás-szervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység-központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- Növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban), benne a státuszkezelő DFHT-KIP módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.

- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

A Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök, módszerek

A program szakmai anyagai

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási-tanulási stratégia – DFHT
- Alprogrami koncepciók (5 db.)
- Alprogrami eszköztár és feladatbank (5 db.)
- Tanítói- tanári kézikönyvek (10+16 db.)
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

További tanulást segítő eszközök

- Az intelligencia- és kreativitás-fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszköztárára.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

Tanulásszervezés

Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

Alkalmazott módszerek

A tanítási-tanulási folyamatban a DFHT tanítási-tanulási stratégiát alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét. A DFHT-t a kötelező tanítási órák 20%-ban szükséges alkalmazni. Az alkalmazott órák fele módszerbeli gazdagság egyéni munka, páros munka, csoportmunka, dráma, projekt, tantermen kívüli munkaszervezés stb.), a másik fele a státuszkezelésre alkalmas DFHT-KIP.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulók státuszproblémájának a kezelése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanulópárok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- Komplex Instrukciós Program (DFHT-KIP)

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer,
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

Motiváló módszerek:

- egyéni képességekhez mért feladatok
- páros munka
- csoportmunka (kooperatív és kollaboratív módszerek)
- projekt
- drámajáték
- játék, szerepjáték (drámapedagógia), szituációs játékok
- nyitott végű feladatokat kijelölő csoportmunka segítségével építő vita generálása

- kutató-felfedező módszer
- státuszkezelésre alkalmas, többféle képességet/intelligenciát megmozgató feladatok kijelölése
- digitális eszközök használata.

A Komplex Alaprogram alprogramjai

A testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, sajátélményszerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben
- szabadidős mozgástevékenységek

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben. Az aktív, kreatív, felelősségteljes magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává. Cél továbbá az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereszttantervi tartalmak implementációjának támogatása testnevelés órai környezetben, a differenciálásra építve. Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben. Önkéntességre és befogadásra épülő informális és non-formális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben

Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az Életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának tudatos és felelős alakításához. Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz. Minden egységen belül alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl. Az alprogram célja, hogy az életben hasznosítható ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres életvezetési kompetenciákkal vérteti fel. Cél továbbá, hogy megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást. Célunk még az életformák sokszínűségének tisztelete, a családi közösségek megbecsülése, az egészséges énkép kialakítása. A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az életgyakorlat témái komplexek és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően - kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)
- életút-támogató pályaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

A művészetalapú alprogram (MA)

Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába. A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására. Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
- tanulásfejlesztés a művészetek révén
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központú gyakorlatokon keresztül
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.
- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is. Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és keresztntantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve. Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben. Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

A logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein. Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a

pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz. Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető. Az alprogram célja, a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradtságos folyamatnak. A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető. Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz. A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
 - Térsejtelmet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
 - Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
 - Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
 - Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések:
 - Kártyajátékok – lapot kérünk! logiccards, set, stb.
 - Logikai játékok, logisztika
 - Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
 - Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztntanervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának. Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak. Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon. Az alprogram célja, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségével is igénybe veszi. Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás, IKT műveltség
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tudástartalom (a tananyag kereszttantervi része) kb. 30%-át hordozzák. A „Komplex órák” tekintetében a tudástartalmak kereszttantervi kapcsolatai mellett a DFHT tanítási-tanulási stratégia, valamint az alprogrami kapcsolódások jelennek meg. Ez utóbbi órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek fejlesztése is megvalósítható.

Tartalmi fejlesztési pontok

- legalább 1 alprogrami kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám)

Ráhangolódás

A ráhangolódás biztosítja, hogy a tanulók motiváltan kezdjék a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben. Heti 1-3 alkalommal javasolja a Komplex Alprogram 20-45 perces foglalkozás keretén belül. A tanulási környezetet célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikáció feltételeit.

A foglalkozás felépítése ajánlottan a következő

- Üdvözlés
- Beszélgetés (képe, problémák, szenteciák, hírek stb.)
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A Ráhangolódás megvalósítását javasoljuk a nap elején, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor vagy osztályfőnöki óra keretében. Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv. „Te órád” „Te órád” - a diák érdeklődéséhez, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Vagy az

intézmény életében már meglévő, jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó és felzárkóztató programok stb. továbbvitele, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

Házi feladat

Házi feladat kijelölés nem javasolt. Ez nem azt jelenti, hogy elmarad az otthoni gyakorlás, esetleg rögzítés (pl. verstanulás), hanem azt, hogy a pedagógus, a lehetőségeket kihasználva, tanóráját így szervezve, a tanórákon végezze el a rögzítést, a gyakorlást. Tanórait úgy szervezze, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy otthonra csak szorgalmi feladatok jussanak.

Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik. Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, illetve a DFHT-KIP órákon.

A fenti foglalkozásokon kívül a Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

- a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
- a minősítő (szummatív értékelés)
- a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak a tanév elején javasoljuk, ajánlott a tanév közben is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A tanév végi diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket. A minősítő (szummatív) értékelés egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban. A Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek. Ennek célja nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segített a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének

mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része legyen

- az önértékelés
- a társak értékelése

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges, amelynek során a pedagógus figyelembe veszi az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

Az iskolában folyó munka időkeretének a meghatározása

1.A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól. Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik: A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a Komplex Alapprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve kb. 80 % -ban nem szabályozza. □ A tanítási órák 20%-ban azonban javasolt a Komplex Alapprogram tanításitanulási stratégiájának, a DFHT tanítási-tanulási stratégiának az alkalmazása (fele arányban differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka, valamint fele arányban a státuszkezelő DFHT-KIP).
- 10-30%-ban pedig a Komplex órák keretében a keresztntantervi tantervek feldolgozása történik.
- A Komplex Alapprogram által innovált alprogrami foglalkozások és a „Te órád” többnyire a délutáni időszámban valósulnak meg.

2.Tantárgyfelosztás és a KAP által kínált módszertani elemek összehangolása

A tanuló heti kötelező tanóráinak számát, beleértve a választható tanóráinak számát az Nkt. határozza meg. A tantárgyfelosztás a törvény által meghatározott feltételeknek megfelelő, de az intézmény sajátos helyzetét figyelembe vevő alpdokumentum. Alapjául az intézményre érvényes törvény által előírt, a közismereti tantárgyakra vonatkozó heti óraszám szolgál. Az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások ajánlottan tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Tehát e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet. Megjegyzés: Amennyiben több osztályból tevődik össze egy alprogrami foglalkozás, s akik nem vesznek részt ezen a foglalkozáson, azoknak önálló tanulás foglalkozás vagy “Te órád” biztosítható.

Javasolt jelölések a naplóban, e-naplóban

A digitálisnaplóban az alábbi jelölések szolgálnak a program megvalósításának jelölésére:

- DFHT – DFHT –val megvalósított tanóra

- DFHT-KIP – DFHT-KIP módszerrel megvalósuló tanóra
- TA – testnevelés alapú alprogram
- ÉA – életgyakorlat alapú alprogram
- DA – digitális alapú alprogram
- MA – művészetalapú alprogram
- TÓ – „Te órád” RÁ – ráhangolódás

Személyiségfejlesztés a Logikai alprogram segítségével

A foglalkozások fő célkitűzései között szerepel a gyerekek értelmi képességének, fejlesztése, a szabadidő igényes, tartalmas eltöltése, a társas élet, a szociabilitás erősítése, a rendszeres megmérettetés, versenyzés és a hagyományápolás a logikai játékok alkalmazásán keresztül. A logikai játékoknak a matematikával való szoros kapcsolata nyilvánvaló, hiszen ez a sajátos ismeretszerzési módszer logikus gondolkodásra, következtetésre nevel. A problémaérzékenységre, a problémamegoldásra nevelés fontos feladat, amelyhez azonban elengedhetetlen a matematikai szövegek megfelelő értelmezése, logikus elemzése, a tanulók minél gyakoribb önállóan tevékenykedése, aktív részvétele a tanítási, tanulási folyamatban. A siker növeli a személyiség önmagába vetett hitét. Az iskolának abban van óriási felelőssége, hogyan fejleszti a gyerek képességeit, hogyan fejleszti önértékelését, önbizalmát, illetve hogyan idomítja viselkedését.

A képességek kibontakoztatásának egyik útja a tantárgyi előrehaladás segítése, és ezen keresztül az önbizalom növelése.

A célunk annak tudatosítása, hogy a teljesítmény kitartó munkával növelhető és tartóssá tehető. Ennek egyik eszköze a különféle versenyeken való megmérettetés.

Nevelési célok között szerepel az intellektuális képességek fejlesztése mellett a különböző viselkedésformák kialakítása, mint amilyen a nyerő és vesztes helyzetek, a kitartás, az elszántság, a célorientáltság, a merészség, a kockázatvállalás és megfontoltság, a határozottság, a felelősség vállalás, a szabályok betartása. Ide soroljuk a kudarcűrés, türelem, kapcsolatteremtés, empátia, együttműködés, szociabilitás, udvariasság, fegyelmezettség, rendszeret és nem utolsósorban a sikerorientáltság, talpraesettség fejlesztését is.

A logikai játékok jól használhatók a konfliktushelyzet kezelésénél, a gyerekek között zajló folyamatokban.

A táblajátékok és táblajáték feladványok mellett a palettát színesítik a kártyajátékok, keresztrejtvények, sík-és térbeli kirakó játékok, dobókockás játékok és a logikai rejtvények is. A táblajáték alkalmazásának egyik nagy hozadéka a csapatmunkára való alkalmasság kifejlesztése, amelyben elsősorban a kommunikációs- és elemző készség kap helyet. A logikai játékokat remekül tudjuk alkalmazni frontális, egyéni-, páros- és csoportmunkában személyre szabottan, differenciáltan, de a könyvtári munka és az e-learning szerves része is.

A logikai és táblás játékok szoros kapcsolatban állnak a matematikán kívül más tantárgyakkal is, amely lehetőséget ad a komplex órák megszervezéséhez. Nevelési célunk, hogy biztonságos, derűs légkörben egyéni képességeiknek megfelelően fejlesszük a gyermekeket az életkoruknak legmegfelelőbb eszközzel, a játékkal. Emellett konkrét célunk, hogy az alapoktatás befejezésével a gyermekek legyenek életkoruknak megfelelően önállóak, magabiztosak, legyenek képesek gondolataikat érthetően közölni, tudjanak a közösség elvárásaihoz

megfelelően alkalmazkodni, érzelmeiket szocializált formában kifejezésre juttatni. Legyenek derűsek, bizakodók, egymást elfogadók. Tevékenységünkkel a játékokat helyezzük a középpontba, és katalizátorként alkalmazzuk azokat a gondolkodási, a társadalmi és érzelmi készségek elsajátításában.

5. Az egész napos iskola nevelési-oktatási programja

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7.§ (1) bekezdésének d) pontja alapján, *„amennyiben az általános iskola egész napos iskolaként működik, az oktatásért felelős miniszter által kiadott, vagy saját maga által kidolgozott és az Nkt.-ben meghatározottak szerint jóváhagyott nevelési-oktatási programot.”*

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 4. pontja meghatározza az egész napos iskola fogalmát: *„iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg, működését, feltételrendszerét az oktatásért felelős miniszter jogszabályban határozza meg,”*

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium Technikum és Általános Iskola Nyírbátori Tagintézményében (4300 Nyírbátor, Szentvér u. 20.) egész napos iskolai nevelés-oktatás folyik.

9. § (1) *„Egész napos iskolai nevelés-oktatást akkor szervezhet az általános iskola, ha szükség esetén másik osztály indításával, ha pedig ez nem oldható meg, az érintett tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő egyetértésével a tanuló másik iskolába történő átvételével gondoskodnak annak a tanulónak az ellátásáról, aki - kiskorú tanuló esetén akinek a szülei - nem kívánja ezt az ellátást igénybe venni. Egész napos iskolai nevelés és oktatás esetében a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva, egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve kell megszervezni.*

(3) *Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében kell biztosítani*

- a) a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez,*
- b) a tananyag megértéshez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek,*
- c) a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását.”*

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27.§ **„(2)** *Általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizennyolc óráig - vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben - gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Az általános iskola e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.”*

Egésznapos iskola az első négy évfolyamon

A tagintézmény indulásától kezdve egész napos iskolai oktatást, nevelést valósít meg az alsó tagozaton. Az egész napos foglalkoztatás során az oktatás, a nevelés folyamata a tanítási órákon túl kiterjed a szabadidőre, a tanórákra való felkészülésre.

A nap két egyenlő értékű részből áll, délelőtt és délután is vannak tanórák és szabadidős tevékenységek. Az egész napra elosztott tanórák kevésbé terhelik meg a gyerekeket. Jut idő nyugodt napkezdésre, beszélgetőkörre, elmélyült tanulásra, délelőtti pihenésre, játékra, mesére, művészeti foglalkozásokra. Jól szervezve biztonságot, nyugalmat nyújt a tanulók számára.

- Az egésznapos iskolában, az egész napos ellátás során a pedagógus szerepek nem válnak szét, minden pedagógus vezet tanórákat (időnként, szükség szerint projektekben), segíti a tanórára való felkészülést, szervez szabadidős tevékenységeket. Más és más helyzetekben találkozik diákjaival.
- A személyközpontú, egyéni sajátosságokhoz igazodó nevelési és tanítási gyakorlat a tanulók sokoldalú megismerésén alapszik. A sokszínű iskolai helyzetek lehetőséget nyújtanak a tanulók személyiségének, pszichés funkcióinak, képességeinek, készségeinek, érdeklődésének alapos megismeréséhez.
- Az egésznapos iskola, az egész napos ellátás biztosítása segíti az esélyegyenlőség megvalósulását azzal, hogy az egységesen nyújtott egész napos iskolai szolgáltatásokból nem marad ki egy tanuló sem.
- Az egész napos iskola, az egész napos ellátás időbeosztása lehetővé teszi a tanulás idejének rugalmas kezelését. Az alkalmazott tanulásszervezési módok – problémamegoldó tanulás, kooperatív feladatvégzés, differenciált rétegmunka, individualizált tanulás, projekt – szükségessé teszik a hosszabb időegységet biztosító tanulási projektekből történő tanítást.
- Az egész napos iskola tanulásszervezési gyakorlata lehetőséget kínál a tanulási esélyegyenlőség növelésére, segíti a társadalmi integrációt. Időt és teret biztosít az adaptív, befogadó, a tanulók egyéni lehetőségeihez igazított nevelési, oktatási környezet kialakítására és fenntartására az oktatás, nevelés tartalmában, munkaformáiban, módszereiben, értékelési rendszerében egyaránt.
- Az önálló tanulás során a pedagógusok visszajelzést kapnak tanításuk határfokáról, e mellett - szükség esetén - egyéni segítséget nyújthatnak a diákoknak. A szülők jogos igénye, hogy biztonságos, értékes tanulási, nevelési környezetben tudják gyermekeiket. Elvárás, hogy az iskolának legyen válasza a társadalmi kihívásokra, ne csupán tradicionális feladatára – oktatás, tanítás – korlátozódjon működése.
- A gyermekek természetes közössége az iskola. A személyes kapcsolatok gyengülése, a családi szerkezet változása, a növekvő individualizmus mind erősíti azt az igényt, hogy az iskola vállaljon részt a közösségfejlesztésben, szánjon kellő figyelmet és időt a közösségek segítésére, fejlesztésre. Biztosítson teret kapcsolatok, barátságok kialakulására, tegye lehetővé a közös játékok, élmények átélését. Mindezekre időt, teret biztosít az egész napos iskola

Összegezve, a jól működő egész napos iskolai ellátás egységbe foglalja a tanulók egyéni képességfejlesztésének, oktatásának, nevelésének teljes menetét.

Az egész napos iskolában – a köznevelési törvény rendelkezése alapján – a kötelező iskolai foglalkozások 16 óráig tartanak, egyéni kérelem alapján indokolt esetben van lehetőség a tanulók délutáni foglalkozások alóli felmentésre, 15:30-tól.

Az egésznapos iskolai gyakorlat társadalmi problémákra is választ kínál. A program tapasztalatai egybeesnek a köznevelési törvényben megfogalmazottakkal, amely az egész napos iskolát - megfelelő tartalom, személyi és tárgyi feltételek biztosítása esetében - bevezetendő, támogatandó modellként, oktatási reformként értelmezi.

Az iskola tanterve tartalmazza az egész napos iskolai ellátáshoz szükséges nevelési, oktatási programot.

Az egész napos iskola tervezett időbeosztása

8.00 – 8.45	1. tanóra (Beszélgető kör heti 3 alkalommal)		
8.55 – 9.40	2. tanóra		
9. 55– 10.40	3. tanóra		
10.40 – 10.55	Szabadidő, játék a szabadban		
10. 55 – 11.40	4. tanóra		
11. 50 – 12. 35	5. tanóra a 3-4. évfolyamon és a felső tagozaton	Az 1-2. évfolyam: Ebéd, szabadidő	
12.45 – 13. 30	5. tanóra az 1-2. évfolyamon	A 3-4. évfolyam: Ebéd, szabadidő	6. tanóra a felső tagozaton
13.35 – 14.20	6. tanóra az 1-4. évfolyamon	7. óra a felső tagozat/ Tanulósobások: Ebéd, szabadidő	
14.25 – 15.10	7. tanóra az 1-4. évfolyamon	Tanulószoza	
15.15 – 16.00	8. tanóra “Te órád” (Alprogrami foglalkozások; Művészeti foglalkozások; Sport tevékenységek; Szakköri foglalkozások; Digitális kompetencia fejlesztése;) Uzsonna, a nap zárása		

- Az egész napra elosztott szabadidő sávokba jól illeszthetők a sajátos nevelési igényű tanulók rehabilitációs órái

A személyre szabott tanulástámogatás

szervezeti keretek és tanulásszervezési eljárások az egésznapos oktatásban

Többfunkciójú teremtervezés

Az intézmény osztálytermeinek berendezésénél elsődleges cél, otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a frontális, a kooperatív kiscsoportos vagy páros, illetve az elkülönült, egyéni munkavégzésre. Ezért a nehezen mozdítható padok helyett mobilizálható, körül ülhető asztalok, a könnyű helyváltoztatást biztosító, szabadidő- tevékenységekhez is alkalmas székek szőnyeg találhatóak a termekben.

Az osztályokban matematikai, anyanyelvi, természettudományos, kézműves és egyéb tevékenységek végzésére alkalmas területek vannak kialakítva. A nyitott polcokon találhatóak a különböző tanulást segítő kiadványok, kézikönyvek, eszközök, ezzel is segítve a diákok önálló tanulását, feladatvégzését. Fontos része a termeknek a szőnyeggel, párnákkal berendezett közösségi sarok, amely a beszélgető-kör, kiscsoportos olvasás, vagy nyugodt pihenés, játék helyszíne. Fontos cél, hogy otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a többszintű tanulás-szervezés megvalósítására, az infokommunikációs eszközök napi szintű használatára.

Tanórák helyett rugalmas időkeretek

A tanulás jelentős része tanórák formájában és projektekben zajlik. Az ideje rugalmas, függ a feldolgozandó anyagtól, a gyerekek állapotától, aktivitásától. Fontos szempont, hogy a Kerettantervben megfogalmazott, előírt óraszámok érvényesüljenek a projektek szervezése során.

Projektek

Az élményszerű, tanulók aktív részvételére építő tanulás gyakorlatát kívánja megvalósítani. Fontos célként fogalmazódik meg, hogy a gyerekek képesek legyenek összefüggéseikben szemlélni a világot.

A projekt módszer jó lehetőséget teremt a kompetencia alapú oktatás megvalósítására, a kulcskompetenciák fejlesztésére, az érdeklődés és intelligencia típusok szerinti differenciálásra. Ezért a tananyag arra alkalmas részei projekt módszerrel kerülnek feldolgozásra.

Az adott évfolyamokon megvalósuló projektek végiggondolása, kialakítása folyamatos feladat. Fontos, hogy a projektek tartalma építsen a gyerekek érdeklődésére, ezért minden évfolyamon vannak előre nem tervezhető, a gyerekek érdeklődéséből kiinduló projektek. Ezek mellett megvalósulnak tervezett, már hagyományokkal rendelkező projektek is. A projektek szervezése, koordinálása – valamennyi érintett pedagógus együttműködésével – az osztályfőnökök feladata.

A differenciált tanulás-szervezés

Egy-egy osztályon belül, különböző szinteken lévő, tanuló közös tanulása folyik. Ahhoz, hogy mindez gördülékenyen működjön, új tanulásirányítási módszerek alkalmazása szükséges. Fontos, hogy a tanulók önálló feladatvégzése, páros vagy kiscsoportos munkája megvalósuljon, ez biztosítja a pedagógus számára a tanulási folyamat többszintű, egyéni sajátosságokhoz igazodó szervezésének lehetőségét. Ezért a frontális tanítás gyakorlatát ritkán alkalmazzák a program pedagógusai. A leggyakrabban alkalmazott tanulás-szervezési módok a kooperatív tanulás, a differenciált rétegmunka, az individualizált tanulás.

A kooperatív tanulás

A kooperatív feladatvégzés

- lehetővé teszi, hogy a tanulók meg lévő ismereteiket mozgósítva közös megoldási stratégiát dolgozzanak ki.
- Fejleszti az együttműködési készséget; alakítja a vélemények különbözőségének tiszteletét, a kulturált vita, érvelés tudományát.
- Biztosítja, hogy a csoporttagok eltérő nehézségű feladatrészek elkészítésével járuljanak hozzá a csoport közös munkájához. Ezzel egymás elfogadása, a különböző teljesítmények elismerése fejleszthető.

Optimális esetben a kooperatív tanulásban minden tanuló részt tud venni. Heterogén csoportösszetétel esetén - az egyenlő részvétel érdekében - biztosítani szükséges a csoporttagok egyéni lehetőségeihez igazított differenciált részfeladatokat, tevékenységeket. Előfordul azonban, hogy egyegy tananyagrészt ezt nem teszi lehetővé. Ekkor a többi tanuló közös munkavégzése alatt nyílik lehetőség arra, hogy a pedagógus, felszabaduló idejét hasznosítva, egyéni, intenzív fejlesztőmunkát végezzen azokkal a diákokkal, akiknek erre szükségük van. A páros munka során az egymást segíteni tudó diákok közös munkája folyik. A tanulók megtapasztalják, hogy számíthatnak egymásra, társaiktól bármikor kérhetnek segítséget.

A kooperatív oktatási módszer

A kooperatív módszer nagymértékben elősegíti az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárulnak az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Célja: az intellektuális készségek fejlesztése, a szociális készségek fejlesztése, az együttműködési képesség kialakítása.

Alapelvei: az egyidejű interakció, az építő egymásrautaltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel.

A kooperatív módszer nem nélkülözheti a társak aktív, segítő, támogató részvételét az együttes munka, a kooperatív tanulás keretei között. A tanulók nemcsak a saját munkájukért, hanem a csoport tagjának tanulási eredményeiért is felelősek.

A kooperatív módszerek nagymértékben elősegítik az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárulnak az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Egyéni feladatvégzés, differenciált rétegmunka

A differenciált tanulás-szervezés meghatározó munkaformája a tanulók önálló, egyéni feladatvégzése.

Ez megvalósulhat differenciált rétegmunkaként, amikor a diákok a szerint kapnak feladatokat, hogy az ismeretszerzés, készségfejlesztés mely fokán állnak, milyen tevékenység szolgálja optimálisan a fejlesztésüket.

A szintek nem merevek, akár blokkon belül lehet váltani. Az a cél, hogy indirekt tanítói irányítással a diákok maguktól válasszák a szintjüknek megfelelő feladatot, tevékenységet.

Amennyiben az osztály légköre baráti, elfogadó, az állandó megerősítő visszajelzés nem marad el, a hiba a tanulási folyamat természetes velejárójaként jelenik meg, hamar kialakul a reális önértékelés képessége.

Individualizált tanulás

A differenciált rétegmunka mellett az egészen személyre szabott individualizált tanulás gyakorlata is fontos:

- a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésénél,
- kiemelkedően tehetséges tanulók esetében,
- lassan haladó, társaitól lényegesen lemaradó gyerekek esetén,
- egyéni szükségletek, helyzetek (pl. hosszabb hiányzás) esetén.

Az önálló tanulás egyéni módszereinek, technikáinak tanítása.

Az egyéni fejlesztést biztosító tanulás-szervezés elengedhetetlen feltétele, hogy a tanulók képesek legyenek önálló, egyéni munkára. Ehhez el kell sajátítaniuk és alkalmazniuk kell az önálló tanuláshoz szükséges technikákat, módszereket.

Ennek érdekében:

- A gyerekek az iskolába kerülés első pillanatától kezdve a különböző tanulási szituációk önálló, illetve társal közös megoldására készítjük.
- A program tanítói, tanárai tudatosan tanítják a diákoknak az önálló tanulás technikáit, majd ezek alkalmazását segítik a délelőtti tanulási blokkok idején, az 5-6. osztályosoknak az egésznapos foglalkoztatás keretei között, illetve a tanulószobás osztályosoknak a blokkokra való felkészülés alkalmával.
- Fokozatosan alakítják az önálló feladatválasztás, feladatvégzés algoritmusait, a különböző eszközök, segédkönyvek, szótárak helyes használatát.
- Kiemelt feladat az önellenőrzés képességének kialakítása. Egyetlen pedagógiai folyamat sem nélkülözheti a visszacsatolást, a megerősítést, a hibák javítását. Az ellenőrzést nagymértékben a diákokra bízva. A hiba megtalálása, újbóli végiggondolása és kijavítása az ismeretszerzési folyamat szerves része.

A felsorolt tanulás-szervezési eljárásokat az intézmény pedagógusai nem tekintik véglegesnek, a további fejlesztés lehetőségein közösen gondolkoznak, tudva, hogy nagyfokú tudatosságot, komoly előkészületet igényel a tanulási helyzetek olyan megszervezése, hogy minden tanuló számára valóban hatékony legyen.

A házi feladat

A házi feladat, a gyakorlás, a tanuló önálló tevékenységét feltételező módszer. Az iskolai gyakorlás, tudás elmélyítését, szolgálják. A gyakorlás eredményességének kritériumai megegyeznek az eredményes pedagógiai munka alapvető feltételeivel, nevezetesen világos feladat megjelölés, a tanulók számára megoldandó és megoldható legyen, a tanári ellenőrzés, értékelés rendszeres, a hibák korrigálhatók legyenek.

Összefoglalva: A hatékony tanulást elősegítő módszerek kivétel nélkül feladat-, illetve tevékenység orientáltak. Alkalmazásuk jelentős mértékben növeli a tanulói aktivitást, a tanulók önállóságát; szabadságot, választási lehetőségeket biztosít a tanulási folyamat megismerési és kivitelezési folyamatában; minden esetben feltételezi a tanulói produktum bemutatását,

értékelését; lehetővé teszi a bemutatott produktum korrekcióját; egyúttal motivál a minőségibb munkára, s hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez.

Az iskola az egész napos nevelésből adódóan nagy hangsúlyt fektet a gyerekek szabadidejének tartalmas megszervezésére (művészeti, kézműves tevékenységek, sport- és játékfoglalkozások, szakkörök, iskolán kívüli programok: színház, mozi, múzeum stb... látogatások). Lehetőségeinket figyelembe véve tagozatonként **erdei iskola szervezését**, nyári tábor működtetését is beépítjük a nevelő-oktató munkánkba.

Az iskola tervezett hagyományos rendezvényeit, programjait minden egyes tanévben az éves Munkaterv tartalmazza.

Az iskolai programok költségeinek egy részét az Esélytér Intézményfenntartó fedezi. Amennyiben a kiadás a szülőket terheli, szükséges a kiadás elfogadtatása, jóváhagyása a szülői értekezleteken megtörténik. Ennek híján a programot nem lehet a tanulók számára kötelezővé tenni.

Nevelési alapelvek, kiemelt fejlesztési területek

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai nevelésének, oktatásának valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tanítási-tanulási folyamat szemléleti egységét, szolgálják a tanulók személyiségének fejlesztését.

A kulcskompetenciák/alapkompetenciák kiemelt fejlesztése

Az iskolai oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy a diákok megszerezzék azokat a kompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek saját sorsuk, lehetőségeik alakításához. Ez a folyamat igen differenciált, a tanulók egyéni lehetőségeihez szükséges igazítani.

Az iskolai tevékenységek, tananyagtartalmak, módszerek alkalmazása során kiemelt figyelmet fordítunk a *tanulás kompetenciái*, a *kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi, a matematikai gondolkodási, a digitális kompetenciák* folyamatos, differenciált fejlesztésére.

A pedagógusok által alkalmazott tevékenység központú tanulásszervezés, a felfedező, problémamegoldó tanulási helyzetek, a kooperatív tanulás, a beszélgető-körök sokasága jó terepet jelent a kompetenciák folyamatos fejlesztéséhez. A differenciált, egyéni sajátosságokhoz igazodó tanulásszervezés biztosítja, hogy minden egyes tanuló esetében saját szükségleteinek megfelelően történjen a kulcskompetenciák fejlesztése. Az esztétikai, művészeti kifejezőképesség fejlesztésére mind a tanórai (dráma, tánc, ének, hon és népismeret, etika,) kereteken belül, mind a szabadidőben nagy súly helyeződik. Az egész napos iskola mindezen további lehetőséget teremt. A tanulási folyamat nem tanítás, hanem tanulásközpontú szervezése folyamatos terepet biztosít az önálló tanulási kompetencia fejlesztéséhez. Az iskola tudatosan, - helyi tantervében évfolyamokra bontott módon tervezi és - valósítja meg a tanulási technikák tanítását.

A személyes és társas kapcsolati kompetencia, a kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetencia, a munkavállalói, vállalkozói kompetenciák fejlesztésére kiválóan alkalmas a tanulók együttműködésére, kölcsönös felelősségére építő kooperatív tanulási helyzetek sokasága, az önálló döntésen, egyéni felelősségen alapuló rétegmunka gyakorlata, valamint az integrált nevelésből adódó, társakért érzett felelősség kiemelt szerepének hangsúlyozása.

A tanórai lehetőségeken túl az aktív diák-önkormányzati élet terepet biztosít a tanulókat és a közösséget érintő helyzetek demokratikus megoldásának gyakorlására. A szociális érzékenységet fejlesztő tevékenységek rendszeresek a programban (gyűjtések, támogatások szervezése).

A kompetenciaterületek nagy részben fedik egymást, egymásba fonódnak. A személyközpontú iskolai szemlélet, a problémamegoldó, kreatív, a tanulók önállóságára és együttműködésére építő, differenciáló adaptív tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadó, a különbségeket értéként kezelő légkör, az integrált nevelés megvalósítása jó terepet biztosít a kulcskompetenciák fejlesztéséhez.

Énkép, önismeret

Az iskola pedagógusai kiemelten fontosnak tartják, hogy segítsék a gyerekeket önmaguk megismerésében, reális értékelésében, elfogadásában.

A pedagógusok értékelő munkáját a pozitívumok kiemelése, az elért eredmények megerősítése jellemzi. A hibák elfogadása, azok közös végig gondolása, kijavítása természetes. Fontos a belátás erősítése az ítékezés helyett. Az árnyalt, szöveges értékelés, a tanulói önértékelés komoly segítséget jelent ehhez.

A tanulók gyakran értékelik önmagukat, elért eredményeiket, az ennek érdekében tett erőfeszítéseket. Gyakran adódik lehetőségük arra, hogy ők döntsék el, milyen tanulási formában dolgozzanak, milyen nehézségű feladatot, tevékenységet válasszanak. Ezek a döntések feltételezik és fejlesztik a reális önismeretet. A tanórák végeztével, nagyobb tananyag rész lezárásakor mindig adott a lehetőség a tanulók számára saját munkájuknak elemzésére. Fontos a társaktól érkező értékelés is. A harmadik évfolyamtól a tanulók félévi és év végi értékelésének része a tanulói önértékelés.

Az integrált nevelés személyiségfejlesztő hatása az énkép, az önértékelés kialakításában is érvényesül. A gyerekek elfogadják sérült társaikat, elismerik teljesítményüket, tudatosan bennük, hogy mindig a saját lehetőségeikhez célszerű mérni az elért eredményeket.

Tudatos, aktív állampolgárrá nevelés

Társadalmi elvárás, hogy a tanulók elsajátítsák, gyakorolni tudják az aktív, sorsáért, közösségéért felelősséget vállalni tudó léthez szükséges tudásokat, készségeket. Erre a tantárgyi keretek – Ember és társadalom műveltségi terület – számos lehetőséget kínálnak.

E mellett szükséges az olyan iskolai, tanórai környezet, amely az aktív állampolgári léthez fontos tevékenységek gyakorlására alkalmasak. Demokráciát csak demokratikus légkörben lehet tanulni. A demokratikus iskolai, tanórai lét, a pedagógusok – diákok együttműködésére, egymás tiszteletére építő helyzetek segítik a tudatos „iskolapolgárra”, majd állampolgárrá nevelést. Ha a diákok nem csupán a pedagógusok utasításainak végrehajtói, hanem saját iskolai életük, tanulásuk szervezői lesznek, megtapasztalják a döntések és felelőségek súlyát, összefüggéseit.

A tanulók aktív részvételére építő, döntési és felelősség vállalási helyzeteket biztosító tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadást erősítő kooperatív munka alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (tolerancia, döntés, együttműködés, kommunikáció, érvelés, elfogadás stb.) gyakorlására.

Az egésznapos nevelési környezetben megvalósuló kötetlenebb társas együttlét, a beszélgető-körök erősítik az elfogadást, a társak helyzetének megértését, a felelősségvállalás, a kommunikáció, érvelés és érvek elfogadásának fejlesztését.

Kiemelten fontos az iskolai élet demokratikus megszervezése, a diákképviselő, a diák önkormányzat működtetése. A közös szabályalkotás, éves és havi tervek összeállítása, a diákok véleményének kikérése és tiszteletben tartása az adott csoportot, osztályt, iskolát érintő kérdésekben elengedhetetlen a tudatos állampolgárrá neveléshez.

Gazdasági, pénzügyi nevelés

Új kihívásként jelenik meg az iskolai gyakorlatban a gazdasági, a gazdálkodás, a pénz világára vonatkozó tapasztalatok, ismeretek tudatosításának, rendszerezésének igénye. Társadalmi elvárás, így része a felnőtt életre való felkészítésnek, hogy a tanulóiban kialakuljon az értékteremtő munka, a pénzügyi javakkal való ésszerű gazdálkodás igénye.

Az iskolai nevelésnek fontos szerepe van abban, hogy a diákok – életkori sajátosságaikhoz igazított módon – tapasztalatokat szerezzenek a gazdasági élet különböző területeiről. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy tudatos fogyasztóvá váljanak, legyenek képesek mérlegelni saját fogyasztói magatartásukat, tanuljanak meg a pénzzel ésszerűen bánni. Fontos, hogy el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, marketinghatások és a valós igényeik és lehetőségeik között.

A gazdasági nevelés során érdemes kihasználni a tantárgyak nyújtotta lehetőségeket, és a beszélgető-köröket is.

E mellett az iskolai élet különböző területein – vásárok szervezése, osztálypénzzel való gazdálkodás, pénzügyi tervek készítése – adódnak lehetőségek a gazdasági ismeretek mélyítésére.

A rendszeres jótékony célú rendezvények bevételeinek célszerű felhasználásának végiggondolása, megszervezése, elosztása szintén fejleszti az erőforrásokkal való felelősségteljes magatartás kialakítását. Az évente megrendezésre kerülő bolhapiacon pedig – felnőtt segítség mellett – közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a diákok a gazdasági életről.

Környezeti nevelés, az iskolai környezeti nevelés elvei, feladatai

A felnövekvő nemzedékre hárul az a feladat, hogy képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására. Ehhez olyan tevékeny, kreatív gondolkodásmóddal rendelkező diákokra lesz szükség, akik átlátják a természet, a társadalom, a fogyasztói szokások összefüggéseit, és felelősséget éreznek egyéni és közösségi tetteikért.

Kisiskolás kortól kezdve tudatosítani kell tanulóinkban, hogy tevékenyen részt tudnak venni környezetük megóvásában. A saját környezet rendben tartása, a szelektív hulladékgyűjtés, a közösen végzett udvar, erdő stb. takarítások, az állatok védelme, téli etetése mind arra adnak lehetőséget, hogy érezzék, ők is sokat tehetnek természet értékeink védelmében. A víz, a levegő és az egyéb világnapok közös, aktív megünneplése ugyanezt a célt szolgálja.

Nagy figyelmet szükséges fordítani a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a gyerekek érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet minőségi változásainak megismerésére, elemi szintű értékelésére, a környezeti értékek felismerésére és megbecsülésére, kialakul a felelősség érzése.

Fontos a tanulóiban kialakítani, hogy a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés érdekében fontos tudatosítani a tanulóknak, hogy

- a környezet minőségének megőrzése, fenntartása és javítása egyéni s közös kötelesség,
- minden egyes ember képes hozzájárulni a környezet védelméhez, □a természeti erőforrásokat ésszerűen kell felhasználni, □a környezet az emberiség közös öröksége.

A környezeti nevelés célja a környezetükért felelős, környezetéért tenni tudó, a környezetszennyezés veszélyeit felismerő tanulók nevelése.

A környezeti nevelés célja, hogy erősítse a tudatosságot, teremtsen lehetőséget a környezetvédelem gyakorlására, aktív részvételen alapuló magatartás kialakítására a környezetvédelemben és a természeti erőforrások ésszerű és előrelátó felhasználásában. A környezeti nevelésnek az életkori sajátosságoknak megfelelő módon az oktatás minden szintjén, valamennyi tantárgyban meg kell jelennie. Ennek érdekében ki kell alakítani a tanulóknak:

- a környezettudatos magatartást,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő életvitelt, □a környezet szeretetét, védelmét,
- az egészséges életmód igényét.

Testi és lelki egészség nevelés, az iskolai egészségnevelés elvei, feladatai

Az iskolára egyre nagyobb felelősség hárul az egészséges életmódra való nevelés területén. Nem csak a betegségek megelőzésére szükséges figyelni, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, tiszteletére is. Az integrált nevelés biztosítja, hogy tanulóink elfogadják, Az egészségneveléssel kapcsolatos munkát az osztályfőnökök segítő szakemberekkel együttműködve koordinálják. Az egészségnevelésben segítő szakemberek: az iskolaorvos, a védőnő, pszichológus, gyógypedagógusok, tanítók és tanárok.

Az egészségnevelés fő színterei: tiszteljék sérült társaikat.

A pedagógusok személyes példájukkal, őszinte beszélgetésekkel, a dramatikus helyzetek kínálta átéléssel segítsék a gyerekeket abban, hogy képesek legyenek, életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni. Segíteni kell a tanulókat a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkohol és drogfogyasztás) kialakulásának elkerülésében. Tájékoztató előadások, őszinte beszélgetések, filmek elemzése, mind-mind lehetőséget kínálnak erre.

A pedagógusok továbbképzése fontos annak érdekében, hogy felkészülten, támogatást nyújtva tudják kezelni ezeket a helyzeteket.

Az önértékelés fejlesztése, a döntési helyzetek gyakori átélése segít abban, hogy a fiatalok saját értékeik szerint cselekedjen. Tudatosítani kell bennük, hogy felelősek saját döntéseikért. Erre a drámapedagógiai módszerek alkalmazása is lehetőséget teremt.

A pedagógusok személyes példáikkal ösztönzik a tanulókat az erőszakmentes kommunikáció elsajátítására, használatára. A beszélgetőkörök, az együttműködésen alapuló kooperatív tanulási helyzetek kitűnő alkalmat biztosítanak ennek gyakorlására.

A cél, hogy a tanulóknak olyan kapcsolata alakuljon ki a tanítókkal, tanárokkal hogy szükség esetén bizalommal forduljanak hozzájuk. E mellett gyakran tartanak különböző szakemberek, orvosok, pszichológusok előadásokat. Ezek az előadások inkább ismereteket nyújtanak, és szintén nagyon fontosak.

- Szakórák, szaktárgyi ismeretek az egészséges életmódról
- Mindennapos testnevelés, mindennapos testmozgás
- Szűrővizsgálatok az egészségi állapot felmérésére
- Tanácsadás diákoknak, tanítóknak, tanároknak, szülőknek
- Adott esetben külső intézmények segítségének igénybevétele

Az egészségnevelés területén alkalmazott módszerek:

- Prevenációs foglalkozások, megbeszélések osztályfőnökök, szaktanárok vezetésével
- Az egészséges táplálkozás kritériumainak érvényesítése az iskolai étkezésben
- Egészséges és biztonságos iskolai környezet, megfelelő higiénias feltételek kialakítása
- A mindennapos testnevelés és mindennapos testmozgás, szükség esetén gyógytestnevelés biztosítása
- Tömegsport rendezvények, szabadidős programok szervezése
- A veszélyeztetett diákok segítése szülők, segítő szakemberek bevonásával
- A tanárok felkészítése a drog, az alkohol és a dohányzással kapcsolatos esetek kezelésére. Az egészségügyi szűréseket az iskolaorvos és a védőnő végzi. Az eredmények alapján az iskolaorvos, felveszi a kapcsolatot a családokkal, a pedagógusokkal, gyógytestnevelővel.

A tanulók fizikai állapotának, edzettségének mérését a testnevelők minden évben kétszer elvégzik. Az egészséges életmódra nevelés fontos színtere az iskolai testnevelés óra. A mindennapos testnevelés keretében diákjainknak heti öt testnevelés órájuk van. E mellett a havi rendszerességgel szervezett Játékos sportfoglalkozások, Manó Olimpia mozgásos tevékenység kínálata kiváló lehetőséget teremt a testmozgásra.

Ehhez optimális feltételeket biztosít a jól felszerelt tornaszoba, 2021-ben kialakított kézilabdacsarnok, az iskolai udvar, valamint a városi sportpálya.

Az iskola fontosnak tartja az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását. Ennek színterei az osztályfőnöki órák, a természettudományos és a testnevelés órák. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát, ismerjék fel a vészhelyzeteket és sajátítsák el, mikor és hogyan kell segítséget, mentőt hívni. Életkoruknak megfelelő mértékben sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegélynyújtási módokat.

Önálló szabadidő-felhasználásra nevelés

A szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére nevelés nagyon fontos feladat. Új társadalmi kihívást jelent, hogy szűkülnek a közösségi terek, a szabadidő eltöltésének lehetőségei individualizálódnak, hódítanak a számítógépes játékok.

Az egész napos foglalkoztatás során a diákok szabadidejük jelentős részét az iskolában, társaikkal között töltik. Ez jó lehetőséget teremt a közösségi terek bővítésére, a társakkal együtt töltött szabadidős tevékenységek értéként való megélésére.

A szabadidő eltöltését is tanulni kell. Az egésznapos iskola időbeosztása, szervezeti formái alkalmat nyújtanak a szabadidő célszerű eltöltésének megismerésére, gyakorlására. A reggeli beszélgetőkör, a közös beszélgetés, egymás felé fordulás, a napi feladatra való hangolódás

színtere. A délelőtti, mozgással, szabad levegőn töltött idő, az ebéd utáni pihenés, olvasás, mesehallgatás is a hasznos szabadidő eltöltésére mutat példát.

A szabadidős foglalkozások során a pedagógusok által kezdeményezett mozgásos-, népi- társas- és egyéb játékok lehetőséget biztosítanak a közös tevékenységek örömeinek átélésére. A szabadidő során cél, hogy többféle lehetőség közül tudjanak a diákok választani. A délutáni szakkörök/érdeklődési körök, kézműves, dráma, nyelv, zene és sport foglalkozások a szabadidő hasznos, fejlesztő eltöltésére biztosítanak lehetőséget. A zenei foglalkozások szervezését a városban működő zeneiskola is segíti.

Az egésznapos foglalkoztatás lehetőséget biztosít különböző sport tevékenységek megismerésére. A városban működő szakosztályok többféle sportolási lehetőséget biztosítanak a diákok számára.

Fontos az iskolán kívüli szabadidős lehetőségek megismerése. Péntek délutánonként gyakran szerveznek iskolán kívüli programokat a pedagógusok és a diákok. Együttműködő a kapcsolat a Kulturális Központtal és a Várkastéllyal, ahol a színvonalas kiállítások, színházi előadások, koncertek gyakori résztvevői a tanulóink.

Pályaorientáció, felkészülés a felnőtt életre

Az iskolának feladata, hogy felkészítse tanulóit a további iskola- és pályaválasztásra. Fontos az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése, a különböző pályák, foglalkozások tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utak tartalmának minél szélesebb megismerése, a lehetőségek és a vágyak összehangolása.

Lehetőség szerint ismerjék meg a tanulók a különböző foglalkozásokat, ha lehet gyakorlati kipróbálás útján is.

Fontos tudatosítani a fiatalokban, hogy életük során pályamódosításra is kényszerülhetnek, így az egész életen át tartó tanulás fontosságára is utalunk.

A sajátos nevelési igényű tanulók továbbtanulását a szülők a gyógypedagógus segítségével gondolják végig. A különböző középiskolák lehetőséget biztosítanak arra, hogy az érdeklődők mélyebben megismerhessék az iskola működését, és az elsajátítandó szakmát.

A pályaorientáció kialakítása hosszabb folyamat, a különböző tanórai, tanórán kívüli területek, iskolai és családi tevékenységek összehangolásán alapul.

A diákok pályaválasztását Pályaorientációs nap megrendezésével, üzemlátogatások szervezésével, előadások tartásával is igyekszünk támogatni, az 1-8. évfolyamon, természetesen a diákok életkori sajátosságait figyelembe véve.

6. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladat, hiszen a gyerekek mindig valamilyen közösség (család, iskola, nemzet stb.) részei. Fontos, hogy a tanulóknak kialakuljon a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit.

Az iskolai élet keretein belül, az egész napos iskolai gyakorlatban számtalan lehetőség adódik erre.

Az intézmény pedagógusai tanulószervezések során gyakran alkalmazzák a kooperatív (páros, csoportos) tanulás gyakorlatát. Ezekben a helyzetekben szükséges a társak közötti

együttműködés, a közös felelősségvállalás, a közös tevékenység megvalósítása. Ezáltal fejlődik a véleményformálás, az érvelés, a vita és az elfogadás tudománya.

Tanulási helyzetekben együttműködésre törekszenek a tanulók, így egymás legyőzése helyett egymás segítése, társuk teljesítményének elismerése válik értéké.

Közösségfejlesztő hatású a sérült gyerekekkel, fiatalokkal való folyamatos törődés, elfogadva, hogy ők is a közösség teljes értékű tagjai. Ehhez a tanítók, tanárok példaértékű magatartása is szükséges.

Fontos, hogy a tanulók felelősek saját környezetükért, annak kialakításában, rendben tartásában részt kell, vállaljanak. A közösség érdekében végzett munka elismerése a társak és a pedagógusok részéről egyaránt fontos.

A tananyag összeállítása is kínál lehetőséget arra, hogy más közösségek (más népek meséi, indián legendák, stb.), más sorsú emberek életével megismerkedjenek a gyerekek, ezzel fejlesztve elfogadásukat, nyitottságukat.

Fontos, hogy érezzék, a közösség tagjaiként tudnak segíteni nehezebb körülmények között élő társaiknak. Az iskolában gyakoriak a gyűjtések beteg, szociálisan hátrányos helyzetű, nevelőotthonban élő, vagy menekült gyerekek megsegítésére.

Az osztályközösségek alakítását szolgálják az osztály szintű klubdelutánok, osztálykirándulások, színház, koncert- és múzeumlátogatások, különböző közösségi rendezvények.

Az iskola fontosnak tartja a különböző évfolyamra járók egymás közötti kapcsolatainak az erősítését, az iskolaközösség alakítását is. Ezért törekszünk tagozatonkénti, valamint intézményi szintű programok tartására is. (Szüreti felvonulás, Halowen party, Karácsonyi forrógatag, Farsang, Kihívás napja, stb.)

Az osztály-, iskolaközösség formálásának további szinterei:

- Erdei iskola
- Határtalanul program – 7. évfolyamos tanulóink részére (Pályázat)
- Lázár Ervin Programban való részvétel 1-8. évfolyam

Szokássá kell válnia, hogy a magasabb évfolyam osztályai patronálják a kisebbeket, ezáltal jobban megismerhetik egymást.

7. A tanuló tanulmányi munkájának értékelése

a beszámoltatások rendje, az otthoni házi feladatok meghatározása;

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben (Kréta) történő rögzítése

Az oktatás egyik sarkalatos pontja az értékelés, amely a tanítási - tanulási folyamat minden mozzanatára kihat.

A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért eredmények megerősítése.

A teljesíthető tevékenység biztosítja az örömteli, kudarc nélküli tanulás lehetőségét. Ugyanakkor az elért teljesítmény értékelésekor nem hagyható figyelmen kívül az adott tanuló aktuális teljesítőképessége, az, hogy saját lehetőségeit mennyire használta ki a munka, a feladat elvégzése érdekében. A tévedések megbeszélése, kijavítása közösen történik. A hibák elfogadása, a tanulási folyamat részeként való kezelése a biztonság érzését nyújtja, mentesíti a tanulókat a szorongástól.

Az iskola alapelvei összeegyeztethetők az osztályzatokban kifejeződő minősítő értékeléssel. A program célja, hogy az értékelés során első és második osztály félévében

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;
- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- megjelenjék, hogy a gyerek saját lehetőségeit mennyire aknázza ki.

Az értékelés menete

Az első és második osztály félévében a tanulók írásbeli - digitális naplóban rögzített - értékelése félév zárásakor és a tanév végén történik.

A tanévközi értékelés az második évfolyam félévétől kezdődően jelenik meg.

Első osztályban félévkor és év végén és második osztály félévkor egyénre szabott fejlődési beszámolót kapnak kézhez a gyerekek és szüleik. Az értékelési szempontok összetettek, nem egy-egy tantárgyra, hanem a gyermek egész személyiségének fejlődésére koncentrálnak.

Tartalmazzák:

- a tanulást befolyásoló tényezők fejlettségének,
- érzelmi életének,
- társas kapcsolatainak,
- a tanulási technikák szintjeinek fő jellemzőit,
- a kommunikációs és olvasási képességek
- a számolási és matematikai képességek
- a művészeti és mozgásos tevékenységek
- illetve a tanult tantárgyak értékelését.

Tanév végén az értékelő lapok az optimális szinteket röviden tartalmazzák, az ahhoz és önmagához viszonyított fejlődés együtt jelenik meg, több alternatíva közti választás lehetőségét biztosítva.

Például olvasás - írás készség értékelése (1. oszt. évvégén)

- Hangos olvasás: betűzve, szótagolva, szóképekben, szólamokban, folyamatosan hangsúlyozva olvas.
- Hangos olvasás pontossága: sok hibával, kevés hibával, hibátlanul olvas.
- Szövegértés szintje: nem érti, segítséggel érti, érti az olvasott szöveget.
- Szövegfeldolgozás szintje: még nem képes önállóan szövegfeldolgozásra, segítséggel, algoritmus alapján, önállóan dolgozza fel a szöveget.
- Olvasási tempója: lassú, megfelelő, gyors.
- Az írás grafikai kivitelezése: általában szabálytalan, általában szabályos, szabályos, rendezetlen, változóan rendezett, rendezett.

Első évfolyamon félévkor és tanév végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítést adunk. A szöveges minősítés: - kiválóan teljesített; jól teljesített; megfelelően teljesített; felzárkóztatásra szorul

Ennek megfelelően

- a tanulók értékelése a második évfolyam – tanév végétől kezdődően 8. évfolyam végéig félévkor és tanév végén érdemjeggyel történik a tanulók értékelése.

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

- jeles (5)
- jó (4)
- közepes (3)
- elégséges (2)
- elégtelen (1)

A tantárgyi érdemjegyek és osztályzatok kritériumai:

Jeles: A tantárgyi követelményeknek kifogástalanul megfelel. Ismeri, érti, önállóan képes alkalmazni a tananyagot. Szóban és írásban pontosan, szabatosan fogalmaz. Fogalmai pontosak, tiszták, összefüggésüket, rendszerüket átalakítja. A váratlan problémák nem riasztják vissza, hanem biztos ismeretei birtokában közelíteni képes a megoldáshoz.

Jó: A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti. Fogalmai tiszták, az önálló alkalmazásban kissé bizonytalan. Szóbeli és írásbeli fogalmazásában nem követ el értelemzavaró pontatlanságokat. Az alapvető összefüggéseket tudja, a begyakorolt módszerekkel biztosan dolgozik.

Közepes: Csak az alapvető tantervi követelményeket teljesíti. Pontatlanul, nehézkesen nyilvánul meg szóban, írásban egyaránt. Fogalmai nem tiszták, az összefüggéseket csak segítséggel ismeri fel.

Elégséges: A tantervi követelményekből csupán annyit képes elsajátítani, amennyi a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges. Fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni. A legalapvetőbb feladatok megoldásához is tanári segítségre szorul.

Elégtelen: A tantervi követelményeknek nevelői segítséggel sem tud eleget tenni.

- A magasabb évfolyamba lépés feltétele a kerettantervben meghatározott továbbhaladási feltételek elérése.
- Az értékelés során az első négy évfolyamot egységként kezelve, a negyedik osztály végére adja meg a továbbhaladási feltételeket, addig az automatikus továbbhaladás elvét követi, igazodva a gyerekek eltérő fejlődési üteméhez.
- Javítóvizsgára kötelezett az a tanuló, aki az ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik évfolyamon nem teljesítette a tantervben feltüntetett továbbhaladási feltételeket, az év végi értékeléskor legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A javítóvizsgán a tantervben meghatározott követelmények teljesítése esetén juthat túl.
- Az integrált, enyhén értelmi sérült tanulók értékelése során az adott évfolyamon feltüntetett csökkentett követelményrendszer a meghatározó.

A tanulók szóbeli és írásbeli beszámoltatásának rendje, formái

Az iskola pedagógusai a tanulói teljesítmények, az egyéni haladás folyamatos megfigyelését, elemzését tartják célravezetőnek. A differenciáló tanulásszervezési eljárások, a kiscsoportokban végzett munka, az egyéni fejlesztés mind lehetőséget teremt erre. A diagnosztizálást, a hibák korrigálását, a tanulói feladatvégzés folyamatos, segítő megfigyelése biztosítja.

Az első évfolyamon kezdődően írnak mérést a tanulók. Az írásbeli beszámoltatás fontos elve, hogy időben differenciáltan, az adott tananyagrészt biztos elsajátítása után történik. A sajátos nevelési igényű tanulók mérőlapjai a rájuk vonatkozó, szükség szerint csökkentett ismeretanyagot, tevékenységet tartalmaznak. Célszerű a beszámoltatást a nagyobb témakörök lezárásakor elvégezni. Minden évfolyamon lehetőség biztosított javító dolgozat írására.

Az évfolyamokon az írásbeli beszámoltatások minősítése osztályzattal történik. A százalékos teljesítmény és az osztályzás összefüggése a következő:

Százalékos érték	Minősítés
90 -100 %	Jeles
71 – 89 %	Jó
51 – 75 %	Közepes
34 – 50 %	Elégséges
0 – 33 %	Elégtelen

Az alsó tagozaton szóbeli beszámoltatás csak ritkán fordul elő (verse, memoriterek számonkérése). Helyette önként vállalt kiselőadások megtartása, gyűjtőmunkák ismertetése történik. A felső tagozaton az osztályokban az adott tantárgytól függően szóbeli beszámoltatás is történik, de ennek rendje, formája nem szabályozott. A szóbeli beszámoltatás alkalmazásánál az iskola pedagógiai elvei a meghatározók (megerősítés, differenciálás, egyéni lehetőségek figyelembevétele).

Az írásbeli beszámoltatás formái	Funkciója	Gyakorisága	Rendje	Az értékelésben betöltött szerepe	Korlátai
Írásbeli felelet (röpdolgozat)	Egy kisebb tananyag, anyagrész számonkérése	Tanóránként	Tanóránként maximum 15-20 percben	Felelet értékű	
Tudáspróba, dolgozat, felmérés	Egy-egy tananyag számonkérése	Egy témakör lezárásakor	Maximum 45 perc	Felelet értékű	Egy nap maximum kettő tantárgyból előre jelezve /Házirend/

Témazáró /szummatív/	Egy-két témakör, tananyag lezárásakor	Tantárgyanként változó, évente kb. 3-4 alkalommal	Maximum 45 perc	Súlyozottan számít	Egy nap maximum egy témazáró – megfelelő időben előre jelezve /Házirend/
Év végi felmérés	Az éves tananyag számonkérése	Év végén	45- 60 perc	Szaktárgyanként meghatározva	

Az egyes tantárgyak értékelésének speciális elvei

A központi és a helyi tantervek követelményrendszere jelentik az értékelésében a viszonyítási alapot. Érdemjegyet adni csak azoknak a tananyagelemeknek a tudására lehet, amelyekre a követelmények vonatkoznak (tehát csak a kötelező tananyag elsajátításának mértékét és milyenségét lehet osztályzatokkal rögzíteni).

A tantárgy jellegétől függetlenül:

- Heti 1-2 órás tantárgynál havonta egy, félévente legalább 3 osztályzattal,
- Heti 3-5 órás tantárgynál havi kettő, félévente legalább 7 osztályzattal értékeljük tanulóink munkáját, megtartva ezzel is az értékelés folyamatosságának elvét.
- A félévi, évvégi érdemjegyek megállapítása a kerekítés általános szabályai szerint történnek (1,51-től elégséges, 2,51-től közepes, 3,51-től jó és 4,51-től jeles minősítés)

Az értékelés szabályai

- a felelet témáját ajánlott jelölni
- a tanuló többletmunkáját ajánlott figyelembe venni
- a készségtantárgyakból a tantervi követelményeknek megfelelő értékelés legyen
- a helytelen viselkedés miatt elégtelen osztályzat nem adható
- a feladatlap, ellenőrző témazáró dolgozat csak abban az esetben értékelhető érdemjeggyel, ha a tanuló visszakapja azt
- a dolgozatokat tanév végéig meg kell őrizni
- az értékelést a Kréta rendszerben, ill. 1. évfolyamon a tájékoztató füzetbe kell rögzíteni
- értékeljük a tanuló sikeres és sikertelen munkáját egyaránt
- az értékelés ne átlagszámítással történjen, a tanuló fejlődését tükrözze
- a helyesírási hibákat minden esetben ki kell javítani, de a szaktárgyi jegybe nem kell beleszámítani
- egy nap kettőnél több témazáró dolgozatra ne kerüljön sor
- A tanuló szóbeli feleletét kiválthatja az írásbeli felelet (pl. szódolgozat)

Magatartás és szorgalom értékelésének módja

A tanulók magatartását és szorgalmát félévkor és a tanév végén osztályzattal, illetve szóvegesen minősítjük.

A magatartás minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)

A szorgalom minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben (Kréta) történő rögzítése

Az érdemjegyek az elektronikus rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje intézményünkben 5 nap.

Az érdemjegyeket a pedagógus annak eldöntésétől számítva 5 munkanapon belül köteles rögzíteni az e-KRÉTA értékelési felületén.

8. Sajátos nevelési igényű tanulók integrációja

Az integrált oktatás lényegéből adódóan, optimális gyereklétszám (14 - 24 fő) mellett, osztályonként általában 1-2 sajátos nevelési szükségletű diák tanul ép - sokszor kiemelkedően tehetséges - tanulótársával együtt.

Tudatos integrálásról akkor beszélhetünk, ha:

- a sérülés tényével, mértékével, a fejlesztés irányával és lehetőségeivel a pedagógusok és a szülő tisztában vannak,
- biztosított a szakember, a gyógypedagógus folyamatos jelenléte, közreműködése, így megvalósul a szakszerű rehabilitáció, rehabilitáció,
- az integrált tanuló fejlődése objektíven, meghatározott időnként ellenőrizhető.
- Az iskola dokumentumai tartalmazzák az integrációval kapcsolatos feladatokat, elveket, tartalmakat.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésekor az iskola pedagógiai programja, helyi tanterve összeállítása során figyelembe vette a közoktatási törvényt, a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben foglaltakat.

Kiemelt cél az integrált nevelés során, hogy:

- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a számukra megfelelő tartalmak közvetítése által valósuljon meg, segítse a sérült tanulók önállóságának fejlesztését, a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedését.
- Az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- Valósuljanak meg, illetve váljanak az iskola pedagógiai programjának, tanítási gyakorlatának tartalmi elemévé a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák.
- A sajátos nevelési igényű tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés tartalma ne terhelje túl, az alkalmazott módszerek egyéni lehetőségeikkel összhangban legyenek.

A sikeres együttnevelés érdekében

- A sajátos nevelési igényű tanulók számára biztosítani szükséges a speciális tantervet, tankönyveket, tanulási segédleteket, speciális gyógyászati, életvitelt segítő technikai eszközöket.
- Szükséges figyelmet fordítani a szülők szemléletének alakítására, az elfogadó attitűd kialakítására.

- Kiemelt figyelmet kell fordítani a diákok érzékenyítésére, a segítő, támogató, elfogadó szemlélet kialakítására.
- Elengedhetetlen a pedagógusok szemléletének alakítása (elfogadás, tolerancia, empátia), módszertani felkészítése továbbképzések segítségével.

A pedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- A tananyag tartalmak meghatározásánál, a tananyag feldolgozásánál, a szabadidő-tevékenységek kezdeményezésében figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók sajátos jellemzőit.
- A tanórai foglalkozások során épít a szakértő véleményekben foglaltakra.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, egyéni haladási ütemet biztosít a sajátos nevelési igényű tanulók számára.
- A tanulás-szervezés során igazodik az egyéni sajátosságokhoz, differenciált munkaformákat alkalmaz.
- Igazodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Együttműködik a segítő szakemberekkel, a gyógypedagógus javaslatait beépíti a tanítási folyamatba.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása, a rehabilitáció, rehabilitáció biztosítása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók - a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően - sérülésüktől függően, a szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével - rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.

A felső tagozaton tanuló SNI diákok tantárgyi támogatását – élve a közoktatási törvény nyújtotta lehetőséggel – tantárgyi rehabilitációs órák segítik.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek célja

- a sajátos nevelési igényű tanulók sérült funkcióinak helyre- állítása, újak kialakítása.
- A meglévő funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, illetve a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.

A rehabilitációs fejlesztést az adott sérülésnek megfelelő végzettségű gyógypedagógus végzi. A pedagógusok – a differenciált óravezetés mellett – szaktantárgyi fejlesztő/rehabilitáló foglalkozásokkal is segítik a sérülésből adódó hátrányok kompenzálását.

Kiemelten fontos a pedagógusok, gyógypedagógusok munkájának összehangolása az optimális fejlesztés megvalósítása érdekében.

A gyógypedagógiai rehabilitáció megvalósulhat osztálytermi keretek között, illetve egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás formájában.

A gyógypedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- Együttműködik a pedagógusokkal, segíti a pedagógiai diagnózist, a szakértői vélemény értelmezését.
- Segíti a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni igényeihez igazodó optimális környezet kialakítását.

- Segítséget nyújt a speciális segédeszközök kiválasztásában, beszerzésében.
- Figyelemmel kíséri a sajátos nevelési igényű tanulók haladását, javaslatot tesz a fejlesztés irányára.
- Egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő tevékenységeket végez.
- Együttműködik a pedagógusokkal, a tantestülettel.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel.

Kiemelkedően fontosak a háttérképességek fejlesztését célzó mozgásterápiák.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő. A kifejtett alapelveken túl együttnevelésükhöz szükséges a megfelelő gyógypedagógus foglalkoztatása, a speciális tanterv, tankönyvek használata.

A beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók

A beszéd fogyatékos és a súlyos tanulási, beilleszkedési, magatartás, figyelem és a részképesség zavarral küzdő tanulók esetében nem, vagy nehezen határozhatók meg egységes jellemző jegyek, tünetek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

A magatartás és figyelemzavarral küzdő tanulók esetében törekedni célszerű:

- Egyénhez igazított követelmények, elvárások megfogalmazására.
- Egyéni lehetőségekhez igazított következetes szokásrend kialakítására.
- Egyéni lehetőségekhez, szükségletekhez igazodó tanulási környezet kialakítására.
- A szabályok kialakítására, azok belsővé válásának segítésére.
- A belátásra épülő nevelési helyzetek megteremtésére, resztoratív technikák alkalmazására.
- A tanuló viselkedéséhez igazított, a pozitívumokat kiemelő visszajelzések alkalmazására.
- Az önmagához mért fejlődés segítésére gyakori pozitív visszajelzésekkel.
- A művészetekben rejlő lehetőségek tudatos felhasználására.
- A tanuló optimális helyének megválasztására
- Együttműködésre a kortárs csoporttal, a családdal. □ Együttműködésre a segítő szakemberekkel, szervezetekkel.

A részképesség zavarral (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) küzdő tanulók fejlesztésének elvei:

- A tanulók fejlesztése gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus közreműködését igényli.
- A tanulók fejlesztése differenciáltan, egyéni haladási ütemben, egyéni fejlesztési elv alapján történik.
- Diszlexia, diszgráfia esetén szükséges a lassított tempójú, egyéni sajátosságokhoz igazított olvasás, írás tanítás lehetőségének biztosítása, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése.
- Kompenzáló technikák kialakítása és alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.
- Szükség esetén speciális eszközök (auditív eszközök, gépi írás, szövegszerkesztő, helyesírás ellenőrző programok) használatának biztosítása.

- Diszkalkulia esetén kiemelten szükséges az észlelés, érzékelés, emlékezet, gondolkodás összehangolt fejlesztése, a téri relációk fejlesztése, a szerialitás erősítése.
- A tanulási helyzetek során a tapasztalás, a manipuláció, a matematikai eszközök használatának előtérbe helyezése szükséges.
- Egyéni szükségletekhez igazított gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Szakértői vélemény alapján az értékelés alóli felmentés alkalmazása lehetséges.

Autisztikus tanulók

Az autizmussal élő tanulókra jellemző a társas kapcsolatok a kommunikáció, és bizonyos gondolkodási képességek illetve sémák minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Jellemző a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható zavar, károsodott verbális és főként nonverbális kommunikáció, a rugalmas viselkedés képességének alacsony foka vagy hiánya, a mentalizáció sérülése. A tüneteket tekintve az autista tanulók között igen nagy különbségek mutatkoznak, így nehezen határozhatóak meg egységes jellemző jegyek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők. Az autistatanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Cél az egyéni képességek, lehetőségek szintjén elérhető legmagasabb fokú szociális adaptáció.
- A szociális, kommunikációs, gondolkodási készségek speciális módszerekkel történő kompenzálása. A meglévő készségek folyamatos fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő készségek folyamatos fejlesztése.
- A tananyag speciális módszerekkel történő átadása.
- A gondolkodás rugalmatlansága miatt szükséges az elsajátított ismeretek folyamatos alkalmazása, az ismeretek általánosításának, új helyzetekben való használatának tanítása.
- A túlterhelés elkerülése érdekében szükséges az információk szűrése.
- Az egyenetlen fejlődésből adódóan a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem lehet építeni, a hiányzó alapozó funkciót be kell illeszteni az új funkció fejlesztésébe.
- Szükséges a segédeszközökkel berendezett környezet, eszköztár, vizuálisan segített kommunikációs rendszer kialakítása.
- Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása is szükséges lehet.

Az integrált nevelés és oktatás hatékonysága

- A helyi tantervben feltüntetett – integrált tanulókra vonatkozó – követelmények elérésének vizsgálata.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság szakembereinek megfigyelései az integrált nevelés hatékonyságáról.
- Az integrált tanulók fejlődésének objektív, meghatározott időnkénti mérése, gyógypedagógusok segítségével.
- A sajátos nevelési igényű tanulók szocializálódása, környezetükbe való beilleszkedésüknek vizsgálata.
- Az ép gyerekek toleranciájának, empatisz készségének folyamatos megfigyelése.

9. Gyermek és ifjúságvédelem, szociális hátrányok enyhítése

Hátrányos helyzetet jelenthet a családok anyagi helyzete, a munkanélküliség, az ingerszegény környezet, a családok szerkezetében bekövetkező változások (válás, új kapcsolat), és esetenként a nem megfelelő nevelési eljárások alkalmazása, a családon belüli agresszió.

Fontos, hogy a pedagógusok, a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek tudomást szerezzenek a hátrányos helyzet meglétéről, okairól. Ebben segít például a beszélgető-kör, osztályidő, ahol az őszinte, elfogadó légkör lehetőséget nyújt az egyéni problémák, helyzetek megfogalmazására. Kiemelt szerep hárul az osztályfőnökökre, kiknek feladata az osztályban tanító valamennyi kolléga tájékoztatása, bevonása az adott probléma kezelésébe. Egyéni helyzetek mérlegelése után érdemes a társak bevonása is, amennyiben az nem sért személyiségi jogokat, és a társak, a közösség tud segíteni a fennálló probléma kezelésében.

A hátrányos helyzetű tanulók esetében kiemelten fontos a szülői házzal való kapcsolattartás, az elfogadó, bizalomra építő együttműködés kialakítása, fenntartása, a közös feladatok, teendők megfogalmazása. Erre alkalmat nyújtanak a szülői beszélgetések, a szülőkkal közös iskolai programok. E mellett szükséges lehet különböző támogató lépések, szolgáltatások biztosítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányaikat, javítják a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét. Az egész napos nevelés, oktatás segíti a szociális hátrányok leküzdését, lehetőséget teremt az esélyegyenlőség megvalósítására. A minden tanulónak egységesen nyújtott egész napos iskolai szolgáltatásokból nem maradnak ki azok a gyermekek sem, akik egyébként, társadalmi helyzetükből adódóan nem jutnának hozzá a tanórán kívüli programokhoz. Az egész napos iskolában tágulnak a terek, a tanulás mellett a szocializáció, a közösségi nevelés, a kulturális, művészeti, sport és egyéb szabadidős tevékenységek is megjelennek, biztosítva minden tanuló számára az egyenlő hozzáférést.

Anyagi nehézségek esetén fontos az étkezési támogatás biztosítása. Segítséget jelent a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok figyelemmel követése és a szülők informálása a különböző támogatási lehetőségekről.

Családi helyzetből adódó hátrányok esetén szükség lehet családsegítő szakemberek, pszichológusok, szociális munkások bevonására. Fontos az együttműködés megvalósítása a szülők, az osztályfőnökök, pedagógusok, a gyermekvédelmi felelős, a Családsegítő Szolgálat, Pedagógiai Szakszolgálat valamint a segítő szakemberek között.

Konkrét teendők

- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű diákok felderítése, figyelemmel kísérése.
- Állandó kapcsolat biztosítása a szülői (gondozói) házzal (fogadóórák, nyílt napok, családlátogatások).
- Szakemberek segítségével esetszabeszmélések, probléma feltárás, stratégia kidolgozása.
- Veszélyeztetett gyerekekkel kapcsolatos intézkedések a megbízott gyermekvédelmi felelős segítségével.
- Kapcsolattartás hivatalos szervekkel (Családsegítő, Pedagógiai Szakszolgálat, iskolaorvos).
- A szociális hátrányok enyhítése alapítványi, illetve pályázatokon nyert támogatások felhasználásával.
- Gyerekek segítési szándékainak és lehetőségeinek felhasználása.
- Nevelési és oktatási helyzetek során egyéni körülményeikhez való alkalmazkodás.

10. Külső kapcsolatok, együttműködés

Együttműködés a szülőkkel

Az iskola feladata, hogy a szülők és a pedagógusok egymás feladatait átlátva és elfogadva, közösen, együtt neveljék a gyerekeket.

Az iskola nyitott iskola, **a szülők** előtt nyitottak az ajtók, **aktív részesei lehetnek az iskolai életnek**. A **nyílt napokon** tanulás közben figyelhetik meg gyermekeiket. Kérdéseikkel, problémáikkal bármikor megkereshetik a tanítókat, szaktanárokat illetve az osztályfőnököket, patrónusokat. Ennek szervezett kereteit a **fogadóórák** biztosítják.

A program pedagógusai évenként több alkalommal szerveznek **"szülői beszélgetéseket"**, ahol az osztályt, vagy egy korosztályt érintő kérdéseket tudnak közösen megbeszélni.

A **szülők és a pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás** érdekében valamennyi osztály online szülői levelezőlistát működtet.

A félévi értékelés után minden szülőnek módjában áll gyermeke aktuális helyzetéről, tanulási eredményéről konzultálni. A tanév végi értékelések, bizonyítványosztás után családi beszélgetést tartanak a pedagógusok, amelyen a tanulókkal, a szülőkkel együtt beszélnek meg a tanév tapasztalatait, az egyes tanulók fejlődését.

Együttműködés a pedagógusok között

Nagyon fontos, hogy a tantestület minden tagja érezze, hogy számíthat kollégái segítségére. Ehhez a szemlélethez azonban nagyfokú bizalom szükséges. Minden tanítónak, tanárnak éreznie kell, hogy kollégája segítőkész, együttműködő szándékkal lép be a terembe. Nem az ellenőrzés, a hiba keresése, hanem a közös gondolkodás, az aktuális helyzetek optimális megoldása a cél.

Az egyéni bánásmód megvalósítása, a differenciáló tanulásirányítási módszerek alkalmazása nem könnyű feladat. Eleinte komoly segítséget jelent egy kolléga jelenléte, segítése, építő jellegű észrevétele, tanácsa. Fontos, hogy a felmerülő problémákat, nehézségeket ne kelljen takargatni, bátran lehessen segítséget kérni bármely kollégától.

11. A mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testedzés, testmozgás célja annak elősegítése, hogy a könnyű fizikai munka és a hatékony szellemi munkavégzéshez szükséges fizikai szintet minden tanuló elérje, és az oktatás ideje alatt megtartsa (ne essen vissza).

Növelni kell azon tanulók arányát, akiknél az iskolai testnevelés és sport kellő élettani hatást ér el, és testmozgásban gazdagabb életmódot folytassanak, mint jelenleg.

Alsó tagozat

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak

megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági mozgások alapfeltételeit.

A 2023/2024-es tanévtől intézményünk részt vesz az **Úszó Nemzet Programban**. Heti 2 óra úszásoktatáson vesznek részt az 1-2. évfolyamos tanulóink.

1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra
Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 27 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 27 óra
Manipulatív természetes mozgásformák 27óra	Manipulatív természetes mozgásformák 27óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35óra
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 +18 óra
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 7 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 7 óra

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 30+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 12+18 óra
Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra

Felső tagozat

A felső tagozaton a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó, komplex készség- és képességfejlesztés.

5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 17 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 17 óra
Sportjátékok: 52 óra	Sportjátékok: 70 óra	Sportjátékok: 55óra	Sportjátékok: 55 óra
Atlétikai jellegű feladatok:29 óra	Atlétikai jellegű feladatok:20 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 30 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 30 óra
Torna jellegű feladatok: 26 óra	Torna jellegű feladatok: 24 óra	Torna jellegű feladatok: 25 óra	Torna jellegű feladatok: 25 óra
Alternatív környezetben üzhető sportok: 23 óra	Alternatív környezetben üzhető sportok: 23 óra	Alternatív környezetben üzhető sportok: 20 óra	Alternatív környezetben üzhető sportok: 20 óra
Képességfejlesztés: 27 óra	Képességfejlesztés: 20 óra	Képességfejlesztés: 28 óra	Képességfejlesztés: 28 óra
Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra
Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra

12. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A pedagógiai program lehetőséget biztosít a gyerek személyiségének széleskörű kibontakoztatására.

Az iskolaválasztás során tájékoztatjuk a szülőket, arról, hogy az intézmény mire fordítja a szabadon tervezhető óráit, hisz ezek az órák szükségesek ahhoz, hogy az iskola pedagógiai céljai megvalósuljanak.

Ezt segítik a kötelező tantárgyakon felül választható foglalkozások is, melyek segítségével még több ismerethez jutnak, ezzel fejlesztve készségeiket, képességeiket.

Választható

- Tehetséggondozó és fejlesztő foglalkozások (tantárgyhoz, kompetencia területhez kapcsolódó)
- Versenyekre való felkészítő foglalkozások
- Sportkör, tömegsport
- Szakkörök: művészeti, digitális kultúra, nyelvi, irodalmi, énekkari tevékenység, báb 5-8. o.
- Felvételi előkészítő a 7-8. évfolyamon (matematika, magyar)
- Nyelvvizsgára készítő foglalkozás 8. évfolyam

Intézményünk személyi feltételei és az évfolyamonkénti tanulócsoportok száma nem teszi lehetővé a szabad pedagógusválasztást az első évfolyam indításakor és utána sem.

A tanulók viszont szabadon dönthetnek arról, hogy melyik tanórán kívüli foglalkozáson, szakkörben, tehetséggondozó körben vesznek részt.

A tanítók, tanárok minden tanév elején hirdetik meg a választható foglalkozások nevét, idejét, melyre a tanulók írásban jelentkezhetnek szülői engedéllyel.

13. Téma nap; Témahét; Projektoktatás

A *tanulókkal* való élményszerű foglalkozás új feladatok, új helyzetek elé állítja pedagógusainkat.

A **projektoktatás** egy új oktatási stratégia, mely kiválóan alkalmas a *tanulás tanulására* és ezáltal az élethosszig tartó tanulás megalapozására.

A **téma nap, témahét, projektoktatás** során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

Feladataink, melyeket meg kell valósítanunk

- A tudományosan igazolt alapvető ismeretek elsajátíttatását, a tanulás szervezését;
- Az együttműködésre, kooperációra való képességet;
- A kritikai gondolkodás képességét;
- Az egy életen át tartó tanulásra való előkészítést, a megújuló tudás szükségszerűségének megértését.

A projektoktatás területei

- környezettel/fenntarthatósággal kapcsolatos projekt /széles tantárgyi koncentrációt feltételez/
- valós élet problémáit feldolgozó projekt
- egy-egy tantárgyi témakörhöz kapcsolódó projekt
- gyakorlati *élettel kapcsolatos ismerettartalom feldolgozása*

A projekt módszer használatával tanulóink eredményesebbek, a csoportok tagjainak teljesítménye jobb, a diákok motiváltabbak, a tanulóknak nemcsak a kognitív, hanem az együttműködési képességei is fejlődnek.

A Téma napok, Téma hetek, Projektek osztály, évfolyamközösségekre, valamint iskolaközösségekre is szerveződhetnek.

14. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az iskolában minden tanulónak esélyt adunk a szociokulturális hátrányok leküzdéséhez, a hatékony felzárkóztató munka segítségével.

Különböző területeken jelentkező hátrányait kívántuk csökkenteni és ezzel elősegítve tanulóinknak majdani társadalmi beilleszkedését:

- Feladatunk a gyerekek szociális biztonságának a megteremtése, személyes érdekeltégüknek a felkeltése.
- Ismerjék meg a tanulók egymás kultúráját, a másságot.
- A taníthatóság biztosítása, hogy szociális gondok (étkezés, taneszközök hiánya, ruhátlanság) ne akadályozzák a gyerekeket tanulmányaikban.
- A rászoruló gyerekeket hatékony felzárkóztató munkával segítjük.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló pedagógiai tevékenységek

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását, megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetség gondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- az iskolai étkezési lehetőségek biztosítása /lehetőleg háromszori/
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

15. Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elő segíthetik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében - foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
 - a környezet fogalmával,
 - a földi rendszer egységével,
 - a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
 - a környezetvédelem lehetőségeivel,
 - lakóhelyünk természeti értékeivel,
 - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;
- a környezeti nevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:
 - minden évben a "Gyermekhét" projekt keretén belül a „Madarak és fák napja alkalmából” környezetvédelemmel kapcsolatos játékos vetélkedővel, akadályversennyel,
 - a Víz világnapja alkalmából rajzversenyen való részvétel;
 - a szárazelemgyűjtés megszervezése az iskolában.

A környezeti nevelés célja

- a helyi környezeti problémák megismertetése, megoldása
- a helyi környezeti értékek megismertetése és aktív megóvása (környezetvédelem)
- az ismeretközvetítésen keresztül aktív állampolgárrá nevelés
- szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása
- a fenntartható fejlődés előmozdítása
-

A környezeti nevelés megjelenése a tananyagban

A környezeti nevelés elsősorban az iskolai tananyag (minden tantárgy) szerves részét kell, hogy képezze, de támaszkodni kívánunk a tanórán kívül adódó lehetőségekre is.

A tanórán kívüli tevékenységek, melyek a környezeti nevelést segítik, a következők

- tanulmányi és osztálykirándulások (az anyagi lehetőségek függvényében)
- szakkörök
- táborok (pályázati lehetőség)
- akciók, szervezett tevékenységek (pl. iskolai körlet takarítása, hulladékgyűjtés)
- pályázatok, vagy saját erőforrásból (fásítás, parkosítás)

A környezeti nevelés megvalósításának színtere

- kötelező tanórai tantárgyak: biológia, fizika, kémia, osztályfőnöki óra, természetismeret, földrajz, rajz, történelem, magyar nyelv
- család, szülők bevonása a nevelési munkába – partnerkapcsolat kiépítése

Az intézmény működésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek:

A szavakban átadott tudás mellett nagyobb jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a környezeti nevelés eszméje az egész iskola működését hassa át.

- a globális, a helyi és a személyes jövőkép kialakítása
- természetvédelem
- fenntartható fejlődés
- biológiai sokféleség
- fogyasztási szokások
- fásítás
- szelektív hulladékgyűjtés
- egészséges táplálkozás
- lelki egészség fejlesztése
- az iskola víz- és energiahasználatának csökkentése
- környezetbarát anyagok használata (pl. füzetek, papírtálca helyett mosható tálca, stb.), hulladékcsökkentésre való törekvés
- egészséges életmód
- káros szenvedélyek elleni küzdelem
- saját település értékeinek megőrzése
- saját település gondjainak megismerése
- a környezetvédelem családi lehetőségei
- anyag- és eszköztakarékosság
- reklámok minősítése

Az iskolai környezet alakításának hagyományai

Az iskolai környezet esztétikus alakítása az ízlés nevelés nélkülözhetetlen része. A gyerekeknek meg kell küzdeni azokkal a rossz hatásokkal, beidegződésekkel, amelyeket esetleg a korábbi környezetükből hoztak: azokkal a negatív hatásokkal, amelyek az embert nap, mint nap érik. Az iskolai környezet igényes alakításával el kell érni, hogy példa legyen ez a világ a tanulók számára, ezáltal a negatív környezeti hatások veszítsenek erejükből. Az iskola szűkebb és tágabb világa harmóniát mutatva alakuljon.

Osztálytermeink képe - igazodva a tanulók életkori sajátosságaihoz - egészségügyi és esztétikai szempontból egyaránt megfelelő berendezési tárgyakkal illeszkedik az iskola egészéhez. Dekorációink anyagukban és tartalmukban a tárgyak, az iskolai élet, a gyerekeket érdeklő és a bennünket körülvevő világ sajátosságait, értékeit közvetítik. A természeti és a mesterséges környezet formái kiegészítik egymást.

Az osztálytermek gondozói a szaktanárok, az osztályfőnökök irányításával a gyerekek.

A folyosók egy egységes arculat kialakítását követik. A folyosók falaira elsősorban a tanulók és a tanítók munkái kerülnek.

Az udvar egyre inkább hozzájárul az esztétikus környezet kialakításához. Az udvar rendjének kialakításában a szülőket is bevonjuk. A fák, a bokrok, árnyékot biztosítanak, megóvásuk, pótlásuk folyamatos feladatunk.

A fent leírtak csak a tanulókkal közösen egybekötve valósulhatnak meg.

A védőnő bevonásával családi életre való nevelés és egyéb felvilágosító munka folyik.

16. A tanulók jutalmazásának elvei

Az intézmény pedagógiai munkájának egyik legfontosabb eszköze a gyermek, a tanuló jutalmazása. Lehetőleg minden olyan teljesítményt el kell ismerni, dicsérni és jutalmazni, amely az átlagos kötelességteljesítés szintjét meghaladja, ennek figyelemmel kísérése és alkalmazása minden pedagógus alapvető feladata. Fontos elem, hogy a jutalmazás dicséret megítélése nyilvános legyen, átlátható szabályok szerint történjen, s maga a jutalmazás is megkapja a jelentőségéhez mért nyilvánosságot.

- **Azt a tanulót**, aki képességeihez mérten
 - példamutató magatartást tanúsít,
 - folyamatosan kiváló vagy jó tanulmányi eredményt ér el,
 - az osztály vagy az iskola érdekében közösségi munkát végez,
 - iskolai vagy iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon, előadásokon vesz részt,
 - egyéb módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez – az **iskola jutalomban részesíti.**

- **Az iskolában – tanév közben elismerésként a következő jutalmazási formák adhatók:**
 - szaktanári dicséret,
 - osztályfőnöki dicséret,
 - nevelőtestületi dicséret,
 - tagintézmény-igazgatói dicséret.

- A dicséretnek lehetnek szóbeli és írásbeliek, dokumentálásuk a Kréta elektronikus naplóban és az ellenőrzőben történik.

- **Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő tanulmányi, közösségi munkát végző tanulók**
 - kiváló tanulmányi munkáért,
 - szaktárgyi teljesítményért,
 - a versenyeken nyújtott kimagasló teljesítményéért,
 - példamutató magatartásért,
 - kiemelkedő szorgalmáért,
 - a közösségben végzett munkájáért - **dicséretben részesíthetők.**

A dicséretről szóló **oklevelet, könyv vagy egyéb jutalmat** – iskolai vagy osztályközösség előtt adjuk át a tanulónak.

Három vagy annál több tantárgyból kapott dicséret alapján a tanuló: nevelőtestületi dicséretben részesül.

A tanév során kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók között kiosztásra kerülnek a

Kis Géniusz – Jelenléti országos tanulmányi verseny 1-6 helyezés

TettekÉsz – Kiváló tanulmányi eredmény, legalább megyei tanulmányi versenyen elért 1-3. helyezés, kimagasló kulturális és közösségi tevékenység

Év tanulója – Az adott tanévben legeredményesebb diák, aki a tanulmányi sikerek mellett magas színvonalú kulturális és közösségi munkával is kiemelkedik társai közül.

Az a nyolcadik osztályos tanuló, aki **nyolc éven át kiemelkedő tanulmányi eredményt** ért el, kiváló szorgalmat és közösségi munkát tanúsított, a nevelőtestület döntése alapján – **Dicsérő oklevélben, jutalomban részesíthető.**

A jutalmak odaítéléséről – a pedagógusok javaslata mellett, figyelembe vehető az osztályközösség vagy a Diákönkormányzat javaslata is.

17. A fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásának elvei

A tanulók fegyelmezésének elveiHa a tanuló a Házirendet megszegi, fegyelmező intézkedésben vagy fegyelmi büntetésben részesíthető.

- Elmarasztalás jár a Házirend megszegésén túl a szüneti, iskolán kívüli fegyelemsértésért, a társadalmi tulajdon elleni vétségért, a vállalt feladat hanyag végzéséért.
- A fegyelmező intézkedések mértékét az osztályfőnök, a nevelőtestület vagy a tagintézmény-igazgató határozza meg.
- A fegyelmező intézkedés alkalmazásánál érvényesítjük a fokozatosság és mérlegelés elvét, mely arányban van az elkövetett hibával.
- A fegyelmező intézkedés az elektronikus naplóba és az ellenőrzőbe is beírásra kerül.

Fegyelmező intézkedések

A fegyelmező intézkedés célja a tanuló időben kapjon a vétsége súlyával arányban álló figyelmeztetést. Fegyelmező intézkedésre szükség van: ha a tanuló a Házirend előírásait megsérti, átlépi a kulturált magatartás szabályait, veszélyezteti a tanórák, szünetek tanórán kívüli foglalkozások rendjét.

- Szóbeli figyelmeztetés
- Négy szemközt vagy osztály – esetleg iskolai közösség előtt.
- Írásbeli figyelmeztetés
- Írásbeli intés
- Megbízgatás, más juttatás visszavonása

- Az Írásbeli figyelmeztetés vagy Írásbeli intés, megrovás lehet:
 - szaktanári, tanítói
 - tanszobás nevelői,
 - osztályfőnöki,
 - tagintézmény-igazgatói.
- A fokozatosság elvének alkalmazásával – első alkalommal – szóbeli figyelmeztetés,
 - további rendetlen magatartás után – írásbeli figyelmeztetés, majd ezt követően írásbeli intés adható.
- Ha a tanuló a kötelességét vétkesen és súlyosan megszegi fegyelmi eljárás alapján –fegyelmi büntetésben részesíthető.
- A fegyelmi eljárás során hozott intézkedések fokozatai és formái:
 - megrovás,
 - szigorú tantestületi megrovás,
 - meghatározott kedvezmények megvonása,
- Fegyelmi eljárás szabályait a Nkt. előírásainak megfelelően kell betartani.
- Vétkes és súlyos kötelezettségzegésnek minősül:
 - agresszív magatartás, a másik tanuló megverése, bántalmazása,
 - az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, kábítószer vagy annak minősülő anyag) iskolába hozatala, fogyasztása,
 - szándékos károkozás,
 - az iskola pedagógusainak, alkalmazottainak, a tanulóknak emberi méltóságuk megsértése,
 - mindazon cselekedetek, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.
- A tanuló büntetését, fegyelmi büntetését írásba kell foglalni, azt a szülő tudomására kell hozni. (Ellenőrző, Elektronikus napló) Az intézkedést a szülővel alá kell íratni.
- A tanuló gondatlan vagy szándékos károkozása esetén a tanuló szülője – kártérítésre kötelezhető. A kártérítés pontos mértékét a körülmények figyelembe vételével az intézmény vezetője határozza meg.

18. Általános iskolai óratervek – Nyírbátori Tagintézmény

2020. szeptember 1-je után indult általános iskolai képzésekre az óraterv a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók között megjelent kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára és kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára alapján készült.

Óraterv az általános iskola 1-4. évfolyamára nappali rendszerű oktatásra

Tantárgyak	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7	5	5+0,5
Idegen nyelv		2	2	2+1
Matematika	4+1	4	4	4+0,5
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1			0,5
Matematika	1			0,5
Idegen nyelv		2	2	1
Maximális órakeret	24	24	24	25

Óraterv az általános iskola 5-8. évfolyamára nappali rendszerű oktatásra

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3+0,5
Idegen nyelvek	3+1	3+1	3+1	3+1
Matematika	4	4	3	3+0,5
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon és népismeret		1		
Természettudomány	2	2		
Kémia			1	2
Fizika			1	2
Biológia			2	1
Földrajz			2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
Szabadon tervezett órakeret	1	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom				1
Idegen nyelv	1	1	1	1
Hon és népismeret		1		
Dráma és színház			1	
Maximális órakeret	28	28	30	30

- A tantárgyi éves óraszámok 80%-át a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására fordítjuk. Több tantárgyból elegendő a törzsanyag elsajátításához az órák 80%-a, az órakeret fennmaradó 20%-át szabadon választott témák feldolgozására fordíthatja a szaktanár. Az intézmény specialitásából adódóan ezt a keretet a digitális kultúra bevonásával használjuk fel az egyes tantárgyaknál. A tantárgyi helyi tantervekben jelöljük azokat az óraszámokat, amelyeket a digitális kultúra alkalmazására fordítjuk a tantárgy keretében.
- A Szabadon tervezhető órákat a jogszabályi kereteknek megfelelően az iskola irányvonalához illeszkedve, a nevelőtestület és a szülők véleménye alapján terveztük.
- A szabad órakeret egyrészét az alapóraszámokban biztosított tantárgyak (magyar, matematika, idegen nyelv) óraszámának emelésére fordítottuk, illetve a 2-3. évfolyamon az idegen nyelv tanítására.

- A hon- és népismeret tantárgyat heti 1 órában a 6. évfolyamon tanítjuk. A dráma és színház tantárgyat heti 1 órában a 7. évfolyamon tanítjuk. Mindkét tantárgyat a szabad órakeret terhére állítottuk be az óratervbe.
- A természettudomány tantárgyakat a 7-8. évfolyamon diszciplináris bontásban tanítjuk.

A választott kerettantervek megnevezése

Az Oktatási Hivatal honlapján a „Köznevelés/Kerettantervek/A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók/Kerettanterv az általános iskola 1-4. és 5-8. évfolyama számára” oldalon közzétett kerettantervek közül:

Kerettanterv	Megjegyzés
Magyar nyelv és irodalom 1-4. évfolyam	
Matematika 1-4. évfolyam	
Etika 1-4. évfolyam	
Környezetismeret 3-4. évfolyam	
Élő idegen nyelv 1-4. évfolyam	angol nyelv
Ének-zene 1-4. évfolyam	
Vizuális kultúra 1-4. évfolyam	
Technika és tervezés 1-4. évfolyam	
Digitális kultúra 3-4. évfolyam	
Testnevelés 1-4. évfolyam	

Kerettanterv	Megjegyzés
Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam	
Matematika 5-8. évfolyam	
Történelem 5-8. évfolyam	
Állampolgári ismeretek 8. évfolyam	
Hon- és népismeret 5-8. évfolyam	6. évfolyam
Etika 5-8. évfolyam	
Természettudomány 5-6. évfolyam	
Kémia 7-8. évfolyam	
Fizika 7-8. évfolyam	
Biológia 7-8. évfolyam	
Földrajz 7-8. évfolyam	
Élő idegen nyelv 5-8. évfolyam	angol nyelv
Ének-zene 5-8. évfolyam	
Vizuális kultúra 5-8. évfolyam	
Dráma és színház 7-8. évfolyam	7. évfolyam
Technika és tervezés 5-7. évfolyam	„A” modul
Digitális kultúra 5-8. évfolyam	
Testnevelés 5-8. évfolyam	
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	

Általános iskolai óratervek - felnőttoktatás, esti munkarend

Óraterv az általános iskola 1-4. évfolyamára – felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	3
Matematika	4	4	4	2,5
Etika	1	1	1	1
Idegen nyelv (angol/német)	–	–	–	2
Technika és tervezés	–	–	–	0,5
Osztályközösség-építés	1	1	1	1
Környezetismeret	–	–	–	1
Ének-zene	0,5	0,5	0,5	–
Vizuális kultúra	0,5	0,5	0,5	–
Digitális kultúra	–	–	1	1
Összes óraszám	11	11	12	12

Óratervezés az általános iskola 5-8. évfolyamára – felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	3	3	2	2
Matematika	3	3	2	2
Történelem	1	1	1,5	2
Állampolgári ismeretek	–	–	–	0,5
Etika	1	1	1	0,5
Technika és tervezés	0,5	0,5	0,5	–
Természettudomány	1	1	–	–
Kémia	–	–	1	0,5
Fizika	–	–	0,5	1
Földrajz	–	–	1	0,5
Biológia	–	–	0,5	1
Idegen nyelv (angol/német)	2	2	2	2
Művészetek	0,5	0,5	0,5	0,5
Digitális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	–	–	1	–
Dráma és színház	–	–	–	1
Osztályközösség-építés	1	1	0,5	0,5
Összes óraszám	14	14	15	15

Gimnáziumi óratervek felnőttoktatás, esti munkarendben

Tantárgyi struktúra és óraszámok 2020. szeptember 1-től az iskolarendszerű felnőttoktatás 9-12. évfolyam számára, esti munkarendben

Tantárgyak	Évfolyam/ óraszámok			
	9.	10.	11.	12.
	Esti			
Magyar nyelv	1	1	1	1
Irodalom	2	2	2	2
Matematika	3	3	3	3
Történelem	2	2	2 (3)	2
Állampolgári ismeretek				0,5
Természettudomány			2	
Kémia	1	1		
Fizika	1	1		
Földrajz	1	1	2	2 (3)
Biológia	1	1		
Idegen nyelv (angol/német)	3	2 (3)	3 (4)	3 (4)
Művészetek			0,5	0,5
Digitális kultúra	1	1	0,5	
Osztályközösség-építés	1	1	1	1
Összes óraszám	17	17	17	17

A felnőttoktatásban a tervezési időkeret a 9-11. évfolyamon 36 hét, a 12. évfolyamon 32 hét.

A felnőttoktatás tantárgyi rendszerének jellemzői

- ✓ újdonságként jelenik meg a második idegen nyelv, amelynek célja egyrészt a felsőfokú tanulmányokra történő előkészítés, másrészt esélynövelés a munkaerő-piaci szerepvállaláshoz.
- ✓ folytatódik a felnőtt tanulók ismeretbővítése a művészeti ágakkal kapcsolatban,
- ✓ és választható programként új elemként, önálló tantárgyként megjelentek a programban a dráma és színház, valamint a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyak, amelyekben a tartalmi elemek kialakításánál figyelembe lett véve a felnőtt tanulók élethelyzete és életkora.
- ✓ Testnevelés tantárgy nem szerepel a kerettantervben és így a helyi óratervben sem, mert a felnőtt tanulónak nem kell részt vennie és az iskolának nem kell ezt biztosítania a köznevelési törvény 60. § (9) (c) pontja alapján.
- ✓ A 2021. évi LII. törvény 9.§ alapján **2021. V.28-tól nem kötelező a felnőttoktatásban a két idegen nyelv oktatása.** A nemzeti köznevelésről szóló törvény 60.§ (9) bekezdése egy d) ponttal egészült ki, amely szerint *a felnőttoktatásban a két idegen nyelv oktatása nem kötelező.* Az intézményben az elkészített óraterv a 2023-24. tanévtől a 9. évfolyamon már csak egy idegen nyelv oktatását tartalmazza.

A tantárgyi követelmények szem előtt tartva felnőttoktatás elsődleges feladatát, az érettségi követelmények teljesítésére történő felkészítést, megegyeznek mindazokkal, amelyeket a NAT és a nappali tagozatok számára készült kerettantervek megfogalmaznak.

Iskolánk a kerettanterveket évfolyam szerinti tagolásban építi be a helyi tantervébe, és kiegészíti helyi sajátosságokkal. A tantárgyi órakeret 10 %-ának felhasználását a helyi tantervben a kulcskompetenciák fejlesztésére fordítjuk. A szabadon tervezhető órakeret felhasználásánál a tantárgyak óraszámát emeltük meg. Ez valamennyi telephelyen és tagintézményben hasonló.

**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola Szegedi Tagintézménye**
6723 Szeged, Pósz Jenő u.2.

Pedagógiai program

(az intézményi pedagógiai program kiegészítése)

“Meg kell tanítani a gyerekeknek azt, hogy önmagáért élvezzék a tanulást, ne csak azért, hogy jó jegyeket kapjanak. Azok a gyerekek, akik élvezik a kihívások legyőzését, felnőtt életükben is keresni fogják a kihívást jelentő helyzeteket. Nagyobb valószínűséggel ragadnak meg új lehetőségeket, keresnek új módszereket, dolgoznak olyan feladatokon, amelyeknek nincs egyértelmű megoldása, és ösztönöznék másokat arra, hogy nehéz problémákon dolgozzanak.”

(Csíkszentmihályi Mihály)

Tartalomjegyzék

<u>Előszó</u>	4
<u>Tanítói hitvallás</u>	4
<u>Tanári hitvallás</u>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>Bevezető</u>	6
<u>Helyzetelemzés</u>	6
<u>1. Nevelési Program</u>	11
<u>1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai</u>	11
<u>1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok</u>	21
<u>1.3. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok</u>	25
<u>1.4. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok</u>	25
<u>1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai</u>	28
<u>1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje</u>	29
<u>1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje</u>	34
<u>1.8. A szülő, a tanuló és a pedagógus és az iskola partnerei kapcsolattartásának formái</u>	34
<u>1.9. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei, az alkalmassági vizsga szabályai</u>	37
<u>1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai</u>	38
<u>1.11. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv</u>	38
<u>2. HELYI TANTERV</u>	38
<u>2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését</u>	38
<u>2.1.1. Óratervek a 2012-es NAT alapján</u>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>2.1.2. Óratervek a 2020-as NAT alapján</u>	39
<u>2.2. A választott kerettanterv feletti óraszám</u>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>2.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei</u>	41
<u>2.4. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása</u>	42
<u>2.5. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja</u>	43
<u>2.6. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai</u>	46
<u>2.7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei</u>	46
<u>2.8. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje</u>	48
<u>2.9. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai</u>	51
<u>2.10. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei</u>	51
<u>2.11. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag</u>	51

<u>2.12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, programok, tevékenységek</u>	52
<u>2.13. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések</u>	55
<u>2.14. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek</u>	55
<u>2.15. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek</u>	58
<u>2.16. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei</u>	58
<u>2.17. Sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás</u>	58
<u>3. záró rendelkezések</u>	61
<u>A Pedagógiai Program érvényességi ideje</u>	61
<u>A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata</u>	61
<u>A pedagógiai program módosítása</u>	61
<u>A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala</u>	61

Előszó

“Az iskolának az a feladata, hogy a kérdést természetes és leküzdhetetlen szokásunkká tegye.”

(Örkény István)

Ez a pedagógiai program kiegészíti az intézményi pedagógiai programot. Csak azok a fejezetek szerepelnek benne, amelyek eltérnek az intézményi szinten megfogalmazott nevelési-oktatási feladatoktól, vagy kiegészítik az intézményi pedagógiai program hasonló fejezeteit.

A pedagógiai programunk kidolgozó általános iskolai tanítók és tanárok, akik hosszabb ideig dolgoztak az oktatás különböző színterein. Tapasztalataik alapján arra az elhatározásra jutottak, hogy a XXI. század gyermekének tanításához elengedhetetlen a pedagógiai módszerek újragondolása, a kooperatív oktatás megvalósítása. Célunk, hogy iskolánkból olyan tanulók kerüljenek ki, akik a társadalom hasznos tagjaivá képesek válni, ugyanakkor meg tudják teremteni a saját boldogságukat is. Fontosnak tartjuk, hogy az iskolás évek alatt diákjaink ne csupán kognitív tudásra tegyenek szert, hanem alkalmassá váljanak a megfelelő kommunikáció, a csapatban való együttműködés, problémamegoldás megvalósítására.

Tanítói hitvallás

“Ne akarjon a tanító az emberből más embert faragni, hanem tanítsa meg a maga megismerésére a maga tehetségeivel (...), s akkor áldott és gyönyörűséggel teljes lesz a munkája.”

(Cholnoky Viktor)

Osztálytanító pedagógusaink célja, hogy segítsenek megtalálni a gyermeknek önmagukat, saját hangjukat, céljaikat, melyhez elengedhetetlen a családi, szeretetteljes légkör megteremtése. Tanítóink felkészült, innovatív szemléletű pedagógusok, akiknek fontos a tudáselemek élményekhez kapcsolása.

Iskolánkban a szülő és a gyermek közös célért dolgozik; nálunk nem stressz az óvoda és az iskola közötti átmenet pontosan tudjuk, hogy a kis létszámú osztályokban hatékonyabb a fejlődés; érzelmileg és fizikailag is biztonságban érezheti magát mindenki; biztosítjuk, hogy diákjaink megtanuljanak tanulni és céljaikat elérni.

*“Mondd el, és elfelejtem.
Mutasd meg, és megjegyzem.
Engedd, hogy csináljam, és megértem.”*
(Kung Fu-Ce)

Pedagógusaink munkájuk során kiemelten fontosnak tartják az alábbi célkitűzések megvalósítását:

- az alsó és felső tagozat közötti átmenet megkönnyítését,
- hogy segítsük diákjainkat az új elvárásoknak megfelelő tanulási stratégiák kialakításában,
- hogy kis létszámú osztályokban biztosítsuk a tanuláshoz a nyugodt, megfelelő légkört, az emberi értékek közvetítését,

- az átlátható szabályokkal megvalósuló mindennapokat,
- egymás elfogadását,
- és a megalapozott pályaválasztás támogatását.

A pedagógiai program jogszabályi háttere

Törvények

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai

Rendeletek

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet. A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet
- 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

Előzmények

Az iskola megvalósításának ötlete már 2019-ben megfogalmazódott, de az oktatás-nevelés tényleges elindítása csak 2020 szeptemberében realizálódott. A 2020/2021-es tanévben az alsó tagozat négy évfolyamán indítottuk el az oktatás-nevelést, majd 2021 szeptemberében pedig a felső tagozat is megnyitotta a kapuit.

A Szegedi Tagintézmény működésének jellemzői

Az LMA Szegedi Tagintézmény programjának alaptéziseit, újító módszertani eljárásait a székhely iskola tiszteletben tartja.

- A LMA Szegedi Tagintézménye pedagógiai és szervezeti kérdéseit illetően teljes önállóságot élvez.
- A program működéséhez szükséges osztálytermeket (szerkezetileg egységes blokkban), higiénias és étkezési feltételeket az intézmény fenntartója biztosítja.
- Az LMA Szegedi Tagintézményében tanító pedagógusok a Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola állományában vannak.
- A LMA Szegedi Tagintézmény négy évfolyamos alapozó iskolamodellként indul, amely évfolyamonként egy-egy osztályt működtet, saját pedagógiai programja, helyi tanterve alapján. A 2021/2022-es tanévtől, igazodva a kerettantervi szakaszoláshoz, a program hat évfolyamossá bővül.
- Az első négy évfolyamon 2 tanítós, a felső tagozaton szaktanári rendszerben zajlik a képzés. A tanítóképzés szakkollégiumi és műveltségterületi rendszere lehetőséget biztosít arra, hogy egyes műveltségterületeken egy tanító négy-hat éven át dolgozzon egy-egy osztállyal. Így a gyerekek fejlődése tovább kísérhető, az átmenet során az 5. és 6. osztályban is biztosított a személyes kötődés.
- A 8. osztály után a gyerekek középfokú oktatási intézményekben, illetve a sajátos nevelési igényű, értelmi sérült tanulók speciális szakiskolákban folytathatják tanulmányaikat.
- Az intézményben párt nem működhet és párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható

tevékenység nem végezhető, amíg az intézmény gyermekek felügyeletét látja el. Világnézetének, lelkiismereti, politikai nézetének megvallására és megtagadására sem tanuló, sem szülő, sem pedagógus nem kényszeríthető.

Bevezető

Az intézmény hivatalos neve	Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola Szegedi Tagintézménye
Az intézmény címe	6723 Szeged, Pósz Jenő u.2.
Az intézmény székhelye	4400 Nyíregyháza, Báthory u. 5. sz.
Az intézmény alapítója	Leonardo Education Oktató és Szolgáltató Közhasznú Társaság
Az alapító címe	4400 Nyíregyháza, Vasvári Pál u. 12.2/6.
Az intézmény fenntartója	Esélytér Intézményfenntartó
A fenntartó címe	4400 Nyíregyháza, Csillag u. 3.
OM azonosító	200779
Alapfeladatai	A tagintézmény köznevelési alapfeladatai <ul style="list-style-type: none">• általános iskolai nevelés-oktatás• a többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése – oktatása

Helyzetelemzés

Tanuláson az ismeretszerzést, a képességek fejlődését, az attitűdök változását egyaránt értjük. A tanítási - tanulási folyamat értelmezésénél elsődleges leszögezni, hogy a tanuló felelős saját tanulásáért. A tanulókat érdekeltté, aktívvá kell tenni az ismeretszerzés folyamatában.

A tanulási folyamat szervezésénél a tanulók aktivitásának magas szinten való tartása érdekében a kutató, felfedező, cselekvéses tanulás kerül előtérbe. Így az ismeretközlő pedagógus és befogadó tanuló alapállás helyett a tevékenységközpontú tanulásra helyezik a hangsúlyt, ahol az együtt munkálkodó diákok, és pedagógusok közös tevékenysége folyik. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók előzetes tudásukat, tapasztalataikat is mozgósítsák, tevékenyen vegyenek részt a tananyag feldolgozásában, elsajátításában.

Kiemelt cél, hogy a pedagógusok megismerjék a tanulók sajátos, egyéni tanulási módjait, stratégiáit, stílusát és szokásait. Vegyék figyelembe fejlődési folyamat, ennek részeként a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozzák a tanulás szervezését. Ezzel segíthetik a gyerekeket az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerésében, módszereinek elsajátításában, és a tanulás iránti egyéni felelősség tudatosításában.

Mentál szakkör keretén belül minden felső tagozatos tanuló számára segítséget nyújtunk a tanulási stratégiák megkeresésében, a jegyzetelési technikák elsajátításában, a megfelelő időgazdálkodás kialakításában. Különös figyelmet fordítunk különböző stresszkezelési módszerek elsajátítására. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megfelelő önismerettel

rendelkezzenek, hiszen a megfelelő pályaválasztáshoz ez is elengedhetetlen. A mentál szakkör keretén belül foglalkozunk az illem témakörével, a kommunikáció nehézségeivel, konfliktuskezeléssel, bullying-gel.

Kiemelt figyelmet fordít a program a gondolkodási, a probléma-megoldási készségek, a kreativitás fejlesztésére, a döntéshozási képesség kialakítására. A cselekvéses, együttműködésre építő tanulási helyzetek alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál ehhez. Elengedhetetlen az optimális terhelés megvalósítása. Ha a diákok a tanulási helyzetek során saját képességeiknek, lehetőségüknek megfelelő feladatokkal dolgoznak, azokat sikeresen tudják megoldani, tanulási kedvük, motivációjuk állandósul. A tanulás így nem feladatként, hanem örömforrásként, önmegvalósítási lehetőségeként jelenik meg. Mindezek segítik a kulcskompetenciák kialakítását, fejlesztését.

Az iskola legfontosabb funkciói

Az iskola, a pedagógusok alapvető feladata a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, illetve elsajátításának az ellenőrzése (a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével). Fontos feladat az egymás szeretetére, tiszteletére, a családi élet értékeinek a megismerésére és megbecsülésére, környezettudatosságra való nevelés.

Az alapkészségek (olvasás, írás, számolás) elsajátításának biztosítása

A tanulók az 1-4. évfolyam életkori szakaszában tudományos igényű ismeretekkel, a legfontosabb magatartási és viselkedési normákkal, értékekkel találkoznak. Információt szereznek környezetükről, elemi összefüggésekkel ismerkednek meg, megtanulják megkülönböztetni a lényegest a lényegtelenről. Ennek megfelelően alapvető feladat az összefüggések felismertetése, a lényeg kiemelés technikájának készség szintre emelése. Az indulási hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása. A tanulók manipulatív és képi gondolkodásának megfelelően a tapasztalati ismeretszerzés időszakában főként a tevékenységközpontú tanítási stratégia segíti a meghatározott célok elérését. Az indulási hátrányok csökkentése és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében elsősorban a tudás megszerzését és alkalmazását szolgáló pedagógiai eljárások mellett szükség van az olvasási - számolási problémák gyors felismerése és kezelése.

A tanulócsoporthoz tartozó összetétele, a tanulók neveltségi állapota

A tanulócsoporthoz tartozó összetétele heterogén és a magatartás és tanulás területén is igen változatos képet kell mutatnia.

A nevelő – oktató munka feltételrendszerének alakulása

A tanítás jelenleg 9 tanteremben folyik. Az osztálytermek megfelelő nagyságúak, esztétikusak és kielégítő bútorzattal, felszereltséggel rendelkeznek. Mindezeket túl rendelkezik az intézmény fejlesztő és logopédiai szobával, orvosi szobával, étkezővel és tálalókönyhával valamint tornaszobával szertárakkal és udvarral.

Tíz interaktív panel segíti az oktatást. Meglévő eszközeinket a tantermekben és a rendelkezésre álló szertárakban tároljuk. Szakmai anyagaink, szemléltető eszközeink megfelelőek. A helyi program eredményes megvalósításához folyamatos eszközbővítést végzünk. A tornaszobával és udvarral is rendelkezünk, mely délelőtt és délután teljes kihasználtsággal működik. Itt tartjuk meg az iskola nagyobb rendezvényeit. A tornaszoba segíti a mindennapos testedzést megvalósítását.

A nevelő-oktató munka struktúrája

Az tagintézmény-igazgatója egyedül látja el az intézmény vezetését. A tagintézmény-igazgatójára hárul a szakmai munka ellenőrzése is. Ebben a tevékenységben a szakmai munkaközösség vezetői is részt vesznek.

Belső kommunikáció

A heti megbeszélések, a hirdetőtábla, a Facebook-csoport, honlap, Messenger chat –csoport valamint az éves program jelenti a folyamatos információ áramlását.

A nevelőközösség szervezettsége, felkészültsége

A nevelők szakos ellátottsága megfelelő. A pedagógus álláshelyek száma 18.

A nevelők önképzése és továbbképzése folyamatos, tudatos és tervszerű. A pedagógusok többsége jól kihasználja a szakmai önállóságból adódó lehetőségeket.

Az iskola (intézmény) személyzetéhez tartozik:

- 1 fő iskolatitkár
- 2 fő pedagógiai asszisztens
- 1 fő konyhai kisegítő,
- 2 fő takarító,
- 1 fő portás-karbantartó

Az iskola sajátos jellemzői

- 8 évfolyamos alapképzés
- eltérő tantervű összevont 1-8. osztályos képzés

Speciális feladatok

- tehetséggondozás
- felzárkóztatás
- integrált oktatás
- fejlesztő oktatás
- egyéni fejlesztés
- szakkörök

Az iskola munkájához szükséges személyi feltételek és eszközök biztosítása

A műveltségi területek feladataiból adódó célok megvalósításához a személyi adottságunk megfelelő. Az előre kiszámítható és váratlan változásokhoz alkalmazkodunk.

Eszközigény

- szemléltető eszközök és technikai berendezések beszerzése folyamatos
- iskolai könyvtár kialakítása és fejlesztése folyamatos
- számítógép park fejlesztése kialakítása folyamatos
- sporteszközök beszerzése, fejlesztése folyamatos
- az úszásoktatás lehetőségeinek megteremtése évenként feladat.

Az iskola jellemzői

A szülők és a gyerekek igényeihez alkalmazkodva sokféle lehetőséget biztosítunk a tanulók képességeinek kibontakoztatására, érdeklődésük kielégítésére a tantárgyi és tanórán kívüli programok terén.

Oktatási és nevelési módszereink megválasztásában az újítás és megújulás jellemző ránk. Az iskola egyéni arculatát meghatározó tényezők

- társadalmi környezet
- személyi és tárgyi feltételek
- benne folyó oktató – nevelő munka

Pozitív környezeti hatásokként jelentkeznek az új kisvállalkozások megjelenése, a feledésbe vesző közösségi szokások felelevenítése, a rokoni kapcsolatok ápolása, a környezet szépítése. A személyi és tárgyi feltételek jók. Hagyományokat szeretnénk teremteni az értékelés területén is. Az elért eredmények alapján év közben folyamatosan, év végén az iskolaközösség előtt dicséretben részesítjük azokat tanulókat, akik év közben kimagasló eredményeket értek el.

Az iskola élet- és munkarendje

A program éves működési rendje (évkezdés, évközi szünetek, tanévzárás stb.) megegyezik a Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola működési rendjével.

Az iskola hagyományos rendezvényei, programjai a következők

- IsKORA-kóstolgtató a leendő elsősök részére (augusztus utolsó napjaiban)
- Tanévnyitó ünnepség (szeptember 1.)
- Zene világnapja (október 1.)
- Emlékezés az Aradi Vértanúkra (október 6.)
- Megemlékezés a 1956-os szabadságharc tiszteletére (október 23.)
- Őszi egészségnap (október)
- Nyílt nap az iskola iránt érdeklődő diákok, szülők számára (november)
- Angol teadélután (november)
- Mikulásnap rendezvények (december)
- Adventi gyertyagyújtások (december)
- Karácsonyi vásár (december)
- Karácsony közös ünneplése (december)
- Magyar kultúra napja (január 22.)
- Nyílt nap az érdeklődő elsős szülők számára (január)
- Farsangi multság (február)
- Március 15-i ünnepség (március)
- Költészet napja (április 11.)
- Húsvéti készülődés (április)
- Zöld nap – Föld nap (április 22.)
- Anyák napja (május)
- Gyermeknap (május)
- Sportnap (június)
- Osztálykirándulások (június)
- Ünnepeles évzáró műsor (június)
- Nyári táborok (június utolsó hete)

A felsorolt programok nem tartalmazzák az osztályok által szervezett rendezvényeket színház és múzeumlátogatásokat.

Az iskolai programok költségeinek egy részét az Esélytér Intézményfenntartó Kooperatív Oktatásért Regionális Alapítvány fedezi. Amennyiben a kiadás a szülőket terheli, szükséges a kiadás elfogadtatása, jóváhagyása a szülői értekezleteken, jegyzőkönyvben rögzítve

megtörténik. Ennek híján a programot nem lehet a tanulók számára kötelezővé tenni.

Napirend

Az oktató-nevelőmunka 8:30-tól 16:00 óráig tart. 7:30-tól 8:30-ig valamint 16-17 óra között az iskola felügyeletet biztosít a tanulók részére. A nap beszélgetőkörrel kezdődik, ezt követik a különböző tanítási projektek és/vagy órák. Délután napközis foglalkozás keretén belül a tanulók elkészítik a házi feladatukat, valamint részt vesznek az iskola által biztosított szakkörökön érdeklődésüknek megfelelően.

Az iskolába való jelentkezés

Iskolánkban kis létszámú osztályok működnek, a maximális osztálylétszám 16 fő. Jelentkezéstől függően párhuzamos osztályok indítását is biztosítja az intézmény.

Leendő első osztályos beiratkozás

A beiratkozás előtt az elsős pedagógusok és a tagintézmény-igazgató tájékoztatót tart az érdeklődő szülőknek, akiknek ezután módjukban áll több bemutató órát, foglalkozást megnézni. A gyerekek számára novemberben kiscsoportos játszónap szervezésére kerül sor.

Jelentkezés lépései:

- Szándéknyilatkozat kitöltése
- Szülői kérdőív kitöltése

A gyerekek számára játszónap, a szülők részére kiscsoportos, illetve egyéni beszélgetések szervezése történik.

Beiratkozás 2-8. évfolyamig

Gyakori, hogy a már működő (2-8. évfolyam) osztályba szeretnének tanulót beíratni. A jelentkező tanulót abban az esetben tudjuk fogadni, ha valamelyik osztályban üresedés történik. A jelentkező tanuló számára próbanapokon való részvételt biztosítunk a kölcsönös ismerkedés érdekében.

1. NEVELÉSI PROGRAM

A köznevelési törvény értelmében a helyi pedagógiai program szabályozza az iskola nevelő-oktató munkáját a helyi igényeknek megfelelően.

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A gyerek szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási folyamat szervezésénél, a gyerekek szempontjait előtérbe helyezve, a következő elvekre figyel:

- A gyerekeknek joguk van "gyerekek lenni", életkori sajátosságait feltétlenül tiszteletben kell tartani.
- Nem csak "szenvedve" lehet tanulni, szükséges az élményszerű, felfedező tanulás.
- Fontos, hogy a diák saját tanulásának szervezésében érdekelt, aktív lehessen, együttműködő közösség tagjaként fordulhasson segítségért társaihoz, tanítóihoz.
- Nem a tanulót kell a tananyaghoz igazítani, hanem a tananyagot és az elsajátítás módját az adott gyerekhez.
- A hiba a tanulás szerves része. A tanulónak joga van hibázni, és a hibából tanulni.
- A bizalom, a nyugodt, elfogadó légkör, a pozitív megerősítés minden tanulónak alanyi jogon jár.
- Biztosítani kell a diákok számára, hogy kulturált, esztétikus és praktikus tárgyi környezetben tanulhassanak.

A pedagógus szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási helyzeteiben a pedagógus nem, mint minden ismeretek tudója és közvetítője van jelen, sokkal inkább együttműködő társként. Elsődleges feladata az optimális tanulási feltételek megteremtése, a szükséges eszközök, feladatsorok, a tevékenységrendszerek és az ismeretszerzés munkaformáinak végig gondolásával, megszervezésével. Feladata szükség esetén segítségadás, addig, amíg azt a tanuló vagy az adott tevékenység megkívánja.

Tudnia kell tapintatosan helyet adni a tanulói kezdeményezéseknek. Ugyanakkor tisztában kell lennie egy-egy készség, kompetencia kialakulásának lépcsőfokaival és azzal, hogy az adott gyermek éppen hol tart e folyamatban, hiszen megfelelő fejlesztő tevékenységet csak ennek birtokában tud biztosítani számára.

Fontos elvárás iskolánkkal szemben, hogy minden tanuló tovább gyarapítható ismeretanyaghoz jusson, felkészültségüket és műveltségüket úgy megalapozva, hogy valamennyien képességüknek megfelelő iskolatípusban folytathassák tanulmányaikat. Az előzetes felmérések eredményeként, a továbbtanulás szempontjából fontos alapkészségek kialakításán túl az idegen nyelv és számítástechnikai oktatás, művészeti oktatás és sport terén jelentkezik hangsúlyozott igény a szülők és gyerekek részéről.

A helyi szokások, viselkedési szabályok kialakításán, begyakorlásán túl olyan erkölcsi értékek kialakítása is feladatunk, amelyek birtokában tanítványaink képessé válnak az egyetemes emberi értékek befogadására.

A meghatározó értékek

Az iskola legfőbb feladata a tanulókhöz fűződő harmonikus érzelmi viszony kialakítása. A nevelő-oktató munkát a gyermek tisztelete és szeretete hassa át, mely minden gyermekre kiterjesztendő. A tolerancia és alkalmazkodás a különbözőség, a másság elfogadásának feltétele. Ki kell alakítani tanulóinkban a felelősséget önmagunkért és másokért. Mindez a személyiség szabadságán keresztül kell megvalósulnia. A pedagógusnak hinnie kell önmagában, nevelési elveiben és gyakorlatában, hinnie kell a nevelhetőségben, bíznia kell tanítványaiban, a tanítandó anyag fontosságában.

Értékközvetítés

A demokratikus iskola működését a Magyar Alkotmányban, valamint az emberi és gyermeki jogok kartáiban rögzített értékek szabják meg. Az iskola tanítási gyakorlatában az értékek egyensúlyára törekedve egy állampolgári eszménykép körvonalait vázolja fel:

- A biológiai lét értékei (az élet tisztelete, az egészség értéke).
- Az én harmóniájára vonatkozó értékek (önismeret, önművelés).
- A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek (tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia).
- A társadalmi eredményességre vonatkozó értékek (folyamatos tanulás, probléma érzékenység, kreativitás, szellemi tevékenység).
- A humanizált társadalom – és világnép értékei (hazaszeretet, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, a hazai és egyetemes emberi kultúra értékei).

Az iskola egyik kiemelt pedagógiai törekvése az alapvető erkölcsi és etikai értékek közvetítése, amelyek a tanulói, énkép kialakításának eszközei. A tolerancia és a kölcsönös tisztelet fejlesztése és kialakítása megkívánja, hogy túllépjünk az egyes tantárgyak keretein.

Az iskolai élet megtanítja a tanulók számára a demokratikus elvek tiszteletét, a konfliktusok hatékony elemzését és a különböző konszenzus-teremtő technikák gyakorlását. A tanulók által képessé válnak a felelősségteljes gondolkodásra, a logikus érvelésre, melyek alapvető elemek a demokratikus attitűdök kialakulása szempontjából.

Iskolai szinten fontos feladat az öntudatos, jogait és kötelességeit ismerő és érvényesítő állampolgár nevelésekor.

Általános emberi értékek

- becsületesség, igazság, jóság, szeretet, humanizmus, magyarságtudat, lokálpatriotizmus, hagyományőrzés.
- *A tudással, művelődéssel kapcsolatos értékek:* tudásvágy, érdeklődés, produktivitás (kreativitás, innovációs készség).
- *Az „én” harmóniájára vonatkozó értékek:* önismeret, önbizalom, önbecsülés, testi-lelki egészség, felelősség, felelősségtudat, felelősségvállalás, a szépség, az esztétikum, iránti fogékonyság
- aktivitás (kezdeményező készség), akaraterő, logikus gondolkodás, céltudatosság.
- *A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek:* kommunikációs és kooperációs készség, kulturális viselkedés, udvariasság, együttműködési készség, segítőkészség, barátság, az önzés leküzdése, tisztelet a szülők és a pedagógusok iránt.
- *A munkával kapcsolatos értékek:* szorgalom, figyelem, kötelességtudat, rendszeret, pontosság, kitartás, önálló munkavégzés képessége. Az iskola eredményességét nagymértékben befolyásolja a gyermekeknek a munkához való viszonya, hozzáállása, mentalitása, ezért elsődleges célunk a jellemnevelés.

Alkotó munkára nevelés területei

- A személyiség minél teljesebb kibontakozására való törekvés, a különböző tevékenységi formáknak az életkori sajátosságokhoz történő igazítása.
- Egységérték-egészséges életmód szemléletének kialakítása.
- Más-más értékrendek bemutatása – konfliktuskezelés.
- A másság elfogadása, elfogadtatása.
- A környezet igazodjon a neveléshez – minden a gyermeket szolgálja.

A tanuló a tanulás éve alatt átélt szokásokat, életstílust sajátítsa el, ezek beépüljenek be a személyiségébe, a későbbi élet során meghatározóbb legyen számára, mint az iskolában hivatalosan elsajátított tananyag.

Pedagógusaink vallják, hogy

- Az alapozó iskola elsődleges, kiemelt feladata a biztos alapkészségek kialakítása minden tanulónál.
- A tanulók számára annyi és olyan jellegű tevékenységre kell lehetőséget biztosítani, amennyire az adott fejlettségi fokán szükséges optimális fejlődéséhez.
- Cél, hogy a tanuló saját lehetőségeinek megfelelő, minél optimálisabb szintre juthasson egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével.

A tanulási esélyegyenlőség elve

- Kiemelt figyelmet fordítunk a tanulók esélyegyenlőségének javítására, megvalósítására.
- A diákok tanulást segítő képességeinek, családi háttérének, tanulási stílusának, érdeklődésének megismerése, az egyéni lehetőségekhez igazodó bánásmód, tanulásszervezés, az egyéni, rugalmas tanulási időkeret biztosítása, az alapkészségek, kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése, az árnyalt értékelési gyakorlat ehhez elengedhetetlen.
- Alapfeltétel az egyenlő bánásmód megvalósulása érdekében a differenciált nevelési és oktatási környezet, a szegregációmentesség és a diszkriminációmentesség biztosítása.
- A tanulási esélyegyenlőség feltételeinek megvalósulását az egész napos foglalkoztatás, a minden évfolyamra tervezett osztályidő nagymértékben segíti.

Tehetséggondozás

- A differenciált nevelési és tanulási környezete kiváló lehetőséget nyújt a tehetséggondozásra. Alapelv, hogy minden tanuló valamiben tehetséges, mindenki jó valamiben. A tehetséggondozás során cél, hogy minden tanulónak legyen lehetősége bármely területen tudása legjavát nyújtani.
- A tehetséggondozás meghatározó színtere a tanóra és a tanórán kívüli idő. A differenciált tananyag és tevékenységrendszer kiváló lehetőséget nyújt a heterogén tanulási környezetben a tehetséggondozás megvalósítására. Jó lehetőséget nyújt a tehetséges tanulók fejlesztésére a projekteken végzett munka, a kiselőadások, gyűjtőmunkák, témahetek gyakorlata, ahol nagyfokú önállósággal, magas színvonalon adódik lehetőség az egyéni tanulásra.
- Az egyéni lehetőségekhez mért, differenciált tanulási környezet megvalósításában látjuk a tehetséggondozás, a tanulási hátrányok kezelésének és az integrált oktatás megvalósításának lehetőségeit.

Erkölcsei nevelés

A nevelés célja, hogy a gyerekekkel megismertessük az etikus emberi magatartás értékeit, normáit:

- megbízhatóság, őszinteség, becsületesség, tisztesség,
- felelősségvállalás, együttérzés másokkal, a „másság” elfogadás,
- konfliktuskezelés készségének fejlesztése, kudarctűrés,
- mások tulajdonának tiszteletben tartása · önismeretre törekvés, önnevelés igénye, önmagunk vállalása,
- a társadalmi együttélés – a viselkedésbeli kulturáltság: udvariasság, illem, figyelmesség, segítőkészség, tisztelet, tolerancia a társak és felnőttek iránt, a család, a szülők szeretete, tisztelete.

Hazaszeretetre nevelés

Elengedhetetlen, hogy tanulóink ismerjék nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét.

Ennek érdekében a nemzeti ünnepeket a tanulók életkorához igazítva, érthető, élményt biztosító módon ünnepelik az osztályok (pl. események dramatizálása, feldolgozása, színhelyek végigjárása stb.).

A tanítók, tanárok törekednek arra, hogy a tanulóknak kialakítsák, ápolják a hazaszeretet érzését, a nemzeti önismeretet és más népek iránt érzett tiszteletet.

A tantárgyak kínálta lehetőségeket kihasználva, a pedagógusok lehetőséget biztosítanak forrásmunkák elemzésére, önálló kutatásokra, dokumentumelemzésekre, közös beszélgetésekre. A tananyaghoz, ünnepekhez kötődő kiállítások, múzeumi tárlatok megtekintése része ennek a folyamatnak.

Az erdei iskolák szervezésénél szempont, hogy a tanulók az ország különböző területeit megismerjék, különös tekintettel azokra a helyekre, ahol a népi kultúra értékei fellelhetők, falumúzeumok működnek. (Hollókő, Nyíregyháza, Szentendre, Ópusztaszer stb.).

Az Európai Unióhoz való csatlakozás szempontjából fontos, hogy a diákok ismerjék a közös Európában rejlő lehetőségeket, felkészüljenek az esetleges nehézségekre is. Mivel ők az Európai Unió polgáraként fogják felnőtt életüket leélni, már iskolás éveik alatt olyan ismeretek, tapasztalatok birtokába kell jutniuk, amelyek segítik megtalálni helyüket az európai nyitott társadalmakban.

Fontos, hogy az iskola a tantárgyak adta lehetőségekkel úgy éljen, hogy a tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Célunk a tanulók hazaszeretetének, nemzethez való kötődésének erősítése, nemzeti ünnepeinknek a tanulók fejlődési és értelmi sajátosságaihoz igazodó megünneplése.

Alapelveink

Oktató-nevelő munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt:

Alapelvünk, hogy

- A tanulókat az intézménynek fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre. Ennek feltétele a szilárd alapkészségek kialakítása.
- Az intézményben minden tanulónak esélyt kell kapnia szociokulturális hátrányainak leküzdésére, melyhez hatékony felzárkóztató munkára van szükség.

- A kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.
- Az emberi szuverenitás magába foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét. Ehhez fejlett kommunikációs képességre és viselkedéskultúrára van szükség. Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele.
- A megfelelő továbbtanulási irány reális önismeret kialakítását feltételezi.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Céljaink

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi–erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogságukat, boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Ennek érdekében:

- Célunk, hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén – a gyerekek okos szeretete hassa át.
- Célunk, hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk, hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzék meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a versenyszellemnek a kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget és az együttműködési képességet.
- Célunk, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Célunk, hogy lehetőleg minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő programokat, tevékenységi formákat.
- Célunk, hogy a nyolcadik osztály elvégzése után minden tanuló továbbtanuljon, az érettségit adó intézményekben továbbtanulók aránya érje el legalább a 80%-ot.
- Célunk, hogy olyan színvonalon és mértékben biztosítsuk iskolánkban a tárgyi és személyi feltételeket, hogy a gyermek és szülő egyaránt érezze: minden esélye megvan a gyermeknek az értelmi és érzelmi fejlődéshez.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink és érdekeink.
- Célunk az európai kultúra, szellem beépítése az alapműveltségbe.
- Célunk kialakítani az integrációs nevelésben való gondolkodást és tudatosítani, hogy európai állampolgárok is vagyunk.

Feladataink

Az oktatás-nevelés feladata, hogy

- az intézményben együtt élők, dolgozók kapcsolata az egymás tiszteletén, megbecsülésén alapuljon,
- a nevelő, oktató munkát a gyermek tisztelete, szeretete, érzelmi viszonya jellemezze,

- az egymással szembeni tolerancia jegyében az iskola elfogadja a másságot, az egyéniséget, az adottságbeli különbözőséget,
- a felelősségtudat kiépítése, amely együtt jár a követeléssel,
- a követelés személyre szabott és fejlesztő legyen,
- az iskola tartsa tiszteletben az egyén és a közösség szabadságát,
- a tanulás szervezési eljárásaiban törekszik a - humán és reálműveltségi területek, valamint a tárgyi tudás és a kommunikációs készségek egyensúlyára - a gyerekek aktív foglalkoztatására - gyerekek hazaszeretetének, magyarságtudatának erősítésére
- a sokszínű tevékenységével biztosítson lehetőséget a tehetségekkel és a tanulásban lemaradókkal történő együttes foglalkozásra,
- - mivel az élet a legfontosabb érték – a testi, lelki egészséges életmódra nevelést kiemelten kezelje, hangsúlyozza a környezeti nevelés fontosságát,
- felvételi elbeszélgetés során vesszük fel tanulóinkat,
- iskolánk tanulóitól elvárjuk a közösen meghatározott értékek és normák elfogadását.

Eljárások, módszerek

Elvárások a nevelők célmegvalósításához, eszközök, eljárások

- Legyenek jártasak a tudományokban és a nevelés művészetében!
- Igyekezzenek minél több értéket közvetíteni, egységes követelményrendszert kialakítani!
- Munkájukban legyenek igényesek, pontosak és fegyelmezettek!
- Nevelőmunkájukban a gyermekcentrikusság, tolerancia, egyéni bánásmód és türelem tükröződjék!
- Szeressék tanítványaikat!
- Működjenek együtt a szülőkkel és az intézmény kapcsolatrendszerével!

Legfontosabb nevelési tényező

- egyéni pedagógiai hitelesség,
- egészséges életvezetés,
- életigenlő, konstruktív optimizmus.

A pedagógiai munka színvonalának emelését a következő tényezőkön keresztül valósíthatjuk meg

- szilárd, biztos ismeretek nyújtása a tanulóknak,
- a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása,
- az önálló ismeretszerzési igényének kialakítása,
- hatékony tanulási módszerek elsajátítása,
- a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása,
- a műveltségbeli különbségek kiegyenlítése.

Pedagógiai tevékenységünk középpontjában a gyermek sokoldalú személyiség- és képességfejlesztése áll.

Célunk:

- tiszteletet ébreszteni az emberi értékek – tárgyi, művészeti, erkölcsi – iránt,
- az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak a kialakítása

A nevelőtestület pedagógiai kultúrájának folyamatos emelésének útja: nevelési és oktatási témájú előadások, továbbképzések szervezése, a legújabb pedagógiai módszerek megismerése, egységes nevelési és oktatási eljárások, követelményrendszerek kialakítása. Hagyományaink ápolása, a nemzeti kultúra közvetítése.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai nevelésének, oktatásának valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tanítási-tanulási folyamat szemléleti egységét, szolgálják a tanulók személyiségének fejlesztését.

A kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése

Az iskolai oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy a diákok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek saját sorsuk, lehetőségeik alakításához. Ez a folyamat igen differenciált, a tanulók egyéni lehetőségeihez szükséges igazítani.

Az iskolai tevékenységek, tananyagtartalmak, módszerek alkalmazása során kiemelt figyelmet fordítunk az anyanyelvi, az idegen nyelvi kommunikáció, a matematikai, természettudományos, a digitális kompetenciák folyamatos, differenciált fejlesztésére.

A pedagógusok által alkalmazott tevékenység központú tanulásszervezés, a felfedező, problémamegoldó tanulási helyzetek, a kooperatív tanulás, a beszélgető-körök sokasága jó terepet jelent a kulcskompetenciák folyamatos fejlesztéséhez. A differenciált, egyéni sajátosságokhoz igazodó tanulásszervezés biztosítja, hogy minden egyes tanuló esetében saját szükségleteinek megfelelően történjen a kulcskompetenciák fejlesztése. Az esztétikai, művészeti kifejezőképesség fejlesztésére mind a tanórai (dráma, tánc, ének, hon és népismeret, etika) kereteken belül, mind a szabadidőben nagy súly helyeződik. A szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőképesség és a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére kiválóan alkalmas a tanulók együttműködésére, kölcsönös felelősségére építő kooperatív tanulási helyzetek sokasága, az önálló döntésen, egyéni felelősségen alapuló rétegmunka gyakorlata, valamint az integrált nevelésből adódó, társakért érzett felelősség kiemelt szerepének hangsúlyozása.

A tanórai lehetőségeken túl az aktív diák-önkormányzati élet terepet biztosít a tanulókat és a közösséget érintő helyzetek demokratikus megoldásának gyakorlására. A szociális érzékenységet fejlesztő tevékenységek rendszeresek a programban (gyűjtések, támogatások szervezése).

A kompetenciaterületek nagy részben fedik egymást, egymásba fonódnak. A személyközpontú iskolai szemlélet, a problémamegoldó, kreatív, a tanulók önállóságára és együttműködésére építő, differenciáló adaptív tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadó, a különbségeket értéként kezelő légkör, az integrált nevelés megvalósítása jó terepet biztosít a kulcskompetenciák fejlesztéséhez.

A NAT az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Önismeret és társaskultúra fejlesztése

Az iskola pedagógusai kiemelten fontosnak tartják, hogy segítsék a gyerekeket önmaguk megismerésében, reális értékelésében, elfogadásában.

A pedagógusok értékelő munkáját a pozitívumok kiemelése, az elért eredmények megerősítése jellemzi. A hibák elfogadása, azok közös végiggondolása, kijavítása természetes. Fontos a belátás erősítése az ítékezés helyett. Fontos a társaktól érkező értékelés is. Az integrált nevelés személyiségfejlesztő hatása az énkép, az önértékelés kialakításában is érvényesül. A gyerekek elfogadják sérült társaikat, elismerik teljesítményüket, tudatosan bennük, hogy mindig a saját lehetőségeikhez célszerű mérni az elért eredményeket.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Társadalmi elvárás, hogy a tanulók elsajátítsák, gyakorolni tudják az aktív, sorsáért, közösségéért felelősséget vállalni tudó léthez szükséges tudásokat, készségeket. Erre a tantárgyi keretek – Ember és társadalom műveltségi terület – számos lehetőséget kínálnak.

E mellett szükséges az olyan iskolai, tanórai környezet, amely az aktív állampolgári léthez fontos tevékenységek gyakorlására alkalmasak. Demokráciát csak demokratikus légkörben lehet tanulni.

A demokratikus iskolai, tanórai lét, a pedagógusok – diákok együttműködésére, egymás tiszteletére építő helyzetek segítik a tudatos „iskolapolgárra”, majd állampolgárrá nevelést. Ha a diákok nem csupán a pedagógusok utasításainak végrehajtói, hanem saját iskolai életük, tanulásuk szervezői lesznek, megtapasztalják a döntések és felelősségek súlyát, összefüggéseit. A tanulók aktív részvételére építő, döntési és felelősség vállalási helyzeteket biztosító tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadást erősítő kooperatív munka alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részkapességek (tolerancia, döntés, együttműködés, kommunikáció, érvelés, elfogadás stb.) gyakorlására.

Kiemelten fontos az iskolai élet demokratikus megszervezése, a diákképviselő, a diák önkormányzat működtetése. A közös szabályalkotás, éves és havi tervek összeállítása, a diákok véleményének kikérése és tiszteletben tartása az adott csoportot, osztályt, iskolát érintő kérdésekben elengedhetetlen a tudatos állampolgárrá neveléshez.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Új kihívásként jelenik meg az iskolai gyakorlatban a gazdasági, a gazdálkodás, a pénz világára vonatkozó tapasztalatok, ismeretek tudatosításának, rendszerezésének igénye. Társadalmi elvárás, így része a felnőtt életre való felkészítésnek, hogy a tanulóban kialakuljon az értékteremtő munka, a pénzügyi javakkal való ésszerű gazdálkodás igénye.

Az iskolai nevelésnek fontos szerepe van abban, hogy a diákok – életkori sajátosságaikhoz igazított módon – tapasztalatokat szerezzenek a gazdasági élet különböző területeiről. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy tudatos fogyasztóvá váljanak, legyenek képesek mérlegelni saját fogyasztói magatartásukat, tanuljanak meg a pénzzel ésszerűen bánni. Fontos, hogy el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, marketinghatások és a valós igényeik és lehetőségeik között.

A gazdasági nevelés során érdemes kihasználni a tantárgyak nyújtotta lehetőségeket, és a beszélgető-köröket is.

E mellett az iskolai élet különböző területein – vásárok szervezése, osztálypénzzel való gazdálkodás, pénzügyi tervek készítése – adódnak lehetőségek a gazdasági ismeretek mélyítésére.

A rendszeres jótékony célú rendezvények bevételeinek célszerű felhasználásának végiggondolása, megszervezése, elosztása szintén fejleszti az erőforrásokkal való felelősségteljes magatartás kialakítását. Az évente megrendezésre kerülő zsupp-vásár pedig – felnőtt segítség mellett – közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a diákok a gazdasági

életről.

Fenntarthatóság, környezettudatosságra nevelés

A felnövekvő nemzedékre hárul az a feladat, hogy képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására. Ehhez olyan tevékeny, kreatív gondolkodásmóddal rendelkező diákokra lesz szükség, akik átlátják a természet, a társadalom, a fogyasztói szokások összefüggéseit, és felelősséget éreznek egyéni és közösségi tetteikért.

Kisiskolás kortól kezdve tudatosítani kell tanulóinkban, hogy tevékenyen részt tudnak venni környezetük megóvásában. A saját környezet rendben tartása, a szelektív hulladékgyűjtés, a közösen végzett udvar, erdő stb. takarítások, az állatok védelme, téli etetése mind arra adnak lehetőséget, hogy érezzék, ők is sokat tehetnek természet értékeink védelmében. A víz, a levegő és az egyéb világnapok közös, aktív megünneplése ugyanezt a célt szolgálja.

Nagy figyelmet szükséges fordítani a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a gyerekek érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet minőségi változásainak megismerésére, elemi szintű értékelésére, a környezeti értékek felismerésére és megbecsülésére, kialakul a felelősség érzése.

Fontos a tanulóinkban kialakítani, hogy a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés érdekében fontos tudatosítani a tanulóinkban, hogy

- a környezet minőségének megőrzése, fenntartása és javítása egyéni s közös kötelesség,
- minden egyes ember képes hozzájárulni a környezet védelméhez,
- a természeti erőforrásokat észszerűen kell felhasználni,
- a környezet az emberiség közös öröksége.

A környezeti nevelés célja a környezetükért felelős, környezetéért tenni tudó, a környezetszennyezés veszélyeit felismerő tanulók nevelése.

A környezeti nevelés célja, hogy erősítse a tudatosságot, teremtsen lehetőséget a környezetvédelem gyakorlására, aktív részvételen alapuló magatartás kialakítására a környezetvédelemben és a természeti erőforrások ésszerű és előrelátó felhasználásában. A környezeti nevelésnek az életkori sajátosságoknak megfelelő módon az oktatás minden szintjén, valamennyi tantárgyban meg kell jelennie. Ennek érdekében ki kell alakítani a tanulóinkban:

- a környezettudatos magatartást,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő életvitelt,
- a környezet szeretetét, védelmét,
- az egészséges életmód igényét.

Testi és lelki egészségre nevelés

Az iskolára egyre nagyobb felelősség hárul az egészséges életmódra való nevelés területén. Nem csak a betegségek megelőzésére szükséges figyelni, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, tiszteletére is. Az egészségneveléssel kapcsolatos munkát az osztályfőnökök segítő szakemberekkel együttműködve koordinálják. Az egészségnevelésben segítő szakemberek: az iskolaorvos, a védőnő, gyógypedagógusok, tanítók és tanárok.

Az egészségnevelés fő színterei: tiszteljék sérült társaikat.

A pedagógusok személyes példájukkal, őszinte beszélgetésekkel, a dramatikus helyzetek kínálta átéléssel segítsék a gyerekeket abban, hogy képesek legyenek, életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni. Segíteni kell a tanulókat a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkohol és drogfogyasztás) kialakulásának elkerülésében. Tájékoztató előadások, őszinte beszélgetések, filmek elemzése, mind-mind lehetőséget kínálnak erre.

A pedagógusok továbbképzése fontos annak érdekében, hogy felkészülten, támogatást nyújtva tudják kezelni ezeket a helyzeteket.

Az önértékelés fejlesztése, a döntési helyzetek gyakori átélése segít abban, hogy a fiatalok saját

értékeik szerint cselekedjen. Tudatosítani kell bennük, hogy felelősek saját döntéseikért. Erre a drámapedagógiai módszerek alkalmazása is lehetőséget teremt.

A pedagógusok személyes példáikkal ösztönzik a tanulókat az erőszakmentes kommunikáció elsajátítására, használatára. A beszélgetőkörök, az együttműködésen alapuló kooperatív tanulási helyzetek kitűnő alkalmat biztosítanak ennek gyakorlására.

A cél, hogy a tanulóknak olyan kapcsolata alakuljon ki a tanítókkal, tanárokkal hogy szükség esetén bizalommal forduljanak hozzájuk. E mellett gyakran tartanak különböző szakemberek, orvosok, pszichológusok előadásokat. Ezek az előadások inkább ismereteket nyújtanak, és szintén nagyon fontosak.

- Szakórák, szaktárgyi ismeretek az egészséges életmódról
- Mindennapos testnevelés, mindennapos testmozgás
- Szűrővizsgálatok az egészségi állapot felmérésére
- Tanácsadás diákoknak, tanítóknak, tanároknak, szülőknek
- Adott esetben külső intézmények segítségének igénybevétele

Az egészségnevelés területén alkalmazott módszerek

- Prevenációs foglalkozások, megbeszélések osztályfőnökök, szaktanárok vezetésével
- Az egészséges táplálkozás kritériumainak érvényesítése az iskolai étkezésben
- Egészséges és biztonságos iskolai környezet, megfelelő higiéniai feltételek kialakítása
- A mindennapos testnevelés és mindennapos testmozgás, szükség esetén gyógytestnevelés biztosítása
- Tömegsport rendezvények, szabadidős programok szervezése
- A veszélyeztetett diákok segítése szülők, segítő szakemberek bevonásával
- A tanárok felkészítése a drog, az alkohol és a dohányzással kapcsolatos esetek kezelésére

Az egészségügyi szűréseket az iskolaorvos és a védőnő végzi. Az eredmények alapján az iskolaorvos, felveszi a kapcsolatot a családokkal, a pedagógusokkal, gyógytestnevelővel.

Az egészséges életmódra nevelés fontos színtere az iskolai testnevelés óra. A mindennapos testnevelés keretében diákjainknak heti öt testnevelés órájuk van. Az iskola fontosnak tartja az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását. Ennek színterei az osztályfőnöki órák, a természettudományos és a testnevelés órák. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát, ismerjék fel a vészhelyzeteket és sajátítsák el, mikor és hogyan kell segítséget, mentőt hívni. Életkoruknak megfelelő mértékben sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély nyújtási módokat.

Önálló szabadidő-felhasználásra nevelés

A szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére nevelés nagyon fontos feladat. Új társadalmi kihívást jelent, hogy szűkülnek a közösségi terek, a szabadidő eltöltésének lehetőségei individualizálódnak, hódítanak a számítógépes játékok.

A nap során a diákok szabadidejük jelentős részét az iskolában, társaik között töltik. Ez jó lehetőséget teremt a közösségi terek bővítésére, a társakkal együtt töltött szabadidős tevékenységek értéként való megélésére.

A reggeli beszélgetőkör, a közös beszélgetés, egymás felé fordulás, a napi feladatra való hangolódás színtere. A délelőtti, mozgással, szabad levegőn töltött idő, az ebéd utáni pihenés, olvasás, mesehallgatás is a hasznos szabadidő eltöltésére mutat példát.

A szabadidős foglalkozások során a pedagógusok által kezdeményezett mozgásos-, népi-társas- és egyéb játékok lehetőséget biztosítanak a közös tevékenységek örömeinek átélésére. A szabadidő során cél, hogy többféle lehetőségek közül tudjanak a diákok választani. A délutáni foglalkozás a szabadidő hasznos, fejlesztő eltöltésére biztosítanak lehetőséget. A zenei

foglalkozások szervezését a városban működő zeneiskola is segíti.

A városban működő szakosztályok többféle sportolási lehetőséget biztosítanak a diákok számára.

Pályaorientáció, felkészülés a felnőtt életre

Az iskolának feladata, hogy felkészítse tanulóit a további iskola- és pályaválasztásra. Fontos az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése, a különböző pályák, foglalkozások tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utak tartalmának minél szélesebb megismerése, a lehetőségek és a vágyak összehangolása.

Lehetőség szerint ismerjék meg a tanulók a különböző foglalkozásokat, ha lehet gyakorlati kipróbálás útján is.

Fontos tudatosítani a fiatalokban, hogy életük során pályamódosításra is kényszerülhetnek, így az egész életen át tartó tanulás fontosságára is utalunk.

A sajátos nevelési igényű tanulók továbbtanulását a szülők a gyógypedagógus segítségével gondolják végig. A különböző szakiskolák lehetőséget biztosítanak arra, hogy az érdeklődők mélyebben megismerhessék az iskola működését, és az elsajátítandó szakmát.

A pályaorientáció kialakítása hosszabb folyamat, a különböző tanórai, tanórán kívüli területek, iskolai és családi tevékenységek összehangolásán alapul.

1.2.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Személyiségfejlesztés (kompetenciák, önmegvalósítás önképzés)

Az alapelvekből következő kiemelt pedagógiai törekvés a személyiségfejlesztés. A gyermekközpontú alapkoncepció és a program követelményközpontú felépítése az alapvető tanulói készségek, képességek és jártasságok fejlesztését szolgálja. Ennek elemeit alkotják az ismeretszerzési és ismeretfeldolgozási, a szóbeli – írásbeli – képi kifejező és az idő- és térbeli tájékozódási képesség, jártasság fejlesztéséhez vezető folyamat fontos eleme – az ismeretek átadásán túl – a tanulói önmegvalósítás (szabadon választható foglalkozás) és az önképzés (tehetség gondozás) segítése.

A személyiségfejlesztés céljai

- A tanulói személyiség megismerése és megismertetése
- Önmagához való viszonyának alakítása, a „saját én” keresése.
- Környezetéhez való viszonya legyen pozitív
- Önálló, aktív, felelősségteljes személyiség kialakítása
- Az alapvető emberi értékek felszínre hozása, megerősítése, gyakorlatban való alkalmazási képességének kialakítása
- Kommunikációs zavarok megelőzése, a konfliktusok kezelése

A személyiségfejlesztés feladatai

- Keressük meg a gyermek személyiségében rejlő, magatartását meghatározó okokat!
- Vizsgáljuk meg a gyermek motiváltságait, akarati tulajdonságait!
- Segítsük elő a reális önértékelés, önbecsülés képességének kialakítását, önbizalom építését!
- Önismeretének, problémamegoldó képességének fejlesztése,

- Olyan tulajdonságok fejlesztése, megerősítése, amelyekkel önálló, felelősségteljes döntést tud hozni,
- A családból hozott pozitív hatások kiaknázása, felerősítése, negatív nevelési minták, szokások ellensúlyozására való törekvés,
- A család, a környezet, az iskola nevelői tényezőinek összehangolására való törekvés,
- Pozitív példaadással a humán értékek közvetítése és a személyiségjegyek közé való beépítése,
- A kommunikációs készség kialakítása és megfelelő technikák alkalmazása, konstruktív konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakorlatban történő alkalmazása.

Módszerei

- személyes fejlődést, önismeretet segítő beszélgetések,
- megfigyelés,
- fejlesztő interjú,
- társismereti tréningek,
- modellkövető viselkedés,
- élménybeszámolók, ötletbörze.

A problémamegoldó gondolkodás kialakítása, az információ értelmezése és feldolgozása

Napjaink információs feladatai az iskola számára az adatok minőségi szűrését is jelenti. Ennek érdekében szükséges a problémamegoldó (értelmes, kreatív, kritikai) gondolkodás fejlesztése. Az iskolához és tanulókhöz érkező nagy mennyiségű információ értelmezése és feldolgozása, a kialakított kompetenciák (készségek, képességek, jártasságok) működtetése a tehetségek felismerését, gondozását és fejlesztését kívánja meg. Mivel a tanuló ennek a folyamatnak alkotó részese, ezért kreativitása és innovációs törekvése fontos építőkövei a tanítás tanulás fontos szakaszának. Az iskola nevelési programjának tartalmaznia kell az iskola egészségnevelési és környezetnevelési programját. Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismertetésével.

Cél a természet megismertetése, annak szeretetére, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében. A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik felelősségteljesen vesznek részt a közügyének intézésében, és óvják, ápolják környezetüket.

Egészséges életmódra nevelés

A program fontos feladata az egészséges életmódra való nevelés erősítése, mely nem egy-egy tantárgy kizárólagos feladata, hanem az integráció során beépül valamennyi képzési terület tartalmi, fejlesztési elképzeléseibe. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy egyik legfőbb értékünk az egészség, annak védelme, ápolása. E folyamatban fontos helyet kap a helyes táplálkozás- és mozgáskultúra kialakítása, az egészségkárosító tényezők elutasítása, a megelőzés fontosságának felismerése. A mentálhigiénés problémák kezelése és megoldása, a családi értékek megőrzésére való törekvés a tanuló tevékenységek fejlesztésének általános elemek. A nevelőmunkában segítségünkre vannak az iskolai sporttevékenységek.

Testi nevelés

A nevelés lehetőséget nyújt a testi képességek fejlesztésén túl a lelki élet alakítására, jellemformálásra, akaraterő, küzdeni tudás fejlesztésére, a helyes önértékelésre, a kudarcélmény leküzdésére. A testi nevelés minden pedagógus feladata.

Nemzeti értékeink megismerése – tanulmányi kirándulás

Az iskola által lehetőség szerint támogatható, iskolán kívül megszervezett programok:

- alsó tagozatban: tanulmányi kirándulás, úszásoktatás,
- alsó, felső tagozatban: tanulmányi kirándulás,

A tanulmányi kirándulás, a fenntartóval történő egyeztetés után valósítható meg.

Családi életre nevelés

- a család és az iskola közös feladata tudatosítani a gyerekekben, hogy a társadalom legkisebb, de az egyén számára legmeghatározóbb közössége a család.
- Tudatosítani kell a tanulóknak a családi munkamegosztás szükségességét, a családi hagyományok, ünnepek ápolásának fontosságát, a szülők iránti szeretetet, az egymás iránti tolerancia, felelősségtudat fontosságát.

Esztétikai nevelés

Feladatunk a szépség iránti fogékonyság alakítása, az ízlés fejlesztése, mely valamennyi tanórai foglalkozás feladata.

Tanórán kívüli nevelési lehetőségek

- iskolai ünnepek
- színházi előadások
- hangversenyek, múzeumok, levéltárak rendezvényeinek a látogatása, azon való részvétel
- művészeti szakkörök
- sporttevékenységek,
- tantárgyi tehetséggondozó szakkörök
- nyelvoktatás

Etikai nevelés

Minden évfolyamon megvalósul.

A személyiségfejlesztés feladatai

Az intézmény személyiségközpontú iskolának vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt fektet a tanulók személyiségének fejlesztésére. Arra törekszik, hogy a személyiségfejlesztés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés megvalósítására sokoldalú lehetőséget biztosít az egész napos nevelés.

Az iskola programja, a tanítók hitvallása az iskola szellemisége elfogadja, természetesnek tartja, hogy minden gyerek, fiatal más és más, önálló személyiség.

Fontos a tanórai keretek között megvalósuló személyiségfejlesztés, a tananyag és a szabadidő-tevékenységek által nyújtott lehetőségek kihasználása.

Emellett elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerése valóban megtörténjen, ne csupán tanulmányi eredményeik alapján legyenek információk az adott diákról. Ehhez gyerekek mélyebb megismerése szükséges. Teret kell biztosítani a tevékenységek más formáinak, a reggeli beszélgető-körök mellett a játéknak, más szabadidő-tevékenységnek is, amelyben bárki lehet eredményes és a közösség hasznos tagja. Ennek érzése pozitívan hat a tanulók egész személyiségére, erősíti az elfogadást.

Az iskola fontosnak tartja a diákok reális önismeretének, önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A személyiségfejlesztés legfontosabb lépcsője, hogy a tanulók tisztában legyenek saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azt. Ennek reális ismeretében valósulhat meg a személyiségfejlesztés bonyolult feladata.

A program pedagógusainak értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, mintát nyújt a gyermekek számára.

Hasznos e célból a szöveges értékelés gyakorlata is, hiszen nem egy érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fontos a tanulók önértékelése is, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket.

Az integrált nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon nagy. Az iskola tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. Megtanulják, hogy mindenki felelős a társáért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre.

Iskolánkban olyan pedagógiai munkát szeretnénk végezni, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Nevelési módszereinket az alábbiak szerint válogatjuk meg:

Elemi tevékenységet irányító nevelési módszerek:

- tapasztalás, cselekvés (játék, utánpótlás, azonosulás)
- szoktatás
- követelés (célok, feladatok)
- a tudatosítás nevelési módszerei
- meggyőzés (erkölcsi tudatosság formálása)
- jutalmazás, büntetés
- a tudatos tevékenységet befolyásoló nevelési módszerek
- akaratnevelés (motivációs rendszer kiépítése)
- jellemformálás (világnézet formálása)

A fenti kritériumoknak ismeretében, az életkori sajátosságnak megfelelően, az alábbiakra fordítunk kiemelt figyelmet, elsősorban az osztályfőnöki órákon, a reggeli beszélgetőkörökön, az etika tantárgy keretében, valamint az életgyakorlat alprogrami foglalkozások alatt.

Az iskola nagy hangsúlyt fektet a tanulók képességének kibontakoztatására, amelynek célja a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztése a nevelő-oktató munka során. Tevékenységünk alap gondolata, hogy a mindennapi munkát multikulturális tartalom töltsze meg.

Az intézmény fő célkitűzései között szerepel

- A szülővel való kapcsolat ápolása, szorosabbá tétele, amelynek egyik útja, hogy az iskola olyan programokat kínáljon, ahol a diák-szülő-pedagógus hármas harmonikus együttléte biztosítható, és amely közös élmények a családok és az iskola közötti kapcsolatot erősítik és a különböző generációkat közelebb hozzák egymáshoz.

- Feladatunknak tekintjük tanulóink iskolai sikerhez juttatását, ezzel alapozva meg azt a törekvésünket, hogy az életben boldogulni tudó, sikeres diákokat bocsássunk ki az iskola falai közül. Az egészséges sikerorientáltság, céltudatosság, amely nem fajul karrierizmussá, képessé teszi a gyerekeket a kudarcok elviselésére, sőt a negatív tapasztalatokon edződve, azon felülkerekedve további eredmények elérésére sarkall.
- A harmonikus személyiség kialakításának nélkülözhetetlen feltétele a belső harmónia, az egészséges lelki élet, ezért törekszünk a szubjektív életminőség-érzésének javítására.
- Célja, hogy minden gyerek tudásszintje emelkedjen, és része legyen sikerélményben az osztálymunka során. A többféle képességet felszínre hozó tananyag összeállításánál elsődleges cél a tanulók magasabb szintű gondolkodásának előmozdítása egy központi téma köré szervezett csoportmunka segítségével. A speciális munkaszervezés lehetőséget ad a pedagógusnak arra, hogy a feladatok sikeres végrehajtása érdekében megtanítsa a gyerekeket a csoporton belüli együttműködési normákra, a meghatározott szerepek elsajátítására. A tanárnak az óra során alkalma nyílik a csoport egésze és a csoporttagok egyedi munkájának követésére, és az osztályon belüli hierarchikus rendnek a megváltoztatására, amely alapján véve felelős a csoporton belüli egyenlőtlenség kialakulásáért.
- Ha jó közösségi iskolát szeretnénk létrehozni, akkor az iskolát nyitottá kell tenni. Jellemző, hogy szülők aktív szerepet vállalnak az iskola életében, cserébe az iskola olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyeket nem csak a diákok, hanem a szülők is igénybe vehetnek.
- Az iskola egyre növekvő mértékben kíván teret adni a közös élményszerzésnek, amelynek egyik hatékony eszköze a széleskörű tanórán kívüli játékos foglalkozások, logikai és táblajáték-foglalkozások.

1.3. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A fejezet nem került önállóan kidolgozásra. Az intézményi pedagógiai program hasonló fejezetében megfogalmazottak az intézményben is alkalmazhatók.

1.4. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulók közösségi emberré nevelése, szocializációja az iskola kereti közt főként az osztályközösséghez kapcsolódik. Itt zajlik a tanulók közös életének jelentős része és az iskola fő funkciója, a tanulás is. Figyelemmel kívánunk lenni az osztályon belüli tevékenység és szerepstruktúrára.

A főbb szerepkörök

- Alaptevékenység (szervezés, rendteremtés) irányítása.
- Másodlagos tevékenység (segítségnyújtás, védelem, együttérzés).
- Marginális tevékenység (ünnepek, sport, farsang, hangulatteremtés).
- Intellektuális közvetítés (tájékozottság, vélemény, közvélemény befolyásolása).
- Emocionális közvetítés (szórakozás, kirándulás).

Közösségfejlesztés az oktató-nevelő munkában Az iskola pedagógia sajátosságának megjelenése az egyes képzési szakaszokban a következő közösségfejlesztő nevelőmunka folyik: Alsó tagozat (1-4. évfolyam) Az iskola kiemelt feladata a szilárd alapkészségek tanítása. Az anyanyelv tanítása során az 1-4. osztályban tanítók a tanulók már meglévő tudását fejlesztik, tervszerűen alakítják, illetve gazdagítják az olvasást és a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot. Az osztály-, illetve órakeretben folyó tevékenységek feladata az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése. A szociális hátrányok és a tanulási nehézségek leküzdését segítő felzárkóztató tevékenységek az órarendbe illesztve történnek. A beszédhibás gyerekekkel logopédus foglalkozik.

A tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését szolgálja

- A szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését környezetünk megismerésének és megóvásának igényét egyrészt a környezetismeret tantárgy tanításának óráin, másrészt a séták, kirándulások alkalmával alakítjuk ki tanulóinkban.
- Iskolai sportköri foglalkozás.

A NAT-ban megfogalmazott nevelési célok megvalósításának módjai a tantervekben kerültek részletes kifejtésre.

A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladat, hiszen a gyerekek mindig valamilyen közösség (család, iskola, nemzet stb.) részei. Fontos, hogy a tanulóknak kialakuljon a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit.

Az iskolai élet keretein belül, az egész napos iskolai gyakorlatban számtalan lehetőség adódik erre.

Az intézmény pedagógusai tanulásszervezések során gyakran alkalmazzák a kooperatív (páros, csoportos) tanulás gyakorlatát. Ezekben a helyzetekben szükséges a társak közötti együttműködés, a közös felelősségvállalás, a közös tevékenység megvalósítása. Ezáltal fejlődik a véleményformálás, az érvelés, a vita és az elfogadás tudománya.

Tanulási helyzetekben együttműködésre törekszenek a tanulók, így egymás legyőzése helyett egymás segítése, társuk teljesítményének elismerése válik értékévé.

Közösségfejlesztő hatású a sérült gyerekekkel, fiatalokkal való folyamatos törődés, elfogadva, hogy ők is a közösség teljes értékű tagjai. Ehhez a tanítók, tanárok példaértékű magatartása is szükséges.

Fontos, hogy a tanulók felelősek saját környezetükért, annak kialakításában, rendben tartásában részt kell, vállaljanak. A közösség érdekében végzett munka elismerése a társak és a pedagógusok részéről egyaránt fontos.

A tananyag összeállítása is kínál lehetőséget arra, hogy más közösségek (más népek meséi, indián legendák stb.), más sorsú emberek életével megismerkedjenek a gyerekek, ezzel fejlesztve elfogadásukat, nyitottságukat.

Fontos, hogy érezzék, a közösség tagjaiként tudnak segíteni nehezebb körülmények között élő társaiknak. Az iskolában gyakoriak a gyűjtések beteg, szociálisan hátrányos helyzetű, nevelőotthonban élő, vagy menekült gyerekek megsegítésére.

Az osztályközösségek alakítását szolgálják az osztályonkénti évnyitó kirándulások, az évfolyam rendezvények, az osztály szintű kirándulások, színház- és múzeumlátogatások.

Az iskola fontosnak tartja a különböző évfolyamra járók egymás közötti kapcsolatainak az erősítését, az iskolaközösség alakítását is.

Szokássá kell válnia, hogy a magasabb évfolyam osztályai patronálják a kisebbeket, ezáltal jobban megismerhetik egymást.

A karácsonyi vásár, a közös, meghitt ünnepek, a farsang a húsvéti készülődés, mind az együvé tartozás érzésének kialakítani szolgálják.

A személyre szabott tanulástámogatást biztosító szervezeti keretek és tanulásszervezési eljárások

Többfunkciójú teremberendezés

Az intézmény osztálytermeinek berendezésénél elsődleges cél, otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a frontális, a kooperatív kiscsoportos vagy páros, illetve az elkülönült, egyéni munkavégzésre. Ezért a nehezen mozdítható padok helyett mobilizálható, körül ülhető asztalok, a könnyű helyváltoztatást biztosító, szabadidő- tevékenységekhez is alkalmas székek, szőnyeg és babzsákfotelek találhatóak a termekben.

A nyitott polcokon találhatóak a különböző tanulást segítő kiadványok, kézikönyvek, eszközök, ezzel is segítve a diákok önálló tanulását, feladatvégzését. Fontos része a termeknek a matracokból, puha párnákból kialakított meleg sarok, amely a beszélgető-kör, kiscsoportos olvasás, vagy nyugodt pihenés, játék helyszíne. Fontos cél, hogy otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a többszintű tanulásszervezés megvalósítására, az infó kommunális eszközök napi szintű használatára.

A differenciált tanulásszervezés

Egy-egy osztályon belül, különböző szinteken lévő, tanuló közös tanulása folyik. Ahhoz, hogy mindez gördülékenyen működjön, új tanulásirányítási módszerek alkalmazása szükséges.

Fontos, hogy a tanulók önálló feladatvégzése, páros vagy kiscsoportos munkája megvalósuljon, ez biztosítja a pedagógus számára a tanulási folyamat többszintű, egyéni sajátosságokhoz igazodó szervezésének lehetőségét. Ezért a frontális tanítás gyakorlatát ritkán alkalmazzák a program pedagógusai. A leggyakrabban alkalmazott tanulásszervezési módok a kooperatív tanulás, a differenciált rétegmunka, az individualizált tanulás.

A kooperatív tanulás

A kooperatív feladatvégzés

- lehetővé teszi, hogy a tanulók meg lévő ismereteiket mozgósítva közös megoldási stratégiát dolgozzanak ki.
- Fejleszti az együttműködési készséget; alakítja a vélemények különbözőségének tiszteletét, a kulturált vita, érvelés tudományát.
- Biztosítja, hogy a csoporttagok eltérő nehézségű feladatrészek elkészítésével járuljanak hozzá a csoport közös munkájához. Ezzel egymás elfogadása, a különböző teljesítmények elismerése fejleszthető.

Optimális esetben a kooperatív tanulásban minden tanuló részt tud venni. Heterogén csoportösszetétel esetén - az egyenlő részvétel érdekében - biztosítani szükséges a csoporttagok egyéni lehetőségeihez igazított differenciált részfeladatokat, tevékenységeket. Előfordul azonban, hogy egy-egy tananyagrész ezt nem teszi lehetővé. Ekkor a többi tanuló közös munkavégzése alatt nyílik lehetőség arra, hogy a pedagógus, felszabaduló idejét hasznosítva, egyéni, intenzív fejlesztőmunkát végezzen azokkal a diákokkal, akiknek erre szükségük van. A páros munka során az egymást segíteni tudó diákok közös munkája folyik. A tanulók megtapasztalják, hogy számíthatnak egymásra, társaiktól bármikor kérhetnek segítséget.

Egyéni feladatvégzés, differenciált rétegmunka

A differenciált tanulás-szervezés meghatározó munkaformája a tanulók önálló, egyéni feladatvégzése.

Ez megvalósulhat differenciált rétegmunkaként, amikor a diákok a szerint kapnak feladatokat, hogy az ismeretszerzés, készségfejlesztés mely fokán állnak, milyen tevékenység szolgálja

optimálisan a fejlesztésüket.

A szintek nem merevek, akár blokkon belül lehet váltani. Az a cél, hogy indirekt tanítói irányítással a diákok maguktól válasszák a szintjüknek megfelelő feladatot, tevékenységet. Amennyiben az osztály légköre baráti, elfogadó, az állandó megerősítő visszajelzés nem marad el, a hiba a tanulási folyamat természetes velejárójaként jelenik meg, hamar kialakul a reális önértékelés képessége.

Individualizált tanulás

A differenciált rétegmunka mellett az egészen személyre szabott individualizált tanulás gyakorlata is fontos:

- a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésénél,
- kiemelkedően tehetséges tanulók esetében,
- lassan haladó, társaitól lényegesen lemaradó gyerekek esetén,
- egyéni szükségletek, helyzetek (pl. hosszabb hiányzás) esetén.

A felsorolt tanulás-szervezési eljárásokat az intézmény pedagógusai nem tekintik véglegesnek, a további fejlesztés lehetőségein közösen gondolkoznak, tudva, hogy nagyfokú tudatosságot, komoly előkészületet igényel a tanulási helyzetek olyan megszervezése, hogy minden tanuló számára valóban hatékony legyen.

1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Ennek a fejezetnek a tartalma megegyezik az intézményi pedagógiai program hasonló fejezetének tartalmával.

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- érettségi, komplex szakmai vizsgák, tanulmányok alatti vizsgák, felvételi vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek feladatlapjainak összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek szervezése, lebonyolítása,
- tehetséggondozás, felzárkóztatás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok elvégzése,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális és sportprogramok szervezése, ezeken való részvétel,
- megbízás alapján osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken, munkaközösségi értekezleteken

- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, osztály kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztályterem rendben tartása és dekorációjának kialakítása
- az osztályban tanító tanárokkal, gyógypedagógusokkal, fejlesztő pedagógusokkal, ifjúságvédelmi felelőssel, a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógussal, szülői munkaközösséggel való együttműködés.

Az osztályfőnököt az igazgató bízta meg minden tanév augusztusában, elsősorban a pedagógiai alkalmasságot és a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok, törzslapok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Órát látogat az osztályában.
- Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje

Sajátos nevelési igényű tanulók

Az integrált oktatás lényegéből adódóan, optimális gyereklétszám (maximum 16 fő) mellett, osztályonként általában 2-3 sajátos nevelési szükségletű diák tanul ép - sokszor kiemelkedően

tehetséges - tanulótársával együtt.

Tudatos integrálásról akkor beszélhetünk, ha

- a sérülés tényével, mértékével, a fejlesztés irányával és lehetőségeivel a pedagógusok és a szülő tisztában vannak,
- biztosított a szakember, a gyógypedagógus folyamatos jelenléte, közreműködése, így megvalósul a szakszerű rehabilitáció, rehabilitáció,
- az integrált tanuló fejlődése objektíven, meghatározott időnként ellenőrizhető.
- Az iskola dokumentumai tartalmazzák az integrációval kapcsolatos feladatokat, elveket, tartalmakat.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésekor az iskola pedagógiai programja, helyi tanterve összeállítása során figyelembe vette a köznevelési törvény, a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben foglaltakat.

Kiemelt cél az integrált nevelés során, hogy

- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a számukra megfelelő tartalmak közvetítése által valósuljon meg, segítse a sérült tanulók önállóságának fejlesztését, a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedését.
- Az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- Valósuljanak meg, illetve váljanak az iskola pedagógiai programjának, tanítási gyakorlatának tartalmi elemévé a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák.
- A sajátos nevelési igényű tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés tartalma ne terhelje túl, az alkalmazott módszerek egyéni lehetőségeikkel összhangban legyenek.

A sikeres együttnevelés érdekében

- A sajátos nevelési igényű tanulók számára biztosítani szükséges a speciális tantervet, tankönyveket, tanulási segédleteket, speciális gyógyászati, életvitelt segítő technikai eszközöket.
- Szükséges figyelmet fordítani a szülők szemléletének alakítására, az elfogadó attitűd kialakítására.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a diákok érzékenyítésére, a segítő, támogató, elfogadó szemlélet kialakítására.
- Elengedhetetlen a pedagógusok szemléletének alakítása (elfogadás, tolerancia, empátia), módszertani felkészítése továbbképzések segítségével.

A pedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- A tananyag tartalmak meghatározásánál, a tananyag feldolgozásánál, a szabadidő-tevékenységek kezdeményezésében figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók sajátos jellemzőit.
- A tanórai foglalkozások során épít a szakértő véleményekben foglaltakra.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, egyéni haladási ütemet biztosít a sajátos nevelési igényű tanulók számára.
- A tanulásszervezés során igazodik az egyéni sajátosságokhoz, differenciált munkaformákat alkalmaz.
- Igazodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Együttműködik a segítő szakemberekkel, a gyógypedagógus javaslatait beépíti a tanítási folyamatba.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása, a rehabilitáció, rehabilitáció biztosítása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók - a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően -

sérülésüktől függően, a szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével - rehabilitációs célú fejlesztő terápián vesznek részt.

A felső tagozatos tanuló SNI diákok tantárgyi támogatását – élve a köznevelési törvény nyújtotta lehetőséggel – tantárgyi rehabilitációs órák segítik.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek célja

- a sajátos nevelési igényű tanulók sérült funkcióinak helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, illetve a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.

A rehabilitációs fejlesztést az adott sérülésnek megfelelő végzettségű gyógypedagógus végzi. A pedagógusok – a differenciált óravezetés mellett – szaktantárgyi fejlesztő/rehabilitáló foglalkozásokkal is segítik a sérülésből adódó hátrányok kompenzálását.

Kiemelten fontos a pedagógusok, gyógypedagógusok munkájának összehangolása az optimális fejlesztés megvalósítása érdekében.

A gyógypedagógiai rehabilitáció megvalósulhat osztálytermi keretek között, illetve egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás formájában.

A gyógypedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- Együttműködik a pedagógusokkal, segíti a pedagógiai diagnózist, a szakértői vélemény értelmezését.
- Segíti a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni igényeihez igazodó optimális környezet kialakítását.
- Segítségnyújt a speciális segédeszközök kiválasztásában, beszerzésében.
- Figyelemmel kíséri a sajátos nevelési igényű tanulók haladását, javaslatot tesz a fejlesztés irányára.
- Egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő tevékenységeket végez.
- Együttműködik a pedagógusokkal, a tantestülettel.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel.

Kiemelkedően fontosak a háttérképességek fejlesztését célzó mozgásterápiák.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő. A kifejtett alapelveken túl együttnevelésükhöz szükséges a megfelelő gyógypedagógus foglalkoztatása, a speciális tanterv, tankönyvek használata.

Az iskola helyi tanterve részletesen tartalmazza – évfolyamokra lebontva - az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak vonatkozó fejlesztési feladatokat, tartalmakat, követelményeket.

A beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók

A beszéd fogyatékos és a súlyos tanulási, beilleszkedési, magatartás, figyelem és a részképesség zavarral küzdő tanulók esetében nem, vagy nehezen határozhatók meg egységes jellemző jegyek, tünetek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

A magatartás és figyelemzavarral küzdő tanulók esetében törekedni célszerű

- Egyénhez igazított követelmények, elvárások megfogalmazására.
- Egyéni lehetőségekhez igazított következetes szokásrend kialakítására.
- Egyéni lehetőségekhez, szükségletekhez igazodó tanulási környezet kialakítására.

- A szabályok kialakítására, azok belsővé válásának segítésére.
- A belátásra épülő nevelési helyzetek megteremtésére, resztoratív technikák alkalmazására.
- A tanuló viselkedéséhez igazított, a pozitívumokat kiemelő visszajelzések alkalmazására.
- Az önmagához mért fejlődés segítésére gyakori pozitív visszajelzésekkel.
- A művészetekben rejlő lehetőségek tudatos felhasználására.
- A tanuló optimális helyének megválasztására.
- Együttműködésre a kortárs csoporttal, a családdal.
- Együttműködésre a segítő szakemberekkel, szervezetekkel.

A részképesség zavarral (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) küzdő tanulók fejlesztésének elvei

- A tanulók fejlesztése gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus közreműködését igényli.
- A tanulók fejlesztése differenciáltan, egyéni haladási ütemben, egyéni fejlesztési elv alapján történik.
- Diszlexia, diszgráfia esetén szükséges a lassított tempójú, egyéni sajátosságokhoz igazított olvasás, írás tanítás lehetőségének biztosítása, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése.
- Kompenzáló technikák kialakítása és alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.
- Szükség esetén speciális eszközök (auditív eszközök, gépi írás, szövegszerkesztő, helyesírás ellenőrző programok) használatának biztosítása.
- Diszkalkulia esetén kiemelten szükséges az észlelés, érzékelés, emlékezet, gondolkodás összehangolt fejlesztése, a téri relációk fejlesztése, a szerialitás erősítése.
- A tanulási helyzetek során a tapasztalás, a manipuláció, a matematikai eszközök használatának előtérbe helyezése szükséges.
- Egyéni szükségletekhez igazított gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Szakértői vélemény alapján az értékelés alóli felmentés alkalmazása lehetséges.

Autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók

Az autizmussal élő tanulókra jellemző a társas kapcsolatok a kommunikáció, és bizonyos gondolkodási képességek, illetve sémák minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Jellemző a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható zavar, károsodott verbális és főként nonverbális kommunikáció, a rugalmas viselkedés képességének alacsony foka vagy hiánya, a mentalizáció sérülése. A tüneteket tekintve az autista tanulók között igen nagy különbségek mutatkoznak, így nehezen határozható meg egységes jellemző jegyek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

Az autista tanulók fejlesztésnek alapelvei

- Cél az egyéni képességek, lehetőségek szintjén elérhető legmagasabb fokú szociális adaptáció.
- A szociális, kommunikációs, gondolkodási készségek speciális módszerekkel történő kompenzálása. A meglévő készségek folyamatos fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő készségek folyamatos fejlesztése.
- A tananyag speciális módszerekkel történő átadása.
- A gondolkodás rugalmatlansága miatt szükséges az elsajátított ismeretek folyamatos alkalmazása, az ismeretek általánosításának, új helyzetekben való használatának

- tanítása.
- A túlterhelés elkerülése érdekében szükséges az információk szűrése.
- Az egyenetlen fejlődésből adódóan a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem lehet építeni, a hiányzó alapozó funkciót be kell illeszteni az új funkció fejlesztésébe.
- Szükséges a segédeszközökkel berendezett környezet, eszköztár, vizuálisan segített kommunikációs rendszer kialakítása.
- Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása is szükséges lehet.

Gyermek és ifjúságvédelem, szociális hátrányok enyhítése

Általános feladatok

Hátrányos helyzetet jelenthet a családok anyagi helyzete, a munkanélküliség, az ingerszegény környezet, a családok szerkezetében bekövetkező változások (válás, új kapcsolat), és esetenként a nem megfelelő nevelési eljárások alkalmazása, a családon belüli agresszió.

Fontos, hogy a pedagógusok, a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek tudomást szerezzenek a hátrányos helyzet meglétéről, okairól. Ebben segít például a beszélgető-kör, osztályidő, ahol az őszinte, elfogadó légkör lehetőséget nyújt az egyéni problémák, helyzetek megfogalmazására. Kiemelt szerep hárul az osztályfőnökökre, kiknek feladata az osztályban tanító valamennyi kolléga tájékoztatása, bevonása az adott probléma kezelésébe. Egyéni helyzetek mérlegelése után érdemes a társak bevonása is, amennyiben az nem sért személyiségi jogokat, és a társak, a közösség tud segíteni a fennálló probléma kezelésében.

A hátrányos helyzetű tanulók esetében kiemelten fontos a szülői házzal való kapcsolattartás, az elfogadó, bizalomra építő együttműködés kialakítása, fenntartása, a közös feladatok, teendők megfogalmazása. Erre alkalmat nyújtanak a szülői beszélgetések, a szülőkkel közös iskolai programok.

E mellett szükséges lehet különböző támogató lépések, szolgáltatások biztosítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányaikat, javítják a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét. Anyagi nehézségek esetén fontos az étkezési támogatás, tankönyvtámogatás, alapítványi támogatások biztosítása. Segítséget jelent a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok figyelemmel követése és a szülők informálása a különböző támogatási lehetőségekről.

Családi helyzetből adódó hátrányok esetén szükség lehet családsegítő szakemberek, pszichológusok, szociális munkások bevonására. Fontos az együttműködés megvalósítása a szülők, az osztályfőnökök, pedagógusok, a gyermekvédelmi felelős, a Családsegítő Szolgálat, Pedagógiai Szakszolgálat, valamint a segítő szakemberek között.

Konkrét teendők

- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű diákok felderítése, figyelemmel kísérése.
- Állandó kapcsolat biztosítása a szülői (gondozói) házzal (fogadóórák, nyílt napok, családlátogatások).
- Szakemberek segítségével esetszbeszélések, probléma feltárás, stratégia kidolgozása.
- Veszélyeztetett gyerekekkel kapcsolatos intézkedések a megbízott gyermekvédelmi felelős segítségével.
- Kapcsolattartás hivatalos szervekkel (Családsegítő, Pedagógiai Szakszolgálat, iskolaorvos).
- A szociális hátrányok enyhítése alapítványi, illetve pályázatokon nyert támogatások felhasználásával.
- Gyerekek segítői szándékainak és lehetőségeinek felhasználása.
- Nevelési és oktatási helyzetek során egyéni körülményeikhez való alkalmazkodás.

A szülőkkel való egyeztetés alapján, igény szerint biztosítja

- a szükséges ügyelet ellátását,
- az iskolai étkezés lehetőségét, az egészségügyi ellátást (vizsgálatok, szűrések, aktuális oltások),
- erdei iskola szervezését,
- nyári tábor működtetését,
- úszásoktatás és egyéb sportfoglalkozások megszervezését.

Az integrált nevelés és oktatás hatékonysága

- A helyi tantervben feltüntetett – integrált tanulókra vonatkozó – követelmények elérésének vizsgálata.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság szakembereinek megfigyelései az integrált nevelés hatékonyságáról.
- Az integrált tanulók fejlődésének objektív, meghatározott időnkénti mérése, gyógypedagógusok segítségével.
- A sajátos nevelési igényű tanulók szocializálódása, környezetükbe való beilleszkedésüknek vizsgálata.
- Az ép gyerekek toleranciájának, empátikus készségének folyamatos megfigyelése, érzékenyítése.

A program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzések

- Kölcsönös óralátogatások, hospitálások, az oktatási-nevelési folyamatok megfigyelése, a hatékony tanulás-szervezés közös alakítása érdekében.
- Szülői vélemények (kérdőívek) tapasztalatai.
- KAP iskolák, programok látogatása, a látogatók fogadása, tapasztalatok egybevetése.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság szakembereinek véleményezése.

Mindezen feladatok mellett az intézményi szinten elkészített fejlesztő program az intézményre is érvényes.

1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazottakat alkalmazzuk a szegedi tagintézményben is.

1.8. A szülő, a tanuló és a pedagógus és az iskola partnerei kapcsolattartásának formái

Együttműködés a szülőkkel

Az iskola feladata, hogy a szülők és a pedagógusok egymás feladatait átlátva és elfogadva, közösen, együtt neveljék a gyerekeket.

A beiskolázás során a program vezetője tájékoztatja a szülőket a program működéséről, arról,

hogy mire fordítja a szabadon tervezhető óráit, és a nem kötelező órakeretét. A szabadon tervezhető és a nem kötelező tanórák számát és tartalmát a tanterv tartalmazza. Ezek az órák szükségesek ahhoz, hogy az iskola pedagógiai céljai érvényesüljenek.

A szülőket a program tanítói, tanárai a tanév végén értesítik, tájékoztatják arról, hogy a következő tanévben milyen eszközökre, tankönyvekre, oktatást segítő kiadványokra lesz szükség, és ezek közül mit biztosít az iskola, és mi hárul a szülőkre.

Az iskola nyitott iskola, a szülők előtt nyitottak az ajtók, aktív részesei lehetnek az iskolai életnek. Kérdéseikkel, problémáikkal bármikor megkereshetik a tanítókat, szaktanárokat illetve az osztályfőnököket, patrónusokat. Ennek szervezett kereteit a fogadóórák biztosítják.

A program pedagógusai évenként több alkalommal szerveznek "szülői beszélgetéseket", ahol az osztályt, vagy egy korosztályt érintő kérdéseket tudnak közösen megbeszélni.

A szülők és a pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében valamennyi osztály online szülői levelezőlistát működtet.

A félévi értékelés után minden szülőnek módjában áll gyermeke aktuális helyzetéről, tanulási eredményéről konzultálni. A tanév végi értékelések, bizonyítványosztás után családi beszélgetést tartanak a pedagógusok, amelyen a tanulókkal, a szülővel együtt beszélnek meg a tanév tapasztalatait, az egyes tanulók fejlődését.

Az iskola pedagógusai

Azok a pedagógusok vállalhatnak részt az iskola munkájában, akik az alapelvekkel egyetértenek, azok megvalósításához megfelelő felkészültséggel, elkötelezettséggel rendelkeznek. Ennek megítélése a tagintézmény-igazgató feladata.

A pedagógusok, gyógypedagógusok munkakörük ellátásához szükséges végzettséggel rendelkeznek. Feladataikat a munkaköri leírás részletesen tartalmazza.

A tantestület, mint szakmai műhely

A pedagógusok munkáját együttműködés, közös megbeszélések, tapasztalatcserék, kölcsönös hospitálások jellemzik.

A tantestület akkor tud szakmai műhellyé válni, ha minden pedagógus az iskola programját tulajdonosként éli meg, képes sajátjaként gondolkodni az iskolai helyzetről.

Ez a szemlélet azt is feltételezi, hogy a programot érintő döntések közösen születnek. Az együtt kialakított pedagógiai koncepció biztosítja, hogy általánosan elfogadott pedagógiai értékek mentén folyjon a napi munka. Ez a működés meghatározza, erősíti az elkötelezettség, a felelősség érzését. A közös gondolkodás, célmeghatározás a versengés helyett az együttműködésre, egymás segítségére helyezi a hangsúlyt.

Az értekezletek rendje

Az iskola pedagógusai heti, valamint havi rendszerességgel tartanak megbeszéléseket, ahol a programot érintő szakmai és szervezeti kérdések, teendők közös megbeszélése történik. A megbeszélések során esetmegbeszélésre is sor kerül, ekkor egyes pedagógiai helyzetek, tanulókat, tanulócsoportokat, osztályokat, pedagógusokat, szülőket érintő kérdések, helyzetek szakmai megbeszélése, értékelése, a megoldási lehetőségek számbavétele történik.

A megbeszélések és az esetmegbeszélések nagymértékben segítik a közös gondolkodást, az egységes szemléletet, a közös felelősség kialakulását. Ezeken a fórumokon az iskola összes pedagógusa, gyógypedagógusa részt vesz.

A pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében online tanári levelezőlista működik.

Együttműködés a pedagógusok között

Nagyon fontos, hogy a tantestület minden tagja érezze, hogy számíthat kollégái segítségére. Ehhez a szemlélethez azonban nagyfokú bizalom szükséges. Minden tanítónak, tanárnak

éreznie kell, hogy kollégája segít, együttműködő szándékkal lép be a terembe. Nem az ellenőrzés, a hiba keresése, hanem a közös gondolkodás, az aktuális helyzetek optimális megoldása a cél.

Az egyéni bánásmód megvalósítása, a differenciáló tanulásirányítási módszerek alkalmazása nem könnyű feladat. Eleinte komoly segítséget jelent egy kolléga jelenléte, segítése, építő jellegű észrevétele, tanácsa. Fontos, hogy a felmerülő problémákat, nehézségeket ne kelljen takargatni, bátran lehessen segítséget kérni bármely kollegától.

A pedagógusok munkaidejének szabályozása, nyilvántartása:

Az iskola a következő módon szabályozza a programban dolgozó pedagógusok munkaidejét: A kötött munkaidő teljes állás esetén 32 óra. A neveléssel – oktatással lekötött munkaidő a tantárgyfelosztásban szabályozott. A kötött munkaidő fennmaradó részét rugalmasan kezeljük. A tagintézmény-igazgató– egyeztetve a pedagógusokkal – a fennmaradó idő egy részét szabályozza, annak érdekében, hogy az iskolai feladatok ellátása (nevelés-oktatást előkészítő, neveléssel-oktatással összefüggő feladatok, tanulói felügyelet, eseti helyettesítés) zökkenőmentes legyen. A kötött munkaidő ezen felüli részének beosztása rugalmasan, az aktuális feladatokhoz igazodva történik. A tanórán túli elfoglaltságok rögzítése a digitális naplóban történik.

Eszközök, felszerelések

Az iskola a gyerekek nagyfokú önállóságára, tevékenykedő, fölfedező tanulására építő ismeretszerzést helyezi előtérbe. Ehhez elengedhetetlen, hogy kellő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz álljon a tanulók rendelkezésére.

A tanulást segítő képességek fejlesztése érdekében is rengeteg játékot, eszközt használnak a diákok és a tanítók.

A felsőbb osztályokban az élményszerű tanulás, a sok tapasztalás változatlanul fontos. A különböző megfigyelésekhez, kísérletezésekhez, az önálló ismeretszerzéshez szintén sokféle tanulást segítő eszközre, kézikönyvre van szükség.

Az iskola állandóan, minden lehetőséget megragadva igyekszik bővíteni eszköztárát.

A sajátos nevelési igényű kisiskolások fejlesztéséhez még több, gyakran speciális eszközök szükségesek. E célra főleg pályázaton nyert, jótékonysági rendezvényen befolyt összeg áll az iskola rendelkezésére.

Az iskola tanterve részletesen, az adott évfolyamra lebontva tartalmazza a gyakran alkalmazott tanszerek és taneszközök felsorolását.

A szabadidő-tevékenységekhez szükséges eszközök folyamatos beszerzését a fenntartó segíti és biztosítja.

A szabadidő eltöltéséhez szükséges a többfunkciójú teremrendezés. Puha szivacsok, párnák, takarók segítik a gyerekek pihenését.

A kulturált étkezés feltételei adottak. A higiénias körülmények jók, a pedagógusok figyelmet fordítanak a higiénias szabályok betartására, a kulturált étkezési szokások kialakítására, megőrzésére. Az osztályteremben a poharak, tányérok, szalvéták és az evőeszközök a gyerekek által könnyen elérhető helyen vannak.

A program eredményességének vizsgálata, a nevelő, oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere

Az iskola tagintézmény-igazgatója, pedagógusai és felkért szakemberei folyamatosan figyelemmel kísérik, ellenőrzik:

- az alapelvek megvalósulásának szintjeit,
- a programból való kilépés mutatóit,
- az integrált oktatás, nevelés hatékonyságát,
- a program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzéseket.

Az alapelvek megvalósulásának ellenőrzése biztos alapkészségek kialakítása

- A helyi tantervben feltüntetett követelmények elérésének vizsgálata.
- Központilag összeállított mérések alkalmazása.
- OKÉV mérések

Egyéni fejlesztés biztosítása

- Differenciált mérőlapok alkalmazása.
- A követelményrendszerrel való eltérés (pozitív, negatív irányban) rögzítése, összevetése a kognitív képességek vizsgálatának eredményességeivel.
- OKÉV mérések sajátos nevelési igényű tanulóakra vonatkozó részei.

Az önálló, felfedező tanulás megvalósulása

- Önálló munkavégzés, feladatmegoldás minőségének ellenőrzése.
- Kézikönyvek, tanulást segítő eszközök, munkakártyák célszerű alkalmazásának megfigyelése.
- Beszámolókra, kiselőadásokra való önálló felkészülés értékelése.
- A tanulási technikák alkalmazásának ellenőrzése.

A társakra való odafigyelés, a kooperatív tanulás gyakorlásának kialakítása

- Páros és csoportos tanulási helyzetek megfigyelése.
- Közös feladatmegoldás, munkavégzés minőségének értékelése.
- Egymásra való odafigyelés, helyes érvelés és vita szintjeinek megfigyelése.

Az önálló szabadidő-felhasználásra nevelés színvonala

Az egésznapos foglalkoztatásban résztvevők önálló egyéni és társas szabadidő-felhasználásának megfigyelése

1.9. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei, az alkalmassági vizsga szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

A helyi tantárgyi tantervek tartalmazzák. A vizsgákon nem térünk el a központi követelményektől, amelyeket a kerettantervek is tartalmaznak.

Vizsgarend

Iskolánkban a következő típusú vizsgák fordulhatnak elő:

Osztályozó vizsga

Az évfolyam teljes anyagából vagy egyes tantárgyakból tehető iskolai vizsga, amelyre magántanulók, hiányzásuk miatt nem osztályozható tanulók, valamely tantárgyból egyéni felkészülést folytató tanulók jelentkezhetnek vagy utalhatóak. Több évfolyam anyagából összevont vizsga is tehető. Ez esetben minden évfolyamot külön osztállyal kell lezárni. Bizottság előtti vizsga.

Különbözeti vizsga

Az igazgató írja elő más iskolákból, évfolyamról vagy iskolaszervezeti típusból érkezett tanulóknak, a tanrendnek (tananyagok) összevetése után. Bizottság előtti vizsga.

Javítóvizsga

A tantárgyak tanév végi elégtelen osztályzata javítható ezzel a vizsgaformával a tanév végén (augusztus) tehető.

Szóbeli értékelés

Az alsó tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása önálló felelet, vagy kérdésekre adott válaszadás formájában történik. Egy adott témához gyűjtőmunka készítése, vagy otthoni, könyvtári felkészülés jutalmazható piros ponttal, matricával, stb. az adott téma súlyának, részletességének, a kidolgozás minőségének és előadásmódjának megfelelően.

A felső tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása:

- órai feleletek (5-6. osztályban kérdésekkel irányított, 7-8. osztályban önálló előadás, tanulók képességeihez igazodva segítő kérdésekkel),
- egy témával kapcsolatos kiselőadás,
- valamint az egyes tantárgyaknál előforduló egyéb lehetőségek (memoriterek, olvasásfordítás, tartalom, szituációs gyakorlatok, képleírás stb.) formájában történik.

Az értékelés eszközei:

- érdemjegy
- szöveges értékelés (az érdemjegyet kíséri – célja: rávilágítson a tanuló hibáira, megjelölje azok javítását, segítse a tanuló fejlődését)
- osztályzat (a félév és a tanév végén – az egész félévben illetve tanévben nyújtott teljesítményt vesszük figyelembe, szem előtt tartva a tanuló fejlődését)

1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazott érvényesek a szegedi tagintézményben is.

1.11. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazott érvényesek a szegedi tagintézményben is.

2.HELYI TANTERV

2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését

Hon- és népismeret					1			
Dráma és színház						1		
Osztályfőnöki					1	1	1	1
<i>Szabadon tervezhető órák</i>	2	2	3	3	1	2	2	2
<i>Összes tantárgyi óra száma</i>	22	22	22	24	27	26	28	28
<i>Heti tanulói terhelhetőség óraszám maximuma:</i>	24	24	25	27	28	28	30	30

Megjegyzés: **Piros** színnel a szabad órakeret felhasználása van jelölve.

2.1.3 Óraterv az általános iskola 5-8. évfolyamára – felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	3	3	2	2
Matematika	3	3	2	2
Történelem	1	1	1,5	2
Állampolgári ismeretek	–	–	–	0,5
Etika	1	1	1	0,5
Technika és tervezés	0,5	0,5	0,5	–
Természettudomány	1	1	–	–
Kémia	–	–	1	0,5
Fizika	–	–	0,5	1
Földrajz	–	–	1	0,5
Biológia	–	–	0,5	1
Idegen nyelv (angol/német)	2	2	2	2
Művészetek	0,5	0,5	0,5	0,5
Digitális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	–	–	1	–
Dráma és színház	–	–	–	1
Osztályközösség-építés	1	1	0,5	0,5
Összes óraszám	14	14	15	15

2.1.4. Gimnáziumi óratervek felnőttoktatás, esti munkarendben

Tantárgyi struktúra és óraszámok 2024. szeptember 1-től az iskolarendszerű felnőttoktatás 9-12. évfolyam számára, esti munkarendben.

Tantárgyak	Évfolyam/ óraszámok			
	9.	10.	11.	12.
	Esti			
Magyar nyelv	1	1	1	1

Irodalom	2	2	2	2
Matematika	3	3	4	4
Történelem	2	2	3	2
Állampolgári ismeretek				0,5
Természettudomány			2	
Kémia	1	1		
Fizika	1	1		
Földrajz	1	1	2	2
Biológia	1	1		
I. Idegen nyelv (angol/német)	3	3	3	4
II. Idegen nyelv (német/orosz)				
Művészetek			0,5	0,5
Digitális kultúra	1	1	0,5	
Osztályközösség-építés	1	1	1	1
Összes óraszám	17	17	17	17

A felnőttoktatásban a tervezési időkeret a 9-11. évfolyamon 36 hét, a 12. évfolyamon 32 hét.

Természettudomány területen belül 11. évfolyamon biológia tantárgyat tanítjuk.

2.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztására a nevelők véleményének figyelembevételével a munkaközösség-vezető tesz javaslatot.

A tagintézmény-igazgató segítséget nyújt az eszközválasztás intézményi szintű összehangolásához.

A jegyzéket az tagintézmény-igazgató hagyja jóvá. A tankönyvrendelést az intézményi tankönyvfelelős végzi. A tanulók tankönyveiket az iskolában kapják meg.

Az iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van: testnevelés, technika, rajz.

Az eszközbeszerzésre vonatkozó javaslat kialakításánál az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- az eszközrendszer illeszkedjen a helyi tantervhez, segítse elő az abban foglalt követelmények teljesítését,
- olyan tankönyvcsaládokat kell előnyben részesíteni, amelyek átfogják az adott tantárgy, műveltségi terület teljes képzési időszakát, és rendelkeznek a megfelelő tanulói, tanári segédletekkel,
- egy műveltségi terület tankönyveit lehetőleg egy tankönyvkiadótól kell beszerezni;
- olyan tankönyveket, taneszközöket kell alkalmazni, ami nem nehezíti meg a szervezeti egységek közötti átjárhatóságot,

- csak a követelmények teljesítéséhez feltétlenül szükséges eszközöket vásároljuk meg. Az időszakosan használt kiegészítő vagy speciális könyvek, szakanyagok biztosítása a könyvtáron keresztül történik,
- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló;
- tartalmilag és formailag is illeszkedjék a tanulók életkori sajátosságaihoz;
- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak;
- a taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközössége (illetve az egyes szaktanárok) határozza meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév júniusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége, ha ez nem lehetséges, akkor az iskola segítséget nyújt.

2.3. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a legfontosabb feladat a tanulók között tapasztalható egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe; így az első osztályosok problémamentesen illeszkednek be az iskolai életbe.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával segítjük a gyermekek megfelelő fejlődését.
- Célunk a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.
- Biztosítjuk a tanulók egészséges terhelését, érési folyamatuk követését, személyre szóló fejlesztő értékelésre törekszünk.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- A módszerek megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az 5-6. évfolyam kiemelt feladatai:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, valamint a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi megalapozása; a helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátítása; a mentális képességek célirányos fejlesztése; az önálló tanulás és az önművelés alapozása;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy a tanuló fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával segítjük elő a tanulók egyéni fejlődését,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával járulunk hozzá,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.4. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a Köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon.

A mindennapos testnevelés, testedzés, testmozgás célja annak elősegítése, hogy a könnyű fizikai munka és a hatékony szellemi munkavégzéshez szükséges fizikai szintet minden tanuló elérje, és az oktatás ideje alatt megtartsa (ne essen vissza).

Növelni kell azon tanulók arányát, akiknél az iskolai testnevelés és sport kellő élettani hatást ér el. Célunk, hogy diákjaink a jövőben testmozgásban gazdagabb életmódot folytassanak, mint jelenleg.

Alsó tagozat

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél.

Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági mozgások alapfeltételeit.

1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra
Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 27 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 27 óra
Manipulatív természetes mozgásformák 27 óra	Manipulatív természetes mozgásformák 27 óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35 óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35 óra
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 + 18 óra

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 7 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 7 óra
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 30+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 12+18 óra
Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra

Felső tagozat

A felső tagozaton a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó, komplex készség- és képességfejlesztés.

5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 17 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 14 óra
Sportjátékok: 52 óra	Sportjátékok: 70 óra	Sportjátékok: 25 óra	Sportjátékok: 31 óra
Atlétikai jellegű feladatok: 29 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 20 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 30 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 28 óra
Torna jellegű feladatok: 20 óra	Torna jellegű feladatok: 29 óra	Torna jellegű feladatok: 16 óra	Torna jellegű feladatok: 18 óra
Alternatív környezetben űzhető sportok: 23 óra	Alternatív környezetben űzhető sportok: 23 óra	Alternatív környezetben űzhető sportok: 10 óra	Alternatív környezetben űzhető sportok: 17 óra
Önvédelmi és küzdősportok: 38 óra	Önvédelmi és küzdősportok: 20 óra	Önvédelmi és küzdősportok: 10 óra	Képességfejlesztés: 28 óra
Képességfejlesztés: 27 óra	Képességfejlesztés: 37 óra	Képességfejlesztés: 18 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra
Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	

Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 108 óra	Összesen: 108 óra
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

2.5.A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A pedagógiai program lehetőséget biztosít a gyermekek személyiségének széleskörű kibontakoztatására.

Ezt segítik a kötelező tantárgyakon felül választható tárgyak, foglalkozások, melyek segítségével még több ismerethez jutnak, ezzel fejlesztve készségeiket, képességeiket.

Alsó tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztés
- Versenyekre való felkészítés
- Sportkörök /görkorcsolya, néptánc, karate/
- Szakkörök: sakk, média, kiscukrász

Felső tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztés
- Versenyekre való felkészítés
- Sportkörök /görkorcsolya, néptánc, karate/
- Szakkörök: sakk, média, kiscukrász

Egyéb, az iskolára jellemző specialitások, melyeket tanulónk választhatják:

- Az alsó tagozatos osztályokat nagy felmenő rendszerben egész napos formában
- Felső tagozaton tanulószoba.

Intézményünk személyi feltételei és az évfolyamonkénti tanulócsoportok száma nem teszi lehetővé a szabad pedagógusválasztást az első évfolyam indításakor és utána sem.

A tanulók viszont szabadon dönthetnek arról, hogy melyik foglalkozáson, szakkörben, tehetséggondozó körben vesznek részt.

A tanítók, tanárok minden tanév elején hirdetik meg a választható tárgyak, foglalkozások nevét, idejét, melyre a tanulók írásban jelentkezhetnek szülői engedéllyel.

2.6.A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Értékelés

A Pedagógiai Program sarkalatos pontja az értékelés, amely a tanítási - tanulási folyamat minden mozzanatára kihat.

A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért eredmények megerősítése.

A teljesíthető tevékenység biztosítja az örömteli, kudarc nélküli tanulás lehetőségét. Ugyanakkor az elért teljesítmény értékelésekor nem hagyható figyelmen kívül az adott tanuló aktuális teljesítőképessége, az, hogy saját lehetőségeit mennyire használta ki a munka, a feladat elvégzése érdekében.

A tévedések megbeszélése, kijavítása közösen történik. A hibák elfogadása, a tanulási folyamat

részeként való kezelése a biztonság érzését nyújtja, mentesíti a tanulókat a szorongástól. Az iskola alapelvei összeegyeztethetők az osztályzatokban kifejeződő minősítő értékeléssel. A program célja, hogy az értékelés során első és második osztály félévében:

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;
- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- megjelenjék, hogy a gyerek saját lehetőségeit mennyire aknázza ki.

Az értékelés menete

Az első és második osztály félévében a tanulók írásbeli - digitális naplóban rögzített - értékelése félév zárásakor és a tanév végén történik.

A tanévközi értékelés az második évfolyam félévétől kezdődően jelenik meg.

Első osztályban félévkor és év végén és második osztály félévkor egyénre szabott fejlődési beszámolót kapnak kézhez a gyerekek és szüleik. Az értékelési szempontok összetettek, nem egy-egy tantárgyra, hanem a gyermek egész személyiségének fejlődésére koncentrálnak.

Tartalmazzák:

- a tanulást befolyásoló tényezők fejlettségének,
- érzelmi életének,
- társas kapcsolatainak,
- a tanulási technikák szintjeinek fő jellemzőit,
- a kommunikációs és olvasási képességek
- a számolási és matematikai képességek
- a művészeti és mozgásos tevékenységek
- illetve a tanult tantárgyak értékelését.

Tanév végén az értékelő lapok az optimális szinteket röviden tartalmazzák, az ahhoz és önmagához viszonyított fejlődés együtt jelenik meg, több alternatíva közti választás lehetőségét biztosítva.

Például olvasás - írás készség értékelése (1. oszt. év végén)

- Hangos olvasás: betűzve, szótagolva, szóképekben, szólamokban, folyamatosan hangsúlyozva olvas.
- Hangos olvasás pontossága: sok hibával, kevés hibával, hibátlanul olvas.
- Szövegértés szintje: nem érti, segítséggel érti, érti az olvasott szöveget.
- Szövegfeldolgozás szintje: még nem képes önállóan szövegfeldolgozásra, segítséggel, algoritmus alapján, önállóan dolgozza fel a szöveget.
- Olvasási tempója: lassú, megfelelő, gyors.
- Az írás grafikai kivitelezése: általában szabálytalan, általában szabályos, szabályos, rendezetlen, változóan rendezett, rendezett.

A első évfolyam első és második félévében szöveges formában zajlik a tanulók teljesítményének értékelése, félévkor szöveges értékelést kapnak, majd a második félév után megjelennek az érdemjegyek, és az év végi záró értékelés érdemjegyekkel történik.

Ennek megfelelően

- a tanulók értékelése második félév után ötfokozatú érdemjegyekkel történik.
- A magasabb évfolyamba lépés feltétele a kerettantervben meghatározott továbbhaladási feltételek elérése.
- Javítóvizsgára kötelezett az a tanuló, aki a második, harmadik, negyedik, ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik évfolyamon nem teljesítette a tantervben feltüntetett továbbhaladási feltételeket, illetve a hetedik, nyolcadik osztályban az év végi értékeléskor egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A javítóvizsgán a

tantervben meghatározott követelmények teljesítése esetén juthat túl.

- Az integrált, enyhén értelmi sérült tanulók értékelése során az adott évfolyamon feltüntetett csökkentett követelményrendszer a meghatározó.
- Az egyéni haladási tempóra figyelve kellő egyéni fejlesztés, differenciált tanulásszervezés segítségével amennyiben lehetséges – kerüljük az évismétlést.

Az egyes tantárgyak értékelésének speciális elvei

A központi és a helyi tantervek követelményrendszere jelentik az értékelésben a viszonyítási alapot. Érdemjegyet adni csak azoknak a tananyagelemeknek a tudására lehet, amelyekre a követelmények vonatkoznak (tehát csak a kötelező tananyag elsajátításának mértékét és milyenségét lehet osztályzatokkal rögzíteni).

Az értékelés szabályai

- a felelet témáját ajánlott jelölni
- a tanuló többletmunkáját ajánlott figyelembe venni
- a készségtantárgyakból a tantervi követelményeknek megfelelő értékelés legyen
- a helytelen viselkedés miatt elégtelen osztályzat nem adható
- a feladatlap, ellenőrző témazáró dolgozat csak abban az esetben értékelhető érdemjeggyel, ha a tanuló visszakapja azt
- a dolgozatokat tanév végéig meg kell őrizni
- az osztálykönyv és az ellenőrző bejegyzésének azonosnak kell lennie
- értékeljük a tanuló sikeres és sikertelen munkáját egyaránt
- az értékelés ne átlagszámítással történjen, a tanuló fejlődését tükrözze
- a helyesírási hibákat minden esetben ki kell javítani, de a szaktárgyi jegybe nem kell beleszámítani
- egy nap kettőnél több témazáró dolgozatra ne kerüljön sor
- a tanuló szóbeli feleletét kiválthatja az írásbeli felelet (pl. szódolgozat)

A tanévzáró ünnepélyen dicsérő oklevélben részesülnek azok a tanulók, akik kitűnő vagy jeles tanulmányi eredményt értek el, ugyancsak ez alkalommal kapnak könyvjutalmat az országos, megyei, területi versenyeken jó helyezést elért diákok. Könyvjutalom jár a kiváló közösségi munkáért is.

Évente lehetőség nyílik több végzős tanulónak a 8 év során tanúsított eredményes, vagy kimagasló teljesítményéért.

Az odaítélés szempontjai:

- tanulmányi munka
- versenyek
- közösségi munka
- sport teljesítmény

2.7. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

A tanulók szóbeli és írásbeli beszámoltatásának rendje, formái:

Az iskola pedagógusai a tanulói teljesítmények, az egyéni haladás folyamatos megfigyelését, elemzését tartják célravezetőnek. A differenciáló tanulásszervezési eljárások, a kiscsoportokban végzett munka, az egyéni fejlesztés mind lehetőséget teremt erre. A

diagnosztizálást, a hibák korrigálását, a tanulói feladatvégzés folyamatos, segítő megfigyelése biztosítja.

Az első évfolyamon kezdődően írnak mérést a tanulók. Az írásbeli beszámoltatás fontos elve, hogy időben differenciáltan, az adott tananyagrészt biztos elsajátítása után történik. A sajátos nevelési igényű tanulók mérőlapjai a rájuk vonatkozó, szükség szerint csökkentett ismeretanyagot, tevékenységet tartalmaznak. Célszerű a beszámoltatást a nagyobb témakörök lezárásakor elvégezni. Minden évfolyamon lehetőség biztosított javító dolgozat írására.

Az évfolyamokon az írásbeli beszámoltatások minősítése osztályzattal történik. A százalékos teljesítmény és az osztályzás összefüggése a következő:

- 91-100 % jeles
- 76-90 % jó
- 51-75 % közepes
- 36-50 % elégséges
- 0-35 % elégtelen

Az alsó tagozaton szóbeli beszámoltatás csak ritkán fordul elő (versek memoriterek számonkérése). Helyette önként vállalt kiselőadások megtartása, gyűjtőmunkák ismertetése történik.

A felső tagozaton az osztályokban az adott tantárgytól függően szóbeli beszámoltatás is történik, de ennek rendje, formája nem szabályozott. A szóbeli beszámoltatás alkalmazásánál az iskola pedagógiai elvei a meghatározók (megerősítés, differenciálás, egyéni lehetőségek figyelembevétele).

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Intézményi mérés, értékelés formái Mérés, értékelés megnevezése	Cél	Forma	Idő	Felkészülési idő	Felelős
Órai számonkérés	Egy-egy órán megszerzett ismeret számonkérése	Szóbeli felelet Írásbeli felelet IKT eszköz Tantermi szavazócsomag Új tanulásszervezési módszerek	Akár minden órán	Egy-egy óra	Szaktanárok
Témazáró dolgozat	Egy témakör lezárása szummatív mérés	Írásbeli IKT eszköz	Félévenként min.2	Több óra	Szaktanárok, munkaközösség vezetők
Félévi dolgozat	Több témakört felölelő tudás mérése. Mindhárom	Írásbeli Szóbeli IKT eszköz	Félévente	Több óra	Szaktanárok Munkaközösség vezetők

	értékelési típus felöllelheti				
Év eleji szintfelmérő 2-4. oszt.	Megőrzött tudás mérése formatív mérés	Írásbeli	Évente szeptemberben	Nincs	Szaktanárok
Év eleji dolgozat	Az előző tanévben megszerzett tudás mérése	Írásbeli Szóbeli IKT eszköz	Évente szeptemberben	Több óra	Szaktanárok Munkaközösség vezetők
Év végi dolgozat	Egy-egy évfolyamon megszerzett és adott évfolyamra érvényes követelmény mérése	Írásbeli Szóbeli IKT eszköz	Évente, májusban, illetve júniusban	Több Óra	Szaktanárok Munkaközösség vezetők

Írásbeli feladatok értékelése

Az írásbeli beszámoltatás formái	Funkciója	Gyakorisága	Rendje	Az értékelésben betöltött szerepe	Korlátai
Írásbeli felelet (röpdolgozat)	Egy kisebb tananyag, anyagrész számonkérése	Tanóránként	Tanóránként maximum 15-20 percben	Felelet értékű	
Tudáspróba, dolgozat, felmérés	Egy-egy tananyag számonkérése	Egy témakör lezárásakor	Maximum 45 perc	Felelet értékű	Egy nap maximum kettő tantárgyból előre jelezve /Házirend/
Témazáró /szummatív/	Egy-két témakör, tananyag lezárásakor	Tantárgyanként változó, évente kb. 3-4 alkalommal	Maximum 45 perc	Súlyozottan számít	Egy nap maximum egy témazáró – megfelelő időben előre jelezve /Házirend/
Év végi felmérés	Az éves tananyag számonkérése	Év végén	45- 60 perc	Szaktárgyanként meghatározva	

2.8. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Kritériumok

- Az írásbeli és szóbeli feladatok kapcsolódjanak a témakörhöz
- A tananyag elmélyítése, gyakorlása a fő cél
- Életkori sajátosságok figyelembevételével kapnak a tanulók szorgalmi feladatokat, gyűjtőmunkát,
- Alsó tagozaton az aznap megtanult ismeretek gyakoroltatása és elmélyítése, rögzítése zajlik az önálló tanulási órákon a „tanulási időben”
- A tanulási idő alatt zajló szakkörök, iskolán belüli elfoglaltságok esetén úgy kell megszervezni az önálló tanulást, hogy arra minden tanulónak biztosítsunk időt.
- Alsó tagozaton a szóbeli és írásbeli feladatok megoldása együttesen legfeljebb 1 órát vegyen igénybe.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

2.9. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Csoportbontást a közoktatási törvény alapján, illetve a fenntartó finanszírozásának függvényében tervezhetjük.

Tapasztalatunk az, hogy kisebb csoportokban tanulóink magatartása, viselkedéskultúrája, tanórai aktivitása sokkal eredményesebb.

Az esetleges csoportbontásokkal célunk lenne, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

A választható tantárgyak, foglalkozások esetében a tanulók és a szülők választásukat aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

2.10. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Nem terveztünk egyetlen tantárgy keretében sem ilyen tananyagot, mivel nem jellemző településünkön a nemzetiségek nagy létszámban való jelenléte.

2.11. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, programok, tevékenységek

Az iskola egészségnevelési elvei, tevékenységei, programjai

Az egészségnevelés célja

Az egészség, mint elfogadott érték épüljön be az iskola mindennapjaiba. A nevelés során növekedjen a tanulók felelősségérzete önmaguk, mások és környezetük iránt. Célunk, hogy megtanítsuk diákjainkat az egészségügyi szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére, a szűrővizsgálatokon való rendszeres és önkéntes részvételre.

Célunk továbbá az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, a sport egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, tudatosítása. Programunk tartalmazza a mindennapi testedzés megvalósítására szolgáló programot is.

Az egészségnevelés feladatai:

- szemléletformálás,
- helyes értékrend kialakítása,
- felvilágosító munka,
- megelőzés,
- egészségünk védelme, megóvása.

Az egészségnevelés területei

- személyiségfejlesztés,
- egészséges táplálkozás,
- káros szenvedélyek elkerülése: alkohol, dohányzás, drog,
- betegségek megelőzése, ill. felismerése,
- testkultúra, személyi higiénia kialakítása,
- szexuális nevelés,
- a lelki egyensúly megteremtése,
- a helyes napirend kialakítása,
- a mozgás igényének kialakítása, mindennapos testmozgás.

Az egészségnevelés színterei

Tanítási órákon

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit, és azt be is építse a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

Egészségnevelés tanórán kívül

- iskolai sportkörök
- egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, hallás-és látásvizsgálatok, stb.)
- egészségügyi felvilágosító előadások
- versenyekre való felkészítés (A tanulók igényei szerint más sportágakban, egészség-és környezetvédelmi témákban is szervezünk, biztosítunk felkészülési lehetőséget.)
- úszásoktatáson való részvétel

Iskolai étkeztetés

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

Az iskola környezeti nevelési elvei, tevékenységei, programjai

Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismertetésével. Cél a természet megismertetése, annak szeretetére, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében.

A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik óvják, ápolják környezetüket.

Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- bemutatjuk és gyakoroltatjuk tanulóinkkal azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében - foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
 - a környezet fogalmával,
 - a földi rendszer egységével,
 - a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
 - a környezetvédelem lehetőségeivel,
 - lakóhelyünk természeti értékeivel,
 - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órákon feldolgozott ismeretek;
- a környezeti nevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:
 - minden évben az „Állatok világnapja”, a „Madarak és fák napja alkalmából” környezetvédelemmel kapcsolatos játékos vetélkedővel, akadályversennyel,
 - a Víz világnapja alkalmából rajzversenyen való részvétel;
 - a szárazelemgyűjtés megszervezése az iskolában.

A környezeti nevelés célja

- a helyi környezeti problémák megismertetése, megoldása
- a helyi környezeti értékek megismertetése és aktív megóvása (környezetvédelem)
- az ismeretközvetítésen keresztül aktív állampolgárrá nevelés
- szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása
- a fenntartható fejlődés előmozdítása

A környezeti nevelés megjelenése a tananyagban

A környezeti nevelés elsősorban az iskolai tananyag (minden tantárgy) szerves részét kell, hogy képezze, de támaszkodni kívánunk a tanórán kívül adódó lehetőségekre is.

A tanórán kívüli tevékenységek, melyek a környezeti nevelést segítik, a következők

- tanulmányi és osztálykirándulások (az anyagi lehetőségek függvényében)
- szakkörök
- táborok (pályázati lehetőség)
- akciók, szervezett tevékenységek (pl. iskolai körlet takarítása, hulladékgyűjtés)
- pályázatok, vagy saját erőforrásból (fásítás, parkosítás)

A környezeti nevelés megvalósításának szinterei

- kötelező tanórai tantárgyak: biológia, fizika, kémia, osztályfőnöki óra, természetismeret, földrajz, rajz, történelem, magyar nyelv
- család, szülők bevonása a nevelési munkába– partnerkapcsolat kiépítése

Az intézmény működésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek

A szavakban átadott tudás mellett nagyobb jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a környezeti nevelés eszméje az egész iskola működését hassa át.

A környezeti nevelés tartalma

- a globális, a helyi és a személyes jövőkép kialakítása
- természetvédelem
- fenntartható fejlődés
- biológiai sokféleség
- fogyasztási szokások
- fásítás
- szelektív hulladékgyűjtés
- egészséges táplálkozás
- lelki egészség fejlesztése
- az iskola víz- és energiahasználatának csökkentése
- környezetbarát anyagok használata (pl. füzetek, papírtálca helyett mosható tálca, stb.), hulladékcsökkentésre való törekvés
- egészséges életmód
- káros szenvedélyek elleni küzdelem
- saját település értékeinek megőrzése
- saját település gondjainak megismerése
- a környezetvédelem családi lehetőségei
- anyag- és eszköztakarékosság
- reklámok minősítése

Az iskolai környezet alakításának hagyományai

Az iskolai környezet esztétikus kialakítása a nevelés nélkülözhetetlen része. A gyerekeknek meg kell küzdeni azokkal a rossz hatásokkal, beidegződésekkel, amelyeket esetleg a korábbi környezetükből hoztak: azokkal a negatív hatásokkal, amelyek az embert nap, mint nap érik. Az iskolai környezet igényes alakításával el kell érni, hogy példa legyen ez a világ a tanulók számára, ezáltal a negatív környezeti hatások veszítsenek erejükből. Az iskola szűkebb és tágabb világa harmóniát mutatva alakuljon.

Osztálytermeink képe - igazodva a tanulók életkori sajátosságaihoz - egészségügyi és esztétikai szempontból egyaránt megfelelő berendezési tárgyakkal illeszkedik az iskola egészéhez. Dekorációink anyagukban és tartalmukban a tantárgyak, az iskolai élet, a gyerekeket érdeklő és a bennünket körülvevő világ sajátosságait, értékeit közvetítik. A természeti és a mesterséges környezet formái kiegészítik egymást.

Az osztálytermek gondozói a szaktanárok, az osztályfőnökök irányításával a gyerekek.

A folyosók egy egységes arculat kialakítását követik. A folyosók falaira elsősorban a tanulók és a tanítók munkái kerülnek.

Az udvar szintén hozzájárul az esztétikus környezet kialakításához. Az udvar rendjének kialakításába a szülőket is bevonjuk. A fák, a bokrok, árnyékot biztosítanak, megóvásuk, pótlásuk folyamatos feladatunk.

A fent leírtak csak a tanulókkal közösen egybekötve valósulhatnak meg.

A védőnő bevonásával családi életre való nevelés és egyéb felvilágosító munka folyik.

2.12.A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A nevelési programunkban már kifejtettük, hogy iskolánknak alapvető célja az esélyegyenlőség biztosítása minden hozzánk jelentkező tanuló esetében. Itt már nem térünk erre ki részletesen. Az intézményi pedagógiai programban leírtakat mi is megvalósítjuk,

2.13. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A magatartás értékelésének elvei

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;

- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője, osztályfőnöki figyelmeztetése vagy szaktanári figyelmeztetése van

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges. A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb., versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Az iskolai jutalmazás, fegyelmezés formái

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért dicséretben részesíthetők.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, amelyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át. Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki, vagy kimagasló szereplés esetén tagintézmény-igazgatói dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók tagintézmény-igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái

- szaktanári figyelmeztetés;
- szaktanári intés;
- szaktanári megrovás;

- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;
- tantestületi megrovás.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

A jutalmazásoknál figyelembe kell venni a szaktanári magatartási dicséretet, illetve büntetéseket.

A jutalmazás és büntetés alkalmazásainál – indokolt esetben – nem kell a fokozatok betartásához alkalmazkodni, azonnal magasabb fokozatú jutalmazás és büntetés is adható.

A jutalmazások, büntetések minden esetben az ellenőrző mellett az osztálynaplóba is kerüljenek beírása a “megjegyzés v bejegyzés” részbe (akitől és amikor a gyermek azt kapta). Az értékelésre, osztályozásra vonatkozó irányelveket, valamint a jutalmazási és büntetési fokozatokat a tanév elején (ha szükséges, folyamatosan) ismertetni kell a gyermekekkel. A pedagógus kézjegye, aláírása ilyenkor sem maradhat el.

2.14. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

A szegedi tagintézményben nem foglalmaztunk meg további elveket. A bevezetőben és a nevelési, pedagógiai elveink és értékeink között leírtakat tartjuk meg.

2.15. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazottak érvényesek a tagintézményben is a tanulók magasabb évfolyamra lépésével kapcsolatosan. A tanévre előírt tantervi követelmények legalább elégséges szinten történő teljesítése a továbblépés feltétele.

2.16. Sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás

A *tanulókkal* való élményszerű foglalkozás új feladatok, új helyzetek elé állítja pedagógusainkat.

A *projektoktatás* egy új oktatási stratégia, mely kiválóan alkalmas a *tanulás tanulására* és ezáltal az élethosszig tartó tanulás megalapozására

Feladataink, melyeket meg kell valósítanunk

- A tudományosan igazolt alapvető ismeretek elsajátítását, a tanulás szervezését;
- Az együttműködésre, kooperációra való képességet;
- A kritikai gondolkodás képességét;
- Az egy életen át tartó tanulás előkészítést, a megújuló tudás szükségességének megértését.

A projektoktatás területei

- *környezettel kapcsolatos tananyagtartalom közvetítése /széles tantárgyi koncentrációt feltételez/*
- *valós élet problémáit feldolgozó projekt*
- *gyakorlati étellel kapcsolatos ismerettartalom feldolgozása*

A projekt módszer használatával tanulóink eredményesebbek, a csoportok tagjainak teljesítménye jobb, a diákok motiváltabbak, a tanulónak nemcsak a kognitív, hanem az együttműködési képességei is fejlődnek.

A kooperatív oktatási módszer

A kooperatív módszer nagymértékben elősegíti az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárul az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Célja: az intellektuális készségek fejlesztése, a szociális készségek fejlesztése, az együttműködési képesség kialakítása.

Alapelvei: az egyidejű interakció, az építő egymásrautaltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel.

A kooperatív módszer nem nélkülözheti a társak aktív, segítő, támogató részvételét az együttes munka, a kooperatív tanulás keretei között. A tanulók nemcsak a saját munkájukért, hanem a csoport tagjának tanulási eredményeiért is felelősek.

A kooperatív módszerek nagymértékben elősegítik az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárulnak az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Tanulmányutak, kirándulások

Célja: Az elméletben megalapozott ismeretek alkalmazása a gyakorlatban, közvetlen tapasztalatok, élmények szerzése.

Tartalma: A tanulmányi kirándulás olyan ismeretszerzésre és ismeretek alkalmazására ad lehetőséget, amelyek a természeti és társadalmi jelenségek, folyamatok tanulmányozására, vizsgálatára, valamint gyűjtőmunkára irányulnak. Formái: tanulmányi séta, országjárás, tanulmányút, kirándulás. A tanulmányút témájától függően irányulhat kultúrtörténeti emlékhelyek megismerésére vagy szélerőművek, hulladékégetők, biogáz üzemek megtekintésére és közvetlen hatásainak megtapasztalására (pl. zaj, szag). Az alkalmazott oktatási módszerek a következők: előzetes felkészülés, tájékoztatás, tájékozódás, szemléltetés, magyarázat.

Előnye: Személyes megfigyelés, tapasztalat-, és élményszerzés. Segít megszüntetni az emberekben lévő bizonytalanságot, bizalmatlanságot a kevésbé ismert fejlesztésekkel, technológiákkal és hatásokkal szemben. A kirándulás vonzóbb, mint egy több órás előadás.

A szimuláció, a szerepjáték és a játék

A szimuláció, a szerepjáték és a játék olyan oktatási módszerek, amelyek alkalmazásával a tanulók közvetlen tapasztalati úton gyakorolnak olyan tevékenységeket, amelyek a valóságos élet leegyszerűsített szabályai, eseményei, jelenségei.

Célja: a szabályok, normák ismerete, elfogadása, a tevékenységek (szerepek, valós helyzetek) gyakoroltatásával.

Struktúrája

- a háttérrel leíró forgatókönyv,
- a különféle érdekeket megvalósító szerepek,
- az egyének által követendő lépések,

- a valós helyzetet tükröző adatok,
- lehetőség a döntések következményeiről való meggyőződésnek.

A szerepjáték életközeli, élményszerű, hosszú távú tudást biztosít a mindennapi életben való eligazodáshoz. Maga a játék erősen motiváló, feszültséget oldó, a szabályok, normák elfogadását elősegítő módszer.

A házi feladat helyett gyakorlás

A házi feladat helyett gyakorlás a tanuló önálló tevékenységét feltételező módszer. Az iskolai gyakorlás, tudás elmélyítését szolgálják. A gyakorlás eredményességének kritériumai megegyeznek az eredményes pedagógiai munka alapvető feltételeivel: világos feladatmegjelölés; a tanulók számára megoldandó és megoldható legyen; a tanári ellenőrzés, értékelés rendszeres; a hibák korrigálhatók legyenek.

Összefoglalva: A hatékony tanulást elősegítő módszerek kivétel nélkül feladat-, illetve tevékenység orientáltak. Alkalmazásuk jelentős mértékben növeli a tanulói aktivitást, a tanulók önállóságát; szabadságot, választási lehetőségeket biztosít a tanulási folyamat megismerési és kivitelezési folyamatában; minden esetben feltételezi a tanulói produktum bemutatását, értékelését; lehetővé teszi a bemutatott produktum korrekcióját; egyúttal motivál a minőségibb munkára, s hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez.

3.ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program érvényességi ideje

A módosított Pedagógiai Program kiegészítése a jogszabályok változása, a képzések módosulása vagy bármely egyéb, a Pedagógiai Program tartalmát befolyásoló változás esetén felülvizsgálandó és szükség esetén bármikor módosítható azzal, hogy a módosítások a következő tanév kezdetétől érvényesek. Ezen pedagógiai program módosítás 2024. szeptember 01-től lép érvénybe és visszavonásig érvényes.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet az iskola igazgatója, a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközösségek.

A tanulók a pedagógiai program módosítását a Diákönkormányzati képviselői útján javasolhatják.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola irattárában,
- az iskola igazgatójánál,
- az iskola weboldalán

**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola**

4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.

OM azonosító: 200779

Honlap: <https://www.mediaakademia.hu>

**Felnőttoktatásra vonatkozó
külön rendelkezések**

**A Pedagógiai Program 1. számú függeléke
2022**

TARTALOMJEGYZÉK

<u>1. A TANULÓ FELVÉTELE, ÁTVÉTELE, ÉVFOLYAMBA SOROLÁSA, A KORÁBBI TANULMÁNYOK BESZÁMÍTÁSÁNAK RENDJE</u>	64
<u>1.1. A tanuló felvétele, átvétele</u>	64
<u>1.2. A tanuló évfolyamba sorolása</u>	64
<u>1.3. A korábbi tanulmányok beszámításának rendje</u>	66
<u>1.4. A korábbi tanulmányok beszámításából adódó különbözeti vizsgák rendje</u>	66
<u>1.5. A korábbi tanulmányok beszámításából adódó tantárgyi felmentések rendje</u>	68
<u>2. A TANULMÁNYI IDŐ LERÖVIDÍTÉSE</u>	70
<u>3. A TANÓRÁK LÁTOGATÁSÁVAL, A TANULÓ MULASZTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK</u>	71
<u>4. A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, FORMÁI</u>	72
<u>4.1. Az ellenőrzés és értékelés általános elvei</u>	72
<u>4.2. Egyéb érdemjegyek</u>	74
<u>4.3. A félévi és év végi osztályzat kialakítása</u>	74
<u>5. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ, ILLETVE BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ TANULÓKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK</u>	75

A TANULÓ FELVÉTELE, ÁTVÉTELE, ÉVFOLYAMBA SOROLÁSA, A KORÁBBI TANULMÁNYOK BESZÁMÍTÁSÁNAK RENDJE

A jelentkező felvételéről, átvételéről, évfolyamba sorolásáról, illetve a korábbi tanulmányok beszámításáról az intézmény vezetője dönt. Szintén az intézményvezető dönt az esetleges különbözeti vizsgák szükségességéről, illetve a korábbi tanulmányok beszámításából adódó tantárgyi felmentésekről. A döntés a jelentkező által bemutatott, iskolarendszerű oktatásban folytatott tanulmányokról kiállított bizonyítványok alapján történik.

A tanuló felvétele, átvétele

A jelentkező (kiskorú jelentkező esetén a szülő) a jelentkezési lap kitöltésével kérelmezi az intézménybe való felvételét. A jelentkezési lap kitölthető az intézmény honlapjáról letölthető formanyomtatványon, illetve a szintén az intézmény honlapján található online formában.

Amennyiben a jelentkező (kiskorú jelentkező esetén a szülő) az adott tanév október elseje után kérelmezi az intézménybe történő felvételét, illetve átvételét, a jelentkezési laphoz csatolni kell a jelentkező (kiskorú jelentkező esetén a szülő) indokolással ellátott kérelmét. Az adott tanév október elseje után beadott felvételi, illetve átvételi kérelmek tekintetében az intézmény vezetője határozatot hoz.

Az intézménybe történő beiratkozáshoz be kell mutatni a jelentkező nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat, valamint a jelentkező által elvégzett iskolai évfolyamokról kiállított bizonyítványt.

A tanuló attól a tanévtől kezdve folytathatja a tanulmányait felnőttoktatás keretében, amelyben a tizenhatodik életévét betölti.

A tanuló évfolyamba sorolása

A jelentkező által bemutatott bizonyítványok alapján az intézmény tájékoztatja a jelentkezőt arról, mely évfolyamra kerül besorolásra. A jelentkező évfolyamba sorolása legmagasabb iskolai végzettsége, valamint az általa sikeresen elvégzett legmagasabb iskolai évfolyam alapján történik, az alábbiak szerint:

Általános iskola:

Sikeresen elvégzett legmagasabb iskolai évfolyam	Évfolyamba sorolás	Képzési idő
általános iskola, 4. évfolyam	5. évfolyam	4 tanév
általános iskola, 5. évfolyam	6. évfolyam	3 tanév
általános iskola, 6. évfolyam	7. évfolyam	2 tanév
általános iskola, 7. évfolyam	8. évfolyam	1 tanév

Gimnázium:

Legmagasabb iskolai végzettség, sikeresen elvégzett legmagasabb iskolai évfolyam	Évfolyamba sorolás	Képzési idő
általános iskolai végzettség	9. évfolyam	4 tanév
(2017 előtti) szakiskolai végzettség (2017 utáni) szakközépiskolai végzettség gimnázium, 9. évfolyam szakgimnázium, 9. évfolyam (2017 előtti) szakközépiskola, 9. évfolyam	10. évfolyam	3 tanév
gimnázium, 10. évfolyam szakgimnázium, 10. évfolyam (2017 előtti) szakközépiskola, 10. évfolyam	11. évfolyam	2 tanév
gimnázium, 11. évfolyam szakgimnázium, 11. évfolyam (2017 előtti) szakközépiskola, 11. évfolyam	12. évfolyam	1 tanév

A korábbi tanulmányok beszámításának rendje

A korábbi tanulmányok beszámítása dokumentumok elemzésén alapuló, adminisztratív döntés. A jelentkező a korábbi tanulmányok beszámításakor tudomásul veszi, hogy a magasabb évfolyamba lépéséhez az intézmény nem tényleges szaktantárgyi tudását, hanem a korábban szerzett osztályzatait vette alapul. Ennek nyomán a tanuló kizárólagos felelőssége, hogy a magasabb évfolyamon folyó oktató munkába történő hatékony bekapcsolódás és az eredményes vizsgák érdekében a beszámított évfolyamok tananyagát – amennyiben ez feltétlenül szükséges – önállóan átismételje, elsajátítsa.

A korábbi tanulmányok beszámításából adódó különözeti vizsgák rendje

Amennyiben az adott évfolyamba lépéshez különözeti vizsga, illetve vizsgák letételére van szükség, az intézmény vezetője erről határozatot hoz. A határozat tartalmazza a különözeti vizsga, illetve vizsgák szükségességének indokolását, valamint azok időpontját.

Ha a jelentkező bizonyítványában nem szerepel osztályzat általános iskola esetében minden a helyi tantervben szereplő tantárgyból; gimnázium esetében minden kötelező érettségi vizsgatárgyból, illetve ezeken felül az iskola helyi tantervében előírt további tantárgyból, a jelentkezőnek a hiányzó tantárgy(ak)ból különözeti vizsgát kell tennie, az alábbiak szerint:

Általános iskola:

6. évfolyamra való jelentkezés esetén		7. évfolyamra való jelentkezés esetén		8. évfolyamra való jelentkezés esetén	
Tantárgy	Osztályzatok száma	Tantárgy	Osztályzatok száma	Tantárgy	Osztályzatok száma

Magyar nyelv és irodalom	1 tanév	Magyar nyelv és irodalom	2 tanév	Magyar nyelv és irodalom	3 tanév
Matematika	1 tanév	Matematika	2 tanév	Matematika	3 tanév
Történelem	1 tanév	Történelem	2 tanév	Történelem	3 tanév
Angol nyelv	1 tanév	Angol nyelv	2 tanév	Angol nyelv	3 tanév
Digitális kultúra	1 tanév	Digitális kultúra	2 tanév	Biológia	1 tanév
Etika	1 tanév	Etika	2 tanév	Digitális kultúra	3 tanév
Művészetek	1 tanév	Művészetek	2 tanév	Etika	3 tanév
Technika és tervezés	1 tanév	Technika és tervezés	2 tanév	Fizika	1 tanév
Természettudomány	1 tanév	Természettudomány	2 tanév	Földrajz	1 tanév
				Hon- és népismeret	1 tanév
				Kémia	1 tanév
				Művészetek	3 tanév
				Technika és tervezés	3 tanév
				Természettudomány	2 tanév

Gimnázium (2019/20. tanévig):

10. évfolyamra való jelentkezés esetén		11. évfolyamra való jelentkezés esetén		12. évfolyamra való jelentkezés esetén	
Tantárgy	Osztályzatok száma	Tantárgy	Osztályzatok száma	Tantárgy	Osztályzatok száma
Fizika	1 tanév	Biológia	1 tanév	Biológia	2 tanév
Kémia	1 tanév	Fizika	2 tanév	Etika	1 tanév
		Kémia	1 tanév	Fizika	2 tanév
				Földrajz	1 tanév
				Informatika	1 tanév
				Kémia	1 tanév
				Vizuális kult.	1 tanév

Gimnázium (2021/22. tanévtől, felmenő rendszerben):

10. évfolyamra való jelentkezés esetén		11. évfolyamra való jelentkezés esetén		12. évfolyamra való jelentkezés esetén	
Tantárgy	Osztályzatok száma	Tantárgy	Osztályzatok száma	Tantárgy	Osztályzatok száma
Biológia	1 tanév	Biológia	2 tanév	Biológia	2 tanév
Digitális kultúra	1 tanév	Digitális kultúra	2 tanév	Digitális kultúra	3 tanév
Fizika	1 tanév	Fizika	2 tanév	Fizika	2 tanév
Földrajz	1 tanév	Földrajz	2 tanév	Földrajz	3 tanév
Kémia	1 tanév	Kémia	2 tanév	Kémia	2 tanév
I. Idegen nyelv (német / angol)	1 tanév	I. Idegen nyelv (német / angol)	2 tanév	I. Idegen nyelv (német / angol)	3 tanév

II. Idegen nyelv (német / angol / orosz)	1 tanév	II. Idegen nyelv (német / angol / orosz)	2 tanév	II. Idegen nyelv (német / angol / orosz)	3 tanév
				Művészetek	1 tanév

A jelentkező az adott évfolyamot megkezdheti azzal a feltétellel, hogy legkésőbb a tanév első félévének végéig az intézményvezető határozatában foglaltaknak megfelelően a különbözeti vizsgán legalább elégséges (2) osztályzatot szerez az adott tantárgy(ak)ból, az előírt évfolyam(ok) tananyagából. Amennyiben ez nem teljesül, a tanuló az adott évfolyamon nem folytathatja tanulmányait.

Az intézmény egyes esti gimnáziumi tagozatain az élő idegen nyelvek közül nem mindhárom idegen nyelv tanulására van lehetőség (telephelyektől függően). Abban az esetben, ha a jelentkező bizonyítványában nem szerepel osztályzat az adott idegen nyelv tantárgyból a megfelelő évfolyam(ok)ra vonatkozóan, a jelentkezőnek angol nyelvből, az adott évfolyam(ok) tananyagából különbözeti vizsgát kell tennie.

A jelentkező az adott évfolyamot megkezdheti azzal a feltétellel, hogy legkésőbb a tanév első félévének végéig az intézményvezető határozatában foglaltaknak megfelelően a különbözeti vizsgán legalább elégséges (2) osztályzatot szerez az élő idegen nyelv tantárgyból, az előírt évfolyam(ok) tananyagából. Amennyiben ez nem teljesül, a tanuló az adott évfolyamon nem folytathatja tanulmányait.

Amennyiben a tanuló az általa korábban tanult élő idegen nyelvet kívánja tanulni további tanulmányai során, azt kizárólag vendégtanulói jogviszony létesítése útján teheti meg. Ebben az esetben a fent leírt különbözeti vizsga letétele nem szükséges.

A korábbi tanulmányok beszámításából adódó tantárgyi felmentések rendje

Amennyiben a jelentkező az adott évfolyamon korábbi tanulmányainak beszámítása alapján felmentést szeretne egyes tantárgyak tanulása alól, ezt az intézmény vezetőjénél a jelentkezéssel egy időben, de legkésőbb a beiratkozás után számított 15 napig írásban kell kérvényeznie. Az intézmény vezetője a kérelemmel kapcsolatos döntését határozatba foglalja.

Abban az esetben, ha a jelentkező bizonyítványa felmutatásával igazolja, hogy már rendelkezik a megfelelő számú osztályzattal az iskola helyi tantervében előírt tantárgy(ak)ból, a fent leírt módon írásban kérheti felmentését az adott tantárgyak tanulása alól, az alábbiak szerint:

Általános iskola:

Tantárgy	Osztályzatok száma
Állampolgári ismeretek	1 tanév
Biológia	2 tanév
Dráma és tánc	1 tanév
Fizika	2 tanév

Földrajz	2 tanév
Hon- és népismeret	1 tanév
Kémia	2 tanév
Technika és tervezés	3 tanév
Természettudomány	2 tanév

Gimnázium (2019/20. tanévig):

Tantárgy	Osztályzatok száma
Biológia	2 tanév
Művészeti ismeretek	2 tanév
Fizika	4 tanév
Földrajz	3 tanév
Informatika	2 tanév
Kémia	3 tanév

Gimnázium (2021/22. tanévtől, felmenő rendszerben):

Tantárgy	Osztályzatok száma
Állampolgári ismeretek	1 tanév
Biológia	2 tanév
Digitális kultúra	3 tanév
Fizika	2 tanév
Földrajz	3 tanév
Kémia	2 tanév
Művészetek	2 tanév
Mozgóképkultúra és médiaismeret	1 tanév

Ha a jelentkező valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. A jelentkező az érettségi törzslapkitonát bemutatásával az adott tantárgy tanulása alól egészen középiskolai tanulmányainak befejezéséig mentesül. Ebben az esetben nem kell külön kérvényeznie felmentését az adott tantárgyból az intézmény vezetőjénél.

A TANULMÁNYI IDŐ LERÖVIDÍTÉSE

A tanuló írásbeli kérelmére az intézményvezető engedélyezheti az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelmények egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt való teljesítését. Ebben az esetben a tanulónak félévi és év végi osztályzatai megállapításához az intézményvezető határozatában foglaltak szerint osztályozó vizsgát kell tennie.

Ha a tanuló az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelmények egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt történő teljesítésével összefüggő osztályozó vizsgát kíván tenni, az intézmény vezetője a vizsga megkezdése előtt legalább harminc nappal a vizsgázói létszám, az évfolyamok feltüntetésére, valamint a vizsgabeosztás megküldése mellett a kormányhivatal vezetőjétől vizsgabiztos kirendelését kéri. A vizsgabiztos kirendelésének kérésére vonatkozó kötelezettség

elmulasztása miatt vizsgabiztos közreműködése nélkül lebonyolított osztályozó vizsga eredménye érvénytelen.

Abban az esetben, ha a tanuló a jogszabályban meghatározott tantárgyból a jogszabályban meghatározott módon előrehozott érettségi vizsgát kíván tenni, írásbeli kérelmére az intézményvezető engedélyezi az adott tantárgy tanulmányi követelményeinek az előírtnál rövidebb idő alatt való, osztályozó vizsgával történő teljesítését.

A TANÓRÁK LÁTOGATÁSÁVAL, A TANULÓ MULASZTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

Az intézmény a tanítási év megkezdésekor írásban tájékoztatja a tanulót arról, hogy az adott évfolyam adott félévében, az adott osztályban hány tanítási órát szervez az iskola. A tájékoztatás kiterjed a mulasztások jogkövetkezményeire is.

A tanulók a tanítási órákat az intézmény által az adott tanév elején nyilvánosságra hozott tanév rendje és az órarend szerint látogatják.

Ha a tanuló a tanítási óráról távol marad, mulasztását igazolnia kell. A mulasztást igazoltnak kell tekinteni, ha

- a tanuló (kiskorú tanuló esetén a szülő) kérelmére engedélyt kapott a távolmaradásra,
- a tanuló egészségügyi ok miatt maradt távol és azt orvosi igazolással igazolja,
- a tanuló munkahelyi ok miatt maradt távol és azt a munkáltatója által kiállított igazolással igazolja.

Ha a tanuló a mulasztását nem igazolja az adott tanév adott félévének a tanév rendjében meghatározott utolsó napjáig, a mulasztás igazolatlan.

Az intézmény dokumentálja a tanuló tanórai foglalkozásokon való jelenlétét, távolmaradását, távolmaradásának indokát, továbbá a távolmaradás igazolását.

Az intézmény félévenként összesíti az igazolatlan mulasztásokat, és ennek alapján megállapítja, hogy melyik tanulónak szűnik meg a tanulói jogviszonya. Megszűnik a tanuló tanulói jogviszonya, ha az adott félévben húsz tanóránál többet mulasztott igazolatlanul.

Ha a tanuló a tanórai foglalkozások több mint ötven százalékáról távol maradt, félévkor és év végén minden esetben osztályozó vizsgán köteles számot adni tudásáról. Az osztályozó vizsga alól felmentés nem adható.

A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, FORMÁI

Az ellenőrzés és értékelés általános elvei

A felnőttoktatás a tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához, a meglévő ismereteihez és életkorához igazodó iskolai oktatás. Az intézmény az esti munkarendű gimnáziumi és szakközépiskolai tagozatán a felnőttoktatás fenti jellemzőihez igazodva alakította ki ellenőrzési és értékelési rendszerét.

Az objektív, igazságos értékelés előfeltétele a világosan megfogalmazott és következetesen érvényesített követelményrendszer. Az ellenőrzés és értékelés alapjául az intézmény helyi tantervében megfogalmazott tantárgyi követelmények szolgálnak, melyek a Nemzeti Alaptantervhez, a választott kerettantervhez és az érettségi vizsga követelményeihez igazodnak.

Általános iskola

A tanulók félévi és év végi osztályzatát az általános iskolai tagozaton évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján kell megállapítani. Egy-egy tantárgyból az adott tantárgy sajátosságait figyelembe véve egy félévben legalább három érdemjegy megszerzése szükséges ahhoz, hogy a tanuló félévkor és év végén osztályzatot kaphasson.

Érdemjegyet a tanuló tanórai keretek között szervezett, írásbeli vagy szóbeli számonkérésen, illetve beadandó feladattal szerezhethet. A tanórai keretek között szervezett számonkérés lehet írásbeli témazáró dolgozat, vagy több témát magába foglaló szóbeli felelet, illetve prezentáció megtartása. A beadandó feladat lehet gyűjtőmunka, esszé, vagy – a dráma és tánc, művészetek, technika és tervezés tantárgyak esetében – a tanuló által készített alkotás.

Mind az írásbeli, mind a szóbeli számonkérés esetén az elérhető pontszámok százalékos teljesítésének osztályzatban történő kifejezése a következő:

- 80–100% elérése esetén jeles (5),
- 60–79% elérése esetén jó (4),
- 40–59% elérése esetén közepes (3),
- 25–39% elérése esetén elégséges (2),
- 0–24% elérése esetén elégtelen (1).

A félévi és év végi osztályzat kialakítása

A félévi és év végi osztályzat a számonkéréseken szerzett érdemjegyek számtani átlaga a matematikai kerekítés szabályai szerint. A tanuló év végi osztályzatába egy érdemjegyként az első félévi osztályzat is beleszámít.

Ha a tanuló a félév során neki fel nem róható okból nem szerez elegendő érdemjegyet valamely tantárgyból, az intézményvezető engedélyével az adott tantárgyból, az adott félév tananyagából szervezett osztályozó vizsgával teljesítheti tanulmányi kötelezettségeit. A tanulónak fel nem róható ok minden olyan, a számonkéréseken való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a tanuló szándékos vagy gondatlan magatartására.

Ha a tanuló az első félév során neki felróható okból nem szerez elegendő érdemjegyet valamely tantárgyból, osztályozhatatlanná válik, tanév végén tanulmányi kötelezettségeit az adott tantárgyból kizárólag a teljes évfolyam tananyagából tett osztályozó vizsga letételével teljesítheti.

Ha a tanuló a második félév során neki felróható okból nem szerez elegendő érdemjegyet valamely tantárgyból, osztályozhatatlanná válik, tanulmányait kizárólag az évfolyam megismétlésével folytathatja.

Gimnázium

Választható érettségi vizsgatárgyakból:

Választható érettségi vizsgatárgy	
Gimnázium	
2019/20. tanévig	2020/21. tanévtől, felmenő rendszerben
biológia	biológia
fizika	fizika
földrajz	földrajz
informatika	digitális kultúra
kémia	kémia

Egyéb érdemjegyek

A pedagógus a félév során egyéb, önálló munkát igénylő feladatok elkészítését is értékelheti. Az így szerzett érdemjegyek alapján nem adható mentesség a félévi és év végi vizsga alól, viszont bele kell számítani őket a félévi és év végi osztályzatba.

Ebben az esetben az önálló munkát igénylő feladatokra adott érdemjegyek legfeljebb egy osztállyal javíthatják a félévi vagy év végi osztályzatot.

Az adott félév során az önálló munkát igénylő feladatokra szerzett érdemjegyet a tantárgyat tanító pedagógus bejegyzí az osztályozó napló megfelelő helyére.

Amennyiben a fenti érdemjegyek egy osztályzatot javítanak a félévi vagy év végi osztályzaton, a pedagógus az adott tantárgy vizsga jegyzőkönyvének megjegyzés rovatában ezt a tényét feltünteti.

Az önálló munkát igénylő feladatok elkészítése nem kötelező.

A félévi és év végi osztályzat kialakítása

A tanuló félévi osztályzata az alábbi módokon alakítható ki:

- Kizárólag a félévi vizsgán szerzett érdemjegy alapján, ebben az esetben a vizsga érdemjegye és a félévi osztályzat megegyezik.
- Az önálló munkát igénylő feladatokra szerzett érdemjegyek alapján, ahol az önálló munkát igénylő feladatokra szerzett érdemjegyek legfeljebb egy osztállyal javíthatják a félévi osztályzatot.

- Legalább három, tanórai keretek között szervezett számonkéréseken szerzett érdemjegy alapján, ahol a félévi osztályzat az érdemjegyek számtani átlaga a matematikai kerekítés szabályai alapján.

A tanuló év végi osztályzata szintén a fenti módokon alakítható ki, azzal a különbséggel, hogy az év végi osztályzatba a fentiekén kívül egy érdemjegyként a félévi osztályzat is beleszámít.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ, ILLETVE BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ TANULÓKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

Felnőttoktatásban nem biztosítható az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megtartása.

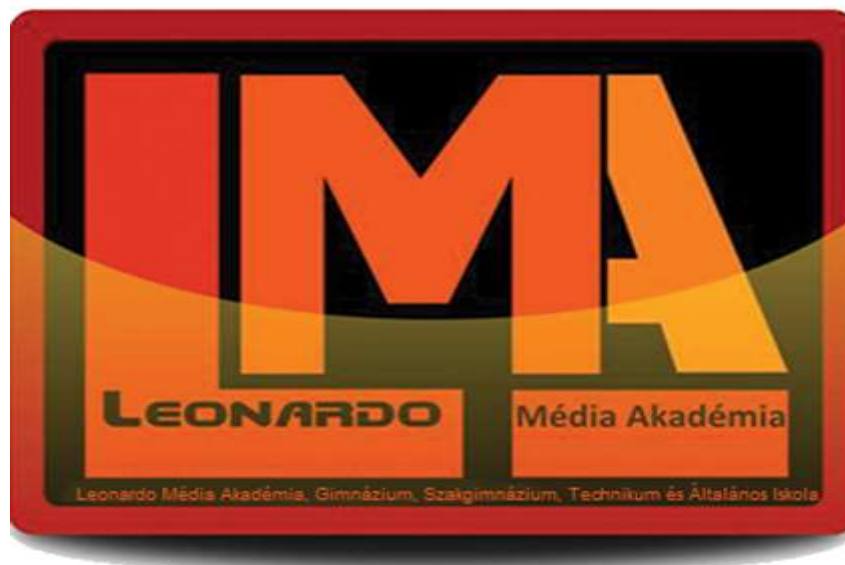
Amennyiben a tanuló jogszabályban meghatározott típusú, érvényes szakértői véleménnyel rendelkezik, felmentési kérelmet nyújthat be az intézmény vezetőjéhez a szakértői véleményben foglalt javaslatok érvényesítésére. A felmentési kérelem benyújtása az intézmény által biztosított formanyomtatványon történik. A felmentési kérelemhez minden esetben csatolni kell az érvényes szakértői véleményt.

A szakértői bizottság érvényes szakértői véleményében foglalt javaslatok alapján az intézmény vezető határozatában

- mentesíti a tanulót egyes tantárgyakból (tantárgyrészekből) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól,
- engedélyezi az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval, vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását,
- engedélyezi az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz használatát és a hosszabb felkészülési időt a beszámolók során.

Az érettségi vizsgákra vonatkozóan a tanulónak külön kérelmet kell benyújtania. A kérelem és a hozzá csatolt érvényes szakértői vélemény alapján az intézményvezető az érettségi vizsgára vonatkozóan külön határozatot hoz, melyben

- mentesíti a tanulót az adott tantárgyból az érettségi vizsga alól, amely helyett a tanuló egy másik, általa választott vizsgatárgyból köteles érettségi vizsgát tenni,
- engedélyezi az írásbeli érettségi vizsga szóbelivel, vagy a szóbeli érettségi vizsga írásbelivel való felváltását,
- engedélyezi az írásbeli érettségi feladatok kidolgozásához rendelkezésre álló idő maximum 60 perccel, illetve a szóbeli feleletre való felkészülési idő maximum 20 perccel való megnövelését,
- engedélyezi az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz használatát az érettségi vizsgán.

HELYI TANTERV

BIOLÓGIA

9–10. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

A biológia tanításának célja és feladatai

A gimnáziumban megvalósuló biológiatanítás célja, hogy az általános iskola 7–8. évfolyamán megszerzett ismeretekre, készségekre és képességekre építve a tanulókkal megismertesse az élő természet működését, annak legfontosabb törvényszerűségeit, tudatosítsa az ember és környezetének és egészségének elválaszthatatlan kapcsolatát, valamint – a többi tantárggyal együtt – kialakítsa az új ismeretek önálló megszerzésének igényét.

Az egyik legfontosabb nevelési cél, hogy a tanulók érzékenyek legyenek környezetük, szervezetük változásaira, lássák sérülékenységét és az emberi felelőtlenség, egészségtelen életvitel következményeit. Alakuljon ki bennük környezetük és egészségük védelmének igénye.

A gimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel a tanulókat arra, hogy a tudás – az állandó értékek mellett – mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknál az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet. A témakörök a mindenki által megszerezhető és a mindennapi életben alkalmazható tudás és képességek mellett előkészítik a 11–12. évfolyamokon választható biológia tanulmányokat is.

A tantárgy tanulása során alkalmazott sokszínű tevékenységek (kísérletek, megfigyelések, terepen történő vizsgálódások, a megfigyelések rajzos és digitális feldolgozása, értékelése, felmérések készítése, az alapvető elsősegélynyújtás elsajátítása, gyakorlása, tudósok életének megismerése, kutatása) során a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat.

A helyi tanterv óraszámai

Évfolyam	Heti óraszám	Éves óraszám
9.	3	108
10.	2	72

A 9–10. évfolyamon a biológia tantárgy óraszám: 180 óra.

Kompetenciák

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőképességét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezőmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

Értékelési elvek

A tanuló munkájának értékelése során meg kell vizsgálni, hogy milyen mélységben sajátította el a biológia nyelvezetét, milyen mértékben alakult ki a problémafelvető és megoldó képessége elméleti és gyakorlati területen, felismeri-e a tudományterület gyakorlati alkalmazásá-

nak fontosságát, képes-e megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. Az eredményes továbbhaladás fontos feltétele a tanulók tudásának folyamatos ellenőrzése és értékelése. A biológia órákon értékeljük a tanulók szóbeli, írásbeli teljesítményét.

A szóbeli megnyilvánulások lehetnek feleletek, hozzászólások, ábraelemzések, kiselőadások, stb.... Az írásbeli számonkérés feladatlapok, tesztek formájában történik. Ezen kívül gyakorlati problémák megoldását, versenyeken való szereplést is értékelünk.

A témakörök áttekintő táblázata

Nat témakör	Témakör neve	Javasolt óraszám	
1. A biológia kutatási céljai és módszerei	A biológia tudománya	3	
2. Az élet eredete és szerveződése	Az élővilág egysége, a felépítés és működés alapelvei	10	
	A sejt és a genom szerveződése és működése	12	
	Sejtek és szövetek	10	
	Élet és energia	8	
	Az élet eredete és feltételei	4	
4. Öröklődés és evolúció	A változékonyság molekuláris alapjai	12	
5. A biotechnológia módszerei és alkalmazása	Egyedszintű öröklődés	12	
	A biológiai evolúció	10	
6. Az ember szervezete és egészsége	Az emberi szervezet felépítése és működése	I. Testkép, testalkat, mozgásképesség	6
		II. Anyagforgalom	10
		III. Érzékelés, szabályozás	12
	Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai	7	
	A viselkedés biológiai alapjai, a lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése	11	
	Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás	10	
	3. Az életközösségek jellemzői és típusai	Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek biológiai sokfélesége	12
	A Föld és a Kárpát-medence értékei	10	

7. A bioszféra egyensúlya, fenntarthatóság	Ember és bioszféra – fenntarthatóság	11
	Összes óraszám:	170

Gimnáziumunkban az alábbi bontásokat alkalmazzuk:

9. évfolyam

heti óraszám: 3

tanítási hetek száma: 36 (108 tanóra)

TÉMAKÖR	JAVASOLT ÓRASZÁM
1. A biológia tudománya (1.)	3 óra
2. Az élővilág egysége, felépítés és működés alapelvei (2.)	10 óra
3. Élet és energia (2.)	8 óra
4. Sejtek, szövetek, szervek (2.)	10 óra
5. A sejt és a genom szerveződése és működése (2.)	12 óra
6. Az élet eredete és feltételei (2.)	4 óra
7. A biológiai evolúció (4.)	10 óra
8. Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek	
9. biológiai sokfélesége (3.)	12 óra
10. A Föld és a Kárpát-medence értékei (7.)	10 óra
11. Ember és bioszféra-fenntarthatóság (7.)	11 óra
Új ismeret feldolgozására felhasznált összes óraszám:	90 óra
Szabaddon felhasználható óraszám:	18 óra

10. évfolyam

heti óraszám: 2

tanítási hetek száma: 36 (72 tanóra)

TÉMAKÖR	JAVASOLT ÓRASZÁM
I. Az emberi szervezet	
1. Testkép,mozgás.(6.)	6 óra
2. Anyagforgalom (6.)	10 óra
3. Érzékelés, szabályozás (6.)	12 óra
4. Az emberi nemek, szaporodásbiológia (6.)	6 óra
II. A változékonyság molekuláris alapjai, sejt és genom	
1. Biotechnológia (4., 5.)	12 óra
2. Egyedszintű öröklődés (4.)	8 óra

III. Lelki egyensúly és a testi állapot (6.)	8 óra
IV. Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás (6.)	8 óra
Új ismeret feldolgozására felhasznált összes óraszám:	70 óra
Szabadon felhasználható óraszám:	2 óra

A témakörök megnevezése után a zárójelbe tett számok a Nemzeti alaptanterv által meghatározott témaköröket jelölik.

A javasolt feldolgozáshoz képest a sorrendiségen változtattunk, a 10. évfolyamon az óraszámok esetében tértünk el a helyi adottságok és szakmai okok miatt.

A tematikai egységek tanítási eredményei, feladatai és tevékenységei

1. TÉMAKÖR: A biológia tudománya

ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a biológiai kutatások alapvető céljait, legfontosabb területeit, értékeli az élet megértésében, az élővilág megismerésében és megóvásában játszott szerepét;
- példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világképünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét;
- ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A biológiai kutatások alapvető céljainak, világképünket és mindennapi életünket alakító eredményeinek tudománytörténeti példákkal való bemutatása
- A tudományos vizsgálatok menetének ismerete, vizsgálatokban való tudatos alkalmazása és nyomon követése kísérletelemzésekben
- A biológiai vizsgálatok során alkalmazható, egyszerűbb laboratóriumi és terepmunkára alkalmas eszközök ismerete, vizsgálatok esetében a megfelelő kiválasztása és használata
- A tudományos gondolkodás műveleteiről szerzett alapszintű ismeret, a műveletek alkalmazásában való jártasság, adott probléma esetén a célravezető módszer kiválasztása és alkalmazása
- Az ismeretszerzésben és a problémamegoldásban a másokkal való együttműködés fontosságának felismerése, a közös munkában való aktív szerepvállalás
- Tényekre alapozott, koherens érvelés, véleményalkotás és mások meghallgatásának képessége
- Kísérleti megfigyelések, mérési és statisztikai adatok megfelelő rögzítése, rendezése és feldolgozása, az ebből levonható következtetések és további kutatási kérdések megfogalmazása

- A modern biológia kulcsterületeinek, ezek technológiai lehetőségeinek ismerete, a kutatás és alkalmazás etikai, társadalmi-gazdasági kérdéseiben véleményalkotási és vitaképesség
- A népszerűsítő és a tudományos igényű információs forrásokról való tájékozottság, az álhírek, áltudományos közlések felismerése, velük szemben tényekre alapozott kritikai érvelés.

FOGALMAK

kutatási kérdés, hipotézis, kísérlet, kísérleti változó, valószínűség, rendszerbiológia, molekuláris biológia, biotechnológia, bioetika, bioinformatika, bionika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tudományos gondolkodás műveleteinek tudatos alkalmazása konkrét példán és/vagy egy tudós munkásságának bemutatásán keresztül
- A hétköznapi és a tudományos megfigyelés összehasonlítása, konkrét példa bemutatása
- Strukturált, félig strukturált vagy nem strukturált (a csoport készség szintjétől függően) biológiai kísérlet kivitelezése, jegyzőkönyv készítése, a kísérleti eredmények értékelése és publikálása
- Irányított kutatási terv elkészítése, hipotézis önálló felállítása, a függő és független változók megállapítása, projektmunka elkészítése
- Biológiai kutatóintézet (valós vagy virtuális) meglátogatása, beszámoló készítése a kutatási területekről és módszerekről
- Egy-egy tudós megszemélyesítésével kerekasztal-beszélgetés egy tudományos problémáról
- Természettudományos ismeretterjesztő folyóiratok cikkeinek feldolgozása, kivonat, reflexió írása

2. TÉMAKÖR: Az élővilág egysége, a felépítés és működés alapelvei

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a szerveződési szintek atomoktól a bioszféráig való egymásba épülését, tudja a biológiai problémákat és magyarázatokat a megfelelő szinttel összefüggésben értelmezni;
- tényekkel bizonyítja az élőlények elemi összetételének hasonlóságát, a biogén elemek, a víz, az ATP és a makromolekulák élő szervezetekben betöltött alapvető szerepét, és ezt összefüggésbe hozza kémiai felépítésükkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szerveződési szintek hierarchikus és rendszerszemléletű elvének felismerése a tanulók által ismert, felidézett társadalmi, gazdasági, technológiai vagy természeti rendszerek példái alapján
- Az energiáról meglévő tanulói tudás felszínre hozása, az energiatípusok és átalakítási módok áttekintése példák alapján, a fény, a kémiai és a biológiai energia összefüggésbe hozása
- Az információról meglévő tanulói tudás felszínre hozása, a sokféleséggel és a rendezettség-gel való kapcsolat felismerése mindennapi példák és természeti jelenségek értelmezése alapján
- A szervetlen és a szerves anyagok közötti kapcsolat tudománytörténeti, technológiai és biológiai szempontú értelmezése, az élet szénalapúsága
- Az optimális enzimműködés kísérletes bemutatása, az enzimműködés és az anyagcsere-zavarok kapcsolatának példákkal való bemutatása
- Biogén elemek kimutatása, következtetések levonása
- A víznek az élet szempontjából kitüntetett szerepe melletti érvelés
- A makromolekulák és monomerjeik felépítése és funkciója közötti kapcsolatok sokoldalú elemzése
- A szabályozottság elvének elmélyítése mindennapi életből vett technológiai példák alapján, a szabályozott állandó állapot jelentőségének felismerése

FOGALMAK

rendszer, szerveződési szint, egymásba épülés, biológiai energia és ATP, biogén elem, víz, makromolekulák, enzimek, sokféleség és információ, fehérjeszerkezet, vezérlés és szabályozás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Biogén elemek kimutatása növényi és állati eredetű szervekből (levél, csont)
- Szerves makromolekulák kimutatása (pl. Biuret-próba, Fehling-reakció)
- Enzimműködés vizsgálata (pl. keményítő-nyálamiláz) különböző környezeti feltételek (változó beállítások) között
- A fehérjék szerkezetét befolyásoló tényezők vizsgálata (pl. tojásfehérje-oldattal)
- Diffúzióval és ozmózissal kapcsolatos kísérletek elvégzése és/vagy értelmezése
- Programvezérelt, automatizált technológiai rendszerek (pl. klíma, mosógép, ABS fékrendszer stb.) keresése és elemzése, összehasonlítása az élő rendszerek valamely részműködésével, a szabályozás és vezérlés közötti különbségek megbeszélése

3. TÉMAKÖR: A sejt és a genom szerveződése és működése

ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ábrák, animációk alapján értelmezi és biológiai tényekkel alátámasztja, hogy a vírusok az élő és élettelen határán állnak;

- a felépítés és működés összehasonlítása alapján bemutatja a sejt szerződés kétféle típusának közös jellemzőit és alapvető különbségeit, értékeli ezek jelentőségét;
- tényekkel igazolja a baktériumok anyagcseréjének sokfélesége, gyors szaporodása és alkalmazkodóképessége közötti összefüggést;
- felismeri az összetett sejtípus mikroszkóppal megfigyelhető sejtalkotóit, magyarázza a sejt anyagcsere-folyamatainak lényegét, igazolja, hogy azok a környezettel folytonos kölcsönhatásban mennek végbe;
- ismeri az örökítőanyag többszintű szerveződését, képek, animációk alapján értelmezi a sejtekben zajló biológiai információ tárolásának, átírásának és kifejeződésének folyamatait;
- tudja, hogy a sejtekben és a sejtek között bonyolult jelforgalmi hálózatok működnek, amelyek befolyásolják a génműködést, és felelősek lehetnek a normál és a kóros működésért is;
- összehasonlítja a sejtosztódás típusait, megfogalmazza ezek biológiai szerepét, megérti, hogy a soksejtű szervezetek a megtermékenyített petesejt és utódsejtjei meghatározott számú osztódásával és differenciálódásával alakulnak ki;
- ismeri az őssejt fogalmát, különféle típusait, jellemzőit, különbséget tesz őssejt és daganatsejt között;
- felismeri az összefüggést a rák kialakulása és a sejtciklus zavarai között, megérti, hogy mit tesz a sejt és a szervezet a daganatok kialakulásának megelőzéséért.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A vírusok felépítése, szaporodása és a megbetegedések közötti összefüggések felismerése egy konkrét betegség (pl. influenza) kapcsán, a betegségek megelőzési és gyógyítási lehetőségeinek számbavétele, tévképzetek eloszlatása
- A prokarióta és eukarióta sejtípusok összehasonlítása, a felépítés, működés és alkalmazkodás főbb összefüggéseinek bemutatása
- Az eukarióta sejtípusok kialakulását magyarázó elmélet bizonyítékainak ismertetése
- A főbb sejtalkotók mikroszkópos képének tanulmányozása, felépítésük egyszerű lerajzolása és működésük bemutatása, a működések összekapcsolása a szervezetszintű folyamatokkal
- A génműködés alapelveinek megértése: aktív és nem aktív régiók, gének bekapcsolása, kikapcsolása, módosítása
- Az őssejt és a differenciált sejt összehasonlítása génaktivitás alapján, a különbség felismerése őssejt és daganatsejt között
- A sejtciklus biológiai szerepének, szakaszainak és szabályozásának megértése, a daganat-elnyomó és DNS-javító fehérjék létezése, a programozott sejthalál szerepe.
- A sejtosztódás egyes típusainak értelmezése, biológiai szerepének összekapcsolása az emberi sejtek, szervek működésével (őssejtek, differenciált sejt, sebgyógyulás, ivarsejtképzés)
- A sejten belüli és a sejtek közötti jelforgalmi hálózatok biológiai jelentőségének felismerése egy-egy egyszerűbb példa alapján

- Felismeri az összefüggést a rák kialakulása és a sejtciklus zavarai között, megérti, hogy mit tesz a sejt és a szervezet a daganatok kialakulásának megelőzéséért

FOGALMAK

vírus, baktérium, prokarióta, eukarióta, gén, kromoszóma, fehérjeszintézis, sejtciklus, sejtosztódás, őssejt, differenciált sejt, mitózis, meiózis, jelforgalom, biológiai hálózat, daganatképződés, rák, GMO

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Prokarióta és eukarióta sejt összehasonlítása ábrák, mikrofotók és mikroszkópi metszetek alapján
- Baktériumok izolálása táptalajra a környezetből és emberi bőrről, a tenyészet inkubálása, telepek morfológiai vizsgálata
- Kromoszóma felépítésének modellezése
- A mitózis és a meiózis osztódási folyamatának ábrákon, mikrofotókon és/vagy mikroszkópi metszeteken történő összehasonlítása, értelmezése
- A sejtciklust és a biológiai információ másolását, átírását és kifejeződését bemutató animációk elemzése
- A géntechnológiai eljárások néhány bioetikai kérdésének megvitatása
- Forrásfelkutatás a számítógépes módszerek és a rákkutatás kapcsolatára
- A daganatos betegségekről szóló hiteles webes tájékoztató oldalak információinak értelmezése
- Kiselőadás védőoltásokról, vírus és baktérium okozta betegségekről, a mikroszkóp felfedezésének és alkalmazásának történetéről, egy-egy meghatározó kutató munkásságáról
- Fertőtlenítési és sterilizálási eljárások korszerű eljárásainak megismerése, Semmelweis Ignác munkásságának rövid megismerése (kiselőadás, kisfilm stb. formájában)

4. TÉMAKÖR: Sejtek és szövetek

ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- fénymikroszkópban, ábrán vagy fotón felismeri és jellemzi a főbb állati és növényi szövet-típusokat, elemzi, hogy milyen funkciók hatékony elvégzésére specializálódtak.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A többsejtű életforma alapvető jellemzőinek azonosítása, az ebben rejlő (evolúciós) előnyök felismerése, megfogalmazása

- A (transzmissziós) fénymikroszkóp működési elvének ismerete, a nagyítás és a felbontóképesség értelmezése, a mikroszkóp alapbeállításának képessége, mikrofoto készítése mobiltelefonnal
- Növényi metszetek, preparátumok készítése, fénymikroszkópos vizsgálata, rajzok, fotók készítése és rendszerezése
- A növényi szövetek alaptípusainak megkülönböztetése, a sejtteni jellemzők és a szövettípus biológiai funkciója közötti összefüggés érvekkel való bizonyítása
- A zárvatermő növények szerveinek ismerete, a gyökér, a szár a levél és a virág jellegzetes szöveti felépítésének azonosítása
- A különféle emberi (állati) szövetek sejtípusainak kialakulására vezető differenciálódási folyamat elvi értelmezése, egy konkrét példán (pl. vérsejtek képzése) való bemutatása
- Állati vagy emberi szövetekről, szervekről készült metszetek fénymikroszkópos vizsgálata vagy fotókon való összehasonlítása és jellemzése
- Az emberi szövetek alaptípusainak (hám-, kötő- és támasztó-, izom-, ideg-) jellemzése a felépítés és működés kapcsolatba hozásával, néhány fontosabb altípus elkülönítése
- A gyógyászatban alkalmazott diagnosztikus szövettani vizsgálatok céljának, egy-egy módszerének ismerete, a daganatos betegségek felismerésében játszott szerepének értékelése

FOGALMAK

osztódó és állandósult (növényi) szövetek, őssejt fogalma és típusai, daganatsejt, embrionális fejlődés, hám-, kötő- és támasztó-, izom-, idegszövet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A (transzmissziós) fénymikroszkóp felépítésének és működésének megbeszélése, alkalmazásának gyakorlása
- Növényi szövetek mikroszkópos vizsgálata önálló metszetkészítéssel, rajzolás és fotózás mobiltelefonnal
- Növénytan szervpreparátumok főbb szövettípusainak tanulmányozása, jellemzése
- Állati szövetek mikroszkópos vizsgálata, rajzolás és fotózás mobiltelefonnal
- Állattani preparátumok főbb szövettípusainak tanulmányozása, jellemzése
- Daganatos elváltozásokról, diagnosztikáról, kezeléssel kiselőadás, csoportmunka

5. TÉMAKÖR: Élet és energia

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és példákkal bizonyítja az élőlények szén- és energiaforrásainak különféle lehetőségeit, az anyagcseretípusok közötti különbséget;

- vázlatrajzok, folyamatábrák és animációk alapján értelmezi a biológiai energiaátalakítás sejtszintű folyamatait, azonosítja a fotoszintézis és a sejtlegzés fő szakaszainak sejten belüli helyét és struktúráit, a fontosabb anyagokat és az energiaátalakítás jellemzőit;
- a sejtszintű anyagcsere-folyamatok alapján magyarázza a növények és állatok közötti ökológiai szintű kapcsolatot, a termelő és fogyasztó szervezetek közötti anyagforgalmat;
- a valós és virtuális tanulási közösségekben, másokkal együttműködve megtervez és kivitelez biológiai vizsgálatokat, projekteket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A fotoszintézis biológiai szerepének érvekkel való igazolása, a folyamat alapegyenletének ismerete, fő szakaszainak elkülönítése
- Az erjesztés és a sejtlegzés megkülönböztetése, az erjesztés biológiai előfordulásának és technológiai alkalmazásának ismerete, példákkal való igazolása
- A sejtlegzés biológiai szerepének érvekkel való igazolása, a folyamat alapegyenletének ismerete, fő szakaszainak elkülönítése
- Folyamatábrák elemzése és készítése a fotoszintézis és a (sejt)legzés fő szakaszairól, a folyamatok vizualizálása és értelmezése
- Kísérletek tervezése, elvégzése a fotoszintézis és a (sejt)legzés vizsgálatára, kutatási kérdések megfogalmazása, változók beállítása, adatok rögzítése és elemzése, következtetések levonása
- Az életközösségek anyag- és energiaforgalmának megértése, a szénkörforgás diagramon való ábrázolása, a sejtszintű folyamatokkal való kapcsolatba hozása

FOGALMAK

autotróf és heterotróf, kemotróf és fototróf, biológiai energia és ATP, fotoszintézis, erjedés, sejtlegzés, aerob és anaerob folyamat, szénkörforgás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Levél keresztmetszetének vizsgálata modellt vagy ábra, illetve önállóan készített metszet alapján
- Gázcsere nyílások eloszlásának, nyitódásának és záródásának mikroszkópos vizsgálata (ozmózis)
- Színtestek azonosítása mikroszkópos vizsgálatokban, aktivitásuk vizsgálata a levél színén takarásos (árnyék) módszerrel
- Levélkivonat készítése, növényi színanyagok papírkromatográfiás vizsgálata
- A fotoszintézis mértékének a fény erősségétől, színétől való függését vizsgáló kísérletek tervezése és kivitelezése
- A szén-dioxid-mennyiség fotoszintézis intenzitására gyakorolt hatásának kísérleti vizsgálata

- A fotoszintézis során keletkező oxigén kimutatása
- Csírázás, illetve emberi légzés során keletkező szén-dioxid kimutatása meszes vízzel
- Keményítő kimutatása levélben
- Élesztőgombák alkoholos erjesztésének környezeti tényezőit vizsgáló kísérletek elvégzése
- Anyagcseretípusok vizsgálata hétköznapi példákon keresztül (baktériumok szerepe az élelmiszeriparban, mezőgazdaságban stb.)

6. TÉMAKÖR: Az élet eredete és feltételei

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a földi élet keletkezését biológiai kísérletek és elméletek alapján magyarázza, erről megfogalmazza személyes véleményét is;
- megkülönbözteti a valódi és az ősbaktérium fogalmát, tudja, hogy ezek az élővilág két külön rendszertani csoportjába tartoznak, érti és tényekkel igazolja az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességét;
- biológiai és csillagászati tények alapján mérlegeli a földön kívüli élet valószínűsíthető feltételeit és lehetőségeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az élő állapot és kialakulásának magyarázása életkritériumok, a baktériumok sejtszerkezete alapján
- Az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességének példákkal való igazolása
- A Naprendszeren belüli és azon kívüli élet kutatási céljának, feltételezéseinek és eddigi eredményeinek ismerete

FOGALMAK

ösléggkör, ősóceán, RNS-világ, prokarióta sejt, anaerob anyagcsere, cianobaktérium, UV-sugárzás és ózonpajzs, kozmikus sugárzás és földmágnesség, ősbaktérium, földön kívüli életlehetőségek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az élet kialakulására vonatkozó néhány elmélet összevetése vita során, önálló (tudományos érvekkel alátámasztott) vélemény megfogalmazása
- A Miller-kísérletet bemutató ábrák, videók keresése, a modellrendszerként való értelmezés és az eredmények kritikai elemzése kiselőadás vagy házi dolgozat formájában
- A sejtek kialakulása az ősóceánban – videó megtekintése, közös értelmezés
- Az ősbaktériumok egy-egy jellegzetes csoportját és élőhelyeét bemutató kiselőadás készítése (pl. Yellowstone parki hőforrások baktériumai, Holt-tengeri sókedvelő baktériumok, mélytengeri kénalapú életformák)

- A földön kívüli élet kutatásáról szóló információk keresése, a célok, módszerek és eddigi eredmények összefoglalása (pl. üstökösszondák, Mars-kutatás, exobolygók felfedezése)

7. TÉMAKÖR: Az emberi szervezet felépítése és működése I. -

Testkép, testalkat, mozgásképeség

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kiegyensúlyozott saját testképpel rendelkezik, amely figyelembe veszi az egyéni adottságokat, a nem és a korosztály fejlődési jellegzetességeit, valamint ezek sokféleségét;
- az emberi test kultakarójának, váz- és izomrendszerének elemzése alapján magyarázza az ember testképének, testalkatának és mozgásképeségének biológiai alapjait;
- elemzi az ember mozgásképeségének biokémiai, szövettani és biomechanikai alapjait, ezeket összefüggésbe hozza a mindennapi élet, a sport és a munka mozgásformáival, értékeli a rendszeres testmozgás szerepét egészségének megőrzésében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az emberi szervek helymeghatározása a test anatómiai síkjai, tengelyei és irányai szerint
- Az emberszabású majmok, az előemberek, az ősemberek és a mai ember anatómiai jellemzőinek összehasonlítása, a fejlődési folyamat értelmezése
A bőr három fő rétegének megismerése és a rétegek funkcióinak elemzése, egészségügyi vonatkozások
- Az ember helyváltoztató mozgását lehetővé tevő belső váz és az erre felépülő vázizomzat együttes működésének értelmezése modellek, animációk, képek alapján
- Az emberi csontváz három fő táján (fej, törzs, végtagok) elhelyezkedő csontok, a végtagok főbb izmainak megismerése, az anatómiai és élettani kapcsolatok elemzése, egészségügyi vonatkozások
- A csontok, izmok együttműködésének biomechanikai értelmezése, modellezése

FOGALMAK

emberszabású majmok, előemberek, ősemberek, mai ember, bőr, bőrszín, bőrvizsgálat, fejtáv, törzsváz, végtagváz, hajlító- és feszítőizom, záróizmok, mimikai izmok, ízület, sportsérülések

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Összehasonlító vázlatrajz készítése az emberszabású majmok, előemberek, ősemberek és a mai ember koponyájának és fogzatának felépítéséről
- Az emberré válás folyamatát bemutató filmek, animációk megtekintése és elemzése
- Az emberi bőr felépítését bemutató ábrák, makettek vizsgálata
- Ujjlenyomatok összehasonlítása (pl. az osztályban tanulók vagy családtagok esetében)

- Kiselőadás, házi dolgozat készítése a napfény okozta hatások és a bőr működésének összefüggéséről
- A bőrre kerülő krémek, tisztálkodószerek összetételének elemzése, következtetések levonása
- Az emberi csontváz makettjének vizsgálata, a testtájak fő csontjainak és a kapcsolódás módjainak azonosítása
- Különböző ízülettypusok mechanikai modellezése, makettek készítése
- Izmok eredésének, tapadásának, a hajlító- és feszítőizmok mechanikai modellezése, makettek készítése
- Néhány jellegzetes sportmozgás (pl. futás, ugrás, dobás) mozgásszervi alapjának megbeszélése, a sportsérülések elkerülési lehetőségeinek megbeszélése, ellátásuk gyakorlati bemutatása

8. TÉMAKÖR: Emberi szervezet felépítése és működése II. - Anyagforgalom

ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a táplálkozás, a légzés, a keringés és a kiválasztás szervrendszerének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyag- és energiaforgalmi működésének biológiai alapjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az emberi tápcsatorna szakaszainak és azok felépítésének elemzése, a fontosabb élettani funkciók vizsgálata és összehasonlítása
- Az emberi táplálkozás mennyiségi és minőségi kritériumainak elemzése, az egészséges táplálkozás alapelveinek megismerése, az alkalmazás képességének fejlesztése
- Az emberi légzőszervrendszer felépítésének és működésének vizsgálata
- A légúti fertőzések típusainak és tüneteinek ismerete, a légszennyező anyagok egészségkárosító hatásainak elemzése
- Az emberi keringési rendszer felépítése és működésének vizsgálata, a gyakoribb betegségeinek elemzése
- Az emberi kiválasztó szervrendszer felépítése és szerepe a szervezet homeosztázisában, a húgyúti fertőzések tüneteinek ismerete, a művesekezelés elvének és alkalmazási módjának megismerése

FOGALMAK

bélcsatorna, légutak, légzőmozgások, légszennyezés, szív, keringési rendszer, vér, magas vérnyomás betegség, infarktusveszély, agyvérzés, kiválasztó szervrendszer

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A test belső szervei elhelyezkedésének tanulmányozása emberi torzó maketten

- Az emésztés és felszívódás helyéről és működéseiről folyamatábra rajzolása
- Vércukorszint mérése, az eredmények értékelése
- A cukor-, zsír- és fehérjeemésztésre vonatkozó egyszerűbb biokémiai kísérlet elvégzése
- A keringési szervrendszer működésével összefüggő mérések (pl. vérnyomásmérés, pulzusszámmérések) elvégzése, következtetések levonása
- A légzési szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések elvégzése (pl. légzésszámváltozás, kilélegzett levegő CO₂-tartalma, vitálkapacitás-mérő készítése stb.)
- A dohányzás káros hatásainak megismertetése kiselőadások, tanulói prezentációk során, érveléssel a saját és mások egészségmegőrzése érdekében
- Emésztőenzimek működésének vizsgálata
- Az epe és mosogatószer hatásának összehasonlító vizsgálata
- Táplálkozási allergiák esetében alkalmazható étrendek készítése
- Élelmiszerek só- és cukortartalmának vizsgálata
- Az infarktus és az agyi keringési zavarok korai jeleinek összegyűjtése, összefoglaló esetleírások elemzése

9. TÉMAKÖR: Emberi szervezet felépítése és működése III. –

Érzékelés, szabályozás

ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az ideg-, hormon- és immunrendszer elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet információs rendszerének biológiai alapjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A bőr, a szem és a fül felépítése és érzékelő működésének vizsgálata, a leggyakoribb érzékszervi megbetegedések okainak és megelőzési lehetőségeinek áttekintése
- Reflextípusok megkülönböztetése, elvégzett reflexvizsgálatok értelmezése
- A hormonrendszer szabályozó szerepének értelmezése, az agyalapi mirigy, a mellékvese, a hasnyálmirigy és a pajzsmirigy által termelt hormonok hatásainak elemzése
- Az ember központi és környéki idegrendszerének megismerése konkrét példákon keresztül (pl. mozgásszabályozás, vérnyomás-szabályozás, a vércukorszint és a vér ozmotikus koncentrációjának szabályozása)
- Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése animációk alapján, a fertőzés, a gyulladás, az allergia kialakulására vonatkozó tudományos cikkek elemzése, a betegségek kialakulásának megelőzésére, csökkentésére irányuló egyéni cselekvési lehetőségek számbavétele

FOGALMAK

mechanikai és hőérzékelés, reflex, látás, szemhibák és -betegségek; hallás, külső, középső, belső fül; egyensúlyozás, hormon, agyalapi mirigy, hasnyálmirigy, mellékvese, pajzsmirigy, központi és környéki idegrendszer, immunrendszer, immunválasz, kórokozó, antigén, antitest, védőoltás, gyulladás, allergia, bőrflóra, fertőzés, járvány

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Hideg- és melegpontok vizsgálata az emberi bőrfelületen (páros gyakorlat)
- A bőr 1 cm²-nyi területén elhelyezkedő nyomáspontok vizsgálata (kétpontküszöb-térkép)
- A közel- és távollátás modellezése lencsékkel
- Vakfolt kimutatásának gyakorlása
- A csiga frekvenciafelfogó működésének modellezése
- Alapvető reflexműködéseink (pl. térdreflex, pupillareflex) vizsgálata
- Folyamatára szerkesztése egy konkrét hormonális szabályozás megvalósulásáról
- Bemutató ábrák készítése (poszteren vagy számítógépes animáción) különböző szabályozási folyamatokról (pl: vérnyomás-, testhőmérséklet-, légzés-, vércukorszint-szabályozás stb.)
- Kiselőadás, poszter készítése a hormonális megbetegedésekről
- Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése filmek, animációk és/vagy ábrák alapján
- Kiselőadások készítése történelmi és jelenkori világjárványokról, az okok és a megelőzési, védekezési módok feltárása
- Kiselőadások készítése a hazai kötelező védőoltások szerepéről és azok hiánya miatt kialakuló betegségekről

10. TÉMAKÖR: Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a férfi és a női nemi szervek felépítését és működését, a másodlagos nemi jellegeket és azok kialakulási folyamatát, ismereteit összekapcsolja a szaporító szervrendszer egész-ségtanával;
- biológiai ismereteit is figyelembe véve értékeli az emberi szexualitás párkapcsolattal és tu-datos családtervezéssel összefüggő jelentőségét;
- megérti a fogamzásgátlók hatékonyságáról szóló információkat, a személyre szabott, orvo-silag ellenőrzött fogamzásgátlás fontosságát;
- ismeri a fogamzás feltételeit, a terhesség jeleit, bemutatja a magzat fejlődésének szakaszait, értékeli a terhesség alatti egészséges életmód jelentőségét;

- felsorolja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, magyarázza, hogyan és miért változik a szervezetünk az életkor előrehaladásával, értékeli a fejlődési szakaszok egészségvédelmi szempontjait, önmagát is elhelyezve ebben a rendszerben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az emberi nemek kromoszómák (X, Y) általi meghatározottságának ismerete
- A nemi jellegek és működések hormonok általi szabályozottságának megértése, a főbb hormonok és hatásaik azonosítása
- Az elsődleges és másodlagos nemi jelleg fogalmi értelmezése, biológiai szempontú leírása
- A női és a férfi szaporodási szervrendszer szerveinek (külső és belső nemi szervek) megismerése, a felépítés és a működés összekapcsolása
- A menstruációs ciklus hormonális szabályozásának értelmezése
- Az emberi szexualitás, a nemi kapcsolatok biológiai alapjainak megismerése, a szexualitás egyéni boldogsággal, párkapcsolatokkal összefüggő funkcióinak megbeszélése
- A biztonságos nemi élet fontosságának felismerése, a nemi betegségek megelőzési módjainak megismerése, a nemi higiénia gyakorlati szempontjainak áttekintése
- A családtervezésről meglévő előzetes tudás felszínre hozása, etikai szempontú megbeszélése
- Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás mechanizmusainak értelmezése és elemzése
- A fogamzás feltételeinek, folyamatának megismerése, a terhesség kezdeti jeleinek megbeszélése, a terhességi vizsgálatok biológiai hátterének értelmezése
- A terhességi szűrővizsgálatok formáinak megismerése és összehasonlítása
- A várandósság alatti élettani, hormonális változások értelmezése és elemzése
- Az embrionális és a magzati fejlődés biológiai történéseinek elemzése, a folyamatok anatómiai és időbeli elhelyezése
- A szülés szakaszai, a folyamat során végbemenő élettani változások, működések elemzése
- A születés utáni egyedfejlődés főbb szakaszainak vázlatos áttekintése, a jellegzetes élettani és pszichikai változások azonosítása
- A gyermekek megfelelő testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosító családi és társadalmi hatások megbeszélése
- A gyermekgondozás társadalmi szinten kialakult segítő szolgálatainak és egyéb formáinak áttekintése, a gyermekorvosi és a védőnői hálózat működésének megismerése
- A veleszületett rendellenességek biológiai hátterének értelmezése, a gyakoribb formák bemutatása, az ezzel kapcsolatos genetikai és magzati vizsgálati lehetőségek áttekintése

FOGALMAK

nemi kromoszómák, nemi jellegek, ivari őssejtek, here, hímivarsejt, tesztoszteron, petefészek, petesejt, peteérés, méh, menstruáció, zigóta, embrió, magzatburok, magzat, fogamzás és fogamzásgátlás, családtervezés, FSH, LH, progeszteron, ösztrogén, HCG, veleszületett rendellenességek, magzati szűrővizsgálatok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A nemi jellegeket és az egyedfejlődés során tapasztalható változásokat összehasonlító táblázat készítése
- Az elsődleges nemi szervek felépítését és működését bemutató ábrák, animációk elemzése
- Szaporító szervrendszert jellemző szövettani metszetek vizsgálata (méh, petefészek, here, ivarsejtek)
- A menstruációs ciklus hormonális periódusait bemutató ábrák, animációk keresése és értelmezése
- Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás módszereinek összehasonlítása és elemzése
- Terhességi szűrővizsgálatok módjainak megismerése kiselőadások formájában vagy védőnői előadás során
- Bemutató készítése az embrionális és magzati fejlődés főbb szakaszairól
- Családtervezési módszerek megismerése szakember előadásában és/vagy tanulói kiselőadások formájában
- Nőgyógyász előadása a fogamzás, a fogamzásgátlás, a terhesség, a szülés folyamatairól és a magzati szűrővizsgálatok módjairól

11. TÉMAKÖR: A viselkedés biológiai alapjai, a lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése

ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a biológiai működések alapján magyarázza a stressz fogalmát, felismeri a tartós stressz egészségre gyakorolt káros hatásait, igyekszik azt elkerülni, csökkenteni;
- ismeri a gondolkodási folyamatokat és az érzelmi és motivációs működéseket meghatározó tényezőket, értékeli az érzelmi és az értelmi fejlődés kapcsolatát;
- ismeri a mentális egészség jellemzőit, megérti annak feltételeit, ezek alapján megtervezi az egészségmegőrző magatartásához szükséges életviteli elemeket;
- megérti az idegsejtek közötti jelátviteli folyamatokat, és kapcsolatba hozza azokat a tanulás és emlékezés folyamataival, a drogok hatásmechanizmusával;
- az agy felépítése és funkciója alapján magyarázza az információk feldolgozásával, a tanulással összefüggő folyamatokat, értékeli a tanulási képesség jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából;

- biológiai folyamatok alapján magyarázza a függőség kialakulását, felismeri a függőségekre vezető tényezőket, ezek kockázatait és következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az emberi viselkedés biológiai gyökereinek és emberi sajátosságainak elemzése az állatok viselkedésével történő összehasonlítás és az evolúciós megközelítés alapján
- A stresszhatás mértékétől és időtartamától függő élettani, viselkedésbeli változások (vészreakció, szimpatikus túlsúly) felismerése és megkülönböztetése, a legális stresszoldás melletti érvelés
- A gondolkodás folyamatát meghatározó tényezők bemutatása egy konkrét esetre (probléma megoldására) alkalmazva
- A mentális egészséget is figyelembe vevő (saját, családtag, barát) egészségmegőrző program megtervezése, bemutatása, mobiltelefonos applikációk felhasználása
- A drogok és más függőségek okozta hatások jeleinek és mechanizmusainak értelmezése
- Az idegsejt ingerelhetőségének magyarázása, fő funkcióinak értelmezése (információfelvétel, -feldolgozás, -továbbítás, -átadás), kapcsolata a tanulási és emlékezési folyamatokkal
- Az idegsejtek hálózatokba szerveződésének megértése, a magasabb rendű működésekben játszott szerepük értékelése
- Esettanulmányok, mobiltelefonos applikációk, képek alapján annak megértése, hogy a hályántéklebenynek a memória kialakításában, a homloklebenynek (neokortex) a kognitív funkciókban van kiemelkedő szerepe
- A tanulás biológiai funkcióinak bemutatása, az eltérő tanulási képesség lehetséges okainak és formáinak feltérképezése, a következmények megvitatása
- A függőségek összekapcsolása biológiai tényezőkkel (genetikai hajlamok, egyes agyterületek szinapszisainak megváltozása), a függőségekből eredő kockázatok, következmények felismerése esettanulmányok alapján

FOGALMAK

öröklött és tanult viselkedési elemek, agresszió, altruizmus, stressz, gondolkodás, agykéreg, szinapszis, idegsejthálózat, mentálhigiéné, motiváció, tanulás, emlékezés, érzelmek, drog, függőség

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Konrad Lorenz és Pavlov állatkísérleteinek bemutatása beszámolók vagy filmek alapján
- Az ember öröklött és tanult viselkedési elemeit bemutató példák gyűjtése, megbeszélése
- A természetben vagy állatkertben megfigyelhető faj viselkedésében látható mintázatok (idő, tér és cselekvés) számítógépes elemzése, dokumentálása
- Drogok hatásmechanizmusát bemutató animációk elemzése

- Idegsejtek, idegi hálózatok működését és a drogok hatását bemutató tudományos ismeret-tejesztő előadások, filmek megtekintése, közös megbeszélés
- Esettanulmányok elemzése az eltérő tanulási képességek lehetséges okairól

12. TÉMAKÖR: Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az orvosi diagnosztika, a szűrővizsgálatok és védőoltások célját, lényegét, értékeli ezek szerepét a betegségek megelőzésében és a gyógyulásban;
- megkülönbözteti a házi- és a szakorvosi ellátás funkcióit, ismeri az orvoshoz fordulás mód-ját, tisztában van a kórházi ellátás indokaival, jellemzőivel;
- ismeri a leggyakoribb fertőző betegségek kiváltó okait, ismeri a fertőzések elkerülésének lehetőségeit és a járványok elleni védekezés módjait;
- ismeri a leggyakoribb népbetegségek (pl. szívinfarktus, stroke, cukorbetegség, allergia, asztma) kockázati tényezőit, felismeri ezek kezdeti tüneteit;
- korábbi elsősegélynyújtással kapcsolatos ismereteinek és készségeinek alkalmazásával ké- pes a bekövetkezett balesetet, rosszulletet felismerni, segítséget (szükség esetén mentőt) hívni, valamint elsősegélyt nyújtani;
- az emberi szervezet felépítéséről, működéséről szerzett tudását, eddigi elsősegélynyújtással kapcsolatos ismereteit és készségeit az egészséges életvitel kialakításában és az elsősegély- nyújtásban alkalmazza;
- szükség esetén képes a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel (vagy eszköz nélkül) megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása);
- ismer és alkalmaz az egészségi állapot jelzésében, a betegségek felismerésében vagy egész- ségügyi vészhelyzetek kezelésében segítséget nyújtó mobiltelefonos applikációkat;
- szükség esetén alkalmazza a felnőtt alapszintű újraélesztés műveleteit (CPR), képes félau- tomata defibrillátor alkalmazására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az orvosi diagnosztika céljának, legfontosabb eljárásainak megismerése
- A legfontosabb laboratóriumi vizsgálatok céljának, indokoltságának, egyes módszereinek és gyógyítással kapcsolatos jelentőségének értékelése
- Egyes orvosi képző eljárások céljának, alkalmazásuk indokoltságának megértése (pél- dákon keresztül), szükségességüknek az előnyök és kockázatok mérlegelésén alapuló elfo- gadása

- A különféle sugárzások okozta megbetegedések okainak elemzése, kialakulásuk csökkentésének megismerése
- Konkrét példák, esettanulmányok és filmek alapján a különféle típusú orvosi ellátások (házi-, szakorvosi, kórházi) céljának, egymással való összefüggésének megértése
- A betegjogi képviselőlet lehetőségének, elérhetőségének ismerete, az igénybevétellel kapcsolatos tájékozottság megszerzése
- A gyakoribb fertőző betegségek tüneteinek felismerése, az orvoshoz fordulás szükségességének felismerése, alapszintű járványügyi ismeretek megszerzése, a népességre kiterjedő védőoltások jelentőségének értékelése
- Preventív szemléletű egészségműveltség kialakítása, a gyakoribb népbetegségek életmóddal összefüggő kockázati tényezőinek ismeretén alapuló életvitel kialakítása
- A XXI. századi technológiákra alapozott egészségműveltség és -tudatosság, az önmegfigyelés, az otthoni mérések (testsúly, vérnyomás, vércukor) és mobiltelefonos applikációkon alapuló monitorozás lehetőségének megismerése
- Az elsősegélynyújtás és életmentés elemi szabályainak gyakorlatban történő kivitelezése szimulációk során, telefonos applikációk alkalmazása
- A mentőhívás lépéseinek és alapszabályainak megismerése, gyakorlása
- A klinikai halál és a biológiai halál fogalmának értelmezése, annak megértése, hogy a halál nem pillanatnyi esemény, hanem folyamat, mely visszafordítható, ha az elsősegélynyújtó haladéktalanul és szakszerűen megkezd az újraélesztést
- A berendezés nélküli alapfokú újraélesztési eljárások megismerése és gyakorlati alkalmazása
- A félautomata defibrillátor működési mechanizmusának megismerése és alkalmazásának gyakorlati elsajátítása
- A vérzések leggyakoribb okainak és a vérzéscsillapítás módjainak megismerése, alkalmazásuk képességének megszerzése
- Sebtípusok megismerése és a fertőtlenítés, sebellátás szabályainak gyakorlati elsajátítása
- Csonttörések típusainak, valamint a nyílt és zárt törések ellátásának megismerése
- Ficam, rándulás ellátási szabályainak megismerése
- Égési sérülési fokozatok megismerése, összehasonlítása, az égési sérülések alapvető ellátási teendőinek megismerése
- Áramütést szenvedett egyén ellátásakor szükséges alapvető teendők megismerése
- Mérgezési tünetek megismerése és az ellátás lépéseinek gyakorlati alkalmazása
- Eszméletvesztést szenvedett egyén ellátási módjának megismerése

FOGALMAK

laborvizsgálat, lelet, vérnyomás mérése, UH, röntgen, CT, MR, sugárbetegségek, betegjogok, népbetegség, fertőzés, járvány, újraélesztés, stabil oldalfekvés, defibrillátor, ájulás, sokkos állapot, vérzéstípusok, fertőtlenítés, csonttöréstípusok, ficam, égési sérülések fokozatai, mérgezések típusai

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az egészséges életmód fenntartását szolgáló mobilapplikációk megismerése, értelmezése, elemzése, alkalmazásuk kritikai megítélése
- Alapvető egészségügyi mérések (vérnyomásmérés, vércukorszintmérés) elvégzése, érvelés a rendszeres vizsgálatok és a betegségmegelőzés közötti összefüggésről
- Az Egészségügyi törvény betegjogokra vonatkozó részeit bemutató kiselőadás megtartása
- Teljes laborvizsgálati lap értelmezése szakember segítségével
- Iskolai egészségnap vagy tematikus hét szervezése, ennek keretében szakemberek előadásai a betegellátás fokozatairól, módjairól
- Az orvosi képző eljárások (röntgen, ultrahang, CT, MR) működésének és diagnosztikai jelentőségének bemutatása tanulói prezentációkban
- A szűrővizsgálatok rendszerének és szükségességének megismerése
- Elsősegélynyújtást igénylő helyzetek megbeszélése, ezekkel kapcsolatos gyakorlatok elvégzése
- Újraélesztési protokoll ismertetése

13. TÉMAKÖR: Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek biológiai sokfélesége

ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- példákkal mutatja be a fontosabb hazai szárazföldi és vizes életközösségek típusait, azok jellemzőit és előfordulásait;
- másokkal együttműködve megtervezi és kivitelezi lakóhelye környezeti állapotának eseti vagy hosszabb idejű vizsgálatát, értékeli a kapott eredményeket;
- megfigyelések, leírások és videók alapján azonosítja a populációk közötti kölcsönhatások típusait, az ezzel összefüggő etológiai jellemzőket, bemutatja ezek jellegét, jelentőségét;
- érti az ökológiai mutatókkal, bioindikációs vizsgálatokkal megvalósuló környezeti állapottelemzések céljait, adott esetben alkalmazza azok módszereit;
- ismeri a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásait, a szennyező anyagok típusait és példáit, konkrét esetek alapján elemzi az életközösségekre gyakorolt hatásukat;

- felismeri és példákkal igazolja az állatok viselkedésének a környezethez való alkalmazkodásban játszott szerepét;
- érti a biológiai sokféleség fogalmát, értékeli a bioszféra stabilitásának megőrzésében játszott szerepét, érti az ökológiai rendszerek működése és a biológiai sokféleség közötti kapcsolatot, konkrét életközösségek vizsgálata alapján táplálkozási piramist, hálózatot elemez;
- érti az ökológiai egyensúly fogalmát, értékeli a jelentőségét, példákkal igazolja az egyensúly felborulásának lehetséges következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az élettelen környezeti tényező fogalmának ismerete és összekapcsolása az élettani és ökológiai tűrőképességgel
- A környezeti tűrőképesség általános értelmezése, típusok azonosítása példák alapján
- Élőhelyek fény-, hőmérsékleti, vízellátási és talajminőségi viszonyainak vizsgálat
- A levegő kémiai, fizikai jellemzőinek vizsgálata, az élőlényekre gyakorolt hatásuk elemzése
- Az édesvízi és tengeri élőhelyek vízminőségét befolyásoló tényezők elemzése példákon keresztül
- A talaj kémiai és fizikai tulajdonságainak, minőségi jellemzőinek ismerete, főbb talajtípusok összehasonlítása
- A környezet eltartóképességének elemzése
- A biológiai óra és a környezeti ciklusok (napi, éves) közötti összefüggés megértése, az aspektus értelmezése
- Az életközösségek hosszabb távú, nem ciklikus időbeli változásának vizsgálata, a szukceszzió folyamatának értelmezése
- Az élőlények bioszférában történő elterjedését befolyásoló tényezők elemzése
- A testfelépítés, az élettani működés és a viselkedés környezeti alkalmazkodásban játszott szerepének vizsgálata, konkrét példák elemzése
- Populációk kölcsönhatásait meghatározó viszonyok elemzése, főbb típusok azonosítása és felismerése konkrét példák alapján
- A biológiai sokféleség fogalmi értelmezése
- Az ökológiai stabilitás feltételeinek és jellemzőinek vizsgálata, veszélyeztető tényezők azonosítása
- Esettanulmányok elemzése és készítése, helyszíni megfigyelések elvégzése, adatgyűjtés és elemzés
- Az élőhelyek és védett fajok megőrzése biológiai jelentőségének értékelése, az ezt támogató egyéni és társadalmi cselekvési lehetőségek áttekintése, sikeres példák gyűjtése

FOGALMAK

tűrőképesség, biológiai óra, aszpektus, aerob és anaerob környezet, vízminőség, talajminőség, szukcesszió, kommenzalizmus, szimbiózis, antibiózis, versengés, parazitizmus, zsákmányszerzés, ökológiai stabilitás, biológiai sokféleség, védett fajok, fajmegőrző program

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az intézmény közelében lévő természeti terület abiotikus tényezőinek mérése, aspektusainak vizsgálata, az adatok rögzítése és elemzése
- Az iskola környezetében lévő környezetszennyező források feltérképezése
- Fajok tűrőképességének grafikonokon történő összehasonlítása
- Különböző vízminták fizikai, kémiai és biológiai vizsgálata (nitrát/nitrit-, foszfáttartalom, vízkeménység, pH, BISEL)
- Különböző talajminták vízmegkötő képességének, szerves- és szervesetlenanyag-tartalmának vizsgálata
- Ülepedő por mennyiségi vizsgálata növényi részekon, műtárgyakon
- A populációk közötti kölcsönhatásokat bemutató videók keresése és elemzése
- Konkrét példák és megfigyelések alapján táblázatok készítése a populációk együttélésének módjairól
- Védett fajok megismerése, esetenként azonosítása határozók és mobiltelefonos applikációk segítségével
- Kiselőadások tartása kihalt fajokról, kihalásuk okairól

14. TÉMAKÖR: A Föld és a Kárpát-medence értékei

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érvel a Föld mint élő bolygó egyedisége mellett, tényekre alapozottan és kritikusan értékeli a természeti okokból és az emberi hatásokra bekövetkező változásokat;
- ismeri a Kárpát-medence élővilágának sajátosságait, megőrzendő értékeit, ezeket összekapcsolja a hazai nemzeti parkok tevékenységével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Föld Naprendszeren belüli elhelyezkedésének, kozmikus környezetének és a bolygó adottságainak a földi élet lehetőségével való összefüggése, az élet hosszú távú fennmaradásához és fejlődéséhez kapcsolódó jellemzők azonosítása
- A szárazföldi élővilág egyes kiemelt jelentőségű elemeinek, konkrét életközösségeinek és védett fajainak bemutatása, értékelése (pl. Amazonas vidéke, afrikai esőerdők és szavannák, magashegységek, füves puszták stb.)

- A Föld óceáni és tengeri életközösségeinek tanulmányozása, néhány kiemelt jelentőségű példa elemzése, védendő értékek bemutatása (pl. korallszirtek)
- A Föld élővilágát különleges nézőpontokból bemutató természetfilmek nézése, a szerzett élmények és ismeretek megbeszélése
- A Kárpát-medence földtani és éghajlati adottságainak és az itt folyó gazdálkodás kölcsönhatásainak elemzése
- A Kárpát-medence és az eurázsiai, afrikai élővilág közötti kapcsolat megértése (növények elterjedése, madárvandorlások)
- A Kárpát-medence jellegzetes életközösségeinek megismerése, egy-egy endemikus, illetve reliktum faj bemutatása, jelentőségük értékelése
- Néhány hazai nemzeti park jellegzetes természeti adottságainak, életközösségeinek vizsgálata, jellemző növény- és állatfajainak bemutatása
- Természetfotók, filmek készítése hazai környezetben, azok szemlélése és megbeszélése egyénileg és csoportosan

FOGALMAK

globális átlaghőmérséklet, ózonpajzs, üvegházhatás, mágneses védőpajzs, ártéri erdő, löszgyep, homoki gyep, endemikus fajok, reliktum fajok, szikések, sziklagyep, nádasok, láprét, hegyi kaszálórét, nemzeti parkok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyes kontinensek élővilágát bemutató tematikus foglalkozások, kiállítások szervezése (pl. Afrika-nap, Dél-Amerika-nap stb.)
- A környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos poszterek készítése jeles napok alkalmával
- A Kárpát-medencében található nemzeti parkok honlapjának felkeresése, a kiemelkedő értékek bemutatása
- A természeti tájat, védendő értékeket bemutató művészeti alkotások (rajzok, festmények, fotók, tájleírások) gyűjtése és megbeszélése
- Tájakat, életközösségeket és élőlényeket bemutató művészeti alkotások készítése (rajzolás, festés, fotózás, leírások, versek írása)
- Projektmunka készítése: lakóhelyem környezetvédelmi problémái, természetvédelmi értékei

15. TÉMAKÖR: Ember és bioszféra – fenntarthatóság

ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- konkrét példák alapján vizsgálja a bioszférában végbemenő folyamatokat, elemzi ezek idő- és térbeli viszonyait, azonosítja az emberi tevékenységgel való összefüggésüket;
- történeti adatok és jelenkori esettanulmányok alapján értékeli a mezőgazdaság, erdő- és vadgazdaság, valamint a halászat természetes életközösségekre gyakorolt hatását, példák alapján bemutatja az ökológiai szempontú, fenntartható gazdálkodás technológiai lehetőségeit;
- példák alapján elemzi a levegő-, a víz- és a talajszennyeződés, az ipari és természeti katasztrófák okait és ezek következményeit, az emberi tevékenységnek az élőhelyek változásához vezető hatását, ennek alapján magyarázza egyes fajok veszélyeztetettségét;
- érti és elfogadja, hogy a jövőbeli folyamatokat a jelen cselekvései alakítják, tudja, hogy a folyamatok tervezése, előrejelzése számítógépes modellek alapján lehetséges;
- a kutatások adatai és előrejelzései alapján értelmezi a globális éghajlatváltozás élővilágra gyakorolt helyi és bioszféra szintű következményeit;
- értékeli a környezet- és természetvédelem fontosságát, megérti a nemzetközi összefogások és a hazai törekvések jelentőségét, döntései során saját személyes érdekein túl a természeti értékeket és egészségmegőrzési szempontokat is mérlegeli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A fenntarthatóság fogalmának komplex értelmezése, a természeti, technológiai és gazdasági folyamatok közötti összefüggések feltárása
- Az élő rendszerekre gyakorolt, emberi tevékenységgel összefüggő hatások adatok alapján való azonosítása, a lehetséges következmények felismerése
- A fenntarthatósággal összefüggő egyéni, közösségi, nemzeti és globális szintű felelősségek és cselekvési lehetőségek elemzése, megfogalmazása
- A növénytermesztés és állattenyésztés, az erdő- és vadgazdálkodás, a halászat és haltenyésztés történeti és jelenkori technológiáinak a fenntarthatóság szempontjából való kritikai elemzése, alternatívák keresése
- A Föld globális szintű környezeti folyamatai, pl. az éghajlatváltozás vizsgálatára szolgáló módszerek („big data”, számítógépes modellezés) megismerése, az előrejelzések megbízhatóságának értékelése
- A környezet- és természetvédelem törvényi szabályozásának, a nemzetközi egyezmények jelentőségének példákkal való bizonyítása
- Az ökológiai fenntarthatósággal összefüggő civil kezdeményezések és szervezetek tevékenységének megismerése, lehetőség szerinti segítése
- Fenntarthatósággal kapcsolatos tematikus programokban való aktív részvétel

FOGALMAK

globális éghajlatváltozás, üvegházgázok, klímamodellek, fenntarthatóság, ökológiai gazdálkodás, biogazdálkodás, élőhely-degradáció és -védelem, invazív faj, természetvédelmi törvény, „big data”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az üvegházhatás alapvető jelentőségének és a növekedés következményeinek megbeszélése
 - A Föld éghajlatában várható változások élőlényekkel, életközösségekkel való összefüggésével kapcsolatos információk keresése, összefoglalása, az éghajlatváltozást modellező simulációk (játékprogramok) kipróbálása
 - Kiselőadás a Fenntartható Fejlődési Célokról
 - Klímavédelemmel kapcsolatos önálló projekt kidolgozása, az eredmények megosztása más iskolákkal, klímavédelmi egyezmény alkotása projekt/vita keretében
 - Az egészséges ivóvíz és a vizes élőhelyek biztosításával kapcsolatos projekt munka kidolgozása, az eredmények megosztása más iskolákkal
 - Az interneten is bemutatkozó vagy a lakóhely környezetében található biogazdálkodás felkeresése, összefoglaló készítése az ott alkalmazott gazdálkodási módszerekről
 - Ökológiai lábnyom számítása internetes applikáció segítségével, egyéni és közösségi cselekvésre vonatkozó következtetések levonása
- Hulladékhasznosítási és szennyvíztisztítási eljárások megbeszélése, ötletek megvit

HELYI TANTERV

BIOLÓGIA

11–12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Általános célok

A középiskola 11. és 12. évfolyamán a biológia tantárgy célja a tanulók mindennapi életben alkalmazható természettudományos műveltségének gyarapítása. Elsősorban a készségek, képességek és attitűdök fejlesztése áll a tevékenységek középpontjában, amely a korábbi években megszerzett tartalmi tudásra épülhet. A biológia tantárgy felkészíti a tanulókat a társadalmi, gazdasági és médiakörnyezetben való tájékozódásra, a biológiai ismeretekre alapozott, tudatos életvezetésre. Ennek legfontosabb pillére az egészségműveltség elmélyítése és a fenntarthatóságot középpontba állító gondolkodás, életvezetés segítése. A tanulás-tanítás során figyelembe kell venni a tanulók eltérő érdeklődését, a tantárgy iránti elkötelezettség különböző szintjét. A tanulóközpontú, interaktív módszerek, a figyelemfelkeltő, mindennapi élettel összefüggő téma-választás, a tevékenységek széles köre segítheti a célok hatékony megvalósítását. Az egyéni tanulás mellett fokozott jelentőségük van a tanulók együttműködésére, kommunikációjára és munkamegosztására épülő tanulási módszereknek. Az egészséggel, a természeti környezettel vagy az orvosi, biológiai technológiákkal kapcsolatos sokféle vélemény, a gyakran előforduló tévhitek felszínre hozása és ütköztetése vitákban történhet, amelyek segíthetnek az eltérő szempontok megismerésében és a megoldások keresésében. A biológiai ismeretek alapján a tanulók olyan, tényekre alapozott jövőképet állíthatnak maguk elé, amely pozitív szemlélettel segíti az aktív cselekvést mind az egészségük, mind a természeti környezet értékeinek megóvásában. Ezen az évfolyamon lehetőség szerint mind nagyobb mértékben be kell építeni a korszerű infokommunikációs technológiákat a tanulás-tanítás folyamatába. A digitális információs térben való tájékozódás, a virtuális csoportokban történő tanulás, az iskolán kívüli tudásépítésre való nevelés e nélkül nehezen megvalósítható. Ebben a környezetben a tanulás eredménye lehet egy olyan produktum (pl. elektronikus portfólió), amely tükrözi a tanév során elvégzett, a leírt tudástartalomra vonatkoztatott tevékenységet és elemzi az elért eredményeket.

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

Kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezésmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

Digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

Matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

Személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

Értékelési elvek

A tanuló munkájának értékelése során meg kell vizsgálni:

- milyen mélységben sajátította el a biológia nyelvezetét;
- megszerezte-e a kellő ismereteket a természeti környezet jelenségeiről, folyamatairól, ezek törvényszerűségeiről;
- birtokába jutott-e az ismeretszerzés különböző folyamatainak, a tanulás, a megfigyelés, kísérlet, modellezés, kutatás területein;
- milyen mélységben alakult ki problémafelvető és megoldó képessége elméleti és gyakorlati területen;
- képes-e a szerzett tapasztalatok, ismeretek önálló rendszerezésére, csoportosítására, a felmerült problémák világos megfogalmazására, kifejtésére, demonstrálására;
- felismeri-e a tudományterület gyakorlati alkalmazásának fontosságát, lehetőségeit;
- képes-e megfogalmazni a természeti, a biológiai jelenségek ok-okozati összefüggéseit;
- felismeri-e az idő és tér szerepét a természeti környezet és természeti jelenségek kialakulásában, elhelyezkedésében, mindezek összefüggéseit, egymásra való hatásukat;
- ismeri-e a biológia fejlődését, kimagasló alakjainak munkásságát, a tudományterület helyét, szerepét az emberiségi művelődéstörténetében.

Az eredményes előrehaladás egyik fontos előfeltétele a tanulók tudásának folyamatos ellenőrzése és értékelése. A biológiaórákon értékeljük a tanulók

- szóbeli megnyilvánulását,
- írásbeli teljesítményét, – manuális tevékenységét.

A szóbeli megnyilvánulások lehetnek

- feleletek,
- hozzászólások, képelemzések,
- a tananyag feldolgozását segítő jó kérdések, önálló gondolatok – kiselőadások stb.

Az írásbeli teljesítmények

- a tankönyv feladatainak megoldása,
- alkalmasszerűen készített feladatlapok megoldása, – feladatgyűjtemények válogatott feladatainak megoldása, – különféle tesztek megoldása stb.

Manuális tevékenységek

- csoportosítás, rendszerezés, kísérletezés, – Internethasználat stb.

Tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Tankönyv

- lényegre törően tartalmazza az ismereteket
- kiegészítő ismereteivel nyújtson jó tájékozódási lehetőséget a mélyebben érdeklődő tanulók számára
- is
- ábrái segítsék a tananyag megértését, láttassák az ok- okozati összefüggéseket
- tartalmazzon rajzokat (esetleg képeket) a tananyag jobb megértése érdekében
- a változtatás lehetőségét fenntartjuk a tankönyvpiaci kínálat változása miatt

Taneszköz

- változatos szemléltetést tegyenek lehetővé: projektor, interaktív tábla, animációk az internetről, CDk, DVD-k)
- a modellek valóságűen, térbeliségükben mutassák be az egyes növényi, állati, emberi szervek külső és belső felépítését
- a tanulói vizsgálati eszközök egyszerű megfigyelések elvégzésére, élményszerű ismeretszerzésre legyenek alkalmasak és könnyen kezelhetők.
- mikroszkópok és mikroszkópi metszetek
- nedves készítmények, kitömött állatok, termés- és levélgyűjtemények
- kísérletek elvégzéséhez szükséges laboreszközök, kísérleti anyagok, bonctani felszerelések

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése, inkluzív pedagógia

A kerettanterv alapjául szolgáló Nemzeti alaptanterv a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának is alapdokumentuma. A sajátos nevelési igény a diákok között fennálló különbségek olyan formája, amely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálásnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybe vételét teszi szükségessé. Az alapdokumentumban körvonalazott nevelési, oktatási, fejlesztési tartalmak a tanulók között fennálló különbségek ellenére minden gyermek számára szükségesek. A Nemzeti alaptanterv külön pontban rögzíti is a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai fejlesztésének kötelezettségét, a differenciált tanulás fontosságát.

A 11. -12. évfolyamon a biológia tantárgy óraszám: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. A mi bolygónk: Az élet története	6
2. A mi bolygónk: Földi édenkertek	6
3. Alkalmazkodás a változó környezethez	9
4. Velünk élő élővilág	6
5. Testünk az időben	6
6. Utak az egészséghez	6
7. Szenvedélyeink nyomában	6
8. Ételek, élelmiszerek, táplálkozás	5
9. Az egészséges környezet	6
10. Genetikai örökségünk	6
11. Biológia és jövő	6
Összes óraszám:	68

1. Tematikai egység - A mi bolygónk: Az élet története

Órakeret: 6 óra

Előzetes tudás: a Föld és az élet keletkezése, a Föld, mint égitest jellemzői, Naprendszer felépítése, mikroorganizmusok, evolúció.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

- az élet kialakulását és fejlődési mérföldköveit is magában foglaló földtörténeti időszemlélettel rendelkezik
- a földi élet keletkezésére és további alakulására vonatkozó feltételeket, elméleteket fogalmaz meg, a történéseket a megfelelő időskálán elhelyezi, ezekhez hiteles forrásokat használ fel;
- értelmezi az evolúció fogalmát, alkalmazza a fajok kialakulására és kihalására vonatkozó magyarázatok megfogalmazásában;
- az evolúcióval kapcsolatos tévképzetek eloszlatására felhasználja az evolúciókutatás eredményeit;
- érti a mikroorganizmusok szerepének jelentőségét az élet kialakulásában;
- érdeklődik a földtörténeti múlt iránt, tájékozott a már kihalt, jelentősebb élőlénycsoportok főbb jellemzőivel és a velük kapcsolatos evolúciós eseményekkel kapcsolatban;
- a Naprendszer égitesteinek fizikai, kémiai jellemzését felhasználva tényekkel alátámasztott véleményt fogalmaz meg a Földön kívüli élet lehetőségeiről, az ezzel kapcsolatos kutatások céljáról, irányairól és eddigi eredményeiről.

Ismeretek/fejlesztési követelmények: Az élet fogalmának körüljárása, az életfeltételek elemzése (miért alkalmas a Föld az életre)

- Az ősi Föld és a mai környezetünk közötti lényegi különbségek (pl. oxigén jelenléte, átlaghőmérséklet) bemutatása
- A földtörténet idődimenzióinak megértése, az időskála egységeiről való tájékozódás
- A földtörténeti múltból szerezhető tudásunk forrásainak elemzése (pl. fossziliák, lenyomatok, kőületek), a közvetett és a közvetlen kormeghatározási módszerek elvének megértése
- Az élővilág főbb fejlődési szakaszainak és történéseinek időbeli elhelyezése
- A korai mikrobiális életközösségek jelentőségének felismerése, a kemo- és fotoautotrófia megjelenésének és hatásainak (pl. sztramatolitok oxigéntermelése) értékelése
- A jelentősebb fajkeletkezési és kihalási események időbeli elhelyezése, az okokra vonatkozó elméletek mérlegelő áttekintése
- A kihalt őshüllők néhány csoportjának és fajainak tanulmányozása, bemutatása
- Az emlősök és a madarak térnyerésére vezető okok és folyamatok elemzése
- Az evolúcióval kapcsolatos elméletek és tévhitek elemzése

Kapcsolódási pontok:

Földrajz: Naprendszer, Föld, tájékozódás térben és időben

Fizika: a bolygómozgás törvényei, a tömegvonzás törvénye, forgómozgás, viszonyítási rendszer, a csillagok energiatermelése, elektromágneses sugárzás, részecskesugárzás, nyomás, hőmérséklet, erő-ellenerő, űrkutatás.

Kémia: hidrogén, hélium, gázok.

Biológia-egészségtan: az élet fogalma, az evolúció bizonyítékai, evolúciós elméletek, mikroorganizmusok

Kulcsfogalmak/ fogalmak: mikroorganizmus, evolúció, Föld, Naprendszer, földtörténet

2. Tematikai egység - A mi bolygónk: Földi édenkertek

Órakeret: 6 óra

Előzetes tudás: éghajlati övezetesség, biomok, bioszféra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

- ismeretekben és érzelmekben gazdagabb képet alkot a Föld sokszínű élővilágáról;
- megérti, hogy a Föld életközösségei részekből álló egységes egészként értelmezhetők, amelyben bonyolult kölcsönhatások biztosítják a rendszer egyensúlyát;
- tudja, hogy a Föld mai környezeti állapota, a levegő, a talaj és a vizek összetétele az élővilág közreműködésével alakult ki és marad fenn folyamatosan, ezért az élővilág változása visszahat a nem élő környezet állapotára is.
- a Föld nagy zonális életközösségeit elhelyezi a földrajzi térképen;
- megérti és példákkal igazolja az élettelen és élő környezeti tényezők egymásra utaltságát;
- leírások, képek és videók keresése és elemzése alapján beszámolót készít a jellegzetes szárazföldi biomok, pl. a sivatagok, esőerdők, és/vagy a tengeri életközösségek, pl. korallszirtek, sarkvidéki tengerek jellegzetes élőlényeiről, a környezet és az élővilág állapotáról, igazolja a biomok élővilágának sokszínűségét és sérülékenységét;
- képes a bioszférát önszabályozó ökológiai rendszerként is értelmezni, ismeri a Gaia-elmélet alapvető állításait, amelyekkel kapcsolatban véleményt, következtetéseket fogalmaz meg.

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

- A földi élővilág jellegzetes, globális szintű, jól megkülönböztethető életközösségeinek összehasonlítása, jellemzése
- Az éghajlati jellemzők és a biomok növény- és állatvilága közötti összefüggések vizsgálata néhány tipikus szárazföldi életközösségben (pl. sarkvidék, tundra, tajga, szavanna, sivatag, esőerdő, lombdó) A tengerek élővilágának jellemzése, tipikus élőhelyek, érdekes fajok, populációk közötti kapcsolatok bemutatása
- A bioszféra szintű kapcsolódások néhány példájának megbeszélése (pl. fajok vándorlása, szaharai por termékenyítő hatása, tengeri madarak szerepe), az egyensúly jelentésének és jelentőségének megbeszélése A Gaia-elmélet főbb gondolatainak megbeszélése, jelentőségének értékelése
-
- **A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek:**
- A biomok típusait, földrajzi elhelyezkedését és az éghajlati övek összefüggését bemutató ábrák elemzése
- Egy érdekesnek tartott életközösséget bemutató kiselőadás készítése és bemutatása csoportmunkában
- Természetfilmek megnézése, a látottak alapján a biomokat, életközösségeket bemutató jegyzetek, fogalmi térképek készítése, táplálkozási piramis rajzolása
- Műholdfelvételek keresése, az élővilágra, annak állapotára utaló jelek megbeszélése

- Kirándulásokon, családi utazásokon készült természetfotók bemutatása, a biológiai ismeretek alapján történő megbeszélése
- Természetfotók, tájleírások, művészeti ábrázolások keresése, készítése, az élmények megbeszélése.

Kapcsolódási pontok:

Földrajz: Az éghajlati övezetesség okai. A földrajzi övezetek egyedi jellemzői, az övezetekhez kötődő tipikus tájak.

Biológia-egészségtan: életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek, talaj, az élővilág rendszerezése, Gaiaelmélet

Kulcsfogalmak/ fogalmak: bioszféra, biom, éghajlat, tundra, tajga, lomberdő, esőerdő, szavanna, tengerek élővilága, plankton, Gaia

-
-
-

3. Tematikai egység - Alkalmazkodás a változó környezethez

-

Órakeret: 9 óra

Előzetes tudás: Fenntarthatóság, globális problémák, evolúció, környezet – és természetvédelem

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

- komplexebb képet alkot a környezet fogalmáról, ebbe az egyes elemek mellett a jellemző változásokat, folyamatokat és egyensúlyokat is beilleszti;
- tényekre alapozott, többszemponú véleményt alkot az ember és az élő természet viszonyáról, az egyoldalú, túlzó vagy éppen lekicsinylő álláspontot nem fogadja el.
- megérti és példákkal igazolja, hogy az élőlények környezetének lassú, fokozatos változásával új fajok jöhetnek létre, egyensúlyi helyzetet alakítva ki az adott faj és a környezet között;
- felismeri, hogy a környezeti tényezők túl gyors változását az élőlények képtelenek követni, ami az élővilág pusztulásához, a biológiai sokféleség csökkenéséhez vezethet;
- megérti, hogy egyéni és közösségi szinten is intézkedések szükségesek az éghajlatváltozás ügyében, mérlegeli a lehetséges alternatívákat, véleményt alkot és érvel;
- megérti, miért globális probléma az édesvízhiány, a vizek szennyezettsége, megfogalmazza az egyén és a közösség lehetőségeit a problémák megoldására, az erre vonatkozó aktív tevékenységekre;
- szakkönyvek, internetes források segítségével felfedezi lakóhelyének természetvédelmi értékeit, megérti a határozókulcsok elvét, a fajok ökológiai mutatóit kapcsolatba hozza az élőlény környezethez való alkalmazkodásával;
- példák segítségével bemutatja az idegenhonos inváziós fajok megjelenésének okait és következményeit;
- példákön, személyes tapasztalatokon keresztül tájékozódik a környezet és természetvédelem szervezett lehetőségeiről, a hatósági jogkörökről és felelőségekről, valamint a civil szervezetek munkájáról.

-

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

- A külső környezeti tényezők megváltozásának (pl. vízellátottság, talajminőség, fény- és hőmérsékleti viszonyok megváltozása) hatására kialakult növényi életműködések elemzése
- Az emberi civilizáció megjelenésével és fejlődésével összefüggő környezeti változások, a bioszférát átalakító hatások elemzése
- Az ember természetátalakító tevékenységével összefüggő társadalmi, gazdasági okok és következmények példák alapján való elemzése
- Az éghajlatváltozás életközösségekre gyakorolt hatásának elemzése, a természetes életközösségekben lejátszódó alkalmazkodási folyamatok példáinak megbeszélése
- Az élőlények természetes kipusztulásának okelemzése
- A közelmúltban és a jelenben végbemenő, az emberi tevékenységgel közvetlen vagy közvetett módon kapcsolatba hozható biodiverzitáscsökkenés lehetséges okainak és várható következményeinek feltárása, a negatív hatások csökkentésének, illetve az alkalmazkodás lehetőségeinek keresése, példáinak bemutatása
- Idegenhonos fajok gyakoribbá váló megjelenésének, az invazív jellegű terjedés okainak vizsgálata példák alapján
- A környezet- és természetvédelem feladatainak, tevékenységének konkrét példák alapján való elemzése
- Az aktív és passzív környezet- és természetvédelem összehasonlítása A fenntarthatóság szempontjainak érvényesülése Magyarországon:
 - környezeti, társadalmi és gazdasági tényezők elemzése

A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek:

- A csírázás vizsgálata (külső, belső feltételek), a csíranövények fejlődésének nyomon követése különböző tápanyag-ellátottság és különböző abiotikus környezeti tényezők mellett
- A fotoszintézis és a biológiai oxidáció vizsgálata különböző abiotikus környezeti tényezők mellett
- Egy környezeti probléma modellezése (pl. háztartási vegyszerek okozta talajszennyezés hatása a növények életműködésére, fejlődésére)
- A vizek minőségére, felhasználására vonatkozó vizsgálati adatok elemzése, következtetések megfogalmazása
- A lakóhely energia- és vízfogyasztásának, valamint hulladékkezelésének elemzése, következtetések megfogalmazása
- A testfelépítés és az alkalmazkodás bemutatása rendszertani bélyegek segítségével, problémák elemzésével
- Növényismeret és Állatismeret c. könyv (vagy ezekkel megegyező tartalmú forrás) használata, ökológiai jellemzők, a természetvédelmi értékek leírása
- Környezet- és/vagy természetvédelemmel összefüggő esettanulmányok megbeszélése, egyéni tapasztalatok és vélemények megfogalmazása
- Környezet- és/vagy természetvédelmi problémák feltárása, megoldások, aktivitási lehetőségek keresése
- Fényképekkel, videóval, grafikonokkal illusztrált bemutató kiselőadás megtartása, projekt munka elkészítése a hiteles források feltüntetésével
- Plakát tervezése A Föld és az élet megóvása témakörben
- Forrásfelkutatás az élőlények kipusztulásának okairól, a

- Vörös könyv elemzése
- Természetfilmek elemzése (pl. Our Planet, Vad Magyarország, Rejtett tájakon), film-napló készítése és bemutatása

–

Kapcsolódási pontok:

Kémia: a szennyeződésekhez kapcsolódó kémiai folyamatok, szennyezőanyagok

Biológia-egészségtan: A fenntarthatóság fogalmának komplex értelmezése, környezeti ártalmak, rendszertan, védett növények és állatok, környezet- és természetvédelem

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: demográfia, urbanizáció.

Földrajz: geoszférák környezeti problémái, környezettudatos termelés és fogyasztás elvének érvényesülése, lokális folyamat – globális következmény elv, környezetbarát termékek

Fizika: energia.

Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos fogyasztói magatartás.

Digitális kultúra: digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.

Etika: generációért érzett felelősség.

Kulcsfogalmak/ fogalmak: élőhely, alkalmazkodás, biotikus és abiotikus környezeti tényezők, vízminőség, talajminőség, levegőminőség, természetvédelem, környezetvédelem, hulladékgazdálkodás, energiagazdálkodás

–

4. Tematikai egység - Velünk élő élővilág

Órakeret:6 óra

Előzetes tudás: növény – és állatismeret

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

- felismeri, hogy az élő természet jelen van az épített települési és lakókörnyezetben is, de ezek az élőlények az ember sajátos szempontjai szerint minősülnek hasznosnak vagy károsnak;
- az élet fogalmát a szabad szemmel nem látható mikrobákra is kiterjeszti, környezeti gondolkodásában és életvitelében figyelembe veszi a vírusok, baktériumok és gombák folytonos jelenlétét.
- értékeli és bemutat az emberrel állandó, illetve gyakori kapcsolatban lévő élőlényeket, megfigyelésekkel és vizsgálatokkal igazolja a közvetlen környezet élővilágának sokszínűségét és alkalmazkodását;
- mikrobiológiai ismeretekre alapozott higiéniai szemlélettel rendelkezik, amelyet
- mindennapi életmódjában (pl. a testápolás, étkezés,
- lakókörnyezet tisztán tartása) is igyekszik érvényesíteni;
- megfigyeli a lakókörnyezetében előforduló állatokat, azonosítja gyakoribb növényfajokat, értékeli a biológiai sokféleség jeleit.

–

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

- Az ember közvetlen és tágabb környezetében élő növények és állatok vizsgálata, jellegzetes csoportok és fajok megismerése
- Az emberi test mikrobiális életközössége (mikrobiom) biológiai jelentőségének értékelése
- A lakásokban tartott növények és társállatok életminőséggel összefüggő szerepének értékelése, a megfelelő gondozási módok és azok fontosságának megismerése
- A lakóhely/iskola környezetét jellemző abiotikus tényezők és az ott előforduló élővilág megfigyelése, kapcsolatuk sokoldalú elemzése
- A városi környezet sajátos élőhelyeinek azonosítása, néhány városlakó állatfaj megfigyelése, leírása
- A városi kertés övezetek és közparkok néhány jellegzetes növénycsoportjának, fajának azonosítása, felismerése
- **A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek:**
 - A közvetlen környezet élővilágának feltérképezése határozókulcs használata segítségével, ökológiai jellemzők alapján
 - Társállatok, hobbiállatok testfelépítésének, élettanának és viselkedésének kiselőadás keretében történő bemutatása Botanikus kertek, állatkertek felkeresése, interneten elérhető példák összehasonlítása, a tapasztalatok megbeszélése
 - Fényképekkel, videóval, grafikonokkal illusztrált bemutató kiselőadás megtartása, projekt munka elkészítése hiteles források feltüntetése mellett
 - Települési ökológiai projekt szervezése
-

Kulcsfogalmak/ fogalmak: élőhely, abiotikus tényező, mikroklíma, bélflóra, mikrobiom, botanikus kert

–
–
–

5. Tematikai egység - Testünk az időben

Órakeret: 6 óra

–

Előzetes tudás: Az ember szaporodása, egyedfejlődése és egészségvédelme.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

- - a személyes életére vonatkozó tágabb és tudatosabb, jövőorientált időszemlélettel rendelkezik;
- - a kortársaihoz viszonyítva reálisan értékeli a saját fejlődését, tudja, hogy ebben jelentős eltérések vannak mind a nemek, mind az egyének tekintetében;
- - a biológiai fejlődését és testi adottságait reálisan megítélő, a sokféleséget elfogadó, kiegyensúlyozott testképpel rendelkezik.
- - biológiai, pszichológiai, társadalmi és etikai szempontból is elemzi a fogantatástól a halálig tartó életfolyamatok főbb szakaszait és lépéseit;
- - érvel az élet tisztelete és védelme mellett;

- érti, hogy az emberi élet biológiai értelemben a fogantatással kezdődik, de a magzati élet védelmét a társadalmi környezetnek megfelelően a jog eszközeivel szabályozzák;
- ismeri a fogamzás optimális előfeltételeit;
- felismeri, hogy a fiatalkori, majd az időskori fejlődés egyaránt az élet része, amelyet az öröklődés mellett a környezet és az életvitel is alakíthat;
- ismeri a testkép és az énkép kialakulásának tényezőit, megérti, hogy a testtudatosság egész életen át fejleszthető.

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

- Az egyedi élet kezdete: a fogamzással összefüggő biológiai jellegű kérdések megbeszélése
- A szülés, születés biológiai történéseinek megismerése
- Az ember életkori szakaszait jellemző testi és szellemi változások áttekintése
- A személyiségfejlődés néhány pszichológiai modelljének (pl. Erikson, Maslow) összehasonlítása, megbeszélése
- A testkép, énkép fogalma, biológiai és pszichológiai aspektusainak elemzése
- Az öregedés evolúciós, élettani és társadalmi okainak és mechanizmusának áttekintése, a befolyásoló életviteli és környezeti tényezők azonosítása

A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek:

- Folyamatábra rajzolása a magzati fejlődést jellemző rajzok, fotók, videók alapján
- A szüléssel összefüggő élethelyzetek, orvosi beavatkozási lehetőségek megbeszélése, a téma történelmi elemzése
- A biológiai kor és az ember testi megjelenése, az ember öltözködése és viselkedése közötti összefüggések történelmi elemzése, a generációk közötti kapcsolatok és konfliktusok példáinak megbeszélése
- Pszichológiai esettanulmányok megbeszélése a személyiségfejlődéssel, a testkép és énkép fogalmakkal kapcsolatban
- Pszichológussal történő órai konzultáció
- Az öregedéskutatás néhány érdekes irányának és eddigi eredményének megvitatása

Kapcsolódási pontok:

- *Vizuális kultúra:* a nőideál változása a festészetben és szobrászatban a civilizáció kezdetétől napjainkig
- *Testnevelés:* az edzettség növelése, a megfelelő testalkat kialakítása

Kulcsfogalmak/ fogalmak:

- fogamzás, szülés; csecsemő-, kisgyermek-, fiatal-, felnőtt- és időskor; öregedés, személyiségfejlődés, énkép, testkép

6. Tematikai egység - Utak az egészséghez

- **Órakeret:** 6 óra
- **Előzetes tudás:** Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme. Esősegélynyújtási alapismeretek.

-
- **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:**
- - felelősen gondolkodik az egészségről, felismeri, hogy az nem pusztán adottság, de tenni is kell érte;
- - a megelőzést helyezi a betegségek elkerülésének fókuszába;
- - ismeri a népbetegség fogalmát, tudja ezek főbb formáit, statisztikai adatok elemzésével következtetéseket fogalmaz meg velük kapcsolatban;
- - érti és elfogadja, hogy az egészségügyi rendszer a társadalom anyagi ráfordítását igényli, de emellett szükség van az öngondoskodásra is.
-
- - példákkal, esettanulmányok elemzésével igazolja a környezeti hatások és az életvitel szerepét a betegségek megelőzésében, kialakulásában;
- - szaktárgyi tudását képes alkalmazni az elsősegélynyújtásban, betegápolásban is, ehhez rendelkezik a megfelelő gyakorlati készségekkel is;
- - ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, a korai felismerést lehetővé tevő diagnosztikai lehetőségeket, ezzel összefüggésben vizsgálja a gyógyulási esélyeket;
- - tényekre alapozott véleményt alkot a rákbetegségek kialakulására vezető környezeti tényezőkkel kapcsolatban, tudja, hogy megfelelő életmód esetén van esély a betegség elkerülésére;
- - érti és elfogadja az egyén lehetőségeit és felelősségét a leggyakoribb fertőző megbetegedések megelőzésében, tájékozott a védőoltások fontosságáról és az antibiotikumok helyes használatáról;
- - példákat említ a történelem nagy járványaira, megfogalmazza a kiváltó okokat;
- - felismeri a szűrővizsgálatoknak a kockázatok és betegségek korai felismerésében játszott szerepét, erre felhívja családtagjai figyelmét is.
-
- **Ismeretek/fejlesztési követelmények:**
-
- Annak bemutatása, hogy a megfelelő életvitel (táplálkozás, mozgás, mentálhigiéné) hogyan segíti elő az egészség fenntartását, a betegségek kialakulásának, a vezető halálokoknak a megelőzését, az utódgenerációk védelmét (epigenetikai hatás)
- A gyakoribb és a térségünkben (pl. a klímaváltozás miatt) terjedőben lévő fertőző betegségek főbb jellemzőinek (fertőzési források, átviteli módok, egyéni és közösségi védelem) bemutatása
- A szív- és érrendszeri betegségek életmóddal, környezeti minőséggel összefüggő kockázati tényezőinek feltárása, a megelőzés lehetőségeinek megbeszélése
- A rákbetegségek lehetséges megelőzésének ismertetése, a célzott kezelés fogalmának értelmezése, a környezeti tényezők szerepének megértése a betegség kialakulásában
- A korszerű gyógyítási technológiák költség-háttérének elemzése, az egészségügyi ellátással kapcsolatos társadalmi ráfordítás szükségességének felismerése
- Az elsősegélynyújtással és otthonápolással kapcsolatos alapvető ismeretek alkalmazása a mindennapi életben
-
- **A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek:**

- - Egy kórház virtuális bejárása (melyik osztályokon milyen betegségeket gyógyítanak?)
- Vérnyomás, pulzusszám, légzésszám mérése, adatok elemzése
- A rákbetegségek és a környezeti hatások kapcsolatát, illetve a célzott terápia lehetőségét bemutató ismeretterjesztő cikk értelmezése
- - A járványokkal kapcsolatos történelmi áttekintő házi dolgozat, kiselőadás készítése
- - Esettanulmány elkészítése egy betegséggel kapcsolatban: okok, tünetek, diagnosztika, gyógyulás folyamata, a betegség, lefolyása, lehetséges következményei, megelőzés, örökölhetőség
- - Az egészségügyi, orvosi ellátás költségeivel, egyéni és társadalmi szintű finanszírozásával, a hozzáférés eltérő lehetőségeivel kapcsolatos vita
- - Gyakorlati helyi vizsga elsősegélynyújtásból
- - Szakemberekkel (védőnő, mentős, ápoló, orvos) történő órai konzultáció
-
- **Kapcsolódási pontok:**
- *Matematika:* táblázatok, grafikonok elemzése, statisztikai adatok értelmezése
- *Földrajz:* társadalombiztosítás, korfa, demográfiai mutatók
- *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* a járványok történelmi jelentősége.
- *Magyar nyelv és irodalom:* járványok irodalmi ábrázolása.
-
- **Kulcsfogalmak/ fogalmak:** betegség, egészség, életvitel, megelőzés, mentálhigiéné, rákbetegség, célzott kezelés, elsősegélynyújtás, otthonápolás
-

7. Tematikai egység - Szenvedélyeink nyomában

- **Órakeret:** 6 óra
- **Előzetes tudás:** Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme.
-
- **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:**
- az egészséggel kapcsolatos problémák vizsgálatában társadalmi, gazdasági szempontokat is figyelembe vesz;
- - a szenvedélybetegek iránt megértő, figyelembe veszi ennek pszichés és szervi hátterét, de önmaga és a környezetében élők esetében cselekvően igyekszik megelőzni a szenvedélybetegségek (pl. az alkohol- vagy a drogfüggőség) kialakulását.
- - hiteles források felhasználásával bemutatja az egyes szenvedélybetegségtípusok jellegzetességeit, az egészséges személyiségfejlődést befolyásoló tényezőit, a függőség komplex okait és a gyógykezelés lehetőségeit;
- - a légzőszervi megbetegedések népegészségügyi adatait összefüggésbe hozza a dohányzási szokásokkal, biológiai ismeretei alapján érvel a káros hatásokat okozó szenvedély ellen;
- - ismeri a különféle drogok, pszichotróp szerek biológiai hatásmechanizmusait, megkülönbözteti az alkalmi droghasználóra és a drogfüggő személyre gyakorolt pszichés és szervi hatásokat;
-
- **Ismeretek/fejlesztési követelmények:**

- A szenvedélyek és függőségek kialakulását elősegítő biológiai
- mechanizmusok, társadalmi tényezők és következmények azonosítása A függőségek különféle típusai, elterjedtségük és hatásuk az életvitelünkre
- A dohányzás káros hatásainak összegyűjtése, a dohányzási szokásokra vonatkozó hazai és nemzetközi adatok elemzése
- Az alkoholfogyasztás élettani, pszichés és társadalmi hatásainak áttekintése, az alkoholbetegség fogalmi értelmezése
- A különféle drogok élettani és pszichés hatásainak összehasonlító elemzése, a drogfogyasztás különféle formáinak és társadalmi kezelésének megbeszélése

- **A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek**

- - A dohányzás és a dohányzás okozta betegségek (dohányzás kultúrtörténete, dohányzás káros hatásai) okainak és következményeinek példák alapján történő bemutatása
- - Kérdőíves (anonim) felmérés a dohányzási szokásokról és a kockázatok ismeretéről
- - A rákbetegségek és a dohányzás kapcsolatát bemutató ismeretterjesztő cikk vagy film megbeszélése
- - Szakemberekkel történő konzultáció
- - A témával kapcsolatos film elemzése, filmjegyzet készítése

- **Kapcsolódási pontok:**

Informatika: a szabályozás alapjai

Testnevelés és sport: a teljesítményfokozó szerek veszélyei

- **Kulcsfogalmak/ fogalmak:** szenvedélybetegség, alkoholbetegség, függőség, életvitel, mentálhigiéné, drogtípusok

8. Tematikai egység - Ételek, élelmiszerek, táplálkozás

- **Órakeret:** 5 óra

- **Előzetes tudás:** Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme

- **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:**

- - tudatosabban, rendszerszinten gondolkodik a táplálkozásról, személyes döntései során figyelembe veszi az élelmiszeralapanyag-termelés, élelmiszer-előállítás, ételkészítés és étrend-összeállítás szempontjait;
- - a világelelmezést, éhezést és túltápláltságot, az élelmiszer-elosztás problémáit a fenntarthatóság kérdésköréhez kapcsolja;
- - biológiai tényekre alapozva érvel a fenntartható élelmiszer-előállítás mellett.
- - esettanulmányok, cikkek alapján értelmezi az élelmiszer-minőség és az élelmiszer-biztonság fogalmait, ezek kapcsolatát az élelmiszerek
- tartósításával, ételek elkészítésével, elfogyasztásával;
- - konkrét példákkal igazolja a fenntarthatóság és a táplálkozási szokások kapcsolatát, értelmezi az élelmiszer-fenntarthatóság fogalmát;
- - megkülönbözteti és konkrét esetekben megfelelően alkalmazza az
- élelmiszer, táplálék és tápanyag fogalmait;

- felismeri az élelmiszerekben található anyagoknak a környezeti, biológiai forrásoktól az elfogyasztásukig tartó láncolatát, tudja, hogy az élelmiszerek minősége függ ezektől az útvonalaktól, elemzi az egészségügyi kockázati tényezőket;
- mindennapi életvitelében figyel az élelmiszerek és ételek eltarthatósági jellemzőire, érti az ezzel kapcsolatos jelöléseket, ismeri a megfelelő tárolás és tartósítás módjait;
- környezeti fenntarthatóságra és egészségmegőrzésre alapozott mérlegelő szemlélettel viszonyul vásárlási és étkezési szokásaihoz.

-

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

- Az alapanyagok termelésétől az élelmiszerek előállításán át az ételkészítésig húzódó láncolat felismerése
- Termesztett növények, tenyésztett állatok, élelmiszer, táplálék, tápanyag fogalmak körüljárása, a fogalmak sokoldalú elemzése Az élelmiszer-biztonság fogalmának értelmezése, tényezőinek és felelőségeinek azonosítása, jelentőségének értékelése
- Az élelmiszerek minőségmegőrzését befolyásoló tényezők azonosítása, a tárolás és tartósítás eljárásainak megismerése
- A mikroorganizmusok és az ember kapcsolatainak sokoldalú elemzése (élelmiszer-tartósítás, élelmiszer-higiéncia, betegségek, humán mikrobiom)
- Az ételkészítés során az alapanyagokban bekövetkező változások elemzése, az egyes ételkészítési technológiák egészségre gyakorolt hatásának vizsgálata
- A Föld növekvő népességének élelmezésével összefüggő ellentmondások és problémák elemzése (túltermelés, élelmiszerpazarlás, elhízási járvány, alultápláltság, éhínségek)
- A fenntarthatóságot figyelembe vevő, tudatos élelmiszer-fogyasztás szempontjainak összegyűjtése, megbeszélése

-

A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek:

- - Információk gyűjtése arról, hogyan gondoskodnak az ellenőrző szervek a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek biztonságosságáról és megfelelő minőségéről, hogyan támogatják a vállalkozásokat, a közösségeket, és hogyan segítik elő a fenntartható termelési módszerek térhódítását
- - A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapjának felkeresése, az ott található közérdekű információk strukturális és tartalmi elemzése, egy érdekes információ kiválasztása
- - Információk keresése az élelmiszer-tárolás és -tartósítás történeti előzményeiről, a társadalmi-gazdasági jelentőségük megvitatása
- - Információk keresése a világtájakra, nemzetekre jellemző élelmiszer-alapanyagokról és ételkészítési technológiákról
- - „Népek konyhája” bemutató készítése csoportmunkában
- - Többféle élelmiszer-tartósítási eljárás gyakorlati megvalósítása, jegyzőkönyv készítése
- - Élesztőgombák mikroszkópos vizsgálata, számlálása
- - Élelmiszerek vizsgálata: gyorséttermi étkezés, E-számok, feliratok elemzése

Kapcsolódási pontok:

Biológia: emberi tápcsatorna, a táplálkozás mennyiségi és minőségi kritériumai, egészséges táplálkozás

Földrajz: A 21. század jellemző népességföldrajzi folyamatai

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: demográfiai folyamatok

–

- **Kulcsfogalmak/ fogalmak:** élelmiszer, étel, tápanyag, éhínség, ételtartósítás, tenyésztés, termesztés, helyi eredetű élelmiszerek, élelmiszer-biztonság, élelmiszer-fenntarthatóság

–

9. Tematikai egység - Az egészséges környezet

- **Órakeret:** 6 óra

- **Előzetes tudás:** Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme, fenntarthatóság, globális környezeti problémák

- **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:**

- megőrzendő értéként gondol az egészségre, tudja, hogy azt a környezet káros hatásai is veszélyeztethetik;

- lakókörnyezetének alakításában felhasználja biológiai ismereteit, adott esetben családjában is érvel a levegőminőséggel, higiéniával, egészségkárosító berendezési tárgyakkal kapcsolatban;

- érdeklődik a települése környezeti állapota iránt, az erre vonatkozó információk alapján véleményt alkot, szükség esetén aktívan is bekapcsolódik helyi kezdeményezésekbe.

- konkrét példákkal, esettanulmányok elemzésével igazolja, hogy a környezeti (biotikus, abiotikus) hatásoknak meghatározó szerepe van testi és lelki egészségünkre;

- példákkal igazolja az egészséges környezet és a fenntarthatóság szoros összefüggéseit;

- megérti, hogy a környezetszennyezés súlyos egészségügyi károkat okozhat, és a környezetvédelmet már a lakóhelyiségében kell elkezdeni, ismeri a lakóterek levegőminőségét, ezen keresztül az ember egészségét befolyásoló legfontosabb vegyi anyagokat, értékeli ezek határértékeken alapuló szabályozását;

- esettanulmányok, adatbázisok alapján elemzi a saját települése levegőminőségi helyzetét, összehasonlításokat végez más településekkel, igyekszik azonosítani a szennyező forrásokat, és számba veszi a helyzet javítására megtehető intézkedéseket;

- ismeretei alapján reális véleményt alakít ki az ivóvízminőséggel kapcsolatban, mérlegelő szemlélettel viszonyul a különféle hiedelmekkel, divatokkal szemben;

- értékeli és védi a környezetében található parkokat, zöldövezeti területeket és természeti tájakat, életvitelében helyet kap a természettel való rendszeres, pihenés és rekreáció jellegű kapcsolat.

- **Ismeretek/fejlesztési követelmények:**

- Az emberi környezet rendszerszintű értelmezése, a testfelszíntől a globális szintig

- A mikroorganizmusok és az ember sokoldalú kapcsolatának vizsgálata, a mikroorganizmusok jelenlétének pozitív és negatív hatásai

- A személyi higiénia szempontjainak és a tisztálkodás, testápolás megfelelő módszereinek biológiai ismeretekre alapozott áttekintése
- A lakóhelyiségek levegőminőségét befolyásoló hatások, gyakoribb légszennyező anyagok, forrásaik és egészségügyi hatásaik megismerése
- Az építőanyagok, bútorok és a lakásberendezés egészséges környezettel való összefüggése, a kiválasztási és tervezési szempontok megbeszélése
- A települési lakóövezetek levegőminőségének tényezői, a légszennyező anyagoknak (pl. nitrogén-oxidok, lebegő por, ózon) való hosszú távú kitétség egészségkárosító hatásainak felismerése
- A biológiai jellegű kommunális hulladékok (pl. ételmaradékok, zöldhulladékok) csökkentési lehetőségeinek és a kezelés fenntartható formáinak megismerése
- Az ivóvíz (csapvíz) minőségével kapcsolatos tények, adatok gyűjtése, a tévhitek megbeszélése
- A városi/települési zöldterületek természetvédelmi, mikroklíma-javító és rekreációs jelentőségének értékelése
- Az egészséges környezet fenntarthatósági kritériumként való értelmezése

- **A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek**

- Egy lakóhely vagy egy város megtervezése a fenntarthatóság szempontjai alapján
- - Levegőminőségi adatbázisok keresése, az adatok értelmezése, következtetések levonása, cselekvési lehetőségek, intézkedési kezdeményezések megtervezése
- - A vizek minőségére, felhasználására vonatkozó vizsgálati adatok elemzése, következtetések megfogalmazása
- - A lakóhely energia- és vízfogyasztásának, valamint hulladékkezelésének elemzése, következtetések megfogalmazása
- - Kerti komposztáló megtervezése, lehetőség szerint megépítése és fenntartása

- **Kapcsolódási pontok:**

- *Biológia:*
- mikroorganizmusok, élelmiszertartósítás, fertőzés, személyi higiénia, az egészségügyi rendszer
- *Földrajz:*
- légkör legfőbb szennyező forrásai és a szennyeződés következményei, a lokálisan ható légszennyező folyamatok globális következményei. hulladékok típusai

- **Kulcsfogalmak/ fogalmak:** lebegő por, nitrogén-oxidok, levegőminőség, vízminőség

10. Tematikai egység - Genetikai örökségünk

- **Órakeret:** 6 óra
- **Előzetes tudás:** A változékonyság molekuláris alapjai, sejt és genom
- **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:**
- - tényekre alapozott szemléletmóddal rendelkezik az ember genetikai meghatározottságáról, ennek a környezettel és életmóddal való kölcsönhatásáról;

- - megkülönbözteti a faj és a rassz fogalmát, ismeri az emberi rasszok közös eredetét és a kialakulásuk folyamatát;
- - érvel a különféle emberi rasszok másságában megnyilvánuló biológiai sokféleség előnyei mellett, elutasítja a hátrányosan megkülönböztető rasszizmust.
- - példákat mutat be a gének (génhálózatok) megnyilvánulása és a környezeti hatások közötti kapcsolatra;
- - megadott szempontok alapján családfákat értelmez;
- - ismeri, hogy a molekuláris genetikai módszerekkel örökletes betegségek diagnosztizálhatók;
- - felismeri, hogy a környezeti és életviteli hatások epigenetikai jellegű, nemzedékek közötti átörökítést okozhatnak, ismer példákat ennek molekuláris szintű mechanizmusaira;
- - hiteles forrásokra hivatkozva az öregedést kialakító folyamatokra vonatkozó elméletet fogalmaz meg.

- **Ismeretek/fejlesztési követelmények:**

- Az ember öröklött és szerzett tulajdonságainak megkülönböztetése,
- ezek arányának és összefüggésének elemzése
- A genetikai meghatározottság érvényre jutása, a genom és a fenom fogalmi megkülönböztetése
- Az emberi faj sokféleségében rejlő biológiai és esztétikai értékek felismerése és elfogadása
- A családtörténet, a családfele biológiai alapú értelmezése, a generációk közötti átörökíthetőség valószínűségi jellegének felismerése
- A fogantatástól a halálig tartó egyedfejlődés genetikai programozottságának, a növekedés és fejlődés, valamint az öregedés folyamatának biológiai tényekre alapozott értelmezése
- A genetikai betegségek típusainak összehasonlítása eseteleírások, kórtörténetek alapján
- A hajlam, a környezeti és életviteli hatások közötti összefüggés vizsgálata a poligénes genetikai betegségek esetében
- A környezeti és életviteli hatások epigenetikai átörökítési lehetőségének felismerése
- A génvizsgálatokkal szereshető információk jelentősége, a felmerülő etikai és életviteli kérdések megbeszélése

-

- **A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek:**

- - Genetikai betegségeket bemutató családfák elemzése a korábban tanult biológiai ismeretek alapján
- - Családon belül öröklődő külső hasonlóság eseteinek képek, albumok alapján történő megvitatása
- - Az emberi rasszok kialakulását, főbb típusait és azok keveredését bemutató kiselőadások, projekt munka készítése
- - A személyi azonosítás biomarkerekkel történő lehetőségeinek megismerése, az ezzel kapcsolatos adatvédelmi problémák és kriminalisztikai vonatkozások megbeszélése
- - A génvizsgálatokkal kapcsolatos egyéni és társadalmi előnyök és kockázatok megbeszélése

-

-
- **Kapcsolódási pontok:**
- Biológia: molekuláris genetikai, a szerzett tulajdonságok örökölhetősége, epigenetikai hatások, emberi rasszok
-
- Etika: a tudományos eredmények alkalmazásával kapcsolatos kérdések
-
- Matematika: a valószínűség-számítás és a statisztika alapjai
- **Kulcsfogalmak/ fogalmak** genom és fenom, genetikai betegség, hajlam, epigenetika, örökölhetőség, egyénre szabott gyógyászat
-

11. Tematikai egység - Biológia és jövő

- **Órakeret:** 6 óra
- **Előzetes tudás:** biológiai kutatás
- **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:**
- ismerje fel, hogy a biológia tudományának robbanásszerű fejlődése a közeli és távolabbi jövőben az életünk számos területét fogja befolyásolni;
- - érdeklődik a biológia tudományának fejlődéséről szóló népszerűsítő források, hírek és elemzések iránt, felidézi vagy felkutatja a háttérükben álló tudományos elveket;
- - időszemlélete átfogja a múltból a jelenen át a közeli és a távolabbi jövőbe vezető fejlődési folyamatokat, érti, hogy a jövőbeli eseményeket az egyre pontosabb tudományos modellek is csak bizonyos valószínűséggel jelezhetik előre.
- – hiteles források ismerete alapján tájékozott a biológiai tudományok azon kutatási területeiről, melyekben az egyén és környezete jövőjének kérdése kiemelt jelentőséggel bír;
- – példák elemzése alapján megérti és elfogadja, hogy a modelleken alapuló előrejelzés természeténél fogva valószínűségi jellegű, és a modellek bonyolultsága is korlátozott;
- – ismer az ember várható élettartamának alakulását befolyásoló tényezőket, aktuális nemzeti és világtrendeket.
-
- **Ismeretek/fejlesztési követelmények:**
- – A tudományos alapon működő (pl. adatbázisok elemzésén alapuló) előrejelzés fontosságának megértése (pl. klímaváltozás következményei, betegségek gyógyítása)
- – A klímamodellek által adott valószínűségi jövőképek, forgatókönyvek biológiai vonatkozásainak összegyűjtése, összehasonlítása
- – A Földön kívüli életformák utáni kutatás céljainak, módszereinek, eddigi és a jövőben várható eredményeinek áttekintése, értelmezése
-
-
- **A tematikai egységhez kapcsolódó javasolt tevékenységek**
- A személyre szabott gyógyászat, molekuláris diagnosztika, e-páciens, nanomedicina, bionikus szervek, preventív és prediktív gyógyászat, integrált profil fogalmakkal kapcsolatos ismeretterjesztő cikkek, filmek keresése és elemzése
- A klímaváltozással kapcsolatos lehetséges következmények feltérképezése (élőlények kipusztulása, elvándorlás; fertőzések, járványok terjedése, genetikailag módosított élőlények stb.), vita

- Vita az emberi életkor hosszabbodásával, mesterséges meghosszabbításával járó következményekről
-
- **Kapcsolódási pontok:**
- Földrajz:
 - geoszférák környezeti problémái, környezettudatos termelés és fogyasztás elvének érvényesülése, lokális folyamat – globális következmény elv
-
- Matematika:
 - táblázatok, grafikonok elemzése, statisztikai adatok értelmezése
-
- Informatika: digitális információforrások
- **Kulcsfogalmak/ fogalmak:** tudományos előrejelzés

HELYI TANTERV

BIOLÓGIA

középszintű érettségi előkészítő

11–12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Célok, fejlesztési követelmények

A gimnáziumban az alapórán megszerzett ismeretek kiegészítése, az elsajátított ismeretek gyakorlati vonatkozásainak kiemelése, valamint a sikeres középszintű érettségi vizsgához szükséges készségek megszerzése a fő feladata a felkészítő foglalkozásnak.

A nevelés-oktatás alapvető értékeinek közvetítése és az emberkép formálása a tantárgy kiemelt feladata. Erre jó lehetőséget biztosít az a tartalmi és készségfejlesztési kapcsolódás, ami a biológia és a testi-lelki egészségre nevelés, az önismeret, emberismeret, valamint a fenntarthatóság pedagógiája között fennáll. A korábbi évek tanulmányai után a tanulók részletesebben és elmélyültebben foglalkozhatnak az életjelenségek megértésével, az élőlények sokféleségével és az életközösségek működésével. Az emberi szervezetről szerzett ismeretek fejlesztik a tanulók testképét és önismeretét, hozzájárulnak az egészséges életvitel értékének felismeréséhez, az ezt segítő attitűdök és szokások kialakításához. Az életközösségek vizsgálata, folyamataik azonosítása összekötheti a múlt adatait a jelenben észlelhető változásokkal, amelyből előrejelzés tehető a várható jövővel kapcsolatban is. A fenntarthatóságot a biológiai rendszerekre vonatkoztatva vizsgálják a tanulók, összefüggéseket keresnek az emberi tevékenységgel, a gazdaság és társadalom működésével is. A tartalmi tudás építése kiegészül a természettudományos vizsgálati és gondolkodási módszerek elsajátításával, amely a mindennapi életben felmerülő problémák vizsgálatában is alkalmazható. A tudomány természetének és működésének megértése és begyakorlása aktív tanulási módszerekkel történik, amely a tanulók együttműködésére és kommunikációjára alapozódik. Az interaktív tanulás megnyitja a problémaazonosítástól a vizsgálatokon át a magyarázat kereséséig vezető megismerési utat, amelyen többféle nyomtatott és elektronikus információforrás felhasználásával, megfelelő támogatással, de önállóan, az egyéni érdeklődés és tanulási szükségletek figyelembevételével haladhatnak a tanulók. A mindenki által megszerezhető és alkalmazható természettudományos műveltség fejlesztése mellett fontos, hogy különféle tanulói utak nyíljanak az életpálya-építés, a szakirányú továbbtanulás felé is. Ezt szolgálhatja az MTMI (a matematika, a természettudományos, a műszaki és az informatikai) alapismeretek beépítése a biológiatanulás folyamatába. A problémamegoldás, kreativitás és innovatív gondolkodás fejlesztésének feltétele a tanulók érdeklődésének fenntartása, az önálló ismeretszerzés képességének erősítése.

A biológia tanulásának célja:

1. ismerje a biológiai kutatások célját és módszereit: hipotézisalkotás, megfigyelés, kísérlettervezés és kivitelezés, adatelemzés és következtetés;
2. elemezzen megvalósult kutatásokat, kísérlet leírásokat, végezzen el egyszerűbb biológiai kísérleteket;
3. biológiai problémák vizsgálata során alkalmazza a következtetés, a korrelatív, analógiás, statisztikus és rendszerszintű gondolkodás műveleteit, fejlessze és alkalmazza mérlegelő gondolkodását, kreativitását;
4. konkrét példák alapján ismerje meg az élettudományok különböző alkalmazási lehetőségeit, alkosson tényekre alapozott véleményt ezek társadalmi, etikai, gazdasági, technológiai és környezeti következményeiről;

5. tudjon biológiai vonatkozású információkat keresni, azok hitelességének, használhatóságának elemzéséhez széleskörűen tájékozódjon könyvtári és egyéb adatbázisok, nyomtatott és digitális források segítségével; 6. ismerje fel az élőlények sokféleségét, lássa, hogy közös leszármazás alapján hogyan sorolhatók csoportokba;
7. ismerje, és konkrét biológiai problémák magyarázatában alkalmazza az evolúció elméletét;
8. érdeklődjön az élő természet megismerése iránt, szerezzen személyes élményeket a természetben, igyekezzon ezeket alkotó módon kifejezni;
9. vizsgáljon a környezetében előforduló életközösségeket, tapasztalatait használja fel a felépítésük és működésük megértésére, fogalmazzon meg javaslatot a védelmükre;
10. legyen tájékozott a természetvédelem fontosságával, módszereivel és törvényi szabályozásával kapcsolatban;
11. értelmezze átfogóan, a természet, a társadalom és a gazdaság területére kiterjedően a fenntarthatóság fogalmát, ismerje a fenntarthatóság gondolatára vezető tudományos tényeket, modelleket; 12. ismerje fel a földi életközösségek jövőjéért viselt felelősségét, a személyes cselekvés lehetőségét;

KOMPETENCIÁK

A vizsgázó legyen képes induktív (egyedi tényekből az általános törvényszerűségekre) és deduktív (az általános törvényszerűségekből az egyedi esetre) következtetésre. Mutasson jártasságot az analógiás gondolkodásban (ismerjen fel hasonlóságot egy már ismert helyzet vagy jelenség és az adott új, ismeretlen helyzet között), a valószínűségi és korrelatív gondolkodásban (a múltbeli események alapján következtessen a jövőbeli események valószínűségére, végezzen kockázatbecslést, ismerjen rizikófaktorokat) és az etikai gondolkodásban (döntések lehetséges következményeinek mérlegelésében). Legyen képes osztályozásra (jellemzők alapján hierarchikus csoportokba sorolásra) és a sorképzésre (relációk kezelésére). Rendelkezzen kombinatív képességekkel: legyen képes megadott elemekből, adott feltételek mellett kombinációk létrehozására és vizsgálatára. Legyen jártas az arányossági gondolkodásban (vizsgálja két mennyiség együttes változását: egyenes és fordított arányosság, telítési görbék), alakítson át különböző adatmegjelenítési formákat egymásba (adatokat táblázattá, táblázatokat grafikonokká). Legyen képes változók vizsgálatára (függő és független változók felismerése, elkülönítése, a változók közötti kapcsolatok szisztematikus vizsgálata, kontrollja). Legyen jártas adatok, ábrák kiegészítésében, adatsorok, ábrák (köztük diagramok, grafikonok) elemzésében és felhasználásában. Legyen képes modellekben való gondolkodásra, modellek értelmezésére, az analógiák azonosítására. Ismerjen fel problémákat, kereszen megoldást rájuk: találja meg a célhoz vezető nem ismert megoldási utat valós, életszerű helyzetekben. Használja az integrált gondolkodást: alkalmazza az egyik szaktudomány tartalmi elemeit egy másik szaktudomány területén. Használja a szaknyelvet, legyen képes fogalmakat definiálni (a követelményrendszer szerint). Legyen jártas a lényegkiemelésben (ismerje fel, figyelje meg és rögzítse a vizsgálat szempontjából fontos jellemzőket), kapcsolja össze a struktúrákat és funkciókat (következtessen mintázatból annak szerepére). Alkalmazza

alapvető matematikai ismereteit, különösen első- és másodfokú egyenletek felírása és megoldása szöveges feladat alapján, grafikonok meredekség-számítása terén. Legyen képes megfigyelések, leírások (dokumentáció) összehasonlítására, egyszerű kísérletek, mérések tervezésére, végrehajtására és eredményeik értelmezésére (a kísérlet jellemzőinek ismerete, kontrollok szerepe). Legyen képes hipotézisek, elméletek, modellek, törvények megfogalmazására, vizsgálatára, továbbá téves információk azonosítására. Ismerje és alkalmazza a természettudományos érvelés alapelveit (feltevés megfogalmazása, információk forrásainak felkutatása, jelölése, megbízhatóságuk értékelése, érvek és ellenérvek felsorakoztatása, bizonyítékok elemzése, következtetés levonása). Alkalmazza a mérlegelő gondolkodást (értékelés, döntések megalapozása, magyarázatok megalkotása bizonyítékok, érvek, ellenérvek alapján), elemezzen és használjon fel adatokat bizonyítéknak, cáfolatnak, érveknek. Alkalmazza a természettudományi megismeréssel kapcsolatos ismereteket összetett élethelyzetekben.

11.évfolyam

A tantárgy heti óraszám: 1

A tantárgy éves óraszám: 36

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. A biológia tudománya	1
2. Nem sejtes rendszerek	2
3. Sejtes rendszerek	1
4. Eukarióták: Egysejtű szerveződés	1
5. Többsejtű eukarióták: A gombák, növények, állatok elkülönülése	1
6. A növények szövetei	2
7. A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából	1
8. A növények szervei	2
9. Az állatok szövetei	2
10. Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából, szaporodás, egyedfejlődés	2
11. Viselkedés, viselkedésbeli kölcsönhatások	2
12. Populáció	2
13. Életközösségek (élőhelytípusok)	1
14. Bioszféra	1
15. Ökoszisztéma	2

16. Környezet- és természetvédelem	2
17. Fenntarthatóság	1
18. Fizikai, kémiai alapismeretek	2
19. Szervetlen és szerves alkotóelemek	2
20. Az anyagcsere folyamatai	4
21. Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)	2
Összesen	36

Tematikai egység	1. A biológia tudománya	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Fénymikroszkóp használata. Kísérletek tervezése, elemzése.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazza a rendszerszemléletű gondolkodást a biológiai folyamatok megértésében. – Alkalmazza a rendszerezés alapelveit az élőlények csoportosítása és meghatározása során. – Alkalmazza a valószínűség és előrejelzés összefüggését biológiai vizsgálatokban. – Egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a biológiai kutatások alapvető céljait, főbb területeit, – Érveljen az élet megértésében, az élővilág megismerésében és megóvásában játszott szerepe mellett. – Különböztesse meg a hétköznapi és tudományos megismerés jellemzőit. – Soroljon be megadott biológiai struktúrákat vagy jellemzőket szerveződési szintekhez: sejt alatti, sejtszintű, egyed alatti és egyed feletti, szövet, szerv, szervrendszer, egyed, populáció, társulás, (makro)biom, bioszféra. – Hasonlítsa össze az életkritériumokat és az evolúció kritériumait. – Fogalmazza meg az élő rendszerek jellemzőit (elhatárolódás, belső egység, anyagcsere, homeosztázis, ingerlékenység, kódolt információhordozás és átadás, szabályozás, vezérlés, növekedés, fejlődés, szaporodás, öröklődés és öröklődő változékonyság, evolúció, halandóság). – Indokolja, hogy a magasabb szerveződési szintek működései magukba foglalják az alacsonyabb szintűekét, de azokból nem vezethetők le (emergencia). 	<p><i>Kémia:</i> kötéstípusok, oldatok, kolloid rendszerek, kondenzáció, hidrolízis, zsírok és olajok, szénhidrátok, fehérjék és nukleinsavak. oxidáció, redukció.</p> <p><i>Fizika:</i> hőmozgás, hidrosztatikai nyomás. fénymikroszkóp és elektronmikroszkóp hullámhossz, színek és energia.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat készítése, képszerkesztés.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Találja meg egy kísérleti leírásban a kontroll- és kísérleti csoportot, a kísérleti beavatkozást, a függő és független, valamint a rögzített változókat. – Ismertesse a tudományos vizsgálatok menetét, műveleteit alkalmazza vizsgálat- és kísérletelemzésekben. – Hozzon döntést a mérések pontosságáról, azok főbb mutatói (tárgyszerűség, érvényesség, megbízhatóság) alapján. – Alkalmazza a rendszerezés alapelveit az élőlények csoportosítása és meghatározása során. – Ismertesse a fénymikroszkóp használatának alapelveit, tudja, hogyan kell kiszámítani a mikroszkóp nagyítását. – Foglalja össze (főbb pontokban) Semmelweis Ignác (higiénia), Selye János (stresszelmélet), Kitaibel Pál (magyar flóra), Szent-Györgyi Albert (C-vitamin, sejtanyagcsere), Charles Darwin (evolúcióelmélet), Karl Linné (rendszerezés, kettős nevezéktan) kutatási eredményeit. – Magyarázza a kromatográfia, a centrifugálás, a gélelektroforézis és az elektronmikroszkóp működésének elvi alapjait. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek, hossz- és keresztmetszeti ábrák</p>

Ismerje a felületen való megkötődés biológiai jelentőségét (enzim-működés, talajkolloidok).

Magyarázza a fény- és az elektronmikroszkóp felbontóképességét, a kapható információk különbségét.

A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek

- Készítsen vázlatrajzot a megfigyelt preparátumról, mikroszkópos metszetről.
- Mutassa ki az orvosi szén nagy felületi megkötő képességét festékoldattal. Tudja magyarázni és értelmezni a kísérletet, értse annak következményeit, alkalmazási lehetőségeit.
- Végezzen kísérletet az antociánok pH-tól függő színváltozásának vizsgálatára, ismertesse a tapasztalatokat.
- Értelmezzen egyszerű, (molekuláris) szűrővel kapcsolatos vizsgálatot.
- Vázzon fel az emberi EKG, EEG, CT, MRI, UH, röntgen, endoszkópos vizsgálatok alapvető céljait, értelmezzen ezekkel kapcsolatos beteg tájékoztatást.
- Értelmezzen és ábrázoljon (függvény, oszlop- és kördiagram) vizsgálati adatokat, adott adatsorok, grafikonok alapján vonjon le következtetéseket.
- Alkalmazza az elektromágneses spektrum emberi szem által látható fény, UV és infravörös tartományának fizika jellemzőit biológiai vizsgálatokban.
- Elemezzen egy leírt kromatográfiás kísérletet.

	<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze különböző elválasztástechnikai eljárások (kromatográfia, centrifugálás, gélelektroforézis) eredményét biológiai vizsgálatokban. – Értelmezzen és tervezzen ezüsttükör-próbán, Lugol-próbán és biuret reakción alapuló kísérletet. Magyarázza a
	<p>megfigyelhető tapasztalatokat a bekövetkező kémiai változások alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Állapítsa meg egydimenziós, idő- és helyfüggő változásokban a változás gyorsaságát, értelmezze a változást bemutató grafikonok meredekségét. – Értelmezzen tudományos modelleket, szimulációkat biológiai problémamegoldásokban, vizsgálatokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>megismerési folyamatok, szerveződési szintek, életkritériumok, az evolúció kritériumai, rendszerszemlélet, emergencia, részegész viszony, megfigyelés, vizsgálat, kutatási kérdés, hipotézis, előrejelzés, kísérlet, kísérleti változó, tesztelés (bizonyítás, cáfolat), kontroll-kísérlet, gyakoriság, valószínűség, mérés, rendszerezés, dichotómikus kulcs, szűrés, diagnosztikai vizsgálat, fénymikroszkóp, méretskála, fajlagos felület, felülethez kötődés (adszorpció) kromatográfia, centrifugálás, elektromágneses spektrum, gélelektroforézis, elektronmikroszkóp, SI alap- és származtatott mennyiségek és mértékegységek, modellvizsgálat</p>

Tematikai egység	2. Nem sejtes rendszerek	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Vírusok általános jellemzése, az általuk okozott emberi betegségek	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A vírusok élő és élettelen határán álló helyzetének felismerése. – A rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatoknak, valamint az önvizsgálatoknak a betegségek megelőzésében játszott szerepének felismerése 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Értékelje a vírusok biológiai, egészségügyi jelentőségét. – Ismertesse a vírusok felépítését, hogy méretük mely mérettartományba esik, és a vírusokkal történő megfertőződés módjait. – Ismertesse a leggyakoribb vírus által okozott emberi megbetegedéseket (név, ismertebb tünetek), a megelőzés és a védekezés lehetőségét. – Értelmezze a fertőzés, megbetegedés, járvány fogalmát. 		<p><i>Matematika:</i> geometria, poliéderek, mennyiségi összehasonlítás, mértékegységek.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze, és biológiai tényekkel támassza alá, hogy a vírusok az élő és élettelen határán állnak. – Hasonlítsa össze a priont a vírussal – Magyarázza, hogy a szivacsos agyvelőgyulladást okozó fehérje normális térszerkezetű változata az egészséges agyszövetben is megtalálható, értelmezzen erre vonatkozó leírásokat, esettanulmányokat. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a járványok történeti jelentősége.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> járványok irodalmi ábrázolása.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Magyarázza ábra alapján a vírusfertőzés folyamatát a bakteriofágok litikus és lizogén ciklusa, valamint egy retrovírus példáján keresztül.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>vírus, sejtparazita, fertőzés, járvány, megbetegedés, influenza, COVID, kanyaró, nátha, bárányhimlő, AIDS, veszettség, rubeola, herpesz, hepatitisz, HPV, prion, szarvasmarhák szivacsos agyvelőgyulladása, kóros konformációváltás</p>

Tematikai egység	3. Sejtes rendszerek		Órakeret 1 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A baktériumok általános jellemzése, a fénymikroszkóp használata</p>		
<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<p>A baktériumok környezeti jelentőségének felismerése. A baktériumsejt felépítése és működése közötti ok-okozati összefüggés felismerése. A földi élet kezdete és a földön kívüli lét tudományos felvetése, internetes kutatás során a kritikai gondolkodás fejlesztése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a baktériumok felépítését, hogy méretük mely mérettartományba esik. – Ismertesse a baktériumok környezeti, evolúciós, ipari, mezőgazdasági és egészségügyi jelentőségét; magyarázza ezek kapcsolatát változatos anyagcseréjükkel. – Azonosítsa életfolyamataik leírása alapján a kemoheterotróf, fotoautotróf és kemoautotróf baktériumokat, valamint a baktériumok ökológiai típusait (termelők, lebontók, kórokozók, szimbionták). – Magyarázza, hogy a felelőtlen antibiotikum-szedés miért vezet a kórokozók ellenálló formáinak elterjedéséhez. – Ismertesse a leggyakoribb baktérium által okozott emberi megbetegedéseket (név, ismertebb tünetek), a megelőzését és a védekezés lehetőségét. 		<p><i>Fizika:</i> mértékegységek, energia, a fénymikroszkóp optikai rendszere.</p> <p><i>Kémia:</i> oxidációredukció, ionok, levegő, széndioxid, oxigén, szerves, szervetlen, fertőtlenítőszer.</p> <p><i>Földrajz:</i> A földi légkör kialakulása, összetétele</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessen fertőtlenítési, sterilizálási eljárásokat. Magyarázza a vírus és baktérium által okozott betegségek eltérő kezelésének az okát. – Ismertesse a különböző fertőtlenítési eljárások biológiai alapját. – Ismertesse az endoszimbióta elméletet, magyarázza a mellette szóló érveket. – Igazolja tényekkel a baktériumok anyagcseréjének sokfélesége, gyors szaporodása és alkalmazkodóképessége közötti összefüggést. – Értelmezze ábra alapján a rekombináns baktériumok kialakulásának lehetséges folyamatait. – Igazolja példákkal, hogy az ősbaktériumok különleges élőhelyeken fordulnak elő, magyarázza szerepüket a sejtes életformák evolúciójában. 	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Elemesse ábra vagy szöveg alapján a nitrifikáló baktériumok, a denitrifikáló baktériumok, a tejsavbaktériumok és a nitrogénkötő baktériumok anyagátalakítási és energianyelési lépéseit, valamint ezek kapcsolatát.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>prokarióta, baktérium, antibiotikum, rezisztens, kékbaktériumok, tejsavbaktériumok, mikrobiom, Lyme-kór, gümőkór vagy tuberkulózis (tbc), tüdőgyulladás, kolera, salmonella, tetanusz, szamárköhögés, diftéria, fogszuvasodás, toxin, endoszimbiózis, plazmid, rekombináció, transzformáció, konjugáció</p>

Tematikai egység	4. Eukarióták: Egysejtű szerveződés	Órakeret 1 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egysejtű eukarióták néhány képviselőjének felismerése, jellemzése</p>	
<p>A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az eukarióta sejt kialakulásáról szóló elméletek, feltevések megismerése, összevetése. – A körülhatárolt sejtmag és a belső membránok megjelenése jelentőségének megértése. – A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása az alacsonyabb rendű eukarióták testszerveződésének példáján. – Az anyagi világ egymásba épülő szerveződési szintjeinek tudatos kezelése. 	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze a prokarióta és az eukarióta sejt felépítését és működését: közös jellemzők és alapvető különbségek. Értékelje ezek jelentőségét – Mutassa be az alábbi fajokon az egysejtű élőlények változatos test-szerveződését, alapvető életműködéseit (emésztés, mozgás, víztartalom-szabályozás) és felépítő anyagcseréjét: óriás amőba, papucsállatka faj, zöld szemesostoros. 	<p><i>Kémia:</i> a mészkö, a szilícium-dioxid szerkezete.</p> <p><i>Földrajz:</i> Üledékes ásványkincsek keletkezése; kőolaj, földgáz</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Elemezzén az egysejtűek életmódjával összefüggő kísérleteket. – Ismerje fel ezeket az élőlényeket és jellemző sejtalkotóikat fénymikroszkópos képeken, rajzolt ábrákon
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>eukarióta, óriás amőba, papucsállatka faj, zöld szemesostoros, emésztő üröcske, lüktető üröcske</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>5. Többsejtű eukarióták: A gombák, növények, állatok elkülönülése</p>	<p>Órakeret 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A biológiai szerveződés szintjei. Ehető és mérgező gombák.</p>	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A többsejtűség felé vezető út egyes állomásainak megismerése az élőlények világában. – Növényi és állati sajátosságok felismerése a gombák testfelépítésében és életműködésében. – Egészségtudatosságra nevelés 	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Magyarozza, hogy a testszerveződés és az anyagcserefolyamatok alapján miért alkotnak külön csoportot az élőlények természetes rendszerében a növények, a gombák és az állatok. – Igazolja példával, hogy a differenciálódás a sejtek szerkezeti és működésbeli specializálódásával jár. – Leírások és képek vagy ábrák alapján hasonlítsa össze a többsejtű, nem szövetes szerveződés típusait (sejttársulás, sejtfonal, telep-test) a zöldmoszatok, a gombák és a mohák példáin. – Sorolja fel a halálosan mérgező gyilkos galóca azonosítására szolgáló bélyegeket és tudja, milyen tünetek utalnak a gombamérgezésre. – Ismertesse a peronoszpóra, a fejespenész, az ecsetpenész, az emberi megbetegedéseket okozó gombák és a sütőélesztő anyagcserejének gyakorlati jelentőségét. – Értelmezze a zuzmókat mint szimbiózisokat. Értelmezze, hogy a zuzmók a levegőszennyezés indikátorai lehetnek. – Foglalja össze a gombák ökológiai jelentőségét: lebontók, paraziták, szimbionták. – Értelmezze a mohák és a páfrányok kétszakaszos egyedfejlődésének lépéseit, magyarázza a folyamat fejlődéstörténeti jelentőségét. – Hozza összefüggésbe a mohák testfelépítését és társulásokban elfoglalt helyét. – Magyarozza a szivacsok álszövetes testfelépítésének főbb jellemzőit. 	<p><i>Kémia:</i> mész, cellulóz.</p> <p><i>Fizika:</i> energia.</p> <p><i>Földrajz:</i> A humusz-képződés.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Vizsgáljon fénymikroszkóppal fejes-vagy ecsetpenészt és fonalas zöldmoszatokat, rajzolja le és jellemezze a mikroszkópban vagy mikroszkópos képen látottakat. – Vizsgáljon kézinagyítóval és mikroszkóppal lombosmohákat, zuzmókat, ismertesse a megfigyeltet, valamint mikroszkópos képek alapján testfelépítésüket

Kulcsfogalmak/ fogalmak	növény, állat, gomba, telepes szerveződés, szövetes szerveződés, hifa, micélium, spóra, sejtársulás, sejtfonal, telep-test, telepes szerveződés, álszövet, kétszakaszos egyedfejlődés, spóra, előtelep, haploid, diploid, ivaros és ivartalan szakasz, mohanövény
--------------------------------	---

Tematikai egység	6. A növények szövetei	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, felépítés és működés kapcsolata a növényvilágban.	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	A fénymikroszkóp használatának fejlesztése. A látómezőben lévő kép leírása, értelmezése. A szövetek vizsgálati módszereinek elsajátítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Hozza kapcsolatba a következő szövetek felépítését és működését: osztódó szövet és állandósult szövetek: bőrszövet, (táplálékkészítő, raktározó, szilárdító, kiválasztó, víztartó) alapszövet, szállítószövet.		Fizika: lencserendszerek, mikroszkóp.
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Vizsgáljon fénymikroszkóppal növényi szövetpreparátumot (hajszálgökökér, lágy szár, levél keresztmetszet), – készítsen bőrszövet-nyúzatot (pl. hagyma allelél). Vizsgáljon kristályzárványt. Értelmezze a látottakat, mikroszkópos képen is. – Ismerje fel fénymikroszkópos képeken a növényi szöveteket hajszálgökökerek kereszt- és hosszmet-szetén, egy- és kétszikű lágyszárú növények szár keresztmet-szetén, kétszikű fás szár keresztmet-szetén, valamint kétszikű levél metszetén és hozza összefüggésbe a szerkezeti elemeket azok funkciójával. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	osztódó szövet, állandósult szövetek, bőrszövet, gázcsere-nyílások, (tápanyagraktározó, táplálékkészítő, szilárdító, kiválasztó, víztartó) alapszövet, szállítószövet (farész, háncsrész) vízszállító cső, vízszállító sejt, rostacső, rosta-sejt, kísérősejt, oszlopos és szivacsos fotoszintetizáló alapszövet.	

Tematikai egység	7. A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, felépítés és működés kapcsolata a növényvilágban. Növényi szövetek ismerete.	

A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Szerkezet és működés közötti kapcsolat bemutatása. Az élőlény és környezete közötti kapcsolat bemutatása. A növényi szerkezet felépítésének a működésre gyakorolt következményének felismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a harasztoknál megjelenő evolúciós „újításokat” (szövetek, szervek), hozza ezeket összefüggésbe a szárazföldi élethez való hatékony alkalmazkodással. – Ismertesse a nyitvatermőknél megjelenő evolúciós „újításokat” (virág, mag, víztől független szaporodás), hozza ezeket összefüggésbe a szárazföldi élethez való hatékonyabb alkalmazkodással. – Ismertesse a zárvatermőknél megjelenő evolúciós „újításokat” (takarólevelek, bibe, zárt magház, termés, szállítócsövek, gyökérszőrök) legyen képes ezeket összefüggésbe hozni a szárazföldi élethez való hatékonyabb alkalmazkodással. – Magyarázza a termés biológiai szerepét és a magterjesztés stratégiáit. – Magyarázza a kettős megtermékenyítés folyamatát. 	<p>Filozófia: logika és kategóriák.</p> <p>Matematika: halmazba rendezés, csoportosítás</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	– Használja a Növényismeret könyvet a környezetében élő növények megismeréséhez, és élőhelyének, ökológiai igényeinek jellemzéséhez.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövet, szerv, gyökér, szár, levél, virág, mag, termés, kettős megtermékenyítés, mikrospóra (virágporszem), makrospóra (embriózsák-sejt), ivaros és ivartalan szakasz, zárvatermő

Tematikai egység	8. A növények szervei	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, a növények szervei.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Az életműködések közös vonásainak felismerése. A növényi szerkezet felépítésének a működésre gyakorolt következményének felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a gyökér, a szár és a levél alapfunkcióit, hozza kapcsolatba felépítésükkel. Ismerje fel egyszerű, sematikus rajzon a hajszálgyökér hossz- és keresztmetszetét, a lágy- és a fás szár, valamint a lomblevél keresztmetszetét. – Magyarázza a különböző ökológiai környezetben élő növények anatómiai különbségeit (alkalmazkodás). 	<p>Fizika: adhézió, kohézió, diffúzió.</p> <p>Földrajz: a földrajzi övezetesség.</p> <p>Kémia: etén, ozmózis.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Jellemezze a gyökér, a szár, a levél felépítését és működését, módosulásait. Mondjon példát módosult szervekre. 	
<ul style="list-style-type: none"> – Elemezze egy talajból felvett vízmolekula atomjainak sorsát a növényben. – Magyarázza a folyadékcszállítás kémiai és fizikai hajtóerőit, hozza összefüggésbe a gyökér, szár és levél felépítésével. Elemezze a gázcsereenyíláson át felvett szén-dioxidmolekula sorsát a növényben. – Hozza kapcsolatba a virág biológiai szerepét és részeit. – Ismertesse az egyivarú és a kétivarú virág, az egylaki és a kétlaki növény fogalmát. – Értelmezze a virágos növények fajfenntartó működéseit (mag-, illetve termésképzés, vegetatív szervekkel történő szaporodás). – Hasonlítsa össze az ivaros és az ivartalan szaporítás előnyeit és hátrányait. – Ismertesse a növények főbb ivartalan szaporítási módjait (tőosztás, dugványozás, oltás, szemzés, klónozás) – Hozza összefüggésbe a nappalhosszúság virágképzésben betöltött szerepét az eredeti élőhely, illetve a megváltoztatott élőhely (pl. honosítás) nappalhosszúságával. – Teremtse kapcsolat a virág és a termés részei között. – Soroljon és példák alapján ismerjen fel hormonális hatásra bekövetkező növényi életműködések (gyümölcsérés, növekedés). 	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza a fás szár kialakulását, az évgyűrűk keletkezését fatörzs keresztmetszetén. – Vizsgáljon mikroszkópban gázcsereenyílást és értelmezze a látottakat, mikroszkópos képek alapján is. – Végezzen el növényi anyagszállítással kapcsolatos kísérletet, magyarázza a tapasztaltakat. – Értelmezzen növényi anyagszállítással kapcsolatos kísérletet. – Magyarázza a csírázás külső és belső feltételeit egy csírázási kísérlet kapcsán. – Értelmezzen auxin hormonokkal végzett kísérletet.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	gyökér, szár, levél, gázcserenyílás, szervmódosulások, gyökérszomszomság, ozmotikus nyomás, adhézió, kohézió, kapillaritás, párologtatás, anyagszállítás, virág, mag, termés, egyivarú virág, kétivarú virág, egylaki növény, kétlaki növény, vegetatív szervek, szaporító szervek, ivaros szaporodás, ivartalan szaporodás, töosztás, dugványozás, oltás, szemzés, klónozás, egyedfejlődés, zigóta, mag, csíra (embrió), csírázás, önfenntartó működés, fajfenntartó működés. Rövidnappalos növény, hosszúnappalos növény, auxin, etilén
--------------------------------	---

Tematikai egység	9. Az állatok szövetei	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Állattismeret, felépítés és működés kapcsolata a állatvilágban.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A fénymikroszkóp használatának fejlesztése. A látómezőben lévő kép leírása, értelmezése. A szövetek vizsgálati módszereinek elsajátítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarozza, hogy milyen működésekre specializálódtak a következő szövetek: hámszövetek (működés és felépítés szerint csoportosítva), izomszövetek, kötőszövetek, támasztószövetek és idegszövet. – Magyarozza, hogy a funkció hogyan tükröződik a felépítésükben. 		<p>Fizika: elektronmikroszkóp</p> <p>Vizuális kultúra: arányok megállapítása az ábrakészítéshez</p> <p>Informatika: szöveg és képszerkesztés</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel fénymikroszkópos készítményen, illetve képeken a következő szöveteket: többrétegű elszarusodott laphám, vázizom szövet, csontszövet, idegszövet, emberi vér. – Ismerje fel rajz alapján vagy mikroszkópos képek alapján a következő szöveteket: simaizom szövet, szívizom szövet, csillós hám, üvegporc. Értelmezze a látott struktúrák szerepét a szövet működésében. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hámszövetek, izomszövetek, kötő- és támasztószövetek, idegszövet típusai és jellemző sejtjei	

Tematikai egység	10. Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából, szaporodás, egyedfejlődés	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A gerinctelenek és a gerincesek nagyobb csoportjai. Az állatok szövetei.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Az „állat” fogalom értelmezése. Az álszövetes és szövetes szerveződés összehasonlítása. A törzsfjlődés során kialakult állatcsoportok jellemző képviselőinek tanulmányozása. A testfelépítés, testalkat és az életmód kapcsolatának megértése. Az állatcsoportok szervezeti differenciálódásának megismerése. A differenciálódás fokától függő sajátosságok vizsgálata okozati összefüggések keresése közben. A mindenkori környezet változásaihoz való alkalmazkodás szerepének megértése az állatcsoportok jellemző tulajdonságainak kialakulásában	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Ismertesse a felsorolt állatcsoportok testfelépítésének és életműködéseinek (kültakaró, mozgás, táplálkozás, légzés, anyagszállítás, szaporodás, érzékelés) evolúciós újításait, magyarázza, miért segíthette ez elő az élőlénycsoport sikeres elterjedését		<i>Kémia:</i> felületi feszültség, a mészváz összetétele, a kitin, diffúzió, ozmózis.
<p>– Ismerje fel és elemezze a testfelépítés, az életműködések (kültakaró, mozgás, táplálkozás, légzés, anyagszállítás, szaporodás, érzékelés) és a környezet kapcsolatát az alábbi állatcsoportok példáján: - szivacsok</p> <ul style="list-style-type: none"> - laposférgek - gyűrűsférgek - ízeltlábúak (rovarok) - puhatestűek (csigák) - a gerincesek nagy csoportjai (csontos halak, kételtűek, hüllők, madarak, emlősök). Jellemezze önállóan csoportjellemzők alapján a fenti csoportokat. <p>Értelmezze a petesejt, a hímvarsejt, a zigóta, a hímnősség, a váltivarúság, az ivari kétalakúság, ivaros és ivartalan szaporodás, a regeneráció, az embrionális és posztembrionális fejlődés fogalmát.</p> <p>Vonjon párhuzamot példák alapján az életkörülmények és a szaporodási mód között (ivaros, ivartalan, külső és belső megtermékenyítés, az ivadék gondozás és az utódszám összefüggése).</p>		<p><i>Fizika:</i> nyomás, optika, hang, ultrahang, rakétaelv, emelőelv, a lebegés feltétele.</p> <p><i>Földrajz:</i> övezetesség, kontinensek élővilága, korallzátonyok (atollok), a mészkő, a kőolaj és a földgáz képződése; földtörténeti korok.</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	<p>– Ponty, csirke boncolása megfigyelési szempontok szerint. A megfigyelések rajza, megfogalmazása, leírása.</p> <p>– Fajismeret bővítése határozókönyvek, internet segítségével.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szivacsok, laposférgek, gyűrűsférgek, rovarok, csigák, gerinctelenek, gerincesek, csontos halak, kétlábúak, hüllők, madarak, emlősök, evolúciós újítás petesejt, hímivarsejt, zigóta, hímnős, váltivarú, ivari kétalakúság, embrionális és posztembrionális fejlődés, ivaros és ivartalan szaporodás, külső és belső megtermékenyítés
--------------------------------	--

Tematikai egység	11. Viselkedés, viselkedésbeli kölcsönhatások	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Állatismeret, az állatok idegrendszere és érzékszerveik, szaporodásuk.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Saját megfigyelések, tapasztalatok felhasználásával az állati viselkedés alapjainak megismerése. Az állati viselkedés mint alkalmazkodási folyamat bemutatása. Azonosságok és különbségek keresése az állati és emberi viselkedés között. Az érvelés, a vitakultúra fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze az öröklött és tanult magatartásformákat. – Ismerje fel leírások és példák alapján az önfenntartással kapcsolatos viselkedéseket (tájékozódás, táplálkozási magatartás, menekülés, védekezés). – Ismerje fel leírások és példák alapján a fajfenntartással kapcsolatos viselkedéseket (a partner felkeresése, udvarlás-nász, párzás, ivadékgondozás, önzetlenség, agresszió). 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális kommunikáció.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel leírások és példák alapján a következő magatartásformákat: feltétlen reflex, irányított mozgás, öröklött mozgásmintázat, bevésődés, érzékenyítés, megszokás, feltételes reflex, operáns és belátásos tanulás. – Értelmezze a motiváció és a kulcsinger fogalmát és magyarázza szerepüket a viselkedés kialakításában. – Magyarázza, hogy a tanult magatartásformák háttérben öröklött tényezők is állnak 		<p><i>ismeretek:</i> a csoportos agresszió példái.</p> <p><i>Fizika:</i> hang, ultrahang</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	– Elemezze leírt vizsgálatok/kísérletek alapján a felsorolt magatartásformákat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	öröklött magatartásforma, tanult magatartásforma, önfenntartó viselkedés, fajfenntartó viselkedés, taxis, öröklött mozgásmintázat, kulcsinger, motiváció, feltétlen reflex, bevésődés, érzékenyítés, megszokás, feltételes reflex, operáns tanulás, belátásos tanulás, önzetlenség, agresszió	

Tematikai egység	12. Populáció	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Biomok, éghajlat, csapadék, talaj. Életközösségek. Indikátorok.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A környezet fogalmának, időbeli és térbeli változásának megismerése. Annak megértése, hogy az egyénnek felelőssége van a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Annak felismerése, hogy környezetünk is hatással van egészségünkre. Annak megértése, hogy hogyan vezetett az ember tevékenysége környezeti problémák kialakulásához.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze a populáció faji minősítésű (genetikai) meghatározását. Ismertesse a populáció egyedszámának korlátlan és korlátozott növekedési modelljeit, ismertesse a környezet eltartó képességének fogalmát. Ismertesse a populáció jellemzőit (egyedszám, egyedsűrűség, koreloszlás, térbeli eloszlás). – Értelmezze a populáció ökológiai minősítésű meghatározását. Alkalmazza a populáció jellemzőit a problémák megoldására – Ismertesse az (élettelen és élő) környezet fogalmát. – Elemezze a biológiai rendszerek térbeli (vízszintes és függőleges) és időbeli (periodikus és előrehaladó) változásait – Elemezzén tűrőképességi görbéket: minimum, maximum, optimum, szűk és tág tűrőképesség. – Ismerje fel és magyarázza esettanulmányok alapján a biológiai jelzéseket (indikációk). – Indokolja a trágyázás jelentőségét, magyarázza a szakszerűtlen műtrágyázás lehetséges következményeit. – Ismerje fel az összefüggést egy faj elterjedése és a környezeti tényezők között. 		<p><i>Matematika:</i> normál eloszlás, grafikonos ábrázolás.</p> <p><i>Informatika:</i> prezentációkészítés, internet-használat.</p> <p><i>Földrajz:</i> korfa, demográfiai mutatók.</p> <p><i>Kémia:</i> indikátor.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze a minimum-elvet élettani és ökológiai szempontból; ismertesse alkalmazásának korlátait. – Ismertesse a populációk között fellépő versengés okait, és magyarázza a lehetséges kimeneteleit (Gauze-elv). – Magyarázza a testtömeg, a testfelület, a testfüggelékek (fül, farok, végtagok) mérete és az élőhely átlaghőmérsékletének az összefüggését. – Ismertesse az állati kommunikáció típusait modalitás szerint. Magyarázza az agresszió és az altruizmus szerepét és megnyilvánulásait emberek és állatok esetében. – Elemezze a társas viselkedés és a környezet kapcsolatát. 		

<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza a társas kapcsolatokban megnyilvánuló vonzódás lehetséges okait (pl. csoportkohézió), ismerje fel a társas kapcsolatokat fenntartó hatásokat (pl. ivadék gondozás, rangsor), hozzon példákat ezek formáira (pl. behódolás, fenyegetés). 	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessen példát hirtelen elszaporodó majd összeomló létszámú populációra. – Elemezzen mezőgazdasági és egészségügyi problémákat a fogalmak segítségével: gradáció, biológiai védekezés, járványok. – Értelmezzen emberi korfákat, vonjon le belőlük következtetéseket. – Elemezze a populációk mennyiségi változásait, értse az ezek háttérében álló okokat; tudja felismerni és jellemezni az r- és K-stratégista populációkat. – Esettanulmány alapján ismerjen fel összefüggéseket a környezet és az élőlény tűrőképessége között. – Magyarázza a niche-elmélet lényegét: értelmezze több környezeti tényező együttes hatásait a populációk elterjedésére. Magyarázza és példákon értelmezze az élettani és az ökológiai optimum, az élettani és ökológiai niche különbségét.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>populáció, korfák, koreloszlás, egyedszám, egyedsűrűség, térbeli eloszlás, korlátlan és korlátozott növekedési modell, környezet eltartó képessége, gradáció, r- és K-stratégista. környezet, biológiai rendszerek változásai, tűrőképesség, indikáció, trágyázás, talaj, minimum-elv, Gauze-elv, niche (élettani és ökológiai). territórium, a rangsor, önzetlen és agresszív magatartás, időleges tömörülés, család, kolónia, állatok és az ember kommunikációja, társas kapcsolatok</p>

Tematikai egység	13. Életközösségek (élőhelytípusok)	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Tápláléklánc, termelők és fogyasztók, szénhidrogén- és kőszénképződés, lebontó szervezetek, foszfátüledék, populációs kölcsönhatások.	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	Az ökológiai egyensúly értelmezése. A társulások életében bekövetkező változások természetes és ember által befolyásolt folyamatának értelmezése. A Kárpát-medence gazdag élővilágának, természeti csodáinak tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a szimbiózis, a versengés, az asztalközösség az antibiózis, az élősködés és a táplálkozási kölcsönhatás (predáció, élősködés) fogalmát, példák alapján azonosítsa ezeket a kölcsönhatástípusokat és tudjon rájuk példákat hozni. – Ismertesse mutualizmus és az allelopátia fogalmát, példák alapján azonosítsa ezeket a kölcsönhatástípusokat és tudjon rájuk példákat hozni. – Példákkal igazolja, hogy az egyes élőlénypopulációk közti kölcsönhatások sokrétűek. – Magyarázza a szintezettség kialakulásának okát. – Értelmezze esttanulmány alapján az emberi tevékenység hatását az életközösségekre (pl. fajgazdagság, terület). – Ismertesse az ökológiai stabilitás fogalmát az életközösségek szintjén. – Ismerje fel és elemezze az életközösségek térbeli változatosságát (szintezettség, mintázat), előremutató (szukcesszió) és periodikus időbeli változásait, illetve hozzon példát ezekre. – Magyarázza az emberi tevékenység (kaszálás, legeltetés, tókotrás, fakitermelés) hatását a szukcesszió folyamatára. – Indokolja, hogy egy életközösség sokfélesége, produktivitása, szerkezete és stabilitása összefügg. – Ismertesse a degradáció fogalmát és az előidéző okokat. – Érveljen a Kárpát-medence élővilágának egyedisége, megőrzendő értékei mellett, kapcsolja össze ezeket a hazai nemzeti parkok tevékenységével. 		<p><i>Kémia:</i> műtrágyák, növényvédőszer, rovarölőszerek.</p> <p><i>Matematika:</i> mérés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a Kárpátmedence történeti ökológiája (pl. fokos gazdálkodás, lecsapolás, vízrendezés, szikesek, erdőirtás és -telepítés, bányászat, nagyüzemi gazdálkodás).</p> <p><i>Földrajz:</i> hazánk nagytájai, talajtípusok.</p> <p><i>Fizika:</i> hossz-, területfelszín-, térfogatszámítás; mértékegységek, átváltások; nagyságrendek; halmazok használata, osztályokba sorolás, rendezés</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze az alábbi élőhelytípusokat: cserestölgyes, gyertyánostölgyes, bükkös. Ismerje a gyomnövények megtelepedésének ökológiai okait. – Ismertesse, hogy a klíma mellett egyéb tényezők is befolyásolhatják egy-egy terület növényzetét (pl. talajvízszint, alapkőzet, domborzati kitettség) leírások alapján tudja azonosítani ezen hatásokat. – Ismertesse és értékelje az ember szerepét átalakításukban (természetes erdők, faültetvények, folyószabályozás, legeltetés). Ismertesse a szikes puszták jellemzőit, a szikes talaj kialakulásának feltételeit, a másodlagos szikesedést. – Ismertesse a sziklagyeppek előfordulásait, jellemző környezeti sajátságait, az itt élő fajok természetvédelmi jelentőségét. 	
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza, hogy különböző emberi hatásokhoz (mezőgazdaság, erdészeti fahasználat, taposás) különböző gyomfajok alkalmazkodhatnak. – Elemezze esettanulmányok alapján, hogy a történelem során miként változtak a Kárpát-medence jellegzetes életközösségei (az elterjedő mezőgazdasági művelés, a folyószabályozás és a városiasodás hatásai). 	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Azonosítsa leírt esettanulmányok vagy grafikonok alapján a populációk közötti kölcsönhatások típusait. – Értelmezze az ökológiai stabilitást az életközösségek szintjén a táplálkozási hálózatok szerkezetével összefüggésben – Jellemezze egy iskolájához vagy lakóhelyéhez közeli terület élővilágát (természetközeli és bolygatott élőhelytípusok, környezeti tényezők, talaj, jellemző állat- és növényfajok, színteztettség, ökológiai indikáció, időbeni változások). – Használja a fajok és életközösségek jellemzésére a Növényismeret és Állatismeret könyveket. – Jellemezze egy terület ökológiai viszonyait és azok változásait az ott élő fajokat jellemző ökológiai mutatók (T, W-, R-, N-, Z-értékek) alapján. – Magyarázza egy tó feltöltődésének folyamatán keresztül az életközösségek előrehaladó változásait.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	populációk kölcsönhatásai, színteztettség, ökológiai stabilitás, mintázat, aszpektus, szukcesszió, degradáció, gyomnövények, ökológiai mutatók, őshonos és tájidegen faj, maradványfaj, bennszülött faj, cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, bükkös, klímazonális társulás, intrazonális társulás, extrazonális társulás, szikes puszták, sziklagyepek, eutrofizáció, planktonok, hínártársulások, nádas, magassásos, mocsárrét, láprét, ligeterdők, láperdők.
--------------------------------	--

Tematikai egység	14. Bioszféra	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Populációk. Életközösségek.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Egyes globális problémák és a lokális cselekvések közötti kapcsolat fokozatos megértése és értelmezése. A lokális és globális megközelítési módok megismerése és összekapcsolása, a környezettudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Igazolja példákkal a bioszféra és abiotikus környezetének kölcsönös egymásra hatását. – Értékelje ebben az összefüggésben az ember szerepét és feladatait (környezettudatosság). 		<i>Földrajz:</i> éghajlati övezetesség, levegőburok, vízburok,
<ul style="list-style-type: none"> – Soroljon fel és magyarázzon civilizációs ártalmakat (feloldatlan stressz, alkoholizmus helytelen életmód, kábítószer-fogyasztás, túlzott gyógyszerfogyasztás, vegyszerek károsító hatásai). – Igazolja példákkal a természetes növény- és állatvilágot pusztító és védő emberi beavatkozásokra (pl. az esőerdők irtása, a monokultúrák hatása, kőolajszennyezés, nemzeti parkok, nemzetközi egyezmények). – Hozzon példát hazai lehetőségeinkre és felelősségünkre (pl. vásárlási szokások). <p>Ismertesse, hogy a globális problémák között tartjuk számon a népességrobbanást, a globális felmelegedést, a hulladékproblémát, a savasodást, az ózonpajzs elvékonyodását. Magyarázza ezek okait és következményeit, hozza ezeket kapcsolatba az ökológiai válsággal.</p> <p>Magyarázza az éghajlatváltozás (globális klímaváltozás) hatását a fajok elterjedésére, az ökológiai stabilitásra</p>		talaj, településföldrajz, népességföldrajz <i>Informatika:</i> prezentáció készítés, internet használat.

<p>Ismertesse példák segítségével a közlekedés (úthálózat) ökológiai hatásait. Értelmezze a bioszférát globális rendszerként (pl. Gaiaelmélet).</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Elemezzen a globális problémákkal kapcsolatos esettanulmányt, adatokat, magyarázza az okokat és következményeket.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>környezettudatosság, civilizációs ártalmak, természetes növényés állatvilágot pusztító és védő emberi beavatkozások, globális problémák, fajok elterjedése, közlekedés ökológiai hatásai, Gaia-elmélet</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>15. Ökoszisztéma</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Populációk. Életközösségek. Bioszféra</p>	
<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<p>A kapcsolat megértése a biodiverzitás csökkenése és az ökoszisztémák sérülékenyebbé válása között, az egyéni és a közösségi lehetőségek megismerése a biodiverzitás megóvása érdekében.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze, és példák segítségével mutassa be a termelők, a lebontók és a fogyasztók szerepét az életközösségek anyagforgalmában és energiaáramlásában. – Fogalmazza meg a táplálkozási lánc és a táplálékhálózat különbségét. Ismertesse a szén és oxigén körforgásának fontosabb lépéseit (autotrófok és heterotrófok szerepe, humuszképződés, szénhidrogén- és kőszénképződés, karbonát-közetek keletkezése). – Értelmezze az ökoszisztéma egyes tagjainak, valamint az ökoszisztéma és az abiotikus környezetének kölcsönhatásait. – Magyarozza a peszticidek, mérgek felhalmozódását a táplálékláncban. 	<p><i>Fizika:</i> energia.</p> <p><i>Földrajz:</i> humuszképződés, szénhidrogén- és kőszénképződés, karbonát-közetek keletkezése</p> <p><i>Kémia:</i> peszticidek, mérgek</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarozza az anyagforgalom és az energiaáramlás különbségének okát és következményeit. – Ábra segítségével elemezze a lebontó szervezetek, a nitrogéngyűjtő, a nitrifikáló és a denitrifikáló baktériumok szerepét a nitrogén körforgásában. – Magyarozza a biológiai produkció, a biomassa fogalmát. – Magyarozza a táplálkozási szintenkénti energiaveszteség okait és következményeit. – Értelmezze a sokféleséget különböző szinteken: genetikai diverzitás (az allél-összetétel változatossága), fajdiverzitás (a fajok száma és egyedszám-arányai) és ökológiai diverzitás (populációk száma, aránya, térbeli mintázatai, funkcionális kapcsolatrendszerei). 	<p><i>Matematika:</i> mérés, kvantitatív becslés</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szerkesszen leírások alapján, illetve elemezzen táplálékhálózatokat, ismertesse a módszer gyakorlati jelentőségét (pl. kvantitatív becslés az egyes táplálkozási csoportok relatív jelentőségének jellemzésére, legjelentősebb kölcsönhatásokra, problémák (pl. túlhaláztat) feltárása). – Értelmezzen az ökológiai piramisokat. – Elemezzen esettanulmányt a biodiverzitás-csökkenés következményeinek bemutatására
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>ökoszisztéma, termelők, lebontók, fogyasztók, anyagforgalom, energiaáramlás, táplálkozási lánc és táplálékhálózat, szén és oxigén körforgás, peszticidek, nitrogén körforgás, N_2, NO_2^-, NO_3^-, NH_3, NH_4^+, aminosavak, karbamid, biológiai produkció, biomassa, biodiverzitás, genetikai diverzitás, fajdiverzitás, ökológiai diverzitás,</p>

Tematikai egység	16. Környezet- és természetvédelem	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Populációk. Életközösségek. Bioszféra. Ökoszisztéma	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A biodiverzitást veszélyeztető tényezők megismerése és ökológiai következményeinek megértése. Környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a természetvédelem mellett szóló etikai, egészségügyi, kulturális és gazdasági érveket és a természetvédelem lehetőségeit (pl. fajok és területek védelme, kereskedelmi korlátozások). – Példákon mutassa be, hogy a területvédelem helyi, országos és nemzetközi szinten is megvalósulhat 		<i>Földrajz:</i> levegőburok, vízburok, talaj, megújuló és a nem megújuló energiaforrások. éghajlati övezetesség

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel és értelmezze esettanulmányok alapján a biodiverzitást veszélyeztető tényezőket és magyarázza ezek ökológiai következményeit. – Ismertessen példákat a környezetszennyezés csökkentését ösztönző főbb gazdasági és jogi lehetőségekről (pl. adók, tiltás, háttárérték, bírság, polgári per). Értékelje ezek hatékonyságát. – Ismertesse a fontosabb légszennyező anyagokat, ezek eredetét és károsító hatását (CO, CO₂, nitrogén-oxidok, ólom és ólomvegyületek, korom, por, halogénezett szénhidrogének). – Magyarázza a savas esők kialakulásának folyamatát, ismertesse a következményeket. – Magyarázza az üvegházhatás fokozódásának kialakulását és lehetséges következményeit. – Elemezze a vizeket veszélyeztető tényezők (pl. nitrátok, peszticidek, mikroműanyagok, hőszennyezés, olajszenyezés) élőhelyekre, élőlényekre gyakorolt hatását, érveljen a vizek tisztaságának fontossága mellett, fogalmazza meg az egyén és a közösség felelősségét, lehetőségeit. – – 	<i>Állampolgári ismeretek:</i> gazdasági és jogi alapismeretek <i>Kémia:</i> savak, nitrátok, peszticidek, műtrágyák
---	---

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a lehetséges energiaforrásokat, azok hozzáférhetőségét és használatuk korlátait. Ismertesse a megújuló és a nem megújuló energiaforrások közti különbséget. <p>Ismertesse a talaj és a humusz kialakulásának folyamatát.</p> <p>Magyarázza meg a talajerózió okait, csökkentésének lehetőségeit. Ismertesse az elsivatagosodás okait, következményeit, a megoldás lehetőségeit.</p> <p>Ismerje a hulladék típusait, kezelésük lehetséges módját. Lásssa a szelektív gyűjtés előnyét, összefüggését a feldolgozással, újrahasznosítással.</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Térképen ismerje fel hazánk nemzeti parkjait. Ismertesse a lakóhelyéhez legközelebb fekvő nemzeti parkot, ennek fontosabb értékeit. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a környezetszennyezés káros hatásainak bizonyítására. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a levegőszennyezés káros hatásainak bizonyítására. – Mutasson be vizsgálatot/kísérletet a savas esők hatásának modellezésére. – Foglaljon állást a teendőkről. Ismertesse a teendőket szmogriadó esetén. – Mutassa be az olajszennyezés hatását és következményeit a vizekre, a madártollra. – Vizsgálja meg a természetes vizekből származó víz-minta fizikai és kémiai tulajdonságait (pl. szín, szag, zavarosság, kémiai összetevők), magyarázza a tapasztalatokat. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a vízszennyezés káros hatásainak bizonyítására. – Mutassa be a talaj víztartalmának és hőmegtartó képességének az összefüggését, magyarázza ennek ökológiai jelentőségét. – Vizsgálja meg különböző talajok vízmegkötő képességét, magyarázza az eredmények ökológiai jelentőségét. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a talajszennyezés, a helytelen műtrágyázás káros hatásainak bizonyítására.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetvédelem, hazánk nemzeti parkjai, biodiverzitást veszélyeztető tényezők, környezetszennyezés, légszennyező anyagok, savas esők, szénsav, salétromsav, salétromsav, kénessav, kénsav, üvegházhatás fokozódása, HNO ₂ , HNO ₃ , H ₂ CO ₃ , H ₂ SO ₃ , H ₂ SO ₄ , vizeket veszélyeztető tényezők, vizek öntisztuló képessége, megújuló és a nem megújuló energiaforrások, fizikai-, kémiai- és biológiai mállás, humusz, talajerózió okai, elsivatagosodás, hulladék, szemét,
--------------------------------	--

Tematikai egység	17. Fenntarthatóság	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Populációk. Életközösségek. Bioszféra. Ökoszisztéma. Környezet- és természetvédelem.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A fenntarthatóság komplex fogalmának értelmezése a természeti, technológiai és gazdasági folyamatokkal összefüggésben. Környezettudatos magatartás kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Elemezze a növénytermesztés és állattenyésztés, az erdő-és vadgazdálkodás, a halászat és haltenyésztés történeti és jelenkori technológiáit esettanulmányok alapján a fenntarthatóság szempontjából, fogalmazza meg észrevételeit, javasoljon alternatívákat. – Magyarázza, hogyan függ össze az ökológiai válság társadalmi és gazdasági kérdésekkel. – Értelmezze az ökológiai lábnyom fogalmát. Ismertesse az ökológiai gazdálkodás alapelveit, magyarázza jótékony hatásait. 		<p><i>Történelem:</i> gazdasági alapismeretek</p> <p><i>Földrajz:</i> általános társadalom és gazdaságföldrajz</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	Ítélje meg leírásokban, esettanulmányokban a fenntarthatósági elvek érvényesülését.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fenntarthatóság, ökológiai lábnyom, ökológiai gazdálkodás, gazdasági, társadalmi és környezeti tényezők, környezet el-tartó képessége, környezet befogadó/feldolgozó képessége, környezet újratermelő képessége, nem megújuló és megújuló erőforrások aránya, biokapacitás	

Tematikai egység	18. Fizikai, kémiai alapismeretek		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Diffúzió, ozmózis, oldatok		
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A biológia molekuláris szintű vizsgálati módszerek elméleti alapjainak és felhasználási lehetőségeinek megismertetése, ezek eredményeinek értelmezése konkrét kísérleti leírásokban.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze a diffúzió és az ozmózis jelenségét. – Hozzon példákat a mindennapi életből a diffúzió és ozmózis jelenségre, azonosítsa példák alapján a folyamatokat. – Leírások alapján értelmezze az ozmózis orvosi alkalmazási eljárásait (injekció, infúzió, ödéma/duzzanat kezelése, székrekedés kezelése, dialízis). – Magyarozza a szervezet ozmotikusan aktív anyagainak szerepét az életfolyamatokban (vérfehérjék a visszaszívásban, nyirokképzés, a víz mozgása a nefronban, vízfelszívás a tápcsatornában) – Ismertesse a kolloidok biológiai jelentőségét (nagy fajlagos határfelület, adszorpció). – Magyarozza az enzimek előfordulását (minden sejtben működnek), az enzimműködés lényegét, optimális feltételeit, utóbbit tudja összekapcsolni szervezete jellemző értékeivel (testhőmérséklet, pH, ionkoncentráció). 		<p><i>Kémia:</i> szervetlen és szerves anyagok, oldatok, kolloid rendszerek</p> <p><i>Fizika:</i> hőmozgás, fajlagos felület</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat készítése</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarozza az enzimhibán alapuló emberi betegségek (tejcukorbetegség, fenilketonúria) okait és következményeit, ismerteti a megelőzés lehetőségeit. Ismerje fel a kapcsolatot az egészségi állapot és az enzimműködéshez szükséges vitaminok, fémionok között. – Magyarozza az ATP-bontó enzimek és az energiaigényes folyamatok kapcsolatát (miozin, Na-K pumpa), hozza kapcsolatba az ATP szintézist az egyenlőtlen ioneloszlással (mitokondrium). 			

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Vizsgálja és magyarázza növényi bőrszövet-nyúzatban lezajló plazmolízis jelenséget. – Kapcsolja össze a növények hervadását és az ozmózis jelenségét. – Tervezzen és értelmezzen a diffúzióval és az ozmózissal kapcsolatos kísérleteket. – Mutasson be és magyarázzon enzimekkel kapcsolatos egyszerű kísérletet, magyarázza a tapasztalatokat. – Tervezze meg és magyarázza az enzimműködéshez szükséges optimális kémhatást és hőmérsékletet bemutató kísérletet, értékelje annak eredményeit. Értelmezzen enzimműködéssel kapcsolatos kísérletet.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>oldat (oldószer, oldott anyag), koncentráció, diffúzió, ozmózis, féligáteresztő hártya, plazmolízis, élettani (fiziológias) sóoldat, dinamikus egyensúly, ozmózisnyomás, turgornyomás, hemolízis, kötött víz, gél, szol, kolloid, katalizátor, egyszerű enzim, összetett enzim, kémhatás (pH), koncentráció, szubsztrát, aktív centrum, enzimek fajlagossága, reakciósebesség, enzimgátlás, aktiválási energia,</p>

Tematikai egység	19. Szervetlen és szerves alkotóelemek		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	szervetlen és szerves anyagok, víz fizikai és kémiai tulajdonságai, lipidek, szénhidrátok, fehérjék és nukleinsavak		
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A szerkezet és a biológiai funkció kapcsolatának bemutatása az élő szervezet szerves molekuláinak példáján.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza a C, H, O, N, S, P, Ca²⁺, Mg²⁺, Fe²⁺, I, F szerepét az élő szervezetben. – Ismerje a H⁺, Na⁺, K⁺, Cl⁻, Fe³⁺, HCO₃⁻, CO₃²⁻, NO₃⁻, PO₄³⁻ - ionok természetes előfordulásait. – Magyarázza a földi élet szénalapúságát a szén atomszerkezete, molekulaképző sajátossága alapján. – Értelmezzen adatokat az élőlények elemi összetételének hasonlóságával összefüggésben. 		<p><i>Kémia:</i> fémek, nemfémek, kötéstípusok, szervetlen és szerves anyagok, delokalizált elektron rendszer, kondenzáció, hidrolízis, konformáció, konfiguráció, királitás, lipidek, szénhidrátok,</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Érveljen a víznek az élet szempontjából kitüntetett szerepe mellett (oldószer, hőszabályozás, fotoszintézis, hidrolízis az emésztés folyamatában). – Magyarázza a szén-dioxid és az oxigénmolekula jelentőségét az életfolyamatokban. – Hozza összefüggésbe a víz fizikai és kémiai tulajdonságait biológiai szerepével. – Ismerje fel a zsírok (glicerin+zsírsavak) és a foszfatidok szerkezetét. – Magyarázza a foszfatidok polaritási tulajdonságai alapján, miért alkalmasak a biológiai membránok kialakítására (hártyaképzés). – Magyarázza a lipidek oldódási tulajdonságait, hozzon fel ezekre hétköznapi példákat. – Magyarázza miért léphet fel könnyen a zsírban oldódó vitaminok túladagolása. – Ismertesse a zsírok és olajok biológiai szerepét (energiaraktározás, hőszigetelés, mechanikai védelem), és hozza ezt összefüggésbe a zsírszövet szervezeten belüli előfordulásával. – Ismertesse az epesavaknak a zsírok emésztésben betöltött szerepét (emulgeálás, lipáz aktiválás). – Mutassa be a következő szteránvázis vegyületek biológiai funkcióit: koleszterin, progeszteron, ösztrogén, tesztoszteron – Ismerje fel a szteránvázat és a karotinoidok alapszerkezetét. – Mutassa be a következő szteránvázis vegyületek biológiai funkcióit: aldoszteron, glükokortikoidok. – Magyarázza a karotinoidok (és származékaik) konjugált kettős-kötésrendszere és fotokémiai szerepe közötti összefüggést a növényekben (karotinok, xantofillok) és az emberi látás folyamatában (A-vitamin, rodopszin). – Értelmezze a szénhidrátok természetes előfordulásai és az élő szervezetben betöltött szerepük közötti összefüggést. – Hasonlítsa össze a következő szénhidrátokat íz, vízoldhatóság és emészthetőség szempontjából: szőlőcukor, keményítő, glikogén, cellulóz. – Ismerje fel a glükóz, ribóz, dezoxiribóz molekulájának felépítését, idézze fel biológiai szerepüket, melyik molekulák alkotói. Írja fel és ismerje fel a glükóz összegképletét. 	<p>fehérjék és nukleinsavak.</p> <p><i>Fizika:</i> hőmozgás, hidrosztatikai nyomás.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat készítése.</p>
--	--

<p>Ismertesse, mit nevezünk cukornak (mono- és diszacharidok), nevezzen meg élelmiszerben előforduló cukrokat (glükóz, fruktóz, maltóz, szacharóz, laktóz).</p> <p>Ismerje fel rajzolt ábrán az α- és β-glükóz szerkezetét, ismertesse a maltóz, a laktóz és a szacharóz monoszacharidokból felépülő alapegységeit, magyarázza az amilóz és cellulóz molekulájának felépítését.</p> <p>Írja fel, ismerje fel és magyarázza a poliszacharidok általános tapasztalati képletét.</p>	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a (egyszerű) fehérjék monomerjeit (aminosavak), a monomerek közötti jellemző kötéstípust (peptidkötés), magyarázza az elsődleges szerkezet fontosságát (térbeli szerkezet, funkció meghatározása). – Soroljon fel példákat (a mindennapi életből) a fehérjék szerkezetének megváltozására (tojás- és hússütés). Ismertesse a fehérjék biológiai szerepét (enzimek, összhúzó fehérje-rendszerek – aktin és miozin –, vázanyagok, receptorok, szállítófehérjék, tartalék tápanyagok, antitestek, jelölő fehérjék, véralvadás, szabályozó fehérjék). Mondjon példát ezek előfordulására. – Magyarázza, miért elengedhetetlen alkotói étrendünknek az esszenciális aminosavak. – Ismertesse és ismerje fel az aminosavak általános (konstitúciós) képletét, a peptidkötések és az oldalláncok kölcsönhatásainak típusait és magyarázza ezek szerepét a fehérjék térszerkezetének kialakulásában. – Ismertesse a stresszfehérjék biológiai szerepét. – Magyarázza a fehérjék szerkezeti szintjeit (az egyes szintek alatt értett szerkezeti jellemző, a szintenkénti információtartalom, az adott szerkezeti szintet stabilizáló kötések, valamint az egyes szintekhez tartozó gyakori változatok). Ismerje fel a peptidkötést, ismertesse kialakulását és a fehérjék térszerkezetében betöltött szerepét. 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel rajzolt ábrán a nukleotidok és a nukleinsavak általános, cukor-bázis-foszfát egységekből felépülő molekulavázát. Indokolja az ATP biológiai jelentőségét. – Magyarázza, hogyan rejlik a DNS szerkezetében az információ-hordozó és az információátadó szerep. – Magyarázza ábra alapján a DNS duplikáció folyamatát. – Indokolja a NAD^+ , NADP^+ , KoA biológiai jelentőségét. 	
<p style="text-align: center;">A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Végezzen el vizsgálatot a C, N, Ca^{2+} kimutatására – Értelmezzen biogén elemek (a szén, a hidrogén, a nitrogén, a kén és a vas) kimutatására irányuló kísérletet. – Magyarázza és az élettani folyamatok elemzésén keresztül igazolja a víz alapvető biológiai funkcióinak jelentőségét. – Magyarázza a kapcsolatot az epesav polaritása és az epesavas sók emulziót stabilizáló szerepe között, értelmezzen ezzel kapcsolatos kísérleteket. Értelmezzen a zsírok emésztésével kapcsolatos kísérletet. – Végezzen el a zsírok oldódásával kapcsolatos kísérletet, kapcsolja össze a zsírok biológiai szerepével. – Végezze el és értelmezze a keményítő jóddal történő kimutatását (Lugol-próba), és ismerje fel a keményítőszemcséket mikroszkópban és mikroszkópos képen. Magyarázza, miért édes a sokáig rágott kenyér. – Végezze el és magyarázza a fehérjék kicsapódását bemutató kísérleteket (hő, sav, könnyűfém-sók, nehézfém-sók, alkohol, mechanikai hatás). – Értelmezzen szöveges leírás alapján a fehérjék szerkezetének megváltozásával kapcsolatos tulajdonságváltozásokat a prionok, a sarlósejtes vérszegénység példáján. Magyarázza a fehérjék kimutatását biuret-reakcióval. – Elemezzen kísérleteket a DNS örökítő szerepének bizonyításával kapcsolatban (Griffith és Avery, Hershey és Chase kísérlete). Kapcsolja össze a DNS duplikáció folyamatát a polimeráz láncreakció (PCR) technológiai módszerrel, magyarázza a módszer lényegét, értelmezze e módszer szerepét az orvosi diagnosztikában.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>biogén elem, ion, pH, szén alapú élet, molekula, víz, oxigén, szén-dioxid, poláris, hidrolízis, párolgáshő, hőkapacitás, felületi feszültség, dipólus, sűrűség, reakció közeg, hidrogénkötés, térszerkezet, apoláris, zsír, foszfatidok, epesav, emulzió, szteroidok, karotinoidek, konjugált kettskötések, mono- és diszacharidok (cukrok), poliszacharidok (keményítő, cellulóz, glikogén), Lugol-próba, α- és β-glükóz, kondenzáció, aminosav, peptidkötés, fehérjeszerkezet, esszenciális aminosav, glutén, kazein, albumin, kollagén, keratin, kicsapódás, fehérjék szerkezeti szintjei, aminosav-oldalláncok, denaturáció, koaguláció, stresszfehérjék, nukleotid, bázis (A,T,G,C,U), ATP, RNS, DNS, purinváz, pirimidinváz, észterkötés, NAD⁺, NADP⁺, koenzim-A, örökítő szerep bizonyítása, PCR, DNS polimeráz</p>
--------------------------------	--

Tematikai egység	20. Az anyagcsere folyamatai	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A sejtek kémiai felépítése.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az anyagcsere-folyamatok leírása, magyarázata és a folyamatok közötti összefüggések felismerése megfelelő algoritmusok kiválasztásával és alkalmazásával. – Annak belátása, hogy az élő rendszer anyaggazdálkodására a maximális takarékoság jellemző. – Annak belátása, hogy az élő rendszer egy kémiai folyamatok sorát felhasználó „gép”, melynek „motorja” és „hajtóanyaga” is ugyanazon molekulákból épül fel. – Az egyirányú, a megfordítható és a körfolyamatok háttérének megértése, a körfolyamat szabályozó lépéseinek felismerése. – Szent-Györgyi Albert munkásságának megismerése által a nemzettudat erősítése. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa és kapcsolja össze az élőlények felépítő és lebontó folyamatait. – Hasonlítsa össze az élőlényeket energiaforrás szempontjából (fototrófok és kemotrófok) és C-forrás szempontjából (autotrófok és heterotrófok). – Tudja, hogy minden átépítés energiavesztéssel jár. – Értelmezze a hidrolízis és a kondenzáció fogalmát a makromolekulaalapegységek összekapcsolódása és szétbomlása folyamatában. – Igazolja példákkal, hogy a sejt anyagcsere-folyamatai a környezettel folytonos kölcsönhatásban mennek végbe. – Ismertesse a folyamatok lezajlásának helyét, valamint a fény- és sötétszakasz be- és kilépő anyagait. Ismertesse és magyarázza a fotoszintézis egyszerűsített (nettó) egyenletét. – Magyarázza a növények, a fotoszintézis alapvető szükségességét a földi életben, a szárazföldi élet kialakulásában. – Magyarázza a fotoszintetikus színanyagok (karotinoidok, klorofilok) szerepét a felépítésükkel összefüggésben. – Magyarázza a fotoszintézis bruttó egyenletét. – Elemezze a fotoszintézis fény- és sötétszakaszának fő történéseit: a víz fényenergia segítségével bomlik, molekuláris oxigén, H^+, e^-, ATP keletkezik (fényszakasz); a szén-dioxid redukálódik a H^+, e^- és az ATP segítségével, glükóz, majd más vegyületek keletkeznek (sötét szakasz). – Hasonlítsa össze a biológiai oxidációt és az (alkoholos és tejsavas) erjedést (biológiai funkció, sejtben belüli helyszín, energiamérleg, kiindulási vegyületek, végtermékek). – Elemezze a biológiai oxidációban kiindulási vegyületként szereplő molekulák alakulását: a szénvázából szén-dioxid keletkezik, a hidrogén molekuláris oxigénnel egyesül, víz és ATP keletkezik. Ismerje a folyamatok helyét a sejtben. 	<p><i>Fizika:</i> hullámhossz, színek és energia; körfolyamatok.</p> <p><i>Kémia:</i> oxidáció, redukció, redoxpotenciál, aktiválási energia, katalizátor, lipidek, szénhidrátok, fehérjék, nukleinsavak, karbonsavak, alkoholok, klorofill.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat és grafikon szerkesztése.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Fogalmazza meg a glikolízis lényegét, be- és kilépő anyagait, a piroszőlősav továbbalakulásának alternatíváit (oxidáció vagy redukció). – Elemezze a citrátkör lényegi folyamatait: a hidrogén szállítómolekulához kötődését, a szén-dioxid keletkezését, a folyamat helyét. 	

<p>– Fogalmazza meg a terminális oxidáció lényegét: a hidrogén (H⁺, e⁻) molekuláris oxigénnel egyesül, víz és ATP keletkezik. Elemezze ábra alapján a biológiai oxidációban kiindulási vegyületként szereplő tápanyagmolekulák alakulását: közös jellemzőjük, hogy lebontásuk során acetyl-CoA képződik, az aminosavak lebomlásakor és átalakításakor a N ammónia, illetve karbamid formájában kiválasztásra kerül.</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Végezzen el vizsgálatot/kísérletet egy vízinövény fotoszintézisével összefüggésben, magyarázza a tapasztalatokat. – Tervezzen és értelmezzen kísérletet a fotoszintézist befolyásoló tényezők fotoszintézisre gyakorolt hatásának és a fotoszintézis végtermékeinek bemutatására. – Mutassa ki az alkoholos erjedés, illetve a biológiai oxidáció során keletkezett gázt meszes vízzel, magyarázza a tapasztalatokat. – Elemezzen az erjedéssel és a biológiai oxidációval kapcsolatos kísérleteket, esettanulmányokat, tervezzen a folyamatokkal kapcsolatos kísérleteket.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>anyagcsere, lebontó folyamat, felépítő folyamat, fototróf, kemotróf, autotróf, heterotróf, fotoszintézis, fényszakasz, sötét szakasz, redukció, karotinoid, klorofill, biológiai oxidáció, erjedés, aerob, anaerob, meszes víz, glikolízis, citrátkör, nitrogénanyagcsere, citokromok, terminális oxidáció,</p>

Tematikai egység	21. Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)	Órakeret 2 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az állati és növényi a sejt fénymikroszkópos szerkezete. A sejt felépítésében részt vevő molekulák. A fénymikroszkóppal látható sejtalkotók vizsgálata.</p>	
<p>A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai</p>	<p>A nagyságrendek értelmezése a sejtek, a sejtalkotó részek és a biomolekulák méretének összehasonlítása által. A pro- és eukarióta sejt összehasonlítása (a belső membránok szerepe). A növényi, a gomba- és az állati sejt szerkezete közötti különbségek megértése</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel rajzolt ábrán a sejtthártyát, sejtplazmát, ostort, csillót, riboszómát, sejtmagot, mitokondriumot; sejtfallat, zöld színtestet, zárványt. Különböztesse meg a különbségek felsorolásával az állati és a növényi sejtet. – Ismerje fel rajzolt ábrán a sejtmedvvel telt üreget, sejtvázat, sejtközpontot, endoplazmatikus hálózatot, Golgi készüléket. 		<p><i>Fizika:</i> fénymikroszkóp és elektronmikroszkóp.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a biológiai hártvány (membránok) szerepét (anyagforgalom, határolás, összekötés, jelölés, jelfogás) és magyarázza felépítésük általános elvét. – Hasonlítsa össze a passzív és az aktív szállítás lényegét (iránya, energiaigénye). – Magyarázza az endo- és exocitózis folyamatát, hozzon fel példákat ezekre saját szervezete működésében. – Értékelje a passzív és az aktív szállítás mechanizmusát, ismeresse végrehajtóit (szállító molekula nélkül: diffúzió, ioncsatorna; szállító molekulával: könnyített diffúzió, pumpafehérje), hajtóerőit. – Ismertessen példákat az állás, ostoros, csillós mozgásokra az emberi szervezetben. – Kapcsolja a sejten belüli mozgásokat a sejtvezeték funkciójához. – Kapcsolja a sejttanyagcsere folyamatait a sejtalkotók működéséhez. Ismertesse a sejtbébe bejutó anyagok vagy belső felesleges anyagok lebontásának lehetőségét (lizoszóma). – Magyarázza a sejtalkotók szerepét felépítésükkel és az anyagcsere-folyamatokkal összefüggésben. – Magyarázza a számtartó és a számfelező osztódás szerepét a testi- és ivarsejtek létrejöttében és a genetikai sokféleség kialakulásában, fenntartásában. Ismertesse a kromoszóma fogalmát és genetikai értelmezését (kapcsoltsági csoport), az emberi testi sejtek és ivarsejtek kromoszómaszámát. – Kösse a sejtosztódást megelőző szakaszok lényegi folyamatait a sejtciklus szakaszaihoz (G1, S, G2, M). – Magyarázza a sejtciklus sejtosztódást megelőző szakaszainak lényegét (felkészülés az osztódásra, DNS megkettőződés, ellenőrzés, javítás). – Hasonlítsa össze a mitózist és a meiózist (részfolyamataik, előfordulásuk, a genetikai információ mennyiségének és minőségének változása). – Értelmezze leírt példa alapján a sejten belüli és a sejtek közötti jelforgalmi hálózatok biológiai jelentőségét a sejt működésének szabályozásában, a sejtek közötti kommunikációban. – Ismertesse, hogy a sejt hogyan válaszolhat külső és belső ingerekre (sejten belüli anyagkoncentráció változása, működésének megváltozása: alak-, anyagcsere- vagy elektromos változás, elválasztás, génátírás). – Elemezze leírt példa alapján a sejten belüli és a sejtek közötti jelforgalmi hálózatok biológiai jelentőségét a sejt működésének szabályozásában, a sejtek közötti kommunikációban. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek, hossz és keresztmetszeti ábrák.</p> <p><i>Informatika:</i> képszerkesztés</p>
---	--

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje föl mikroszkópban és mikroszkópos képeken a sejtfalat, zöld színtestet, sejtmagot, zárványt. – Mutassa be ábra vagy szöveg segítségével a fehérjék lehetséges transzport útvonalait a sejten belül: az elválasztott fehérjék, az intracelluláris emésztés és a membránfehérjék példáján egy radioaktívan jelölt aminosav útjának nyomon követésével. – Értelmezzen ábrán és szövegben bemutatott komplex transzportfolyamatokat a glükóz emberi vékonybélben zajló felszívódása példáján. – Elemezze ábrán a gyökérszőrök ionfelvételét, a sejtek inzulin hatására történő glükózfelvételét. – Rakja sorrendbe a sejtosztódás szakaszait rajzolt ábrák vagy képek alapján, párosítsa a szakaszokat a bennük zajló folyamatokhoz. – Magyarázzon rajzolt ábra segítségével jelátviteli mechanizmust az adrenalin (glikogénbontó enzimre) és a glukokortikoidok (transzkripcióra) gyakorolt hatásának példáján.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>eukarióta sejtalkotók, állati sejt, növényi sejt, sejtnevelvel telt üreg, sejtközpon, endoplazmatikus hálózat, Golgi készülék, membrán-hólyagocska, lizoszómák, membrán, aktív és passzív transzport, endocitózis, exocitózis, könnyített diffúzió, membrántranszport jelenségek, csatorna- és szállítófehérjék, pumpafehérjék, csatolt anyagtranszport, álláb, csilló, ostor, sejtvez, anyagcsere, sejtalkotók, lizoszóma, sejtciklus, sejtosztódás, mitózis, meiózis, testi sejt, ivarsejt, kromoszóma, sokféleség, irányítás, vezérlés, szabályozás, „kell” érték, „van” érték, hibajel, jeladó (sejt), jel (elektromos jel, kémiai anyagok), csatorna (testfolyadék, szinapszis), receptor (jelfogó), sejt felszíni receptor, sejten belüli receptor, sejten belüli (másodlagos) hírvivők (cAMP, Ca²⁺), kinázok, G-fehérje, foszforiláció, jelerősítés.</p>

12. évfolyam

A tantárgy heti óraszám: 1

A tantárgy éves óraszám: 32

A témakörök áttekintő táblázata

Témák	Teljes óra- szám
1. Az emberi szervezet. Testkép, testalkat, mozgás (Kültakaró, mozgás)	3
2. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (táplálkozás)	2
3. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom(légzés)	2
4. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom – (anyagszállítás)	2
5. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom – (kiválasztás)	2
6. Az ember szervezete és egészsége Szabályozás (Immunitás)	2
7. Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai	3
8. Az emberi szervezet felépítése és működése – Érzékelés, szabályozás (hormonrendszer, idegrendszer)	7
9. Az ember szervezete és egészsége – A lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése	2
10. Egyedszintű öröklődés	3
11. A biotechnológia módszerei és alkalmazása	2
12. Az élet eredete és feltételei	1
13. A biológiai evolúció	1
Összesen:	32

Tematikai egység	1. Az emberi szervezet. Testkép, testalkat, mozgás (Kültakaró, mozgás)	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Állati emberi szövetek ismerete, fénymikroszkóp használata, emelő- elv ismerete. A sejt felépítése és működése.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az emberi test kültakarójának, váz- és izomrendszerének elemzése alapján magyarázza az ember testképe, testalkatának és mozgásképességének biológiai alapjait. Képes legyen elemezni az ember mozgásképességének biokémiai, szövettani és biomechanikai alapjait, ezeket összefüggésbe tudja hozni a mindennapi étellel, a sport és a munka mozgásformáival. Értékeli a rendszeres testmozgás szerepét egészségének megőrzésében. Értse meg a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítsa az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, ismerje fel a megelőzés lehetőségeit, érvényesíti az elővigyázatosság elvét.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Ismeretek</i> Értse a bőr funkcióit (védelem, hőszabályozás érzékelés: fájdalom, tapintás, nyomás, hőingerek) és értse kapcsolatukat a bőr felépítésével. Ismertesse a bőr szerepét a hőszabályozás folyamatában. Magyarázza a hám megújulását. Ismerje fel mikroszkópos met-szeten és ábrákon a bőr szöveti szerkezetét, ismertesse a részek funkcióit. Hozza összefüggésbe a bőr kiválasztó feladatát a szervezet víztartalmának szabályozásával. Magyarázza a napsugárzás hatását a bőrre, a napozás egészségügyi vonatkozásait, a védekezést. Ismertesse a bőrápolás és hajápolás szerepét és lehetőségeit. Ismertesse, mi az anyajegy, a szemölcs, hogyan alakul ki a mitesszer, a pattanás, a vízhólyag, a vérhólyag. Magyarázza, hogy miért veszélyes az égési sérülés. Ismertesse: hogyan kell el-látni kisebb égési és marószerek okozta sérüléseket, hogyan kell elsősegélyt nyújtani csípések, harapások, marások esetén, a sebképződés folyamatát!</p>	<p>Értse a festékszemek és a bőrpigment (melanin) szerepét.</p> <p>Értelmezze az emberi faj bőrszín-skáláját mint a biológiai sokféleség részét.</p> <p>Magyarázza a bőr baktériumflórájának jelentőségét.</p> <p>Esettanulmányok alapján értelmezze a bőrre kerülő krémek, tisztálkodószerek, izzadásgátlók összetételét, a szervezetre gyakorolt hatásukat.</p> <p>Ismerje fel fényképen azokat az elváltozásokat, amelyekkel daganatmegelőző jelleggel bőrgyógyászhoz kell fordulni.</p> <p>Magyarázza ábra segítségével az UV-sugárzás DNS-re gyakorolt hatását a bőr egyes daganatainak kialakulása során.</p>	<p>Fizika: gravitáció, munkavégzés, forgatónyomaték, emelő- elv, erő, erőkar</p> <p>Kémia: kalciumvegyületek, fehérjék</p> <p>Testnevelés és sport: az edzettség növelése, a megfelelő testalkat kialakítása.</p>

<p>Határozza meg az emberi szervek elhelyezkedését a test anatómiai síkjai, tengelyei és irányai szerint. Ismertesse a csontváz biológiai funkcióit.</p> <p>Ismertesse a gerincoszlop tájékait, a mellkas, az agykoponya és az arckoponya csontjait (orrcsontot, járomcsontot, felső és alsó állcsontot).</p> <p>Ismertesse egy lapos és egy hosszú csöves csont szerkezetét a megfelelő funkciókhoz kötve.</p> <p>Ismertesse a csigolya részeit.</p> <p>Ismertesse a csont kémiai összetételét (szerves és szervetlen alkotókat).</p> <p>Ismertessen példát a csontok összenövésére, varratos, porcos és ízületes kapcsolódására, magyarázza, hogy ezek milyen mozgást tesznek lehetővé az adott helyeken.</p> <p>Ismerje fel rajzon az ízület részeit.</p> <p>Ismertesse a függesztőövek funkcióját, csontjait, a gerincesek öt-ujjú végtagtípusának csontjait. Magyarázza a férfi és a női medence közti különbség okát.</p> <p>Ismertesse a következő izmok helyét és alapvető funkcióit: gyűrű alakú záróizmok, mimikai izmok, bordaközi izmok, nagy mellizom, hasizmok, gátizmok, rekeszizom, végtagok hajlító- és feszítő izmai, fejbiccentő izom. Ismertesse a vázizom felépítését: izomrost (izomsejtek), izomrostköteg, izompólya, inak. Magyarázza rendszerszemléletű megközelítés-</p>		
--	--	--

ben az izom felépítését: (elemi fe-
hérjék [aktin, miozin] → izomfo-
nalak → izomfonálköteg → izom-
sejt
→ izomrost → izom). Magyarázza
a mozgási szervrendszer lényegi
működését fizikai (emelő-elv, erő,

<p>erőkar), biokémiai (aktin, miozin, kreatin-foszfát, ATP, biológiai oxidáció, erjedés), szövettani (vázizomszövet) ismeretei alapján.</p> <p>Magyarázza, miért szükséges az izomműködéshez Ca^{2+} - ion, illetve Mg^{2+} -ion. Magyarázza az izom saját energiatároló és oxigéntároló molekuláinak szerepét.</p> <p>Ismertesse a mozgási szervrendszer épségét, megóvását szolgáló alapelveket (helyes testtartás, emelés, testedzés). Indokolja miért fontos a bemelegítés sporttevékenység előtt, hogyan enyhíthető az izomláz. Ismertesse mi a törés (nyílt és zárt), gerincsérülés, rándulás, ficam, csípőficam, rándulás, lúdtalp, gerincferdülés, porckorongsérv. Mutassa be milyen esetekben szükséges szervetlen protézis beültetése a mozgási szervrendszerbe.</p> <p>Ismertesse az ilyen típusú műtétek kockázatait. Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket sportsérülések (rándulás, ficam, törés, izomsérülések) esetén.</p>	<p>Magyarázza a sport jótékony élet-tani hatásait más szervrendszerek működésével összefüggésben.</p> <p>Mutassa be a csípőficam azonosításának és kezelésének lehetőségeit.</p> <p>Elemesse esettanulmány alapján a testépítés vagy a teljesítményfokozás során helytelenül alkalmazott táplálék-kiegészítők, illetve a dopingszerek káros hatásait.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>felhám, irha, bőralja, faggyúmirigy, verejtékmirigy, tejmirigy, festékejt, melanin, köröm, szőr, szőrtüsző, bőrreceptorok (hő, fájdalom, tapintás, nyomás), mitózis, szaru (keratin), bőrerek, kapilláriskeringés, bőrvédelem, napozás, hajápolás, bőrápolás, baktériumflóra, anyajegy, szemölcs, mitesz-szer, pattanás, vízhólyag, vérhólyag, elsősegélynyújtás, anatómiai síkok, tengelyek, és irányjelzések fejeváz, törzsváz és a végtagok csontjai, agy- és arckoponya, függesztőövek, gerincoszlop, lapos és csöves csont, folytonos és megszakított összeköttetés, varrat, porc, szalag, összenövés, ízület, izomfej, izomhas, izompólya, ín, vázizom, hajlítás-feszítés, közelítés-távó-lítás, forgatás, emelő-elv, erő, erőkar, forgatónyomaték, szarkomer, krea-tin-foszfát, miogloblin, relatív oxigénhiány, izomfonalak csúszási mecha-nizmusa, izomtónus, szomatikus idegrendszer, testtartás, súlypont, gerinc-ferdülés (szkoliózis), nyílt törés, rándulás, ficam, porckorongsérv, lúdtalp izomsérülés, táplálék-kiegészítők, dopingszerek, bemelegítés, edzettség, állóképesség,</p>	

Tematikai egység	2. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (táplálkozás)		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Anyagcsere főbb folyamatai, szövettani ismeretek. Makromolekulák		
	felépítésének és funkcióinak ismerete. Kondenzáció, hidrolízis folyamata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló értse meg a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítsa az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, ismerje fel a megelőzés lehetőségeit, érvényesítse az elővigyázatosság elvét.</p> <p>A táplálkozás szervrendszerének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyag- és energiaforgalmi működésének biológiai alapjait. A tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezőik megismerése.</p> <p>Az egészséges életmód és a tudatos táplálkozás fontosságának felismerése, az egészségkárosító szokások egyéni és társadalmi hátrányainak belátása. A tanuló legyen képes önállóan kimutatási reakciók tervezésére, grafikonok elemzésére, kiértékelésére.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Magyarázza a táplálkozás jelentőségét, ismertesse folyamatait (rágás, nyelés, bélperisztaltika).</p> <p>Magyarázza a táplálék és tápanyag közötti különbséget. Értelmezze a testtömegindexet, tudjon következtetéseket levonni értékéből, és magyarázza, hogy normálértéke függ a testösszetételtől, nemtől, életkortól.</p> <p>Ismerje fel ábrán a táplálkozási szervrendszer szerveit, ismertesse főbb biológiai funkcióikat. Ismerje fel a fog részeit, magyarázza a részek funkcióit, magyarázza az emberi fogképletet (tej- és maradandó fogazat).</p> <p>Ismertesse, mely emésztőnedvek játszanak szerepet a fehérjék, a szénhidrátok, a zsírok és a nukleinsavak emésztésének folyamatában. Ismertesse a következő emésztőenzimek termelődésének helyét, hatásait és a működésükhöz szükséges optimális kémhatást: nyálamiláz, pepszin, laktáz, hasnyálamiláz, hasnyálpipáz.</p> <p>Magyarázza a máj szerepét az</p>	<p>Használja fel a tápanyagok fajlagos energiatartalmát alapvető számítási feladatokban.</p> <p>Állítson össze egy napi étrendet a tápanyagok összetételének és az összetevők energiatartalmának együttes figyelembevételével, magyarázza az összeállítási szempontokat.</p> <p>Magyarázza a kapcsolatot a tápanyagok emésztése és sejtszintű lebontása között.</p>	<p>Kémia: kémiai számítások, pH, szerves kémia, savbázis reakciók, pH, szerves kémia: makromolekulák hidrolízise</p> <p>Vizuális kultúra: metszetek.</p> <p>Fizika: mikroszkóp működése</p>
--	---	---

<p>emésztőnedv-termelésben, a fehérje-, glükóz- és glikogénszintézisben, a raktározásban és a méregtelenítésben. Értelmezze, miért járhatnak a májbetegségek együtt sárgasággal. Értelmezze a máj makroszkópos anatómiai és mikroszkópos szövettani, illetve a vékonybél keresztmetszeti képének szövettani ábráit.</p> <p>Ismertesse a következő emésztőenzimek termelődésének helyét, hatásait és a működésükhöz szükséges optimális kémhatást: nukleáz, tripszin, maltáz, membránpeptidázok.</p> <p>Ismertesse a bélbolyhok helyét, magyarázza felépítésük és működésük lényegét.</p> <p>Magyarázza, hogy mi válthatja ki az éhség-, szomjúságérzetet, magyarázza a tápcsatorna reflexes folyamatainak (nyál- és gyomor- nedvtermelés, hányás, nyelés, hasmenés) szerepét. Magyarázza a minőségi és mennyiségi éhezés, az alapanyagcsere, az éhség és az étvágy fogalmát.</p> <p>Indokolja a fogászati szűrővizsgálatok jelentőségét. Ismertesse a száj higiéniáját, a szájápolás szabályait és jelentőségét. Ismerje a következő vitaminok élettani jelentőségét, és tudja azokat összekapcsolni hiánytüneteikkel: D-, A-, K-, B12,- C-vitamin, folsav. Ismertesse a következő vitaminok élettani jelentőségét: E-, B1-, B6-vitamin.</p>	<p>Tervezzen egyszerű biokémiai kísérletet a szénhidrát-, zsír- és fehérjeemésztésre vonatkozóan.</p> <p>Ismertesse a táplálékkal felvett fehérje, szénhidrát és zsír alkotórészeinek útját a szövetekbe történő beépülésig, illetve a felhasználásig.</p> <p>Értelmezzen a táplálékfelvétel és a testtömeg szabályozására vonatkozó ábrát, szöveget, illetve adatokat, a szabályozásban résztvevő peptidek szerepével, a folyamatok háttérében álló magatartási folyamatokkal összefüggésben.</p> <p>Értelmezzen a tápcsatorna működésével kapcsolatos kísérleteket.</p> <p>Ismertesse a fehérjék, szénhidrátok, zsírok, növényi rostok, ásványi anyagok (nyomelemek), természetes forrásait, tudjon érvelni hiányuk vagy túlzott fogyasztásuk ellen.</p>	
--	--	--

<p>Ismertesse a tápcsatorna megbetegedéseinek kialakulását elősegítő kockázati tényezőket (veleszületett hajlamosító tényezők és életvitelből, életmódból eredő kockázati tényezők – pl. nem megfelelő szájapolás/szájhigiéné, fokozott stressz, túlzott alkohol- és</p>		
--	--	--

<p>gyógyszerfogyasztás, nem az életmódnak, szükségleteknek megfelelő táplálkozás, kedvezőtlen környezeti hatások).</p> <p>Magyarázza, miért változnak az étrendi elvárások tevékenységtől, kortól, nemtől és állapottól (terhesség, szoptatás) függően.</p> <p>Magyarázza az ételmiszer- és ételtartósítás alapvető szabályait. Elemezze az alultápláltság és a túltápláltság következményeit, kockázati tényezőit.</p> <p>Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket étel-, gyógyszer-, és alkoholmérgezés esetén.</p>	<p>Értelmezzen életmódhoz igazodó étrendet, ezzel kapcsolatos adatok, táblázatok használatával.</p> <p>Érveljen az egészséges táplálkozás, illetve a táplálkozási allergiák esetében alkalmazható étrendek mellett.</p> <p>Figyelje meg az élelmiszerek csomagolásán feltüntetett összetevőket és magyarázza a lehetséges kockázati tényezőket, táblázat segítségével.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>táplálék, tápanyag, glikémiás index, rágás, nyelés, bélperisztaltika, testtömegindex (BMI), sovány, túlsúlyos, szájüreg, nyelv, fogak, fogképlet, garat, nyelőcső, gyomor, vékonybél (patkóbél, éhbél, csípőbél), máj, hasnyálmirigy, vastagbél (vakbél, felszálló, haránt, leszálló vastagbél, szig-mabél, végbél), emésztés, emésztőnedv, emésztőenzim, májkapuvéna, májartéria, epevezeték, májvéna, bélbolyhok, felszívás, tápanyagmonomerek útja, hipotalamusz, éhség és jóllakottság és szomjúság központ, peptidhormonok, éhséghormon (ghrelin), jóllakottsághormon (leptin), vércukorszint,</p> <p>szájnyálkahártya, ozmotikus koncentráció, nyál- és gyomornedvtermelés, hányás, nyelés, hasmenés, minőségi és mennyiségi éhezés, alapanyagcsere, éhség, étvágy, fogászati szűrővizsgálatok, száj higiénia, vitaminok, kockázati tényezők,</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>3. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (légzés)</p>		<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szöveti ismeretek, térfogat és nyomásviszonyok összefüggései, diffúzió jelensége. Hemoglobin szerkezete és funkciója.</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló értse meg a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítsa az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, ismerje fel a megelőzés lehetőségeit, érvényesítse az elővigyázatosság elvét.</p> <p>A légzés szervrendszerének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyag- és energiaforgalmi működésének biológiai alapjait. A tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezők megismerése. Legyen képes következtetéseket levonni a tüdőnyomás - és térfogat jellemzői alapján. Tudjon grafikonokat értelmezni és következtetéseket levonni a témában.</p>
--	--

<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Ismertesse a légzőrendszer szerveit és azok funkcióját.</p> <p>Ismerje fel ábrán a gége alábbi részeit: gégefedő, pajzsporc, káncporcok, hangszalagok. Ismertesse, mely porcok között feszülnek ki a hangszalagok.</p> <p>Ismertesse a hangszalagok szerepét a hangképzésben.</p> <p>Ismertesse az orron át történő belégzés előnyeit a szájon át történő belégzéssel szemben.</p> <p>Értelmezze a tüdő makroszkópos anatómiai és mikroszkópos szövettani ábráit.</p> <p>Ismertessen légzési segédizmokat, hozza kapcsolatba ezek működését a nehézlégzéssel. Magyarázza a mellkasi és a hasi légzés különbségét.</p> <p>Magyarázza a mellhártya, a rekeszizom, a bordaközi izmok szerepét a belégzés és kilégzés folyamatában.</p> <p>Ismertesse a vitálkapacitás és a légzési perctérfogat fogalmát.</p> <p>Határozza meg a légzésszámot nyugalomban és munkavégzés után, magyarázza az eltérést.</p> <p>Értelmezze a Donders-modellt bemutató ábra alapján a légzőműködések.</p> <p>Értelmezze, hogy a tüdőben és a szövetekben folyó gázcseré diffúzió alapul.</p>	<p>Magyarázza a légzési teljesítmény és a szervezet energiafelhasználása közötti összefüggést.</p> <p>Magyarázza aktív sportoló és nem sportoló fiúk és lányok vitálkapacitását bemutató táblázat eltérő értékeit.</p> <p>Elemezzék a légzési térfogatváltozásokat és a légzőmozgásokkal kapcsolatos nyomásváltozásokat bemutató grafikont, ismerje a változók mértékegységeit.</p> <p>Elemezze a légcseré, a gázcseré és a sejtlégzés összefüggéseit.</p> <p>Magyarázza a vér szén-dioxid koncentrációjának és pH-jának összefüggő szerepét a légzés és a pulzusszám szabályozásában.</p>	<p>Fizika: nyomás, gáztörvények, rezgések, diffúzió jelensége.</p> <p>Ének-zene: hangképzés.</p> <p>Vizuális kultúra: metszetek vizsgálata</p> <p>Kémia: hemoglobin szerkezete és tulajdonságai</p> <p>Matematika: számítási feladatok, egyenes, illetve fordított arányosság. Grafikonok kiértékelése.</p>
---	--	---

Ábra segítségével magyarázza a vörösvértest és a hemoglobin szerepét a légzési gázok szállításában.

<p>Magyarázza a vér szén-dioxid koncentrációjának szerepét a légzés szabályozásában.</p> <p>Ismertesse a kemoreceptorok és a mechanoreceptorok szerepét a légzés, a vérnyomás és a pulzusszám szabályozásban.</p> <p>Nevezzen meg a légzőrendszert károsító tényezőket (kórokozók, légszennyező anyagok) és ismeresse a légzőrendszer gyakori betegségeit (fertőzőes eredetű és daganatos megbetegedések, asztma).</p> <p>Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket légúti elzáródás és gázmérgezés esetén.</p> <p>Kapcsolja össze fizikai ismereteivel a légmell és a keszonbetegség kialakulását.</p>	<p>Elemezzen kísérletet az egyes szabályozóelemek feladatának bemutatására.</p> <p>Magyarázza, miért jár gyakran együtt a torokgyulladás középfülgyulladással.</p> <p>Érveljen a dohányzás ellen: ismeresse a dohányzás során szervezetbe jutó anyagok káros hatásait.</p> <p>Hozza összefüggésbe a tüdőléghólyagocskákat borító folyadékréteg felületi feszültségének változását a dohányzással.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>orrüreg, garat, gége, légcső, főhörgők, hörgők, hörgőcskék, léghólyagocskák, légzőizmok, mellhártya, vitálkapacitás, ideális gáz állapotegyenlete, térfogat, nyomás, légköri nyomás, Donders-modell, légcseré, gázcseré, sejtlegzés, parciális nyomás, szaturáció, gége, gégefedő, pajzsporoc, káncaporocok, hangszalagok, hangrés, gyűrűporoc, hangerősség, hangmagasság, hangfrekvencia, hangszín, hangintenzitás, alaphang, felharmonikusok, belégzési inger, gerincvelő, nyúltvelő, híd, agykéreg, mechanoreceptor, kemoreceptor, orr szerepe, asztma, rekedtség, torok(garat)gyulladás, tüdőgyulladás, tüdődaganat, légúti elzáródás, gázmérgezés, légmell, keszonbetegség</p>	

Tematikai egység	4. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (anyagszállítás)		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A vér fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, és szerepe az élő szervezet belső egyensúlyának kialakításában. Mikroszkóp használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szervrendszerek összehangolt működésének megértése a sejt, a szerv és a rendszerek szintjén. A tanuló képes legyen az anyagszállító szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések elvégzésére. Az emberi keringési rendszer felépítése és működésének vizsgálata. A		
	tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezők megismerése. Az egészségkárosító szokások egyéni és társadalmi hátrányainak belátása. A tanuló legyen képes önállóan kimutatási reakciók tervezésére, grafikonok elemzésére, kiértékelésére.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Ismertesse a teljes vértérfogat mennyiségét, az alakos elemek és a vérplazma arányát, a vérplazma fő alkotórészeit és magyarázza jelentőségüket.</p> <p>Ismertesse a vörösvérsejtek, a fehérvérsejtek és a vérlemezkék szerepét, keletkezésük helyét, a normál értéktartománytól való eltérés okait és következményeit.</p> <p>Ismertesse a sérült érfal, a vérlemezkék és a fibrin szerepét a véralvadás folyamatában, idézze fel, hogy a folyamathoz kalciumion és K-vitamin szükséges.</p> <p>Ismertesse a véralvadás szakaszait (érösszehúzódás, vérlemezke fázis, véralvadási lánc, fibrinolízis) és a trombin szerepét.</p> <p>Ismertesse a hemoglobin fő részeit (hem: 4 db N-tartalmú gyűrű, Fe²⁺ és globin: fehérje) és funkcióját.</p> <p>Ismertesse az artériák, a vénák és a kapillárisok felépítését (átmérő, billentyű, szöveti szerkezet), és ezeket hozza kapcsolatba az adott erek funkcióival. Magyarázza, mely tényezők segítik a vénás áramlást.</p> <p>Hasonlítsa össze a vér, a szövetközi folyadék, a nyirok összetételét, keletkezését, szerepét, magyarázza kapcsolatukat.</p>	<p>Tervezen kísérletet egy potenciális alvadásgátló gyógyszer hatásának vizsgálatára.</p> <p>Indokolja, hogy a véralvadási folyamat rendellenessége vérzékenység, illetve trombózis kialakulásához vezethet.</p> <p>Elemesse az emberi vérből készült vérkenetet bemutató fénymikroszkópos képet vagy rajzolt ábrát.</p> <p>Magyarázza a hajszálerek keringési jellemzőit, funkcióját az anyagcserében.</p> <p>Értelmezze a nyirokkeringés lényegét (útvonala, funkciója), a nyirokcsomók jelentőségét.</p>	<p>Kémia: fehérjék szerkezete, hemoglobin jellemzői, ionkoncentráció, pH</p> <p>Fizika: hidrosztatikai nyomás, székazán effektus, parciális nyomás, diffúzió</p> <p>Matematika: számítási feladatok, diagrammok szerkesztése, kiértékelése.</p>
---	---	---

<p>Magyarázza a nyirokáramlást fenntartó tényezőket.</p> <p>Magyarázza a szövetnedv áramlási mechanizmusát a vérnyomás és a plazmafehérjék ozmotikus nyomásának viszonya alapján.</p> <p>Magyarázza a szív felépítésének és működésének kapcsolatát.</p> <p>Ismertesse, hogy mi a koszorúerek feladata, hogy miért életveszélyes ezek elzáródása.</p> <p>Ismertesse a szívfrekvencia és a vérnyomás fogalmát és felnőttkori normál értékeit.</p> <p>Elemezze a szív működését a szívciklus folyamatában (üregek térfogat- és nyomásviszonyainak változása, a vér áramlása).</p> <p>Ismertesse a verőtérfogat, perctérfogat értékeit.</p> <p>Magyarázza, hogy milyen élettani hatások emelik, vagy csökkentik a pulzusszámot és vérnyomást.</p> <p>Magyarázza a véreloszlás megváltozásának élettani funkcióját. Ismertesse a szinuszcsomó és a pitvar-kamrai csomó helyzetét, magyarázza funkcióját.</p> <p>Magyarázza, hogyan valósul meg szervezetünkben a keringés (vérnyomás, véreloszlás) szabályozása.</p> <p>Ismertesse a vérszegénység leggyakoribb okait (vashiány, vitaminhiány, örökletes). Ismertesse a keringési rendszer főbb betegségeinek (érelmeszesedés, visszértágulat, a trombózis, a magasvérnyomás/hipertónia betegség, szív-</p>	<p>Értelmezze a homeosztázist a folyadékterek összetételének példáján.</p> <p>Mérjen pulzust és vérnyomást (automata eszközzel), értelmezze a mért adatok eredményeit.</p> <p>Elemezze grafikonon a vérnyomás változását, a véráramlás sebességét, az erek keresztmetszetének alakulását a keringési rendszerben.</p> <p>Végezzen alapvető számításokat verőtérfogattal és perctérfogattal kapcsolatban.</p> <p>Elemezzen a szív működésével kapcsolatos élettani kísérletet.</p> <p>Magyarázza, hogy mi okból változhat a vér kémiai összetétele (pH, glükózszint), hogyan áll helyre. Indokolja a vérvizsgálat jelentőségét.</p>	
---	--	--

<p>ritmuszavar és a szívinfarktus) kialakulásában szerepet játszó főbb kockázati tényezőket. Ismertesse a szívinfarktus fogalmát és jellemző tüneteit. Ismertesse az alapvető sebellátási módokat. Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket ájulás</p>	<p>Érveljen a testedzés és a helyes táplálkozás keringési rendszer egészségére gyakorolt hatása mellett. Érveljen a megfelelő életvitel kockázatokat csökkenthető hatása mellett.</p>	
--	--	--

esetén.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>vér, vér alakos elemek, vörösvérsejtek, fehérvérsejtek (nyiroksejt, falósejt), vérlemezkék, vérplazma, véralvadás, vérszegénység, vérzékenység, trombózis, embólia, vérszérum (vérsavó), hemoglobin, hem, vérkenet, protrombin-trombin, albumin, globulin, fibrinogén, szövetközi folyadék (szövetnedv), nyirok, nyirokrendszer, plazmafehérjék ozmotikus nyomása, nyirokáramlás, pitvar, kamra, vitorlás billentyű, zsebes billentyű, artéria (verőér), aorta, véna (gyűjtőér/visszér), kapilláris (hajszálér), szívfal felépítése, érfal felépítése, nagyvérkör, kisvérkör, koszorúér, szívfrekvencia, pulzusszám, vérnyomás, szisztolé, diasztolé, izompumpa, szív ciklus szakaszai, vérnyomás változása, véráramlás sebessége, erek keresztmetszete, pulzus/verőtérfogát, keringési perctérfogát, vénás áramlás, szélkázán funkció, pulzusszám változás, vérnyomásváltozás, a vér eloszlása a testben, szinuszcsozó, pitvar-kamrai csomó, vérnyomás szabályozása, véreloszlás szabályozása, pH-állandóság, puffer, vércukorszint szabályozás, vérkép, hematokrit, vérszegénység, érlemezés, visszértágulat, magasvérnyomás/hipertónia betegség, szívritmuszavar, szívinfarktus, sebesség, vérzés-típusok, alvadási idő, protrombin idő,</p>	

Tematikai egység	5. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (kiválasztás)		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A szervezet tápanyagainak és bomlástermékeinek ismerete. Aktív és passzív transzport jelensége, a hidrosztatikai nyomáskülönbség hatása a szervezet folyadéktartására. Szöveti ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi kiválasztó szervrendszer felépítése és szerepe a szervezet homeosztázisában. A húgyúti fertőzések tüneteinek ismerete, a művesekezelés elvének és alkalmazási módjának megismerése. A tanuló legyen képes önállóan kimutatási reakciók tervezésére, grafikonok elemzésére, kiértékelésére.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Ismertesse a vizeletkiválasztó rendszer főbb részeit. Ismertesse a vese kiválasztó működésének három fő részfolyamatát: szűrletképzés, visszaszívás, aktív kiválasztás, hozza ezeket összefüggésbe vizelet összetételével (víz, karbamid, Na⁺, K⁺, Ca²⁺, Cl⁻ ionok, gyógyszerek, hormonok).</p> <p>Elemesse a vese kiválasztó</p>	<p>Elemesse a nefron működését: vesetestecske (tok, hajszálérgomolyag), az egyes csatorna-szakaszok, a csatorna falát behálózó hajszálerek funkciót.</p> <p>Elemesse a vizeletképződés folyamatát a vér, a tokban és a</p>	<p>Fizika: hidrosztatikai nyomás, diffúzió</p> <p>Kémia: húgysav, karbamid, pH</p>
--	--	--

<p>működésének három fő részfolyamatát: szűrletképzés, visszaszívás, kiválasztás (exkréció).</p> <p>Magyarázza a szűrletképzés, az aktív és passzív transzport folyamatait a következő anyagok példáján: víz, Na⁺, glükóz, H⁺.</p> <p>Magyarázza miért nincs az egészséges ember vizeletében vörösvértest, cukor és fehérje.</p> <p>Említsen példákat, hogy miért jelenhet meg a vizeletben fehérje, glükóz vagy vér.</p> <p>Ismertesse a bőr, a máj, a tüdő, a végbél és a vese szerepét a kiválasztásban.</p> <p>Ismertessen a vizelet összetétele és mennyisége változásának hátterében álló lehetséges okokat (táplálék minősége és mennyisége, hőmérséklet, fizikai aktivitás, betegség)</p> <p>Értse a vazopresszin (ADH) és aldosteron szerepét a folyadékterfogat és sóháztartás szabályozásában. Indokolja a vizeletvizsgálat jelentőségét.</p> <p>Magyarázza a vesekő kialakulásának okait, ismertesse rizikófaktorait és indokolja a folyadékbevitel jelentőségét a vesekőképződés megelőzésében.</p> <p>Ismertesse a művesekezéles jelentőségét.</p>	<p>csatornában lévő folyadék, valamint a vizelet összetétele alapján.</p> <p>Elemézzon adatokat, grafikonokat, végezzen el megadott képlet alapján számításokat a vese működésének vizsgálatára, hogy egy adott anyag időegység alatt mekkora mértékben távozik a vérből a vesén keresztül.</p> <p>Tervezzen vizsgálatot a vizelet lehetséges összetevőinek kimutatására.</p> <p>Értelmezzen a vizelet összetétele és mennyisége változásának hátterében álló lehetséges okokat.</p> <p>Tervezzen és értelmezzen állatkísérletet a vazopresszin (ADH) vízmegtartó szerepének vizsgálatára.</p> <p>Alkalmazza az ellenáramlás elvét a művesekezéles folyamatának magyarázatában.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>vesetok, vese, vesekéreg, vesevelő, vesemedence, húgyvezeték (vesevezeték), húgyhólyag, húgycső, szűrletképzés, visszaszívás, kiválasztás, szűrlet, vizelet, nefron, vesetestecske, szűrletképzés, visszaszívás, kiválasztás (exkréció), transzportfolyamatok, vizelet összetétele és mennyisége, vazopresszin (ADH), aldosteron, vizeletvizsgálat, vesekő, művesekezéles,</p>	

Tematikai egység	6. Az ember szervezete és egészsége Szabályozás (Immunitás)	Órakeret 2 óra
-------------------------	--	---------------------------------

Előzetes tudás	Sejtmembrán és az eukarióta sejt felépítése, szerves kémiai ismeretek, a vér jellemzői, fehérvérsejtek típusai, funkciói. Endocitózis jelensége. Vírusos és bakteriális betegségek, illetve kórokozói. Kötelező védőoltások hazánkban. Receptorelmélet, nyirokkeringés felépítése és működése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az immunválasz élettani, molekuláris és genetikai alapjainak, szemléletmódjának, az egészségügyre, a betegségek gyors felismerésére, a megelőzésére és a társadalom higiéniai kultúrájára való hatásának a megismerése. A védőoltás és az egészségügyi politika kapcsolatának megértése. Az immunrendszer és a gyógyszerhasználat (pl. antibiotikumok) kapcsolatának megértése. Megalapozott szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése. Annak felismerése, hogy az immunológia eredményeinek, alkalmazásának milyen szerepe van a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek formálódásában. Annak megértése, hogy hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák (pl. fertőzések, járványok, higiéniai problémák) kialakulásához, ezek kockázatának és az ezzel kapcsolatos felelősségnek a belátása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Magyarázza a szervezet védekezési működéseinek lényegét: fizikaikémiai védelem, mikrobiom szerepe, immunválasz (természetes, adaptív, sejtes, humorális, elsődleges, másodlagos).</p> <p>Ismertesse az antitest, antigén, immunitás fogalmát.</p> <p>Sorolja fel az immunrendszer jellemző sejtjeit (falósejtek, nyiroksejtek). Ismertesse a falósejtek szerepét és a genny eredetét.</p> <p>Ismertesse az immunizálás különböző típusait (aktív, passzív, természetes, mesterséges). Ismertessen példát minden típusra.</p> <p>Magyarázza a memóriasejtek szerepét a másodlagos immunválasz kialakításában.</p> <p>Magyarázza meg a gyulladás tüneteit, kialakulásuk okát.</p> <p>Hasonlítsa össze a természetes</p>	<p>Magyarázza a rendszer működésének a lényegét: az idegen anyag (antigén) megtalálásának a módját, felismerését, az immunglobulinok jelentőségét, az idegen anyag megsemmisítését.</p> <p>Magyarázza az autoimmun betegségek lényegét.</p> <p>Indokolja a védőoltások célját, ismertessen példákat a Magyarországon kötelező védőoltásokra.</p> <p>Magyarázza az első- másod és harmadgenerációs vakcinák összetevői közötti különbségeket (legyengített vagy inaktivált kórokozókat tartalmazó,</p>	<p>Kémia: szénhidrátok, nukleinsavak, fehérjék.</p> <p>Informatika: információtárolás és -előhívás.</p>
--	---	---

<p>(veleszületett) és az adaptív (szerzett, specifikus) immunválaszt.</p> <p>Ismertesse a vérszérum (vérsavó) fogalmát.</p> <p>Ismertesse az AB0- és az Rhvércsoportrendszert. Magyarázza az anyai Rh-összeférhetetlenség jelenségét.</p> <p>Indokolja a vérátömlesztés és a véradás jelentőségét.</p> <p>Ismertesse a láz védekezésben betöltött szerepét és a lázcsillapítás módjait.</p> <p>Ismertesse, hogy az allergia az immunrendszer túlérzékenységi reakciója, soroljon fel allergén anyagokat.</p> <p>Magyarázza az R0 érték és a fertőzés terjedési dinamikájának a kapcsolatát.</p>	<p>fehérjealegység alapú, vektor alapú oltóanyagok, RNS- és DNS-vakcinák).</p> <p>Értelmezzen vércsoportmeghatározási tesztek.</p> <p>Magyarázza az immunrendszer állapotát, a környezeti terhelés és a betegségek kialakulása közti összefüggést.</p> <p>Indokolja az allergiák és a környezetszennyezés közti kapcsolatot.</p> <p>Ismertesse a fertőzések elkerülésének lehetőségeit és a járványok elleni védekezés módjait, indokolja az egyén felelősségét a közösségi védettség kialakításában.</p> <p>Ismertesse a szervátültetésekkel kapcsolatos gyakorlati és etikai problémákat.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>fizikai-kémiai védelem, mikrobiom szerepe, immunválasz (természetes, adaptív, sejtes, humorális, elsődleges, másodlagos), antitest, antigén, falósejt, nyiroksejt, immunitás, immunizálás különböző típusai (aktív, passzív, természetes, mesterséges), védőoltások, memóriasejt, természetes és az adaptív immunválasz, kettős felismerés, immunglobulinok, vérszérum, autoimmunitás, T-sejt, B-sejt plazmasejt, antigénbemutató sejt, nagy falósejt, kis falósejt, klónszelekció, mintázatfelismerő receptorok, citokinek, MHC, első- másod és harmadgenerációs vakcinák, AB0- és az Rh-vércsoportrendszer, anyai Rh-összeférhetetlenség, láz, allergia, fertőzés, járvány, közösségi védettség (nyájjimmunitás), szervátültetés, alap szaporodási ráta (R_0),</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>7. Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az ember szaporodása, egyedfejlődése és egészségvédelme. Sejtosztódás: mitózis, meiózis. Hormonrendszer</p>	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;
	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot. – ismeri a férfi és a női nemi szervek felépítését és működését, a másodlagos nemi jellegeket és azok kialakulási folyamatát, ismereteit összekapcsolja a szaporító szervrendszer egészségtanával; – biológiai ismereteit is figyelembe véve értékeli az emberi szexualitás párkapcsolattal és tudatos családtervezéssel összefüggő jelentőségét; – megérti a fogamzásgátlók hatékonyságáról szóló információkat, a személyre szabott, orvosiilag ellenőrzött fogamzásgátlás fontosságát; – ismeri a fogamzás feltételeit, a terhesség jeleit, bemutatja a magzat fejlődésének szakaszait, értékeli a terhesség alatti egészséges életmód jelentőségét; – felsorolja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, magyarázza, hogyan és miért változik a szervezetünk az életkor előrehaladásával, értékeli a fejlődési szakaszok egészségvédelmi szempontjait, önmagát is elhelyezve ebben a rendszerben.
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

Az emberi nemek kromoszómák (X, Y) általi meghatározottságának ismerete

A nemi jellegek és működések hormonok általi szabályozottságának megértése, a főbb hormonok és hatásaik azonosítása

Ismertesse a férfi és női nemi szervek felépítését, működését, valamint a megtermékenyítés folyamatát. Ismertesse a nem meghatározottságát (kromoszomális, ivarmirigy általi, fenotípusos nem). Ismerjen fel ábráról petesejtet és hímivarsejtet és ezek részeit. Ismertesse ábra alapján az ivarsejtek fejlődését.

A menstruációs ciklus hormonális szabályozásának értelmezése Az emberi szexualitás, a nemi kapcsolatok biológiai

alapjainak megismerése, a szexualitás egyéni boldogsággal, párkapcsolatokkal összefüggő funkcióinak megbeszélése

A biztonságos nemi élet fontosságának felismerése, a nemi betegségek megelőzési módjainak megismerése, a nemi higiénia gyakorlati szempontjainak áttekintése

Indokolja a nőgyógyászati szűrővizsgálatok, a hasi ultrahangvizsgálatok jelentőségét. Értékelje a terhességi szűrővizsgálatok céljait. Ismertesse a családtervezés különböző módjait, terhességi tesztek lényegét (mit, miből mutatnak ki), a terhességmegszakítás lehetséges következményeit. Nevezzen meg a meddőség hátterében álló okokat (pl. ivarsejttermelés zavara, hormonzavarok) és azok kezelésére szolgáló lehetőségeket

(mesterséges megtermékenyítés, hormonkezelés). Ismertesse a várandósság jeleit, a terhesgondozás jelentőségét, a várandósság és szoptatás alatt követendő életmódot, a szoptatás előnyeit a csecsemőre és az anyára nézve. Értelmezzen a fogamzásgátlók hatékonyságáról, egészségügyi hatásairól szóló információkat. Ismertesse, hogyan előzhető meg a nemi úton is terjedő betegségek (szifilisz, AIDS, trichomoniasis, Chlamydia, daganatok, gombás betegségek).

Ismertesse a fogamzás feltételeit (biológiai, életmódbeli), a várandósság jeleit, a várandósság alatti hormonális és élettani változásokat, a méhen

Vizuális kultúra: a nő-ideál változása a festészetben és szobrászatban a civilizáció kezdetétől napjainkig

belüli fejlődésének főbb szakaszait (anatómiai és időbeli elhelyezés), a méhlepény és a magzatvíz szerepét; értékelje a terhesség alatti egészséges életmód jelentőségét. Magyarozza a magzati és anyai vérkeringés kapcsolatát. Magyarozza a kapcsolat jelentőségét az immunrendszer szempontjából. Hasonlítsa össze genetikai szempontból az egy- és kétpetéjű ikreket, magyarozza kialakulásuk okait. Ismertesse a szülés szakaszait, a szoptatás biológiai folyamatait, biológiai jelentőségét. Ismertesse az ember posztembrionális fejlődésének legjellemzőbb változásait (tömeg- és hosszgyarapodás, fogak megjelenése, mászás, ülés, járás, beszéd, kézhasználat, nemi érés, a gondolkodásmód változása, öregedés). Értelmezzen az egyedfejlődés során tapasztalható változásokat összehasonlító táblázatot. Indokolja, hogy a társadalmi, életmódbeli hatások befolyásolják az egyedfejlődés ütemét. Magyarozza a különbséget a klinikai és a biológiai halál fogalma között.

A családtervezésről meglévő előzetes tudás felszínre hozása, etikai szempontú megbeszélése

Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás mechanizmusainak értelmezése és elemzése

A fogamzás feltételeinek, folyamatának megismerése, a terhesség kezdeti jeleinek megbeszélése, a terhességi vizsgálatok biológiai hátterének értelmezése

A terhességi szűrővizsgálatok formáinak megismerése és összehasonlítása A várandósság alatti élettani, hormonális változások értelmezése és elemzése

Az embrionális és a magzati fejlődés biológiai történéseinek elemzése, a folyamatok anatómiai és időbeli elhelyezése

A szülés szakaszai, a folyamat során végbemenő élettani változások, működések elemzése

A születés utáni egyedfejlődés főbb szakaszainak vázlatos áttekintése, a jellegzetes élettani és pszichikai változások azonosítása

A gyermekek megfelelő testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosító családi és társadalmi hatások megbeszélése

A gyermekgondozás társadalmi szinten kialakult segítő szolgálatainak és egyéb formáinak áttekintése, a gyermekorvosi és a védőnői hálózat működésének megismerése

A veleszületett rendellenességek biológiai hátterének értelmezése, a gyakoribb formák bemutatása, az ezzel kapcsolatos genetikai és magzati vizsgálati lehetőségek áttekintése

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemi jellegeket és az egyedfejlődés során tapasztalható változásokat összehasonlító táblázat készítése – Az elsődleges nemi szervek felépítését és működését bemutató ábrák, animációk elemzése – Szaporító szervrendszert jellemző szövettani metszetek vizsgálata (méh, petefészek, here, ivarsejtek) – A menstruációs ciklus hormonális periódusait bemutató ábrák, animációk keresése és értelmezése – Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás módszereinek összehasonlítása és elemzése – Terhességi szűrővizsgálatok módjainak megismerése kiselőadások formájában vagy védőnői előadás során – Bemutató készítése az embrionális és magzati fejlődés főbb szakaszairól – Családtervezési módszerek megismerése szakember előadásában és/vagy tanulói kiselőadások formájában
	<ul style="list-style-type: none"> – Nőgyógyász előadása a fogamzás, a fogamzásgátlás, a terhesség, a szülés folyamatairól és a magzati szűrővizsgálatok módjairól – Elemezze képen vagy rajzolt ábrán a szaporító szervrendszer jellemző szerveinek (petefészek, here) szövettani metszetét
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nem (sexus), elsődleges és másodlagos nemi jellegek, férfi és női külső és belső nemi szervek, petefészek, petesejt (sejtmag, sejthártya, fénylő réteg, tüszőhámsejtek rétege), kemotaxis, kapacitáció, petevezeték, méh, here, hímvarsejt (fej, nyak, fark), meiózis, mellékhere, ondóvezető, egy- és kétpetéjű ikrek nemi kromoszómák, ivari őssejtek, here, hímvarsejt, tesztoszteron, petefészek, petesejt, peteérés, méh, menstruáció, megtermékenyítés, zigóta, szedercsúra, hólyagcsúra, beágyazódás, barázdálódás, fejlődés szakaszok (embrionális előtti, embrionális, magzati), embrió, magzat, magzatburkok, méhlepény, várandósság, szülés, magzati keringés embrió, fogamzás és fogamzásgátlás, családtervezés, FSH, LH, progeszteron, ösztrogén, HCG, veleszületett rendellenességek, magzati szűrővizsgálatok, nőgyógyászati szűrővizsgálatok, terhességi szűrővizsgálatok, családtervezés, terhességi tesztek, terhességmegszakítás, meddőség, terhesség gondozás, nemi úton terjedő betegségek</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>8. Az emberi szervezet felépítése és működése Érzékelés, szabályozás (hormonrendszer, idegrendszer)</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
--------------------------------	---	----------------------------------

Előzetes tudás	Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme, sejtbiológia: fehérjék, szteroidok. Hormonrendszer. Az idegsejt felépítése.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket; – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – a vizsgált biológiai jelenségek magyarázatára előfeltevést fogalmaz meg, ennek bizonyítására vagy cáfolatára kísérletet tervez és kivitelez, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, megfigyeléseket és méréseket végez; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; – egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni; – megérti a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítja az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, felismeri a megelőzés lehetőségeit, érvényesíti az elővigyázatosság elvét; 	
	<ul style="list-style-type: none"> – a szervrendszerek felépítésének és működésének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyagforgalmi, energetikai és információs működésének biológiai alapjait. – az ideg-, hormon- és immunrendszer elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet információs rendszerének biológiai alapjait. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

Elemezze a hasonlóságokat és a különbségeket a hormonrendszer és az idegrendszer működése között (jeladó és célsejt kapcsolata), és hozzon példát összehangolt működésükre.

Reflextípusok megkülönböztetése, elvégzett reflexvizsgálatok értelmezése

Ismertesse a hormonrendszer működésének a lényegét, a hormontermelést és szabályozását. Ismertesse az ember belső elválasztású mirigyeinek (az agyalapi mirigy, a mellékvese, a hasnyálmirigy és a pajzsmirigy) elhelyezkedését, az alábbi hormonok termelődési helyét és hatását: inzulin, adrenalin, tiroxin, tesztoszteron, oxitocin, ösztrogén, progeszteron, hcg, tüszőserkentő hormon, sárgatestserkentő hormon, növekedési hormon, pajzsmirigyserkentő hormon, tejelválasztást serkentő hormon, kortizol, mellékvese-androgének. Magyarozza a cukorbetegség lényegét, típusait, tüneteit, okait, kockázati tényezőit és kezelési módjait. Értékelje a vércukorszint mérése eredményeit. Értelmezze ábra alapján a női nemi ciklus során végbemenő hormonális, valamint a méhnyálkahártyában, petefészekben és testhőmérsékletben végbemenő változásokat. Magyarozza a hormonális fogamzásgátlás biológiai alapjait. Elemezze a pajzsmirigy példáján a hormontermelés szabályozásának alapelveit.

Ismertesse az idegsejt felépítését, változatosságát és funkcióját (az ingerület keletkezését, vezetését, valamint más sejtekre való továbbadását). Magyarozza, hogy az élő sejtek membránjának két oldalán az ionok koncentrációja nem azonos, és ez potenciálkülönbséget alakít ki. Ismertesse az inger, az ingerület (akciós potenciál), az ingerküszöb fogalmát. Példával igazolja, hogyan változhat meg az ingerküszöb külső és belső környezeti hatásokra. Ismertesse a receptor, a receptornak megfelelő (adekvát) inger fogalmát, típusait (mechanikai, kémiai, fény, hő).

Ismertesse a szinapszis fogalmát, magyarozza a serkentő vagy gátló hatást az átvivő anyag (vagy más molekulák) és a receptor kölcsönhatásával. Értelmezze, hogy a drogok itt hatnak és hatásuk függőséghez vezethet. Ismertesse a központi, környéki idegrendszer, az ideg, dúc, pálya, mag, kéreg, fehér-és szürkeállomány fogalmát, a testi (szomatikus) és a vegetatív idegrendszer jelentését. Ismertesse az idegrendszer működésének fő folyamatait, és az ezt megvalósító sejt-típusokat (receptorsejt, érzőidegsejt, köztes idegsejt, mozgatóidegsejt).

Az ember központi és környéki idegrendszerének megismerése konkrét példákön keresztül (pl. mozgásszabályozás, vérnyomás-szabályozás, a vércukorszint és a vér ozmotikus koncentrációjának szabályozása) Hasonlítsa össze a reflexívet és a reflexkört. Ismerje fel ábrán és magyarozza a bőr-és izomeredetű gerincvelői reflexek reflexívet és funkcióját. Értelmezze a mozgatóműködések példáján az

Kémia: szerves kémia, : elektrokémiai alapismeretek

Fizika: az áramvezetés feltételei, optika, lencsék fénytörés, képalkotás, hullámantan, hangtan.

Magyar nyelv és irodalom: hangtan, Karinthy Frigyes: Utazás a koponyám körül.

Informatika: a szabályozás alapjai

Testnevelés és sport: a teljesítményszorító szerek veszélyei

idegrendszer hierarchikus felépítését. Idézza fel, hogy az idegrendszer központi része csontos tokban, agy-gerincvelői folyadékkal és agyhártyákkal védetten helyezkedik el.

Ismertesse a gerincvelő főbb funkcióit: kommunikáció a környék és az agyvelő között (fel- és leszállópályák), helyi szomatikus és vegetatív reflexek kialakítása (izomtónus kialakítása, védekező mechanizmusok, a bőr ereinek reflexes szabályozása, nemi szervek vérbősége).

Ismerje fel az agy nyílrányú metszetén az agy részeit (agytörzs /nyúltvelő, híd, középagy/, köztiagy /talamusz, hipotalamusz/, kisagy, nagyagy lebenyei, kérgestest), és ismertesse főbb funkcióikat. Ismertesse az alvás fázisait, indokolja az alvás létszükségletét. Ismertesse a vegetatív idegrendszer alapvető anatómiai felépítését. Értelmezze, milyen folyamatok szabályozását jelenti a vegetatív szabályozás, hogyan valósul ez meg a szervezetben: a szembogár (pupilla), a vázizom, a bél, a szív és a vérerek szimpatikus és/vagy paraszimpatikus befolyásolásának következményei.

Indokolja-, hogy alapvetően motivációs állapotok irányítják és aktiválják magatartásunkat. Ismertesse az agykéreg szerepét az akaratlan mozgások kialakításában. Magyarozza a mozgatópályák kereszteződéseinek funkcionális következményeit. Rajzolt ábrán értelmezze a piramispálya lefutását. Ismertesse a kisagy fő funkcióját (mozgáskoordináció), hogy alkohol hatására ez az egyik leghamarabb kieső funkció.

Ismertesse a testérző rendszer alapvető funkcióit (a bőrfelületet, a belső szervek nyálkahártyáját ért ingerekről, a testrészek helyzetéről szállít információkat). Indokolja, hogy az elsődleges érzőkéreg sérülése a tudatosuló érzékelés kiesését jelenti. Ismertesse a bőr és a belső szervek receptorait (mechanikai, fájdalom, hő, kemoreceptorok). Ismertesse az érzékszervek működésének általános elveit: (adekvát) inger, ingerület, érzet. Különböztesse meg az érzékelést és az észlelést. Ismertesse az érzékszalódás (illúzió, hallucináció) fogalmát, és hogy kiváltásukban pszichés tényezők és drogok is szerepet játszhatnak.

A bőr, felépítése és érzékelő működésének vizsgálata, a leggyakoribb érzékszervi megbetegedések okainak és megelőzési lehetőségeinek áttekintése.

Ismertesse a szaglóhám, az ízlelőbimbók szerepét az érzékelésben.

Ismertesse és ábrán ismerje föl a szem alapvető és járulékos részeit, magyarozza ezek működését, a szemüveggel korrigálható fénytörési hibákat, a szürke-és a zöldhályog lényegét. Magyarozza a pupilla, az akkomodációs és a szemhéjzáró reflex funkcióit. Elemezze a távolságészlelés módjait, támpontjait. Indokolja a szemészeti szűrővizsgálatok jelentőségét.

Ismerje föl rajzon a külső-, a közép- és a belsőfül részeit, ismertesse a részek funkcióit. Ismertesse a zajszennyeződés forrásait, halláskárosító és pszichés hatását. Magyarázza a tömlőcske és zsákocska, valamint a három félkörös ívjárat szerepét.

Értelmezze a megismerő folyamatok (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezés, képzelet, motiváció, gondolkodás, tanulás) biológiai funkciót. Ismertessen példákat öröklött emberi magatartásformákra (szopóreflex, érzelmet kifejező mimika). Igazolja példákkal a feltételes reflexek szerepét az ember viselkedésében (félelem, drogtolerancia). Magyarázza a tanulás és az érzelmek kapcsolatát (megközelítésselkerülés, játék, kíváncsiság és unalom). Indokolja, hogy a beszéd tanulása kritikus periódushoz kötött. Igazolja példákkal a megerősítés rászoktató vagy leszoktató hatását, a család, az iskola, a hírközlés, reklám stb. szerepét a szokások kialakításában. Foglaljon állást a fentiekkel kapcsolatban. Ismertesse a

rövid és hosszú távú memória fogalmát. Ismertesse az érzelmi fejlődés hatását az értelmi fejlődésre.

Ismertesse az életmód szerepét az idegrendszeri betegségek kialakulásának (pl. stresszbetegségek) megelőzésében. Ismertesse a fájdalomcsillapítás néhány módját, ezek esetleges veszélyeit. Értelmezze a zsigeri működések kapcsolatát az érzelmi-pszichikus működésekkel, hozza összefüggésbe a pszichoszomatikus betegségek kialakulásával. Ismertesse az agyrázkódás, a migrén, az epilepszia, a stroke (agyvérzés, agyi infarktus) tüneteit. Ismertesse a táplálkozási zavarokat (ortorexia, anorexia, bulímia, izomdisztrófia) és magyarázza kialakulásuk társadalmi és biológiai okait. Ismertessen a testképet befolyásoló társadalmi tényezőket. Magyarázza a tartós stressz egészségre gyakorolt káros hatásait, ismertesse a legális stresszoldás lehetőségeit. Értékelje a mentális egészséget, mint az egészség részét, magyarázza (rendszerszintű megközelítésben is) céljait.

Magyarázza a kémiai és a viselkedési függőségek közös jellegzetességeit és veszélyeit. Érveljen a drogfogyasztás ellen, indokolja a szülő, a család, a környezet felelősségét és lehetőségét megelőzésében.

Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése animációk alapján, a fertőzés, a gyulladás, az allergia kialakulására vonatkozó tudományos cikkek elemzése, a betegségek kialakulásának megelőzésére, csökkentésére irányuló egyéni cselekvési lehetőségek számbavétele. Magyarázza a szervezet védekezési működéseinek lényegét: fizikai-kémiai védelem, mikrobiom szerepe, immunválasz (természetes, adaptív, sejtes, humorális, elsődleges, másodlagos). Ismertesse az antitest, antigén, immunitás fogalmát. Sorolja fel az immunrendszer jellemző sejtjeit (falósejtek, nyiroksejtek). Magyarázza a memóriasejtek szerepét a másodlagos immunválasz kialakításában. Magyarázza meg a gyulladás tüneteit, kialakulásuk okát. Magyarázza az autoimmun betegségek lényegét. Ismertesse a falósejtek szerepét és a genny eredetét. Ismertesse az immunizálás különböző típusait (aktív, passzív, természetes, mesterséges). Ismertessen példát minden típusra. Indokolja a védőoltások célját, ismertessen példákat a Magyarországon kötelező védőoltásokra. Ismertesse az ABO- és az Rh-vércsoportrendszert. Magyarázza az anyai Rh-összeférhetetlenség jelenségét. Indokolja a vérátömlesztés és a véradás jelentőségét. Ismertesse a láz védekezésben betöltött szerepét és a lázcsillapítás módjait. Ismertesse, hogy az allergia az immunrendszer túlérzékenységi reakciója, soroljon fel allergén anyagokat, indokolja az allergiák és a környezetszennyezés közti kapcsolatot. Magyarázza az immunrendszer állapota, a környezeti terhelés és a betegségek kialakulása közti összefüggést. Ismertesse a fertőzések elkerülésének lehetőségeit és a járványok elleni védekezés módjait, indokolja az egyén felelősségét a közösségi védettség kialakításában. Ismertesse a szervátültetésekkel kapcsolatos gyakorlati és etikai problémákat.

--	--

A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek

- Elemezze a gerincvelői keresztmetszetet bemutató rajzolt ábrát vagy szövettani metszeti képet (felépítés és funkció). Készítsen rajzot a gerincvelő keresztmetszetéről, jelölje be főbb részeit (szürke-és fehérállomány, kötegek, szarvak, központi csatorna, gyökerek, gerincvelői idegek). Váltson ki térdreflexet, és magyarázza funkcióját.

- Hideg- és melegpontok vizsgálata az emberi bőrfel-
színen
(páros gyakorlat)
- A bőr 1 cm²-nyi területén elhelyezkedő nyomáspontok vizsgálata (kétpontküszöb-térkép)
- A közel- és távollátás modellezése lencsékkel
- Magyarázzon egyszerű kísérleteket a vakfolt, a színtévesztés, a látásélesség és a térbeli tájékozódás vizsgálatára. Váltson ki pupillareflexet, magyarázza a tapasztaltakat
- A csiga frekvenciafelfogó működésének modellezése

Ért elmezzen kísérletet a hangirány érzékelésének bemutatására. Alapvető reflexműködéseink (pl. térdreflex, pupillareflex) vizsgálata

- Folyamatábra szerkesztése egy konkrét hormonális szabályozás megvalósulásáról
- Bemutató ábrák készítése (poszteren vagy számítógépes animáción) különböző szabályozási folyamatokról (pl: vérnyomás-, testhőmérséklet-, légzés-, vércukorszintszabályozás stb.)
- Kiselőadás, poszter készítése a hormonális megbetegedésekről
- Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése filmek, animációk és/vagy ábrák alapján
- Kiselőadások készítése történelmi és jelenkori világjárványokról, az okok és a megelőzési, védekezési módok feltárása
- Kiselőadások készítése a hazai kötelező védőoltások szerepéről és azok hiánya miatt kialakuló betegségekről

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hormonrendszer működése, térfogat szabályozás, ozmotikus egyensúly, pH-állandóság, puffer, belső elválasztású mirigyek elhelyezkedése és azok hormonjai, női nemi ciklus, fogamzásgátlás, visszacsatolás</p> <p>hormon, hipotalamusz, éhség és jóllakottság és szomjúság központ, peptidhormonok, éhséghormon (ghrelin), jóllakottsághormon (leptin), agyalapi mirigy, hasnyálmirigy, vércukorszint szabályozás, cukorbetegség (1-es és 2-es típusú), mellékvese, pajzsmirigy, óriásnövés (gigantizmus), akromegália, arányos törpenövés, pajzsmirigy túlműködés és alulműködés, strúma</p> <p>idegrendszer, hormonrendszer, idegsejt, sejttest, dendrit, axon, axonvégfácska, érző(szenzoros), gliasejtek, szklerózis multiplex, idegsejt-hálózatok,mozgató (motoros), köztes idegsejt (interneuron), nyugalmi potenciál, akciós potenciál, inger, ingerület, adekvát inger, receptorsejt, receptorfehérjék, receptortípusok: fájdalom-, hő-, kemo- és mechanoreceptorok,</p> <p>(tapintás, nyomás, ínorsó, izomorsó, szőrsejt),receptormolekula, receptorsejt, egynyúlványú, álegynyúlványú, kétnyúlványú, soknyúlványú idegsejt, helyi potenciál, ioncsatorna típusok (ligandfüggő, feszültségfüggő, szívárgási), küszöbpotenciál, ingerküszöb, analóg jel, digitális jel, depolarizáció, repolarizáció, frekvencia, hiperpolarizáció, hipopolarizáció ,érző pálya, szaglóhám, ízlelőbimbó, érzékelés, észlelés, érzécsalódás, szinapszis (serkentő, gátló), drog, tolerancia, addikció (függőség), abúzus , ingerületátvivő anyag, elektromos és kémiai szinapszis, preszinaptikus és posztzinaptikus sejt, szinaptikus rés, Ca²⁺ -jel, exocitózis, központi, környéki idegrendszer, ideg, dúc, pálya, mag, szürke- és fehérállomány, kötegek, szarvak, le- és felszálló pályák, csigolyaközi dúc, mozgató, érző és interneuron, 31 pár kevert gerincvelői ideg, agytörzs /nyúltvelő, híd, középagy/, agytörzsi hálózatos állomány, limbikus rendszer, hippokampusz, köztiagy /talamusz, hipotalamusz/, kisagy, nagyagy, kérgestest, nagyagy lebenyei, agykéreg, a testi (szomatikus), vegetatív idegrendszer, hipotalamusz, , gerincvelő, szimpatikus hatás, paraszimpatikus hatás, reflexív, reflexkör, szomatikus reflex, vegetatív reflex, agyhártya, agygerincvelői folyadék, piramispálya, mozgáskoordináció, kéreg alatti magvak, extrapiramidális pálya, mechanikai és hőérzékelés, reflex, látás, szemgödör, szemöldök, szempilla, szemhéj, kötőhártya, könnymirigy, könnycsatorna, szemgolyó, ínhártya, szaruhártya, szemcsarnok, csarnokvíz, szemlencse, lencsefüggesztő rostok,</p>
---------------------------------------	---

sugártest, sugárizom, érhártya, ideghártya, üvegtest, látóideg, szemmozgató izmok, pupilla-reflex, akkomodációs reakció, szemhéjzáró-reflex szemhibák és -betegségek; rodopszin, retinal, jelátviteli folyamat, csapok, pálcikák, bipoláris neuronok, dúcsejtek, látóideg, látóidegkeresztződés, látópálya, talamusz, látókéreg, dioptria, leképezési törvény, redukált szemmodell, hallás; fülkagyló, külső, közép és belső fül, hallójárat, fülzsír, dobhártya, hallócsontocskák (kalapács, üllő, kengyel), tömlőcske és zsákocskák, három félkörös ívjárat, csiga, ovális ablak, kerek ablak, a belső fül folyadékterei,

	<p>mechanoreceptorok, szőrsejtek, halló-és egyensúlyozó-ideg, Corti-szerv, hallóközpont, beszédértő központ, egyensúlyozás,</p> <p>motiváció, érzékelés, észlelés, , stresszbetegségek, stresszoldás, pszichoszomatikus betegségek, agyrázkódás, migrén, epilepszia, stroke (agyvérzés, agyi infarktus), táplálkozási zavarok, testkép, mentális egészség, Alzheimerkór, Parkinson-kór, dopamin, szomatotópia,</p>
--	--

Tematikai egység	9. Az ember szervezete és egészsége	Órakeret
	A lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése	2 óra
Előzetes tudás	Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme. Sejtbiológia: a sejt felépítése és működése.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; – ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozások szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – ismer és alkalmaz az egészségi állapot jelzésében, a betegségek felismerésében vagy egészségügyi vészhelyzetek kezelésében segítséget nyújtó mobiltelefonos applikációkat. – a biológiai működések alapján magyarázza a stressz fogalmát, felismeri a tartós stressz egészségre gyakorolt káros hatásait, igyekszik azt elkerülni, csökkenteni; – ismeri a gondolkodási folyamatokat és az érzelmi és motivációs működéseket meghatározó tényezőket, értékeli az érzelmi és az értelmi fejlődés kapcsolatát; – ismeri a mentális egészség jellemzőit, megérti annak feltételeit, ezek alapján megtervezi az egészségmegőrző magatartásához szükséges életviteli elemeket; – megérti az idegsejtek közötti jelátviteli folyamatokat, és kapcsolatba hozza azokat a tanulás és emlékezés folyamataival, a drogok hatásmechanizmusával; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – az agy felépítése és funkciója alapján magyarázza az információk feldolgozásával, a tanulással összefüggő folyamatokat, értékeli a tanulási képesség jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából; – biológiai folyamatok alapján magyarázza a függőség kialakulását, felismeri a függőségekre vezető tényezőket, ezek kockázatait és következményeit.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Az emberi viselkedés biológiai gyökereinek és emberi sajátosságainak elemzése az állatok viselkedésével történő összehasonlítás és az evolúciós megközelítés alapján</p> <p>A stresszhatás mértékétől és időtartamától függő élettani, viselkedésszerű változások (vészreakció, szimpatikus túlsúly) felismerése és megkülönböztetése, a legális stresszoldás melletti érvelés</p> <p>A gondolkodás folyamatát meghatározó tényezők bemutatása egy konkrét esetre (probléma megoldására) alkalmazva</p> <p>A mentális egészséget is figyelembe vevő (saját, családtag, barát) egészségmegőrző program megtervezése, bemutatása, mobiltelefonos applikációk felhasználása</p> <p>A drogok és más függőségek okozta hatások jeleinek és mechanizmusainak értelmezése</p> <p>Az idegsejt ingerelhetőségének magyarázása, fő funkcióinak értelmezése (információfelvétel, -feldolgozás, -továbbítás, -átadás), kapcsolata a tanulási és emlékezési folyamatokkal</p> <p>Az idegsejtek hálózatokba szerveződésének megértése, a magasabb rendű működésekben játszott szerepük értékelése</p> <p>Esettanulmányok, mobiltelefonos applikációk, képek alapján annak megértése, hogy a halántéklebenynek a memória kialakításában, a homloklebenynek (neokortex) a kognitív funkciókban van kiemelkedő szerepe</p> <p>A tanulás biológiai funkcióinak bemutatása, az eltérő tanulási képesség lehetséges okainak és formáinak feltérképezése, a következmények megvitatása</p> <p>A függőségek összekapcsolása biológiai tényezőkkel (genetikai hajlamok, egyes agyterületek szinapszisainak megváltozása), a függőségekben eredő kockázatok, következmények felismerése esettanulmányok alapján</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális kommunikáció.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a csoportos agresszió példái.</p> <p><i>Fizika:</i> hang, ultrahang.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Konrad Lorenz és Pavlov állatkísérleteinek bemutatása beszámolók vagy filmek alapján – Az ember öröklött és tanult viselkedési elemeit bemutató példák gyűjtése, megbeszélése – A természetben vagy állatkertben megfigyelhető faj viselkedésében látható mintázatok (idő, tér és cselekvés) számítógépes elemzése, dokumentálása – Drogok hatásmechanizmusát bemutató animációk elemzése – Idegsejtek, idegi hálózatok működését és a drogok hatását bemutató tudományos ismeretterjesztő előadások, filmek megtekintése, közös megbeszélés – Esettanulmányok elemzése az eltérő tanulási képességek lehetséges okairól

Kulcsfogalmak/ fogalmak	öröklött és tanult viselkedési elemek, agresszió, altruizmus, stressz, gondolkodás, agykéreg, szinapszis, idegsejthálózat, mentálhigiéné, motiváció, tanulás, emlékezés, érzelmek, drog, függőség, figyelem, emlékezés, képzelet, gondolkodás, tanulás, öröklött emberi magatartásformák, tanult emberi magatartásformák, beszéd, megerősítés, rövid és hosszú távú memória, érzelmi fejlődés, evolúciós pszichológia
--------------------------------	---

Tematikai egység	10. Öröklődés és evolúció Egyedszintű öröklődés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az öröklődés molekuláris alapjai.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozások szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – érti az örökítőanyagban tárolt információ és a kifejeződő tulajdonságok közötti összefüggést, megkülönbözteti a genotípust és a fenotípust, a fenom-genom összefüggéseket konkrét esetek magyarázatában alkalmazza; – megérti a genetikai információ nemzedékek közötti átadásának törvényszerűségeit, ezeket konkrét esetek elemzésében alkalmazza. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – Elemezze Mendel kutatási módszerét (kísérletek, hipotézisek felállítás, statisztikai megközelítés), hozza kapcsolatba az eredményeit és a levont következtetéseket (Mendel szabályok). Értelmezze a haploid, diploid, homozigóta és heterozigóta, genotípus és fenotípus fogalmakat. Ismertesse az öröklésmentek alaptípusait (dominánsrecesszív, intermedier/nem teljes dominancia és kodomináns). Soroljon fel ember esetében dominánsan, illetve recesszíven öröklődő jellegeket. Magyarozza a tesztelő keresztezésből levonható következtetéseket. Elemezzen genetikailag családfákat: monogénes autoszomális recesszív (AR), az autoszomális domináns (AD), az X-hez kötött recesszív (XR), az X-hez kötött domináns (XD) jellegek megállapítása, jellemzése. Vezesse le a dominanciaviszonyok ismeretében egy egygénes enzimbetegség, az Rh- és ABO-vércsoportok öröklődését. Értelmezze és elemezze az ivari kromoszómákhoz kötött öröklést a vérzékenység és a szintévesztés példáján. Magyarozza az ivarsejtek szerepét az ivar meghatározásában. Ismertesse a génkapcsoltság tényét, magyarázatát (azonos kromoszóma). Magyarozza a fenom és a személyre szabott gyógyászat kapcsolatát. – A gének, a DNS és a kromoszómák (testi és ivari) kapcsolatának megértése, a gének és a tulajdonságok kapcsolatának sokoldalú elemzése – A környezet fenotípusra gyakorolt hatásának megértése, példákkal való igazolása – A genom és a fenom kapcsolatának megértése (hogyan, hányféleképpen jöhet létre a fenotípus) – A fenotípus-elemzésben rejlő lehetőségek feltérképezése (miért és hogyan idéz elő elváltozásokat a genetikai és a környezeti tényezők egymásra hatása) – Ismerjen fel öröklődő mennyiségi tulajdonságokat és hajlamokat az élővilágban és az emberi öröklésben. Hasonlítsa össze a mennyiségi 	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Matematika:</i> a valószínűség-számítás és a statisztika alapjai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A vérzékenység öröklődése az európai királyi családokban. Roknházasság a fáraók dinasztiáiban.</p>
<p>jellegeket és a minőségi jellegeket kialakító gének hatásait (sok gén, jelentős környezeti hatás).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az egyénre szabott gyógyítási lehetőségek céljának, jelenlegi alkalmazásainak és jövőbeli lehetőségeinek megismerése, értékelése 	

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mendel kísérleteinek módszertani és tudományos technikai szempontokból való áttekintése, bemutató összeállítás – Mutassa be az öröklődés alaptörvényeit kapott növényminták (pl. borsószemek száma és jellegei) elemzése alapján. – Kapcsolt öröklődésekkel, génkölcsonhatásokkal kapcsolatos példa megbeszélése – Genetikai tanácsadási szituációk, esetleírások, családfák értelmezése humán genetikai betegségek/jellegek esetében – Tanulóknak szóló, genetikával foglalkozó online oldalak animációinak, ábra anyagának áttekintése, a leírtak, láttak értelmezése – Humán genetikai vizsgálatokat (tesztelést) leíró és magyarázó weboldalak felkeresése, az olvasottak értelmezése – Véletlenszerű genetikai változást (sodródást) bemutató szimulációk játékok tanulmányozása (tervezése), következtetések levonása
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>haploid, diploid, homozigóta, heterozigóta, genotípus, fenotípus, kapcsoltság, fenom, Mendel kutatási módszere, Mendel-szabályok öröklésmenetek, eltérések a Mendel szabályoktól, genetikai modell-szervezet, letális allél, géntérképezés, génkölcsonhatás testi kromoszóma (autoszóma), ivari kromoszómához kötött öröklődés, tesztelő keresztezés, családfa-elemzés, ivarsejtek szerepe, gén, allél, domináns, recesszív, öröklésmenet, genom, személyre szabott gyógyítás</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>11. A biotechnológia módszerei és alkalmazása</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sejtek felépítése és működése. Sejtbiológia</p>	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusán és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világgépünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét; – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – érti a biológia molekuláris szintű vizsgálati módszereinek elméleti alapjait és felhasználási lehetőségeit, ezek eredményeit konkrét kísérleti leírásokban értelmezi; – ismeri a bioinformatika fogalmát, érti a felhasználási lehetőségeit és értékeli a biológiai kutatásokból származó nagymennyiségű adat feldolgozásának jelentőségét;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – megérti a különféle biotechnológiai eljárások célját és módszertani alapjait, a róluk folyó vitában több szempontú, tudományos tényekre alapozott véleményt formál; – megérti a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeli a bioinformatika, az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét; – tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot. – ismeri az örökítőanyag bázissorrendjének vagy bázisainak megváltozásához vezető folyamatokat, konkrét esetekben azonosítja ezek következményeit; – az örökítőanyag felépítéséről és működéséről alkotott tudását összefüggésbe hozza a géntechnológia, a génszerkesztés céljával és módszertani alapjaival, tényekre alapozottan, kritikai szemlélettel elemzi a genetikai módosítások vélt vagy valós előnyeit és kockázatait; – felismeri a kapcsolatot az életmód és a gének kifejeződése között, érti, hogy a sejt és az egész szervezet jellemzőinek kialakításában és fenntartásában kiemelt szerepe van a környezet általi génaktivitásváltozásoknak.
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>A DNS bázissorrendje, a fehérje aminosavsorrendje, térszerkezete és biológiai funkciója, valamint a tapasztalható jelleg közötti összefüggés példaszzerű bemutatása.</p> <p>Ismertesse ábra alapján a sejten belüli információáramlás főbb lépéseit: a DNS megkettőződés folyamata, a DNS-mRNS átírása és az mRNS információtartalmának lefordítása aminosavsorrendre. Használja a kodonszótárt. Ismertesse az általános összefüggést a DNS, a fehérje aminosavsorrendje, térszerkezete és biológiai funkciója, valamint a tapasztalható jelleg között. Ismertesse és alkalmazza a gén, az allél, a genetikai kód, a kromoszóma, homológ kromoszóma, a rekombináció fogalmakat.</p> <p>A mutációk és a betegségek (anyagcsere-zavarok, daganatos betegségek) összefüggéseinek felismerése, konkrét példa elemzése</p> <p>A szerzett tulajdonságok örökölhetősége, epigenetikai hatások értelmezése: az életmóddal (táplálkozás, mozgás, dohányzás) és más környezeti hatásokkal (pl. stressz) módosítható genetikai információ (pl. miért nem mindegy, hogy valamely tulajdonság az apai vagy anyai gén által kódolt)</p> <p>A DNS-bázissorrend megállapítás jelentőségének felismerése, a DNSchip, a genetikai ujjlenyomat módszerének bemutatása, a gyakorlati alkalmazások példáinak áttekintése és értékelése</p> <p>A géntechnológiák céljának és eljárásainak megismerése, a rekombináns DNS, a génszerkesztés, a klónozás biológiai alapjainak és gyakorlati felhasználásának (pl. igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok) bemutatása</p> <p>Értelmezze a klón fogalmát. Ismertessen példákat a genetikai technológia alkalmazására (inzulintermeltetés, génátvitel haszonnövénybe, klónozott fajták a mezőgazdaságban, génterápia, GMO, vakcinák előállítás, igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok). Ismerjen a géntechnológia mellett és ellen szóló érveket.</p> <p>A géntechnológia orvostudományban, gyógyszeriparban, növénytermesztésben, állattenyésztésben, élelmiszeriparban való</p>	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Matematika:</i> a valószínűség-számítás és a statisztika alapjai.</p> <p><i>Történelem:</i> A vérzékenység öröklődése az európai királyi családokban. Rokonzásosság a fáraók dinasztiáiban. A kommunista diktatúra ideológiai alapú tudományirányítása (Micsurin).</p> <p><i>Informatika:</i> az információátvitel és -előhívás módjai.</p> <p><i>Etika:</i> a tudományos eredmények alkalmazásával kapcsolatos kérdések.</p>
<p>alkalmazásának példákkal történő bemutatása (humán genom projekt, génterápia, genetikailag megváltoztatott élőlények)</p> <p>A bioinformatika céljának, alkalmazási lehetőségeinek és jövőbeli jelentőségének megértése (pl. evolúciós leszármazási kapcsolatok keresése adatbázisok alapján, kapcsoltság elemzése egyes betegségek és gének összefüggésének vizsgálatához, jelátviteli hálózatok modellezése)</p> <p>A bioetika kialakulására vezető okok és a főbb alkalmazási területek áttekintése, bioetika alapelvein alapuló érvelés (pl. a genetikai kutatások előnyei és kockázatai, az állatkísérletek kérdései, transzplantáció és biorobotika, a jövőbeli hatások előrejelzése)</p> <p>Értelmezze a következő fogalmakat bioetikai aspektusból: emberi méltóság, élet tisztelete, fogyatékoság, orvosi etika, biotechnológia, állatkísérletek, transzplantáció, biomimetika (bionika), fenntarthatóság. Lásza</p>	

<p>a genetikai tanácsadás lehetőségeit, alkosson véleményt szerepéről. Ismertesse a humángenetika sajátos vizsgálati módszereit, a módszerek korlátait (családfelemzés, magzati diagnosztika), etikai megfontolásait.</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Tanulóknak szóló, epigenetikával foglalkozó online oldalak animációinak, video- és ábraanyagainak áttekintése, a látottak értelmezése</p> <p>A növényi géntechnológia néhány ismert alkalmazási példájának (pl. Bt-toxin bevitel, aranyrizs, érésgátlás, stressztűrő fajták stb.) bemutatása, az előnyök és kockázatok kritikai elemzése</p> <p>A génmódosított haszonnövényekkel és -állatokkal kapcsolatos érvelés</p> <p>DNS kimutatása egyszerű vizsgálattal (pl. banánból)</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>mutáció, mutagén, spontán mutáció, karcinogén, gén-, kromoszóma-és genommutációk, szerkezeti és számbeli kromoszómamutációk, sarlósejtes vérszegénység, albinizmus, fenilketonúria, epigenetikai hatás, géntechnológia, klónozás, klón, GMO, génmódosítás, génterápia, humán genom projekt, házasítás, humán genom projekt, DNS-bázissorrendjének megállapítása, DNS-chip módszer, genetikai ujjlenyomat, rekombináns DNS technológia, vektor, gazdasejt, endonukleáz, génszerkesztés, igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok, génmódosítás, géndiagnosztika, bioinformatika, bioetika, emberi méltóság, élet tisztelete, fogyatékoság, orvosi etika, biotechnológia, állatkísérletek, transzplantáció, biomimetika (bionika), fenntarthatóság, magzati diagnosztika, genetikai tanácsadás</p>

Tematikai egység	12. Az élet eredete és feltételei	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben, baktériumok, sejt, evolúció	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket; – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;
	<ul style="list-style-type: none"> – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – ki tudja fejteni, hogy a sejt az élő szervezetek szerkezeti és működési egysége. – megkülönbözteti a valódi és az ősbaktérium fogalmát, tudja, hogy ezek az élővilág két külön rendszertani csoportjába tartoznak, érti és tényekkel igazolja az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességét; – biológiai és csillagászati tények alapján mérlegeli a földön kívüli élet valószínűsíthető feltételeit és lehetőségeit.
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Az élő állapot és kialakulásának magyarázása életkritériumok, a baktériumok sejtszerkezete alapján – Az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességének példákkal való igazolása – Hasonlítsa össze ábrák alapján az emberszabású majmok és az ember vonásait. – Indokolja, hogy az ember evolúciója során kialakult nagyraszok értékükben nem különböznek; a biológiai és kulturális örökség az emberiség közös kincse. 	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Földrajz:</i> kozmológia, földtörténeti korok, állat- és növényföldrajzi ismeretek.</p> <p><i>Fizika:</i> az univerzum kialakulása, csillagfejlődés.</p> <p><i>Kémia:</i> izotópok, radioaktivitás.</p> <p><i>Etika:</i> az élet keletkezésével kapcsolatos kérdések.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az élet kialakulására vonatkozó néhány elmélet összevetése vita során, önálló (tudományos érvekkel alátámasztott) vélemény megfogalmazása – A sejtek kialakulása az ősóceánban – videó megtekintése, közös értelmezés – Az ősbaktériumok egy-egy jellegzetes csoportját és élőhelyét bemutató kiselőadás készítése (pl. Yellowstone parki hőforrások baktériumai, Holt-tengeri sókedvelő baktériumok, mélytengeri kénalapú életformák)

Kulcsfogalmak/ fogalmak	fizikai és kémiai evolúció, a földi élet lehetősége, abiogenezis, Miller kísérlete, őslégkör, ősóceán, anaerob anyagcsere, cianobaktérium, UV-sugárzás és ózonpajzs, ősbaktérium,

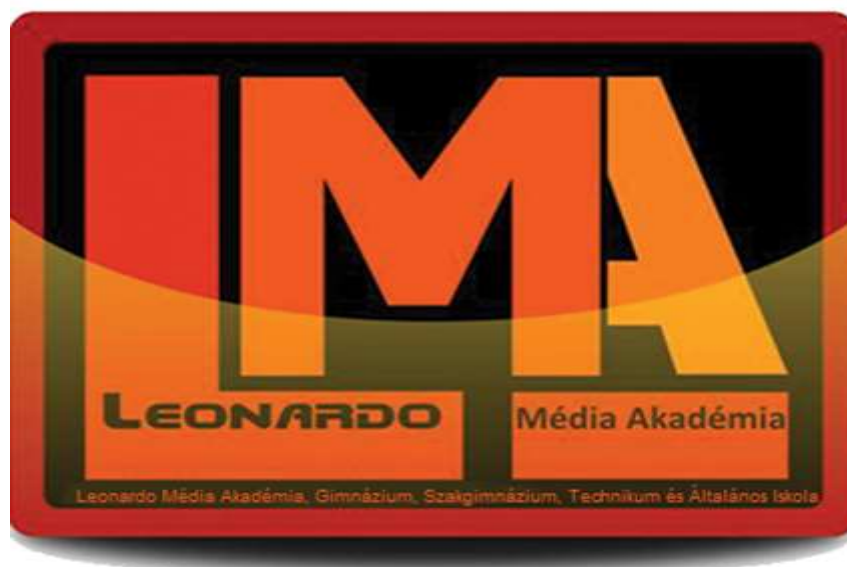
Tematikai egység	13. A biológiai evolúció	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Állattan és növénytan, genetika, sejtbiológia	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; – ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza; – megérti a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeli a bioinformatika, az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét; – példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világgépünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét; – érti és elfogadja, hogy a mai emberek egy fajhoz tartoznak, és a kialakult nagyraszok értékükben nem különböznek, biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse; <p>példákkal mutatja be az élővilág főbb csoportjainak evolúciós újtásait, magyarázza, hogy ezek hogyan segítették elő az adott élőlénycsoport elterjedését.</p> <p>megérti a természetes változatosság szerveződését, az evolúciós változások eredetét és elterjedését magyarázó elemi folyamatokat, felismer és magyaráz mikro- és makroszintű evolúciós jelenségeket; példákkal igazolja, hogy a szelekció a különböző szerveződési szinteken értelmezhető tulajdonságokon keresztül egyidejűleg hat; morfológiai, molekuláris biológiai adatok alapján egyszerű származástani kapcsolatokat elemez, törzsfát készít;</p> <p>ismeri az evolúció befolyásolásának lehetséges módjait (például mesterséges szelekció, fajtanemesítés, géntechnológia), értékeli ezek előnyeit és esetleges hátrányait.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – A természetes változatosság példáinak bemutatása a DNS-szinttől az egyedszintű különbségekig – A genotípus és a fenotípus kapcsolata bonyolultságának (ritkán egyszerű 1:1 leképezésű) megértése – A fajok viszonylagos genetikai állandóságának magyarázása – animációk segítségével – Példák bemutatása a fajok genetikai változatosságának eredetére Ismertesse Darwin evolúciós elméletét, az elméletet megalapozó megfigyeléseket és következtetéseket, az elméletet alátámasztó fontosabb érveket. Darwin evolúciós elméletét alátámasztó fontosabb érvek ismerete (pl. elterjedési területek, csökevényes szervek, homológiák) – Érveljen az élőlények változatosságának fontossága mellett, ismertesse a változatosságot létrehozó és elterjesztő, valamint az azt csökkentő evolúciós folyamatokat. – Magyarozza a populáció nagyságának természetvédelmi jelentőségét. Az evolúciós változások egyszerű modelljében a változatosság eredetének (mutáció, rekombináció) és terjedésének (szelekció, sodródás, génáramlás) felismerése példák alapján, a folyamatok adaptív, nem adaptív jellegének ismertetése – Példák bemutatása makroevolúciós (faji szint feletti) változásokra: evolúciós újdonságok, kihalások, adaptív radiáció 	<p><i>Informatika:</i> információtárolás és előhívás, a biológiai jelenségek informatikai megközelítése, számítógépes modellek.</p> <p><i>Matematika:</i> valószínűség, gyakoriság, eloszlás, másodfokú egyenlet, sorozatok.</p> <p><i>Etika:</i> bioetika</p> <p><i>Földrajz:</i> kozmológia, földtörténeti korok, állat- és növényföldrajzi ismeretek.</p> <p><i>Fizika:</i> az univerzum kialakulása.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezzen egyszerű evolúciós (filogenetikai) fát. Értelmezze a homológia és az analógia fogalmát, a konvergens és divergens fejlődést, tudjon példaként ilyen fejlődésű szerveket, élőlényeket bemutatni. Említeni példákat az evolúció közvetlen bizonyítékaira (zárvány, kövületek, lenyomat, lerakódás). – Értelmezze az élő kövület fogalmát, hozzon rá példát. – Annak megértése, hogy az evolúció általános rendezőelv a természettudományokban <p>Internetes források alapján annak bemutatása, hogy a szelekció egysege nemcsak gén lehet, hanem gének közössége (egyed), egyedek közössége (populáció), populációk csoportja (metapopuláció), életközösségek (ökoszisztéma) is</p> <p>Az evolúció lehetséges mechanizmusainak (pl. mutáció – szelekció és együttműködés – szelekció) bemutatása, a vitatott kérdések elemzése esettanulmányok alapján (pl. kihalási hullámok, emergencia, hiányzó láncszemek problémája)</p> <p>Egyszerű biológiai adatbázisok, bioinformatikai programok használata származástani kapcsolatok elemzéséhez, törzsfa készítéséhez</p>	<p><i>Kémia:</i> izotópok, radioaktivitás.</p>

<p>Példák bemutatása internetes források segítségével: hogyan befolyásolta az ember eddig is az evolúciót (mesterséges szelekció, fajtanemesítés, géntechnológia), ezek előnyeinek és esetleges hátrányainak értékelése</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Prezentáció készítése egy önállóan választott populáció természetes szelekciójáról – A természetes szelekció modellezése, szimulációkon történő tanulmányozása – Különböző fajok (pl. nyírfaaraszoló) fenotípusos variabilitásának összehasonlítása, adatok gyűjtése, grafikonon történő megjelenítése és elemzése – Önállóan gyűjtött példák bemutatása a mesterséges szelekció folyamatáról (pl. egy faj házasítása, kutyaajták kialakítása stb.), összehasonlítása a természetes szelekció folyamatával – A fajképződés különféle folyamatait (pl. földrajzi izoláció, adaptív radiáció) konkrét példák alapján elemző feladatok gyakorlása – Poszter készítése a galápagosi pintyek csőrtípusairól, a sokféleség okainak feltárása, magyarázatok megadása – Különböző törzsfák értelmezése vagy készítése biológiai adatbázisok és szerkesztőprogramok segítségével

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>ideális populáció, reális populáció, evolúció, evolúció jellemzői, horizontális génátadás, evolúciós változások mechanizmusai, mikroevolúció, makroevolúció, alapító hatás, kihálási küszöb, születési és halálzási ráta, populációsűrűség, beltenyészet, koevolúció, többszintű evolúció génáramlás, sodródás, törzsfa, Darwin evolúciós elmélete, rátermettségek, alkalmazkodás, szelekció (természetes, mesterséges, irányító, stabilizáló, szétválasztó), adaptív és nem adaptív evolúció, evolúciós fa, homológia, analógia, konvergens és divergens fejlődés, fajképződés, beltenyésztés, nem véletlenszerű párválasztás, evolúció közvetlen bizonyítékai, élő kővület, nagyrosszok, Homo nemzetség evolúciójának főbb lépései</p>
---------------------------------------	---

HELYI TANTERV

BIOLÓGIA

Emelt óraszámú felkészítő

11–12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Célok, fejlesztési követelmények

A gimnáziumban az alapórán megszerzett ismeretek kiegészítése, az elsajátított ismeretek gyakorlati vonatkozásainak kiemelése, valamint a sikeres emelt szintű érettségi vizsgához szükséges készségek megszerzése a fő feladata a felkészítő foglalkozásnak.

A nevelés-oktatás alapvető értékeinek közvetítése és az emberkép formálása a tantárgy kiemelt feladata. Erre jó lehetőséget biztosít az a tartalmi és készségfejlesztési kapcsolódás, ami a biológia és a testi-lelki egészségre nevelés, az önismeret, emberismeret, valamint a fenntarthatóság pedagógiája között fennáll. A korábbi évek tanulmányai után a tanulók részletesebben és elmélyültebben foglalkozhatnak az életjelenségek megértésével, az élőlények sokféleségével és az életközösségek működésével. Az emberi szervezetről szerzett ismeretek fejlesztik a tanulók testképét és önismeretét, hozzájárulnak az egészséges életvitel értékének felismeréséhez, az ezt segítő attitűdök és szokások kialakításához. Az életközösségek vizsgálata, folyamataik azonosítása összekötheti a múlt adatait a jelenben észlelhető változásokkal, amelyből előrejelzés tehető a várható jövővel kapcsolatban is. A fenntarthatóságot a biológiai rendszerekre vonatkoztatva vizsgálják a tanulók, összefüggéseket keresnek az emberi tevékenységgel, a gazdaság és társadalom működésével is. A tartalmi tudás építése kiegészül a természettudományos vizsgálati és gondolkodási módszerek elsajátításával, amely a mindennapi életben felmerülő problémák vizsgálatában is alkalmazható. A tudomány természetének és működésének megértése és begyakorlása aktív tanulási módszerekkel történik, amely a tanulók együttműködésére és kommunikációjára alapozódik. Az interaktív tanulás megnyitja a problémaazonosítástól a vizsgálatokon át a magyarázat kereséséig vezető megismerési utat, amelyen többféle nyomtatott és elektronikus információforrás felhasználásával, megfelelő támogatással, de önállóan, az egyéni érdeklődés és tanulási szükségletek figyelembevételével haladhatnak a tanulók. A mindenki által megszerezhető és alkalmazható természettudományos műveltség fejlesztése mellett fontos, hogy különféle tanulói utak nyíljanak az életpálya-építés, a szakirányú továbbtanulás felé is. Ezt szolgálhatja az MTMI (a matematika, a természettudományos, a műszaki és az informatikai) alapismeretek beépítése a biológiatanulás folyamatába. A problémamegoldás, kreativitás és innovatív gondolkodás fejlesztésének feltétele a tanulók érdeklődésének fenntartása, az önálló ismeretszerzés képességének erősítése.

A biológia tanulásának célja:

6. ismerje a biológiai kutatások célját és módszereit: hipotézisalkotás, megfigyelés, kísérlet-tervezés és kivitelezés, adatelemzés és következtetés;
7. elemezzen megvalósult kutatásokat, kísérlet leírásokat, végezzen el egyszerűbb biológiai kísérleteket;
8. biológiai problémák vizsgálata során alkalmazza a következtetés, a korrelatív, analógiás, statisztikus és rendszerszintű gondolkodás műveleteit, fejlessze és alkalmazza mérlegelő gondolkodását, kreativitását;

9. konkrét példák alapján ismerje meg az élettudományok különböző alkalmazási lehetőségeit, alkosson tényekre alapozott véleményt ezek társadalmi, etikai, gazdasági, technológiai és környezeti következményeiről;
10. tudjon biológiai vonatkozású információkat keresni, azok hitelességének, használhatóságának elemzéséhez széleskörűen tájékozódjon könyvtári és egyéb adatbázisok, nyomtatott és digitális források segítségével; 6. ismerje fel az élőlények sokféleségét, lássa, hogy közös leszármazás alapján hogyan sorolhatók csoportokba;
12. ismerje, és konkrét biológiai problémák magyarázatában alkalmazza az evolúció elméletét;
13. érdeklődjön az élő természet megismerése iránt, szerezzen személyes élményeket a természetben, igyekezzon ezeket alkotó módon kifejezni;
14. vizsgáljon a környezetében előforduló életközösségeket, tapasztalatait használja fel a felépítésük és működésük megértésére, fogalmazzon meg javaslatot a védelmükre;
15. legyen tájékozott a természetvédelem fontosságával, módszereivel és törvényi szabályozásával kapcsolatban;
16. értelmezze átfogóan, a természet, a társadalom és a gazdaság területére kiterjedően a fenntarthatóság fogalmát, ismerje a fenntarthatóság gondolatára vezető tudományos tényeket, modelleket; 12. ismerje fel a földi életközösségek jövőjéért viselt felelősségét, a személyes cselekvés lehetőségét;

KOMPETENCIÁK

A vizsgázó legyen képes induktív (egyedi tényekből az általános törvényszerűségekre) és deduktív (az általános törvényszerűségekből az egyedi esetre) következtetésre. Mutasson jártasságot az analógiás gondolkodásban (ismerjen fel hasonlóságot egy már ismert helyzet vagy jelenség és az adott új, ismeretlen helyzet között), a valószínűségi és korrelatív gondolkodásban (a múltbeli események alapján következtessen a jövőbeli események valószínűségére, végezzen kockázatbecslést, ismerjen rizikófaktorokat) és az etikai gondolkodásban (döntések lehetséges következményeinek mérlegelésében). Legyen képes osztályozásra (jellemzők alapján hierarchikus csoportokba sorolásra) és a sorképzésre (relációk kezelésére). Rendelkezzen kombinatív képességekkel: legyen képes megadott elemekből, adott feltételek mellett kombinációk létrehozására és vizsgálatára. Legyen jártas az arányossági gondolkodásban (vizsgálja két mennyiség együttes változását: egyenes és fordított arányosság, telítési görbék), alakítson át különböző adatmegjelenítési formákat egymásba (adatokat táblázattá, táblázatokat grafikonokká). Legyen képes változók vizsgálatára (függő és független változók felismerése, elkülönítése, a változók közötti kapcsolatok szisztematikus vizsgálata, kontrollja). Legyen jártas adatok, ábrák kiegészítésében, adatsorok, ábrák (köztük diagramok, grafikonok) elemzésében és felhasználásában. Legyen képes modellekben való gondolkodásra, modellek értelmezésére, az analógiák azonosítására. Ismerjen fel problémákat, kereszen megoldást rájuk: találja meg a célhoz vezető nem ismert megoldási utat valós, életszerű helyzetekben. Használja az integrált gondolkodást: alkalmazza az egyik szaktudomány tar-

talmi elemeit egy másik szaktudomány területén. Használja a szaknyelvet, legyen képes fogalmakat definiálni (a követelményrendszer szerint). Legyen jártas a lényegkiemelésben (ismerje fel, figyelje meg és rögzítse a vizsgálat szempontjából fontos jellemzőket), kapcsolja össze a struktúrákat és funkciókat (következtessen mintázatból annak szerepére). Alkalmazza alapvető matematikai ismereteit, különösen első- és másodfokú egyenletek felírása és megoldása szöveges feladat alapján, grafikonok meredekség-számítása terén. Legyen képes megfigyelések, leírások (dokumentáció) összehasonlítására, egyszerű kísérletek, mérések tervezésére, végrehajtására és eredményeik értelmezésére (a kísérlet jellemzőinek ismerete, kontrollok szerepe). Legyen képes hipotézisek, elméletek, modellek, törvények megfogalmazására, vizsgálatára, továbbá téves információk azonosítására. Ismerje és alkalmazza a természettudományos érvelés alapelveit (feltevés megfogalmazása, információk forrásainak felkutatása, jelölése, megbízhatóságuk értékelése, érvek és ellenérvek felsorakoztatása, bizonyítékok elemzése, következtetés levonása). Alkalmazza a mérlegelő gondolkodást (értékelés, döntések megalapozása, magyarázatok megalkotása bizonyítékok, érvek, ellenérvek alapján), elemezzon és használjon fel adatokat bizonyítéknak, cáfolatnak, érveknek. Alkalmazza a természettudományi megismeréssel kapcsolatos ismereteket összetett élethelyzetekben.

11.évfolyam

A tantárgy heti óraszám: 2

A tantárgy éves óraszám: 72

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. A biológia tudománya	2
2. Nem sejtes rendszerek	3
3. Sejtes rendszerek	2
4. Eukarióták: Egysejtű szerveződés	2
5. Többsejtű eukarióták: A gombák, növények, állatok elkülönülése	3
6. A növények szövetei	4
7. A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából	3
8. A növények szervei	4
9. Az állatok szövetei	3
10. Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából, szaporodás, egyedfejlődés	4

11. Viselkedés, viselkedésbeli kölcsönhatások	4
12. Populáció	3
13. Életközösségek (élőhelytípusok)	3
14. Bioszféra	3
15. Ökoszisztéma	3
16. Környezet- és természetvédelem	3
17. Fenntarthatóság	3
18. Fizikai, kémiai alapismeretek	4
19. Szervetlen és szerves alkotóelemek	6
20. Az anyagcsere folyamatai	6
21. Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)	4
Összesen	72

Tematikai egység	1. A biológia tudománya	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Fénymikroszkóp használata. Kísérletek tervezése, elemzése.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazza a rendszerszemléletű gondolkodást a biológiai folyamatok megértésében. – Alkalmazza a rendszerezés alapelveit az élőlények csoportosítása és meghatározása során. – Alkalmazza a valószínűség és előrejelzés összefüggését biológiai vizsgálatokban. – Egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a biológiai kutatások alapvető céljait, főbb területeit, – Érveljen az élet megértésében, az élővilág megismerésében és megóvásában játszott szerepe mellett. – Különböztesse meg a hétköznapi és tudományos megismerés jellemzőit. – Soroljon be megadott biológiai struktúrákat vagy jellemzőket szerveződési szintekhez: sejt alatti, sejtszintű, egyed alatti és egyed feletti, szövet, szerv, szervrendszer, egyed, populáció, társulás, (makro)biom, bioszféra. – Hasonlítsa össze az életkritériumokat és az evolúció kritériumait. – Fogalmazza meg az élő rendszerek jellemzőit (elhatárolódás, belső egység, anyagcsere, homeosztázis, ingerlékenység, kódolt információhordozás és átadás, szabályozás, vezérlés, növekedés, fejlődés, szaporodás, öröklődés és öröklődő változékonyság, evolúció, halandóság). – Indokolja, hogy a magasabb szerveződési szintek működései magukba foglalják az alacsonyabb szintűekét, de azokból nem vezethetők le (emergencia). 	<p><i>Kémia:</i> kötéstípusok, oldatok, kolloid rendszerek, kondenzáció, hidrolízis, zsírok és olajok, szénhidrátok, fehérjék és nukleinsavak. oxidáció, redukció.</p> <p><i>Fizika:</i> hőmozgás, hidrosztatikai nyomás. fénymikroszkóp és elektronmikroszkóp hullámhossz, színek és energia.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat készítése, képszerkesztés.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Találja meg egy kísérleti leírásban a kontroll- és kísérleti csoportot, a kísérleti beavatkozást, a függő és független, valamint a rögzített változókat. – Ismertesse a tudományos vizsgálatok menetét, műveleteit alkalmazza vizsgálat- és kísérletelemzésekben. – Hozzon döntést a mérések pontosságáról, azok főbb mutatói (tárgyszerűség, érvényesség, megbízhatóság) alapján. – Alkalmazza a rendszerezés alapelveit az élőlények csoportosítása és meghatározása során. – Ismertesse a fénymikroszkóp használatának alapelveit, tudja, hogyan kell kiszámítani a mikroszkóp nagyítását. – Foglalja össze (főbb pontokban) Semmelweis Ignác (higiénia), Selye János (stresszelmélet), Kitaibel Pál (magyar flóra), Szent-Györgyi Albert (C-vitamin, sejtanyagcsere), Charles Darwin (evolúcióelmélet), – Karl Linné (rendszerezés, kettős nevezéktan) kutatási eredményeit. – Magyarázza a kromatográfia, a centrifugálás, a gélelektroforézis és az elektronmikroszkóp működésének elvi alapjait. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek, hossz- és keresztmetszeti ábrák</p>

Ismerje a felületen való megkötődés biológiai jelentőségét (enzim-működés, talajkolloidok).

Magyarázza a fény- és az elektronmikroszkóp felbontóképességét, a kapható információk különbségét.

A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek

- Készítsen vázlatrajzot a megfigyelt preparátumról, mikroszkópos metszetről.
- Mutassa ki az orvosi szén nagy felületi megkötő képességét festékoldattal. Tudja magyarázni és értelmezni a kísérletet, értse annak következményeit, alkalmazási lehetőségeit.
- Végezzen kísérletet az antociánok pH-tól függő színváltozásának vizsgálatára, ismertesse a tapasztalatokat.
- Értelmezzen egyszerű, (molekuláris) szűrővel kapcsolatos vizsgálatot.
- Vázzon fel az emberi EKG, EEG, CT, MRI, UH, röntgen, endoszkópos vizsgálatok alapvető céljait, értelmezzen ezekkel kapcsolatos beteg tájékoztatást.
- Értelmezzen és ábrázoljon (függvény, oszlop- és kördiagram) vizsgálati adatokat, adott adatsorok, grafikonok alapján vonjon le következtetéseket.
- Alkalmazza az elektromágneses spektrum emberi szem által látható fény, UV és infravörös tartományának fizika jellemzőit biológiai vizsgálatokban.
- Elemezzen egy leírt kromatográfiás kísérletet.

	<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze különböző elválasztástechnikai eljárások (kromatográfia, centrifugálás, gélelektroforézis) eredményét biológiai vizsgálatokban. – Értelmezzen és tervezzen ezüsttükör-próbán, Lugol-próbán és biuret reakción alapuló kísérletet. Magyarázza a
	<p>megfigyelhető tapasztalatokat a bekövetkező kémiai változások alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Állapítsa meg egydimenziós, idő- és helyfüggő változásokban a változás gyorsaságát, értelmezze a változást bemutató grafikonok meredekségét. – Értelmezzen tudományos modelleket, szimulációkat biológiai problémamegoldásokban, vizsgálatokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>megismerési folyamatok, szerveződési szintek, életkritériumok, az evolúció kritériumai, rendszerszemlélet, emergencia, részegész viszony, megfigyelés, vizsgálat, kutatási kérdés, hipotézis, előrejelzés, kísérlet, kísérleti változó, tesztelés (bizonyítás, cáfolat), kontroll-kísérlet, gyakoriság, valószínűség, mérés, rendszerezés, dichotómikus kulcs, szűrés, diagnosztikai vizsgálat, fénymikroszkóp, méretskála, fajlagos felület, felülethez kötődés (adszorpció) kromatográfia, centrifugálás, elektromágneses spektrum, gélelektroforézis, elektronmikroszkóp, SI alap- és származtatott mennyiségek és mértékegységek, modellvizsgálat</p>

Tematikai egység	2. Nem sejtes rendszerek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Vírusok általános jellemzése, az általuk okozott emberi betegségek	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A vírusok élő és élettelen határán álló helyzetének felismerése. – A rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatoknak, valamint az önvizsgálatoknak a betegségek megelőzésében játszott szerepének felismerése 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Értékelje a vírusok biológiai, egészségügyi jelentőségét. – Ismertesse a vírusok felépítését, hogy méretük mely mérettartományba esik, és a vírusokkal történő megfertőződés módjait. – Ismertesse a leggyakoribb vírus által okozott emberi megbetegedéseket (név, ismertebb tünetek), a megelőzés és a védekezés lehetőségét. – Értelmezze a fertőzés, megbetegedés, járvány fogalmát. 		<p><i>Matematika:</i> geometria, poliéderek, mennyiségi összehasonlítás, mértékegységek.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze, és biológiai tényekkel támassza alá, hogy a vírusok az élő és élettelen határán állnak. – Hasonlítsa össze a priont a vírussal – Magyarázza, hogy a szivacsos agyvelőgyulladást okozó fehérje normális térszerkezetű változata az egészséges agyszövetben is megtalálható, értelmezzen erre vonatkozó leírásokat, esettanulmányokat. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a járványok történeti jelentősége.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> járványok irodalmi ábrázolása.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Magyarázza ábra alapján a vírusfertőzés folyamatát a bakteriofágok litikus és lizogén ciklusa, valamint egy retrovírus példáján keresztül.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>vírus, sejtparazita, fertőzés, járvány, megbetegedés, influenza, COVID, kanyaró, nátha, bárányhimlő, AIDS, veszettség, rubeola, herpesz, hepatitisz, HPV, prion, szarvasmarhák szivacsos agyvelőgyulladása, kóros konformációváltás</p>

Tematikai egység	3. Sejtes rendszerek		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A baktériumok általános jellemzése, a fénymikroszkóp használata		
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A baktériumok környezeti jelentőségének felismerése. A baktériumsejt felépítése és működése közötti ok-okozati összefüggés felismerése. A földi élet kezdete és a földön kívüli lét tudományos felvetése, internetes kutatás során a kritikai gondolkodás fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a baktériumok felépítését, hogy méretük mely mérettartományba esik. – Ismertesse a baktériumok környezeti, evolúciós, ipari, mezőgazdasági és egészségügyi jelentőségét; magyarázza ezek kapcsolatát változatos anyagcseréjükkel. – Azonosítsa életfolyamataik leírása alapján a kemoheterotróf, fotoautotróf és kemoautotróf baktériumokat, valamint a baktériumok ökológiai típusait (termelők, lebontók, kórokozók, szimbionták). – Magyarázza, hogy a felelőtlen antibiotikum-szedés miért vezet a kórokozók ellenálló formáinak elterjedéséhez. – Ismertesse a leggyakoribb baktérium által okozott emberi megbetegedéseket (név, ismertebb tünetek), a megelőzését és a védekezés lehetőségét. 		<p><i>Fizika:</i> mértékegységek, energia, a fénymikroszkóp optikai rendszere.</p> <p><i>Kémia:</i> oxidációredukció, ionok, levegő, széndioxid, oxigén, szerves, szervetlen, fertőtlenítőszer.</p> <p><i>Földrajz:</i> A földi légkör kialakulása, összetétele</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessen fertőtlenítési, sterilizálási eljárásokat. Magyarázza a vírus és baktérium által okozott betegségek eltérő kezelésének az okát. – Ismertesse a különböző fertőtlenítési eljárások biológiai alapját. – Ismertesse az endoszimbióta elméletet, magyarázza a mellette szóló érveket. – Igazolja tényekkel a baktériumok anyagcseréjének sokfélesége, gyors szaporodása és alkalmazkodóképessége közötti összefüggést. – Értelmezze ábra alapján a rekombináns baktériumok kialakulásának lehetséges folyamatait. – Igazolja példákkal, hogy az ősbaktériumok különleges élőhelyeken fordulnak elő, magyarázza szerepüket a sejtes életformák evolúciójában. 	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Elemesse ábra vagy szöveg alapján a nitrifikáló baktériumok, a denitrifikáló baktériumok, a tejsavbaktériumok és a nitrogénkötő baktériumok anyagátalakítási és energianyelési lépéseit, valamint ezek kapcsolatát.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>prokarióta, baktérium, antibiotikum, rezisztens, kékbaktériumok, tejsavbaktériumok, mikrobiom, Lyme-kór, gümőkór vagy tuberkulózis (tbc), tüdőgyulladás, kolera, salmonella, tetanusz, szamárköhögés, diftéria, fogszuvasodás, toxin, endoszimbiózis, plazmid, rekombináció, transzformáció, konjugáció</p>

Tematikai egység	4. Eukarióták: Egysejtű szerveződés	Órakeret 2 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egysejtű eukarióták néhány képviselőjének felismerése, jellemzése</p>	
<p>A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az eukarióta sejt kialakulásáról szóló elméletek, feltevések megismerése, összevetése. – A körülhatárolt sejtmag és a belső membránok megjelenése jelentőségének megértése. – A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása az alacsonyabb rendű eukarióták testszerveződésének példáján. – Az anyagi világ egymásba épülő szerveződési szintjeinek tudatos kezelése. 	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze a prokarióta és az eukarióta sejt felépítését és működését: közös jellemzők és alapvető különbségek. Értékelje ezek jelentőségét – Mutassa be az alábbi fajokon az egysejtű élőlények változatos test-szerveződését, alapvető életműködéseit (emésztés, mozgás, víztartalom-szabályozás) és felépítő anyagcseréjét: óriás amőba, papucsállatka faj, zöld szemesostoros. 	<p><i>Kémia:</i> a mészkő, a szilícium-dioxid szerkezete.</p> <p><i>Földrajz:</i> Üledékes ásványkincsek keletkezése; kőolaj, földgáz</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Elemezzen az egysejtűek életmódjával összefüggő kísérleteket. – Ismerje fel ezeket az élőlényeket és jellemző sejtalkotóikat fénymikroszkópos képeken, rajzolt ábrákon
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>eukarióta, óriás amőba, papucsállatka faj, zöld szemesostoros, emésztő üröcske, lüktető üröcske</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>5. Többsejtű eukarióták: A gombák, növények, állatok elkülönülése</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A biológiai szerveződés szintjei. Ehető és mérgező gombák.</p>	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A többsejtűség felé vezető út egyes állomásainak megismerése az élőlények világában. – Növényi és állati sajátosságok felismerése a gombák testfelépítésében és életműködésében. – Egészségtudatosságra nevelés 	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Magyarozza, hogy a testszerveződés és az anyagcserefoiyamatok alapján miért alkotnak külön csoportot az élőlények természetes rendszerében a növények, a gombák és az állatok. – Igazolja példával, hogy a differenciálódás a sejtek szerkezeti és működésbeli specializálódásával jár. – Leírások és képek vagy ábrák alapján hasonlítsa össze a többsejtű, nem szövetes szerveződés típusait (sejttársulás, sejtfonal, telep-test) a zöldmoszatok, a gombák és a mohák példáin. – Sorolja fel a halálosan mérgező gyilkos galóca azonosítására szolgáló bélyegeket és tudja, milyen tünetek utalnak a gombamérgezésre. – Ismertesse a peronoszpóra, a fejespenész, az ecsetpenész, az emberi megbetegedéseket okozó gombák és a sütőélesztő anyagcserejének gyakorlati jelentőségét. – Értelmezze a zuzmókat mint szimbiózisokat. Értelmezze, hogy a zuzmók a levegőszennyezés indikátorai lehetnek. – Foglalja össze a gombák ökológiai jelentőségét: lebontók, paraziták, szimbionták. – Értelmezze a mohák és a páfrányok kétszakaszos egyedfejlődésének lépéseit, magyarázza a folyamat fejlődéstörténeti jelentőségét. – Hozza összefüggésbe a mohák testfelépítését és társulásokban elfoglalt helyét. – Magyarozza a szivacsok álszövetes testfelépítésének főbb jellemzőit. 	<p><i>Kémia:</i> mész, cellulóz.</p> <p><i>Fizika:</i> energia.</p> <p><i>Földrajz:</i> A humusz-képződés.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Vizsgáljon fénymikroszkóppal fejes-vagy ecsetpenészt és fonalas zöldmoszatokat, rajzolja le és jellemezze a mikroszkópban vagy mikroszkópos képen látottakat. – Vizsgáljon kézinagyítóval és mikroszkóppal lombosmohákat, zuzmókat, ismertesse a megfigyeltet, valamint mikroszkópos képek alapján testfelépítésüket

Kulcsfogalmak/ fogalmak	növény, állat, gomba, telepes szerveződés, szövetes szerveződés, hifa, micélium, spóra, sejtársulás, sejtfonal, telep-test, telepes szerveződés, álszövet, kétszakaszos egyedfejlődés, spóra, előtelep, haploid, diploid, ivaros és ivartalan szakasz, mohanövény
--------------------------------	---

Tematikai egység	6. A növények szövetei		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, felépítés és működés kapcsolata a növényvilágban.		
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	A fénymikroszkóp használatának fejlesztése. A látómezőben lévő kép leírása, értelmezése. A szövetek vizsgálati módszereinek elsajátítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
– Hozza kapcsolatba a következő szövetek felépítését és működését: osztódó szövet és állandósult szövetek: bőrszövet, (táplálékkészítő, raktározó, szilárdító, kiválasztó, víztartó) alapszövet, szállítószövet.		Fizika: lencserendszerek, mikroszkóp.	
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Vizsgáljon fénymikroszkóppal növényi szövetpreparátumot (hajszálgökökér, lágy szár, levél keresztmetszet), – készítsen bőrszövet-nyúzatot (pl. hagyma allelél). Vizsgáljon kristályzárványt. Értelmezze a látottakat, mikroszkópos képen is. – Ismerje fel fénymikroszkópos képeken a növényi szöveteket hajszálgökökerek kereszt- és hosszmet-szetén, egy- és kétszikű lágyszárú növények szár keresztmet-szetén, kétszikű fás szár keresztmet-szetén, valamint kétszikű levél metszetén és hozza összefüggésbe a szerkezeti elemeket azok funkciójával. 		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	osztódó szövet, állandósult szövetek, bőrszövet, gázcsere-nyílások, (tápanyagraktározó, táplálékkészítő, szilárdító, kiválasztó, víztartó) alapszövet, szállítószövet (farész, háncsrész) vízszállító cső, vízszállító sejt, rostacső, rosta-sejt, kísérősejt, oszlopos és szivacsos fotoszintetizáló alapszövet.		

Tematikai egység	7. A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, felépítés és működés kapcsolata a növényvilágban. Növényi szövetek ismerete.	

A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Szerkezet és működés közötti kapcsolat bemutatása. Az élőlény és környezete közötti kapcsolat bemutatása. A növényi szerkezet felépítésének a működésre gyakorolt következményének felismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a harasztoknál megjelenő evolúciós „újításokat” (szövetek, szervek), hozza ezeket összefüggésbe a szárazföldi élethez való hatékony alkalmazkodással. – Ismertesse a nyitvatermőknél megjelenő evolúciós „újításokat” (virág, mag, víztől független szaporodás), hozza ezeket összefüggésbe a szárazföldi élethez való hatékonyabb alkalmazkodással. – Ismertesse a zárvatermőknél megjelenő evolúciós „újításokat” (takarólevelek, bibe, zárt magház, termés, szállítócsövek, gyökérszőrök) legyen képes ezeket összefüggésbe hozni a szárazföldi élethez való hatékonyabb alkalmazkodással. – Magyarázza a termés biológiai szerepét és a magterjesztés stratégiáit. – Magyarázza a kettős megtermékenyítés folyamatát. 	Kapcsolódási pontok Filozófia: logika és kategóriák. Matematika: halmazba rendezés, csoportosítás
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	– Használja a Növényismeret könyvet a környezetében élő növények megismeréséhez, és élőhelyének, ökológiai igényeinek jellemzéséhez.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövet, szerv, gyökér, szár, levél, virág, mag, termés, kettős megtermékenyítés, mikrospóra (virágporszem), makrospóra (embriózsák-sejt), ivaros és ivartalan szakasz, zárvatermő

Tematikai egység	8. A növények szervei	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, a növények szervei.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Az életműködések közös vonásainak felismerése. A növényi szerkezet felépítésének a működésre gyakorolt következményének felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a gyökér, a szár és a levél alapfunkcióit, hozza kapcsolatba felépítésükkel. Ismerje fel egyszerű, sematikus rajzon a hajszálgyökér hossz- és keresztmetszetét, a lágyszár és a fás szár, valamint a lomblevél keresztmetszetét. – Magyarázza a különböző ökológiai környezetben élő növények anatómiai különbségeit (alkalmazkodás). 	Fizika: adhézió, kohézió, diffúzió. Földrajz: a földrajzi övezetesség. Kémia: etén, ozmózis.	

<ul style="list-style-type: none"> – Jellemezze a gyökér, a szár, a levél felépítését és működését, módosulásait. Mondjon példát módosult szervekre. 	
<ul style="list-style-type: none"> – Elemezze egy talajból felvett vízmolekula atomjainak sorsát a növényben. – Magyarázza a folyadéktranszport kémiai és fizikai hajtóerőit, hozza összefüggésbe a gyökér, szár és levél felépítésével. Elemezze a gázcsere nyíláson át felvett szén-dioxidmolekula sorsát a növényben. – Hozza kapcsolatba a virág biológiai szerepét és részeit. – Ismertesse az egyivarú és a kétivarú virág, az egylaki és a kétlaki növény fogalmát. – Értelmezze a virágos növények fajfenntartó működéseit (mag-, illetve termésképzés, vegetatív szervekkel történő szaporodás). – Hasonlítsa össze az ivaros és az ivartalan szaporítás előnyeit és hátrányait. – Ismertesse a növények főbb ivartalan szaporítási módjait (tőosztás, dugványozás, oltás, szemzés, klónozás) – Hozza összefüggésbe a nappalhosszúság virágképzésben betöltött szerepét az eredeti élőhely, illetve a megváltoztatott élőhely (pl. honosítás) nappalhosszúságával. – Teremtse kapcsolat a virág és a termés részei között. – Soroljon és példák alapján ismerjen fel hormonális hatásra bekövetkező növényi életműködések (gyümölcsérés, növekedés). 	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza a fás szár kialakulását, az évgyűrűk keletkezését fatörzs keresztmetszetén. – Vizsgáljon mikroszkópban gázcsere nyílást és értelmezze a látottakat, mikroszkópos képek alapján is. – Végezzen el növényi anyagszállítással kapcsolatos kísérletet, magyarázza a tapasztaltakat. – Értelmezzen növényi anyagszállítással kapcsolatos kísérletet. – Magyarázza a csírázás külső és belső feltételeit egy csírázási kísérlet kapcsán. – Értelmezzen auxin hormonokkal végzett kísérletet.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	gyökér, szár, levél, gázcserenyílás, szervmódosulások, gyökérfenyomódás, ozmotikus nyomás, adhézió, kohézió, kapillaritás, párologtatás, anyagszállítás, virág, mag, termés, egyivarú virág, kétivarú virág, egylaki növény, kétlaki növény, vegetatív szervek, szaporító szervek, ivaros szaporodás, ivartalan szaporodás, töosztás, dugványozás, oltás, szemzés, klónozás, egyedfejlődés, zigóta, mag, csíra (embrió), csírázás, önfenntartó működés, fajfenntartó működés. Rövidnappalos növény, hosszúnappalos növény, auxin, etilén
--------------------------------	--

Tematikai egység	9. Az állatok szövetei	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Állattismeret, felépítés és működés kapcsolata a állatvilágban.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A fénymikroszkóp használatának fejlesztése. A látómezőben lévő kép leírása, értelmezése. A szövetek vizsgálati módszereinek elsajátítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarozza, hogy milyen működésekre specializálódtak a következő szövetek: hámszövetek (működés és felépítés szerint csoportosítva), izomszövetek, kötőszövetek, támasztószövetek és idegszövet. – Magyarozza, hogy a funkció hogyan tükröződik a felépítésükben. 		<p>Fizika: elektronmikroszkóp</p> <p>Vizuális kultúra: arányok megállapítása az ábrakészítéshez</p> <p>Informatika: szöveg és képszerkesztés</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel fénymikroszkópos készítményen, illetve képeken a következő szöveteket: többrétegű elszarusodott laphám, vázizom szövet, csontszövet, idegszövet, emberi vér. – Ismerje fel rajz alapján vagy mikroszkópos képek alapján a következő szöveteket: simaizom szövet, szívizom szövet, csillós hám, üvegporc. Értelmezze a látott struktúrák szerepét a szövet működésében. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hámszövetek, izomszövetek, kötő- és támasztószövetek, idegszövet típusai és jellemző sejtjei	

Tematikai egység	10. Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából, szaporodás, egyedfejlődés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A gerinctelenek és a gerincesek nagyobb csoportjai. Az állatok szövetei.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Az „állat” fogalom értelmezése. Az álszövetes és szövetes szerveződés összehasonlítása. A törzsfjlődés során kialakult állatcsoportok jellemző képviselőinek tanulmányozása. A testfelépítés, testalkat és az életmód kapcsolatának megértése. Az állatcsoportok szervezeti differenciálódásának megismerése. A differenciálódás fokától függő sajátosságok vizsgálata okozati összefüggések keresése közben. A mindenkori környezet változásaihoz való alkalmazkodás szerepének megértése az állatcsoportok jellemző tulajdonságainak kialakulásában	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Ismertesse a felsorolt állatcsoportok testfelépítésének és életműködéseinek (kültakaró, mozgás, táplálkozás, légzés, anyagszállítás, szaporodás, érzékelés) evolúciós újításait, magyarázza, miért segíthette ez elő az élőlénycsoport sikeres elterjedését		<i>Kémia:</i> felületi feszültség, a mészváz összetétele, a kitin, diffúzió, ozmózis.
<p>– Ismerje fel és elemezze a testfelépítés, az életműködések (kültakaró, mozgás, táplálkozás, légzés, anyagszállítás, szaporodás, érzékelés) és a környezet kapcsolatát az alábbi állatcsoportok példáján: - szivacsok</p> <ul style="list-style-type: none"> - laposférgek - gyűrűsférgek - ízeltlábúak (rovarok) - puhatestűek (csigák) - a gerincesek nagy csoportjai (csontos halak, kételtűek, hüllők, madarak, emlősök). Jellemezze önállóan csoportjellemzők alapján a fenti csoportokat. <p>Értelmezze a petesejt, a hímvarsejt, a zigóta, a hímnősség, a váltivarúság, az ivari kétalakúság, ivaros és ivartalan szaporodás, a regeneráció, az embrionális és posztembrionális fejlődés fogalmát.</p> <p>Vonjon párhuzamot példák alapján az életkörülmények és a szaporodási mód között (ivaros, ivartalan, külső és belső megtermékenyítés, az ivadékgondozás és az utódszám összefüggése).</p>		<p><i>Fizika:</i> nyomás, optika, hang, ultrahang, rakétaelv, emelőelv, a lebegés feltétele.</p> <p><i>Földrajz:</i> övezetesség, kontinensek élővilága, korallzátonyok (atollok), a mészkő, a kőolaj és a földgáz képződése; földtörténeti korok.</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	<p>– Ponty, csirke boncolása megfigyelési szempontok szerint. A megfigyelések rajza, megfogalmazása, leírása.</p> <p>– Fajismeret bővítése határozókönyvek, internet segítségével.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szivacsok, laposférgek, gyűrűsférgek, rovarok, csigák, gerinctelenek, gerincesek, csontos halak, kételtűek, hüllők, madarak, emlősök, evolúciós újítás petesejt, hímivarsejt, zigóta, hímnős, váltivarú, ivari kétalakúság, embrionális és posztembrionális fejlődés, ivaros és ivartalan szaporodás, külső és belső megtermékenyítés
--------------------------------	--

Tematikai egység	11. Viselkedés, viselkedésbeli kölcsönhatások	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Állattismeret, az állatok idegrendszere és érzékszerveik, szaporodásuk.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Saját megfigyelések, tapasztalatok felhasználásával az állati viselkedés alapjainak megismerése. Az állati viselkedés mint alkalmazkodási folyamat bemutatása. Azonosságok és különbségek keresése az állati és emberi viselkedés között. Az érvelés, a vitakultúra fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze az öröklött és tanult magatartásformákat. – Ismerje fel leírások és példák alapján az önfenntartással kapcsolatos viselkedéseket (tájékozódás, táplálkozási magatartás, menekülés, védekezés). – Ismerje fel leírások és példák alapján a fajfenntartással kapcsolatos viselkedéseket (a partner felkeresése, udvarlás-nász, párzás, ivadékgondozás, önzetlenség, agresszió). 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális kommunikáció.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel leírások és példák alapján a következő magatartásformákat: feltétlen reflex, irányított mozgás, öröklött mozgásmintázat, bevésődés, érzékenyítés, megszokás, feltételes reflex, operáns és belátásos tanulás. – Értelmezze a motiváció és a kulcsinger fogalmát és magyarázza szerepüket a viselkedés kialakításában. – Magyarázza, hogy a tanult magatartásformák háttérben öröklött tényezők is állnak 		<p><i>ismeretek:</i> a csoportos agresszió példái.</p> <p><i>Fizika:</i> hang, ultrahang</p>
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	– Elemezze leírt vizsgálatok/kísérletek alapján a felsorolt magatartásformákat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	öröklött magatartásforma, tanult magatartásforma, önfenntartó viselkedés, fajfenntartó viselkedés, taxis, öröklött mozgásmintázat, kulcsinger, motiváció, feltétlen reflex, bevésődés, érzékenyítés, megszokás, feltételes reflex, operáns tanulás, belátásos tanulás, önzetlenség, agresszió	

Tematikai egység	12. Populáció	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Biomok, éghajlat, csapadék, talaj. Életközösségek. Indikátorok.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A környezet fogalmának, időbeli és térbeli változásának megismerése. Annak megértése, hogy az egyénnek felelőssége van a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Annak felismerése, hogy környezetünk is hatással van egészségünkre. Annak megértése, hogy hogyan vezetett az ember tevékenysége környezeti problémák kialakulásához.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze a populáció faji minősítésű (genetikai) meghatározását. Ismertesse a populáció egyedszámának korlátlan és korlátozott növekedési modelljeit, ismertesse a környezet eltartó képességének fogalmát. Ismertesse a populáció jellemzőit (egyedszám, egyedsűrűség, koreloszlás, térbeli eloszlás). – Értelmezze a populáció ökológiai minősítésű meghatározását. Alkalmazza a populáció jellemzőit a problémák megoldására – Ismertesse az (élettelen és élő) környezet fogalmát. – Elemezze a biológiai rendszerek térbeli (vízszintes és függőleges) és időbeli (periodikus és előrehaladó) változásait – Elemezzén tűrőképességi görbéket: minimum, maximum, optimum, szűk és tág tűrőképesség. – Ismerje fel és magyarázza esettanulmányok alapján a biológiai jelzéseket (indikációk). – Indokolja a trágyázás jelentőségét, magyarázza a szakszerűtlen műtrágyázás lehetséges következményeit. – Ismerje fel az összefüggést egy faj elterjedése és a környezeti tényezők között. 		<p><i>Matematika:</i> normál eloszlás, grafikonos ábrázolás.</p> <p><i>Informatika:</i> prezentációkészítés, internet-használat.</p> <p><i>Földrajz:</i> korfa, demográfiai mutatók.</p> <p><i>Kémia:</i> indikátor.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze a minimum-elvet élettani és ökológiai szempontból; ismertesse alkalmazásának korlátait. – Ismertesse a populációk között fellépő versengés okait, és magyarázza a lehetséges kimeneteleit (Gauze-elv). – Magyarázza a testtömeg, a testfelület, a testfüggelékek (fül, farok, végtagok) mérete és az élőhely átlaghőmérsékletének az összefüggését. – Ismertesse az állati kommunikáció típusait modalitás szerint. Magyarázza az agresszió és az altruizmus szerepét és megnyilvánulásait emberek és állatok esetében. – Elemezze a társas viselkedés és a környezet kapcsolatát. 		

<p>– Magyarázza a társas kapcsolatokban megnyilvánuló vonzódás lehetséges okait (pl. csoportkohézió), ismerje fel a társas kapcsolatokat fenntartó hatásokat (pl. ivadék gondozás, rangsor), hozzon példákat ezek formáira (pl. behódolás, fenyegetés).</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessen példát hirtelen elszaporodó majd összeomló létszámú populációra. – Elemezzen mezőgazdasági és egészségügyi problémákat a fogalmak segítségével: gradáció, biológiai védekezés, járványok. – Értelmezzen emberi korfákat, vonjon le belőlük következtetéseket. – Elemezze a populációk mennyiségi változásait, értse az ezek háttérében álló okokat; tudja felismerni és jellemezni az r- és K-stratégista populációkat. – Esettanulmány alapján ismerjen fel összefüggéseket a környezet és az élőlény tűrőképessége között. – Magyarázza a niche-elmélet lényegét: értelmezze több környezeti tényező együttes hatásait a populációk elterjedésére. Magyarázza és példákon értelmezze az élettani és az ökológiai optimum, az élettani és ökológiai niche különbségét.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>populáció, korfák, koreloszlás, egyedszám, egyedsűrűség, térbeli eloszlás, korlátlan és korlátozott növekedési modell, környezet eltartó képessége, gradáció, r- és K-stratégista. környezet, biológiai rendszerek változásai, tűrőképesség, indikáció, trágyázás, talaj, minimum-elv, Gauze-elv, niche (élettani és ökológiai). territórium, a rangsor, önzetlen és agresszív magatartás, időleges tömörülés, család, kolónia, állatok és az ember kommunikációja, társas kapcsolatok</p>

Tematikai egység	13. Életközösségek (élőhelytípusok)	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Tápláléklánc, termelők és fogyasztók, szénhidrogén- és kőszénképződés, lebontó szervezetek, foszfátüledék, populációs kölcsönhatások.	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	Az ökológiai egyensúly értelmezése. A társulások életében bekövetkező változások természetes és ember által befolyásolt folyamatának értelmezése. A Kárpát-medence gazdag élővilágának, természeti csodáinak tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a szimbiózis, a versengés, az asztalközösség az antibiózis, az élősködés és a táplálkozási kölcsönhatás (predáció, élősködés) fogalmát, példák alapján azonosítsa ezeket a kölcsönhatástípusokat és tudjon rájuk példákat hozni. – Ismertesse mutualizmus és az allelopátia fogalmát, példák alapján azonosítsa ezeket a kölcsönhatástípusokat és tudjon rájuk példákat hozni. – Példákkal igazolja, hogy az egyes élőlénypopulációk közti kölcsönhatások sokrétűek. – Magyarázza a szintezettség kialakulásának okát. – Értelmezze esttanulmány alapján az emberi tevékenység hatását az életközösségekre (pl. fajgazdagság, terület). – Ismertesse az ökológiai stabilitás fogalmát az életközösségek szintjén. – Ismerje fel és elemezze az életközösségek térbeli változatosságát (szintezettség, mintázat), előremutató (szukcesszió) és periodikus időbeli változásait, illetve hozzon példát ezekre. – Magyarázza az emberi tevékenység (kaszálás, legeltetés, tókotrás, fakitermelés) hatását a szukcesszió folyamatára. – Indokolja, hogy egy életközösség sokfélesége, produktivitása, szerkezete és stabilitása összefügg. – Ismertesse a degradáció fogalmát és az előidéző okokat. – Érveljen a Kárpát-medence élővilágának egyedisége, megőrzendő értékei mellett, kapcsolja össze ezeket a hazai nemzeti parkok tevékenységével. 		<p><i>Kémia:</i> műtrágyák, növényvédőszer, rovarölőszerek.</p> <p><i>Matematika:</i> mérés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a Kárpátmedence történeti ökológiája (pl. fokos gazdálkodás, lecsapolás, vízrendezés, szikesek, erdőirtás és -telepítés, bányászat, nagyüzemi gazdálkodás).</p> <p><i>Földrajz:</i> hazánk nagytájai, talajtípusok.</p> <p><i>Fizika:</i> hossz-, területfelszín-, térfogatszámítás; mértékegységek, átváltások; nagyságrendek; halmazok használata, osztályokba sorolás, rendezés</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze az alábbi élőhelytípusokat: cserestölgyes, gyertyánostölgyes, bükkös. Ismerje a gyomnövények megtelepedésének ökológiai okait. – Ismertesse, hogy a klíma mellett egyéb tényezők is befolyásolhatják egy-egy terület növényzetét (pl. talajvízszint, alapkőzet, domborzati kitettség) leírások alapján tudja azonosítani ezen hatásokat. – Ismertesse és értékelje az ember szerepét átalakításukban (természetes erdők, faültetvények, folyószabályozás, legeltetés). Ismertesse a szikes puszták jellemzőit, a szikes talaj kialakulásának feltételeit, a másodlagos szikesedést. – Ismertesse a sziklagyeppek előfordulásait, jellemző környezeti sajátságait, az itt élő fajok természetvédelmi jelentőségét. 	
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza, hogy különböző emberi hatásokhoz (mezőgazdaság, erdészeti fahasználat, taposás) különböző gyomfajok alkalmazkodhatnak. – Elemezze esettanulmányok alapján, hogy a történelem során miként változtak a Kárpát-medence jellegzetes életközösségei (az elterjedő mezőgazdasági művelés, a folyószabályozás és a városiasodás hatásai). 	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Azonosítsa leírt esettanulmányok vagy grafikonok alapján a populációk közötti kölcsönhatások típusait. – Értelmezze az ökológiai stabilitást az életközösségek szintjén a táplálkozási hálózatok szerkezetével összefüggésben – Jellemezze egy iskolájához vagy lakóhelyéhez közeli terület élővilágát (természetközeli és bolygatott élőhelytípusok, környezeti tényezők, talaj, jellemző állat- és növényfajok, szintezettség, ökológiai indikáció, időbeni változások). – Használja a fajok és életközösségek jellemzésére a Növényismeret és Állatismeret könyveket. – Jellemezze egy terület ökológiai viszonyait és azok változásait az ott élő fajokat jellemző ökológiai mutatók (T, W-, R-, N-, Z-értékek) alapján. – Magyarázza egy tó feltöltődésének folyamatán keresztül az életközösségek előrehaladó változásait.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	populációk kölcsönhatásai, színteztettség, ökológiai stabilitás, mintázat, aszpektus, szukcesszió, degradáció, gyomnövények, ökológiai mutatók, őshonos és tájidegen faj, maradványfaj, bennszülött faj, cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, bükkös, klímazonális társulás, intrazonális társulás, extrazonális társulás, szikes puszták, sziklagyepek, eutrofizáció, planktonok, hínártársulások, nádas, magassásos, mocsárrét, láprét, ligeterdők, láperdők.
--------------------------------	--

Tematikai egység	14. Bioszféra	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Populációk. Életközösségek.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	Egyes globális problémák és a lokális cselekvések közötti kapcsolat fokozatos megértése és értelmezése. A lokális és globális megközelítési módok megismerése és összekapcsolása, a környezettudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Igazolja példákkal a bioszféra és abiotikus környezetének kölcsönös egymásra hatását. – Értékelje ebben az összefüggésben az ember szerepét és feladatait (környezettudatosság). 		<i>Földrajz:</i> éghajlati övezetesség, levegőburok, vízburok,
<ul style="list-style-type: none"> – Soroljon fel és magyarázzon civilizációs ártalmakat (feloldatlan stressz, alkoholizmus helytelen életmód, kábítószer-fogyasztás, túlzott gyógyszerfogyasztás, vegyszerek károsító hatásai). – Igazolja példákkal a természetes növény- és állatvilágot pusztító és védő emberi beavatkozásokra (pl. az esőerdők irtása, a monokultúrák hatása, kőolajszennyezés, nemzeti parkok, nemzetközi egyezmények). – Hozzon példát hazai lehetőségeinkre és felelősségünkre (pl. vásárlási szokások). <p>Ismertesse, hogy a globális problémák között tartjuk számon a népességrobbanást, a globális felmelegedést, a hulladékproblémát, a savasodást, az ózonpajzs elvékonyodását. Magyarázza ezek okait és következményeit, hozza ezeket kapcsolatba az ökológiai válsággal.</p> <p>Magyarázza az éghajlatváltozás (globális klímaváltozás) hatását a fajok elterjedésére, az ökológiai stabilitásra</p>		talaj, településföldrajz, népességföldrajz <i>Informatika:</i> prezentáció készítés, internet használat.

<p>Ismertesse példák segítségével a közlekedés (úthálózat) ökológiai hatásait. Értelmezze a bioszférát globális rendszerként (pl. Gaiaelmélet).</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Elemezzen a globális problémákkal kapcsolatos esettanulmányt, adatokat, magyarázza az okokat és következményeket.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>környezettudatosság, civilizációs ártalmak, természetes növényés állatvilágot pusztító és védő emberi beavatkozások, globális problémák, fajok elterjedése, közlekedés ökológiai hatásai, Gaia-elmélet</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>15. Ökoszisztéma</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Populációk. Életközösségek. Bioszféra</p>	
<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<p>A kapcsolat megértése a biodiverzitás csökkenése és az ökoszisztémák sérülékenyebbé válása között, az egyéni és a közösségi lehetőségek megismerése a biodiverzitás megóvása érdekében.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezze, és példák segítségével mutassa be a termelők, a lebontók és a fogyasztók szerepét az életközösségek anyagforgalmában és energiaáramlásában. – Fogalmazza meg a táplálkozási lánc és a táplálékhálózat különbségét. Ismertesse a szén és oxigén körforgásának fontosabb lépéseit (autotrófok és heterotrófok szerepe, humuszképződés, szénhidrogén- és kőszénképződés, karbonát-közetek keletkezése). – Értelmezze az ökoszisztéma egyes tagjainak, valamint az ökoszisztéma és az abiotikus környezetének kölcsönhatásait. – Magyarozza a peszticidek, mérgek felhalmozódását a táplálékláncban. 	<p><i>Fizika:</i> energia.</p> <p><i>Földrajz:</i> humuszképződés, szénhidrogén- és kőszénképződés, karbonát-közetek keletkezése</p> <p><i>Kémia:</i> peszticidek, mérgek</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarozza az anyagforgalom és az energiaáramlás különbségének okát és következményeit. – Ábra segítségével elemezze a lebontó szervezetek, a nitrogéngyűjtő, a nitrifikáló és a denitrifikáló baktériumok szerepét a nitrogén körforgásában. – Magyarozza a biológiai produkció, a biomassa fogalmát. – Magyarozza a táplálkozási szintenkénti energiaveszteség okait és következményeit. – Értelmezze a sokféleséget különböző szinteken: genetikai diverzitás (az allél-összetétel változatossága), fajdiverzitás (a fajok száma és egyedszám-arányai) és ökológiai diverzitás (populációk száma, aránya, térbeli mintázatai, funkcionális kapcsolatrendszerei). 	<p><i>Matematika:</i> mérés, kvantitatív becslés</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szerkesszen leírások alapján, illetve elemezzen táplálékhálózatokat, ismertesse a módszer gyakorlati jelentőségét (pl. kvantitatív becslés az egyes táplálkozási csoportok relatív jelentőségének jellemzésére, legjelentősebb kölcsönhatásokra, problémák (pl. túlhaláztat) feltárása). – Értelmezzen az ökológiai piramisokat. – Elemezzen esettanulmányt a biodiverzitás-csökkenés következményeinek bemutatására
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>ökoszisztéma, termelők, lebontók, fogyasztók, anyagforgalom, energiaáramlás, táplálkozási lánc és táplálékhálózat, szén és oxigén körforgás, peszticidek, nitrogén körforgás, N_2, NO_2^-, NO_3^-, NH_3, NH_4^+, aminosavak, karbamid, biológiai produkció, biomassa, biodiverzitás, genetikai diverzitás, fajdiverzitás, ökológiai diverzitás,</p>

Tematikai egység	16. Környezet- és természetvédelem	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Populációk. Életközösségek. Bioszféra. Ökoszisztéma	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A biodiverzitást veszélyeztető tényezők megismerése és ökológiai következményeinek megértése. Környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a természetvédelem mellett szóló etikai, egészségügyi, kulturális és gazdasági érveket és a természetvédelem lehetőségeit (pl. fajok és területek védelme, kereskedelmi korlátozások). – Példákon mutassa be, hogy a területvédelem helyi, országos és nemzetközi szinten is megvalósulhat 		<p><i>Földrajz:</i> levegőburok, vízburok, talaj, megújuló és a nem megújuló energiaforrások.</p> <p>éghajlati övezetesség</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel és értelmezze esettanulmányok alapján a biodiverzitást veszélyeztető tényezőket és magyarázza ezek ökológiai következményeit. – Ismertessen példákat a környezetszennyezés csökkentését ösztönző főbb gazdasági és jogi lehetőségekről (pl. adók, tiltás, háttárérték, bírság, polgári per). Értékelje ezek hatékonyságát. – Ismertesse a fontosabb légszennyező anyagokat, ezek eredetét és károsító hatását (CO, CO₂, nitrogén-oxidok, ólom és ólomvegyületek, korom, por, halogénezett szénhidrogének). – Magyarázza a savas esők kialakulásának folyamatát, ismertesse a következményeket. – Magyarázza az üvegházhatás fokozódásának kialakulását és lehetséges következményeit. – Elemezze a vizeket veszélyeztető tényezők (pl. nitrátok, peszticidek, mikroműanyagok, hőszennyezés, olajszennyezés) élőhelyekre, élőlényekre gyakorolt hatását, érveljen a vizek tisztaságának fontossága mellett, fogalmazza meg az egyén és a közösség felelősségét, lehetőségeit. – – 	<p><i>Állampolgári ismeretek:</i> gazdasági és jogi alapismeretek</p> <p><i>Kémia:</i> savak, nitrátok, peszticidek, műtrágyák</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a lehetséges energiaforrásokat, azok hozzáférhetőségét és használatuk korlátait. Ismertesse a megújuló és a nem megújuló energiaforrások közti különbséget. <p>Ismertesse a talaj és a humusz kialakulásának folyamatát.</p> <p>Magyarázza meg a talajerózió okait, csökkentésének lehetőségeit. Ismertesse az elsivatagosodás okait, következményeit, a megoldás lehetőségeit.</p> <p>Ismerje a hulladék típusait, kezelésük lehetséges módját. Lássa a szelektív gyűjtés előnyét, összefüggését a feldolgozással, újrahasznosítással.</p>	
<p style="text-align: center;">A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Térképen ismerje fel hazánk nemzeti parkjait. Ismertesse a lakóhelyéhez legközelebb fekvő nemzeti parkot, ennek fontosabb értékeit. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a környezetszennyezés káros hatásainak bizonyítására. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a levegőszennyezés káros hatásainak bizonyítására. – Mutasson be vizsgálatot/kísérletet a savas esők hatásának modellezésére. – Foglалjon állást a teendőkről. Ismertesse a teendőket szmogriadó esetén. – Mutassa be az olajszennyezés hatását és következményeit a vizekre, a madártollra. – Vizsgálja meg a természetes vizekből származó víz-minta fizikai és kémiai tulajdonságait (pl. szín, szag, zavarosság, kémiai összetevők), magyarázza a tapasztalatokat. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a vízszennyezés káros hatásainak bizonyítására. – Mutassa be a talaj víztartalmának és hőmegtartó képességének az összefüggését, magyarázza ennek ökológiai jelentőségét. – Vizsgálja meg különböző talajok vízmegkötő képességét, magyarázza az eredmények ökológiai jelentőségét. – Elemezzen kísérletet vagy esettanulmányt a talajszennyezés, a helytelen műtrágyázás káros hatásainak bizonyítására.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetvédelem, hazánk nemzeti parkjai, biodiverzitást veszélyeztető tényezők, környezetszennyezés, légszennyező anyagok, savas esők, szénsav, salétromsav, salétromsav, kénessav, kénsav, üvegházhatás fokozódása, HNO ₂ , HNO ₃ , H ₂ CO ₃ , H ₂ SO ₃ , H ₂ SO ₄ , vizeket veszélyeztető tényezők, vizek öntisztuló képessége, megújuló és a nem megújuló energiaforrások, fizikai-, kémiai- és biológiai mállás, humusz, talajerózió okai, elsivatagosodás, hulladék, szemét,
--------------------------------	--

Tematikai egység	17. Fenntarthatóság		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Populációk. Életközösségek. Bioszféra. Ökoszisztéma. Környezet- és természetvédelem.		
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A fenntarthatóság komplex fogalmának értelmezése a természeti, technológiai és gazdasági folyamatokkal összefüggésben. Környezettudatos magatartás kialakítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Elemezze a növénytermesztés és állattenyésztés, az erdő-és vadgazdálkodás, a halászat és haltenyésztés történeti és jelenkori technológiáit esettanulmányok alapján a fenntarthatóság szempontjából, fogalmazza meg észrevételeit, javasoljon alternatívákat. – Magyarázza, hogyan függ össze az ökológiai válság társadalmi és gazdasági kérdésekkel. – Értelmezze az ökológiai lábnyom fogalmát. Ismertesse az ökológiai gazdálkodás alapelveit, magyarázza jótékony hatásait. 		<p><i>Történelem:</i> gazdasági alapismeretek</p> <p><i>Földrajz:</i> általános társadalom és gazdaságföldrajz</p>	
A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek	Ítélje meg leírásokban, esettanulmányokban a fenntarthatósági elvek érvényesülését.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fenntarthatóság, ökológiai lábnyom, ökológiai gazdálkodás, gazdasági, társadalmi és környezeti tényezők, környezet el-tartó képessége, környezet befogadó/feldolgozó képessége, környezet újratermelő képessége, nem megújuló és megújuló erőforrások aránya, biokapacitás		

Tematikai egység	18. Fizikai, kémiai alapismeretek		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Diffúzió, ozmózis, oldatok		
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A biológia molekuláris szintű vizsgálati módszerek elméleti alapjainak és felhasználási lehetőségeinek megismertetése, ezek eredményeinek értelmezése konkrét kísérleti leírásokban.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa össze a diffúzió és az ozmózis jelenségét. – Hozzon példákat a mindennapi életből a diffúzió és ozmózis jelenségre, azonosítsa példák alapján a folyamatokat. – Leírások alapján értelmezze az ozmózis orvosi alkalmazási eljárásait (injekció, infúzió, ödéma/duzzanat kezelése, székrekedés kezelése, dialízis). – Magyarázza a szervezet ozmotikusan aktív anyagainak szerepét az életfolyamatokban (vérfehérjék a visszaszívásban, nyirokképzés, a víz mozgása a nefronban, vízfelszívás a tápcsatornában) – Ismertesse a kolloidok biológiai jelentőségét (nagy fajlagos határfelület, adszorpció). – Magyarázza az enzimek előfordulását (minden sejtben működnek), az enzimműködés lényegét, optimális feltételeit, utóbbit tudja összekapcsolni szervezete jellemző értékeivel (testhőmérséklet, pH, ionkoncentráció). 		<p><i>Kémia:</i> szervetlen és szerves anyagok, oldatok, kolloid rendszerek</p> <p><i>Fizika:</i> hőmozgás, fajlagos felület</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat készítése</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza az enzimhibán alapuló emberi betegségek (tejcukorbetegség, fenilketonúria) okait és következményeit, ismerteti a megelőzés lehetőségeit. Ismerje fel a kapcsolatot az egészségi állapot és az enzimműködéshez szükséges vitaminok, fémionok között. – Magyarázza az ATP-bontó enzimek és az energiaigényes folyamatok kapcsolatát (miozin, Na-K pumpa), hozza kapcsolatba az ATP szintézist az egyenlőtlen ioneloszlással (mitokondrium). 			

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Vizsgálja és magyarázza növényi bőrszövet-nyúzatban lezajló plazmolízis jelenséget. – Kapcsolja össze a növények hervadását és az ozmózis jelenségét. – Tervezzen és értelmezzen a diffúzióval és az ozmózissal kapcsolatos kísérleteket. – Mutasson be és magyarázzon enzimekkel kapcsolatos egyszerű kísérletet, magyarázza a tapasztalatokat. – Tervezze meg és magyarázza az enzimműködéshez szükséges optimális kémhatást és hőmérsékletet bemutató kísérletet, értékelje annak eredményeit. Értelmezzen enzimműködéssel kapcsolatos kísérletet.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>oldat (oldószer, oldott anyag), koncentráció, diffúzió, ozmózis, féligáteresztő hártya, plazmolízis, élettani (fiziológias) sóoldat, dinamikus egyensúly, ozmózisnyomás, turgornyomás, hemolízis, kötött víz, gél, szol, kolloid, katalizátor, egyszerű enzim, összetett enzim, kémhatás (pH), koncentráció, szubsztrát, aktív centrum, enzimek fajlagossága, reakciósebesség, enzimgátlás, aktiválási energia,</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>19. Szervetlen és szerves alkotóelemek</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>szervetlen és szerves anyagok, víz fizikai és kémiai tulajdonságai, lipidek, szénhidrátok, fehérjék és nukleinsavak</p>	
<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<p>A szerkezet és a biológiai funkció kapcsolatának bemutatása az élő szervezet szerves molekuláinak példáján.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázza a C, H, O, N, S, P, Ca²⁺, Mg²⁺, Fe²⁺, I, F szerepét az élő szervezetben. – Ismerje a H⁺, Na⁺, K⁺, Cl⁻, Fe³⁺, HCO₃⁻, CO₃²⁻, NO₃⁻, PO₄³⁻ - ionok természetes előfordulásait. – Magyarázza a földi élet szénalapúságát a szén atomszerkezete, molekulaképző sajátossága alapján. – Értelmezzen adatokat az élőlények elemi összetételének hasonlóságával összefüggésben. 		<p><i>Kémia:</i> fémek, nemfémek, kötéstípusok, szervetlen és szerves anyagok, delokalizált elektron rendszer, kondenzáció, hidrolízis, konformáció, konfiguráció, királitás, lipidek, szénhidrátok,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Érveljen a víznek az élet szempontjából kitüntetett szerepe mellett (oldószer, hőszabályozás, fotoszintézis, hidrolízis az emésztés folyamatában). – Magyarozza a szén-dioxid és az oxigénmolekula jelentőségét az életfolyamatokban. – Hozza összefüggésbe a víz fizikai és kémiai tulajdonságait biológiai szerepével. – Ismerje fel a zsírok (glicerin+zsírsavak) és a foszfatidok szerkezetét. – Magyarozza a foszfatidok polaritási tulajdonságai alapján, miért alkalmasak a biológiai membránok kialakítására (hártyaképzés). – Magyarozza a lipidek oldódási tulajdonságait, hozzon fel ezekre hétköznapi példákat. – Magyarozza miért léphet fel könnyen a zsírban oldódó vitaminok túladagolása. – Ismertesse a zsírok és olajok biológiai szerepét (energiaraktározás, hőszigetelés, mechanikai védelem), és hozza ezt összefüggésbe a zsírszövet szervezeten belüli előfordulásával. – Ismertesse az epesavaknak a zsírok emésztésben betöltött szerepét (emulgeálás, lipáz aktiválás). – Mutassa be a következő szteránvázis vegyületek biológiai funkcióit: koleszterin, progeszteron, ösztrogén, tesztoszteron – Ismerje fel a szteránvázat és a karotinoidok alapszerkezetét. – Mutassa be a következő szteránvázis vegyületek biológiai funkcióit: aldoszteron, glükokortikoidok. – Magyarozza a karotinoidok (és származékaik) konjugált kettős-kötésrendszere és fotokémiai szerepe közötti összefüggést a növényekben (karotinok, xantofillok) és az emberi látás folyamatában (A-vitamin, rodopszin). – Értelmezze a szénhidrátok természetes előfordulásai és az élő szervezetben betöltött szerepük közötti összefüggést. – Hasonlítsa össze a következő szénhidrátokat íz, vízoldhatóság és emészthetőség szempontjából: szőlőcukor, keményítő, glikogén, cellulóz. – Ismerje fel a glükóz, ribóz, dezoxiribóz molekulájának felépítését, idézze fel biológiai szerepüket, melyik molekulák alkotói. Írja fel és ismerje fel a glükóz összegképletét. 	<p>fehérjék és nukleinsavak.</p> <p><i>Fizika:</i> hőmozgás, hidrosztatikai nyomás.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat készítése.</p>
--	--

<p>Ismertesse, mit nevezünk cukornak (mono- és diszacharidok), nevezzen meg élelmiszerben előforduló cukrokat (glükóz, fruktóz, maltóz, szacharóz, laktóz).</p> <p>Ismerje fel rajzolt ábrán az α- és β-glükóz szerkezetét, ismertesse a maltóz, a laktóz és a szacharóz monoszacharidokból felépülő alapegységeit, magyarázza az amilóz és cellulóz molekulájának felépítését.</p> <p>Írja fel, ismerje fel és magyarázza a poliszacharidok általános tapasztalati képletét.</p>	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a (egyszerű) fehérjék monomerjeit (aminosavak), a monomerek közötti jellemző kötéstípust (peptidkötés), magyarázza az elsődleges szerkezet fontosságát (térbeli szerkezet, funkció meghatározása). – Soroljon fel példákat (a mindennapi életből) a fehérjék szerkezetének megváltozására (tojás- és hússütés). Ismertesse a fehérjék biológiai szerepét (enzimek, összhúzó fehérje-rendszerek – aktin és miozin –, vázanyagok, receptorok, szállítófehérjék, tartalék tápanyagok, antitestek, jelölő fehérjék, véralvadás, szabályozó fehérjék). Mondjon példát ezek előfordulására. – Magyarázza, miért elengedhetetlen alkotói étrendünknek az esszenciális aminosavak. – Ismertesse és ismerje fel az aminosavak általános (konstitúciós) képletét, a peptidkötések és az oldalláncok kölcsönhatásainak típusait és magyarázza ezek szerepét a fehérjék térszerkezetének kialakulásában. – Ismertesse a stresszfehérjék biológiai szerepét. – Magyarázza a fehérjék szerkezeti szintjeit (az egyes szintek alatt értett szerkezeti jellemző, a szintenkénti információtartalom, az adott szerkezeti szintet stabilizáló kötések, valamint az egyes szintekhez tartozó gyakori változatok). Ismerje fel a peptidkötést, ismertesse kialakulását és a fehérjék térszerkezetében betöltött szerepét. 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel rajzolt ábrán a nukleotidok és a nukleinsavak általános, cukor-bázis-foszfát egységekből felépülő molekulavázát. Indokolja az ATP biológiai jelentőségét. – Magyarázza, hogyan rejlik a DNS szerkezetében az információ-hordozó és az információátadó szerep. – Magyarázza ábra alapján a DNS duplikáció folyamatát. – Indokolja a NAD^+ , NADP^+ , KoA biológiai jelentőségét. 	
<p style="text-align: center;">A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Végezzen el vizsgálatot a C, N, Ca^{2+} kimutatására – Értelmezzen biogén elemek (a szén, a hidrogén, a nitrogén, a kén és a vas) kimutatására irányuló kísérletet. – Magyarázza és az élettani folyamatok elemzésén keresztül igazolja a víz alapvető biológiai funkcióinak jelentőségét. – Magyarázza a kapcsolatot az epesav polaritása és az epesavas sók emulziót stabilizáló szerepe között, értelmezzen ezzel kapcsolatos kísérleteket. Értelmezzen a zsírok emésztésével kapcsolatos kísérletet. – Végezzen el a zsírok oldódásával kapcsolatos kísérletet, kapcsolja össze a zsírok biológiai szerepével. – Végezze el és értelmezze a keményítő jóddal történő kimutatását (Lugol-próba), és ismerje fel a keményítőszemcséket mikroszkópban és mikroszkópos képen. Magyarázza, miért édes a sokáig rágott kenyér. – Végezze el és magyarázza a fehérjék kicsapódását bemutató kísérleteket (hő, sav, könnyűfém-sók, nehézfém-sók, alkohol, mechanikai hatás). – Értelmezzen szöveges leírás alapján a fehérjék szerkezetének megváltozásával kapcsolatos tulajdonságváltozásokat a prionok, a sarlósejtes vérszegénység példáján. Magyarázza a fehérjék kimutatását biuret-reakcióval. – Elemezzen kísérleteket a DNS örökítő szerepének bizonyításával kapcsolatban (Griffith és Avery, Hershey és Chase kísérlete). Kapcsolja össze a DNS duplikáció folyamatát a polimeráz láncreakció (PCR) technológiai módszerrel, magyarázza a módszer lényegét, értelmezze e módszer szerepét az orvosi diagnosztikában.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	biogén elem, ion, pH, szén alapú élet, molekula, víz, oxigén, szén-dioxid, poláris, hidrolízis, párolgáshő, hőkapacitás, felületi feszültség, dipólus, sűrűség, reakció közeg, hidrogénkötés, térszerkezet, apoláris, zsír, foszfatidok, epesav, emulzió, szteroidok, karotinoidek, konjugált kettskötések, mono- és diszacharidok (cukrok), poliszacharidok (keményítő, cellulóz, glikogén), Lugol-próba, α - és β -glükóz, kondenzáció, aminosav, peptidkötés, fehérjeszerkezet, esszenciális aminosav, glutén, kazein, albumin, kollagén, keratin, kicsapódás, fehérjék szerkezeti szintjei, aminosav-oldalláncok, denaturáció, koaguláció, stresszfehérjék, nukleotid, bázis (A,T,G,C,U), ATP, RNS, DNS, purinváz, pirimidinváz, észterkötés, NAD ⁺ , NADP ⁺ , koenzim-A, örökítő szerep bizonyítása, PCR, DNS polimeráz
--------------------------------	---

Tematikai egység	20. Az anyagcsere folyamatai	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A sejtek kémiai felépítése.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az anyagcsere-folyamatok leírása, magyarázata és a folyamatok közötti összefüggések felismerése megfelelő algoritmusok kiválasztásával és alkalmazásával. – Annak belátása, hogy az élő rendszer anyaggazdálkodására a maximális takarékoság jellemző. – Annak belátása, hogy az élő rendszer egy kémiai folyamatok sorát felhasználó „gép”, melynek „motorja” és „hajtóanyaga” is ugyanazon molekulákból épül fel. – Az egyirányú, a megfordítható és a körfolyamatok háttérének megértése, a körfolyamat szabályozó lépéseinek felismerése. – Szent-Györgyi Albert munkásságának megismerése által a nemzettudat erősítése. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsa és kapcsolja össze az élőlények felépítő és lebontó folyamatait. – Hasonlítsa össze az élőlényeket energiaforrás szempontjából (fototrófok és kemotrófok) és C-forrás szempontjából (autotrófok és heterotrófok). – Tudja, hogy minden átépítés energiavesztéssel jár. – Értelmezze a hidrolízis és a kondenzáció fogalmát a makromolekulaalapegységek összekapcsolódása és szétbomlása folyamatában. – Igazolja példákkal, hogy a sejt anyagcsere-folyamatai a környezettel folytonos kölcsönhatásban mennek végbe. – Ismertesse a folyamatok lezajlásának helyét, valamint a fény- és sötétszakasz be- és kilépő anyagait. Ismertesse és magyarázza a fotoszintézis egyszerűsített (nettó) egyenletét. – Magyarázza a növények, a fotoszintézis alapvető szükségességét a földi életben, a szárazföldi élet kialakulásában. – Magyarázza a fotoszintetikus színanyagok (karotinoidok, klorofilok) szerepét a felépítésükkel összefüggésben. – Magyarázza a fotoszintézis bruttó egyenletét. – Elemezze a fotoszintézis fény- és sötétszakaszának fő történéseit: a víz fényenergia segítségével bomlik, molekuláris oxigén, H^+, e^-, ATP keletkezik (fényszakasz); a szén-dioxid redukálódik a H^+, e^- és az ATP segítségével, glükóz, majd más vegyületek keletkeznek (sötét szakasz). – Hasonlítsa össze a biológiai oxidációt és az (alkoholos és tejsavas) erjedést (biológiai funkció, sejtben belüli helyszín, energiamérleg, kiindulási vegyületek, végtermékek). – Elemezze a biológiai oxidációban kiindulási vegyületeként szereplő molekulák alakulását: a szénvázából szén-dioxid keletkezik, a hidrogén molekuláris oxigénnel egyesül, víz és ATP keletkezik. Ismerje a folyamatok helyét a sejtben. 	<p><i>Fizika:</i> hullámhossz, színek és energia; körfolyamatok.</p> <p><i>Kémia:</i> oxidáció, redukció, redoxpotenciál, aktiválási energia, katalizátor, lipidek, szénhidrátok, fehérjék, nukleinsavak, karbonsavak, alkoholok, klorofill.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat és grafikon szerkesztése.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Fogalmazza meg a glikolízis lényegét, be- és kilépő anyagait, a piroszőlősav továbbalakulásának alternatíváit (oxidáció vagy redukció). – Elemezze a citrátkör lényegi folyamatait: a hidrogén szállítómolekulához kötődését, a szén-dioxid keletkezését, a folyamat helyét. 	

<p>– Fogalmazza meg a terminális oxidáció lényegét: a hidrogén (H⁺, e⁻) molekuláris oxigénnel egyesül, víz és ATP keletkezik. Elemezze ábra alapján a biológiai oxidációban kiindulási vegyületként szereplő tápanyagmolekulák alakulását: közös jellemzőjük, hogy lebontásuk során acetyl-KoA képződik, az aminosavak lebomlásakor és átalakításakor a N ammónia, illetve karbamid formájában kiválasztásra kerül.</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Végezzen el vizsgálatot/kísérletet egy vízinövény fotoszintézisével összefüggésben, magyarázza a tapasztalatokat. – Tervezzen és értelmezzen kísérletet a fotoszintézist befolyásoló tényezők fotoszintézisre gyakorolt hatásának és a fotoszintézis végtermékeinek bemutatására. – Mutassa ki az alkoholos erjedés, illetve a biológiai oxidáció során keletkezett gázt meszes vízzel, magyarázza a tapasztalatokat. – Elemezzen az erjedéssel és a biológiai oxidációval kapcsolatos kísérleteket, esettanulmányokat, tervezzen a folyamatokkal kapcsolatos kísérleteket.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>anyagcsere, lebontó folyamat, felépítő folyamat, fototróf, kemotróf, autotróf, heterotróf, fotoszintézis, fényszakasz, sötét szakasz, redukció, karotinoid, klorofill, biológiai oxidáció, erjedés, aerob, anaerob, meszes víz, glikolízis, citrátkör, nitrogénanyagcsere, citokromok, terminális oxidáció,</p>

Tematikai egység	21. Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)	Órakeret 4 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az állati és növényi a sejt fénymikroszkópos szerkezete. A sejt felépítésében részt vevő molekulák. A fénymikroszkóppal látható sejtalkotók vizsgálata.</p>	
<p>A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai</p>	<p>A nagyságrendek értelmezése a sejtek, a sejtalkotó részek és a biomolekulák méretének összehasonlítása által. A pro- és eukarióta sejt összehasonlítása (a belső membránok szerepe). A növényi, a gomba- és az állati sejt szerkezete közötti különbségek megértése</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje fel rajzolt ábrán a sejtthártyát, sejtplazmát, ostort, csillót, riboszómát, sejtmagot, mitokondriumot; sejtfallat, zöld színtestet, zárványt. Különböztesse meg a különbségek felsorolásával az állati és a növényi sejtet. – Ismerje fel rajzolt ábrán a sejtmedvvel telt üreget, sejtvázat, sejtköz-pontot, endoplazmatikus hálózatot, Golgi készüléket. 		<p><i>Fizika:</i> fénymikroszkóp és elektronmikroszkóp.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Ismertesse a biológiai hártvány (membránok) szerepét (anyagforgalom, határolás, összekötés, jelölés, jelfogás) és magyarázza felépítésük általános elvét. – Hasonlítsa össze a passzív és az aktív szállítás lényegét (iránya, energiaigénye). – Magyarázza az endo- és exocitózis folyamatát, hozzon fel példákat ezekre saját szervezete működésében. – Értékelje a passzív és az aktív szállítás mechanizmusát, ismeresse végrehajtóit (szállító molekula nélkül: diffúzió, ioncsatorna; szállító molekulával: könnyített diffúzió, pumpafehérje), hajtóerőit. – Ismertessen példákat az állás, ostoros, csillós mozgásokra az emberi szervezetben. – Kapcsolja a sejten belüli mozgásokat a sejtvezeték funkciójához. – Kapcsolja a sejttanyagcsere folyamatait a sejtalkotók működéséhez. Ismertesse a sejtbébe bejutó anyagok vagy belső felesleges anyagok lebontásának lehetőségét (lizoszóma). – Magyarázza a sejtalkotók szerepét felépítésükkel és az anyagcserefolyamatokkal összefüggésben. – Magyarázza a számtartó és a számfelező osztódás szerepét a testi- és ivarsejtek létrejöttében és a genetikai sokféleség kialakulásában, fenntartásában. Ismertesse a kromoszóma fogalmát és genetikai értelmezését (kapcsoltsági csoport), az emberi testi sejtek és ivarsejtek kromoszómaszámát. – Kösse a sejtosztódást megelőző szakaszok lényegi folyamatait a sejtciklus szakaszaihoz (G1, S, G2, M). – Magyarázza a sejtciklus sejtosztódást megelőző szakaszainak lényegét (felkészülés az osztódásra, DNS megkettőződés, ellenőrzés, javítás). – Hasonlítsa össze a mitózist és a meiózist (részfolyamataik, előfordulásuk, a genetikai információ mennyiségének és minőségének változása). – Értelmezze leírt példa alapján a sejten belüli és a sejtek közötti jelforgalmi hálózatok biológiai jelentőségét a sejt működésének szabályozásában, a sejtek közötti kommunikációban. – Ismertesse, hogy a sejt hogyan válaszolhat külső és belső ingerekre (sejten belüli anyagkoncentráció változása, működésének megváltozása: alak-, anyagcsere- vagy elektromos változás, elválasztás, génátírás). – Elemezze leírt példa alapján a sejten belüli és a sejtek közötti jelforgalmi hálózatok biológiai jelentőségét a sejt működésének szabályozásában, a sejtek közötti kommunikációban. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek, hossz és keresztmetszeti ábrák.</p> <p><i>Informatika:</i> képszerkesztés</p>
--	--

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerje föl mikroszkópban és mikroszkópos képeken a sejtfalat, zöld színtestet, sejtmagot, zárványt. – Mutassa be ábra vagy szöveg segítségével a fehérjék lehetséges transzport útvonalait a sejten belül: az elválasztott fehérjék, az intracelluláris emésztés és a membránfehérjék példáján egy radioaktívan jelölt aminosav útjának nyomon követésével. – Értelmezzen ábrán és szövegben bemutatott komplex transzportfolyamatokat a glükóz emberi vékonybélben zajló felszívódása példáján. – Elemezze ábrán a gyökérszőrök ionfelvételét, a sejtek inzulin hatására történő glükózfelvételét. – Rakja sorrendbe a sejtosztódás szakaszait rajzolt ábrák vagy képek alapján, párosítsa a szakaszokat a bennük zajló folyamatokhoz. – Magyarázzon rajzolt ábra segítségével jelátviteli mechanizmust az adrenalin (glikogénbontó enzimre) és a glukokortikoidok (transzkripcióra) gyakorolt hatásának példáján.
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>eukarióta sejtalkotók, állati sejt, növényi sejt, sejtnevelvel telt üreg, sejtközpont, endoplazmatikus hálózat, Golgi készülék, membrán-hólyagocska, lizoszómák, membrán, aktív és passzív transzport, endocitózis, exocitózis, könnyített diffúzió, membrántranszport jelenségek, csatorna- és szállítófehérjék, pumpafehérjék, csatolt anyagtranszport, álláb, csilló, ostor, sejtvezeték, anyagcsere, sejtalkotók, lizoszóma, sejtciklus, sejtosztódás, mitózis, meiózis, testi sejt, ivarsejt, kromoszóma, sokféleség, irányítás, vezérlés, szabályozás, „kell” érték, „van” érték, hibajel, jeladó (sejt), jel (elektromos jel, kémiai anyagok), csatorna (testfolyadék, szinapszis), receptor (jelfogó), sejt felszíni receptor, sejten belüli receptor, sejten belüli (másodlagos) hírvivők (cAMP, Ca²⁺), kinázok, G-fehérje, foszforiláció, jelerősítés.</p>

12. évfolyam

A tantárgy heti óraszám: 2

A tantárgy éves óraszám: 64

A témakörök áttekintő táblázata:

Témák	Teljes óraszám
I. Az emberi szervezet. Testkép, testalkat, mozgás (Kültakaró, mozgás)	5

II. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (táplálkozás)	5
III. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom(légzés)	3
IV. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (anyagszállítás)	5
V. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (kiválasztás)	3
VI. Az ember szervezete és egészsége Szabályozás (Immunitás)	3
VII. Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai	6
VIII. Az emberi szervezet felépítése és működése Érzékelés, szabályozás (hormonrendszer, idegrendszer)	15
XI. Az ember szervezete és egészsége A lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése	3
X. Egyedszintű öröklődés	7
XI. A biotechnológia módszerei és alkalmazása	5
XII. Az élet eredete és feltételei	2
XIII. A biológiai evolúció	2
Összesen:	64

Tematikai egység	I. Az emberi szervezet. Testkép, testalkat, mozgás (Kültakaró, mozgás)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Állati emberi szövetek ismerete, fénymikroszkóp használata, emelő- elv ismerete. A sejt felépítése és működése.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az emberi test kültakarójának, váz- és izomrendszerének elemzése alapján magyarázza az ember testképének, testalkatának és mozgásképességének biológiai alapjait. Képes legyen elemezni az ember mozgásképességének biokémiai, szövettani és biomechanikai alapjait, ezeket összefüggésbe tudja hozni a mindennapi étellel, a sport és a munka mozgásformáival. Értékeli a rendszeres testmozgás szerepét egészségének megőrzésében. Értse meg a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítsa az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, ismerje fel a megelőzés lehetőségeit, érvényesíti az elővigyázatosság elvét.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Ismeretek</i> Értse a bőr funkcióit (védelem, hőszabályozás érzékelés: fájdalom, tapintás, nyomás, hőingerek) és értse kapcsolatukat a bőr felépítésével. Ismertesse a bőr szerepét a hőszabályozás folyamatában. Magyarázza a hám megújulását. Ismerje fel mikroszkópos met-szeten és ábrákon a bőr szöveti szerkezetét, ismertesse a részek funkcióit. Hozza összefüggésbe a bőr kiválasztó feladatát a szervezet víztartalmának szabályozásával. Magyarázza a napsugárzás hatását a bőrre, a napozás egészségügyi vonatkozásait, a védekezést. Ismertesse a bőrápolás és hajápolás szerepét és lehetőségeit. Ismertesse, mi az anyajegy, a szemölcs, hogyan alakul ki a mitesszer, a pattanás, a vízhólyag, a vérhólyag. Magyarázza, hogy miért veszélyes az égési sérülés. Ismertesse: hogyan kell el-látni kisebb égési és marószerek okozta sérüléseket, hogyan kell elsősegélyt nyújtani csípések, harapások, marások esetén, a sebképződés folyamatát!</p>	<p>Értse a festékszemek és a bőrpigment (melanin) szerepét.</p> <p>Értelmezze az emberi faj bőrszín-skáláját mint a biológiai sokféleség részét.</p> <p>Magyarázza a bőr baktériumflórájának jelentőségét.</p> <p>Esettanulmányok alapján értelmezze a bőrre kerülő krémek, tisztálkodószerek, izzadásgátlók összetételét, a szervezetre gyakorolt hatásukat.</p> <p>Ismerje fel fényképen azokat az elváltozásokat, amelyekkel daganatmegelőző jelleggel bőrgyógyászhoz kell fordulni.</p> <p>Magyarázza ábra segítségével az UV-sugárzás DNS-re gyakorolt hatását a bőr egyes daganatainak kialakulása során.</p>	<p>Fizika: gravitáció, munkavégzés, forgatónyomaték, emelő- elv, erő, erőkar</p> <p>Kémia: kalciumvegyületek, fehérjék</p> <p>Testnevelés és sport: az edzettség növelése, a megfelelő testalkat kialakítása.</p>

<p>Határozza meg az emberi szervek elhelyezkedését a test anatómiai síkjai, tengelyei és irányai szerint. Ismertesse a csontváz biológiai funkcióit.</p> <p>Ismertesse a gerincoszlop tájékait, a mellkas, az agykoponya és az arckoponya csontjait (orrcsontot, járomcsontot, felső és alsó állcsontot).</p> <p>Ismertesse egy lapos és egy hosszú csöves csont szerkezetét a megfelelő funkciókhoz kötve.</p> <p>Ismertesse a csigolya részeit.</p> <p>Ismertesse a csont kémiai összetételét (szerves és szervetlen alkotókat).</p> <p>Ismertessen példát a csontok összenövésére, varratos, porcos és ízületes kapcsolódására, magyarázza, hogy ezek milyen mozgást tesznek lehetővé az adott helyeken.</p> <p>Ismerje fel rajzon az ízület részeit.</p> <p>Ismertesse a függesztőövek funkcióját, csontjait, a gerincesek öt-ujjú végtagtípusának csontjait. Magyarázza a férfi és a női medence közti különbség okát.</p> <p>Ismertesse a következő izmok helyét és alapvető funkcióit: gyűrű alakú záróizmok, mimikai izmok, bordaközi izmok, nagy mellizom, hasizmok, gátizmok, rekeszizom, végtagok hajlító- és feszítő izmai, fejbiccentő izom. Ismertesse a vázizom felépítését: izomrost (izomsejtek), izomrostköteg, izompólya, inak. Magyarázza rendszerszemléletű megközelítés-</p>		
--	--	--

ben az izom felépítését: (elemi fe-
hérjék [aktin, miozin] → izomfo-
nalak → izomfonálköteg → izom-
sejt
→ izomrost → izom). Magyarázza
a mozgási szervrendszer lényegi
működését fizikai (emelő-elv, erő,

<p>erőkar), biokémiai (aktin, miozin, kreatin-foszfát, ATP, biológiai oxidáció, erjedés), szövettani (vázizomszövet) ismeretei alapján.</p> <p>Magyarázza, miért szükséges az izomműködéshez Ca^{2+} - ion, illetve Mg^{2+} -ion. Magyarázza az izom saját energiatároló és oxigéntároló molekuláinak szerepét.</p> <p>Ismertesse a mozgási szervrendszer épségét, megóvását szolgáló alapelveket (helyes testtartás, emelés, testedzés). Indokolja miért fontos a bemelegítés sporttevékenység előtt, hogyan enyhíthető az izomláz. Ismertesse mi a törés (nyílt és zárt), gerincsérülés, rándulás, ficam, csípőficam, rándulás, lúdtalp, gerincferdülés, porckorongsérv. Mutassa be milyen esetekben szükséges szervetlen protézis beültetése a mozgási szervrendszerbe.</p> <p>Ismertesse az ilyen típusú műtétek kockázatait. Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket sportsérülések (rándulás, ficam, törés, izomsérülések) esetén.</p>	<p>Magyarázza a sport jótékony élet-tani hatásait más szervrendszerek működésével összefüggésben.</p> <p>Mutassa be a csípőficam azonosításának és kezelésének lehetőségeit.</p> <p>Elemesse esettanulmány alapján a testépítés vagy a teljesítményfokozás során helytelenül alkalmazott táplálék-kiegészítők, illetve a dopingszerek káros hatásait.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>felhám, irha, bőralja, faggyúmirigy, verejtékmirigy, tejmirigy, festéksejt, melanin, köröm, szőr, szőrtüsző, bőrreceptorok (hő, fájdalom, tapintás, nyomás), mitózis, szaru (keratin), bőrerek, kapilláriskeringés, bőrvédelem, napozás, hajápolás, bőrápolás, baktériumflóra, anyajegy, szemölcs, mitesz-szer, pattanás, vízhólyag, vérhólyag, elsősegélynyújtás, anatómiai síkok, tengelyek, és irányjelzések fejeváz, törzsváz és a végtagok csontjai, agy- és arckoponya, függesztőövek, gerincoszlop, lapos és csöves csont, folytonos és megszakított összeköttetés, varrat, porc, szalag, összenövés, ízület, izomfej, izomhas, izompólya, ín, vázizom, hajlítás-feszítés, közelítés-távó-lítás, forgatás, emelő-elv, erő, erőkar, forgatónyomaték, szarkomer, krea-tin-foszfát, miogloblin, relatív oxigénhiány, izomfonalak csúszási mecha-nizmusa, izomtónus, szomatikus idegrendszer, testtartás, súlypont, gerinc-ferdülés (szkoliózis), nyílt törés, rándulás, ficam, porckorongsérv, lúdtalp izomsérülés, táplálék-kiegészítők, dopingszerek, bemelegítés, edzettség, állóképesség,</p>	

Tematikai egység	II. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (táplálkozás)		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Anyagcsere főbb folyamatai, szövettani ismeretek. Makromolekulák		
	felépítésének és funkcióinak ismerete. Kondenzáció, hidrolízis folyamata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló értse meg a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítsa az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, ismerje fel a megelőzés lehetőségeit, érvényesítse az elővigyázatosság elvét.</p> <p>A táplálkozás szervrendszerének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyag- és energiaforgalmi működésének biológiai alapjait. A tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezőik megismerése.</p> <p>Az egészséges életmód és a tudatos táplálkozás fontosságának felismerése, az egészségkárosító szokások egyéni és társadalmi hátrányainak belátása. A tanuló legyen képes önállóan kimutatási reakciók tervezésére, grafikonok elemzésére, kiértékelésére.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Magyarázza a táplálkozás jelentőségét, ismertesse folyamatait (rágás, nyelés, bélperisztaltika).</p> <p>Magyarázza a táplálék és tápanyag közötti különbséget. Értelmezze a testtömegindexet, tudjon következtetéseket levonni értékéből, és magyarázza, hogy normálértéke függ a testösszetételtől, nemtől, életkortól.</p> <p>Ismerje fel ábrán a táplálkozási szervrendszer szerveit, ismertesse főbb biológiai funkcióikat. Ismerje fel a fog részeit, magyarázza a részek funkcióit, magyarázza az emberi fogképletet (tej- és maradandó fogazat).</p> <p>Ismertesse, mely emésztőnedvek játszanak szerepet a fehérjék, a szénhidrátok, a zsírok és a nukleinsavak emésztésének folyamatában. Ismertesse a következő emésztőenzimek termelődésének helyét, hatásait és a működésükhöz szükséges optimális kémhatást: nyálamiláz, pepszin, laktáz, hasnyálamiláz, hasnyálpipáz.</p> <p>Magyarázza a máj szerepét az</p>	<p>Használja fel a tápanyagok fajlagos energiatartalmát alapvető számítási feladatokban.</p> <p>Állítson össze egy napi étrendet a tápanyagok összetételének és az összetevők energiatartalmának együttes figyelembevételével, magyarázza az összeállítási szempontokat.</p> <p>Magyarázza a kapcsolatot a tápanyagok emésztése és sejtszintű lebontása között.</p>	<p>Kémia: kémiai számítások, pH, szerves kémia, savbázis reakciók, pH, szerves kémia: makromolekulák hidrolízise</p> <p>Vizuális kultúra: metszetek.</p> <p>Fizika: mikroszkóp működése</p>
--	---	---

<p>emésztőnedv-termelésben, a fehérje-, glükóz- és glikogénszintézisben, a raktározásban és a méregtelenítésben. Értelmezze, miért járhatnak a májbetegségek együtt sárgasággal. Értelmezze a máj makroszkópos anatómiai és mikroszkópos szövettani, illetve a vékonybél keresztmetszeti képének szövettani ábráit.</p> <p>Ismertesse a következő emésztőenzimek termelődésének helyét, hatásait és a működésükhöz szükséges optimális kémhatást: nukleáz, tripszin, maltáz, membránpeptidázok.</p> <p>Ismertesse a bélbolyhok helyét, magyarázza felépítésük és működésük lényegét.</p> <p>Magyarázza, hogy mi válthatja ki az éhség-, szomjúságérzetet, magyarázza a tápcsatorna reflexes folyamatainak (nyál- és gyomor- nedvtermelés, hányás, nyelés, hasmenés) szerepét. Magyarázza a minőségi és mennyiségi éhezés, az alapanyagcsere, az éhség és az étvágy fogalmát.</p> <p>Indokolja a fogászati szűrővizsgálatok jelentőségét. Ismertesse a száj higiéniáját, a szájápolás szabályait és jelentőségét. Ismerje a következő vitaminok élettani jelentőségét, és tudja azokat összekapcsolni hiánytüneteikkel: D-, A-, K-, B12,- C-vitamin, folsav. Ismertesse a következő vitaminok élettani jelentőségét: E-, B1-, B6-vitamin.</p>	<p>Tervezzen egyszerű biokémiai kísérletet a szénhidrát-, zsír- és fehérjeemésztésre vonatkozóan.</p> <p>Ismertesse a táplálékkal felvett fehérje, szénhidrát és zsír alkotórészeinek útját a szövetekbe történő beépülésig, illetve a felhasználásig.</p> <p>Értelmezzen a táplálékfelvétel és a testtömeg szabályozására vonatkozó ábrát, szöveget, illetve adatokat, a szabályozásban résztvevő peptidek szerepével, a folyamatok háttérében álló magatartási folyamatokkal összefüggésben.</p> <p>Értelmezzen a tápcsatorna működésével kapcsolatos kísérleteket.</p> <p>Ismertesse a fehérjék, szénhidrátok, zsírok, növényi rostok, ásványi anyagok (nyomelemek), természetes forrásait, tudjon érvelni hiányuk vagy túlzott fogyasztásuk ellen.</p>	
--	--	--

<p>Ismertesse a tápcsatorna megbetegedéseinek kialakulását elősegítő kockázati tényezőket (veleszületett hajlamosító tényezők és életvitelből, életmódból eredő kockázati tényezők – pl. nem megfelelő szájápolás/szájhigiéné, fokozott stressz, túlzott alkohol- és</p>		
--	--	--

<p>gyógyszerfogyasztás, nem az életmódnak, szükségleteknek megfelelő táplálkozás, kedvezőtlen környezeti hatások).</p> <p>Magyarázza, miért változnak az étrendi elvárások tevékenységtől, kortól, nemtől és állapottól (terhesség, szoptatás) függően.</p> <p>Magyarázza az élelmiszer- és ételtartósítás alapvető szabályait. Elemezze az alultápláltság és a túltápláltság következményeit, kockázati tényezőit.</p> <p>Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket étel-, gyógyszer-, és alkoholmérgezés esetén.</p>	<p>Értelmezzen életmódhoz igazodó étrendet, ezzel kapcsolatos adatok, táblázatok használatával.</p> <p>Érveljen az egészséges táplálkozás, illetve a táplálkozási allergiák esetében alkalmazható étrendek mellett.</p> <p>Figyelje meg az élelmiszerek csomagolásán feltüntetett összetevőket és magyarázza a lehetséges kockázati tényezőket, táblázat segítségével.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>táplálék, tápanyag, glikémiás index, rágás, nyelés, bélperisztaltika, testtömegindex (BMI), sovány, túlsúlyos, szájüreg, nyelv, fogak, fogképlet, garat, nyelőcső, gyomor, vékonybél (patkóbél, éhbél, csípőbél), máj, hasnyálmirigy, vastagbél (vakbél, felszálló, haránt, leszálló vastagbél, szig-mabél, végbél), emésztés, emésztőnedv, emésztőenzim, májkapuvéna, májartéria, epevezeték, májvéna, bélbolyhok, felszívás, tápanyagmonomerek útja, hipotalamusz, éhség és jóllakottság és szomjúság központ, peptidhormonok, éhséghormon (ghrelin), jóllakottsághormon (leptin), vércukorszint,</p> <p>szájnyálkahártya, ozmotikus koncentráció, nyál- és gyomornedvtermelés, hányás, nyelés, hasmenés, minőségi és mennyiségi éhezés, alapanyagcsere, éhség, étvágy, fogászati szűrővizsgálatok, száj higiénia, vitaminok, kockázati tényezők,</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>III. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (légzés)</p>		<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szöveti ismeretek, térfogat és nyomásviszonyok összefüggései, diffúzió jelensége. Hemoglobin szerkezete és funkciója.</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló értse meg a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítsa az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, ismerje fel a megelőzés lehetőségeit, érvényesítse az elővigyázatosság elvét.</p> <p>A légzés szervrendszerének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyag- és energiaforgalmi működésének biológiai alapjait. A tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezők megismerése. Legyen képes következtetéseket levonni a tüdőnyomás - és térfogat jellemzői alapján. Tudjon grafikonokat értelmezni és következtetéseket levonni a témában.</p>
--	--

<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Ismertesse a légzőrendszer szerveit és azok funkcióját.</p> <p>Ismerje fel ábrán a gége alábbi részeit: gégefedő, pajzsporc, káncporcok, hangszalagok. Ismertesse, mely porcok között feszülnek ki a hangszalagok.</p> <p>Ismertesse a hangszalagok szerepét a hangképzésben.</p> <p>Ismertesse az orron át történő belégzés előnyeit a szájon át történő belégzéssel szemben.</p> <p>Értelmezze a tüdő makroszkópos anatómiai és mikroszkópos szövettani ábráit.</p> <p>Ismertessen légzési segédizmokat, hozza kapcsolatba ezek működését a nehézlégzéssel. Magyarázza a mellkasi és a hasi légzés különbségét.</p> <p>Magyarázza a mellhártya, a rekeszizom, a bordaközi izmok szerepét a belégzés és kilégzés folyamatában.</p> <p>Ismertesse a vitálkapacitás és a légzési perctérfogat fogalmát.</p> <p>Határozza meg a légzésszámot nyugalomban és munkavégzés után, magyarázza az eltérést.</p> <p>Értelmezze a Donders-modellt bemutató ábra alapján a légzőműködések.</p> <p>Értelmezze, hogy a tüdőben és a szövetekben folyó gázcseré diffúzió alapul.</p>	<p>Magyarázza a légzési teljesítmény és a szervezet energiafelhasználása közötti összefüggést.</p> <p>Magyarázza aktív sportoló és nem sportoló fiúk és lányok vitálkapacitását bemutató táblázat eltérő értékeit.</p> <p>Elemezzen a légzési térfogatváltozásokat és a légzőmozgásokkal kapcsolatos nyomásváltozásokat bemutató grafikont, ismerje a változók mértékegységeit.</p> <p>Elemezze a légcseré, a gázcseré és a sejtlégzés összefüggéseit.</p> <p>Magyarázza a vér szén-dioxid koncentrációjának és pH-jának összefüggő szerepét a légzés és a pulzusszám szabályozásában.</p>	<p>Fizika: nyomás, gáztörvények, rezgések, diffúzió jelensége.</p> <p>Ének-zene: hangképzés.</p> <p>Vizuális kultúra: metszetek vizsgálata</p> <p>Kémia: hemoglobin szerkezete és tulajdonságai</p> <p>Matematika: számítási feladatok, egyenes, illetve fordított arányosság. Grafikonok kiértékelése.</p>
---	--	---

Ábra segítségével magyarázza a vörösvértest és a hemoglobin szerepét a légzési gázok szállításában.

<p>Magyarázza a vér szén-dioxid koncentrációjának szerepét a légzés szabályozásában.</p> <p>Ismertesse a kemoreceptorok és a mechanoreceptorok szerepét a légzés, a vérnyomás és a pulzusszám szabályozásban.</p> <p>Nevezzen meg a légzőrendszert károsító tényezőket (kórokozók, légszennyező anyagok) és ismeresse a légzőrendszer gyakori betegségeit (fertőzéses eredetű és daganatos megbetegedések, asztma).</p> <p>Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket légúti elzáródás és gázmérgezés esetén.</p> <p>Kapcsolja össze fizikai ismereteivel a légmell és a keszonbetegség kialakulását.</p>	<p>Elemezzen kísérletet az egyes szabályozóelemek feladatának bemutatására.</p> <p>Magyarázza, miért jár gyakran együtt a torokgyulladás középfülgyulladással.</p> <p>Érveljen a dohányzás ellen: ismeresse a dohányzás során szervezetbe jutó anyagok káros hatásait.</p> <p>Hozza összefüggésbe a tüdőléghólyagocskákat borító folyadékréteg felületi feszültségének változását a dohányzással.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>orrüreg, garat, gége, légcső, főhörgők, hörgők, hörgőcskék, léghólyagocskák, légzőizmok, mellhártya, vitálkapacitás, ideális gáz állapotegyenlete, térfogat, nyomás, légköri nyomás, Donders-modell, légcsere, gázcsere, sejtlegzés, parciális nyomás, szaturáció, gége, gégefedő, pajzsporc, káncapocok, hangszalagok, hangrés, gyűrűporc, hangerősség, hangmagasság, hangfrekvencia, hangszín, hangintenzitás, alaphang, felharmonikusok, belégzési inger, gerincvelő, nyúltvelő, híd, agykéreg, mechanoreceptor, kemoreceptor, orr szerepe, asztma, rekedtség, torok(garat)gyulladás, tüdőgyulladás, tüdődaganat, légúti elzáródás, gázmérgezés, légmell, keszonbetegség</p>	

Tematikai egység	IV. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (anyagszállítás)		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A vér fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, és szerepe az élő szervezet belső egyensúlyának kialakításában. Mikroszkóp használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szervrendszerek összehangolt működésének megértése a sejt, a szerv és a rendszerek szintjén. A tanuló képes legyen az anyagszállító szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések elvégzésére. Az emberi keringési rendszer felépítése és működésének vizsgálata. A		
	tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezők megismerése. Az egészségkárosító szokások egyéni és társadalmi hátrányainak belátása. A tanuló legyen képes önállóan kimutatási reakciók tervezésére, grafikonok elemzésére, kiértékelésére.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Ismertesse a teljes vértérfogat mennyiségét, az alakos elemek és a vérplazma arányát, a vérplazma fő alkotórészeit és magyarázza jelentőségüket.</p> <p>Ismertesse a vörösvérsejtek, a fehérvérsejtek és a vérlemezkék szerepét, keletkezésük helyét, a normál értéktartománytól való eltérés okait és következményeit.</p> <p>Ismertesse a sérült érfal, a vérlemezkék és a fibrin szerepét a véralvadás folyamatában, idézze fel, hogy a folyamathoz kalciumion és K-vitamin szükséges.</p> <p>Ismertesse a véralvadás szakaszait (érösszehúzódás, vérlemezke fázis, véralvadási lánc, fibrinolízis) és a trombin szerepét.</p> <p>Ismertesse a hemoglobin fő részeit (hem: 4 db N-tartalmú gyűrű, Fe²⁺ és globin: fehérje) és funkcióját.</p> <p>Ismertesse az artériák, a vénák és a kapillárisok felépítését (átmérő, billentyű, szöveti szerkezet), és ezeket hozza kapcsolatba az adott erek funkcióival. Magyarázza, mely tényezők segítik a vénás áramlást.</p> <p>Hasonlítsa össze a vér, a szövetközi folyadék, a nyirok összetételét, keletkezését, szerepét, magyarázza kapcsolatukat.</p>	<p>Tervezen kísérletet egy potenciális alvadásgátló gyógyszer hatásának vizsgálatára.</p> <p>Indokolja, hogy a véralvadási folyamat rendellenessége vérzékenység, illetve trombózis kialakulásához vezethet.</p> <p>Elemesse az emberi vérből készült vérkenetet bemutató fénymikroszkópos képet vagy rajzolt ábrát.</p> <p>Magyarázza a hajszálerek keringési jellemzőit, funkcióját az anyagcserében.</p> <p>Értelmezze a nyirokkeringés lényegét (útvonala, funkciója), a nyirokcsomók jelentőségét.</p>	<p>Kémia: fehérjék szerkezete, hemoglobin jellemzői, ionkoncentráció, pH</p> <p>Fizika: hidrosztatikai nyomás, székazán effektus, parciális nyomás, diffúzió</p> <p>Matematika: számítási feladatok, diagrammok szerkesztése, kiértékelése.</p>
---	---	---

<p>Magyarázza a nyirokáramlást fenntartó tényezőket.</p> <p>Magyarázza a szövetnedv áramlási mechanizmusát a vérnyomás és a plazmafehérjék ozmotikus nyomásának viszonya alapján.</p> <p>Magyarázza a szív felépítésének és működésének kapcsolatát.</p> <p>Ismertesse, hogy mi a koszorúerek feladata, hogy miért életveszélyes ezek elzáródása.</p> <p>Ismertesse a szívfrekvencia és a vérnyomás fogalmát és felnőttkori normál értékeit.</p> <p>Elemesse a szív működését a szívciklus folyamatában (üregek térfogat- és nyomásviszonyainak változása, a vér áramlása).</p> <p>Ismertesse a verőtérfogat, perctérfogat értékeit.</p> <p>Magyarázza, hogy milyen élettani hatások emelik, vagy csökkentik a pulzusszámot és vérnyomást.</p> <p>Magyarázza a véreloszlás megváltozásának élettani funkcióját. Ismertesse a szinuszcsozó és a pitvar-kamrai csomó helyzetét, magyarázza funkcióját.</p> <p>Magyarázza, hogyan valósul meg szervezetünkben a keringés (vérnyomás, véreloszlás) szabályozása.</p> <p>Ismertesse a vérszegénység leggyakoribb okait (vashiány, vitaminhiány, örökletes). Ismertesse a keringési rendszer főbb betegségeinek (érelmeszesedés, visszértágulat, a trombózis, a magasvérnyomás/hipertónia betegség, szív-</p>	<p>Értelmezze a homeosztázist a folyadékterek összetételének példáján.</p> <p>Mérjen pulzust és vérnyomást (automata eszközzel), értelmezze a mért adatok eredményeit.</p> <p>Elemesse grafikonon a vérnyomás változását, a véráramlás sebességét, az erek keresztmetszetének alakulását a keringési rendszerben.</p> <p>Végezzen alapvető számításokat verőtérfogattal és perctérfogattal kapcsolatban.</p> <p>Elemessen a szív működésével kapcsolatos élettani kísérletet.</p> <p>Magyarázza, hogy mi okból változhat a vér kémiai összetétele (pH, glükózszint), hogyan áll helyre. Indokolja a vérvizsgálat jelentőségét.</p>	
---	--	--

<p>ritmuszavar és a szívinfarktus) kialakulásában szerepet játszó főbb kockázati tényezőket. Ismertesse a szívinfarktus fogalmát és jellemző tüneteit. Ismertesse az alapvető sebellátási módokat. Ismertesse az elsősegélynyújtási teendőket ájulás</p>	<p>Érveljen a testedzés és a helyes táplálkozás keringési rendszer egészségére gyakorolt hatása mellett. Érveljen a megfelelő életvitel kockázatokat csökkenthető hatása mellett.</p>	
--	--	--

esetén.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vér, vér alakos elemek, vörösvérsejtek, fehérvérsejtek (nyiroksejt, falósejt), vérlemezkék, vérplazma, véralvadás, vérszegénység, vérzékenység, trombózis, embólia, vérszérum (vérsavó), hemoglobin, hem, vérkenet, protrombin-trombin, albumin, globulin, fibrinogén, szövetközi folyadék (szövetnedv), nyirok, nyirokrendszer, plazmafehérjék ozmotikus nyomása, nyirokáramlás, pitvar, kamra, vitorlás billentyű, zsebes billentyű, artéria (verőér), aorta, véna (gyűjtőér/visszér), kapilláris (hajszalér), szívfal felépítése, érfal felépítése, nagyvérkör, kisvérkör, koszorúér, szívfrekvencia, pulzusszám, vérnyomás, szisztolé, diasztolé, izompumpa, szívciklus szakaszai, vérnyomás változása, véráramlás sebessége, erek keresztmetszete, pulzus/verőtérfogat, keringési perctérfogat, vénás áramlás, szélkázán funkció, pulzusszám változás, vérnyomásváltozás, a vér eloszlása a testben, szinuszcsozó, pitvar-kamrai csomó, vérnyomás szabályozása, véreloszlás szabályozása, pH-állandóság, puffer, vércukorszint szabályozás, vérkép, hematokrit, vérszegénység, érlemeszesedés, visszértágulat, magasvérnyomás/hipertónia betegség, szívritmuszavar, szívinfarktus, sebllátás, vérzés-típusok, alvadási idő, protrombin idő,	

Tematikai egység	V. Az emberi szervezet felépítése és működése. Anyagforgalom (kiválasztás)		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A szervezet tápanyagainak és bomlástermékeinek ismerete. Aktív és passzív transzport jelensége, a hidrosztatikai nyomáskülönbség hatása a szervezet folyadéktereire. Szövettani ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi kiválasztó szervrendszer felépítése és szerepe a szervezet homeosztázisában. A húgyúti fertőzések tüneteinek ismerete, a művesekezelés elvének és alkalmazási módjának megismerése. A tanuló legyen képes önállóan kimutatási reakciók tervezésére, grafikonok elemzésére, kiértékelésére.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Ismertesse a vizeletkiválasztó rendszer főbb részeit. Ismertesse a vese kiválasztó működésének három fő részfolyamatát: szűrletképzés, visszaszívás, aktív kiválasztás, hozza ezeket összefüggésbe vizelet összetételével (víz, karbamid, Na⁺, K⁺, Ca²⁺, Cl⁻ ionok, gyógyszerek, hormonok).</p> <p>Elemezze a vese kiválasztó</p>	<p>Elemezze a nefron működését: vesetestecske (tok, hajszálérgomolyag), az egyes csatorna-szakaszok, a csatorna falát behálózó hajszálerek funkcióit.</p> <p>Elemezze a vizeletképződés folyamatát a vér, a tokban és a</p>	<p>Fizika: hidrosztatikai nyomás, diffúzió</p> <p>Kémia: húgysav, karbamid, pH</p>
--	---	--

<p>működésének három fő részfolyamatát: szűrletképzés, visszaszívás, kiválasztás (exkréció).</p> <p>Magyarázza a szűrletképzés, az aktív és passzív transzport folyamatait a következő anyagok példáján: víz, Na⁺, glükóz, H⁺.</p> <p>Magyarázza miért nincs az egészséges ember vizeletében vörösvértest, cukor és fehérje.</p> <p>Említsen példákat, hogy miért jelenhet meg a vizeletben fehérje, glükóz vagy vér.</p> <p>Ismertesse a bőr, a máj, a tüdő, a végbél és a vese szerepét a kiválasztásban.</p> <p>Ismertessen a vizelet összetétele és mennyisége változásának hátterében álló lehetséges okokat (táplálék minősége és mennyisége, hőmérséklet, fizikai aktivitás, betegség)</p> <p>Értse a vazopresszin (ADH) és aldosteron szerepét a folyadékterfogat és sóháztartás szabályozásában. Indokolja a vizeletvizsgálat jelentőségét.</p> <p>Magyarázza a vesekő kialakulásának okait, ismertesse rizikófaktorait és indokolja a folyadékbevitel jelentőségét a vesekőképződés megelőzésében.</p> <p>Ismertesse a művesekezéles jelentőségét.</p>	<p>csatornában lévő folyadék, valamint a vizelet összetétele alapján.</p> <p>Elemezzen adatokat, grafikonokat, végezzen el megadott képlet alapján számításokat a vese működésének vizsgálatára, hogy egy adott anyag időegység alatt mekkora mértékben távozik a vérből a vesén keresztül.</p> <p>Tervezzen vizsgálatot a vizelet lehetséges összetevőinek kimutatására.</p> <p>Értelmezzen a vizelet összetétele és mennyisége változásának hátterében álló lehetséges okokat.</p> <p>Tervezzen és értelmezzen állatkísérletet a vazopresszin (ADH) vízmegtartó szerepének vizsgálatára.</p> <p>Alkalmazza az ellenáramlás elvét a művesekezéles folyamatának magyarázatában.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>vesetok, vese, vesekéreg, vesevelő, vesemedence, húgyvezeték (vesevezeték), húgyhólyag, húgycső, szűrletképzés, visszaszívás, kiválasztás, szűrlet, vizelet, nefron, vesetestecske, szűrletképzés, visszaszívás, kiválasztás (exkréció), transzportfolyamatok, vizelet összetétele és mennyisége, vazopresszin (ADH), aldosteron, vizeletvizsgálat, vesekő, művesekezéles,</p>	

Tematikai egység	VI. Az ember szervezete és egészsége Szabályozás (Immunitás)	Órakeret 3 óra
-------------------------	---	---------------------------------

Előzetes tudás	Sejtmembrán és az eukarióta sejt felépítése, szerves kémiai ismeretek, a vér jellemzői, fehérvérsejtek típusai, funkciói. Endocitózis jelensége. Vírusos és bakteriális betegségek, illetve kórokozói. Kötelező védőoltások hazánkban. Receptorelmélet, nyirokkeringés felépítése és működése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az immunválasz élettani, molekuláris és genetikai alapjainak, szemléletmódjának, az egészségügyre, a betegségek gyors felismerésére, a megelőzésére és a társadalom higiéniai kultúrájára való hatásának a megismerése. A védőoltás és az egészségügyi politika kapcsolatának megértése. Az immunrendszer és a gyógyszerhasználat (pl. antibiotikumok) kapcsolatának megértése. Megalapozott szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése. Annak felismerése, hogy az immunológia eredményeinek, alkalmazásának milyen szerepe van a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek formálódásában. Annak megértése, hogy hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák (pl. fertőzések, járványok, higiéniai problémák) kialakulásához, ezek kockázatának és az ezzel kapcsolatos felelősségnek a belátása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Magyarázza a szervezet védekezési működéseinek lényegét: fizikaikémiai védelem, mikrobiom szerepe, immunválasz (természetes, adaptív, sejtes, humorális, elsődleges, másodlagos).</p> <p>Ismertesse az antitest, antigén, immunitás fogalmát.</p> <p>Sorolja fel az immunrendszer jellemző sejtjeit (falósejtek, nyiroksejtek). Ismertesse a falósejtek szerepét és a genny eredetét.</p> <p>Ismertesse az immunizálás különböző típusait (aktív, passzív, természetes, mesterséges). Ismertessen példát minden típusra.</p> <p>Magyarázza a memóriasejtek szerepét a másodlagos immunválasz kialakításában.</p> <p>Magyarázza meg a gyulladás tüneteit, kialakulásuk okát.</p> <p>Hasonlítsa össze a természetes</p>	<p>Magyarázza a rendszer működésének a lényegét: az idegen anyag (antigén) megtalálásának a módját, felismerését, az immunglobulinok jelentőségét, az idegen anyag megsemmisítését.</p> <p>Magyarázza az autoimmun betegségek lényegét.</p> <p>Indokolja a védőoltások célját, ismertessen példákat a Magyarországon kötelező védőoltásokra.</p> <p>Magyarázza az első- másod és harmadgenerációs vakcinák összetevői közötti különbségeket (legyengített vagy inaktivált kórokozót tartalmazó,</p>	<p>Kémia: szénhidrátok, nukleinsavak, fehérjék.</p> <p>Informatika: információtárolás és -előhívás.</p>
--	---	---

<p>(veleszületett) és az adaptív (szerzett, specifikus) immunválaszt.</p> <p>Ismertesse a vérszérum (vérsavó) fogalmát.</p> <p>Ismertesse az AB0- és az Rhvércsoportrendszert. Magyarázza az anyai Rh-összeférhetetlenség jelenségét.</p> <p>Indokolja a vérátömlesztés és a véradás jelentőségét.</p> <p>Ismertesse a láz védekezésben betöltött szerepét és a lázcsillapítás módjait.</p> <p>Ismertesse, hogy az allergia az immunrendszer túlérzékenységi reakciója, soroljon fel allergén anyagokat.</p> <p>Magyarázza az R0 érték és a fertőzés terjedési dinamikájának a kapcsolatát.</p>	<p>fehérjealegység alapú, vektor alapú oltóanyagok, RNS- és DNS-vakcinák).</p> <p>Értelmezzzen vércsoportmeghatározási tesztek.</p> <p>Magyarázza az immunrendszer állapotát, a környezeti terhelés és a betegségek kialakulása közti összefüggést.</p> <p>Indokolja az allergiák és a környezetszennyezés közti kapcsolatot.</p> <p>Ismertesse a fertőzések elkerülésének lehetőségeit és a járványok elleni védekezés módjait, indokolja az egyén felelősségét a közösségi védettség kialakításában.</p> <p>Ismertesse a szervátültetésekkel kapcsolatos gyakorlati és etikai problémákat.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>fizikai-kémiai védelem, mikrobiom szerepe, immunválasz (természetes, adaptív, sejtes, humorális, elsődleges, másodlagos), antitest, antigén, falósejt, nyiroksejt, immunitás, immunizálás különböző típusai (aktív, passzív, természetes, mesterséges), védőoltások, memóriasejt, természetes és az adaptív immunválasz, kettős felismerés, immunglobulinok, vérszérum, autoimmunitás, T-sejt, B-sejt plazmasejt, antigénbemutató sejt, nagy falósejt, kis falósejt, klónszelekció, mintázatfelismerő receptorok, citokinek, MHC, első- másod és harmadgenerációs vakcinák, AB0- és az Rh-vércsoportrendszer, anyai Rh-összeférhetetlenség, láz, allergia, fertőzés, járvány, közösségi védettség (nyájjimmunitás), szervátültetés, alap szaporodási ráta (R_0),</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>VII. Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az ember szaporodása, egyedfejlődése és egészségvédelme. Sejtosztódás: mitózis, meiózis. Hormonrendszer</p>	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;
	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot. – ismeri a férfi és a női nemi szervek felépítését és működését, a másodlagos nemi jellegeket és azok kialakulási folyamatát, ismereteit összekapcsolja a szaporító szervrendszer egészségtanával; – biológiai ismereteit is figyelembe véve értékeli az emberi szexualitás párkapcsolattal és tudatos családtervezéssel összefüggő jelentőségét; – megérti a fogamzásgátlók hatékonyságáról szóló információkat, a személyre szabott, orvosiilag ellenőrzött fogamzásgátlás fontosságát; – ismeri a fogamzás feltételeit, a terhesség jeleit, bemutatja a magzat fejlődésének szakaszait, értékeli a terhesség alatti egészséges életmód jelentőségét; – felsorolja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, magyarázza, hogyan és miért változik a szervezetünk az életkor előrehaladásával, értékeli a fejlődési szakaszok egészségvédelmi szempontjait, önmagát is elhelyezve ebben a rendszerben.
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

Az emberi nemek kromoszómák (X, Y) általi meghatározottságának ismerete

A nemi jellegek és működések hormonok általi szabályozottságának megértése, a főbb hormonok és hatásaik azonosítása

Ismertesse a férfi és női nemi szervek felépítését, működését, valamint a megtermékenyítés folyamatát. Ismertesse a nem meghatározottságát (kromoszomális, ivarmirigy általi, fenotípusos nem). Ismerjen fel ábráról petesejtet és hímivarsejtet és ezek részeit. Ismertesse ábra alapján az ivarsejtek fejlődését.

A menstruációs ciklus hormonális szabályozásának értelmezése Az emberi szexualitás, a nemi kapcsolatok biológiai alapjainak megismerése, a szexualitás egyéni boldogsággal, párkapcsolatokkal összefüggő funkcióinak megbeszélése

A biztonságos nemi élet fontosságának felismerése, a nemi betegségek megelőzési módjainak megismerése, a nemi higiénia gyakorlati szempontjainak áttekintése

Indokolja a nőgyógyászati szűrővizsgálatok, a hasi ultrahangvizsgálatok jelentőségét. Értékelje a terhességi szűrővizsgálatok céljait. Ismertesse a családtervezés különböző módjait, terhességi tesztek lényegét (mit, miből mutatnak ki), a terhességmegszakítás lehetséges következményeit. Nevezzen meg a meddőség hátterében álló okokat (pl. ivarsejttermelés zavara, hormonzavarok) és azok kezelésére szolgáló lehetőségeket

(mesterséges megtermékenyítés, hormonkezelés). Ismertesse a várandósság jeleit, a terhesgondozás jelentőségét, a várandósság és szoptatás alatt követendő életmódot, a szoptatás előnyeit a csecsemőre és az anyára nézve. Értelmezzen a fogamzásgátlók hatékonyságáról, egészségügyi hatásairól szóló információkat. Ismertesse, hogyan előzhető meg a nemi úton is terjedő betegségek (szifilisz, AIDS, trichomoniasis, Chlamydia, daganatok, gombás betegségek). Ismertesse a fogamzás feltételeit (biológiai, életmódbeli), a várandósság jeleit, a várandósság alatti hormonális és élettani változásokat, a méhen

Vizuális kultúra: a nő-ideál változása a festészetben és szobrászatban a civilizáció kezdetétől napjainkig

belüli fejlődésének főbb szakaszait (anatómiai és időbeli elhelyezés), a méhlepény és a magzatvíz szerepét; értékelje a terhesség alatti egészséges életmód jelentőségét. Magyarozza a magzati és anyai vérkeringés kapcsolatát. Magyarozza a kapcsolat jelentőségét az immunrendszer szempontjából. Hasonlítsa össze genetikai szempontból az egy- és kétpetéjű ikreket, magyarozza kialakulásuk okait. Ismertesse a szülés szakaszait, a szoptatás biológiai folyamatait, biológiai jelentőségét. Ismertesse az ember posztembrionális fejlődésének legjellemzőbb változásait (tömeg- és hosszgyarapodás, fogak megjelenése, mászás, ülés, járás, beszéd, kézhasználat, nemi érés, a gondolkodásmód változása, öregedés). Értelmezzen az egyedfejlődés során tapasztalható változásokat összehasonlító táblázatot. Indokolja, hogy a társadalmi, életmódbeli hatások befolyásolják az egyedfejlődés ütemét. Magyarozza a különbséget a klinikai és a biológiai halál fogalma között.

A családtervezésről meglévő előzetes tudás felszínre hozása, etikai szempontú megbeszélése

Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás mechanizmusainak értelmezése és elemzése

A fogamzás feltételeinek, folyamatának megismerése, a terhesség kezdeti jeleinek megbeszélése, a terhességi vizsgálatok biológiai hátterének értelmezése

A terhességi szűrővizsgálatok formáinak megismerése és összehasonlítása A várandósság alatti élettani, hormonális változások értelmezése és elemzése

Az embrionális és a magzati fejlődés biológiai történéseinek elemzése, a folyamatok anatómiai és időbeli elhelyezése

A szülés szakaszai, a folyamat során végbemenő élettani változások, működések elemzése

A születés utáni egyedfejlődés főbb szakaszainak vázlatos áttekintése, a jellegzetes élettani és pszichikai változások azonosítása

A gyermekek megfelelő testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosító családi és társadalmi hatások megbeszélése

A gyermekgondozás társadalmi szinten kialakult segítő szolgálatainak és egyéb formáinak áttekintése, a gyermekorvosi és a védőnői hálózat működésének megismerése

A veleszületett rendellenességek biológiai hátterének értelmezése, a gyakoribb formák bemutatása, az ezzel kapcsolatos genetikai és magzati vizsgálati lehetőségek áttekintése

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemi jellegeket és az egyedfejlődés során tapasztalható változásokat összehasonlító táblázat készítése – Az elsődleges nemi szervek felépítését és működését bemutató ábrák, animációk elemzése – Szaporító szervrendszert jellemző szövettani metszetek vizsgálata (méh, petefészek, here, ivarsejtek) – A menstruációs ciklus hormonális periódusait bemutató ábrák, animációk keresése és értelmezése – Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás módszereinek összehasonlítása és elemzése – Terhességi szűrővizsgálatok módjainak megismerése kiselőadások formájában vagy védőnői előadás során – Bemutató készítése az embrionális és magzati fejlődés főbb szakaszairól – Családtervezési módszerek megismerése szakember előadásában és/vagy tanulói kiselőadások formájában
	<ul style="list-style-type: none"> – Nőgyógyász előadása a fogamzás, a fogamzásgátlás, a terhesség, a szülés folyamatairól és a magzati szűrővizsgálatok módjairól – Elemezze képen vagy rajzolt ábrán a szaporító szervrendszer jellemző szerveinek (petefészek, here) szövettani metszetét
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nem (sexus), elsődleges és másodlagos nemi jellegek, férfi és női külső és belső nemi szervek, petefészek, petesejt (sejtmag, sejthártya, fénylő réteg, tüszőhámsejtek rétege), kemotaxis, kapacitáció, petevezeték, méh, here, hímvarsejt (fej, nyak, fark), meiózis, mellékhere, ondóvezető, egy- és kétpetéjű ikrek nemi kromoszómák, ivari őssejtek, here, hímvarsejt, tesztoszteron, petefészek, petesejt, peteérés, méh, menstruáció, megtermékenyítés, zigóta, szedercsira, hólyagcsira, beágyazódás, barázdálódás, fejlődés szakaszok (embrionális előtti, embrionális, magzati), embrió, magzat, magzatburkok, méhlepény, várandósság, szülés, magzati keringés embrió, fogamzás és fogamzásgátlás, családtervezés, FSH, LH, progeszteron, ösztrogén, HCG, veleszületett rendellenességek, magzati szűrővizsgálatok, nőgyógyászati szűrővizsgálatok, terhességi szűrővizsgálatok, családtervezés, terhességi tesztek, terhességmegszakítás, meddőség, terhesség gondozás, nemi úton terjedő betegségek</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>VIII. Az emberi szervezet felépítése és működése Érzékelés, szabályozás (hormonrendszer, idegrendszer)</p>	<p>Órakeret 15 óra</p>
--------------------------------	--	-----------------------------------

Előzetes tudás	Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme, sejtbiológia: fehérjék, szteroidok. Hormonrendszer. Az idegsejt felépítése.	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket; – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – a vizsgált biológiai jelenségek magyarázatára előfeltevést fogalmaz meg, ennek bizonyítására vagy cáfolatára kísérletet tervez és kivitelez, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, megfigyeléseket és méréseket végez; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; – egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni; – megérti a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítja az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, felismeri a megelőzés lehetőségeit, érvényesíti az elővigyázatosság elvét; 	
	<ul style="list-style-type: none"> – a szervrendszerek felépítésének és működésének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyagforgalmi, energetikai és információs működésének biológiai alapjait. – az ideg-, hormon- és immunrendszer elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet információs rendszerének biológiai alapjait. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

Elemezze a hasonlóságokat és a különbségeket a hormonrendszer és az idegrendszer működése között (jeladó és célsejt kapcsolata), és hozzon példát összehangolt működésükre.

Reflextípusok megkülönböztetése, elvégzett reflexvizsgálatok értelmezése

Ismertesse a hormonrendszer működésének a lényegét, a hormontermelést és szabályozását. Ismertesse az ember belső elválasztású mirigyeinek (az agyalapi mirigy, a mellékvese, a hasnyálmirigy és a pajzsmirigy) elhelyezkedését, az alábbi hormonok termelődési helyét és hatását: inzulin, adrenalin, tiroxin, tesztoszteron, oxitocin, ösztrogén, progeszteron, hcg, tüszőserkentő hormon, sárgatestserkentő hormon, növekedési hormon, pajzsmirigyserkentő hormon, tejelválasztást serkentő hormon, kortizol, mellékvese-androgének. Magyarázza a cukorbetegség lényegét, típusait, tüneteit, okait, kockázati tényezőit és kezelési módjait. Értékelje a vércukorszint mérése eredményeit. Értelmezze ábra alapján a női nemi ciklus során végbemenő hormonális, valamint a méhnyálkahártyában, petefészekben és testhőmérsékletben végbemenő változásokat. Magyarázza a hormonális fogamzásgátlás biológiai alapjait. Elemezze a pajzsmirigy példáján a hormontermelés szabályozásának alapelveit.

Ismertesse az idegsejt felépítését, változatosságát és funkcióját (az ingerület keletkezését, vezetését, valamint más sejtekre való továbbadását). Magyarázza, hogy az élő sejtek membránjának két oldalán az ionok koncentrációja nem azonos, és ez potenciálkülönbséget alakít ki. Ismertesse az inger, az ingerület (akciós potenciál), az ingerküszöb fogalmát. Példával igazolja, hogyan változhat meg az ingerküszöb külső és belső környezeti hatásokra. Ismertesse a receptor, a receptornak megfelelő (adekvát) inger fogalmát, típusait (mechanikai, kémiai, fény, hő).

Ismertesse a szinapszis fogalmát, magyarázza a serkentő vagy gátló hatást az átvivő anyag (vagy más molekulák) és a receptor kölcsönhatásával. Értelmezze, hogy a drogok itt hatnak és hatásuk függőséghez vezethet. Ismertesse a központi, környéki idegrendszer, az ideg, dúc, pálya, mag, kéreg, fehér-és szürkeállomány fogalmát, a testi (szomatikus) és a vegetatív idegrendszer jelentését. Ismertesse az idegrendszer működésének fő folyamatait, és az ezt megvalósító sejt-típusokat (receptorsejt, érzőidegsejt, köztes idegsejt, mozgatóidegsejt).

Az ember központi és környéki idegrendszerének megismerése konkrét példákon keresztül (pl. mozgásszabályozás, vérnyomás-szabályozás, a vércukorszint és a vér ozmotikus koncentrációjának szabályozása) Hasonlítsa össze a reflexívet és a reflexkört. Ismerje fel ábrán és magyarázza a bőr-és izomeredetű gerincvelői reflexek reflexívet és funkcióját. Értelmezze a mozgatóműködések példáján az

Kémia: szerves kémia, : elektrokémiai alapismeretek

Fizika: az áramvezetés feltételei, optika, lencsék fénytörés, képalkotás, hullámtan, hangtan.

Magyar nyelv és irodalom: hangtan, Karinthy Frigyes: Utazás a koponyám körül.

Informatika: a szabályozás alapjai

Testnevelés és sport: a teljesítménycsökkentő szerek veszélyei

idegrendszer hierarchikus felépítését. Idézza fel, hogy az idegrendszer központi része csontos tokban, agy-gerincvelői folyadékkal és agyhártyákkal védetten helyezkedik el.

Ismertesse a gerincvelő főbb funkcióit: kommunikáció a környék és az agyvelő között (fel- és leszállópályák), helyi szomatikus és vegetatív reflexek kialakítása (izomtónus kialakítása, védekező mechanizmusok, a bőr ereinek reflexes szabályozása, nemi szervek vérbősége).

Ismerje fel az agy nyílrányú metszetén az agy részeit (agytörzs /nyúltvelő, híd, középagy/, köztiagy /talamusz, hipotalamusz/, kisagy, nagyagy lebenyei, kérgestest), és ismertesse főbb funkcióikat. Ismertesse az alvás fázisait, indokolja az alvás létszükségletét. Ismertesse a vegetatív idegrendszer alapvető anatómiai felépítését. Értelmezze, milyen folyamatok szabályozását jelenti a vegetatív szabályozás, hogyan valósul ez meg a szervezetben: a szembogár (pupilla), a vázizom, a bél, a szív és a vérerek szimpatikus és/vagy paraszimpatikus befolyásolásának következményei.

Indokolja-, hogy alapvetően motivációs állapotok irányítják és aktiválják magatartásunkat. Ismertesse az agykéreg szerepét az akaratlan mozgások kialakításában. Magyarozza a mozgatópályák kereszteződéseinek funkcionális következményeit. Rajzolt ábrán értelmezze a piramispálya lefutását. Ismertesse a kisagy fő funkcióját (mozgáskoordináció), hogy alkohol hatására ez az egyik leghamarabb kieső funkció.

Ismertesse a testérző rendszer alapvető funkcióit (a bőrfelületet, a belső szervek nyálkahártyáját ért ingerekről, a testrészek helyzetéről szállít információkat). Indokolja, hogy az elsődleges érzőkéreg sérülése a tudatosuló érzékelés kiesését jelenti. Ismertesse a bőr és a belső szervek receptorait (mechanikai, fájdalom, hő, kemoreceptorok). Ismertesse az érzékszervek működésének általános elveit: (adekvát) inger, ingerület, érzet. Különböztesse meg az érzékelést és az észlelést. Ismertesse az érzéksalódás (illúzió, hallucináció) fogalmát, és hogy kiváltásukban pszichés tényezők és drogok is szerepet játszhatnak.

A bőr, felépítése és érzékelő működésének vizsgálata, a leggyakoribb érzékszervi megbetegedések okainak és megelőzési lehetőségeinek áttekintése.

Ismertesse a szaglóhám, az ízlelőbimbók szerepét az érzékelésben.

Ismertesse és ábrán ismerje föl a szem alapvető és járulékos részeit, magyarozza ezek működését, a szemüveggel korrigálható fénytörési hibákat, a szürke-és a zöldhályog lényegét. Magyarozza a pupilla, az akkomodációs és a szemhéjzáró reflex funkcióit. Elemezze a távolságészlelés módjait, támpontjait. Indokolja a szemészeti szűrővizsgálatok jelentőségét.

Ismerje föl rajzon a külső-, a közép- és a belsőfül részeit, ismertesse a részek funkcióit. Ismertesse a zajszennyeződés forrásait, halláskárosító és pszichés hatását. Magyarozza a tömlőcske és zsákocska, valamint a három félkörös ívjárat szerepét.

Értelmezze a megismerő folyamatok (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezés, képzelet, motiváció, gondolkodás, tanulás) biológiai funkciót. Ismertessen példákat öröklött emberi magatartásformákra (szopóreflex, érzelmet kifejező mimika). Igazolja példákkal a feltételes reflexek szerepét az ember viselkedésében (félelem, drogtolerancia). Magyarozza a tanulás és az érzelmek kapcsolatát (megközelítés-elkerülés, játék, kíváncsiság és unalom). Indokolja, hogy a beszéd tanulása kritikus periódushoz kötött. Igazolja példákkal a megerősítés rászoktató vagy leszoktató hatását, a család, az iskola, a hírközlés, reklám stb. szerepét a szokások kialakításában. Foglaljon állást a fentiekkel kapcsolatban. Ismertesse a

rövid és hosszú távú memória fogalmát. Ismertesse az érzelmi fejlődés hatását az értelmi fejlődésre.

Ismertesse az életmód szerepét az idegrendszeri betegségek kialakulásának (pl. stresszbetegségek) megelőzésében. Ismertesse a fájdalomcsillapítás néhány módját, ezek esetleges veszélyeit. Értelmezze a zsigeri működések kapcsolatát az érzelmi-pszichikus működésekkel, hozza összefüggésbe a pszichoszomatikus betegségek kialakulásával. Ismertesse az agyrázkódás, a migrén, az epilepszia, a stroke (agyvérzés, agyi infarktus) tüneteit. Ismertesse a táplálkozási zavarokat (ortorexia, anorexia, bulímia, izomdiszorfia) és magyarázza kialakulásuk társadalmi és biológiai okait. Ismertessen a testképet befolyásoló társadalmi tényezőket. Magyarázza a tartós stressz egészségre gyakorolt káros hatásait, ismertesse a legális stresszoldás lehetőségeit. Értékelje a mentális egészséget, mint az egészség részét, magyarázza (rendszerszintű megközelítésben is) céljait.

Magyarázza a kémiai és a viselkedési függőségek közös jellegzetességeit és veszélyeit. Érveljen a drogfogyasztás ellen, indokolja a szülő, a család, a környezet felelősségét és lehetőségét megelőzésében.

Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése animációk alapján, a fertőzés, a gyulladás, az allergia kialakulására vonatkozó tudományos cikkek elemzése, a betegségek kialakulásának megelőzésére, csökkentésére irányuló egyéni cselekvési lehetőségek számbavétele. Magyarázza a szervezet védekezési működéseinek lényegét: fizikai-kémiai védelem, mikrobiom szerepe, immunválasz (természetes, adaptív, sejtes, humorális, elsődleges, másodlagos). Ismertesse az antitest, antigén, immunitás fogalmát. Sorolja fel az immunrendszer jellemző sejtjeit (falósejtek, nyiroksejtek). Magyarázza a memóriasejtek szerepét a másodlagos immunválasz kialakításában. Magyarázza meg a gyulladás tüneteit, kialakulásuk okát. Magyarázza az autoimmun betegségek lényegét. Ismertesse a falósejtek szerepét és a genny eredetét. Ismertesse az immunizálás különböző típusait (aktív, passzív, természetes, mesterséges). Ismertessen példát minden típusra. Indokolja a védőoltások célját, ismertessen példákat a Magyarországon kötelező védőoltásokra. Ismertesse az ABO- és az Rh-vércsoportrendszert. Magyarázza az anyai Rh-összeférhetetlenség jelenségét. Indokolja a vérátömlesztés és a véradás jelentőségét. Ismertesse a láz védekezésben betöltött szerepét és a lázcsillapítás módjait. Ismertesse, hogy az allergia az immunrendszer túlérzékenységi reakciója, soroljon fel allergén anyagokat, indokolja az allergiák és a környezetszennyezés közti kapcsolatot. Magyarázza az immunrendszer állapota, a környezeti terhelés és a betegségek kialakulása közti összefüggést. Ismertesse a fertőzések elkerülésének lehetőségeit és a járványok elleni védekezés módjait, indokolja az egyén felelősségét a közösségi védettség kialakításában. Ismertesse a szervátültetésekkel kapcsolatos gyakorlati és etikai problémákat.

--	--

A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek

- Elemezze a gerincvelői keresztmetszetet bemutató rajzolt ábrát vagy szövettani metszeti képet (felépítés és funkció). Készítsen rajzot a gerincvelő keresztmetszetéről, jelölje be főbb részeit (szürke-és fehérállomány, kötegek, szarvak, központi csatorna, gyökerek, gerincvelői idegek). Váltson ki térdreflexet, és magyarázza funkcióját.

- Hideg- és melegpontok vizsgálata az emberi bőrfel-
színen
(páros gyakorlat)
- A bőr 1 cm²-nyi területén elhelyezkedő nyomáspontok vizsgálata (kétpontküszöb-térkép)
- A közel- és távollátás modellezése lencsékkel
- Magyarázzon egyszerű kísérleteket a vakfolt, a színtévesztés, a látásélesség és a térbeli tájékozódás vizsgálatára. Váltson ki pupillareflexet, magyarázza a tapasztaltakat
- A csiga frekvenciafelfogó működésének modellezése

Ért elmezzen kísérletet a hangirány érzékelésének bemutatására. Alapvető reflexműködéseink (pl. térdreflex, pupillareflex) vizsgálata

- Folyamatábra szerkesztése egy konkrét hormonális szabályozás megvalósulásáról
- Bemutató ábrák készítése (poszteren vagy számítógépes animáción) különböző szabályozási folyamatokról (pl: vérnyomás-, testhőmérséklet-, légzés-, vércukorszintszabályozás stb.)
- Kiselőadás, poszter készítése a hormonális megbetegedésekről
- Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése filmek, animációk és/vagy ábrák alapján
- Kiselőadások készítése történelmi és jelenkori világjárványokról, az okok és a megelőzési, védekezési módok feltárása
- Kiselőadások készítése a hazai kötelező védőoltások szerepéről és azok hiánya miatt kialakuló betegségekről

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hormonrendszer működése, térfogat szabályozás, ozmotikus egyensúly, pH-állandóság, puffer, belső elválasztású mirigyek elhelyezkedése és azok hormonjai, női nemi ciklus, fogamzásgátlás, visszacsatolás</p> <p>hormon, hipotalamusz, éhség és jóllakottság és szomjúság központ, peptidhormonok, éhséghormon (ghrelin), jóllakottsághormon (leptin), agyalapi mirigy, hasnyálmirigy, vércukorszint szabályozás, cukorbetegség (1-es és 2-es típusú), mellékvese, pajzsmirigy, óriásnövés (gigantizmus), akromegália, arányos törpenövés, pajzsmirigy túlműködés és alulműködés, strúma</p> <p>idegrendszer, hormonrendszer, idegsejt, sejttest, dendrit, axon, axonvégfácska, érző(szenzoros), gliasejtek, szklerózis multiplex, idegsejt-hálózatok,mozgató (motoros), köztes idegsejt (interneuron), nyugalmi potenciál, akciós potenciál, inger, ingerület, adekvát inger, receptorsejt, receptorfehérjék, receptortípusok: fájdalom-, hő-, kemo- és mechanoreceptorok,</p> <p>(tapintás, nyomás, ínorsó, izomorsó, szőrsejt),receptormolekula, receptorsejt, egynyúlványú, álegynyúlványú, kétnyúlványú, soknyúlványú idegsejt, helyi potenciál, ioncsatorna típusok (ligandfüggő, feszültségfüggő, szívárgási), küszöbpotenciál, ingerküszöb, analóg jel, digitális jel, depolarizáció, repolarizáció, frekvencia, hiperpolarizáció, hipopolarizáció ,érző pálya, szaglóhám, ízlelőbimbó, érzékelés, észlelés, érzécsalódás, szinapszis (serkentő, gátló), drog, tolerancia, addikció (függőség), abúzus , ingerületátvivő anyag, elektromos és kémiai szinapszis, preszinaptikus és posztzinaptikus sejt, szinaptikus rés, Ca²⁺ -jel, exocitózis, központi, környéki idegrendszer, ideg, dúc, pálya, mag, szürke- és fehérállomány, kötegek, szarvak, le- és felszálló pályák, csigolyaközi dúc, mozgató, érző és interneuron, 31 pár kevert gerincvelői ideg, agytörzs /nyúltvelő, híd, középagy/, agytörzsi hálózatos állomány, limbikus rendszer, hippokampusz, köztiagy /talamusz, hipotalamusz/, kisagy, nagyagy, kérgestest, nagyagy lebenyei, agykéreg, a testi (szomatikus), vegetatív idegrendszer, hipotalamusz, , gerincvelő, szimpatikus hatás, paraszimpatikus hatás, reflexív, reflexkör, szomatikus reflex, vegetatív reflex, agyhártya, agygerincvelői folyadék, piramispálya, mozgáskoordináció, kéreg alatti magvak, extrapiramidális pálya, mechanikai és hőérzékelés, reflex, látás, szemgödör, szemöldök, szempilla, szemhéj, kötőhártya, könnymirigy, könnycsatorna, szemgolyó, ínhártya, szaruhártya, szemcsarnok, csarnokvíz, szemlencse, lencsefüggesztő rostok,</p>
---------------------------------------	---

sugártest, sugárizom, érhártya, ideghártya, üvegtest, látóideg, szemmozgató izmok, pupilla-reflex, akkomodációs reakció, szemhéjzáró-reflex szemhibák és -betegségek; rodopszin, retinal, jelátviteli folyamat, csapok, pálcikák, bipoláris neuronok, dúcsejtek, látóideg, látóidegkeresztződés, látópálya, talamusz, látókéreg, dioptria, leképezési törvény, redukált szemmodell, hallás; fülkagyló, külső, közép és belső fül, hallójárat, fülzsír, dobhártya, hallócsontocskák (kalapács, üllő, kengyel), tömlőcske és zsákocskák, három félkörös ívjárat, csiga, ovális ablak, kerek ablak, a belső fül folyadékterei,

	<p>mechanoreceptorok, szőrsejtek, halló-és egyensúlyozó- ideg, Corti-szerv, hallóközpont, beszédértő központ, egyensúlyozás,</p> <p>motiváció, érzékelés, észlelés, , stresszbetegségek, stressz- szoldás, pszichoszomatikus betegségek, agyrázkódás, mig- rén, epilepszia, stroke (agyvérzés, agyi infarktus), táplál- kozási zavarok, testkép, mentális egészség, Alzheimerkór, Parkinson-kór, dopamin, szomatotópia,</p>
--	---

Tematikai egység	XI. Az ember szervezete és egészsége	Órakeret
	A lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése	3 óra
Előzetes tudás	Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme. Sejtbiológia: a sejt felépítése és működése.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; – ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozások szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – ismer és alkalmaz az egészségi állapot jelzésében, a betegségek felismerésében vagy egészségügyi vészhelyzetek kezelésében segítséget nyújtó mobiltelefonos applikációkat. – a biológiai működések alapján magyarázza a stressz fogalmát, felismeri a tartós stressz egészségre gyakorolt káros hatásait, igyekszik azt elkerülni, csökkenteni; – ismeri a gondolkodási folyamatokat és az érzelmi és motivációs működéseket meghatározó tényezőket, értékeli az érzelmi és az értelmi fejlődés kapcsolatát; – ismeri a mentális egészség jellemzőit, megérti annak feltételeit, ezek alapján megtervezi az egészségmegőrző magatartásához szükséges életviteli elemeket; – megérti az idegsejtek közötti jelátviteli folyamatokat, és kapcsolatba hozza azokat a tanulás és emlékezés folyamataival, a drogok hatásmechanizmusával; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – az agy felépítése és funkciója alapján magyarázza az információk feldolgozásával, a tanulással összefüggő folyamatokat, értékeli a tanulási képesség jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából; – biológiai folyamatok alapján magyarázza a függőség kialakulását, felismeri a függőségekre vezető tényezőket, ezek kockázatait és következményeit.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Az emberi viselkedés biológiai gyökereinek és emberi sajátosságainak elemzése az állatok viselkedésével történő összehasonlítás és az evolúciós megközelítés alapján</p> <p>A stresszhatás mértékétől és időtartamától függő élettani, viselkedésszerű változások (vészreakció, szimpatikus túlsúly) felismerése és megkülönböztetése, a legális stresszoldás melletti érvelés</p> <p>A gondolkodás folyamatát meghatározó tényezők bemutatása egy konkrét esetre (probléma megoldására) alkalmazva</p> <p>A mentális egészséget is figyelembe vevő (saját, családtag, barát) egészségmegőrző program megtervezése, bemutatása, mobiltelefonos applikációk felhasználása</p> <p>A drogok és más függőségek okozta hatások jeleinek és mechanizmusainak értelmezése</p> <p>Az idegsejt ingerelhetőségének magyarázása, fő funkcióinak értelmezése (információfelvétel, -feldolgozás, -továbbítás, -átadás), kapcsolata a tanulási és emlékezési folyamatokkal</p> <p>Az idegsejtek hálózatokba szerveződésének megértése, a magasabb rendű működésekben játszott szerepük értékelése</p> <p>Esettanulmányok, mobiltelefonos applikációk, képek alapján annak megértése, hogy a halántéklebenynek a memória kialakításában, a homloklebenynek (neokortex) a kognitív funkciókban van kiemelkedő szerepe</p> <p>A tanulás biológiai funkcióinak bemutatása, az eltérő tanulási képesség lehetséges okainak és formáinak feltérképezése, a következmények megvitatása</p> <p>A függőségek összekapcsolása biológiai tényezőkkel (genetikai hajlamok, egyes agyterületek szinapszisainak megváltozása), a függőségekben eredő kockázatok, következmények felismerése esettanulmányok alapján</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális kommunikáció.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a csoportos agresszió példái.</p> <p><i>Fizika:</i> hang, ultrahang.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Konrad Lorenz és Pavlov állatkísérleteinek bemutatása beszámolók vagy filmek alapján – Az ember öröklött és tanult viselkedési elemeit bemutató példák gyűjtése, megbeszélése – A természetben vagy állatkertben megfigyelhető faj viselkedésében látható mintázatok (idő, tér és cselekvés) számítógépes elemzése, dokumentálása – Drogok hatásmechanizmusát bemutató animációk elemzése – Idegsejtek, idegi hálózatok működését és a drogok hatását bemutató tudományos ismeretterjesztő előadások, filmek megtekintése, közös megbeszélés – Esettanulmányok elemzése az eltérő tanulási képességek lehetséges okairól

Kulcsfogalmak/ fogalmak	öröklött és tanult viselkedési elemek, agresszió, altruizmus, stressz, gondolkodás, agykéreg, szinapszis, idegsejthálózat, mentálhigiéné, motiváció, tanulás, emlékezés, érzelmek, drog, függőség, figyelem, emlékezés, képzelet, gondolkodás, tanulás, öröklött emberi magatartásformák, tanult emberi magatartásformák, beszéd, megerősítés, rövid és hosszú távú memória, érzelmi fejlődés, evolúciós pszichológia
--------------------------------	---

Tematikai egység	X. Öröklődés és evolúció Egyedszintű öröklődés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az öröklődés molekuláris alapjai.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozások szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; – érti az örökítőanyagban tárolt információ és a kifejeződő tulajdonságok közötti összefüggést, megkülönbözteti a genotípust és a fenotípust, a fenom-genom összefüggéseket konkrét esetek magyarázatában alkalmazza; – megérti a genetikai információ nemzedékek közötti átadásának törvényszerűségeit, ezeket konkrét esetek elemzésében alkalmazza. 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – Elemezze Mendel kutatási módszerét (kísérletek, hipotézisek felállítás, statisztikai megközelítés), hozza kapcsolatba az eredményeit és a levont következtetéseket (Mendel szabályok). Értelmezze a haploid, diploid, homozigóta és heterozigóta, genotípus és fenotípus fogalmakat. Ismertesse az öröklésmenetek alaptípusait (dominánsrecesszív, intermedier/nem teljes dominancia és kodomináns). Soroljon fel ember esetében dominánsan, illetve recesszíven öröklődő jellegeket. Magyarázza a tesztelő keresztezésből levonható következtetéseket. Elemezzen genetikailag család-fákat: monogénes autoszomális recesszív (AR), az autoszomális domináns (AD), az X-hez kötött recesszív (XR), az X-hez kötött domináns (XD) jellegek megállapítása, jellemzése. Vezesse le a dominanciaviszonyok ismeretében egy egygénes enzimbetegség, az Rh- és ABO-vércsoportok öröklődését. Értelmezze és elemezze az ivari kromoszómákhoz kötött öröklést a vérzékenység és a szintévesztés példáján. Magyarázza az ivarsejtek szerepét az ivar meghatározásában. Ismertesse a génkapcsoltság tényét, magyarázatát (azonos kromoszóma). Magyarázza a fenom és a személyre szabott gyógyászat kapcsolatát. – A gének, a DNS és a kromoszómák (testi és ivari) kapcsolatának megértése, a gének és a tulajdonságok kapcsolatának sokoldalú elemzése – A környezet fenotípusra gyakorolt hatásának megértése, példákkal való igazolása – A genom és a fenom kapcsolatának megértése (hogyan, hányféleképpen jöhet létre a fenotípus) – A fenotípus-elemzésben rejlő lehetőségek feltérképezése (miért és hogyan idéz elő elváltozásokat a genetikai és a környezeti tényezők egymásra hatása) – Ismerjen fel öröklődő mennyiségi tulajdonságokat és hajlamokat az élővilágban és az emberi öröklésben. Hasonlítsa össze a mennyiségi 	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Matematika:</i> a valószínűség-számítás és a statisztika alapjai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A vérzékenység öröklődése az európai királyi családokban. Roknházasság a fáraók dinasztiáiban.</p>
<p>jellegeket és a minőségi jellegeket kialakító gének hatásait (sok gén, jelentős környezeti hatás).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az egyénre szabott gyógyítási lehetőségek céljának, jelenlegi alkalmazásainak és jövőbeli lehetőségeinek megismerése, értékelése 	

<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mendel kísérleteinek módszertani és tudományos technikai szempontokból való áttekintése, bemutató összeállítás – Mutassa be az öröklődés alaptörvényeit kapott növényminták (pl. borsószemek száma és jellegei) elemzése alapján. – Kapcsolt öröklődésekkel, génkölcsonhatásokkal kapcsolatos példa megbeszélése – Genetikai tanácsadási szituációk, esetleírások, családfák értelmezése humán genetikai betegségek/jellegek esetében – Tanulóknak szóló, genetikával foglalkozó online oldalak animációinak, ábra anyagának áttekintése, a leírtak, láttak értelmezése – Humán genetikai vizsgálatokat (tesztelést) leíró és magyarázó weboldalak felkeresése, az olvasottak értelmezése – Véletlenszerű genetikai változást (sodródást) bemutató szimulációk játékok tanulmányozása (tervezése), következtetések levonása
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>haploid, diploid, homozigóta, heterozigóta, genotípus, fenotípus, kapcsoltság, fenom, Mendel kutatási módszere, Mendel-szabályok öröklésmenetek, eltérések a Mendel szabályoktól, genetikai modell-szervezet, letális allél, géntérképezés, génkölcsonhatás testi kromoszóma (autoszóma), ivari kromoszómához kötött öröklődés, tesztelő keresztezés, családfa-elemzés, ivarsejtek szerepe, gén, allél, domináns, recesszív, öröklésmenet, genom, személyre szabott gyógyítás</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>XI. A biotechnológia módszerei és alkalmazása</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sejtek felépítése és működése. Sejtbiológia</p>	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusán és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világgépünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét; – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – érti a biológia molekuláris szintű vizsgálati módszereinek elméleti alapjait és felhasználási lehetőségeit, ezek eredményeit konkrét kísérleti leírásokban értelmezi; – ismeri a bioinformatika fogalmát, érti a felhasználási lehetőségeit és értékeli a biológiai kutatásokból származó nagymennyiségű adat feldolgozásának jelentőségét;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – megérti a különféle biotechnológiai eljárások célját és módszertani alapjait, a róluk folyó vitában több szempontú, tudományos tényekre alapozott véleményt formál; – megérti a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeli a bioinformatika, az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét; – tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot. – ismeri az örökítőanyag bázissorrendjének vagy bázisainak megváltozásához vezető folyamatokat, konkrét esetekben azonosítja ezek következményeit; – az örökítőanyag felépítéséről és működéséről alkotott tudását összefüggésbe hozza a géntechnológia, a génszerkesztés céljával és módszertani alapjaival, tényekre alapozottan, kritikai szemlélettel elemzi a genetikai módosítások vélt vagy valós előnyeit és kockázatait; – felismeri a kapcsolatot az életmód és a gének kifejeződése között, érti, hogy a sejt és az egész szervezet jellemzőinek kialakításában és fenntartásában kiemelt szerepe van a környezet általi génaktivitásváltozásoknak.
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>A DNS bázissorrendje, a fehérje aminosavsorrendje, térszerkezete és biológiai funkciója, valamint a tapasztalható jelleg közötti összefüggés példaszzerű bemutatása.</p> <p>Ismertesse ábra alapján a sejten belüli információáramlás főbb lépéseit: a DNS megkettőződés folyamata, a DNS-mRNS átírása és az mRNS információtartalmának lefordítása aminosavsorrendre. Használja a kodonszótárt. Ismertesse az általános összefüggést a DNS, a fehérje aminosavsorrendje, térszerkezete és biológiai funkciója, valamint a tapasztalható jelleg között. Ismertesse és alkalmazza a gén, az allél, a genetikai kód, a kromoszóma, homológ kromoszóma, a rekombináció fogalmakat.</p> <p>A mutációk és a betegségek (anyagcsere-zavarok, daganatos betegségek) összefüggéseinek felismerése, konkrét példa elemzése</p> <p>A szerzett tulajdonságok örökölhetősége, epigenetikai hatások értelmezése: az életmóddal (táplálkozás, mozgás, dohányzás) és más környezeti hatásokkal (pl. stressz) módosítható genetikai információ (pl. miért nem mindegy, hogy valamely tulajdonság az apai vagy anyai gén által kódolt)</p> <p>A DNS-bázissorrend megállapítás jelentőségének felismerése, a DNSchip, a genetikai ujjlenyomat módszerének bemutatása, a gyakorlati alkalmazások példáinak áttekintése és értékelése</p> <p>A géntechnológiák céljának és eljárásainak megismerése, a rekombináns DNS, a génszerkesztés, a klónozás biológiai alapjainak és gyakorlati felhasználásának (pl. igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok) bemutatása</p> <p>Értelmezze a klón fogalmát. Ismertessen példákat a genetikai technológia alkalmazására (inzulintermeltetés, génátvitel haszonnövénybe, klónozott fajták a mezőgazdaságban, génterápia, GMO, vakcinák előállítása, igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok). Ismerjen a géntechnológia mellett és ellen szóló érveket.</p> <p>A géntechnológia orvostudományban, gyógyszeriparban, növénytermesztésben, állattenyésztésben, élelmiszeriparban való</p>	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Matematika:</i> a valószínűség-számítás és a statisztika alapjai.</p> <p><i>Történelem:</i> A vérzékenység öröklődése az európai királyi családokban. Rokonzásosság a fáraók dinasztiáiban. A kommunista diktatúra ideológiai alapú tudományirányítása (Micsurin).</p> <p><i>Informatika:</i> az információátvitel és -előhívás módjai.</p> <p><i>Etika:</i> a tudományos eredmények alkalmazásával kapcsolatos kérdések.</p>
<p>alkalmazásának példákkal történő bemutatása (humán genom projekt, génterápia, genetikailag megváltoztatott élőlények)</p> <p>A bioinformatika céljának, alkalmazási lehetőségeinek és jövőbeli jelentőségének megértése (pl. evolúciós leszármazási kapcsolatok keresése adatbázisok alapján, kapcsoltság elemzése egyes betegségek és gének összefüggésének vizsgálatához, jelátviteli hálózatok modellezése)</p> <p>A bioetika kialakulására vezető okok és a főbb alkalmazási területek áttekintése, bioetika alapelvein alapuló érvelés (pl. a genetikai kutatások előnyei és kockázatai, az állatkísérletek kérdései, transzplantáció és biorobotika, a jövőbeli hatások előrejelzése)</p> <p>Értelmezze a következő fogalmakat bioetikai aspektusból: emberi méltóság, élet tisztelete, fogyatékoság, orvosi etika, biotechnológia, állatkísérletek, transzplantáció, biomimetika (bionika), fenntarthatóság. Lásza</p>	

<p>a genetikai tanácsadás lehetőségeit, alkosson véleményt szerepéről. Ismertesse a humángenetika sajátos vizsgálati módszereit, a módszerek korlátait (családfelemzés, magzati diagnosztika), etikai megfontolásait.</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Tanulóknak szóló, epigenetikával foglalkozó online oldalak animációinak, video- és ábraanyagainak áttekintése, a látottak értelmezése</p> <p>A növényi géntechnológia néhány ismert alkalmazási példájának (pl. Bt-toxin bevitel, aranyrizs, érésgátlás, stressztűrő fajták stb.) bemutatása, az előnyök és kockázatok kritikai elemzése</p> <p>A génmódosított haszonnövényekkel és -állatokkal kapcsolatos érvelés</p> <p>DNS kimutatása egyszerű vizsgálattal (pl. banánból)</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>mutáció, mutagén, spontán mutáció, karcinogén, gén-, kromoszóma-és genommutációk, szerkezeti és számbeli kromoszómamutációk, sarlósejtes vérszegénység, albinizmus, fenilketonúria, epigenetikai hatás, géntechnológia, klónozás, klón, GMO, génmódosítás, génterápia, humán genom projekt, házasítás, humán genom projekt, DNS-bázissorrendjének megállapítása, DNS-chip módszer, genetikai ujjlenyomat, rekombináns DNS technológia, vektor, gazdasajt, endonukleáz, génszerkesztés, igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok, génmódosítás, géndiagnosztika, bioinformatika, bioetika, emberi méltóság, élet tisztelete, fogyatékoság, orvosi etika, biotechnológia, állatkísérletek, transzplantáció, biomimetika (bionika), fenntarthatóság, magzati diagnosztika, genetikai tanácsadás</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>XII. Az élet eredete és feltételei</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben, baktériumok, sejt, evolúció</p>	

<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket; – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;
	<ul style="list-style-type: none"> – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; – ki tudja fejteni, hogy a sejt az élő szervezetek szerkezeti és működési egysége. – megkülönbözteti a valódi és az ősbaktérium fogalmát, tudja, hogy ezek az élővilág két külön rendszertani csoportjába tartoznak, érti és tényekkel igazolja az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességét; – biológiai és csillagászati tények alapján mérlegeli a földön kívüli élet valószínűsíthető feltételeit és lehetőségeit.
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Az élő állapot és kialakulásának magyarázása életkritériumok, a baktériumok sejt szerkezete alapján – Az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességének példákkal való igazolása – Hasonlítsa össze ábrák alapján az emberszabású majmok és az ember vonásait. – Indokolja, hogy az ember evolúciója során kialakult nagyraszok értékükben nem különböznek; a biológiai és kulturális örökség az emberiség közös kincse. 	<p><i>Földrajz:</i> kozmológia, földtörténeti korok, állat- és növényföldrajzi ismeretek.</p> <p><i>Fizika:</i> az univerzum kialakulása, csillagfejlődés.</p> <p><i>Kémia:</i> izotópok, radioaktivitás.</p> <p><i>Etika:</i> az élet keletkezésével kapcsolatos kérdések.</p>
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az élet kialakulására vonatkozó néhány elmélet összevetése vita során, önálló (tudományos érvekkel alátámasztott) vélemény megfogalmazása – A sejtek kialakulása az ősóceánban – videó megtekintése, közös értelmezés – Az ősbaktériumok egy-egy jellegzetes csoportját és élőhelyét bemutató kiselőadás készítése (pl. Yellowstone parki hőforrások baktériumai, Holt-tengeri sókedvelő baktériumok, mélytengeri kénalapú életformák)

Kulcsfogalmak/ fogalmak	fizikai és kémiai evolúció, a földi élet lehetősége, abiogenezis, Miller kísérlete, őslégkör, ősóceán, anaerob anyagcsere, cianobaktérium, UV-sugárzás és ózonpajzs, ősbaktérium,

Tematikai egység	XIII. A biológiai evolúció	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Állattan és növénytan, genetika, sejtbiológia	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; – biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; – ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza; – megérti a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeli a bioinformatika, az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét; – példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világgépünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét; – érti és elfogadja, hogy a mai emberek egy fajhoz tartoznak, és a kialakult nagyraszok értékükben nem különböznek, biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse; <p>példákkal mutatja be az élővilág főbb csoportjainak evolúciós újtásait, magyarázza, hogy ezek hogyan segítették elő az adott élőlénycsoport elterjedését.</p> <p>megérti a természetes változatosság szerveződését, az evolúciós változások eredetét és elterjedését magyarázó elemi folyamatokat, felismer és magyaráz mikro- és makroszintű evolúciós jelenségeket; példákkal igazolja, hogy a szelekció a különböző szerveződési szinteken értelmezhető tulajdonságokon keresztül egyidejűleg hat; morfológiai, molekuláris biológiai adatok alapján egyszerű származástani kapcsolatokat elemez, törzsfát készít;</p> <p>ismeri az evolúció befolyásolásának lehetséges módjait (például mesterséges szelekció, fajtanemesítés, géntechnológia), értékeli ezek előnyeit és esetleges hátrányait.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – A természetes változatosság példáinak bemutatása a DNS-szinttől az egyedszintű különbségekig – A genotípus és a fenotípus kapcsolata bonyolultságának (ritkán egyszerű 1:1 leképezésű) megértése – A fajok viszonylagos genetikai állandóságának magyarázása – animációk segítségével – Példák bemutatása a fajok genetikai változatosságának eredetére <p>Ismertesse Darwin evolúciós elméletét, az elméletet megalapozó megfigyeléseket és következtetéseket, az elméletet alátámasztó fontosabb érveket. Darwin evolúciós elméletét alátámasztó fontosabb érvek ismerete (pl. elterjedési területek, csökevényes szervek, homológiák)</p> <p>Érveljen az élőlények változatosságának fontossága mellett, ismertesse a változatosságot létrehozó és elterjesztő, valamint az azt csökkentő evolúciós folyamatokat.</p> <p>Magyarázza a populáció nagyságának természetvédelmi jelentőségét. Az evolúciós változások egyszerű modelljében a változatosság eredetének (mutáció, rekombináció) és terjedésének (szelekció, sodródás, génáramlás) felismerése példák alapján, a folyamatok adaptív, nem adaptív jellegének ismertetése</p> <p>Példák bemutatása makroevolúciós (faji szint feletti) változásokra: evolúciós újdonságok, kihalások, adaptív radiáció</p>	<p><i>Informatika:</i> információátvitel és előhívás, a biológiai jelenségek informatikai megközelítése, számítógépes modellek.</p> <p><i>Matematika:</i> valószínűség, gyakoriság, eloszlás, másodfokú egyenlet, sorozatok.</p> <p><i>Etika:</i> bioetika</p> <p><i>Földrajz:</i> kozmológia, földtörténeti korok, állat- és növényföldrajzi ismeretek.</p> <p><i>Fizika:</i> az univerzum kialakulása.</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> – Értelmezzen egyszerű evolúciós (filogenetikai) fát. Értelmezze a homológia és az analógia fogalmát, a konvergens és divergens fejlődést, tudjon példaként ilyen fejlődésű szerveket, élőlényeket bemutatni. Említeni példákat az evolúció közvetlen bizonyítékaira (zárvány, kövületek, lenyomat, lerakódás). – Értelmezze az élő kövület fogalmát, hozzon rá példát. – Annak megértése, hogy az evolúció általános rendezőelv a természetudományokban <p>Internetes források alapján annak bemutatása, hogy a szelekció egysege nemcsak gén lehet, hanem gének közössége (egyed), egyedek közössége (populáció), populációk csoportja (metapopuláció), életközösségek (ökoszisztéma) is</p> <p>Az evolúció lehetséges mechanizmusainak (pl. mutáció – szelekció és együttműködés – szelekció) bemutatása, a vitatott kérdések elemzése esettanulmányok alapján (pl. kihalási hullámok, emergencia, hiányzó láncszemek problémája)</p> <p>Egyszerű biológiai adatbázisok, bioinformatikai programok használata származástani kapcsolatok elemzéséhez, törzsfák készítéséhez</p>	<p><i>Kémia:</i> izotópok, radioaktivitás.</p>
---	--

<p>Példák bemutatása internetes források segítségével: hogyan befolyásolta az ember eddig is az evolúciót (mesterséges szelekció, fajtanemesítés, géntechnológia), ezek előnyeinek és esetleges hátrányainak értékelése</p>	
<p>A tematikai egységhez kapcsolódó tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Prezentáció készítése egy önállóan választott populáció természetes szelekciójáról – A természetes szelekció modellezése, szimulációkon történő tanulmányozása – Különböző fajok (pl. nyírfaaraszoló) fenotípusos variabilitásának összehasonlítása, adatok gyűjtése, grafikonon történő megjelenítése és elemzése – Önállóan gyűjtött példák bemutatása a mesterséges szelekció folyamatáról (pl. egy faj háziasítása, kutya fajták kialakítása stb.), összehasonlítása a természetes szelekció folyamatával – A fajképződés különféle folyamatait (pl. földrajzi izoláció, adaptív radiáció) konkrét példák alapján elemző feladatok gyakorlása – Poszter készítése a galápagosi pintyek csőrtípusairól, a sokféleség okainak feltárása, magyarázatok megadása – Különböző törzsfák értelmezése vagy készítése biológiai adatbázisok és szerkesztőprogramok segítségével

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>ideális populáció, reális populáció, Hardy-Weinberg összefüggés, evolúció, evolúció jellemzői, horizontális génátadás, evolúciós változások mechanizmusai, mikroevolúció, makroevolúció,</p> <p>alapító hatás, kihalási küszöb, születési és halálozási ráta, populációsűrűség, beltenyészet, koevolúció, többszintű evolúció génáramlás, sodródás, törzsfá, Darwin evolúciós elmélete, rátermettségek, alkalmazkodás, szelekció (természetes, mesterséges, irányító, stabilizáló, szétválasztó), adaptív és nem adaptív evolúció, evolúciós fa, homológia, analógia, konvergencia és divergencia fejlődés, fajképződés, beltenyésztés, nem véletlenszerű párválasztás, evolúció közvetlen bizonyítékai, élő kővület, nagyrosszok, Homo nemzetség evolúciójának főbb lépései</p>
---------------------------------------	---

Tematikai egység - A mi bolygónk: Földi édenkertek

Órakeret: 6 óra

Előzetes tudás:

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Ismeretek/fejlesztési követelmények:

Kapcsolódási pontok:

HELYI TANTERV

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRETTSÉGI ELŐKÉSZÍTŐ

Emelt óraszám

11–12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

HELYI TANTERV

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRETTSÉGI ELŐKÉSZÍTŐ

középszint

11–12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

HELYI TANTERV

FÖLDRAJZ

9.-10. és 12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Helyi Tanterv földrajz tantárgyból

Gimnázium 9-10 és 12. évfolyam

Heti 2 + 1 + 1 óra

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást.

Célkitűzések, fejlesztési területek

A tanuló a földrajzi tartalmak feldolgozása során megérti, hogy a természetföldrajzi és a társadalomföldrajzi-környezeti jelenségek egy megannyi szállal összefűzött rendszerben működnek, a tematikus egységek és különböző tantárgyak ismeretanyagát esszerint képesek értékelni. Ezt a változó rendszert szubjektív vélemények megfogalmazása útján is képesek értékelni, így önmaguk által belátva, hogy az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. Az elsajátított tudás mint a *környezet kölcsönhatásainak* sorozata jelenik meg gondolkodásukban.

A tananyag közvetítése során a tényeket, jelenségeket és folyamatokat elsődlegesen *térbeli*, emellett *időbeli változásukban*, fejlődésükben ismertetik meg, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. A már ismert tér fokozatos kitágítása, a földi tájékozódás, a térképi ábrázolás korlátainak ismertetése, a térképen történő időbeli változások nyomon követése alapvető feladatnak minősül. A földrajzi idő érzékelésével értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék a természeti erők egész bolygóra kiterjedő hatását, valamint az emberiség világunkra kivetített tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti, társadalmi és környezeti problémákat.

A földrajzoktatás kiemelt része a haza és környezete földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetése, amely a *hazához és a magyarsághoz való kötődés* kialakulásának bázisa. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és *befogadó* magatartás, illetve *szemléletmód kialakulásához*. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény kialakulását.

A természeti és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárul a természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Az állandóság és a változás látszólagos ellentmondásosságát, a rendszerek törvényszerűségeit, a struktúra és a funkció összefüggéseit, az anyag, az energia, az információ különböző formáit vizsgálja, de regionális megjelenésükben. A természeti jellemzőkhöz mindig hozzákapcsolja azoknak társadalmi-gazdasági felhasználását, illetve a társadalmi és a gazdasági élet elemeit is egymáshoz illeszti, ezáltal megveti a *társadalomtudományi szemlélet* alapjait is.

Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás, ezért a tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a

tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az *információszerzés és az információfeldolgozás* képességének fejlesztése, különös tekintettel a tapasztalati és a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. Mivel a földrajz tantárgy feladatának tekinti a tanulók megismerését a helyi, a regionális és a globális környezetükkel, a valóság gyors változásai miatt a tanulók ismereteik állandó frissítésére kényszerülnek. A távoli tájak megismerésében nagy szerepet kapnak a mediatisztált kommunikációs eszközök (televízió, internet) révén szerzett információk, így a *digitális kompetenciák fejlesztése*. A földrajz tantárgynak tehát célkitűzése, hogy ösztönözze a médiumok által közvetített világ kritikus elemzését, értelmezését, megértesse a tanulókkal, hogy a világ médiumokban tapasztalt ábrázolása nem azonos a valósággal, az eseményeknek, jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatják.

A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény felébresztése, valamint az *élet-hosszig tartó tanulás* képességének kialakítása. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a tantárgy elősegíti a *szociális és állampolgári kompetenciák* fejlődését. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak. A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészíti őket a szakirányú középfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy az általános iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra az állampolgári szerepek gyakorlása során.

9. évfolyam

Heti óraszám: 2

Éves óraszám: 72

Tematikus egység	Kerettantervi javasolt óraszám	Helyi tanterv óraszám
Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	6	8
A kőzetburok	11	16
A légkör	9	16
A vízburok	7	7
A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	15	16
Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	7	9
A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	17	0
Összesen	72	72

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A Föld mint égitest jellemzői. A Föld mozgásai és azok következményei (napszakok, évszakok váltakozása, időszámítás). Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben. A térkép és a földgömb fogalma, ábrázolása és méretaránya. Szemléletű térképolvasás. A földrajzi fókuszok elemeinek használata, tájékozódás a fókuszok segítségével.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A modellhasználat fejlesztése a Naprendszer keletkezéséről és felépítéséről alkotott elképzelések tudománytörténeti jelentőségének megértésén keresztül.</p> <p>A csillagászati térben való tájékozódási képesség fejlesztése, helyes elképzelés kialakítása a csillagászati adatok (távolságok) nagyságrendjéről.</p> <p>Az elvont gondolkodás fejlesztése az egyedi és közös jellemzők felismerésével a Föld és kőbolygó-szomszédainak példáján. A rendszerfogalom fejlesztése a Naprendszer felépítésében megfigyelhető törvényszerűségek felismerésével.</p> <p>A Föld mozgásaiból adódó jelenségek törvényszerűségeinek felismerése, bolygónk életére gyakorolt hatásának megértése.</p> <p>A tudományos és az áltudományos elméletek közötti különbség megvilágítása az asztrológia (csillagjóslás) példáján.</p> <p>A logikai térképolvasás képességének kialakítása; gyakorlottság kialakítása különböző típusú térképek információforrásként való használatában (közölt információk felismerése, értelmezése, felhasználása).</p> <p>A modern technikai rendszerek szerepének bemutatása a Föld megismerésében és gyakorlati célok megvalósításában.</p>
<p>ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A csillagászati ismeretek fejlődése</i> A geo- és a heliocentrikus világkép, a bolygómozgás törvényszerűségei. A csillagképek látszólagosságának megértése, néhány ismertebb csillagkép mitológiai eredettörténetének ismerete.</p> <p><i>A Világegyetem</i> A Világegyetem (Univerzum), a Tejútrendszer (Galaxis) és a Naprendszer kapcsolata és méretei. A Világegyetem keletkezésével kapcsolatos legfontosabb elméletek bemutatása. A csillagfejlődés áttekintése. A Naprendszeren kívüli bolygók (exobolygók) kutatásának új eredményei. A Naprendszer tagjai, felépítésének törvényszerűségei, az égitestek osztályozása. A Nap mint csillag szerkezete, jellemző folyamatainak bemutatása. A naptevékenység földi hatásai példák alapján. A Föld-típusú (kőzet-) és a Jupiter-típusú (gáz-) bolygók jellemzőinek összehasonlítása, a törpebolygó mint égitesttípus magyarázata, kisbolygók, üstökösök, meteorok, meteoritok jellemzése.</p> <p><i>Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében</i> Az űrkutatás legfontosabb mérföldköveinek és eszközeinek; űrkutatás magyar vonatkozású eredményeinek megismerése. A műholdak gyakorlati jelentőségének példái.</p> <p><i>A Föld mint égitest</i> A tengely körüli forgás és Nap körüli keringés következményeinek összekapcsolása az ember életére gyakorolt hatásokkal.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ó- és a középkor tudományos gondolkodása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mitológia.</p> <p><i>Fizika:</i> a bolygómozgás törvényei, tömegvonzás törvénye, forgómozgás, viszonyítási rendszer, a csillagok energiatermelése, elektromágneses sugárzás, részecskesugárzás, nyomás, hőmérséklet, erő-ellenerő, űrkutatás.</p> <p><i>Kémia:</i> hidrogén, hélium, gázok.</p> <p><i>Matematika:</i> logika, matematikai eszközhasználat, arányszámítás, mértékegységek.</p>

<p>A periodikusan ismétlődő jelenségek és az időszámítás összekapcsolása, a helyi és a zónaidő megkülönböztetése, gyakorlat jelentőségük belátása, alkalmazása egyszerű számítások során. A Vénusz, a Mars és a Föld felszíni és légköri folyamatainak összehasonlítása.</p> <p><i>A Hold</i> Jellemzése; mozgásai földi hatásainak, a holdfázisok és a fogyatkozások kialakulásának magyarázata. A holdkutató eredményeinek bemutatása internetről gyűjtött információk alapján.</p> <p><i>A térkép</i> A térképkészítés fejlődése, a modern térképkészítés elvei. A földrajzi fókálózat értelmezése és használata; a vetület fogalma, a legelterjedtebb vetülettípusok és jellemzőik összehasonlítása, alkalmazhatóságuk korlátai. A térképek csoportosítása méretarány és tartalom alapján; a domborzat háromdimenziós ábrázolásának lehetőségei. Térkép-vázlatok és egyszerű keresztmetszeti ábrák készítése. Tájékozódás a térképen és a térképpel Távolság- és magasságmeghatározási és a méretarányhoz kapcsolódó számítási feladatok megoldása különböző méretarányú térképeken. Tájékozódási, számítási feladatok megoldása a fókálózat használatával. A terepi tájékozódás eszközei és gyakorlata, a térképi ismeretek alkalmazása mindennapi tájékozódási helyzetekben.</p> <p><i>Távérzékelés és térinformatika</i> A műholdak csoportosítása pályatípus és feladat alapján, földmegfigyelő műhold-családok; a műholdfelvételek típusai és alkalmazásuk lehetőségei, földi képződmények, jelenségek azonosítása műholdfelvételeken. A GPS működési elve és jelentősége; a földrajzi információs rendszer (GIS) fogalma, jelentőségének igazolása mai térbeli adatbázisok példán. Példák gyűjtése a digitális térképi alkalmazások, illetve térinformatikai rendszerek mindennapi életben való sokoldalú felhasználhatóságára (pl. veszély előrejelzése, környezet károsodásának felismerése).</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élet fogalma, fotoszintézis.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Világegyetem, Tejútrendszer, Naprendszer, csillagászati egység, kőzetbolygó (Föld-típusú bolygó), gázbolygó (Jupiter-típusú bolygó), tengely körüli forgás, keringés, földrajzi koordináta-rendszer, helyi és zónaidő, holdfázis, nap- és holdfogyatkozás, űrállomás. Vetület, vetülettípus, jelrendszer, topográfiai és tematikus térkép, kis-, közepes- és nagy méretarányú térkép, abszolút és relatív magasság, szintvonal, helymeghatározás, távérzékelés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kőzetburok	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A Föld alakja, felépítésének egyszerű modellje. A szárazföldek és az óceánok elhelyezkedése. Elemi tájékozottság a földtörténet időrendjéről. A leggyakoribb hazai üledékes és vulkáni kőzetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kőzetbolygó mint összetett, törvényszerűségek alapján változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése anyagok különböző körülmények közötti eltérő fizikai viselkedésének bemutatásával. Helyes időképzet kialakítása időnagyságrendek összevetése, az események sorrendiségének felismerése révén. A környezet iránti felelősségérzet növelése az ásványkincs-készletek véges hasznosíthatóságának példáján. Olyan képesség és szemlélet kialakítása, amely a pozitív hatások, a lehetséges környezeti kockázatok és az egymással ütköző érdekek felismerésére révén hozzájárul, a tanultakat felhasználni képes, megalapozott érvelés iránti igény kialakulásához.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>A kőzetbolygó gömbhéjainak szerkezete és ásványtani összetétele</i> A belső gömbhéjak fizikai jellemzői; a tulajdonságok változásában megfigyelhető törvényszerűségek megfogalmazása. Az egyes gömbhéjak fő geokémiai és ásványtani jellemzői.</p> <p><i>A kőzetlemezek és mozgásaik következményei</i> A kontinentális és az óceáni kőzetlemezek felépítésének és legfontosabb tulajdonságainak összehasonlítása. A közeledő, a távolodó és az elcsúszó kőzetlemez-szegélyek jellemző folyamatainak és következményeinek leírása konkrét példák alapján; folyamatábrák elemzése és készítése. A földrengésveszélyes térségek elhelyezkedésének törvényszerűségei; a földrengések következményei, a cunami. A földrengések előrejelzésének lehetőségei és korlátai; a károk mérséklésének lehetőségei példák alapján, a társadalom felelős alkalmazkodása a földrengésveszélyes zónákban; a nemzetközi segítségnyújtás szerepének bemutatása konkrét példa alapján. A felszín alatti és a felszíni magmatizmus jellemzőinek bemutatása; a vulkánosság típusai, összefüggésük a kőzetlemez-szegélytípusokkal; magyarázó ábrák elemzése. Az ütköző kőzetlemez-szegélyek mentén lejátszódó folyamatok összehasonlítása. Mélytengeri árok, peremi medence, üledékfelhalmozódás, szigetív, hegységképződés (orogenezis).</p> <p><i>Ásványkincsek</i> A legfontosabb kőzetalkotó ásványok felismerése, elkülönítése; a kőzetek csoportosítása, az egyes kőzetcsoporthoz tartozó főbb kőzettípusok jellemzése; kőzetvizsgálat, kőzetfelismerés. A kőzetek hasznosításának bemutatása példák alapján: közvetlen (pl. terméskő) és átalakítást követő használat (pl. cement, cserép). Érc és más hasznosítható ásványgyűttesek: példák gyakori ércásványokra, felismerésük, elkülönítésük; magmás és üledékes</p>		<p><i>Kémia:</i> szerves és szervetlen vegyületek, keverék, ötvözet, ásványok, kőszén, szénhidrogén, halmazállapotok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élő anyag, evolúció, rendszertan.</p> <p><i>Matematika:</i> térbeli mozgások elképzelése időegységek, időtartammérés.</p> <p><i>Fizika:</i> úszás, sűrűség, nyomás, hőmérséklet, erőhatások, szilárd testek fizikai változásai, hullámterjedés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemek időrendjének felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek.</p>

	<p>ércképződés; az ércek gazdasági hasznosításának bemutatása példák alapján.</p> <p>Fosszilis energiahordozók: a kőszén és a szénhidrogének keletkezésének folyamata, gazdasági jelentőségük változása.</p> <p>A nagy tömegű kőzetátalakítás (pl. cementgyártás) és a fenntarthatóság kapcsolatának szemléltetése; az építkezés, ércbányászat, fosszilis energiahordozók kitermelésének és felhasználásnak környezeti következményei információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p> <p><i>Földtörténet</i></p> <p>A kormeghatározás módszerei, a módszerek szerepének összehasonlítása.</p> <p>A földtörténeti időskála elemzése; eon, idő, időszak, kor időegységek rendszere.</p> <p>A Föld belső és felszíni fejlődésének legfontosabb eseményei, azok nyomai bolygónkon; az élet elterjedésének legfontosabb lépcsői, az élet visszahatása a földrajzi, és ezen keresztül a geológiai folyamatokra, a környezet változásának mérföldkövei; konkrét példák megnevezése, területi előfordulásuk bemutatása.</p>	<p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Geoszféra, földköpeny, asztenoszféra, geotermikus gradiens, kőzetlemezmozgás, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, szerkezeti mozgás; kőzetalkotó ásvány, magmás, üledékes és átalakult kőzet, ércásvány, ércképződés, agyagásvány, geokémiai körforgás; nagyszerkezeti elem, kormeghatározás, földtörténeti eon, idő, időszak, kor.</p>	
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Gondwana, Pangea, Tethys. Ösföldek (pajzsok) tanult példái. A Kaledóniai-, a Variszkuszi-, a Pacifikus-, az Eurázsiai-hegységrendszer tanult tagjai. Fuji, Vezúv, Etna, Hawaii-szigetek, Teleki-vulkán, Mt. Pelée, Mount St. Helens.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A légkör</p>		<p>Órakeret 16 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Időjárási elemek és jelenségek felismerése. A felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Az időjárási elemek térbeli és időbeli változásai. A Föld gömb alakjának következményei, az éghajlati övezetesség kialakulásának okai, az egyes éghajlatok előfordulásának területi példái. Éghajlati diagram.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a légköri folyamatokat alakító tényezők közötti kölcsönhatások alapján. A légkör mint rendszer folyamatainak a Föld egészére gyakorolt hatásának bemutatása. Igény és képesség kialakítása a tevékeny, felelős környezeti magatartásra az emberi tevékenység légköri folyamatokra gyakorolt hatásainak bemutatásával, a személyes felelősség és cselekvés szükségességének felismertetésével. A lokális és a globális kapcsolatának beláttatása a helyi károsító folyamatok globális veszélyforrásokká válásának példáján. Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismertetése, a helyes és mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.</p>		

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	Kapcsolódási pontok
<p><i>A légkör anyagai és szerkezete</i> A légkört felépítő anyagok csoportosítása, az egyes anyagok légköri folyamatokban betöltött szerepének megismerése. A légkör tartományainak jellemzése, jellemzőik összehasonlítása, szerepük értékelése a földi élet és a gazdaság szempontjából.</p> <p><i>A levegő felmelegedése</i> A levegő felmelegedésének folyamata, törvényszerűségei; folyamatára elemzése, hőmérséklet változásához kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása. A felmelegedést meghatározó és módosító tényezők, hatásuk gazdasági-energetikai hasznosíthatóságának példái.</p> <p><i>A felhő- és csapadékképződés</i> A felhő- és csapadékképződés feltételei, összefüggései, a folyamat bemutatása A levegő nedvességtartalmához és a csapadékképződéshez kapcsolódó számítási feladatok megoldása. A talaj menti és a hulló csapadékok típusainak jellemzése, a csapadék gazdasági jelentőségének ismertetése példákkal.</p> <p><i>A levegő mozgása</i> A légnyomás változásában szerepet játszó tényezők megnevezése; a légnyomás és a szél kialakulásának összefüggései. A nagy földi légkörzés rendszerének bemutatása; szélrendszerek jellemzése. A monszun szélrendszer kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, a mérséklet és a forró övezeti monszun összehasonlítása; a jellegzetes helyi szelek és a mindennapi életre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján. A ciklon és az anticiklon összehasonlítása, az időjárás alakításában betöltött szerepük igazolása.</p> <p><i>Időjárás, időjárási frontok</i> Az időjárás és a mindennapi élet kapcsolatának bemutatása. Szöveges és képi időjárás-előrejelzés értelmezése; következtetéslevonás időjárási adatokból. A hideg és a meleg front összehasonlítása, jellemző folyamataik bemutatása, példák a mindennapi életet befolyásoló szerepükre. Felkészülés az időjárás okozta veszélyhelyzetekre, a helyes és másokért is felelős magatartás kialakítása.</p> <p><i>A légszennyezés következményei</i> A legnagyobb légszennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján. Az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a légköri folyamatok egyensúlyának megőrzésében.</p>	<p><i>Kémia:</i> gázok jellemzői, gáztörvények, a víz tulajdonságai, kémhatás, kémiai egyenletek, légnyomás, hőmérséklet, áramlások, savas eső.</p> <p><i>Fizika:</i> gáztörvények, kicsapódás, légnyomás, hőmérséklet, sűrűség, áramlások, sebesség, üvegházhatás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> légzés, keringés, légúti betegségek, allergia.</p> <p><i>Matematika:</i> százalékszámítás, matematikai eszköztudás alkalmazása.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az egyéni felelősség felismerése, felelős viselkedés.</p>

Aktuális légszennyezési információk gyűjtése és feldolgozása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állandó, változó és erősen változó gáz; troposzféra, sztratoszféra; üvegházhatás, a hőmérséklet napi és éves járása, izoterma, izobár, hőmérsékleti egyenlítő, főnszél, harmatpont, relatív páratartalom, felhőtípusok, talajmenti csapadék, hulló csapadék; időjárás-előrejelzés, kibocsátás, leülepedés, ózonréteg ritkulása (elvékonyodása), globális felmelegedés, savas csapadék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A vízburok	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az óceánok és a jelentősebb tengerek elhelyezkedése. Az árvíz. A tavak jellemzői. Hazánk legnagyobb folyói és tavai. Az egyes kontinensek legjelentősebb folyói, tavai. Talajvíz, hévíz fogalma, hazai előfordulásuk példái. Vízszennyezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vízburokban lezajló folyamatok társadalmi-gazdasági következményeinek felismertetése.</p> <p>Oksági gondolkodás fejlesztése a növekvő termelés és fogyasztás által a vízburokban bekövetkezett változások, az emberiség további sorsát is befolyásoló hatások megláttatásával.</p> <p>A személyes felelősség és cselekvés szükségességének, lehetőségeinek felismertetése, a felelős környezeti magatartás iránti igény kialakítása.</p> <p>A környezeti szemlélet fejlesztése a lokális károsító folyamatok kölcsönhatások révén megvalósuló globális veszélyforrásokká válásának, valamint az egészséges ivóvíz biztosításának egyre nagyobb nehézségei miatt elengedhetetlen ésszerű, takarékos vízfelhasználás beláttatásával. A vízburok folyamatai által okozott veszélyhelyzetek felismertetése és a helyes, mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>A vízburok tulajdonságai és mozgásai</i></p> <p>A vízburok tagolódása, az elemek kapcsolódásának, egymáshoz való viszonyának megértése (világtenger, óceánok, tengerek); a tengerek típusainak, jellemzőinek bemutatása példák alapján.</p> <p>A sós és az édes víz eltérő tulajdonságai, következményeinek bemutatása. A tengervíz sótartalmát befolyásoló tényezők földrajzi összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>A hullámozgás kialakulása és jellemzői, kapcsolata a parttípusokkal.</p> <p>A tengeráramlást kialakító tényezők összefüggéseinek bemutatása; a hideg és a meleg tengeráramlások példái; a tengeráramlás éghajlatmódosító szerepének bemutatása példákban. A tengerjárást kialakító tényezők összefüggései, a jelenség kapcsolata a torkolatípusokkal.</p> <p><i>A felszín alatti vizek</i></p> <p>A felszín alatti vizek típusai, kialakulásuk folyamatának, összefüggéseinek bemutatása.</p> <p>Az egyes víztípusok jellemzése, gazdasági jelentőségük megismeretése példák alapján; veszélyeztetettségük okainak és következményeinek feltárása.</p>		<p><i>Kémia:</i> víz, oldatok, oldódás, szén-sav, nitrátok.</p> <p><i>Fizika:</i> nyomás, áramlások, tömegvonzás, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> eutrofizáció, vízi életközösségek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>

<p><i>A felszíni vizek</i> A vízgyűjtő terület, a vízállás, a vízjárás és a vízhozam összefüggéseinek felismerése. A tómedencék kialakulásának típusai példák alapján; a tavak pusztulásához vezető folyamatok, illetve azok összefüggéseinek bemutatása.</p> <p><i>A karsztosodás</i> A karsztosodás folyamatának bemutatása, a tényezők közötti összefüggések felismerése. A felszíni és felszín alatti karsztformák jellemzése; a jellemző felszínformák felismerése képeken, terepen, következtetés a kialakulás folyamatára.</p> <p><i>A vízburok mint gazdasági erőforrás</i> A vízgazdálkodás feladatainak értelmezése; az ár- és belvízvédelem szerepének bemutatása hazai példákon; a veszélyhelyzetek kialakulásához vezető folyamatok megismerése; helyes és felelős magatartás veszélyhelyzetekben. A gazdaság vízigénye: kommunális és ipari vízellátás, öntözés, a vízenergia hasznosításának lehetőségei és korlátai. A vízi szállítás jellemzői; a víz mint idegenforgalmi tényező bemutatása hazai és nemzetközi példákon.</p> <p><i>A vízburok környezeti problémái</i> A legnagyobb szennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján; az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a vízburok egyensúlyának megőrzésében. Az öntözés okozta környezeti problémák bemutatása. Az ivóvíz-biztosítás nehézségeinek és következményeinek, a vízzel való takarékoság lehetőségeinek megismerése információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p>	<p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek, az egyéni felelősség felismerése, önkéntes segítőmunka.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Világtenger, beltenger, peremtenger, fajhő, talajvíz, belvíz, rétegvíz, hévíz, vízrendszer, fertő, mocsár, láp, eutrofizáció, lefolyástalan terület, karsztjelenség, karsztforma.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Az óceánok és tengerek, tavak, folyók tanult példái. Karib (Antilla)-tenger, Csád-tó, Niger, Tanganyika-tó, Szt. Lőrinc-folyó; Eufrátesz, Holt-tenger, Jenyiszej, Léna, Ebro, Elba, Fekete-tenger, Rajna, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Odera, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula, Bodrog, Hernád, Mura, Szamos, Száva, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó. Golf-, Északatlanti-, Labrador-, Humboldt-, Oja-shio-, Kuro-shio-áramlás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései</p>	<p>Órakeret 16 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alapvető domborzati és felszínformák felismerése, jellemzőik ismerete. A folyók felszínformáló munkájának jellemzői példái. Az éghajlat</p>	

	és az időjárás fogalma, az éghajlati elemek felismerése. Az egyes kontinensek tipikus éghajlatainak és Magyarország éghajlatának jellemzői. Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők szerepe. Éghajlati diagram olvasása. Az éghajlati övezetesség okai. A földrajzi övezetek egyedi jellemzői, az övezetekhez kötődő tipikus tájak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a földrajzi övezetességet kialakító tényezők közötti ok-okozati kapcsolatrendszerek megértésével, az éghajlat más földrajzi tényezők alakításában meghatározó jelentőségének, a természeti adottságok és a mezőgazdasági tevékenység közötti, az éghajlat és a táplálkozás, a napi életvitel közötti összefüggések felismertetésével.</p> <p>A rendszerszemlélet fejlesztése a földrajzi övezetesség elemeinek megismerése során.</p> <p>Annak megértése, hogy az egyes elemekben bekövetkező változások az egész bolygónkra kiterjedő övezetesség rendszerének megbomlásához is vezethetnek és átalakíthatják, illetve létében veszélyeztethetik az egyes társadalmak életterét.</p>
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	Kapcsolódási pontok
<p>A geológiai (belső) és a földrajzi (külső) erők felszínformáló munkájának kapcsolata, szerepük bemutatása kontinentális és óceáni példák alapján.</p> <p>A bányászatból, a szilárd földfelszín megbontásából eredő környezeti problémák.</p> <p>A károkozás mérséklésének lehetőségei, a rekultiváció bemutatása példákban.</p> <p><i>A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége</i></p> <p>A felszínformáló tevékenységet befolyásoló tényezők összegyűjtése; a pusztító és építő tevékenység által létrehozott jellemzői formák felismerése.</p> <p>A szél és a csapadék felszínformáló tevékenységének gazdasági következményei.</p> <p><i>A víz és a jég felszínformáló munkája</i></p> <p>A tenger és a folyóvíz felszínformáló munkáját befolyásoló tényezők megismerése; épülő és pusztuló tengerpartok jellemzése; a folyók építő és pusztító munkája következményeinek bemutatása, felszínformálási összefüggéseinek megismerése.</p> <p>A belföldi és a magashegységi jég felszínformáló munkájának összevetése, jellemzése.</p> <p>Jellemző felszínformák felismerése képeken, következtetés kialakulási folyamatra.</p> <p><i>A talaj</i></p> <p>A talaj mint a legösszetettebb és a társadalmi-gazdasági folyamatok miatt legsérülékenyebb környezeti képződmény jellemzése; a talajképződés folyamatának, összefüggéseinek bemutatása.</p> <p>A talaj szerkezete, szintjeinek jellemzői; az elterjedt zonális és azonális talajok jellemzése a kialakításában szerepet játszó</p>	<p><i>Fizika:</i> meteorológiai jelenségek fizikai alapjai.</p> <p><i>Matematika:</i> modellek és diagramok megértése, adatleolvasás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biotopok, ökológiai kapcsolatrendszerek, talaj, az élővilág rendszerezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegegységek közötti tartalmi különbségek felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> más kultúrák iránti érdeklődés.</p>

<p>tényezők bemutatásával. Példák megnevezése a fenntarthatóság és a talaj kapcsolatára különböző éghajlati övekben; a talaj környezeti hatásjelző szerepének és a talajpusztulás mérséklési lehetőségeinek bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A szoláris és a valódi éghajlati övezetesség</i> A szoláris éghajlati övezetesség kialakulása törvényszerűségeinek, a valódi éghajlati övezetességgel való kapcsolatának, az övezetességet kialakító és módosító tényezők szerepének értelmezése, összefüggéseinek feltárása. Az övezetesség rendszerének megerősítése; az éghajlati és a földrajzi övezetesség közötti különbség indoklása. A talajtípusok övezetes elrendeződésének bemutatása, az egyes övezetekhez kapcsolódó meghatározó zonális talajtípusok jellemzése.</p> <p><i>A forró, a mérsékelt és a hideg földrajzi övezet</i> Az övezetek kialakulása, elrendeződése, az ebben rejlő törvényszerűségek és összefüggések feltárása; az övezetek tagolódásának törvényszerűségei. Az éghajlati jellemzők változásában megfigyelhető törvényszerűségek feltárása, más elemekkel való összefüggéseinek bemutatása. A természetföldrajzi adottságok és az életmód, illetve gazdálkodás kapcsolatának bemutatása; az összefüggések, ok-okozati kapcsolatok feltárása. Övezeteket veszélyeztető környezeti problémák és következményeik bemutatása.</p> <p><i>A függőleges övezetesség</i> A kialakulás összefüggéseinek, törvényszerűségeinek bizonyítása. A függőleges övezetességben megnyilvánuló területi különbségek bemutatása példák alapján.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Külső erők, belső erők, aprózódás, mállás, domborzati forma, rekultiváció; épülő tengerpart, pusztuló tengerpart, turzás, lagúna, meder, hordalékszállítás, sodorvonal, szurdok, sziget, zátony, szakaszjelleg, árvízvédelem, vilámáradás, gleccser, jégtakaró, moréna, fjord; zonális talaj, azonális talaj, humusz, talajszennyezés, talajerózió; erdőhatár, hóhatár, szoláris és valódi éghajlati övezetesség, földrajzi övezetesség, övezet, öv, terület, vidék; zonális talaj, természetes élővilág, függőleges övezetesség, erdőhatár, hóhatár.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hazai településtípusok legfontosabb jellemzői, a különböző településtípusokon élők jellemző tevékenységei. Települések és szerepköreik konkrét példái. Az egyes kontinensek, kontinensrészek, országok népességének jellemzői, meghatározó jelentőségű települései.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az eltérő kultúrák értékeinek felismertetése, a kultúrák közötti párbeszéd fontosságának, a vallás kultúraformáló szerepének megértetése. Érdeklődés és nyitottság kialakítása más vallások, kultúrák értékeinek megismerése iránt.</p> <p>Az idegen nyelvtudás fontosságának belátása.</p> <p>Bolygónk különböző térségeiben lejátszódó urbanizálódás eltérő vonásainak felismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődéssel való összefüggésének belátása. A témához kapcsolódó média hírek kritikus értelmezése.</p>
<p>ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Demográfiai folyamatok a 21. század elején</i></p> <p>A népességszám-változás időbeli és területi különbségeinek, okainak feltárása, következményeinek megfogalmazása; a fiatal és az öregedő társadalmak jellemzőinek összevetése, következtetés társadalmi folyamatokra, problémákra.</p> <p>A népesség térbeli eloszlását befolyásoló tényezők megismerése, példák megnevezése ritkán és sűrűn lakott területekre.</p> <p>A népesség gazdasági aktivitás szerinti jellemzői (keresők, eltartottak).</p> <p>A demográfiai folyamatokhoz kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása, következtetések levonása az eredmények alapján.</p> <p>Napjaink migrációs folyamatainak megismerése, konkrét példáinak bemutatása (pl. hírek, nyomtatott és digitális információforrások alapján), az okok feltárása.</p> <p><i>A népesség összetétele</i></p> <p>Az emberfajta (nagyraszok) területi elhelyezkedésének bemutatása.</p> <p>Állam, nemzet, nemzetállam, több nemzetiségű állam, nemzeti kisebbség fogalmának értelmezése konkrét példák alapján.</p> <p>A nyelvi sokszínűség jellemzése, a világnyelvek szerepének megértése.</p> <p>A világvallások elterjedésének, a vallás kulturális és a társadalmi-gazdasági folyamatokban betöltött szerepének megismerése példák alapján.</p> <p><i>Településtípusok – urbanizáció</i></p> <p>A települések csoportosítása különböző szempontok alapján példákkal.</p> <p>A falu és a város fejlődésének, szerepének, jellemzőinek összehasonlítása, példák különböző szerepkört betöltő településekre a szerepkörök átalakulására.</p> <p>Az egyes településtípusokon élők életkörülményének, az életmódjának összevetése; a tanya és a farm összehasonlítása.</p> <p>A városodás és városiasodás fogalmának megismerése, kapcsolatok megértése; az urbanizációs folyamatok összehasonlítása a fejlett és a fejlődő világban; az agglomerációk kialakulásának bemutatása konkrét példákkal; a nagyvárosi élet ellentmondásainak feltárása a témához kapcsolódó szemelvények, adatok felhasználásával.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfiai folyamatok; vallás, nemzetiség, a városok kialakulása, urbanizáció jellemzői.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> emberfajta.</p> <p><i>Matematika:</i> logikus gondolkodás, matematikai eszközhasználat.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a nyelvtanulás fontossága (motiváció).</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a vallás szerepe, más kultúrák értékeinek elismerése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyrossz, természetes szaporodás és fogyás, népesedési folyamat, népeségrobbanás, korfa, fiatalodó társadalom, öregedő társadalom, születéskor várható élettartam, népsűrűség, világnyelv, világvallás, aktív és inaktív népesség, munkanélküliség, vendégmunkás; tanya, farm, falu, város, város-szerkezet, agglomeráció.
Topográfiai ismeretek	Nyugat-európai, észak-amerikai és kelet-ázsiai népességtömörülés, a világvallások központjai

Várt eredmények a 9. évfolyam végén:

- Képes a térképen közölt információk leolvasására és értelmezésére.
- Felismeri a Naprendszer felépítésében, a bolygók mozgásában megnyilvánuló törvényszerűségeket.
- Tud tájékozódni a földtörténeti időben, ismeri a kontinenseket felépítő nagyszerkezeti egységek kialakulásának időbeli rendjét, földrajzi elhelyezkedését.
- Képes megadott szempontok alapján bemutatni az egyes geoszféra sajátosságait, jellemző folyamatait és azok összefüggéseit.
- Képes a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggések és törvényszerűségek bemutatására.
- Képes természetföldrajzi megfigyelések elvégzésére, a tapasztalatok rögzítésére és összegzésére.
- Képes különböző információforrásokból a témához kapcsolódó információk gyűjtésére és feldolgozására, az információk összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére.
- Képes véleményét a földrajzi gondolkodásnak megfelelően megfogalmazni.
- Tudja alkalmazni ismereteit földrajzi tartalmú problémák megoldása során.
- Képes társakkal való együttműködésre a földrajzi-környezeti tartalmú feladatok megoldásakor.
- Alkalmazza a digitális kompetenciákat a földrajzi tartalmú információk megszerzésében és feldolgozásában.
- Eltudja helyezni a témakörhöz kapcsolódó topográfiai fogalmakat a térképeken.

10. évfolyam

Heti óraszám: 1

Éves óraszám: 36

Tematikus egység	Kerettantervi javasolt óraszám	Helyi tanterv óraszám
A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	0	11
Magyarország és a Kárpát-medence a 21. században	9	12
A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban	7	5
Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	14	8
Összesen	30	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Alapvető gazdasági fogalmak: gazdaság, ipar, mezőgazdaság, szolgáltatás bevétele, kiadás adósság. A család mint a legkisebb gazdasági közösség működése. A világ meghatározó jelentőségű országainak alapvető gazdasági jellemzői. Magyarország gazdaságának fő vonásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlítása, a különbségek okainak felderítése, értékelő gondolkodás fejlesztése. A nemzetközi szintű munkamegosztás kialakulásának és működésének értelmezésével komplex gondolkodás képessége. Más társadalmak kultúrájának megismerése, érdeklődés felkeltése, tolerancia fejlesztése.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>Nemzetgazdaságok és a világgazdaság</i> A nemzetgazdaságok átalakuló szerepének megértése, az állam piacgazdaságban betöltött szerepének megismerése. A gazdasági fejlettség összehasonlítására alkalmas mutatók értelmezése, a területi különbségeinek példái: a centrum- és periféria térségek jellemzői, kapcsolatrendszerük sajátos vonásai. Különböző típusú statisztikai forrásokból gyűjtött fejlettséget tükröző adatsorok értelmezése. A gazdaság szerveződését befolyásoló természeti és társadalmi telepítő tényezők megismerése, szerepük átalakulásának példái. A gazdasági szerkezet, az egyes ágazatok változó szerepének megértése, a gazdasági szerkezet és társadalmi-gazdasági fejlettség összefüggéseinek bemutatása országpéldákban; a gazdasági és a foglalkozási szerkezet kapcsolatának felismerése, a foglalkozási ártétegződés bemutatása példák alapján.</p> <p><i>Integrációs folyamatok</i> Az együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők értékelése; az integrációk fejlődési szintjeinek összehasonlítása, az együttműködés előnyeinek feltárása. A legfontosabb nemzetközi integrációk jellemzése.</p> <p><i>A globalizáció</i> A globalizáció értelmezése, feltételei, jellemzése; a transznacionális vállalatok (TNC) működésének, a termelés-szervezés sajátosságainak bemutatása vállalatpéldákon; a globalizáció és a TNC-k kapcsolatának felismerése. A globalizáció következményei, mindennapi életünkre gyakorolt hatásának bemutatása példákkal.</p> <p><i>Regionális földrajz</i> Az amerikai, az európai és az ázsiai erőter gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepe a globális világban.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az eltérő gazdasági fejlettség történelmi alapjai, Európa a 20. század második felében, gazdaságtörténet.</p> <p><i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>

	<p>A világgazdaság újonnan iparosodó térségeinek bemutatása, a fejlődés tényezőinek elemzése.</p> <p>Egyedi fejlődési utak.</p> <p>A mediterráneum, az Alpok országainak, Kelet-Közép-Európa és Délkelet-Európa, a délszláv államok, Oroszország, Japán, Kína, India, az USA, Kanada, Mexikó és Latin-Amerika regionális földrajza.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>GDP, GNI, gazdasági szektorok, telepítő tényező, piac, piacgazdaság, munkamegosztás, transznacionális vállalat, beruházás, innováció, működőtőke, centrum, félperiféria, periféria, újonnan iparosodott országok, BRICS országok, ipari park, robotizáció</p>	
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Európa <i>Országok:</i> Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság (Nagy-Britannia), Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna</p> <p><i>Városok:</i> Bécs, Berlin, Bern, Birmingham, Brüsszel, Bukarest, Dublin, Frankfurt, Genf, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, Ljubljana, London, Luxembourg, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Moszkva, München, Oslo, Párizs, Prága, Riga, Róma, Rotterdam, Stockholm, Strasbourg, Stuttgart, Szentpétervár, Szófia, Tallinn, Torino, Trieszt, Varsó, Vence, Vilnius, Volgograd, Zágráb, Zürich</p> <p>Közép-angliai iparvidék, olasz ipari háromszög, Randstad, Ruhr-vidék</p> <p>Afrika <i>Országok:</i> Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria, Algéria, Tunézia</p> <p><i>Városok:</i> Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó</p> <p>Amerika <i>Országok:</i> Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó, Venezuela, Panama, Chile, Kolumbia</p> <p><i>Városok:</i> Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC, Atlanta, Dallas, Seattle, Santiago, Bogotá</p> <p>Ausztrália és Óceánia <i>Országok:</i> Ausztrália, Új-Zéland</p> <p><i>Városok:</i> Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington</p> <p>Ázsia</p>	

	<p><i>Országok:</i> Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuwait, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország</p> <p><i>Városok:</i> Ankara, Bagdad, Bangkok, Kalkutta, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Manila, Mekka, Osaka, Peking, Rijád, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői. Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzői, területi sajátosságainak vonásai, értékei és problémái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyarsághoz, a hazához, a szűkebb és tágabb környezetükhöz való kötődés megerősítése hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismertetésével.</p> <p>A kedvezőtlen népesedési folyamatok társadalmi, gazdasági következményeinek beláttatása.</p> <p>A kreatív, vállalkozó szemléletű gondolkodás megalapozása az egyén, a helyi és a regionális közösségek gazdaságfejlesztésében betöltött szerepének, lehetőségeinek felismertetésével.</p> <p>Az érdeklődés felkeltése a szűkebb és tágabb környezetüket érintő társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve fejlesztések, döntések megismerése iránt.</p> <p>A földrajzi ismeretek alkalmazási képességének kialakítása a hazai földrajzi térben; a hazánkkal, a Kárpát-medencével kapcsolatos társadalmi-gazdasági tartalmú információk, hírek értelmezése.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>A magyarországi társadalmi-gazdasági fejlődés jellemzői</i></p> <p>A természeti és társadalmi erőforrások jellemzése.</p> <p>A gazdasági rendszerváltás következményeinek bemutatása.</p> <p>Napjaink jellemző társadalmi és gazdasági folyamatainak megismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A magyarországi régiók földrajzi jellemzői</i></p> <p>Az egyes régiók jellemző erőforrásainak megismerése, földrajzi adottságainak összehasonlító értékelése; a társadalmi-gazdasági központok megismerése.</p> <p>A társadalmi-gazdasági fejlődés és fejlettség területi különbségeinek bemutatása, az összefüggések feltárása, a lehetséges fejlődési utak, húzóágazatok prognosztizálása.</p> <p>A védelem alatt álló természeti, kulturális értékek, nemzeti parkok, világörökségi helyszínek értékeinek rendszerezése, idegenforgalmi szerepük feltárása.</p> <p>Az idegenforgalom társadalmi adottságainak (infrastruktúra, szol-</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyarország történelme.</p> <p><i>Művészetek:</i> az épített környezet értékei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> védett növények és állatok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hazai tájakról készült leírások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások</p>

gáltatások) értékelése, a legfontosabb idegenforgalmi célpontok bemutatása.		használata, informatikai eszközök használata.
<p><i>Az országhatáron átívelő kapcsolatok</i></p> <p>A regionális szerveződések földrajzi alapjainak feltárása; eurorégiók a Kárpát-medencében, működésük értelmezése.</p> <p>Hazánk Európai Unióban betöltött szerepének megismerése, nemzetközi gazdasági kapcsolataink bemutatása.</p> <p>Az egyes tájegységek földrajza.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> <p>Természeti és társadalmi erőforrás, gazdasági rendszerváltozás, eladósodás, működőtőke-befektetés, területi fejlettségkülönbség, tranzitforgalom, gazdasági szerkezetváltás, húzóágazat, idegenforgalom, személygépkocsi-gyártás, vegyipar, ipari park, hungarikum, nyitott gazdaság, eurorégió.</p>		
<p>Topográfiai ismeretek</p> <p>Magyarország megyéi, megyeszékhelyei és megyei jogú városai. Település példák az alábbi szempontokból: határátkelőhely, vallási- és kulturális központ, a kitermelés és az energiagazdaság központjai, élelmiszer-, gép- és vegyipari központ, válságterület települése, idegenforgalmi központ, védett természeti és kulturális érték helyszíne, világörökség helyszín.</p>		<p><i>Etika:</i> kulturális érték, a hazánkban élő nemzetiségek kulturális értékeinek tisztelete.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Alapvető gazdasági fogalmak	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pénzvilág alapvető folyamatainak megértetése, intézményrendszerének megismertetése, az ismeretek mindennapi pénzügyi helyzetekben való alkalmazási képességének kialakítása. A hitelfelvétel esetleges veszélyeinek beláttatása.</p> <p>Érdeklődés felkeltése a napi pénzügyi-gazdasági folyamatok megismerése iránt. A témához kapcsolódó, médiában megjelenő hírek kritikus értelmezése. Pénzügyi döntéseik mérlegelési képességének, a vállalkozó szellemű, kreatív állampolgárrá válás igényének kialakítása.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>A monetáris világ</i></p> <p>A működőtőke és a pénztőke áramlásának jellemzői; a mindennapok pénzügyi folyamatai, a pénzügyi szolgáltatások megismerése (folyószámla, hitel, befektetés, értékpapírok, valuta), a tőzsde működésének jellemzői.</p> <p>Az infláció kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, az infláció következményeinek mérlegelése.</p> <p>A hitelfelvétel és az eladósodás összefüggéseinek felismerése az egyén, a nemzetgazdaság és a világgazdaság szintjén; az eladósodás és az adósságválság kialakulásának folyamata, az összefüggések feltárása.</p> <p>A nemzetközi pénzügyi szervezetek szerepének és feladatainak megismerése.</p> <p>A gazdasági, pénzügyi folyamatokhoz kapcsolódó hírek, adatok</p>		<p><i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése, kamatszámítás.</p> <p><i>Etika:</i> a pénz szerepe a mindennapi életben.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>

gyűjtése, értelmezése, vélemények ütköztetése; egyszerű valutaátváltási feladatok megoldása. A családi gazdálkodás, a jövedelem, hitelfelvétel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pénztőke, működőtőke, adósságválság, árupénz, bankjegy, pénzérme, készpénz, bankszámlapénz, pénzügyi szolgáltatás, kamat, valuta, deviza, konvertibilis valuta, valutaárfolyam, infláció értékpapír, állampapír, kötvény, részvény, tőzsde.
Topográfiai ismeretek	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az egyes kontinensek, országok feldolgozása során megismert konkrét környezeti problémák. Magyarország környezeti állapota, védendő természeti és társadalmi-kulturális értékei. A Világörökség részeként megnevezett értékek megismertetése; a geoszférák környezeti problémáinak feltárása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megértése, hogy a természeti és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti egyensúly megőrzése, a környezettudatos termelés és fogyasztás elvének érvényesülése Földünk jövője szempontjából alapvető fontosságú. A lokális folyamat – globális következmény elv értelemében az egyén és a helyi közösségek felelősségének belátása. A környezeti témák iránti folyamatos tájékozódás igényének, a környezetbarát termékek, eljárások megismerése iránti igény kialakítása, a témához kapcsolódó médiában elhangzó információk kritikus értelmezése.</p> <p>Törekvés a fogyasztási szokások környezeti szempontokat szem előtt tartó átalakítására, a tudatos fogyasztói magatartásra baráti és családi körben egyaránt.</p> <p>A természeti környezet, a természetes tájak és életközösségek sokszínűségében rejlő szépség felismertetése, a megőrzését segítő magatartásforma kialakítása. A témában megszerzett ismeretek tudatos alkalmazása a mindennapi életben, és majd később a munka világában is.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p>A szférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése, az összefüggések feltárása, a lokális szennyeződés globális következményeinek igazolása példákkal; a környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatásának bemutatása.</p> <p>A népességrobbanás kialakulása, következményei, a folyamat összefüggéseinek, területi jellemzőinek feltárása. Eltérő népesedési folyamatok: csökkenő lélekszámú és intenzíven növekvő társadalmak jellemzőinek bemutatása példákon.</p> <p>A nagyvárosok terjeszkedése: az urbanizációs folyamat területi</p>		<p><i>Kémia:</i> a szennyeződésekhez kapcsolódó kémiai folyamatok, szennyező-anyagok, gyártási folyamatok, műanyagok, égés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti ártalmak, egészséges táplálkozás,</p>

<p>jellemzőinek, ellentmondásainak, társadalmi-gazdasági következményeinek feltárása példákkal.</p> <p>Az élelmiszertermelés és -fogyasztás területi ellentmondásainak felismerése. A fokozódó mezőgazdasági termelés környezeti hatásainak igazolása példákkal.</p> <p>A bioszféra és a talaj sérülékenységének felismerése. A genetikailag módosított termékek előállításának, elterjedésének lehetséges hatásai. A biogazdálkodás jellemzése.</p> <p>A mind nagyobb mértékű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei.</p> <p>A nyersanyag- és energiaválság kialakulásának folyamata. Az energia- és nyersanyag-hatékony gazdálkodás lényegének megismerése, az alternatív energiaforrások hasznosítási problémáinak feltárása.</p> <p>A környezeti szempontok érvényesíthetőségének bemutatása a termelésben és a fogyasztásban, a fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói magatartás jellemzőinek összegyűjtése, összevetése.</p> <p>A hulladékkezelés és a hulladékgazdálkodás fontosságának igazolása, a különböző megoldási lehetőség összevetése.</p> <p>A környezet- és a természetvédelem feladatai</p> <p>Az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségei, a tevékeny közreműködés példáinak bemutatása. A helyi szerveződések, illetve a regionális és nemzetközi összefogás példái a környezet védelme és a fenntarthatóság eléréseért.</p> <p>A természeti-táji értékek és az emberiség kultúrkincsének védelmében tett lépések fontosságának, jelentőségének feltárása.</p> <p>A legfontosabb nemzetközi szervezetek tevékenységének bemutatása, a főbb egyezmények, irányelvek célkitűzéseinek megismerése. A megvalósítás eredményeinek és nehézségeinek feltárása.</p> <p>A témakörhöz kapcsolódó aktualitások bemutatása források feldolgozásával.</p>	<p>hiánybetegségek, elhízás, GMO, rendszer-tan, védett növények és állatok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfia, urbanizáció.</p> <p><i>Fizika:</i> energia, üvegházhatás, elektromágneses és radioaktív sugárzás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családtervezés, tudatos fogyasztói magatartás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a jövő generációért érzett felelősség.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elsivatagosodás, elszikesedés, talajpusztulás, ózonritkulás, globális klímaváltozás, savas csapadék, radioaktív szennyeződés, biodiverzitás, ivóvízellátás, vízhiány, vízszennyezés, népességrobbanás, élelmezési válság, urbanizációs probléma, fogyó és megújuló energiaforrás, energiahatékonyság, veszélyes hulladék, szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítása, fenntarthatóság.</p> <p>ENSZ, FAO, UNESCO, WHO, WWF, Greenpeace, kiotói egyezmény.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Környezeti világegyezmények aláírásának helyszínei. Regionális és globális hatású társadalmi-gazdasági és környezeti katasztrófák kipattanásának helyszínei.</p>

Várt eredmények a 10. évfolyam végén

- Tudja használni a térképet mint földrajzi tartalmú információforrást.

- Képes alapvető összefüggések és törvényszerűségek megfogalmazására a Földünkre jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban.
- Tudja elhelyezni az egyes integrációkat, országsoportokat és példa országokat a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban, tud példákat mondani az egyes térségek, illetve országok világgazdaságban betöltött szerepére.
- Képes értékelni az egyes térségek eltérő társadalmi-gazdasági adottságait és az adottságok jelentőségének időbeli változásait.
- Képes ismereteik alkalmazására a mindennapi életben előforduló pénzügyi-közgazdasági folyamatok értelmezésében.
- Ismeri a globalizálódó világgazdaság jellemző vonásait, ellentmondásait.
- El tudja helyezni hazánkat a világgazdaság folyamataiban, az Európai Unióban.
- Tudja példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Ismeri az egyén szerepét és lehetőségeit, illetve a nemzetközi összefogás fontosságát a környezeti problémák mérséklésében.

12. évfolyam

Heti óraszám: 1

Éves óraszám: 32

Tematikus egység	Helyi tanterv óraszám
Energia és nyersanyag – a gazdaság meghatározó elemei – változó igények, átalakuló fogyasztás, erősödő környezeti szemlélet	4
Az élelmiszer-termelés és –fogyasztás környezeti vonatkozásai	4
Demográfiai válsághelyzetek és következményei	4
Szolgáltatások a 21. században – közlekedés, turizmus, internet és a hálózatosodás – dilemmák, ellentmondások, környezeti következmények	3
Az éghajlatváltozás kérdései	4
A víz mint erőforrás – a vízellátás és gazdasági hasznosítás földrajzi vonatkozásai	4
Hulladéktermelés és – felhasználás	3
A természeti katasztrófák és a globális kihívások kapcsolata	3
A környezeti hatások következményei – Élhető marad-e a Föld?	3
Összesen	32

1. TÉMAKÖR: Energia és nyersanyag – a gazdaság meghatározó elemei – változó igények, átalakuló fogyasztás, erősödő környezeti szemlélet

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- környezeti szemlélettel rendelkezik a gazdaság energia- és nyersanyag-felhasználásával kapcsolatos információk megítélésében;
- felismeri a környezeti szempontok érvényesítésének fontosságát napjaink energiagazdaságában és a nyersanyagok kitermelésében,
- érti a gazdaság energia- és nyersanyagigényének változásához, átalakuláshoz vezető folyamatokat;
- bemutatja a nyersanyag és a fosszilis energiahordozók, illetve az azokat felhasználók térbeli elhelyezkedésének átalakulását és összefüggéseit;
- érveket fogalmaz meg az energiahatékonyság, a fenntarthatóság és a környezeti szempontok érvényesítése érdekében.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Fosszilis energiahordozók típusai (kőszén, hagyományos és nem hagyományos szénhidrogének), példák és térbeli előfordulásuk, kitermelési lehetőségek és korlátok
- Megújuló (alternatív) energiaforrások típusai, felhasználási lehetőségek (hő, áram)
- Környezeti szemléletformálás a fosszilis energiahordozók és a klímaváltozás kapcsolatrendszerének megértésén keresztül
- Ipari nyersanyagok: ércek és nemércek. Összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése a kőzetek kémiai összetétele, a technológia fejlettsége és a gazdasági környezet között
- A rendszerszintű, analízis és szintetizáló gondolkodás fejlesztése az uránbányászat, atomenergia, radioaktív hulladéklerakás vertikum megismerésén és megértésén keresztül
- Környezetvédelmi szemlélet fejlesztése a meddőhányók lerakása, kezelése és újrahasznosítása kapcsán
- Az ipar időben változó nyersanyagigénye. A periódusos rendszer egyes elemeinek ipari felhasználása és előfordulásuk a litoszférában (ásványokban, kőzetekben)
- Összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése a nyersanyag és a fosszilis energiahordozók és az azokat felhasználók térbeli elhelyezkedésének elemzése kapcsán
- Szemléletformálás erősítése az ipar fejlődése során változó nyersanyagigények felismerése kapcsán: a 21. században újabb és újabb kőzetek válnak ércé
- A felelős véleményalkotás fejlesztése a gazdasági, környezetvédelmi és fenntarthatósági érdekek és érvek mentén

Fogalmak

megújuló és nem megújuló, energiahatékonyság, környezettudatosság

Javasolt tevékenységek

- Kémia és földrajz tantárgyi kapcsolatok erősítése. Önálló vagy kooperatív technika alkalmazása: a periódusos rendszer egy tetszőleges elemének ipari felhasználása, előfordulása ásványokban, kőzetekben, bányászata
- Hagyományos vagy online sajtótermékekből adatgyűjtés a nyersanyagigények időbeli változásával kapcsolatban
- Hagyományos vagy online sajtótermékekből adatgyűjtés az olaj árának időbeli változásával kapcsolatban, összefüggés keresése az ár alakulása és a világpolitikai, gazdasági környezet változása között
- Adatgyűjtés és -elemzés az egyes energiahordozók és nyersanyagok kimerülésének prognózisaival és következményeivel kapcsolatban
- Példák keresése lakóhelyünk környezetében az alternatív energia hasznosítására, egy-egy ilyen létesítmény felkeresése

2. TÉMAKÖR: Az élelmiszer-termelés és- fogyasztás környezeti vonatkozásai

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti a mezőgazdaság, az élelmiszer-előállítás és -fogyasztás gazdasági és környezeti összefüggéseit;
- ismeri a bio- és ökológiai gazdálkodás sajátosságait;
- megfogalmazza az élelmiszerhiány és a pazarlás együttes jelenlétének okait, magyarázza a probléma megoldására tett lépések kétarcúságát,
- belátja a környezet- és egészségtudatos fogyasztói magatartás fontosságát, lehetőségeinek megfelelően törekszik ennek megvalósítására;
- érti és hazai, valamint nemzetközi példákkal támasztja alá a mezőgazdasági termelés környezeti vonzatait;
- önálló véleményt fogalmaz meg az különféle táplálkozási szokásokról, a túlfogyasztás egészségügyi veszélyeiről.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A rendszerszintű gondolkodás fejlesztése a mezőgazdasági termelésre ható természeti és társadalmi tényezők kapcsolatrendszerének értelmezésével
- Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése a mezőgazdasági termelés vonzatai (talajhasználat, kemikáliák, öntözés, vízkészlet változása, erdőirtás, talajerózió, mezőgazdasági területek csökkenése, energiafelhasználás, fenntarthatóság) közötti kapcsolatok értelmezése által
- Az egyéni és közösségi felelősségvállalás formálása az élelmiszer-termelés ellentmondásainak, az élelmiszerhiány és a túltermelés okainak feltárása által

- A felelős és környezettudatos gondolkodás fejlesztése az öko- és a biogazdálkodás jellemzőinek és kritikájának megismerésével
- Az élelmiszer-kereskedelem hazai és nemzetközi jellemzői, a fair trade kereskedelem, az élelmezési válság mint a globális kapitalizmus következményének bemutatása
- Az élelmiszer-pazarlás okai, megoldási lehetőségei, az élelmiszerbankok jelentősége, genetikailag módosított termékek (GMO) az élelmiszer-ellátásban
- A tudatos és helyes, kiegyensúlyozott táplálkozás jellemzői, különböző táplálkozási szokások (vegetáriánus, vegán, flexitarianizmus stb.)

Fogalmak

fair trade, élelmiszer-pazarlás, élelmiszerbank, GMO, ökogazdálkodás, biogazdálkodás

Javasolt tevékenységek

- Képek, leírások alapján a mezőgazdasági termelés okozta környezeti problémák felismerése, kialakulásuk magyarázata, mérséklésük lehetőségeinek megfogalmazása
- Adatok, térképek elemzése az élelmiszerválság időbeli alakulásáról
- A család élelmiszer-veszteségének kiszámítása, a felmérés folyamatának megtervezése
- Megoldható-e a Föld élelmezési problémája? Érvelés mellette és ellene
- Érvelés a szezonális és a közelben megtermelt élelmiszerek fogyasztása mellett és ellen
- Növényi vagy állati eredetű élelmiszerekkel gazdaságosabb táplálkozni? Érvelés a táplálkozási és energiapiramis értelmezése alapján
- Statisztika készítése az osztály tanulói által elfogyasztott növényi és állati eredetű táplálék arányának meghatározása céljából
- Túlzott vagy felesleges élelmiszer-fogyasztásra csábító reklámok, reklámszlogenek összegyűjtése, azok értelmezése és magyarázata
- Az élelmiszerválság által sújtott országok, térségek ábrázolása térképen az okok feltüntetésével
- Mit tehet egy középiskolás az élelmiszer-pazarlás csökkentéséért? – ötletbörze, a javaslatok rendszerezése, megvitatása
- Figyelemfelhívó plakátok készítése az élelmiszer-pazarlásról és élelmiszerhiányról, a tudatos fogyasztói magatartás fontosságáról
- Virtuális vagy lehetőség szerint valódi séta ökogazdaságban és ökoházban, a látottak közös megbeszélése
- Séta egy termelői piacon
- Véleményütköztetés az élelmiszer-önrendelkezési mozgalmakról
- Érvelés a génmódosított élőlények termesztése és fogyasztása mellett és ellen

3. TÉMAKÖR: Demográfiai válsághelyzetek és következményei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megnevezi a demográfiai válsághelyzetek kialakulásához vezető okokat és azok társadalmi- gazdasági összefüggéseit;
- összeveti a földünk különböző térségeiben jelenleg egyidőben jelenlévő demográfiai folyamatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- reálisan értékeli napjaink demográfiai válságfolyamatait, a megoldásukra hozott intézkedéseket;
- önálló véleményt fogalmaz meg a demográfiai folyamatokkal kapcsolatban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése a térben és időben különböző okokból kialakuló demográfiai változások magyarázata alapján
- A veszélyek és kockázatok reális értékelési képességének kialakítása és fejlesztése, a tanuló felelős, proaktív és preventív magatartásának erősítése a demográfiai változások és válsághelyzetek társadalmi és gazdasági következményeinek bemutatásával
- A demográfiai válsághelyzetek és következményeik komplex értelmezése, a hatásokra való felkészülés és cselekvés képességének kialakítása és fejlesztése, a tanuló érzékenyítése az eltérő gazdasági és kulturális háttérű emberek problémái iránt
- Eltérő térségek – eltérő demográfiai problémák: A Föld különböző térségeinek népességét befolyásoló természeti és társadalmi-gazdasági folyamatok és összefüggések
- A demográfiai válság változások rövid és hosszú távú következményei és kockázatai hazánkban és a világon (gazdasági, társadalmi, kulturális, egészségügyi vonatkozások, migráció)
- Megoldási lehetőségek és alkalmazkodási stratégiák egyéni, közösségi, nemzeti és nemzetközi szinten

Fogalmak

családpolitika, demográfiai folyamatok

Javasolt tevékenységek

- Napi hírek alapján Magyarország demográfiai problémáinak és megoldási lehetőségeinek kiscsoportos megbeszélése
- Egy-egy migrációs probléma kronológiájának elkészítése
- Akcióterv készítése a fogadó társadalmak problémáiról és megoldási stratégiáiról (projektmunka)

- Oknyomozó újságírás: szabadon választott hazai vagy nemzetközi demográfiai probléma feldolgozása saját kutatás alapján egy oknyomozó újságcikk keretében
- A demográfiai válsághelyzetek okainak és folyamatának megismerése szépirodalmi és kortárs kulturális példák alapján
- A Föld népessége 2050-ben: kreatív pályázat szervezése (esszé, vers, próza, montázs, rajz, festmény, plasztika)

4.TÉMAKÖR: Szolgáltatások a 21. században – közlekedés, turizmus, internet és a hálózatosodás

– dilemmák, ellentmondások, környezeti következmények

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- igazolja a szolgáltatások felértékelődő szerepét napjaink társadalmi-gazdasági életében;
- összehasonlítja a közlekedési-szállítási módok, illetve a turizmus különböző típusainak gazdasági-környezeti sajátosságait, összefüggéseit;
- példákkal igazolja a világháló nyújtotta hálózatosodási lehetőségek előnyeit és veszélyeit,
- képes környezeti szempontok mérlegelésére a szolgáltatások igénybevételekor;
- ismeri a közlekedés környezetkárosító folyamatait, érti következményeit;
- személyes döntéseiben a környezettudatos gondolkodás és döntéshozatal jellemzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A földrajzi összefüggések felismerésének fejlesztése a közlekedés mint gazdasági ág szerepének, társadalmi-gazdasági fejlődést befolyásoló hatásának igazolásával, a 21. századi közlekedési hálózatok sajátos vonásainak bemutatásával
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a közlekedés mindennapi életet befolyásoló szerepének, az utazástervezés napi gyakorlatának leírásával
- A környezettudatos gondolkodás és döntéshozatal igényének elmélyítése a közlekedési eredetű környezetkárosítás felismerésével, a mérséklés lehetőségeinek megnevezésével
- A természeti és a társadalmi-kulturális értékek megismerése és megőrzése iránti igény elmélyítése, érdeklődés kialakítása más kultúrák értékeinek megismerése iránt turisztikai vonzerők, célpontok megnevezésével, bemutatásával
- A fenntarthatóságot szem előtt tartó utazói magatartás kialakítása a turizmus különböző típusainak (pl. tömegturizmus, ökoturizmus) összehasonlításával
- Az összefüggésekben való, logikus gondolkodás képességének fejlesztése a szolgáltatások bővülése és a világháló nyújtotta lehetőségek közötti kapcsolatok felismerésével

- A tudatos fogyasztói magatartás fejlesztése az e-vásárlás jellemzőinek megismerésével

Fogalmak

tömezturizmus, ökoturizmus, luxusturizmus, szolgáltatás- és bevásárlóturizmus, e-bank, e- ügyintézés, közösségi közlekedés

Javasolt tevékenységek

- Adatok gyűjtése és szemléletes ábrázolása a közlekedés, a szállítás gazdasági szerepének igazolására
- Legyőzhető távolságok – virtuális kiállítás tervezése, prezentáció készítése a közlekedés 20-21. századi fejlődésének bemutatására
- Utazástervezési, logisztikai feladatok megoldása a világháló segítségével
- Információgyűjtés és beszámoló készítése a közlekedés okozta környezetkárosításról
- Prezentáció, poszter a tervezett, illetve élménybeszámoló az átélt utazási élményekről
- Virtuális utazás megtervezése egy kiválasztott turisztikai célpont meglátogatására
- Kirándulásszervezés,
- Egy utazási iroda/utazási kiállítás vásár megtekintése,
- Információgyűjtés és beszámoló készítése a turizmus okozta környezetkárosításról
- Vita a közösségi média használatának a turizmusra gyakorolt előnyeiről és veszélyeiről
- Tapasztalatcsere az e-vásárlásról
- Információgyűjtés az interneten keresztül igénybe vehető szolgáltatásokról
- Visszatekintő beszélgetés a szülőkkel, nagyszülőkkel az ő fiatalkorukban elérhető szolgáltatásokról. A tapasztalatok tanórai közös megbeszélése, értelmezése

5. TÉMAKÖR: Az éghajlatváltozás kérdései

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az éghajlatváltozás következményeit a különböző földrajzi övek természeti és társadalmi-gazdasági folyamataiban;
- megfogalmaz az éghajlatváltozás mérséklését segítő, illetve a megváltozó éghajlati sajátosságokhoz történő alkalmazkodást segítő egyéni és társadalmi stratégiákat;
- érti az éghajlatváltozás (természetes és antropogén) folyamatát és ok-okozati összefüggéseit,
- példákat mond a Föld klímaváltozás következményeivel leginkább érintett területeire, értékeli a Föld legsebezhetőbb helyein bekövetkező problémákat;

- értelmezi az éghajlatváltozással kapcsolatban megjelenő híreket, és önálló véleményt fogalmaz meg ezekről;
- belátja, hogy az éghajlatváltozás bolygónk egészségének jelenét és jövőjét is meghatározza, elkötelezett a klímavédelem iránt.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése az éghajlatváltozás (természetes és antropogén) okainak értelmezése kapcsán
- Összefüggések értelmezése, a környezettudatos szemlélet fejlesztése az éghajlatváltozás és az üvegházhatású gázok kibocsátása kapcsán
- Változik-e éghajlatunk? Miért jegesedett el az északi félgömb? A jégkorszakot követő éghajlatváltozások bizonyítékai
- A múltbeli és a jelenlegi éghajlatváltozás jeleinek bemutatása a különböző földrajzi övekben
- Az éghajlatváltozás társadalmi-gazdasági következményeinek (pl. energiafelhasználás, élelmiszer-termelés, vízhasználat, biodiverzitás, turizmus, közlekedés, migráció, gazdasági károk) magyarázata
- Az éghajlatváltozás következményei a Kárpát-medencében
- Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz – az egyén és a közösségek lehetősége, nemzetközi összefogás az éghajlatváltozás megállítására érdekében

Fogalmak

El Niño, La Niña, globális felmelegedés, esőerdők pusztulása, élelmezési problémák

Javasolt tevékenységek

- Természeti katasztrófák felismerése, kialakulásuk magyarázata, mérséklésük lehetőségeinek megfogalmazása képek, leírások alapján
- Az utolsó jégkorszakot követő éghajlatváltozások bizonyítékainak értelmezése ábrák, szemelvények alapján
- A Föld legsebezhetőbb helyein bekövetkező problémák (pl. tengerszint-emelkedés, elsivatagosodás, jégolvadás) ábrázolása térképen
- Az emberi tevékenység éghajlatra gyakorolt hatásának, következményeinek bemutatása és rendszerezése adatok, bizonyítékok alapján
- Mit tehet egy középiskolás az éghajlatváltozás mérséklése érdekében? – ötletbörze, a javaslatok rendszerezése, megvitatása,
- Szöveges és vizuális magyarázatok készítése fogalmak (pl. El Niño, La Niña) értelmezéséhez
- Ötletgyár: az éghajlatváltozás mérséklésének lehetőségei az egyén számára,
- Az édesvíz szerepének és gazdasági jelentőségének bemutatása kooperatív módszerekkel (a víz szerepe az ember életében, a víz felhasználásának időbeli és térbeli változása, a vízhiány mint konfliktusforrás)
- Véleményütköztetés az üvegházgázok kibocsátásának okairól, a kibocsátás csökkentésének lehetőségeiről

6. TÉMAKÖR: A víz mint erőforrás – a vízellátás és gazdasági hasznosítás földrajzi vonatkozásai

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- igazolja a víz mint erőforrás gazdasági és társadalmi folyamatokra gyakorolt szerepét;
- ismeri a vízburokkal kapcsolatos környezeti veszélyeket és ezek esetleges bekövetkezéének következményeit, a károk mérséklésének lehetőségeit,
- belátja a megfelelő minőségű és mennyiségű vízkészlet stratégiai jelentőségét földünkön;
- törekszik a környezettudatos vízfelhasználásra;
- reálisan értékeli a vízburok érzékenységének, sérülékenységének összefüggéseit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A víz, mint erőforrás: a gazdasági és társadalmi folyamatokat befolyásoló szerepe (ivóvízkészlet, vízenergia, ipartelepítő tényező, mezőgazdaság, migráció)
- Az analízis és szintetizálás gondolkodás, a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás, valamint az egyéni és közösségi felelősség fejlesztése a víz mint korlátosan rendelkezésre álló természeti erőforrás megismerésén keresztül
- A vízkészlet mennyiségi és minőségi védelme, a személyes szerepvállalás lehetőségei
- Egyszerű kísérletek elvégzésével, adott szempontok szerinti megfigyelésével és értelmezésével a vízburok érzékenysége, sérülékenysége összefüggéseinek megismerése
- A vízburok témakörével kapcsolatos hagyományos és online hírek, cikkek elemzése kapcsán a mérlegelő gondolkodás és a felelős véleményalkotás fejlesztése
- A Föld vízkészlete, az édesvíz jelenlétének térbeli különbségei a Föld felszínén
- A felszíni és felszín alatti vizek főbb típusai és azok jellemzői, gazdasági jelentőségük, környezeti érzékenységük összevetése
- A vízburokkal kapcsolatos környezeti veszélyek (belvíz, árvíz, vihardagály, cunami, szennyezés)

Fogalmak

öntözővíz, ivóvíz, ipari víz, szennyvíz, vízgazdálkodás, vízenergia, vízlábnyom, vízhiány

Javasolt tevékenységek

- Látogatás a helyi vízműbe és/vagy szennyvíztisztítóba
- Egy közeli felszíni vízfolyás megtekintése, bemutatása, vízmintavétel
- Saját háztartás vízfogyasztásának megfigyelése; a tapasztalatok alapján javaslatok megfogalmazása a vízfogyasztás csökkentésére

- Újságcikkek gyűjtése és bemutatása a vízszennyezés témakörében
- A vízburok témakörével kapcsolatos ismeretek mindennapi életben történő alkalmazásának erősítése: egyéni és közösségi vízlábnyom kiszámítása
- A vízburok témakörével kapcsolatos egyszerű kísérletek elvégzése
- Vízminta (ivóvíz, öntözővíz, csapadékvíz) gyűjtése és egyszerű vizsgálata, valamint adatgyűjtés a vonatkozó egészségügyi és környezetvédelmi határértékekről
- Műholdfelvételek segítségével a felszíni vizek és vízkészletek időbeli változásának összehasonlító vizsgálata az éghajlatváltozás tükrében (például: Aral-tó, gleccserek)

7. TÉMAKÖR: Hulladéktermelés és -felhasználás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a hulladék keletkezésének és hasznosításának folyamatát, kapcsolatát a fogyasztás és az életminőség változásával;
- igazolja a hulladékmennyiség növekedésének környezeti, egészségügyi következményeit, a tudatos fogyasztói magatartás és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát,
- tudatos szerepvállalásra képes a hulladék által okozott környezeti problémák mérséklésében.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A hulladéktermelés és a hulladékfelhasználás folyamatának ismeretével a rendszerintű gondolkodás, az analizálás és a szintetizálás fejlesztése
- A hulladéktermelés csökkentésének és a hulladék újrafelhasználásának innovatív és kreatív módon történő kialakítása egyéni és közösségi szinten, ezáltal a környezettudatos és felelősségteljes életvitel fontosságának erősítése
- A tanuló proaktív és preventív társadalmi szerepvállalásának erősítése
- A 21. századi fogyasztói társadalom kialakulása, hatása az emberiség hulladéktermelési szokásaira
- A gyerekek és a hulladék: hasonlóságok és ellentétek a világ különböző térségeiben
- A hulladék által okozott környezeti problémák és egészségkárosító folyamatok megismerése, megelőző és mérséklési lehetőségek, a mindennapi életbe illeszthető megoldási javaslatok

Fogalmak

hulladékgazdálkodás, környezettudatos életvitel, szelektív gyűjtés, hulladék újrahasznosítás

Javasolt tevékenységek

- Beszámoló készítése a hulladékfelhasználás lokális lehetőségeiről

- Látogatás a helyi hulladékudvarban, hulladékválogató telepen
- Saját háztartás hulladéktermelésének megfigyelése és a megfigyeltéről napló készítése; a tapasztalatok alapján javaslatok megfogalmazása a háztartás hulladéktermelésének csökkentésére
- Információs poszter készítése a helyi hulladékfelhasználásról, települési szintű javaslatok kidolgozása a közösségi hulladékcsökkentésre a fenntarthatóság jegyében
- Ötletbörze: példák a „nulla hulladék” életmód megvalósítására
- Ötletbörze a hulladékfelhasználásról: műanyag kupakok, PET-palackok, használt ruhák, papírhulladék saját háztartásban történő újrahasznosítása
- Oknyomozó újságírás: szabadon választott hulladékprobléma feldolgozása saját kutatás alapján egy oknyomozó újság cikk keretében
- A Föld és az emberiség jövőjét feldolgozó filmek, regények, képregények kiscsoportos elemzése a hulladéktermelés és a hulladékfelhasználás fókuszából
- A közösségi médiasegítségével az osztály hulladékcsökkentő akciójának bemutatása
- Mini-előadás és gyakorlati foglalkozás szervezése óvodás vagy általános iskolás korosztálynak a hulladékcsökkentés és újrafelhasználás témakörében
- Szemétből művészi: műanyag kupakok, PET palackok, használt ruhák, papírhulladék kreatív és művészi újrafelhasználása, kiállítás szervezése az elkészült munkákból

8. TÉMAKÖR: A természeti katasztrófák és a globális kihívások kapcsolata

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a természeti katasztrófhelyzeteket, érti kialakulásuk okát, ismeri mérséklésük lehetőségeit;
- megkülönbözteti a természeti és az emberi tevékenység által okozott vagy felerősített katasztrófhelyzeteket, javaslatot fogalmaz meg a károk megelőzésére, illetve mérséklésére;
- felismeri a természeti katasztrófhelyzetek kialakulásához vezető folyamatok összefüggéseit,
- veszélyhelyzetekben körültekintő, felelős döntések meghozatalára képes;
- szűkebb és tágabb környezetében extrém időjárási helyzetekből adódó problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait;
- véleményt alkot természeti katasztrófákat, valamint a klímaváltozás következményeit feldolgozó szövegekben bemutatott jelenségekről, folyamatokról, információkról.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése a természeti katasztrófák természeti, társadalmi és gazdasági okai és következményei kapcsán
- Az emberi tevékenység által okozott vagy felerősített katasztrófahelyzetek és az emberi tevékenység által nem befolyásolt katasztrófahelyzetek kialakulása közötti különbségek bemutatása
- Az aszály, az elsivatagosodás és az éghajlatváltozás közötti kapcsolat felismerése; az El Niño, az erdőirtás, a talaj kiszáradása, az állattenyésztés és a növényborítás csökkenése, valamint a sivatag terjedése közötti logikai összefüggések értelmezése példák bemutatásával (pl. Száhel-öv, Ausztrália)
- Erdőtüzek gyakoribbá válásának okai, példák segítségével (pl. Kalifornia, Görögország)
- Az árvizek gyakoribbá válásának okai és következményei (éghajlatváltozás, szélsőséges időjárás, heves, intenzív csapadékhullás, gyakoribb villámárvíz, talajerózió) példák alapján (pl. Dél-Ázsia)
- A tengerszint emelkedésének okai (éghajlatváltozás, a tengervíz hőtágulása, gleccser és a belföldi jégtakaró olvadása) és következményei (parterózió, felszín alatti vizek sósbabbá válása, ivóvíz mennyiségének csökkenése) példák bemutatásával
- Az extrém időjárási jelenségek (heves záporok, zivatarok, villámlás) jellemzői, földrajzi elterjedésük; teendők az időjárási jelenségek előtt, közben és után
- A természeti katasztrófák kialakulásának, felerősödésének, gyakoriságának társadalmi-gazdasági okai (túlnépesedés, mezőgazdaság, élelmiszer-termelés, ipar, szolgáltatások, lakosság), az okok közötti összefüggések értelmezése

Fogalmak

természeti katasztrófa (emberi tevékenység által okozott vagy befolyásolt, emberi tevékenység által nem befolyásolt), földcsuszamlás, permafroszt

Javasolt tevékenységek

- Természeti katasztrófák felismerése, kialakulásuk magyarázata, mérséklésük lehetőségeinek megfogalmazása képek, leírások alapján
- Mit tehet egy középiskolás az emberi tevékenység által okozott természeti katasztrófák megelőzése érdekében? – ötletbörze, a javaslatok rendszerezése, megvitatása
- A természeti katasztrófák rendszerezése
- Szöveges és vizuális magyarázatok készítése különböző fogalmak (pl. földcsuszamlás, lavina, tengerszint emelkedése, extrém időjárás) értelmezéséhez
- Ötletgyár a természeti katasztrófák, veszélyhelyzetek elkerülésére, a meglévő problémák hatásának mérséklésére (pl. árvíz, extrém időjárási jelenségek, földrengés, cunami)

9. TÉMAKÖR: A környezeti hatások következményei – Élhető marad-e a Föld?

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a környezet megóvása érdekében tevékenykedő meghatározó hazai és nemzetközi szervezeteket, megérti a széles körű összefogás és együttműködés fontosságát;
- ismer a föld jövőjére vonatkozó modelleket,
- reálisan értékeli a környezeti veszélyforrásokat, veszélyhelyzeteket, illetve kockázatokat;
- saját élethelyzetében törekszik a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó magatartásra, illetve döntések meghozatalára.
- képes antropogén eredetű, káros környezeti hatások mérséklésére irányuló megoldási javaslatok megfogalmazására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A földrajzi vonatkozású természeti és társadalmi-gazdasági problémák és válsághelyzetek kialakulásának magyarázata és megértése alapján az összefüggésekben történő gondolkodás, valamint a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás fejlesztése
- A természetkárosítás és a természeti, illetve környezeti katasztrófák társadalmi-gazdasági következményeinek bemutatásával a veszélyek és kockázatok reális értékelési képességének kialakítása és fejlesztése
- A Föld jövőjére vonatkozó modellek és tendenciák: a természetes és az antropogén eredetű folyamatok (káros) környezeti hatásai
- Meghatározó jelentőségű emberek és szervezetek munkája egy élhetőbb Földért
- Az antropogén eredetű, káros környezeti hatások mérséklésére irányuló egyéni és közösségi megoldási javaslatok és tervek

Fogalmak

mikroműanyag, zöld technológia

Javasolt tevékenységek

- Információs poszter készítése egy választott környezeti hatás mérséklésére irányuló egyéni és/vagy közösségi kezdeményezésről,
- Ötletbörze a tanuló mindennapi életébe illeszthető, pozitív gyakorlatokról, amelyekkel lokálisan hozzájárulhat egy élhetőbb Földért
- A Föld és az emberiség jövőjét feldolgozó filmek, regények, képregények, zenei vagy egyéb videók kiscsoportos elemzése, saját videó készítése
- Képregény- és karikatúraversenyt „Egy élhető Föld” jegyében
- Portré: ismerkedés olyan kortárs személyek életével vagy nemzetközi szervezetek munkájával, akik/amelyek sokat tettek vagy tesznek a Föld élhető jövőjéért, magyar

példák felkutatása

- Minielőadás és gyakorlati foglalkozás szervezése óvodás vagy általános iskolás korosztálynak az „Élhető Föld” témakörében

1. A számonkérés és értékelés elve

A tanulóknak egy féléven belül 3 osztályzattal kell rendelkezniük

Az ellenőrzés és értékelés elsődleges célja, hogy a tanulók a tanár irányítása mellett egy reális önértékelési folyamatot sajátítsanak el.

A számonkérés megvalósulhat formailag írásban és szóban., amely tartalma szerint ismeretekre és készségekre vonatkozik.

Az érdemjegy megállapítása a tanár kompetenciája, amely százalékban arányosan történik.

1. Félévi és év végi osztályzat a napló számítottá súlyozott átlag alapján:

- **4,51 – jeles**
- **3,51 – jó**
- **2,51 – közepes**
- **1,71 – elégséges**

2. Tankönyvek

-
- F. Kusztor Adél, Nagy Balázs – Földrajz 9-10 I. kötet.
-
- F. Kusztor Adél, Kapusi János, Sándor József – Földrajz 9-10 II. kötet
-
- Dr. Balassa Bettina, Dr. Csüllög Gábor, Dr. Czigány Szabolcs, Dr. Farsang Andrea, Dr. M. Császár Zsuzsannak, Dr. Pirkhoffer Ervin, Dr. Teperics Károly, Vati Tamás, Arday István - Földrajzi Atlasz középiskolásoknak
-
- Arday István, F. Kusztor Adél, Kapusi János, Láng György, Ütőné dr. Visi Judit – Természettudomány – Földrajz modul 11.
-
- Harsányi Tibor, Kapusi János – Gyűjtemény a FÖLDRAJZ emelt szintű oktatásához 11-12.

3. Szaktantermi segédletek

Kőzet- és ásványgyűjtemény, földgömb, fal térkép, digitális tábla.

HELYI TANTERV

FÖLDRAJZ ÉRETTSÉGI ELŐKÉSZÍTŐ **emelt szint**

11.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Helyi Tanterv földrajz érettségi előkészítő (emelt szint) tantárgyból

Gimnázium 11-12. évfolyam

Heti 2 óra

A NAT és a kerettanterv a gimnáziumok 9-10. évfolyamára vonatkozóan fogalmazza meg azokat az alapelveket, fő témaköröket, tanulási eredményeket, fejlesztési feladatokat és ismereteket, melyet a földrajz tantárgy tanítása során figyelembe kell venni. De az ezekben megfogalmazott célok, feladatok, a fejlesztés várt eredményei érvényesek a középszintű érettségi vizsgára való felkészítés során is. Ez a helyi tanterv kiegészítése a „Helyi tanterv NAT2020 (Földrajz a gimnáziumok 9–10. évfolyama számára / heti 2 + 1 óra) – nek.

Az új típusú érettségi vizsgára való felkészítés–felkészülés feltétele, hogy folyamatos legyen a földrajz tanulása; minden évfolyamon kapjon helyet a tantárgy. Mivel a gimnáziumokban a földrajz tantárgy oktatása a 10. évfolyamon befejeződik, ezért az intézményünkben tanuló diákok jelentkezhetnek földrajz tantárgyból a középszintű érettségire való felkészítésre; ahol a 9-10. évfolyamon elsajátított földrajzi ismereteiket elmélyíthetik, kiegészíthetik és intenzíven gyakorolhatják a középszintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő feladatok megoldását.

Célok a középszintű érettségire felkészítésben

Felkészíteni a jelölteket a középszintű földrajz érettségi vizsga sikeres letételére, a földrajzi- környezeti ismeretek és kompetenciák középszintnek megfelelő, gyakorlatközpontú teljesítésére:

- a köznapi műveltség részét képező friss, aktuális tényismeretekkel,
- az ismeretek és a mindennapi életben tapasztalt természeti – társadalmi - gazdasági és környezeti folyamatok és jelenségek összekapcsolódásával, értelmezésével, és magyarázatával,
- a praktikus ismeretek alkalmazásával,
- a jelenségek, folyamatok átfogó rendszerként való értelmezésével, általánosítással, a szintézis megfogalmazásával,
- a földrajzi-környezeti témákhoz kapcsolódó információhordozók kiválasztásával, információtartalmuk feldolgozásával: konkrét adatok, tények megállapításával, tendenciák érzékeltetésével; az információk szelektív felhasználásával,

- a földrajzi-környezeti ismeretek összefüggéseinek és kölcsönhatásainak felismerésével, példákkal történő bemutatásával,
- különböző típusú térképek információ-tartalmának olvasásával, magyarázatával,
- a topográfiai ismeretek rögzítésével térképvázatokon, kontúrtérképeken,
- adatok ábrázolásával, egyszerű gyakorlati és számítási feladatok megoldásával,
- térképvázatok, sematikus vázlatrajzok készítésével,
- a földrajzi-környezeti szemléletet és gondolkodás elemi érvényesítésével, az önálló véleményalkotás biztosításával és gyakorlásával,
- a környezettudatos, értékőrző életmód, a környezetért felelős magatartás példáival,
- a társadalomföldrajzi szemlélet előtérbe helyezésével,
- az írásbeli vizsgára történő felkészülés-felkészítés kapcsán az újszerű feladattípusok és megoldásuk gyakorlásával, készségszintű elsajátításával,
- a szóbeli vizsga eredményességét segítő szabatos szaknyelv használatával, a felelet logikus felépítésével; feleletterv, témavázlat készítésével, forráselemzéssel.

Az érettségi követelmények egy része az általános iskolai tananyaghoz kapcsolódik (pl. a regionális földrajz), így a felkészítéshez-felkészüléshez szükséges azok áttekintése, felfrissítése, aktualizálása is.

Mivel az érettségi követelmények szervesen az előző évfolyamok ismeretanyagára épülnek, azok fejlesztési feladatait tartalmazzák; a felkészítés során a szintézis megteremtése, az ismeretek újraértelmezése, magasabb szintre emelése a földrajzi kompetenciák megerősítése, alkalmazása jelenti a további fejlesztést.

A tantárgy legfontosabb fejlesztési feladatai a 11-12. évfolyamon

A középszintű vizsgához az általános földrajzi-környezeti műveltség és a praktikus ismeretek alkalmazása. Az ismeretek felelevenítése, aktualizálása, alkalmazása és a feladatmegoldásokhoz szükséges képességek egyénre szabott fejlesztése által segíteni a sikeres érettségi vizsgát.

11. évfolyam

Heti óraszám: 2

Éves óraszám: 72

Tematikus egység	Helyi tanterv óraszám
Az érettségi vizsga követelményeinek megismerése	1
Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	12
A kőzetburok	12
A légkör	12
A vízburok	8
A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	20
Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	7
Összesen	72

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>A Föld mint égitest jellemzői. A Föld mozgásai és azok következményei (napszakok, évszakok váltakozása, időszámítás). Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben.</p> <p>A térkép és a földgömb fogalma, ábrázolása és méretaránya. Szemléleti térképolvasás.</p> <p>A földrajzi fókálózat elemeinek használata, tájékozódás a fókálózat segítségével.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A modellhasználat fejlesztése a Naprendszer keletkezéséről és felépítéséről alkotott elképzelések tudománytörténeti jelentőségének megértésén keresztül.</p> <p>A csillagászati térben való tájékozódási képesség fejlesztése, helyes elképzelés kialakítása a csillagászati adatok (távolságok) nagyságrendjéről.</p> <p>Az elvont gondolkodás fejlesztése az egyedi és közös jellemzők felismerésével a Föld és kőbolygó-szomszédainak példáján. A rendszerfogalom fejlesztése a Naprendszer felépítésében megfigyelhető törvényszerűségek felismerésével.</p> <p>A Föld mozgásaiból adódó jelenségek törvényszerűségeinek felismerése, bolygónk életére gyakorolt hatásának megértése.</p> <p>A tudományos és az áltudományos elméletek közötti különbség megvilágítása az asztrológia (csillagjóslás) példáján.</p> <p>A logikai térképolvasás képességének kialakítása; gyakorlottság kialakítása különböző típusú térképek információforrásként való használatában (közölt információk felismerése, értelmezése, felhasználása).</p> <p>A modern technikai rendszerek szerepének bemutatása a Föld megismerésében és gyakorlati célok megvalósításában.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok

<p><i>A csillagászati ismeretek fejlődése</i> A geo- és a heliocentrikus világkép, a bolygómozgás törvényszerűségei. A csillagképek látszólagosságának megértése, néhány ismertebb csillagkép mitológiai eredettörténetének ismerete.</p> <p><i>A Világegyetem</i> A Világegyetem (Univerzum), a Tejútrendszer (Galaxis) és a Naprendszer kapcsolata és méretei. A Világegyetem keletkezésével kapcsolatos legfontosabb elméletek bemutatása. A csillagfejlődés áttekintése. A Naprendszeren kívüli bolygók (exobolygók) kutatásának új eredményei. A Naprendszer tagjai, felépítésének törvényszerűségei, az égitestek osztályozása. A Nap mint csillag szerkezete, jellemző folyamatainak bemutatása. A naptevékenység földi hatásai példák alapján. A Föld-típusú (közet-) és a Jupiter-típusú (gáz-) bolygók jellemzőinek összehasonlítása, a törpebolygó mint égitesttípus magyarázata, kisbolygók, üstökösök, meteorok, meteoritok jellemzése.</p> <p><i>Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében</i> Az űrkutatás legfontosabb mérföldköveinek és eszközeinek; űrkutatás magyar vonatkozású eredményeinek megismerése. A műholdak gyakorlati jelentőségének példái.</p> <p><i>A Föld mint égitest</i> A tengely körüli forgás és Nap körüli keringés következményeinek összekapcsolása az ember életére gyakorolt hatásokkal. A periodikusan ismétlődő jelenségek és az időszámítás összekapcsolása, a helyi és a zónaidő megkülönböztetése, gyakorlat jelentőségük belátása, alkalmazása egyszerű számítások során. A Vénusz, a Mars és a Föld felszíni és légköri folyamatainak összehasonlítása.</p> <p><i>A Hold</i> Jellemzése; mozgásai földi hatásainak, a holdfázisok és a fogyatkozások kialakulásának magyarázata. A holdkutatás eredményeinek bemutatása internetről gyűjtött információk alapján.</p> <p><i>A térkép</i> A térképkészítés fejlődése, a modern térképkészítés elvei. A földrajzi fókálózat értelmezése és használata; a vetület fogalma, a legelterjedtebb vetülettípusok és jellemzőik összehasonlítása, alkalmazhatóságuk korlátai. A térképek csoportosítása méretarány és tartalom alapján; a domborzat háromdimenziós ábrázolásának lehetőségei. Térképvezérlés és egyszerű keresztmetszeti ábrák készítése. Tájékozódás a térképen és a térképpel</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ó- és a középkor tudományos gondolkodása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mitológia.</p> <p><i>Fizika:</i> a bolygómozgás törvényei, tömegvonzás törvénye, forgómozgás, viszonyítási rendszer, a csillagok energiatermelése, elektromágneses sugárzás, részecskesugárzás, nyomás, hőmérséklet, erő-ellenő, űrkutatás.</p> <p><i>Kémia:</i> hidrogén, hélium, gázok.</p> <p><i>Matematika:</i> logika, matematikai eszközhasználat, arányszámítás, mértékegységek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élet fogalma, fotoszintézis.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
--	--

<p>Távolság- és magasságmeghatározási és a méretarányhoz kapcsolódó számítási feladatok megoldása különböző méretarányú térképeken. Tájékozódási, számítási feladatok megoldása a fokhálózat használatával. A terepi tájékozódás eszközei és gyakorlata, a térképi ismeretek alkalmazása mindennapi tájékozódási helyzetekben.</p> <p><i>Távérzékelés és térinformatika</i> A műholdak csoportosítása pályatípus és feladat alapján, földmegfigyelő műhold-családok; a műholdfelvételek típusai és alkalmazásuk lehetőségei, földi képződmények, jelenségek azonosítása műholdfelvételeken. A GPS működési elve és jelentősége; a földrajzi információs rendszer (GIS) fogalma, jelentőségének igazolása mai térbeli adatbázisok példáin. Példák gyűjtése a digitális térképi alkalmazások, illetve térinformatikai rendszerek mindennapi életben való sokoldalú felhasználhatóságára (pl. veszély előrejelzése, környezet károsodásának felismerése).</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Világegyetem, Tejútrendszer, Naprendszer, csillagászati egység, kőzetbolygó (Föld-típusú bolygó), gázbolygó (Jupiter-típusú bolygó), tengely körüli forgás, keringés, földrajzi koordináta-rendszer, helyi és zónaidő, holdfázis, nap- és holdfogyatkozás, úrállomás. Vetület, vetülettípus, jelrendszer, topográfiai és tematikus térkép, kis-, közepes- és nagy méretarányú térkép, abszolút és relatív magasság, szintvonal, helymeghatározás, távérzékelés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kőzetburok	Órakeret 12 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A Föld alakja, felépítésének egyszerű modellje. A szárazföldek és az óceánok elhelyezkedése. Elemi tájékozottság a földtörténet időrendjéről. A leggyakoribb hazai üledékes és vulkáni kőzetek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A kőzetbolygó mint összetett, törvényszerűségek alapján változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése anyagok különböző körülmények közötti eltérő fizikai viselkedésének bemutatásával. Helyes időképzés kialakítása időnagyságrendek összevetése, az események sorrendiségének felismerése révén. A környezet iránti felelősségérzet növelése az ásványkincs-készletek véges hasznosíthatóságának példáján. Olyan képesség és szemlélet kialakítása, amely a pozitív hatások, a lehetséges környezeti kockázatok és az egymással ütköző érdekek felismerésére révén hozzájárul, a tanultakat felhasználni képes, megalapozott érvelés iránti igény kialakulásához.</p>	
<p>ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A kőzetbolygó gömbhéjainak szerkezete és ásványtani összetétele</i> A belső gömbhéjak fizikai jellemzői; a tulajdonságok változásában megfigyelhető törvényszerűségek megfogalmazása.</p>		<p><i>Kémia:</i> szerves és szervetlen vegyületek, ke-</p>

<p>Az egyes gömbhéjak fő geokémiai és ásványtani jellemzői.</p> <p><i>A kőzetlemezek és mozgásaik következményei</i> A kontinentális és az óceáni kőzetlemezek felépítésének és legfontosabb tulajdonságainak összehasonlítása. A közeledő, a távolodó és az elcsúszó kőzetlemez-szegélyek jellemző folyamatainak és következményeinek leírása konkrét példák alapján; folyamatábrák elemzése és készítése. A földrengésveszélyes térségek elhelyezkedésének törvényszerűségei; a földrengések következményei, a cunami. A földrengések előrejelzésének lehetőségei és korlátai; a károk mérséklésének lehetőségei példák alapján, a társadalom felelős alkalmazkodása a földrengésveszélyes zónákban; a nemzetközi segítségnyújtás szerepének bemutatása konkrét példa alapján. A felszín alatti és a felszíni magmatizmus jellemzőinek bemutatása; a vulkánosság típusai, összefüggésük a kőzetlemez-szegélytípusokkal; magyarázó ábrák elemzése. Az ütköző kőzetlemez-szegélyek mentén lejátszódó folyamatok összehasonlítása. Mélytengeri árok, peremi medence, üledékfelhalmozódás, szigetív, hegységképződés (orogenezis).</p> <p><i>Ásványkincsek</i> A legfontosabb kőzetalkotó ásványok felismerése, elkülönítése; a kőzetek csoportosítása, az egyes kőzetcsoportokhoz tartozó főbb kőzettípusok jellemzése; kőzetvizsgálat, kőzetfelismerés. A kőzetek hasznosításának bemutatása példák alapján: közvetlen (pl. terméskő) és átalakítást követő használat (pl. cement, cserép). Érces és más hasznosítható ásványegyüttesek: példák gyakori ércásványokra, felismerésük, elkülönítésük; magmás és üledékes ércképződés; az érces gazdasági hasznosításának bemutatása példák alapján. Fosszilis energiahordozók: a kőszén és a szénhidrogének keletkezésének folyamata, gazdasági jelentőségük változása. A nagy tömegű kőzetátalakítás (pl. cementgyártás) és a fenntarthatóság kapcsolatának szemléltetése; az építkezés, ércbányászat, fosszilis energiahordozók kitermelésének és felhasználásnak környezeti következményei információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p> <p><i>Földtörténet</i> A kormeghatározás módszerei, a módszerek szerepének összehasonlítása. A földtörténeti időskála elemzése; eon, idő, időszak, kor időegységek rendszere. A Föld belső és felszíni fejlődésének legfontosabb eseményei, azok nyomai bolygónkon; az élet elterjedésének legfontosabb lépcsői, az élet visszahatása a földrajzi, és ezen keresztül a geológiai folyamatokra, a környezet változásának mérföldkövei; konkrét példák megnevezése, területi előfordulásuk bemutatása.</p>	<p>verék, ötvözet, ásványok, kőszén, szénhidrogén, halmazállapotok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élő anyag, evolúció, rendszertan.</p> <p><i>Matematika:</i> térbeli mozgások elképzelése időegységek, időtartammérés.</p> <p><i>Fizika:</i> úszás, sűrűség, nyomás, hőmérséklet, erőhatások, szilárd testek fizikai változásai, hullámterjedés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemek időrendjének felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geoszféra, földköpeny, asztenoszféra, geotermikus gradiens, kőzetlemezmozgás, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, szerkezeti mozgás; kőzetalkotó ásvány, magmás, üledékes és átalakult kőzet, ércásvány, érc-képződés, agyagásvány, geokémiai körforgás; nagyszerkezeti elem, kormeghatározás, földtörténeti eon, idő, időszak, kor.
Topográfiai ismeretek	Gondwana, Pangea, Tethys. Ösföldek (pajzsok) tanult példái. A Kaledóniai-, a Variszkuszi-, a Pacifikus-, az Eurázsiai-hegységrendszer tanult tagjai. Fuji, Vezúv, Etna, Hawaii-szigetek, Teleki-vulkán, Mt. Pelée, Mount St. Helens.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A légkör	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek és jelenségek felismerése. A felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Az időjárási elemek térbeli és időbeli változásai. A Föld gömb alakjának következményei, az éghajlati övezetesség kialakulásának okai, az egyes éghajlatok előfordulásának területi példái. Éghajlati diagram.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a légköri folyamatokat alakító tényezők közötti kölcsönhatások alapján. A légkör mint rendszer folyamatainak a Föld egészére gyakorolt hatásának bemutatása. Igény és képesség kialakítása a tevékeny, felelős környezeti magatartásra az emberi tevékenység légköri folyamatokra gyakorolt hatásainak bemutatásával, a személyes felelősség és cselekvés szükségességének felismertetésével. A lokális és a globális kapcsolatának beláttatása a helyi károsító folyamatok globális veszélyforrásokká válásának példáján. Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismertetése, a helyes és mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>A légkör anyagai és szerkezete</i> A légkört felépítő anyagok csoportosítása, az egyes anyagok légköri folyamatokban betöltött szerepének megismerése. A légkör tartományainak jellemzése, jellemzőik összehasonlítása, szerepük értékelése a földi élet és a gazdaság szempontjából.</p> <p><i>A levegő felmelegedése</i> A levegő felmelegedésének folyamata, törvényszerűségei; folyamat-ábra elemzése, hőmérséklet változásához kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása. A felmelegedést meghatározó és módosító tényezők, hatásuk gazdasági-energetikai hasznosíthatóságának példái.</p> <p><i>A felhő- és csapadékképződés</i> A felhő- és csapadékképződés feltételei, összefüggései, a folyamat bemutatása A levegő nedvességtartalmához és a csapadékképződéshez kapcsolódó számítási feladatok megoldása.</p>		<p><i>Kémia:</i> gázok jellemzői, gáztörvények, a víz tulajdonságai, kémhatás, kémiai egyenletek, légnyomás, hőmérséklet, áramlások, savas eső.</p> <p><i>Fizika:</i> gáztörvények, kicsapódás, légnyomás, hőmérséklet, sűrűség, áramlások, sebesség, üvegházhatás.</p> <p><i>Biológia-egészség-tan:</i> légzés, keringés, légúti betegségek, allergia.</p>

<p>A talaj menti és a hulló csapadékok típusainak jellemzése, a csapadék gazdasági jelentőségének ismertetése példákkal.</p> <p><i>A levegő mozgása</i> A légnyomás változásában szerepet játszó tényezők megnevezése; a légnyomás és a szél kialakulásának összefüggései. A nagy földi légkörzés rendszerének bemutatása; szélrendszerek jellemzése. A monszun szélrendszer kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, a mérséklet és a forró övezeti monszun összehasonlítása; a jellegzetes helyi szelek és a mindennapi életre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján. A ciklon és az anticiklon összehasonlítása, az időjárás alakításában betöltött szerepük igazolása.</p> <p><i>Időjárás, időjárási frontok</i> Az időjárás és a mindennapi élet kapcsolatának bemutatása. Szöveges és képi időjárás-előrejelzés értelmezése; következtetéslevonás időjárási adatokból. A hideg és a meleg front összehasonlítása, jellemző folyamataik bemutatása, példák a mindennapi életet befolyásoló szerepükre. Felkészülés az időjárás okozta veszélyhelyzetekre, a helyes és másokért is felelős magatartás kialakítása.</p> <p><i>A légszennyezés következményei</i> A legnagyobb légszennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján. Az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a légköri folyamatok egyensúlyának megőrzésében. Aktuális légszennyezési információk gyűjtése és feldolgozása.</p>	<p><i>Matematika:</i> százalék-számítás, matematikai eszköztudás alkalmazása.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az egyéni felelősség felismerése, felelős viselkedés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Állandó, változó és erősen változó gáz; troposzféra, sztratoszféra; üvegházhatás, a hőmérséklet napi és éves járása, izoterma, izobár, hőmérsékleti egyenlítő, fónszél, harmatpont, relatív páratartalom, felhőtípusok, talaj menti csapadék, hulló csapadék; időjárás-előrejelzés, kibocsátás, leülepedés, ózonréteg ritkulása (elvékonyodása), globális felmelegedés, savas csapadék.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A vízburok	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az óceánok és a jelentősebb tengerek elhelyezkedése. Az árvíz. A tavak jellemzői. Hazánk legnagyobb folyói és tavai. Az egyes kontinensek legjelentősebb folyói, tavai. Talajvíz, hévíz fogalma, hazai előfordulásuk példái. Vízszenyezés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vízburokban lezajló folyamatok társadalmi-gazdasági következményeinek felismertetése. Oksági gondolkodás fejlesztése a növekvő termelés és fogyasztás által a vízburokban bekövetkezett változások, az emberiség további sorsát is befolyásoló hatások megláttatásával.</p>	

	<p>A személyes felelősség és cselekvés szükségességének, lehetőségeinek felismertetése, a felelős környezeti magatartás iránti igény kialakítása. A környezeti szemlélet fejlesztése a lokális károsító folyamatok kölcsönhatások révén megvalósuló globális veszélyforrásokká válásának, valamint az egészséges ivóvíz biztosításának egyre nagyobb nehézségei miatt elengedhetetlen ésszerű, takarékos vízfelhasználás beláttatásával. A vízburok folyamatai által okozott veszélyhelyzetek felismertetése és a helyes, mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.</p>
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	Kapcsolódási pontok
<p><i>A vízburok tulajdonságai és mozgásai</i> A vízburok tagolódása, az elemek kapcsolódásának, egymáshoz való viszonyának megértése (világtenger, óceánok, tengerek); a tengerek típusainak, jellemzőinek bemutatása példák alapján. A sós és az édes víz eltérő tulajdonságai, következményeinek bemutatása. A tengervíz sótartalmát befolyásoló tényezők földrajzi összefüggéseinek értelmezése. A hullámzás kialakulása és jellemzői, kapcsolata a parttípusokkal. A tengeráramlást kialakító tényezők összefüggéseinek bemutatása; a hideg és a meleg tengeráramlások példái; a tengeráramlás éghajlatmódosító szerepének bemutatása példákban. A tengerjárást kialakító tényezők összefüggései, a jelenség kapcsolata a torkolattípusokkal.</p> <p><i>A felszín alatti vizek</i> A felszín alatti vizek típusai, kialakulásuk folyamatának, összefüggéseinek bemutatása. Az egyes víztípusok jellemzése, gazdasági jelentőségük megismeretése példák alapján; veszélyeztetettségük okainak és következményeinek feltárása.</p> <p><i>A felszíni vizek</i> A vízgyűjtő terület, a vízállás, a vízjárás és a vízhozam összefüggéseinek felismerése. A tómedencék kialakulásának típusai példák alapján; a tavak pusztulásához vezető folyamatok, illetve azok összefüggéseinek bemutatása.</p> <p><i>A karsztosodás</i> A karsztosodás folyamatának bemutatása, a tényezők közötti összefüggések felismerése. A felszíni és felszín alatti karsztformák jellemzése; a jellemző felszínformák felismerése képeken, terepen, következtetés a kialakulás folyamatára.</p> <p><i>A vízburok mint gazdasági erőforrás</i> A vízgazdálkodás feladatainak értelmezése; az ár- és belvízvédelem szerepének bemutatása hazai példákban; a veszélyhelyzetek kialakulásához vezető folyamatok megismerése; helyes és felelős magatartás veszélyhelyzetekben. A gazdaság vízigénye: kommunális és ipari vízellátás, öntözés, a</p>	<p><i>Kémia:</i> víz, oldatok, oldódás, szénsav, nitrátok.</p> <p><i>Fizika:</i> nyomás, áramlások, tömegvonzás, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> eutrofizáció, vízi életközösségek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek, az egyéni felelősség felismerése, önkéntes segítőmunka.</p>

<p>vízenergia hasznosításának lehetőségei és korlátai. A vízi szállítás jellemzői; a víz mint idegenforgalmi tényező bemutatása hazai és nemzetközi példákon.</p> <p><i>A vízburok környezeti problémái</i> A legnagyobb szennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján; az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a vízburok egyensúlyának megőrzésében. Az öntözés okozta környezeti problémák bemutatása. Az ivóvíz-biztosítás nehézségeinek és következményeinek, a vízzel való takarékoság lehetőségeinek megismerése információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világtenger, beltenger, peremtenger, fajhó, talajvíz, belvíz, rétegvíz, hévíz, vízrendszer, fertő, mocsár, láp, eutrofizáció, lefolyástalan terület, karsztjelenség, karsztforma.
Topográfiai ismeretek	Az óceánok és tengerek, tavak, folyók tanult példái. Karib (Antilla)-tenger, Csád-tó, Niger, Tanganyika-tó, Szt. Lőrinc-folyó; Eufrátesz, Holt-tenger, Jenyiszej, Léna, Ebro, Elba, Fekete-tenger, Rajna, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Odera, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula, Bodrog, Hernád, Mura, Szamos, Száva, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó. Golf-, Észak-atlanti-, Labrador-, Humboldt-, Oja-shio-, Kuro-shio-áramlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az alapvető domborzati és felszínformák felismerése, jellemzőik ismerete. A folyók felszínformáló munkájának jellemzői példái. Az éghajlat és az időjárás fogalma, az éghajlati elemek felismerése. Az egyes kontinensek tipikus éghajlatainak és Magyarország éghajlatának jellemzői. Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők szerepe. Éghajlati diagram olvasása. Az éghajlati övezetesség okai. A földrajzi övezetek egyedi jellemzői, az övezetekhez kötődő tipikus tájak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a földrajzi övezetességet kialakító tényezők közötti ok-okozati kapcsolatrendszerek megértésével, az éghajlat más földrajzi tényezők alakításában meghatározó jelentőségének, a természeti adottságok és a mezőgazdasági tevékenység közötti, az éghajlat és a táplálkozás, a napi életvitel közötti összefüggések felismertetésével. A rendszerszemlélet fejlesztése a földrajzi övezetesség elemeinek megismerése során. Annak megértése, hogy az egyes elemekben bekövetkező változások az egész bolygónkra kiterjedő övezetesség rendszerének megbomlásához is vezethetnek és átalakíthatják, illetve létében veszélyeztethetik az egyes társadalmak életét.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
A geológiai (belső) és a földrajzi (külső) erők felszínformáló munkájának kapcsolata, szerepük bemutatása kontinentális és		<i>Fizika:</i> meteorológiai jelenségek fizikai alapjai.

<p>óceáni példák alapján. A bányászatból, a szilárd földfelszín megbontásából eredő környezeti problémák. A károkozás mérséklésének lehetőségei, a rekultiváció bemutatása példákban.</p> <p><i>A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége</i> A felszínformáló tevékenységet befolyásoló tényezők összegyűjtése; a pusztító és építő tevékenység által létrehozott jellemzői formák felismerése. A szél és a csapadék felszínformáló tevékenységének gazdasági következményei.</p> <p><i>A víz és a jég felszínformáló munkája</i> A tenger és a folyóvíz felszínformáló munkáját befolyásoló tényezők megismerése; épülő és pusztuló tengerpartok jellemzése; a folyók építő és pusztító munkája következményeinek bemutatása, felszínformálási összefüggéseinek megismerése. A belföldi és a magashegységi jég felszínformáló munkájának összevetése, jellemzése. Jellemző felszínformák felismerése képeken, következtetés kialakulási folyamatra.</p> <p><i>A talaj</i> A talaj mint a legösszetettebb és a társadalmi-gazdasági folyamatok miatt legsérülékenyebb környezeti képződmény jellemzése; a talajképződés folyamatának, összefüggéseinek bemutatása. A talaj szerkezete, szintjeinek jellemzői; az elterjedt zonális és azonális talajok jellemzése a kialakításában szerepet játszó tényezők bemutatásával. Példák megnevezése a fenntarthatóság és a talaj kapcsolatára különböző éghajlati övekben; a talaj környezeti hatásjelző szerepének és a talajpusztulás mérséklési lehetőségeinek bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A szoláris és a valódi éghajlati övezetesség</i> A szoláris éghajlati övezetesség kialakulása törvényszerűségeinek, a valódi éghajlati övezetességgel való kapcsolatának, az övezetességet kialakító és módosító tényezők szerepének értelmezése, összefüggéseinek feltárása. Az övezetesség rendszerének megerősítése; az éghajlati és a földrajzi övezetesség közötti különbség indoklása. A talajtípusok övezetes elrendeződésének bemutatása, az egyes övezetekhez kapcsolódó meghatározó zonális talajtípusok jellemzése.</p> <p><i>A forró, a mérsékelt és a hideg földrajzi övezet</i> Az övezetek kialakulása, elrendeződése, az ebben rejlő törvényszerűségek és összefüggések feltárása; az övezetek tagolódásának törvényszerűségei. Az éghajlati jellemzők változásában megfigyelhető törvényszerűségek feltárása, más elemekkel való</p>	<p><i>Matematika:</i> modellek és diagramok megértése, adatleolvasás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerrek, talaj, az élővilág rendszerezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegegységek közötti tartalmi különbségek felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> más kultúrák iránti érdeklődés.</p>
--	---

<p>összefüggéseinek bemutatása. A természetföldrajzi adottságok és az életmód, illetve gazdálkodás kapcsolatának bemutatása; az összefüggések, ok-okozati kapcsolatok feltárása. Övezeteket veszélyeztető környezeti problémák és következményeik bemutatása.</p> <p><i>A függőleges övezetesség</i> A kialakulás összefüggéseinek, törvényszerűségeinek bizonyítása. A függőleges övezetességben megnyilvánuló területi különbségek bemutatása példák alapján.</p>	
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Külső erők, belső erők, aprózódás, mállás, domborzati forma, rekultiváció; épülő tengerpart, pusztuló tengerpart, turzás, lagúna, meder, hordalékszállítás, sodorvonal, szurdok, sziget, zátony, szakaszjelleg, árvízvédelem, vízlámáradás, gleccser, jégtakaró, moréna, fjord; zonális talaj, azonális talaj, humusz, talajszennyezés, talajerózió; erdőhatár, hóhatár, szoláris és valódi éghajlati övezetesség, földrajzi övezetesség, övezet, öv, terület, vidék; zonális talaj, természetes élővilág, függőleges övezetesség, erdőhatár, hóhatár.</p>
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<p>Az egyes kontinensek, országok feldolgozása során megismert konkrét környezeti problémák. Magyarország környezeti állapota, védendő természeti és társadalmi-kulturális értékei. A Világörökség részeként megnevezett értékek megismertetése; a geoszférák környezeti problémáinak feltárása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megértése, hogy a természeti és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti egyensúly megőrzése, a környezettudatos termelés és fogyasztás elvének érvényesülése Földünk jövője szempontjából alapvető fontosságú. A lokális folyamat – globális következmény elv értelmében az egyén és a helyi közösségek felelősségének belátása. A környezeti témák iránti folyamatos tájékozódás igényének, a környezetbarát termékek, eljárások megismerése iránti igény kialakítása, a témához kapcsolódó médiában elhangzó információk kritikus értelmezése.</p> <p>Törekvés a fogyasztási szokások környezeti szempontokat szem előtt tartó átalakítására, a tudatos fogyasztói magatartásra baráti és családi körben egyaránt.</p> <p>A természeti környezet, a természetes tájak és életközösségek sokszínűségében rejlő szépség felismertetése, a megőrzését segítő magatartásforma kialakítása. A témában megszerzett ismeretek tudatos alkalmazása a mindennapi életben, és majd később a munka világában is.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p>A szférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése, az összefüggések feltárása, a lokális szennyeződés globális következményeinek igazolása példákkal; a környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatásának bemutatása.</p>		<p><i>Kémia:</i> a szennyeződésekhez kapcsolódó kémiai folyamatok, szennyező-anyagok,</p>

<p>A népességrobbanás kialakulása, következményei, a folyamat összefüggéseinek, területi jellemzőinek feltárása. Eltérő népesedési folyamatok: csökkenő lélekszámú és intenzíven növekvő társadalmak jellemzőinek bemutatása példákon.</p> <p>A nagyvárosok terjeszkedése: az urbanizációs folyamat területi jellemzőinek, ellentmondásainak, társadalmi-gazdasági következményeinek feltárása példákkal.</p> <p>Az élelmiszertermelés és -fogyasztás területi ellentmondásainak felismerése. A fokozódó mezőgazdasági termelés környezeti hatásainak igazolása példákkal.</p> <p>A bioszféra és a talaj sérülékenységének felismerése. A genetikailag módosított termékek előállításának, elterjedésének lehetséges hatásai. A biogazdálkodás jellemzése.</p> <p>A mind nagyobb mértékű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei.</p> <p>A nyersanyag- és energiaválság kialakulásának folyamata. Az energia- és nyersanyag-hatékony gazdálkodás lényegének megismerése, az alternatív energiaforrások hasznosítási problémáinak feltárása.</p> <p>A környezeti szempontok érvényesíthetőségének bemutatása a termelésben és a fogyasztásban, a fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói magatartás jellemzőinek összegyűjtése, összevetése.</p> <p>A hulladékkezelés és a hulladékgazdálkodás fontosságának igazolása, a különböző megoldási lehetőség összevetése.</p> <p>A környezet- és a természetvédelem feladatai</p> <p>Az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségei, a tevékeny közreműködés példáinak bemutatása. A helyi szerveződések, illetve a regionális és nemzetközi összefogás példái a környezet védelme és a fenntarthatóság eléréseért.</p> <p>A természeti-táji értékek és az emberiség kultúrkincsének védelmében tett lépések fontosságának, jelentőségének feltárása.</p> <p>A legfontosabb nemzetközi szervezetek tevékenységének bemutatása, a főbb egyezmények, irányelvek célkitűzéseinek megismerése. A megvalósítás eredményeinek és nehézségeinek feltárása. A témakörhöz kapcsolódó aktualitások bemutatása források feldolgozásával.</p>	<p>gyártási folyamatok, műanyagok, égés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti ártalmak, egészséges táplálkozás, hiánybetegségek, elhízás, GMO, rendszer-tan, védett növények és állatok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfia, urbanizáció.</p> <p><i>Fizika:</i> energia, üveg-házhatás, elektromágneses és radioaktív sugárzás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családtervezés, tudatos fogyasztói magatartás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a jövő generációért érzett felelősség.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elsivatagosodás, elszikesedés, talajpusztulás, ózonritkulás, globális klímaváltozás, savas csapadék, radioaktív szennyeződés, biodiverzitás, ivóvízellátás, vízhiány, vízszennyezés, népességrobbanás, élelmészeti válság, urbanizációs probléma, fogyó és megújuló energiaforrás, energiahatékonyság, veszélyes hulladék, szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítása, fenntarthatóság.</p> <p>ENSZ, FAO, UNESCO, WHO, WWF, Greenpeace, kiotói egyezmény.</p>

Topográfiai ismeretek	Környezeti világegyezmények aláírásának helyszínei. Regionális és globális hatású társadalmi-gazdasági és környezeti katasztrófák kipattanásának helyszínei.
------------------------------	--

Várt eredmények a 11. évfolyam végén:

- Képes a térképen közölt információk leolvasására és értelmezésére.
- Felismeri a Naprendszer felépítésében, a bolygók mozgásában megnyilvánuló törvényszerűségeket.
- Tud tájékozódni a földtörténeti időben, ismeri a kontinenseket felépítő nagyszerkezeti egységek kialakulásának időbeli rendjét, földrajzi elhelyezkedését.
- Képes megadott szempontok alapján bemutatni az egyes geoszférák sajátosságait, jellemző folyamatait és azok összefüggéseit.
- Képes a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggések és törvényszerűségek bemutatására.
- Képes természetföldrajzi megfigyelések elvégzésére, a tapasztalatok rögzítésére és összegzésére.
- Képes különböző információforrásokból a témához kapcsolódó információk gyűjtésére és feldolgozására, az információk összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére.
- Képes véleményét a földrajzi gondolkodásnak megfelelően megfogalmazni.
- Tudja alkalmazni ismereteit földrajzi tartalmú problémák megoldása során.
- Képes társakkal való együttműködésre a földrajzi-környezeti tartalmú feladatok megoldásakor.
- Alkalmazza a digitális kompetenciákat a földrajzi tartalmú információk megszerzésében és feldolgozásában.
- Eltudja helyezni a témakörhöz kapcsolódó topográfiai fogalmakat a térképeken.

12. évfolyam

Heti óraszám: 1

Éves óraszám: 64

Tematikus egység	Helyi tanterv óraszám
Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	10
A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	22
Magyarország és a Kárpát-medence a 21. században	22
A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban	10
Összesen	64

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	Órakeret 10 óra
--	--	----------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hazai településtípusok legfontosabb jellemzői, a különböző településtípusokon élők jellemző tevékenységei. Települések és szerepköreik konkrét példái. Az egyes kontinensek, kontinensrészek, országok népességének jellemzői, meghatározó jelentőségű települései.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az eltérő kultúrák értékeinek felismertetése, a kultúrák közötti párbeszéd fontosságának, a vallás kultúraformáló szerepének megértetése. Érdeklődés és nyitottság kialakítása más vallások, kultúrák értékeinek megismerése iránt. Az idegen nyelvtudás fontosságának belátása. Bolygónk különböző térségeiben lejátszódó urbanizálódás eltérő vonásainak felismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődéssel való összefüggésének belátása. A témához kapcsolódó média hírek kritikus értelmezése.</p>
<p>ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK</p>	
<p><i>Demográfiai folyamatok a 21. század elején</i> A népességszám-változás időbeli és területi különbségeinek, okainak feltárása, következményeinek megfogalmazása; a fiatal és az öregedő társadalmak jellemzőinek összevetése, következtetés társadalmi folyamatokra, problémákra. A népesség térbeli eloszlását befolyásoló tényezők megismerése, példák megnevezése ritkán és sűrűn lakott területekre. A népesség gazdasági aktivitás szerinti jellemzői (keresők, eltartottak). A demográfiai folyamatokhoz kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása, következtetések levonása az eredmények alapján. Napjaink migrációs folyamatainak megismerése, konkrét példáinak bemutatása (pl. hírek, nyomtatott és digitális információforrások alapján), az okok feltárása.</p> <p><i>A népesség összetétele</i> Az emberfajták (nagyraasszok) területi elhelyezkedésének bemutatása. Állam, nemzet, nemzetállam, több nemzetiségű állam, nemzeti kisebbség fogalmának értelmezése konkrét példák alapján. A nyelvi sokszínűség jellemzése, a világnyelvek szerepének megértése. A világvallások elterjedésének, a vallás kulturális és a társadalmi-gazdasági folyamatokban betöltött szerepének megismerése példák alapján.</p> <p><i>Településtípusok – urbanizáció</i> A települések csoportosítása különböző szempontok alapján példák-al. A falu és a város fejlődésének, szerepének, jellemzőinek összehasonlítása, példák különböző szerepkört betöltő településekre a szerepkörök átalakulására. Az egyes településtípusokon élők életkörülményének, az életmódjának összevetése; a tanya és a farm összehasonlítása.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfiai folyamatok; vallás, nemzetiség, a városok kialakulása, urbanizáció jellemzői.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> emberfajták.</p> <p><i>Matematika:</i> logikus gondolkodás, matematikai eszközhasználat.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a nyelvtanulás fontossága (motiváció).</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a vallás szerepe, más kultúrák értékeinek elismerése.</p>

	A városodás és városiasodás fogalmának megismerése, kapcsolatok megértése; az urbanizációs folyamatok összehasonlítása a fejlett és a fejlődő világban; az agglomerációk kialakulásának bemutatása konkrét példákkal; a nagyvárosi élet ellentmondásainak feltárása a témához kapcsolódó szemelvények, adatok felhasználásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyrasz, természetes szaporodás és fogyás, népesedési folyamat, népességrobbanás, korfa, fiatalodó társadalom, öregedő társadalom, születéskor várható élettartam, népsűrűség, világnyelv, világvallás, aktív és inaktív népesség, munkanélküliség, vendégmunkás; tanya, farm, falu, város, város-szerkezet, agglomeráció.	
Topográfiai ismeretek	Nyugat-európai, észak-amerikai és kelet-ázsiai népességtömörülés, a világvallások központjai	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Alapvető gazdasági fogalmak: gazdaság, ipar, mezőgazdaság, szolgáltatás bevétel, kiadás adósság. A család mint a legkisebb gazdasági közösség működése. A világ meghatározó jelentőségű országainak alapvető gazdasági jellemzői. Magyarország gazdaságának fő vonásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlítása, a különbségek okainak felderítése, értékelő gondolkodás fejlesztése. A nemzetközi szintű munkamegosztás kialakulásának és működésének értelmezésével komplex gondolkodás képessége. Más társadalmak kultúrájának megismerése, érdeklődés felkeltése, tolerancia fejlesztése.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>Nemzetgazdaságok és a világgazdaság</i> A nemzetgazdaságok átalakuló szerepének megértése, az állam piacgazdaságban betöltött szerepének megismerése. A gazdasági fejlettség összehasonlítására alkalmas mutatók értelmezése, a területi különbségeinek példái: a centrum- és periféria térségek jellemzői, kapcsolatrendszerük sajátos vonásai. Különböző típusú statisztikai forrásokból gyűjtött fejlettséget tükröző adatsorok értelmezése. A gazdaság szerveződését befolyásoló természeti és társadalmi telepítő tényezők megismerése, szerepük átalakulásának példái. A gazdasági szerkezet, az egyes ágazatok változó szerepének megértése, a gazdasági szerkezet és társadalmi-gazdasági fejlettség összefüggéseinek bemutatása országpéldákban; a gazdasági és a foglalkozási szerkezet kapcsolatának felismerése, a foglalkozási átrétegződés bemutatása példák alapján.</p> <p><i>Integrációs folyamatok</i></p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az eltérő gazdasági fejlettség történelmi alapjai, Európa a 20. század második felében, gazdaságtörténet.</p> <p><i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>

	<p>Az együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők értékelése; az integrációk fejlődési szintjeinek összehasonlítása, az együttműködés előnyeinek feltárása.</p> <p>A legfontosabb nemzetközi integrációk jellemzése.</p> <p><i>A globalizáció</i></p> <p>A globalizáció értelmezése, feltételei, jellemzése; a transznacionális vállalatok (TNC) működésének, a termelés-szervezés sajátosságainak bemutatása vállalatpéldákon; a globalizáció és a TNC-k kapcsolatának felismerése.</p> <p>A globalizáció következményei, mindennapi életünkre gyakorolt hatásának bemutatása példákkal.</p> <p><i>Regionális földrajz</i></p> <p>Az amerikai, az európai és az ázsiai erőter gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepe a globális világban.</p> <p>A világ gazdaság újonnan iparosodó téréseinek bemutatása, a fejlődés tényezőinek elemzése.</p> <p>Egyedi fejlődési utak.</p> <p>A mediterráneum, az Alpok országainak, Kelet-Közép-Európa és Délkelet-Európa, a délszláv államok, Oroszország, Japán, Kína, India, az USA, Kanada, Mexikó és Latin-Amerika regionális földrajza.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>GDP, GNI, gazdasági szektorok, telepítő tényező, piac, piacgazdaság, munkamegosztás, transznacionális vállalat, beruházás, innováció, működőtőke, centrum, félperiféria, periféria, újonnan iparosodott országok, BRICS országok, ipari park, robotizáció</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Európa</p> <p><i>Országok:</i> Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság (Nagy-Britannia), Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna</p> <p><i>Városok:</i> Bécs, Berlin, Bern, Birmingham, Brüsszel, Bukarest, Dublin, Frankfurt, Genf, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, Ljubljana, London, Luxembourg, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Moszkva, München, Oslo, Párizs, Prága, Riga, Róma, Rotterdam, Stockholm, Strasbourg, Stuttgart, Szentpétervár, Szófia, Tallinn, Torino, Trieszt, Varsó, Veneza, Vilnius, Volgográd, Zágráb, Zürich</p> <p>Közép-angliai iparvidék, olasz ipari háromszög, Randstad, Ruhr-vidék</p> <p>Afrika</p> <p><i>Országok:</i> Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria, Algéria, Tunézia</p>

	<p><i>Városok:</i> Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó</p> <p>Amerika</p> <p><i>Országok:</i> Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó, Venezuela, Panama, Chile, Kolumbia</p> <p><i>Városok:</i> Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC, Atlanta, Dallas, Seattle, Santiago, Bogotá</p> <p>Ausztrália és Óceánia</p> <p><i>Országok:</i> Ausztrália, Új-Zéland</p> <p><i>Városok:</i> Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington</p> <p>Ázsia</p> <p><i>Országok:</i> Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország</p> <p><i>Városok:</i> Ankara, Bagdad, Bangkok, Kalkutta, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Manila, Mekka, Osaka, Peking, Rijád, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői. Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzői, területi sajátosságainak vonásai, értékei és problémái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyarsághoz, a hazához, a szűkebb és tágabb környezetükhöz való kötődés megerősítése hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismertetésével.</p> <p>A kedvezőtlen népesedési folyamatok társadalmi, gazdasági következményeinek beláttatása.</p> <p>A kreatív, vállalkozó szemléletű gondolkodás megalapozása az egyén, a helyi és a regionális közösségek gazdaságfejlesztésében betöltött szerepének, lehetőségeinek felismertetésével.</p> <p>Az érdeklődés felkeltése a szűkebb és tágabb környezetüket érintő társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve fejlesztések, döntések megismerése iránt.</p> <p>A földrajzi ismeretek alkalmazási képességének kialakítása a hazai földrajzi térben; a hazánkkal, a Kárpát-medencével kapcsolatos társadalmi-gazdasági tartalmú információk, hírek értelmezése.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok

<p><i>A magyarországi társadalmi-gazdasági fejlődés jellemzői</i> A természeti és társadalmi erőforrások jellemzése. A gazdasági rendszerváltás következményeinek bemutatása. Napjaink jellemző társadalmi és gazdasági folyamatainak megismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A magyarországi régiók földrajzi jellemzői</i> Az egyes régiók jellemző erőforrásainak megismerése, földrajzi adottságainak összehasonlító értékelése; a társadalmi-gazdasági központok megismerése. A társadalmi-gazdasági fejlődés és fejlettség területi különbségeinek bemutatása, az összefüggések feltárása, a lehetséges fejlődési utak, húzóágazatok prognosztizálása. A védelem alatt álló természeti, kulturális értékek, nemzeti parkok, világörökségi helyszínek értékeinek rendszerezése, idegenforgalmi szerepük feltárása. Az idegenforgalom társadalmi adottságainak (infrastruktúra, szolgáltatások) értékelése, a legfontosabb idegenforgalmi célpontok bemutatása.</p> <p><i>Az országhatáron átívelő kapcsolatok</i> A regionális szerveződések földrajzi alapjainak feltárása; eurorégiók a Kárpát-medencében, működésük értelmezése. Hazánk Európai Unióban betöltött szerepének megismerése, nemzetközi gazdasági kapcsolataink bemutatása.</p> <p>Az egyes tájegységek földrajza.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyarország történelme.</p> <p><i>Művészetek:</i> az épített környezet értékei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> védett növények és állatok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hazai tájakról készült leírások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> kulturális érték, a hazánkban élő nemzetiségek kulturális értékeinek tisztelete.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Természeti és társadalmi erőforrás, gazdasági rendszerváltozás, eladósodás, működőtőke-befektetés, területi fejlettségkülönbség, tranzitforgalom, gazdasági szerkezetváltás, húzóágazat, idegenforgalom, személygépkocsi-gyártás, vegyipar, ipari park, hungarikum, nyitott gazdaság, eurorégió.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Magyarország megyéi, megyeszékhelyei és megyei jogú városai. Településpéldák az alábbi szempontokból: határátkelőhely, vallási- és kulturális központ, a kitermelés és az energiagazdaság központjai, élelmiszer-, gép- és vegyipari központ, válságterület települése, idegenforgalmi központ, védett természeti és kulturális érték helyszíne, világörökség helyszín.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alapvető gazdasági fogalmak</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pénzvilág alapvető folyamatainak megértetése, intézményrendszerének megismertetése, az ismeretek mindennapi pénzügyi helyzetekben való alkalmazási képességének kialakítása. A hitelfelvétel esetleges veszélyeinek beláttatása.</p>	

	Érdeklődés felkeltése a napi pénzügyi-gazdasági folyamatok megismerése iránt. A témához kapcsolódó, médiában megjelenő hírek kritikus értelmezése. Pénzügyi döntéseik mérlegelési képességének, a vállalkozó szellemű, kreatív állampolgárrá válás igényének kialakítása.
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	Kapcsolódási pontok
<p><i>A monetáris világ</i></p> <p>A működőtőke és a pénztőke áramlásának jellemzői; a mindennapok pénzügyi folyamatai, a pénzügyi szolgáltatások megismerése (folyószámla, hitel, befektetés, értékpapírok, valuta), a tőzsde működésének jellemzői.</p> <p>Az infláció kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, az infláció következményeinek mérlegelése.</p> <p>A hitelfelvétel és az eladósodás összefüggéseinek felismerése az egyén, a nemzetgazdaság és a világgazdaság szintjén; az eladósodás és az adósságválság kialakulásának folyamata, az összefüggések feltárása.</p> <p>A nemzetközi pénzügyi szervezetek szerepének és feladatainak megismerése.</p> <p>A gazdasági, pénzügyi folyamatokhoz kapcsolódó hírek, adatok gyűjtése, értelmezése, vélemények ütköztetése; egyszerű valutaátváltási feladatok megoldása.</p> <p>A családi gazdálkodás, a jövedelem, hitelfelvétel</p>	<p><i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése, kamatszámítás.</p> <p><i>Etika:</i> a pénz szerepe a mindennapi életben.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pénztőke, működőtőke, adósságválság, árupénz, bankjegy, pénzérme, készpénz, bankszámlapénz, pénzügyi szolgáltatás, kamat, valuta, deviza, konvertibilis valuta, valutaárfolyam, infláció értékpapír, állampapír, kötvény, részvény, tőzsde.
Topográfiai ismeretek	

Várt eredmények a 12. évfolyam végén

- Tudja használni a térképet mint földrajzi tartalmú információforrást.
- Képes alapvető összefüggések és törvényszerűségek megfogalmazására a Földünkre jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban.
- Tudja elhelyezni az egyes integrációkat, országcsoportokat és példa országokat a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban, tud példákat mondani az egyes térségek, illetve országok világgazdaságban betöltött szerepére.
- Képes értékelni az egyes térségek eltérő társadalmi-gazdasági adottságait és az adottságok jelentőségének időbeli változásait.
- Képes ismereteik alkalmazására a mindennapi életben előforduló pénzügyi-közgazdasági folyamatok értelmezésében.
- Ismeri a globalizálódó világgazdaság jellemző vonásait, ellentmondásait.
- El tudja helyezni hazánkat a világgazdaság folyamataiban, az Európai Unióban.
- Tudja példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Ismeri az egyén szerepét és lehetőségeit, illetve a nemzetközi összefogás fontosságát a környezeti problémák mérséklésében.

2. A számonkérés és értékelés elve

A tanulóknak egy féléven belül 3 osztályzattal kell rendelkezniük

Az ellenőrzés és értékelés elsődleges célja, hogy a tanulók a tanár irányítása mellett egy reális önértékelési folyamatot sajátítsanak el.

A számonkérés megvalósulhat formailag írásban és szóban., amely tartalma szerint ismeretekre és készségekre vonatkozik.

Az érdemjegy megállapítása a tanár kompetenciája, amely százalékban arányosan történik.

4. Félévi és év végi osztályzat a napló számítottá súlyozott átlag alapján:

- **4,51 – jeles**
- **3,51 – jó**
- **2,51 – közepes**
- **1,71 – elégséges**

5. Tankönyvek

-
- F. Kusztor Adél, Nagy Balázs – Földrajz 9-10 I. kötet.
-
- F. Kusztor Adél, Kapusi János, Sándor József – Földrajz 9-10 II. kötet
-
- Dr. Balassa Bettina, Dr. Csüllög Gábor, Dr. Czigány Szabolcs, Dr. Farsang Andrea, Dr. M. Császár Zsuzsanna, Dr. Pirkhoffer Ervin, Dr. Teperics Károly, Vati Tamás, Arday István - Földrajzi Atlasz középiskolásoknak
-
-

6. Szaktantermi segédletek

Kőzet- és ásványgyűjtemény, földgömb, falitérkép, digitális tábla.

HELYI TANTERV

FÖLDRAJZ ÉRETTSÉGI ELŐKÉSZÍTŐ **középszint**

11.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Helyi Tanterv földrajz érettségi előkészítő (középszint) tantárgyból

Gimnázium 11-12. évfolyam

Heti 1 óra

A NAT és a kerettanterv a gimnáziumok 9-10. évfolyamára vonatkozóan fogalmazza meg azokat az alapelveket, fő témaköröket, tanulási eredményeket, fejlesztési feladatokat és ismereteket, melyet a földrajz tantárgy tanítása során figyelembe kell venni. De az ezekben megfogalmazott célok, feladatok, a fejlesztés várt eredményei érvényesek a középszintű érettségi vizsgára való felkészítés során is. Ez a helyi tanterv kiegészítése a „Helyi tanterv NAT2020 (Földrajz a gimnáziumok 9–10. évfolyama számára / heti 2 + 1 óra) – nek.

Az új típusú érettségi vizsgára való felkészítés–felkészülés feltétele, hogy folyamatos legyen a földrajz tanulása; minden évfolyamon kapjon helyet a tantárgy. Mivel a gimnáziumokban a földrajz tantárgy oktatása a 10. évfolyamon befejeződik, ezért az intézményünkben tanuló diákok jelentkezhetnek földrajz tantárgyból a középszintű érettségire való felkészítésre; ahol a 9-10. évfolyamon elsajátított földrajzi ismereteiket elmélyíthetik, kiegészíthetik és intenzíven gyakorolhatják a középszintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő feladatok megoldását.

Célok a középszintű érettségire felkészítésben

Felkészíteni a jelölteket a középszintű földrajz érettségi vizsga sikeres letételére, a földrajzi- környezeti ismeretek és kompetenciák középszintnek megfelelő, gyakorlatközpontú teljesítésére:

- a köznapi műveltség részét képező friss, aktuális tényismeretekkel,
- az ismeretek és a mindennapi életben tapasztalt természeti – társadalmi - gazdasági és környezeti folyamatok és jelenségek összekapcsolódásával, értelmezésével, és magyarázatával,
- a praktikus ismeretek alkalmazásával,
- a jelenségek, folyamatok átfogó rendszerként való értelmezésével, általánosítással, a szintézis megfogalmazásával,
- a földrajzi-környezeti témákhoz kapcsolódó információhordozók kiválasztásával, in-

formációtartalmuk feldolgozásával: konkrét adatok, tények megállapításával, tendenciák érzékeltetésével; az információk szelektív felhasználásával,

- a földrajzi-környezeti ismeretek összefüggéseinek és kölcsönhatásainak felismerésével, példákkal történő bemutatásával,
- különböző típusú térképek információ-tartalmának olvasásával, magyarázatával,
- a topográfiai ismeretek rögzítésével térkép-vázlatokon, kontúrtérképeken,
- adatok ábrázolásával, egyszerű gyakorlati és számítási feladatok megoldásával,
- térkép-vázlatok, tematikus vázlatrajzok készítésével,
- a földrajzi-környezeti szemléletet és gondolkodás elemi érvényesítésével, az önálló véleményalkotás biztosításával és gyakorlásával,
- a környezettudatos, értékőrző életmód, a környezetért felelős magatartás példáival,
- a társadalomföldrajzi szemlélet előtérbe helyezésével,
- az írásbeli vizsgára történő felkészülés-felkészítés kapcsán az újszerű feladattípusok és megoldásuk gyakorlásával, készség-szintű elsajátításával,
- a szóbeli vizsga eredményességét segítő szabatos szaknyelv használatával, a felelet logikus felépítésével; feleletterv, témavázlat készítésével, forráselemzéssel.

Az érettségi követelmények egy része az általános iskolai tananyaghoz kapcsolódik (pl. a regionális földrajz), így a felkészítéshez-felkészüléshez szükséges azok áttekintése, felfrissítése, aktualizálása is.

Mivel az érettségi követelmények szervesen az előző évfolyamok ismeretanyagára épülnek, azok fejlesztési feladatait tartalmazzák; a felkészítés során a szintézis megteremtése, az ismeretek újraértelmezése, magasabb szintre emelése a földrajzi kompetenciák megerősítése, alkalmazása jelenti a további fejlesztést.

A tantárgy legfontosabb fejlesztési feladatai a 11-12. évfolyamon

A középszintű vizsgához az általános földrajzi-környezeti műveltség és a praktikus ismeretek alkalmazása. Az ismeretek felelevenítése, aktualizálása, alkalmazása és a feladatmegoldás-okhoz szükséges képességek egyénre szabott fejlesztése által segíteni a sikeres érettségi vizsgát.

11. évfolyam

Heti óraszám: 1

Éves óraszám: 36

Tematikus egység	Helyi tanterv óraszám
Az érettségi vizsga követelményeinek megismerése	1
Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	8
A kőzetburok	5
A légkör	6
A vízburok	3
A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	11
Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	2
Összesen	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>A Föld mint égitest jellemzői. A Föld mozgásai és azok következményei (napszakok, évszakok váltakozása, időszámítás). Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben.</p> <p>A térkép és a földgömb fogalma, ábrázolása és méretaránya. Szemléleti térképolvasás.</p> <p>A földrajzi fókálózat elemeinek használata, tájékozódás a fókálózat segítségével.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A modellhasználat fejlesztése a Naprendszer keletkezéséről és felépítéséről alkotott elképzelések tudománytörténeti jelentőségének megértésén keresztül.</p> <p>A csillagászati térben való tájékozódási képesség fejlesztése, helyes elképzelés kialakítása a csillagászati adatok (távolságok) nagyságrendjéről.</p> <p>Az elvont gondolkodás fejlesztése az egyedi és közös jellemzők felismerésével a Föld és kőbolygó-szomszédainak példáján. A rendszerfogalom fejlesztése a Naprendszer felépítésében megfigyelhető törvényszerűségek felismerésével.</p> <p>A Föld mozgásaiból adódó jelenségek törvényszerűségeinek felismerése, bolygónk életére gyakorolt hatásának megértése.</p> <p>A tudományos és az áltudományos elméletek közötti különbség megvilágítása az asztrológia (csillagjóslás) példáján.</p> <p>A logikai térképolvasás képességének kialakítása; gyakorlottság kialakítása különböző típusú térképek információforrásként való használatában (közölt információk felismerése, értelmezése, felhasználása).</p> <p>A modern technikai rendszerek szerepének bemutatása a Föld megismerésében és gyakorlati célok megvalósításában.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok

<p><i>A csillagászati ismeretek fejlődése</i> A geo- és a heliocentrikus világkép, a bolygómozgás törvényszerűségei. A csillagképek látszólagosságának megértése, néhány ismertebb csillagkép mitológiai eredettörténetének ismerete.</p> <p><i>A Világegyetem</i> A Világegyetem (Univerzum), a Tejútrendszer (Galaxis) és a Naprendszer kapcsolata és méretei. A Világegyetem keletkezésével kapcsolatos legfontosabb elméletek bemutatása. A csillagfejlődés áttekintése. A Naprendszeren kívüli bolygók (exobolygók) kutatásának új eredményei. A Naprendszer tagjai, felépítésének törvényszerűségei, az égitestek osztályozása. A Nap mint csillag szerkezete, jellemző folyamatainak bemutatása. A naptevékenység földi hatásai példák alapján. A Föld-típusú (közet-) és a Jupiter-típusú (gáz-) bolygók jellemzőinek összehasonlítása, a törpebolygó mint égitest típus magyarázata, kisbolygók, üstökösök, meteorok, meteoritok jellemzése.</p> <p><i>Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében</i> Az űrkutatás legfontosabb mérföldköveinek és eszközeinek; űrkutatás magyar vonatkozású eredményeinek megismerése. A műholdak gyakorlati jelentőségének példái.</p> <p><i>A Föld mint égitest</i> A tengely körüli forgás és Nap körüli keringés következményeinek összekapcsolása az ember életére gyakorolt hatásokkal. A periodikusan ismétlődő jelenségek és az időszámítás összekapcsolása, a helyi és a zónaidő megkülönböztetése, gyakorlat jelentőségük belátása, alkalmazása egyszerű számítások során. A Vénusz, a Mars és a Föld felszíni és légköri folyamatainak összehasonlítása.</p> <p><i>A Hold</i> Jellemzése; mozgásai földi hatásainak, a holdfázisok és a fogyatkozások kialakulásának magyarázata. A holdkutatás eredményeinek bemutatása internetről gyűjtött információk alapján.</p> <p><i>A térkép</i> A térképkészítés fejlődése, a modern térképkészítés elvei. A földrajzi fókuszértelmezése és használata; a vetület fogalma, a legelterjedtebb vetülettípusok és jellemzőik összehasonlítása, alkalmazhatóságuk korlátai. A térképek csoportosítása méretarány és tartalom alapján; a domborzat háromdimenziós ábrázolásának lehetőségei. Térképvezérlés és egyszerű keresztmetszeti ábrák készítése. Tájékozódás a térképen és a térképpel</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ó- és a középkor tudományos gondolkodása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mitológia.</p> <p><i>Fizika:</i> a bolygómozgás törvényei, tömegvonzás törvénye, forgómozgás, viszonyítási rendszer, a csillagok energiatermelése, elektromágneses sugárzás, részecskesugárzás, nyomás, hőmérséklet, erő-ellenő, űrkutatás.</p> <p><i>Kémia:</i> hidrogén, hélium, gázok.</p> <p><i>Matematika:</i> logika, matematikai eszközhasználat, arányszámítás, mértékegységek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élet fogalma, fotoszintézis.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
---	--

	<p>Távolság- és magasságmeghatározási és a méretarányhoz kapcsolódó számítási feladatok megoldása különböző méretarányú térképeken. Tájékozódási, számítási feladatok megoldása a fokhálózat használatával. A terepi tájékozódás eszközei és gyakorlata, a térképi ismeretek alkalmazása mindennapi tájékozódási helyzetekben.</p> <p><i>Távérzékelés és térinformatika</i> A műholdak csoportosítása pályatípus és feladat alapján, földmegfigyelő műhold-családok; a műholdfelvételek típusai és alkalmazásuk lehetőségei, földi képződmények, jelenségek azonosítása műholdfelvételeken. A GPS működési elve és jelentősége; a földrajzi információs rendszer (GIS) fogalma, jelentőségének igazolása mai térbeli adatbázisok példáin. Példák gyűjtése a digitális térképi alkalmazások, illetve térinformatikai rendszerek mindennapi életben való sokoldalú felhasználhatóságára (pl. veszély előrejelzése, környezet károsodásának felismerése).</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Világegyetem, Tejútrendszer, Naprendszer, csillagászati egység, kőzetbolygó (Föld-típusú bolygó), gázbolygó (Jupiter-típusú bolygó), tengely körüli forgás, keringés, földrajzi koordináta-rendszer, helyi és zónaidő, holdfázis, nap- és holdfogyatkozás, úrállomás. Vetület, vetülettípus, jelrendszer, topográfiai és tematikus térkép, kis-, közepes- és nagy méretarányú térkép, abszolút és relatív magasság, szintvonal, helymeghatározás, távérzékelés.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kőzetburok	Órakeret 5 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A Föld alakja, felépítésének egyszerű modellje. A szárazföldek és az óceánok elhelyezkedése. Elemi tájékozottság a földtörténet időrendjéről. A leggyakoribb hazai üledékes és vulkáni kőzetek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A kőzetbolygó mint összetett, törvényszerűségek alapján változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése anyagok különböző körülmények közötti eltérő fizikai viselkedésének bemutatásával. Helyes időképzet kialakítása időnagyságrendek összevetése, az események sorrendiségének felismerése révén. A környezet iránti felelősségérzet növelése az ásványkincs-készletek véges hasznosíthatóságának példáján. Olyan képesség és szemlélet kialakítása, amely a pozitív hatások, a lehetséges környezeti kockázatok és az egymással ütköző érdekek felismerésére révén hozzájárul, a tanultakat felhasználni képes, megalapozott érvelés iránti igény kialakulásához.</p>	
<p>ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A kőzetbolygó gömbhéjainak szerkezete és ásványtani összetétele</i> A belső gömbhéjak fizikai jellemzői; a tulajdonságok változásában megfigyelhető törvényszerűségek megfogalmazása.</p>		<p><i>Kémia:</i> szerves és szervetlen vegyületek, ke-</p>

<p>Az egyes gömbhéjak fő geokémiai és ásványtani jellemzői.</p> <p><i>A kőzetlemezek és mozgásaik következményei</i> A kontinentális és az óceáni kőzetlemezek felépítésének és legfontosabb tulajdonságainak összehasonlítása. A közeledő, a távolodó és az elcsúszó kőzetlemez-szegélyek jellemző folyamatainak és következményeinek leírása konkrét példák alapján; folyamatábrák elemzése és készítése. A földrengésveszélyes térségek elhelyezkedésének törvényszerűségei; a földrengések következményei, a cunami. A földrengések előrejelzésének lehetőségei és korlátai; a károk mérséklésének lehetőségei példák alapján, a társadalom felelős alkalmazkodása a földrengésveszélyes zónákban; a nemzetközi segítségnyújtás szerepének bemutatása konkrét példa alapján. A felszín alatti és a felszíni magmatizmus jellemzőinek bemutatása; a vulkánosság típusai, összefüggésük a kőzetlemez-szegélytípusokkal; magyarázó ábrák elemzése. Az ütköző kőzetlemez-szegélyek mentén lejátszódó folyamatok összehasonlítása. Mélytengeri árok, peremi medence, üledékfelhalmozódás, szigetív, hegységképződés (orogenezis).</p> <p><i>Ásványkincsek</i> A legfontosabb kőzetalkotó ásványok felismerése, elkülönítése; a kőzetek csoportosítása, az egyes kőzetcsoporthoz tartozó főbb kőzettípusok jellemzése; kőzetvizsgálat, kőzetfelismerés. A kőzetek hasznosításának bemutatása példák alapján: közvetlen (pl. terméskő) és átalakítást követő használat (pl. cement, cserép). Érces és más hasznosítható ásványegyüttesek: példák gyakori ércásványokra, felismerésük, elkülönítésük; magmás és üledékes ércképződés; az érces gazdasági hasznosításának bemutatása példák alapján. Fosszilis energiahordozók: a kőszén és a szénhidrogének keletkezésének folyamata, gazdasági jelentőségük változása. A nagy tömegű kőzetátalakítás (pl. cementgyártás) és a fenntarthatóság kapcsolatának szemléltetése; az építkezés, ércbányászat, fosszilis energiahordozók kitermelésének és felhasználásnak környezeti következményei információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p> <p><i>Földtörténet</i> A kormeghatározás módszerei, a módszerek szerepének összehasonlítása. A földtörténeti időskála elemzése; eon, idő, időszak, kor időegységek rendszere. A Föld belső és felszíni fejlődésének legfontosabb eseményei, azok nyomai bolygónkon; az élet elterjedésének legfontosabb lépcsői, az élet visszahatása a földrajzi, és ezen keresztül a geológiai folyamatokra, a környezet változásának mérföldkövei; konkrét példák megnevezése, területi előfordulásuk bemutatása.</p>	<p>verék, ötvözet, ásványok, kőszén, szénhidrogén, halmazállapotok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élő anyag, evolúció, rendszertan.</p> <p><i>Matematika:</i> térbeli mozgások elképzelése időegységek, időtartamérés.</p> <p><i>Fizika:</i> úszás, sűrűség, nyomás, hőmérséklet, erőhatások, szilárd testek fizikai változásai, hullámterjedés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemek időrendjének felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geoszféra, földköpeny, asztenoszféra, geotermikus gradiens, kőzetlemezmozgás, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, szerkezeti mozgás; kőzetalkotó ásvány, magmás, üledékes és átalakult kőzet, ércásvány, ércképződés, agyagásvány, geokémiai körforgás; nagyszerkezeti elem, kormeghatározás, földtörténeti eon, idő, időszak, kor.
Topográfiai ismeretek	Gondwana, Pangea, Tethys. Ösföldek (pajzsok) tanult példái. A Kaledóniai-, a Variszkuszi-, a Pacifikus-, az Eurázsiai-hegységrendszer tanult tagjai. Fuji, Vezúv, Etna, Hawaii-szigetek, Teleki-vulkán, Mt. Pelée, Mount St. Helens.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A légkör	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek és jelenségek felismerése. A felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Az időjárási elemek térbeli és időbeli változásai. A Föld gömb alakjának következményei, az éghajlati övezetesség kialakulásának okai, az egyes éghajlatok előfordulásának területi példái. Éghajlati diagram.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a légköri folyamatokat alakító tényezők közötti kölcsönhatások alapján. A légkör mint rendszer folyamatainak a Föld egészére gyakorolt hatásának bemutatása. Igény és képesség kialakítása a tevékeny, felelős környezeti magatartásra az emberi tevékenység légköri folyamatokra gyakorolt hatásainak bemutatásával, a személyes felelősség és cselekvés szükségességének felismertetésével. A lokális és a globális kapcsolatának beláttatása a helyi károsító folyamatok globális veszélyforrásokká válásának példáján. Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismertetése, a helyes és mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>A légkör anyagai és szerkezete</i> A légkört felépítő anyagok csoportosítása, az egyes anyagok légköri folyamatokban betöltött szerepének megismerése. A légkör tartományainak jellemzése, jellemzőik összehasonlítása, szerepük értékelése a földi élet és a gazdaság szempontjából.</p> <p><i>A levegő felmelegedése</i> A levegő felmelegedésének folyamata, törvényszerűségei; folyamatára elemzése, hőmérséklet változásához kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása. A felmelegedést meghatározó és módosító tényezők, hatásuk gazdasági-energetikai hasznosíthatóságának példái.</p> <p><i>A felhő- és csapadékképződés</i> A felhő- és csapadékképződés feltételei, összefüggései, a folyamat bemutatása A levegő nedvességtartalmához és a csapadékképződéshez kapcsolódó számítási feladatok megoldása.</p>		<p><i>Kémia:</i> gázok jellemzői, gáztörvények, a víz tulajdonságai, kémhatás, kémiai egyenletek, légnyomás, hőmérséklet, áramlások, savas eső.</p> <p><i>Fizika:</i> gáztörvények, kicsapódás, légnyomás, hőmérséklet, sűrűség, áramlások, sebesség, üvegházhatás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> légzés, keringés, légúti betegségek, allergia.</p>

<p>A talaj menti és a hulló csapadékok típusainak jellemzése, a csapadék gazdasági jelentőségének ismertetése példákkal.</p> <p><i>A levegő mozgása</i> A légnyomás változásában szerepet játszó tényezők megnevezése; a légnyomás és a szél kialakulásának összefüggései. A nagy földi légkörzés rendszerének bemutatása; szélrendszerek jellemzése. A monszun szélrendszer kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, a mérséklet és a forró övezeti monszun összehasonlítása; a jellegzetes helyi szelek és a mindennapi életre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján. A ciklon és az anticiklon összehasonlítása, az időjárás alakításában betöltött szerepük igazolása.</p> <p><i>Időjárás, időjárási frontok</i> Az időjárás és a mindennapi élet kapcsolatának bemutatása. Szöveges és képi időjárás-előrejelzés értelmezése; következtetéslevonás időjárási adatokból. A hideg és a meleg front összehasonlítása, jellemző folyamataik bemutatása, példák a mindennapi életet befolyásoló szerepükre. Felkészülés az időjárás okozta veszélyhelyzetekre, a helyes és másokért is felelős magatartás kialakítása.</p> <p><i>A légszennyezés következményei</i> A legnagyobb légszennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján. Az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a légköri folyamatok egyensúlyának megőrzésében. Aktuális légszennyezési információk gyűjtése és feldolgozása.</p>	<p><i>Matematika:</i> százalék-számítás, matematikai eszköztudás alkalmazása.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az egyéni felelősség felismerése, felelős viselkedés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Állandó, változó és erősen változó gáz; troposzféra, sztratoszféra; üvegházhatás, a hőmérséklet napi és éves járása, izoterma, izobár, hőmérsékleti egyenlítő, fónszél, harmatpont, relatív páratartalom, felhőtípusok, talaj menti csapadék, hulló csapadék; időjárás-előrejelzés, kibocsátás, leülepedés, ózonréteg ritkulása (elvékonyodása), globális felmelegedés, savas csapadék.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A vízburok	Órakeret 3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az óceánok és a jelentősebb tengerek elhelyezkedése. Az árvíz. A tavak jellemzői. Hazánk legnagyobb folyói és tavai. Az egyes kontinensek legjelentősebb folyói, tavai. Talajvíz, hévíz fogalma, hazai előfordulásuk példái. Vízszenyezés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vízburokban lezajló folyamatok társadalmi-gazdasági következményeinek felismertetése. Oksági gondolkodás fejlesztése a növekvő termelés és fogyasztás által a vízburokban bekövetkezett változások, az emberiség további sorsát is befolyásoló hatások megláttatásával.</p>	

	<p>A személyes felelősség és cselekvés szükségességének, lehetőségeinek felismertetése, a felelős környezeti magatartás iránti igény kialakítása. A környezeti szemlélet fejlesztése a lokális károsító folyamatok kölcsönhatások révén megvalósuló globális veszélyforrásokká válásának, valamint az egészséges ivóvíz biztosításának egyre nagyobb nehézségei miatt elengedhetetlen ésszerű, takarékos vízfelhasználás beláttatásával. A vízburok folyamatai által okozott veszélyhelyzetek felismertetése és a helyes, mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.</p>
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	Kapcsolódási pontok
<p><i>A vízburok tulajdonságai és mozgásai</i> A vízburok tagolódása, az elemek kapcsolódásának, egymáshoz való viszonyának megértése (világtenger, óceánok, tengerek); a tengerek típusainak, jellemzőinek bemutatása példák alapján. A sós és az édes víz eltérő tulajdonságai, következményeinek bemutatása. A tengervíz sótartalmát befolyásoló tényezők földrajzi összefüggéseinek értelmezése. A hullámozgás kialakulása és jellemzői, kapcsolata a parttípusokkal. A tengeráramlást kialakító tényezők összefüggéseinek bemutatása; a hideg és a meleg tengeráramlások példái; a tengeráramlás éghajlatmódosító szerepének bemutatása példákban. A tengerjárást kialakító tényezők összefüggései, a jelenség kapcsolata a torkolattípusokkal.</p> <p><i>A felszín alatti vizek</i> A felszín alatti vizek típusai, kialakulásuk folyamatának, összefüggéseinek bemutatása. Az egyes víztípusok jellemzése, gazdasági jelentőségük megismeretése példák alapján; veszélyeztetettségük okainak és következményeinek feltárása.</p> <p><i>A felszíni vizek</i> A vízgyűjtő terület, a vízállás, a vízjárás és a vízhozam összefüggéseinek felismerése. A tómedencék kialakulásának típusai példák alapján; a tavak pusztulásához vezető folyamatok, illetve azok összefüggéseinek bemutatása.</p> <p><i>A karsztosodás</i> A karsztosodás folyamatának bemutatása, a tényezők közötti összefüggések felismerése. A felszíni és felszín alatti karsztformák jellemzése; a jellemző felszínformák felismerése képeken, terepen, következtetés a kialakulás folyamatára.</p> <p><i>A vízburok mint gazdasági erőforrás</i> A vízgazdálkodás feladatainak értelmezése; az ár- és belvízvédelem szerepének bemutatása hazai példákban; a veszélyhelyzetek kialakulásához vezető folyamatok megismerése; helyes és felelős magatartás veszélyhelyzetekben. A gazdaság vízigénye: kommunális és ipari vízellátás, öntözés, a</p>	<p><i>Kémia:</i> víz, oldatok, oldódás, szén-sav, nitrátok.</p> <p><i>Fizika:</i> nyomás, áramlások, tömegvonzás, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> eutrofizáció, vízi életközösségek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek, az egyéni felelősség felismerése, önkéntes segítőmunka.</p>

<p>vízenergia hasznosításának lehetőségei és korlátai. A vízi szállítás jellemzői; a víz mint idegenforgalmi tényező bemutatása hazai és nemzetközi példákon.</p> <p><i>A vízburok környezeti problémái</i> A legnagyobb szennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján; az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a vízburok egyensúlyának megőrzésében. Az öntözés okozta környezeti problémák bemutatása. Az ivóvíz-biztosítás nehézségeinek és következményeinek, a vízzel való takarékoság lehetőségeinek megismerése információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világtenger, beltenger, peremtenger, fajhó, talajvíz, belvíz, rétegvíz, hévíz, vízrendszer, fertő, mocsár, láp, eutrofizáció, lefolyástalan terület, karsztjelenség, karsztforma.
Topográfiai ismeretek	Az óceánok és tengerek, tavak, folyók tanult példái. Karib (Antilla)-tenger, Csád-tó, Niger, Tanganyika-tó, Szt. Lőrinc-folyó; Eufrátesz, Holt-tenger, Jenyiszej, Léna, Ebro, Elba, Fekete-tenger, Rajna, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Odera, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula, Bodrog, Hernád, Mura, Szamos, Száva, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó. Golf-, Észak-atlanti-, Labrador-, Humboldt-, Oja-shio-, Kuro-shio-áramlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Az alapvető domborzati és felszínformák felismerése, jellemzőik ismerete. A folyók felszínformáló munkájának jellemzői példái. Az éghajlat és az időjárás fogalma, az éghajlati elemek felismerése. Az egyes kontinensek tipikus éghajlatainak és Magyarország éghajlatának jellemzői. Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők szerepe. Éghajlati diagram olvasása. Az éghajlati övezetesség okai. A földrajzi övezetek egyedi jellemzői, az övezetekhez kötődő tipikus tájak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a földrajzi övezetességet kialakító tényezők közötti ok-okozati kapcsolatrendszerek megértésével, az éghajlat más földrajzi tényezők alakításában meghatározó jelentőségének, a természeti adottságok és a mezőgazdasági tevékenység közötti, az éghajlat és a táplálkozás, a napi életvitel közötti összefüggések felismertetésével. A rendszerszemlélet fejlesztése a földrajzi övezetesség elemeinek megismerése során. Annak megértése, hogy az egyes elemekben bekövetkező változások az egész bolygónkra kiterjedő övezetesség rendszerének megbomlásához is vezethetnek és átalakíthatják, illetve létében veszélyeztethetik az egyes társadalmak életét.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
A geológiai (belső) és a földrajzi (külső) erők felszínformáló munkájának kapcsolata, szerepük bemutatása kontinentális és		<i>Fizika:</i> meteorológiai jelenségek fizikai alapjai.

<p>óceáni példák alapján. A bányászatból, a szilárd földfelszín megbontásából eredő környezeti problémák. A károkozás mérséklésének lehetőségei, a rekultiváció bemutatása példákban.</p> <p><i>A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége</i> A felszínformáló tevékenységet befolyásoló tényezők összegyűjtése; a pusztító és építő tevékenység által létrehozott jellemzői formák felismerése. A szél és a csapadék felszínformáló tevékenységének gazdasági következményei.</p> <p><i>A víz és a jég felszínformáló munkája</i> A tenger és a folyóvíz felszínformáló munkáját befolyásoló tényezők megismerése; épülő és pusztuló tengerpartok jellemzése; a folyók építő és pusztító munkája következményeinek bemutatása, felszínformálási összefüggéseinek megismerése. A belföldi és a magashegységi jég felszínformáló munkájának összevetése, jellemzése. Jellemző felszínformák felismerése képeken, következtetés kialakulási folyamatra.</p> <p><i>A talaj</i> A talaj mint a legösszetettebb és a társadalmi-gazdasági folyamatok miatt legsérülékenyebb környezeti képződmény jellemzése; a talajképződés folyamatának, összefüggéseinek bemutatása. A talaj szerkezete, szintjeinek jellemzői; az elterjedt zonális és azonális talajok jellemzése a kialakításában szerepet játszó tényezők bemutatásával. Példák megnevezése a fenntarthatóság és a talaj kapcsolatára különböző éghajlati övekben; a talaj környezeti hatásjelző szerepének és a talajpusztulás mérséklési lehetőségeinek bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A szoláris és a valódi éghajlati övezetesség</i> A szoláris éghajlati övezetesség kialakulása törvényszerűségeinek, a valódi éghajlati övezetességgel való kapcsolatának, az övezetességet kialakító és módosító tényezők szerepének értelmezése, összefüggéseinek feltárása. Az övezetesség rendszerének megerősítése; az éghajlati és a földrajzi övezetesség közötti különbség indoklása. A talajtípusok övezetes elrendeződésének bemutatása, az egyes övezetekhez kapcsolódó meghatározó zonális talajtípusok jellemzése.</p> <p><i>A forró, a mérsékelt és a hideg földrajzi övezet</i> Az övezetek kialakulása, elrendeződése, az ebben rejlő törvényszerűségek és összefüggések feltárása; az övezetek tagolódásának törvényszerűségei. Az éghajlati jellemzők változásában megfigyelhető törvényszerűségek feltárása, más elemekkel való</p>	<p><i>Matematika:</i> modellek és diagramok megértése, adatleolvasás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerrek, talaj, az élővilág rendszerezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegegységek közötti tartalmi különbségek felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> más kultúrák iránti érdeklődés.</p>
--	---

<p>összefüggéseinek bemutatása. A természetföldrajzi adottságok és az életmód, illetve gazdálkodás kapcsolatának bemutatása; az összefüggések, ok-okozati kapcsolatok feltárása. Övezeteket veszélyeztető környezeti problémák és következményeik bemutatása.</p> <p><i>A függőleges övezetesség</i> A kialakulás összefüggéseinek, törvényszerűségeinek bizonyítása. A függőleges övezetességben megnyilvánuló területi különbségek bemutatása példák alapján.</p>	
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Külső erők, belső erők, aprózódás, mállás, domborzati forma, rekultiváció; épülő tengerpart, pusztuló tengerpart, turzás, lagúna, meder, hordalékszállítás, sodorvonal, szurdok, sziget, zátony, szakaszjelleg, árvízvédelem, vízlámáradás, gleccser, jégtakaró, moréna, fjord; zonális talaj, azonális talaj, humusz, talajszennyezés, talajerózió; erdőhatár, hóhatár, szoláris és valódi éghajlati övezetesség, földrajzi övezetesség, övezet, öv, terület, vidék; zonális talaj, természetes élővilág, függőleges övezetesség, erdőhatár, hóhatár.</p>
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	<p>Az egyes kontinensek, országok feldolgozása során megismert konkrét környezeti problémák. Magyarország környezeti állapota, védendő természeti és társadalmi-kulturális értékei. A Világörökség részeként megnevezett értékek megismertetése; a geoszférák környezeti problémáinak feltárása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megértése, hogy a természeti és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti egyensúly megőrzése, a környezettudatos termelés és fogyasztás elvének érvényesülése Földünk jövője szempontjából alapvető fontosságú. A lokális folyamat – globális következmény elv értelmében az egyén és a helyi közösségek felelősségének belátása. A környezeti témák iránti folyamatos tájékozódás igényének, a környezetbarát termékek, eljárások megismerése iránti igény kialakítása, a témához kapcsolódó médiában elhangzó információk kritikus értelmezése.</p> <p>Törekvés a fogyasztási szokások környezeti szempontokat szem előtt tartó átalakítására, a tudatos fogyasztói magatartásra baráti és családi körben egyaránt.</p> <p>A természeti környezet, a természetes tájak és életközösségek sokszínűségében rejlő szépség felismertetése, a megőrzését segítő magatartásforma kialakítása. A témában megszerzett ismeretek tudatos alkalmazása a mindennapi életben, és majd később a munka világában is.</p>	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p>A szférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése, az összefüggések feltárása, a lokális szennyeződés globális következményeinek igazolása példákkal; a környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatásának bemutatása.</p>		<p><i>Kémia:</i> a szennyeződésekhez kapcsolódó kémiai folyamatok, szennyező-anyagok,</p>

<p>A népességrobbanás kialakulása, következményei, a folyamat összefüggéseinek, területi jellemzőinek feltárása. Eltérő népesedési folyamatok: csökkenő lélekszámú és intenzíven növekvő társadalmak jellemzőinek bemutatása példákon.</p> <p>A nagyvárosok terjeszkedése: az urbanizációs folyamat területi jellemzőinek, ellentmondásainak, társadalmi-gazdasági következményeinek feltárása példákkal.</p> <p>Az élelmiszertermelés és -fogyasztás területi ellentmondásainak felismerése. A fokozódó mezőgazdasági termelés környezeti hatásainak igazolása példákkal.</p> <p>A bioszféra és a talaj sérülékenységének felismerése. A genetikailag módosított termékek előállításának, elterjedésének lehetséges hatásai. A biogazdálkodás jellemzése.</p> <p>A mind nagyobb mértékű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei.</p> <p>A nyersanyag- és energiaválság kialakulásának folyamata. Az energia- és nyersanyag-hatékony gazdálkodás lényegének megismerése, az alternatív energiaforrások hasznosítási problémáinak feltárása.</p> <p>A környezeti szempontok érvényesíthetőségének bemutatása a termelésben és a fogyasztásban, a fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói magatartás jellemzőinek összegyűjtése, összevetése.</p> <p>A hulladékkezelés és a hulladékgazdálkodás fontosságának igazolása, a különböző megoldási lehetőség összevetése.</p> <p>A környezet- és a természetvédelem feladatai</p> <p>Az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségei, a tevékeny közreműködés példáinak bemutatása. A helyi szerveződések, illetve a regionális és nemzetközi összefogás példái a környezet védelme és a fenntarthatóság eléréseért.</p> <p>A természeti-táji értékek és az emberiség kultúrkincsének védelmében tett lépések fontosságának, jelentőségének feltárása.</p> <p>A legfontosabb nemzetközi szervezetek tevékenységének bemutatása, a főbb egyezmények, irányelvek célkitűzéseinek megismerése. A megvalósítás eredményeinek és nehézségeinek feltárása. A témakörhöz kapcsolódó aktualitások bemutatása források feldolgozásával.</p>	<p>gyártási folyamatok, műanyagok, égés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti ártalmak, egészséges táplálkozás, hiánybetegségek, elhízás, GMO, rendszer-tan, védett növények és állatok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfia, urbanizáció.</p> <p><i>Fizika:</i> energia, üveg-házhatás, elektromágneses és radioaktív sugárzás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családtervezés, tudatos fogyasztói magatartás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a jövő generációért érzett felelősség.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elsivatagosodás, elszikesedés, talajpusztulás, ózonritkulás, globális klímaváltozás, savas csapadék, radioaktív szennyeződés, biodiverzitás, ivóvízellátás, vízhiány, vízszennyezés, népességrobbanás, élelmezési válság, urbanizációs probléma, fogyó és megújuló energiaforrás, energiahatékonyság, veszélyes hulladék, szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítása, fenntarthatóság.</p> <p>ENSZ, FAO, UNESCO, WHO, WWF, Greenpeace, kiotói egyezmény.</p>

Topográfiai ismeretek	Környezeti világegyezmények aláírásának helyszínei. Regionális és globális hatású társadalmi-gazdasági és környezeti katasztrófák kipattanásának helyszínei.
------------------------------	--

Várt eredmények a 11. évfolyam végén:

- Képes a térképen közölt információk leolvasására és értelmezésére.
- Felismeri a Naprendszer felépítésében, a bolygók mozgásában megnyilvánuló törvényszerűségeket.
- Tud tájékozódni a földtörténeti időben, ismeri a kontinenseket felépítő nagyszerkezeti egységek kialakulásának időbeli rendjét, földrajzi elhelyezkedését.
- Képes megadott szempontok alapján bemutatni az egyes geoszférák sajátosságait, jellemző folyamatait és azok összefüggéseit.
- Képes a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggések és törvényszerűségek bemutatására.
- Képes természetföldrajzi megfigyelések elvégzésére, a tapasztalatok rögzítésére és összegzésére.
- Képes különböző információforrásokból a témához kapcsolódó információk gyűjtésére és feldolgozására, az információk összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére.
- Képes véleményét a földrajzi gondolkodásnak megfelelően megfogalmazni.
- Tudja alkalmazni ismereteit földrajzi tartalmú problémák megoldása során.
- Képes társakkal való együttműködésre a földrajzi-környezeti tartalmú feladatok megoldásakor.
- Alkalmazza a digitális kompetenciákat a földrajzi tartalmú információk megszerzésében és feldolgozásában.
- Eltudja helyezni a témakörhöz kapcsolódó topográfiai fogalmakat a térképeken.

12. évfolyam

Heti óraszám: 1

Éves óraszám: 32

Tematikus egység	Helyi tanterv óraszám
Átalauló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	4
A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	10
Magyarország és a Kárpát-medence a 21. században	14
A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban	4
Összesen	32

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A hazai településtípusok legfontosabb jellemzői, a különböző településtípusokon élők jellemző tevékenységei. Települések és szerepköreik konkrét példái. Az egyes kontinensek, kontinensrészek, országok népességének jellemzői, meghatározó jelentőségű települései.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eltérő kultúrák értékeinek felismertetése, a kultúrák közötti párbeszéd fontosságának, a vallás kultúraformáló szerepének megértetése. Érdeklődés és nyitottság kialakítása más vallások, kultúrák értékeinek megismerése iránt. Az idegen nyelvtudás fontosságának belátása. Bolygónk különböző térségeiben lejátszódó urbanizálódás eltérő vonásainak felismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődéssel való összefüggésének belátása. A témához kapcsolódó média hírek kritikus értelmezése.	
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK		Kapcsolódási pontok
<p><i>Demográfiai folyamatok a 21. század elején</i> A népességszám-változás időbeli és területi különbségeinek, okainak feltárása, következményeinek megfogalmazása; a fiatal és az öregedő társadalmak jellemzőinek összevetése, következtetés társadalmi folyamatokra, problémákra. A népesség térbeli eloszlását befolyásoló tényezők megismerése, példák megnevezése ritkán és sűrűn lakott területekre. A népesség gazdasági aktivitás szerinti jellemzői (keresők, eltartottak). A demográfiai folyamatokhoz kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása, következtetések levonása az eredmények alapján. Napjaink migrációs folyamatainak megismerése, konkrét példáinak bemutatása (pl. hírek, nyomtatott és digitális információforrások alapján), az okok feltárása.</p> <p><i>A népesség összetétele</i> Az emberfajták (nagyraasszok) területi elhelyezkedésének bemutatása.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfiai folyamatok; vallás, nemzetiség, a városok kialakulása, urbanizáció jellemzői.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> emberfajták.</p> <p><i>Matematika:</i> logikus gondolkodás, matematikai eszközhasználat.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a nyelvtanulás fontossága (motiváció).</p>

	<p>Állam, nemzet, nemzetállam, több nemzetiségű állam, nemzeti kisebbség fogalmának értelmezése konkrét példák alapján. A nyelvi sokszínűség jellemzése, a világnyelvek szerepének megértése. A világvallások elterjedésének, a vallás kulturális és a társadalmi-gazdasági folyamatokban betöltött szerepének megismerése példák alapján.</p> <p><i>Településtípusok – urbanizáció</i> A települések csoportosítása különböző szempontok alapján példák- kal. A falu és a város fejlődésének, szerepének, jellemzőinek összehasonlítása, példák különböző szerepkört betöltő településekre a szerepkörök átalakulására. Az egyes településtípusokon élők életkörülményének, az életmódjának összevetése; a tanya és a farm összehasonlítása. A városodás és városiasodás fogalmának megismerése, kapcsolatok megértése; az urbanizációs folyamatok összehasonlítása a fejlett és a fejlődő világban; az agglomerációk kialakulásának bemutatása konkrét példákkal; a nagyvárosi élet ellentmondásainak feltárása a témához kapcsolódó szemelvények, adatok felhasználásával.</p>	<p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a vallás szerepe, más kultúrák értékeinek elismerése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nagyrossz, természetes szaporodás és fogyás, népesedési folyamat, népeségrobbanás, korfa, fiatalodó társadalom, öregedő társadalom, születéskor várható élettartam, népsűrűség, világnyelv, világvallás, aktív és inaktív népesség, munkanélküliség, vendégmunkás; tanya, farm, falu, város, város-szerkezet, agglomeráció.</p>	
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Nyugat-európai, észak-amerikai és kelet-ázsiai népességtömörülés, a világ-vallások központjai</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig</p>		<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alapvető gazdasági fogalmak: gazdaság, ipar, mezőgazdaság, szolgáltatás bevétele, kiadás adósság. A család mint a legkisebb gazdasági közösség működése. A világ meghatározó jelentőségű országainak alapvető gazdasági jellemzői. Magyarország gazdaságának fő vonásai.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlítása, a különbségek okainak felderítése, értékelő gondolkodás fejlesztése. A nemzetközi szintű munkamegosztás kialakulásának és működésének értelmezésével komplex gondolkodás képessége. Más társadalmak kultúrájának megismerése, érdeklődés felkeltése, tolerancia fejlesztése.</p>		
<p>ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK</p>			<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Nemzetgazdaságok és a világgazdaság</i> A nemzetgazdaságok átalakuló szerepének megértése, az állam piacgazdaságban betöltött szerepének megismerése.</p>			<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az eltérő gazdasági fejlettség</p>

<p>A gazdasági fejlettség összehasonlítására alkalmas mutatók értelmezése, a területi különbségeinek példái: a centrum- és periféria térségek jellemzői, kapcsolatrendszerük sajátos vonásai. Különböző típusú statisztikai forrásokból gyűjtött fejlettséget tükröző adatsorok értelmezése.</p> <p>A gazdaság szerveződését befolyásoló természeti és társadalmi telepítő tényezők megismerése, szerepük átalakulásának példái.</p> <p>A gazdasági szerkezet, az egyes ágazatok változó szerepének megértése, a gazdasági szerkezet és társadalmi-gazdasági fejlettség összefüggéseinek bemutatása országpéldákban; a gazdasági és a foglalkozási szerkezet kapcsolatának felismerése, a foglalkozási átrétegződés bemutatása példák alapján.</p> <p><i>Integrációs folyamatok</i></p> <p>Az együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők értékelése; az integrációk fejlődési szintjeinek összehasonlítása, az együttműködés előnyeinek feltárása.</p> <p>A legfontosabb nemzetközi integrációk jellemzése.</p> <p><i>A globalizáció</i></p> <p>A globalizáció értelmezése, feltételei, jellemzése; a transznacionális vállalatok (TNC) működésének, a termelés-szervezés sajátosságainak bemutatása vállalatpéldákon; a globalizáció és a TNC-k kapcsolatának felismerése.</p> <p>A globalizáció következményei, mindennapi életünkre gyakorolt hatásának bemutatása példákkal.</p> <p><i>Regionális földrajz</i></p> <p>Az amerikai, az európai és az ázsiai erőter gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepe a globális világban.</p> <p>A világgazdaság újonnan iparosodó térségeinek bemutatása, a fejlődés tényezőinek elemzése.</p> <p>Egyedi fejlődési utak.</p> <p>A mediterráneum, az Alpok országainak, Kelet-Közép-Európa és Délkelet-Európa, a délszláv államok, Oroszország, Japán, Kína, India, az USA, Kanada, Mexikó és Latin-Amerika regionális földrajza.</p>	<p>történelmi alapjai, Európa a 20. század második felében, gazdaságtörténet.</p> <p><i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>GDP, GNI, gazdasági szektorok, telepítő tényező, piac, piacgazdaság, munkamegosztás, transznacionális vállalat, beruházás, innováció, működőtőke, centrum, félperiféria, periféria, újonnan iparosodott országok, BRICS országok, ipari park, robotizáció</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Európa</p> <p><i>Országok:</i> Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság (Nagy-Britannia), Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna</p>

	<p><i>Városok:</i> Bécs, Berlin, Bern, Birmingham, Brüsszel, Bukarest, Dublin, Frankfurt, Genf, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, Ljubljana, London, Luxembourg, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Moszkva, München, Oslo, Párizs, Prága, Riga, Róma, Rotterdam, Stockholm, Strasbourg, Stuttgart, Szentpétervár, Szófia, Tallinn, Torino, Trieszt, Varsó, Vence, Vilnius, Volgográd, Zágráb, Zürich</p> <p>Közép-angliai iparvidék, olasz ipari háromszög, Randstad, Ruhr-vidék</p> <p>Afrika</p> <p><i>Országok:</i> Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria, Algéria, Tunézia</p> <p><i>Városok:</i> Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó</p> <p>Amerika</p> <p><i>Országok:</i> Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó, Venezuela, Panama, Chile, Kolumbia</p> <p><i>Városok:</i> Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC, Atlanta, Dallas, Seattle, Santiago, Bogotá</p> <p>Ausztrália és Óceánia</p> <p><i>Országok:</i> Ausztrália, Új-Zéland</p> <p><i>Városok:</i> Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington</p> <p>Ázsia</p> <p><i>Országok:</i> Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország</p> <p><i>Városok:</i> Ankara, Bagdad, Bangkok, Kalkutta, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Manila, Mekka, Osaka, Peking, Rijád, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői. Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzői, területi sajátosságainak vonásai, értékei és problémái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyarsághoz, a hazához, a szűkebb és tágabb környezetükhöz való kötődés megerősítése hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismertetésével.</p> <p>A kedvezőtlen népesedési folyamatok társadalmi, gazdasági következményeinek beláttatása.</p> <p>A kreatív, vállalkozó szemléletű gondolkodás megalapozása az egyén, a helyi és a regionális közösségek gazdaságfejlesztésében betöltött szerepének, lehetőségeinek felismertetésével.</p>	

	<p>Az érdeklődés felkeltése a szűkebb és tágabb környezetüket érintő társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve fejlesztések, döntések megismerése iránt.</p> <p>A földrajzi ismeretek alkalmazási képességének kialakítása a hazai földrajzi térben; a hazánkkal, a Kárpát-medencével kapcsolatos társadalmi-gazdasági tartalmú információk, hírek értelmezése.</p>
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	Kapcsolódási pontok
<p><i>A magyarországi társadalmi-gazdasági fejlődés jellemzői</i></p> <p>A természeti és társadalmi erőforrások jellemzése.</p> <p>A gazdasági rendszerváltás következményeinek bemutatása.</p> <p>Napjaink jellemző társadalmi és gazdasági folyamatainak megismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A magyarországi régiók földrajzi jellemzői</i></p> <p>Az egyes régiók jellemző erőforrásainak megismerése, földrajzi adottságainak összehasonlító értékelése; a társadalmi-gazdasági központok megismerése.</p> <p>A társadalmi-gazdasági fejlődés és fejlettség területi különbségeinek bemutatása, az összefüggések feltárása, a lehetséges fejlődési utak, húzóágazatok prognosztizálása.</p> <p>A védelem alatt álló természeti, kulturális értékek, nemzeti parkok, világörökségi helyszínek értékeinek rendszerezése, idegenforgalmi szerepük feltárása.</p> <p>Az idegenforgalom társadalmi adottságainak (infrastruktúra, szolgáltatások) értékelése, a legfontosabb idegenforgalmi célpontok bemutatása.</p> <p><i>Az országhatáron átívelő kapcsolatok</i></p> <p>A regionális szerveződések földrajzi alapjainak feltárása; eurorégiók a Kárpát-medencében, működésük értelmezése.</p> <p>Hazánk Európai Unióban betöltött szerepének megismerése, nemzetközi gazdasági kapcsolataink bemutatása.</p> <p>Az egyes tájegységek földrajza.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyarország történelme.</p> <p><i>Művészetek:</i> az épített környezet értékei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> védett növények és állatok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hazai tájakról készült leírások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> kulturális érték, a hazánkban élő nemzetiségek kulturális értékeinek tisztelete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természeti és társadalmi erőforrás, gazdasági rendszerváltozás, eladósodás, működőtőke-befektetés, területi fejlettségkülönbség, tranzitforgalom, gazdasági szerkezetváltás, húzóágazat, idegenforgalom, személygépkocsi-gyártás, vegyipar, ipari park, hungarikum, nyitott gazdaság, eurorégió.
Topográfiai ismeretek	Magyarország megyéi, megyeszékhelyei és megyei jogú városai. Településpléadák az alábbi szempontokból: határátkelőhely, vallási- és kulturális központ, a kitermelés és az energiagazdaság központjai, élelmiszer-, gép- és vegyipari központ, válságterület települése, idegenforgalmi központ, védett természeti és kulturális érték helyszíne, világörökség helyszíne.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban	Órakeret 4 óra
--	---	---------------------------

Előzetes tudás	Alapvető gazdasági fogalmak
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pénzügyvilág alapvető folyamatainak megértetése, intézményrendszerének megismertetése, az ismeretek mindennapi pénzügyi helyzetekben való alkalmazási képességének kialakítása. A hitelfelvétel esetleges veszélyeinek beláttatása. Érdeklődés felkeltése a napi pénzügyi-gazdasági folyamatok megismerése iránt. A témához kapcsolódó, médiában megjelenő hírek kritikus értelmezése. Pénzügyi döntéseik mérlegelési képességének, a vállalkozó szellemű, kreatív állampolgárrá válás igényének kialakítása.
ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK	
Kapcsolódási pontok	
<i>A monetáris világ</i> A működőtőke és a pénztőke áramlásának jellemzői; a mindennapok pénzügyi folyamatai, a pénzügyi szolgáltatások megismerése (folyószámla, hitel, befektetés, értékpapírok, valuta), a tőzsde működésének jellemzői. Az infláció kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, az infláció következményeinek mérlegelése. A hitelfelvétel és az eladósodás összefüggéseinek felismerése az egyén, a nemzetgazdaság és a világgazdaság szintjén; az eladósodás és az adósságválság kialakulásának folyamata, az összefüggések feltárása. A nemzetközi pénzügyi szervezetek szerepének és feladatainak megismerése. A gazdasági, pénzügyi folyamatokhoz kapcsolódó hírek, adatok gyűjtése, értelmezése, vélemények ütköztetése; egyszerű valutaátváltási feladatok megoldása. A családi gazdálkodás, a jövedelem, hitelfelvétel	<i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése, kamatszámítás. <i>Etika:</i> a pénz szerepe a mindennapi életben. <i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pénztőke, működőtőke, adósságválság, árupénz, bankjegy, pénzérme, készpénz, bankszámlapénz, pénzügyi szolgáltatás, kamat, valuta, deviza, konvertibilis valuta, valutaárfolyam, infláció értékpapír, állampapír, kötvény, részvény, tőzsde.
Topográfiai ismeretek	

Várt eredmények a 12. évfolyam végén

- Tudja használni a térképet mint földrajzi tartalmú információforrást.
- Képes alapvető összefüggések és törvényszerűségek megfogalmazására a Földünkre jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban.
- Tudja elhelyezni az egyes integrációkat, országcsoportokat és példa országokat a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban, tud példákat mondani az egyes térségek, illetve országok világgazdaságban betöltött szerepére.
- Képes értékelni az egyes térségek eltérő társadalmi-gazdasági adottságait és az adottságok jelentőségének időbeli változásait.
- Képes ismereteik alkalmazására a mindennapi életben előforduló pénzügyi-közgazdasági folyamatok értelmezésében.
- Ismeri a globalizálódó világgazdaság jellemző vonásait, ellentmondásait.
- El tudja helyezni hazánkat a világgazdaság folyamataiban, az Európai Unióban.

- Tudja példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokáli problémák globális következmények elvének érvényesülését. Ismeri az egyén szerepét és lehetőségeit, illetve a nemzetközi összefogás fontosságát a környezeti problémák mérséklésében.

3. A számonkérés és értékelés elve

A tanulóknak egy féléven belül 3 osztályzattal kell rendelkezniük

Az ellenőrzés és értékelés elsődleges célja, hogy a tanulók a tanár irányítása mellett egy reális önértékelési folyamatot sajátítsanak el.

A számonkérés megvalósulhat formailag írásban és szóban., amely tartalma szerint ismeretekre és készségekre vonatkozik.

Az érdemjegy megállapítása a tanár kompetenciája, amely százalékban arányosan történik.

7. Félévi és év végi osztályzat a napló számítottá súlyozott átlag alapján:

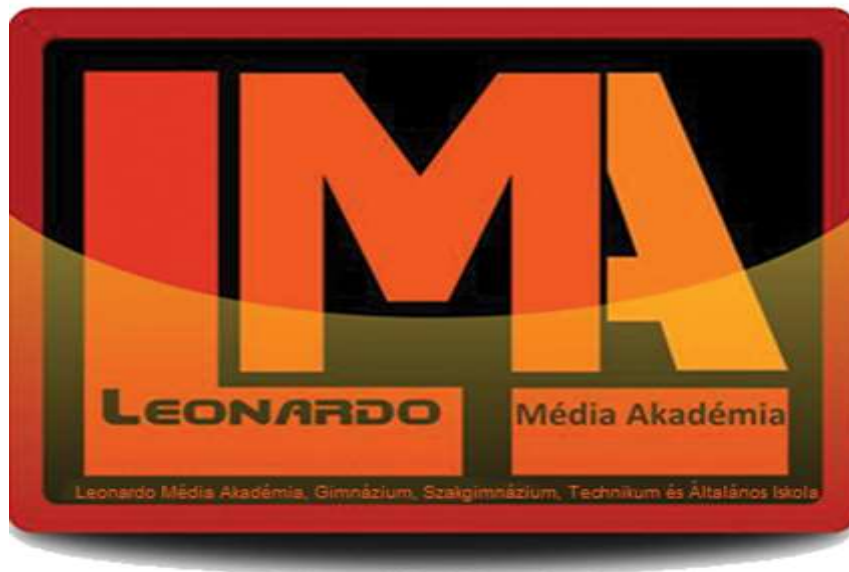
- **4,51 – jeles**
- **3,51 – jó**
- **2,51 – közepes**
- **1,71 – elégséges**

8. Tankönyvek

-
- F. Kusztor Adél, Nagy Balázs – Földrajz 9-10 I. kötet.
-
- F. Kusztor Adél, Kapusi János, Sándor József – Földrajz 9-10 II. kötet
-
- Dr. Balassa Bettina, Dr. Csüllög Gábor, Dr. Czigány Szabolcs, Dr. Farsang Andrea, Dr. M. Császár Zsuzsanna, Dr. Pirkhoffer Ervin, Dr. Teperics Károly, Vati Tamás, Arday István - Földrajzi Atlasz középiskolásoknak
-
-

9. Szaktantermi segédletek

Kőzet- és ásványgyűjtemény, földgömb, falitérkép, digitális tábla.

HELYI TANTERV

FRANCIA

9.-12. évfolyam

Nyelvi tagozatos osztály

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Francia nyelv helyi tanterv

2020.09.01-től felmenő rendszerben

	Heti / éves óraszámok évfolyamonként és célként kitűzött nyelvi szintek			
	9.	10.	11.	12.
2. idegen nyelv nyelvi tanulmányi terület	4 / 144	4 / 144	4 / 144	5 / 160

I. Alapelvek, célok és feladatok

Alapelvek

A francia nyelv oktatása során az iskolai nevelés-oktatás NAT-ban meghatározott közös értékeit közvetítjük és kulcskompetenciáit fejlesztjük.

A tanterv az értékek közül elsősorban az európai, humanista értékrendre és azokra a tartalmakra összpontosít, amelyek Európához tartozásunkat erősítik. Azáltal, hogy Magyarország tagja lett az Európai Uniónak, minden egyes állampolgára egy tágabb társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális közösségnek is a polgárává vált. Az állampolgári nevelés így egyszerre jelenti a nemzet és az Unió polgárainak a nevelését. Ezzel párhuzamosan különösen nagy hangsúly helyeződik a nyelvoktatásra, annak hatékonyságára, a megszerzett ismeretek használhatóságára.

Célok és feladatok

A korszerű idegen nyelv-oktatás elsődleges célja a tanuló nyelvi cselekvőképességének kiterjesztése. Nyelvtudása segítse, hogy személyes és szakmai életében egyéni céljait elérhesse, saját gondolatait kifejezhesse, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezzen, valamint kommunikáljon. Az idegen nyelv tanításánál törekedni kell arra, hogy a tanuló megismerje és használja a kommunikációs kompetencia tágabb összefüggéseit: a nyelvi elemek, a jel- és szabályrendszerek, valamint a nyelvhasználati stílusok és regiszterek társadalmilag elfogadott változatait.

Alapvető kompetenciák

A tantárgy oktatása során a kulcskompetenciák közül elsősorban az **idegen nyelvi kommunikáció kompetenciáját** fejlesztjük különböző szinteken. Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése.

Az idegen nyelvi kommunikáció feltételezi a szókincsnek és a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak az ismeretét. Fontos a társadalmi hagyományoknak, valamint a nyelvek kulturális vonatkozásainak és változatosságának az ismerete is.

Az idegen nyelvi kommunikációhoz szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást,

-értést és -alkotást az egyéni igényeknek megfelelően. Továbbá az egyénnek képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára és az egész életen át tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására is.

A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

A kulcskompetenciákra épülő kiemelt fejlesztési feladatok közül a nyelvtanítás hatékonyan tud hozzájárulni az európai azonosságtudat, az egyetemes kultúra ismeretének fejlesztéséhez. Ennek a fejlesztési területnek a célja, hogy a tanulók diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel, magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is. Ez utóbbit szolgálhatja az Európán kívüli frankofón országok kultúrájának megismerése.

A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Kapcsolódás egyéb kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen

át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő idegen nyelv gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

Az idegen nyelv-oktatás a középiskolában is tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő helyzeteket teremt, amelyekben a nyelvet eszközként, hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza, és birtokában van a megfelelő szókincsnek.

Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben felkészítsük. Mindezek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás fontos szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében. A nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése tehát a felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, valamint általában a nyelvórákon kívüli nyelvtanulási lehetőségek, (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.), amelyek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást. Ennek kialakítása és megalapozása a nyelvórák egyik fontos feladata. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. A nyelvoktatási munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.

A nyelvtanítás folyamatában szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák már képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértsen és létrehozson szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen idegen nyelven. Az idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúrának, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, és ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága erősödik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. E tapasztalatok által a nyelvtanuló a nevelési-oktatási szakasz végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. A változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései, a különféle értékelési formák a középiskolában is segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórai feladatokban. Önbizalma erősödik, nyitott és motivált marad nyelvtudása hosszú távú fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, és egyre inkább szívesen és tudatosan használja nyelvtudását. Képes saját hibáit észrevenni, javítani, valamint saját és társai haladását értékelni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű szöveg, mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulóknak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó lehet. E nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia tudatos fejlesztése egyre elvontabb és összetettebb szövegek révén. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, és az azokból kinyert információkat fel tudja használni saját kommunikációs céljainak megvalósítására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazottan kell, hogy megjelenjenek. A nyelvtanulót arra is képessé kell tenni, hogy a szövegértés és a szövegalkotás során a nyelvi eszközök szövegben betöltött funkcióját tudatosan kezelje, és szövegkohéziós, valamint figyelemvezető eszközöket használjon.

A nyelvi tartalmak és eszközök átadása továbbra is kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.

A helyi tanterv cél-, feladat- és követelményrendszere összhangban van a Közös Európai Referenciakeret nyelvi szintjeivel.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

Az egyes évfolyamokon meghatározott óraszámokban tárgyalt témák valamint a hozzájuk kapcsolódó nyelvtani ismeretek és kommunikációs stratégiák elsajátítása hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az elvárt szinten a négy alapképesség területén, írásban és szóban megértse és létrehozza idegen nyelvű produktumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A helyi tanterv évfolyamonként és alapképességként meghatározza a fejlesztési feladatokat és tartalmakat, amelyeket az adott nevelési-oktatási szakasz végére a tanulóknak el kell sajátítani.

TEVÉKENYSÉGEK

A korszerű kommunikáció és tevékenységközpontú nyelvoktatásban a tanulóknak számos lehetőséget kell biztosítani, hogy a megszerzett tudásukat használhassák, már a kezdetektől segíteni kell abban, hogy önállóan is ismereteket szerezhessenek és azt megoszthassák másokkal. Így minden téma tárgyalásánál biztosítani kell ennek lehetőségét, ösztönözni kell a tanulókat az minél nagyobb fokú önállóságra, kreativitásra, kooperációra ezen a területen. A modern nyelvoktatásban a frontális ismeretátadás, pár- és csoportmunka mellett helyet kell, hogy kapjanak a következő tevékenységformák: prezentáció, szerepjáték, szimuláció, kvíz- és keresztretjtvény készítés létrehozása, stb.

Francia mint második idegen nyelv a nyelvi tanulmányi területű osztályokban

	Heti / éves óraszámok évfolyamonként és célként kitűzött nyelvi szintek			
	9.	10.	11.	12.
2. idegen nyelv nyelvi tanulmányi terület	4 / 144	4 / 144	4 / 144	5 / 160

CÉLOK ÉS FELADATOK

Az emelt tantervű humán osztályokban a második idegen nyelv tanulásának célja, hogy a tanulók eljussanak az európai hatfokú skála (KER) harmadik szintjére, azaz a B1+ szintre. A

12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók felkészülhessenek igényeik szerint a középszintű vagy emelt szintű érettségi vizsgára. Megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatok megoldásában is.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, pl. a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és ok-okozati viszonyokat, következményeket feltáró feladatokkal.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

A tanuló ismert témakörben szóban és írásban tud információt cserélni, hallott és olvasott szöveget megérteni és létrehozni. Nyelvtudását önállóan szinten tartja, illetve szakmai érdeklődésének megfelelően továbbfejleszti. Nyelvtudása segítségével képes képet alkotni más országok népeiről és kultúrájáról, a célnyelvi ország földrajzi sajátosságairól, híres városairól, látványosságairól, alapvető politikai viszonyairól, irodalmáról, művészetéről, hagyományiról, ünnepi szokásairól.

Témakörök a 9–11. évfolyamokra (emelt óraszám)	
Témák	Kapcsolódási pontok

<p><i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</i></p>
<p>Egyén és család nálunk és a célországokban.</p> <p><i>Ember és társadalom</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyasztással élők. Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Etika: generációk kapcsolata, családi élet.</i></p> <p><i>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyasztással élők, szegények és gazdagok.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</i></p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás.</i></p> <p><i>Földrajz; biológiaegészségtan: biotermékek.</i></p>
<p><i>Környezetünk</i> Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan - Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: fenntarthatóság, környezet-tudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek. lakóhely és környék hagyományai.</i></p> <p><i>Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</i></p> <p><i>Földrajz: településtípusok; globális</i></p>

	<p>problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyasztékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.</p>

<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költésze.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p>
	<p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezet-tudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>

<p><i>Tudomány és technika</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszoval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos</p>
<p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p>vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Matematika:</i> alpműveletek, grafikonok értelmezése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtagadás, hitel rezsi, zsebpénz.</p>

Második idegen nyelv (emelt óraszám) - 9. évfolyam

Éves óraszám: 144

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Ismerkedés a francia nyelvvel	16
Bemutakozás	16
Külső, belső jellemzés	16

Család	22
Lakóhely	22
Közlekedés	22
Önálló ismeretszerzés és tudásmegosztás	22
Ismétlés	8
Összes óraszám:	144

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 9. évfolyam	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nagyon lassú és tiszta kiejtésű beszéd követése, a hozzá intézett, gondosan és lassan megfogalmazott instrukciók megértése, rövid, egyszerű útbaigazítások követése
Hallott szöveg értése (A1) - A fejlesztés tartalma	
<p>A rövid és egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekre, a közös munka megszervezésére vonatkozó tanári utasítások megértése.</p> <p>Egyszerű, konkrét mindennapi szükségletekre vonatkozó kifejezések megértése világos beszédben, az ismert témakörökhöz kapcsolódó, egyszerű szövegekben.</p> <p>Egyszerű instrukciók, útbaigazítások követése, egyszerű, személyes kérdések megértése világos beszéd esetén.</p> <p>A számok, árák, alapvető mennyiségek, az idő kifejezésének megértése.</p> <p>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</p> <p>Közlemények, párbeszéd, instrukciók, figyelmeztetések, útbaigazítások, kisfilmek, rajz- és animációs filmek, rövid részletek a médiából, egyszerű dalok, versek, találós kérdések, viccek.</p>	
Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 9. évfolyam	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Részvétel egyszerű interakcióban, ahol a kommunikáció még a lassabb ismétlésen, körülíráson, módosításon múlik. A közvetlen szükségletek vagy nagyon ismerős témák területén kérdésfeltevés és egyszerű kérdésekre válaszadás, egyszerű állítások kezdeményezése, azokra reagálás
Szóbeli interakció - A fejlesztés tartalma	

Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél.

A gondosan megfogalmazott, lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése, rövid, egyszerű útbaigazítások adása és követése.

Részvétel egyszerű beszélgetésben szükség szerinti lassú ismétléssel, körülírással vagy módosítással.

Egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekhez kapcsolódó kommunikáció.

Beszédszándék kifejezése verbális és nonverbális eszközökkel (például bemutatkozás, bemutatás, valamint az üdvözlés és elköszönés alapvető formáinak használata, kérés, kínálás, érdeklődés mások hogyléte felől, reagálás hírekre).

Egyszerű kérdések és állítások megfogalmazása, válaszadás, reagálás.

Betanult beszédfordulatok alkalmazása, elemi információk kérésére és nyújtására például a tanuló-ról, beszélgetőpartneréről, lakóhelyről, a családtagok foglalkozásáról.

A számok, árak, alapvető mennyiségek, idő kezelése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid társalgás, rövid tranzakciós és informális párbeszéd, szerepjátékok, betanult jelenetek, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Második idegen nyelv (emelt óraszám) 9. évfolyam	
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Létrehozni emberekkel és helyekkel kapcsolatos egyszerű, többnyire különálló fordulatokat. A legáltalánosabb témákról röviden beszélni.
Összefüggő beszéd - A fejlesztés tartalma	
Leírást tud adni saját magáról, foglalkozásáról, lakóhelyéről, kedvteléseiről. Személyek, tárgyak, helyek, a hozzájuk való viszonyának egyszerű leírása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	
Rövid történetek, témakifejtés, dalok, versek, mondókák, rapszövegek, rövid prezentációk és projektek csoportos bemutatása.	

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 9. évfolyam	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. Különböző szövegfajták olvasásában való jártasság a tanuló anyanyelvén és az első idegen nyelven.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérteni nagyon rövid, egyszerű szövegeket, ismerős nevek, szavak és alapvető fordulatok felismerésével és szükség szerinti újra olvasással.
Olvasott szöveg értése - A fejlesztés tartalma	
Egyszerű, mindennapi szövegekben (például feliratokon) az ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok, a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak felismerése. Egyszerű, írott, képekkel támogatott instrukciók követése. Egyszerű üzenetek, például képeslapok szövegének megértése. Nyomtatványok, űrlapok személyes adatokra vonatkozó kérdéseinek megértése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Hirdetések, reklámok, plakátok, névjegykártyák, feliratok, versek, dalszövegek, újságfőcímek, könyv- és filmcímek, szöveges karikatúrák, képregények, viccek, nagyon egyszerű katalógusok, nyomtatványok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok.	

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 9. évfolyam	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. Bizonyos írásbeli műfajok és jellegzetességeik ismerete. Az írást illetően esetleg már kialakult attitűdök.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes adatok kérése és adása írott formában a legáltalánosabb témákban

Íráskészség - A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása. Lista írása. Egyszerű fordulatok és mondatok írása a legegyszerűbb nyelvi szerkezetek használatával (például hol lakik, mit csinál a tanuló vagy mások). Adatok kérése és megadása írásban (például számok, dátumok, időpont, név, nemzetiség, cím, életkor); formanyomtatványok kitöltése. Rövid, egyszerű üdvözlő szöveg, üzenet írása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, űrlapok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képaláírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internetes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, versek; rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, jelenetek.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a második idegen nyelv (emelt órászám) 9. évfolyam végén</p>	<p>A1 szintű nyelvtudás. A tanuló egyszerű módon tud kommunikálni, fel tud tenni és meg tud válaszolni saját személyével kapcsolatos egyszerű kérdéseket (lakóhelyéről, ismerőseiről, tulajdonában levő tárgyról). Közvetlen szükségletekkel vagy nagyon ismerős témákkal kapcsolatban egyszerű megállapításokat tud tenni, vagy ilyenekre reagálni tud szóban és írásban.</p>
---	--

Második idegen nyelv (emelt órászám) - 10. évfolyam

Éves órászám: 144

<p>Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt órászám) 10. évfolyam</p>	<p>Hallott szöveg értése</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A1+, azaz a tanuló már megért ismerős szavakat és alapvető fordulatokat, amelyek a személyére, családjára vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az ismert szavak, a leggyakoribb fordulatok megértése, ha közvetlen, személyes dolgokról van szó; a rövid, világos, egyszerű megnyilatkozások, szóbeli közlések lényegének megértése;</p>
	<p>néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.</p>
<p>Hallott szöveg értése - A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi órávezetés folyamatos követése (például osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. A legfontosabb témákkal kapcsolatos fordulatok és kifejezések megértése (például alapvető személyes és családi adatok, vásárlás, közvetlen környezet, foglalkozás). A lényeges információ megértése és kiszűrése kiszámítható, hétköznapi témákról szóló rövid hangfelvételekből, ha a megszólalók lassan és világosan beszélnek. Az egyszerű, begyakorolt beszélgetésekbe való bekapcsolódáshoz szükséges alapvető információk megértése. Lassú és világos, köznapi beszélgetés témájának megértése. Ismerős témákról folyó, világos, köznyelvi beszéd megértése, szükség esetén visszakérdezés segítségével. Egyszerű útbaigazítás megértése például gyalogos közlekedés vagy tömegközlekedés használata esetén. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Üzenetek, útbaigazítás, rövid részletek a médiából (például időjárás-jelentés, interjúk, riportok), dalok, kisfilmek, rajz- és animációs filmek, történetek, versek, párbeszéd.</p>	

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 10. évfolyam	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1+ nyelvi szint, azaz a tanuló egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszéd-fordulatokkal kommunikál. Személyes adatokra vonatkozó kérdések és válaszokat tud alkotni.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikáció egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban számára ismert témákról egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszéd-fordulatokkal; részvétel rövid beszélgetésekben; kérdésfeltevés és válaszadás kiszámítható, mindennapi helyzetekben; gondolatok és információk cserélje ismerős témákról; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása, hogy megértesse magát, illetve megértse beszédpartnerét; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
Szóbeli interakció - A fejlesztés tartalma	
<p>Kapcsolatok létesítése: üdvözlés, elköszönés, bemutatkozás, mások bemutatása.</p> <p>Beszélgetés kezdeményezése, fenntartása és befejezése egyszerű módon.</p> <p>A mindennapi élet gyakran előforduló feladatainak megoldása (például utazás, útbaigazítás, szállás, étkezés, vásárlás, bank).</p> <p>Mindennapos gyakorlati kérdések megvitatása (például barátok meghívása, programok szervezése, megvitatása), egyszerű, mindennapi információk megszerzése és továbbadása.</p> <p>Érzések egyszerű kifejezése, köszönetnyilvánítás, egyszerű tanácsok kérése és adása.</p> <p>Vélemény egyszerű kifejezése (tetszés és nemtetszés, érdeklődés mások véleménye iránt, egyetértés és egyet nem értés)</p> <p>Az alapvető kommunikációs szükségletekhez, egyszerű, begyakorolt tranzakciók lebonyolításához elegendő szókincs és néhány egyszerű szerkezet helyes használata. A leggyakrabban előforduló kötőszavak alkalmazása szócsoporthoz és egyszerű mondatok összekapcsolására.</p> <p>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</p> <p>Szerepjátékok, társasjátékok, dramatizált jelenetek, rövid társalgás, véleménycseré, információcseré, tranzakciós és informális párbeszéd.</p>	

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 10. évfolyam	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1+, azaz a tanuló bemutatja magát és környezetét egyszerű fordulatokkal és mondatokkal.

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Rövid, összefüggő beszéd egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatokkal magáról és közvetlen környezetéről; megértetés a szintnek megfelelő témakörökben; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.</p>
--	---

Összefüggő beszéd - A fejlesztés tartalma
<p>Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után. Történetmesélés, élménybeszámoló egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. A mindennapi környezet (emberek, helyek, család, iskola, állatok), továbbá tervek, szokások, napirend és személyes tapasztalatok bemutatása.</p> <p>Egyszerű állítások, összehasonlítások, magyarázatok, indoklások megfogalmazása.</p> <p>Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.</p> <p>Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (például közös plakát).</p> <p>Az összefüggő beszéd létrehozásakor a begyakorolt nyelvi eszközök használata, ismerős helyzetekben ezek egyszerű átrendezése, kibővítése.</p> <p>A helyes kiejtés gyakorlása autentikus hangzóanyag segítségével.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Rövid történetek, témakifejtés, képleírás, élménybeszámoló, véleménynyilvánítás, bejelentés, csoportos előadás vagy prezentáció, projekt bemutatása.</p>

<p>Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 10. évfolyam</p>	Olvasott szöveg értése
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A1+, azaz a tanuló megérti egyszerű leírások, üzenetek, útleírások fő gondolatait, alapvető információkat keres nagyon egyszerű szövegekben. Tudja, hogy a szövegek címe, megformálása, a hozzá tartozó képek segítenek a szöveg megértésében.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az adott helyzetben fontos konkrét információk megtalálása egyszerű, ismerős témákról írt szövegekben;</p> <p>egyszerű instrukciók megértése, a fontos információk kiszűrése egyszerű magánlevelekből, e-mailekből és rövid eseményeket tartalmazó szövegekből.</p>
<p>Olvasott szöveg értése - A fejlesztés tartalma</p>	

Konkrét információk megértése rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, mindennapi szövegekben (például hirdetések, prospektusok, étlap, menetrend).

Lényeges információk megtalálása egyszerű, ismerős témákkal kapcsolatos magánlevelekben, e-mailekben, brosrákban és rövid, eseményeket tartalmazó újságcikkekben.

A közhasználatú táblák és feliratok megértése utcán, nyilvános helyeken és iskolában.

A mindennapi életben előforduló egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése.

Közismert témákhoz kapcsolódó konkrét információk keresése honlapokon.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hirdetések, plakátok, nyomtatványok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, étlapok, menetrendek, egyszerű biztonsági előírások, eseményeket leíró újságcikkek, hagyományos és elektronikus magánlevelek, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, történetek, versek, dalszövegek.

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 10. évfolyam	Íráskészség
Előzetes tudás	A1+, azaz a tanuló minta alapján néhány közismert műfajban nagyon egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír őt érdeklő, ismert témákról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatokat írása a közvetlen környezetével kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközöként történő használata egyszerű interakciókban; ismerős témákhoz kapcsolódó gondolatok egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban, írásban történő kifejezése; minta alapján néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegek írása őt érdeklő, ismert témákról.
Íráskészség - A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű, rövid szövegből vázlat készítése. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (például leírás, élménybeszámoló, párbeszéd). Egyszerű írásos minták követése; aktuális, konkrét és egyszerű tartalmakkal való megtöltésük. Formanyomtatvány kitöltése a tanuló és mások alapvető személyes adataival. Az írás egyszerű tagolása: rövid bevezetés és lezárás. Közvetlen szükségletekhez kapcsolódó témákról rövid, egyszerű feljegyzés, üzenet készítése állandósult kifejezések használatával. Személyes információt, tény, véleményt kifejező rövid üzenet, komment írása (például internetes fórumon, blogban). Egyszerű levél, e-mail írása (például köszönetnyilvánítás, elnézésekérés, információközlés, vagy programmegyeztetés) a legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyek követésével (például megszólítás, elköszönés). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások	

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képalírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internetes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, leírások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, jelenetek.

<p>A fejlesztés várt eredményei a második idegen nyelv (emelt óraszám) 10. évfolyam végén</p>	<p>A2 szintű nyelvtudás. A tanuló képes egyszerű hangzó szövegekből kiszűrni a lényegét és néhány konkrét információt. Részt tud venni nagyon rövid beszélgetésekben, képes feltenni és megválaszolni kérdéseket kiszámítható, mindennapi helyzetekben, képes gondolatokat és információt cserélni ismerős témákról. Képes ismerős témakörökben rövid összefüggő szóbeli megnyilatkozásra egyszerű, begyakorolt mondatstruktúrák, betanult fordulatok, alapvető szókinccs segítségével. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, megtalálja a szükséges információkat egyszerű szövegekben, különböző szövegtípusokban. Összefüggő mondatokat, rövid tényközlő szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról minta alapján.</p>
--	---

Második idegen nyelv (emelt óraszám) - 11. évfolyam

Éves óraszám: 144

<p>Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 11. évfolyam</p>	<p>Hallott szöveg értése</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló már megérti a leggyakrabban előforduló szókinccset és bizonyos nyelvi fordulatokat, ha közvetlen, személyes témákról van szó. Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek és közlések lényegét.</p>
<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<p>Ismerős témákról szóló köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is. Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése több beszélő esetén is. Fontos információk megértése azokban a rádió- és tévéműsorokban, filmjelenségekben, amelyek aktuális eseményekről, illetve az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.</p>
<p>Hallott szöveg értése - A fejlesztés tartalma</p>	

A köznyelvi beszéd főbb fordulatainak megértése rendszeresen előforduló, ismerős témák esetén.
 A hallott szöveg gondolatmenetének nagy vonalakban való követése, egyes tényyszerű részinformációk megértése, amennyiben a beszéd világos, és ismerős kiejtéssel folyik. Mindennapi társalgásban a világos beszéd követése szükség esetén visszakerdezések segítségével.
 Ismerős témájú, lényegre törő előadás vagy beszéd követése.

Egyszerű műszaki információ megértése, részletes útbaigazítások követése.
 Telefonbeszélgetésekben a főbb információk megértése.
 Ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerűbb hangfelvételek lényegének megértése.
 Egyszerű nyelvezetű film követése, amelyben a cselekményt nagyrészt a vizuális eszközök és az események közvetítik.
 A köznyelvi szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése. A szövegértési stratégiák alkalmazása, például ismerős beszédtema esetén az időnként előforduló ismeretlen szavak jelentésének kitalálása a szövegösszefüggésből és a mondat jelentésének kikövetkeztetése.
 Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Hosszabb használati utasítások, információk, instrukciók, előadások, beszédek, viták, interjúk, dalok, visszaemlékezések, rögzített telefonos szövegek, reklámok, viccek, tévé- és rádióműsorok, filmelőzetesek, filmek.

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt órászám) 11. évfolyam	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	<p>A2, azaz a tanuló egyszerű és begyakorolt feladatok során kommunikál az iskolával, otthonnal és szabadidővel kapcsolatos témákról. Rövid beszélgetésekben vesz részt. Kérdez és válaszol kiszámítható, mindennapi helyzetekben. egyszerű gondolatokat és információkat cserél ismerős témákról.</p>
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<p>Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is Gondolatokat cseréje, véleménynyilvánítás és érvelés az érdeklődési körbe tartozó és általános témákról is. A leggyakoribb kommunikációs foratókönyvek ismerete és biztonsággal történő alkalmazása. Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p>
Szóbeli interakció - A fejlesztés tartalma	

Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén, felkészülés nélkül.
 Érzelmek kifejezése és reagálás mások érzelmeire, mint például reménykedés, csalódottság, aggodalom, öröm.
 Problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, választási lehetőségek összehasonlítása.
 A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire.
 Gondolatok, vélemény kifejezése kulturális témákkal kapcsolatban, például zene, film, könyvek.
 Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.
 Nézetek világos kifejtése, érvek egyszerű cáfolata.
 Választási lehetőségek összehasonlítása, előnyök és hátrányok mérlegelése.
 Utazások során felmerülő feladatok, például közlekedés, szállás intézése vagy ügyintézés a hatóságokkal külföldi látogatás során.
 Váratlan nehézségek kezelése (pl. elveszett poggyász, lekéssett vonat).
 Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése akár váratlan nehézségek esetén is, panasz, reklamáció.
 Részletes utasítások adása, követése és kérése (pl. hogyan kell valamit csinálni).
 Interjúban, konzultáción való részvétel kezdeményezése és információ megadás (pl. tünetek megadása orvosnál).
 Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel.
 Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, szó átvétele, átadása, mások bevonása, beszélgetés lezárása.
 Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata.
 A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása és reagálás azokra közismert nyelvi megfelelőik semleges stílusban való használatával. Az udvariassági szokások ismerete és alkalmazása.
 A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megtárgyalásához elegendő szókinccs és annak általában helyes alkalmazása.
 Ismerős kontextusokban elfogadhatóan helyes nyelvhasználat.
 A szövegszervezés alapvető eszközeinek megbízható használata.
 Általában tisztán érthető kiejtés és intonáció.
 A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák.
 A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciók, utasítások, interjúk, viták.

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 11. évfolyam	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerűen beszél önmagáról, a családjáról, más emberekről, lakóhelyéről, tanulmányairól, iskolájáról.
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	Folyamatos önkifejezés a szintnek megfelelő szókinccs és szerkezetek segítségével ismerős témakörökben. Érthető és folyamatos beszéd, a mondanivaló tudatos nyelvtani és szókinccsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása. Egy gondolat vagy probléma lényegének tartalmilag pontos kifejtése.

Összefüggő beszéd - A fejlesztési tartalma

Folyamatos megnyilatkozás az érdeklődési körnek megfelelő témákról a gondolatok lineáris összekapcsolásával.

Elbeszélések vagy leírások lényegének összefoglalása folyamatos beszédben, a gondolatok lineáris összekapcsolásával.

Részletes élménybeszámoló az érzések és reakciók bemutatásával.

Valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatása.

Könyv vagy film cselekményének összefoglalása és az ehhez kapcsolódó reakciók megfogalmazása.

Álmok, remények és ambíciók, történetek elmondása.

Vélemények, tervek és cselekedetek rövid magyarázata.

Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témákról.

Előre megírt, lényegre törő, követhető előadás ismerős témáról.

Az összefüggő beszéd tervezése során új kombinációk, kifejezések begyakorlása, alkalmazása.

Az összefüggő beszédben kompenzáció alkalmazása, például körülírás elfelejtett szó esetén.

Ismerős kontextusokban a nyelvi norma követésére törekvő nyelvhasználat.

A nyelvi eszközök rugalmas használata a mondanivaló kifejezésére, ezek adaptálása kevésbé begyakorolt helyzetekben.

A közlés magabiztos bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközökkel.

Önellenőrzés és önkorrekción, például a félreértéshez vezető hibák felismerése és javítása.

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírások, képleírások, témakifejtés (például vizuális segédanyag alapján), elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 11. évfolyam	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló képes többféle szövegfajtát olvasni, tudja, hogy a szövegfajták sajátosságainak ismerete segít a szöveg megértésében. Megtalálja az adott helyzetben fontos konkrét információkat egyszerű, ismerős témákról szóló mindennapi szövegekben.
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek megértése. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése.
Olvasott szöveg értése - A fejlesztés tartalma	
<p>A fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, hétköznapi nyelven íródott szövegekben, például levelekben, brosúrákban és rövid, hivatalos dokumentumokban.</p> <p>A feladat megoldásához szükséges információk megtalálása hosszabb szövegekben is.</p> <p>A fontos gondolatok felismerése ismerős témákról szóló, lényegre törő újságcikkekben.</p> <p>A gondolatmenet és a következtetések felismerése világosan írt érvelésekben.</p>	

<p>A köznyelven írt szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése. A mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek megértése annyira, hogy sikeres írásbeli kommunikációt tudjon folytatni.</p> <p>Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése.</p> <p>Ismert témájú hivatalos levélben az elintézéshez szükséges információk megértése.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p> <p>A feladat elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtése a szöveg különböző részeiből, illetve több szövegből.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p> <p>Az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján.</p> <p>Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.</p>
<p>Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, viccek egyszerű irodalmi szövegek.</p>

Fejlesztési egység Második idegen nyelv (emelt óraszám) 11. évfolyam	Íráskészség
Előzetes tudás	<p>A2, azaz a tanuló összefüggő mondatokat ír olyan témákról, amelyek közvetlen szükségletekre, élményekre, eseményekre és konkrét információkra vonatkoznak.</p> <p>Ismerős témákról gondolatait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatsorokban fejezi ki írásban.</p> <p>Néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír minta alapján az őt érdeklő, ismert témákról.</p>
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	<p>Részletesebb, összefüggő és tagolt szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi és elvontabb témákról.</p> <p>Eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről írásbeli beszámolás, valamint a vélemény alátámasztása.</p> <p>Hatékony írásbeli interakció folytatása.</p> <p>Jegyzetkészítés olvasott vagy hallott, érdeklődési körhöz tartozó szövegről, illetve saját ötletekről.</p> <p>Több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és stílusjegyeinek alkalmazásával.</p>

Íráskészség - A fejlesztés tartalma	
<p>Egyszerű, összefüggő, lényegre törő szöveg írása számos, érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témában, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Hírek, gondolatok, vélemények és érzések közlése olyan elvontabb és kulturális témákkal kapcsolatban is, mint például a zene vagy a művészet.</p> <p>Információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak.</p> <p>Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban). Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése, online ügyintézés.</p> <p>Életrajz, lényegre koncentráló leírás, elbeszélés készítése.</p> <p>Riport, cikk, esszé írása.</p> <p>Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése.</p> <p>Saját ötletekről jegyzet készítése.</p> <p>Interaktív írás esetén megerősítés, vélemény kérése, az információ ellenőrzése, problémákra való rákérdezés, ill. problémák elmagyarázása.</p> <p>Az írás egyszerű tagolása: bevezetés, kifejtés, lezárás; bekezdések szerkesztése.</p> <p>Néhány egyszerű szövegkohéziós és figyelemvezető eszköz használata.</p> <p>Az alapvető írásbeli műfajok fő szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula; a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság).</p> <p>Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rap, rigmus, dalszöveg, rövid jelent, paródia írása, illetve átírása).</p> <p>Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltésük.</p> <p>Kész szövegekből számára hasznos fordulatok kiemelése és saját írásában való alkalmazása.</p> <p>Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmainak a fogalmazásban való megjelenítése.</p> <p>Írásának tudatos ellenőrzése, javítása; félreértést okozó hibáinak korrigálása.</p> <p>A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyílazás, kiemelés, központosítás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</p> <p>Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képaláírások. Üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internetes profilok. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek; személyes információt, tényt, ill. tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók. Egyszerű ügyintéző levelek/e-mail-ek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás); egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések. Rövid leírások; jegyzetek; riportok, cikkek, esszék, felhívások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei Második idegen nyelv (emelt óraszám) 11. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérteni a köznyelvi beszédet a számára ismerős témákról.</p> <p>Képes önállóan boldogulni, véleményt mondani és érvelni a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.</p> <p>Ki tudja magát fejezni a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.</p> <p>Több műfajban képes részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.</p> <p>Képes megérteni a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.</p>
--	--

12. évfolyam

Éves óraszám: 160

<p>Fejlesztési egység 12. évfolyam</p>	<p>Hallott szöveg értése</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>B2+, azaz a tanuló megérti a standard beszélt nyelvet, legyen az élőbeszéd vagy közvetítés, mind ismerős, mind ismeretlen témában. Követni tudja a hosszabb beszédet és összetett érvelést ismert témában</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló legyen képes összetett gondolatmenetű és rejtett jelentéstartalommal is rendelkező hosszú szöveget is megérteni; megbeszélés és vita során kövesse könnyedén a mások között folyó összetett interakciót, és érzékelje a sugallt attitűdöket és a beszélők közötti kapcsolatot; szűrje ki a beszéd apróbb részleteit, értsen meg összetett műszaki információkat;</p> <p>értse meg az érettségi vizsga követelményeiben leírt szövegek általános vagy részinformációit.</p>

A fejlesztés tartalma

Az előadások, viták, hosszú és összetett szövegek megértése köznapi és elvont, összetett témák esetében is.

Felvett és közvetített hanganyagok széles körének megértése.

A hallott szöveg gondolatmenetének követése, apró részletek, tényleges információk megértése, még elvont, összetett, ismeretlen témákban is.

Csoportos megbeszélés és vita során a mások között folyó összetett interakció könnyed követése.

Közérdekű bejelentésekben elhangzó összetett műszaki információk, ismerős termékekről és szolgáltatásokról szóló bemutatók megértése.

Olyan filmek megértése, amelyek jelentős mértékben tartalmaznak szleng és idiomatikus kifejezéseket.

A nem világosan szerkesztett beszéd megértése, még akkor is, ha az összefüggésekre csak utalnak. A szövegekben a sugallt attitűdök és a beszélők közötti kapcsolat megértése.

Az idiómák és köznyelvi fordulatok széles körének, valamint stílusrétegbeli váltásoknak megértése és használata. Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások: közlemények, párbeszéd, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgető műsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, színdarabok, tanulmányaival kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás, médiaközlemények (pl. időjárás-jelentés, reklám, programismertetés, rövid hír).

Fejlesztési egység 12. évfolyam	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	B2+, azaz a tanuló témák széles körében folyékonyan, helyesen és hatékonyan tudja használni a nyelvet, jelöli a gondolatok közötti kapcsolatot. Természetesen kommunikál, a körülményeknek megfelelő stílust használ
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A tanuló legyen képes csoportos eszmecsere esetén követni a mások között zajló összetett interakciót, és hozzászólni még elvont, összetett és ismeretlen témákhoz is; fejezze ki magát folyékonyan, természetes módon, majdnem erőfeszítés nélkül; adja elő álláspontját, válaszoljon meg kérdéseket és reagáljon ellenérvelésekre; alkalmazza a szövegszervező nyelvi eszközök széles körét; használja a kontextuális, grammatikai és lexikai jeleket; az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben legyen képes zökkenőmentes kommunikáció kezdeményezésére, fenntartására és lezárására vizuális és verbális segédanyagok alapján.

A fejlesztés tartalma

Könnyed részvétel csoportos megbeszélésben és vitában, még elvont, összetett, ismeretlen témákban is.

Információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra. Ügyek, problémák világos felvázolása, okok és következmények megfontolása, és a különböző megközelítések előnyeinek és hátrányainak mérlegelése.

Saját álláspont meggyőző kifejtése, kérdések megválaszolása és reagálás az ellenérvekre. Összetett információ és tanács megértése, részletes információ átadása és cseréje mindenféle ügyben.

A részletes instrukciók megbízható megértése, a partnerek bevonása a munkába, véleményük kikérése, hatékony együttműködés.

Érvelés meggyőző nyelvhasználattal nézeteltérés, kártérítési ügy vagy egyéb probléma megoldásának során.

Hatékony részvétel interjúban akár interjúkészítőként, akár interjúalanyként, a megvitattott téma segítség nélküli folyékony és jól felépített kifejtése, valamint a közbeszólások megfelelő kezelése.

Beszélgetésben elhangzottak összegzése több forrásból származó információ esetén. Rákérdezés az elhangzottakra, a megértés ellenőrzése és a homályos pontok tisztázása céljából.

Kontextuális, grammatikai és lexikai jelek használata az attitűdök, hangulatok és szándékok kikövetkeztetéséhez és a folytatás előrevetítéséhez.

Megfelelő kommunikációs eszközök kiválasztása megjegyzései megfelelő bevezetéséhez, annak érdekében, hogy átvegye a szót, vagy időt nyerjen, és magánál tartsa a szó jogát, amíg gondolkodik. Saját gondolatok hatékony kapcsolása a többi beszélőéhez.

Széles körű szókincs birtoklása és a hiányok körülírással és elkerülő stratégiák használatával való pótlása.

Rugalmas és hatékony nyelvhasználat társasági célokra, beleértve az érzelmet kifejező, humoros és célzásokat tartalmazó nyelvhasználatot is. A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák ismerete és alkalmazása.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások: személyes és telefonos társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciós és informális párbeszéd, utasítás, interjú, vita.

Fejlesztési egység 12. évfolyam	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	B2+, azaz a tanuló világos, szisztematikusan kifejtett leírást és bemutatást tud adni, megfelelően kiemeli a fontos gondolatokat, a mondanivalóját érvekkel alátámasztja
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	A tanuló legyen képes folyékonyan, természetes módon, majdnem erőfeszítés nélkül kifejezni magát; adjon részletes leírást és bemutatást összetett témákról, fejtse ki az egyes alpontokat és zárja le megfelelően a beszédét; a beszéd menetének teljes megszakítása nélkül kerülje ki a felmerülő problémát, és fogalmazza át mondanivalóját; az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben legyen képes önálló beszéd létrehozására, önálló témakifejtésre.

A fejlesztés tartalma

Részletes leírás és bemutatás összetett témákkal kapcsolatban.
Altémák kifejtése és összekapcsolása, a beszéd megfelelő befejezése.
Részletes információk pontos átadása, eljárások lebonyolításának részletes leírása.
Több forrásból származó információ és érvek összefoglalása.
Világos, jól szerkesztett előadás tartása összetett témában.
A gondolatok alátámasztása adatokkal, érvekkel és példákkal.
Bejelentések megfogalmazása folyékonyan, szinte erőfeszítés nélkül.
A jelentés finomabb árnyalatainak kifejezése hangsúllyal és hanglejtéssel.
Előadás közben a közbeszólások kezelése, kérdések megválaszolása természetes módon.
Mondandó megtervezése, eszközök kiválasztása.
A hallgatóságra tett hatás figyelembevétele.
A felmerülő probléma kikerülése a beszéd menetének teljes megszakítása nélkül, és a mondani-
való átfogalmazása.
A nyelv természetes, rugalmas, gördülékeny, érzelmeket kifejező, humoros és célzásokat tartal-
mazó használata.
Széles körű szókinccs kialakítása, a hiányok kompenzálása átfogalmazással, vagy elkerülő straté-
giák alkalmazásával.
Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások: leírások, képleírások, téma-
kifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok,
instrukciók alapján), projektek bemutatása, hallgatóság előtti megnyilvánulás (előadás iskolá-
ban, szórakoztatás, bemutató stb.), párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmecsere, tele-
fonbeszélgetés, informális tolmácsolás ismerősöknek, elpróbált szerep eljátszása, versek, rap-
szövegek.

Fejlesztési egység 12. évfolyam	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B2+, azaz a tanuló önállóan olvas aktuális témákkal foglalkozó újságcikkeket, beszámolókat, ismeretterjesztő szövegeket, az információkat képes kiszűrni, összességében megérti a szerző álláspontját, érvelését.
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A tanuló legyen képes minden részletükben megérteni hosszú és összetett szövegek széles körét; határozza meg gyorsan bármilyen szöveg tartalmát és fontosságát, találja meg a lényeges részteket; értse meg a szöveg részleteit, ismerje fel az attitűdöket és ér- zéseket; legyen képes az érettségi vizsga követelményeiben leírt szöve- gek általános vagy részinformációinak megértésére.

A fejlesztés tartalma

Hosszú és összetett szöveg részleteinek megértése.

Magánjellegű vagy tanulmányokhoz kapcsolódó szövegek megértése.

Társadalmi, tanulmányi és magánéletben előforduló autentikus szövegek megértése.

Időnkénti szótárhasználattal bármilyen levelezés, gépekkel/eljárásokkal kapcsolatos összetett útmutatás megértése.

Hírek, cikkek és beszámolók gyors átolvasása bármilyen témakörben annak eldöntésére, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni.

Hosszú és összetett szövegekben a lényeges részletek megtalálása.

Az adott feladat megoldásához szükséges információk kikeresése a szövegből.

Az apró részletek, érzések, attitűdök, valamint a burkolt és kifejtett vélemények felismerése.

Számos szövegfajta felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során. Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások: utasítások, instrukciók, összetett használati útmutatók, tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon stb., újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos tudományos szövegek, cikkek, publicisztikai írások, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek, forrásirodalom.

Fejlesztési egység 12. évfolyam	Íráskészség
Előzetes tudás	B2+, azaz a tanuló tud különböző fajta szövegeket létrehozni, hatékonyan leírni tényeket, kifejezni nézeteket, viszonyulni másokéhoz. Képes a gondolatok közötti viszonyok világos kifejezésére.
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	A tanuló legyen képes világos, részletes, jól szerkesztett szövegeket írni összetett témákról a lényeges kérdéseket hangsúlyozva; hozzon példákat, érveket gondolatai alátámasztására, és fejezze be a szöveget a megfelelő módon; kövesse a műfajnak megfelelő személyes vagy hivatalos stílus jegyeit, írjon természetesen, a műfajnak és az olvasónak megfelelő stílusban; fejezze ki magát világosan és pontosan, kommunikáljon a címzettel rugalmasan és hatékonyan; legyen képes az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására és az értékelési kritériumok alkalmazására.

A fejlesztés tartalma

Világos, jól szerkesztett szövegek írása összetett témákról.

Gondolatok világos és pontos kifejezése magánlevelezésben.

Gondolatok, problémák, felvetések, vélemények pontos és meggyőző kifejtése hivatalos levélben.

A nyelv rugalmas és hatékony használata, beleértve az érzelmet kifejező, humoros és célzásokat tartalmazó nyelvhasználatot.

A lényeges, fontos kérdések hangsúlyozása.

Kiegészítő gondolatok, érvek, példák felhozása és a szövegek megfelelő befejezése.

Alapos részletességű, összetett, világos leírás készítése.

Hagyományos vagy online újságcikk, blogbejegyzés írása.

Hivatalos hangvételi beszámoló írása.

Önéletrajz, motivációs levél írása.

Elbeszélés létrehozása, részletgazdag szövegek írása.

Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, feljegyzések készítése bármilyen szituációban.

Elvont és gyakorlati témákról szóló, számos összefüggést megvilágító előadásról, írott szövegről jegyzetek készítése, információk pontos rögzítése.

Hosszú, komplex szövegek összefoglalása.

Az olvasónak és a szövegfajtnak megfelelő stílus alkalmazása.

Az adott stílushoz illő magas szintű szókinccs és nyelvhasználat magabiztos alkalmazása. Saját írásmű szerkesztése: hibák tudatos keresése és javítása, a szükséges változtatások elvégzése. A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások: hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, képaláírások, emlékeztetők, jegyzetek, diktált üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézésel kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás), tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, megállapodások, szerződések, közlemények, cikkek magazinok, újságok és hírlevelek számára, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon stb., cselekvéssort tartalmazó instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, poszterek készítése, beszédek, előadások, hivatalos beszámolók, tudományos, ismeretterjesztő cikkek, kifejtő, érvelő, magyarázó esszé, folyamat, eseményleírás, önéletrajz, motivációs levél.

<p>A fejlesztés várt eredményei a célnyelv 12. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló megért igényesebb és hosszabb beszédeket a különböző típusú szövegek széles körében akkor is, ha nem világosan tagoltak, és az összefüggésekre csak utalnak, de azokat nem fejtik ki.</p> <p>A rejtett jelentéstartalmakat is érzékeli.</p> <p>A tanuló folyékonyan és természetes módon fejezi ki magát, anélkül hogy feltűnően gyakran keresgélne a szavakat. Társasági és szakmai célokra rugalmasan és hatékonyan használja a nyelvet. Pontosan megfogalmazza gondolatait és véleményét, és azokat más beszélők gondolataihoz kapcsolja.</p> <p>Összetett témákat világosan és részletesen mutat be úgy, hogy az egyes alpontokat összekapcsolja, a szempontokat kifejti, és a végén mondandóját megfelelő befejezéssel lekerekíti.</p> <p>A tanuló megért hosszú, összetett, tényszerű és irodalmi szövegeket, és észleli a stílusbeli különbségeket. Megérti a szakcikkeket és a hosszabb műszaki leírásokat akkor is, ha nem kapcsolódnak az érdeklődési köréhez. A tanuló több műfajban világos, jól szerkesztett, részletes szöveget alkot, és eközben megbízhatóan alkalmazza a szövegszerkesztési mintákat, kötőszavakat és szövegösszekötő elemeket. Összetett témákról levelet, esszét vagy beszámolót ír, és a fontos szempontokat kiemeli. Megválasztja az olvasónak megfelelő stílust.</p> <p>A tanuló nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga szintjének és követelményeinek.</p>
--	---

Kommunikációs szándékok

(az előző szinteknél leírtak újra tárgyalása a nyelvi szintnek megfelelően és bővítése a következőkkel)

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok:

- részvét
- ajándékozás
- pohárköszöntő

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:

- a pozitív / negatív viszonyulás
- az érdeklődés / érdeklődés hiányának tisztázása
- a nyugtalanság, félelem iránti érdeklődés
- az ellentmondás
- bűnösség, beismerés
- a beleegyezés / az ellenvélemény iránti érdeklődés

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:

- a valószínűség mértékének tisztázása
- a bizonytalanság mértékének tisztázása

- a kötelesség tisztázása
- a szükségszerűség tisztázása
- a megengedés tisztázása
- az engedély megtagadása
- a képesség/ képtelenség tisztázása

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:

- a téma bevezetése
- logikai sorrend jelzése
- összegzés, a következtetés levonása

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:

- a javaslat elfogadása / elutasítása iránti érdeklődés
- követelés
- a követelésre adott válasz
- az elégedettség / elégedetlenség tisztázása

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok:

- felkérés a kommunikációban való segítségre

Szókincs

- További minimum 1000 lexikai egység elsajátítása.
- A birtokában lévő igen széles lexikai anyagot biztonsággal kezeli.
- Hiányosságait ügyesen, nem nyilvánvaló elkerülési stratégiákkal leplezi, így az esetlegesen előforduló körülírások is színvonalasak lesznek.
- Argó és idiomatikus kifejezések széles skáláját ismeri.
- Néhány kisebb melléfogást kivéve, jelentős lexikai tévedése nincs.

HELYI TANTERV

FRANCIA

11.-12. évfolyam

Középszintű érettségi előkészítő

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Jelen helyi tanterv a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról alapján készült.

A francia nyelvet a következő képzési formákban tanítjuk:

A 11. és 12. évfolyamokban választható érettségi előkészítő órák keretén belül heti egy órában lehetőséget biztosítunk a középszintű érettségire való felkészülésre a második idegen nyelvből.

TANÓRA- ÉS CSOPORTSZERVEZÉS

Az idegen nyelvek tanítása csoportbontásban történik.

A második idegen nyelv (*francia, német, olasz; német NYEK-en angol*): minden esetben kezdő szintről indul, 14-16 fős nyelvi csoportokkal, de 17-18 főnél több tanuló a felsőbb évfolyamokon sem lehet egyik nyelvi csoportban sem. Minden évfolyamon (A és B, illetve C, D és E osztályok számára is) 1-1 csoport mindenképpen indul mindhárom / mind a négy második nyelvből. További csoportok a jelentkezés függvényében indulnak.

A második idegen nyelvet a tanulók maguk választhatják a következőképpen: a gimnáziumi jelentkezéskor a választható második nyelvek közül preferencia szerint két nyelvet kell megjelölni. A csoportok beosztása lehetőség szerint ezen igény felmérése szerint történik a 16 fős létszám erejéig. Ha 16 főnél nagyobb létszámú csoportok jönnek létre, a tanuló az általa második helyen megjelölt nyelvi csoportba kerül. Ebben az esetben a csoportbeosztás az elsőként és másodikként megjelölt nyelvek között a felvételi pontszámok alapján történik. Idegen nyelvet és csoportot váltani csak indokolt esetben, a szaktanárok és az igazgató írásos beleegyezésével lehet.

ALAPELVEK ÉS CÉLOK A)

ALAPELVEK

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Ahhoz, hogy a diákok hazánk, Európa és a nagyvilág művelt, mobilis, többnyelvű polgárai legyenek, használható és továbbfejleszthető idegen nyelvi tudással kell rendelkezniük, ami személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja.

Az élő idegen nyelvek ismerete elengedhetetlen:

- a világ dolgaiban való megbízható tájékozódáshoz;
- a felelős, szabadon meghozott döntésekhez;

- a munkaerőpiacon való boldoguláshoz;
- a nemzetközi kommunikációba való bekapcsolódáshoz;
- saját és más kultúrák értékeinek megértéséhez és megbecsüléséhez.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most, vagy a későbbiek során, várhatóan fontos szerepet játszanak az életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek.

B) CÉLOK: A KOMMUNIKATÍV ÉS INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetencia kialakítása. A kommunikatív nyelvi kompetencia fogalma azonos a használható nyelvtudással. Az adott szituációnak megfelelő nyelvhasználat képességét jelenti, amelynek mérése és értékelése a négy nyelvi alapkészség (hallás, beszéd, olvasás és írás) révén lehetséges.

A fejlesztési feladatok minden nyelvelsajátítási szinten a következő egységekből állnak: - beszédértés,

- beszédképesség,
- olvasásértés, - írás.

Ezek az egységek azonban a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A kommunikatív nyelvi és interkulturális kompetencia fejlesztése a következőket jelenti:

- (1) A nyelvi kompetencia magában foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai, fonológiai és morfológiai, helyesírási ismereteket, továbbá az ezek alkalmazásához szükséges készségeket, illetve báziskészségeket.
- (2) A kötelező oktatás végére a tanulók képesek lesznek két idegen nyelvet személyes, oktatási, közéleti és szakmai kontextusban megfelelően használni. Kialakul bennük a szociolingvisztikai kompetencia, mely azon társadalmi szokások és szabályok ismeretét jelenti, amelyek erősen befolyásolják a kommunikáció sikerességét.
- (3) A nyelvtanulás során a tanulóknál kialakul a nyelvtanulás, a tanult nyelv, az azt beszélő emberek és kultúrájuk, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránti kedvező attitűd és motiváció.
- (4) Nyelvtudásukat egész életükben képesek lesznek önállóan fenntartani, fejleszteni, emellett újabb idegen nyelveket hatékonyan és sikeresen elsajátítani.
- (5) A szövegkompetencia fejlesztése: a mindennapi nyelvhasználatban a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák.

(6) Az IKT alkalmazások készség szintű kialakítása és fejlesztése: a tanulók szerezzenek tapasztalatokat és jártasságot a kommunikációs és információs technológiák felhasználásában, autentikus célnyelvi források keresésében és felhasználásában, ezzel is segítve az autonóm nyelvtanulóvá válást.

C) A NEVELÉSI ÉS TANTÁRGY-INTEGRÁCIÓS LEHETŐSÉGEK

Célunk, hogy a tanuló legyen képes a tantervben szereplő más műveltségterületek egy-egy problémáját (pl. környezetvédelem, egészséges életmód, földrajzi ismeretek, stb.) a tanult idegen nyelven is feldolgozni. Az idegennyelv-tanulás nyelvi, kulturális, szociokulturális, történelmi és interkulturális ismeretekkel gazdagítja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak esetében is hasznosíthatnak. Törekszünk arra, hogy más műveltségterületek ismereteivel az idegen nyelvi órák során is találkozzanak a diákok.

D) A NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK KIALAKÍTÁSA

A nyelvtanulási folyamat sikerességéből szempontjából kiemelt jelentőségűek a nyelvtanulási stratégiák. Ezért lehetőséget szeretnénk teremteni az előzetes tudás mozgósítására, az egyénre szabott módszerek kialakítására, a csoportos, együttműködő tanulásra, az önművelés igényének kialakítására, az élethosszig tartó tanulás fontosságának felismerésére.

A tanuló a nyelvtanulási folyamat során egyértelmű információt kap a tanulás céljáról, folyamatáról. Lehetősége nyílik önálló feladatmegoldásra, azon források használatának megismerésére (szótárak, kézikönyvek, nyelvtankönyvek, gyakorlóanyagok, elektronikus források stb.), amelyek segíthetik az önálló munkában. Munkájának rendszeres tanári értékelése mellett elsajátítja az önértékelés módszereit.

E) A KOROSZTÁLYI SAJÁTÓSÁGOK SZEREPE A NYELVOKTATÁSBAN

A nyelvi órákon fontos a korosztályi sajátosságok beépítése a nyelvtanulásba. A legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor igen fejlett a nyelvi kreativitása, problémamegoldó és kritikai gondolkodása. A nyelvoktatás sikere nagyban múlik a tanulók motivációját felkeltő és fenntartó órai tevékenységeken, a változatos interakciós formákon, a nyelvi órák elfogadó légkörén, a pozitív visszajelzéseken, a konstruktív támogatáson és a tanulók számára is átlátható értékelésen. Arra törekszünk tehát, hogy tanulóinknak legyen alkalma életkori sajátosságainak, érdeklődésének és kommunikációs szükségleteinek megfelelő, a való élet feladataihoz közel álló nyelvi tevékenységekben részt venni. Szerezzenek gyakorlatot az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, hibáik felismerésében, azok önálló javításában továbbá az önálló gondolkodás, véleményformálás, tolerancia, együttműködési képesség, felelősségvállalás terén is fejlődjenek. Módjukban álljon változatos formában (pármunka, csoportmunka stb.) részt venni kommunikatív interakciókban és alkalmuk legyen a célnyelv autentikus használatát megtapasztalni.

Az általunk választott tananyag a felsorolt elvárásoknak és céloknak eleget tesz, ezek megvalósításához választjuk tankönyveinket is.

A tankönyvválasztás szempontjai

- A tankönyvek egyaránt feleljenek meg a kerettantervi és az érettségi követelményeknek, valamint a Közös Európai Referenciakeret nyelvi szintjeinek és követelményeinek.
- Fektessenek nagy hangsúlyt az érettségire és az idegen nyelvi vizsgákra való felkészítésre.
- Legyenek alkalmasak a kommunikatív nyelvsajátításra és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére.

- Legyenek korszerűek, a diákok az érdeklődési körükhöz közelálló témákon keresztül, gyakorlati oldalról sajátíthassák el az idegen nyelvi ismereteket
- Tárgyalják kellő részletességgel az ismereteket az eredményes felkészüléshez: segítsék logikus és közhatható magyarázatokkal, például a diák munkáját.
- Kínáljanak számtalan változatos típusú, különböző nehézségi fokú feladatot a rögzítéshez és a készségfejlesztéshez.
- Tartalmazzanak kiegészítő, kulturális és országismereti anyagot.
- A tankönyvben szereplő szövegek és témakörök keltsék fel a diák érdeklődését, tartalmazzanak autentikus, célnyelvi dokumentumokat és hanganyagot.
- A tankönyvek megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére. Jellemezze őket minőségi igényesség és a 21. század tanulóinak elvárásaihoz igazodó fiatalos stílus, színes, ötletes formavilág.
- Legyenek formai és tartalmi szempontból is egységes felépítésűek, könnyen áttekinthetőek.
- A tankönyvek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai legyenek.

Az érettségi vizsga témakörei

Képzési rendszerünkben a tanulókat a középszintű illetve emelt szintű érettségi vizsgára készítjük fel, melyek követelményei, témakörei a következők:

A) Középszintű érettségi vizsga
1. Személyes vonatkozások, család: személyes <ul style="list-style-type: none"> ☐ adatok, a vizsgázó életrajza; családi élet, ☐ családi kapcsolatok; mindennapok, otthoni ☐ teendők; személyes tervek ☐
2. Ember és társadalom: <ul style="list-style-type: none"> ☐ külső és belső jellemzés, ☐ női és férfiszerepek, a ☐ felnőttek világa, divat, ☐ öltözködés, vásárlás, ☐ szolgáltatások
3. Környezetünk: <ul style="list-style-type: none"> ☐ az otthon és a lakóhely bemutatása, a ☐ lakóhely nevezetességei, szórakozási le- ☐ hetőségek, városi és vidéki élet össze- ☐ hasonlítása, növény- és állatvilág kör- ☐ nyezetünkben, környezetvédelem, idő- ☐ járás ☐

<p>4. Iskola:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ az iskola bemutatása, iskolai hagyományok, ☐ órarend, érdeklődési kör,
<ul style="list-style-type: none"> ☐ tanulmányi munka, ☐ a nyelvtanulás szerepe és fontossága
<p>5. A munka világa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ diákmunka, nyári munkavállalás, ☐ pályaválasztás, ☐ továbbtanulás vagy munkába állás
<p>6. Életmód:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ napirend, időbeosztás, ☐ az egészséges életmód (táplálkozás, testmozgás), ☐ étkezési szokások, ételek, ☐ étkezés a menzán, étteremben, gyorsétteremben, ☐ gyakori betegségek, sérülések, ellátásuk, ☐ baleset, gyógykezelés
<p>7. Szabadidő, művelődés, szórakozás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ szabadidős elfoglaltságok, hobbi, ☐ színház, mozi, koncert, kiállítás, ☐ kulturális események, ☐ sportok, ☐ olvasás, tévé, internet, számítógép
<p>8. Utazás, turizmus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ közlekedési eszközök, tömegközlekedés, ☐ nyaralás itthon és külföldön, ☐ utazási előkészületek, utazás szervezése, ☐ egyéni és társas utazás, előnyök és hátrányok
<p>9. Tudomány és technika:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ népszerű tudományok, ☐ ismeretterjesztés, ☐ a technikai eszközök szerepe a mindennapokban
<p>10. Gazdaság</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Családi gazdálkodás ☐ A pénz szerepe a mindennapokban ☐ Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank)

Francia nyelv - Közép szintű érettségi előkészítő

11-12. évfolyam

Időkeret és óraszámok:

Óraterv – 11-12. évfolyam		
Tantárgy	11. évf.	12. évf.
Francia, 2. idegen nyelv közép-szintű érettségi előkészítő	1/36	1/32

Az emelt szintű érettségi előkészítő csoportban a nyelvek számára biztosított megemelt óraszám nem csupán a tananyag növelését szolgálja, hanem a gyakorlásra fordítható nagyobb időkeret lehetőséget nyújt a tananyag elmélyítésére is.

A magasabb számú nyelvóra segítségével az iskolán kívül kevesebb nyelvtanulási lehetőséggel rendelkező tanulók hátrányának kompenzálása mellett, az alapképzésben résztvevőkhöz képest magasabb kiemelt szint elérése a cél.

Nyelvi szintek és fejlesztési feladatok:

Az emelt szintű érettségi előkészítő tanfolyam keretében a különböző háttérrel érkező tanulók esélyt kapnak tudásuk összehangolására és az intenzívebb fejlődésre.

A második idegen nyelvből a 10. évfolyam végére az európai hatfokú skála szerinti A2 tudásszint elérése a feladat. Ezt követően az emelt szintű érettségi előkészítő célkitűzése, hogy az alapképzésben a 12. évfolyam végére elérendő B1 szintet kiegészítve, arra ráépítve szintet emeljen, és eljuttassa a tanulókat a tanulmányok befejezéséig a KER szerinti B2 szintre.

A képzés végére a tanulók tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról a második idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel tudatosan éljenek.

Az érettségi előkészítő lehetőséget teremt annak tudatosítására a tanulóknál, hogy az idegen nyelv kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később a szakmai pályafutás során is az eligazodásban és a boldogulásban. A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Célok és alapelvek:

A 11-12. évfolyamon cél a tanuló személyiségének további fejlesztése az idegen nyelv által közvetített tartalmakkal és sajátos munkamódszerekkel (önálló gondolkodás, véleményformálás, tolerancia, együttműködési képesség, felelősségvállalás).

Arra törekszünk, hogy a tanulmányok befejezésének idejére minden tanuló bármely francia anyanyelvi beszélővel természetes, könnyed és közvetlen kapcsolatteremtésre legyen képes. Aktívan részt tudjon venni az ismert témákról folyó társalgásban úgy, hogy közben érvelve ki tudja fejteni a véleményét.

Célunk, hogy tanulóink világosan és kellő részletességgel tudják kifejezni magukat számos, az érdeklődési körükbe tartozó témában. Ki tudják fejteni véleményüket valamely aktuális témáról úgy, hogy részletezik a különböző lehetőségek előnyeit és hátrányait. Képesek legyenek megérteni a változatos konkrét vagy elvont témájú szövegek fő gondolatmenetét, követni tudják a hosszabb, összetettebb érveléseket is. Használják tudatosan, szintjüknek megfelelően a nyelvtanulási stratégiákat.

Fontos, hogy a tanuló képes legyen a tanulmányai során szerzett és összegzett ismereteket beszédszándékainak megfelelően alkalmazni. A gimnáziumi éve alatt megszerzett ismeretek legyenek segítségére abban, hogy viselkedéskultúrája fejlettebb, emberi kapcsolatai gazdagabbak legyenek.

Az utolsó két évfolyamon még hangsúlyosabban szeretnénk lehetőséget biztosítani arra, hogy a tanulók immár ne csak megismerjék, hanem biztos tudást szerezzenek a nyelvi érettségi felépítéséről, követelményeiről, felkészülhessenek igényeik szerint a középszintű vagy emelt szintű érettségi vizsgára, illetve az érettségi során használt értékelési szempontokat alkalmazni tudják önértékelésük során; illetve gyakorlottan oldják meg az érettségi vizsga feladatait. Ez minden más tantárgy érettségi vizsgáján is hasznukra válhat.

Hangsúlyt fektetünk a pályaválasztás, a jövőkép és a továbbtanulás kérdésköreire, a szükséges készségek elsajátítására, ezzel is segítve tanulóink jövőjét.

Fejlesztési követelmények

A fejlesztési egységek, a különféle nyelvi kompetenciák fejlesztése a valóságban nem különíthető el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A fejlesztési egység	
Hallott szöveg értése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A köznapi és tanulmányi életben elhangzó beszédek megértése normális beszédtempóban erős akcentus nélkül. ☐ Konkrét és elvont témájú üzenetek megértése, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak. ☐ Az összetettebb érvelés követése, amennyiben a beszéd menete jól követhető. ☐ Az anyanyelvű beszélők közötti társalgás követése.

A fejlesztés tartalma	<p>A tanuló képes legyen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ a mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértésére; ☐ a köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás lényegi információinak megértésére; ☐ konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok megértésére; ☐ részletes, összetett érvelés követésére ismerős téma esetén; ☐ anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követésére; ☐ a beszélő hangulatának, attitűdjeinek felismerésére; ☐ a szövegértési stratégiák alkalmazására.
A fejlesztési egység	
<u>Beszédképesség</u>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Folyékony, helyes és hatékony nyelvhasználat általános témák széles körében. ☐ Gondolatok, vélemény és érvek, valamint az érzelmek különböző fokozatainak pontos kifejezése. ☐ Hatékony részvétel a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben. ☐ Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban. ☐ A fontos gondolatok megfelelő kiemelése, és a mondanivaló alátámasztása példákkal, érvekkel. ☐ Képesség természetes módon eltérni egy előre elkészített szövegtől. ☐ Az érettségi vizsga részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben önálló megnyilatkozás, témakifejtés.

A fejlesztés tartalma	<p>A tanuló legyen képes :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ társalgásban való részvételre mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében; ☐ érzelmeinek árnyalt kifejezésére, események, élmények személyes jelentőségének megragadására; ☐ gondolatok, problémák felvetésére, megvitatására, javaslatok értékelésére mindennapi témák esetén; ☐ beszélgetés, elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalására, véleménynyilvánításra; ☐ vitákban saját érvek meggyőző indoklására, bizonyítására, a partner érveinek felismerésére, elfogadására vagy cáfolatára; ☐ összetett információ és tanács megértésére; ☐ anyanyelvű beszélők között zajló beszélgetés megértésére és a beszélgetésbe való bekapcsolódásra; ☐ a kommunikációs távolság felmérésére, az általános nyelvi udvariassági szabályok alkalmazására ☐ jó nyelvhelyességgel, változatos szókinccsel való kommunikációra a körülményeknek megfelelő stílusban.
------------------------------	---

A fejlesztési egység	
<u>Olvasott szöveg értése</u>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Az érdeklődési köréhez kapcsolódó szövegek elolvasása és megértése. ☐ Összetett szövegekben a lényeges részletek megtalálása. ☐ Bonyolultabb és hosszabb szövegekben is az író álláspontjának, nézőpontjának megértése.
A fejlesztés tartalma	<p>A tanuló képes legyen :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezésre, hírek, cikkek lényegének megértésére; ☐ összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértésére; ☐ különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértésére esetenként szótár használatával; ☐ hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának meghatározására; ☐ az író álláspontjának, nézőpontjának megértésére napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolóokban; ☐ ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelésére, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével.
A fejlesztési egység	
<u>Íráskészség</u>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	☐ Részletes szövegek írása érdeklődési körrel és tanulmányokkal kapcsolatos témakörökben. ☐ Érvek, gondolatok és vélemény kifejtése elvont témákról. ☐ Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek feljegyzése.
A fejlesztés tartalma	A tanuló képes legyen : ☐ részletes szövegek írására számos témakörben; ☐ több forrásból származó adatok és érvek összegzésére és értékelésére, a fontos gondolatok érthető közlésére; ☐ tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő üzenetek írására; ☐ vélemény hatékony kifejtésére, mások nézeteire való reagálásra, információ hatékony átadására; ☐ esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írására; ☐ különböző érzelmi fokozatok kifejezésére; ☐ részletes leírás készítésére valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről; ☐ érvelés rendezett kifejtésére egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen; ☐ a gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölésére, az adott műfaj hagyományainak követésére; ☐ az írásmű stílusának magabiztos megválasztására, a formális,
	neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazására.

11. évfolyam

Éves óraszám: 36 hét = 36 óra

Cél, fejlesztési terület	Óraszám
Nyelvtani ismeretek elsajátítása, rendszerezése, gyakorlása Kompetenciák fejlesztése (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése, írásképesség) Kulturális ismeretek	30 óra integráltan, arányosan elosztva
Ismétlés, összefoglalás, rendszerezés	2x 2 óra
Témazáró dolgozat	2 óra

1. Témakörök

<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ A tanuló személye, életének fontos állomásai. Személyes tervek.☐ Családi élet, családi kapcsolatok, párkapcsolat.☐ A család szerepe az egyén és a társadalom életében.☐ Családi munkamegosztás, szerepek a családban.☐ Generációk együttélése.
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Emberek külső és belső jellemzése.☐ Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága.☐ Társadalmi problémák és azok kezelése.☐ Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében.☐ Az öltözködés, mint a társadalmi hovatartozás kifejezése.☐ Fogyasztói társadalom, reklámok.☐ Társadalmi viselkedésformák☐ Generációk közötti konfliktusok, az élet szakaszai és jellemző életkori sajátosságok, szokások.☐ Politikai élet, választások, intézmények.
<p><i>A környezet</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Az otthon, a lakóhely és környéke, városi és vidéki élet szembeállítása, összehasonlítása.☐ A lakóhely nevezetességei.☐ Lakásviszonyok és lakástípusok Franciaországban.☐ A lakóhely és környékének fejlődési problémái.☐ A természet és az ember harmóniája.☐ A környezetvédelem lehetőségei és problémái, környezetszennyezés és következményei.
<p><i>Az iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Az iskola bemutatása, iskolai hagyományok☐ Órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka
<ul style="list-style-type: none">☐ A nyelvtanulás szerepe, fontossága.☐ Az internet szerepe az oktatásban és az iskolai életben.☐ Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban,☐ Események és hagyományok külföldi iskolákban
<p><i>A munka világa</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Diákmunka, nyári munkavállalás, munka ☐ Állásinterjú, motivációs levél.☐ Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.☐ A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, ☐ Diavatszakmák

2. Fogalomkörök:

Fogalomkörök	
Létezés kifejezése	(ne pas) être, y a-t-il (encore)? il (n')y a (pas / plus) se passer, se trouver, exister
Az ige Cselekvések – minden igitípus ragozása jelenben; Igeidők: múlt idők, jövő idők, futur antérieur, le passé simple Igeidők egyeztetése Igemódok: felszólító, feltételes, kötőmód Igenevek: participe présent és gérondif Infinitif és infinitif passé	La conjugaison: tous les types de verbes, <u>Les temps verbaux</u> : le présent, le futur proche, le passé composé, l'imparfait, le passé récent, le futur simple, le futur proche, le plus-que-parfait, le futur antérieur La concordances des temps Les modes: l'impératif, le conditionnel présent et passé, le subjonctif présent Le participe présent et le gérondif L'infinitif et l'infinitif passé
Birtoklás kifejezése: az avoir ige ragozása, a de viszonyzóval; birtokos névelővel	(ne pas) avoir, le possessif „de”, être à, les adjectifs possessifs
Térbeli viszonyok Prepozíciók és határozószók, térbeli viszonyok kifejezése	Les prépositions de lieu, des adverbes, les expressions de lieu
Időbeli viszonyok: időpont, nap, hónap, év, dátum kifejezése, ill. egyéb időhatározó szók	Les prépositions de temps, les indicateurs temporels, les expressions de temps, des adverbes
Mennyiségi viszonyok: Számnevek, mennyiségjelzők Mennyiségek összehasonlítása	le comparatif des quantités, le plus de..., le moins de...
Minőségi viszonyok: a melléknév fokozása, felsőfok, összehasonlító szerkezetek	Le comparatif et le superlatif Les adjectifs démonstratifs
Esetviszonyok és a névmások esetrendszere	Les pronoms COD, les pronoms COI
Szövegösszetartó eszközök: névelők és determinánsok, névmások, viszonyzó, kötőszók	Les déterminants, les pronoms (DONT), la double pronominalisation, les prépositions de lieu et de temps, les conjonctions

<p>Szintaxis</p> <p>Szórend, kérdés, tagadás és tagadó-párok</p> <p>Névmások és prepozíciók mellékmondatban</p> <p>Személytelen szerkezetek</p> <p>Ok- és célhatározó szerkezetek</p> <p>Szembeállító és ellentétes mellékmondat</p> <p>Feltételes mellékmondatok</p> <p>Igeidők egyeztetése</p> <p>Függő beszéd</p> <p>Kiemelő szerkezet</p> <p>Igeneves szerkezetek</p>	<p>L'ordre des mots, l'impératif, la question, les négations particulières, la possession, Prépositions + qui, lequel, etc.</p> <p>Les structures impersonnelles</p> <p>l'expression de la cause et de la conséquence l'expression de l'opposition</p> <p>l'irréel du présent et du passé</p> <p>la concordances des temps</p> <p>le style indirect</p> <p>la mise en relief</p> <p>l'infinitif et l'infinitif passé</p>
---	--

12. évfolyam

Éves óraszám: 30 hét = 30 óra

Cél, fejlesztési terület	Óraszám
Nyelvtani ismeretek elsajátítása, rendszerezése, gyakorlása Kompetenciák fejlesztése (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése, írásképesség) Kulturális ismeretek	28 óra integráltan, arányosan elosztva
Ismétlés, összefoglalás, rendszerezés	2 x 1 óra
Témazáró dolgozat	2 óra

1. Témakörök:

<p>Életmód</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Az egészséges életmód: a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás. ☐ Étkezési szokások és ételspecialitások hazánkban és más országokban. ☐ A kulturált étkezés feltételei és fontossága. ☐ A stressz, a függőségek és szenvedélybetegségek.
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Gyakori betegségek, sérülések, ellátásuk. ☐ Baleset, gyógykezelés. ☐ A gyógyítás egyéb módjai.

Szabadidő, művelődés, szórakozás

- A szabadidő jelentősége az ember életében.
- A művészet szerepe a mindennapokban.
- Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok.
- A könyvek, a média és az internet szerepe és hatásai.
- Művészetek, történelem, kultúra, művészettörténeti korszakok. Kulturális élet Magyarországon és Franciaországban

Utazás, turizmus

- Utazásszervezés, szálláslehetőségek, adminisztratív teendők.
- Az élet külföldön.
- A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra.
- Az idegenforgalom jelentősége.
- Frankofón országok és területek.

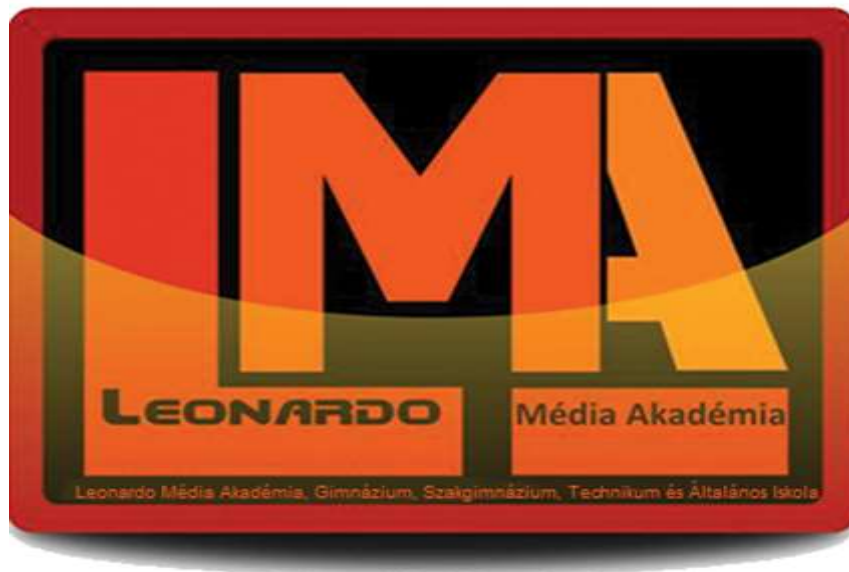
Tudomány és technika

- A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.
- Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.
- A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra és az emberiségre.

2. Fogalomkörök:

Fogalomkörök	
Létezés kifejezése	(ne pas) être, y a-t-il (encore)? il (n')y a (pas / plus) se passer, se trouver, exister
Az ige Cselekvések – minden igitípus ragozása jelenben; Igeidők: múlt idők, jövő idők, irodalmi múlt idők Igeidők egyeztetése Igemódok: felszólító, feltételes, kötőmód Igenevek: participe présent és az adjectif verbal, Infinitif és infinitif passé Igeképzés	<u>La conjugaison</u> : tous les types de verbes, <u>Les temps verbaux</u> : le présent, le futur proche, le passé composé, l'imparfait, le passé récent, le futur simple, le futur proche, le plus-que-parfait, <i>le futur antérieur, le passé simple, le passé antérieur</i> La concordances des temps Les modes: l'impératif, le conditionnel présent et passé, le subjonctif présent, <i>le subjonctif passé</i> Le participe présent et l'adjectif verbal L'infinitif et l'infinitif passé La formation des verbes (à partir des adjectifs)
Birtoklás kifejezése: az avoir ige ragozása, a de viszonyzóval; birtokos névelővel	(ne pas) avoir, le possessif „de”, être à, les adjectifs possessifs
Térbeli viszonyok Prepozíciók és határozószók, térbeli	Les prépositions de lieu, des adverbes, les expressions de lieu

viszonyok kifejezése	
Időbeli viszonyok: időpont, nap, hónap, év, dátum kifejezése, ill. egyéb időhatározó szók	Les prépositions de temps, les indicateurs temporels, les expressions de temps, des adverbes, les articulateurs temporels
Mennyiségi viszonyok: Számnevek, mennyiségjelzők Mennyiségek összehasonlítása	le comparatif des quantités, le plus de..., le moins de...
Minőségi viszonyok: a melléknév fokozása, felsőfok, összehasonlító szerkezetek	Le comparatif et le superlatif Les adjectifs démonstratifs, possessifs
Esetviszonyok és a névmások esetrendszere	Les pronoms COD, les pronoms COI
Szövegösszetartó eszközök: névelők és determinánsok, névmások, viszonyzó, kötőszók	Les déterminants, les pronoms, les pronom DONT/duquel, les prépositions de lieu et de temps, les conjonctions, les mots de liaison (articulateurs temporels, articulateurs logiques)
Szintaxis Szórend, kérdés, tagadás és tagadó-párok Névmások és prepozíciók mellékmondatban Személytelen szerkezetek Feltételes mellékmondat, vonatkozó mellékmondat Ok- és célhatározó szerkezetek Szembeállító és ellentétes mellékmondat Feltételes mellékmondatok Igeidők egyeztetése Függő beszéd Kiemelő szerkezet Igeneves szerkezetek Igeidő-egyeztetés: elő- és utóidejűség	L'ordre des mots, l'impératif, la question, les négations particulières, la possession, Prépositions + qui, lequel, etc. Les structures impersonnelles La subordonnée introduite par SI, la subordonnée relative l'expression de la cause et de la conséquence l'expression de l'opposition l'irréel du présent et du passé la concordances des temps le style indirect la mise en relief les propositions infinitives l'expression de l'antériorité et de la postériorité

HELYI TANTERV

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

11.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című anyag rész. A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmáit. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett – , hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.

- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvelmékeinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejtetni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésfelvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

A 11-12. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

Magyar Nyelv	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TÉMÁK
I. Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	Retorika az ókorban
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései	Retorika a középkorban
A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik	Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása
Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok	A szójáték és a retorika
Az érvelés módszere	Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában.
A retorikai szövegek kifejezőeszközei	
A kulturált vita szabályai	

A befolyásolás módszerei	Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).
II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	
A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során	A PRAGMATIKA MINT A NYELVRE IRÁNYULÓ FUNKCIONÁLIS NÉZŐPONT KOMMUNIKÁCIÓ ÉS PRAGMATIKA
A társalgás udvariassági formái	
A beszédaktus	
Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	
III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	
A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer	A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában
A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés	
A beszéd mint cselekvés	A nyelv szerepe a memória alakításában
A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	
IV. Szótárhasználat	
V. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	
A magyar nyelv rokonságának hipotézisei	A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.)
A magyar nyelvtörténet korszakai	
Nyelvemlékek	A nyelvhasználat korszerű formái Nyelvi változások a Neumann-galaxisban
A szókészlet változása a magyar nyelv történetében	
Nyelvújítás	
VI. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	
Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek	Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései
Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma	
Nyelvünk helyzete a határon túl	
Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés	
VII. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés	

Irodalom

TÖRZSANYAG

AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK

(óraszám 80%-a)

I. A klasszikus modernség irodalma

A) A nyugat-európai irodalom

- a) Honoré de Balzac: Goriot apó
(részletek) **vagy**
Stendhal: Vörös és fekete
(részletek)

Charles Dickens: Twist Olivér

Irodalom és film

Gustave Flaubert: Bovaryné vagy

Tim Fywell: Bovaryné

(vagy más feldolgozás)

Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek

b) Színház- és drámatörténet:

Henrik Ibsen: A vadkacsa **vagy**

Nóra (Babaotthon)

B) Az orosz irodalom

- a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A
köpönyeg

Nyikolaj Vasziljevics Gogol: Az orr

- b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevsz-
kij:
Bűn és bűnhődés (részletek)

- c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan
Iljics halála

Irodalom és film

Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina **vagy**

Joe Wright: Anna Karenina

(vagy a regény más feldolgozása)

d) Színház- és drámatörténet:

Anton Pavlovics Csehov: Sirály

Irodalom és színház

Anton Pavlovics Csehov: Három nővér

vagy Ványa bácsi

(valamelyik színházi adaptációja)

C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai

- a) Charles Baudelaire

A Romlás virágai – Előszó

Egy dög

Az albatrosz

Kapcsolatok

- b) Paul Verlaine

Őszi chanson	Holdfény
Költészettan	
c) Arthur Rimbaud	
A magánhangzók szonettje	Kenyérlesők
	A részeg hajó (részlet)

D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában

1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából

a) Arany János

• Epika	Toldi szerelme (részletek)
Toldi estéje	Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek)
• Balladák	A walesi bárdok
Ágnes asszony	Tetemre hívás
V. László	Híd-avatás
Vörös Rébék	Tengeri-hántás
• Líra	
Fiamnak	Visszatekintés
Letésem a lantot	Széchenyi emlékezete
Kertben	Az örök zsidó
Epilógus	Őszikék
Kozmopolita költészet	Tamburás öreg úr
Mindvégig	Sejtelem
	A tölgyek alatt
b) Mikszáth Kálmán	Tímár Zsófi özvegysége
Az a fekete folt	Hova lett Gál Magda
Bede Anna tartozása	Szegény Gélyi János lovai
A bágyi csoda	
Beszterce ostroma	Irodalom és tévéjáték
	Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)

2. Színház- és drámatörténet

Madách Imre: Az ember tragédiája	Mózes
----------------------------------	-------

3. Személyek a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából

a) Tompa Mihály

A gólyához	Népdal
A madár, fiaihoz	
b) Gárdonyi Géza	
Az én falum (részletek)	Az Isten rabjai (részlet)
A láthatatlan ember (részlet)	
<hr/>	
c) Vajda János	
Hús év múlva	A virrasztók
	Az üstökös
	Reviczky Gyula
	Magamról
	Schopenhauer olvasása közben

II. A magyar irodalom a XX. században

A) *Életművek a XX. század magyar irodalmából*

a) Herczeg Ferenc

Az élet kapuja	A hét sváb (részlet)
Fekete szüret a Badacsonyon	
Színház- és drámatörténet:	Irodalom és színház
Bizánc	Kék róka (részlet)
b) Ady Endre	A Tisza-parton
Góg és Magóg fia vagyok én...	Lédával a bálban
Héja-nász az avaron	Vér és arany
Harc a Nagyúrral	Sem utódja, sem boldog őse...
Új vizeken járok	Az eltévedt lovas
Az ősz Kaján	Elbocsátó szép üzenet
A Sion-hegy alatt	Síjja régi babonának
Az Úr érkezése	Köszönöm, köszönöm, köszönöm
Kocsi-út az éjszakában	Ember az embertelenségben
Emlékezés egy nyár-éjszakára	A Hortobágy poétája
Őrizem a szemed	Párisban járt az Ősz

c) **Babits Mihály**

In Horatium	A Danaidák
A lírikus epilógja	Húsvét előtt
Esti kérdés	Örök kék ég a felhők mögött (részlet)

Jobb és bal	Ádáz kutyám
Mint különös hírmondó...	A gazda bekeríti házát
Ősz és tavasz közt	Csak posta voltál
Jónás könyve; Jónás imája	Balázsolás
	A gólyakalifa (részlet)
	Cigány a siralomházban

d) Kosztolányi Dezső

A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe)	Számadás
Boldog, szomorú dal	Vörös hervadás
Őszi reggeli	Októberi táj
	Marcus Aurelius
	Esti Kornél éneke

Halotti beszéd

Hajnali részegség
Édes Anna

Irodalom és film
Kosztolányi Dezső: Pacsirta
Ranódy László: Pacsirta
Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás

Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, mely-
ben egy közönséges villamosútról ad
megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasó-
tól

A fürdés
A kulcs

B) *Portrék a XX. század magyar irodalmából*

a) Móricz Zsigmond

Tragédia	Judith és Eszter
Úri muri	Barbárok
	Tündérkert (részlet)

b) Wass Albert

Adjátok vissza a hegyeimet!	Irodalom és film
	Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!
Üzenet haza	A funtineli boszorkány (részlet)

A) *Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói*

a) Juhász Gyula

Tiszai csönd	Halotti beszéd
	Utolsó vacsora

Anna örök	Szerelem
b) Tóth Árpád	
Esti sugárkoszorú	Kisvendéglőben
Lélektől lélekig	Elégia egy rekettyebokorhoz
Isten oltó-kése	Jó éjszakát
	Álarcosan

c) Karinthy Frigyes

Így írtok ti (részletek)	Tanár úr, kérem (részletek)
Találkozás egy fiatalemberrel	Utazás a koponyám körül (részlet)
	Előszó
	Szerb Antal
	Budapesti kalauz marslakók számára
	Utas és holdvilág (részlet)

III. A modernizmus irodalma

A) Avantgárd mozgalmak

a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút	Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok;
b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz

B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai

a) Thomas Stearns Eliot: A három királyok utazása (részlet)	Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet)
	Gottfried Benn: Kék óra
	Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer

C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai

a) Franz Kafka: Az átváltozás	Franz Kafka: A per (részletek)
b) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló	Irodalom és tévésorozat:
	Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita
	(Vagy másik regényfeldolgozás)
	Bulgakov: A Mester és Margarita

D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései

Irodalom és színház	Irodalom és film
Bertolt Brecht: Koldusopera	Arthur Miller: Az ügynök halála

vagy Kurázi mama

Volker Schlöndorff: Az ügynök halála
(vagy más feldolgozás)

Samuel Barclay Beckett: Godot-

ra várva

vagy

Friedrich Dürrenmatt: A

fizikusok vagy A nagy Romulus

E) A posztmodern világirodalom

a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek) Irodalom és film

Jiří Menzel: Sörgyári capriccio

b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek) Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár

Julio Cortázar: Összefüggő parkok

IV. A magyar irodalom a XX. században II.

Életmű a XX. század magyar irodalmából II.

József Attila

Nem én kiáltok

Szegényember balladája

Reménytelenül

Medáliák (részlet)

Holt vidék

Istenem

Óda

Tiszta szívvel

Flóra

Áldalak búval, vigalommal

Kései sirató

Tedd a kezed

A Dunánál

Téli éjszaka

Tudod, hogy nincs bocsánat

Eszmélet

Nem emel föl

Levegőt!

(Karóval jöttél...)

Kész a leltár

Gyermekké tettél

Születésnapomra

Nagyon fáj

(Talán eltűnök hirtelen...)

(Íme, hát megleltem hazámat...)

B) Portrék a XX. század magyar irodalmából

a) Örkény István

Egyperces novellák (részletek)

b) Szabó Magda

Az ajtó

Irodalom és film

Szabó István: Az ajtó

c) Kányádi Sándor

Fekete- piros

Dél keresztje alatt

Halottak napja Bécsben

Csángó passió

Sörény és koponya (részlet)

Hiúság

Valaki jár a fák hegyén

Kuplé a vörös villamosról

C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából

a) Metszetek: egyéni utakon

Krúdy Gyula

Szindbád – A hídon – Negyedik

Irodalom és film

dik út
út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út

Huszárik Zoltán: Szindbád

Szabó Dezső

Feltámadás Makucskán

Az elsodort falu (részletek)

Weöres Sándor

Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99.,
127.)

Psyché (részletek)

b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói

Szabó Lőrinc

Semmiért Egészen

Kalibán

Mozart hallgatása közben

Dsuang Dszi álma

Különbéke

Tücsökzene (részletek)

Radnóti Miklós

Járkálj csak, halálraitélt!

Első ecloga

Hetedik ecloga

Tétova óda

Erőltetett menet

Nem bírta hát...

Razglednicák

Levél a hitveshez

Töredék

A la recherche

Márai Sándor:

Szindbád hazamegy (részlet)

Halotti beszéd

Ottlik Géza

Iskola a határon (részlet)

Buda (részlet)

c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból
Dsida Jenő

Nagycsütörtök

Psalmus Hungaricus (részletek)

Arany és kék szavakkal

Reményik Sándor

Halotti beszéd a hulló leveleknek Ahogy lehet

Eredj, ha tudsz (részlet)

Áprily Lajos

Tavasza a házsongárdi temetőben Holló-ének

Március Kolozsvári éjjel

Kós Károly

Varjú-nemzetség (részlet)

Nyirő József

Madéfalvi veszedelem (részlet)

Gion Nándor

A kárókatona még nem jöttek vissza

Kovács Vilmos

Holnap is élünk

d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából
Nagy László

Gyöngyszoknya (részlet)

Ki viszi át a Szerelmet

Himnusz Minden időben

Adjon az Isten

Csodafiú szarvas

Tűz

e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói
Pilinszky János

Halak a hálóban

Harbach 1944

Apokrif

Agonia christiana

Négysoros

Nagyvárosi ikonok

Nemes Nagy Ágnes

A fák

Kiáltva

Ekhnáton éjszakája

Mándy Iván

Irodalom és film

Mándy Iván: Régi idők focija

Sándor Pál: Régi idők focija

f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból

Illyés Gyula

Puszták népe (részlet)

Sinka István

Fekete bojtár vallomásai (részlet)

Csoóri Sándor

Tudósítás a toronyból (részlet)

Anyám fekete rózsza

Anyám szavai

Metszetek a magyar posztmodern irodalomból

Tandori Dezső

Horror

Töredék Hamletnek

Táj két figurával

Egy talált tárgy megtisztítása

Hajnóczy Péter

A fűtő (részletek)

M (részletek)

A halál kilovagolt Perzsiából (részletek)

Esterházy Péter

Termelési kissregény (részlet)

Harmonia caelestis (részlet)

D) Színház- és drámatörténet

a) Örkény István: Tóték

Irodalom és film

Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!

Németh László: A két Bolyai (részlet)

b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)

Szabó Magda: A macskák szerdája

Sütő András: Advent a Hargitán

Csurka István: Házmestersirató

Gyurkovics Tibor: Nagyvizit

V. A XX. századi történelem az irodalomban

a) Trianon

- Juhász Gyula: Trianon
- Vértó Magyarországa (Szerk.: Kosztolányi Dezső)
 - Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)
- Babits Mihály: A repülő falu
- Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)
- Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás

b) Világháborúk

- Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...
 - Magyar katonák dala
 - Alexis levele Alexandrához
 - Polcz Alaine: Asszony a fronton

c) Holokauszt

- Szép Ernő: Emberszag (részlet)
 - Irodalom és film
 - Török Ferenc: 1945
- Tadeusz Borowski: Kővilág
 - Irodalom és film
 - Roberto Benigni: Az élet szép
 - Irodalom és film
 - Kertész Imre: Sorstalanság
 - Koltai Lajos: Sorstalanság

d) Kommunista diktatúra

- Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)
 - Irodalom és film
 - Bacsó Péter: A tanú
 - Bereményi Géza: Eldorádó
 - Faludy György: Kihallgatás
 - Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág sziget-csoport (részlet)
 - Irodalom és film
 - Michael Radford: 1984

e) 1956

- Nagy Gáspár
Öröknyár: elmúltam 9 éves
A Fiú naplójából
 - Irodalom és film
 - Gothár Péter: Megáll az idő
 - Irodalom és film

Szilágyi Andor: Mansfeld

Albert Camus: A magyarok vére (részlet)

- Márai Sándor: Mennyből az angyal
vagy Halotti beszéd

VI. Metszetek a kortárs magyar irodalomból

Varró Dániel, Csabai László, Simon Márton művészete

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)

Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi

Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála

Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus

Arany János: Toldi estéje

Madách Imre: Az ember tragédiája

Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma

Herczeg Ferenc: Az élet kapuja

Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája

Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia

Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!

Örkény István: Tóték

Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)

Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból

Arany János: Epilógus (részlet)

Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...

Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában

Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)

Babits Mihály: Jónás imája

Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)

József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)

József Attila Óda (részlet)

Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén

Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)

Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)

Áprily Lajos: Március (részlet)

Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

A 11–12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 256 óra, helyi tanterv szerint 268 óra

A 11. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.

A 12. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.

A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

TÉMAKÖR NEVE	KERETTAN- TERVI ÓRA- SZÁM	HELYI TANTERV SZERINTI ÓRA- SZÁM
MAGYAR NYELV		
Retorika- a beszéd-fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11	11
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7	8
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7	8
Szótárhasználat	2	2
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	6	7
A nyelv rétegződése, nyelvjáráások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8	9

Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10	10
Szabadon felhasználható óra felzárkóztatás, nyelvtani gyakorlatok, helyesírás, (évfolyamonként 7, illetve 6 óra)	13	13
Összes óraszám:	64	68

IRODALOM

TÉMAKÖR NEVE

11. ÉVFOLYAM

I. A klasszikus modernség irodalma	38	48
A) A nyugat-európai irodalom	5	7
B) Az orosz irodalom	5	7
C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai	3	5
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	25	29
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából		
a) Arany János	10	12
b) Mikszáth Kálmán	6	7
2. Színház- és drámatörténet	5	5
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	4	5
II. A magyar irodalom a XX. században	44	54

A) <i>Életművek a XX. század magyar irodalmából</i>	30	37
a) Herczeg Ferenc	5	5
b) Ady Endre	9	13
c) Babits Mihály	8	10
d) Kosztolányi Dezső	8	9
B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i>	9	10
a) Móricz Zsigmond	5	6
b) Wass Albert	4	4
C) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.</i>	5	7
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói		
Juhász Gyula	3	2
Tóth Árpád		3
Karinthy Frigyes	2	2

12. évfolyam

III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	17	23
A) <i>Avantgárd mozgalmak</i>	3	4
B) <i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>	3	4
C) <i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>	4	5
D) <i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i>	4	5

<i>E) A posztmodern világirodalom</i>	3	5
IV. A magyar irodalom a XX. században II.	42	52
<i>A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i>	9	11
József Attila	9	11
 <i>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</i>	7	9
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	2	3
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	2	3
c, Kányádi Sándor	3	3
 <i>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.</i>	23	28
a) Metszetek: egyéni utakon		
Szabó Dezső	2	2
Krúdy Gyula	2	2
Weöres Sándor	2	2
b) Metszetek a modernista irodalomból		
Szabó Lőrinc	2	4
Radnóti Miklós	4	6
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6	7
Dsida Jenő		
Reményik Sándor		
Áprily Lajos		

d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából Nagy László	2	2
e) Metszet a tárgyias irodalomból Pilinszky János	2	2
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból Illyés Gyula	1	1
D) Színház- és drámatörténet	3	4
Örkény István	2	2
Szabó Magda	1	2
V. A XX. századi történelem az irodalomban	8	10
a) Trianon	2	2
b) Világháborúk	1	2
c) Holokauszt	2	2
d) Kommunista diktatúra	1	2
e) 1956	2	2
VI. Kortárs magyar irodalom	5	6
VII. Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására (11. évfolyamon 20, 12. évfolyamon 18 óra)	38 óra	Gyakorlás, elmélyítés, szövegértés, próbaérettségi: 8 óra
Összes óraszám:	192	201
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM ÖSSZES ÓRASZÁM:	256	272

TÉMAKÖR: Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban
- A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése
- Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése
- A szónok tulajdonságai, feladatai
- A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
- Az érv, érvelés, cáfolat megértése
- Az érvelési hibák felfedeztetése
- A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása
- Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása

FOGALMAK

retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszéd-fajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése

TÉMAKÖR: PRAGMATIKA- A MEGNYILATKOZÁS FOGALMA, TÁRSALGÁSI FORDULÓ, BESZÉDAKTUS, EGYÜTTMŰKÖDÉSI ELV

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése

FOGALMAK

megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

TÉMAKÖR: Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban
- a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek

- a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése
- a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya
- nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása

FOGALMAK

Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv

TÉMAKÖR: SZÓTÁRHASZNÁLAT

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kézisztár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár

FOGALMAK

értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár

TÉMAKÖR: NYELVTÖRTÉNET- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése
- A magyar nyelv rokonságának megismerése
- Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban
- Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével
- Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése
- Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata
- A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása
- A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése
- A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái
- A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek
- A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (*A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*)
- A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása

FOGALMAK

nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása
- A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése
- A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése
- A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata

FOGALMAK

nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek

TÉMAKÖR: FELKÉSZÜLÉS AZ ÉRETTSÉGIRE - RENDSZEREZŐ ISMÉTLÉS

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A rendszerező képesség fejlesztése
- Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása
- A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

IRODALOM

TÉMAKÖR: I. A klasszikus modernség irodalma (A,B,C,D)

ÖSSZÓRASZÁM: 48 óra

A. A realizmus a nyugat-európai irodalomban

ÓRASZÁM: 7 óra

B. A realizmus az orosz irodalomban

ÓRASZÁM: 7 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A.+B.)

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása

- Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása
- A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése
- Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével
- Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
- Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése

FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma

C. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai

Javasolt óraszám: 5 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A KLASSZIKUS MODERNISTA KÖLTÉSZET FŐBB IRÁNYZATAINAK, PROGRAMJAINAK MEGISMERÉSE
- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)

FOGALMAK

szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő

D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában

1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából

a) Arany János

ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján
- Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)

- Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése
- A költő epikájának (*Toldi estéje*, *Buda halála*) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével
- A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében
- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)
- Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása
- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése
- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése

FOGALMAK

ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus

b, Mikszáth Kálmán

óraszám: 7 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása
- A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
- Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
- A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
- Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
- Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben

FOGALMAK

különc, donquijoteizmus

2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája

Javasolt óraszám: 5 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása
- A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése

- A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása
- Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)
- Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben

FOGALMAK

emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter

3. Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula

óraszám: 5 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal

TÉMAKÖR: II. A magyar irodalom a XX. században (A,B, C)

ÖSSZÓRASZÁM: 54 ÓRA

A, Életművek a XX. század magyar irodalmából

i. Herczeg Ferenc

óraszám: 5 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése

- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

FOGALMAK

Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

ii. Ady Endre

óraszám: 13 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái
- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében
- A szimbólumok újszerű használata az életműben
- A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése
- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése
- Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból
- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával
- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása
- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése
- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása

FOGALMAK

szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés

c, Babits Mihály

óraszám: 10 óra (6-8)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével

- Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése
- Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdéskérdések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékőrzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
- Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége

FOGALMAK

filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia

d, Kosztolányi Dezső

óraszám: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszemelés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)

FOGALMAK

homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

B, Portrét a XX. század magyar irodalmából I.

Témakör: a, Móricz Zsigmond

óraszám: 6 óra

Témakör: b, Wass Albert

óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /A) + B)/

- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata
- A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemélet alapfogalmainak segítségével
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorkérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben
- A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása

FOGALMAK

naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói

a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád

óraszám: 5 ÓRA

c) Karinthy Frigyes

óraszám: 2 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a)+b)+c)/

- Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- Az **Így írtok ti** irodalmi jelentőségének megértése
- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

Témakör: III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma (A,B,C,D,E)

óraszám: 23 ÓRA

A. Avantgárd mozgalmak

óraszám: 5 óra

B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai

óraszám: 4 óra

C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai

óraszám: 5 óra

D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései

óraszám: 5 óra

E. A posztmodern világirodalom

óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,B,C,D, E)

- Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése
- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben
- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása
- Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése
- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.
- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése
- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése
- Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése
- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.
- Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai

FOGALMAK

dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern

Témakör: IV. A magyar irodalom a XX. században II.

Javasolt óraszám: 52 óra

A, Életmű a XX. század magyar irodalmából II.

József Attila

Javasolt óraszám: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével
- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélek-ábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása
- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal
- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai
- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata
- József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)
- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

FOGALMAK

tárgyas tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd

B, Portrét a XX. század magyar irodalmából II.

a, Örkény István

óraszám: 3 óra

b, Szabó Magda

óraszám: 3 óra

c, Kányádi Sándor

óraszám: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (B - a,+b,+c,)

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg

- Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK:

groteszk, abszurd, egyperces, családrégény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség

C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.

iii. Metszetek: egyéni utakon

Szabó Dezső, Krúdy Gyula és Weöres Sándor

óraszám: 6 óra (2-2-2)

b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói

Szabó Lőrinc

óraszám: 4 óra

Radnóti Miklós

óraszám: 6 óra

C) METSZETEK AZ ERDÉLYI, DÉLVIDÉKI ÉS KÁRPÁTALJAI IRODALOMBÓL

Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos

óraszám: 7 óra

d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából

Nagy László

óraszám: 2 óra

E, METSZET A TÁRGYIAS IRODALOMBÓL

Pilinszky János

óraszám: 3 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (C- a,+b,+c,+d,+e,)

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése

- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólhat meg.
- Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében
- Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

ÉLETRAJZI IHLETETTSÉG, KULTURÁLIS VESZTESÉG, EKLOGA, EKLOGACIKLUS, RAZGLEDNICA, SZEREPVERS, „FÉNYES SZELLŐK NEMZEDÉKE”; TÁRGYIAS IRODALOM

D, Színház- és drámatörténet

Örkény István

óraszám: 2 óra

Szabó Magda

óraszám: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése
- Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal
- Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban
- A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése
- A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése

FOGALMAK: totalitárius, történelmi dráma

Témakör: V. A XX. századi történelem az irodalomban

óraszám: 6 óra

a, Trianon

óraszám: 2 óra

b, Világháborúk

óraszám: 2 óra

c, Holokauszt

óraszám: 2 óra

d, Kommunista diktatúra

óraszám: 2 óra

e, 1956

óraszám: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,+B,+C,+D,+E,)

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
- Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

Témakör: VI. Kortárs magyar irodalom

Javasolt óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK 9-12. ÉVFOLYAM

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) a javasolt tanulásszervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció. Javasolt az összetett gondolkodás kialakítása tanári kalauzzal.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulásszervezési módok

Javasolt a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Továbbra is javasolt: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasolt az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolattérképek, fűrtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

HELYI TANTERV

ANGOL NYELV

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Bevezető

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven kommunikálni, ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

A 9-12. évfolyamon az idegennyelv-tanítás szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett nyelvi fejlesztésre, valamint annak eredményeire. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább középpontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság fejlesztése. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban folytatódik az eddig megszerzett nyelvi ismeretek bővítése, illetve az idegen nyelv felépítésének és szerkezetének még mélyebb és árnyaltabb megismerése.

A diák aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válása elengedhetetlen feltétele az egész életen át tartó nyelvtanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák egyre tudatosabb elsajátítására, további útmutatásra az önálló tanuláshoz, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak folyamatos megteremtésére.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái:

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák:

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák:

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák:

Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő idegen nyelv gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák:

A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:

Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:

A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

Az idegen nyelv-oktatás a középiskolában is tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő helyzeteket teremt, amelyekben a nyelvet eszközként, hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza, és birtokában van a megfelelő szókincsnek.

Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben felkészítsük. Mindezek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás fontos szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében. A nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése tehát a felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, valamint általában a nyelvórakon kívüli nyelvtanulási lehetőségek, (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.), amelyek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást. Ennek kialakítása és megalapozása a nyelvórak egyik fontos feladata. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. A nyelvoktatási munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.

A nyelvtanítás folyamatában szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák már képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértsen és létrehozzon szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen angol nyelven. Az idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúrának, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, és ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága erősödik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. E tapasztalatok által a nyelvtanuló a nevelési-oktatási szakasz végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. A változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései, a különféle értékelési formák a középiskolában is segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórai feladatokban. Önbizalma erősödik, nyitott és motivált marad nyelvtudása hosszú távú fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, és egyre inkább szívesen és tudatosan használja nyelvtudását. Képes saját hibáit észrevenni, javítani, valamint saját és társai haladását értékelni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű szöveg, mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is

illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó lehet. E nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia tudatos fejlesztése egyre elvontabb és összetettebb szövegek révén. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, és az azokból kinyert információkat fel tudja használni saját kommunikációs céljainak megvalósítására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazottan kell, hogy megjelenjenek. A nyelvtanulót arra is képessé kell tenni, hogy a szövegértés és a szövegalkotás során a nyelvi eszközök szövegben betöltött funkcióját tudatosan kezelje, és szövegkohéziós, valamint figyelemvezető eszközöket használjon.

A nyelvi tartalmak és eszközök átadása továbbra is kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.

Amennyiben az idegen nyelv oktatása csoportbontásban történik a tanulókat nyelvtudásuk alapján kell beosztani, az intézmény kötelező nyelvi szintfelmérést tarthat.

Tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 12. évfolyam végére a KER szerinti B2 nyelvi szint a kiemelt cél, ezen belül a továbbtanulni nem szándékozó tanulónak fel kell készülnie legalább a középszintű idegen nyelvi érettségi követelményeinek sikeres teljesítésére. A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló témakörtől függetlenül ismer és tudatosan alkalmaz nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, képessé válik arra, hogy nyelvtudását valós, személyes, tanulással kapcsolatos vagy szakmai céljaira alkalmazza, valamint készül az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra. Ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére.

Óraháló a kilencediktől a tizenkettedik osztályig

Évfolyam	9.		10.		11.		12.	
	Évi óra	Heti óra	Évi óra	Heti óra	Évi óra	Heti óra	Évi óra	Heti óra
Média	144	4	144	4	144	4	128	4
Digitális kultúra	144	4	144	4	144	4	128	4
Általános tantervű	144	4	144	4	144	4	128	4
Nyelvi csoport	180	5	180	5	180	5	160	5

Hetek száma	36	36	36	32
KER szint	A2-	A2	B1-	B1+ B2
Nyelvi csoport	A2	B1	B2	B2+ C1

Tananyag-ajánlás:

A helyi tantervhez javasolt tananyagok az MM Publications kiadványai (kurzuskönyvek, készségfejlesztő könyvek, vizsgára felkészítő könyvek és könnyített olvasmányok). A kiválasztás szempontjai:

1. témái megegyeznek az érvényben lévő NAT témaelőírásaival
2. témakörei és feladattípusai korosztály relevánsak
3. minden szempontból megfelelnek a kommunikatív nyelvoktatás elvárásainak
4. egyenletesen és fokozatosan fejlesztik az idegen nyelvi kulcskompetencia komponenseit
5. alkalmasak az idegen nyelvi kompetencia mellett a többi kulcskompetencia fejlesztésére is
6. tartalmazznak az „e-learning”-hez is tananyagot
7. nem tartalmazznak negatív attitűdre buzdító, valamint erőszakra serkentő témákat, feladatokat
8. alkalmasak a kompetencia alapú oktatásra

9. évfolyam

Média, Digitális kultúra, Általános tantervű

A 9. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 144 óra /év, 4 óra /hét

(kivéve a nyelvi emelt osztályt)

Javasolt tankönyv: Pioneer Elementary

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek, valamint egyre hangsúlyosabban a társadalom és nyelvhasználat, a jel- és szabályrendszerek és az interkulturális kompetenciák együttes fejlesztése a feladat, és mindez továbbra is összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb, valós kommunikációs

helyzetben tudja használni a nyelvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa. Egyre inkább kész arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projekt munkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Érzékenységéből adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját, és mások hibáit felismerni, és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is.

Az egyéni érdeklődés figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik. A 9-10. évfolyamon új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció, az utazás és turizmus, és a már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettéválik a személyes és a környezeti témataromány, a személyes témataromány kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a keresztantertvi, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tématarományok. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tématarományok feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti A2 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9. évfolyamra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti A2 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- bemutatás (Let me introduce myself. This is Jack, an old friend of mine. Let me introduce Mr Smith to you.)
- telefonálás (XY speaking. Can I speak to XY? I'll call you later. Thanks for calling.)
- ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)

- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- elemek összekapcsolása szóban (First..., then, after that...finally)
- beszélgetés lezárása (Right. OK.) [beszélgetés lezárása (Right. OK. It was nice talking to you.)]
- együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no!) [együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)]
- segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washing-up instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.)
- tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better ..., That's a good idea. ..., I think you should/ought to do this.)
- engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't, I'm cold.)
- ok-okozat kifejezése (Why is that? Because..., How come he didn't take part? He's ill, that's why.)
- érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)

Nyelvi elemek, struktúrák:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- cselekvés, történes, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige; Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.)
- cselekvés, történes, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?);
- cselekvés, történes, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.);
- modalitás: 'can' segédige (I can/can't swim.); 'could'; 'should/shouldn't' (You should ask her.)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.);
- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)
- birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother..., Whose...?)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 9. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 144 óra.**A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal**

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	12
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	8
Osztálytermi témák és szituációk	8
Utazás, turizmus	8
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	11
Célnyelvi vonatkozások	8
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	8
Kereszttantervi témák és szituációk	8
Aktuális témák	7
Tudomány és technológia, kommunikáció	9
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	9
Összes óraszám:	96

Óraszámok:

Tematikai egységekre	96 óra
Ismétlés, rendszerezés	16 óra
Gyakorlás/ nyelvvizsgára való felkészülés	16 óra
Számonkérés	16 óra
Összesen	144 óra

Kereszttantervi kapcsolódás

Témakör	Kapcsolódási pontok	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Személyes témák és szituációk	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Matematika: halmazok, a logikai érték	Family Occupations Conversational English
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	Magyar nyelvi és irodalom: a közéletet foglalkoztató leggyakoribb témák, a közélet szinterei, tájékoztató jellegű olvasmányok, közművelődés Etika: etikus magatartás közművelődési intézményekben, szokások Történelem: múzeumok, tárlatok	Chores and Daily Routine Words/Phrases related to time Rooms and parts of a house Furnitures and appliances Spare
Osztálytermi témák és szituációk	Magyar nyelv és irodalom: az iskola, iskolai szabályok, iskolai nyelvi helyzetek Etika: osztálytársak és barátság	Talking about education Academic subjects Talking about life events and achievements
Utazás, turizmus	Magyar nyelv és irodalom: nemzeti értékeink Történelem: nemzeti értékeink Földrajz: Magyarország nagytájai	Talking about past events/experiences Expressing ability in the past
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	Magyar nyelv és irodalom: közművelődés, hobbik Etika: etikus közművelődés	Showing interest and lack of interests Making suggestions and arrangements

Célnyelvi vonatkozások	Magyar nyelv és irodalom: anyanyelvünk jellemzői, nyelvi szituációk társas helyzetekben, a konfliktuskezelés nyelvi megoldásai	Asking for, giving and refusing permissions Making offers, requests and asking for favors
Interkulturális, országismereti témák	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Történelem: a család, baráti kapcsolatok	Location and directions Places in the city
Kereszttantervi témák és szituációk	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	Talking about education Talking about experiences
Aktuális témák	Magyar nyelv és irodalom: aktuális események Történelem: aktuális események értelmezése Etika: hírek etikus kezelése Földrajz: az időjárás, éghajlatváltozás Rajz és vizuális kultúra: az időjárás megjelenítése	The weather Vacation activities Talking about current activities, temporary states and future plans Using mind map to organize ideas Expressing ability in the past
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	A questionnaire A text about one's life

A NAT-BAN ÉS A KERETTANTERVEN MEGHATÁROZOTT TÉMÁK RÉSZLETES KIFEJTÉSE

Témakör: Személyes témák és szituációk

Javasolt óraszám: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
- Személyes élethez tartozó információk átadása
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Interakció a személyes tématarományban.

Javasolt tevékenységek

- Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
 - közeli és távoli rokonok
 - kedvenc rokonaim – miért?
- Internetes kutatómunka és csoportos projekt: családok az angol nyelvű országokban
 - különbségek, hasonlóságok
 - szerepek a családon belül
- Vitafórum: tinédzserek helyzete a családban
 - feladataim a családban – sok/kevés?
 - szabályok a családban (például internet használata)
- Szerepjáték
 - pl. a ruhaüzletben, orvosnál, fodrásznál, moziban
- Prezentáció készítése
 - családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- Közvéleménykutatás
 - hobbik, érdeklődési körök

Témakör: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: weather
- A környezeti és természeti tématarományhoz tartozó információk átadása

- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témakörben.

Javasolt tevékenységek

- Internetes kutatás
 - nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
- Prezentáció készítése
 - a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
 - mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- Vitafórum
 - hasznosak-e az állatkertek?
 - jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- Angol nyelvű természetfilm megtekintése és feldolgozása

Témakör: Osztálytermi témák és szituációk

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of school buildings [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings]
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in school [A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, class events, extracurricular opportunities for language learning/use of language [A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, class events, extracurricular opportunities for language learning/use of language]
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

Javasolt tevékenységek

- **Egyéni (internetes) kutatás, képes beszámoló**
 - régi és új iskolám összehasonlítása
- **Csoportmunka, projekt**
 - egy osztályprogram megtervezése
 - az ideális iskola jellemzői
- **Vitafórum**

- **hasznos-e az iskolai egyenruha?**
- **jó dolog-e a bentlakásos iskola?**
- **Íráskészség fejlesztése**
 - **beszámoló iskolai eseményről az iskolai újság részére**
 - **panaszkodó email angol barátomnak a sok házfeladatról**

Témakör: Utazás, turizmus

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: destinations, sights and places of interests in Hungary [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights and, places of interests both in Hungary and around the world]
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: travel documents, tickets, means of transport, forms, brochures [A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary [A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad]
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: sightseeing, city tour [A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour]
- Az utazás és turizmus témartományhoz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témartományban.

javasolt tevékenységek

- **Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban**
 - **híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon**
 - **lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven**
- **Internetes kutatás**
 - **érdekes, szokatlan szállások**
- **Játék**
 - **találd ki, melyik magyar nevezetességről beszélek!**
- **Felmérés készítése az osztályban**
 - **a legnépszerűbb utazási célpont hazánkban**
- **Vitafórum**
 - **egyéni vagy társasutazás?**
 - **üdülés vagy aktív nyaralás? tengerpart vagy városnézés?**
- **Szituációs játék**
 - **szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés**

— **Panaszlevél írása egy hotelről, szórakozóhelyről**

Témakör: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

Javasolt óraszám: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, media, computer games, applications, freetime activities, literature/books, sports [A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights]
- A közéleti témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti témakörben.

Javasolt tevékenységek

- **Projektmunka**
 - hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - plakátok, szórólapok, hirdetések készítése
 - KEDVENC SZÓRAKOZÁSI FORMÁINK
- **Vitafórum**
 - a vidéki vagy városi élet előnyei és hátrányai?
 - kellenek még a mozik?
 - az olvasás szerepe a 21. században
- **Adatlapok kitöltése**
- **Angol nyelvű film megtekintése, megbeszélése**
- **Rövid angol novella órai feldolgozása**
 - szereplők jellemzése

Témakör: Célnyelvi vonatkozások

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

Javasolt tevékenységek

- **Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére**
- **Nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán**

- **Internetes kutatás és beszámoló**
 - új szavak jelentése, eredete, szinonímái
- **Olvasásértés fejlesztése**
 - ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése
- **Osztálykönyvtár**
 - évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
- **Íráskészség fejlesztése**
 - angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal

Témakör: Interkulturális, országismereti témák

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, tourist attractions
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

Javasolt tevékenységek

- **Projektmunka, (internetes) kutatómunka**
 - a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában
 - legfőbb sportágak a két országban
 - a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai
 - Hollywood története és magyar vonatkozásai
- **Prezentáció**
 - karácsony ünneplése a világ országaiban
- **Játék**
 - kvíz különböző országok étkezési szokásairól
- **Kritika írása egy kulturális programról az osztály hirdetőtáblára**
- **Vitafórum**
 - mi okozhat kulturális meglepetéseket a célnyelvi országokban?

Témakör: Kereszttantervi témák és szituációk

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

Javasolt tevékenységek

- **Egyéni projektmunka**

- szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
- **Vitafórum**
 - melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?
 - kell-e a mindennapos testnevelés?
 - kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
- **Játék**
 - szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leg-hosszabb lista?
 - történelmi események modellezése szerepjáttékkal

Témakör: Aktuális témák

Javasolt óraszám: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

Javasolt tevékenységek

- **Videók megtekintése és feldolgozása**
 - hírműsorok
 - aktuális eseményekről szóló tudósítások
 - riportok
- **Szerepjáték**
 - néma videókhoz szövegekészítés és eljátszás
 - TV interjú készítése egy híres emberrel (pl. sportolóval)
- **Internetes kutatómunka**
 - egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
 - szókincsfejlesztés a média világához

Témakör: Tudomány és technológia, kommunikáció

Javasolt óraszám: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületben
- Egyszerű interakció a tudomány és technika tématerületben.

Javasolt tevékenységek

- Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
 - a közlekedést
 - a házimunkát
 - az oktatást?
 - a kommunikációt?
 - A világ internet nélkül?
- Internetes kutatómunka és prezentáció
 - a világ legfontosabb találmányai
 - a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
 - a tudományos élet „fáklyavivői” a történelem folyamán
 - „Én és a telefonom”
 -
- Vitafórum
 - az internet jövője
 - mire jó a virtuális valóság?
 - haladás-e minden változás?
 - a közösségi média előnyei és hátrányai

Témakör: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

Javasolt óraszám: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása angol nyelven.

Javasolt tevékenységek

- Projektmunka
 - prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak
 - kedvenc témák feldolgozása posztereken, majd ezek kiállítása az osztályban
 - angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget és a nyelvhelyességet is külön-külön értékeljük.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Nyelvi csoport

A 9. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 180 óra/év, 5 óra/hét

Javasolt tankönyv: Pioneer Pre-Intermediate

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek, valamint egyre hangsúlyosabban a társadalom és nyelvhasználat, a jel- és szabályrendszerek és az interkulturális kompetenciák együttes fejlesztése a feladat, és mindez továbbra is összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb, valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa. Egyre inkább kész arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Érzékenységből adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját, és mások hibáit felismerni, és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is.

Az egyéni érdeklődés figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik. A 9-10. évfolyamon új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció, az utazás és turizmus, és a már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettéválik a személyes és a környezeti témataromány, a személyes témataromány kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a keresztntantervi, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tématarományok. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tématarományok feldolgozásának javasolt mélységét jelölik. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal ismerkedik meg.

A gondosan kiválasztott, autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9. évfolyamra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- bemutatás (Let me introduce myself. This is Jack, an old friend of mine. Let me introduce Mr Smith to you.)
- telefonálás (XY speaking. Can I speak to XY? I'll call you later. Thanks for calling.)
- ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- elemek összekapcsolása szóban (First..., then, after that...finally)
- beszélgetés lezárása (Right. OK.) [beszélgetés lezárása (Right. OK. It was nice talking to you.)]
- együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no!) [együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)]
- segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washing-up instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.)
- tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better ..., That's a good idea. ..., I think you should/ought to do this.)
- engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't, I'm cold.)
- ok-okozat kifejezése (Why is that? Because..., How come he didn't take part? He's ill, that's why.)
- érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)

Nyelvi elemek, struktúrák:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- cselekvés, történes, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige; Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.)
- cselekvés, történes, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?);
- cselekvés, történes, létezés kifejezése jövő időben: : 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.);
- modalitás: 'can' segédige (I can/can't swim.); 'could'; 'should/shouldn't' (You should ask her.)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.);
- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)
- birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother..., Whose...?)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématerületben megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématerületben létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématerületben életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 9. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszámja: 180 óra.

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	13
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	10
Osztálytermi témák és szituációk	10

Utazás, turizmus	10
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	5
Célnyelvi vonatkozások	10
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	10
Kereszttantervi témák és szituációk	6
Aktuális témák	7
Tudomány és technológia, kommunikáció	6
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	8
Összes óraszám:	95

Óraszámok:

Tematikai egységekre	95 óra
Ismétlés, rendszerezés	20 óra
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	45 óra
Számonkérés	20 óra
Összesen	180 óra

Kereszttantervi kapcsolódás

Témakör	Kapcsolódási pontok	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Személyes témák és szituációk	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Matematika: halmazok, a logikai érték	Family Occupations Conversational English
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	Magyar nyelvi és irodalom: a közéletet foglalkoztató leggyakoribb témák, a közélet színterei, tájékoztató jellegű olvasmányok, közművelődés Etika:	Chores and Daily Routine Words/Phrases related to time Rooms and parts of a house Furnitures and appliances Spare

	<p>etikus magatartás közművelődési intézményekben, szokások</p> <p>Történelem: múzeumok, tárlatok</p>	
Osztálytermi témák és szituációk	<p>Magyar nyelv és irodalom: az iskola, iskolai szabályok, iskolai nyelvi helyzetek</p> <p>Etika: osztálytársak és barátság</p>	<p>Talking about education</p> <p>Academic subjects</p> <p>Talking about life events and achievements</p>
Utazás, turizmus	<p>Magyar nyelv és irodalom: nemzeti értékeink</p> <p>Történelem: nemzeti értékeink</p> <p>Földrajz: Magyarország nagytájai</p>	<p>Talking about past events/experiences</p> <p>Expressing ability in the past</p>
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	<p>Magyar nyelv és irodalom: közművelődés, hobbik</p> <p>Etika: etikus közművelődés</p>	<p>Showing interest and lack of interests</p> <p>Making suggestions and arrangements</p>
Célnyelvi vonatkozások	<p>Magyar nyelv és irodalom: anyanyelvünk jellemzői, nyelvi szituációk társas helyzetekben, a konfliktuskezelés nyelvi megoldásai</p>	<p>Asking for, giving and refusing permissions</p> <p>Making offers, requests and asking for favors</p>
Interkulturális, országismereti témák	<p>Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok</p> <p>Etika: a család, barátság</p> <p>Történelem: a család, baráti kapcsolatok</p>	<p>Location and directions</p> <p>Places in the city</p>
Kereszttantervi témák és szituációk	<p>Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok</p>	<p>Talking about education</p> <p>Talking about experiences</p>

Aktuális témák	Magyar nyelv és irodalom: aktuális események Történelem: aktuális események értelmezése Etika: hírek etikus kezelése Földrajz: az időjárás, éghajlatváltozás Rajz és vizuális kultúra: az időjárás megjelenítése	The weather Vacation activities Talking about current activities, temporary states and future plans Using mind map to organize ideas Expressing ability in the past
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	A questionnaire A text about one's life

A NAT-BAN ÉS A KERETTANTERVEN MEGHATÁROZOTT TÉMÁK RÉSZLETES KIFEJTÉSE

Témakör: Személyes témák és szituációk

Javasolt óraszám: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
- Személyes élethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Interakció a személyes tématarományban.

Javasolt tevékenységek

- Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
 - közeli és távoli rokonok
 - kedvenc rokonaim – miért?
- Internetes kutatómunka és csoportos projekt: családok az angol nyelvű országokban
 - különbségek, hasonlóságok
 - szerepek a családon belül
- Vitafórum: tinédzserek helyzete a családban
 - feladataim a családban – sok/kevés?
 - szabályok a családban (például internet használata)
- Szerepjáték
 - pl. a ruhaüzletben, orvosnál, fodrásznál, moziban
- Prezentáció készítése
 - családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- Közvéleménykutatás
 - hobbik, érdeklődési körök

Témakör: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

Javasolt óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: weather
- A környezeti és természeti témartományhoz tartozó információk átadása
- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témartományban.

Javasolt tevékenységek

- Internetes kutatás
 - nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
- Prezentáció készítése
 - a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
 - mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- Vitafórum
 - hasznosak-e az állatkertek?
 - jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- Angol nyelvű természetfilm megtekintése és feldolgozása

Témakör: Osztálytermi témák és szituációk

Javasolt óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of school buildings [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings]
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in school [A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, class events, extracurricular opportunities for language learning/use of language [A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, class events, extracurricular opportunities for language learning/use of language]
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

Javasolt tevékenységek

- **Egyéni (internetes) kutatás, képes beszámoló**
 - régi és új iskolám összehasonlítása
- **Csoportmunka, projekt**
 - egy osztályprogram megtervezése
 - az ideális iskola jellemzői
- **Vitafórum**
 - hasznos-e az iskolai egyenruha?
 - jó dolog-e a bentlakásos iskola?
- **Íráskészség fejlesztése**
 - beszámoló iskolai eseményről az iskolai újság részére
 - panaszkodó email angol barátomnak a sok házfeladatról

Témakör: Utazás, turizmus

Javasolt óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: destinations, sights and places of interests in Hungary [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights and, places of interests both in Hungary and around the world]
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: travel documents, tickets, means of transport, forms, brochures [A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary [A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad]
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: sightseeing, city tour [A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour]
- Az utazás és turizmus tématerületéhez tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tématerületében.

javasolt tevékenységek

- **Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban**
 - híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon
 - lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven
- **Internetes kutatás**
 - érdekes, szokatlan szállások
- **Játék**
 - találd ki, melyik magyar nevezetességről beszélek!
- **Felmérés készítése az osztályban**
 - a legnépszerűbb utazási célpont hazánkban
- **Vitafórum**
 - egyéni vagy társasutazás?
 - üdülés vagy aktív nyaralás? tengerpart vagy városnézés?
- **Szituációs játék**
 - szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés
- **Panaszlevél írása egy hotelről, szórakozóhelyről**

Témakör: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

Javasolt óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, media, computer games, applications, freetime activities, literature/books, sports [A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights]
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti tématarományban.

Javasolt tevékenységek

- **Projektmunka**
 - hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - plakátok, szórólapok, hirdetések készítése
 - KEDVENC SZÓRAKOZÁSI FORMÁINK
- **Vitafórum**
 - a vidéki vagy városi élet előnyei és hátrányai?
 - kellenek még a mozik?
 - az olvasás szerepe a 21. században
- **Adatlapok kitöltése**
- **Angol nyelvű film megtekintése, megbeszélése**
- **Rövid angol novella órai feldolgozása**
 - szereplők jellemzése

Témakör: Célnyelvi vonatkozások

Javasolt óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

Javasolt tevékenységek

- **Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére**
- **Nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán**
- **Internetes kutatás és beszámoló**
 - új szavak jelentése, eredete, szinonímái
- **Olvasásértés fejlesztése**

- ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése
- **Osztálykönyvtár**
 - évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
- Íráskészség fejlesztése
 - angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal

Témakör: Interkulturális, országismereti témák

Javasolt óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, tourist attractions
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

Javasolt tevékenységek

- **Projektmunka, (internetes) kutatómunka**
 - a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában
 - legfőbb sportágak a két országban
 - a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai
 - Hollywood története és magyar vonatkozásai
- **Prezentáció**
 - karácsony ünneplése a világ országaiban
- **Játék**
 - kvíz különböző országok étkezési szokásairól
- **Kritika írása egy kulturális programról az osztály hirdetőtáblára**
- **Vitafórum**
 - mi okozhat kulturális meglepetéseket a célnyelvi országokban?

Témakör: Kereszttantervi témák és szituációk

Javasolt óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

Javasolt tevékenységek

- **Egyéni projektmunka**
 - **szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához**
- **Vitafórum**
 - **melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?**
 - **kell-e a mindennapos testnevelés?**
 - **kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának??**
- **Játék**
 - **szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leg-hosszabb lista?**
 - **történelmi események modellezése szerepjáttékkal**

Témakör: Aktuális témák

Javasolt óraszám: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- **Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven**
- **Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven**
- **Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.**

Javasolt tevékenységek

- **Videók megtekintése és feldolgozása**
 - **hírműsorok**
 - **aktuális eseményekről szóló tudósítások**
 - **riportok**
- **Szerepjáték**
 - **néma videókhoz szövegekészítés és eljátszás**
 - **TV interjú készítése egy híres emberrel (pl. sportolóval)**
- **Internetes kutatómunka**
 - **egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról**
 - **szókincsfejlesztés a média világához**

TÉMAKÖR: Tudomány és technológia, kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks

Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületében

Egyszerű interakció a tudomány és technika tématerületében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
 - a közlekedést
 - a házimunkát
 - az oktatást?
 - a kommunikációt?
 - A világ internet nélkül?
- Internetes kutatómunka és prezentáció
 - a világ legfontosabb találmányai
 - a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
 - a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán
 - „Én és a telefonom”
- Vitafórum
 - az internet jövője
 - mire jó a virtuális valóság?
 - haladás-e minden változás?
 - a közösségi média előnyei és hátrányai

Témakör: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult témához kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása angol nyelven.

Javasolt tevékenységek

- Projektmunka
 - prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak
 - kedvenc témák feldolgozása posztereken, majd ezek kiállítása az osztályban
 - angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget és a nyelvhelyességet is külön-külön értékeljük.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

10. Évfolyam

Média, Digitális kultúra, Általános tantervű

A 10. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 144 óra/év, 4 óra/hét

Javasolt tankönyv: Pioneer Pre-intermediate

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megala-
pozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek, va-
lamint egyre hangsúlyosabban a társadalom és nyelvhasználat, a jel- és szabályrendszerek és az
interkulturális kompetenciák együttes fejlesztése a feladat, és mindez továbbra is összhangban áll
a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban
is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a
világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősség-
teljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint
a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló,
tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb, valós kommunikációs
helyzetben tudja használni a nyelvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy
a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik
alapvető kulcsa. Egyre inkább kész arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi is-
mereteit, készségeit. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított
nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához
igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében
a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos
munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmun-
kákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó
gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül
is. Érzékenységből adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, a többféle
értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja

saját, és mások hibáit felismerni, és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is.

Az egyéni érdeklődés figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik. A 9-10. évfolyamon új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció, az utazás és turizmus, és a már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettéválik a személyes és a környezeti témataromány, a személyes témataromány kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a kereszttantervi, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tématarományok. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tématarományok feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 10. évfolyamra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában vagy a 9. évfolyamban elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- elismerés kifejezése (Well done. It's a good idea. I'm proud of you.)
- aggodás, félelem kifejezése (I'm worried about it, I fear..., I'm afraid that...)
- üdvözlésküldés (Give my best regards to...)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Dear Sir/Madam, Dear Mr. Smith, I look forward to hearing from you. Yours faithfully/sincerely,)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (I've just got an idea. I'll tell you what. Why don't we...?)
- kiemelés, hangsúlyozás (It's cats that are very active at night. The biggest problem is that the weather is horrible.)
- mondandó összefoglalása (All in all... In short...) [mondandó összefoglalása (All in all... To sum up... In short...)]
- szemrehányás kifejezése (It's your fault. You shouldn't have said that.)
- segítség felajánlása és elfogadása (Shall I bring you something from the shop? Yes, please. I'll help you with your homework. Thanks, that sounds great.)
- reklamálás (This soup is cold. The driver was rude. I'd like to make a complaint.)
- magyarázat kifejezése (What is it good for? It's used for cooking., How does it work? It works with a battery.)

- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (I remember seeing her at the party last year. I can't remember locking the door.)
- elkeseredés kifejezése (I am disappointed/ devastated.)
- bosszúság kifejezése (Oh, no! I am fed up with it.)

Nyelvi elemek, struktúrák:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Present Perfect Continuous (I've been learning English for 3 years. Have you been waiting for a long time?);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Past Continuous (I was listening to her. Were they crying?), Past Perfect (I had seen her before.);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Future Continuous (This time tomorrow I will be skiing in Austria.); Future Simple (When will you be sixteen? I'll help you.)
- modalitás: 'must' segédige; 'could', 'may' (Can/could/may I join you?) 'should/shouldn't' (You should ask her.); 'mustn't' (You mustn't smoke here.); 'can', 'could', 'be able to' (I could swim when I was 5. I was able to pass the exam.); 'must', 'may', 'might', 'can't' (Clara must be at school, she can't be on holiday. She might like you); 'should have /might have' (She should have done it sooner. He might have passed the exam.)
- múltbeli szokások kifejezése: 'used to' / 'would' (I used to cry a lot when I was a child. My mum would always tell us stories.)
- feltételesség kifejezése (We would buy it if we had money.)
- függő beszéd kifejezése jelenidőben (He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.)
- függő beszéd múlt idejű igével (He said he was tired. She told me not to leave.)
- szenvedő szerkezet: (The school was renovated during the summer. My car will be repaired tomorrow.)
- mennyiségi viszonyok: 'all', 'both', 'none', 'neither', 'every', 'each', 'enough', 'too', 'quite' (It isn't good enough. The cake tastes quite good.)
- időbeli viszonyok: 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.); időpont meghatározása (soon, afterwards, later, next, then, the day before yesterday, the day after tomorrow, the other day, during the winter)
- logikai viszonyok: célhatározás kifejezése (He went to Rome to study Italian)
- visszakerdezés: (She's ill, isn't she? She hasn't met you before, has she?).

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott témakörben megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témakörben létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témakörben életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 10. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 144 óra.

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	10
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	16
Osztálytermi témák és szituációk	7
Utazás, turizmus	7
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	12
Célnyelvi vonatkozások	13
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	5
Kereszttantervi témák és szituációk	5
Aktuális témák	11
Tudomány és technológia, kommunikáció	13
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	20
Összes óraszám:	119

Tematikai egységekre	119 óra
Ismétlés, rendszerezés	10 óra
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	10 óra
Számonkérés	5 óra
Összesen	144 óra

Kereszttantervi kapcsolódás

Témakör	Kapcsolódási pontok	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Személyes témák és szituációk	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Matematika: halmazok, a logikai érték	Talking about past habits and events Personality adjectives Describing the positive and negative qualities in people
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	Magyar nyelvi és irodalom: a közéletet foglalkoztató leggyakoribb témák, a közélet	Starting, maintaining and ending a conversation

	színterei, tájékoztató jellegű olvasmányok, közművelődés Etika: etikus magatartás köz- művelődési intézményekben, szokások Történelem: múzeumok, tárlatok	Guessing the meaning of unknown words Talking about different forms of art Giving news Narrating events and experiences
Osztálytermi témák és szituációk	Magyar nyelv és irodalom: az iskola, iskolai szabályok, iskolai nyelvi helyzetek Etika: osztálytársak és barátság	Conversational English Talking about different ways of communicating Talking about qualities of a person
Utazás, turizmus	Magyar nyelv és irodalom: nemzeti értékeink Történelem: nemzeti értékeink Földrajz: Magyarország nagytájai	Talking about problems people have when travelling Asking for and giving advice Describing a place
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	Magyar nyelv és irodalom: közművelődés, hobbik Etika: etikus közművelődés	Talking about different forms of art
Célnyelvi vonatkozások	Magyar nyelv és irodalom: anyanyelvünk jellemzői, nyelvi szituációk társas helyzetekben, a konfliktuskezelés nyelvi megoldásai	Giving news Responding to news showing surprise and enthusiasm, and asking for details
Interkulturális, országismereti témák	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Történelem: a család, baráti kapcsolatok	Expression ability Discussing the positive and negative aspects of different issues Expressing one's opinion

Kereszttantervi témák és szituációk	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	Talking about one's studies and/or job Expressing agreement and disagreement Talking about one's job
Aktuális témák	Magyar nyelv és irodalom: aktuális események Történelem: aktuális események értelmezése Etika: hírek etikus kezelése Földrajz: az időjárás, éghajlatváltozás Rajz és vizuális kultúra: az időjárás megjelenítése	Talking about language learning experiences Linking the past with the present Understanding information in job advertisements
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	Talking about ways to improve one's memory

A NAT-BAN ÉS A KERETTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT TÉMÁK RÉSZLETES KIFEJTÉSE

Témakör: Személyes témák és szituációk

Javasolt óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
- Személyes élethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Interakció a személyes tématarományban.

Javasolt tevékenységek

- Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
 - névadási szokások a családon belül
 - érdekes családi történetek a múltból
 - Jövőképem (plakát, prezentáció)
 - példaképem, ill.egy híres ember élete
- Internetes kutatómunka és csoportos projekt: családok az angol nyelvű országokban
 - különbségek, hasonlóságok
 - 'close/nuclear families', 'one parent families', 'extended families', 'adopted children'
- Vitafórum: tinédzserek helyzete a családban
 - What is it that teenagers find most irritating in middle aged people? What is it that middle aged people find most irritating in teenagers?
- Szerepjáték
 - pl. a ruhaüzletben, orvosnál, fodrásznál, moziban
- Prezentáció készítése
 - családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- Közvéleménykutatás
 - hobbik, érdeklődési körök

Témakör: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

Javasolt óraszám: 16 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons
- A környezeti és természeti témakörhöz tartozó információk átadása
- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témakörben.

Javasolt tevékenységek

- Internetes kutatás
 - nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
 - veszélyeztetett állatok
 - a tengerek szennyezése -műanyag-szigetek a tengerben
- Prezentáció készítése
 - veszélyben a földünk
 - a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai

- a nemzeti parkok és állatkertekfeladatai
- Mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- Vitafórum
 - hasznosak-e az állatkertek?
 - jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- Angol nyelvű természetfilm megtekintése és feldolgozása

Témakör: Osztálytermi témák és szituációk

Javasolt óraszám: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, class events, extracurricular opportunities for language learning/use of language [A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, class events, extracurricular opportunities for language learning/use of language]
- A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

Javasolt tevékenységek

- **Egyéni (internetes) kutatás, képes beszámoló**
 - **a magyarországi és az angliai középiskola összehasonlítása**
- **Csoportmunka, projekt**
 - **kisfilm készítése: „Our School”**
- **Internetes kutatómunka: - képes beszámolók**
 - **érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban**
- **Vitafórum**
 - **hasznos-e az iskolai egyenruha?**
 - **jó dolog-e a bentlakásos iskola?**
- **Íráskészség fejlesztése**
 - **beszámoló iskolai eseményről az iskolai újság részére**
 - **panaszkodó email angol barátomnak a sok házi feladatról**

Témakör: Utazás, turizmus

Javasolt óraszám: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: destinations, sights and places of interests in Hungary [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights and, places of interests both in Hungary and around the world]
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: travel documents, tickets, means of transport, forms, brochures [A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary [A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad]
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: sightseeing, city tour [A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour]
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy
- Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témakörében.

javasolt tevékenységek

- **Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban**
 - híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon
 - 'Álomnyaralásom' részletes megtervezése
 - felkészülés egy külföldi utazásra – Checklist készítése
- **Internetes kutatás**
 - érdekes, szokatlan szállások
- **Játék**
 - találd ki, melyik magyar nevezetességről beszéltek!
- **Felmérés készítése az osztályban**
 - a legnépszerűbb utazási célpont hazánkban
 - Ki hol szeretne nyaralni? (Balaton? hegyvidék? stb.)
- **Vitafórum**
 - egyéni vagy társasutazás?
 - üdülés vagy aktív nyaralás? tengerpart vagy városnézés?
- **Szituációs játék**
 - 'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a túristacsoport'
- **Panaszlevél írása egy hotelről, szórakozóhelyről**

Témakör: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

Javasolt óraszám: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights [A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life]
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közéleti témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti témakörben.

Javasolt tevékenységek

- **Projektmunka**
 - **külföldi kulturális események megismerése, bemutatása**
 - **hazai fesztiválok bemutatása, értékelése**
 - **plakátok, szórólapok, hirdetések készítése**
 - **KEDVENC SZÓRAKOZÁSI FORMÁINK**
- **Vitafórum**
 - **a vidéki vagy városi élet előnyei és hátrányai?**
 - **kellenek még a mozik?**
 - **az olvasás szerepe a 21. században**
- **Adatlapok kitöltése**
- **Angol nyelvű film megtekintése, megbeszélése**
- **Íráskészség fejlesztése:**
 - **brossúrák, adalapok kitöltése**
 - **film/könyv ajánló brossúra készítése**
 - **plakátok, szórólapok hirdetések készítése**
- **Rövid angol novella órai feldolgozása**
 - **szereplők jellemzése**

Témakör: Célnyelvi vonatkozások

Javasolt óraszám: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

Javasolt tevékenységek

- **Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére**
- **Nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán**
- **Internetes kutatás és beszámoló**
 - új szavak jelentése, eredete, szinonímái
 - a dialektusokról
 - kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai
- **Olvasásértés fejlesztése**
 - ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése
- **Osztálykönyvtár**
 - évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
- **Íráskészség fejlesztése**
 - angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal

Témakör: Interkulturális, országismereti témák

Javasolt óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, tourist attractions
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

Javasolt tevékenységek

- **Projektmunka, (internetes) kutatómunka**
 - a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában
 - legfőbb sportágak a két országban
 - a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai
- **Prezentáció**

- karácsony ünneplése a világ országaiban
- a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye
- **Játék**
 - kvíz különböző országok étkezési szokásairól
- **Kritika írása egy kulturális programról az osztály hirdetőtáblára**
- **Vitafórum**
 - mi okozhat kulturális meglepetéseket a célnyelvi országokban?

Témakör: Kereszttantervi témák és szituációk

Javasolt óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

Javasolt tevékenységek

- **Egyéni projektmunka**
 - szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
- **Vitafórum**
 - melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?
 - kell-e a mindennapos testnevelés?
 - kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
 - fontos-e a zene és a tánc?
 - fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?
- **Játék**
 - szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leg-hosszabb lista?
 - történelmi események modellezése szerepjáttékkal

Témakör: Aktuális témák

Javasolt óraszám: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

Javasolt tevékenységek

- **Videók megtekintése és feldolgozása**
 - hírműsorok

- aktuális eseményekről szóló tudósítások
- riportok
- Szerepjáték
 - néma videókhoz szövegekészítés és eljátszás
 - TV interjú készítése egy híres emberrel (pl. sportolóval)
- Internetes kutatómunka
 - egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
 - szókincsfejlesztés a média világához

Témakör: Tudomány és technológia, kommunikáció

Javasolt óraszám: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületben
- Egyszerű interakció a tudomány és technika tématerületben.

Javasolt tevékenységek

- Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
 - a közlekedést
 - a házimunkát
 - az oktatást?
 - a kommunikációt?
 - A világ internet nélkül?
- Internetes kutatómunka és prezentáció
 - a világ legfontosabb találmányai
 - a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
 - a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán
 - „Én és a telefonom”
- Vitafórum
 - az internet jövője
 - mire jó a virtuális valóság?
 - haladás-e minden változás?
 - a közösségi média előnyei és hátrányai

Témakör: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

Javasolt óraszám: 20 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása angol nyelven.

Javasolt tevékenységek

- Projektmunka
 - prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak
 - kedvenc témák feldolgozása poszttereken, majd ezek kiállítása az osztályban
 - angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget és a nyelvhelyességet is külön-külön értékeljük.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Nyelvi csoport

A 10. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 180 óra/év, 5 óra/hét

Javasolt tankönyv: Matura B1

A Kerettanterv a nyelvi funkciókat a 9-10. évfolyamra határozza meg. Ezen listában csak a 9. évfolyam példáinak kiegészítését soroljuk fel.

Nyelvi funkciók (a zárójelben olvasható kifejezések példák):

- bemutatás (Let me introduce Mr Smith to you.)
- elismerés kifejezése (Welldone. It's a good idea. I'm proud of you.)

- nem értés, magyarázatkerés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- aggodás, félelem kifejezése (I'm worried about it, I fear..., I'm afraid that...)
- üdvözlőküldés (Give my best regards to... Pass on my greetings)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Dear Sir/Madam, Dear Mr. Smith, I look forward to hearing from you. Yours faithfully/sincerely,)
- beszédzándék jelzése beszélgetés közben (I'll tell you what. Why don't we...? By the way...)
- elemek összekapcsolása szóban és írásban (First..., then, moreover, in addition, furthermore, after that... finally)
- kiemelés, hangsúlyozás (It's cats that are very active at night. The biggest problem is that the weather is horrible. Yes, I did do that.
- mondandó összefoglalása (All in all... To sum up... In short... In conclusion... In a nutshell...)
- beszélgetés lezárása (I look forward to seeing/talking to you again soon, So long)
- együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)
- szemrehányás kifejezése (It's your fault. You shouldn't have said that.)
- segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washingup instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.) Indirect questions
- segítség felajánlása és elfogadása választékos nyelvhasználattal (Shall I bring you something from the shop? Yes, please. I'll help you with your homework. Thanks, that sounds great.)
- tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better ..., That's a good idea. ..., I think you should/ought to do this.) Modális igék használatának bővítése, If I were you..
- reklamálás írásban és szóban (This soup is cold. The driver was rude. I'd like to make a complaint.)
- engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't. What do you think if I ... What would you say if I...)
- feltételezés, kétely kifejezése (I don't think he did it. He might be right. I wonder where he is.) Modals for speculation (present and past)
- ok-okozat kifejezése (Why is that? Because..., How come he didn't take part? He's ill, that's why.)
- magyarázat kifejezése (.)The reason for/One possible explanation is that.... /What's responsible for this effect is..../Let me explain,.../It could well be that.....
- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (I remember seeing her at the party last year. I can't remember locking the door.)
- elkeseredés kifejezése (I am disappointed/ devastated.)
- érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)
- bosszúság kifejezése (Oh, no! I am fed up with it.)

Nyelvi elemek, struktúrák (a zárójelben olvasható kifejezések példák):

- Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.) Present Perfect Continuous (I've been learning English for 3 years. Have you been waiting for a long time?);
- cselekvés, törtézés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?); Past Continuous (I was listening to her. Were they crying?) Past Perfect (I had seen her before.);
- cselekvés, törtézés, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.); Future Simple (When will you be sixteen? I'll help you.) Future Continuous (This time tomorrow I will be skiing in Austria.) Future Perfect (I will have been here for 6 months on June 23rd)
- modalitás jelen és múlt időben képesség, engedély, valószínűség, következtetés, tiltás kifejezésére: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'could', 'may' (Can/could/may I join you?) 'should/shouldn't' (You should ask her.); 'mustn't' (You mustn't smoke here.); 'can', 'could', 'be able to' (I could swim when I was 5. I was able to pass the exam.); 'must', 'may', 'might', 'can't' (Clara must be at school, she can't be on holiday. She might like you); 'should have /might have' (She should have done it sooner. He might have passed the exam.)
- múltbeli szokások kifejezése: 'used to' / 'would' (I used to cry a lot when I was a child. My mum would always tell us stories.)
- feltételesség kifejezése all conditional types (We'll stay at home if it rains. We would buy it if we had money.)
- függő beszéd kifejezése jelenidőben (He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.)
- függő beszéd múlt idejű igével (He said he was tired. She told me not to leave.)
- szenvedő szerkezet: (The school was renovated during the summer. My car will be repaired tomorrow.)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek; 'all', 'both', 'none', 'neither', 'every', 'each', 'enough', 'too', 'quite' a few, few (It isn't good enough. The cake tastes quite good.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound /taste /feel like?) Using qualifying structures (She is a lot more/slightly less/far more intelligent. The more... the more.. szerkezet használata)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.); időpont meghatározása (soon, afterwards, later, next, then, the day before yesterday, the day after tomorrow, the other day, during the winter)
- logikai viszonyok: célhatározás kifejezése (He went to Rome to study Italian)

- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)
- birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother..., Whose...?)
- visszakérdezés: (She's ill, isn't she? She hasn't met you before, has she?).
- Gerunds and infinitives (I afford to buy a house/I love singing. I remember locking/to lock the door.)
- Defining and non defining relative pronouns.

A 10. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 180 óra.

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	13
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	10
Osztálytermi témák és szituációk	10
Utazás, turizmus	10
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	5
Célnyelvi vonatkozások	10
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	10
Kereszttantervi témák és szituációk	6
Aktuális témák	7
Tudomány és technológia, kommunikáció	6
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	8
Összes óraszám:	95

Óraszámok:

Tematikai egységekre	95 óra
Ismétlés, rendszerezés	20 óra
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	45 óra
Számonkérés	20 óra
Összesen	180 óra

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;
- az adott tématarományban szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban;
- az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

TÉMAKÖR: Személyes témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő rövid jellemzésével;
- leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;
- érthetően tud folyamatosan beszélni, kisebb szünetek beiktatásával;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;
- előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématarományon belül;
- a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
- Személyes élethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Interakció a személyes tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
 - o Közeli és távoli rokonok
 - o kedvenc rokonaim - miért?
 - o névadási szokások a családon belül
 - o érdekes családi történetek a múltból
 - o Jövőképem (plakát, prezentáció)
 - o példaképem, ill.egy híres ember élete
- internetes kutató munka és csoportos projekt – családok az angol nyelvű országokban
 - o különbségek, hasonlóságok
 - o 'close/nuclear families', 'one parent families', 'extended families', 'adopted children'
 - o szerepek a családon belül
 - o a fiatal és az idős családtagok helyzete a különböző országokban
 - o a felnőtté válás hivatalos ideje a különböző országokban – miért más-más?
- Vitafórum
 - o pl. tinédzserek helyzete a családban: (What is it that teenagers find most irritating in middle aged people? What is it that middle aged people find most irritating in teenagers?)
- Szerepjáték:
 - o pl. az orvosnál, a fodrásznál, a postán, telefonos beszélgetések különböző szakemberekkel
- prezentáció készítése:
 - o Családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- Közvélemény kutatás:
 - o hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons
- A környezeti és természeti tématarományhoz tartozó információk átadása
- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatás:
 - o veszélyeztetett állatok
 - o eltűnő növények
 - o nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
 - o a tengerek szennyezése -műanyag-szigetek a tengerben
- Kiselőadás/prezentáció készítése:
 - o veszélyben a földünk
 - o a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
 - o a nemzeti parkok és állatkertekfeladatai

- o Mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- Vitafórum:
 - o hasznosak-e az állatkertek?
 - o jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- Egy angol nyelvű természetfilm megtekintése

TÉMAKÖR: **Osztálytermi témák, szituációk**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart akár önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatosan és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning

- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni kutatás és képes beszámoló:
 - o régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanárai
 - o a magyarországi és az angliai középiskola összehasonlítása
- Csoportmunka / projekt:
 - o egy osztályprogram megtervezése
 - o 'Az ideális iskola' jellemzői
 - o kisfilm készítése: „Our School”
- Internetes kutatómunka: - képes beszámoló
 - o érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban
- Vitafórum:
 - o Hasznos-e az iskolai egyenruha?
 - o Jó dolog-e a bentlakásos iskola?
 - o Milyen a jó tanár?
- Íráskészség fejlesztése:
 - o beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére
 - o panaszkozó email írásai angliai barátomnak a sok házi feladatról

TÉMAKÖR: **Utazás, turizmus**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests both in Hungary and around the world
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy
- Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témakörben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:
 - o híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban
 - o híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon
 - o Lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven
 - o 'Álomnyaralásom' részletes megtervezése
 - o felkészülés egy külföldi utazásra – Checklist készítése
- Internetes kutatás
 - o Érdekes, szokatlan szállások
 - o Különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban
- Játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!
- Felmérés készítése az osztályban:
 - o Ki melyik országot szeretné megismerni? - Melyik a legnépszerűbb célpont?
 - o Ki hol szeretne nyaralni? (Balaton? hegyvidék? stb.)
- Vitafórum
 - o egyéni vagy társasutazás?
 - o üdülés vagy aktív nyaralás?
- Szituációs játék
 - o szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés,
 - o 'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'
- Panaszlevél vagy/és kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről

TÉMAKÖR: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
- összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Kutatómunka
 - o külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
 - o hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - o kiállítások, érdekes múzeumok
- Projekt munka
 - o Mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?
 - o Mi szórakoztat minket?

- Vitakészség fejlesztése
 - o vidéki-városi élet előnyei és hátrányai
 - o 'mozik' – kellenek még?
 - o az olvasás szerepe a 21. században
 - o Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?
- Íráskészség fejlesztése:
 - o brossúrák, adalapok kitöltése
 - o film/könyv ajánló brossúra készítése
 - o plakátok, szórólapok hirdetések készítése
- egy angol nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő - film megtekintése, megbeszélése
- egy rövid angol novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: Célnyelvi vonatkozások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;
- céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;
- ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;
- a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újratekint a mondandóját;
- a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;
- nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédshándékokat fejez ki;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;
- megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik

a célnyelvi kommunikációra;

- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
- összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
- a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
- a szöveggörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó témákban;
- nyelvi haladását fel tudja mérni;
- hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére
- nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán
- internetes kutatás és beszámoló
 - o új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonímáiról
 - o a magyar és az angol nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról
 - o a dialektusokról
 - o kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai
- Olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése
- 'Osztálykönyvtár'
 - o évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
- Íráskészség fejlesztése
 - o cikkek egy havonta megjelenő angol nyelvű osztály 'hirlaphoz' (pl. 'Teenage Herald') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
 - o angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal angolul

TÉMAKÖR: **Interkulturális, országismereti témák és szituációk**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
- felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions in the different countries
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka:
 - o a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában
 - o a falvak szerepe manapság a két országban
 - o miért halt ki a népviselet Angliában és miért maradt meg Magyarországon?
 - o Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?
- Internetes kutatómunka
 - o a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai
 - o Hollywood története és magyar vonatkozásai
- Prezentáció
 - o karácsony ünneplése a világ országaiban
 - o a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye
- Játék:
 - o Leírás készítése/receptek – magyar vagy angol specialitás?
 - o kviz különböző országok étkezési szokásairól
- kritika írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba
- Vitafórum
 - o mi okozhat kulturális meglepetéseket a célnyelvi országokban?

TÉMAKÖR: **Kereszttantervi témák és szituációk**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projekt munka (egyéni)
 - o szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgy bemutatásához
 - o egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése (Papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről
- Vitafórum
 - o melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?
 - o kell-e a mindennapos testnevelés?
 - o fontos-e a zene és a tánc?
 - o kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
 - o fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?
- Játék
 - o szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?
 - o történelmi események modellezése szerepjátékkal

TÉMAKÖR: **Aktuális témák**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókinccs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és

események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- videók megtekintése
 - o hírműsorok
 - o aktuális eseményekről szóló tudósítások
 - o riportok
- Szerepjáték
 - o 'néma' videókhoz szövegkészítés és eljátszás
 - o TV interjú készítése egy híres emberrel (pl. sportolóval)
- Internetes kutatómunka
 - o egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
 - o szókincesfejlesztés a média világához
- Nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv
 - o a szalagcímek nyelvezete
 - o az újságcikkek stilusa szerkezete
 - o különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Tudomány és Technológia, kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tematartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott tematartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social

networks

- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületben
- Egyszerű interakció a tudomány és technika tématerületben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
 - o a közlekedést
 - o a házimunkát
 - o az oktatást?
 - o a kommunikációt?
 - o A világ internet nélkül?
- Internetes kutatómunka és prezentáció
 - o a világ legfontosabb találmányai
 - o a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
 - o a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán
 - o „Én és a telefonom”
- Vitafórum
 - o az internet jövője
 - o mire jó a virtuális valóság?
 - o haladás-e minden változás?
 - o a közösségi média előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult témához kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása angol nyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka (egyéni vagy csoportos)
 - o Prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak
 - o Kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
 - o Angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban
 - o Projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

11. évfolyam

Média, Digitális kultúra, Általános tantervű

A 11. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 144 óra/év, 4 óra/hét

Javasolt tankönyv: Matura Leader B1

A 10. évfolyamra a tanuló már A2 nyelvtudással érkezik, és célja - nyelvtudása további fejlesztése mellett -, hogy legalább a középszintű, de felősktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeresen teljesítse. Középszintű tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerezésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap.

A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a 'mentális kontextus' (például a motiváció, a lelkiállapot), vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukciónál ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítani. Írásprodukciónál is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciónál érzelmeit, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információátadást és -cserét. Szóbeli beszélgetést hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével ismeretlen témákat és szituációkat is felismer mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott köznyelvi társalgásra is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben megéli a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, és ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókincsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevésbé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanglejtésében közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását keresztntantéri témákban is fejleszti.

Ebben a szakaszban a témakörök óraszámai kifejezik a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat.

A középiskola elején a személyes témataromány még kiemelkedő szerepet játszik. Ezt itt felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az

országismeret és az interkulturális ismeretek vagy egyes keresztantervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és elvontabb gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, a különböző és egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-12. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezekon az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie az angol nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. Mindezek elérése érdekében a középiskola utolsó két évében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.

Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B1 nyelvi szintet, és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott két évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra célnyelvi példákkal.

Nyelvi funkciók:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- álláspont, vélemény kifejezése (In my view ..., As I see it ..., Personally, I think ...)
- érvek felvezetése (I find it extremely important ..., When we consider..., Considering ..., We should keep it in mind that ..., I suppose we all agree that ...)
- reklamáció, panasz kifejezése (I'd like to make a complaint about ..., I'd like to return this ..., It doesn't fit. It's not my size. It won't work properly. Can I have a refund?)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I apologise. I feel/am sorry for ...)
- érzések kifejezése (I'm satisfied. I'm frightened. I'm embarrassed.)
- szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to ...)
- dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)
- javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent. That's a good idea, but...)
- információkérés (Could you please tell me when the next train leaves? You wouldn't know the time, would you?)
- segítségkérés és arra reagálás (Could you do me a favour? Could you give/lend me a hand? Sure. No problem.)

Nyelvi elemek, struktúrák:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous (I'll be cooking then.)
- függő beszéd: reporting verbs (She threatened to leave me there. She offered to take me home.)
- műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month.)
- szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however...)
- inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)
- visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself...)
-

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 11. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 144 óra.

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	7
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	6
Utazás, turizmus	5
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	6
Célnyelvi vonatkozások	8
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	8
Kereszttantervi témák és szituációk	8
Aktuális témák	8
Tudomány és technológia, kommunikáció	7
Az emberek és a társadalom	7
Gazdaság	5
A munka világa	6
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	6
Az érettségi vizsga előkészítése	25

Összes óraszám:	112
------------------------	------------

Tematikai egységekre	112 óra
Ismétlés, rendszerezés	10 óra
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	12 óra
Számonkérés	10 óra
Összesen	144 óra

Kereszttantervi kapcsolódás

Témakör	Kapcsolódási pontok	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Személyes témák és szituációk	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Matematika: halmazok, a logikai érték	Description of a person Clothing Describing people in picture Exam strategies Connection between birth order and personality – (T / F / NM) A teenage athlete – Open questions
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	Magyar nyelvi és irodalom: a közéletet foglalkoztató leggyakoribb témák, a közélet szinterei, tájékoztató jellegű olvasmányok, közművelődés Etika:etikus magatartás közművelődési intézményekben, szokások Történelem: múzeumok, tárlatok	Think outside the box Future Houses – word building Online language learning – word building Alternative holidays – Multiple choice test
Utazás, turizmus	Magyar nyelv és irodalom: nemzeti értékeink Történelem: nemzeti értékeink Földrajz:	Entertainment : Television, Radio, The Press, Museums Almost there! Holiday options Types of accommodation

	Magyarország nagytájai	
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	Magyar nyelv és irodalom: közművelődés, hobbik Etika: etikus közművelődés	Entertainment : Television, Radio, The Press, Museums
Célnyelvi vonatkozások	Magyar nyelv és irodalom: anyanyelvünk jellemzői, nyelvi szituációk társas helyzetekben, a konfliktuskezelés nyelvi megoldásai	Internet forum for social problems Letter expressing opinion Exam tasks relating to the topic Planning a campaign to stop racism
Interkulturális, országismereti témák	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Történelem: a család, baráti kapcsolatok	Description of a house – types of houses; rooms and different pieces of furniture Situation - Choosing a house for a family
Kereszttantervi témák és szituációk	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	Exam tasks relating to the topic
Aktuális témák	Magyar nyelv és irodalom: aktuális események Történelem: aktuális események értelmezése Etika: hírek etikus kezelése Földrajz: az időjárás, éghajlatváltozás Rajz és vizuális kultúra: az időjárás megjelenítése	Organising a protest Report about a Zoo; Rainforests
Tudomány és technológia, kommunikáció	Informatika Technika	Internet users beware; The roots of human rights
Az emberek és a társadalom	Etika	

Gazdaság	Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi ismeretek.	Plastic money The dollar
A munka világa	Technika, életvitel és gyakorlat: pályorientáció és munka.	A interview on global warming; A man talking about films; An interview a
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	An article about Henry Ford; An article about student expectations; Flower Power

A NAT-BAN ÉS A KERETTANTERVEN MEGHATÁROZOTT TÉMÁK RÉSZLETES KIFEJTÉSE

Témakör: Személyes témák és szituációk

Javasolt óraszám: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans
- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes témakörtartományban.

Javasolt tevékenységek

- Internetes kutatás:
 - A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)

- Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?
- A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
- Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma
- Szerepjáték:
 - orvosi ellátás igénybevétele
 - ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserelése
- Önálló szövegalkotás
 - életem 15 év múlva
 - híres személyiségek, mint példaképek
- Vitafórum
 - az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
 - 'A házasságok az égben kötötnek'
 - **VANNAK-E MÉG CSALÁDI PÉLDAKÉPEK?**
 -

Témakör: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

Javasolt óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, weather and climate, seasons, recycling and reusing
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti témakör tartományban.

Javasolt tevékenységek

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
 - Természeti kincsek Magyarországon
- Kutatómunka az interneten
 - globális felmelegedés

Témakör: Utazás, turizmus

Javasolt óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: travel documents, means of transport, objects used while travelling
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays
- A nyaralás, utazás, turizmus témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

javasolt tevékenységek

- Szerepjáték
 - telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Vitafórum
 - olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

Témakör: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

Javasolt óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entertainment, culture, services
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban.

Javasolt tevékenységek

- Internetes kutatómunka
 - egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása
- Vitafórum
 - Az e-könyvek előnyei és hátrányai

Témakör: Célnyelvi vonatkozások

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: language skills, accents and dialects
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

Javasolt tevékenységek

- Egyéni projekt
 - 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
 - egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése
- interaktív térképek használata
 - ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
 - ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
 - szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
 - szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
 - miért halványulnak el a dialektusok?

Témakör: Interkulturális, országismereti témák

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature

- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról információk átadása
- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

Javasolt tevékenységek

- projektmunka
 - hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
 - Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
 - Miért vált az angol világnyelvvé?
- internetes kutatómunka
 - egy célnyelvi ország gasztronómiája
 - magyar receptek angol interpretálása
- Vitafórum
 - Miben hasznos a globalizáció?
 - Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

Témakör: Kereszttantervi témák és szituációk

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

Javasolt tevékenységek

- Egyéni projektmunka
 - a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása

Témakör: Aktuális témák

Javasolt óraszám: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.
-

Javasolt tevékenységek

- Pármunka

- célnyelvi sajtótermékek felkutatása
- angol sajtótermékek fajtái
- angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
- aktuális hírek olvasása
- az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban
- Osztálymunka
 - angol nyelvű híradó rendszeres nézése
 - iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

Témakör: Tudomány és technológia, kommunikáció

Javasolt óraszám: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, research, inventions
- A tudomány és technika tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében.

Javasolt tevékenységek

- Internetes kutatómunka
 - találmányok
- Egyéni project
 - Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?
- Vitafórum
 - az internet pozitív és negatív oldalai

Témakör: Az emberek és a társadalom

Javasolt óraszám: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: home, public places, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, community service
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témakörében.

Javasolt tevékenységek

- Egyéni projekt
 - hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
- Szerepjáték:
 - szolgáltatások igénybevétele
- Önálló szövegalkotás:
 - Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről
- Vitafórum/eszmecsere
 - megszüntethetőek-e az előítéletek?

Témakör: Gazdaság

Javasolt óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, advertisements
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében.

Javasolt tevékenységek

- Szerepjáték
 - banki ügyintézés
 - számlanyitás
 - reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
 - valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
 - spórolás-költekezés
 - a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
 - a tőzsde története, működése

Témakör: A munka világa

Javasolt óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, applying for a job
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility
- A karrier és munkavállalás témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témakörében.

Javasolt tevékenységek

- Szerepjáték
 - Állásinterjú
 - beszélgetés egy állásbörzén
- Csoportos projektmunka
 - Közkezdvelt szakmák bemutatása

Témakör: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

Javasolt óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

Javasolt tevékenységek

- Prezentáció, hangfelvétel, video felvételkészítése bármely témában
- idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

Témakör: Az érettségi vizsga előkészítése

Javasolt óraszám: 25 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
- A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
- A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása
- Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

Javasolt tevékenységek

- Vizsgafeladatok gyakorlása
- Vizsgaszituációk gyakorlása
- Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- Vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
- Viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
- Megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget és a nyelvhelyességet is külön-külön értékeljük.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)

- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Nyelvi csoport

A 11. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 180 óra/év, 5 óra/hét

Javasolt tankönyv: Matura Leader Plus B2

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a 11. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- álláspont, vélemény kifejezése (In my view ..., As I see it ..., Personally, I think ...)
- érvek felvezetése (I find it extremely important ..., When we consider..., Considering ..., We should keep it in mind that ..., I suppose we all agree that ...)
- egyetértés mások érveivel (I completely agree. I couldn't agree more. That's exactly what I think, You've persuaded me.)
- kétely, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, Yes, maybe, but...)
- mások érveivel való egyet nem értés (I am afraid I disagree/can't agree with you. I don't see why/how ..., Actually, I completely disagree. You must be joking.)
- konklúzió levonása (The point I'm trying to make is ..., All in all it shows ...)
- statisztikai adatok elemzése grafikon, diagram segítségével (Judging from the example, The diagram proves that ...)
- reklamáció, panasz kifejezése (I'd like to make a complaint about ..., I'd like to return this It doesn't fit. It's not my size. It won't work properly. Can I have a refund?)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I apologise. I feel/am sorry for ...)
- érzések kifejezése (I'm satisfied. I'm frightened. I'm embarrassed.)
- szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to ...)
- dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)
- javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent. That's a good idea, but...)
- információkérés (Could you please tell me when the next train leaves? You wouldn't know the time, would you?)

- egymást követő események leírása (Firstly, secondly, thirdly, later on, in the end, eventually)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Can I interrupt you for a second? May I say something?)
- segítségkérés és arra reagálás (Could you do me a favour? Could you give/lend me a hand? Sure. No problem.)

Nyelvi elemek és struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous, future perfect (I'll be cooking then. I'll have finished cooking by then.)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: past perfect continuous (I had been learning English for two years before I passed my exam.)
- feltételes mód kifejezése: third conditional, 'I wish', 'if only' (I would have done it if I had had the time. I wish you were here. If only he could have helped me.)
- függő beszéd: statements, questions, requests, offers, orders, reporting verbs (She threatened to leave me there. She asked me if she should leave. She asked me to take her home. She offered to take me home. She told me to take him home.)
- vonatkozó névmások / mellékmondatok: relative pronouns and clauses (She's a girl who can sing really well. I won't eat the banana which was on the floor.)
- közvetett kérdések: indirect questions (Could you tell me what the time is, please?)
- műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month.)
- igei vonzatok (gerunds and infinitives)
- szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however...)
- képzők: negative prefixes (uneducated, impolite), adjective suffixes (dangerous, professional, hopeful) noun suffixes (teacher, bakery, difference)
- visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself...)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;
- létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;
- életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

A 11. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 180 óra.

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	10
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	10
Utazás, turizmus	10
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	5
Célnyelvi vonatkozások	5
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	10
Kereszttantervi témák és szituációk	5
Aktuális témák	5
Tudomány és technológia, kommunikáció	5
Ember és társadalom	5
Gazdaság és pénzügy	10
Munka világa	10
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	5
Összes óraszám:	95

Óraszámok:

Tematikai egységekre	95 óra
Ismétlés, rendszerezés	20 óra
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	45 óra
Számonkérés	20 óra
Összesen	180 óra

TÉMAKÖR: Személyes témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megéri a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megéri és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- értelmezi az összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megéri és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartneréhez, hallgatósághoz igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématarományban és az idetartozó érettségi témákban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: acquaintances,

family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses

- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans

- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Internetes kutatás:

- o A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)
- o Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?
- o A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
- o Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma

— Szerepjáték:

- o orvosi ellátás igénybevétele
- o ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserélése

— Önálló szövegalkotás

- o életem 15 év múlva
- o híres személyiségek, mint példaképek

— Vitafórum

- o az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
- o 'A házasságok az égben kötöttek'
- o Vannak-e még családi példaképek?

TÉMAKÖR: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartneréhez, hallgatósághoz igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról

interakciót folytat;

- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról

interakciót folytat;

- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;

- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns

- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématerületben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
 - o Természeti kincsek Magyarországon
 - o Mindennapi természetvédelem
- Csoportos projektmunka
 - o A hulladékújrahasznosítás lehetőségei
- Kutatómunka az interneten
 - o alternatív energiaforrások
 - o globális felmelegedés
 - o a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

TÉMAKÖR: **Utazás, turizmus**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématerülethez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy

kooperatív munkaformában;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

- véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals

- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning

- A nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Szerepjáték

- o telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Önálló projektmunka
 - o prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről
 - o plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről
- Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- Csoportos projektmunka
 - o film készítése lakóhelyem nevezetességeiről
- kutatómunka (Internet, újságok, statisztikák)
 - o Az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra
- Vitafórum
 - o a turizmus pozitív és negatív hatásai
 - o olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

TÉMAKÖR: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség

esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshoz közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshoz közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Internetes kutatómunka

o kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban

o egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása

— Szerepjáték

o útbaigazítás kérése és adása

— Vitafórum

o GPS vagy útbaigazítás?

o Kidobhatjuk már a papír térképeket?

o Az e-könyvek előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Célnyelvi vonatkozások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;
- a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt,

szótárt;

- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
- hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
- nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
- hibáit általában önállóan is tudja javítani;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Egyéni projekt

o 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása

o egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése

— interaktív térképek használata

o ismerkedés célnyelvi dialektusokkal

- o ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
 - o szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
 - o szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
 - o miért halványulnak el a dialektusok?
 - o internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

TÉMAKÖR: Interkulturális, országismereti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
- ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
- interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
- megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
- interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
- tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
- átadja célnyelven a magyar értékeket;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature
- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete
- Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása
- Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról információk átadása
- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— projektmunka

- o Magyarország rövid történelme
- o Anglia rövid történelme
- o A magyar és angol történelem kapcsolódási pontjai
- o hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
- o Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
- o Miért vált az angol világnyelvvé?

— internetes kutatómunka

- o egy célnyelvi ország gasztronómiája
- o magyar receptek angol interpretálása
- o Milyen más nyelvek találhatók az Egyesült Királyságban?

— Egy angol történelmi film megtekintése

— Vitafórum

- o Fontos-e a hagyományok életben tartása
- o Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
- o Miben hasznos a globalizáció?
- o Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

TÉMAKÖR: Kereszttantervi témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Egyéni projektmunka

- o a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
- o poszter vagy kiselőadéskészítése bármely más tudásterület témaköreiről

— Vitafórum

- o a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: Aktuális témák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

- felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Pármunka

o célnyelvi sajtótermékek felkutatása

o angol sajtótermékek fajtái

o angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni

o aktuális hírek olvasása

o az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

— Osztálymunka

o angol nyelvű híradó rendszeres nézése

o iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

TÉMAKÖR: **Tudomány és technológia, kommunikáció**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématarományhoz tartozó alapvető témákban;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést

követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions
- A tudomány és technika tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Internetes kutatómunka

o találmányok

o a jövő technikái

— Egyéni project

o Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?

o A jogosítvány megszerzése, az autó részei

o Mit fog tudni a következő telefonom?

— Vitafórum

o az internet pozitív és negatív oldalai

o Lesz-e az unokámnak telefonja?

o Lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

TÉMAKÖR: **Ember és társadalom**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématerületéhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service
- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Egyéni projekt

- o különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
- o hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
- o önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás

— Szerepjáték:

- o szolgáltatások igénybevétele

— Önálló szövegalkotás:

- o Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről

— Vitafórum/eszmecsere

- o korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)
- o megszüntethetőek-e a társadalmi különbségek?
- o megszüntethetőek-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: Gazdaság és pénzügy

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság témartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Egyéni projekt

- o a pénz kialakulása, története
- o az első bankok

— Szerepjáték

- o banki ügyintézés
- o számlanyitás
- o reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
- o valutaváltás nyaralás előtt

— eszmecsere

- o spórolás-költekezés
- o a jövedelem értelmes beosztása

— kutatómunka (internet, újságcikk)

- o hitelek, állami támogatások
- o a tőzsde története, működése

TÉMAKÖR: **Munka világa**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás témaköréhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás

tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás

tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings

- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV

- A karrier és munkavállalás témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témartományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Önálló szövegalkotás

o jelentkezés álláshirdetésre

o angol nyelvű önéletrajz készítése

— Szerepjáték

o Állásinterjú

o beszélgetés egy állásbörzén

— Olvasott szövegértés fejlesztése

- o Álláshirdetések böngészése
 - o Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projektmunka
- o Egy munkahelyi projekt kidolgozása
 - o Közkezdvelt szakmák bemutatása

TÉMAKÖR: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összetettebb információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre és tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- o Prezentáció, hangfelvétel, video felvételkészítése bármely témában
- o idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget és a nyelvhelyességet is külön-külön értékeljük.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

12. évfolyam

A 12. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 112 óra/év, 4 óra/hét (32 hét)

Javasolt tankönyv: Matura Leader Plus B2

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik, és célja - nyelvtudása további fejlesztése mellett -, hogy legalább a középszintű, de felősktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeresen teljesítse. Középszintű tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerezésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolattépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak

megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a 'mentális kontextus' (például a motiváció, a lelkiállapot), vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukciónál ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítani. Írásprodukciónál is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciónál érzelmeit, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információátadást és -cserét. Szóbeli beszélgetést hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével ismeretlen témákat és szituációkat is felismer mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott köznyelvi társalgásra is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben megeli a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, és ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókinccsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevésbé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanglegjtésében közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását keresztntanervi témákban is fejleszti.

Ebben a szakaszban a témakörök óraszámai kifejezik a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat. A középiskola elején a személyes témataromány még kiemelkedő szerepet játszik. Ezt itt felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és az interkulturális ismeretek vagy egyes keresztntanervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és elvontabb gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő

felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, a különböző és egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-12. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezeken az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie az angol nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. Mindezek elérése érdekében a középiskola utolsó két évében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.

Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet, és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott két évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra célnyelvi példákkal. A 12. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.

Nyelvi funkciók:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- álláspont, vélemény kifejezése (In my view ..., As I see it ..., Personally, I think ...)
- érvek felvezetése (I find it extremely important ..., When we consider..., Considering ..., We should keep it in mind that ..., I suppose we all agree that ...)
- egyetértés mások érveivel (I completely agree. I couldn't agree more. That's exactly what I think, You've persuaded me.)
- kétely, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, Yes, maybe, but..., I see what you mean, but ... I agree to some extent, but...)
- mások érveivel való egyet nem értés (I am afraid I disagree/can't agree with you. I don't see why/how ..., Actually, ... Surely you don't think that ... I partly agree. I agree up to a point. I completely disagree. You must be joking.)
- szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to ...)
- dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)
- javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent. That's a good idea, but...)
- egymást követő események leírása (Firstly, secondly, thirdly, later on, in the end, eventually)

Nyelvi elemek, struktúrák:

A zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák.

- közvetett kérdések: indirect questions (Could you tell me what the time is, please?)
- szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however...)
- inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)
- visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself...)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 12. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 128 óra.

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	5
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	5
Utazás, turizmus	5
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	5
Célnyelvi vonatkozások	5
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	5
Kereszttantervi témák és szituációk	5
Aktuális témák	5
Tudomány és technológia, kommunikáció	5
Az emberek és a társadalom	5
Gazdaság	5
A munka világa	5
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	5
Az érettségi vizsga előkészítése	25
Összes óraszám:	90

Tematikai egységekre	90 óra
Ismétlés, rendszerezés	10 óra
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	18 óra
Számonkérés	10 óra

Összesen	128 óra
-----------------	----------------

Kereszttantervi kapcsolódás

Témakör	Kapcsolódási pontok	Tankönyvi kapcsolódó tananyag
Személyes témák és szituációk	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Matematika: halmazok, a logikai érték	Learn/revise vocabulary connected to the topic Description of a person Clothing Describing people in pictures
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	Magyar nyelvi és irodalom: a közéletet foglalkoztató leggyakoribb témák, a közélet szinterei, tájékoztató jellegű olvasmányok, közművelődés Etika: etikus magatartás közművelődési intézményekben, szokások Történelem: múzeumok, tárlatok	Learn/revise vocabulary connected to the topic Description of a house – types of houses; rooms and different pieces of furniture My house – Gap filling
Utazás, turizmus	Magyar nyelv és irodalom: nemzeti értékeink Történelem: nemzeti értékeink Földrajz: Magyarország nagytájai	Learn/revise vocabulary connected to the topic Means of transport and types of holidays Planes, Trains & Automobiles – Multiple choice test
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	Magyar nyelv és irodalom: közművelődés. hobbik Etika:	Learn/revise vocabulary connected to the topic Entertainment : Television, Radio, The Press, Museums

	etikus közművelődés	Performing art – theatre and concert The Monuments Men – Choosing the correct word
Célnyelvi vonatkozások	Magyar nyelv és irodalom: anyanyelvünk jellemzői, nyelvi szituációk társas helyzetekben, a konfliktuskezelés nyelvi megoldásai	Post on a Forum; Sample writing
Interkulturális, országismereti témák	Magyar nyelv és irodalom: a család, lakóhelyem, barátok Etika: a család, barátság Történelem: a család, baráti kapcsolatok	FRIENDS or COMPETITORS? – Gap filling – One word The dinner table: a family battleground – Word building
Kereszttantervi témák és szituációk	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	Exam tasks relating to the topic Debating – <i>‘Traditional festivals are of no interest to teenagers today.’</i>
Aktuális témák	Magyar nyelv és irodalom: aktuális események Történelem: aktuális események értelmezése Etika: hírek etikus kezelése Földrajz: az időjárás, éghajlatváltozás Rajz és vizuális kultúra: az időjárás megjelenítése	A interview on global warming; A man talking about films; An interview about a telephone helpline Learn/revise vocabulary connected to the topic Environment and environmental problems Animals in Zoos; Far-reaching Effects – Multiple choice test;
Tudomány és technológia, kommunikáció	Informatika Technika	Learn/revise vocabulary connected to the topic

		Technology in the 21st century – Mobiles, Computers The rise of the hacker – Multiple choice test; Technological Breakthroughs – Removed words Task - Discussion
Az emberek és a társadalom	Etika	Learn/revise vocabulary connected to the topic Criminal actions and incidents Increasing violence A Wild Hunt – Multiple choice test;
Gazdaság	Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi ismeretek.	How to buy the right kind of shoes – True, False, Not Mentioned The evolution of money – Multiple choice test
A munka világa	Technika, életvitel és gyakorlat: pályaorientáció és munka.	Learn/revise vocabulary connected to the topic Types of jobs – requirements and duties Just the job – Multiple choice test
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	Bármely tantárgy témájával kapcsolatos projektfeladatok	Formal email/letter giving information; Sample writing

A Nat-ban és a kerettantervben meghatározott témák részletes kifejtése

TÉMAKÖR: Személyes témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans
- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématerületen.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatás:
 - A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)
 - Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma
- Szerepjáték:
 - orvosi ellátás igénybevétele
- Önálló szövegalkotás
 - híres személyiségek, mint példaképek
- Vitafórum
 - Vannak-e még családi példaképek?

TÉMAKÖR: **Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, geographical places, space, the Earth
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons

Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématerületen.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
 - Mindennapi természetvédelem
- Kutatómunka az interneten
 - globális felmelegedés
 - a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

TÉMAKÖR: **Utazás, turizmus**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: means of transport, objects used while travelling

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: currencies, new areas in tourism: language learning

A nyaralás, utazás, turizmus tématerülethez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus tématerületen.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szerepjáték
 - telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- Vitafórum
 - olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

TÉMAKÖR: **Közéleti témák és szituációk, szórakozás**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public offices, restaurants
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshöz közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
 - kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban
- Vitafórum
 - Az e-könyvek előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: **Célnyelvi vonatkozások**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- interaktív térképek használata
 - ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
 - ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
 - szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
 - szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
 - internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

TÉMAKÖR: **Interkulturális, országismereti témák**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature

Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

Célnyelvi kultúráról információk átadása

Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása

Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projektmunka
 - hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
 - Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
 - Miért vált az angol világnyelvvé?
- internetes kutatómunka
 - egy célnyelvi ország gasztronómiája
 - magyar receptek angol interpretálása
 - Milyen más nyelvek találhatók az Egyesült Királyságban?
- Vitafórum
 - Fontos-e a hagyományok életben tartása
 - Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
 - Miben hasznos a globalizáció?
 - Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

TÉMAKÖR: **Kereszttantervi témák és szituációk**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból

Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projektmunka
 - a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
 - poszter vagy kiselőadáskészítése bármely más tudásterület témaköreiről
- Vitafórum

- a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: **Aktuális témák**

JAVASOLT ÓRASZÁM: **5 óra**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Pármunka

- célnyelvi sajtótermékek felkutatása
- angol sajtótermékek fajtái
- angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
- aktuális hírek olvasása
- az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

— Osztálymunka

- angol nyelvű híradó rendszeres nézése
- iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

TÉMAKÖR: **Tudomány és technológia, kommunikáció**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions

A tudomány és technika témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Internetes kutatómunka

- találmányok
- a jövő technikái
- Egyéni project
 - Mit fog tudni a következő telefonom?
- Vitafórum
 - az internet pozitív és negatív oldalai
 - Lesz-e az unokámnak telefonja?

TÉMAKÖR: **Az emberek és a társadalom**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, people working in services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: home, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service
- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témartományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
 - önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás
- Szerepjáték:
 - szolgáltatások igénybevétele
- Önálló szövegalkotás:
 - Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről
- Vitafórum/eszmecsere
 - korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)

- megszüntethetőek-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: **Gazdaság**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshöz közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - a pénz kialakulása, története
 - az első bankok
- Szerepjáték
 - banki ügyintézés
 - számlanyitás
 - reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
 - valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
 - a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
 - hitelek, állami támogatások
 - a tőzsde története, működése

TÉMAKÖR: **A munka világa**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices

A témakörre jellemző tárgyakra és eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs, job interviews, meetings

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, lifelong learning, applying for a job

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV

A karrier és munkavállalás témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshöz közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Önálló szövegalkotás
 - jelentkezés álláshirdetésre
 - angol nyelvű önéletrajz készítése
- Szerepjáték
 - Állásinterjú
 - beszélgetés egy állásbörzén
- Olvasott szövegértés fejlesztése
 - Álláshirdetések böngészése
 - Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projektmunka
 - Egy munkahelyi projekt kidolgozása
 - Közkezdvelt szakmákbemutatása

TÉMAKÖR: **Ismeretszerzés, tudásmegosztás**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése

Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven

Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Prezentáció, hangfelvétel, video felvételkészítése bármely témában
- idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

TÉMAKÖR: **Az érettségi vizsga előkészítése**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása

A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása

A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása

Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vizsgafeladatok gyakorlása
- Vizsgaszituációk gyakorlása
- Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- Vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
- Viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
- Megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Nyelvi csoport

A 12. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 160 óra/év, 5 óra/hét (32 hét)

Javasolt tankönyv: Pioneer Level C1

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a 12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- kétely, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, I agree to some extent, but...)
- mások érveivel való egyet nem értés (Surely you don't think that ... I partly agree. I agree up to a point. What you're saying is misguided.)
- konklúzió levonása (We can easily draw the conclusion that ..., What this results in is ...)
- statisztikai adatok elemzése grafikon, diagram segítségével (Judging from the examples It's easy to infer from the data that ...)
- javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent.)
- információkérés (You wouldn't know the time, would you? I was wondering if you could
- érzések kifejezése (I'm gutted/overjoyed/perplexed/alarmed)
- szükségesség kifejezése (It is essential/highly important/indispensable that...,

Nyelvi elemek és struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous, future perfect (I'll be cooking then. I'll have finished cooking by then.)
- inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)
- jövőidejűség kifejezése a múltban: 'was/were going to', 'was/were about to', 'was/were to have' (I was going to help her. I was about to leave.)
- műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month. / I got Mary to do it instead of me. / I'll make my mom take the trash out today.)
- függő beszéd: beágyazott függő szerkezetek (It was thought that Mark was going to ...)
- feltételes mód kifejezése: mixed conditional, should, had (I'd never earn this much money if Mark hadn't offered me this job. Should you meet my sister, tell her ... , Had I discovered it earlier, I would have ...)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;
- létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;
- életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

A 12. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 160 (5x32) óra.

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes témák és szituációk	10

Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	10
Utazás, turizmus	10
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	5
Célnyelvi vonatkozások	5
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	10
Kereszttantervi témák és szituációk	5
Aktuális témák	5
Tudomány és technológia, kommunikáció	5
Ember és társadalom	5
Gazdaság és pénzügy	10
Munka világa	10
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	5
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	35
Összes óraszám:	130

Óraszámok:

Tematikai egységekre	130 óra
Ismétlés, rendszerezés	15 óra
Számonkérés	15 óra
Összesen	160 óra

TÉMAKÖR: Személyes témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- értelmezi az összefüggéseket;

- megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématerületen belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélgetőpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématerületen és az idetartozó érettségi témákban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans
- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes

tématartományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Internetes kutatás:

- o A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)
- o Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?
- o A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
- o Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma

— Szerepjáték:

- o orvosi ellátás igénybevétele
- o ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserelése

— Önálló szövegalkotás

- o életem 15 év múlva
- o híres személyiségek, mint példaképek

— Vitafórum

- o az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
- o 'A házasságok az égben köttenek'
- o Vannak-e még családi példaképek?

TÉMAKÖR: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti témartományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartneréhez, hallgatósághoz igazítja;

- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban és írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti témakörben és az ide tartozó érettségi témákban;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a témakörhöz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti témakörben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
 - o Természeti kincsek Magyarországon
 - o Mindennapi természetvédelem
- Csoportos projektmunka
 - o A hulladékújrahasznosítás lehetőségei
- Kutatómunka az interneten
 - o alternatív energiaforrások
 - o globális felmelegedés
 - o a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

TÉMAKÖR: Utazás, turizmus

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning
- A nyaralás, utazás, turizmus témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szerepjáték
 - o telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Önálló projektmunka
 - o prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről
 - o plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről
- Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- Csoportos projektmunka
 - o film készítése lakóhelyem nevezetességeiről
- kutatómunka (Internet, újságok, statisztikák)
 - o Az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra
- Vitafórum
 - o a turizmus pozitív és negatív hatásai
 - o olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

TÉMAKÖR: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FFEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
 - o kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban
 - o egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása
- Szerepjáték

- o útbaigazítás kérése és adása
- Vitafórum
 - o GPS vagy útbaigazítás?
 - o Kidobhatjuk már a papír térképeket?
 - o Az e-könyvek előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Célnyelvi vonatkozások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudatosan használja a nyelv tanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédzándékait világosan és érthetően fejezi ki;
- a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
- hatékonyan alkalmazza a tanult nyelv tanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- elolvas és értelmek nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
- nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
- hibáit általában önállóan is tudja javítani;

- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - o 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
 - o egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése
- interaktív térképek használata
 - o ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
 - o ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
 - o szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
 - o szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
 - o miért halványulnak el a dialektusok?
 - o internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

TÉMAKÖR: Interkulturális, országismereti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
- ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
- interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
- megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;

- interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
- tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
- átadja célnyelven a magyar értékeket;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature
- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete
- Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása
- Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról információk átadása
- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projektmunka
 - o Magyarország rövid történelme
 - o Anglia rövid történelme
 - o A magyar és angol történelem kapcsolódási pontjai
 - o hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
 - o Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
 - o Miért vált az angol világnyelvvé?
- internetes kutatómunka
 - o egy célnyelvi ország gasztronómiája
 - o magyar receptek angol interpretálása
 - o Milyen más nyelvek találhatók az Egyesült Királyságban?
- Egy angol történelmi film megtekintése
- Vitafórum
 - o Fontos-e a hagyományok életben tartása
 - o Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
 - o Miben hasznos a globalizáció?
 - o Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

TÉMAKÖR: Kereszttantervi témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projektmunka
 - o a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
 - o poszter vagy kiselőadáskészítése bármely más tudásterület témaköreiről
- Vitafórum
 - o a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: Aktuális témák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Pármunka

- o célnyelvi sajtótermékek felkutatása
- o angol sajtótermékek fajtái
- o angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
- o aktuális hírek olvasása
- o az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

— Osztálymunka

- o angol nyelvű híradó rendszeres nézése
- o iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

TÉMAKÖR: Tudomány és technológia, kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématarományhoz tartozó alapvető témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using

- technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions
 - A tudomány és technika tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
 - A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
 - o találmányok
 - o a jövő technikai
- Egyéni project
 - o Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?
 - o A jogosítvány megszerzése, az autó részei
 - o Mit fog tudni a következő telefonom?
- Vitafórum
 - o az internet pozitív és negatív oldalai
 - o Lesz-e az unokámnak telefonja?
 - o Lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

TÉMAKÖR: Ember és társadalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématerületéhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
 - összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
 - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
 - megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
 - megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
 - véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 - véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service
- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Egyéni projekt

- o különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
- o hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
- o önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás

— Szerepjáték:

- o szolgáltatások igénybevétele

— Önálló szövegalkotás:

- o Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről

— Vitafórum/eszmecsere

- o korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)
- o megszüntethetők-e a társadalmi különbségek?
- o megszüntethetők-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: Gazdaság és pénzügy

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság témakörhöz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - o a pénz kialakulása, története
 - o az első bankok
- Szerepjáték
 - o banki ügyintézés
 - o számlanyitás
 - o reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
 - o valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
 - o spórolás-költekezés

- o a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
 - o hitelek, állami támogatások
 - o a tőzsde története, működése

TÉMAKÖR: **Munka világa**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV
- A karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Önálló szövegalkotás
 - o jelentkezés álláshirdetésre
 - o angol nyelvű önéletrajz készítése
- Szerepjáték
 - o Állásinterjú
 - o beszélgetés egy állásbörzén
- Olvasott szövegértés fejlesztése
 - o Álláshirdetések böngészése
 - o Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projekt munka
 - o Egy munkahelyi projekt kidolgozása
 - o Közkedvelt szakmák bemutatása

TÉMAKÖR: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összetettebb információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projekt munkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
- használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- o Prezentáció, hangfelvétel, video felvételkészítése bármely témában
- o idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

TÉMAKÖR: Vizsgára való felkészülés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 35 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
- megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
- egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez

és használ;

- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
- az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
- az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
- A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
- A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása
- Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vizsgafeladatok gyakorlása
- Vizsgaszituációk gyakorlása
- Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- Vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
- Viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
- Megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

Értékelési rendszer

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Értékelési szempontok:

Minden készséget és a nyelvhelyességet is külön-külön értékeljük.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Angol közép szintű fakultáció

11. és 12. évfolyam

1 óra / hét

Javasolt tankönyv:

Dr. Bukta Katalin -Engi Katalin: Érettségi mintafeladatok angol nyelvből

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
11. évfolyam	
Személyes témák és szituációk	5
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	5
Utazás, turizmus	5
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	5
Célnyelvi vonatkozások	4
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	4
Kereszttantervi témák és szituációk	4
Aktuális témák	4
Összes óraszám	36 x 1
12. évfolyam	
Tudomány és technológia, kommunikáció	4
Ember és társadalom	4
Gazdaság és pénzügy	4
Munka világa	4
Ismeretszerzés, tudásmegosztás	4
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés	12
Összes óraszám	32 x 1

TÉMAKÖR: Személyes témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok

- ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
 - megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
 - értelmezi az összefüggéseket;
 - megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
 - megérti és értelmezi a részleteket összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
 - társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
 - érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 - érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 - a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
 - mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
 - digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
 - szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja;
 - beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
 - szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématarományban és az idetartozó érettségi témákban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common

illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans

- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Internetes kutatás:

o A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)

o Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?

o A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán

o Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma

— Szerepjáték:

o orvosi ellátás igénybevétele

o ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserélése

— Önálló szövegalkotás

o életem 15 év múlva

o híres személyiségek, mint példaképek

— Vitafórum

o az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai

o 'A házasságok az égben köttenek'

o Vannak-e még családi példaképek?

TÉMAKÖR: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában, számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban és írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons,

recycling and reusing

- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
 - o Természeti kincsek Magyarországon
 - o Mindennapi természetvédelem
- Csoportos projekt munka
 - o A hulladék újrahasznosítás lehetőségei
- Kutatómunka az interneten
 - o alternatív energiaforrások
 - o globális felmelegedés
 - o a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

TÉMAKÖR: Utazás, turizmus

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour

guides, public service personnel

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning
- A nyaralás, utazás, turizmus témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szerepjáték
 - o telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Önálló projektmunka
 - o prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről
 - o plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről
- Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- Csoportos projektmunka
 - o film készítése lakóhelyem nevezetességeiről
- kutatómunka (Internet, újságok, statisztikák)
 - o Az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra
- Vitafórum
 - o a turizmus pozitív és negatív hatásai
 - o olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

TÉMAKÖR: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
 - a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé

ismert témákban és szituációkban is;

- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerülethez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FFEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerülethez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerületben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
 - o kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban
 - o egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása
- Szerepjáték
 - o útbaigazítás kérése és adása
- Vitafórum
 - o GPS vagy útbaigazítás?
 - o Kidobhatjuk már a papír térképeket?
 - o Az e-könyvek előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Célnyelvi vonatkozások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédzándékait világosan és érthetően fejezi ki;
- a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
- hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

- elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
- nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
- hibáit általában önállóan is tudja javítani;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - o 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
 - o egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése
- interaktív térképek használata
 - o ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
 - o ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
 - o szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
 - o szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
 - o miért halványulnak el a dialektusok?
 - o internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

TÉMAKÖR: Interkulturális, országismereti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
- ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
- interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
- megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;

- szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
- interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
- tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
- átadja célnyelven a magyar értékeket;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature
- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete
- Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása
- Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról információk átadása
- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projekt munka
 - o Magyarország rövid történelme
 - o Anglia rövid történelme
 - o A magyar és angol történelem kapcsolódási pontjai
 - o hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
 - o Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
 - o Miért vált az angol világnyelvvé?
- internetes kutatómunka
 - o egy célnyelvi ország gasztronómiája
 - o magyar receptek angol interpretálása
 - o Milyen más nyelvek találhatók az Egyesült Királyságban?
- Egy angol történelmi film megtekintése
- Vitafórum
 - o Fontos-e a hagyományok életben tartása
 - o Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
 - o Miben hasznos a globalizáció?
 - o Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

TÉMAKÖR: Kereszttantervi témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
 - egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
 - ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
 - használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projektmunka
 - o a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
 - o poszter vagy kiselőadéskészítése bármely más tudásterület témaköreiről
- Vitafórum
 - o a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: Aktuális témák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
 - felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Pármunka

- o célnyelvi sajtótermékek felkutatása
- o angol sajtótermékek fajtái
- o angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
- o aktuális hírek olvasása
- o az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

— Osztálymunka

- o angol nyelvű híradó rendszeres nézése
- o iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

12. évfolyam

TÉMAKÖR: Tudomány és technológia, kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématarományhoz tartozó alapvető témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists,

researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions
- A tudomány és technika tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
 - o találmányok
 - o a jövő technikai
- Egyéni project
 - o Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?
 - o A jogosítvány megszerzése, az autó részei
 - o Mit fog tudni a következő telefonom?
- Vitafórum
 - o az internet pozitív és negatív oldalai
 - o Lesz-e az unokámnak telefonja?
 - o Lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

TÉMAKÖR: Ember és társadalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématerületéhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom

tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service
- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témartományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - o különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
 - o hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
 - o önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás
- Szerepjáték:
 - o szolgáltatások igénybevétele
- Önálló szövegalkotás:
 - o Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről
- Vitafórum/eszmecsere
 - o korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)
 - o megszüntethetőek-e a társadalmi különbségek?
 - o megszüntethetőek-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: Gazdaság és pénzügy

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság témakörhöz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - o a pénz kialakulása, története
 - o az első bankok
- Szerepjáték

- o banki ügyintézés
- o számlanyitás
- o reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
- o valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
 - o spórolás-költekezés
 - o a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
 - o hitelek, állami támogatások
 - o a tőzsde története, működése

TÉMAKÖR: **Munka világa**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning,

life long learning, applying for a job

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV
- A karrier és munkavállalás témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Önálló szövegalkotás
 - o jelentkezés álláshirdetésre
 - o angol nyelvű önéletrajz készítése
- Szerepjáték
 - o Állásinterjú
 - o beszélgetés egy állásbörzén
- Olvasott szövegértés fejlesztése
 - o Álláshirdetések böngészése
 - o Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projektmunka
 - o Egy munkahelyi projekt kidolgozása
 - o Közkedvelt szakmák bemutatása

TÉMAKÖR: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összetettebb információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projekt munkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;

- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
- használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- o Prezentáció, hangfelvétel, video felvételt készítése bármely témában
- o idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

TÉMAKÖR: Vizsgára való felkészülés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
- megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
- egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
- közép szintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
- közép szintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;

- az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
- az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Közép szintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
- A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
- A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vizsgafeladatok gyakorlása
- Vizsgaszituációk gyakorlása
- Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- Vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
- Viták a közép szintű érettségi vizsga témaköreiben
- Megadott szószámú szöveg írása a közép szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

Angol emelt szintű fakultáció

11. és 12. évfolyam

2 óra / hét

Javasolt tankönyv:

Mestra ágota: Érettségi mintatételek angol nyelvből – 50 emelt szintű tétel

A témakörök áttekintő táblázata javasolt óraszámokkal

Témakör neve	Javasolt óraszám
11. évfolyam	
Személyes témák és szituációk	10
Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk	10
Utazás, turizmus	10
Közéleti témák és szituációk, szórakozás	10
Célnyelvi vonatkozások	8
Interkulturális, országismereti témák és szituációk	8
Kereszttantervi témák és szituációk	8
Aktuális témák	8
Összes óraszám	36 x 2
	72

12. évfolyam		
Tudomány és technológia, kommunikáció		8
Ember és társadalom		8
Gazdaság és pénzügy		8
Munka világa		8
Ismeretszerzés, tudásmegosztás		8
Gyakorlás/vizsgára való felkészülés		24
Összes óraszám	32 x 2	64

TÉMAKÖR: Személyes témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- értelmezi az összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;

- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes témakörben és az ide tartozó értekezési témákban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans
- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes témakörben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatás:
 - o A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)
 - o Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?
 - o A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
 - o Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma
- Szerepjáték:
 - o orvosi ellátás igénybevétele
 - o ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserelése
- Önálló szövegalkotás
 - o életem 15 év múlva
 - o híres személyiségek, mint példaképek
- Vitafórum
 - o az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
 - o 'A házasságok az égen kötnek'

o Vannak-e még családi példaképek?

TÉMAKÖR: Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban és írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó

- összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti témartományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
 - o Természeti kincsek Magyarországon
 - o Mindennapi természetvédelem
- Csoportos projektmunka
 - o A hulladékújrahasznosítás lehetőségei
- Kutatómunka az interneten
 - o alternatív energiaforrások
 - o globális felmelegedés
 - o a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

TÉMAKÖR: Utazás, turizmus

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
 - összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
 - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
 - megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
 - megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
 - véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 - véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning
- A nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szerepjáték
 - o telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Önálló projektmunka
 - o prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről
 - o plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről

- Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- Csoportos projekt munka
 - o film készítése lakóhelyem nevezetességeiről
- kutatómunka (Internet, újságok, statisztikák)
 - o Az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra
- Vitafórum
 - o a turizmus pozitív és negatív hatásai
 - o olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

TÉMAKÖR: Közéleti témák és szituációk, szórakozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
 - a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
 - a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
 - megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
 - megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
 - megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
 - megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
 - társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
 - a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
 - digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
 - nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
 - nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FFEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural

institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
 - o kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban
 - o egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása
- Szerepjáték
 - o útbaigazítás kérése és adása
- Vitafórum
 - o GPS vagy útbaigazítás?
 - o Kidobhatjuk már a papír térképeket?
 - o Az e-könyvek előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Célnyelvi vonatkozások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;

- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédkésztségének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;
- a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
- hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- elolvas és értelmek nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
- nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
- hibáit általában önállóan is tudja javítani;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - o 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
 - o egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése
- interaktív térképek használata
 - o ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
 - o ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal

- csoportmunka
 - o szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
 - o szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
 - o miért halványulnak el a dialektusok?
 - o internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

TÉMAKÖR: Interkulturális, országismereti témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
- ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
- interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
- megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
- interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
- tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
- átadja célnyelven a magyar értékeket;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature
- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete
- Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása
- Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról információk átadása

- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— projektmunka

- o Magyarország rövid történelme
- o Anglia rövid történelme
- o A magyar és angol történelem kapcsolódási pontjai
- o hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
- o Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
- o Miért vált az angol világnyelvvé?

— internetes kutatómunka

- o egy célnyelvi ország gasztronómiája
- o magyar receptek angol interpretálása
- o Milyen más nyelvek találhatók az Egyesült Királyságban?

— Egy angol történelmi film megtekintése

— Vitafórum

- o Fontos-e a hagyományok életben tartása
- o Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
- o Miben hasznos a globalizáció?
- o Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

TÉMAKÖR: Kereszttantervi témák és szituációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Egyéni projektmunka

- o a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
- o poszter vagy kiselőadáskészítése bármely más tudásterület témaköreiről
- Vitafórum
 - o a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: Aktuális témák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
 - felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókinccs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Pármunka

- o célnyelvi sajtótermékek felkutatása
- o angol sajtótermékek fajtái
- o angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
- o aktuális hírek olvasása
- o az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

— Osztálymunka

- o angol nyelvű híradó rendszeres nézése
- o iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

12. évfolyam

TÉMAKÖR: Tudomány és technológia, kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématarományhoz tartozó alapvető témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions
- A tudomány és technika tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
 - o találmányok
 - o a jövő technikái
- Egyéni project
 - o Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?
 - o A jogosítvány megszerzése, az autó részei
 - o Mit fog tudni a következő telefonom?
- Vitafórum
 - o az internet pozitív és negatív oldalai
 - o Lesz-e az unokámnak telefonja?

o Lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

TÉMAKÖR: Ember és társadalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service
- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen

vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom tématerületében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Egyéni projekt

o különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán

o hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek

o önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás

— Szerepjáték:

o szolgáltatások igénybevétele

— Önálló szövegalkotás:

o Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről

— Vitafórum/eszmecsere

o korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)

o megszüntethetőek-e a társadalmi különbségek?

o megszüntethetőek-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: Gazdaság és pénzügy

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság tématerülethez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématerülethez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématerülethez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
 - o a pénz kialakulása, története
 - o az első bankok
- Szerepjáték
 - o banki ügyintézés
 - o számlanyitás
 - o reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
 - o valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
 - o spórolás-költekezés
 - o a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
 - o hitelek, állami támogatások
 - o a tőzsde története, működése

TÉMAKÖR: Munka világa

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy

kooperatív munkaformában;

- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV
- A karrier és munkavállalás témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témartományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Önálló szövegalkotás
 - o jelentkezés álláshirdetésre
 - o angol nyelvű önéletrajz készítése
- Szerepjáték
 - o Állásinterjú
 - o beszélgetés egy állásbörzén
- Olvasott szövegértés fejlesztése
 - o Álláshirdetések böngészése
 - o Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projektmunka
 - o Egy munkahelyi projekt kidolgozása
 - o Közkedvelt szakmák bemutatása

TÉMAKÖR: Ismeretszerzés, tudásmegosztás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összetettebb információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projekt munkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
- használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- o Prezentáció, hangfelvétel, video felvételt készítése bármely témában
- o idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

TÉMAKÖR: Vizsgára való felkészülés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tématerülettel kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;

- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
- megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
- egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
- emelt szintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
- emelt szintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
- az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
- az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Emelt szintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
- A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
- A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása

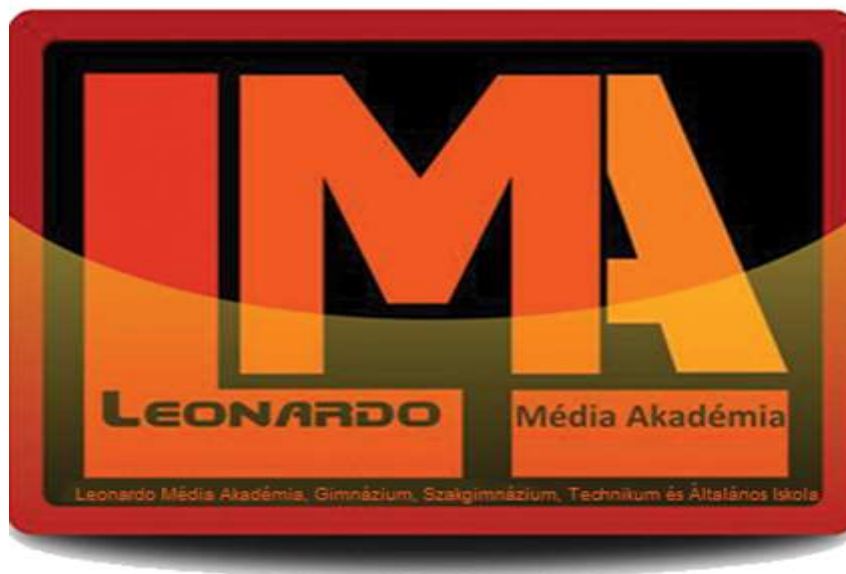
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vizsgafeladatok és vizsgaszituációk gyakorlása
- Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- Vélemény kifejtése spontán felmerülő, emelt szintű érettségihez kapcsolódó témakörökben
- Viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
- Megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

Források:

Kerettanterv

Nemzeti Alaptanterv 2020

HELYI TANTERV

ÉNEK-ZENE

9.-10. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján.

Heti 1 óra

Tantárgyi célkitűzések:

A kilencedik és tizedik évfolyamokon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

A zenei nevelés célja is átalakul, előtérbe kerül a zene önálló értelmezésének segítése. Cél, hogy a tanulók a zenei műalkotások megismerése révén helyesen tájékozódjanak korunk kulturális sokszínűségében, értelmezni tudják a zene különféle funkcióit, valamint a médiában és a filmművészetben betöltött szerepét. Elvárás, hogy zenei dokumentumok gyűjtésével fejlődjön rendszerezési és feldolgozási készségük, képesek legyenek önálló vélemény, értékelés megfogalmazására.

A zenehallgatás feladata elsősorban a tájékozódás, az összefüggések, a zenei fejlődés láttatása, az önálló gyűjtőmunkára és véleményalkotásra készítés. Szerepe a művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése.

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „népdalaink világa” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátoságaikhoz, átélhető élethelyzetekhez, a „mindenre van hangja” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e két évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 10. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredek értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órásválasztásban teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás elnevezésű témakörök a középiskolában Komplex készségfejlesztés elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérezés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére,

illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, amelyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A 9 -10. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 68 óra

A zenepedagógiai tevékenység részben a tanulók iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve, adott esetben, zenei gyakorlatára épül. A személyi és szervezeti adottságok feltételei szerint ösztönzi a tanulókat énekkar(ok)ban és más önszerveződő zenei együttesekben való részvételre. Támogatja a közös zenei élményeken, hangversenyeken, táncházakban való részvételt.

Témák	Kerettantervi órakeret 9-10.	Helyi tanterv szerinti órakeret
I. NÉPDALAINK VILÁGA	31	36
II. ZENETÖRTÉNET	31	36

Témakör	Fejlesztési feladatok, fogalmak	Taneszköz

	Ór asz ám	Tartalom		
Zeneművek/ Énekes anyag	22	<p><i>Szerelem</i></p> <p>Azt gondoltam, eső esik; Akkor szép az erdő; Bujdosik az árva madár; De sok eső, de sok sár; Hej, rozmaring, rozmaring; Körösfői kertek alatt; Nem úgy van most, mint volt régen; Nézd meg, lányom; Szerelem, szerelem; Szeress egyet, s legyen szép; Szivárvány havasán; Én is voltam, mikor voltam; Hej, révész, révész</p> <p><i>Életképek</i></p> <p>Annyi nekem az irigyem; Eddig vendég; Éljen a barátság; Én az éjjel nem aludtam; Hej, igazítsad; Irigyeim sokan vannak; Vígan, vígan</p> <p><i>Ünnepek</i></p> <p>Sok számos esztendőket; Paradicsom mezejibe; Vig volt nekem az esztendő; Szent János áldása; Üdvözlégy, Szent László király; Sok Zsuzsanna napokat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hallás utáni dal-tanulással elsajátított magyar népdalok és felismerőkottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése - Előadási készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése? - A hangszerkíséretre és az éneklő közönséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - Szaktanterem pianínóval vagy zongorával - Ötvonalas tábla - Ritmushangszerek - Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók - Számítógép internetkapcsolattal, projektorral - Hangtár - Kottatár
b. Műze- nei szemelvények, és				

<p>más népek dalai</p>		<p>Szeikilosz sírverse; Splendor ternae gloriae (Atyának fényfénysugár); John of Forns Nyár-kánon (Vaskó Arford.); Ófrancia kánon: Jerjertek, nosza, járjunk tánc Farkas Ferenc: Hajnalnóta; Byrd: Tavasz – kánon; Ismerlen szerző: Kék ibolyácska; dát, ó Hunnia, az török rabog Balassi Bálint: Bocsásd megisten – protestáns népének Haydn: Erdő mélyén – kánon; A. Mozart: Jöjj, drága má Franz Schubert: A hársfa; Kodály Zoltán: Mikoron Dá (Psalmus Hungaricus); Black Joe- spirituálé; Oh ha day; Ég a város – angol kánon</p>	<p>- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.</p> <p>Fogalmak:</p> <p>Zsoltár típusú népdal, szillabikus, melizmatikus, autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, Magyar Népzene Tára</p>	
<p>Javasolt zene-művek/zenehallgatási anyag</p> <p>a. Zene-művek és a történelem</p> <p>b. Zene-művek és az irodalom</p>	<p>36</p>	<p>J. S. Bach: Máté passió – részlet 54 számtól -59 -ig</p> <p>F. Chopin: Forradalmi etűd</p> <p>R. Schumann –H. Heine: Két gránátos</p> <p>Kodály Zoltán: Hány János – Felszántom a császár udvarát; Ének Szent István királyhoz</p> <p>A. Dvořák: Új világ szimfónia – részletek</p> <p>D. Sosztakovics: VII. szimfónia – részletek</p> <p>A. Honegger: Jeanne d’Arc a máglyán - részletek</p>	<p>- A hallgatott zene-művek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása</p> <p>- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korszakokban</p> <p>- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szaktanterem pianínóval vagy zongorával – Ötvonalas tábla – Rítmushangszerrek – Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók – Számítógép internetkapcsolattal, projektorral – Hangtár – Kottatár

<p>c. Életképek</p>	<p>F. Schubert – J. W. Goethe: M git a rokkánál</p> <p>S. Prokofjev: Rómeó és Júlia – lovagok tánca</p> <p>Carl Orff: Carmina Burana – In taberna</p> <p>Kocsár Miklós – Nagy László: Csodafiú - szarvas</p> <p>Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek</p> <p>Ugrós és csárdás dallamok – válogatás revival népzenei felvételekből</p> <p>J. S. Bach: D-dúr szvit – Gavotte, Menüett</p> <p>Joseph Haydn: Évszakok – Szüreti kórus</p> <p>L. van Beethoven: IX. szimfónia – IV.tétel</p> <p>M. Ravel: Bolero</p> <p>Johann Strauss: Éljen a magyar - polka</p> <p>Kodály Zoltán: Galántai táncok -részletek</p> <p>Cl. Debussy: A tenger – részlet, az 1. vázlat</p> <p>I. Stravinsky: Tűzmadár – részlet, a mű kezdete</p> <p>G. Gershwin: Egy amerikai Párizsban -részlet</p> <p>Bartók: Béla: Cantata Profana - részletek</p> <p>Kodály Zoltán - Arany János: Csalfa sugár,</p> <p>Farkas Ferenc: Furfangos diákok - részlet</p> <p>Karai József: Estéli nótázás</p>	<p>megis- merése</p> <p>- A zene- művek- ben meg- fogalma- zott gon- dolatok társítása hangsze- relési, szerkesz- tési meg- oldások- kal, kom- pozíciós techni- kával, formai megoldá- sokkal</p> <p>Fogalmak: Vokális műfajok, g gorián, recitativo, rál, kyrie, passió, ciklus, duett, mot etűd, hangfűrt.</p>	
<p>d. Régi mu- zsika kertje</p>			
<p>e. Szemel- vények a ma- gyar ze- netörté- netből</p>			

		<p>Szeikilosz sírverse</p> <p>Missa de Angelis – Kyrie</p> <p>Dufay: L'homme arme mise - Kyrie</p> <p>G. P. Palestrina: Sicut cervus</p> <p>Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" II. tétel - részlet</p> <p>Esterházy Pál: Harmonia caelestis – részletek</p> <p>Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny – I. tétel</p> <p>Erkel Ferenc: Bánk bán –Késbordal, Hazám, hazám</p> <p>Bartók Béla: Concerto – II. tétel Párok játéka</p> <p>Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus- részletek</p> <p>Szokolay Sándor: Ima, rontáslen</p> <p>Kurtág György: Játékok – részletek</p> <p>Ligeti György: Hungarian rock</p>		
Komplex készségfejlesztés	14	<ul style="list-style-type: none"> - A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása - A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete - A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete 	<ul style="list-style-type: none"> - Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez - A többszólamú éneklés 	<ul style="list-style-type: none"> – Szaktanterem pianínóval vagy zongorával – Ötvonalas tábla – Ritmushangszerek – Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók – Számítógép internetkapcsol

			fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban - A zenei formaérzék fejlesztése Fogalmak: Minden korábban szereplő fogalom.	attal, projektorral – Hangtár – Kottatár
Összes óraszám	72	-	-	-

10. A számonkérés és értékelés elve

A tanulóknak egy féléven belül heti óraszám +1 osztályzattal kell rendelkezniük

Az ellenőrzés és értékelés elsődleges célja, hogy a tanulók a tanár irányítása mellett egy reális önértékelési folyamatot sajátítsanak el.

A számonkérés megvalósulhat formailag írásban és szóban., amely tartalma szerint ismeretekre és készségekre vonatkozik.

Az érdemjegy megállapítása a tanár kompetenciája, amely százalékban arányosan történik.

11. Félévi és év végi osztályzat a napló számítottátlag alapján:

- 4,51 – jeles
- 3,51 – jó
- 2,51 – közepes
- 1,80 – elégséges

12. Tankönyvek, segédletek

13. Szaktantermi segédletek

- Szaktanterem pianínóval
- Ötvonalas tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektorral
- Hangtár
- Kottatár

Várt eredmények a két évfolyam végén

A tanulók az énekes anyagból 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek egyénileg és csoportosan. Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stílus körön belül is.

Egyszerűbb többszólamú kórusművek, vagy azok részleteit, kánonokat csoportosan énekelnek.

A tanulók a generatív tevékenységek eredményeként érzékelik, felismerik a zenei kifejezés, a forma, a műfaj és a zenei eszközök közti összefüggéseket. A kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket felismerik és értelmezik, tanári segítséggel reprodukálják.

Képesek a műalkotások üzenetét felismerni, a bennük megjelenő sors- és magatartásmintákat értelmezni, gondolatiságukat, morális és humánus tartalmukat megérteni.

A kiemelkedő zenei műalkotások megismerése által korunk kulturális sokszínűségében eligazodnak. A tanulók több zenei stílust, korszakot, zeneművet megismernek (min. 10 alkotás).

Tudnak tájékozódni a legfontosabb műfajokban és a stíluskorszakokban. A műveket kontextusba helyezve képesek saját élményeket is felidézni, választásaikat meg tudják indokolni.

Különbséget tudnak tenni világi zene, egyházzene, szórakoztató zene, alkalmazott zene, programzene között. A két év során az áttekintést segítő különböző szempontok alapján megismerik a zenei stílusok jellemzőit, kronologikus és műfaji rendszer alakul ki az eddig megszerzett és ebben az időszakban kiegészített zenei ismeretekben.

9. évfolyam témakörök szerinti felbontása:

Témák	Új tananyag feldolgozása (óraszám)	Képességfejlesztés, összefoglalás, gyakorlás, ellenőrzés (óraszám)	Teljes óraszám	Keret-tantervi órakeret	Helyi tanterv szerinti órakeret
I. NÉPDALAINK VILÁGA	13	4	17	17	17
II. ZENETÖRTÉNET	14	3	17	17	19
összesen	27	7	34	34	36

1. egység: Népdalaink világa: 13 óra

Szeress egyet, s legyen szép 11. old
A magyar népdal.
A népzene gyűjtése 10. old.
Szerelem, szerelem 12. old.
Hej rozmaring, rozmaring 13. old.
Körösfői kertek alatt 14. old.
Én is voltam, mikor voltam 15. old.
De sok eső, de sok sár 16. old.
Bújosik az árva madár 17. old.
(Okt. 23-ra javasolt)
Annyi nékem az irigyem 18–19. old.
Vígan, vígan 19–20. old.
Éljen a barátság 21. old.
Köszöntő, Most érkezünk 22. old.
A nap nyugodni tér 25. old.
A szeleknek élénk szárnyán 26. old.
Üdvözlégy, kegyes Szent László király 24. old.
Paradicsom mezejibe 23. old.

2. egység: Zenetörténet: 14 óra

A zene születése 28. old.
Az ókor zenéje 29. old
A középkor zenéje Egyszólamú zene Hangjegyírás 30–34. old.
A középkor zenéje. Világi zene Többzólamúság kialakulása 35–37. old.
A reneszánsz zenéje. A kor jellegzetes műfajai 38–44. old.
A reneszánsz zenéje. A kor legjelentősebb zeneszerzői: G. P. de Palestrina, Orlandus Lassus 45–50. old.

XI–XVI. század magyar műzenéje
A barokk zenéje. Énekes műfajok 57–62. old.
A barokk zenéje. J. S. Bach: Máté Passio Parasztkantáta 63–68. old.
A barokk zenéje. Hangszeres műfajok J. S. Bach, Georg Friedrich Handel 69–77. old.
A bécsi klasszicizmus Zenei formák és hangszeres műfajok 79–86. old.
A bécsi klasszicizmus L. van Beethoven szimfóniai Versenymű 87–92. old.
A bécsi klasszicizmus Énekes műfajok 93–96. old.
A bécsi klasszicizmus J. Haydn, W. A. Mozart, L. van Beethoven 97–106. old.
A XVII–XVIII. század magyar zenéje 107–111. old.
Fakultatív órakeret 28-36. óra: A képességfejlesztés, gyakorló órák is ide tartoznak
Zenehallgatás, hangszeres bemutatók
Hangversenyen való részvétel, éneklés

10. évfolyam témakörök szerinti felbontása:

Témák	Új tananyag feldolgozása (óraszám)	Képességfejlesztés, összefoglalás, gyakorlás, ellenőrzés (óraszám)	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv szerinti órakeret
I. Népdalaink világa				

II. Zenetörténet				
A két témakört együttesen dolgozzuk fel	14 óra	8		
Csak zenetörténet	14 óra	10	28	36

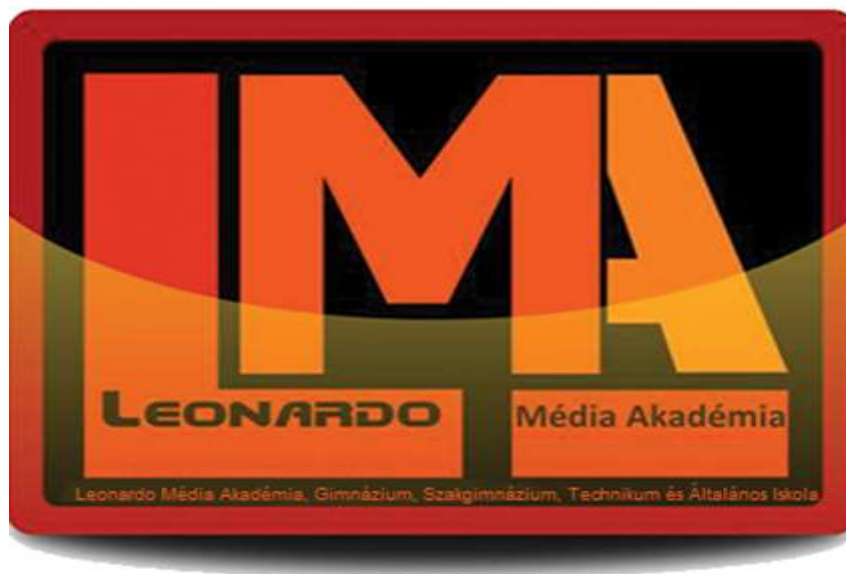
Együttes feldolgozás: 36 óra

Azt gondoltam, eső esik 10. old. A romantika zenéje A romantika műfajai Dal 34–41. old.		
Akkor szép az erdő 11–12. old. A romantika műfajai Szimfonikus költemény, karakterdarabok 42–44. old.		
Én az éjjel nem aludtam egy órát 13. old. A romantika műfajai Romantikus 45–46. old.		opera
Nem úgy van már, mint volt régen 14. old. Franz 44–48. old.		Schubert
Nézd 15. old. Robert 49–53. old. Félix 54–55. old.	meg,	lányom Schumann Mendelssohn
Irigyeim sokan vannak 16. old. Frédéric 56–57. old. Johannes 58. old.		Chopin Brahms

Hej, 19. old.	révész,	révész
Giuseppe 59–63. old.		Verdi
Szivárvány havasán 22. old.		
Richard 64–65. old.		Wagner
Rákóczi 20. old.		kocsmából
Mogyeszt Muszorgszkij 66–67.		
Zenei 28–32. old.		örökségünk
Sok számos esztendőket 23. old.		
Zenei örökségünk 28–32. old.		
Aj, sirass, édesanyám 21. old.		
Csordapásztorok 24. old. Szent János áldása 25. old.		
Víg volt nekem az esztendő 26. old.		
A századvég romantikus zenéje; Antonin Dvorak, Giacomo Puccini 71–76. old.		
Eddig vendég 27. old.		
A XIX. század magyar zenéje 77–79. old.		
Szózat		
Liszt 80–83. old.		Ferenc
Liszt Ferenc 80–83. old., 84–88. old., Himnusz	Erkel	Ferenc
A századforduló zenéje 89. old., Claude Debussy 89–94. old.,		
Maurice 95–96. old.		Ravel
A XX. század zenéje Főbb zenei irányzatok 97–100. old.		
Arnold Schönberg, Anton Webern, Alban Berg 101–102. old.		
Igor 102–105. old., Szergej Prokofjev 106. old.		Sztravinszkij
Dmitrij Sosztakovics 107–108. old., Arthur Honegger 109–111. old.		
Carl Orff 112. old., 113–114. old., Leonard Bernstein 115. old. Krystof Penderecki 116–117. old.	George	Gershwin

Bartók Béla 118–132. old.	
Kodály 133–150. old.	Zoltán
Bartók és Kodály kortársai és az őket követő nemzedékek 151–163. old.	
Populáris zene. Jazz 164–169. old.	
Hangverseny 2 óra	
Zenehallgatás 2 óra	

Készítette: Bókáné Balmaz Ágnes

HELYI TANTERV

KÉMIA

9.-10. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

A kémia tanításának célja és feladatai

A középiskolai kémiai ismeretek tanításának célja a természettudományos szemléletmód továbbfejlesztése, a különböző tantárgyak keretében tanult ismeretek természettudományos műveltséggé történő integrálása,

valamint az elvontabb kémiai ismeretek, fogalmak feldolgozása, a kémiát továbbtanulásra választó tanulók ismereteinek megalapozása. A gimnáziumi kémiatanulás hozzájárul ahhoz, hogy a fizika, kémia, biológia és földrajz tantárgyak által közvetített tartalmak egységes természettudományos műveltséggé rendeződjenek. 14–16 éves korban a tanuló szellemileg és érzelmileg is nagyon fogékony a környezeti kérdésekre. Már kezdi átlátni a világot, érzékeli és érti az ellentmondásos helyzeteket, erős a kritikai érzéke, és érzelmileg, értelmileg is nagyon nyitott.

A helyi tanterv óraszámai

Évfolyam	Heti óraszám	Éves óraszám	Kötelező alap óraszám	Szabadon felhasználható
9.	1	36	34	2
10.	2	72	68	4

A 9–10. évfolyamon a kémia tantárgy óraszámja összesen: 108 óra.

Kompetenciák

A kémia tantárgy a Nemzeti Alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló felismeri, összegyűjti, csoportosítja, rendszerezi és értékeli a hétköznapi életben, a tanulói kísérletezések során, illetve a szaknyelvi környezetben megjelenő, a kémiához kapcsolódó információkat. A kommunikációs kompetenciák: A tanuló magabiztosan kommunikál írásban és szóban az anyanyelvén, ismeri és alkalmazza a legfontosabb természettudományos, különösen a kémiához kapcsolható legalapvetőbb szaknyelvi kifejezéseket. Egyszerű, a fizikai és kémiai tulajdonságokkal, a környezetvédelemmel, illetve a vegyipari tevékenységgel kapcsolatos médiatartalmakat, prezentációkat hoz létre, illetve szöveges feladatot old meg önállóan vagy csoportban dolgozva, annak érdekében, hogy általuk üzeneteket közvetítsen főként társai és korosztálya számára.

A digitális kompetenciák: A tanuló magabiztosan használja a digitális technológiát kémiai tárgyú tartalmak keresésére, értelmezésére, elemzésére, a vizsgálatai során meghatározott adatok kiértékelésére. Ismeri azokat a szempontokat, amelyek alapján kiszűrhetők és helyesen értelmezhetők az áltudományos tartalmak a világhálón. A technológia felhasználásával a tanuló különböző médiatartalmakat, prezentációkat, esetleg modelleket, animációkat készít különböző témakörökben. A tanulás része az együttműködés és a kommunikáció, korszerű eszközökkel, felelős és etikus módon.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló a kémiai tanulmányai során gyakorlatot szerez a bizonyítékokon alapuló következtetések levonásában és az ezekre alapozott döntések meghozatalában. A kémiai tárgyú problémák megoldása során hipotézist alkot, az elvégzendő kísérleteket megtervezi, miközben fejlődik absztrakciós készsége. A kritikai elemzések során összefüggéseket vesz észre, ok-okozati viszonyokra jön rá, ami alapján egyszerűbb általánosításokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A kémiatanulás alapja az egyéni és a csoportos tevékenység. A tanulási tevékenységet vagy munkavégzést érintő csoportmunka során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállal.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló a kémiaórai tevékenysége során elsajátít számos olyan készséget, amely alkalmassá teszi arra, hogy képes legyen a feladatkörét érintő változó szerepekhez újító módon és rugalmasan alkalmazkodni. Felismeri a hétköznapi életben előforduló, kémiai tárgyú problémákban rejlő lehetőségeket, lehetőségeihez mérten hozzájárul a problémák megoldásához, az esélyeket és alternatívákat mérlegeli. Hatékonyan kommunikál másokkal, a többség álláspontját elfogadva vagy saját álláspontját megvédve érvel, mások érveit meghallgatja, azokat elfogadja vagy cáfolja.

Kerettantervi óraszámok témakörönként

Tematikai egység	Órakeret
1. Az anyagok szerkezete és tulajdonságai	14 óra
2. Kémiai átalakulások	20 óra
3. A szén egyszerű szerves vegyületei	25 óra
4. Az életműködések kémiai alapjai	9 óra
5. Elemek és szervetlen vegyületeik	17 óra
6. Kémia az ipari termelésben és a mindennapokban	12 óra
7. Környezeti kémia és környezetvédelem	5 óra
Kötelező óraszám összesen:	102 óra

9. évfolyam

1. Tematikai egység: Az anyagok szerkezete és tulajdonságai

– Órakeret: 14 +1 óra

–

Ismeretek

- ismeri az atom felépítését, az elemi részecskéket, valamint azok jellemzőit, ismeri az izotópok legfontosabb tulajdonságait, érti a radioaktivitás lényegét, és példát mond a radioaktív izotópok gyakorlati felhasználására;
- ismeri az anyagmennyiség és a mól fogalmát, érti bevezetésük szükségességét, és egyszerű számításokat végez m , n és M segítségével;
- ismeri az atom elektronszerkezetének kiépülését a Bohr-féle atommodell szintjén, tisztában van a vegyértékelektronok kémiai reakciókban betöltött szerepével;
- értelmezi a periódusos rendszer fontosabb adatait (vegyjel, rendszám, relatív atomtömeg), alkalmazza a periódusszám és a (fő)csoportszám jelentését a héjak és a vegyértékelektronok szempontjából, ismeri a periódusos rendszer fontosabb csoportjainak a nevét és az azokat alkotó elemek vegyjelét;
- ismeri a molekulaképződés szabályait, ismeri az elektronegativitás fogalmát, és érti a kötéspolaritás lényegét, a kovalens kötést jellemzi száma és polaritása szerint, megalkotja egyszerű molekulák szerkezeti képletét, ismeri a legalapvetőbb molekulaalakokat (lineáris, síkháromszög, tetraéder, piramis, V-alak), valamint ezek meghatározó szerepét a molekulák polaritása szempontjából;
- meghatározza egyszerű molekulák polaritását, és ennek alapján következtet a közöttük kialakuló másodrendű kémiai kötésekre, valamint oldhatósági jellemzőikre, érti, hogy a moláris tömeg és a molekulák között fellépő másodrendű kötések minősége hogyan befolyásolja az olvadás- és forráspontot, ezeket konkrét példákkal támasztja alá;
- érti a részecske szerkezete és az anyag fizikai és kémiai tulajdonságai közötti alapvető összefüggéseket;
- ismeri az egyszerű ionok atomokból való létrejöttének módját, ezt konkrét példákkal szemlélteti, ismeri a fontosabb összetett ionok molekulákból való képződésének módját, tudja a nevüket, összegképletüket, érti egy ionvegyület képletének a megszerkesztését az azt alkotó ionok képlete alapján, érti az ionrács felépülési elvét, az ionvegyület képletének jelentését, konkrét példák segítségével jellemzi az ionvegyületek fontosabb tulajdonságait;
- ismeri a fémek helyét a periódusos rendszerben, érti a fémes kötés kialakulásának és a fémek kristályszerkezetének a lényegét, érti a kapcsolatot a fémek kristályszerkezete és fontosabb tulajdonságai között, konkrét példák segítségével (pl. Fe, Al, Cu) jellemzi a fémes tulajdonságokat, összehasonlításokat végez;
- ismeri az anyagok csoportosításának a módját a kémiai összetétel alapján, ismeri ezeknek az anyagcsoportoknak a legfontosabb közös tulajdonságait, példákat mond minden csoport képviselőire, tudja, hogy az oldatok a keverékek egy csoportja;
- érti a „hasonló a hasonlóban jól oldódik” elvet, ismeri az oldatok töménységével és az oldhatósággal kapcsolatos legfontosabb ismereteket, egyszerű számítási feladatokat old meg az oldatok köréből (tömegszázalék, anyagmennyiség-koncentráció, tömegkoncentráció);
- adott szempontok alapján összehasonlítja a három halmazállapotba (gáz, folyadék, szilárd) tartozó anyagok általános jellemzőit, ismeri Avogadro gáztörvényét, és egyszerű számításokat végez gázok térfogatával standard körülmények között, érti a halmazállapot-változások lényegét és energiaváltozását;
- egyedül vagy csoportban elvégez halmazállapot-változással és oldódással kapcsolatos kísérleteket, és megbecsüli azok várható eredményét

Fejlesztési feladatok

- Megfigyelési és manuális készség fejlesztése

- A társakkal való együttműködés képességének fejlesztése
- Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása
- A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása
- Az analógiás gondolkodás fejlesztése
- Alapvető matematikai készségek fejlesztése
- Alkotás digitális eszközzel
- Információkeresés digitális eszközzel
- Az atomok és a periódusos rendszer
- A kovalens kötés és a molekulák
- Az atomrácsos kristályok
- Az ionok, az ionkötés és az ionvegyületek
- A fémes kötés és a fémek
- Az anyagok csoportosítása: elemek, vegyületek és keverékek
- Halmazállapotok, halmazállapot-változások

Fogalmak: izotópok, vegyértékelektronok, anyagmennyiség, Avogadro-szám, relatív atomtömeg, moláris tömeg, elektronegativitás, elsőrendű kémiai kötés, kötéspolaritás, szerkezeti képlet, másodrendű kémiai kötés, kristályrács, ion, anyagmennyiség-koncentráció, Avogadro-törvény, moláris térfogat, amorf állapot

- **2. Tematikai egység: Kémiai átalakulások**
- Órakeret: 20 +1 óra
-

Ismeretek

- érti a fizikai és kémiai változások közötti különbségeket;
- ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének feltételeit, ismeri, érti és alkalmazza a tömeg- és töltésmegmaradás törvényét a kémiai reakciókra;
- ismeri a kémiai reakciók csoportosítását többféle szempont szerint: a reagáló és a képződő anyagok száma, a reakció energiaváltozása, időbeli lefolyása, iránya, a reakcióban részt vevő anyagok halmazállapota szerint;
- konkrét reakciókat termokémiai egyenlettel is felír, érti a termokémiai egyenlet jelentését, ismeri a reakcióhő fogalmát, a reakcióhő ismeretében megadja egy reakció energiaváltozását, energiadiagramot rajzol, értelmez, ismeri a termokémia főtételét és jelentőségét a többlépcsés reakciók energiaváltozásának meghatározásakor;
- érti a katalizátorok hatásának elvi alapjait;
- ismer egyirányú és egyensúlyra vezető kémiai reakciókat, érti a dinamikus egyensúly fogalmát, ismeri és alkalmazza az egyensúly eltolásának lehetőségeit Le Châtelier elve alapján;
- ismeri a fontosabb savakat, bázisokat, azok nevét, képletét, Brønsted sav-bázis elmélete alapján értelmezi a sav és bázis fogalmát, ismeri a savak és bázisok erősségének és értékiségének jelentését, konkrét példát mond ezekre a vegyületekre, érti a víz sav-bázis tulajdonságait, ismeri az autoprotolízis jelenségét és a víz autoprotolízisének a termékeit;

- konkrét példákon keresztül értelmezi a redoxireakciókat oxigénfelvétel és oxigénleadás alapján, ismeri a redoxireakciók tágabb értelmezését elektronátmenet alapján is, konkrét példákon bemutatja a redoxireakciót, eldönti egy egyszerű redoxireakció egyenlete ismeretében az elektronátadás irányát, az oxidációt és redukciót, megadja az oxidálószer és a redukálószer;
- érti az elektromos áram és a kémiai reakciók közötti összefüggéseket: a galvánelemek áramtermelésének és az elektrolízisnek a lényegét;
- tisztában van az elektrokémiai áramforrások felépítésével és működésével, ismeri a Daniell-elem felépítését és az abban végbemenő folyamatokat, az elem áramtermelését;
- ismeri az elektrolizáló cella felépítését és az elektrolízis lényegét a hidrogén-klorid-oldat grafit-elektrodos elektrolízise kapcsán, érti, hogy az elektromos áram kémiai reakciók végbemenetelét segíti, példát ad ezek gyakorlati alkalmazására.

Fejlesztési feladatok

- Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása
- A problémamegoldó képesség fejlesztése
- Vitakészség fejlesztése
- A társakkal való együttműködés fejlesztése
- Az analógiás gondolkodás fejlesztése
- Alkotás digitális eszközzel
- Információkeresés és -megosztás digitális eszközzel
- A kémiai reakciók általános jellemzése és csoportosítása
- A reakciók egyenletének leírása képletekkel, az egyenlet értelmezése
- Savak, bázisok, sav-bázis reakciók
- A kémhatás és a pH
- A redoxireakciók
- Elektrokémiai alapismeretek

Fogalmak: reakcióhő, Hess-tétel, dinamikus egyensúly, a legkisebb kényszer elve, Brønsted-féle sav-bázis elmélet, amfoter vegyület, oxidáció, redukció, redoxireakció, galvánelem, elektród, akkumulátor, elektrolízis

10. évfolyam

3. Tematikai egység: A szén egyszerű szerves vegyületei

- Órakeret: 25 +1 óra

–

– **Ismeretek**

- ismeri a szerves vegyületeket felépítő organogén elemeket, érti a szerves vegyületek megkülönböztetésének, külön csoportban tárgyalásának az okát, az egyszerűbb szerves vegyületeket szerkezeti képlettel és összegképlettel jelöli;
- ismeri a telített szénhidrogének homológ sorának felépülési elvét és fontosabb képviselőiket, ismeri a metán fontosabb tulajdonságait, jellemzi az anyagok szempontrendszer alapján, ismeri a homológ soron belül a forráspont változásának az okát, valamint a szénhidrogének oldhatóságát, ismeri és egy-egy kémiai egyenlettel leírja az égés, a szubsztitúció és a hőbontás folyamatát;
- érti az izoméria jelenségét, példákat mond konstitúciós izomerekre;
- ismeri a telítetlen szénhidrogének fogalmát, az etén és az acetilén szerkezetét és fontosabb tulajdonságait, ismeri és reakcióegyenletekkel leírja a telítetlen szénhidrogének jellemző reakciótípusait, az égést, az addíciót és a polimerizációt;
- felismeri az aromás szerkezetet egy egyszerű vegyületben, ismeri a benzol molekulászerkezetét és fontosabb tulajdonságait, tudja, hogy számos illékony aromás szénhidrogén mérgező;
- példát mond közismert halogéntartalmú szerves vegyületekre (pl. kloroform, vinil-klorid, freonok, DDT, tetrafluoretén), és ismeri felhasználásukat;
- ismeri és vegyületek képletében felismeri a legegyszerűbb oxigéntartalmú funkciós csoportokat: a hidroxilcsoportot, az oxocsoportot, az étercsoportot;
- ismeri az alkoholok fontosabb képviselőit (metanol, etanol, glikol, glicerin), azok fontosabb tulajdonságait, élettani hatásukat és felhasználásukat;
- felismeri az aldehidcsoportot, ismeri a formaldehid tulajdonságait, az aldehidek kimutatásának módját, felismeri a ketocsoportot, ismeri az aceton tulajdonságait, felhasználását;
- ismeri és vegyületek képletében felismeri a karboxilcsoportot és az észtercsoportot, ismeri az egyszerűbb és fontosabb karbonsavak (hangyasav, ecetsav, zsírsavak) szerkezetét és lényeges tulajdonságait;
- az etil-acetát példáján bemutatja a kis szénatomszámú észterek jellemző tulajdonságait, tudja, hogy a zsírok, az olajok, a foszfatidok, a viaszok egyaránt az észterek csoportjába tartoznak;
- szerkezetük alapján felismeri az aminok és az amidok egyszerűbb képviselőit, ismeri az aminocsoportot és az amidcsoportot

–

– **Fejlesztési feladatok**

- Az analógiás gondolkodás fejlesztése
- Vitakészség fejlesztése
- A rendszerezőképesség fejlesztése
- Információk keresése és megosztása digitális eszközökkel
- A telített szénhidrogének
- A telítetlen szénhidrogének
- A halogéntartalmú szerves vegyületek
- Az oxigéntartalmú szerves vegyületek
- A nitrogéntartalmú szerves vegyületek

–

–

- **Fogalmak:** funkciós csoport, homológ sor, telített és telítetlen szénhidrogének, szerves reakciótípusok, izoméria, konstitúció, aromás vegyületek, heteroatom, alkoholok, aldehidek, ketonok, éterek, karbonsavak, észterek, aminok, amidok

–
–

4. Tematikai egység: Az életműködések kémiai alapjai

- Órakeret: 9 +1 óra

–

– Ismeretek

- ismeri a biológiai szempontból fontos szerves vegyületek építőelemeit (kémiai összetételét, a nagyobbak alkotó molekuláit);
- ismeri a lipid gyűjtőnevet, tudja, hogy ebbe a csoportba hasonló oldhatósági tulajdonságokkal rendelkező vegyületek tartoznak, felsorolja a lipidek legfontosabb képviselőit, felismeri azokat szerkezeti képlet alapján, ismeri a lipidek csoportjába tartozó vegyületek egy-egy fontos szerepét az élő szervezetben;
- ismeri a szénhidrátok legalapvetőbb csoportjait, példát mond mindegyik csoportból egy-két képviselőre, ismeri a szőlőcukor képletét, összefüggéseket talál a szőlőcukor szerkezete és tulajdonságai között, ismeri a háztartásban található szénhidrátok besorolását a megfelelő csoportba, valamint köznapi tulajdonságaikat (ízük, oldhatóságuk) és felhasználásukat, összehasonlítja a keményítő és a cellulóz molekul szerkezetét és tulajdonságait, valamint szerepüket a szervezetben és a táplálékaink között;
- tudja, hogy a fehérjék aminosavakból épülnek fel, ismeri az aminosavak általános szerkezetét és azok legfontosabb tulajdonságait, ismeri a fehérjék elsődleges, másodlagos, harmadlagos és negyedleges szerkezetét, érti e fajúlagos molekulák szerkezetének kialakulását, példát mond a fehérjék szervezetben és élelmiszereinkben betöltött szerepére, ismeri a fehérjék kicsapásának módjait és ennek jelentőségét a mérgezések kapcsán

–

– Fejlesztési feladatok

- Az analógiás gondolkodás fejlesztése
- Keresés digitális eszközzel
- A lipidek
- A szénhidrátok
- A fehérjék

–

- **Fogalmak:** lipidek, trigliceridek, szénhidrátok, kondenzáció, hidrolízis, aminosav, polipeptid, fehérjék szerkezete

–

–

5. tematikus egység: Elemek és szervetlen vegyületeik

- Órakeret: 17 + 1 óra

–

– Ismeretek

- ismeri a hidrogén, a halogének, a kalkogének, a nitrogén, a szén és fontosabb vegyületeik fizikai és kémiai sajátságait, különös tekintettel a köznapiban előforduló anyagokra;
- alkalmazza az anyagok jellemzésének szempontjait a hidrogénre, kapcsolatot teremt az anyag szerkezete és tulajdonságai között;
- ismeri a halogének képviselőit, jellemzi a klórt, ismeri a hidrogén-klorid és a nátrium-klorid tulajdonságait;
- ismeri és jellemzi az oxigént és a vizet, ismeri az ózont mint az oxigén allotróp módosulását, ismeri mérgező hatását (szmogban) és UV-elnyelő hatását (ózonpajzsban);
- ismeri és jellemzi a ként, a kén-dioxidot és a kénsavat;
- ismeri és jellemzi a nitrogént, az ammóniát, a nitrogén-dioxidot és a salétromsavat;
- ismeri a vörösfoszfort és a foszforsavat, fontosabb tulajdonságaikat és a foszfor gyufagyártásban betöltött szerepét;
- összehasonlítja a gyémánt és a grafit szerkezetét és tulajdonságait, különbséget tesz a természetes és mesterséges szén között, ismeri a természetes szén felhasználását, ismeri a kokszt és az aktív szén felhasználását, példát mond a szén reakcióira (pl. égés), ismeri a szén oxidjainak (CO, CO₂) a tulajdonságait, élettani hatását, valamint a szénsavat és sóit, a karbonátokat;
- ismeri a fémrács szerkezetét és az ebből adódó alapvető fizikai tulajdonságokat;
- ismeri a fémek helyét a periódusos rendszerben, megkülönbözteti az alkálifémeket, az alkáliföldfémeket, ismeri a vas, az alumínium, a réz, valamint a nemesfémek legfontosabb tulajdonságait;
- kísérletek tapasztalatainak ismeretében értelmezi a fémek egymáshoz viszonyított reakciókészségét oxigénnel, sósavval, vízzel és más fémionok oldatával, érti a fémek redukáló sorának felépülését, következtet fémek reakciókészségére a sorban elfoglalt helyük alapján;
- használja a fémek redukáló sorát a fémek tulajdonságainak megjósolására, tulajdonságaik alátámasztására;
- ismeri a fontosabb fémek (Na, K, Mg, Ca, Al, Fe, Cu, Ag, Au, Zn) fizikai és kémiai tulajdonságait;
- ismeri a fémek köznapiban előforduló legfontosabb vegyületeit, azok alapvető tulajdonságait (NaCl, Na₂CO₃, NaHCO₃, Na₃PO₄, CaCO₃, Ca₃(PO₄)₂, Al₂O₃, Fe₂O₃, CuSO₄);
- ismeri eljárásokat fémek ércből történő előállítására (Fe, Al)

– **Fejlesztési feladatok**

- Alkotás digitális eszközökkel
- Kísérletek értelmezése
- Az analógiás gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezőképesség fejlesztése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A hidrogén
- A halogének
- A kalkogének
- A nitrogéncsoport elemei
- A szén és szerves vegyületei
- A fémek általános jellemzése

- A fémek csoportosítása és kémiai tulajdonságaik
- A legfontosabb fémvegyületek tulajdonságai
-
- **Fogalmak:** durranógáz, szökőkút-kísérlet, jódtinktúra, allotróp módosulatok, szintézis, természetes és mesterséges szenek, könnyűfémek, nehézfémek, a fémek redukáló sora, korrózióvédelem
-
-

6. Tematikai egység Kémia az ipari termelésben és a mindennapokban

- Órakeret: 12 óra

Ismeretek

- ismeri a természetben megtalálható legfontosabb nyersanyagokat;
- érti az anyagok átalakításának hasznát, valamint konkrét példákat mond vegyipari termékek előállítására;
- ismeri a különböző nyersanyagokból előállítható legfontosabb termékeket;
- érti, hogy az ipari (vegyipari) termelés során különféle, akár a környezetre vagy szervezetre káros anyagok is keletkezhetnek, amelyek közömbösítése, illetve kezelése fontos feladat;
- az ismeretein alapuló tudatos vásárlással és tudatos életvitellel képes a környezetének megóvására;
- érti a mészkőalapú építőanyagok kémiai összetételét és átalakulásait (mészkő, égetett mész, oltott mész), ismeri a beton alapvető összetételét, előállítását és felhasználásának lehetőségeit, ismeri a legfontosabb hőszigetelő anyagokat;
- érti, hogy a fémek többsége a természetben vegyületek formájában van jelen, ismeri a legfontosabb redukációs eljárásokat (szenes, elektrokémiai redukció), ismeri a legfontosabb ötvözeteket, érti az ötvözetek felhasználásának előnyeit;
- ismeri a mindennapi életben előforduló növényvédő szerek használatának alapvető szabályait, értelmezi a növényvédő szerek leírását, felhasználási útmutatóját, példát mond a növényvédő szerekre a múltból és a jelenből (bordói lé, korszerű peszticidek), ismeri ezek hatásának elvi alapjait;
- ismeri a legfontosabb (N-, P-, K-tartalmú) műtrágyák kémiai összetételét, előállítását és felhasználásának szükségességét;
- ismeri a fosszilis energiahordozók fogalmát és azok legfontosabb képviselőit, érti a kőolaj ipari lepárlásának elvét, ismeri a legfontosabb párlatok nevét, összetételét és felhasználási lehetőségeit, példát mond motorhajtó anyagokra, ismeri a töltőállomásokon kapható üzemanyagok típusait és azok felhasználását;
- ismeri a bioüzemanyagok legfontosabb típusait;
- ismeri a műanyag fogalmát és a műanyagok csoportosításának lehetőségeit eredetük, illetve hővel szemben mutatott viselkedésük alapján, konkrét példákat mond műanyagokra a környezetéből, érti azok felhasználásának előnyeit, ismeri a polimerizáció fogalmát, példát ad monomerekre és polimerekre, ismeri a műanyagok felhasználásának előnyeit és hátrányait, környezetre gyakorolt hatásukat;
- ismeri az élelmiszereink legfontosabb összetevőinek, a szénhidrátoknak, a fehérjéknek, valamint a zsíroknak és olajoknak a molekulaszervezetét és tulajdonságait, felsorolja a háztartásban megtalálható leg-

- fontosabb élelmiszerek tápanyagain, például mond bizonyos összetevők (fehérjék, redukáló cukrok, keményítő) kimutatására, ismeri a legfontosabb élelmiszeradalék-csoportokat, alapvető szinten értelmezi egy élelmiszer-tájékoztató címkéjét;
- ismeri a leggyakrabban használt élvezeti szerek (szeszes italok, dohánytermékek, kávé, energiatalok, drogok) hatóanyagát, ezen szerek használatának veszélyeit, érti az illegális drogok használatával kapcsolatos alapvető problémákat, például mond illegális drogokra, ismeri a doppingszer fogalmát, megérti és értékeli a doppingszerekkel kapcsolatos információkat;
 - ismeri a gyógyszer fogalmát és a gyógyszerek fontosabb csoportjait hatásuk alapján, alapvető szinten értelmezi a gyógyszerek mellékelt betegtájékoztatóját;
 - ismeri a mérge fogalmának jelentését, érti az anyagok mennyiségének jelentőségét a mérgező hatásuk tekintetében, például mond növényi, állati és szintetikus mérgekre, ismeri a mérgek szervezetbe jutásának lehetőségeit (tápcsatorna, bőr, tüdő), ismeri és felismeri a különböző anyagok csomagolásán a mérgező anyag piktogramját, képes ezeknek az anyagoknak a felelősségteljes használatára, ismeri a köznapi életben előforduló leggyakoribb mérgeket, mérgezéseket (pl. szén-monoxid, penészgomba-toxinok, gombamérgezések, helytelen étetés során keletkező füst anyagai, drogok, nehézfémek), tudja, hogy a mérgező hatás nem az anyag szintetikus eredetének a következménye;
 - ismeri a mosó- és tisztítószer, valamint a fertőtlenítőszer fogalmi megkülönböztetését, például mond a környezetéből gyakran használt mosó-/tisztítószerre és fertőtlenítőszerre, ismeri a szappan összetételét és a szappangyártás módját, ismeri a hypo kémiai összetételét és felhasználási módját, érti a mosószer komponenseinek (a felületaktív részecskének) a mosásban betöltött szerepét;
 - ismeri a kemény víz és a lágy víz közötti különbséget, érti a kemény víz és egyes mosószer közötti kölcsönhatás (kicsapódás) folyamatát;
 - érti a különbséget a tudományos és az áltudományos információk között, konkrét példát mond a köznapi életből tudományos és áltudományos ismeretekre, információkra;
 - ismeri a tudományos megközelítés lényegét (objektivitás, reprodukálhatóság, ellenőrizhetőség, bizonyíthatóság);
 - látja az áltudományos megközelítés lényegét (feltételezés, szubjektivitás, bizonyíthatatlanság),

Fejlesztési feladatok

- problémamegoldó képesség fejlesztése
- Kommunikációs készségek fejlesztése
- Vitakészség fejlesztése
- Digitális készségek fejlesztése
- Tudatos fogyasztói magatartás kialakítása
- Az egészséges életmódra nevelés
- Az építőanyagok kémiája
- A fémek előállításának módszerei
- Növényvédő szerek és műtrágyák
- A kőolaj feldolgozása
- Műanyagok
- Élelmiszereink és összetevőik

- Gyógyszerek, drogok, doppingszerek
- Veszélyes anyagok, mérgek, mérgezések
- Mosó-, tisztító- és fertőtlenítőszer
- Tudomány és áltudomány

Fogalmak: mész, érc, fosszilis energiahordozók, természetes és mesterséges alapú műanyag, vízkeménység, felületaktív anyag, toxikus anyag, tudomány, áltudomány

7. Tematikai egység Környezeti kémia és környezetvédelem

Órakeret: 5 + 1 óra

Ismeretek

- példákkal szemlélteti az emberiség legégetőbb globális problémáit (globális éghajlatváltozás, ózonlyuk, ivóvízkészlet csökkenése, energiaforrások kimerülése) és azok kémiai vonatkozásait;
- ismeri az emberiség előtt álló legnagyobb kihívásokat, kiemelten azok kémiai vonatkozásaira (energia-hordozók, környezetszennyezés, fenntarthatóság, új anyagok előállítása);
- példákön keresztül szemlélteti az antropogén tevékenységek kémiai vonatkozású környezeti következményeit;
- kiselőadás vagy projektmunka keretében mutatja be a XX. század néhány nagy környezeti katasztrófáját, és azt, hogy milyen tanulságokat vonhatunk le azok megismeréséből;
- érti a környezetünk megővésének jelentőségét az emberi civilizáció fennmaradása szempontjából;
- ismeri a zöld kémia lényegét, a környezetbarát folyamatok előtérbe helyezését, példákat mond újonnan előállított, az emberiség jólétét befolyásoló anyagokra (pl. új gyógyszerek, lebomló műanyagok, intelligens textíliák);
- alapvető szinten ismeri a természetes környezetet felépítő légkör, vízburok, kőzetburok és élővilág kémiai összetételét;
- ismeri a legfontosabb környezetszennyező forrásokat és anyagokat, valamint ezeknek az anyagoknak a környezetre gyakorolt hatását;
- ismeri a légkör kémiai összetételét és az azt alkotó gázok legfontosabb tulajdonságait, példákat mond a légkör élőlényekre és élettelen környezetre gyakorolt hatásaira, ismeri a legfontosabb légszennyező gázokat, azok alapvető tulajdonságait, valamint az általuk okozott környezetszennyező hatásokat, ismeri a légkört érintő globális környezeti problémák kémiai hátterét és ezen problémák megoldására tett erőfeszítéseket;
- ismeri a természetes vizek típusait, azok legfontosabb kémiai összetevőit a víz körforgásának és tulajdonságainak tükrében, példákat mond vízszennyező anyagokra, azok forrására, a szennyezés lehetséges következményeire, ismeri a víztisztítás folyamatának alapvető lépéseit, valamint a tiszta ivóvíz előállításának módját;
- érti a kőzetek és a környezeti tényezők talajképző szerepét, példát mond alapvető kőzetekre, ásványokra, érti a hulladék és a szemét fogalmi megkülönböztetését, ismeri a hulladékok típusait, kezelésük módját, környezetre gyakorolt hatásukat;
- példákkal szemlélteti egyes kémiai technológiák, illetve bizonyos anyagok felhasználásának környezetre gyakorolt pozitív és negatív hatásait.

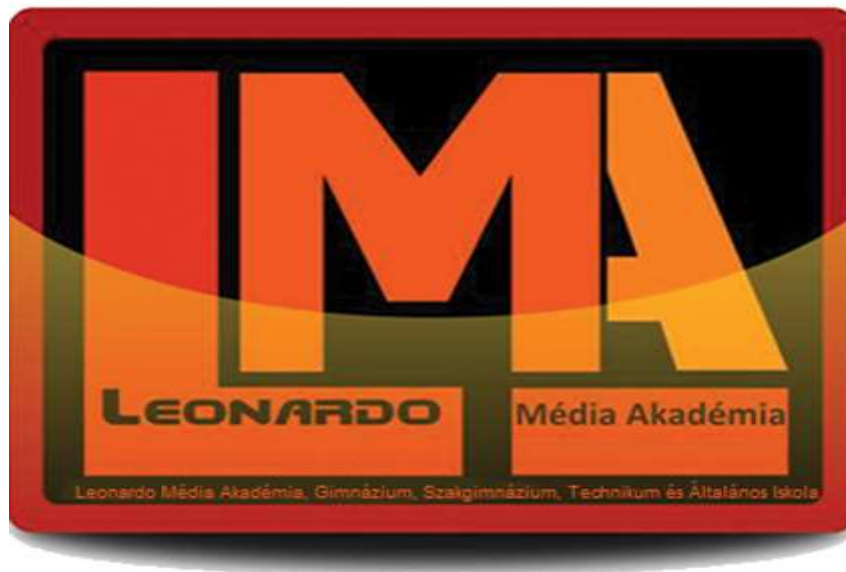
Fejlesztési feladatok

- Szemlélet fejlesztése
- Vitakészség fejlesztése
- Problémamegoldó készség fejlesztése
- A társakkal való együttműködés fejlesztése
- Alkotás digitális eszközökkel
- Kommunikációs készség fejlesztése
- A légkör kémiája
- A természetes vizek kémiája
- A talaj kémiája
- A hulladékok
- Új kihívások: ember, társadalom, környezet és kémia

Fogalmak: zöld kémia

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló ismerje az anyag tulajdonságainak anyagszerkezeti alapokon történő magyarázatához elengedhetetlenül fontos modelleket, fogalmakat, összefüggéseket és törvényszerűségeket, a legfontosabb szerves és szervetlen vegyületek szerkezetét, tulajdonságait, csoportosítását, előállítását, gyakorlati jelentőségét. Értse az alkalmazott modellek és a valóság kapcsolatát, a szerves vegyületek esetében a funkciós csoportok tulajdonságokat meghatározó szerepét, a tudományos és az áltudományos megközelítés közötti különbségeket. Ismerje és értse a fenntarthatóság fogalmát és jelentőségét. Tudja magyarázni az anyagi halmazok jellemzőit összetevőik szerkezetére és kölcsönhatásaik alapján. Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról sokféle információforrás kritikus felhasználásával önállóan vagy csoportmunkában szóbeli és írásbeli összefoglalót, prezentációt készíteni, és azt érthető formában közönség előtt is bemutatni. Tudja alkalmazni a megismert tényeket és törvényszerűségeket egyszerűbb problémák és számítási feladatok megoldása során, valamint a fenntarthatósághoz és az egészségmegőrzéshez kapcsolódó viták alkalmával. Képes legyen egyszerű kémiai jelenségekben ok-okozati elemek meglátására, tudjon tervezni ezek hatását bemutató, vizsgáló egyszerű kísérletet, és ennek eredményei alapján tudja értékelni a kísérlet alapjául szolgáló hipotéziseket.

HELYI TANTERV

KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

A helyi tanterv óraszámai

Évfolyam	Heti óraszám	Éves óraszám
9.	1	36
10.	1	36
11.	1	36
12.	1	32

A 9–12. évfolyamon a Közösségi nevelés tantárgy óraszámja összesen: 140 óra.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) óra célja olyan komplex tevékenység, amely magában foglalja az osztályközösségbe tartozó tanulók számára az iskolai értékek közvetítését, az osztályprogramok tervezését, szervezését és lebonyolítását, az osztály tanulmányi, magatartási helyzetének nyomon követését, s mindemellett feladata a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési területeinek, nevelési céljainak, valamint a kulcskompetenciáknak a fejlesztése is.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) különösen eredményesen járul hozzá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök (ezen belül pedig a személyes és személyközi kompetenciák) együttes fejlesztéséhez, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzéséhez, a közjóra való törekvés megalapozásához, valamint a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítéséhez is.

A tanuláshoz és munkához szükséges készségek közül a társas és kulturális tudatosság, az alkalmazkodókészség, a kezdeményezőkészség, az önmotiváció, a kíváncsiság, a kreativitás, a problémamegoldás, a kommunikáció és az együttműködés fejlesztésére a közösségi nevelés keretében sor kerül.

A személyes készségek közül kiemelt szerepet kap az önismeret, az önállóság, a magabiztosság, az aszertivitás, az önmenedzsmnt készségek építése, valamint az olyan készségterületek megerősítése, mint a proaktivitás, a kreativitás, a problémamegoldás, a stressz és a kudarc kezelése.

A személyközi készségek közül a hatékony kommunikáció, a konfliktuskezelés, a csapatmunka, a döntéshozatal és az empátia támogatása mind szerepet kap a közösségi nevelés során.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) tananyaga – más műveltségi területek és tantárgyak kerettantervével ellentétben – nem elsősorban kulcsfogalmakban, hanem nevelési célokban megfogalmazható tartalmak köré épül, amelyeket az osztályfőnök vagy az osztályfőnöki munkaközösség feladata az adott tanulócsoport, osztály igényeihez igazítani. Helyi tantervünk a kerettanterven alapul, a tanulók egyéni szükségletei, érdeklődése, a tanulók szűkebb és tágabb környezetének jellemzői alapján, a közös tanulási folyamat rugalmas alakításával kívánjuk elérni nevelési céljainkat.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) kerettanterv négy fő témakörből áll:

1. egyén és közösség,
2. a tanulás tanulása
3. egészségfejlesztés,
4. alkalmazkodás és biztonság.

Az egyén és közösség témakör a hagyományos osztályfőnöki fejlesztő, közösségépítő, szervező és értékelő munkát öleli fel. Ezen belül feladata elsősorban a személyes és személyközi kompetenciák olyan komplex

fejlesztése, amelynek révén a tanulócsoporthoz közösséggé válik, ahol a tanulók átélhetik a csoporthoz tartozás élményét, és amely az egyéni problémák és az egyének közötti konfliktushelyzetek megoldására mintát mutat. A pedagógus munkája révén kialakuló csoportkohézió, valamint a közösség befogadó szemlélete a közösségfejlesztés eredményességének egyik leglényegesebb fokmérője. Fontos, hogy a közösségi nevelés során a pedagógus olyan tanulási környezetet alakítson ki, ahol az osztályközösségen, a tanulócsoporthoz tartozás élményét, és amely az egyéni problémák és az egyének közötti konfliktushelyzetek megoldására mintát mutat. A pedagógus munkája révén kialakuló csoportkohézió, valamint a közösség befogadó szemlélete a közösségfejlesztés eredményességének egyik leglényegesebb fokmérője. Fontos, hogy a közösségi nevelés során a pedagógus olyan tanulási környezetet alakítson ki, ahol az osztályközösségen, a tanulócsoporthoz tartozás élményét, és amely az egyéni problémák és az egyének közötti konfliktushelyzetek megoldására mintát mutat.

A tanulás tanulásának célja a tanulási motiváció megőrzése, felkeltése vagy fokozása, a tudás mint érték átadása, valamint az egyes tanulási stílusok megismerése és az ezekhez alkalmazkodó technikák kipróbálása és gyakorlása – mindezeket keresztül saját tanulási stratégiák kialakítása és felépítése. Az úgynevezett fejlődésfókuszú szemléletmód segíti azt, hogy a tanulók a tudás megszerzésébe fektetett munkát értékeljék, higgyenek saját fejlődési képességeikben, a teljesítményükre kapott visszajelzést pedig a továbblépéshez kapott segítségként értékeljék.

Az egészségfejlesztés célja a megfelelő egészségmagatartás megalapozása. Az ehhez szükséges ismeretek, minták átadása és az egészségmegőrzéshez szükséges motiváció felkeltése, ébren tartása vagy megerősítése a cél. Az egészségfejlesztés témái a személyes élettel, a segítő magatartás gyakorlásával, az intézményrendszerrel és a jövőképpel, valamint a környezettel kapcsolatos területeken nyújtanak iránymutatást a tanulóknak.

Az alkalmazkodás és biztonság célja, hogy a tanulók megismerjék a bántalmazás típusait, tereit, a bántalmazásban résztvevők szerepeit felismerjék; megismerjenek és elsajátítsanak az életkoruknak megfelelő konfliktuskezelési és resztoratív sérelemkezelési módszereket. A témakör elősegíti a tanulók érzelmi intelligenciájának és szociális kompetenciájának fejlesztését, az empatikus, biztonságos közösség kialakítását.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített fejlesztési területek és nevelési célok eléréséhez az alábbi módon járul hozzá:

Az erkölcsi nevelés: Az osztályközösség vagy tanulócsoporthoz tartozás megélése, az iskolához és azon belül az osztályközösséghez vagy tanulócsoporthoz való kötődés kialakítása teremti meg az alapját annak, hogy a tanulók az otthont, a lakóhelyet, a szülőföldet, a hazát és népeit megismerjék és megbecsüljék. Az ünnepekre való készülődés, az ünnepekre és jeles napokra való reflexió a közösségi nevelés részét képezik, és

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: a közösséghez tartozás megélése, az iskolához és azon belül az osztályközösséghez vagy tanulócsoporthoz való kötődés kialakítása teremti meg az alapját annak, hogy a tanulók az otthont, a lakóhelyet, a szülőföldet, a hazát és népeit megismerjék és megbecsüljék. Az ünnepekre való készülődés, az ünnepekre és jeles napokra való reflexió a közösségi nevelés részét képezik, és

mind a magyarságtudat, mind az egyetemes emberi civilizációhoz való kapcsolódás kialakításának fontos eleme.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés: A közösségi normák gyakorlása, a közösség életében való aktív részvétel ennek a nevelési területnek megalapozó eleme. A méltányos, szabálykövető, erőszakmentes, egymás tiszteletén alapuló kommunikáció és együttműködés a demokratikus magatartás alapja. A közösségi nevelés során ehhez kap eszközöket a tanuló.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: A közösségi nevelés fontos része a tanulók önismeretének elmélyítése és olyan befogadó közösség kialakítása, amely az egyéni kibontakozást segíti. Az egyes témakörökben kiemelt feladat annak tudatosítása, hogy az elsajátított magatartások, normák, szabályok és minták hozzásegítik a tanulót ahhoz, hogy felelős döntéseivel maga irányítsa egyéni fejlődését, sorsát és életpályáját. Az önismeret szolgál alapként a harmonikus közösségi élet kialakításához és a társas kultúra fejlesztéséhez is.

A családi életre nevelés: A harmonikus családi minták közvetítésén túl a közösségi nevelés során a felelős kapcsolatok, a konfliktuskezelés, a vitakultúra megalapozására is sor kerül. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló értékelje a családot mint közösséget jelentőségét és fejlessze a család kiegyensúlyozott, eredményes működéséhez szükséges egyéni kompetenciáit.

A testi és lelki egészségre nevelés: A közösségi nevelés két kiemelt témaköre is ezt a fejlesztési területet célozza: az egészségfejlesztés, valamint az alkalmazkodás és biztonság. A közösségi nevelésnek különösen fontos szerepe van abban, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, testi és lelki (mentális) egészségük megőrzésére és fejlesztésének lehetőségeire, a betegséggel való megküzdés, együttélés módjaira, a különböző betegségekkel és fogyatékkal élővel szembeni tolerancia és empátia kialakítására, érzékenyítésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, valamint a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok feladata, hogy motiválják és segítsék a tanulókat a kockázatos magatartásokhoz és káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: A közösségi nevelés közvetlenül gyakoroltatja a felelősségvállalást a csoport együtt vállalt feladatainak teljesítésében és a csoportnormák követésében, valamint felkészít az iskolai közösségi szolgálatban való részvételre is. A segítő magatartás gyakorlásához szükséges egyéni képességek (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás) kibontakoztatására a közösségi nevelés számos pedagógiai forráskönyvet kínál.

Pályorientáció: Az életpálya-tervezés és –tanácsadás feladata az, hogy a tanuló rendelkezzen egyéni jövőképpel, legyen képes elhelyezni magát érdeklődésének és életkorának megfelelő módon a munka világa kínálatában, és váljék képessé arra, hogy céljai eléréséhez erőfeszítéseket tegyen, beleértve az önmenedzsmenst, a kommunikációs, az együttműködési készségeket, valamint a vezetéssel, a vezetettiséggel, a versengéssel és a kudarccal kapcsolatos magatartásmódokat, illetve megküzdési stratégiákat.

Médiatudatoságra nevelés: A mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezése és gyakorlása a közösségi nevelés alapfeladata, amelyben az új és hagyományos médiumok felhasználása és tartalmaira való reflexiók révén a médiatudatoságra nevelés is megvalósul – többek között az egyes témakörökhöz kapcsolódó tevékenységeken keresztül.

A tanulás tanítása: A pedagógus feladata, hogy a közösségi nevelés révén is erősítse a tudást és az annak megszerzéséhez vezető tanulási folyamatot, a tanulásba fektetett munkát értékelő közösségi szemléletet és értékrendet. Ezen belül kiemelt cél, hogy olyan szemléletmódot erősítsen, amely az elvégzett munkát, a kitaró szorgalmat, a folyamatos próbálkozást és fejlődést jutalmazza. Ezzel a tanuló számára a saját

fejlődésébe vetett bizalmat és olyan értéket közvetít, amely a gyarapodásra és a fejlődési képességre helyezi a hangsúlyt. Az egyéni fejlesztés fontos feladata az is, hogy a tanuló tanulási stratégiákkal és saját képességeinek megfelelő módszerekkel találkozzon, amelyek segítségével saját stratégiákat alakíthat ki. Ezek révén a tanuló képessé válik arra, hogy tudását számára megengedhető és eredményes módon fejlessze.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) kerettanterve a Nemzeti alaptantervben rögzített kompetenciák közül kiemelten foglalkozik az alábbiakkal:

A tanulás kompetenciái: A fenntartható fejlődés maga is folyamatos tanulás – a természet, gazdaság, társadalom, egyén összefüggéseinek – tanulmányozása, mely sok esetben a mindennapi tapasztalatokra épül. A tanulók gyakorolják a kutatói módszereket, miközben elsajátítják a kutatói szemlélet- és viselkedésmódot és megtanulják a hitelesség kritériumait.

A kommunikációs kompetenciák: A komplex problémák felismerése, értelmezése és csoportos megoldáskeresés, az érvelés, a megbeszélés, a véleménycseré, az érvek ütköztetése módszerének alkalmazása mind a szóbeli, mind az írásbeli kifejezőképességet fejleszti. A tanulókat arra készíti, hogy megtanulják véleményüket összefoglalni, érvekkel alátámasztani, mások véleményét mérlegelni, megbeszélni, közösen megoldásokat keresni.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A közösségben betöltött egyéni, egyedi szerep, továbbá a közösség működésének megfigyelése és értelmezése alapot ad e kompetenciák fejlesztésére. A közösségi nevelés során alkalmazott munkaformák – a kötetlen beszélgetésen, a különféle technikákkal vezetett csoportos megbeszéléseken, a páros munkákon, a csoportos feladatokon át a közösségi feladatok teljesítésének és a közösségi élmények megélésének és feldolgozásának mozzanataiig – egyenként is és összességében is hozzájárulnak a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez.

Az alkotóképesség, a találékony, a saját ötleteket megvalósító alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A közösségi nevelésben a saját csoporthagyományok megteremtése, az iskolai hagyományok megélése, továbbá a kerettantervi tartalmak feldolgozásához választott, tanulóközpontú munkaformák mind segítik e kompetenciaterület fejlesztését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A közösségi nevelés fontos feladata, hogy foglalkozzon az életpálya-építési, pályaorientációs kérdésekkel, a jövő és jelen munkavállalói kompetenciák előrejelzésével, a fenntartható termelésre és szolgáltatásra való felkészüléssel. A tervező gondolkodás, az életpálya-építés mellett az egyes feladattípusok e terület részkompetenciáit megfelelően fejlesztik.

9. -10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) alapvető feladata a középiskolára jellemző közösségi normák és működés gyakorlatának segítése, az osztályközösség építése, az egyén és közösség kapcsolatának mélyítése, az egyéni és csoportos felelősség tudatosítása, és ezek megéléséhez megfelelő helyzetek, minták és eszközök biztosítása a tanulóknak számára.

Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az együttműködés és a kommunikáció kompetenciáinak fejlesztése. Emellett az osztályközösség vagy tanulócsoporthoz által vállalt feladat teljesítésén keresztül a konfliktusos, együttműködési helyzetekre adott minták és reflexiók, továbbá a folyamat értékelésének eszközei is érdemi fejlesztési lehetőséget kínálnak.

A tanulás tanulása témakörben a tanulási motiváció megőrzése és fejlesztése, az egyes tanulási stílusokhoz igazodó technikák és a saját tanulási stratégia kialakításának gyakorlása áll középpontban.

Az egészségfejlesztés témakörben a társas kapcsolatok, valamint a káros szenvedélyek témái segítik a tanulók tájékozódását és a helyes egészségmagatartás megalapozását.

Az alkalmazkodás és biztonság témakör a biztonságos iskolai közösségek kialakítására fókuszál, a tanulók mentális egészségét és szociális készségeit fejleszti.

Kerettantervi óraszámok témakörönként

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	48
A tanulás tanulása	5
Egészségfejlesztés	10
Alkalmazkodás és biztonság	5
Összes óraszám:	68

Gimnáziumunkban évfolyamonként az alábbi bontásokat alkalmazzuk:

9. évfolyam

heti óraszám: 1

tanítási hetek száma: 36 (36 tanóra)

TÉMAKÖR: Egyén és közösség

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- ismerkedés egymással, az iskolával és az osztály előtt álló feladatokkal,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- elfogadott közösségi normák kialakítása,
- befogadó közösség kialakítása,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,
- a kommunikáció fejlesztése problémahelyzetben és az együttműködés során,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,

- saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- ismerkedő, bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,
- kreatív tabló vagy osztályfal készítése az osztály tagjainak jellemzőivel (például névnap, hobbi),
- a normák rögzítése szerződés-kötés vagy közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- normaszegés esetén tanulói mediáció alkalmazása,
- a csoportnormákra reflexió nyújtása, a normák esetleges közös felülvizsgálata,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- ünnepségre műsor készítése,
- helyi témához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása (például: iskolatörténet feldolgozása, nemzeti identitást erősítő programok szervezése, sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő embertársaink elfogadása és segítése),
- feladatfal készítése,
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelemszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,
- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- egyéni és társas reflektív gyakorlatok és játékok,
- az értékeléshez kapcsolódó tevékenységek,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- az adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- a tanulás szerepe, az élethosszig tartó tanulás fogalma és jelentősége,
- a tudásalapú társadalom fogalma, jelentősége,
- tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készüléskor,
- a vizsgára vagy versenyre készüléskor legfontosabb feladatai,
- tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése),
- a hibák és a kudarc szerepe a tanulásban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önismereti gyakorlatok és feladatok,
- életutak és vallomások feldolgozása – a tanulás szerepe és jelentősége, az élethosszig tartó tanulás,
- adatok értelmezése a tanulási lehetőségek bővüléséről történeti kontextusban, továbbá az élethosszig tartó tanulásról (a Központi Statisztikai Hivatal Fenntartható fejlődési célok aloldalának vagy más, interaktív grafikonokat közlétező oldalaknak – pl. Our World in Data – felhasználásával),

- tanulói gyűjtőmunka kiemelkedően eredményes személyektől elhangzott, a tanulás jelentőségére vagy módszereire rámutató idézetekből,
- egyéni reflexió a saját tanulási stratégiákról, módszerekről,
- tanulási napló készítése,
- tanulási stratégiák kipróbálása, majd vezetett reflexió ezek egyéni eredményességéről,
- a kipróbált tanulási technikák és stratégiák alapján saját tanulási stratégia készítése egyéni munkában,
- SMART cél kitűzése egyénileg, majd beszámoló a közösség számára.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- kiemelt téma 1: a társas kapcsolatok:
 - kapcsolatrendszerek, szereprendszerek: reflexió a tanuló személyes életében megjelenő kapcsolati hálókra,
 - annak megfigyelése, hogy a családi és a kortárs kapcsolatok a tanuló személyes életében hogyan befolyásolják választásait,
 - a kommunikáció, az együttműködési képesség és az önismeret fejlesztése a folyamatos csoportmunkán keresztüli visszajelzések által,
 - az asszertív, az erőszakos és az alárendelő kommunikáció megkülönböztetése, az asszertív kommunikáció gyakorlása,
 - a konfliktushelyzetek elemzése, az értő figyelem gyakorlása, a vitakészség fejlesztése.
- kiemelt téma 2: a káros szenvedélyek:
 - a szenvedély és a szenvedélybetegség fogalmai (alkohol, kábítószer, dohányzás, különös tekintettel a hevített dohánytermékekre és egyéb alternatív dohányzási módokra) a hétköznapi szenvedélyek jellegzetességein keresztül a szenvedélybetegségek működési mechanizmusának megértése,
 - a fizikai és lelki függőség fogalma, kommunikáció a függőségekről és szenvedélyekről, a nemet mondásról, az ezekhez való viszonyulás tudatosítása,
 - az alkohol- és droghasználat elutasítása, a döntés-előkészítés és döntéshozatal folyamata,
 - a lelki egészség, a lelki egészség fenntartását segítő erőforrások, eszközök,
 - a visszautasítás és a meggyőzés stratégiái,
 - a tanulók segítség-kérési és -nyújtási lehetőségeinek bővítése,
 - a szenvedélybetegségekre (pl. drog, alkohol, játékszenvedély, internetfüggőség) hajlamosító és a védő tényezők, valamint a szerhasználat, ezen belül is a dohányzás káros következményei: az egészség-, társadalmi és gazdasági hatások, a használat veszélyességét fokozó tényezők.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önismereti és önreflexiós feladatok, játékok,
- szituációs gyakorlatok és szerepjátékok,
- beszélgetés meghívott szakemberrel,
- közösségépítő és mozgásos játékok,
- tanulói bemutatók készítése csoportmunkában,
- a segítő kommunikáció és az értő figyelem gyakorlása helyzetgyakorlatokon keresztül,
- az asszertív kommunikáció („én”-nyelv) gyakorlása páros feladatokon, akváriumgyakorlatokon keresztül,

- a nemet mondás formáinak gyakorlása helyzetgyakorlatokon, filmrészletek megbeszélésén keresztül,
- a konfliktuskezelés módjainak gyakorlása helyzetgyakorlatokban,
- ismerkedés a kortárssegítő hálózat munkájával,
- találkozás a Nemzeti Népegészségügyi Központ drogrevenziós szakemberével (akár online interjú formájában),
- tanulói kutatómunka, poszter vagy poszt készítése vagy adatelemzés a dohányzás (nikotin), új típusú dohánytermékek, más típusú függőségek egészségre gyakorolt társadalmi és gazdasági következményeiről, valamint a kannabiszhasználat káros hatásairól,
- a szenvedélybetegségekkel kapcsolatos mérlegelési szempontok gyűjtése,
- a visszautasítás és a meggyőzés stratégiáinak megismerése, megtapasztalása játékos formában,
- a témában kutatási eredmények és adatsorok közös értelmezése.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- a közösségi normák kialakítása,
- az érzelmek felismerése és kifejezése, az ehhez kapcsolódó szókészlet bővítése,
- az asszertív kommunikáció elsajátítása, a nemet mondás művészete,
- a vitakészség fejlesztése,
- a stresszkezelési stratégiák megismerése, meditációs módszerek megismerése,
- az iskolapszichológus tevékenységének megismerése,
- antibullying programok megismerése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önálló adatgyűjtés,
- páros munka,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- naplózás, egyéni reflektív feladat,
- filmnézés,
- osztályszabályzat készítése,
- vendégelőadók meghívása.

10. évfolyam

heti óraszám: 1

tanítási hetek száma: 36 (36 tanóra)

TÉMAKÖR: Egyén és közösség

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- ismerkedés az osztály előtt álló feladatokkal,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- elfogadott közösségi normák kialakítása,
- befogadó közösség kialakítása,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,
- a kommunikáció fejlesztése problémahelyzetben és az együttműködés során,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,
- saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- ismerkedő, bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,
- kreatív tabló vagy osztályfal készítése az osztály tagjainak jellemzőivel (például névnap, hobbi),
- a normák rögzítése szerződéskötés vagy közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- normaszegés esetén tanulói mediáció alkalmazása,
- a csoportnormákra reflexió nyújtása, a normák esetleges közös felülvizsgálata,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- ünnepségre műsor készítése,
- helyi témához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása (például: iskolatörténet feldolgozása, nemzeti identitást erősítő programok szervezése, sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő embertársaink elfogadása és segítése),
- feladatfal készítése,
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelmszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,
- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- egyéni és társas reflektív gyakorlatok és játékok,
- az értékeléshez kapcsolódó tevékenységek,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- az adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- a tanulás szerepe, az élethosszig tartó tanulás fogalma és jelentősége,
- a tudásalapú társadalom fogalma, jelentősége,
- tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készüléskor,
- a vizsgára vagy versenyre készüléskor legfontosabb feladatai,
- tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése),
- a hibák és a kudarc szerepe a tanulásban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önismereti gyakorlatok és feladatok,
- életutak és vallomások feldolgozása – a tanulás szerepe és jelentősége, az élethosszig tartó tanulás,
- adatok értelmezése a tanulási lehetőségek bővüléséről történeti kontextusban, továbbá az élethosszig tartó tanulásról (a Központi Statisztikai Hivatal Fenntartható fejlődési célok aloldalának vagy más, interaktív grafikonokat közlétező oldalaknak – pl. Our World in Data – felhasználásával),
- tanulói gyűjtőmunka kiemelkedően eredményes személyektől elhangzott, a tanulás jelentőségére vagy módszereire rámutató idézetekből,
- egyéni reflexió a saját tanulási stratégiákról, módszerekről,
- tanulási napló készítése,
- tanulási stratégiák kipróbálása, majd vezetett reflexió ezek egyéni eredményességéről,
- a kipróbált tanulási technikák és stratégiák alapján saját tanulási stratégia készítése egyéni munkában,
- SMART cél kitűzése egyénileg, majd beszámoló a közösség számára.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- kiemelt téma 1: a társas kapcsolatok:
 - kapcsolatrendszerek, szereprendszerek: reflexió a tanuló személyes életében megjelenő kapcsolati hálókra,
 - annak megfigyelése, hogy a családi és a kortárs kapcsolatok a tanuló személyes életében hogyan befolyásolják választásait,
 - a kommunikáció, az együttműködési képesség és az önismeret fejlesztése a folyamatos csoportmunkán keresztüli visszajelzések által,
 - az asszertív, az erőszakos és az alárendelő kommunikáció megkülönböztetése, az asszertív kommunikáció gyakorlása,
 - a konfliktushelyzetek elemzése, az értő figyelem gyakorlása, a vitakészség fejlesztése.
- kiemelt téma 2: a káros szenvedélyek:
 - a szenvedély és a szenvedélybetegség fogalmi (alkohol, kábítószer, dohányzás, különös tekintettel a hevített dohánytermékekre és egyéb alternatív dohányzási módokra) a hétköznapi szenvedélyek jellegzetességein keresztül a szenvedélybetegségek működési mechanizmusának megértése,
 - a fizikai és lelki függőség fogalma, kommunikáció a függőségekről és szenvedélyekről, a nemet mondásról, az ezekhez való viszonyulás tudatosítása,
 - az alkohol- és droghasználat elutasítása, a döntés-előkészítés és döntéshozatal folyamata,
 - a lelki egészség, a lelki egészség fenntartását segítő erőforrások, eszközök,
 - a visszautasítás és a meggyőzés stratégiái,

- a tanulók segítség-kérési és -nyújtási lehetőségeinek bővítése,
- a szenvedélybetegségekre (pl. drog, alkohol, játékszenvedély, internetfüggőség) hajlamosító és a védő tényezők, valamint a szerhasználat, ezen belül is a dohányzás káros következményei: az egészség-, társadalmi és gazdasági hatások, a használat veszélyességét fokozó tényezők.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önismereti és önreflexiós feladatok, játékok,
- szituációs gyakorlatok és szerepjátékok,
- beszélgetés meghívott szakemberrel,
- közösségépítő és mozgásos játékok,
- tanulói bemutatók készítése csoportmunkában,
- a segítő kommunikáció és az értő figyelem gyakorlása helyzetgyakorlatokon keresztül,
- az asszertív kommunikáció („én”-nyelv) gyakorlása páros feladatokon, akváriumgyakorlatokon keresztül,
- a nemet mondás formáinak gyakorlása helyzetgyakorlatokon, filmrészletek megbeszélésén keresztül,
- a konfliktuskezelés módjainak gyakorlása helyzetgyakorlatokban,
- ismerkedés a kortárssegítő hálózat munkájával,
- találkozás a Nemzeti Népegészségügyi Központ droprevenciós szakemberével (akár online interjú formájában),
- tanulói kutatómunka, poszter vagy poszt készítése vagy adatelemzés a dohányzás (nikotin), új típusú dohánytermékek, más típusú függőségek egészségre gyakorolt társadalmi és gazdasági következményeiről, valamint a kannabiszhasználat káros hatásairól,
- a szenvedélybetegségekkel kapcsolatos mérlegelési szempontok gyűjtése,
- a visszautasítás és a meggyőzés stratégiáinak megismerése, megtapasztalása játékos formában,
- a témában kutatási eredmények és adatsorok közös értelmezése.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- a közösségi normák kialakítása,
- az érzelmek felismerése és kifejezése, az ehhez kapcsolódó szókészlet bővítése,
- az asszertív kommunikáció elsajátítása, a nemet mondás művészete,
- a vitakészség fejlesztése,
- a stresszkezelési stratégiák megismerése, meditációs módszerek megismerése,
- az iskolapszichológus tevékenységének megismerése,
- antibullying programok megismerése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önálló adatgyűjtés,
- páros munka,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- naplózás, egyéni reflektív feladat,
- filmnézés,

- osztályszabályzat készítése,
- vendégelőadók meghívása.

11. – 12. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) célja a korábbiakban megkezdett közösségépítő és egyéni fejlesztő munka folytatása és bővítése, továbbá felkészítés a közösségi szolgálatra, a vizsgákra, a továbbtanulásra vagy munkába állásra.

Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az életpálya-tervezés és az azt megalapozó önismereti és pályaorientációs munka. Emellett a befogadó közösség gazdagítása, a helyi és nemzeti hagyományok ápolása, az együttműködéshez szükséges személyes és személyközi készségek fejlesztése kerül előtérbe.

A tanulás tanulása témakörben az autonóm tanulás, az önművelés módjai és jelentősége már a felnőtt életre és az élethosszig tartó tanulásra készít elő, míg a mentális egészség és jóllét megismerése és elérésének technikái a korábban elsajátított stratégiák eredményes alkalmazásához teremtenek feltételeket.

Az egészségfejlesztés témakörben az egészséges környezet és egészséges jövőkép témái a felnőtt életre készítene elő, a fenntarthatóság szemléletmódját megerősítve, valamint a személyes felelősség gyakorlásának kompetenciáit fejlesztve.

Az alkalmazkodás és biztonság témakörben a tanulók megismerik a bántalmazás offline és online típusait; a bántalmazás megelőzésére és a bekövetkezett esetek kezelésére tehető intézkedéseket, módszereket. A tanulók megismerik a segítő szakemberek munkáját.

Témakör neve	Javasolt óraszám
Egyén és közösség	48
A tanulás tanulása	5
Egészségfejlesztés	10
Alkalmazkodás és biztonság	5
Összes óraszám:	68

Gimnáziumunkban évfolyamonként az alábbi bontásokat alkalmazzuk:

11. évfolyam

heti óraszám: 1

tanítási hetek száma: 36 (36 tanóra)

TÉMAKÖR: Egyén és közösség

JAVASOLT ÓRASZÁM: 23 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- életpálya-tervezés és -tanácsadás,
- továbbtanulási tájékoztató és tanácsadás,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása,
- befogadó közösség építése,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporthon belül,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- az életpálya-tervező oldalak alkalmazása,
- az Oktatási Hivatal Pályaorientációs Mérő- és Támogatóeszköz (POM) használata,
- az egyéni készség- és képességmérő tesztek alkalmazása és megbeszélése,
- önismereti tesztek kitöltése és értékelése,
- „élő könyvtár” szervezése különféle szakmacsoportok képviselőivel vagy életpálya-tanácsadó szakemberekkel,
- tanulói kiselőadások egyes szakmacsoportokról,
- a továbbtanulási lehetőségek és tanulási utak közös feltérképezése,
- egyéni és csoportos tanácsadás a továbbtanulásról,
- részvétel különböző pályaorientációs programokon (például: Lányok Napja, Együtt a Jövő Mérnökei-ért Szövetség interaktív gyárlátogatás, helyi vállalatok és közeli felsőoktatási intézmények vagy oktatási kiállítások, pályaorientációs napok látogatása),
- beszélgetés az iskola volt tanulóival a továbbtanulásról, a felsőoktatásban vagy a munkahelyen szerzett tapasztalataikról,
- a jövőbeli távlatos gondolkodást fejlesztő játékok alkalmazása,
- a jövőképről tanulói (vezetett vagy szabad) alkotó egyéni vagy csoportos munka,
- bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,
- a kreatív tabló vagy az osztályfal bővítése,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- a normák rögzítése szerződés-kötés vagy közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- normaszegés esetén tanulói mediáció alkalmazása,
- a csoportnormákra reflexió nyújtása, a normák esetleges közös felülvizsgálata,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- ünnepségre műsor készítése,
- felkészülés a szalagavatóra,
- feladatfal készítése,
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések az együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelemszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,

- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- az értékeléshez kapcsolódó tevékenységek,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- az adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- az autonóm tanulás, az önművelés módjai és jelentősége,
- az informális és nonformális tanulás terei, jelentősége,
- a mentális egészség és jóllét fogalma és elérésének technikái,
- az áramlat-élmény (flow) állapot és jelentősége,
- tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készüléskor,
- a vizsgára vagy versenyre készüléskor legfontosabb feladatai,
- tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése).

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- adatok értelmezése az informális és nonformális tanulásról,
- közös poszter készítése a tanulás biológiai, pszichológiai alapjairól,
- digitális történetmesélés a felnőttkori tanulás témájában,
- történetek, idézetek, esettanulmányok gyűjtése és elemzése az önművelés témakörében (híres személyek életútja, filmrészletek),
- önreflektív gyakorlatok és tesztek a mentális egészség és jóllét témájában,
- mentálhigiénés játékok és gyakorlatok,
- közös alkotás,
- meghívott szakember előadása,
- az iskolapszichológus vagy a mentálhigiénés pedagógus által vezetett gyakorlatok,
- TED előadás meghallgatása a pozitív pszichológia témaköréből,
- a kipróbált tanulási technikák és stratégiák alapján saját tanulási terv készítése vizsgára való felkészüléshez,
- SMART cél kitűzése egyénileg, majd beszámoló a közösség számára.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- kiemelt téma 1: az egészséges környezet:
 - az eddigi ismeretek ok-okozati összefüggésekbe rendezése és ebbe a rendszerbe mások ismereteinek beépítése,
 - a hármas bolygóméretű válság (a klímaváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, a környezetszennyezés) várható egészségi hatásai és a lehetséges egyéni felkészülés ezekre,
 - a személyes felelősség felismerése és belátása az egészséggel, valamint az élhető és egészséges környezettel kapcsolatos problémakörök feldolgozása útján,
 - az önkéntességhez fűződő pozitív viszony kialakítása, az empátia fejlesztése,

- az egyes munkahelyekkel kapcsolatos veszélyek és egészségkockázatok feltérképezése, az esetleges sérülések és megbetegedések megelőzésére irányuló szemlélet kialakítása,
- a járványokkal szembeni védekezés, a védőoltások jelentősége, az oltásmegtagadás egyéni és közösségi következményei és veszélyei.
- kiemelt téma 2: egészséges jövőkép:
 - a különböző szakmatípusok vonatkozásában az egészséget befolyásoló alapvető kockázati tényezők, (fizikai, biológiai, mechanikai és pszichoszociális) kockázatok megismerése,
 - a szakmai alkalmasság egészségi szempontjai, valamint az egészségkockázatok és a különböző szakmák kapcsolata, az egészségre gyakorolt hatások kialakulásának időbelisége,
 - a megelőzés alapvető lehetőségei,
 - az egyéni életpálya tervezésének szempontjai,
 - a testi és lelki (mentális) egészséget támogató munkahelyi környezet kialakítása, az ezzel kapcsolatos személyes felelősség és lehetőségek,
 - szerepek a csapatmunkában, a saját szerepek feltérképezése, az egyes szerepek hatása a fizikai és mentális egészségre,
 - az áramlat-élmény (flow) fogalma, és annak tudatosítása, hogy az örömteli élet egyik feltétele az, hogy képességeinknek és érdeklődésünknek megfelelő kihívásokat keressenek,
 - a jövőre vonatkozó üzenetek megfogalmazása egymás és saját maguk számára,
 - az önismeret, az alkotó és a társas kompetenciák fejlesztése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önálló adatgyűjtés, az adatok értelmezése,
- az ok-okozati kapcsolatok megbeszélése az egészséggel kapcsolatos minőségmenedzsment, az egészséges munkahelyi környezet és a személyes felelősség témakörében,
- kooperatív csoportmunkában információk gyűjtése és rendszerezése,
- szituációs játékok, szerepjátékok,
- önismereti és kooperációs gyakorlatok,
- beszélgetés meghívott szakemberrel,
- rendhagyó óra szervezése az elsősegélynyújtás oktatására,
- reflektív gyakorlatok,
- az egészséges munkakörnyezettel kapcsolatos feladatok megoldása,
- kisfilm megtekintése és csoportos beszélgetés,
- üzenetek megfogalmazása a jövőre vonatkozóan,
- a környezettel kapcsolatos felelősség megerősítése szituációs gyakorlatokon, feladatokon keresztül,
- személyes jövőkép kialakítása, megalapozása helyzetgyakorlatok és feladatmegoldás révén.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- a közösségi normák kialakítása,
- az offline és az online bántalmazás típusainak (pl. grooming, flaming, lejáratás, kibeszélés vagy becsapás, kiközösítés, cyberstalking), szerepeinek megismerése,
- a netikett elsajátítása,
- a resztoratív sérelemkezelés alkalmazása,
- az iskolapszichológus tevékenységének megismerése,
- a segítő szolgáltatások megismerése (pl. Kék Vonal, Áldozatsegítő Központok).

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önálló adatgyűjtés,
- páros munka,
- prezentációkészítése,
- vendéglőadók meghívása,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- naplóírás, egyéni reflektív feladat,
- filmnézés,
- osztályszabályzat készítése.

12. évfolyam

heti óraszám: 1

tanítási hetek száma: 32 (33 tanóra)

TÉMAKÖR: Egyén és közösség**JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:**

- életpálya-tervezés és -tanácsadás,
- továbbtanulási tájékoztató és tanácsadás,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása,
- befogadó közösség építése,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.
- szalagavatós és ballagási ünnepségek előkészítése, szervezése
-

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- az életpálya-tervező oldalak alkalmazása,
- az Oktatási Hivatal Pályaorientációs Mérő- és Támogatóeszköz (POM) használata,
- az egyéni készség- és képességmérő tesztek alkalmazása és megbeszélése,
- önismereti tesztek kitöltése és értékelése,
- „élő könyvtár” szervezése különféle szakmacsoportok képviselőivel vagy életpálya-tanácsadó szakemberekkel,
- tanulói kiselőadások egyes szakmacsoportokról,
- a továbbtanulási lehetőségek és tanulási utak közös feltérképezése,
- egyéni és csoportos tanácsadás a továbbtanulásról,

- részvétel különböző pályorientációs programokon (például: Lányok Napja, Együtt a Jövő Mérnökeiért Szövetség interaktív gyárlátogatás, helyi vállalatok és közeli felsőoktatási intézmények vagy oktatási kiállítások, pályorientációs napok látogatása),
- beszélgetés az iskola volt tanulóival a továbbtanulásról, a felsőoktatásban vagy a munkahelyen szerzett tapasztalataikról,
- a jövőbeli távlatos gondolkodást fejlesztő játékok alkalmazása,
- a jövőképről tanulói (vezetett vagy szabad) alkotó egyéni vagy csoportos munka,
- bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,
- a kreatív tabló vagy az osztályfal bővítése,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- a normák rögzítése szerződésalkötés vagy közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- normaszegés esetén tanulói mediáció alkalmazása,
- a csoportnormákra reflexió nyújtása, a normák esetleges közös felülvizsgálata,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- ünnepségre műsor készítése,
- felkészülés a szalagavatóra,
- feladattal készítése,
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések az együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelemszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,
- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- az értékeléshez kapcsolódó tevékenységek,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- az adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- az autonóm tanulás, az önművelés módjai és jelentősége,
- az informális és nonformális tanulás terei, jelentősége,
- a mentális egészség és jóllét fogalma és elérésének technikái,
- az áramlat-élmény (flow) állapot és jelentősége,
- tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készüléskor,
- a vizsgára vagy versenyre készüléskor legfontosabb feladatai,
- tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése).

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- adatok értelmezése az informális és nonformális tanulásról,
- közös poszter készítése a tanulás biológiai, pszichológiai alapjairól,
- digitális történetmesélés a felnőttkori tanulás témájában,

- történetek, idézetek, esettanulmányok gyűjtése és elemzése az önművelés témakörében (híres személyek életútja, filmrészletek),
- önreflektív gyakorlatok és tesztek a mentális egészség és jóllét témájában,
- mentálhigiénés játékok és gyakorlatok,
- közös alkotás,
- meghívott szakember előadása,
- az iskolapszichológus vagy a mentálhigiénés pedagógus által vezetett gyakorlatok,
- TED előadás meghallgatása a pozitív pszichológia témaköréből,
- a kipróbált tanulási technikák és stratégiák alapján saját tanulási terv készítése vizsgára való felkészüléshez,
- SMART cél kitűzése egyénileg, majd beszámoló a közösség számára.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- kiemelt téma 1: az egészséges környezet:
 - az eddigi ismeretek ok-okozati összefüggésekbe rendezése és ebbe a rendszerbe mások ismereteinek beépítése,
 - a hármas bolygóméretű válság (a klímaváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, a környezetszennyezés) várható egészségi hatásai és a lehetséges egyéni felkészülés ezekre,
 - a személyes felelősség felismerése és belátása az egészséggel, valamint az élhető és egészséges környezettel kapcsolatos problémakörök feldolgozása útján,
 - az önkéntességhez fűződő pozitív viszony kialakítása, az empátia fejlesztése,
 - az egyes munkahelyekkel kapcsolatos veszélyek és egészségkockázatok feltérképezése, az esetleges sérülések és megbetegedések megelőzésére irányuló szemlélet kialakítása,
 - a járványokkal szembeni védekezés, a védőoltások jelentősége, az oltásmegtagadás egyéni és közösségi következményei és veszélyei.
- kiemelt téma 2: egészséges jövőkép:
 - a különböző szakmatípusok vonatkozásában az egészséget befolyásoló alapvető kockázati tényezők, (fizikai, biológiai, mechanikai és pszichoszociális) kockázatok megismerése,
 - a szakmai alkalmasság egészségi szempontjai, valamint az egészségkockázatok és a különböző szakmák kapcsolata, az egészségre gyakorolt hatások kialakulásának időbelisége,
 - a megelőzés alapvető lehetőségei,
 - az egyéni életpálya tervezésének szempontjai,
 - a testi és lelki (mentális) egészséget támogató munkahelyi környezet kialakítása, az ezzel kapcsolatos személyes felelősség és lehetőségek,
 - szerepek a csapatomunkában, a saját szerepek feltérképezése, az egyes szerepek hatása a fizikai és mentális egészségre,
 - az áramlat-élmény (flow) fogalma, és annak tudatosítása, hogy az örömteli élet egyik feltétele az, hogy képességeinknek és érdeklődésünknek megfelelő kihívásokat keressenek,
 - a jövőre vonatkozó üzenetek megfogalmazása egymás és saját maguk számára,
 - az önismeret, az alkotó és a társas kompetenciák fejlesztése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önálló adatgyűjtés, az adatok értelmezése,

- az ok-okozati kapcsolatok megbeszélése az egészséggel kapcsolatos minőségmenedzsment, az egészséges munkahelyi környezet és a személyes felelősség témakörében,
- kooperatív csoportmunkában információk gyűjtése és rendszerezése,
- szituációs játékok, szerepjátékok,
- önismereti és kooperációs gyakorlatok,
- beszélgetés meghívott szakemberrel,
- rendhagyó óra szervezése az elsősegélynyújtás oktatására,
- reflektív gyakorlatok,
- az egészséges munkakörnyezettel kapcsolatos feladatok megoldása,
- kisfilm megtekintése és csoportos beszélgetés,
- üzenetek megfogalmazása a jövőre vonatkozóan,
- a környezettel kapcsolatos felelősség megerősítése szituációs gyakorlatokon, feladatokon keresztül,
- személyes jövőkép kialakítása, megalapozása helyzetgyakorlatok és feladatmegoldás révén.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- a közösségi normák kialakítása,
- az offline és az online bántalmazás típusainak (pl. grooming, flaming, lejáratás, kibeszélés vagy becsapás, kiközösítés, cyberstalking), szerepeinek megismerése,
- a netikett elsajátítása,
- a resztoratív sérelemkezelés alkalmazása,
- az iskolapszichológus tevékenységének megismerése,
- a segítő szolgáltatások megismerése (pl. Kék Vonal, Áldozatsegítő Központok).

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- önálló adatgyűjtés,
- páros munka,
- prezentációkészítése,
- vendégelőadók meghívása,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- naplóírás, egyéni reflektív feladat,
- filmnézés,
- osztályszabályzat készítése.

HELYI TANTERV

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

9.-10. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

Helyi tanterv irodalom tantárgyból

Célok és feladatok

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Az irodalmi műveltség elsajátítása által a diákok mindenfajta szövegnek pontosabb értőivé válhatnak; megismerhetnek olyan élethelyzeteket, döntési szituációkat, erkölcsi dilemmákat, megoldási mintákat, magatartásformákat, értékeket, eszméket és gondolatokat, amelyek a saját életükben is érvényesíthetők. Együttérzővé válhatnak más magatartások, életformák, szociális helyzetek, meggyőződések iránt, így fejleszthető a szociális, életvitel és környezeti kompetencia. Megismerhetik a nyelv kifejező lehetőségeit, ezáltal az anyanyelv szépségének átélt élményével gazdagodhatnak. Megszerezhetik azt a műveltségi anyagot, amely a magyar és az európai kultúra hivatkozási alapja. Megismerhetnek más alternatívát a tömegkultúra mellett, modellt az igényes önművelésre. Igényesebbé válhatnak abban, hogyan tegyenek fel kérdéseket, mennyire mélyen és pontosan fogalmazzanak meg problémákat.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A tanításnak hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával kell reagálnia a diákok mindennapi életvilágára. Így például azzal is számolnia kell, hogy az elektronikus információhordozók, a műholdas televíziózás, a videókultúra térhódításának közegében működik. E kihívás még előre nem látható erővel hat a könyv kulturális, információhordozó és szellemi jelentőségére. Tudnia kell azt is, hogy az ifjúsági szubkultúrán belül a zenének és a mozgóképi művészeteknek nagy szerepük van; de azt is figyelembe kell vennie, hogy a kulturális hátrány, a szegénység és az élményhiány mint nyelvi deficit jelentkezik az iskolában, a nyelvi manipulációt és az információ szabadságát egyaránt megtapasztalja az érintett korosztály.

Tantárgyaink céljai és feladatai között - egy olyan világban, ahol a „szót értés” jelentősége ugrásszerűen megnőtt a személyes kapcsolatokban, a munkavállalásban, az érvényesülésben - kiemelten szerepel, hogy az iskola esélyt nyújtson a diákoknak arra, hogy sikeressé váljanak további tanulmányaikban és a munka világában, felkészítve őket az élethosszig tartó tanulásra. A demokráciában a politikai, közéleti, helyi-önkormányzati és a civil szféra egyaránt felelős döntéseket hozó polgárokat kíván, akik artikulálni és érvényesíteni tudják érdekeiket és értékeiket, akik szellemileg-lelkileg felnőtt emberek. Tantárgyunk hatékonyan tud hozzájárulni ehhez. Célunk továbbá, hogy a diákok a 21. század információs társadalmában is megőrizzék az anyanyelv és a személyes érintkezés, a személyes gondolat semmivel sem pótolható értékét.

Fejlesztési követelmények

Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.

A kulturált nyelvi magatartásra való fölkészítés középiskolai fokon is alapkövetelmény a magyar nyelvi és irodalmi nevelésben. Az életkornak megfelelően fejlett kommunikáció minden beszédhelyzetben a beszédpartnerekkel való együttműködés képességét jelenti, a másként vélekedők álláspontjának felfogását, tiszteletét, a saját vélemény megvédését, illetve korrigálását. Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.

Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.

Az irodalmi műveltség elsajátítása több összetevőből áll. Elsősorban képesség a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának, esztétikai elemeinek megértésére, megfogalmazására a tanult fogalmak használatával szóban és írásban. E tudás része az irodalom folytonosságának és változó jellegének fölismerése, tájékozottság a magyar irodalom történetében, a magyar és az európai irodalom néhány kapcsolódási pontjában. De idetartozik az alapvető korstílusok és műfajok ismerete, néhány klasszikus magyar író, költő pályaképének, életútja fontosabb állomásainak, illetve más alkotók írói portréjának önálló bemutatása. Az irodalmi tanulmányok fontos kiegészítője a folyamatos tájékozódás a nevezetes emlékhelyekről, különösen a régió, a lakóhely irodalmi vonatkozásairól.

Fontos cél *a digitális kompetencia fejlesztése* is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása. A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.

Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfaj történeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. *A középiskola szintjének megfelelő szövegértés fejlesztésében* követelmény az elemzési jártasság színvonalának emelése a tanult leíró nyelvtani, szövegtani, jelentéstani ismeretekkel és az elemzés kiterjesztése a szépirodalmi szövegek mellett a szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti szövegek feldol-

gozására, értelmezésére is. Ez a tevékenység magában foglalja a szövegek nyelvi-stilisztikai, retorikai sajátosságainak megnevezését, jelentésszerkezetük, gondolatmenetük feltárását, a szöveg szó szerinti és mögöttes jelentésének értelmezését. A szövegértésnek ki kell terjednie a szövegek közti kapcsolatok vizsgálatára, az azonos problémák különböző megközelítéseinek, a különféle műértelmezéseknek az összehasonlítására és a velük kapcsolatos önálló állásfoglalásra.

A szövegalkotás folyamatos fejlesztése a szabatos fogalmazás követelményén kívül a személyiséget kifejező, egyéni stílus bátorítását is jelenti. A szövegértés és -alkotás képessége ezen a fokon egyaránt kiterjed az egyén magánéletének és társas-társadalmi életének minden szóbeli és írásbeli megnyilatkozására, valamennyi kommunikációs funkcióban (tájékoztató-ábrázoló, kifejező, meggyőző, felhívó, kapcsolatteremtő és -tartó). A korábban is gyakorolt közlésformák (elbeszélés, leírás, jellemzés) folyamatos fejlesztésén túl kiemelkedően fontos, hogy kellő gyakorlatot szerezzenek a diákok az érvelés technikájában szóban és írásban egyaránt. Továbbra is fontos sokféle lehetőség biztosítása a kreatív szövegalkotó tevékenységre, például személyes élmények, belső képek földízésére, a játékos szövegátalakításra, újságműfajok művelésére, valamint hosszabb fölkészülést igénylő tanulmány, pályázat alkotására. A változatos szövegelemző eljárások önálló használata biztosítja a művek gondolati, erkölcsi, esztétikai jellemzőinek egyre teljesebb megértését, a fejlett kifejezőképesség pedig a következtetések szabatos, az egyéni véleményt, élményt is kifejező bemutatását.

A tanulási képesség fejlesztésének fontos területe a kapcsolatteremtés és az együttműködés képességének alakítása a társakkal, a szöveggel; a nyelvhasználat, a gondolkodás, a viselkedés és érzelemkifejezés összefüggéseinek megértése. A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.

Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.

Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

9. évfolyam

Évi óraszám: 72

Heti 2 óra

10. évfolyam

Évi óraszám: 108

Heti 3 óra

9. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 72 óra

Heti óraszám: 2 óra

Témakör	Óraszám	Tartalom	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	Taneszköz
<u>I. BEVEZETÉS AZ IRODALOMBA – MŰVÉSZET, IRODALOM</u>	4	Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek) Műnemi-műfaji rendszer	– – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban	MŰVÉSZET, SZÉPIRODALOM, SZÓRAKOZTATÓ IRODALOM, IRODALMI KOMMUNIKÁCIÓ; SZERZŐ, ALKOTÓ, TERJESZTŐ, MÁ-SOLÓ, ELŐADÓ, BEFOGADÓ; BEFOGADÁS, ÉRTELMEZÉS, MŰNEM, EPIKA, LÍRA, DRÁMA, MŰFAJ, MONDA, ELBESZÉLÉS, REGÉNY, ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY, DAL, HIMNUSZ, ÓDA, ELÉGIA, METAFORA, HASONLAT, KÖLTŐI MEGFORMÁLTSÁG, TÖRTÉNET, ELBESZÉLÉS, LÍRAI ÉN,	INTERNETES KAPCSOLAT FILMRÉSZLETEK, KÉPREGÉNYEK

				NARRÁTOR, BESZÉLŐ, DIÁLÓGUS, MONOLÓG	
II. <u>Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia</u>	10	<p>A) <i>Az ősi magyar hitvilág</i> Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>B) <i>A görög mitológia</i> A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olimposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)</p> <p>C) <i>Egyéb teremtésmítosz - Babiloni teremtésmítosz</i></p>	<p>–</p> <ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világgép és a kortárs világgép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban 	SZÓBELISÉG, ÍRÁSBELISÉG, SÁMÁNIZMUS, REGÖS, MÁGUS, JOKULÁTOR, TÁLTOS, VILÁGFA, ANTIKVI-TÁS, MÍTOSZ, MITOLÓGIA EREDETMÍTOSZ, ARCHAIKUS VILÁG, ARCHETÍPUS	TÖRTÉNETI ATLASZ, AZ ANTIK VILÁG ATLASZA, INTERNETES KAPCSOLAT, FILMRÉSZLETEK

			<ul style="list-style-type: none"> – A vándormotívumok felismerése pl. víz-özön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése – A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs. 		
III. <u>A görög irodalom</u>	13	<p><i>A) Az epika születése</i> Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p><i>B) A görög líra, az időmértékes verselés</i> Alkaiosz: Az állam hajója</p>	<ul style="list-style-type: none"> – – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból 	EPOSZ, EPOSI KONVENCIÓK: PROPOZÍCIÓ, INVOKÁCIÓ, ENUMERÁCIÓ, IN MEDIAS RES, DEUS EX MACHINA, HEXAMETER; DAL, ELÉGIA, EPIGRAMMA, HIMNUSZ, IDŐ-	INTERNETES HOZZÁFÉRÉS DRÁMAELŐADÁSOK RÉSZLETEI KÉPEK A GÖRÖG SZÍNHÁZRÓL, POWERPOINT-BEMUTATÓ

		<p>Alkaiosz: Bortal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p>C) A görög dráma Színház- és drámatörténet:</p> <p>Szophoklész: Antigoné</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök 	<p>MÉRTÉKES VERSELÉS FO- GALMAI, TOPOSZ, TRAGÉ- DIA, KOMÉDIA, DIALÓGUS, MONOLÓG, HÁRMAS EGY- SÉG, AKCIÓ, DIKCIÓ, DRÁ- MAI SZERKEZET, EXPOZÍ- CIÓ, KONFLIKTUS, TETŐ- PONT, MEGOLDÁS, KAR, KATARZIS</p>	
--	--	---	--	--	--

			<p>jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének 	
--	--	--	--	--

			<p>megbeszélése, feldolgozása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése. 		
<u>IV. A római irodalom</u>	4	<p>A) A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölk és szeretek</p> <p>B) Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)</p> <p>Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások Pygmalion</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve 	IMITÁCIÓ, DAL, ÓDA, ELÉGIA EKLOGA, EPISZTOLA, STRÓFASZERKEZET, HORÁTIUSI ALAPELVEK, ARS POETICA	INTERNETES HOZZÁFÉRÉS SZÖVEGRÉSZLETEK

			<p>a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; – A RÓMAI KULTÚRA MÁIG TARTÓ HATÁSÁNAK FELISMERÉSE (MITOLÓGIAI ÉS IRODALMI ADAPTÁCIÓK, INTERTEXTUALITÁS); 		
<u>V. A Biblia mint kulturális kód</u>	14	<p><i>A) Az Ószövetség</i></p> <p><i>B) Újszövetség</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövet- 	<p>BIBLIA, ÓSZÖVETSÉG, ÚJSZÖVETSÉG, HÉBER BIBLIA, ZSIDÓ VALLÁS, KÁNON, KANONIZÁCIÓ, TEREMTÉSTÖRTÉNET, PUSZTULÁSTÖRTÉNET, TÓRA, GENESIS, EXODUS, ZSOLTÁR, PRÓFÉTA, KERESZTÉNYSÉG, EVANGÉLIUM,</p>	<p>BIBLIAI ATLASZ, INTERNETES HOZZÁFÉRÉS, BIBLIKUS TÉMÁJÚ FESTMÉNYEK, POWER-POINT-BEMUTATÓ ZENEMŰRÉSZLETEK INTERNETES KAPCSOLAT VAGY CD-LEJÁTSZÓ</p>

			<p>ségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeten átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma – A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok 	<p>SZINOPTIKUSOK, NAPKELETI BÖLCSEK, APOSTOL, PÉLDABESZÉD, PASSIÓ, KÁLVÁRIA, APOKALIPSZIS</p>	
--	--	--	---	--	--

<p>VI. A középkor irodalma</p>	<p>11</p>	<p>A) <i>Egyházi irodalom</i> B) <i>Lovagi és udvari irodalom</i> C) <i>Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</i> D) <i>A középkor világi irodalma</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából 	<p>KÖZÉPKOR, KORSTÍLUS, MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET, ROMANIKA, GÓTIKA, PATRISZTIKA, SKOLASZTIKA, KATEDRÁLIS, VALLOMÁS, LEGENDA, RÍM, EGYHÁZI KULTÚRA, LOVAGI KULTÚRA, TRUBADÚR, MORALITÁS, VÁGÁNS KÖLTÉSZET, NYELVEMLÉK, SZÖVEGEMLÉK, GESTA, KRÓNKA, INTELEM, KÓDEX, PRÉDIKÁCIÓ, POKOL, PURGATÓRIUM, PARADICSOM, EMBERISÉGKÖLTEMÉNY, ALLEGÓRIA, SZIMBÓLUM, TERCINA, BALLADAFORMA, RONDÓ, RÍM, OKTÁVA, TESTAMENTUM, HALÁLTÁNC, OXIMORON</p>	<p>INTERNETES HOZZÁFÉRÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI, KULTÚRTÖRTÉNETI DIASOROK, POWERPOINTBEMUTATÓ</p>

			<p>az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz</p> <ul style="list-style-type: none"> – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) – Dante és Villon életműve jelentőségének megértése 		
<p><u>VII. A reneszánsz irodalma</u></p> <p><i>a. A humanista irodalom</i></p>	16	<p>Petrarca: Pó, földi kérgem</p> <p><i>Portré: Janus Pannonius</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése 	<p>RENEZÁNSZ, HUMANIZMUS, REFORMÁCIÓ, SZONETT, NOVELLA, NOVELLAFÜZÉR, ANEKDOTA, BÚCSÚVERS</p>	<p>INTERNETES KAPCSOLAT SZÖVEGRÉSZLETEK</p>

	<p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete</p> <p>Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p> <p>Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Petrarca-sonett megismerése – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése <p>Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével</p>	<p>ZENEI ANYAG, CD-LEJÁTSZÓ VAGY INTERNETES HOZZÁFÉRÉS</p> <p>KÉPZŐ-MŰVÉ-SZETI DIÁK, POWERPOINT- BEMUTATÓ</p>

<p>10. évfolyam Évi óraszám: 108 óra Heti óraszám: 3 óra</p> <p>—</p> <p><i>b. A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvi kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra</i></p> <p><i>c. A reformáció világi irodalmából</i></p>			<p>— — — — — — — — — — — — — — — — —</p> <p>A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése</p>	<p>BIBLIAFORDÍTÁS, ZSOLTÁRFORDÍTÁS, VITAIRAT, VITADRÁMA, JEREMIÁD, FABULA, DALLAMVERS, SZÖVEGVERS, MESE, PÉLDÁZAT, HISTÓRIÁS ÉNEK, SZÉPHISTÓRIA, LOVAGREGÉNY-PARÓDIA</p>	<p>ZENEI RÉSZLETEK INTERNETES KAPCSOLAT VAGY CD-LEJÁTSZÓ</p>
---	--	--	---	---	---

<i>d. Líra a reformáció korában</i>	2	<p>Bibliafordítások:</p> <p style="padding-left: 40px;">Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)</p> <p>Zsoltárfordítások</p> <p>Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár</p> <p>Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése – A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése 		
	2	<p>Históriás énekek: Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)</p> <p>Széphistóriák:</p> <p>Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündérszűz leányról (részletek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai 	<p>BALASSI-STRÓFA, BALASSA-KÓDEX, HÁROMPILÉRES VERSSZERKEZET, KATONAÉNEK, SZONETT</p> <p>BLANK VERSE, COMMEDIA DELL'ARTE, HÁRMAS SZÍNPAD, A SHAKESPEARE-I DRAMATURGIA, KIRÁLYDRÁMA, BOSSZÚDRÁMA, LÍRAI TRAGÉDIA</p>	<p>INTERNETES HOZZÁFÉRÉS, DIASOROK POWERPOINT-BEMUTATÓ</p>

<p>— — — — — — — — — — — —</p> <p>e. <i>Színház- és dráma-történet: dráma a</i></p>	<p>4</p>	<p>Portré: Balassi Bálint</p> <p>Balassi Bálint: Egy katonának</p> <p>Balassi Bálint: Borivóknak való</p> <p>Balassi Bálint: Adj már csendességet...</p> <p>Balassi Bálint: Hogy Júliára találá</p> <p>William Shakespeare: LXXV. szonett</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. - Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése 		<p>INTERNETES HOZZÁFÉRÉS FILMRÉSZLETEK DRÁMAELŐADÁSOK RÉSZLETEI KÉPEK AZ ANGOL SZÍNHÁZRÓL, POWERPOINT-BEMUTATÓ</p>
---	----------	--	--	--	--

<p><i>reformáció korában</i></p>		<p><i>William Shakespeare:</i> Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása – Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása 		
----------------------------------	--	--	---	--	--

	4				
VIII. A barokk és a rokokó	7	<p>Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás</p> <p>Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</p> <p>Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz</p> <p>Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek) Levél:</p> <p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)</p> <p>Tudományos élet:</p> <p>Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése, – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével 	<p>BAROKK, KATOLIKUS MEGÚJULÁS (ELLENREFORMÁCIÓ), JEZSUITA, BAROKK EPOSZ, BAROKK KÖRMONDAT, PÁTOSZ, RÖPIRAT, FIKTÍV LEVÉL, KURUC, LABANC, BUJDOSÓÉNEK, TOBORZÓ DAL, KESERGŐ, ROKOKÓ, EMLÉKIRAT</p>	<p>INTERNETES KAPCSOLAT ZENEI RÉSZLETEK DIASOROK: BAROKK KLASSZICISTA ÉPÜLETEK, SZOBROK, FESTMÉNYEK POWERPOINT-BEMUTATÓ</p>

IX. A felvilágosodás irodalma	28				INTERNETES KAPCSOLAT FESTMÉNYEK, KÉPEK, POWERPOINT-BEMUTATÓ, ZENEI RÉSZLETEK MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ATLASZ
a. Az európai felvilágosodás	9	Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek) Voltaire: Candide (részletek) Irodalom és színház Molière: A fősvény vagy Tartuffe Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek) Robert Burns: John Anderson Robert Burns: Falusi randevú	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, 	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, satíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény	

			<p>áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából</p> <ul style="list-style-type: none"> – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása 	<p>vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal</p>
--	--	--	--	--

<p>b. A felvilágosodás korának magyar irodalmából: rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus</p>	<p>8</p>	<p>Csokonai Vitéz Mihály:</p> <p>Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)</p> <p>a) Líra Kazinczy Ferenc: Tövisek és virágok (részletek)</p> <p>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Az estve</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata - a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével <ul style="list-style-type: none"> - A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése - Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése - Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szel- 		
---	----------	---	--	--	--

		<p>Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz</p> <p>Portré: Berzsenyi Dániel</p> <p>Berzsenyi Dániel: Osztályrészem</p> <p>Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barát-némhoz</p> <p>Berzsenyi Dániel: A közelítő tél</p>	<p>lemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) 	<p>nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembe-sítő és időszembesítő vers-típus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerep-helyzet</p>	
--	--	--	---	---	--

<p>c. A klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</p>	<p>11</p>	<p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)</p> <p>Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)</p> <p>Portré: Kölcsey Ferenc</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas</p> <p>Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala</p> <p>Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével 		
<p>X. A romantika irodalma</p>	<p>9</p>	<p>a) Az angolszász romantika George Byron egy szabadon választott művéből részlet</p> <p>Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a 	<p>KORSTÍLUS, ROMANTIKA, VERSES REGÉNY, TÖRTÉNELMI REGÉNY, FELESLEGES EMBER</p>	

		<p>Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság</p> <p>b) A francia romantika Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)</p> <p>c) A német romantika Heinrich Heine: Loreley</p> <p>d) Az orosz romantika Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)</p> <p>e) A lengyel romantika Adam Mickiewicz: A lengyel anyához</p>	<p>korstílus jelenléte a képzőművészetekben</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 		
<p>X. A magyar romantika irodalma</p> <p>A. Életművek a magyar romantika irodalmából</p>	26		<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai 	<p>rapszódia, drámai költemény</p>	<p>INTERNETES KAPCSOLAT FESTMÉNYEK, KÉPEK, ÉPÜLETEK, SZOBROK A MAGYAR ROMANTIKÁ-BÓL POWERPOINT-BEMUTATÓ, ZENEI RÉSZLETEK</p>

<p>a. Vörösmarty Mihály</p>	<p>8</p>	<p>Szózat Gondolatok a könyvtárban A merengőhöz Az emberek Előszó A vén cigány Csongor és Tünde</p>	<p>szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint</p> <ul style="list-style-type: none"> – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésselvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilo- 		
------------------------------------	-----------------	---	--	--	--

			<p>zófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – – – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegére épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (Az apostol, A helység kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül 	
--	--	--	---	--

<p>b. Petőfi Sándor</p>	<p>10</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Líra A négyökrös szekér A bánat? egy nagy oceán A természet vadvirága Fa leszek, ha... Reszket a bokor, mert... Minek nevezzetek? Egy gondolat bánt engemet A puszta, télen vagy Kis-Kunság A XIX. század költői 	<ul style="list-style-type: none"> – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befordástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történeteiben – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti tekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe 	<p>népiesség, életkép, zsánerek, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz</p>	
--------------------------------	------------------	---	---	--	--

		<p>Fekete-piros dal</p> <p>– Epika</p> <p>A helység kalapácsa (részlet)</p> <p>Az apostol (részlet)</p>	<p>– A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése</p> <p>– Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal</p>		
--	--	---	--	--	--

<p>c. Jókai Mór</p>	<p>7</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélések A tengerszem tündére A huszti beteglátogatók – Regények Az arany ember 	<p>Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemélet alapfogalmainak segítségével</p>	<p>irányregény, utópia, sziget-utópia</p>	
----------------------------	----------	---	--	---	--

		Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)		nemzeti szemlélet, korszerű népiesség	
--	--	--	--	---------------------------------------	--

<p>B. Irodalomtudomány a romantika korában</p>	<p>1</p>	<p>Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)</p>			
<p>Szabadon felhasználható órák (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 10-10 óra</p>	<p>26</p>	<p>felzárkóztatás, elmélyítés, tehetséggondozás</p>			
<p>Összes óraszám</p>	<p>180</p>				

14. A számonkérés és értékelés elve

A tanulóknak egy féléven belül heti óraszám +1 osztályzattal kell rendelkezniük

Az ellenőrzés és értékelés elsődleges célja, hogy a tanulók a tanár irányítása mellett egy reális önértékelési folyamatot sajátítsanak el.

A számonkérés megvalósulhat formailag írásban és szóban., amely tartalma szerint ismeretekre és készségekre vonatkozik.

Az érdemjegy megállapítása a tanár kompetenciája, amely százalékban arányosan történik.

Rendszeres és változatos formájú szóbeli feleltetés során az elméleti tudás ellenőrzése, a szövegelemző, értelmező képesség szintjének, az önállóság, kreativitás mértékének követése, értékelése.

A fogalmazási készség szintjének mérése házi fogalmazások, dupla órás iskolai dolgozatok és rövid lélegzetű feladatmegoldások formájában. Az objektív értékelés biztosítására teszt elemeket is tartalmazó feladatlap íratása.

15. Félévi és év végi osztályzat a napló számítottátlag alapján:

- **4,51 – jeles**
- **3,51 – jó**
- **2,51 – közepes**
- **1,80 – elégséges**

16. Tankönyvek, segédletek

Tankönyv:

- tartalmazza a kerettanterv által kívánt új elemeket, módosulásokat
- jól strukturált legyen, kiemelésekkel segítse a tanulók tájékozódását
- vázlatértékű széljegyzetekkel súlypontozzon
- gazdag képanyaga legyen
- a képzőművészeti alkotások lehetőleg színes kivitelezésűek legyenek
- az anyanyelvi tankönyv áttekinthető, rendszerező táblázatokat, szemléletes ábrákat, kreativitást is igénylő, szellemes feladatokat is tartalmazzon
- felmenő rendszerű tankönyvcsalád tagja legyen lehetőség szerint

A tankönyvválasztást a tankönyvpiac kínálatához igazítjuk, így az évfolyamoknál jelzettektől később eltérhetünk.

Irodalom

Tankönyv

Színes irodalom 9-10. NAT 2020

Szöveggyűjtemény

Irodalmi szöveggyűjtemény a Színes irodalom tankönyvhöz 9-10. NAT 2020

17. Szaktantermi segédletek

- a tantárgy nem eszközigenyes
- a kötelező olvasmányok, forrásművek többségét a könyvtár biztosítja
- a tanulmányi segédletek kiválasztásakor arra törekszünk, hogy a művészi élmény közvetítésének hagyományos és korszerű eszközei egyaránt segítség kultúráközvetítő és érdeklődésbresztő munkánkat

Kötelező olvasmányok

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné

Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.)
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

Memoriterek

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek

Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy ocean...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

A továbbhaladás feltételei

A szöveg megértését biztosító néma olvasás, szöveghű felolvasás, kellő tempójú, olvasható, rendezett írás. A kommunikációs helyzetnek megfelelő hangnem, nyelvváltozat, stílusréteg kiválasztása. A művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáinak ismerete.

Az érvelés alkalmazása irodalmi beszámolókbán, mindennapi kérdések megválaszolásában és különféle tantárgyak feladatainak megoldásában. Definíció, magyarázat, egyszerűbb értekezés (kisértekezés) készítése a tanulmányi munkához kapcsolódóan. Hivatalos írásművek jellemzőinek ismerete és önálló szövegalkotás ezek gyakori műfajaiban. Az idézés szabályainak és etikai normáinak ismerete. Közéleti írásművek, néhány klasszikus és mai szónoki beszéd értelmezése. A helyesírási ismeretek kiegészítése a tanult idegen tulajdonnevek, a gyakori új idegen szavak írásmódjára vonatkozó szabályokkal.

Az órai eszmecserékben és az irodalmi művekben megjelenő álláspontok követése, az eltérő vélemények megértése, újrafogalmazása. A kifejezésmódok, stílus-eszközök megfigyelése, értelmezése: a megbeszélte művek értelmezésének világos összefoglalása.

Tudásanyag megfogalmazása a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról írásban. A tanult irodalomtörténeti korszakok és stílusirányzatok sajátosságainak bemutatása. A feldolgozott epikai, lírai és drámai művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyyszerű ismertetése.

Helyi tanterv magyar nyelv tantárgyból

Gimnázium 9-10. évfolyam

Heti 1 óra

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.”(Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

Tantárgyi célkitűzések:

Kulturált nyelvi magatartás

A kommunikáció tényezőiről és funkcióiról tanult ismeretek felhasználása a tömeg-kommunikációs műfajok értő és kritikus befogadásában. Tapasztalatok szerzése a manipulatív szándék felismerésében; kritikus magatartás a téves ítéletekkel szemben. Kreatív gyakorlatok tömeg-kommunikációs műfajok alkotására szóban és írásban, audiovizuális a szöveg, a képanyag, a grafikai, tipográfiai eszközök megfelelő elrendezésével (diákújság vagy más szerkesztése). Az irodalmi művekben, illetve az órai megbeszélésben jelentkező kommunikációs zavaroknak, majd ezek okainak felismerése és feloldásukra törekvés. Az irodalmi művek szereplőinek magatartásában érzékelhető manipulációs szándékok felismerése. A szereplők testbeszédének (nem nyelvi kifejezőeszközeinek) értelmezése a színpad és a film világában.

Szövegértés

Szövegátalakítás hangnem- és szempontváltással, tömörítés megadott terjedelemben, szövegfeldolgozás megadott kérdések, szempontok alapján. A szöveg makro- és mikroszerkezetének, az egész és rész viszonyának vizsgálata szakmai-tudományos, publicisztikai és szépirodalmi művekben. Az olvasott szépirodalmi szövegek

szó szerinti és a kommunikációs helyzetből, illetve a szöveg sajátos szervezettségéből adódó többletjelentéseinek tudatos megkülönböztetése. Legalább egy mű elemző bemutatása során különböző műértelmezések összevetése egymással és az értelmezett művel. Gyakorlatok a köznyelvitől elütő (például régies, elliptikus, bonyolult mondatszerkezetű) szövegek megértésére.

Szövegalkotás

A kommunikációs helyzetnek (ki, kinek, milyen céllal, milyen formában) megfelelő szabatos szövegalkotás: felépítés, tagoltság, kifejtettség, tartalmasság, koherencia, kifejezőmód, műfaj figyelembevételével különféle témákban. A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli megnyilatkozás a személyes érintettség kifejezésével. különböző nézőpontú értékelések érveinek összevetése alapján önálló állásfoglalás különféle műfajokban, például glossza, recenzió, könyvajánlás, kiselőadás. Kreatív gyakorlatok az „alkotótárs” helyzetéből, művek szereplőinek jellemzése egy másik szereplő nézőpontjából, jelenetek előadása hangnemváltással, egy-egy versszak írása kötött formában, befejezés-változatok alkotása, új nézőpontból történetátírás, hiányzó szövegrészek beírása, szakaszok, illetve sorok rendjének újraalkotása. Szereplők - drámai szituációhoz kötődő - feltételezhető gondolatainak megfogalmazása. Rendezői utasítás írása egy-egy jelenethez: színpadkép, színpadi mozgás, díszlet, jelmez.

Tanulási képesség

Gyakorlottság a jegyzet- és vázlatkészítésben írott szövegről, előadásról. Irodalmi és köznapi témákban ismeretterjesztő, értekező szövegek feldolgozása, az adatok rendszerezése önállóan vagy csoportmunkával. Az iskolában tanult anyag kibővítése önálló könyvtári kutatással, különböző típusú dokumentumok (könyv, folyóirat, video, multimédia, CD) kiválasztása, értékelése és felhasználása megadott vagy választott témában.

A magyar nyelv életének, rendszerének ismerete

A nyelvi szintek szabályairól és elemkészletéről eddig tanultak fogalmi szintű megnevezése, az ismeretek önálló felhasználása elemzési és fogalmazási feladatokban Szövegek mikro- és makroszerkezetének feltárása: bekezdések, utalások, kapcsolatok, egyeztetések szerepének vizsgálata, értékelése. Különféle tartalmú, publicisztikai, szakmai-tudományos, közéleti, gyakorlati szövegek önálló elemzése szerkezetük, témahálózatuk, jelentésrétegeik és szövegegységeik logikai kapcsolatainak bemutatásával. A szórend, az aktuális tagolás és a jelentés összefüggésének figyelembevétele. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében készség az önálló hibajavításra, önkontrollra. A helyesírás értelemtükrözőítő lehetőségeinek ismerete és felhasználása. A szövegfonetikai eszközök szerepének fölismerése és igényes alkalmazásuk különféle szövegek értelmezésében, felolvasásában, memoriterek előadásában.

A 9–10. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 238 óra

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3–4 óra javasolt elosztása:

9. évfolyamon: 1 óra nyelvtan, 2 óra irodalom.

10. évfolyamon: 1 óra nyelvtan, 3 óra irodalom.

A nyelvtan óraszámait úgy értendő, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

9. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 36 óra

Heti óraszám: 1 óra

Témakör	Óraszám	Tartalom	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	Taneszköz
I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	12	A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói A személyközi kommunikáció A nem nyelvi jelek A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre Médiaműfajok A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv	– A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosí-	kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem	Internetes hozzáférés Szövegrészletek Képregény Power-Point - bemutató

			<p>tása, hatékony alkalmazásának fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok 	<p>nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emb-lémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.</p>	
--	--	--	---	---	--

			<p>gyako- rolta- tása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktív részvé- tel kü- lönöző kom- muniká- ciós helyze- tekben – Az ön- álló vé- lemény- alkotás, az ön- reflexió fejlesz- tése – A kom- muniká- ció té- nyezői – A kom- muniká- ciós cé- lok és 		
--	--	--	--	--	--

			<p>funkciók</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kommunikáció jelei – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – A hivatalos élet szintjeinek szövegtípusai: levél, 		
--	--	--	---	--	--

			<p>kér- vény, önélet- rajz, motivá- ciós le- vél, be- advány, nyilat- kozat, megha- talma- zás, egy- szerű szerző- dés</p>		
<p>II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek</p>	<p>18</p>	<p>A nyelv mint jelrendszer A nyelvi szintek A magyar nyelv hangrendszere Hangkapcsolódási szabályszerűségek A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)</p>	<p>– A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása</p>	<p>nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma):</p>	<p>Internetes hozzáférés</p>

		<p>A magyar nyelv szófaji rendszere:</p> <p>alapszófajok, mondatszók és viszonzyszók</p> <p>A szó szerkezetek (szintagmák)</p> <p>A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai</p> <p>Az egyszerű mondat:</p> <p>az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők</p> <p>Az összetett mondat</p> <p>Az alárendelő összetett mondatok</p> <p>A mellérendelő összetett mondatok</p> <p>A többszörösen összetett mondatok</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi elemző-készség fejlesztése – Nyomatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei 	<p>alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztetése, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései</p>	
--	--	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> – A szavak és osztályozásuk – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban – A szószervezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés 		
--	--	--	---	--	--

			– Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is		
<p>10. ÉVFOLYAM Évi óraszám: 36 óra Heti óraszám: 1 óra</p> <p>III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás</p>	14		- A szövegről való tudás és gyakorlati		<p>Internetes hozzáférés</p> <p>Szövegrészletek</p> <p>Power-Point - bemutató</p>

		<p>A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet</p> <p>A szöveg típusai, a szöveg szerkezete</p> <p>A szövegkohézió (lineáris és globális)</p> <p>A szöveg kifejtettsége</p> <p>Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint</p> <p>A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták</p> <p>Az esszé</p> <p>A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)</p> <p>Az intertextualitás</p>	<p>alkalmazásának fejlesztése</p> <p>– A szöveg-szerző erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>– A szöveg-elemző képességek fejlesztése</p>	<p>szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és vissza-utalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás,</p>	
--	--	--	--	---	--

		<p>A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szöveg fogalma, jellemzői – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, 	<p>összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé</p>	
--	--	---	---	---	--

			<p>szöveg- egysé- gek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szö- vegérte- lem ösz- szete- vői: pragma- tikai, je- lentés- beli és nyelv- tani szintje – Szöveg- köziség, az inter- netes szöve- gek jel- lemzői – Szöve- gek ösz- szefüg- gése, ér- telem- 		
--	--	--	--	--	--

			<p>háló- zata; in- tertex- tualitás</p> <ul style="list-style-type: none">– A szó- beli és az írás- beli szö- vegértés és szö- vegal- kotás fejlesz- tése– A he- lyesírási képesség fejlesz- tése– Helyes- írási szótárak haszná- latának tudato- sítása		
--	--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szöveg-típusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, 		
--	--	--	---	--	--

			<p>felszó- lalás</p> <ul style="list-style-type: none"> – A ma- gánélet színte- reinek szöveg- típusai: levél, kösz- öntő stb. – Az esz- szé 		
IV. Stilisztika – stílusréte- gek, stílushatás, stí- luseszközök, szóké- pek, alakzatok	14	<p>A stílus fogalma és hírértéke</p> <p>A stílus kifejező ereje</p> <p>Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publi- cisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus</p> <p>Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, famili- áris, költői, archaikus)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepé- nek tu- datosí- tása – A stílá- ris kü- lönbsé- gek fel- fedezte- tése 	<p>stílus, stilisztika, stí- lustípus (bizal- mas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és ál- landó); stílusré- teg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szó- noki, irodalmi);</p>	<p>Internetes hozzáférés</p> <p>Szöveg. és filmrész- letek</p> <p>Power-Point - bemu- tató</p>

		<p>A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)</p> <p>Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés</p> <p>Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinекdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/)</p> <p>Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szöveg-elemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok – A hangalak és jelentés 	<p>stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, felhasználási szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>	
--	--	---	--	--	--

			<p>viszo- nyának felis- merte- tése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Értel- mezési gyakor- latok külön- böző beszéd- helyze- tekben – A mon- dat- és szöveg- jelentést megha- tározó ténye- zők fel- ismerte- tése, tu- datosí- tása – A ma- gyar 		
--	--	--	--	--	--

			<p>szórend megvál- tozása és az üzenet jelen- tészvál- tozása közötti össze- függés tudato- sítása</p> <p>– A min- dennapi kom- munika- ció gya- kori me- tafori- kus ki- fejezé- seinek és hasz- nálati körének megfi- gyelése,</p>	
--	--	--	--	--

			<p>értelme- zése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szótár- haszná- lat fej- lesztése – A jel és a nyelvi jel fo- galma, összete- vői – A jel és a jelen- tés ösz- szefüg- gése, je- lentés- elemek – A hang- alak és a jelentés viszo- nya, je- lentés- mező – Moti- vált és 	
--	--	--	--	--

			<p>motiválatlan jelentés</p> <ul style="list-style-type: none"> – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés 		
<p>Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7-7 óra</p>	<p>14</p>	<p>A szabadon felhasználható órakeretet a tanulócsoporthoz igazított ismeretbővítésre, egy-egy témakör elmélyítésére és/vagy tanév végi összefoglalásra fordítjuk.</p>			<p>Internetes hozzáférés</p>

–	Összes óraszám	72				
---	-----------------------	-----------	--	--	--	--

18. A számonkérés és értékelés elve

A tanulóknak egy féléven belül heti óraszám +1 osztályzattal kell rendelkezniük

Az ellenőrzés és értékelés elsődleges célja, hogy a tanulók a tanár irányítása mellett egy reális önértékelési folyamatot sajátítsanak el.

A számonkérés megvalósulhat formailag írásban és szóban., amely tartalma szerint ismeretekre és készségekre vonatkozik.

Az érdemjegy megállapítása a tanár kompetenciája, amely százalékban arányosan történik.

19. A továbbhaladás feltételei

Kellő tempójú, olvasható írás, a szöveg megértését biztosító olvasás, felolvasás. A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat. A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő fogalmazás. A tömegkommunikáció gyakori műfajairól, eszközeikről és hatásukról szerzett alapvető ismeretek birtokában véleményalkotás, kritikus magatartás befogadásukban. Az irodalom és az olvasó kapcsolatában a sajátos kommunikációs viszony fölismerése.

Jártasság szövegelemző eljárásokban: a tételmondat kiemelése, tömörítés megadott terjedelemben, szövegfeldolgozás megadott kérdések alapján. A szöveg szerkezetének, témahálózatának fölismerése. Az olvasott szépirodalmi szövegek szó szerinti és többletjelentésének megkülönböztetése. A szövegfonetikai eszközök szerepének fölismerése a szövegek értelmezésében. Szabatos, világos fogalmazás: a kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegfelépítés, a művek szereplőinek jellemzése egy másik szereplő nézőpontjából.

A nyelvi szintek (hang, szó, mondat) szabályairól és elemkészletéről eddig tanultak fogalmi megnevezése, rendszerezése. A magyar helyesírás alapelveinek ismerete, alapvető helyesírási készség. Jegyzet és vázlat készítése írott szövegről, előadásról. Könyvtárhasználati tájékozottság.

20. Félévi és év végi osztályzat a napló számítottátlag alapján:

- **4,51 – jeles**
- **3,51 – jó**
- **2,51 – közepes**
- **1,80 – elégséges**

21. Tankönyvek, segédletek

- tartalmazza a kerettanterv által kívánt új elemeket, módosulásokat
- jól strukturált legyen, kiemelésekkel segítse a tanulók tájékozódását
- vázlatértékű széljegyzetekkel súlypontozzon
- gazdag képanyaga legyen
- a képzőművészeti alkotások lehetőleg színes kivitelezésűek legyenek
- az anyanyelvi tankönyv áttekinthető, rendszerező táblázatokat, szemléletes ábrákat, kreativitást is igénylő, szellemes feladatokat is tartalmazzon
- felmenő rendszerű tankönyvcsalád tagja legyen lehetőség szerint

- A tankönyvválasztást a tankönyvpiac kínálatához igazítjuk, így az évfolyamoknál jelzettektől később eltérhetünk.

Tankönyv:

dr. Aczél Petra, dr. Forró Orsolya, dr. Hegedűs Attila, dr. Pelczer Katalin: Magyar nyelv tankönyv és munkafüzet 9-10.

22. Szaktantermi segédletek

- a tantárgy nem eszközigenyes
- a tanulmányi segédletek kiválasztásakor arra törekszünk, hogy a művészi élmény közvetítésének hagyományos és korszerű eszközei egyaránt segítség kultúrák közvetítő és érdeklődésbresztő munkánkat

23. Várt eredmények a két évfolyam végén

A szöveg megértését biztosító néma olvasás, szöveghű felolvasás, kellő tempójú, olvasható, rendezett írás. A kommunikációs helyzetnek megfelelő hangnem, nyelvváltozat, stílusréteg kiválasztása. A művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáinak ismerete.

Az érvelés alkalmazása irodalmi beszámolókbán, mindennapi kérdések megválaszolásában és különféle tantárgyak feladatainak megoldásában. Definíció, magyarázat, egyszerűbb értekezés (kisértekezés) készítése a tanulmányi munkához kapcsolódóan. Hivatalos írásművek jellemzőinek ismerete és önálló szövegalkotás ezek gyakori műfajaiban. Az idézés szabályainak és etikai normáinak ismerete. Közéleti írásművek, néhány klasszikus és mai szónoki beszéd értelmezése. A helyesírási ismeretek kiegészítése a tanult idegen tulajdonnevek, a gyakori új idegen szavak írásmódjára vonatkozó szabályokkal.

Az órai eszmecserekből és az irodalmi művekben megjelenő álláspontok követése, az eltérő vélemények megértése, újrafogalmazása. A kifejezőmódok, stílusesszékők megfigyelése, értelmezése: a megbeszélte művek értelmezésének világos összefoglalása.

Tudásanyag megfogalmazása a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról írásban. A tanult irodalomtörténeti korszakok és stílusirányzatok sajátosságainak bemutatása. A feldolgozott epikai, lírai és drámai művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyyszerű ismertetése.

HELYI TANTERV

FRANCIA

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

Helyi tanterv a francia, mint második idegen nyelv tantárgy számára

9-12. évfolyam

Kerettantervi megfelelés

A jelen helyi tanterv a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 5/2020.(I.31.) Korm. rendelet alapján, a kerettanterv* a Második idegen nyelv 9-12.évfolyam dokumentuma alapján készült.

Bevezetés

A tudásalapú társadalomban a nyelvtudásnak kiemelt társadalmi, kulturális és gazdasági jelentősége van. A nevelési-oktatási rendszer feladatában ezért kulcsfontosságú a nyelvtudás és ezáltal a személyes és szakmai fejlődés tágabb terének biztosítása. Az idegennyelv-tanítás és –tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozott nyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is. A nyelvtudás és nyelvhasználat segítségével elért tudás erősíti a saját nemzeti azonosságtudatot, valamint az európai közösséghez tartozás érzését. Lehetővé teszi a társadalmi és tanulási célú mobilitást, növeli az információhoz való hozzáférés lehetőségét. Jelentős szerepe van a világ múltjának, jelenének, jövőjének megismerésében, hozzájárul a tanuló jövőbeli munkavállalói kompetenciájának sokrétű fejlesztéséhez.

A mai kor egyik fontos célkitűzése az egyéni többnyelvűség fejlesztése, ezért fontos, hogy a tanított nyelvek ne különálló tantárgyként jelenjenek meg, hanem a többnyelvűség kontextusában, építve a diákok már korábban megszerzett nyelvi kompetenciáira, nyelvtanulási stratégiáira, a nyelvek közötti hasonlóságokra. Mindezek mellett figyelembe kell venni a tanulók más tantárgyak során szerzett ismereteit, már meglévő anyanyelvi tudását. Ezzel megerősíthetjük a tudásintegrációt, a tantárgyakon átívelő komplex gondolkodás fejlesztését.

Az élő idegen nyelvek ismerete olyan tartalmakhoz nyitja meg az utat, amelyek más tanulási területek elmélyülését segítik: a motiváló célnyelvi tartalmak fejlesztik a nyelvtudást és előremozdítják a nyelvtanulást. A sikerben fontos szerepet játszik az önálló nyelvtanulásra való tudatos felkészítés is. A hatékony és eredményes idegennyelv-tanításhoz és –tanuláshoz az egyénre szabott oktatáshoz elengedhetetlen a modern, digitális technológiával támogatott tartalmak, módszerek bevonása.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd

és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Célok és feladatok

A korszerű idegennyelv-oktatás elsődleges célja – a második élő idegen nyelvből is – a tanuló nyelvi cselekvőképességének kiterjesztése. Nyelvtudása segítse, hogy személyes és szakmai életében egyéni céljait elérhesse, saját gondolatait kifejezhesse, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezzen, valamint kommunikáljon. A második idegen nyelv tanításánál is törekedni kell arra, hogy a tanuló megismerje és használja a kommunikációs kompetencia tágabb összefüggéseit: a nyelvi elemek, a jel- és szabályrendszerek, valamint a nyelvhasználati stílusok és regiszterek társadalmilag elfogadott változatait.

A második élő idegen nyelv esetén a nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése az alapfokú, felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, és a nyelvórákon kívüli nyelvtanulási lehetőségek (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.). Mindezek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást, melynek kialakítása és megalapozása a nyelvórák egyik fontos feladata.

A második idegen nyelv tanítása a 9-12. évfolyamon szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett anyanyelvi fejlesztésre, annak eredményeire, valamint az első élő idegen nyelv tanulása során szerzett tapasztalatokra, és a kialakult tanulási stratégiákra. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább középpontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

- **A tanulás kompetenciái:** Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.
- **A kommunikációs kompetenciák:** A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassa alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.
- **A digitális kompetenciák:** Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit

és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

- **A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információ-szerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.
- **A személyes és társas kompetenciák:** A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.
- **A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.
- **Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

- Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt.
- Fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett előzetes tudásra, képes új kapcsolódási pontok kialakítására
- Az interdiszciplináris szemlélet mellett a második idegen nyelv tanítása-tanulása szervesen épít az anyanyelvi ismeretekre és az első idegen nyelv tanulása során megszerzett stratégiák alkalmazására, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra és különbségekre.
- A hosszútávon fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben fel kell készíteni. Ezek azok a feladatok, amelyek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás kulcsfontosságú szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében.

- Fejlesztéséhez a második idegen nyelv tanulása során szükség van a már az első idegen nyelv kapcsán megismert tanulási stratégiák további alkalmazására és fejlesztésére.
- Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenységközpontú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Az oktatói munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.
- A nyelvtanítás folyamatában feltétlenül szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák egyre inkább képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértsen és létrehozzon szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen idegen nyelven.
- A második élő idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat egy újabb kultúrának, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága fejlődik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok.
- A nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia, azaz a szövegekkel való munka tudatos fejlesztése. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, hasonlókat létre tudjon hozni, és azokból kinyert információkat fel tudja használni saját céljainak megvalósítására.
- A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. (változatos munkaformák, a projekt munkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása)
- A nyelvi tartalmak és eszközök átadása az első nyelvhez hasonlóan kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben, akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.

Tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 12. évfolyam végére a KER szerinti A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás.

A nevelési-oktatási szakasz végére

- a tanuló ismer és egyre tudatosabban használ nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére.
- Készül továbbá az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra.
- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat használ, célnyelvi (könnyített) olvasmányokat olvas.
- Kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, kommunikációra, közvetítésre, ismeretszerzésre és tudásmegosztásra.

A szakasz végére - témakörtől függetlenül - a második idegen nyelvből a tanuló:

- részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó hangszövegekben megjelenő információkat;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédzándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.

A tanulók értékelése

A tanulók értékelését egyéni fejlődésük és sikeres tanulási teljesítményük érdekében az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével szükséges megvalósítani. Az értékelésnek az iskolai nyelvtanulás teljes időtartama alatt az a legalapvetőbb funkciója, hogy motiválja a tanulót az idegen nyelv tanulásában. Ezért a visszajelzés is minden évfolyamon elsősorban pozitív, a kevésbé sikeres, javításra szoruló fejlesztések csak a pozitívumokhoz képest kaphatnak hangsúlyt. A tanuló maga is egyre inkább képessé válik saját eredményeinek, eredményességének értékelésére mind a tanóra, mind a tanórán kívül folytatott idegen nyelvi kommunikáció során.

Kialakul emellett az a funkció is, hogy visszajelzést adjon arról, a tanuló a készség-fejlesztés területén az adott időpontban (a tanév közben folyamatosan vagy a tanév végén) éppen hol tart. Visszajelzés a tanulónak (és a szülőnek), hogy melyek az erős és gyenge pontjai, milyen attitűd jellemzi a nyelvtanuláshoz való viszonyát, honnan meríthet bátorítást, önbizalmat, illetve hová kell még energiát befektetnie.

Fontos, hogy az értékelés rendszeres legyen, tartalmazzon formális (pl. dolgozat) és nem formális (órai munka) elemeket. Az értékelés során is ügyelni kell a differenciálás elvére, például külön feladatokkal ösztönözhetjük a motiváltabb tanulókat.

Az értékelés alapelvei:

- A négy nyelvi alapkészség ellenőrzése és értékelése egyformán hangsúlyos.
- A tanulókat pontos és alapos önellenőrzésre, önértékelésre és társaik kulturált, alapos értékelésére neveljük.
- Figyelembe kell venni a tanulók egyéniségét, képességeit, szorgalmát és fejlődését is.
- Fontos, hogy ösztönző hatású legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését.

Az értékelés tartalma:

- Az ellenőrzés vonatkozhat ismeretekre (szókincs, nyelvtan) és a négy alapkésztségre. Fontos minden ismeret és készség folyamatos és arányos ellenőrzése.
- Az értékelés során a tanár a tanórai és a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket egyaránt értékeli.

Az értékelés formája:

- Az ellenőrzés lehet szóbeli és írásbeli, egyéni és csoportos.
- Az ismereteket írásban és csoportos munkában célszerű ellenőrizni.
- A beszédkésztséget szóban és egyénileg lehet ellenőrizni.
- Az olvasás- és beszédértést, valamint az íráskésztséget csoportosan.

Az értékelés időbelisége:

- Az ellenőrzés lehet folyamatos vagy időszakos.
- A folyamatos, órai ellenőrzés a munka hatékonyságáról ad információt, az időszakos ellenőrzéssel (rövidebb feleletek, dolgozatok) pedig az anyag elsajátításának milyenségéről és mélységéről kapunk információt.
- Fontos az ismétlő ellenőrzések beiktatása is (kb. 5 egységenként).

Az értékelés szempontjai:

- A nyelvtani ismeretek ellenőrzésénél a nyelvhelyesség a döntő.
- Az íráskésztségek ellenőrzésénél szempont a kitűzött feladatoknak való megfelelés, a nyelvi eszközök korrekt és változatos használata, valamint a nyelvhelyesség.
- A beszédkésztségek ellenőrzésekor elsődleges a kommunikációs szándék megvalósításának mértéke. A kommunikatív képességen kívül értékeljük a felhasznált szókincset, ill. a tanult lexikai egységek alkalmazását, a párbeszédet, illetve a szerepjátékok, a képleírás tartalmát, hitelességét és nyelvi helyességét, fontos szerepet kap még a helyes kiejtés, intonáció és beszédtempó is.
- A beszédértés és az olvasásértés ellenőrzésekor a megértés foka a szempont.

Javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok (ami lehet témazáró dolgozat, röpdolgozat, szódolgozat, cloze-teszt, feleletválasztós teszt, szövegértési feladatok, stb.) Azonban fontos, hogy a tanulói teljesítmény ellenőrzése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkésztségek mindegyikében mérni kell a fejlődést.
- beszédkésztségek mérésére szolgáló feladattípusok:
- szituációs párbeszéd - adott párbeszéd megtanulása, ill. továbbfejlesztése, prezentáció
- kiselőadás felkészülés alapján, órai feladatok, társalgás a szaktanárral, képleírás
- tanítási órákon végzett munka stb.
- írásbeli készségek mérésére szolgáló feladattípusok: fogalmazás, levélírás, űrlap kitöltése stb.
- olvasáskésztségek mérésére szolgáló feladattípusok: kérdésekre való válaszadás, kiegészítés, logikai összefüggés megállapítása, sorrendbe helyezés

- halláskésztség mérésére szolgáló feladattípusok: igaz/hamis állítások, kiegészítés, kérdésekre való válaszadás stb.
- továbbá: házi feladatok, otthoni gyűjtőmunka, csoportmunka értékelése
- projektmunka és annak dokumentálása
- vetélkedőkön való szereplés
- szorgalmi feladatok: differenciált egyéni munka adása
- füzetvezetés ellenőrzése
- önellenőrzés

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Képzés megnevezése	Heti/Évi óraszámok			
	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Francia mint 2. idegen nyelv	3/108	3/108	3/108	4/128

A tankönyvek kiválasztásának elvei

Fontos alapelv, hogy a koncepcionális, tanterv-alapon végiggondolt nyelvoktatás megvalósításához kell kiválasztani a megfelelő tankönyvet, tankönyvcsaládot.

A tankönyv akkor hasznos eszköze a nyelvoktatásnak, ha mindig az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztését célozza, akkor korszerű, ha eleget tesz a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális nyelvhasználati előírásainak, a korszerű módszertana. Lényeges szempont lehet a kiválasztásban, hogy a tankönyv feleljen meg az életkori sajátosságoknak és a magyar nyelvtanuló - esetenként speciális - igényeinek. Legyen a tankönyv tartalmában és kivitelezésében motiváló, a nyelvtanulás iránt kedvet ébresztő.

Tankönyvek:

M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 1 (9. évfolyam)

M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 2 (10. évfolyam)

M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 3 (11-12. évfolyam)

A tankönyvcsalád teljes mértékben megfelel az alaptanterv elvárásainak, a korosztály érdeklődéséhez igazodó témákat tartalmaz. A megtanult tananyag folyamatos ismétlésével, gyakoroltatásával, érettségi feladat-típusok végeztetésével felkészít mind a középszintű érettségire, mind a valós szituációkban történő nyelvhasználatra.

9–10. évfolyam

A 9. évfolyamon kezdődő francia nyelvtanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása az új nyelven. Az francia nyelvtanításba a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10. évfolyam végére a tanulók tudása a második nyelvből is

lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is információt szerezzenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a NAT *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell, hogy a nyelvtudás kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a boldoguláshoz a magánéletben és a tanulásban csakúgy, mint később a szakmai pályafutás során.

A francia nyelv tanulásának megkezdésekor a tanulók már rendelkeznek nyelvtanulási tapasztalattal, és az újonnan kezdett nyelv egyes elemeit könnyebben megérthetik az első idegen nyelv segítségével. Érdemes már a kezdeti időszakban is építeni az első idegen nyelvből szerzett ismeretekre, készségekre, stratégiákra, és fontos a nyelvtanulási motiváció ébren tartása is.

A második idegen nyelvből a gimnázium 10. évfolyamának végére a tanulónak el kell jutniuk az európai hatfokú skála első szintjére, az A1 tudásszintre, amely megfelelő alapul szolgál ahhoz, hogy a gimnáziumi tanulmányok végére a második nyelvből is elérjék a minimumként előírt A2 szintet.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít az őket érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések és a konstruktív támogatás. Ugyancsak hathatós segítséget jelent a tanulók számára, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Fejlesztési célok és tartalmak készségenként a 9-10. évfolyamra

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. A tanuló már megért bizonyos célnyelvi fordulatokat, amelyek az anyanyelvében vagy első tanult idegen nyelvben is használatosak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eleinte nonverbális eszközökkel is támogatott célnyelvi óravezetés követése, a rövid, egyszerű tanári utasítások megértése; az ismerős témákhoz kapcsolódó egyszerű közlések és kérdések
	az egyszerű, konkrét, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó közlésekből az alapvető fordulatok kiszűrése.
A fejlesztés tartalma	

A rövid és egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekre, a közös munka megszervezésére vonatkozó tanári utasítások megértése.

Egyszerű, konkrét mindennapi szükségletekre vonatkozó kifejezések megértése világos beszédben, az ismert témakörökhöz kapcsolódó, egyszerű szövegekben.

Egyszerű instrukciók, útbaigazítások követése, egyszerű, személyes kérdések megértése világos beszéd esetén.

A korosztálynak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan.

A számok, árak, alapvető mennyiségek, az idő kifejezésének megértése.

Alapvető stratégiák alkalmazása, például rövid hallott szövegben ismeretlen elemek jelentésének kikövetkeztetése; az ismert szavak, a beszédhelyzetre, a szereplőkre vonatkozó információk, a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemek (például képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hang-

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; személyes adatokra vonatkozó kérdésfeltevés, és egyszerű nyelvi eszközökkel válaszadás a hozzá intézett kérdésekre; kommunikáció nagyon egyszerű, begyakorolt nyelvi panelekkel; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és
A fejlesztés tartalma	
<p>Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél.</p> <p>A gondosan megfogalmazott, lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése, rövid, egyszerű útbaigazítások adása és követése.</p> <p>Részvétel egyszerű beszélgetésben szükség szerinti lassú ismétléssel, körülírással vagy módosítással.</p> <p>Egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekhez kapcsolódó kommunikáció. Beszédszándék kifejezése verbális és nonverbális eszközökkel (például bemutatkozás, bemutatás, valamint az üdvözlés és elköszönés alapvető formáinak használata, kérés, kínálás,</p>	

tanulóról, beszélgetőpartneréről, lakóhelyről, a családtagok foglalkozásáról.
A számok, árak, alapvető mennyiségek, idő kezelése.

Érdeklődés árucikkek áráról, egyszerű vásárlási párbeszéd, néhány mondatos telefonbeszélgetések lebonyolítása.

A beszélgetés strukturálásának néhány egyszerű eleme, például beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás.

Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták betanult készletének szűk körű alkalmazása; szavak, illetve szócsoportok összekapcsolása nagyon alapvető lineáris kötőszavakkal.

Nagyon rövid, különálló, többnyire előre betanult megnyilatkozások.
Egyszerű jelenetek közös előadása.

Magyarázat, segítség, ismétlés kérése metakommunikációs eszközökkel. Metakommunikációs és vizuális eszközök használata a mondanivaló támogatására. A fenti

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját magához és közvetlen környezetéhez kötődő, ismert témákról egyszerű, begyakorolt fordulatokkal rövid megnyilatkozások; munkájának egyszerű nyelvi eszközökkel történő bemutatása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó
A fejlesztés tartalma	
<p>Ismerős, személyes témák (saját maga, család, iskola, ismerős helyek, emberek és tárgyak) leírása szóban.</p> <p>Rövid, egyszerű szövegek felolvasása és emlékezetből történő elmondása.</p> <p>Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.</p> <p>Konkrét szituációkra vonatkozó, különálló szavakból és fordulatokból álló szókinccs alkalmazása, ezek összekapcsolása az alapvető lineáris kötőszavakkal.</p> <p>A helyes kiejtés gyakorlása autentikus hangzóanyag segítségével.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
--------------------	------------------------

Előzetes tudás	<p>Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.</p> <p>Különböző szövegfajták olvasásában való jártasság a tanuló anyanyelvén</p>
-----------------------	---

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az ismert nevek, szavak és mondatok megértése egyszerű szövegekben; az egyszerű leírások, üzenetek, útleírások fő gondolatainak megértése az ismerős szavak, esetleg képek segítségével;</p> <p>a korosztálynak megfelelő témájú, egyszerű autentikus szöveg lényegének megértése, a szövegből néhány alapvető információ</p>
---	--

A fejlesztés tartalma

Egyszerű, mindennapi szövegekben (például feliratokon) az ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok, a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak felismerése.

Egyszerű információkat tartalmazó, rövid leíró szövegek fő gondolatainak megértése, például hirdetésekben, plakátokon vagy katalógusokban.

Egyszerű, írott, képekkel támogatott instrukciók követése. Egyszerű üzenetek, például képeslapok szövegének megértése.

Nyomtatványok, űrlapok személyes adatokra vonatkozó kérdéseinek megértése.

Egyszerű, írásos útbaigazítások, útleírások követése.

Az alapvető olvasási stratégiák alkalmazása, például az ismerős nevek, szavak és alapvető fordulatok összekapcsolása, szükség esetén a szöveg különböző részeinek újraolvasása, a szövegekhez kapcsolódó képek, képaláírások, címek, a vizuális információk felhasználása a szöveg megértéséhez.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	<p>Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.</p> <p>Bizonyos írásbeli műfajok és jellegzetességeik ismerete. Az írást illetően esetleg már kialakult attitűdök.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása;</p> <p>írásban személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre válaszadás; minta alapján néhány közismert műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegek írása őt érdeklő, ismert témákról.</p>

A fejlesztés tartalma

Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása.

Lista írása.

Egyszerű fordulatok és mondatok írása a legegyszerűbb nyelvi szerkezetek használatával (például hol lakik, mit csinál a tanuló vagy mások).

Adatok kérése és megadása írásban (például számok, dátumok, időpont, név, nemzetiség, cím, életkor); formanyomtatványok kitöltése.

Rövid, egyszerű üdvözlő szöveg, üzenet írása.

Személyes információt, tényt, tetszést vagy nem tetszést kifejező rövid üzenet, komment írása (például internetes fórumon, blogban).

Egyszerű levél, e-mail írása a legfontosabb formai elemek betartásával (például címzés, a kommunikáció tárgyának megjelölése, a címzett megszólítása, búcsúzás).

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (például listavers, rapszöveg, rigmus, dalszöveg, rövid jelenet) írása, illetve átírása.

Egyszerű írásos minták követése, aktuális, konkrét és egyszerű tartalmakkal való megtöltése. Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése, alkalmazása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (például nyílazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, űrlapok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képaláírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internetes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, versek; rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, jelenetek.

Nyelvi funkciók a francia mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon (a zárójelben olvasható francia nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Salut! Bonjour! Bonsoir! Bonne journée! Au revoir! A bientôt!), köszönet kifejezése (Merci! Merci beaucoup! Je vous remercie!)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (De rien.)
- megszólítás kifejezése (Excusez – moi,)
- bemutatkozás megfogalmazása (Je suis Pierre. Je m'appelle Pierre. Mon nom est Pierre.)
- információkérés, információadás (Quel âge est-ce que tu as? J'ai 14 ans. Où est – ce que tu habites? J'habite à D'où est – ce que tu viens? Je viens de Comment est ta chambre? Où est – ce que tu vas pendant les vacances?)
- hogylét iránti érdeklődés (Comment vas – tu? Ça va?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Merci, je vais bien. Ça va.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Excusez – moi.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Ça ne fait rien.)
- jókívánságok kifejezése (Bon anniversaire! Joyeux anniversaire! Félicitations pour Je te souhaite Prompt rétablissement.)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Joyeux Noël! Bonne année! Joyeuses fêtes de fin année! Joyeuses Pâques!)
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegekben, pl. baráti levélben és e-mailben (Cher Pierre, Chère Céline, Salut Pierre, Amicalement, Toux mes vœux. Bises, Bisous,)
- véleménykérés és arra reagálás (Est – ce que tu aimes chanter? – Oui. Est – ce que ce livre est intéressant? – Oui, très intéressant.)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (C'est bien. C'est bon. C'est mauvais. Ce n'est pas bon. Je le trouve bien.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (C'est joli. Elle est ma mère.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Oui. Non. Je n'ai pas le temps.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (Je sais. Je ne sais pas.)
- nem értés megfogalmazása (Je ne comprends pas. Je ne comprends rien.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Pardon.)
- alapvető érzések kifejezése (Je suis content. Je suis triste.)
- betűzés kérésnek kifejezése (Est – ce que vous pouvez épeler votre nom?)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Viens, s'il te plaît. Lis le texte.)
- akarat, kívánság kifejezése (Je voudrais)
- bánat / bosszúság kifejezése (Pas question!)

- öröm kifejezése (Ça me fait plaisir.)
- elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Je suis très content. Je suis mécontent.)
- elismerés és dicséret kifejezése (C'est super. C'est excellent.)
- ítélet, kritika kifejezése (Pas possible!)
- felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Est –ce que vous pourriez répéter encore une fois?)
- sajnálat kifejezése (Je suis désolé.)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Est – ce que tu peux venir? Oui, je vous en prie. Malheureusement non.)
- javaslat és arra reagálás (Est – ce qu'on peut aller au cinéma? Oui, bonne idée.)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Est – ce que tu peux m'aider? Oui, bien sûr. Non, je suis désolé. Un thé, s'il vous plaît.)
- kínálás és arra történő reakció kifejezése (Est –ce que vous voulez/ voudriez/ prenez un thé? Merci, je vous en prie.)

Nyelvi elemek, struktúrák a francia mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon
(a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'être' létige (Je suis Tu es Est –ce que vous êtes?)

Présent:

„er” végű igék (J'aime danser. Je joue du violon. Je chante.)

„ir” végű igék (Je pars. Je sors.)

„re” végű igék (Je prends. Je descends.)

rendhagyó igék (Je vais. Je viens.)

- birtoklás: avoir birtokos névmás (J'ai..... Tu as Il/ Elle a.....)
- felszólító mód: Impératif (Mange! Mangeons! Mangez! Va! Allons! Allez!)
- mennyiségi viszonyok:
 - tőszámnevek (un, deux, trois, quatre)
 - sorszámok (premier/ première, deuxième, troisième)
 - határozott és határozatlan mennyiség (beaucoup de, peu de, assez de, trop de)
 - térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, előljárószók (dans, sur, sous, devant, derrière, contre, de, à, près de, loin de, à côté de, en face de, au bout de, au fond de, tout droit, à droite, à gauche)
- időbeli viszonyok:

gyakoriság – A quelle fréquence? (parfois, jamais, toujours, une fois, deux fois, tous les jours)

időpontok - Quand? (lundi, mardi, le lundi, le mardi, matin, le matin, le week – end, dans la journée, dans la soirée, en hiver, en été, cette semaine, la semaine prochaine)

- szövegkohéziós eszközök: kötőszavak (et, mais, parce que, c'est pourquoi, comme)

– névmások:

tárgyi névmások: (me, te, le, la, l' nous, vous, les)

részes esetben álló névmások: (me, te, lui, nous, vous, leur)

határozói névmások: (y, en)

– kérdőmondatok, kérdőszavak (Où, D'où, Comment? Qui? Qui est – ce qui? Qui est – ce que? Qu'est – ce que? Quel?/ Quelle?)

– modalitás: pouvoir, vouloir, savoir, devoir (Je voudrais une glace. Je sais danser. Est – ce que je peux prendre un café?)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben interakciót folytatva.

A 9 - 10. évfolyamon a francia mint második idegen nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	Helyi tanterv szerinti óraszám
Données personnelles et la famille	40	41
Environnement	20	21
École et les établissements scolaires	30	31
Vacances et voyage	10	11
Services	10	11
Apprentissage des langues étrangères	30	31
Civilisation	20	21
Sujets interdisciplinaires	15	16
Sujets d'actualité	9	10
Loisirs	10	12
Sciences et technologie	10	11
Összes óraszám:	204	216

TÉMAKÖR: Données personnelles et la famille

ORASZAM: 41 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: la famille, les relations familiales, les amis
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: la ville, la maison
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les pièces de la maison, les meubles, la mode
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les événements familiaux, les fêtes familiales
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les passe
 - temps favoris, les repas, les vêtements
- A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (Noël, Nouvel An, Pâques) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- Személyes környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása

JAVASOLT TEVEKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT)
 - családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
 - a lakóhely és környezetének bemutatása
 - legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások, közös programok bemutatása)

- szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés
- ismerkedés a francia ünnepekkel, szokásokkal film segítségével
- projekt munka csoportban
 - plakát készítése: mit teszünk környezetünk védelme érdekében otthon, az iskolában, lakóhelyünkön?
 - csoportos internetes kutatómunka: 'Családok a nagyvilágban' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán

Ezek vagyunk mi' (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)

- szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'; családtagjaim napirendje, szabadidő
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
 - 'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás:
- szerepjátékok
 - interjú egy híres emberrel/kedvenc hősszel/színésszel/énekesekkel az életéről és családjáról
 - ismerkedés az új osztálytársakkal – kérdések és feleletek

TEMAKÖR: Environnement

ORASZAM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématerületben;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les animaux, les plantes
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: la nature
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les phénomènes naturels
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: la protection de l'environnement
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: le climat, le temps qu'il fait

- Közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVEKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - magyarországi állatkertek és lakóik
 - az árvizek pusztításai Magyarországon és a világban
 - lakóhelyem, környezetem
- internetes kutatás – szöveghő
 - milyen állatok élnek Franciaországban?
 - hol van a legtöbb földrengés és működő vulkán a világban?
- az időjárás különbségei Franciaországban és Magyarországon
- projektmunka: kiskedvenc bemutatása kép segítségével (képesítések, szokások bemutatása)
- kvíz, keresztrejtvény készítése

TEMAKÖR: École

ORASZAM: 31 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott adott tématarományhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: le personnel, les élèves
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les établissements scolaires
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les objets de l'école
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: l'apprentissage, les activités extrascolaires, les fêtes
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: l'apprentissage des langues étrangères, la vie scolaire
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les matières scolaires, les examens, les études
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVEKENYSEGEK:

- projekt munka: egyéni vagy csoportos
 - iskolai szokások, napirend, órarend
 - iskolai szabályok
 - iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban
 - tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
 - kedvenc tanárom bemutatása
- kérdőív készítése
 - kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
- kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
- csoportos feladat
 - szókértől mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
 - mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?

TEMAKÖR: Vacances et voyage

ORASZAM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: le touriste
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: le voyage, les curiosités
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les monuments historiques, les guides touristiques, les moyens de transport
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les fêtes nationales en Hongrie et en France
- Az utazás és turizmus tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tématarományban

JAVASOLT TEVEKENYSEGEK:

- projektmunka egyénileg (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - Franciaország látnivalói, nevezetességei
 - Magyarország híres látnivalói
 - Lakóhelyem nevezetességei
 - 'Álmutazásom'
- projektmunka csoportosan
 - egy osztálykirándulás megtervezése
 - fontos turisztikai hazai és német események (pl. fesztiválok, sportesemények, kiállítások)
- internetes kutatómunka
 - útvonalterv Franciaországba, milyen országokon, városokon kell átutazni?
- szerepjátékok
 - idegenvezető – izgága, kérdésekkel teli csoport
 - szállodai recepciós - igényes vagy akadékoskodó vendég

TEMAKÖR: Services

ORASZAM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les personnes dans les services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les établissements culturels et publics, les restaurants, les hôtels, les curiosités en Hongrie et en France, la vie dans une ville et dans un village
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les cartes, les abonnements, les brochures

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les événements culturels, les loisirs
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: l’orientation dans l’espace, les renseignements dans la rue
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: les loisirs, les fêtes culturelles
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése

JAVASOLT TEVEKENYSEGEK:

- szerepjátékok
 - gyorsétteremben
 - utazási irodában
 - utcán: útbaigazítás kérése és adása
 - ’Budapest, Párizs és egyéb híres városok’ – helyi látványosságok bemutatása idegenvezetőként
- prospektus, reklám készítése (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- internetes kutatómunka: a célnyelvi országok és hazánk számokban - rövid bemutatók
- kvízzjáték a célnyelvi országokról és hazánkról
- vitafórum: városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.) és miért?

TEMAKÖR: Apprentissages des langues étrangères

ORASZAM: 31 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: la connaissance des langues étrangères
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése
- A francia nyelv betű és jelkészletének alkalmazása

- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
- Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- közös popzenehallgatás, a szöveg egyszerű feldolgozása feladatlappal
- filmnézés a célnyelven
 - a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése
 - a film egy-két jelenetének dramatizálása, eljátszása
 - keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival
- betűzésverseny
 - ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?
- egyszerű nyelvezetű szöveg órai feldolgozása (illusztráció, előadás)
- játékos diktálási feladatok
- egy (alapszintű) könnyített olvasmány elolvasása, egyéni feldolgozása és bemutatása az osztálynak

TEMAKÖR: Civilisation

ORASZAM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Franciaország megismerése hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
 - a francia iskolák jellemzői, napirend
 - tipikus francia ház, lakás
 - mindennapi szokások
 - családon belüli szerepek és feladatmegosztás
 - ünnepek a családban

- viselkedéssbeli különbségek (pl. üdvözlés)
 - állattartási szokások, kedvenc állatok
 - francia nyaralási szokások
 - francia időjárás
 - Franciaország tájegységei, országrészei
 - francia étkezési szokások, tipikus ételek
 - híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben
- projekt munka csoportban (plakát készítése): hazánk és Franciaország összehasonlítása –hasonlóságok, különbségek bemutatása (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)
 - rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése Franciaországról
 - jellegzetes francia ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában

TEMAKÖR: Connaissances interdisciplinaires

ORASZAM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projekt munka - témák, személyiségek bemutatása
 - hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
 - egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
 - egy híres tudós élete
 - Magyarország történelmének egy érdekes alakja
 - célnyelven rövid történet, egyéni élmény leírása
- internetes kutatómunka
 - szavak, kifejezések keresése a különböző tantárgyakhoz
- kontúrtérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
- csoportos projekt
 - társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TEMAKÖR: Sujets d'actualité

ORASZAM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka
 - aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel
 - képaláírások megfogalmazása
 - időjárás-jelentés készítése
- egy izgalmas sportesemény megtekintése a német nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
 - szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
 - lenémított film tanulói kommentárral
- szerepjáték
 - interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
- csoportos interjú: aktuális téma feldolgozásához, vélemények kifejezése irányított kérdések segítségével

TEMAKÖR: Loisirs

ORASZAM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
- Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
- Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok „Les fêtes” témakörben

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunkák és bemutatók
 - saját szórakozási szokások
 - kedvenc kulturális élmények
- felmérés készítése és kiértékelése: szórakozási szokások az osztályon belül – melyik a legkedveltebb?
- egyéni internetes kutatások franciául különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- francia tinédzser naplóiírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés franciául
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- csoportchat: közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TEMAKÖR: Sciences et technologie

ORASZAM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTESI FELADATOK ES ISMERETEK

- Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel francia nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó francia nyelvű, egyszerű információ megszerzése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából
- poszter készítése
- prezentáció

9. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 9-10. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 9-10. évfolyam	9. évfolyam
Données personnelles et la famille	40	41	22
Environnement	20	21	11
École et les établissements scolaires	30	31	16
Vacances et voyage	10	11	5
Services	10	11	5
Apprentissage des langues étrangères	30	31	15
Civilisation	20	21	10
Sujets interdisciplinaires	15	16	8
Sujets d'actualité	9	10	5
Loisirs	10	12	6
Sciences et technologie	10	11	5
Összes óraszám:	204	216	108

Éves óraszám: 108 óra

Tankönyv: M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 1 (9. évfolyam)

Óraszám: 108 óra/év
3 óra/ hét

Az éves óraszám felosztása

Témakör sorszama	Témakör	Óraszám
1.	Az iskola	12
2.	Személyes vonatkozások, család	16
3.	Ember és társadalom	16
4.	Környezetünk	8

5.	A munka világa	2
6.	Életmód	12
7.	Szabadidő, művelődés, szórakozás	8
8.	Utazás, turizmus	8
9.	Tudomány és technika	2
10.	Gazdasági ismeretek	4
11.	Rendszerező ismétlés	12
	<p>Szabadon felhasználható:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy ○ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy ○ Projektmunkák: a témakörökhöz kapcsolódó projektmunkák készítése egyéni pár- vagy csoport- 	8

Témák a 9. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az iskola</i> A franciaóra. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p>	<p><i>Magyar nyelv:</i> jövevényszavak</p> <p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p>
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye Családi élet, családi kapcsolatok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás.</p>

<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Egyházi ünnepek és</p>	<p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek és imádságok</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia- takarékos- ság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum,</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők betegségmegelőzése, egészségügyi</p>
	<p>hatása a szervezetre, relaxáció.</p>

<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Turisztikai célpontok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i> A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak me-</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i> Vásárlás, szolgáltatások (például posta, bank). Fogyasztás, reklámok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>

Fogalomkörök a 9. évfolyamra	
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezése
Létezés kifejezése	(ne pas) être, y a-t-il (encore)? il (n')y a (pas / plus)
	se passer, se trouver, exister

Cselekvések – jelen idő, a 3. csoportba tartozó igék ragozása jelenben; közvetlen jövő	il pleut, je fais, tu parles, elle lit, je vais partir
Birtoklás kifejezése: az avoir ige ragozása, a de viszonszóval; birtokos névelővel,	(ne pas) avoir, le chat de Yasmine, il (n')est (pas) à moi
Térbeli viszonyok:	où? là, à, en, dans, sous/sur, derrière/devant, tout droit, à gauche / à droite, au milieu, à côté. en face. pas loin. tout près. d'où? de
Időbeli viszonyok: időpont, nap, hónap, év, dátum kifejezése, ill. egyéb időhatározó szók	A quelle heure? quand? aujourd'hui, demain, hier, mardi prochain, en mai, maintenant, avant / après, tôt, tard, le week-end, dernier, ce matin, cet après-midi, ce soir, en été, il y a, pendant, longtemps, à midi et demi, dans, à ce moment-
Mennyiségi viszonyok – a főnév / melléknév többes száma	combien? 1000, beaucoup / peu / assez (de), pas de, gramme, kilo, bouteille, paquet, travaux plus, moins, les enfants
Minőségi viszonyok: a melléknév; egyeztetése; a főnév neme	quel âge? avoir X ans, jeune, comment? grand / petit, joli, une jolie robe, gros / mince, faible / fort, beau / laid, sale/propre, timide, gentil / antipathique, modeste / agressif, généreux / égoïste, blanc, facile / difficile, ennuyeux / intéressant, interdit, long, court, , chaud / froid, cher / bon
Esetviszonyok	je le regarde, tu lui demandes, ne le regarde pas, écris-lui, je ne le lui ai pas dit, je pense
Modalitás: felszólító mód	ouvre, ferme, écoute, je voudrais, tu peux
Módbeli segítség: pouvoir, vouloir	
Szövegösszetartó eszközök: névelők és nemük, részelő névelő, birtokos determináns, viszonszók, határozósók	un, une, des; le, la, l', les; du, de la, de; mon, ma, mes, ton..., son..., ce, cet, cette, ces; je, tu, il / elle, nous, vous, ils /elles; moi, toi, lui, elle,

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló képes megérteni olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás).

Beszédképesség

A tanuló képes az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes megérteni a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak, és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén.

Íráskészség

A tanuló le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik

10. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 9-10. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 9-10. évfolyam	10. évfolyam
Données personnelles et la famille	40	41	19
Environnement	20	21	10
École et les établissements scolaires	30	31	15
Vacances et voyage	10	11	6
Services	10	11	6
Apprentissage des langues étrangères	30	31	16
Civilisation	20	21	11
Sujets interdisciplinaires	15	16	8
Sujets d'actualité	9	11	6
Loisirs	10	11	5
Sciences et technologie	10	11	6
Összes óraszám:	204	216	108

Éves óraszám: 108 óra

Tankönyv: M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 2 (10. évfolyam)

10. évfolyam

Óraszám: 108 óra/év
3 óra/ hét

Az éves óraszám felosztása

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Személyes vonatkozások, család	2
2.	Ember és társadalom	12
3.	Környezetünk	12
4.	Az iskola	8
5.	A munka világa	4
6.	Életmód	8
7.	Szabadidő, művelődés, szórakozás	12
8.	Utazás, turizmus	16
9.	Tudomány és technika	2
10.	Gazdasági ismeretek	4
11.	Rendszerező ismétlés	18
	<p>Szabadon felhasználható:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy ○ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy 	10

Témák a 10. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok

<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos álló- másai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Ünnepek, családi ünnepek</p> <p>Egyházi ünnepek és szövegek.</p>	<p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek és imádságok</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia, egészségügy:</i> élőhely, életközös</p>
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, például. szakmai képzés, tagozat).</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fon-</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, környezeti információrendszer</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompe-</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>

<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés családban, iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célszágokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene,</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyaralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrán-</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes me-</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média</p>

	felhasználható eszközeik.
<i>Gazdaság és pénzügyek</i> Zsebpénz. Vásárlás, szolgáltatások (például posta, bank). Fogyasztás, reklámok.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>

Fogalomkörök a 10. évfolyamra	
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezése
Létezés kifejezése être / il y a közti különbség	(ne pas) être, y a-t-il (encore)? il (n')y a (pas / plus)
Cselekvések: visszaható igék; passé composé / imparfait; futur; személytelen szerkezetek	il pleut, il fera beau, s'il neige nous allons dans les Alpes, il se lave, j'ai parlé, je suis allé(e), il pleuvait
Birtoklás kifejezése az avoir ige passé composéban <i>/imparfait bon ill futur bon</i>	(ne pas) avoir, le chat de Yasmine, il (n')est (pas) à moi; je n'ai pas de la chance; Ils ont eu un problème. Pourquoi ne réussit-tu jamais un
Térbeli viszonyok: helyhatározók	où? là, à, dans, sous/sur, derrière/devant, tout droit, à gauche / à droite, au milieu, à côté, en face, pas loin, tout près, partout, autour de, d'un côté, de l'autre côté, le long de, au bord de, quelque part, au bout (de), d'où? de
Időbeli viszonyok – időhatározók	A quelle heure? quand? aujourd'hui, demain, hier, mardi prochain, en mai, maintenant, avant / après, tôt, tard, le week-end, dernier, ce matin, cet après-midi, ce soir, en été, il y a, pendant, longtemps, à midi et demi, dans, à ce moment-là, depuis, en, seulement, quelquefois,
Mennyiségi viszonyok	combien? 1000, beaucoup / peu / assez (de), pas de, gramme, kilo, bouteille, paquet, tranche, plus, moins, mieux, à part, mais, il
Minőségi viszonyok – hasonlítás: közép-, ill. felsőfok;	quel âge? avoir X ans, jeune, comment? grand / petit, joli, gros / mince, faible / fort, beau / laid, sale/propre, timide, gentil / antipathique, modeste / agressif, généreux / égoïste, blanc, facile / difficile, ennuyeux / intéressant, interdit, long, court, en bois / coton / lain / papier / plastique, en forme de, rond, rectangulaire, chaud / froid, cher / bon marché, vite, Marie est plus belle que son amie, Jean est moins gentil que Paul;
Esetviszonyok	je le regarde, tu lui demandes, ne le regarde pas, écris-lui, je ne le lui ai pas dit, je pense

Modalitás devoir, falloir	ouvre, ferme, écoute, je voudrais, tu dois rentrer; il faut le faire; n'ayant plus de travail, il rentre: il écoute de la musique en travaillant
Szövegösszetartó eszközök mutató névmások; határozatlan névmások	un, une, des; le, la, l', les; du, de la, de; mon, ma, mes, ton..., son..., ce, cet, cette, ces; je, tu, il / elle, nous, vous, ils /elles; moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles; en, y, on, quelqu'un, quelque chose, qui, que, où, dont, celui, celle, ceux, celles, et, mais, dans, alors, non plus

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A1 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló követi a célnyelvi óravezetést, megérti az ismerős szavakat és alapvető fordulatokat, amelyek a személyére, családjára vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.</p> <p>Képes egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikálni, személyes adatokra vonatkozó kérdéseket feltenni, és ezeket megválaszolni.</p> <p>Képes saját magához és közvetlen környezetéhez kötődő, ismert témákról röviden, önállóan beszélni egyszerű, begyakorolt fordulatokkal, szerkezetekkel.</p> <p>Megérti az ismert neveket, szavakat, és az egyszerű szövegek egyszerű mondatait. Megérti az egyszerű leírások, üzenetek, útleírások gondolat-</p>
---	---

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás).

Beszédképesség

A tanuló felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben interakciót folytatva.

Olvasott szöveg értése

A tanuló adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget.

Írásképesség

A tanuló adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel.

11–12. évfolyam

Tankönyv: M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 3 (11-12. évfolyam)

- A 11. évfolyamra már A1+ szintű nyelvtudással érkezik a második idegen nyelvből a tanuló, és célja az, hogy nyelvtudását tovább fejlessze.
- Középiskolai tanulmányai végére már rendelkezik bizonyos szintű tudással és tapasztalattal ahhoz, hogy nyelvtudását fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerezésre és –cserére, valamint valós kommunikációra, kapcsolatépítésre.
- Ebben a szakaszban új témakörként jelenik meg a tudomány és technika, a kommunikáció, a többi témakörnél a különbséget a tanulási eredmények bővülése, árnyaltabbá válása jelenti.
- Változatlanul fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak második idegen nyelvből is képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A2 szintet.

A 11-12. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának további fejlesztése. A francia nyelv jellegéből adódóan a nyelvoktatásba tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A középiskolai tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően széleskörű információszerezésre és viszonyításra is képesek. A középiskolai évekre egyénesen meghatározott témakörökhöz a megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogyan valósíthatók meg a francia nyelv oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során, valamint egész életükön át.

A francia nyelvből a középiskola 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) második szintjére, az A2 szintre. A 12. évfolyamon – különösen emelt szintű képzés vagy egyéni ambíciók, tehetséges tanulók esetén – lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékelésük során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

Növeli a motivációt, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő

tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, például a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és az ok-okozati viszonyokat, követelményeket feltáró feladatokkal.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló már megért ismerős szavakat és alapvető fordulatokat, amelyek a személyére, családjára vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert szavak, a leggyakoribb fordulatok megértése, ha közvetlen, személyes dolgokról van szó; a rövid, világos, egyszerű megnyilatkozások, szóbeli közlések lényegének megértése;
A fejlesztés tartalma	
Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (például osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. A legfontosabb témákkal kapcsolatos fordulatok és kifejezések megértése (például alapvető személyes és családi adatok vásárlás közvetlen környezet foglalkozás)	

<p>A lényeges információ megértése és kiszűrése kiszámítható, hétköznapi témákról szóló rövid hangfelvételekből, ha a megszólalók lassan és világosan beszélnek.</p> <p>Az egyszerű, begyakorolt beszélgetésekbe való bekapcsolódáshoz szükséges alapvető információk megértése.</p> <p>Lassú és világos, köznapi beszélgetés témájának megértése.</p> <p>Ismerős témákról folyó, világos, köznyelvi beszéd megértése, szükség esetén visszakérdezés segítségével.</p> <p>Egyszerű útbaigazítás megértése például gyalogos közlekedés vagy tömegközlekedés használata esetén.</p> <p>Telefonbeszélgetésben az alapvető információk megértése (hívás tárgya, kit kell keresni stb.). A tényközlő televíziós és rádiós hírműsorok témaváltásainak követése, a tartalom lényegének megértése.</p> <p>Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.</p> <p>Alapvető stratégiák használata, például az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből, a nemzetközi vagy más nyelven tanult szavak felhasználása a hangzó</p>
--

egyértés és egyet nem értés)	
Fejlesztési egység	kommunikációs szükségletekhez, egyszerű beszédinterakció transzakciók lebonyolításához elegendő szókinccs és néhány egyszerű szerkezet helyes használata.
Előzetes tudás	A1, nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulók alkalmazása szócsoporthoz és egyszerű mondatok összekapcsolására.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A célnyelvi tudatos használata a tanórán kívüli tevékenységek során a tanárral és a társakkal. Lehetőség esetén kapcsolata a tanórán kívüli tevékenységekkel.</p> <p>Rákérdezős kérdések és válaszok, rövid beszédinterakciók, beszédpartnerrel, hiányában. Metakommunikációs és vizuális eszközök használata a mondanivaló támogatására.</p> <p>A fenti tevékenységekhez szükséges források</p> <p>Szerenjátékok, társasjátékok, feladatok, játékos feladatok, rövid beszédinterakciók, mindennapi helyzetekben; információcsere, tranzakciók, rövid beszédinterakciók, amelyek ismerős témákról;</p> <p>egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása, hogy megértesse magát illetve megértse beszédpartnerét.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Kapcsolatok létesítése: üdvözlés, elköszönés, bemutatkozás, mások bemutatása.</p> <p>Beszélgetés kezdeményezése, fenntartása és befejezése egyszerű módon.</p> <p>A mindennapi élet gyakran előforduló feladatainak megoldása (például utazás, útbaigazítás, szállás, étkezés, vásárlás, bank).</p> <p>Mindennapos gyakorlati kérdések megvitatása (például barátok meghívása, programok szervezése, megvitatása), egyszerű, mindennapi információk megszerzése és továbbadása.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló bemutatja magát és környezetét egyszerű fordulatokkal és mondatokkal.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, összefüggő beszéd egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatokkal magáról és közvetlen környezetéről; megértetés a szintnek megfelelő témakörökben; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó

A fejlesztés tartalma
<p>Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után.</p> <p>Történetmesélés, élménybeszámoló egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.</p> <p>A mindennapi környezet (emberek, helyek, család, iskola, állatok), továbbá tervek, szokások, napirend és személyes tapasztalatok bemutatása.</p> <p>Egyszerű állítások, összehasonlítások, magyarázatok, indoklások megfogalmazása. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.</p> <p>Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (például közös plakát).</p> <p>Az összefüggő beszéd létrehozásakor a begyakorolt nyelvi eszközök használata, ismerős helyzetekben ezek egyszerű átrendezése, kibővítése.</p>

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló megérti egyszerű leírások, üzenetek, útleírások fő gondolatait, alapvető információkat keres nagyon egyszerű szövegekben. Tudja, hogy a szövegek címe, megformálása, a hozzá tartozó képek segítenek a szöveg megértésében.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adott helyzetben fontos konkrét információk megtalálása egyszerű, ismerős témákról írt autentikus szövegekben; egyszerű instrukciók megértése, a fontos információk kiszűrése egyszerű magánlevelekből, e-mailekből és rövid eseményeket tartalmazó újságcikkekben.
---	--

A fejlesztés tartalma
<p>Konkrét információk megértése rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, mindennapi szövegekben (például hirdetések, prospektusok, étlap, menetrend).</p> <p>Lényeges információk megtalálása egyszerű, ismerős témákkal kapcsolatos magánlevelekben, e-mailekben, brosúrákban és rövid, eseményeket tartalmazó újságcikkekben.</p> <p>A közhasználatú táblák és feliratok megértése utcán, nyilvános helyeken és iskolában. A mindennapi életben előforduló egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése. Közismert témákhoz kapcsolódó konkrét információk keresése honlapokon.</p> <p>Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása. Alapvető szövegértési stratégiák használata, például a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak, a várható vagy megjósolható információk keresése, továbbá a logikai, illetve időrendi kapcsolatokra utaló szavak felismerése.</p> <p>Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p>

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló minta alapján néhány közismert műfajban nagyon egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír őt érdeklő, ismert témákról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Összefüggő mondatokat írása a közvetlen környezetével kapcsolatos témákról;</p> <p>az írás kommunikációs eszközeként történő használata egyszerű interakciókban;</p> <p>ismerős témákhoz kapcsolódó gondolatok egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban, írásban történő kifejezése;</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű, rövid szövegből vázlat készítése.</p> <p>Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (például leírás, élménybeszámoló, párbeszéd). Egyszerű írásos minták követése; aktuális, konkrét és egyszerű tartalmakkal való megtöltésük. Formanyomtatvány kitöltése a tanuló és mások alapvető személyes adataival.</p> <p>Az írás egyszerű tagolása: rövid bevezetés és lezárás.</p> <p><i>Közvetlen szükségletekhez kapcsolódó témákról rövid, egyszerű feljegyzés, üzenet készítése</i></p>	
<p>internetes fórumon, blogban).</p> <p>Egyszerű levél, e-mail írása (például köszönetnyilvánítás, elnézésekérés, információközlés, vagy programegyeztetés) a legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyek követésével (például megszólítás, elköszönés).</p> <p>Rövid, egyszerű önéletrajz írása.</p> <p>Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (például vers, rap, rigmus, dalszöveg, rövid jelenet írása, illetve átírása).</p> <p>Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése és saját írásában való alkalmazása. A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (például nyílazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képaláírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internetes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, leírások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, jelenetek.</p>	

11. évfolyam

M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 3 (11-12. évfolyam)

Óraszám: 108 óra/év
3 óra/ hét

Az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Személyes vonatkozások, család	4
2.	Ember és társadalom	16
3.	Környezetünk	4
4.	Az iskola	4
5.	A munka világa	2
6.	Életmód	4
7.	Szabadidő, művelődés, szórakozás	22
8.	Utazás, turizmus	10
9.	Tudomány és technika	10
10.	Gazdasági ismeretek	4
11.	Rendszerező ismétlés	18
	Szabadon felhasználható: <ul style="list-style-type: none">○ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy○ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy○ Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport-	10

Témák a 11. évfolyamokra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Egyházi ünnepek és szövegek. Öltözködés, divat.</p>	<p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek és imádságok</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia, egészségügy:</i> élőhely, életkörülmények</p>
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás. Fo-</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaaorientáció és munka.</p>

<p><i>Életmód</i></p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p>
<p>Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p>életmód, a betegségek ismérvei, fogyasztékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célszágokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Szálláslehetőségek (camping, ifjúsági szállás, szálloda, bérelt lakás vagy ház, lakáscsere stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földraizi alapjai</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázata-</p>

<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (például posta, bank). Fogyasztás, reklámok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>
---	---

Fogalomkörök a 11. évfolyamra	
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezése
Létezés kifejezése	(ne pas) être, y a-t-il (encore)? il (n')y a (pas / plus)
Cselekvések szenvedő szerkezet, feltételes jelen; l'accord du participe passé; függő beszéd (jelen), műveltető	il pleut, il fera beau, s'il neige nous allons sans les Alpes si tu voulais, tu pourrais; fais venir un médecin, les vacances sont commencées, le travail est terminé ; n'ayant plus de travail, il rentre
Birtoklás kifejezése – a birtokos névmások	(ne pas) avoir, le chat de Yasmine, il (n')est (pas) à moi; ; je n'ai pas de la chance; Ils ont eu un problème; J'avais un oiseau, tu auras
Térbeli viszonyok	où? là, à, dans, sous/sur, derrière/devant, tout droit, à gauche / à droite, au milieu, à côté, en face, pas loin, tout près, partout, autour de, d'un côté, de l'autre côté, le long de, au bord de, quelque part, au bout (de), au fond (de) au sommet (de) aux environs (de)
Időbeli viszonyok:	A quelle heure? quand? aujourd'hui, demain, hier, mardi prochain, en mai, maintenant, avant / après, tôt, tard, le week-end, dernier, ce matin, cet après-midi, ce soir, en été, il y a, pendant, longtemps, à midi et demi, dans, à ce moment- là, depuis, en, seulement, quelquefois, toujours, d'habitude, une fois(par), autrefois, d'abord, puis, enfin,
Mennyiségi viszonyok:	combien? 1000, beaucoup / peu / assez (de), pas de, gramme, kilo, bouteille, paquet, tranche, plus, moins, une douzaine environ à peu près il fera

Minőségi viszonyok – hasonlítás: közép-, ill. felsőfok; A határozószók képzése;	quel âge? avoir X ans, jeune, comment? grand / petit, joli, gros / mince, faible / fort, beau/ /laid, sale/propre, timide, gentil / antipathique, modeste / agressif, généreux / égoïste, blanc, facile / difficile, ennuyeux / intéressant, interdit, long, court, en bois / coton / laine / papier / plastique, en forme de, rond, rectangulaire, chaud / froid, cher / bon marché, vite, Marie est plus belle que son amie; Jean est moins gentil que Paul; Elle parle aussi bien l’anglais que l’allemand. ; il
Esetviszonyok:	je le regarde, tu lui demandes, ne le regarde pas, écris-lui, je ne le lui ai pas dit, je pense

	lui en donne; il nous y emmène
Modalitás–impératif: être, avoir subjonctif; jelen feltételes; gérondif; a műveltető	ouvre, ferme, écoute, je voudrais, tu dois, il faut que tu boives beaucoup d'eau, si tu voulais, tu pourrais, sois immobile, n’aie pas peur fais venir un médecin, les vacances sont commencées,
Szövegösszetartó eszközök, határozatlan névmások, vonatkozó névmások	un, une, des; le, la, l’, les; du, de la, de; mon, ma, mes, ton..., son..., ce, cet, cette, ces; je, tu, il / elle, nous, vous, ils /elles; moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles; en, y, on, quelqu’un, quelque chose, qui, que, où, dont, : tout-e, même celui, celle, ceux, celles, et, mais, donc, alors, non plus, quand même, car,

12. évfolyam

M. Soignet – Szabó A.: France-Euro Express Nouveau 3 (11-12. évfolyam)

Óraszám: 128 óra/év
4 óra/ hét

Az éves óraszám felosztása

Témakör sor- száma	Témakör	Óraszám
-----------------------	---------	---------

1.	Személyes vonatkozások, család	6
2.	Ember és társadalom	22
3.	Környezetünk	22
4.	Az iskola	8
5.	A munka világa	8
6.	Életmód	8
7.	Szabadidő, művelődés, szórakozás	8
8.	Utazás, turizmus	8
9.	Tudomány és technika	6
10.	Gazdasági ismeretek	6
11.	Rendszerező ismételés	20
	<p>Szabadon felhasználható:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy ○ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy ○ Projektmunkák: a témakörökhöz kapcsolódó projektmunkák készítése egyéni, pár-, vagy csoportmunkában 	6

Témák a 12. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</i></p>

<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Egyházi ünnepek és szövegek. Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek és imádságok</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben. Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, az időjárás tényezői.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok.</p>
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, például. szakmai képzés, tagozat).</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>

tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok.	
<i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: pályaaorientáció és munka.</i>

Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.	
<i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés családban, iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (orvosnál). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</i> <i>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismervei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</i> <i>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.</i>
<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.	<i>Földrajz: más népek kultúrái.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</i> <i>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.</i> <i>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</i>

	<p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyaralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Szálláslehetőségek (camping, ifjúsági szállás, szálloda, bérelt lakás vagy ház, lakáscsere stb.). Turisztikai célpontok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs</p>

	<p>eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőlírával kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás. Zsebpénz.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban,</p>

Vásárlás, szolgáltatások (például posta, bank). Fogyasztás, reklámok.	kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezsi, zsebpénz.
---	---

Fogalomkörök a 12. évfolyamra	
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezése
Létezés kifejezése	(ne pas) être, y a-t-il (encore)? il (n')y a (pas / plus)
Cselekvések : plus-que parfait, subjonctif, függő beszéd; feltételes múlt	il pleut, il fera beau, s'il neige nous allons sans les Alpes si tu voulais, tu pourrais, si j'avais su, je serais venu, fais venir un médecin, les vacances sont commencées, le travail terminé / n'ayant plus de travail, il rentre il écoute de la musique en travaillant, merci de m'avoir appelé, il a dit qu'il était
Birtoklás kifejezése	(ne pas) avoir, le chat de Yasmine, il (n')est (pas) à moi
Térbeli viszonyok:	où? là, à, dans, sous/sur, derrière/devant, tout droit, à gauche / à droite, au milieu, à côté, en face, pas loin, tout près, partout, autour de, d'un côté, de l'autre côté, le long de, au bord de, quelque part, au bout (de), au fond (de), au sommet (de),aux environs (de), n'importe où,
Időbeli viszonyok	A quelle heure? quand? aujourd'hui, demain, hier, mardi prochain, en mai, maintenant, avant / après, tôt, tard, le week-end, dernier, ce matin, cet après- midi, ce soir, en été, il y a, pendant, longtemps, à midi et demi, dans, à ce moment-là, depuis, en, seulement, quelquefois, toujours, d'habitude, une fois(par), autrefois, d'abord, puis, enfin, quand, avant / pendant que, en même temps que, jusqu'à ce que, il a dit qu'il était malade que Gauguin était né en Bretagne

Mennyiségi viszonyok	combien? 1000, beaucoup / peu / assez (de), pas de, gramme, kilo, bouteille, paquet, tranche, plus, moins,
Minőségi viszonyok	quel âge? avoir X ans, jeune, comment? grand / petit, joli, gros / mince, faible / fort, beau / laid, sale/propre, timide, gentil / antipathique, modeste / agressif, généreux / égoïste, blanc, facile / difficile, ennuyeux / intéressant, interdit, long, court, en bois / coton / laine / papier / plastique, en forme de, rond, rectangulaire, chaud / froid, cher / bon marché, vite, Marie est plus belle que son amie; Jean est moins gentil que Paul;
Esetviszonyok	je le regarde, tu lui demandes, ne le regarde pas, écris-lui, je ne le lui ai pas dit, je pense
Modalitás subjonctif, feltételes múlt, participe présent	ouvre, ferme, écoute, je voudrais, tu dois, il faut que tu boives beaucoup d'eau, si tu voulais, tu pourrais, si j'avais su, je serais venu, fais venir un médecin, les vacances sont commencées,
Szövegösszetartó eszközök –ok- és következmény kifejezése	un, une, des; le, la, l', les; du, de la, de; mon, ma, mes, ton..., son..., ce, cet, cette, ces; je, tu, il / elle, nous, vous, ils /elles; moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles; en, y, on, quelqu'un, quelque chose, qui, que, où, dont, celui, celle, ceux, celles, et, mais, donc, alors, non plus,

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A2 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló képes egyszerű hangzó szövegekből kiszűrni a lényegét és néhány konkrét információt.</p> <p>Részt tud venni nagyon rövid beszélgetésekben, képes feltenni és megválaszolni kérdéseket kiszámítható, mindennapi helyzetekben, képes gondolatokat és információt cserélni ismerős témákról.</p> <p>Képes ismerős témakörökben rövid összefüggő szóbeli megnyilatkozásra egyszerű, begyakorolt mondatszerkezetek, betanult fordulatok, alapvető szókincs segítségével.</p> <p>Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, megtalálja a szükséges in-</p>
---	--

Függelék

Az alábbi táblázatok az egyes KER-szintekhez rendelt tartalmazzák a kommunikációs eszközöket valamint a hozzájuk tartozó *francia* nyelvi példákat.

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok	
megszólítás	s'il vous / te plaît, pardon, monsieur, vous êtes bien le nouveau professeur d'anglais? monsieur je crois que nous nous connaissons
köszönés, elköszönés	salut, bonjour monsieur, au revoir madame, à demain, à mardi, à ce soir, à bientôt, à plus tard, à tout à l'heure, à un de ces jours
bemutató, bemutatkozás	c'est Luc, je te présente / je vous présente, permettez-moi de vous présenter, tu connais sans doute déjà, moi, je m'appelle, je suis le frère de, je suis la personne qui a téléphoné ce matin, enchanté monsieur
telefonálásnál bemutatkozás és elköszönés	c'est Marie-Jeanne à l'appareil au revoir, monsieur, alors à la prochaine fois
szóbeli üdvözlőküldés	transmets mes meilleures salutations / meilleurs souvenirs à
személyes levélben megszólítás és elbúcsúzás	cher Jean-Marc, chère Michèle bisous, grosses bises, à bientôt, je t'embrasse bien fort
hivatalos levélben megszólítás és elbúcsúzás	Monsieur, / Madame, veuillez agréer, Monsieur, / Madame, l'expression de mes sentiments distingués
érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	ça va? vous allez bien? ça va mieux? qu'est-ce qui ne va pas? ça va (merveilleusement) bien / pas trop mal, je suis en pleine forme, ça pourrait aller mieux, ça ne va pas du tout, merci
engedélykérés és arra reagálás	je peux? tu me permets / vous me permettez de, bien sûr (mais), je vous / t'en prie, si tu veux / vous voulez fais comme chez toi, ne vous gênez pas, je suis désolé, c'est impossible
köszönet és arra reagálás	merci beaucoup / infiniment, je vous remercie, madame, il n'y a pas de quoi, avec plaisir, je vous / t'en prie
bocsánatkérés és arra reagálás	pardon, excuse-moi / excusez-moi, monsieur / madame je suis vraiment navré, ça ne fait rien, ce n'est pas grave, il n'y a pas de mal, je vous / t'en prie, n'en parlons plus, ne vous en faites pas

gratuláció, jó kívánságok és arra reagálás	joyeux anniversaire, joyeuses fêtes de, bonne chance / soirée, bon voyage, passer de bonnes vacances, je te / vous félicite, toutes mes félicitations les plus sincères, merci beaucoup de tes / vos vœux, je te / vous remercie de, tu es / vous êtes gentil
együttérzés és arra reagálás	je suis de tout cœur avec vous, nous partageons votre douleur

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok	
rokonszenv, ellenszenv	j'ai rarement vu quelqu'un aussi désagréable, il est vraiment antipathique
hála	je vous suis très reconnaissant
sajnálkozás	je regrette, je suis vraiment désolé, je suis plus que navré
öröm	je suis ravi, quel plaisir / quelle joie!
elégedettség, elégedetlenség	content/triste, heureux/malheureux, agréable/désagréable, aller bien/mal
csodálkozás	tiens, dis donc, vraiment? alors là! quelle surprise, pour une surprise c'est une surprise
remény	j'espère, tu y crois? rien n'est perdu
félelem	je suis très inquiet, j'ai peur, je crains
bánat	je suis (très) triste / désespéré / abattu
bosszúság	mais enfin, ça alors, zut alors, mince

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok	
véleménykérés és arra reagálás	tu aimes? tu veux? tu trouves ça? ça te plaît? à ton avis? qu'est-ce que tu en penses? ça s'est bien passé? quelle est votre position? super, pas mal, pas trop intéressant, à mon avis, je pense que, c'était bien, mon opinion, c'est que
valaki igazának az elismerése, nem elismerése	tu as raison, c'est justement / exactement ça, tu as tort, tu te trompes
egyetértés, egyet nem értés	oui, d'accord, bien sûr, excellente idée, comme tu veux, je suis de ton avis, c'est exactement ce que je pense, (mais) non, (ce n'est) pas ça, pas maintenant, pas question
érdeklődés, érdektelenség	qu'est-ce qui t'arrive? raconte-moi, je suis curieux de savoir, ça ne m'intéresse pas trop, ce n'est pas mon problème, ça ne présente aucun intérêt
tetszés, nem tetszés	j'aime beaucoup / un peu / pas du tout, j'adore / je déteste, je préfère, c'est bien, c'est génial, magnifique, il est sans intérêt ça me plaît pas mal, ça ne me plaît pas vraiment
dicséret, kritika, szemrehányás	bravo, félicitation, chapeau, ce n'est pas tout à fait ça, ce

	n'est pas trop réussi, tu aurais pu faire mieux, mais c'est scandaleux
ellenvetés, ellenvetés visszautasítása	par contre, au contraire, d'ailleurs, pourtant, or tout de même, surtout pas
akarat, kívánság	je veux absolument, je refuse de, j'attache beaucoup, je tiens à, d'importance à, je voudrais bien que, j'aimerais, je souhaite, je serais content si, faites-moi le plaisir de, j'apprécierais que
képesség, lehetőség	on peut, je suis capable de, il a toutes les qualités pour, il est possible, c'est faisable
szükségesség, kötelezettség	vous devez, il faut absolument, il est indispensable, je me sens obligé
ígéret	c'est promis, je te / vous promets, je m'engage à
érdeklődés értéktétel, preferencia, érdeklődési kör iránt	ça te / vous paraît, quelle est votre réaction à cela? lequel vous voulez? qu'est-ce qui vous intéresse dans la vie?

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok	
dolgok, személyek megnevezése	voilà, qui est-ce? qu'est-ce que c'est? comment est-il? à quoi ça sert? ce (ne) sont (pas) mes amis / c'est mon chat, il (ne) sont (pas) sympas / il est noir, beau, mais cher, c'est quelque chose qui, c'est quelqu'un qui, ça sert à, c'est quelque chose de, c'est quelqu'un de
események leírása	cet après-midi, il y a une semaine, alors, moi, je lui dis, c'était, tu n'as jamais vu quelque chose de semblable
információkérés, információadás	où est-il? il (n')est (pas) là, qu'est-ce que tu fais? je travaille, tu joues avec qui? je (ne) joue avec (pas) lui, quand est-ce qu'on va sortir? ce soir, pour aller à? je voudrais savoir si, dis-moi / dites-moi comment? c'est simple, tu vas / vous allez
igenlő vagy nemleges válasz	oui / non, c'est ça / ce n'est pas ça, en effet, pas tout à fait, pas du tout, aucun problème, cela n'est pas possible, c'est entendu, je ne peux pas vous dire cela
válasz elutasítása	je ne peux pas accepter votre réponse, cette réponse ne me convient pas, je n'en ai pas la moindre idée
tudás, nem tudás	je (ne) sais (pas), je (ne) peux (pas) te / vous dire
bizonyosság, bizonytalanság	certainement, sûrement, sans (aucune) doute, ça me paraît évident, peut-être, ça se peut, ça m'étonnerait, ce n'est pas si sûr que ça, je doute que cela soit vrai, rien ne le prouve
ismerés, nem ismerés	je vois, je n'y vois pas trop clair, je ne sais pas de quoi tu

	parles, je ne vois pas ce que vous voulez dire
emlékezés, nem emlékezés	je me rappelle, ça me fait penser

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok	
kérés	je voudrais, s'il te / vous plaît
tiltás, felszólítás	il est interdit, défense de fumer, ne pas déranger, (ne) fais / faites (pas), veuillez patienter s.v.p, prière de ne
segítségkérés és arra reagálás	peux-tu / pourriez-vous m'aider, je suis à toi / vous, je suis entièrement à ta disposition
javaslat és arra reagálás	j'ai une idée, pouvez- vous, voulez-vous, que diriez-vous de c'est une bonne idée (mais) avec plaisir (mais)
kínálás és arra reagálás	tu veux? prenez-en encore, je veux bien, non, merci tu es/vous êtes gentil mais je n'ai plus
meghívás és arra reagálás	tu viens? ça te dit? accepteriez-vous de? si nous faisons quelque chose ce soir?
reklamálás	c'est scandaleux, inacceptable, c'est inadmissible
tanácskérés, tanácsadás	tu devrais peut-être, à ta / votre place, je
segítség felajánlása és arra reagálás	je peux t'aider, puis-je vous être utile? puis-je faire qch pour vous? vous êtes vraiment aimable merci monsieur
ajánlat és arra reagálás	je te propose de, veux-tu que je...merci, je suis très touché

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok	
visszakérdezés, ismétléskérés	c'est (bien) ça? peux-tu / pouvez-vous répéter
nem értés	je ne comprends pas, je n'ai pas bien compris
betűzés kérése, betűzés	comment ça s'écrit, s.v.p.? C comme Cécile
felkérés lassabb, hangosabb beszédre	parlez un peu plus lentement s.v.p. un peu plus haut s.v.p.
beszélési szándék jelzése, téma bevezetése, félbeszakítás megerősítés	écoute ça, figure-toi, selon moi, à ce propos, l'ajouterais si vous voulez mon avis excusez-moi de c'est celui qui? c'est tout? tu n'en veux vraiment pas? c'est bien ça? est-ce bien cela
körülírás	je ne sais pas exactement ça, mais c'est quelque chose
példa megnevezése	tiens / tenez, par exemple, pour vous donner un exemple c'est la case de
témaváltás	d'autre part, d'ailleurs, avez-vous vu? avez-vous entendu? si on parlait d'autres choses, j'aimerais que

HELYI TANTERV

DIGITÁLIS KULTÚRA

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

Heti óraszám	9. osztály	10. osztály	11. osztály	12. osztály
<i>Digitális kultúra emelt szintű csoport</i>	4	3	4	4
<i>Média emelt szintű csoport</i>	2	1	2	1
<i>Nyelvi emelt szintű csoport</i>	2	1	2	1
<i>Általános tantervű csoport</i>	2	1	2	1

Az Oktatási Hivatal Által elfogadott kerettanterv alkalmazása az iskolában:

Az Oktatási Hivatal által jóváhagyott kerettanterv elérhetősége:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf

Értékelés

Leggyakoribb területei:

- Az önálló és közös tanulói tevékenységek (pl. kiadott feladat leírás minta alapján történő elkészítése a tanult szabályok betartásával, projekt munkák, stb.) megfigyelése alapján történő minősítés.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli munkák ellenőrzése és értékelése (pl.: elméleti tudás mérése írásban, gyakorlati munka, számítógépes feladatmegoldások, stb.)
- Az egyéni (órán kívüli) adatgyűjtések. „kutatások” alapján beszámoló készítése, beadandó munkák minősítése.

A tanulók:

- Elsajátították -e a legfontosabb fogalmakat, szabályokat? Tudnak -e válaszolni egyszerű ténykérdésekre?
- Megtalálják -e a források, illetve az elkészítendő állományok leírásban szereplő helyét, tudatában vannak -e az adattárolás szerkezetének?
- Tudják -e használni az adott feladat megoldásához szükséges szoftvert/fejlesztői környezetet?
- Leírás, illetve minta alapján képesek -e megoldani reprodukciós feladatot?
- Át tudnak -e gondolni/ltre tudnak -e hozni egyszerű algoritmusokat?

Képesek -e megtervezni egy adott probléma megoldását?

Tudják-e ismereteiket, képességeiket alkalmazni?

Digitális kultúra helyi tanmenet óraszámai a fenti táblázat szerint a Digitális kultúra emelt szintű csoport óraszámaira vonatkozóan lettek megadva, a többi csoporté évfolyamtól függően arányosan változik témakörönként

Digitális kultúra emelt szintű csoport (0001) 9. évfolyam

Média emelt szintű csoport (0002)9. évfolyam

Nyelvi emelt szintű csoport (0003)9. évfolyam

Általános tantervű csoport (0004) 9. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Informatikai eszközök használata	Órakeret:12 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket, ➤ követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával, ➤ céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit. 	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, • tudatosan alakítja informatikai környezetét, ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét, • használja az operációs rendszer segédprogramjait és elvégzi a munkakörnyezet beállításait, • használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását, • tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A számítógép főbb egységei, perifériái ➤ Adathordozók használata, működési elvük, digitalizáló eszközök, ➤ Operációs rendszerek főbb feladatai. ➤ Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, az állományok tárolásának, archiválásának ismerete, használata. ➤ Munkakörnyezet beállításai. 	<p>Eszközök ismerete, munkakörnyezet kialakítása, állományok tárolása, visszakeresése.</p>

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Információs társadalom, e-világ	Órakeret: 6 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	➤ a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket, tisztában van a digitális személyazonosság és az információshitelesség fogalmával	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> ismeri az információ megjelenési formáit, jellemzőit. ismeri az információ-hitelesség ellenőrzésének egyszerű módjait. ismeri a személyhez köthető információk védelmét 	<ul style="list-style-type: none"> e-Világ, e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel tisztában van. 	Digitális osztályterem kialakítása, illemszabályok, munka a digitális tanteremben.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Szövegszerkesztés	Órakeret. 26 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	➤ speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg, ➤ tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> rendelkezik tipográfiai ismeretekkel tud önéletrajt, kérvényt, hivatalos levelet, formanyomtatványt készíteni ismeri az élőfej és élőláb kialakítását, lábjegyzet, tartalomjegyzék létrehozását 	<ul style="list-style-type: none"> Élőfej, élőláb létrehozása, szerkesztése, Szakaszok szerepe, formázása, hasábok, Stílusok használata, Nagy méretű dokumentumok szerkesztése, tartalomjegyzék készítése, Személyes és tárgyi dokumentumok készítése: önéletrajt, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány, Körlevél készítése 	Magyar nyelv kapcsolódási pont: személyes dokumentumok, hivatalos dokumentumok formai és tartalmi követelményei.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Bemutatók és multimédiás dokumentumok készítése, grafika	Órakeret: 28 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	➤ tisztában van a raszter-, és a vektorgrafikus ábrák tárolási és szerkesztési módszereivel	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a digitális képek jellemzőit • Tud használni bittérképes képszerkesztő/rajzoló programot, állomány típusokat, azok konvertálási lehetőségeit • Létre tud hozni vektorgrafikus ábrákat, minta vagy leírás alapján 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentáció készítés, esztétikus bemutató készítésének alapjai • A számítógépes grafika alapjai: pixelgrafikus képek jellemzői, vektorgrafikus képek jellemzői. • Vektorgrafikus ábrák készítése: vektorgrafikus szerkesztőprogram használata, alakzatok rajzolása rajzolóeszközök, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap. Vektorgrafikus ábra elkészítése minta vagy leírás alapján • Bittérképes képszerkesztő program használata: eszközök ismerete, rétegek, útvonalak szerepe. Képmínőség javítása, rontása, bittérképes képek konvertálása. • Kép, videó rögzítése (okos telefonnal), videó vágás, szerkesztés. 	<p>Természettudományos tárgyak, történelem kapcsolódási pont: előadásokhoz esztétikus bemutató készítése.</p> <p>A prezentációkészítő program vektorgrafikus rajzoló programjának ismerete.</p> <p>Képek készítése, szerkesztése, javítása.</p> <p>Projekt munka készítése, bemutatása.</p>

Digitális kultúra emelt szintű csoport (0001) 10. évfolyam

Média emelt szintű csoport (0002) 10. évfolyam

Nyelvi emelt szintű csoport (0003) 10. évfolyam

Általános tantervű csoport (0004) 10. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Táblázatkezelés	Órakeret: 21 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	➤ adatokat táblázatba rendez,	

	➤ táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.
--	---

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ, • nagy adathalmazokat tud kezelni, formázni. • az adatok tudja diagramon szemléltetni 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szám, szöveg, logikai típusok ➤ Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása. Egyéni számformátum kialakítása ➤ Saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata ➤ Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel ➤ Adatok bevitele különböző forrásokból ➤ Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével ➤ Adatok elemzése, csoportosítása ➤ Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés ➤ Számítások végzése nagy adathalmazokon ➤ Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei 	<p>Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból.</p> <p>Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással</p>

<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, adatimportálás, szöveg-, szám- és logikai típus, számformátumok, dátum – és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum, egyéni számformátum, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, adatok keresése, rendezés, szűrés, adatok kiemelése fomázással, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők</p>
--------------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Adatbázis kezelés	Órakeret: 10,5 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	➤ Strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki.	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait, • az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Strukturált adattárolás ➤ Adattípusok: szöveg, szám, dátum és idő, logikai ➤ Közérdekű adatbázisok elérése, adatok lekérdezése, ➤ Szűrési feltételek megadása ➤ Hozzáférési jogosultság szerinti adatlekérés, módosítás, törlés. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Adatok lekérdezése, szűrése és nyomtatása közérdekű adatbázisokból, például menetrendekből, kulturális műsorokból, védett természeti értékekből. ➤ A hozzáférési jogosultságok elemzése az adatbázisokban, például az iskolai elektronikus naplóban, digitális könyvtárban, online enciklopédiában ➤ Az adatbázisokra épülő online szolgáltatások, például az e-kereskedelem lehetőségeinek kipróbálása, vita azok biztonságos használatának lehetőségeiről

Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Adatbázis, adattábla, sor, rekord, oszlop, mező, adattípus, lekérdezés, jelentés,</p> <p>Adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai</p> <p>Szűrés: szűrési feltétel, logikai műveletek, hozzáférési jogosultság</p>
-------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Mobiltechnológiai ismeretek és számítógépes grafika	Órakeret: 12 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat, ➤ Grafikus képeket átalakít 	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • az applikációkat önállóan telepíti, • céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit. • az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ A mobiltechnológia körébe tartozó eszközök ismerete ➢ Mobil eszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása. ➢ Mobil eszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok használata <p>Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Mobil eszközökkel készített grafikus képeket alkalmasan választott programokkal átalakít, ➢ Projektben dolgozik társaival.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Mobiltechnológia, mobil eszköz, alkalmazás, applikáció, alkalmazás telepítése, alkalmazás eltávolítása, kezelőfelület, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Algoritmizálás formális programozási nyelv használata	Órakeret: 37,5 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat, ➢ ismeri a következő adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai, ➢ ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket, ➢ érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit, ➢ érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit 	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait • szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja, 	<ul style="list-style-type: none"> • Az algoritmus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata • Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója • A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Egy formális programozási nyelv megismerése közösen megoldott egyszerű példákon keresztül ➢ Típusok, változók és vezérlőszerkezetek (szekvencia, elágazás, ciklus) tudatos választását igénylő feladatok önálló megoldása, a választás indoklása,

<ul style="list-style-type: none"> • a feladat megoldásának helyességét teszteli, • tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról, • hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ, • tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban. 	<ul style="list-style-type: none"> • A problémamegoldáshoz tartozó algoritmus-elemek megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése • Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatának vizsgálata • Az elemi adatok és sorozatok megkülönböztetése, kezelése és használata • Szekvencia, elágazások és ciklusok • Példák típusalgoritmus használatára, • A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben • Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok • Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása • A program megtervezése, kódolása, tesztelése, • Az objektumorientált szemlélet megalapozása, • Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Programozási feladatok megoldása során algoritmusok megismerése, leírása és kódolása, ➤ Az algoritmusok és az adatszerkezetek kapcsolatának használatát igénylő programozási feladatok megoldása, a választás indoklása ➤ Konkrét programozási feladathoz kapcsolódó algoritmusok leírása egy lehetséges módszerrel ➤ Feladat megoldása során a fejlesztői környezet lehetőségeinek használata (pl. tesztelés) ➤ Ez saját vagy más által készített program tesztelése –
---	--	--

<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Algitmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírasi mód, szekvencia, elágazás, ciklus, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, sorozat, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás függvény, kódolás, típusfeladatok, tesztelés, hibajavítás</p>
--------------------------------------	--

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>Online kommunikáció, publikálás a világhálón</p>	<p>Órakeret: 27 óra</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>➤ használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;</p>	

	➤ a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.
--	---

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat; • ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét; • ismeri és alkalmazza a fogatékkkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit. • – ismeri a HTML formátumú dokumentumok szerkezeti elemeit; • érti a CSS használatának alapelveit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az online kommunikáció jellemzői • Az identitás kérdésének összetettebb problémái az online kommunikáció során • Az online közösségek szerepe, működése • dokumentumokat szerkeszt és helyez el tartalomkezelő rendszerben; • több lapból álló webhelyet készít. • Webdokumentum szerkezetének és alapelemeinek ismerete Webdokumentum tartalmának és stílusának szerkesztési lehetőségei, szétválasztásuk jelentősége • Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok, fájlformátumok • Az internetes publikálás módszereinek megismerése, szabályai • Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videóanyagok, weblapok publikálása tartalomkezelő rendszerben • Weblapkészítés HTML nyelven weblapszerkesztővel Stíluslap csatolása weblaphoz, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata ➤ A hálózati, közösségi portálok identitáskérdésének összetettebb kezelése, elemzése ➤ Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása

Kulcsfogalmak/fogalmak	chat, online közösség, kiegészítő lehetőségek (az operációs rendszerben), digitális identitás, önérvényesítés, tolerancia böngésző-program, tartalomkezelő rendszer, weblap részei, weblap szerkezete, címsorok, bekezdé-
-------------------------------	---

	sek, felsorolások, táblázat, link, képek elhelyezése, stílusok, weblap szerkezeti elemek, weblap elemeinek formázása stílusokkal, szín és háttér beállítása, szövegformázás, táblázatok használata, hivatkozás készítése
--	--

Digitális kultúra emelt szintű csoport (0001) 11. évfolyam

Média emelt szintű csoport (0002) 11. évfolyam

Nyelvi emelt szintű csoport (0003) 11. évfolyam

Általános tantervű csoport (0004) 11. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Online kommunikáció, publikálás a világhálón	Órakeret: 40 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének ismerete; ➤ szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmus létrehozása; ➤ kódolás, tesztelés 	
Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait; • szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja; • a feladat megoldásának helyességét teszteli; • tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról; 	<ul style="list-style-type: none"> • Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata • Az elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése és használata • Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján • Egyszerű típusalgoritmus használata • A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben • Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, feltételes ciklusok • Eljárások, függvények alkalmazása • A program megtervezése, kódolása • Tesztelés, elemzés • Objektumorientált szemlélet 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, feladatok a programozásban

	<ul style="list-style-type: none"> Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata 	
--	---	--

Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, vektor, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, objektumorientáltság, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás, hatékonyságvizsgálat</p>
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Információs társadalom, e-világ, Mobil technológiai alapismeretek Online kommunikáció	Órakeret: 20 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat tájékozott az információs társadalomról, annak fejlődéséről – tisztában van az online kommunikáció lehetőségeivel, pozitívumaival, veszélyeivel 	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem biztonsági és jogi kérdéseivel. a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket; tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával. 	<ul style="list-style-type: none"> e-ügyintézés mobil technológiák online kommunikáció típusai, felhasználhatósága 	<ul style="list-style-type: none"> projekt munka gyakorlása

<ul style="list-style-type: none"> • céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit; • az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival. 		
---	--	--

Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>e-gazdaság, e-kereskedelem, e-közigazgatás, digitális állampolgárság, e-szolgáltatások, ügyfélkapu, GDPR, adatbiztonság, információvédelem</p> <p>mobiltechnológia, mobil eszköz; alkalmazás, applikáció; alkalmazás telepítése, eltávolítása, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat, alkalmazás erőforrásigénye, alkalmazásspecifikáció</p>
-------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Szövegszerkesztés, a digitális eszközök használata	Órakeret: 24 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ célszerűen választ digitális eszközöket a munkájához, használja az operációs rendszer lehetőségeit és segédprogramjait ➤ nagyméretű dokumentumokat szerkeszt 	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • nagyméretű szöveges dokumentum előírásnak megfelelő megszerkesztése • az operációs rendszer lehetőségeinek kihasználása 	<ul style="list-style-type: none"> • másolás, áthelyezés, , archiválás, • tömörítés, • vírusok – szöveges dokumentumban tartalomjegyzék, • ábrajegyzék, formázások 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mobil eszközökkel készített grafikus képeket alkalmasan választott programokkal átalakít. ➤ Projektben dolgozik társaival. ➤ Ismeri az e ügyintézkést

Kulcsfogalmak/fogalmak	tömörítés, archív állomány, vírus védelem, tartalom jegyzék, ábra jegyzék, szójegyzék
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Táblázatkezelés	Órakeret: 24 óra
---	------------------------	-------------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ adatokat táblázatba rendez; ➤ táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.
---	--

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ; • nagy adathalmazokat tud kezelni; • az adatokat diagramon szemlélteti 	<ul style="list-style-type: none"> • Szám, szöveg, logikai típusok • Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása. Egyéni számformátum kialakítása • Saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata • Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel • Adatok bevitele különböző forrásokból • Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével • Adatok elemzése, csoportosítása • Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés • Számítások végzése nagy adathalmazokon • Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Iskolai, illetve más tantárgyakkal kapcsolatos adatok nyilvántartása, táblázatba rendezése, szűrése, diagramon szemléltetése

Kulcsfogalmak/fogalmak	cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, adatimportálás; szöveg-, szám- és logikai típus; számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum, egyéni számformátum, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, adatok keresése, rendezés, szűrés, adatok kiemelése formázással, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők
-------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Adatbáziskezelés	Órakeret: 36 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	➤ ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait; ➤ az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki; • a feladatmegoldás során az adatbázisba adatokat visz be • módosít és töröl, • űrlapokat használ, • jelentéseket nyomtat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturált adattárolás • Adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai • Táblakapcsolatok létrehozása, felhasználása • Lekérdezések készítése • Szűrési feltételek megadása • Függvényhasználat adatok összesítésére • Jelentések készítése • Adatok módosítása, hozzáfűzése, törlése • Közérdekű adatbázisok elérése 	<ul style="list-style-type: none"> • Európai unió országainak adataiból, a magyar királyok adataiból. ... álló adatbázisok létrehozása, tárolása, lekérdezések létrehozása.

Kulcsfogalmak/fogalmak	adatbázis, adattábla; sor, rekord; oszlop, mező; adattípus, kapcsolat, importálás, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; összeg, átlag, szélsőérték, darabszám, szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek, hozzáférési jogosultság
-------------------------------	--

Digitális kultúra emelt szintű csoport (0001) 12. évfolyam

Média emelt szintű csoport (0002) 12. évfolyam

Nyelvi emelt szintű csoport (0003) 12. évfolyam

Általános tantervű csoport (0004) 12. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Operációs rendszerek Számítógépes hálózatok kialakítása	Órakeret: 10 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	➤ Más operációs rendszerek alapszintű használata ➤ egy otthoni számítógépes hálózat megtervezése és összerakása	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Képes kezelni több operációs rendszer bizonyos funkcióit • Meg tudja tervezni otthoni hálózatát, össze tudja állítani azt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Operációs rendszerek alap vagy készség szintű használata 	<ul style="list-style-type: none"> • Operációs rendszerek alap funkciói • Hálózati alapismeretek

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Adatbáziskezelés	Órakeret: 54 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Adatbáziskezelő további használata ➢ Közép és emelt szintű érettségi feladatok megoldása 	

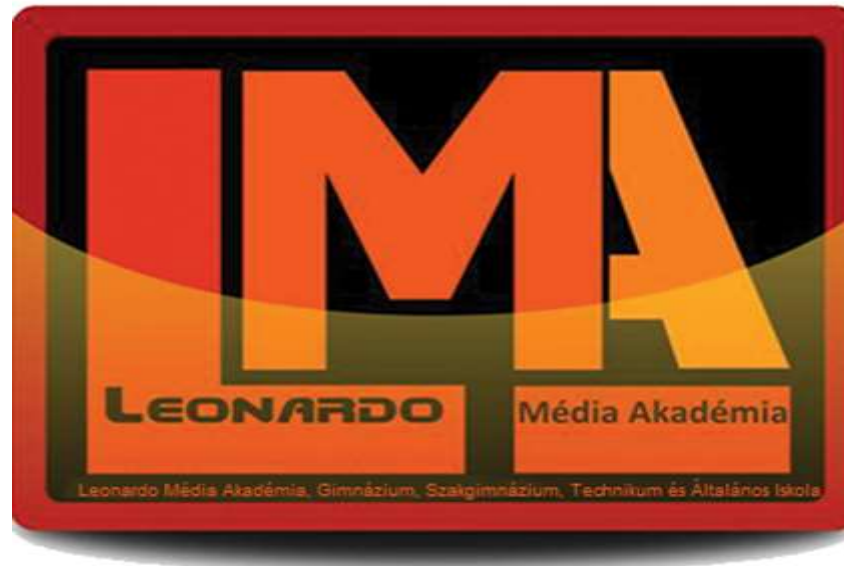
Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Adatbáziskezelői ismeretek bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> • Összetettebb feladatok megoldása, az emelt érettségi feladatok megoldásával 	<ul style="list-style-type: none"> • Középszintű érettségi feladatok adatbáziskezelésből Digitális kultúra tantárgyból

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Programozás és algoritmi-zálás	Órakeret: 64 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Összetettebb programozási feladatok megoldása a régi emelt informatika és az újabb közép és emelt digitális kultúra ilyen típusú feladataiból 	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Programozási alapok • elágazások • ciklusok • listák • tömbök 	<ul style="list-style-type: none"> • Összetettebb feladatok megoldása, az emelt érettségi feladatok megoldásával 	<ul style="list-style-type: none"> • Középszintű érettségi feladatok programozásból Digitális kultúra tantárgyból

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Érettségi feladattípusok megoldása	Órakeret: 24 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Érettségi feladatok megoldása, készülve az érettségire 	

Tanulási eredmények, a továbbhaladás feltételei	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Eddigi tanultak készség szintű használata alapozva a meglévő tudásukra 	<ul style="list-style-type: none"> • A felhasználói programok minél magabiztosabb használata 	<ul style="list-style-type: none"> • Előző évek során megoldott érettségi feladatok, amik alapját mindig előtte megalapozták

HELYI TANTERV

MATEMATIKA

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

Helyi Tanterv

Matematika

Gimnázium 9-12. évfolyam

Tantárgyi célkitűzések:

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reproductív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében

is a tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), Internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismereteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladatok.

9-10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a korábbi képzési szakaszok során megszerzett ismeretekre és kialakított készségekre, képességekre alapozva az egyes témakörök új ismeretei matematikai szempontból egyre pontosabb és elvontabb formában jelennek meg a tanulási-tanítási folyamat során. Egyre határozottabb a fogalmak pontos definiálásának, az állítások, tételek indoklásának, bizonyításának, valamint az általánosításnak az igénye. Erre a szakaszra fokozottan jellemző a korábbi és az új ismeretek egységes rendszerbe foglalása, az egyes témakörökön belüli rendszerezés.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló, a tanár által irányított módon, feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok fejlesztik a matematikai kommunikációt. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést és a felfedeztetést.

A 9–10. évfolyamon megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Ebben a szakaszban jelennek meg először a valós számok; elsőfokú egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek; másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek; a függvény fogalma, függvénytulajdonságok; a kör és részei.

9. évfolyam

Heti 4 óra (Óraszám: 144)

Témakör	Óraszám	Tartalom	Tanulási eredmények
KOMBINATORIKA, HALMAZOK	21	<p>Hétköznapi helyzetekhez kapcsolódó sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezéssel.</p> <p>Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása matematikai problémákban.</p> <p>Esetsztésválasztás és szorzási elv alkalmazása feladatok megoldásában.</p> <p>Összeszámlálási modellek alkalmazása feladatok megoldásában.</p> <p>Gráfok alkalmazása konkrét hétköznapi és matematikai szituációk szemléltetésére, feladatok megoldására.</p> <p>Véges és végtelen halmazok. Végtelen számosság szemléletes fogalma.</p> <p>Matematikatörténet: Cantor.</p> <p>Részhalmaz. Halmazműveletek: unió, metszet, különbség.</p> <p>Halmazok közötti viszonyok megjelenítése.</p> <p>Alaphalmaz és komplementer halmaz.</p> <p>Távolsággal megadott ponthalmazok, adott tulajdonságú ponthalmazok (kör, gömb, felező merőleges, szögfelező, középpárhuzamos).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi; - a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot; - a kiválasztott modellben megoldja a problémát; - megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat; - konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével; - adott halmazt diszjunkt részhalmazaira bont, osztályoz; - halmazokat különböző módokon megad; - halmazokkal műveleteket végez, azokat ábrázolja és értelmezi; - látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat; - véges halmazok elemszámát meghatározza; - alkalmazza a logikai szita elvét - véges halmazok elemszámát meghatározza;

		<p>Szöveges feladatok.</p> <p>(Folyamatos feladat a 9–12. évfolyamon: a szöveg alapján a megfelelő matematikai modell megalkotása.)</p> <p>Két-három halmaz elemszámával kapcsolatos feladatok megoldása logikai szita segítségével.</p> <p>Nyílt és zárt intervallumok fogalmának ismerete és alkalmazása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - alkalmazza a logikai szita elvét; - ismeri a valós számok és a számegyenes kapcsolatát; - ismeri és alkalmazza az abszolút értéket, az ellentett és a reciprokt fogalmát; - helyesen használja a nyílt és zárt intervallumokat.
A SZÁMOK VILÁGA	24	<p>A megismert számhalmazok: természetes számok, egész számok, racionális számok.</p> <p>A számírás története.</p> <p>Valós számok halmaza. Irracionális szám létezése.</p> <p>Műveleti azonosságok (kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás), zárójelek helyes használata.</p> <p>Tizedes törtek átírása közös nevezőre és visszont.</p> <p>Irracionális számok szemléltetése.</p> <p>Racionális számok elhelyezkedése számegyenesen.</p> <p>Valós számok adott jegyre kerekítése.</p> <p>Az egyenes és a fordított arányosság fogalmának ismerete és alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során.</p> <p>Az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának felismerése és elkészítése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig; - ismer példákat irracionális számokra; - racionális számokat tizedes tört és közös nevezőre írt alakban is felír; - valós számok közelítő alakjaival számol, és megfelelően kerekít; - ismeri és alkalmazza az egyenes és a fordított arányosságot; - ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb fogalmát; - ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait; - ismeri és alkalmazza az egész kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;

		<p>Példák az egyenes és a fordított arányosságtól különböző arányosságokra (négyzetes, gyökös).</p> <p>Példák egy irányban vagy ellentétes irányban változó mennyiségpárokra a mindennapi életből.</p> <p>Valós számok hatványozása pozitív egész kitevőre.</p> <p>Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre.</p> <p>A hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése.</p> <p>A hatványozás azonosságainak bizonyítása konkrét alapszám és tetszőleges pozitív egész kitevő esetén.</p> <p>A négyzetgyök definíciója.</p> <p>Nemnegatív számok négyzetgyökének megadása számológép segítségével.</p> <p>A négyzetgyökvonás azonosságai.</p> <p>Számok normálalakja.</p> <p>Számolás normálalak segítségével.</p> <p>Százalékszámítással kapcsolatos hétköznapi helyzetekhez (például háztartási bevételekhez, kiadásokhoz, pénzügyi fogalmakhoz, gazdasági folyamatokhoz) és más tantárgyakhoz köthető feladatok megoldása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és alkalmazza az n-edik gyök fogalmát; - ismeri és alkalmazza a négyzetgyök fogalmát és azonosságait; - ismeri és alkalmazza a normálalak fogalmát; - - ismeri a háztartási számlák elemzését az azokon megjelenő egységárak és fizetendő összegek figyelembevételével; - ismeri és alkalmazza a betét, hitel, tőke, kamat, kamatláb, kamatos kamat, lekötés, értékcsökkenés fogalmát.
EGYENLETEK ÉS AZONOSSÁGOK	22	<p>Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, egytagú kifejezések hatványa.</p> <p>Műveleti azonosságok ismerete és alkalmazása egyenletek megoldása során.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - műveleteket végez algebrai kifejezésekkel; - ismer és alkalmaz egyszerű algebrai azonosságokat;

		<p>Az $(a + b)^2$, az $(a - b)^2$ és az $(a + b)(a - b)$ kifejezésekre vonatkozó nevezetes azonosságok ismerete és alkalmazása (például oszthatósági feladatokban, egyenletek megoldásában, függvények ábrázolásában).</p> <p>Egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel.</p> <p>Algebrai kifejezések átalakítása összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával.</p> <p>Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése.</p> <p>A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása. A kiválasztott modellben a probléma megoldása.</p> <p>A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve.</p> <p>Alaphalmaz, megoldáshalmaz fogalmának ismerete.</p> <p>Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvével.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - átalakít algebrai kifejezéseket összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával; - matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi; - adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít; - egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi; - ismeri és alkalmazza a következő egyenletmegoldási módszereket: mérlegelv, szorzattá alakítás.
BEVEZETÉS A GEOMETRIÁBA	22	Két pont, pont és egyenes, két egyenes távolságának alkalmazása a síkban.	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;

	<p>Egyenesek kölcsönös helyzetének ismerete és alkalmazása.</p> <p>Nevezetes szögpárok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek.</p> <p>A szakaszfelező merőleges és a szögfelező mint ponthalmazok tulajdonságainak ismerete.</p> <p>Dinamikus geometriai szoftver alkalmazásának előkészítése, használata.</p> <p>Alapszerkesztések végrehajtása hagyományos vagy digitális eszközzel euklideszi módon: szakaszfelező merőleges, szögfelező, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése, szög másolása.</p> <p>A háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint.</p> <p>Az alapvető összefüggések ismerete és alkalmazása háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei között.</p> <p>Speciális háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: szabályos, egyenlő szárú, derékszögű háromszög.</p> <p>A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmak, tételek ismerete és alkalmazása: oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt, illetve beírt kör.</p> <p>A Pitagorasz-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot; - ismeri és használja a pont, egyenes, sík (tételek) és szög fogalmát; - ismeri és alkalmazza a nevezetes szögpárok tulajdonságait; - ismeri az alapszerkesztéseket, és ezeket végre tudja hajtani hagyományos vagy digitális eszközzel; - ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén; - ismeri a hosszúság, terület, térfogat, őrület, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat; - származtatott mértékegységeket átvált; - sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát; - kiszámítja háromszögek kerületét, területét; - ismeri és alkalmazza a háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei közötti kapcsolatokat, a speciális háromszögek tulajdonságait; - ismeri és alkalmazza a háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmakat és tételeket;
--	---	---

		<p>A Pitagorasz-tétel bizonyítása.</p> <p>Háromszög kerületének és területének kiszámítása.</p> <p>Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával.</p> <p>Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körcikk területével.</p> <p>Kör, körcikk, körgyűrű és körszelet területének és kerületének kiszámítása.</p> <p>Annak ismerete és alkalmazása, hogy a kör érintője merőleges az érintési pontba húzott sugárra, és hogy külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlő hosszúak.</p> <p>A Thalész-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása.</p> <p>A Thalész-tétel bizonyítása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és alkalmazza a Pitagorasz-tételt és megfordítását. - származtatott mértékegységeket átvált; - sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát; - ki tudja számolni a kör és részeinek kerületét, területét; - ismeri a kör érintőjének fogalmát, kapcsolatát az érintési pontba húzott sugárral; - ismeri és alkalmazza a Thalész-tételt és megfordítását.
FÜGGVÉNYEK	32	<p>Hétköznapi hozzárendelések megfigyelése, tulajdonságainak megfogalmazása: egyértelmű, kölcsönösen egyértelmű.</p> <p>Függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol; - adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartományt

	<p>Függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése.</p> <p>Függvények ábrázolása táblázat alapján.</p> <p>Függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására.</p> <p>A grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása.</p> <p>Lineáris függvény, abszolútérték-függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, egyenes- és fordított arányosságot leíró függvény (elemi függvények) grafikonja, tulajdonságai.</p> <p>Elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $f(x) + c$, $f(x + c)$, $c \cdot f(x)$, $f(x)$.</p> <p>Lineáris függvények hozzárendelési utasításának leolvasása grafikon alapján.</p> <p>Egyszerű függvények esetén az $f(x) = c$ alapján x meghatározása és ennek alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során.</p> <p>Kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés megfordítása és a megfordított hozzárendelés ábrázolása.</p> <p>Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvével és grafikusan.</p>	<p>elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli;</p> <ul style="list-style-type: none"> - megad hétköznapi életben előforduló hozzárendeléseket; - adott képlet alapján helyettesítési értékeket számol, és azokat táblázatba rendezi; - táblázattal megadott függvény összetartozó értékeit ábrázolja koordináta-rendszerben; - a grafikonról megállapítja a függvények alapvető tulajdonságait; - ismeri és alkalmazza a következő egyenlet- és egyenlőtlenség megoldási módszereket: mérlegelv, grafikus megoldás, szorzattá alakítás.
--	---	---

<p>EGYBEVÁGÓSÁG, NÉGYSZÖGEK</p>	<p>23</p>	<p>A tengelyes tükrözés, a középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás ismerete, tulajdonságaik.</p> <p>A vektor fogalmának kialakítása a párhuzamos eltolás segítségével.</p> <p>Egybevágósági transzformációk egymás utáni végrehajtása.</p> <p>Egybevágósági transzformációk végrehajtása szerkesztéssel vagy digitális eszközzel.</p> <p>Egybevágó alakzatok, szimmetriák megfigyelése a környezetben, művészeti alkotásokban.</p> <p>Az egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában.</p> <p>Háromszögek egybevágóságának alapesetei és ezek alkalmazása.</p> <p>Négyszögek egybevágósága.</p> <p>Egyszerű szerkesztési feladatok megoldása hagyományos vagy digitális eszközzel; diszkusszió.</p> <p>Gyakorlati feladatok megoldása egybevágóságok segítségével (például a sík parkettázása különféle síkidomokkal; szabásminta készítése, használata)</p> <p>Speciális négyszögek (trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) tulajdonságainak ismerete, területének kiszámítása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat; - ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket; - alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában; - ismer példákat geometriai transzformációkra; - ismeri és alkalmazza a síkbeli egybevágósági transzformációkat és tulajdonságaikat; alakzatok egybevágóságát; - ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén; - ismeri a hosszúság, terület, térfogat, irtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat; - sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát; - ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja; - átdarabolással kiszámítja sokszögek területét; - ismeri és alkalmazza a szabályos sokszög fogalmát; kiszámítja a konvex sokszög belső és külső szögeinek összegét.
--	------------------	--	---

10.
év-
fo-

		Konvex sokszögeknél az átlók számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása. Szabályos sokszög fogalmának ismerete. Szabályos sokszög területe átdarabolással.	
--	--	---	--

lyam

Heti 4 óra (Óraszám: 144)

Témakör	Óraszám	Tartalom	Tanulási eredmények
LOGIKA	14	A matematikai bizonyítás fogalma. Állítás logikai értékének megállapítása (igaz vagy hamis). Állítás tagadásának alkalmazása egyszerű feladatokban. A „nem”, az „és”, a megengedő „vagy” és a kizáró „vagy” logikai jelentésének ismerete és alkalmazása matematikai és matematikán kívüli feladatokban. A „minden” és a „van olyan” típusú állítások logikai értékének megállapítása és ennek indoklása egyszerű esetekben. Adott állítás megfordításának megfogalmazása.	<ul style="list-style-type: none">- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani;- adott állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;- alkalmazza a tagadás műveletét egyszerű feladatokban;- ismeri és alkalmazza az „és”, a (megengedő és kizáró) „vagy” logikai jelentését;- megfogalmazza adott állítás megfordítását;

		<p>„Ha..., akkor...” és „akkor és csak akkor” típusú egyszerű állítások logikai értékének megállapítása.</p> <p>Stratégiai és logikai játékok.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - helyesen használja a „minden” és „van olyan” kifejezéseket.
EGYENLETRENDSZE- REK	11	<p>Egyenletrendszerek grafikus megoldása.</p> <p>Egyenletrendszerek megoldása algebrai módszerekkel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása grafikusán; - elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása behelyettesítéssel, egyenlő együtthatók módszerével.
HATVÁNYOZÁS ÉS A NÉGYZETGYÖK	10	<p>Egész kitevőjű hatványok.</p> <p>Számok normálalakja.</p> <p>A gyökvonás azonosságai.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hatványozás 0 és negatív egész kitevőre; - a hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése; - számok normálalakja, számolás normálalak segítségével; - a négyzetgyökvonás-azonosságok megértése, az azonosságok használatának lehetőségei.
FÜGGVÉNYTRANSZ- FORMÁCIÓK	15	<p>Függvények egy-egy konkrét példához.</p> <p>Parabolák a koordináta-rendszerben.</p> <p>„Fel”-, „le”, „jobbra”-, „balra.</p> <p>„Soványabb”, „kövérebb”.</p> <p>Összetett függvénytranszformációk.</p> <p>Másodfokú függvények.</p> <p>Másodfokú függvények grafikonja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására; - függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete; - grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékkészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása;

			<ul style="list-style-type: none"> - függvény eltolása a koordináta-rendszerben az alapfüggvény ismeretében; - elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $f(x) + c$, $f(x + c)$; - függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése, függvények ábrázolása táblázat alapján; - elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $c \cdot f(x)$. -
MÁSODFOKÚ EGYENLETEK	25	<p>Teljes négyzetté kiegészítés.</p> <p>A másodfokú egyenlet megoldóképlete.</p> <p>Diszkrimináns.</p> <p>Szöveges feladatok geometriából.</p> <p>Másodfokú egyenletre visszavezethető feladatok.</p> <p>Pénzügyekkel kapcsolatos szöveges feladatok.</p> <p>Szöveges feladatok mozgásról és munkavégzésről.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel; - egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal, másodfokú egyenlet megoldása szorzattá alakítással, teljes négyzetté kiegészítéssel, megoldóképlettel; - a diszkrimináns fogalmának ismerete és alkalmazása, kapcsolata a valós gyökök és a másodfokú függvény zérushelyeinek számával; - a matematika különböző területei közötti kapcsolat felismerése; - másodfokú egyenletre vezető, hétköznapi nyelven megfogalmazott,

			<p>pénzügyekkel kapcsolatos szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése;</p> <ul style="list-style-type: none"> - másodfokú egyenletre vezető, hétköznapi nyelven megfogalmazott, testek mozgásával, illetve munkavégzéssel kapcsolatos szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése; - rendszerezése, a problémának megfelelő matematikai modell megalkotása.
EGYBEVÁGÓSÁG, KÖR	11	<p>Háromszögek egybevágóságának alapesetei.</p> <p>Egybevágó háromszögek.</p> <p>A kör kerülete és területe.</p> <p>Középponti szög, körív, körcikk.</p> <p>Körívek, körcikkek a mindennapokban.</p> <p>Sokszögek és körök.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - háromszögek egybevágóságának alapesetei, egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában; - a kör területének és kerületének kiszámítása; - a középponti szög és a hozzá tartozó a körív hosszának arányos kapcsolata; - a középponti szög és a hozzá tartozó körcikk területének arányos kapcsolata; - a körcikk területének és kerületének kiszámítása; - konvex sokszög átlóinak számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása;

			<ul style="list-style-type: none"> - konvex sokszögbe és konvex sokszög köré írható kör létezésének vizsgálata; - a szabályos sokszög területe.
STATISZTIKA ÉS VALÓSZÍNŰSÉGSZÁMÍTÁS	16	<p>Átlag, számtani közép.</p> <p>Számtani közép, mértani közép.</p> <p>Változások.</p> <p>Számsokaságok statisztikai jellemzői.</p> <p>Osztályba sorolás, átlagok átlaga.</p> <p>Véletlen? – Relatív gyakoriság.</p> <p>Megismerhető véletlen.</p> <p>Biztos, lehetetlen, véletlen.</p> <p>Valószínűség a gyakorlatban.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - statisztikai adatok rendszerezése, az adatok átlagának meghatározása, gyakorlati jellegű példák megoldása; - a számtani közép és a mértani közép kapcsolatának bizonyítása algebrai és geometriai eszközökkel, feladatok megoldása, tételek bizonyítása a számtani és mértani középre tanult tétel segítségével; - statisztikai adatok gyűjtése hagyományos és internetes forrásból; - statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése középértékekkel hagyományos és digitális eszközzel; - statisztikai adatok rendszerezése, gyakorisági, relatív gyakorisági táblázatba rendezése, gyakorisági illetve relatív gyakorisági diagram készítése az adatok alapján; - a klasszikus valószínűségi modell fogalma és alkalmazása.
EGYENLETEK ÉS EGYENLŐTLENSÉGEK	17	<p>Ekvivalens egyenletek.</p> <p>Gyökös egyenletek.</p> <p>Hamis gyök.</p> <p>Másodfokú egyenlőtlenségek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a matematika különböző területei közötti kapcsolat felismerése; - egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal, a mérlegelv lépéseinek felidézése, pontosítása, a mérlegelv használata;

		<p>Polinom gyöktényező alakja.</p> <p>Viéte-formulák.</p> <p>Másodfokú egyenletrendszerek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - az ellenőrzés fontosságának hangsúlyozása; - másodfokú egyenlőtlenség megoldása grafikusan; - adott problémához megoldási stratégia választása, készítése; - geometriai jellegű szövegből információk kigyűjtése, a feladat megoldása algebrai úton.
HASONLÓSÁG	25	<p>Középpontos nagyítás, kicsinyítés.</p> <p>Középpontos hasonlóság.</p> <p>Geometriai hozzárendelések.</p> <p>Hasonlóság.</p> <p>Mit mutat a tervrajz?</p> <p>Gyakorlati feladatok megoldása hasonlóság segítségével.</p> <p>Alkalmazzuk a hasonlóságot.</p> <p>Párhuzamos szelők tétele.</p> <p>Háromszögek hasonlósága.</p> <p>Háromszög középvonalai és súlyvonalai.</p> <p>Magasságtétel, befogótétel.</p> <p>Szépség és művészet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a tanult transzformációk fogalmának és tulajdonságainak ismerete, a tanult transzformációk tulajdonságainak felhasználása feladatok megoldásában; - szerkesztési feladatok elvégzése, szakasz adott arányú részekre bontása szerkesztéssel; - háromszögek hasonlóságának alapesei és ezek alkalmazása; - az aranymetszés arányainak felfedezése.

lyam

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához. Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló a tanár által irányított módon, a feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok ebben a szakaszban is fejlesztik a matematikai kommunikációt. Az érettségi vizsgára készüléskor egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló munkája mind a feladatmegoldásokban, mind a tanultak ismétlésében, rendszerezésében. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést, a felfedeztetést és a gyakorlást.

A 11–12. évfolyamon is jellemző, hogy a megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Bizonyos témakörök azonban ebben a szakaszban jelennek meg először. Ilyen a racionális kitevőjű hatvány, az exponenciális függvény, a logaritmus, a számtani és mértani sorozatok, a trigonometria, a koordinátageometria és a térgeometria. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése, a trigonometria és a koordinátageometria alapjainak megjelenése, valamint a statisztikai és valószínűségi szemlélet mélyülése további lehetőségeket nyújt változatos hétköznapi és matematikai problémák megoldására. A matematikai eszköztár bővülése ebben a szakaszban teszi leginkább lehetővé, hogy a tanulók más tantárgyakban, más tanulási területeken is alkalmazni tudják matematikai tudásukat.

11. évfolyam

Heti 4 óra (Óraszám: 144)

Témakör	Óraszám	Tartalom	Tanulási eredmények
TRIGONOMETRIA	26	Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense.	- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt;

		<p>Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben.</p> <p>Tompaszög szinusza, koszinusza, tangense.</p> <p>Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagoraszí összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei.</p> <p>Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével.</p> <p>Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében.</p> <p>Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása.</p> <p>A szinusztétel bizonyítása.</p> <p>Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével.</p> <p>A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva.</p> <p>Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben; - ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján; - ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit; - alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban; - a szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget; - kiszámítja háromszögek területét; - ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja; - átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.
<p>KOMBINATORIKA, GRÁFOK</p>	<p>13</p>	<p>Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása.</p> <p>A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi; - a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;

		<p>Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül.</p> <p>A gráf csúcsainak fokszámösszege és éleinek száma közötti összefüggés ismerete és alkalmazása gyakorlati feladatok megoldásában.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a kiválasztott modellben megoldja a problémát; - megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat; - konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével.
HATVÁNY, GYÖK, LOGARITMUS	28	<p>Az n-edik gyök fogalmának ismerete és alkalmazása.</p> <p>Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén.</p> <p>Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén.</p> <p>A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén.</p> <p>Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai.</p> <p>A logaritmus értelmezése.</p> <p>Áttérés más alapú logaritmusra.</p> <p>Számológép használata logaritmus értékének meghatározásához.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát; - ismeri és alkalmazza az n-edik gyök fogalmát; - ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait; - képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol; - adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.
SZÁMELMÉLET	16	<p>Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtényezős felbontásból.</p> <p>Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait; - összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;

		<p>Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka).</p> <p>Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben.</p> <p>Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata.</p> <p>A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig.</p> <p>Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete.</p> <p>Példák irracionális számokra.</p> <p>Számhalmazok műveleti zártsága.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban; - ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat; - érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben; - ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig; - ismer példákat irracionális számokra.
STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰÉGSZÁMÍTÁS	27	<p>Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre.</p> <p>Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására.</p> <p>Példák ismerete független és nem független eseményekre.</p> <p>A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása.</p> <p>A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása.</p> <p>Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza; - ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet; - ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét; - meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén;

		<p>A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban.</p> <p>Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat).</p> <p>A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete.</p> <p>Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése.</p> <p>Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középpértékekkel és szóródási mutatókkal</p> <p>Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása.</p> <p>A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések.</p> <p>Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal.</p> <p>Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez; - hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli; - ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására; - felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.
<p>KOORDINÁTAGEOMETRIA</p>	<p>34</p>	<p>A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása.</p> <p>A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása.</p> <p>Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában.</p> <p>Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat; - ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket; - alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában; - megad pontot és vektort koordinátáival a derékszögű koordináta-rendszerben;

12.
év-
fo-

		<p>Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben.</p> <p>Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján.</p> <p>Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái.</p> <p>Szakaszfelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján.</p> <p>Egyenes egyenlete $y = mx + b$ vagy $x = c$ alakban.</p> <p>Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján.</p> <p>Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái.</p> <p>A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében.</p>	<ul style="list-style-type: none">- koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő ponthalmazokat;- koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;- ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;- egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;- kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;- megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.
--	--	--	---

lyam

Heti 4 óra (Óraszám: 128)

Témakör	Óraszám	Tartalom	Tanulási eredmények
---------	---------	----------	---------------------

<p>TÉRGEOMETRIA</p>	<p>39</p>	<p>Térelemek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban.</p> <p>A terület, térfogat, úrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete.</p> <p>Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete.</p> <p>Sík- és térgeometriai feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben.</p> <p>A hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban.</p> <p>A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben.</p> <p>A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással.</p> <p>Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása.</p> <p>A hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása.</p> <p>A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt; - ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét; - ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén; - ismeri a hosszúság, terület, térfogat, úrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált; - sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát; - ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait; - lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját; - kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben; - ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket; - ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.
----------------------------	------------------	---	--

<p>SOROZATOK</p>	<p>17</p>	<p>A számsorozat fogalmának ismerete.</p> <p>Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval.</p> <p>Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint.</p> <p>Számtani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege.</p> <p>Mértani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege.</p> <p>A számtani és a mértani sorozat első n tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása.</p> <p>Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.</p> <p>Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása.</p> <p>Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjárdék és törlesztőrészlet számítása.</p> <p>Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatok megoldása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát; - számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat; - a számtani/mértani sorozat n-edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados (kvóciens) ismeretében; - a számtani/mértani sorozatok első n tagjának összegét kiszámolja; - ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, fogalmát; - mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.
<p>STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉGSZÁMÍTÁS</p>	<p>24</p>	<p>Adatrendevezés-statisztikai jellemzők.</p> <p>Diagramok.</p> <p>Sávdigram, vonaldigram.</p> <p>Eltérés az átlagtól.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - táblázatok értelmezése, elemzése; - fogalmak pontos használata; - diagram készítése; - átlagos abszolút eltérés, szórás; - osztályokba sorolás, osztályhatárok;

		<p>Az átlagtól való eltérés mérése. Számítások osztályközepekkel. Grafikonok hitelessége.</p>	<p>- reprezentatív mintavétel; - diagramok helyes készítése.</p>
RENDSZEREZŐ ÖSSZE- FOGLALÁS	48	<p>A fontosabb fogalmak felelevenítése. A fontosabb tételek átisméltése. A fontos problémamegoldási módok felfrissítése, gyakoroltatása. Érettségi feladatsorok megoldása. Témakörök:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halmazelmélet - Halmazokkal kapcsolatos fogalmak, halmazműveletek, logikai szitaformula. - Logika - Logikai fogalmak, logikai műveletek, állítás tagadása, állítás megfordítása. - Kombinatorika - Sorbarendezési, kiválasztási feladatok. - Vegyes feladatok. - Gráfok - Gráfokkal kapcsolatos fogalmak, feladatok. - Számhalmazok A valós számhalmaz és részhalmazai. 	

		<ul style="list-style-type: none"> – Intervallumok. - Oszthatóság Az oszthatósággal kapcsolatos fogalmak. Oszthatósági szabályok. – Számrendszerek. - Hatványozás Hatványozás egész és racionális kitevőre. Hatványazonosságok. Nevezetes azonosságok. – A négyzetgyökvonás. - A logaritmus – A logaritmus fogalma, feladatok. - Egyenletek, egyenlőtlenségek Megoldási módszerek az első és másodfokú egyen- letre, egyenlőtlenségre. Ekvivalens átalakítások. – Az ellenőrzés fontossága. - Százalékszámítás Arányosságok. Számítási feladatok a hétköznapi életből. - Függvények – Függvénytani fogalmak, jelölések. – A tanult függvénytípusok grafikonja. 	
--	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – A függvényvizsgálat szempontjai. – A tanult függvénytípusok ábrázolása transzformációval. – A függvények jellemzése. - Sorozatok A sorozatokkal kapcsolatos elnevezések, jelölések. Nevezetes sorozatok. – A számtani és mértani sorozat n-edik tagja, az első n tag összege. - Kamatos kamat Pénzügyi alapfogalmak. – Pénzügyi számítások. - Geometria – Elemi geometria: – Geometriai fogalmak. – Nevezetes ponthalmazok. – Háromszögek, négyszögek, sokszögek. – Geometriai transzformációk. – Számítási feladatok: – A Pitagorasz-tétel. – A Thalész-tétel. – Trigonometria: – Hegyesszögek szögfüggvényei. – A szinusztétel. – A koszinusztétel. 	
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> - - - - 	<ul style="list-style-type: none"> - Koordinátageometria: - Vektorok. - Műveletek vektorokkal. - Vektorok koordinátái. - Pontok, szakaszok, osztópontok. - Egyenesek. - Körök. - Statisztika Statisztikai fogalmak. - Diagramok. - Eseményalgebra Eseményekkel kapcsolatos fogalmak. Műveletek eseményekkel. - Független esemény. - Valószínűségszámítás A klasszikus valószínűség. Várható érték. - Mintavétel: visszavetéssel, visszatevés nélkül. 	
--	---	--

24. A számonkérés és értékelés elve

A tanulóknak egy féléven belül minimum a heti óraszám +1 osztályzattal kell rendelkezniük.

Az ellenőrzés és értékelés elsődleges célja, hogy a tanulók a tanár irányítása mellett egy reális önértékelési folyamatot sajátítsanak el.

A számonkérés megvalósulhat formailag írásban és szóban, amely tartalma szerint ismeretekre és készségekre vonatkozik.

Az érdemjegy megállapítása a tanár kompetenciája, amely százalékban arányosan történik.

25. Félévi és év végi osztályzat a napló számította átlag alapján:

-
- 4,51 – jeles
- 3,51 – jó
- 2,51 – közepes
- 1,71 – elégséges
-

26. Tankönyvek, segédletek:

-
- - Matematika 9. tankönyv I. kötet OH-MAT09TA/I
- - Matematika 9. tankönyv II. kötet OH-MAT09TA/II
- - Matematika 10. tankönyv I. kötet OH-MAT10TA/I
- - Matematika 10. tankönyv II. kötet OH-MAT10TA/II
- - Matematika tankönyv 11. OH-MAT11TA
- - Matematika 12. tankönyv OH-MAT12TA
- - Négyjegyű függvénytáblázat
- - MATEMATIKA Gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I., II., III.

HELYI TANTERV

DIGITÁLIS KULTÚRA

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

AZ OKTATÁSI HIVATAL ÁLTAL ELFOGADOTT KERETTANTERV ALKALMAZÁSA ISKOLÁNKBAN:

Iskolánkban a vonatkozó rendelkezések értelmében a 2020/2021-es tanévben a 9. évfolyamon bevezetjük az új NAT-ot.

Az Oktatási Hivatal által jóváhagyott kerettanterv elérhetősége:

https://www.oktatas.hu/koznevelo/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf

Az új NAT szerinti tankönyvek 9. osztályban heti 2, 10. osztályban heti 3 órára készülnek, iskolánkban is ezt az óraelosztást követjük.

A 9–10. évfolyamon a fizika tantárgy alapóraszám: 170 óra.

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a

témakör a NAT -ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

A Nemzeti AlapTanterv fő témakörei

1. A fizikai jelenségek megfigyelése, modellalkotás, értelmezés, tudományos érvelés
2. Mozgások a környezetünkben, a közlekedés kinematikai és dinamikai vonatkozásai
3. A halmazállapotok és változásuk, a légnemű, folyékony és szilárd anyagok tulajdonságai
4. Az emberi test fizikájának elemei
5. Fontosabb mechanikai, hőtani és elektromos eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban
6. A hullámok szerepe a képek és hangok rögzítésében, továbbításában
7. Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és -felhasználás
8. Az atom szerkezete, fénykibocsátás, radioaktivitás
9. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása, az űrkutatás eredményei

9. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Év eleji tudnivalók	1
A melegítés és hűtés következményei (1, 3)	14
Víz és levegő a környezetünkben (1, 3)	8
Egyszerű mozgások (1, 2)	9
Ismétlődő mozgások (1, 2)	11
A közlekedés és sportolás fizikája (1, 2)	17
Energia	12
Összes óraszám:	72

10. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Gépek (1, 4, 5)	9
Szikrák, villámok (1, 5)	10
Elektromosság a környezetünkben (1, 5)	10
Generátorok és motorok (1, 5)	10
A hullámok szerepe a kommunikációban (1, 6)	12
Képek és látás (1, 4, 5, 6)	10
Az atomok és a fény (1, 5, 8)	24
Környezetünk épségének megőrzése (1, 7, 8, 9)	12
A Világegyetem megismerése (1, 9)	11
A FIZIKA	108

Civilizációnk egyik alapja a természettudományos műveltség, mely jelentős mértékben a fizika által feltárt ismereteken nyugszik. Ezek megőrzése, továbbadása, bővítése az egymást követő generációk kiemelt feladata. A korszerű fizikatanítás célja részben azoknak az ismereteknek átadása és képességeknek fejlesztése, amelyek ennek megvalósulását lehetővé teszik. Emellett kiemelt feladat a korunkban fontossá vált, illetve a közeljövőben fontossá váló kulcskompetenciák fejlesztése, valamint a fizika és a technológia kapcsolatának, a fizika művelése sokoldalú társadalmi vonatkozásainak bemutatása. Ez úgy érhető el, ha a fizikai mennyiségek és törvények jelentése gyakorlati alkalmazások, illetve az egész emberiséget érintő határokon átívelő problémák (környezetszennyezés, globális éghajlatváltozás) kontextusában, a diákok életkori sajátosságainak megfelelően kerül megfogalmazásra.

A fizika tantárgy fontos feladata a diákok természettudományos szemléletének formálása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. A természettudományos szemlélet megismerése általános iskolában kezdődik, a középiskolában új elemek kapnak nagyobb hangsúlyt.

A természettudomány feladata elsősorban a világ működésének leírása, a „hogyan működik?” kérdésre való válaszok keresése egyre alapvetőbb és átfogóbb törvények segítségével, azokból kiindulva, sokszor hosszú logikai láncok felhasználásával. Ez jelenti azt, hogy a „miért, mi az oka?” kérdésekre is választ keres.

A megismerési folyamatban az empiria és az elmélet összhangja van jelen. A dolgok lehetséges működéséről, a megfigyelt jelenségek létrejöttének okáról hipotéziseket alkotunk, és ezek bevalását megfigyelésekkel és kísérletekkel képesek vagyunk vizsgálni.

A természet leírásához, megismeréséhez egyszerűsítő feltételeket vezetünk be, analógiákat és modelleket alkalmazunk, a lényeges és lényegtelen momentumokat elkülönítjük, majd minél több tényezőt veszünk fokozatosan figyelembe.

Mai technikai világunk alapja a természettudomány. A technika egyben segítője a további természettudományi kutatásnak és az oktatásnak egyaránt. Elsősorban a számítógépek megjelenése és fejlődése fontos elem. A számítógép a megismerés egyik alapvető eszközévé vált egyrészt a számítások gyorsabb elvégzésével, a hatalmas adatbázisok kezelési lehetőségeivel, a szimulációknak a

modellalkotásban és a modell tesztelésében való felhasználásával. Ezzel egyben kitágult a vizsgálható jelenségek köre. Az Internet elterjedése másrészt megteremtette a gyors tudásmegosztás lehetőségét is.

A tanári értékelés célja nem lehet eltérő a tantárgy céljától, azaz fontos a motiváció felkeltése, a fizika tárggyal való pozitív attitűd kialakítása. Mindez fejlesztő, tanulást támogató értékeléssel valósítható meg. Az értékelésnek az elvárt sokszínű tanulói tevékenységekre kell vonatkoznia, s kiemelt szerepe van benne az árnyalt, szöveges visszajelzésnek. Szerencsés lehet az önértékelés bevezetése, csoportmunka esetében egymás vagy a projekt értékelése. Egy-egy feladat kapcsán indokolt az értékelési szempontokat előre rögzíteni. Fontos az is, hogy az értékelés egy projektben, csoportmunkában annak a feladatrésznek a megítélésére irányul, melyet az értékelendő diák elvégzett. Így az értékelésnek a csoportmunkában egyénre szabottnak kell lennie. Az egyedi (tehát nem ötfokú skálát követő) értékelést indokolhatja az is, hogy a tanárnak – aki nem a tantárgyat, hanem a tanulót tanítja, irányítja – tisztában kell lennie azzal, hogy egy adott tanulót milyen típusú visszajelzésekkel lehet motiválni. A jól kialakított értékelés növeli a motivációt, a végiggondolatlan, nem megfelelően kialakított, nem elegendően árnyalt értékelés viszont ellenében hat. Az értékelés nagymértékben képes befolyásolni a tárgy tanítási céljainak sikeres teljesítését.

A kerettanterv témaköreit, fejlesztési feladatait és ismereteit úgy alakítottuk ki, hogy az ezek figyelembevételével készített helyi tanterv, illetve tanmenet segítségével megvalósuljanak a Nat-ban megfogalmazott fejlesztési területek szerint csoportosított tanulási eredmények. Ezek egy része nem kötődik szorosan a tananyaghoz és témakörökhöz. A „Fizikai megfigyelések, kísérletek végzése, az eredmények értelmezése” –fejlesztési részterület tanulási eredményeinek megvalósulását segítik a megfigyeléssel, méréssel, kísérletezéssel a mért adatok elemzésével, egyszerű számításos feladatok megoldásával foglalkozó órák, amelyek megtartására minden témakörben nyílik alkalom. A fizika mint természettudományos megismerési módszer - című első fejlesztési terület további tanulási eredményei a tudományos vitákkal gazdagított tanórák segítségével valósulnak meg, ezek lehetőségét – a megfelelő órakeretet biztosítva - külön jelezzük a kerettantervben. A digitális technológiák használatával kapcsolatos tanulás eredmények megvalósulása a megfelelő eszközök és programok tanári irányítás melletti önálló használatával biztosítható. Ezeket a tanulási eredményeket az alábbiakban soroljuk fel:

- A tanuló használ helymeghatározó szoftvereket, a közeli és távoli környezetünket leíró adatbázisokat, szoftvereket;
- a vizsgált fizikai jelenségeket, kísérleteket bemutató animációkat, videókat keres és értelmez;
- ismer magyar és idegen nyelvű megbízható fizikai tárgyú honlapokat;
- készségszinten alkalmazza a különböző kommunikációs eszközöket, illetve az internetet a főként magyar, illetve idegen nyelvű, fizikai tárgyú tartalmak keresésére;
- fizikai szövegben, videóban el tudja különíteni a számára világos, valamint nem érthető, további magyarázatra szoruló részeket;
- az interneten talált tartalmakat több forrásból is ellenőrzi;
- a forrásokból gyűjtött információkat számítógépes prezentációban mutatja be;
- az egyszerű vizsgálatok eredményeinek, az elemzések, illetve a következtetések bemutatására prezentációt készít;
- a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző

médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására;

- a vizsgálatok során kinyert adatokat egyszerű táblázatkezelő szoftver segítségével elemzi, az adatokat grafikonok segítségével értelmezi;
- használ mérésre, adatelemzésre, folyamatelemzésre alkalmas összetett szoftvereket (például hang és mozgókép kezelésére alkalmas programokat).

A digitális eszközök használatának lehetőségére gyakran utalunk a fejlesztési feladatok között.

9–10. évfolyam

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott órabeosztás szerint a fizika tantárgy tanítására a 9. évfolyamon heti 2, a 10. évfolyamon heti 3 órában kerülhet sor. A kerettanterv témakörei a mindennapok gyakorlatában fontos kérdések köré szerveződnek arra biztatva a tanárt, hogy a diákok fizikai ismereteit a gyakorlathoz kapcsolódó témákból kiindulva, a gyakorlatban megfigyelt, megfigyelhető jelenségek magyarázata során mutassa be. Ilyen módon elkerülhető a főleg képletekre koncentráló és a gyakorlati alkalmazásokat csak érdekességként megemlítő elméleti fizika szemléletű képzés. Szó sincs ugyanakkor arról, hogy ez a tudományosság háttérbe szorulását, vagy az összefüggések teljes elhanyagolását jelentené. A kerettanterv hangsúlyozottan törekszik a fizikai gondolkodásmód, a tudomány művelésének közvetlen megmutatására fejlesztési területként megjelenítve a korunkat fokozottan érintő, illetve a mai fizikai kutatásokkal kapcsolatos tudományos vitát, támogatva a tudományos megismerési folyamat aktív tanulás, kísérletezés során történő élményszerű átélését. Ebben az életszakaszban a diákok jövővel kapcsolatos elképzelése még gyakran kialakulatlan. Nagyon fontos, hogy a tananyag – a tartalmakkal túlsúlyolt elméleti tanulás erőltetése helyett – adjon lehetőséget a tárgy megszeretésére, illetve a későbbi, szakirányú tanulást megalapozó kompetenciák (például az önálló tanulás, a csoportban történő munka, a kritikus gondolkodás, a kreativitás) fejlesztésére. Mindez adatok memorizálása helyett aktív, differenciált, projektszemléletű tevékenységek révén valósítható meg – szem előtt tartva azt is, hogy a legfontosabb fogalmak és törvények helyes megértése alapozhatja meg a későbbi fizika tanulmányokat. Javasolt lehet tehát a kerettantervben megadott minimális elvárások alapján a helyi tantervben egy projektlistát készíteni, s ezen projektek köré szervezni a tanulást. A szabad órakeretet az adott projekt által megkívánt kiegészítő ismeretek és tevékenységek időigényének kielégítésére célszerű felhasználni. A projekt mind a differenciálás, mind az érdeklődés szerinti motiváció, mind az aktív tanulás lehetőségét megadja.

A fizika tantárgy sajátosan komplex tartalmából, valamint az imént említett tevékenység- és kompetencia központúságból következik az is, hogy értékelésében nem a szabály- és képletismeretnek kell dominálnia. Tág teret kell kapnia az értékelés sokféleségének. A prezentációra alapuló szóbeli felelet, a teszt, az esszé, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelése mellett a középiskolában előtérbe kerülhet a mérési és kísérleti feladatok értékelése, az önálló vagy kis csoportokban végzett projektmunka, az életkori sajátosságoknak megfelelő komplexebb kutató munka is.

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a NAT-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

9. OSZTÁLY

TÉMAKÖR: A MELEGÍTÉS ÉS HŰTÉS KÖVETKEZMÉNYEI

ÓRASZÁM: 14+1 ÓRA TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átlátja a korszerű lakások és házak hőszabályozásának fizikai kérdéseit (fűtés, hűtés, hőszigetelés);
- tisztában van a konyhai tevékenységek (melegítés, főzés, hűtés) fizikai vonatkozásaival;
- egyszerű méréseket, kísérleteket végez, az eredményeket rögzíti;
- fizikai kísérleteket önállóan is el tud végezni;
- ismeri a legfontosabb mértékegységek jelentését, helyesen használja a mértékegységeket számításokban, illetve az eredmények összehasonlítása során;
 - egyszerű, a megértést segítő számolási feladatokat old meg, táblázatokat, ábrákat, grafikonokat értelmez, következtetést von le, összehasonlít;
 - gyakorlati oldalról ismeri a tudományos megismerési folyamatot: megfigyelés, mérés, a tapasztalatok, mérési adatok rögzítése, rendszerezése, ezek összevetése valamilyen egyszerű modellel vagy matematikai összefüggéssel, a modell (összefüggés) továbbfejlesztése.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a hőtágulás jelenségét, jellemző nagyságrendjét;
- ismeri a Celsius- és az abszolút hőmérsékleti skálát, a gyakorlat szempontjából nevezetes néhány hőmérsékletet, a termikus kölcsönhatás jellemzőit;
- értelmezi az anyag viselkedését hőközlés során, tudja, mit jelent az égéshő, a fűtőérték és a fajhő;
- tudja a halmazállapot-változások típusait (párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció);
- tisztában van a halmazállapot-változások energetikai viszonyaival, anyagszerkezeti magyarázatával, tudja, mit jelent az olvadáshő, forráshő, párolgáshő. Egyszerű számításokat végez a halmazállapot-változásokat kísérő hőközlés meghatározására;
- ismeri a hőtan első főtételét, és tudja alkalmazni néhány egyszerűbb gyakorlati szituációban (palackba zárt levegő, illetve állandó nyomású levegő melegítése);
- tisztában van a megfordítható és nem megfordítható folyamatok közötti különbséggel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A hőtágulás jelenségének megfigyelése, értelmezése
 - Az anyagok hőmérsékletének mérése, a hőmérséklet kiegyenlítődésének kísérleti vizsgálata és értelmezése
 - Anyagok melegítésének és hűtésének megfigyelése például konyhai tevékenység során: a folyamat gyorsaságának vizsgálata, a fajhő és a felület nagyságnak szerepe

- Az égéshő és fűtőérték fogalma, a lassú és gyors égés felismerése a mindennapokban
 - Halmazállapotváltozások (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, a forrás és szublimáció) megfigyelése például konyhai tevékenység során. A fázisátmenetek vizsgálata a hőmérséklet változásának szempontjából
 - A halmazállapot-változások értelmezése és energetikai leírása, egyszerű számítások a mindennapi gyakorlatból, az olvadáshő a párolgáshő és a forráshő fogalma
- A kuktafazék működésének fizikai magyarázata
- A dugattyú mozgásának értelmezése a hőtan első főtételének segítségével
- A megfordítható és nem megfordítható folyamatok közötti különbség felismerése

Fogalmak

hőmérséklet, fajhő, párolgáshő, olvadáshő, forráshő, időbeli egyirányúság a természetben, halmazállapotváltozás, melegítés, hűtés, fűtőérték

Javasolt tevékenységek

- A különböző hőmérsékletű folyadékok keveredésekor kialakuló közös hőmérséklet mérése, becslése, illetve számolása a megfelelő adatok ismeretében
- Festékes víz vagy tintacsepp meleg és hideg vízben való elkeveredésének megfigyelése csoportban történő kísérletezés során, a tapasztalatok megfogalmazása, hipotézis alkotása az elkeveredés gyorsaságával kapcsolatban, a hipotézis megvitatása, ellenőrzése újabb kísérletekkel
- Tea készítése hidegvízbe tett filter segítségével
 - A főzésre használt edények használat közbeni felmelegedésének vizsgálata. Milyen megoldásokat alkalmaznak annak érdekében, hogy a lábas füle vagy a merőkanál, palacsintasütő nyele kevésbé melegedjen?
 - Kísérletezés a túlhűtés jelenségének megvalósítására, például lassan lehűtött palackos ásványvíz segítségével, tanári útmutatás alapján. A sikeres, illetve sikertelen próbálkozások dokumentálása, a tapasztalatok megbeszélése
- Kutatómunka a vasbetonról. Miért alkalmazható egymás mellett éppen a vas és a beton?
 - A párolgás sebességét befolyásoló tényezők megfigyelése csoportos tanulókísérelt végzése közben

TÉMAKÖR: VÍZ ÉS LEVEGŐ A KÖRNYEZETÜNKBEN

ÓRASZÁM: 8 ÓRA TANU-

LÁSIEREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a légnyomás változó jellegét, a légnyomás és az időjárás kapcsolatát;
- ismeri a legfontosabb természeti jelenségeket (például légköri jelenségek, az égbolt változásai, a vízzel kapcsolatos jelenségek), azok megfelelően egyszerűsített, a fizikai mennyiségeken és törvényeken alapuló magyarázatait;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a hővezetés, hőáramlás és hőszigetelés jelenségét, a hőszigetelés lehetőségeit, ezek anyagszerkezeti magyarázatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a víz különleges tulajdonságait (rendhagyó hőtágulás, nagy olvadáshő, forráshő, fajhő), ezek hatását a természetben, illetve mesterséges környezetünkben;
- ismeri a nyomás, hőmérséklet, páratartalom fogalmát, a levegő mint ideális gáz viselkedésének legfontosabb jellemzőit. Egyszerű számításokat végez az állapotváltozások megváltozásával kapcsolatban;
- ismeri az időjárás elemeit, a csapadékformákat, a csapadékok kialakulásának fizikai leírását.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A légnyomás kísérleti kimutatása, a légritkított tér néhány gyakorlati alkalmazása
- A légnyomás és az időjárás kapcsolata
 - Az abszolút és relatív páratartalom. A relatív páratartalom és a hőmérséklet kapcsolata, pára képződés a természetben: harmatképződés, dér, zúzmara
 - Pára képződés a lakásban, ennek következményei. Fűtési rendszerek a lakásban
 - A hőterjedés gyakorlati példákon keresztül (hővezetés, hőáramlás, hősugárzás)
 - A hőszigetelés lehetőségei a lakásban. A hőszigetelő ablak működésének fizikai magyarázata
 - A víz rendhagyó hőtágulása, ennek következményei a természetben. Jégképződés a tavakon, jéghegyek
 - Egyszerű számítások végzése a levegő állapotváltozásainak megváltozásával kapcsolatban

Fogalmak

Időjárás, éghajlat, relatív páratartalom, hővezetés, hőáramlás, hősugárzás

Javasolt tevékenységek

- A hőszigetelt edény (termosz) és az egyszerű üvegedény tulajdonságainak összehasonlítása önálló kísérletezés segítségével
- Hőszigetelt edény készítése a környezetben található egyszerű eszközök felhasználásával, a hőszigetelő tulajdonság kimutatása és magyarázata
- Az iskola fűtési rendszerének megtekintése, a rendszer elemeinek elkülönítése, azok szerepének felismerése. A rendszer egyszerűsített változatának lerajzolása, felépítése
- Anyaggyűjtés, beszámoló készítése és beszélgetés a jéghegy tulajdonságairól és szerepéről a Titanic elsüllyedésében
- A szoba hőmérsékletének mérése felfűtés és szellőztetés közben hőmérő ismételt leolvasásával vagy automatikus adatgyűjtő rendszer felhasználásával. Az adatok megjelenítése és megosztása
- A száraz meleg és a nedves meleg megtapasztalása (nyári szárazságban, szaunában), a testérzet összehasonlítása
- A tanteremben található levegő tömegének becslés

TÉMAKÖR: EGYSZERŰ MOZGÁSOK

ÓRASZÁM: 9 ÓRA TANU-

LÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű méréseket, kísérleteket végez, az eredményeket rögzíti;

- fizikai kísérleteket önállóan is el tud végezni;
- ismeri a legfontosabb mértékegységek jelentését, helyesen használja a mértékegységeket számításokban, illetve az eredmények összehasonlítása során;
- mérések és a kiértékelés során alkalmazza a rendelkezésre álló számítógépes eszközöket, programokat;
- megismételt mérések segítségével, illetve a mérés körülményeinek ismeretében következtet a mérés eredményét befolyásoló tényezőkre;
 - egyszerű, a megértést segítő számolási feladatokat old meg, táblázatokat, ábrákat, grafikonokat értelmez, következtetést von le, összehasonlít;
 - gyakorlati oldalról ismeri a tudományos megismerési folyamatot: megfigyelés, mérés, a tapasztalatok, mérési adatok rögzítése, rendszerezése, ezek összevetése valamilyen egyszerű modellel vagy matematikai összefüggéssel, a modell (összefüggés) továbbfejlesztése.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja az út, a pálya és a hely fogalmát, valamint a sebesség, átlagsebesség, pillanatnyi sebesség, gyorsulás, elmozdulás fizikai mennyiségeket a mozgás leírására;
- tud számításokat végezni az egyenes vonalú egyenletes mozgás esetében: állandó sebességű mozgások esetén a sebesség ismeretében meghatározza az elmozdulást, a sebesség nagyságának ismeretében a megtett utat, a céltól való távolság ismeretében a megérkezéshez szükséges időt;
- ismeri a szabadesés jelenségét, annak leírását, tud esésidőt számolni, mérni, becsapódási sebességet számolni;
- egyszerű számításokat végez az állandó gyorsulással mozgó testek esetében.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A környezetben megfigyelt mozgások (közlekedés, sportolás) jellemzése az út és az elmozdulás mennyiségek valamint a hely és a pálya fogalmának használatával
- A gépkocsi sebességmérője által mutatott értékek értelmezése: állandó és változó nagyságú sebesség, az átlagsebesség és pillanatnyi sebesség jelentése
- Egyszerű számítások az egyenes pályán, állandó sebességgel haladó gépjármű mozgásával kapcsolatban: Az elmozdulás, megtett út és a megérkezéshez szükséges idő kiszámolása
- A közel állandó sebességű, egyenes vonalú mozgások (buborék a Mikola-csőben, mozgólépcső, csúszás jégen) megfigyelése, kialakulásának magyarázata
- Az elejtett test mozgásának megfigyelése, kísérleti vizsgálata. A sebesség változásának jellemzése a gyorsulás fogalmának segítségével, a gyorsulás értelmezése a testre ható nehézségi erő vizsgálatával
- Adatgyűjtés Eötvös Lorándról és az Eötvös-ingáról
- Az elejtett test esési idejének mérése és számolása, a becsapódási sebesség kiszámítása
 - A csúszó test mozgásának megfigyelése, kísérleti vizsgálata, értelmezése a rá ható erők segítségével
 - Az állandó gyorsulással elinduló autó mozgásának leírása és magyarázata
 - Az elmozdulás, a sebesség és a gyorsulás használata egyenes mentén zajló mozgások leírására

Fogalmak

Mozgás, sebesség, gyorsulás, erő, elmozdulás

Javasolt tevékenységek

- Videó készítése néhány, a környezetben megfigyelhető mozgásról. Egy megfelelően kiválasztott pont koordinátáinak meghatározása az egymást követő képkockákon videóanalízis segítségével
- Egy kút mélységének vagy erkély magasságának meghatározása az elejtett test zuhanási idejének mérésével, a mérés pontosságának becslése
- Közel állandó sebességű mozgás megvalósítása önálló kísérletezés során. A súrlódás csökkentése különböző módon, légpárnás eszközök, jégen csúszó eszközök
- Lejtőn leguruló, lecsúszó testek mozgásának megfigyelése, a mozgás jellegének kvantitatív megállapítása
- Galilei munkásságának megismerése a mozgások és a tudományos módszer kialakulásának témakörében
- Kísérlet tervezése annak belátására, hogy a szabadesés egyenes vonalú egyenletesen változó mozgás

TÉMAKÖR: ISMÉTLŐDŐ MOZGÁSOK

ÓRASZÁM: 11 ÓRA TA-

NULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átlátja a jelen közlekedése, közlekedésbiztonsága szempontjából releváns gyakorlati ismereteket, azok fizikai hátterét;
- egyszerű méréseket, kísérleteket végez, az eredményeket rögzíti;
- fizikai kísérleteket önállóan is el tud végezni;
- ismeri a legfontosabb mértékegységek jelentését, helyesen használja a mértékegységeket számításokban, illetve az eredmények összehasonlítása során;
- a mérések és a kiértékelés során alkalmazza a rendelkezésre álló számítógépes eszközöket, programokat;
- megismételt mérések segítségével, illetve a mérés körülményeinek ismeretében következtet a mérés eredményét befolyásoló tényezőkre;
- egyszerű, a megértést segítő számolási feladatokat old meg, táblázatokat, ábrákat, grafikonokat értelmez, következtetést von le, összehasonlít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az egyenletes körmozgást leíró fizikai mennyiségeket (pályasugár, kerületi sebesség, fordulatszám, keringési idő, centripetális gyorsulás), azok jelentését, egymással való kapcsolatát;
- ismeri a periodikus mozgásokat (ingamozgás, rezgőmozgás) jellemző fizikai mennyisé-

geket, néhány egyszerű esetben tudja mérni a periódusidőt, megállapítani az azt befolyásoló tényezőket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű körmozgás létrehozása, megfigyelése, kialakulásának értelmezése a centripetális erő és gyorsulás fogalmának segítségével
- A periódusidő mérése, a fordulatszám és a kerületi sebesség meghatározása, a centripetális gyorsulás nagyságának kiszámolása
- A mindennapokban gyakori körmozgások (például: ruha a centrifugában, a kerékpár szelepe, a Föld felszínének pontjai) fizikai hátterének elemzése
- Különböző lengések felismerése a környezetben: hintázó gyerekek, artisták a trapézon
- A környezetben lezajló csillapodó rezgések és lengések megfigyelése, jellemzése az amplitúdó, a frekvencia, illetve a csillapodás mértéke szempontjából
- A rugóhoz kapcsolt test rezgésének megfigyelése, kvalitatív leírása, a kitérés-idő és a sebesség- idő függvény elemzése.

Fogalmak

körmozgás, centripetális erő, centripetális gyorsulás, periódusidő, frekvencia, rezgés, csillapodás, a rugó által kifejtett erő

Javasolt tevékenységek

- Beszámoló készítése a fordulatszám jelentőségéről ruhák centrifugálása vagy fúrás esetén, a jellemző fordulatszám adatainak megkeresése
- Az ingaóra felépítését, az alkatrészek feladatát, az óra működését bemutató kiselőadás készítése
- Olyan inga készítése, melynek periódusideje 1 másodperc, ennek ellenőrzése

TÉMAKÖR: A KÖZLEKEDÉS ÉS SPORTOLÁS FIZIKÁJA

ÓRASZÁM: 17 ÓRA TA-

NULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja, hogyan születnek az elismert, új tudományos felismerések, ismeri a tudományosság kritériumait;
- tisztában van azzal, hogy a fizika átfogó törvényeket ismer fel, melyek alkalmazhatók jelenségek értelmezésére, egyes események minőségi és mennyiségi előrejelzésére;
- átlátja a jelen közlekedése, közlekedésbiztonsága szempontjából releváns gyakorlati ismereteket, azok fizikai hátterét;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;
- kialakult véleményét mérési eredményekkel, érvekkel támasztja alá.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű esetekben kiszámolja a testek lendületének nagyságát, meghatározza irányát;
- egyszerűbb esetekben alkalmazza a lendületmegmaradás törvényét, ismeri ennek általános érvényességét;
- tisztában van az erő mint fizikai mennyiség jelentésével, mértékegységével, ismeri a newtoni dinamika alaptörvényeit, egyszerűbb esetekben alkalmazza azokat a gyorsulás meghatározására, a korábban megismert mozgások értelmezésére;
- egyszerűbb esetekben kiszámolja a mechanikai kölcsönhatásokban fellépő erőket (nehézségi erő, nyomóerő, fonálerő, súlyerő, súrlódási erők, rugóerő), meghatározza az erők eredőjét;
- érti a legfontosabb közlekedési eszközök – gépjárművek, légi és vízi járművek – működésének fizikai elveit;
- tisztában van a repülés elvével, a légellenállás jelenségével;
- ismeri a hidrosztatika alapjait, a felhajtóerő fogalmát, hétköznapi példákon keresztül értelmezi a felemelkedés, elmerülés, úszás, lebegés jelenségét, tudja az ezt meghatározó tényezőket, ismeri a jelenségekörre épülő gyakorlati eszközöket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Rugalmatlan ütközések megfigyelése, a közös sebesség számítása egyszerű esetekben a lendület megmaradásának segítségével. A gyűrődési zóna szerepe ütközéskor
- Labdák rugalmasságának vizsgálata a visszapattanás magasságának megfigyelésével
- A lendület szerepe fékezés és gyorsítás során. A fékút és a fékezési idő
- Az autó gyorsulásának, illetve a fékezés folyamatának magyarázata az autóra ható erők és Newton törvényei segítségével
- A kanyarodás fizikája, a kicsúszás megfigyelése (kanyarodó autó, motor, korcsolya) és okainak (súrlódási erő) vizsgálata
- A testek úszásának és elmerülésének kísérleti vizsgálata, a tapasztaltak fizikai magyarázata a hidrosztatikai nyomás és a felhajtó erő segítségével
- A hajók (vitorlás, illetve hajócsavaros) és tengeralattjárók működésének fizikai magyarázata, az áramvonalas test fontossága a vízben való haladás során
- A repülőgépek fizikája, a szárnyra ható felhajtó erő magyarázata, az áramvonalas forma fontossága
-

Fogalmak

a lendület megmaradása, a dinamika alaptörvénye, súrlódási erő, közegellenállás, hidrosztatikai nyomás, felhajtó erő

Javasolt tevékenységek

- Egy vagy több kiválasztott sporteszköz (pl. síléc, labda) kialakításának és fizikai hátterének feltárása, az eredmények megosztása a tanuló társakkal
- Kísérleti megfigyelése és vizsgálata annak, hogy az érintkező felületek közötti súrlódást hogyan lehet kis mennyiségű szennyező anyaggal (por, olaj) befolyásolni. Alkalmos kísérleti eszköz (pl. változtatható hajlásszögű lejtő) megépítése
- Adott teher szállítására alkalmas hajómodell elkészítése a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával. Az eszköz felépítésének magyarázata
- Az áramló levegő nyomáscsökkenésének bemutatása egyszerű demonstrációs eszközökkel
 - Nagysebességű képrögzítésre alkalmas kamerával rögzített lassított felvételek tanulmányozása ütközésekről, labdák deformációjáról
 - Különböző zöldségek és gyümölcsök vízben való elmerülésének vizsgálata a vízben feloldott cukor vagy só mennyiségének változtatása mellett

TÉMAKÖR: AZ ENERGIA

ÓRASZÁM: 12 ÓRA TA-

NULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a megújuló és a nem megújuló energiaforrások használatának és az energia szállításának legfontosabb gyakorlati kérdéseit;
- az emberiség energiafelhasználásával kapcsolatos adatokat gyűjt, az információkat szemléletesen mutatja be;
- tudja, hogy a Föld elsődleges energiaforrása a Nap. Ismeri a napenergia felhasználási lehetőségeit, a napkollektor és a napelem mibenlétét, a közöttük lévő különbséget;
- ismeri a szervezet energiaháztartásának legfontosabb tényezőit, az élelmiszerek energiatartalmának szerepét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a mechanikai munka fogalmát, kiszámításának módját, mértékegységét, a helyzeti energia, a mozgási energia, a rugalmas energia, a belső energia fogalmát;
- konkrét esetekben alkalmazza a munkatételt, a mechanikai energia megmaradásának elvét a mozgás értelmezésére, a sebesség kiszámolására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Adatgyűjtés az emberiség energiafelhasználásáról
- A testek emelését és gyorsítását kísérő energiaváltozások vizsgálata: a helyzeti és mozgási energia, a munka
- A szabadon eső test becsapódási sebességének meghatározása a munkatétel és az energiamegmaradás segítségével
- Az elhajított kő mozgásának energetikai elemzése
- Az energia megmaradása a súrlódás és közegellenállás hiányában és jelenlétében, a belső energia
- A rugóhoz, gumiszalaghoz kapcsolt test mozgásának energetikai elemzése: a rugalmas energia
- Energia átalakulások a háztartásban, a környezetben, az emberi szervezetben és az erőművekben (hőerőmű, szélenergia, vízi erőmű, atomerőmű, napkollektor), a hatások

- Az energia szállításának lehetőségei
- A Nap mint a Föld energiakészletének elsődleges forrása. Megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése, megnevezése, az energiatermelés és a környezet állapotának kapcsolata
- Az energiaforrásaink kihasználásának lehetőségei a jövőben.

Fogalmak

munka, energia, helyzeti, mozgási, rugalmas energia, sűrűdés, belső energia

Javasolt tevékenységek

- Beszámoló készítése az örökmozgókról és arról, miért nem lehetséges ilyen gépet építeni
- Beszámoló készítése a napállandóról
- Egyszerű eszköz készítésével annak kimutatása, hogy a felület napsugárzás hatására történő felmelegedése hogyan függ a felület és a napsugarak irányától
- Az emberiség energiafelhasználását és energiatermelését jellemző adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes ábrázolása, területi változásainak bemutatása
- Az autó indulását kísérő energiaváltozások összegyűjtése, szemlélete bemutatása
- A teavíz melegítése hatásfokának kísérleti vizsgálata. Hogyan függ a hatásfok a gázláng méretétől, milyen más tényezők befolyásolják?

A továbbhaladás feltételei a 9. évfolyamon

TÉMAKÖR: A MELEGÍTÉS ÉS HŰTÉS KÖVETKEZMÉNYEI

- Ismeri
 - a hőtágulás jelenségét, jellemző nagyságrendjét.
 - a Celsius- és az abszolút hőmérsékleti skálát, a gyakorlat szempontjából nevezetes néhány hőmérsékletet, a termikus kölcsönhatás jellemzőit.
- Tudja
 - egyszerű feladatokban a hőtágulásra vonatkozó összefüggéseket alkalmazni
 - értelmezni az anyag viselkedését hőközlés során, tudja, mit jelent a fajhő, párolgáshő, olvadáshő, forráshő, égéshő, a fűtőérték.
 - a halmazállapot-változások típusait (párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció).
 - mit jelent az olvadáshő, forráshő, párolgáshő. Tud egyszerű számításokat végezni a halmazállapot-változásokat kísérő hőközlés meghatározására.
 - a hőtan első főtételét, és tudja alkalmazni néhány egyszerűbb gyakorlati szituációban (palackba zárt levegő, illetve állandó nyomású levegő melegítése).
 - a megfordítható és nem megfordítható folyamatok közötti különbséget.

TÉMAKÖR: VÍZ ÉS LEVEGŐ A KÖRNYEZETÜNKBEN

- Ismeri
 - a víz különleges tulajdonságait (rendhagyó hőtágulás, nagy olvadáshő, forráshő, fajhő), ezek hatását a természetben, illetve mesterséges környezetünkben.
- a légnyomás és az időjárás kapcsolatát.
- a hőterjedés formáit (hővezetés, hőáramlás, hősugárzás).
 - a nyomás, hőmérséklet, időjárás, éghajlat, relatív páratartalom fogalmát, a levegő mint ideális gáz viselkedésének legfontosabb jellemzőit. Tudjon egyszerű számításokat végezni az állapotváltozások megváltozásával kapcsolatban.

- az időjárás elemeit, a csapadékformákat, a csapadékok kialakulásának fizikai leírását.

TÉMAKÖR: EGYSZERŰ MOZGÁSOK

- Helyesen használja az út, a pálya és a hely fogalmát, valamint a sebesség, átlagsebesség, pillanatnyi sebesség, gyorsulás, elmozdulás fizikai mennyiségeket a mozgás leírására.
- Ismeri a szabadesés jelenségét, annak leírását, tud esésidőt számolni, mérni, becsapódási sebességet számolni.
- Tud
 - egyszerű számításokat végezni az állandó gyorsulással mozgó testek esetében.
 - számításokat végezni az egyenes vonalú egyenletes mozgás esetében.

TÉMAKÖR: ISMÉTLŐDŐ MOZGÁSOK

- Ismeri
 - az egyenletes körmozgást leíró fizikai mennyiségeket (pályasugár, kerületi sebesség, fordulatszám, keringési idő, centripetális gyorsulás, centripetális erő), azok jelentését, egymással való kapcsolatát. Tudja az egyenletes körmozgás létrejöttének dinamikai feltételét.
 - a periodikus mozgásokat (ingamozgás, rezgőmozgás) jellemző fizikai mennyiségeket (periódusidő, frekvencia), néhány egyszerű esetben tudja mérni a periódusidőt, megállapítani az azt befolyásoló tényezőket.
 - Le tudja írni kvalitatív módon a rugóhoz kapcsolt test rezgését, a kitérés-idő és a sebesség-idő függvényt tudja elemezni.
- Ismeri a csillapodás fogalmát, a rugó által kifejtett erőt.

TÉMAKÖR: A KÖZLEKEDÉS ÉS SPORTOLÁS FIZIKÁJA

- Tudja
 - kiszámolni a testek lendületének nagyságát, meghatározza irányát.
 - alkalmazni a lendületmegmaradás törvényét, ismerje ennek általános érvényességét.
 - a mechanikai kölcsönhatásokban fellépő erőket (nehézségi erő, nyomóerő, fonálerő, súlyerő, súrlódási erők, rugóerő), meg tudja határozni az erők eredőjét.
- Tisztában van
 - az erő mint fizikai mennyiség jelentésével, mértékegységével, ismeri a newtoni dinamika alaptörvényeit, egyszerűbb esetekben tudja alkalmazni azokat a gyorsulás meghatározására, a korábban megismert mozgások értelmezésére.
 - a repülés elvével, a légellenállás jelenségével.
- Érti a legfontosabb közlekedési eszközök – gépjárművek, légi és vízi járművek – működésének fizikai elveit.
- Ismeri a hidrosztatika alapjait, a felhajtóerő fogalmát, hétköznapi példákon keresztül tudja értelmezni a felemelkedés, elmerülés, úszás, lebegés jelenségét, tudja az ezt meghatározó tényezőket, ismerje a jelenségkörre épülő gyakorlati eszközöket.

2. TÉMAKÖR: AZ ENERGIA

- Ismeri a mechanikai munka fogalmát, kiszámításának módját, mértékegységét, a helyzeti energia, a mozgási energia, a rugalmas energia, a belső energia fogalmát.
- Tudja alkalmazni a munkatételt, a mechanikai energia megmaradásának elvét a mozgás értelmezésére, a sebesség kiszámolására.

TÉMAKÖR: GÉPEK

ÓRASZÁM: 9 ÓRA TANU-

LÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- el tudja választani egyszerű fizikai rendszerek esetén a lényeges elemeket a lényegtelenektől;
- néhány konkrét példa alapján felismeri a fizika tudásrendszerének fejlődése és a társadalmi- gazdasági folyamatok, történelmi események közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az egyszerű gépek elvének megjelenését a hétköznapokban, mindennapi eszközeinkben;
- néhány egyszerűbb, konkrét esetben (mérleg, libikóka) a forgatónyomatékok meghatározásának segítségével vizsgálja a testek egyensúlyi állapotának feltételeit, összeveti az eredményeket a megfigyelések és kísérletek tapasztalataival.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A libikóka és a mérleg egyensúlyának kísérleti vizsgálata és értelmezése
- Szerszámkulcsok és fogók működésének magyarázata az erőkar segítségével
- Gépek összehasonlítása a teljesítmény és hatásfok adatok alapján
- A kerékpár felépítésének és működésének fizikai magyarázata
 - Egy jelentős gép és a kapcsolódó technológia fizikai lényegének ismertetése, történelmet és társadalmat átalakító hatásának bemutatása (Ilyen lehet: hajítógép, szövőgép, mechanikus számológép, belső égésű motor)
- Anyaggyűjtés James Wattról és gőzgépéről
 - Beszélgetés a robotokról: elterjedésük, jövőbeli szerepük, mesterséges intelligencia, gépi tanulás, önvezérelt működés

Fogalmak

forgatónyomaték, forgatónyomatékok egyensúlya, erőkar, teljesítmény, hatásfok

Javasolt tevékenységek

- Egy a diákok számára elérhető gép (ceruzahegyező, konzervnyitó, zárszerkezet, mechanikus óra, zenegép, ...) szétszedése, a főbb alkotórészek azonosítása, szerepük felismerése, a működés fizikai alapjainak leírása. A tevékenység dokumentálása
- A felfújt léggömbben levő levegő súlyának kimutatása egyszerű mérleg segítségével
- Egyszerű kísérletek elvégzése a súlypont egyensúlyozásban betöltött szerepének bemutatására
 - Különböző csavarok beszerzése, vizsgálata, jellemzőinek (menetemelkedés, menetsűrűség) megfigyelése és működésének magyarázata
- Az egyes történelmi korokra jellemző gépek összegyűjtése, alkalmazásuk bemutatása
 - Kedvelt gépek modelljeinek megfigyelése, illetve elkészítése, működésük megismerése, megértése

TÉMAKÖR: SZIKRÁK, VILLÁMOK

ÓRASZÁM: 10 ÓRA

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a villámok veszélyét, a villámhárítók működését, a helyes magatartást zivataros, villámcsapás-veszélyes időben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az elektrosztatikus alapjelenségeket (dörzselektromosság, töltött testek közötti kölcsönhatás, földelés), ezek gyakorlati alkalmazásait;
- átlátja, hogy az elektromos állapot kialakulása a töltések egyenletes eloszlásának megváltozásával van kapcsolatban;
- érti Coulomb törvényét, egyszerű esetekben alkalmazza elektromos töltéssel rendelkező testek közötti erő meghatározására;
- tudja, hogy az elektromos kölcsönhatást az elektromos mező közvetíti.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az elektromos állapot kialakulásának magyarázata az atomról alkotott egyszerű elképzelés (elektron, atommag) segítségével
- A két fajta elektromos állapot, az elektromos vonzás és taszítás, az elektromos árnyékolás, a csúcshatás, az elektromos megosztás és a földelés megfigyelése kísérletezés közben, a tapasztaltak magyarázata
- Coulomb törvénye, az elektromosan töltött testek között fellépő erő meghatározása
 - Az elektromos mező szemléltetése (pl. búzadarás kísérlettel), ez alapján a mező erővonalakkal történő érzékeltetése
 - Elektromos szikrák keltése, megfigyelése (pl. megosztó géppel vagy szalaggenerátorral), ennek segítségével a villámok kialakulásának alapvető magyarázata
 - A tanultak alkalmazása a villámok elleni védekezésben, illetve a villámcsapás-veszélyes helyzetekben való helyes magatartás kialakításában

Fogalmak

elektromos állapot, elektromos töltés, elektromos mező, atom, elektron, Coulomb-törvény, elektromos árnyékolás, csúcshatás, földelés

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű elektroszkóp készítése (pl. Öveges-féle töltésszámlálós konzervdoboz-elektroszkóp), ezzel kísérletek elvégzése: a csúcshatás, az megosztás megfigyelése, a Coulomb-törvény érzékeltetése
- Az elektromos árnyékolás (Faraday-kalitka) vizsgálata mobiltelefonnal (pl. hűtőszekrényben, mikrohullámú sütőben, sztaniolpapíros csomagolásban stb., felhívható-e a készülék?)
- Különböző épületek villámvédelmi rendszerének megfigyelése
- A fénymásoló, lézernyomtató működésének tanulmányozása, anyaggyűjtés projektmunkában
- Villámokról készült felvételek gyűjtése és tanulmányozása

TÉMAKÖR: ELEKTROMOSSÁG A KÖRNYEZETÜNKBEN

ÓRASZÁM: 14 ÓRA TA-

NULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átlátja a gyakran alkalmazott orvosdiagnosztikai vizsgálatok, illetve egyes kezelések fizikai megalapozottságát, felismeri a sarlatán, tudományosan megalapozatlan kezelési módokat;
- tisztában van az elektromos áram veszélyeivel, a veszélyeket csökkentő legfontosabb megoldásokkal (gyerekbiztos csatlakozók, biztosíték, földvezeték szerepe);
- tisztában van az aktuálisan használt világító eszközeink működési elvével, energiafelhasználásának sajátosságaival, a korábban alkalmazott megoldásokhoz képesti előnyeivel;
- ismeri a háztartásban használt fontosabb elektromos eszközöket, az elektromosság szerepét azok működésében. Szemléletes képe van a váltakozó áramról
- gyakorlati oldalról ismeri a tudományos megismerési folyamatot: megfigyelés, mérés, a tapasztalatok, mérési adatok rögzítése, rendszerezése, ezek összevetése valamilyen egyszerű modellel vagy matematikai összefüggéssel, a modell (összefüggés) továbbfejlesztése.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tudja, hogy az áram a töltött részecskék rendezett mozgása, és ez alapján szemléletes elképzelést alakít ki az elektromos áramról;
- gyakorlati szinten ismeri az egyenáramok jellemzőit, a feszültség, áramerősség és ellenállás fogalmát;
- ismeri a mindennapi életben használt legfontosabb elektromos energiaforrásokat, a gépkocsi-, mobiltelefon-akkumulátorok legfontosabb jellemzőit;
- érti Ohm törvényét, egyszerű esetekben alkalmazza a feszültség, áramerősség, ellenállás meghatározására. Tudja, hogy az ellenállás függ a hőmérséklettől;
- ki tudja számolni egyenáramú fogyasztók teljesítményét, az általuk felhasznált energiát;
- ismeri az egyszerű áramkör és egyszerűbb hálózatok alkotórészeit, felépítését;
- értelmezni tud egyszerűbb kapcsolási rajzokat, ismeri kísérleti vizsgálatok alapján a soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőit;
- ismeri az elektromos hálózatok kialakítását a lakásokban, épületekben, az elektromos kapcsolási rajzok használatát;
- tisztában van az elektromos áram élettani hatásaival, az emberi test áramvezetési tulajdonságaival, az idegi áramvezetés jelenségével;
- ismeri az elektromos fogyasztók használatára vonatkozó balesetvédelmi szabályokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az elektromos áram fogalmának kialakítása egyszerű kísérletekkel (pl. víz elektromos vezetésének változása, konyhasó vagy sav hatására), az áramerősség mérése
- A legfontosabb egyenáramú áramforrások (galvánelem, gépkocsi- mobiltelefon-akkumulátorok, napelemek), adatainak összegyűjtése és értelmezése
- Ohm törvényének vizsgálata méréssel egyszerű áramkörben ellenálláshuzallal, az ellenállás, mint fizikai mennyiség és mint áramköri elem bevezetése
- Egyszerű számítások elvégzése Ohm törvényének felhasználásával: a feszültség, az áramerősség és az ellenállás meghatározására
- Egyszerű, fényforrást és termisztort tartalmazó áramkör vizsgálata, az ellenállás hőmérsékletfüggésének felismerése
- A soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőinek megismerése kísérleti vizsgálatok alapján
- A legfontosabb hőhatáson alapuló háztartási eszközök jellemzőinek összegyűjtése
- A villanyszámla értelmezése, a háztartási áramfogyasztás költségeinek kiszámolása, a

- kWh és a joule kapcsolata
- Az elektromos áramütés élettani hatása, érintésvédelmi, balesetvédelmi ismeretek
- Lakás villamos hálózata és biztonsági berendezései (a biztosíték, az áram-védőkapcsoló és a földvezeték feladata)
- Az EKG, EEG felvételek kapcsán az emberi idegvezetés egyes diagnosztikai alkalmazásainak bemutatása

Fogalmak

elektromos áram, áramerősség, feszültség, ellenállás, Ohm-törvénye, soros és a párhuzamos kapcsolás, biztosíték, földvezeték

Javasolt tevékenységek

- Gyümölcsből vagy zöldségből elektromos telepek készítése és feszültségeinek vizsgálata (pl. burgonya, ecetes uborka, citrom, hagyma, vas és réz szegekkel, vagy más fémekkel)
- Fényforrások teljesítményének és fényerejének vizsgálata (teljesítmény számolása a feszültség és áramerősség mérésével, fényerő mérése pl. mobilapplikációval)
- Testünk különböző pontok közti ellenállásának mérése ellenállásmérő-műszerrel, az emberi szervezet ellenállását befolyásoló tényezők vizsgálata
- Szénrúd, grafitból vagy ellenálláshuzal ellenállásának vizsgálata
- Gyűjtőmunka orvosi diagnosztikai eszközökről
- Egy kiválasztott fogyasztó teljesítményének meghatározása. A mérés megtervezése, kivitelezése, az eredmények értékelése és bemutatása

TÉMAKÖR: GENERÁTOROK ÉS MOTOROK

ÓRASZÁM: 10 ÓRA TA-

NULÁSIEREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van a különböző típusú erőművek használatának előnyeivel és környezeti kockázataival;
- ismeri a háztartásban használt fontosabb elektromos eszközöket, az elektromosság szerepét azok működésében. Szemléletes képe van a váltakozó áramról.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elektromágnes készítése közben megfigyeli és alkalmazza, hogy az elektromos áram mágneses mezőt hoz létre;
- megmagyarázza hogyan működnek az általa megfigyelt egyszerű felépítésű elektromos motorok: a mágneses mező erőt fejt ki az árammal átjárt vezetőre;
- ismeri az elektromágneses indukció jelenségének lényegét, fontosabb gyakorlati vonatkozásait, a váltakozó áram fogalmát;
- érti a generátor, a motor és a transzformátor működési elvét, gyakorlati hasznát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Elektromágnes készítése egyszerű eszközökkel (pl. vasszegre tekert szigetelt drót), az előállított mágneses mező vizsgálata pl. iránytűvel)
- Az elektromotor működési elvének megértése egyszerű modell vagy animáció tanulmányozása révén

- Az elektromágneses indukció alapeseteinek megismerése, ez alapján egyszerű generátor modell készítése vagy tanulmányozása
- Adatgyűjtés Michael Faraday életéről, a felfedezések jelentőségének megvitatása
- A váltakozó áram keletkezése, és főbb jellemzői
- A transzformátor működésének megfigyelése és magyarázata, az elektromos energia szállításában betöltött szerepének megismerése
- A környezetünkben illetve technika eszközökben található transzformátorok felismerése
- Generátorok és motorok működésének megfigyelése, fizikai magyarázata

Fogalmak

mágneses mező, mágneses indukcióvonalak, elektromágnes, elektromágneses indukció, generátor, elektromotor, transzformátor

Javasolt tevékenységek

- Adatgyűjtés projektmunkában Jedlik Ányos villanymotorjáról, villamos motorkocsijáról, és a dinamójáról
- A Föld és más gyenge mágneses terek vizsgálata mobilapplikáció segítségével
- Mágneses mezőben fellépő erőhatások egyszerű kísérleti vizsgálata (pl. Oersted-kísérlete, párhuzamos vezetők közötti erők)
- Transzformátor modell készítése és vizsgálata vaskarikára tekert szigetelt drótok segítségével
- A transzformátor és a villamos energia elterjedésében szerepet vállaló magyar tudósok (Déri, Bláthy, Zipernowsky, Mechwart) találmányainak jelentősége. Anyaggyűjtés projektmunkában
- Egyszerű egyenáramú motorok készítése rézdrót, elem és mágnes felhasználásával az interneten található videók segítségével
- Az elektromágneses emelő megismerése, erős elektromágnes készítése a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával
- Folyamatábra készítése az elektromos energia útjáról az erőműtől a lakásig. Az ehhez használt eszközök megfigyelése a környezetben

TÉMAKÖR: A HULLÁMOK SZEREPE A KOMMUNIKÁCIÓBAN

ÓRASZÁM: 14 ÓRA TA-

NULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van az elektromágneses hullámok frekvenciatartományával, a rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös hullámok, a látható fény, az ultraibolya hullámok, a röntgensugárzás, a gamma-sugárzás gyakorlati felhasználásával.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti, hogyan alakulnak ki és terjednek a mechanikai hullámok, ismeri a hullámhossz és a terjedési sebesség fogalmát;
- ismeri az emberi hangérzékelés fizikai alapjait, a hang, mint hullám jellemzőit, keltésének eljárásait;
- átlátja a húros hangszerek és a sípok működésének elvét, az ultrahang szerepét a gyógyászatban, ismeri a zajszennyezés fogalmát;
- ismeri az elektromágneses hullámok szerepét az információ- (hang-, kép-) átvitelben, ismeri a mobiltelefon legfontosabb tartozékait (SIM kártya, akkumulátor stb.), azok kezelését, funkcióját;
- ismeri az elektromágneses hullámok jellemzőit (frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség), azt, hogy milyen körülmények határozzák meg ezeket. A mennyiségek kapcsolatára vonatkozó egyszerű számításokat végez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A környezetben előforduló mechanikai haladó hullámok megfigyelése, a terjedési mechanizmusának megértése
- A megfigyelt mechanikai hullámok jellemzése a megfelelő fizikai mennyiségekkel (terjedési sebesség, hullámhossz, amplitúdó, a csillapodás jellege)
- Az állóhullámok kialakulásának megfigyelése
- Hangszerek és egyszerű hangkeltő eszközök megfigyelése, a keletkező hanghullámok jellemzése
- Környezetünk hangterhelése, javaslatok a zajszennyezés csökkentésére
- Az elektromágneses hullámok kialakulása és terjedése, a hullámokat jellemző fizikai mennyiségek
- A hullámhossz, a terjedési sebesség és a frekvencia kapcsolata
- A különböző frekvenciájú elektromágneses hullámok alkalmazásainak megfigyelése és fizikai magyarázata mindennapi eszközeink használata során: tolatóradar, mikrohullámú sütő, infrakamera, röntgengép, anyagvizsgálat
- A képek és hangok továbbításának alapelvei (rádió, televízió), a mobiltelefon működése: wifi, bluetooth
- Interferencia képek létrehozása lézerrel, lefényképezése, egyszerű magyarázata
- Anyaggyűjtés a hologramokról, Gábor Dénesről, a talált információk megosztása, megbeszélése
- Tudományos vita a mobiltelefon használatának lehetséges ártalmairól

Fogalmak

hanghullám, elektromágneses hullám, a hullám hullámhossza, terjedési sebessége, frekvenciája,

lézer, holográfia

Javasolt tevékenységek

- Környezetünkben előforduló különböző jellegzetes hangok erősségének mérése (suttogás, normál beszéd, kiabálás, utcai zaj stb.) mobilapplikációval vagy más műszerrel, anyaggyűjtés a zajártalomról
- Sípok, húrok hossz és hangmagasság kapcsolatának vizsgálata. (A sípokat helyettesíthetjük “kémcső pánsípokkal”, a hangmagasságot mobilalkalmazással vagy gitárhangolóval mérhetjük)
- Mi a legmagasabb hang, amit még hallasz? Az egyéni hangmagassági küszöb vizsgálata hanggenerátorral, vagy azt helyettesítő mobilapplikációval
- Különböző hangok “képének” vizsgálata oszcilloszkóppal, vagy megfelelő mobilalkalmazással
 - Mikrohullámú sütő belsejében kialakuló állóhullámok megfigyelése reszelt sajt vagy csokoládé eltérő melegedése alapján, ez alapján a mikrohullám terjedési sebességének megállapítása
 - Egy digitális audió-szerkesztő program megismerése, a megismert hullámtani jellemzők alkalmazásával alapfokú használata (pl. Audacity)

TÉMAKÖR: KÉPEK ÉS LÁTÁS

ÓRASZÁM: 10 ÓRA TA-

NULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a legfontosabb természeti jelenségeket (például, légköri jelenségek, az égbolt változásai, a vízzel kapcsolatos jelenségek), azok megfelelően egyszerűsített, a fizikai mennyiségeken és törvényeken alapuló magyarázatait;
- néhány konkrét példa alapján felismeri a fizika tudásrendszerének fejlődése és a társadalmi- gazdasági folyamatok, történelmi események közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tudja, hogyan jönnek létre a természet színei, és hogyan észleljük azokat;
- ismeri a színek és a fény frekvenciája közötti kapcsolatot, a fehér fény összetett voltát, a kiegészítő színek fogalmát, a szivárvány színeit;
- ismeri az emberi szemet mint képalkotó eszközt, a látás mechanizmusát, a gyakori látáshibák (rövid- és távollátás) okát, a szemüveg és a kontaktlencse jellemzőit, a dioptria fogalmát;
- ismeri a fénytörés és visszaverődés törvényét, megmagyarázza, hogyan alkot képet a síktükör;
- a fókuszpont fogalmának felhasználásával értelmezi, hogyan térítik el a fényt a domború és homorú tükrök, a domború és homorú lencsék;
- ismeri az optikai leképezés fogalmát, a valódi és látszólagos kép közötti különbséget. Egyszerű kísérleteket tud végezni tükrökkel és lencsékkel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A síktükörben látott kép megfigyelése, jellemzése, kialakulásának magyarázata
- Tükrök használata optikai eszközökben: reflektor, kozmetikai tükör, tükrök a közlekedésben
 - A fény törésének megfigyelése és értelmezése a törésmutató segítségével. A fehér

- fény felbontása, a kialakult színek magyarázata
- A fény fókuszálásának és a kézi nagyító képalkotásának kísérleti vizsgálata
- A látás magyarázata, a szem felépítésének fizikája. A szemüveg szerepe a látás javításában
- Néhány további optikai eszköz kipróbálása, a működés lényegi, kvalitatív magyarázata (optikai szál, mikroszkóp, távcsövek)
- Galilei távcsővel végzett megfigyelései
- Néhány kiválasztott esetben (pl. naplemente, kék égbolt, színkeverés) a természetben látott színek kialakulásának magyarázata, a szivárvány színei, a kiegészítő színek

Fogalmak

fényvisszaverődés; fénytörés; teljes visszaverődés; fókuszpont; fókusz-, tárgy-, és képtávolság; valódi és látszólagos kép

Javasolt tevékenységek

- A fehér fény felbontása különböző módszerekkel csoportmunkában (prizma, vizes tálba tett síktükör, optikai rács, szappanhártya stb.)
- Különböző állatok színlátása (pl. kutya, tehén, ragadozó madarak stb.). Milyenek látják a világot? Adatgyűjtés, projektmunka
- Adatgyűjtés a nagy csillagászati távcsövekről, azok felépítése, működése
- Kepler- és Galilei-féle távcsövek, a mikroszkóp modelljének bemutatása gyűjtő és szórólencsékkel, az elkészített modell nagyításának vizsgálata
- Lencsék, tükrök fókusz-távolságának meghatározása egyszerű kísérletekkel

TÉMAKÖR: AZ ATOMOK ÉS A FÉNY

ÓRASZÁM: 9 ÓRA TANU-

LÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a legfontosabb természeti jelenségeket (például légköri jelenségek, az égbolt változásai, a vízzel kapcsolatos jelenségek), azok megfelelően egyszerűsített, a fizikai mennyiségeken és törvényeken alapuló magyarázatait;
- tisztában van az aktuálisan használt világító eszközeink működési elvével, energiafelhasználásának sajátosságaival, a korábban alkalmazott megoldásokhoz képesti előnyeivel;
- néhány konkrét példa alapján felismeri a fizika tudásrendszerének fejlődése és a társadalmi- gazdasági folyamatok, történelmi események közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tudja, hogy a fény elektromágneses hullám, és hogy terjedéséhez nem kell közeg;
- megfigyeli a fényelektromos jelenséget, tisztában van annak Einstein által kidolgozott magyarázatával, a frekvencia (hullámhossz) és a foton energiája kapcsolatával;
- ismeri Rutherford szórás kísérletét, mely az atommag felfedezéséhez vezetett;
- ismeri az atomról alkotott elképzelések változásait, a Rutherford-modellt és a Bohr-modellt, látja a modellek hiányosságait;
- ismeri a digitális fényképezőgép működésének elvét;
- megmagyarázza az elektronmikroszkóp működését az elektron hullámtermészetének segítségével;
- átlátja, hogyan használják a vonalas színeképet az anyagvizsgálat során.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A fény elektromágneses hullám, jellemzése fizikai mennyiségekkel (amplitúdó, frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség)
- A fotocella és a fénymérő működésének magyarázata a fényelektromos jelenség segítségével, a megvilágító fény és a foton energiája közötti kapcsolat
- Digitális fényképek készítése különböző távolságban elhelyezett tárgyról, a fényképezőgép beállításainak értelmezése, a képrögzítés elve
- Elektronmikroszkóppal és fénymikroszkóppal készült képek összevetése. Az elektronmikroszkóp nagyobb felbontásának és működésének értelmezése az elektron hullámtermészetével
- A vonalas színek kialakulásának magyarázata az atomok által elnyelt illetve kibocsátott fény frekvenciájának segítségével
- A legfontosabb atommodellek (Thomson, Rutherford, Bohr, kvantumfizikai) fizikai lényegének ismerete, az atom körüli elektronok energiájának kvantáltsága
- Rutherford szórás kísérletének szimulációja, anyaggyűjtés Rutherford és Bohr életével kapcsolatban
- Jelenleg használt fényforrásaink számbavétele, működésük fizikai lényege (LED, izzó, fénycső, halogén izzó)

Fogalmak

fényelektromos jelenség; foton; atom; elektron; atommag

Javasolt tevékenységek

- Anyaggyűjtés projekt munkában: Hol van jelentősége a fényelektromos jelenségnek, milyen eszközökben használják azt? (fényképezőgép, napelem, fénymásoló, optoelektronika stb.)
- Anyaggyűjtés Einstein életéről és legfontosabb eredményeiről. Vita arról, hogy milyen hamis legendák és téves ismeretek lengik körül az életművet
- Anyaggyűjtés és vita a kvantummechanika néhány neves jelenségéről, és azok értelmezéseiről (határozatlansági reláció, alagúteffektus, Schrödinger macskája)
- A Rutherford-féle szórás kísérlet utóélete, a ma működő gyorsítóberendezések alapvető működési elve és vizsgálati módszerei. Anyaggyűjtés
- Felfedezték az elektront! - egy korabeli hír megírása a mai hírek, figyelemfelkeltő internetes portálok stílusában

TÉMAKÖR: KÖRNYEZETÜNK ÉPSÉGÉNEK MEGŐRZÉSE

ÓRASZÁM: 12 ÓRA TA-

NULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a megújuló és a nem megújuló energiaforrások használatának és az energia szállításának legfontosabb gyakorlati kérdéseit;
- az emberiség energiafelhasználásával kapcsolatos adatokat gyűjt, az információkat szemléletesen mutatja be;
- tisztában van a különböző típusú erőművek használatának előnyeivel és környezeti kockázataival;
- átlátja a gyakran alkalmazott orvosdiagnosztikai vizsgálatok, illetve egyes kezelések fizikai megalapozottságát, felismeri a sarlatán, tudományosan megalapozatlan kezelési

módokat;

- tudja, hogy a Föld elsődleges energiaforrása a Nap. Ismeri a napenergia felhasználási lehetőségeit, a napkollektor és a napelem mibenlétét, a közöttük lévő különbséget;
- átlátja az ózonpajzs szerepét a Földet ért ultraibolya sugárzással kapcsolatban;
- ismeri a környezet szennyezésének leggyakoribb forrásait, fizikai vonatkozásait;
- tisztában van az éghajlatváltozás kérdésével, az üvegházhatás jelenségével a természetben, a jelenség erőssége és az emberi tevékenység kapcsolatával;
- adatokat gyűjt és dolgoz fel a legismertebb fizikusok életével, tevékenységével, annak gazdasági, társadalmi hatásával, valamint emberi vonatkozásaival kapcsolatban (Galileo Galilei, Michel Faraday, James Watt, Eötvös Loránd, Marie Curie, Ernest Rutherford, Niels Bohr, Albert Einstein, Szilárd Leó, Wigner Jenő, Teller Ede).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az atommag felépítését, a nukleonok típusait, az izotóp fogalmát, a nukleáris kölcsönhatás jellemzőit;
- ismeri a radioaktív sugárzások típusait, az alfa-, béta- és gamma-sugárzások leírását és tulajdonságait;
- ismeri a felezési idő, aktivitás fogalmát, a sugárvédelem lehetőségeit;
- átlátja, hogy a maghasadás és magfúzió miért alkalmas energiatermelésre, ismeri a gyakorlati megvalósulásuk lehetőségeit, az atomerőművek működésének alapelvét, a csillagok energiatermelésének lényegét;
- érti az atomreaktorok működésének lényegét, a radioaktív hulladékok elhelyezésének problémáit;
- ismeri a radioaktív izotópok néhány orvosi alkalmazását (nyomjelzés).

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az ózonpajzs szerepe a Földet ért ultraibolya sugárzással kapcsolatban, az ózonpajzs védelmében tett intézkedések és azok sikere
- Az üvegházhatás fizikai magyarázata
- Az energiatermelés alternatívái, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentési lehetősége
 - A periódusos rendszer alapján fontosabb elemek mag összetételének, kötési energiájának és stabilitásának tanulmányozása
- A maghasadás és magfúzió lényegének megértése magyarázó ábrák és animációk segítségével
 - Az atomerőművek, a hőerőművek és megújuló energiatermelés előnyeinek és hátrányainak előzetes adatgyűjtést követő összevetése
- Adatgyűjtés Wigner Jenő, Teller Ede és Szilárd Leó munkásságával kapcsolatban
 - Az alfa-, béta- és gamma-sugárzások tulajdonságai, élettani hatásaik, az egyes sugárfajták elleni védekezés lehetőségei
 - Anyaggyűjtés a rádiumról és a Curie-család életéről
 - Tudományos vita a környezetbe került, vagy orvosi kezelés során alkalmazott radioaktív izotópok veszélyességéről

Fogalmak

atommag, nukleon, izotóp, nukleáris kölcsönhatás, maghasadás, magfúzió, alfa-, béta-, és gamma- sugárzás; felezési idő, aktivitás, ózonpajzs, üvegházhatás

Javasolt tevékenységek

- A szén-dioxid üvegházhatásának kimutatása egyszerű kísérlettel
- Saját ökológiai lábnyom csökkentését eredményező tevékenységek tervezése
 - Anyaggyűjtés arról, hogy a különböző modellek szerint 20-30 év múlva milyen klímája lesz hazánknak, az emberi cselekvés lehetőségeinek megvitatása a veszélyek csökkentésére
 - Anyaggyűjtés projektmunkában a radioaktivitás néhány különleges alkalmazásával kapcsolatban: gammakés, radioaktív nyomjelzés, kormeghatározás
 - Anyaggyűjtés a leghíresebb nukleáris balesetekről és ezek következményeiről. Tudományos vita ezek környezetre gyakorolt hatásáról. (pl. a Csernobil c. film kapcsán)
 - Anyaggyűjtés arról, hogy mely országokban milyen típusú atomerőművek működnek, és mekkora az ország villamos-energiatermelésében a nukleáris energia részesedése? A jelentősebb erőművek helye, fényképe
 - Napilapok, különböző folyóiratok, internetes híradások áttekintése. Milyen a modern fizikát érintő cikkek találhatóak bennük? Mennyire megbízható információkat közvetítenek a különböző cikkek a nagyközönség felé? Csoportosításuk aszerint, hogy melyek tűnnek megbízhatónak és melyek nem

TÉMAKÖR: A VILÁGEGYETEM MEGISMERÉSE

Óraszám: 14 óra
Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az űrkutatás történetének főbb fejezeteit, jövőbeli lehetőségeit, tervezett irányait;
- tisztában van az űrkutatás ipari-technikai civilizációra gyakorolt hatásával, valamint az űrkutatás tágabb értelemben vett céljaival (értelmes élet keresése, új nyersanyagforrások felfedezése);
- tisztában van azzal, hogy a fizika átfogó törvényeket ismer fel, melyek alkalmazhatók jelenségek értelmezésére, egyes események minőségi és mennyiségi előrejelzésére;
- tudja, hogyan születnek az elismert, új tudományos felismerések, ismeri a tudományosság kritériumait;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;
- kialakult véleményét mérési eredményekkel, érvekkel támasztja alá;
- el tudja helyezni lakóhelyét a Földön, a Föld helyét a Naprendszerben, a Naprendszer helyét a galaxisunkban és az Univerzumban;
- átlátja az emberiség és a Világegyetem kapcsolatának kulcskérdéseit;
- a legegyszerűbb esetekben azonosítja az alapvető fizikai kölcsönhatások és törvények szerepét a Világegyetem felépítésében és időbeli változásaiban;
- ismeri a fizika főbb szakterületeit, néhány új eredményét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szabad szemmel vagy távcsővel megfigyeli a Holdat, a Hold felszínének legfontosabb jellemzőit, a holdfogyatkozás jelenségét. A látottakat fizikai ismeretei alapján értelmezi;
- ismeri a bolygók, üstökösök mozgásának jellegzetességeit;

- tudja, mit jelentenek a kozmikus sebességek (körsebesség, szökési sebesség);
- érti a tömegvonzás általános törvényét, és azt, hogy a gravitációs erő bármely két test között hat;
- érti a testek súlya és a tömege közötti különbséget, a súlytalanság állapotát, a gravitációs mező szerepét a gravitációs erő közvetítésében;
- megvizsgálja a Naprendszer bolygóin és holdjain uralkodó, a Földétől eltérő fizikai környezet legjellemzőbb példáit, azonosítja ezen eltérések okát. A legfontosabb esetekben megmutatja, hogyan érvényesülnek a fizika törvényei a Föld és a Hold mozgása során;
- átlátja és szemlélteti a természetre jellemző fizikai mennyiségek nagyságrendjeit (atommag, élőlények, Naprendszer, Univerzum);
- ismeri a Nap mint csillag legfontosabb fizikai tulajdonságait, a Nap várható jövőjét, a csillagok lehetséges fejlődési folyamatait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A rakéták működési elve, a kozmikus sebességek jelentése
- A súlytalanság jelensége, kialakulásának körülményei, a súly és a tömeg közötti különbség
- A bolygók és üstökösök mozgásának fizikai magyarázata, az általános tömegvonzás törvénye
- Az általános tömegvonzás értelmezése a gravitációs mező segítségével
 - A Naprendszer jellemzői, példák a Naprendszer bolygóin és holdjain uralkodó jellemző fizikai környezetre, ezek kialakulásának magyarázata
- A holdfogyatkozás és a napfogyatkozás fizikai magyarázata
- A legfontosabb ismeretek az űrrepülőgépekről, a Holdraszállásról és a tervezett Mars utazásról
 - Néhány, a mindennapokban elterjedt és először az űrkutatásban használt technológia, eszköz ismertetése
- A gravitáció szerepe a Világmindenségben
- A csillagok és a Nap működése és változásai: fekete lyuk, neutroncsillag, szupernóva
 - A galaxisok, galaxishalmazok. A Tejútrendszer legfontosabb jellemzői. Távolságok az univerzumban
- Az ősrobbanás elmélet kvalitatív leírása, a táguló univerzum
 - Az ősrobbanás elméletének születése, tudományos megalapozottsága, a tudományosság kritériumai
 - Tudományos vita a Földön kívüli élet kutatásáról, annak gyakorlati és filozófiai lehetőségeiről, az emberiség előtt álló kihívásokról

Fogalmak

általános tömegvonzás, ellipszis pálya, súlytalanság, súly, Kepler törvényei, bolygók, üstökösök, csillag, galaxis, galaxishalmaz, ősrobbanás, táguló univerzum, fekete lyuk, fényév

Javasolt tevékenységek

- Ismerkedés a csillagos éggel számítógépes planetárium-programok segítségével (pl. stelarium- web.org)
- A Galilei-élmények (a Hold hegyei, a Vénusz fázisai, a Jupiter nagy holdjai, a Tejút csillagokra bontása, Napfoltok) megfigyelése egyszerű távcsövekkel (pl. osztálykirándulás, csillagászati bemutatók, Kutatók éjszakája rendezvény során)
- Egy űrkutatással kapcsolatos játékfilm (részleteinek) megtekintése (pl. Gravitáció, Apollo 13), vita a filmjelenet hitelességéről
- Adatgyűjtés az aktuálisan zajló csillagászati, űrkutatási projektekről például a NASA honlapján
- Exobolygók adatainak áttekintése, összehasonlítása

- Az űrtávcsövek felvételeinek böngészése, a látottak értelmezése

A továbbhaladás feltételei a 10. évfolyamon

TÉMAKÖR: GÉPEK

Tudja

- a forgatónyomaték, erőkar, teljesítmény, hatásfok fogalmát, a forgatónyomatékok egyensúlyának feltételét.
- az egyszerű gépek elvének megjelenését a hétköznapi eszközökben.
 - konkrét esetben (mérleg, libikóka) a forgatónyomatékok meghatározásának segítségével vizsgálni a testek egyensúlyi állapotának feltételeit, összevetni az eredményeket a megfigyelések és kísérletek tapasztalataival.

TÉMAKÖR: SZIKRÁK, VILLÁMOK

- Ismeri
 - az elektrosztatikus alapjelenségeket (dörzselektromosság, töltött testek közötti kölcsönhatás, földelés), ezek gyakorlati alkalmazásait.
 - az elektromos állapot kialakulásának anyagszerkezeti magyarázatát.
 - Coulomb törvényét, tudja alkalmazni elektromos töltéssel rendelkező testek közötti erő meghatározására.
 - az elektromos állapot, elektromos töltés, elektromos mező, elektromos erővonalak fogalmát
 - az elektromos árnyékolás, csúcshatás, földelés elvét.
- Tudja, mi az atom, elektron.
- Érti a villámhárítók működését, ismerje a helyes magatartást zivataros, villámcsapás-veszélyes időben.

TÉMAKÖR: ELEKTROMOSSÁG A KÖRNYEZETÜNKBEN

- Tudja
 - az elektromos áram jelentését.
 - az egyenáramok jellemzőit, a feszültség, áramerősség és ellenállás fogalmát.
 - a mindennapi életben használt legfontosabb elektromos energiaforrásokat, a gépkocsi-és mobiltelefon-akkumulátorok legfontosabb jellemzőit.
 - Ohm törvényét, tudja alkalmazni a feszültség, áramerősség, ellenállás meghatározására.
 - hogy az ellenállás függ a hőmérséklettől.
 - kiszámolni egyenáramú fogyasztók teljesítményét, az általuk felhasznált energiát.
- Ismeri
 - az egyszerű áramkör és egyszerűbb hálózatok alkotórészeit, felépítését.
 - az egyszerűbb kapcsolási rajzokat, ismerje a soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőit.
 - a biztosíték, földvezeték jelentését.
 - az elektromos hálózatok kialakítását a lakásokban, épületekben.
 - az elektromos áram élettani hatásait, az emberi test áramvezetési tulajdonságait, az idegi áramvezetés jelenségét.
 - az elektromos fogyasztók használatára vonatkozó balesetvédelmi szabályokat.

TÉMAKÖR: GENERÁTOROK ÉS MOTOROK

- Tudja,
 - a mágneses mező, a mágneses indukcióvonalak fogalmát.
 - a fontosabb elrendezések mágneses mezejének felépítését (egyenes vezető, egyenes tekercs)

- mi az elektromágnes, ismerje gyakorlati alkalmazásának jelentőségét
- hogy a mágneses mező erőt fejt ki az árammal átjárt vezetőre
- az egyszerű felépítésű elektromos motorok működési elvét.
- Ismeri
 - az elektromágneses indukció jelenségének lényegét, fontosabb gyakorlati vonatkozásait, a váltakozó áram fogalmát.
 - a váltakozó áram előállításának módját és főbb jellemzőit.
 - a generátor, a motor és a transzformátor működési elvét, gyakorlati hasznát.

TÉMAKÖR: A HULLÁMOK SZEREPE A KOMMUNIKÁCIÓBAN

- Tisztában van az elektromágneses hullámok frekvenciatartományaival, a rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös hullámok, a látható fény, az ultraibolya hullámok, a röntgensugárzás, a gamma-sugárzás gyakorlati felhasználásával.
- Érti, hogyan alakulnak ki és terjednek a mechanikai hullámok.
- Ismeri
 - a hullámhossz, amplitúdó és a terjedési sebesség fogalmát.
 - az emberi hangérzékelés fizikai alapjait, a hang mint hullám jellemzőit, keltésének eljárásait.
 - a húros hangszerek és a sípok működésének elvét, az ultrahang szerepét a gyógyászatban, ismerje a zajszennyezés fogalmát.
 - az elektromágneses hullámok szerepét az információ- (hang-, kép-) átvitelben, ismerje a mobiltelefon legfontosabb tartozékait (SIM kártya, akkumulátor stb.), azok kezelését, funkcióját.
 - az elektromágneses hullámok jellemzőit (frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség), azt, hogy milyen körülmények határozzák meg ezeket. Tudjon egyszerű számításokat végezni az összefüggéssel.
 - a lézer és hologram fogalmát.

TÉMAKÖR: KÉPEK ÉS LÁTÁS

- Ismeri
 - a színek és a fény frekvenciája közötti kapcsolatot, a fehér fény összetett voltát, a kiegészítő színek fogalmát, a szivárvány színeit.
 - néhány kiválasztott esetben (pl. naplemente, kék égbolt, színkeverés) a természetben látott színek kialakulásának magyarázatát, a szivárvány színeit, a kiegészítő színeket
 - az emberi szemet mint képalkotó eszközt, a látás mechanizmusát, a gyakori látáshibák (rövid- és távollátás) okát, a szemüveg és a kontaktlencse jellemzőit, a dioptria fogalmát.
- a visszaverődés és fénytörés törvényét, megmagyarázza, hogyan alkot képet a síktükör
- A fókuszpont fogalmának felhasználásával tudja értelmezni, hogyan térítik el a fényt a domború és homorú tükrök, a domború és homorú lencsék
- Ismeri a fényvisszaverődés; fénytörés; teljes visszaverődés, optikai leképezés, fókuszpont, fókusz-, tárgy-, és képtávolság; valódi és látszólagos kép jelentését.
- Tud képet szerkeszteni sík- és gömbtükrök, domború- és homorú lencsék esetén

TÉMAKÖR: AZ ATOMOK ÉS A FÉNY

- Tudja
 - hogy a fény elektromágneses hullám, és hogy terjedéséhez nem kell közeg, ismerje jellemzőit: amplitúdó, frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség).
 - mi a foton, ismerje az energiájára vonatkozó összefüggést.
- Ismeri

- a fényelektromos jelenséget, annak magyarázatát, tudja az Einstein-féle fényelektromos egyenletet és tudja értelmezni.
- Rutherford szórás kísérletét, tudja az atom és atommag méret-viszonyát.
- az atomról alkotott elképzelések változásait, a Rutherford-modellt és a Bohr-modellt.
- a digitális fényképezőgép működésének elvét.
- az elektron hullámtermészetét.
- az elektronmikroszkóp működésének elvét.
- a folytonos és vonalas színek fogalmát, tudja, hogyan használják a vonalas színeképet az anyagvizsgálat során.

TÉMAKÖR: KÖRNYEZETÜNK ÉPSÉGÉNEK MEGŐRZÉSE

- Ismeri
 - az atommag felépítését, a nukleonok típusait, az izotóp fogalmát, a nukleáris kölcsönhatás jellemzőit.
 - a radioaktív sugárzások típusait, az alfa-, béta- és gamma-sugárzások leírását és tulajdonságait.
 - a felezési idő, aktivitás fogalmát, a sugárvédelem lehetőségeit.
 - a maghasadás és magfúzió energiaviszonyait, ismerje a gyakorlati megvalósulásuk lehetőségeit, az atomerőművek működésének alapelvét, a csillagok energiatermelésének lényegét.
 - a radioaktív hulladékok elhelyezésének problémáit.
 - a radioaktív izotópok néhány orvosi alkalmazását (nyomjelzés).
 - az ózonpajzs szerepét a Földet ért ultraibolya sugárzással kapcsolatban.
 - az üvegházhatás fizikai magyarázatát.
 - az energiatermelés alternatíváit, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentési lehetőségeit.

TÉMAKÖR: A VILÁGEGYETEM MEGISMERÉSE

- Tudja, mit jelentenek a kozmikus sebességek (körsebesség, szökési sebesség).
- Érti a tömegvonzás általános törvényét, a testek súlya és a tömege közötti különbséget, a súlytalanság állapotát, a gravitációs mező szerepét a gravitációs erő közvetítésében.
- Ismeri
 - a Naprendszer felépítését, mozgását, tudja, mi a bolygó, hold, üstökös.
 - a Hold felszínének legfontosabb jellemzőit, a holdfogyatkozás és napfogyatkozás jelenségét.
 - ismeri a bolygók, üstökösök mozgásának jellegzetességeit.
 - Kepler törvényeit.
 - a Nap mint csillag legfontosabb fizikai tulajdonságait, a Nap várható jövőjét, a csillagok lehetséges fejlődési folyamatait.
 - a galaxisok, galaxishalmazok, fekete lyuk fogalmát.
 - a Tejútrendszer legfontosabb jellemzőit.
 - a fényév fogalmát.
 - az ősrobbanás elméletet.

HELYI TANTERV

NÉMET

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

Helyi tanterv a német, mint második idegen nyelv tantárgy számára

9-12. évfolyam

Kerettantervi megfelelés

A jelen helyi tanterv a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 5/2020.(I.31.) Korm. rendelet alapján, a kerettanterv* a Második idegen nyelv 9-12.évfolyam dokumentuma alapján készült.

* https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosítása.

Bevezetés

A tudásalapú társadalomban a nyelvtudásnak kiemelt társadalmi, kulturális és gazdasági jelentősége van. A nevelési-oktatási rendszer feladatában ezért kulcsfontosságú a nyelvtudás és ezáltal a személyes és szakmai fejlődés tágabb terének biztosítása. Az idegennyelv-tanítás és –tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozott nyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is. A nyelvtudás és nyelvhasználat segítségével elért tudás erősíti a saját nemzeti azonosságtudatot, valamint az európai közösséghez tartozás érzését. Lehetővé teszi a társadalmi és tanulási célú mobilitást, növeli az információhoz való hozzáférés lehetőségét. Jelentős szerepe van a világ múltjának, jelenének, jövőjének megismerésében, hozzájárul a tanuló jövőbeli munkavállalói kompetenciájának sokrétű fejlesztéséhez.

A mai kor egyik fontos célkitűzése az egyéni többnyelvűség fejlesztése, ezért fontos, hogy a tanított nyelvek ne különálló tantárgyként jelenjenek meg, hanem a többnyelvűség kontextusában, építve a diákok már korábban megszerzett nyelvi kompetenciáira, nyelvtanulási stratégiáira, a nyelvek közötti hasonlóságokra. Mindezek mellett figyelembe kell venni a tanulók más tantárgyak során szerzett ismereteit, már meglévő anyanyelvi tudását. Ezzel megerősíthetjük a tudásintegrációt, a tantárgyakon átívelő komplex gondolkodás fejlesztését.

Az élő idegen nyelvek ismerete olyan tartalmakhoz nyitja meg az utat, amelyek más tanulási területek elmélyülését segítik: a motiváló célnyelvi tartalmak fejlesztik a nyelvtudást és előremozdítják a nyelvtanulást. A sikerben fontos szerepet játszik az önálló nyelvtanulásra való tudatos felkészítés is. A hatékony és eredményes idegennyelv-tanításhoz és –tanuláshoz az egyénre szabott oktatáshoz elengedhetetlen a modern, digitális technológiával támogatott tartalmak, módszerek bevonása.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi

szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	6. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	A1	A2	B2
Második idegen nyelv	-	-	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg:

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1	B2
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Célok és feladatok

A korszerű idegennyelv-oktatás elsődleges célja – a második élő idegen nyelvből is – a tanuló nyelvi cselekvőképességének kiterjesztése. Nyelvtudása segítse, hogy személyes és szakmai életében egyéni céljait elérhesse, saját gondolatait kifejezhesse, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezzen, valamint kommunikáljon. A második idegen nyelv tanításánál is törekedni kell arra, hogy a tanuló megismerje és használja a kommunikációs kompetencia tágabb összefüggéseit: a nyelvi elemek, a jel- és szabályrendszerek, valamint a nyelvhasználati stílusok és regiszterek társadalmilag elfogadott változatait.

A második élő idegen nyelv esetén a nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése az alapfokú, felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, és a nyelvórákon kívüli nyelvtanulási lehetőségek (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.). Mindezek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást, melynek kialakítása és megalapozása a nyelvórák egyik fontos feladata.

A második idegen nyelv tanítása a 9-12. évfolyamon szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett anyanyelvi fejlesztésre, annak eredményeire, valamint az első élő idegen nyelv tanulása

során szerzett tapasztalatokra, és a kialakult tanulási stratégiákra. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább közép-pontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

- **A tanulás kompetenciái:** Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.
- **A kommunikációs kompetenciák:** A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassa alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.
- **A digitális kompetenciák:** Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.
- **A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** Az idegen nyelv tanulása során a tanuló-nak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.
- **A személyes és társas kompetenciák:** A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.
- **A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kre-

atív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

- **Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

- Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt.
- Fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett előzetes tudásra, képes új kapcsolódási pontok kialakítására
- Az interdiszciplináris szemlélet mellett a második idegen nyelv tanítása-tanulása szervesen épít az anyanyelvi ismeretekre és az első idegen nyelv tanulása során megszerzett stratégiák alkalmazására, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra és különbségekre.
- A hosszútávon fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvről egyre nagyobb mértékben fel kell készíteni. Ezek azok a feladatok, amelyek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás kulcsfontosságú szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében.
- Fejlesztéséhez a második idegen nyelv tanulása során szükség van a már az első idegen nyelv kapcsán megismert tanulási stratégiák további alkalmazására és fejlesztésére.
- Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Az oktatói munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.
- A nyelvtanítás folyamatában feltétlenül szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák egyre inkább képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértse és létrehozza szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen idegen nyelven.
- A második élő idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat egy újabb kultúrának, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága fejlődik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok.
- A nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia, azaz a szövegekkel való munka tudatos fejlesztése. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, hasonlókat létre tudjon hozni, és azokból kinyert információkat fel tudja használni saját céljainak megvalósítására.

- A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvrát a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. (változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása)
- A nyelvi tartalmak és eszközök átadása az első nyelvhez hasonlóan kontextusba ágyazot-
tan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben, akár nonverbális és/vagy vizuális ele-
mekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátí-
tása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.

Tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 12. évfolyam végére a KER szerinti A2 nyelvi szint a minimum kimeneti elvárás.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első ide- gen nyelv	KER-szint- ben nem meg- adható	A1	A2	B1	B2
Második ide- gen nyelv	-	-	-	A1	A2
Második ide- gen nyelv, nyelvi tago- zat	-	-	-	A2	B1

A nevelési-oktatási szakasz végére

- a tanuló ismer és egyre tudatosabban használ nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére.
- Készül továbbá az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra.
- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrá-
sokat használ, célnyelvi (könnyített) olvasmányokat olvas.
- Kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, kommunikációra,
közvetítésre, ismeretszerzésre és tudásmegosztásra.

A szakasz végére - témakörtől függetlenül - a második idegen nyelvből a tanuló:

- részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvrői tevékeny-
ségekben;
- változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív
munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó hangzószövegekben megjelenő információkat;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.

A tanulók értékelése

A tanulók értékelését egyéni fejlődésük és sikeres tanulási teljesítményük érdekében az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével szükséges megvalósítani. Az értékelésnek az iskolai nyelvtanulás teljes időtartama alatt az a legalapvetőbb funkciója, hogy motiválja a tanulót az idegen nyelv tanulásában. Ezért a visszajelzés is minden évfolyamon elsősorban pozitív, a kevésbé sikeres, javításra szoruló fejlesztések csak a pozitívumokhoz képest kaphatnak hangsúlyt. A tanuló maga is egyre inkább képessé válik saját eredményeinek, eredményességének értékelésére mind a tanóra, mind a tanórán kívül folytatott idegen nyelvi kommunikáció során.

Kialakul emellett az a funkció is, hogy visszajelzést adjon arról, a tanuló a készség-fejlesztés területén az adott időpontban (a tanév közben folyamatosan vagy a tanév végén) éppen hol tart. Visszajelzés a tanulónak (és a szülőnek), hogy melyek az erős és gyenge pontjai, milyen attitűd jellemzi a nyelvtanuláshoz való viszonyát, honnan meríthet bátorítást, önbizalmat, illetve hová kell még energiát befektetnie.

Fontos, hogy az értékelés rendszeres legyen, tartalmazzon formális (pl. dolgozat) és nem formális (órai munka) elemeket. Az értékelés során is ügyelni kell a differenciálás elvére, például külön feladatokkal ösztönözhetjük a motiváltabb tanulókat.

Az értékelés alapelvei:

- A négy nyelvi alapkészség ellenőrzése és értékelése egyformán hangsúlyos.
- A tanulókat pontos és alapos önellenőrzésre, önértékelésre és társaik kulturált, alapos értékelésére neveljük.
- Figyelembe kell venni a tanulók egyéniségét, képességeit, szorgalmát és fejlődését is.
- Fontos, hogy ösztönző hatású legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését.

Az értékelés tartalma:

- Az ellenőrzés vonatkozhat ismeretekre (szókincs, nyelvtan) és a négy alapkészségre. Fontos minden ismeret és készség folyamatos és arányos ellenőrzése.

- Az értékelés során a tanár a tanórai és a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket egyaránt értékeli.

Az értékelés formája:

- Az ellenőrzés lehet szóbeli és írásbeli, egyéni és csoportos.
- Az ismereteket írásban és csoportos munkában célszerű ellenőrizni.
- A beszédkészséget szóban és egyénileg lehet ellenőrizni.
- Az olvasás- és beszédértést, valamint az íráskészséget csoportosan.

Az értékelés időbelisége:

- Az ellenőrzés lehet folyamatos vagy időszakos.
- A folyamatos, órai ellenőrzés a munka hatékonyságáról ad információt, az időszakos ellenőrzéssel (rövidebb feleletek, dolgozatok) pedig az anyag elsajátításának milyenségéről és mélységéről kapunk információt.
- Fontos az ismétlődő ellenőrzések beiktatása is (kb. 5 egységenként).

Az értékelés szempontjai:

- A nyelvtani ismeretek ellenőrzésénél a nyelvhelyesség a döntő.
- Az íráskészség ellenőrzésénél szempont a kitűzött feladatoknak való megfelelés, a nyelvi eszközök korrekt és változatos használata, valamint a nyelvhelyesség.
- A beszédkészség ellenőrzésekor elsődleges a kommunikációs szándék megvalósításának mértéke. A kommunikatív képességen kívül értékeljük a felhasznált szókincset, ill. a tanult lexikai egységek alkalmazását, a párbeszédet, illetve a szerepjátékok, a képleírás tartalmát, hitelességét és nyelvi helyességét, fontos szerepet kap még a helyes kiejtés, intonáció és beszédtempó is.
- A beszédértés és az olvasásértés ellenőrzésekor a megértés foka a szempont.

Javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok (ami lehet témazáró dolgozat, röpdolgozat, szódolgozat, cloze-teszt, feleletválasztós teszt, szövegértési feladatok, stb.) Azonban fontos, hogy a tanulói teljesítmény ellenőrzése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkészség mindegyikében mérni kell a fejlődést.
- beszédkészség mérésére szolgáló feladattípusok:
 - szituációs párbeszéd - adott párbeszéd megtanulása, ill. továbbfejlesztése, prezentáció
 - kiselőadás felkészülés alapján, órai feladatok, társalgás a szaktanárral, képleírás
 - tanítási órákon végzett munka stb.
- írásbeli készség mérésére szolgáló feladattípusok: fogalmazás, levélírás, űrlap kitöltése stb.
- olvasáskészség mérésére szolgáló feladattípusok: kérdésekre való válaszadás, kiegészítés, logikai összefüggés megállapítása, sorrendbe helyezés
- halláskészség mérésére szolgáló feladattípusok: igaz/hamis állítások, kiegészítés, kérdésekre való válaszadás stb.
- továbbá: házi feladatok, otthoni gyűjtőmunka, csoportmunka értékelése
- projektmunka és annak dokumentálása
- vetélkedőkön való szereplés

- szorgalmi feladatok: differenciált egyéni munka adása
- füzetvezetés ellenőrzése
- önellenőrzés

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Képzés megnevezése	Heti óraszámok			
	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Német mint 2. idegen nyelv	3	3	3	3
Német mint 2. idegen nyelv, nyelvi tagozat	3+1	3+1	3+1	3+1

A tankönyvek kiválasztásának elvei

Fontos alapelv, hogy a koncepcionális, tanterv-alapon végiggondolt nyelvoktatás megvalósításához kell kiválasztani a megfelelő tankönyvet, tankönyvcsaládot.

A tankönyv akkor hasznos eszköze a nyelvoktatásnak, ha mindig az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztését célozza, akkor korszerű, ha eleget tesz a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális nyelvhasználati előírásainak, a korszerű módszertana. Lényeges szempont lehet a kiválasztásban, hogy a tankönyv feleljen meg az életkori sajátosságoknak és a magyar nyelvtanuló - esetenként speciális - igényeinek. Legyen a tankönyv tartalmában és kivitelezésében motiváló, a nyelvtanulás iránt kedvet ébresztő.

Tankönyvek:

direkt neu Kursbuch 1 (Klett Kiadó, Budapest), direkt neu Arbeitsbuch 1 (Klett Kiadó, Budapest)
 direkt neu Kursbuch 2 (Klett Kiadó, Budapest), direkt neu Arbeitsbuch 2 (Klett Kiadó, Budapest)
 direkt neu Kursbuch 3 (Klett Kiadó, Budapest), direkt neu Arbeitsbuch 3 (Klett Kiadó, Budapest)

9–10. évfolyam – heti 3 óra

- Ennek a nevelési-oktatási szakasznak az a fő célja, hogy a tanuló megismerkedjen a német nyelv alapvető szerkezetével, alapszókinccsével, és előző nyelvtanulási tapasztalatai segítségével a második idegen nyelvből is fejleszthesse kommunikatív és interkulturális kompetenciáját.
- Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.
- Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Egyre jobban érti, hogy a felnőtt élet, elsősor-

ban a továbbtanulás és a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa a használható nyelvtudás. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy a másodikként tanult idegen nyelvet is egyre inkább személyes érdeklődéséhez kapcsolódó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

- Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórakon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is.
- Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló különböző szövegtípusokkal, olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során fejlődik szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti A1+ szintet.

Nyelvi funkciók példákkal:

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
- köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
- megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)
- bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)
- információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 14. Wo wohnst du? Ich wohne in ... Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?)
- hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Nicht so gut. Danke, es geht mir super.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
- jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...! Viel Spaß! Gute Besserung!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes neues Jahr.)
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegekben, pl. baráti levélben és e-mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo, Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)
- véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buchinteressant? Ja, sehr!)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist schön. Das ist meine Mutter.)

- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
- nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
- alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
- betűzés kérésnek kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm her bitte! Lies den Text!)
- akarat, kívánság kifejezése (Ich möchte...)
- bánat / bosszúság kifejezése (Schade! / Das ist schlimm!)
- öröm kifejezése (Das freut mich!)
- elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Es ist prima! / Schade, dass ...)
- elismerés és dicséret kifejezése (Das ist toll!)
- ítélet, kritika kifejezése (Das ist nicht richtig/wahr.)
- felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?)
- sajnálat kifejezése (Es tut mir leid!)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)
- javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)
- kínálás és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne., Nein, danke.)

Elsajátítandó nyelvi elemek és struktúrák példákkal:

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin Du bist Seid ihr ...?), Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), főhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváló igekötős igék (Er liest den Artikel vor. Die Schüler machen das Buch auf.)
- birtoklás: haben, birtokos névmás
- felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setzt euch!)
- mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)
- térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)
- időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber), névmások (das, ich)
- kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)
- modalitás: möchten, mögen és können igék E/1-ben és E/2-ben (Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Ich kann tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?)

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 9-10. évfolyam	Helyi tanterv sze- rinti óraszám 9-10. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	40	41
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	21
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	31
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	11
Öffentliches Leben	10	11
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	30	31
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	21
Fächerübergreifende Themen und Situa- tionen	15	16
Aktuelle Themen	9	11
Unterhaltung	10	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	11
Összes óraszám:	204	216

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil

ÓRASZÁM: 41 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare Umgebung, Zuhause
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Kleider
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Familienfeiern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Mahlzeiten, Kleidungsstücke
- A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Weihnachten, Ostern, Geburtstag) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- Személyes környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT)
 - ✓ családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
 - ✓ a lakóhely és környezetének bemutatása
 - ✓ legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások, közös programok bemutatása)
 - ✓ szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés
 - ✓ ismerkedés a német ünnepekkel, szokásokkal film segítségével (pl: Mein erster Weg nach Deutschland)
- projektmunka csoportban
 - ✓ plakát készítése: mit teszünk környezetünk védelme érdekében otthon, az iskolában, lakóhelyünkön?
 - ✓ csoportos internetes kutatómunka: 'Családok a nagyvilágban' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán

- ✓ 'Ezek vagyunk mi' (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
- szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'; családtagjaim napirendje, szabadidő
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
 - ✓ 'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás: Mein Vorbild (Sportler, Popstar, Schauspieler)
- szerepjátékok
 - ✓ interjú egy híres emberrel/kedvenc hőssel/színésszel/énekesekkel az életéről és családjáról
 - ✓ ismerkedés az új osztálytársakkal – kérdések és feleletek

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Wetter
- Közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt munka egyénileg (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - ✓ magyarországi állatkertek és lakóik
 - ✓ az árvizek pusztításai Magyarországon és a világban
 - ✓ lakóhelyem, környezetem

- internetes kutatás – szófelhő
 - ✓ milyen állatok élnek Németországban?
 - ✓ hol van a legtöbb földrengés és működő vulkán a világban?
- az időjárás különbségei Németországban és Magyarországon
- projektmunka: kiskedvenc bemutatása kép segítségével (képesítések, szokások bemutatása)
- Tier-Barkochba
- kvíz, keresztrejtvény készítése

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums

ÓRASZÁM: 31 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott adott témartományhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule, Mitschüler
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schule
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule

- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, Sprachkönnen und Sprachkenntnisse
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: egyéni vagy csoportos
 - ✓ iskolai szokások, napirend, órarend
 - ✓ iskolai szabályok
 - ✓ iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban
 - ✓ tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
 - ✓ kedvenc tanárom bemutatása
- kérdőív készítése
 - ✓ kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
- kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
- csoportos feladat
 - ✓ szókérdőív alapján mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
 - ✓ mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Reiseziele, Sehenswürdigkeiten
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Reisedokumente, Verkehrsmittel

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
- Az utazás és turizmus tematartományhoz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tematartományban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - ✓ Németország látnivalói, nevezetességei
 - ✓ Magyarország híres látnivalói
 - ✓ Lakóhelyem nevezetességei
 - ✓ 'Álomotazásom'
- projektmunka csoportosan
 - ✓ egy osztálykirándulás megtervezése
 - ✓ fontos turisztikai hazai és német események (pl. fesztiválok, sportesemények, kiállítások)
- internetes kutatómunka
 - ✓ útvonalterv Németországba, milyen országokon, városokon kell átutazni?
- szerepjátékok
 - ✓ idegenvezető – izgága, kérdésekkel teli csoport
 - ✓ szállodai recepció - igényes vagy akadémikus vendég

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben

ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Leben in der Stadt und auf dem Lande
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Wegbeschreibung, Auskunft geben
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Freizeitaktivitäten, Hobbys, Kunst und kulturelle Veranstaltungen

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok
 - ✓ gyorsétteremben, utazási irodában
 - ✓ utcán: útbaigazítás kérése és adása
 - ✓ 'Budapest, Berlin és egyéb híres városok' – helyi látványosságok bemutatása idegenvezetőként
- prospektus, reklám készítése (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- internetes kutatómunka: a célnyelvi országok és hazánk számokban - rövid bemutatók
- kvízzjáték a célnyelvi országokról és hazánkról
- vitafórum: városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.) és miért?

TÉMAKÖR: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN

ÓRASZÁM: 31 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

–

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése
- A német nyelv betű és jelkészletének alkalmazása
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
- Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata

–

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- közös popzenehallgatás, a szöveg egyszerű feldolgozása feladatlappal

- filmnézés a célnyelven
 - ✓ a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése
 - ✓ a film egy-két jelenetének dramatizálása, eljátszása
 - ✓ keresztretjvény készítése a film kulcsszavaival
- betűzésverseny
 - ✓ ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?
- egyszerű nyelvezetű szöveg órai feldolgozása (illusztráció, előadás)
- játékos diktálási feladatok
 - ✓ Laufdiktat,
 - ✓ 'Suttogó postás' játék
- egy (alapszintű) könnyített olvasmány elolvasása, egyéni feldolgozása és bemutatása az osztálynak

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.
-

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása
-

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Németország megismerése hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
 - ✓ a német iskolák jellemzői, napirend
 - ✓ tipikus német ház, lakás
 - ✓ mindennapi szokások
 - ✓ családon belüli szerepek és feladatmegosztás
 - ✓ ünnepek a családban
 - ✓ viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés)
 - ✓ állattartási szokások, kedvenc állatok
 - ✓ német nyaralási szokások
 - ✓ Németország tájegységei, országrészei
 - ✓ német étkezési szokások, tipikus ételek
 - ✓ híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben

- projekt munka csoportban (plakát készítése): hazánk és Németország összehasonlítása – hasonlóságok, különbségek bemutatása (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)
- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése Németországról
- jellegzetes német ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában (pl: Martinstag)

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

–

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

–

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projekt munka - témák, személyiségek bemutatása
 - ✓ hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
 - ✓ egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
 - ✓ egy híres tudós élete
 - ✓ célnyelven rövid történet, egyéni élmény leírása
- internetes kutatómunka
 - ✓ szavak, kifejezések keresése a különböző tantárgyakhoz
- kontúrtérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
- csoportos projekt
 - ✓ társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

–

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján

–

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka
 - ✓ aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel
 - ✓ képaláírások megfogalmazása, időjárás-jelentés készítése
- egy izgalmas sportesemény megtekintése a német nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
 - ✓ szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban, lenémított film tanulói kommentárral
- szerepjáték
 - ✓ interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
- csoportos interjú: aktuális téma feldolgozásához, vélemények kifejezése irányított kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Unterhaltung

ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
- Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok Feste und Feiertage témakörben

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projekt munkák és bemutatók
 - ✓ saját szórakozási szokások, kedvenc kulturális élmények
- felmérés készítése és kiértékelése: szórakozási szokások az osztályon belül – melyik a legkedveltebb?

- egyéni internetes kutatások németül különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- német tinédzser naplóírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés németül
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- csoportchat: közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű, egyszerű információ megszerzése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt munka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából
- poszter készítése, prezentáció

9. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óra- szám	Helyi tanterv szerinti óra- szám	9. évfolyam
	9-10. évfo- lyam	9-10. évfo- lyam	
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	40	41	22
Themen und Situationen im Bereich der	20	21	11

Umgebung und Umwelt			
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	31	16
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	11	5
Öffentliches Leben	10	11	5
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	30	31	15
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	21	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	16	8
Aktuelle Themen	9	11	5
Unterhaltung	10	11	6
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	11	5
Összes óraszám:	204	216	108

Éves óraszám: 108 óra

Tankönyv: direkt neu 1. (1-6. lecke)

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óra-szám	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	22	Hi! Hallo! Grüß dich! Die vier Freunde Geschwister eine Klassenstatistik
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	11	Haustiere: Wir gehören auch zur Familie! Mein Zuhause In meinem Zimmer Auf Wohnungssuche

Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	16	Immer gern in die Schule? Interview mit dem Schuldirektor Schulfächer Lieblingsfächer
Reisen und Urlaub, Tourismus	5	Essen ... (inter)national
Öffentliches Leben	5	Was isst du gern? Essen ... (inter)national
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10	Leute und ihre Sprachen Leute und ihre Länder Essen ... (inter)national
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8	bei jedem behandelten Themenkreis
Aktuelle Themen	5	Familienfotos (Un)bekannte Leute Die Essgewohnheiten

Unterhaltung	6	(Un)bekannte Leute Essen ... (inter)national
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	5	bei jedem behandelten Themenkreis

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló képes megérteni olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás).

Beszédképesség

A tanuló képes az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes megérteni a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak, és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén.

Írásképesség

A tanuló le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik

10. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 9-10. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 9-10. évfolyam	10. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	40	41	19
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	21	10

Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	31	15
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	11	6
Öffentliches Leben	10	11	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	30	31	16
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	21	11
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	16	8
Aktuelle Themen	9	11	6
Unterhaltung	10	11	5
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	11	6
Összes óraszám:	204	216	108

Éves óraszám: 108 óra

Tankönyv: direkt neu 1. (7-10. lecke)

direkt neu 2. (11. lecke)

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óra-szám	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	19	Aus dem Leben eines Nachtportiers Von Beruf: Hausmann Die Zwillingsschwestern Wie hilfst du deiner Gesundheit?
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	10	Meine Clique Sympathisch, aber etwas launisch

Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15	Ein Tag im Internat Ich kann das nicht! Behinderte Jugendliche in der Schule
Reisen und Urlaub, Tourismus	6	Herzlich willkommen in Lindau! Was gibt es noch in Lindau? Auskunft auf der Straße
Öffentliches Leben	6	Was gibt es noch in Lindau? Auskunft auf der Straße
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	16	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	11	Herzlich willkommen in Lindau! Was gibt es noch in Lindau?
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8	bei jedem behandelten Themenkreis
Aktuelle Themen	6	Ausgehen Einkaufen in KaDeWe
		Wo kauft man was?

Unterhaltung	5	Ausgehen Einkaufen in KaDeWe
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	6	bei jedem behandelten Themenkreis

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás).

Beszédképesség

A tanuló felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben interakciót folytatva.

Olvasott szöveg értése

A tanuló adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget.

Írásképesség

A tanuló adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel.

9–10. évfolyam – heti 4 óra – nyelvi tagozat

- Ennek a nevelési-oktatási szakasznak az a fő célja, hogy a tanuló megismerkedjen a német nyelv alapvető szerkezetével, alapszókinccsével, és előző nyelvtanulási tapasztalatai segítségével a második idegen nyelvből is fejleszthesse kommunikatív és interkulturális kompetenciáját.
- Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.
- Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Egyre jobban érti, hogy a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás és a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa a használható nyelvtudás. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy a másodikként tanult idegen nyelvet is egyre inkább személyes érdeklődéséhez kapcsolódó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

- Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is.
- Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló különböző szövegtípusokkal, olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során fejlődik szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti A2 szintet.

Nyelvi funkciók példákkal:

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
- köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
- megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)
- bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)
- információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 14. Wo wohnst du? Ich wohne in ... Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?)
- hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Nicht so gut. Danke, es geht mir super.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
- jókívánások kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...! Viel Spaß! Gute Besserung!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes neues Jahr.)
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegekben, pl. baráti levélben és e-mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo, Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)
- véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buchinteressant? Ja, sehr!)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist schön. Das ist meine Mutter.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
- nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
- visszakerdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)

- alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
- betűzés kérésnek kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm her bitte! Lies den Text!)
- akarat, kívánság kifejezése (Ich möchte...)
- bánat / bosszúság kifejezése (Schade! / Das ist schlimm!)
- öröm kifejezése (Das freut mich!)
- elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Es ist prima! / Schade, dass ...)
- elismerés és dicséret kifejezése (Das ist toll!)
- ítélet, kritika kifejezése (Das ist nicht richtig/wahr.)
- felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?)
- sajnálat kifejezése (Es tut mir leid!)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)
- javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)
- kínálás és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne., Nein, danke.)
- információkérés, információadás (Wie war das Hotel? Entschuldigung, wo finde ich einen Supermarkt? Gehen Sie hier geradeaus, dann...)
- véleménykérés és arra reagálás (Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.)
- egyetértés kifejezése (Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt.)
- egyet nem értés kifejezése (Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.)
- akarat kifejezése (Ich will.)
- képesség kifejezése (Ich kann.)
- lehetőség kifejezése (Es ist möglich, dass...)
- remény kifejezése (Ich hoffe, du kannst kommen.)
- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht. Ich bin mir nicht sicher, wann ich zu Hause ankomme.)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte! Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte?)
- kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Noch einmal bitte!)
- öröm kifejezése (Ich freue mich, dass ...)
- bánat / bosszúság kifejezése (Schade, dass...)
- események leírása (Zuerst aßen wir zu Mittag, dann gingen wir zum Strand.)

Elsajátítandó nyelvi elemek és struktúrák példákkal:

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin Du bist Seid ihr ...?), Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), tőhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváló igekötős igék (Er liest den Artikel vor. Die Schüler machen das Buch auf.)
- birtoklás: haben, birtokos névmás, gehören (Dieses Fahrrad gehört mir.)
- felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setzt euch!)
- mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)
- térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárósók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)
- időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber), névmások (das, ich)
- kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)
- modalitás: möchten, mögen és können igék E/1-ben és E/2-ben (Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Ich kann tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?)
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Präteritum és Perfekt (Das Buch war sehr interessant. Ich habe gestern viel geschlafen.)
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Futur I. (Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.)
- birtoklás: minőségi viszonyok: Wie? Was für ein? Welcher? – hasonlítás: Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten. - melléknévragozás (Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh. Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.)
- térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás (geradeaus, an der Kirche vorbei, um die Ecke), elöljárósók részes és tárgyesettel (auf, vor, hinter, neben)
- időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (selten, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich), időpontok - Wann? (von ... bis, gerade) Um wie viel Uhr? (um 8 Uhr, gegen 8 Uhr)
- modalitás: mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék (Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen. Der Kranke darf noch nicht aufstehen)
- esetviszonyok: Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv (Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű és páros kötőszavak (nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so) és névmások (das, ich, mich, mir, dich, dir, man)
- szöveggrammatikai eszközök: névmások, névelők, névmási határozók mint előre és vissza utaló elemek a szövegben (das, dieser, der/die/das, daran, damit)

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 9-10. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 9-10. évfolyam nyelvi tagozat
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	40	53
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	31
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	41
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	21
Öffentliches Leben	10	21
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	30	41
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	31
Fächerübergreifende Themen und Situa- tionen	15	16
Aktuelle Themen	9	11
Unterhaltung	10	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	11
Összes óraszám:	204	288

**TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen,
Lebensstil**

ÓRASZÁM: 53 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;

- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédzándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;
- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, Verwandte
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, mein Wohnort
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, Kleider und Accessoires
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, gesunde Ernährung, zum Arzt gehen, Hausarbeiten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten, positive und negative Charakterzüge
- Személyes témákhoz tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval (a folyamatos összefüggő beszéd gyakorlására)
 - ✓ közeli és távoli rokonok, kedvenc rokonaim
 - ✓ érdekes családi történetek a múltból

- ✓ családi ünnepek
- ✓ szomszédi kapcsolatok
- szóbeli mini-prezentációk: a mai és a régmúlt mindennapjainak összehasonlítása
- projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével
- internetes kutatómunka és csoportos projekt
 - ✓ családok a német nyelvű országokban, különbségek, hasonlóságok
 - ✓ a modern kor családtípusai
 - ✓ szerepek a családon belül
- vitafórum: pl. tinédzserek helyzete a családban
- szerepjáték: pl. az orvosnál
- prezentáció készítése: családi ünnepek a német és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- közvélemény kutatás: hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 31 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédzándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- megoszt alapvető személyes információkat környezetéről egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Wetter und Klima, Jahreszeiten

- Környezethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- internetes kutatás
 - ✓ veszélyeztetett állatok
 - ✓ kihaló növényfajok
 - ✓ nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
 - ✓ a tengerek szennyezése - műanyagszigetek a tengerben
- kiselőadás készítése
 - ✓ veszélyben a Földünk
 - ✓ a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
 - ✓ a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
 - ✓ mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- vitafórum
 - ✓ hasznosak-e az állatkertek?
 - ✓ jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- egy német nyelvű természetfilm megtekintése
- projektmunka: kiskedvenc bemutatása kép segítségével (képességek, szokások bemutatása)

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums

ÓRASZÁM: 41 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

- felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
- megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz szövegalkotást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens, Sprachkönnen und Sprachkenntnisse
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni kutatás és képes beszámoló
 - ✓ régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik
 - ✓ a magyarországi és a németországi iskolarendszer összehasonlítása

- csoportmunka / projekt:
 - ✓ egy osztályprogram megtervezése
 - ✓ 'Az ideális iskola' jellemzői
- internetes kutatómunka: képes beszámolók - érdekes iskolák a világ különböző részeiben
- vitafórum
 - ✓ hasznos-e az iskolai egyenruha?
 - ✓ jó dolog-e a bentlakásos iskola?
 - ✓ milyen a jó tanár?
- íráskészség fejlesztése
 - ✓ beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére
 - ✓ panaszkodó e-mail írása egy németországi barátomnak a sok házi feladatról

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az egyszerű, az adott tématarományhoz kapcsolódó összefüggő szövegeket, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunfts-möglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede
- Az utazás és turizmus tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tématarományban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK.

- projekt munka egyénileg, párban vagy csoportban
 - ✓ híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban, Magyarországon

- ✓ lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven
- ✓ 'Álomnyaralásom' részletes megtervezése
- ✓ hogyan készüljünk fel egy külföldi utazásra: utazási előkészületekről lista készítése
- internetes kutatás
 - ✓ érdekes, szokatlan szállások
 - ✓ különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban
- játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!
- felmérés készítése az osztályban
 - ✓ ki melyik országot szeretné megismerni, melyik a legnépszerűbb célpont?
 - ✓ ki hol szeretne nyaralni? (tengerpart?, Balaton?, hegyvidék? stb.)
- szituációs játék
 - ✓ szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés
 - ✓ 'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'
- panaszlevél és/vagy kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben

ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
- értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
- információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Leben in der Stadt und auf dem Land
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Sport, Lesen, Filme, Unterhaltung

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, egyéni bemutatók
 - ✓ MI SZÓRAKOZTATTA NAGYSZÜLEINKET/SZÜLEINKET?
 - ✓ MI SZÓRAKOZTAT MINKET?
- vitakészség fejlesztése
 - ✓ vidéki-városi élet előnyei és hátrányai
 - ✓ 'mozik' – kellenek még?
 - ✓ klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?
- íráskészség fejlesztése
 - ✓ brossurák, adatlapok kitöltése
 - ✓ film/könyv - ajánló brossúra készítése
- egy német nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő – film megtekintése, megbeszélése
- egy német nyelvű novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN

JAVASOLT ÓRASZÁM: 41 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
- ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
- hibáit többnyire észreveszi és javítja;
- társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprache

- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
- Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére
- nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán
- internetes kutatás és beszámoló
 - ✓ új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonimáiról
 - ✓ a magyar és a német nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról
 - ✓ a dialektusokról
 - ✓ kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai
- olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése
- 'Osztálykönyvtár'
 - ✓ évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
 - ✓ könnyített olvasmány tartalmának előadása rövid szerepjáttékkal
- íráskészség fejlesztése
 - ✓ cikkek egy havonta megjelenő német nyelvű osztály 'hírlaphoz' (pl: 'LUX') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
 - ✓ német nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal célnyelven

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 31 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismerkedik hazai idevágó legfőbb országismereti és történelmi eseményekkel a célnyelven;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi és hazai kulturális szokások, jellemzők ismerete
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
- Főbb hazai országismereti jellemzők ismerete célnyelven
- Legfontosabb hazai látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt munka
 - ✓ a hagyományok ápolása Magyarországon és Németországban

- ✓ a falvak szerepe manapság a két országban
- ✓ mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?
- internetes kutatómunka
 - ✓ a karácsonyfa eredete és elterjesztése
 - ✓ a német himnusz eredete és története
- prezentáció
 - ✓ a karácsony ünneplése a világ országaiban
 - ✓ a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye és hatása más országokra
- játék
 - ✓ leírás készítése/receptek – magyar vagy német specialitás?
 - ✓ kvíz különböző országok étkezési szokásairól
- „kritika” írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba
- vitafórum
 - ✓ milyen kulturális meglepetés érhet a célnyelvi országban?

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
- Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projektmunka (egyéni)
 - ✓ szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
 - ✓ egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése
- (papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről
- vitafórum
 - ✓ melyik tantárgy 'hasznos' a felnőtt életben?
 - ✓ kell-e a mindennapos testnevelés?
 - ✓ fontos-e a zene és a tánc?

- ✓ kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
- ✓ fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?
- játék
 - ✓ szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?
 - ✓ történelmi események modellezése szerepjátékkal

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókinccs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- online videók megtekintése
 - ✓ hírműsorok
 - ✓ aktuális eseményekről szóló tudósítások
 - ✓ riportok
- szerepjáték
 - ✓ 'néma' videókhoz szöveggészítés és eljátszás
 - ✓ TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)
- internetes kutatómunka
 - ✓ egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
 - ✓ szókinccsfejlesztés a média világához
- nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv
 - ✓ a szalagcímek nyelvezete
 - ✓ az újságcikkek stílusa, szerkezete
 - ✓ különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Unterhaltung

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
- rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
- üzeneteket ír;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- a tanórán kívüli játékos nyelv tanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és élményalapú játékos nyelv tanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és élményalapú nyelv tanulás céljára

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutatómunka
 - ✓ külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
 - ✓ hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - ✓ érdekes kiállítások, múzeumok bemutatása
- kedvenc filmem bemutatása németül
- kedvenc számom bemutatása, meghallgatása
 - ✓ a szöveg leírása és értelmezése
- egy tudásszintnek megfelelő könnyített olvasmány elolvasása
- egy német nyelvű játékfilm közös megtekintése, megvitatása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- a tanórán kívüli, akár játékos nyelv tanulási lehetőségeket felismeri és igyekszik azokat kihasználni;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
- felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó releváns német nyelvű információ megszerzése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka (egyéni vagy csoportos)
 - ✓ prezentáció/hangfelvétel/videofelvétel készítése különböző témákban és ezek bemutatása az osztálynak
 - ✓ kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
 - ✓ német nyelvű filmek, programok ismertetése a németes faliújságon írásban
 - ✓ projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók német nyelvű írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

9. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 9-10. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 9-10. évfolyam nyelvi tagozat	9. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	40	53	25
Themen und Situationen im Bereich der	20	31	20

Umgebung und Umwelt			
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	41	20
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	21	10
Öffentliches Leben	10	21	10
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	30	41	20
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	31	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	16	8
Aktuelle Themen	9	11	5
Unterhaltung	10	11	6
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	11	5
Összes óraszám:	204	288	144

Éves óraszám: 144 óra

Tankönyv: direkt neu 1. (1-7. lecke)

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óra-szám	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	Hi! Hallo! Grüß dich! Die vier Freunde Geschwister eine Klassenstatistik
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	Haustiere: Wir gehören auch zur Familie! Mein Zuhause In meinem Zimmer Auf Wohnungssuche

Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	20	Immer gern in die Schule? Interview mit dem Schuldirektor Schulfächer Lieblingsfächer
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	Essen ... (inter)national
Öffentliches Leben	10	Was isst du gern? Essen ... (inter)national
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	20	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	15	Leute und ihre Sprachen Leute und ihre Länder Essen ... (inter)national
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8	bei jedem behandelten Themenkreis
Aktuelle Themen	5	Familienfotos (Un)bekannte Leute Die Essgewohnheiten

Unterhaltung	6	(Un)bekannte Leute Essen ... (inter)national
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	5	bei jedem behandelten Themenkreis

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló képes megérteni olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás).

Beszédképesség

A tanuló képes az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes megérteni a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak, és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén.

Írásképesség

A tanuló le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik

10. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 9-10. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 9-10. évfolyam nyelvi tagozat	10. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	40	53	28
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	31	11

Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	41	21
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	21	11
Öffentliches Leben	10	21	11
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	30	41	21
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	31	16
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	16	8
Aktuelle Themen	9	11	6
Unterhaltung	10	11	5
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	11	6
Összes óraszám:	204	288	144

Éves óraszám: 108 óra

**Tankönyv: direkt neu 1. (8-10. lecke)
direkt neu 2. (11-14. lecke)**

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óra- szám	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	28	Aus dem Leben eines Nachtportiers Von Beruf: Hausmann Die Zwillingsschwestern Wie hilfst du deiner Gesundheit?
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	11	Meine Clique Sympathisch, aber etwas launisch

Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	21	Ein Tag im Internat Ich kann das nicht! Behinderte Jugendliche in der Schule
Reisen und Urlaub, Tourismus	11	Herzlich willkommen in Lindau! Was gibt es noch in Lindau? Auskunft auf der Straße
Öffentliches Leben	11	Was gibt es noch in Lindau? Auskunft auf der Straße
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	21	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	16	Herzlich willkommen in Lindau! Was gibt es noch in Lindau?
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8	bei jedem behandelten Themenkreis
Aktuelle Themen	6	Ausgehen Einkaufen in KaDeWe
		Wo kauft man was?

Unterhaltung	5	Ausgehen Einkaufen in KaDeWe
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	6	bei jedem behandelten Themenkreis

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás).

Beszédképesség

A tanuló felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben interakciót folytatva.

Olvasott szöveg értése

A tanuló adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget.

Írásképesség

A tanuló adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel.

11–12. évfolyam – heti 3 óra

- A 11. évfolyamra már A1+ szintű nyelvtudással érkezik a második idegen nyelvből a tanuló, és célja az, hogy nyelvtudását tovább fejlessze.
- Középiskolai tanulmányai végére már rendelkezik bizonyos szintű tudással és tapasztalattal ahhoz, hogy nyelvtudását fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerezésre és –cserére, valamint valós kommunikációra, kapcsolatépítésre.
- Ebben a szakaszban új témakörként jelenik meg a tudomány és technika, a kommunikáció, a többi témakörnél a különbséget a tanulási eredmények bővülése, árnyaltabbá válása jelenti.
- Változatlanul fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulóknak második idegen nyelvből is képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A2 szintet.

Nyelvi funkciók példákkal:

- információkérés, információadás (Wie war das Hotel? Entschuldigung, wo finde ich einen Supermarkt? Gehen Sie hier geradeaus, dann...)
- véleménykérés és arra reagálás (Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.)
- egyetértés kifejezése (Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt.)
- egyet nem értés kifejezése (Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.)
- akarat kifejezése (Ich will.)
- képesség kifejezése (Ich kann.)
- lehetőség kifejezése (Es ist möglich, dass...)
- remény kifejezése (Ich hoffe, du kannst kommen.)
- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht. Ich bin mir nicht sicher, wann ich zu Hause ankomme.)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte! Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte?)
- kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Noch einmal bitte!)
- öröm kifejezése (Ich freue mich, dass ...)
- bánat / bosszúság kifejezése (Schade, dass...)
- események leírása (Zuerst aßen wir zu Mittag, dann gingen wir zum Strand.)

Elsajátítandó nyelvi elemek és struktúrák példákkal:

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: es gibt, sich-Verben (Ich freue mich.)
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Präteritum és Perfekt (Das Buch war sehr interessant. Ich habe gestern viel geschlafen.)
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Futur I. (Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.)
- birtoklás: gehören (Dieses Fahrrad gehört mir.)
- felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!)
- minőségi viszonyok: Wie? Was für ein? Welcher? – hasonlítás: Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten. - melléknévragozás (Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh. Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.)
- térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás (geradeaus, an der Kirche vorbei, um die Ecke), elöljárószók részes és tárgyessel (auf, vor, hinter, neben)
- időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (selten, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich), időpontok - Wann? (von ... bis, gerade) Um wie viel Uhr? (um 8 Uhr, gegen 8 Uhr)

- modalitás: mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék (Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen. Der Kranke darf noch nicht aufstehen)
- esetviszonyok: Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv (Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű és páros kötőszavak (nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so) és névmások (das, ich, mich, mir, dich, dir, man)
- szöveggrammatikai eszközök: névmások, névelők, névmási határozók mint előre és vissza utaló elemek a szövegben (das, dieser, der/die/das, daran, damit)

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 11-12. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 11-12. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	25
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	20
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20	25
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	17
Öffentliches Leben	10	15
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	15
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	20
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	15
Aktuelle Themen	16	17
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	10
Unterhaltung	10	10
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	15
Összes óraszám:	186	204

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédzándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;
- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakerdező;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, Verwandte
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, mein Wohnort
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, Kleider und Accessoires
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, gesunde Ernährung, zum Arzt gehen, Hausarbeiten

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten, positive und negative Charakterzüge
- Személyes témákhoz tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval (a folyamatos összefüggő beszéd gyakorlására)
 - ✓ közeli és távoli rokonok, kedvenc rokonaim
 - ✓ érdekes családi történetek a múltból
 - ✓ családi ünnepek
 - ✓ szomszédi kapcsolatok
- szóbeli mini-prezentációk: a mai és a régmúlt mindennapjainak összehasonlítása
- projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével
- internetes kutatómunka és csoportos projekt
 - ✓ családok a német nyelvű országokban, különbségek, hasonlóságok
 - ✓ a modern kor családtípusai
 - ✓ szerepek a családon belül
- vitafórum: pl. tinédzserek helyzete a családban
- szerepjáték: pl. az orvosnál
- prezentáció készítése: családi ünnepek a német és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- közvélemény kutatás: hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédzándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- megoszt alapvető személyes információkat környezetéről egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Wetter und Klima, Jahreszeiten
- Környezethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- internetes kutatás
 - ✓ veszélyeztetett állatok
 - ✓ kihalt növényfajok
 - ✓ nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
 - ✓ a tengerek szennyezése - műanyagszigetek a tengerben
- kiselőadás készítése
 - ✓ veszélyben a Földünk
 - ✓ a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
 - ✓ a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
 - ✓ mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- vitafórum
 - ✓ hasznosak-e az állatkertek?
 - ✓ jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- egy német nyelvű természetfilm megtekintése
- projektmunka: kiskedvenc bemutatása kép segítségével (képességek, szokások bemutatása)

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban;

- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
- megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz szövegalkotást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens, Sprachkönnen und Sprachkenntnisse

- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni kutatás és képes beszámoló
 - ✓ régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik
 - ✓ a magyarországi és a németországi iskolarendszer összehasonlítása
- csoportmunka / projekt:
 - ✓ egy osztályprogram megtervezése
 - ✓ 'Az ideális iskola' jellemzői
- internetes kutatómunka: képes beszámolók - érdekes iskolák a világ különböző részeiben
- vitafórum
 - ✓ hasznos-e az iskolai egyenruha?
 - ✓ jó dolog-e a bentlakásos iskola?
 - ✓ milyen a jó tanár?
- íráskészség fejlesztése
 - ✓ beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére
 - ✓ panaszkodó e-mail írása egy németországi barátomnak a sok házi feladatról

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az egyszerű, az adott tématarományhoz kapcsolódó összefüggő szövegeket, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland

- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede
- Az utazás és turizmus témartományhoz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témartományban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK.

- projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban
 - ✓ híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban, Magyarországon
 - ✓ lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven
 - ✓ 'Álomnyaralásom' részletes megtervezése
 - ✓ hogyan készüljünk fel egy külföldi utazásra: utazási előkészületekről lista készítése
- internetes kutatás
 - ✓ érdekes, szokatlan szállások
 - ✓ különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban
- játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!
- felmérés készítése az osztályban
 - ✓ ki melyik országot szeretné megismerni, melyik a legnépszerűbb célpont?
 - ✓ ki hol szeretne nyaralni? (tengerpart?, Balaton?, hegyvidék? stb.)
- szituációs játék
 - ✓ szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés
 - ✓ 'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'
- panaszlevél és/vagy kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
- értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
- információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Leben in der Stadt und auf dem Land
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Sport, Lesen, Filme, Unterhaltung

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, egyéni bemutatók
 - ✓ MI SZÓRAKOZTATTA NAGYSZÜLEINKET/SZÜLEINKET?
 - ✓ MI SZÓRAKOZTAT MINKET?
- vitakészség fejlesztése
 - ✓ vidéki-városi élet előnyei és hátrányai
 - ✓ 'mozik' – kellene még?
 - ✓ klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?
- íráskészség fejlesztése
 - ✓ brossúrák, adatlapok kitöltése
 - ✓ film/könyv - ajánló brossúra készítése
- egy német nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő – film megtekintése, megbeszélése
- egy német nyelvű novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

- következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
- ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
- hibáit többnyire észreveszi és javítja;
- társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprache
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
- Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére
- nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán
- internetes kutatás és beszámoló
 - ✓ új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonimáiról
 - ✓ a magyar és a német nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról
 - ✓ a dialektusokról
 - ✓ kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai
- olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése
- 'Osztálykönyvtár'
 - ✓ évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
 - ✓ könnyített olvasmány tartalmának előadása rövid szerepjáttékkal
- íráskészség fejlesztése
 - ✓ cikkek egy havonta megjelenő német nyelvű osztály 'hírlaphoz' (pl: 'LUX') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
 - ✓ német nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal célnyelven

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismerkedik hazai idevágó legfőbb országismereti és történelmi eseményekkel a célnyelven;

- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi és hazai kulturális szokások, jellemzők ismerete
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
- Főbb hazai országismereti jellemzők ismerete célnyelven
- Legfontosabb hazai látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka
 - ✓ a hagyományok ápolása Magyarországon és Németországban
 - ✓ a falvak szerepe manapság a két országban
 - ✓ mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?
- internetes kutatómunka
 - ✓ a karácsonyfa eredete és elterjesztése
 - ✓ a német himnusz eredete és története
- prezentáció
 - ✓ a karácsony ünneplése a világ országaiban
 - ✓ a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye és hatása más országokra
- játék
 - ✓ leírás készítése/receptek – magyar vagy német specialitás?
 - ✓ kvíz különböző országok étkezési szokásairól
- „kritika” írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba
- vitafórum
 - ✓ milyen kulturális meglepetés érhet a célnyelvi országban?

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
- Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projektmunka (egyéni)
 - ✓ szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
 - ✓ egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése
- (papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről
- vitafórum
 - ✓ melyik tantárgy 'hasznos' a felnőtt életben?
 - ✓ kell-e a mindennapos testnevelés?
 - ✓ fontos-e a zene és a tánc?
 - ✓ kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
 - ✓ fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?
- játék
 - ✓ szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?
 - ✓ történelmi események modellezése szerepjáttékkal

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- online videók megtekintése
 - ✓ hírműsorok
 - ✓ aktuális eseményekről szóló tudósítások
 - ✓ riportok
- szerepjáték

- ✓ 'néma' videókhoz szövegekészítés és eljátszás
- ✓ TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)
- internetes kutatómunka
 - ✓ egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
 - ✓ szókincsfejlesztés a média világához
- nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv
 - ✓ a szalagcímek nyelve
 - ✓ az újságcikkek stílusa, szerkezete
 - ✓ különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Wissenschaft und Technik, Kommunikation

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- az adott témartományban értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;
- az adott témartományban szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geräte für Alltagsmenschen, Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika témartományban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
 - ✓ a közlekedést?
 - ✓ a házimunkát?
 - ✓ az oktatást?
 - ✓ a kommunikációt?
- internetes kutatómunka és prezentáció
 - ✓ a világ legfontosabb találmányai
 - ✓ a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
 - ✓ a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán
- vitafórum

- ✓ az internet jövője
- ✓ mire jó a virtuális valóság?
- ✓ haladás-e minden változás?
- ✓ közösségi oldalak előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Unterhaltung

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
- rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
- üzeneteket ír;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és élményalapú játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és élményalapú nyelvtanulás céljára

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutatómunka
 - ✓ külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
 - ✓ hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - ✓ érdekes kiállítások, múzeumok bemutatása
- kedvenc filmem bemutatása németül
- kedvenc számom bemutatása, meghallgatása
 - ✓ a szöveg leírása és értelmezése
- egy tudásszintnek megfelelő könnyített olvasmány elolvasása
- egy német nyelvű játékfilm közös megtekintése, megvitatása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és igyekszik azokat kihasználni;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
- felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó releváns német nyelvű információ megszerzése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka (egyéni vagy csoportos)
 - ✓ prezentáció/hangfelvétel/videofelvétel készítése különböző témákban és ezek bemutatása az osztálynak
 - ✓ kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
 - ✓ német nyelvű filmek, programok ismertetése a németes faliújságon írásban
 - ✓ projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók német nyelvű írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

11. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óra- szám		

	11-12. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 11-12. évfolyam	11. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	25	15
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	20	10
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20	25	13
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	17	9
Öffentliches Leben	10	15	8
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	15	8
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	20	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	15	8
Aktuelle Themen	16	17	9
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	10	5
Unterhaltung	10	10	5
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	15	8
Összes óraszám:	186	204	108

Éves óraszám: 144 óra

Tankönyv: direkt neu 2. (12-17. lecke)

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óraszám	Vonatkozó tankönyvi tananyag

Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	15	Körperteile Für die Gesundheit? Wer ist wie? Der sportlichste, die schlankste ... Kleidung
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	10	Unfallort: Landesstraße
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	13	Was macht man in diesem Job? Ganz normale, alltägliche Berufe Arbeitssuche
Reisen und Urlaub, Tourismus	9	Nach dem Unfall Urlaubstypen
Öffentliches Leben	8	Urlaubsziele (Un)wichtig im Urlaub
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	8	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10	Urlaubsziele Panne auf der A9

Fächerübergreifende Themen und Situationen	8	Wann ist was passiert?
Aktuelle Themen	9	(Un)wichtige Ereignisse? Berühmte Persönlichkeiten
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	5	Berühmte Persönlichkeiten Hilfe! Was soll ich tun? Ganz normale, alltägliche Berufe
Unterhaltung	5	Urlaubsziele (Un)wichtig im Urlaub
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	8	bei jedem behandelten Themenkreis

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján. Megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket. Felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat.

Beszédképesség

A tanuló elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve. Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja. Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel. Képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján. A tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza. Kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

Olvasott szöveg értése

A tanuló megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat, részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben.

Írásképesség

A tanuló rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban. Összetett írott instrukciókat értelmez, üzeneteket ír.

12. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 11-12. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 11-12. évfolyam	12. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	25	10
Themen und Situationen im Bereich der	20	20	10

Umgebung und Umwelt			
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20	25	12
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	17	8
Öffentliches Leben	10	15	7
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	15	7
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	20	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	15	7
Aktuelle Themen	16	17	8
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	10	5
Unterhaltung	10	10	5
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	15	7
Összes óraszám:	186	204	96

Éves óraszám: 96 óra

**Tankönyv: direkt neu 2. (18-20. lecke)
direkt neu 3. (21-22. lecke)**

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óra- szám	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	10	Bist du ein romantischer Typ? Die große Liebe ist vorbei Leben in der Familie Mann und Frau

Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	10	Wichtige Ereignisse Zukunftsangst? Zukunftshoffnung?
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	12	Der erste Schultag Was werdet ihr nach dem Abitur machen?
Reisen und Urlaub, Tourismus	8	Wie wird die Welt im Jahr 2050 aussehen?
Öffentliches Leben	7	Kontaktanzeigen
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	7	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10	Wichtige Ereignisse Als ich 16 war ... Feiertage
Fächerübergreifende Themen und Situationen	7	bei jedem behandelten Themenkreis
Aktuelle Themen	8	Zukunftsangst? Zukunftshoffnung?

		Sternzeichen
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	5	Wie wird die Welt im Jahr 2050 aussehen? Liebe & Liebeskummer
Unterhaltung	5	Liebe in Musiktexen
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	7	bei jedem behandelten Themenkreis

Tanulási eredmények

A tanuló a 12. évfolyam végére eljut az A2 szintre, az úgynevezett alapszintre, ahol képes egyszerű mondatokat és gyakori kifejezéseket használni, amelyek hétköznapi, egyszerű, rutin helyzetekben előfordulnak (vásárlás, lakóhely, munka, család). Képes beszélni magáról és a családról, közvetlen környezetéről és az őt közvetlenül érintő dolgokról.

Hallott szöveg értése

A tanuló értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján, hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.

Beszédképesség

A tanuló a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédzándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben. Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével. Információt cserél, információt kér, információt ad. Hibáit többnyire észreveszi és javítja.

Olvasott szöveg értése

A tanuló megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát. Ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben.

Írásképesség

A tanuló rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban.

11–12. évfolyam – heti 4 óra – nyelvi tagozat

- A 11. évfolyamra már A2 szintű nyelvtudással érkeznek a második idegen nyelvből a tanulók, és célja az, hogy nyelvtudását tovább fejlessze.
- Középiskolai tanulmányai végére már rendelkezik bizonyos szintű tudással és tapasztalattal ahhoz, hogy nyelvtudását fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerezésre és –cserére, valamint valós kommunikációra, kapcsolatépítésre.
- Ebben a szakaszban új témakörként jelenik meg a tudomány és technika, a kommunikáció, a többi témakörnél a különbséget a tanulási eredmények bővülése, árnyaltabbá válása jelenti.
- Változatlanul fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulóknak második idegen nyelvből is képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B1 szintet.

Nyelvi funkciók példákkal:

- öröm kifejezése (Ich freue mich, dass ... / Es freut mich, dass ...)
- sajnálat kifejezése (Es tut mir leid!)
- elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Es ist prima! / Schade, dass ...)
- csodálkozás kifejezése (Oh, das ist aber ... ! / Das kann doch nicht wahr sein!)
- remény kifejezése (Ich hoffe, du kannst kommen!)
- bánat / bosszúság kifejezése (Schade, dass... / Das ist aber schlimm!)
- ígéret kifejezése (Ich mache das schon!)
- szándék, terv kifejezése (Ich will / werde schnell abwaschen.)
- elismerés és dicséret kifejezése és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. Danke.)
- ítélet, kritika kifejezése (Blödsinn! Das ist nicht richtig/wahr)
- elvárás kifejezése (Ich soll pünktlich zu Hause sein.)
- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht. Ich bin mir nicht sicher, wann ich zu Hause ankomme.)
- események leírása (Zuerst erreichten wir den Berg, dann stiegen wir hoch, und zum Schluss besichtigten wir die Burg.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte? Können Sie es wiederholen, bitte?)
- felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?)
- bemutatás (Ich möchte Ihnen Herrn Schulze vorstellen.)
- gratuláció kifejezése és arra reagálás (Ich gratuliere Ihnen zum Geburtstag! Danke, sehr nett von Ihnen.)
- együttérzés és arra reagálás (Es tut mir Leid für dich. Danke.)

- hála kifejezése (Wir sind Ihnen sehr dankbar dafür, dass Sie uns geholfen haben.)
- félelem kifejezése (Ich habe Angst, dass er es vergessen hat.)
- egyetértés, egyet nem értés kifejezése (Ich bin der gleichen Meinung. Ich bin anderer Meinung.)
- véleménykérés kifejezése (Sind Sie damit einverstanden, dass...)
- ellenvetés kifejezése és visszautasítása (Sie haben Recht, aber... / Das stimmt zwar, aber ...)
- szemrehányás kifejezése (Konntest du wirklich nicht früher kommen?!)
- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (Ich erinnere mich (nicht) daran, dass/ob/wie...)
- reklamálás (Entschuldigung, ich habe ein Problem mit / Ich möchte mich über ... beschweren.)
- tanácskérés és -adás, ajánlattétel kifejezése (Was sagst du dazu? Ich schlage dir vor, ...)
- segítség felajánlása, elfogadása (Kann ich Ihnen helfen? Danke, ich schaffe es schon., Was kann ich für dich tun? – Danke, es geht schon.)
- beszélgetési szándék jelzése, félbeszakítás (Dabei fällt mir ein, .../Darf ich hier hinzufügen, ...)
- megerősítés kifejezése (Ja, aber natürlich. Völlig recht.)
- körülírás, példa megnevezése (Das ist also ein Gegenstand, der ...)
- érdeklődés, érdektelenség (Ich interessiere mich für Sport. – Das finde ich langweilig.)
- elismerés, dicséret és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. – Danke.)
- közömbösség (Das ist mir egal.)
- indoklás (Ich kann nicht kommen, weil...)
- szóbeli üdvözlétküldés (Liebe Grüße an Ihre Frau.)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Sehr geehrter Herr .../Sehr geehrte Frau ..., Mit freundlichen Grüßen, Mit herzlichen Grüßen)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Ich möchte etwas hinzufügen.)
- elemek összekapcsolása szóban (Zuerst, dann, danach, schließlich)
- mondandó összefoglalása (Insgesamt, zusammenfassend)
- beszélgetés lezárása (Danke für das Gespräch.)
- segítségkérés és arra reagálás (Könntest du mir bitte helfen? Ja, sehr gerne.)
- engedélykérés és arra reagálás (Darf ich ... ? Ja, natürlich. / Ja, es ist erlaubt.)
- feltételezés, kétely kifejezése (Ich vermute..., Ich weiß nicht, ob ...)
- magyarázat kifejezése (Wir funktioniert es? Es funktioniert mit Strom., Wozu braucht man dieses Programm? Das braucht man zum Lernen.)
- bánat, elkeseredés kifejezése (Das ist wirklich traurig zu hören., Ich bin enttäuscht.)

Elsajátítandó nyelvi elemek és struktúrák példákkal:

- személytelenség (Es ist warm. Es schneit.)
- függő beszéd jelen időben (Sie sagte, dass sie heute ins Kino geht.)
- vonzatos igék (Ich denke viel an den Sommer), névmási határozószók (Woran denkst du viel? Ich denke daran, ...)
- főnévként használt melléknév (der Bekannte, ein Bekannter, der Verwandte, ein Verwandter), melléknévi igenév (der Reisende, der Angestellte)

- modalitás: módbeli segédigék Präteritumban (Er konnte nicht schwimmen. Der Kranke durfte nicht aufstehen.), brauchen zu + Inf. (Heute brauchst du nicht mitzukommen.)
- műveltetés jelen időben és első múltban: lassen (Wir lassen / ließen unser Auto reparieren.)
- szenvedő szerkezet jelen és múlt időben (Sie werden/wurden vom Flughafen abgeholt. Sie sind eingeladen worden.)
- zu + Inf. szerkezet (Es ist schön, hier zu sein.)
- mellékmondatok: alanyi mellékmondat (Es freut mich, dass du hier bist.), tárgyi mellékmondat (Ich weiß, dass du viel zu tun hast., Ich weiß nicht, ob er morgen Zeit hat.), helyhatározói mellékmondat (Du sollst dort arbeiten, wo du wohnst.), időhatározói mellékmondat egyidejűsége (Als ich Kind war, las ich sehr gerne Märchen.) és elő- és utóidejűsége (Nachdem Liza die Hausaufgabe gemacht hatte, kochte sie einen Tee.) vonatkozóan, okhatározói mellékmondat (Ich kann an dem Ausflug nicht teilnehmen, weil ich krank bin.), célhatározói mellékmondat (Ich bin ins Kino gekommen, um mir den neuen Film anzuschauen.), vonatkozó mellékmondat (Ich mag dieses Lied, das du singst.)
- névmások szövegben betöltött funkcionális használata: mutató névmás (dieser, diese, dieses, derselbe, dieselbe, dasselbe), vonatkozó névmás (der, die, das)
- feltételesség jelen időben (Wenn wir Zeit haben, putzen wir die Fenster.), wäre, hätte, würde (Was würden Sie tun, wenn sie eine Million hätten?), módbeli segédigék feltételes módban (könnte, müsste stb.)
- kollokációk, Funktionsverbgefüge (eine Reise machen, zur Verfügung stehen)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott témartományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témartományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témartományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 11-12. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 11-12. évfolyam nyelvi tagozat
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	40
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	35
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20	35

Reisen und Urlaub, Tourismus	10	30
Öffentliches Leben	10	15
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	24
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	35
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	15
Aktuelle Themen	16	20
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	20
Unterhaltung	10	20
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	15
Összes óraszám:	186	304

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil

ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő jellemzésével;
- leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;
- előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő helyzetekben alkalmazza;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématarományon belül;

- a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Freizeittorte, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Persönliche Dienstleistungen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, tägliche Aufgaben,
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten und Verletzungen, medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause, positive und negative Charakterzüge Wohlstand, Lebensphasen, Zukunftspläne, persönliche Erfolge und Misserfolge, Jungsein, Frauenrolle-Männerrolle
- Személyes élethez tartozó információk átadása
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Interakció a személyes témakörben

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportos projekt (plakát készítése): a sport fontossága, egészséges életvitel
- kutatómunka: házi gyógymódok, házi praktikák
- projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
 - ✓ közeli és távoli rokonok
 - ✓ kedvenc rokonaim - miért?
 - ✓ névadási szokások a családon belül
 - ✓ érdekes családi történetek a múltból
 - ✓ jövőképem (plakát, prezentáció)
 - ✓ példaképem, ill. egy híres ember élete

- internetes kutatómunka és csoportos projekt – családok a DACHL országokban
 - ✓ különbségek, hasonlóságok
 - ✓ a mai kor családtípusai
 - ✓ szerepek a családon belül
 - ✓ a fiatal és az idős családtagok helyzete a különböző országokban
 - ✓ a felnőtté válás hivatalos ideje a különböző országokban – miért más-más?
- vitafórum
 - ✓ pl. tinédzserek helyzete a családban
- szerepjáték:
 - ✓ pl. az orvosnál, a fodrásznál, a postán
 - ✓ telefonos beszélgetések különböző szakemberekkel
- prezentáció készítése:
 - ✓ családi ünnepek a német és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- közvélemény kutatás:
 - ✓ hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 35 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tematartományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tematartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen Personen im Dienste des Umweltschutzes

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande geografische Orte, Weltall, die Erde
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Wetter und Klima, Jahreszeiten
- A környezeti és természeti témartományhoz tartozó információk átadása
- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témartományban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- csoportos projekt munka (plakát, prezentáció készítése):
 - ✓ a vidék és a város összehasonlítása
- kérdőív készítése, közös kiértékelése: „Sind Sie ein Ökotyp?”
- interjú készítése: „Was tust du für die Umwelt?”
- kisfilm megtekintése célnyelven: pl: természeti katasztrófák, környezetvédelem, újrahasznosítás
- internetes kutatás:
 - ✓ veszélyeztetett állatok
 - ✓ eltűnő növények
 - ✓ nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
 - ✓ a tengerek szennyezése - műanyagszigetek a tengerben
- kiselőadás készítése:
 - ✓ veszélyben a Földünk
 - ✓ a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
 - ✓ a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
 - ✓ mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- vitafórum:
 - ✓ hasznosak-e az állatkertek?
 - ✓ jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung

ÓRASZÁM: 35 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;
- a témartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;

- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatos és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Schulsystem in Ungarn und in den DACHL-Ländern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok:
 - ✓ konfliktus az iskolában, osztályban (osztálytárssal, tanárral)
 - ✓ különböző foglalkozások bemutatása
 - ✓ 'Álomszakmám'

- egyéni kutatás és képes beszámoló:
 - ✓ régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik
 - ✓ a magyarországi és a németországi iskolarendszer összehasonlítása
- csoportmunka / projekt:
 - ✓ egy osztályprogram megtervezése
 - ✓ 'Az ideális iskola' jellemzői
 - ✓ kisfilm készítése: „Unsere Schule”
- internetes kutatómunka: képes beszámolók
 - ✓ érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban
- vitafórum:
 - ✓ hasznos-e az iskolai egyenruha?
 - ✓ jó dolog-e a bentlakásos iskola?
 - ✓ milyen a jó tanár?
- íráskészség fejlesztése:
 - ✓ beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére
 - ✓ e-mail írása egy angliai barátomnak a sok házi feladatról

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen öffentliche Dienstleistungsbetriebe in Ungarn und im Ausland

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt Stadtführung
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede Währungen, Wirkung des Tourismus auf Menschen und Wirtschaft
- Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témakörhöz tartozó információk átadásában

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK.

- projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:
 - ✓ híres helyek, épületek bemutatása a DACHL országokban
 - ✓ híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon
 - ✓ lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven
 - ✓ 'Álomnyaralásom' részletes megtervezése
 - ✓ felkészülés egy külföldi útra (utazási előkészületek listája)
- internetes kutatás
 - ✓ érdekes, szokatlan szállások
 - ✓ különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban
- játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!
- felmérés készítése az osztályban:
 - ✓ ki melyik országot szeretné megismerni? - Melyik a legnépszerűbb célpont?
 - ✓ ki hol szeretne nyaralni? (tengerpart? Balaton? hegyvidék? stb.)
- szituációs játék
 - ✓ szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés
 - ✓ 'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'
- panaszlevél és/vagy kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről
- vitafórum
 - ✓ egyéni vagy társasutazás?
 - ✓ üdülés vagy aktív nyaralás?
- kérdőív készítése, elemzése: „Bist du abenteuerlustig?“
- Plauderstube: irányított kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
- összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dienstleistungen
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: Freizeitaktivitäten, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közéleti témartományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti témartományban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- vitakészség fejlesztése:
 - ✓ vidéki-városi élet előnyei és hátrányai
 - ✓ az olvasás szerepe a 21. században
 - ✓ 'mozik' – kellene még?

- ✓ Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?
- íráskészség fejlesztése:
 - ✓ brossúrák, adatlapok kitöltése,
 - ✓ film/könyvajánló brossúra készítése
 - ✓ plakátok, szórólapok, hirdetések készítése
- csoportos projektmunka (prezentáció, plakát készítése):
 - ✓ szórakozási lehetőségek lakóhelyeden
 - ✓ a média szerepe a mai korban
- kutatómunka
 - ✓ külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
 - ✓ hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - ✓ kiállítások, érdekes múzeumok bemutatása
- projektmunka
 - ✓ MI SZÓRAKOZTATTA NAGYSZÜLEINKET/SZÜLEINKET?
 - ✓ MI SZÓRAKOZTAT MINKET?
- egy német nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő – film megtekintése, megbeszélése
- egy rövid német nyelvű novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;
- céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;
- ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédp partnere jelzi a problémát;
- a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újrakezdi a mondandóját;
- a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;
- nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédshándékokat fejez ki;

- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;
- megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
- összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
- a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ;
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
- a szövegekörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó témákban;
- nyelvi haladását fel tudja mérni;
- hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, autonomes Lernen,
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata.
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére
- nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán
- internetes kutatás és beszámoló
 - ✓ új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonímáiról
 - ✓ a magyar és a német nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról
 - ✓ a dialektusokról

- ✓ kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai
- olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése
- 'Osztálykönyvtár'
 - ✓ évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
- íráskészség fejlesztése
 - ✓ cikkek egy havonta megjelenő német nyelvű osztály 'hírlaphoz' (pl: LUX') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
 - ✓ német nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal németül

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 35 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
- felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten Kunst, Geschichte
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka
 - ✓ a hagyományok ápolása Magyarországon és a DACHL országokban
 - ✓ Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?
 - ✓ a népviselet szerepe hazánkban és a DACHL országokban
- internetes kutatómunka
 - ✓ a karácsonyfa eredete és elterjedése
 - ✓ a német himnusz eredete és változásai
- prezentáció
 - ✓ a karácsony ünneplése a világ országaiban
 - ✓ a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye
- játék
 - ✓ leírás készítése/receptek – magyar vagy német/osztrák/svájci specialitás

- ✓ kvíz különböző országok étkezési szokásairól
- kritika írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba
- vitafórum
 - ✓ milyen kulturális meglepetések érhetnek a DACHL országokban?

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projektmunka (egyéni)
 - ✓ szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
 - ✓ egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése
- (papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről
- vitafórum
 - ✓ melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?
 - ✓ kell-e a mindennapos testnevelés?
 - ✓ fontos-e a zene és a tánc?
 - ✓ kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
 - ✓ fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?
- játék
 - ✓ szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghoszszabb lista?
 - ✓ egy történelmi esemény modellezése szerepjátékkal

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkorának és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- vitafórum egy aktuális eseményről
- újság készítése, rövid cikkek írása az aktuális témákban
- videók megtekintése
 - ✓ hírműsorok
 - ✓ aktuális eseményekről szóló tudósítások
 - ✓ riportok
- szerepjáték
 - ✓ 'néma' videókhoz szövegkészítés és eljátszás
 - ✓ TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)
- internetes kutatómunka
 - ✓ egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
 - ✓ szókincsfejlesztés a média világához
- nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv
 - ✓ a szalagcímek nyelvezete
 - ✓ az újságcikkek stílusa, szerkezete
 - ✓ különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Wissenschaft und Technik, Kommunikation

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott témartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika témartományban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- kiselőadás: Én és az okostelefonom
- csoportos projektmunka: A világ internet nélkül
- projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
 - ✓ a közlekedést?
 - ✓ a házimunkát?
 - ✓ az oktatást?
 - ✓ a kommunikációt?
- internetes kutatómunka és prezentáció
 - ✓ a világ legfontosabb találmányai
 - ✓ a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
 - ✓ a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán
- vitafórum
 - ✓ az internet jövője
 - ✓ mire jó a virtuális valóság?
 - ✓ haladás-e minden változás?
 - ✓ a közösségi média előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Unterhaltung

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
- rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
- üzeneteket ír;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és élményalapú játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és élményalapú nyelvtanulás céljára

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutatómunka
 - ✓ külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
 - ✓ hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - ✓ érdekes kiállítások, múzeumok bemutatása
- kedvenc filmem bemutatása németül
- kedvenc számom bemutatása, meghallgatása
 - ✓ a szöveg leírása és értelmezése
- egy tudásszintnek megfelelő könnyített olvasmány elolvasása
- egy német nyelvű játékfilm közös megtekintése, megvitatása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása német nyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt munka (egyéni vagy csoportos)
 - ✓ prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban és ezek bemutatása az osztálynak
 - ✓ kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
 - ✓ német nyelvű filmek, programok ismertetése a németes faliújságon írásban
- projekt munka osztályszinten: magazin készítése a tanulók írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

11. évfolyam**A témakörök áttekintő táblázata**

Témakör neve	Javasolt óra- szám	Helyi tanterv szerinti óra- szám	11. évfolyam
	11-12. évfolyam	11-12. évfolyam nyelvi tagozat	

Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	40	15
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	35	10
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20	35	19
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	30	15
Öffentliches Leben	10	15	10
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	24	10
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	35	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	15	10
Aktuelle Themen	16	20	10
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	20	15
Unterhaltung	10	20	10
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	15	10
Összes óraszám:	186	304	144

Éves óraszám: 144 óra

Tankönyv: direkt neu 2. (15-20. lecke)

direkt neu 3. (21. lecke)

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óra-szám	Vonatkozó tankönyvi tananyag
		Bist du ein romantischer Typ? Die große Liebe ist vorbei

Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	15	Leben in der Familie Mann und Frau
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	10	Wichtige Ereignisse Zukunftsangst? Zukunftshoffnung?
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	19	Der erste Schultag Was werdet ihr nach dem Abitur machen?
Reisen und Urlaub, Tourismus	15	Nach dem Unfall Urlaubstypen Wie wird die Welt im Jahr 2050 aussehen?
Öffentliches Leben	10	Urlaubsziele (Un)wichtig im Urlaub Kontaktanzeigen
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	10	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10	Urlaubsziele Panne auf der A9 Wichtige Ereignisse Als ich 16 war ...

		Feiertage
Fächerübergreifende Themen und Situationen	10	Wann ist was passiert? bei jedem behandelten Themenkreis
Aktuelle Themen	10	Zukunftsangst? Zukunftshoffnung? Sternzeichen
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	15	Hilfe! Was soll ich tun? Ganz normale, alltägliche Berufe Wie wird die Welt im Jahr 2050 aussehen? Liebe & Liebeskummer
Unterhaltung	10	Urlaubsziele (Un)wichtig im Urlaub Liebe in Musiktexen
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	bei jedem behandelten Themenkreis

Tanulási eredmények

Hallott szöveg értése

A tanuló értelmet az életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján. Megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi órávezetést és utasításokat, kérdéseket. Felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat.

Beszédkésztség

A tanuló elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve. Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja. Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel. Képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján. A tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza. Kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

Olvasott szöveg értése

A tanuló megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat, részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben.

Íráskészség

A tanuló rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban. Összetett írott instrukciókat értelmez, üzeneteket ír.

12. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám 11-12. évfolyam	Helyi tanterv szerinti óraszám 11-12. évfolyam nyelvi tagozat	12. évfolyam
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	40	25
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	35	25
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20	35	16

Reisen und Urlaub, Tourismus	10	30	15
Öffentliches Leben	10	15	5
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	24	14
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	35	25
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	15	5
Aktuelle Themen	16	20	10
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	20	5
Unterhaltung	10	20	10
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	15	5
Összes óraszám:	186	304	160

Éves óraszám: 160 óra

Tankönyv: direkt neu 3. (22-28. lecke)

Tematikai egységek:

Témakör neve	Óra-szám	Vonatkozó tankönyvi tananyag
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	Gefühle und Emotionen Und wie geht es der Familie?
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	25	Welt, Umwelt, Umweltschutz
		Fantasien, Träume, Wünsche

Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	16	
Reisen und Urlaub, Tourismus	15	Events
Öffentliches Leben	5	Urlaubsziele
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	14	Phonetik-Übungen in jeder Lektion Blitz-Grammatik in jeder Lektion (ABI)Fertigkeitstraining
Interkulturelle und landeskundliche Themen	25	Ungarn, lohnt sich immer Sprechen Sie Denglisch?
Fächerübergreifende Themen und Situationen	5	bei jedem behandelten Themenkreis
Aktuelle Themen	10	Fantasien, Träume, Wünsche
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	5	Hilfe! Was soll ich tun? Ganz normale, alltägliche Berufe
Unterhaltung	10	Urlaubsziele

Wissenserwerb, Wissensvermittlung	5	bei jedem behandelten Themenkreis
-----------------------------------	---	-----------------------------------

Tanulási eredmények

A tanuló a 12. évfolyam végére eljut az A2 szintre, az úgynevezett alapszintre, ahol képes egyszerű mondatokat és gyakori kifejezéseket használni, amelyek hétköznapi, egyszerű, rutin helyzetekben előfordulnak (vásárlás, lakóhely, munka, család). Képes beszélni magáról és a családról, közvetlen környezetéről és az őt közvetlenül érintő dolgokról.

Hallott szöveg értése

A tanuló értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján, hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.

Beszédképesség

A tanuló a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben. Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével. Információt cserél, információt kér, információt ad. Hibáit többnyire észreveszi és javítja.

Olvasott szöveg értése

A tanuló megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát. Ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben.

Írásképesség

A tanuló rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban.

HELYI TANTERV

TÖRTÉNELEM

9.-12. évfolyam

Készült a 2020-as kerettanterv elvei és szempontjai alapján

Történelem

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákra keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források

feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegyet, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

9–12. évfolyam

A középiskolai történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanulóban a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tények és folyamatok, szereplők és események ismeretének segítségével alakuljon ki önálló világkép és magyar identitástudat. Szerezzen mélyebb ismereteket a magyar és az egyetemes történelem legfontosabb jelenségeiről és fordulópontjairól, tudjon azonosulni a keresztény alapú magyar és európai kultúra értékeivel, legyen képes társadalmi és kulturális téren hatékony, árnyalt kommunikációra. A történelemtanulás során végzett változatos tevékenységek révén alakuljon ki a tanulóban a múltról, illetve a társadalmi kérdésekről való árnyalt gondolkodás.

A középiskolai történelemtanítás az általános iskolában elsajátított ismeretekre és kompetenciákra épül. Míg az általános iskolában a történetek elbeszélése, a régebbi korok és történelmi szereplők szemléletes bemutatása az elsődleges, a középiskolai történelemtanításban mindez kiegészül a források feldolgozásával, történelmi helyzetek és folyamatok több szempontú elemzésével, a problémák azonosításával és megtárgyalásával. Az önálló információgyűjtés és –feldolgozás, a történelmi jelenségek értelmezése, elemzése, a különböző érvek mérlegelése, valamint a következtetések levonása együttesen segíti a történelmi szemléletmód kialakulását. A tantárgy tanulásának élményszerűségét már nemcsak a történetek izgalma vagy az érdekes feladatok nyújtják, hanem azok az elemzések, viták, felismerések is, amelyek az egyes témák, problémák feldolgozása során felmerülnek.

A tantárgy tantervének középpontjában a magyarság, a magyar nemzet és Magyarország története áll. A témakörök mintegy kétharmada a magyar történelemhez kapcsolódik. Ez az egyes témák részletezettségén túl abban is megmutatkozik, hogy az általános iskolai kerettantervhez hasonlóan több általános európai jelenség bemutatásánál magyar és külföldi példák egyaránt előkerülnek. Ugyanakkor az általános iskolainál nagyobb tér jut Magyarországra, illetve a magyar nemzet történetét befolyásoló európai és globális folyamatok és jelenségek bemutatására. Ezek eredményeként a tanuló a magyar történelmi jelenségeket konkrét egyetemes történelmi helyzetekhez viszonyítva tanulmányozhatja. Ez hozzásegíti őt, hogy megértse és méltányolja a magyarságot, a magyar nemzetet, illetve Magyarországot sajátos helyzetéből adódó jelenségeket, folyamatokat és törekvéseket, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat. Alapvető cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelmére számos nemzetiség és közösség (pl. német, zsidó) együttélése is hatást gyakorolt. Fontos cél a magyarországi kisebbségek és nemzetiségek történetének bemutatása, valamint kiemelt cél a határainkon túl kisebbségbe szorult magyarok történelmének átfogó megismertetése.

A középiskolai történelemtanulás motiválja a tanulót arra, hogy felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt. Hozzájárul továbbá ahhoz, hogy az iskolából kikerülve hazáját szerető, a történelmi hagyományokat örökítő, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és önálló tagjává váljék.

A tanuló a 9–12. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás és bizonyítékok; ok és következmény; változás és folyamatosság; történelmi jelentőség, történelmi nézőpont és interpretáció.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, köztársaság, diktatúra, demokrácia, parlamentarizmus, monarchia, önkormányzat, közigazgatás, hatalmi ágak, jog, alkotmány/alaptörvény, törvény, rendelet, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, népesedés/demográfia, migráció, nemzet, etnikum, identitás, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, áruter-
melés;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, vallás, hit, egyház, civilizáció, eszme/ideoló-
gia, világkép.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETEL- MÉNYEK)

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan tud használni általános és történelmi, nyomtatott és digitális információforrásokat (tankönyv, kézikönyvek, szakkönyvek, lexikonok, képzőművészeti alkotások, könyvtár és egyéb adatbázisok, filmek, keresők);
- önállóan információkat tud gyűjteni, áttekinteni, rendszerezni és értelmezni különböző médiumokból és írásos vagy képi forrásokból, statisztikákból, diagramokból, térképekről nyomtatott és digitális felületekről;
- tud forráskritikát végezni, és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján;
- képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján érté-
keli egy forrás hitelességét;
- képes a szándékainak megfelelő információkat kiválasztani különböző műfajú forrásokból;
- összehasonlítja a forrásokban talált információkat saját ismereteivel, illetve más források információival és megmagyarázza az eltérések okait;
- képes kiválasztani a megfelelő forrást valamely történelmi állítás, vélemény alátámasztá-
sára vagy cáfolására.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar és az európai történelem tanult történelmi korszakait, időszakait, és képes azokat időben és térben elhelyezni;
- az egyes események, folyamatok idejét konkrét történelmi korhoz, időszakhoz kapcsolja vagy viszonyítja, ismeri néhány kiemelten fontos esemény, jelenség időpontját, kronoló-
giát használ és készít;

- össze tudja hasonlítani megadott szempontok alapján az egyes történelmi korszakok, időszakok jellegzetességeit az egyetemes és a magyar történelem egymáshoz kapcsolódó eseményeit;
- képes azonosítani a tanult egyetemes és magyar történelmi személyiségek közül a kortársakat;
- felismeri, hogy a magyar történelem az európai történelem része, és példákat tud hozni a magyar és európai történelem kölcsönhatásaira;
- egyszerű történelmi térképvázlatot alkot hagyományos és digitális eljárással.
- a földrajzi környezet és a történelmi folyamatok összefüggéseit példákkal képes alátámasztani;
- képes különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítására, a történelmi tér változásainak és a történelmi mozgások követésére megadott szempontok alapján a változások hátterének feltárásával.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes a történelmi jelenségeket általános és konkrét történelmi fogalmak, tartalmi és értelmező kulcsfogalmak felhasználásával értelmezni és értékelni;
- fel tud ismerni fontosabb történelmi fogalmakat, meghatározás alapján;
- képes kiválasztani, rendezni és alkalmazni az azonos korhoz, témához kapcsolható fogalmakat;
- össze tudja foglalni rövid és egyszerű szaktudományos szöveg tartalmát;
- képes önállóan vázlatot készíteni és jegyzetelni;
- képes egy-egy korszakot átfogó módon bemutatni;
- történelmi témáról kiselőadást, digitális prezentációt alkot és mutat be;
- történelmi tárgyú folyamatábrákat, digitális táblázatokat, diagramokat készít, történelmi, gazdasági társadalmi és politikai modelleket vizuálisan is meg tud jeleníteni;
- megadott szempontok alapján történelmi tárgyú szerkesztett szöveget (esszét) tud alkotni, amelynek során tételmondatokat fogalmaz meg, szövegtömörítés és átfogalmazás segítségével, állításait több szempontból indokolja és következtetéseket von le;
- társaival képes megvitatni történelmi kérdéseket, amelynek során bizonyítékokon alapuló érvekkel megindokolja a véleményét, és választékosan reflektál mások véleményére, árnyalja saját álláspontját.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes felismerni, megfogalmazni és összehasonlítani különböző társadalmi és történelmi problémákat, értékrendeket, jelenségeket, folyamatokat;
- a tanult ismereteket problémaközpontúan tudja rendezni,
- hipotéziseket alkot történelmi személyek, társadalmi csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról;
- önálló kérdéseket fogalmaz meg történelmi folyamatok, jelenségek és események feltételeiről, okairól és következményeiről;

- önálló véleményt tud alkotni történelmi eseményekről, folyamatokról, jelenségekről és személyekről;
- képes különböző élethelyzetek, magatartásformák megfigyelése által következtetések levonására, erkölcsi kérdéseket is felvető történelmi helyzetek felismerésére és megítélésére;
- a változás és a fejlődés fogalma közötti különbséget ismerve képes felismerni és bemutatni azokat azonos korszakon belül, vagy azokon átívelően;
- képes összevetni, csoportosítani és súlyozni az egyes történelmi folyamatok, jelenségek, események okait, következményeit, és ítéletet alkotni azokról, valamint a benne résztvevők szándékairól;
- összehasonlítja különböző, egymáshoz hasonló történelmi helyzeteket, folyamatokat, jelenségeket;
- képes felismerni konkrét történelmi helyzetekben, jelenségekben és folyamatokban valamely általános szabályszerűség érvényesülését;
- összehasonlítja és kritikusan értékeli az egyes történelmi folyamatokkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos eltérő álláspontokat;
- feltevéseket fogalmaz meg, azok mellett érveket gyűjt, illetve mérlegeli az ellenérveket;
- felismeri, hogy a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális viszonyai a múltbeli események, tényezők következményeként alakultak ki.

9–10. évfolyam

A középiskola első két évfolyamának témakörei az ókortól a 19. század közepéig ölelik fel a magyar és egyetemes történelem fontosabb folyamatait, jelenségeit, eseményeit, illetve az ehhez kapcsolódó tanulási eredményeket és fejlesztési feladatokat. A magyar és európai identitásunk alapját képező civilizációkhoz, korszakokhoz, történelmi eseményekhez tartozó témakörök az általános iskola után ismét előkerülnek, ám új megközelítéssel és bővülő tartalommal. Míg a témák többsége 5–6. évfolyamon a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően többnyire életmódtörténeti és portré témakörökbe rendeződtek, a középiskolában előtérbe kerül a politikai, társadalmi, gazdasági és kultúrtörténeti megközelítés, a hangsúly a korszakok gazdasági változásaira, társadalmi szerkezetére, politikai modelljeire és világgépére helyeződik.

Az egyetemes és a magyar történeti témák általában külön témakörökbe szerveződnek, mivel előbbiek jobbra tematikus, utóbbiak pedig tematikus és eseménytörténeti jellegűek. A magyar történelem eseményei és folyamatai az egyetemes történelem által felrajzolt háttér előtt, nemzetközi összefüggésekbe ágyazva jelennek meg.

A strukturáltabb szempontok és bővebb ismeretek mellett az egyes témák feldolgozási módja is változik. A szemléletes megjelenítés és a történetek tanítása mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az önállóan végzett információszerző és –feldolgozó tevékenységek, a forrásokkal végzett különböző műveletek és a problémaközpontú tárgyalási mód.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;
- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;
- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világgépét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;
- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;

- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményt formál a francia forradalom európai hatásáról;
- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;
- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;
- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

9. évfolyam

Az 9–10. évfolyamon a történelem tantárgy kerettantervben javasolt alapóraszám: 136 óra

Két mélységelvű téma kerettantervben javasolt óraszám: 6–13 óra, összesen 13 óra

Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám: 6+7=13 óra

Az 9–10. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 144 óra

9. évfolyam

Óraszám: 72 óra/év

2 óra/hét

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
Civilizáció és államszervezet az ókorban	13	13
Vallások az ókorban	5	5
Hódító birodalmak	6	6
A középkori Európa	10	10+2
A magyar nép eredete és az Árpád-kor	14	14
A középkori Magyar Királyság fénykora	13	13+4
Évente két mélységelvű téma*	6	0
Tantervben javasolt óraszám:	67	67
Fennmaradó órakeret (összefoglalás, ismétlés, dolgozat stb.)	5	5
Éves órakeret:	72	72

* A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.

TÉMAKÖR: Civilizáció és államszervezet az ókorban

ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Közel-Kelet civilizációi</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján. – Tudomány. – A pénz megjelenése. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>öntözéses földművelés</u>, <u>fáraó</u>, <u>piramis</u>, <u>hieroglifa</u>, <u>ékirás</u>, <u>múmia</u>, <u>Akropolisz</u>, <u>filozófia</u>, <u>jósda</u>, <u>olümpiai játékok</u>, <u>városállam/polisz</u>, <u>arisztokrácia</u>, <u>demosz</u>, <u>demokrácia</u>, <u>népgyűlés</u>, <u>sztratégosz</u>, <u>cserépszavazás</u>, <u>rabszolga</u>, <u>patrícus</u>, <u>plebejus</u>, <u>consul</u>, <u>senatus</u>, <u>dictator</u>, <u>néptribunus</u>, <u>császár</u>, <u>amfiteátrum</u>, <u>gladiátor</u>, <u>provincia</u>, <u>légió</u>, <u>limes</u>, <u>polgárjog</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül. – Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.
<i>A görög civilizáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A görög anyagi kultúra öröksége. – A filozófia és a történetírás. – A görög embereszmény. – A hellenisztikus kultúra elterjedése. 	<p><i>Személyek:</i> <u>Hammurapi</u>, <u>Kleiszthenész</u>, <u>Periklész</u>, <u>Platón</u>, <u>Arisztotelész</u>, <u>Hérodotosz</u>, <u>Nagy Sándor</u>, <u>Julius Caesar</u>, <u>Augustus</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása. – Pannónia jelentősebb városainak azonosítása.
<i>Az athéni demokrácia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. – Kleiszthenész és Periklész. – Az athéni államszervezet és működése. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>Kr. e. 3000 körül</u> – <u>Kr. u. 476 az ókor</u>, <u>Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok</u>, <u>Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint</u>, <u>Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása. – Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása. – A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.
<i>A római civilizáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Római városépítészet, <u>amfiteátrumok</u>, <u>fürdők</u>, <u>vízvezetékek</u> és <u>utak</u>. – A római jog néhány máig élő alapelve. – A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia). – A latin nyelv és írás elterjedése. 		

<p><i>A római köztársaság</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A vérségi, a vagyoni és a területi elv. – A római köztársaság államszervezete és működése. – Köztársaságból egyeduradalom: Caesar és Augustus. 	<p>Kr. e. 508 Kleiszthénész reformjai, <u>Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora</u>, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mezopotámia, Babilon, <u>Egyiptom</u>, <u>Nílus</u>, <u>Olümpia</u>, <u>Athén</u>, Alexandria, <u>Itália</u>, <u>Róma</u>, <u>Római Birodalom</u>, <u>Pannónia</u>, <u>Aquincum</u>, Savaria, <u>Jeruzsálem</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia melletti érvek megfogalmazása. – Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával. – Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.
-----------------------------------	--	---	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.
- Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.
- Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.
- Római kori emlékek felkeresése.

TÉMAKÖR: Vallások az ókorban

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Politeizmus és monoteizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politeizmus az ókori Keleten. – Görög és római istenek. – A zsidó monoteizmus. 	<p><i>Fogalmak:</i> politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövettség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása.

<p><i>A kereszténység kezdete</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Jézus tanításai. – A páli fordulat. – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromságtan. 	<p>diaszpóra, Messiás, <u>keresztény vallás</u>, <u>keresztség</u> és <u>úrvacsora</u>, apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség</u>, evangélium, püspök, zsinat.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Kheopsz</u>, <u>Zeusz</u>, <u>Pallasz Athéné</u>, <u>Ábrahám</u>, <u>Mózes</u>, <u>Jézus</u>, <u>Szent Péter</u> és <u>Szent Pál</u> apostolok, Constantinus</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>a keresztény időszámítás kezdete</u> (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Jeruzsálem</u>, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, <u>Betlehem</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása. – A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen. – Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján. – Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. – Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.
---------------------------------------	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.
- Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

TÉMAKÖR: Hódító birodalmak**ÓRASZÁM: 6 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Egy eurázsiai birodalom: a hunok</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nomád életmód, harcmódor és államszervezés. – A népvándorlás. – A Hun Birodalom. – Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása. – Róma örökösei Európa térképén. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>népvándorlás</u>, <u>hunok</u>, ortodox, <u>iszlám</u>, <u>Korán</u>, kalifa.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Attila</u>, Justinianus, <u>Mohamed</u>, Nagy Károly, I. Ottó.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>476 a Nyugatrómai Birodalom bukása</u>, <u>622 Mohamed Medinába költözése</u>, <u>732 a poitiers-i csata</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában. – A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása. – A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen. – Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.
<i>Az Arab Birodalom és az iszlám</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Mohamed tanításai és a Korán. – Az iszlám kultúra jellegzetességei. – Az Arab Birodalom és az arab hódítás. – Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A Római Birodalom bukása külső és belső okainak összegyűjtése.
- A monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) összehasonlítása különböző szempontok alapján.
- Kiselőadás, prezentáció készítése jellegzetes iszlám vallási épületekről, szokásokról.

TÉMAKÖR: A középkori Európa

ÓRASZÁM: 10+2=12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A parasztság világa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A hierarchikus világkép. – Az uradalom. – A jobbágyok kötelességei és jogai. – Az önellátástól az árutermelésig. – Éhínségek, járványok, felkelések. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>uradalom</u>, <u>földesúr</u>, <u>majorság</u>, <u>jobbágy</u>, <u>robot</u>, kiváltság, <u>rend</u>, <u>pápa</u>, <u>érsek</u>, <u>cölibátus</u>, <u>szertzes</u>, <u>bencés rend</u>, <u>ferences rend</u>, <u>eretnek</u>, <u>inkvizíció</u>, <u>kolostor</u>, <u>katolikus</u>, <u>szent</u>, <u>kódex</u>, <u>román stílus</u>, <u>gótikus stílus</u>, <u>reneszánsz</u>, <u>lovag</u>, <u>nemes</u>, <u>feudalizmus</u>, <u>hűbériség</u>, <u>király</u>, <u>rendi monarchia</u>, <u>keresztes hadjáratok</u>, <u>polgár</u>, <u>céh</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Szent Benedek</u>, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, <u>Gutenberg</u>, Dózsa György.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában.
<i>Az egyházi rend</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer. – Az egyházszakadás és a 11. századi reform. – A szerzetesség. – Az eretnekség. – Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. – Román és gótikus építészet – európai és magyar példák. 	<p><i>Kronológia:</i> 476–1492 a <u>középkor</u>, 1054 az <u>egyházszakadás</u>, 1347 a nagy pestisjárvány.</p> <p><i>Topográfia:</i> Egyházi Állam, <u>Anglia</u>, <u>Franciaország</u>, levantei kereskedelmi hálózat, <u>Velence</u>, <u>Firenze</u>, <u>Hanza kereskedelmi hálózat</u>, <u>Szentföld</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével. – A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása. – A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása. – A városok életének
<i>A nemesi rend</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). – Lovagi eszmény és lovagi kultúra. – A keresztes hadjáratok eszméje. 		
<i>A polgárok világa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkori város és lakói. – A város kiváltságai (magyar példák alapján). – A céhek. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – A helyi és távol-sági kereskedelem. – A reneszánsz építészet (európai és magyar példák). 		<p>bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A céhek működésének jellemzése források alapján.
--	---	--	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.
- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.
- Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a keresztes háborúkban való részvétel hirdetése).

TÉMAKÖR: A magyar nép eredete és az Árpád-kor

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar őstörténet és honfoglalás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. – A magyar törzsszövetség az Etelközben. – A honfoglalás okai és menete. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>finnugor</u>, <u>törzs</u>, <u>fejedelem</u>, <u>kabarovok</u>, <u>vérszerződés</u>, <u>honfoglalás</u>, <u>kettős honfoglalás elmélete</u>, <u>avarok</u>, <u>rovásírás</u>, <u>kalandozások</u>, <u>székelyek</u>, <u>vármegye</u>, <u>egyházmegye</u>, <u>érsekség</u>, <u>tized</u>, <u>nádor</u>, <u>ispán</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása. – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek

	– A kalandozások – a lovas-íjász harcmódor.	kancellária, kettős kereszt, szászok, <u>kunok</u> , <u>tatárok/mongolok</u>	megkülönböztetése.
<i>Az államalapítás</i>	– Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegegyeservezet. – Az egyházszervezés.	<i>Személyek:</i> <u>Álmos</u> , <u>Árpád</u> , az Árpád-ház, <u>Géza, I. (Szent) István</u> , <u>Koppány</u> , <u>Szent Gellért</u> , <u>Szent Imre, I. (Szent) László</u> , <u>Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, Szent Margit</u> .	– A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása. – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése.
<i>A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban</i>	– Szent László, az országépítő. – Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. – A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. – II. András kora: az átalakuló társadalom. – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. – Az Árpádok európai kapcsolatai.	<i>Kronológia:</i> <u>895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás.</u> <i>Topográfia:</i> <u>Etelköz</u> , <u>Vereckei-hágó</u> , <u>Kárpát-medence</u> , <u>Pannónhalma</u> , <u>Esztergom</u> , <u>Székesfehérvár</u> , <u>Buda</u> , <u>Muhi</u> , <u>Erdély</u> , <u>Horvátország</u> .	– A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmódoráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszervezetről.
- Információgyűjtés Szent László kultuszáról a krónikák és néphagyományok tükrében.
- Tabló összeállítása az Árpád-kor legfontosabb kulturális emlékeiből.
- Folyamatábra készítése II. András politikai döntéseinek okairól és következményeiről.
- A 13. századi társadalmi rétegek azonosítása az Aranybulla szövegében.
- Az Árpádok európai dinasztikus kapcsolatainak ábrázolása térképen.
- A magyar igazságszolgáltatás gyakorlatának bemutatása Szent László és Könyves Kálmán törvényeinek elemzésével.

TÉMAKÖR: A középkori Magyar Királyság fénykora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az Anjouk</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. – A visegrádi királytalálkozó. – Az 1351-es törvények. – Nagy Lajos hadjáratai. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>aranyfórint</u>, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszónalunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, <u>kormányzó</u>, <u>szekérvár</u>, <u>végvár</u>, <u>szultán</u>, <u>szpáhi</u>, <u>janicsár</u>, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, <u>zsoldos</u>, Corvina, <u>Szent Korona</u>, Szent Korona-tan, Képes krónika.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. (Anjou) Károly</u>, <u>I. (Nagy) Lajos</u>, <u>Luxemburgi Zsigmond</u>, <u>Hunyadi János</u>, <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése. – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre.
<i>A török fenyegetés árnyékában</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. – Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély. – Hunyadi János, a politikus és hadvezér. – Hunyadi János törökellenes harcai. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1301 az Árpád-ház kihalála</u>, 1308. I. Károly uralkodásának kezdete, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u>, 1351 I. (Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly ellete, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u>, <u>1458–90 Mátyás uralkodása</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése. – A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában. – A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
<i>Hunyadi Mátyás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Mátyás útja a trónig. – A központosított királyi hatalom. – Jövedelmek és kiadások. – Birodalomépítő tervek. – Aktív védelem a török ellen. 		
<i>A magyar középkor kulturális hagyatéka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Honfoglalás kori leletek. – A Szent Korona. – Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. 		

	– Magyar geszták, krónikák és szentek legendái.	<i>Topográfia: <u>Visegrád</u>, <u>Lengyelország</u>, <u>Csehország</u>, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, <u>Nándorfehérvár</u>, <u>Kolozsvár</u>, <u>Kenyérmező</u>, <u>Oszmán Birodalom</u>.</i>	
--	---	---	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása különböző írásos és vizuális források alapján.
- A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)
- Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok és írott források segítségével.
- Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.
- A magyar középkor egy kiemelkedő helyszínének (pl. Pannonhalma, Diósgyőr, Székesfehérvár, Visegrád stb.) meglátogatása és jellemzőinek bemutatása.
- Gyűjtőmunka készítése Mátyás és a budai zsidók kapcsolatáról.

10. évfolyam

Az 9–10. évfolyamon a történelem tantárgy kerettantervben javasolt alapóraszám: 136 óra

Két mélységelvű téma kerettantervben javasolt óraszám: 6–13 óra, összesen 13 óra

Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám: 6+7=13 óra

Az 9–10. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 144 óra

10. évfolyam

Óraszám: 72 óra/év

2 óra/hét

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
A kora újkor	12	12
A török hódoltság kora Magyarországon	10	10
A felvilágosodás kora	7	7+2
Magyarország a 18. században	10	10
Új eszmék és az iparosodás kora	5	5
A reformkor	10	10
A forradalom és szabadságharc	8	8+5=13
Évente két mélységelvű téma*	7	0
Tantervben javasolt óraszám:	69	69
Fennmaradó órakeret (összefoglalás, ismétlés, dolgozat stb.)	3	3
Éves órakeret:	72	72

* A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.

TÉMAKÖR: A kora újkor

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	<ul style="list-style-type: none"> - A portugál és spanyol felfedezések. - A korai gyarmatosítás és következményei. - A világkereskedelem kialakulása. - Az abszolutizmus. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>gyarmat</u>, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, <u>manufaktúra</u>, <u>tőke</u>, <u>tőkés</u>, <u>bérmunkás</u>, <u>kapitalizmus</u>, <u>bank</u>, <u>tőzsde</u>, <u>részvény</u>, örökös jobbság, <u>reformáció</u>, protestáns, <u>evangélikus</u>, <u>református</u>, anglikán, <u>unitárius</u>, <u>vallási türelem</u>, <u>ellenreformáció</u>, <u>katolikus megújulás</u>, <u>jezsuiták</u>, <u>barokk</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken. - Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről. - Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral.
<i>A korai kapitalizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Az árforradalom. - A manufaktúrák. - Bankok és tőzsde. - Az európai munkamegosztás és következményei 		<ul style="list-style-type: none"> - Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése.
<i>Reformáció Európában és Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> - A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). - Luther és Kálvin fellépése. - A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése. - A reformáció eredményei Magyarországon 	<p><i>Személyek:</i> <u>Kolumbusz Kristóf</u>, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, <u>Luther Márton</u>, <u>Kálvin János</u>, <u>Károli Gáspár</u>, <u>Pázmány Péter</u>, Apáczai Csere János, Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. - A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszervezet összehasonlítása. - A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. - Vallás és politika összefonódásának felismerése.
<i>„Hitviták tüzeiben”</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Vallási konfliktusok Európában. - Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar protestáns és katolikus iskolák. – A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon. 	<p>1648 a vesztfáliai békek.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, <u>Párizs/Versailles</u>, <u>Sárospatak</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. – A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.
--	---	--	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A felfedezőutak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Információk gyűjtése a korai gyarmatosítás módszereiről és következményeiről.
- Beszámoló készítése az európai és magyar reformáció kapcsolatáról (pl. peregrináció, kulturális hatások, irányzatok).
- Interjú készítése különböző felekezetek papjaival, lelkészeivel az egyházak szerepvállalásáról és hivatásukról.
- Kiselőadás készítése a reformáció korának valamely jelentős személyiségéről (pl. Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter).

TÉMAKÖR: A török hódoltság kora Magyarország

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az ország három részre szakadása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás. – Az ország három részre szakadása. – A várháborúk és az új végvárrendszer. 	<p><i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés, hajdúsabadság.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. Szulejmán</u>, <u>II. Lajos</u>, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, <u>Dobó István</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken. – A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján.
<i>A két magyar állam</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. 	<p>Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, <u>Bocskai István</u>, <u>Bethlen Gábor</u>, <u>Zrínyi Miklós</u> (a költő és</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A három részre szakadt ország gazdasági lehető-

	– Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora.	hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő. <i>Kronológia:</i> <u>1526 a mohácsi csata</u> , <u>1541 Buda eleste</u> , <u>1552 Eger védelme</u> , 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, <u>1686 Buda visszafoglalása</u> , 1699 karlócai béke. <i>Topográfia:</i> <u>Mohács</u> , <u>Kőszeg</u> , <u>Eger</u> , <u>Szigetvár</u> , <u>Habsburg Birodalom</u> , <u>Erdélyi Fejedelemség</u> , <u>Hódoltság</u> , <u>Magyar Királyság</u> (királyi Magyarország), <u>Pozsony</u> , <u>Gyulafehérvár</u> , <u>Bécs</u> .	ségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. – A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
<i>A török kiűzése és a török kor mérlege</i>	– Magyarország az európai munkamegosztásban. – Háborús béke-évek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása. – A török kiűzése.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A mohácsi csata eseményeinek megvitatása különböző interpretációk alapján.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák készítése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.
- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A Habsburg-magyar konfliktusok okainak és eredményeinek vázlatos összegzése.
- Korabeli beszámolók gyűjtése a török kiűzéséről (pl. Bél Mátyás, Schulhof Izsák).

TÉMAKÖR: A felvilágosodás kora

ÓRASZÁM: 7+2=9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A felvilágosodás</i>	– Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe.	<i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u> , jogegyenlőség,	

	<ul style="list-style-type: none"> – A felvilágosodás államelméletei. – A szabad verseny elmélete. 	<u>hatalmi ágak megosztása, népfelség, társadalmi szerződés, szabad verseny, alkotmány, alkotmányos monarchia, elnök, miniszterelnök, felelős kormány, cenzus, általános választójog, forradalom, diktatúra, jakobinus, Szent Szövetség.</u>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor és a felvilágosodás világképének összehasonlítása.
<i>A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. – Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök. 	<ul style="list-style-type: none"> – A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> – A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése.
<i>A francia forradalom és hatása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. – A jakobinus diktatúra. – Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja. 	<p><i>Személyek:</i> Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u>, Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1689 a Jognyilatkozat, <u>1776 a Függetlenségi nyilatkozat</u>, <u>1789 a francia forradalom</u>, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u>, <u>Amerikai Egyesült Államok</u>, <u>Párizs</u>, <u>Oroszország</u>, <u>Waterloo</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. – A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek és irodalmi idézetek gyűjtése a felvilágosodás világképének bemutatásához.
- Vita a brit és az amerikai államszervezet sajátosságairól.
- Vita rendezése a francia forradalom pozitív és negatív hatásairól.
- Gondolattérkép készítése a francia forradalom okairól.

TÉMAKÖR: Magyarország a 18. században

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Rákóczi-szabadságharc</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország a Habsburg Birodalomban. – A szabadságharc okai és céljai. – A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. – A szatmári béke kompromisszuma. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kuruc</u>, <u>labanc</u>, <u>szabadságharc</u>, <u>trónfosztás</u>, <u>amnesztia</u>, <u>felvilágosult abszolutizmus</u>, <u>kettős vámhatár</u>, <u>úrbéri rendelet</u>, <u>Ratio Educationis</u>, <u>türelmi rendelet</u>, <u>nyelvrendelet</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. – A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével.
<i>Magyarország újránépesülése és újránépesítése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. – A többnyelvű és többvallású ország. – Gazdaság és életmód. 	<p><i>Személyek:</i> <u>II. Rákóczi Ferenc</u>, <u>Mária Terézia</u>, <u>II. József</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc</u>, <u>1711 a szatmári béke</u>, <u>1740–1780 Mária Terézia uralkodása</u>, <u>1780–1790 II. József uralkodása</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország újránépesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével. – A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása.
<i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Pragmatica Sanctio. – A felvilágosult abszolutizmus céljai. – Mária Terézia: együttműködés és reform. – II. József reformpolitikája és kudarca. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Temesvár</u>, <u>Határőrvidék</u>, <u>Poroszország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása.

			<ul style="list-style-type: none"> – II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése. – A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.
--	--	--	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Összefoglaló készítése a szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatáról.
- Képek, térképek, irodalmi szövegek, kuruc nóták gyűjtése a Rákóczi-szabadságharcral kapcsolatban.
- A Rákóczi-szabadságharc nemzetközi kapcsolatainak ábrázolása gondolattérképen.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok nyomon követése térképen.
- Magyarázó ábra készítése a kettős vámhatár működéséről.
- Beszélgetés az állami iskolarendszer létrejöttéről és működéséről a Ratio Educationis részlete alapján.

TÉMAKÖR: Az új eszmék és az iparosodás kora

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Liberalizmus: jog-egyenlőség és alkotmányosság. – Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. – Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása. 	<i>Fogalmak:</i> <u>liberalizmus</u> , <u>nacionalizmus</u> , <u>nemzetállam</u> , <u>konzervativizmus</u> , <u>reform</u> , <u>ipari forradalom</u> , <u>mun-kanélküliség</u> , <u>tömegtermelés</u> , <u>szegregáció</u> .	<ul style="list-style-type: none"> – A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján. – Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése. – Egy ipari nagyváros életkörülmé-

<p><i>Az ipari forradalom hullámai</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. – A közlekedés forradalma. – A második hullám: elektronika és vegyipar. – A gyár és a futószalag. – Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai. 	<p><i>Személyek:</i> <u>James Watt</u>, <u>Thomas Edison</u>, Henry Ford.</p> <p><i>Topográfia:</i> Manchester, New York.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nyeinek jellemzése. – Az ipari forradalmak ökológiai következményeinek azonosítása. – A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.
--	---	---	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.
- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A reformkor

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p><i>A politikai élet szinterei</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A Habsburg Birodalom és Magyarország. – A rendi országgyűlés és a megyerendszer. – A reformkori Pest-Buda. – A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra. 	<p><i>Fogalmak:</i> alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, <u>közteherviselés</u>, <u>jobbágyfelszabadítás</u>, örökváltság.</p> <p><i>Személyek:</i> József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u>, Kölcsey Ferenc, <u>Deák Ferenc</u>, <u>Kossuth Lajos</u>, Ganz Ábrahám.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A jobbágykérdés és megoldási javaslatának értelmezése szövegek és adatok alapján. – A nyelvkérdés és a nemzetné válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelváltása, Löv Lipót)
<p><i>A reformkor fő kérdései</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelvügye és a nemzetné válás. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1830–1848 a reformkor</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A polgári alkotmányosság programjának bemutatása

	<ul style="list-style-type: none"> – A jobbágykérdés: örökváltság, kárpótlás. – A polgári alkotmányosság kérdése. – Széchenyi és Kossuth programja és vitája. 	<p>1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda.</p>	<p>politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Széchenyi és Kossuth társadalmi hátterének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése. – A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. – A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Ábrák készítése a rendi államszervezet működéséről.
- Kiselőadások, prezentációk készítése a reformkor jelentősebb alkotásairól.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformellenzék, a konzervatívok és az udvar álláspontjáról a főbb vitakérdésekben.
- A reformkor legfontosabb kérdéseinek, jellemzőinek azonosítása szépirodalmi művekben és más szöveges forrásokban.

TÉMAKÖR: A forradalom és a szabadságharc

ÓRASZÁM: 8+5=13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

<p><i>A forradalom céljai és eredményei</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai forradalmi hullám és március 15. – Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. – A Batthyány-kormány tevékenysége. 	<p><i>Fogalmak:</i> márciusi ifjak, <u>sajtószabadság</u>, <u>cenzúra</u>, áprilisi törvények, népképviselői <u>országgyűlés</u>, politikai nemzet, <u>nemzetiség</u>, <u>honvédség</u>, Függetlenségi nyilatkozat.</p> <p><i>Személyek:</i> Petőfi Sándor, <u>Batthyány Lajos</u>, <u>Görgei Artúr</u>, <u>Bem József</u>, <u>Klapka György</u>, <u>Ferenc József</u>, Julius Haynau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A reformkori elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása. – A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével.
<p><i>A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Harc a dinasztiaival és a vele szövetségesekkel. – A tavaszi hadjárat. – A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére. – A szabadságharc leverése és a megtorlás. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1848. március 15. a pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Pákozdi</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján. – A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása. – A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során. – A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése. – A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének okairól.
- Kisesszé készítése a forradalom és szabadságharc valamely vitatott kérdéséről.

- A forradalom és szabadságharc eseményeit megörökítő művészeti alkotások (képek, irodalmi szövegek, filmek) gyűjtése és értelmezése.
- Mikrotörténeti kutatás: konfliktusos élethelyzetek és életutak bemutatása a szabadságharc nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevői köréből.

11–12. évfolyam

A tanuló történelmi ismereteinek gyarapodása, információszerzési és forrásfeldolgozási kompetenciájának, valamint gondolkodási és érvelő készségeinek fejlődése lehetővé teszi, hogy a középiskola utolsó évfolyamaira birtokába kerüljön azoknak az általános kompetenciáknak, amelyek hozzájárulnak a társadalmi életben való hatékony tájékozódásához és részvételéhez.

Az utolsó két év az érettségire való felkészülés időszaka. A különböző témakörök, összefüggések, jelenségek összefoglaló áttekintése külön időkeretet igényel – ez a kerettanterv ajánlása szerint 22 óra –, amit a helyi tantervek a vizsgakövetelmények figyelembevételével szabályozhatnak.

Az utolsó két év témakörei a 19. század közepétől a 21. század elejéig terjedő időszakot ölelik fel. Feldolgozásuk során kiemelt szempont, hogy ez az időszak már közvetlen hatást gyakorol a jelen társadalmi, gazdasági és politikai viszonyaira, ezért különösképpen alkalmas a problémaközpontú megközelítésre. Az egyes témakörök, témák a korábbiaknál összetettebb feldolgozásra, komplexebb fejlesztésre adnak lehetőséget.

A középiskolai történelemtanulás inspirációt nyújt arra, hogy a tanuló felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt, valamint hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az iskolából kikerülve hazáját szerető, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és autonóm tagjává váljék.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményt tud formálni a kiegyezésről;
- fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békék tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;
- bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;
- képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;
- tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;

- össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;
- képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;
- bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;
- össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;
- bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;
- bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közkeleti régió helyzetét és jelentőségét;
- ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;
- bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;
- ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a visegrádi együttműködésére;
- ismeri hazája államszervezetét, választási rendszerét.

11. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a történelem tantárgy kerettantervben javasolt alapóraszám: 186 óra

Két mélységelvű téma kerettantervben javasolt óraszám: 12–16 óra, összesen 16 óra

Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám: 10+6=16 óra

A 11–12. évfolyamon a történelem tantárgy helyi tantervben javasolt összes óraszám: 272 óra

11. évfolyam

Óraszám: 144 óra/év
4 óra/hét

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	6	10
A dualizmus kori Magyarország	15	19
A nagy háború	14	16
Az átalakulás évei	13	16
A két világháború között	8	12
A Horthy-korszak	12	15+7
A második világháború	18	21+3
A két világrendszer szembenállása	6	9
Évente két mélységelvű téma*	10	0
Kerettantervben javasolt óraszám:	102	102
Fennmaradó órakeret (összefoglalás, ismétlés, dolgozat stb.)	0	16
Éves órakeret:	102	144

* A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.

TÉMAKÖR: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése**ÓRASZÁM: 10 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A szocializmus és a munkásmozgalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. – A Kommunista kiáltvány. – Szakszervezetek és munkáspártok. – Szociáldemokrácia és kommunizmus. – Keresztényszocializmus. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>polgárháború</u>, polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, <u>szocializmus</u>, <u>szociáldemokrácia</u>, <u>kommunizmus</u>, <u>keresztényszocializmus</u>, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. – A polgári állam feladatköreiből és eredményeinek azonosítása. – A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.
<i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra). – Alkotmányosság és választójog. – Jogegyenlőség és emancipációs törekvések. – A polgári állam kiépítése. 	<p><i>Személyek:</i> Abraham Lincoln, <u>Otto von Bismarck</u>, <u>Karl Marx</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, <u>1871 Németország egyesítése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Németország</u>, <u>Japán</u>.</p>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Egyetemes és magyar történeti példák gyűjtése a polgári állam feladatköreiből és társadalmi hatásairól.
- Táblázat készítése a szociáldemokrácia és a kommunizmus céljainak, módszereinek, lehetőségeinek összevetéséről.
- Vita a szocialista eszméről, és hatásokról a korabeli közéletre.
- Az egységes Olaszország és a Német Császárság kialakulásának, valamint az Egyesült Államok terjeszkedése főbb mozzanatainak követése a térképen.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora

ÓRASZÁM: 19 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiegyezés és okai. – A közös ügyek rendszere. – A magyar állam-szervezet. – A pártrendszer, a választójog és a véderőviták. 	<p><i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, <u>kiegyezés</u>, <u>közös ügyek</u>, közjogi kérdés, hűsvéti cikk, <u>dualizmus</u>, nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsenti, népoktatás, <u>Millennium</u>, asszimiláció, autonómia.</p> <p>Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, <u>1867 a kiegyezés</u>, 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából. – A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése. – A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése. – A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével. – A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével.
<i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai nemzet koncepciója. – A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómatörvények és irredenta mozgalmak. – Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése. – Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon. 		
<i>Az ipari forradalom Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági kiegyezés. – A vasútépítés. – Állami gazdaságpolitika. – Mezőgazdaság és élelmiszeripar. 		<ul style="list-style-type: none"> – A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban.

	– Modernizálódó ipar.	<i>Topográfia: Budapest, Osztrák-Magyar Monarchia, Fiume.</i>	– A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.
<i>Társadalom és életmód a dualizmus korában</i>	– Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. – A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia dualizmus kori kapcsolatáról.
- Folyamatábra, készítése a dualizmus kori pártviszonyokról.
- A dualizmus kori nemzetiségi törekvések és ideológiai hátterük táblázatos összefoglalása.
- A Nemzeti Sírkert felkeresése (a 19. század szereplőihez kapcsolódó sírok, mauzóleumok közös megtekintése).
- A korszakkal kapcsolatos emlékművek, emlékhelyek fölkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Kiselőadás / tabló készítése a dualizmus korának kiemelkedő beruházásairól.
- Programajánló összeállítása egy a millennium korában Budapestre látogató turista számára.
- Tisza István lexikon szócikk készítése kormánypárti, illetve függetlenségi és szociáldemokrata szemszögből.
- Ellenzéki és kormánypárti választási plakát készítése az 1905-ös választásokra.

TÉMAKÖR: A nagy háború

ÓRASZÁM: 16 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az első világháború előzményei</i>	– A gyarmatosítás okai és céljai.		– A gyarmati terjeszkedést, valamint az

	<ul style="list-style-type: none"> – Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. – Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. – Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok. 	<p><i>Fogalmak:</i> villámháború, <u>front</u>, <u>állóháború</u>, <u>hátország</u>, <u>antant</u>, <u>központi hatalmak</u>, hadigazdaság, hadifogság.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.</p>	<p>első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken.
<i>Az első világháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A világháború kitörése. – A hadviselő felek és a frontok. – Oroszország és a központi hatalmak összeomlása. 	<p><i>Kronológia:</i> 1914. június 28. a sarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Brit Birodalom</u>, <u>Szarajevó</u>, <u>Doberdó</u>, <u>Románia</u>, <u>Szerbia</u>, <u>Olaszország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrakon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban.
<i>Az első világháború jellemzői és hatása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állóháború és az anyagcsata. – A hadigazdaság és a háborús propaganda. – A hagyományos világrend felbomlása. – A nők helyzetének megváltozása. 		<ul style="list-style-type: none"> – A front és a hátország körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján. – A háború kimene telének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében.
<i>Magyarország a világháborúban</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyar frontok, nagy csaták. – Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. – Magyar hősök a világháborúban. – A hátország. – A magyar hadifoglyok sorsa. 		<ul style="list-style-type: none"> – A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A háború előzményeinek összesítése, a döntési alternatívák bemutatása saját szerkesztésű ábrán.
- Példák gyűjtése a magyar katonák első világháborús hősi helytállásáról.
- Első világháborút bemutató múzeumok meglátogatása (pl. Hadtörténeti Múzeum, “Új világ született” c. kiállítás).

- A lakóhelyen található első világháborús hősi emlékmű, katonasírok felkeresése, egy-egy hős életének feltárása.
- Képek gyűjtése és elemzése a háború új jellegzetességeiről (fegyverek, intézmények, jelenségek).
- Különböző internetes háborús témájú szövegek, propagandaképek, plakátok, karikatúrák gyűjtése és elemzése.
- Családi történetek, fényképek gyűjtése feldolgozása, bemutatása az első világháborúból.

TÉMAKÖR: Az átalakulás évei

ÓRASZÁM: 16 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). – Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. – Az újraszülető Lengyelország. – Az olasz faszizmus. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>bolsevik</u>, szovjet, örmény népirtás, egypártrendszer, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), <u>tanácsköztársaság</u>, <u>vörösteror</u>, Lenin-fiúk, ellenforradalom, <u>fehér különítményes megtorlások</u>, “vörös térkép,” <u>kisantant</u>, jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.</p> <p><i>Személyek:</i> Kemal Atatürk, <u>Vlagyimir I. Lenin</u>, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun Béla, <u>Horthy Miklós</u>, Apponyi Albert.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1917 a bolsevik hatalomátvétel</u>, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, <u>1920. június 4. a trianoni békediktátum</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. – A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján. – Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével. – A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése. – A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján. – Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. – A trianoni békediktátum okainak feltárása.
<i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. – A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. – Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése. 		
<i>A tanácsköztársaság és az ellenforradalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunista hatalomátvétel. – A proletárdiktatúra és a vörösteror. – Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. – Az ellenforradalom győzelme. 		
<i>A Párizs környéki békek</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi 		

	<p>érdekek gyakorlata.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jóvátétel, hadsereg-korlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régió. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpátalja</u>, <u>Felvidék</u>, <u>Délvidék</u>, <u>Burgenland</u>, <u>Csehszlovákia</u>, <u>Jugoszlávia</u>, <u>Ausztria</u>, trianoni Magyarország.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében. – A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével. – A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. – A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.
<i>A trianoni békediktátum</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar ügy a békekonferencián. – A magyar delegáció érvei. – Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. – Az önrendelkezési elv megsértése – A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. – Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak meghatározó személyiségeiről.
- Példák gyűjtése az 1919-es rendezetlen politikai viszonyok bemutatására (pl. vörösteror, román megszállás, különítmények, Rongyos Gárda).
- Bizonyítékok és adatok gyűjtése az elcsatolt területeknek az ezeréves magyar kultúrában betöltött jelentős szerepéről (pl. történelmi személyiségek, művészek, tudósok, épületek, művészeti alkotások, intézmények).
- Különböző internetes revíziós témájú szövegek, képek, plakátok, dalok gyűjtése és vizsgálata, elemzése.
- A várpalotai Trianon Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A két világháború között

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. – A tervgazdaság és a kollektivizálás. – A terror eszközei és áldozatai. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>totális állam</u>, többpártrendszer, egypártrendszer, <u>személyi kultusz</u>, koncepció per, <u>GULAG</u>, holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák, <u>tervgazdaság</u>, <u>piacgazdaság</u>, New Deal, <u>fasiszmus</u>, <u>nemzetiszocializmus</u>, fajelmélet, <u>antiszemitizmus</u>, Fűherer, SS, Anschluss.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Joszif V. Sztálin</u>, <u>Adolf Hitler</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével.
<i>A Nyugat és a gazdasági világválság</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása. – A munkanélküliség. – Állami beavatkozás a gazdaságba. 	<p><i>Kronológia:</i> 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, <u>1933 a náci hatalomátvétel</u>, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása.
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom. – A totális állam kiépítése. – A terror eszközei. – Terjeszkedés a háború előtt. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Szovjetunió</u>, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével. – A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Visszaemlékezések, források gyűjtése és prezentáció készítése a sztálini terror megnyilvánulásairól (pl. GULAG, holodomor, koncepció per).

- Különböző képi és szöveges források gyűjtése a sztálini diktatúra hétköznapjairól.
- Folyamatábra készítése a világgazdasági válság kirobbanásáról és kezeléséről, a folyamatábra szemléltetése az Amerikai Egyesült Államok példáján.
- Prezentáció készítése a náci terror megnyilvánulásairól (pl. kristályéjszaka, GESTAPO, koncentrációs táborok stb.).
- Statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok gyűjtése és tanulmányozása (pl. a német választások eredményei 1928-1933 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937 között).
- A korszakkal kapcsolatos dokumentum- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

ÓRASZÁM: 15+7=22 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Talpra állás Trianon után</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A király nélküli alkotmányos királyság. – A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában. – A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években. – A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei. 	<p><i>Fogalmak:</i> kormányzó, Egységes Párt, <u>numerus clausus</u>, <u>pengő</u>, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebelsberg Kuno</u>, Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése. – A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval. – A bethleni gazdasági konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.
<i>A 1930-as évek Magyarország</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A válság és hatása. – A belpolitika irányváltásai. – Életmód és társadalom. – A földkérdés. – Tudomány és művészet a két világháború között. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján.

	<ul style="list-style-type: none"> – A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei. 		<ul style="list-style-type: none"> – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés). – A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.
--	--	--	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak kiemelkedő szereplőiről (pl. Horthy, Bethlen, Teleki).
- Kormánypárti és ellenzéki választási plakát készítése egy-egy fontos témakörben.
- A Horthy-korszak gazdasági fejlődéséről tanúskodó képek gyűjtése és bemutatása (pl. Csepeli Szabadkikötő, villamosított vasútvonal stb.).
- Folyamatábra készítése a Horthy-korszak pártviszonyairól, korlátozott parlamentáris rendszeréről.

TÉMAKÖR: A második világháború

ÓRASZÁM: 21+3=24 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A tengelyhatalmak sikerei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. – Nyugat-Európa lerohanása. 	<i>Fogalmak:</i> Molotov–Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u> , <u>szövetségesek</u> , <u>totális háború</u> , kiugrási kísérlet, <u>zsidótörvények</u> , munkaszolgálat, <u>gettó</u> , <u>de</u>	<ul style="list-style-type: none"> – A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján.

	<ul style="list-style-type: none"> – Német támadás a Szovjetunió ellen. – Japán támadás az Egyesült Államok ellen. 	<p>portálás, <u>koncentrációs tábor</u>, haláltábor, népirtás, <u>holokauszt</u>, partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. – A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adat sorok, képi és szöveges források alapján.
<i>A szövetségesek győzelme</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A keleti és a nyugati front. – A csendes-óceáni hadszíntér. 	<p><i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund Veesenmayer, <u>Szálasi Ferenc</u>, Raoul Wallenberg, <u>Salkaházi Sára</u>, Apor Vilmos, Sztchlo Gábor, Richter Gedeon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. – A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Don-kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma). – A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése.
<i>Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A területi revízió lépései. – A fegyveres semlegesség. – A Szovjetunió elleni háború. – A Don-kanyar. – A német megszállás és következményei. 	<p><i>Kronológia:</i> 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, <u>1939–45 a második világháború</u>, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, <u>1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása</u>; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a</p>	
<i>A holokauszt</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. – Koncentrációs és megsemmisítő táborok. – Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. – A magyarországi zsidótörvények. – A magyar holokauszt. – Felelősség és embermentés. 		
<i>A második világháború jellemzői</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per. 	<p>sztálingrádi csata vége, <u>1944. március 19. Magyarország német megszállása</u>, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarország</u>on, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hiroshima ellen.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Sztálingrád</u>, <u>Normandia</u>, Pearl Harbor, <u>Hiroshima</u>, Észak-Erdély, <u>Don-kanyar</u>, Kamenyec Podolszk Árpádvonal, <u>Auschwitz</u>, Újvidék, Drezda, Szolyva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.
<p><i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. – A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. – Megszabadulás és szovjet megszállás. – Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak. – A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás). 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A nagyhatalmak (Németország, Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország) világháború kitörésében játszott szerepének megvitatása.
- Beszámoló készítése az európai és/vagy csendes-óceáni hadszínterek egyik jelentős csatájáról.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- A magyar honvédség háborús részvétele főbb helyszíneinek nyomon követése térképen.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a második világháborúból.

- Híres magyar tudósok, művészek életművének bemutatása, akik származásuk vagy politikai nézeteik miatt emigrációba kényszerültek.
- Kiselőadás készítése a budapesti gettó életéről visszaemlékezések alapján.
- Második világháborús emlékművek, emlékhelyek, sírok felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- A Holokauszt Emlékközpont meglátogatása.
- A felelősség és embermentés kérdéseinek megbeszélése.
- A Malenkij Robot Múzeum meglátogatása.
- Beszámoló készítése a határon túli magyarság körében folytatott etnikai tisztogatásokról források alapján.

TÉMAKÖR: A két világrendszer szembenállása

ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kétpólusú világ kialakulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ENSZ megalapítása. – A párizsi béke. – Kitelepítések és lakosságcserek a háború után. – A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. – A két világrend jellemzői. – A két Németország. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u>, kitelepítés, <u>hidegháború</u>, <u>vasfüggöny</u>, <u>szuperhatalom</u>, <u>Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST)</u>, <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)</u>, <u>Varsói Szerződés</u>, kétpólusú világ, <u>a berlini fal</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása. – Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása. – A nyugati és a keleti blokk gazdasági,
<i>A hidegháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – A szembenállás és enyhülés hullámai. – Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán). 	<u>Kennedy, Mahátma Gandhi, Mao Ce-tung.</u> <i>Kronológia:</i> 1945 az ENSZ létrejötte, <u>1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete</u> , India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.	társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása.
<i>A gyarmatok felszabadulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – India függetlenné válása. – Kommunista fordulat Kínában. – A gyarmatbirodalmak felbomlása. – Izrael megalapítása. 	<i>Topográfia:</i> <u>Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Közel-Kelet, Izrael Észak- és Dél-Korea, Vietnam, Kuba, Afganisztán.</u>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszélgetés a kollektív bűnösség elvéről.
- A kitelepítések irányainak és létszámának grafikus ábrázolása.
- Információk gyűjtése a főbb hidegháborús konfliktusokról (Korea, Suez, Kuba, Vietnam).
- Beszámoló készítése a Mao Ce-tung-i diktatúra jellemzőiről (pl. „nagy ugrás”, kulturális forradalom).
- Képek, idézetek gyűjtése Mahátma Gandhi életútjáról.

12. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a történelem tantárgy kerettantervben javasolt alapóraszám: 186 óra

Két mélységelvű téma kerettantervben javasolt óraszám: 12–16 óra, összesen 16 óra

Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám: 10+6=16 óra

A 11–12. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 272 óra

12. évfolyam

Óraszám: 128 óra/év

4 óra/hét

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
Háborútól forradalomig	10	12
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	7	10
A kádári diktatúra	7	10+4=14
A kétpólusú világ és felbomlása	8	10
A rendszerváltoztatás folyamata	8	10
A világ a 21. században	6	9+2=11
Magyarország a 21. században	10	12
A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	6	8
Ismétlés, felkészülés az érettségire	22	25
Évente két mélységelvű téma*	6	0
Kerettantervben javasolt óraszám:	90	90
Fennmaradó órakeret (összefoglalás, ismétlés, dolgozat stb.)	6	8+8=16
Éves órakeret:	96	128

* A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.

TÉMAKÖR: Háborútól forradalomig

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átmenet évei Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. – A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. – A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947. 	<p><i>Fogalmak:</i> népbíróság, háborús bűnös, földosztás, <u>államosítás</u>, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u>, tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása. – A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva.
<i>A szovjetizálás Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egypárti diktatúra kiépítése. – Államosítás és kollektivizálás. – Konceptációs perek, egyházüldözés. – A keleti blokk. 	<p><i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, <u>Kovács Béla</u>, <u>Mindszenty József</u>, <u>Rákosi Mátyás</u>, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát.
<i>A Rákosi-diktatúra</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az erőltetett iparosítás. – A pártállam. – A terror. – A diktatúra hatása a mindennapi életre. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1945 szovjet megszállás</u>, <u>választás Magyarországon</u>, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u>, 1949 kommunista alkotmány.</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. – A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Választási plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A kékcédulás választások feldolgozása adatsorok és a választási törvény értelmezésével.
- Beszélgetés az átmeneti időszak demokratikus jellegéről.
- Internetes gyűjtés a Rákosi-időszak vicceiből és karikatúráiból – a mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a Rákosi időszakból.
- Egy kiemelkedő koncepció per (pl. Mindszenty-per) feldolgozása.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.
- Tanulmányi kirándulás a Recski Nemzeti Emlékparkba.
- Beszámoló készítése a diktatúra prominens szereplőiről, felelőseiről (pl. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Péter Gábor, Rajk László).
- Kommunista propaganda plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Beszámoló készítése a korabeli magyar sporteredményekről.

TÉMAKÖR: Az 1956-os forradalom és szabadságharc

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A forradalom</i>	<ul style="list-style-type: none">– A forradalom okai és közvetlen előzményei.– A forradalom céljai.– Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23.– A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).	<p><i>Fogalmak:</i> <u>MEFESZ</u>, <u>pesti srácok</u>, <u>Molotov-koktél</u>, munkástanács, sortüzek.</p> <p><i>Személyek:</i> Gerő Ernő, Maléter Pál, <u>Nagy Imre</u>, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1956. október 23. a forradalom kitörése</u>, 1956. október 25. a Kossuth téri</p>	<ul style="list-style-type: none">– Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása.– 1956 szimbólumainak értelmezése.– Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása.
<i>A nemzet szabadságharca</i>	<ul style="list-style-type: none">– Szabadságharc a fővárosban és vidéken.		

	<ul style="list-style-type: none"> – A fegyveres ellenállás hősei. – Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. – A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban. – Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése. 	<p>sortűz, <u>1956. november 4. a szovjet támadás.</u></p> <p><i>Topográfia:</i> Kossuth tér és <u>Corvin köz</u> (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u>, Salgótarján.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom és szabadságharc értékelése.
--	--	--	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Korabeli dokumentumok elemzése.
- A forradalommal és szabadságharccal kapcsolatos archív- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Az 1956-os forradalom külpolitikai hátterének vizsgálata.
- Információk gyűjtése a forradalom és szabadságharc kiemelkedő hőseiről és mártírjairól.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A kádári diktatúra

ÓRASZÁM: 10+4=14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek
<i>A pártállami diktatúra és működése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlások időszak, formái és áldozatai. – A pártállam és szervezetei. – Az erőszakos tétesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. – Hamis társadalmi béke – a kádári alku. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP)</u>, <u>munkásörség</u>, <u>Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ)</u>, <u>úttörő</u>, <u>termelőszövetkezet</u>, <u>háztáji</u>, III/III. <u>ügyosztály</u>, <u>tervgazdaság</u>, <u>új gazdasági mechanizmus</u>, <u>hiány</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata. – A „kádári alku” fogalmának értelmezése. – Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában.

	– Az elnyomás változó formái.	gazdaság, maszek, <u>gulyáskommunizmus</u> , „három T”.	– A tévesztés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával.
<i>Gazdaság, társadalom, életmód</i>	– A tervgazdaság és a KGST. – A gazdasági reform és a második gazdaság. – A „gulyáskommunizmus”. – Népesedési folyamatok. – Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság.	<i>Kronológia: 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.</i>	– A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. – A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Információk gyűjtése a kultúrpolitika jellemzőiről, módszereiről.
- Internetes gyűjtés a kádári időszak vicceiből. A mögöttük kirajzolódó korpék értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása a kádári diktatúra időszakából.

TÉMAKÖR: A kétpólusú világ és felbomlása

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Nyugat a 20. század második felében</i>	– A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. – Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. – Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra.	<i>Fogalmak: jóléti állam, prágai tavasz, Szolidaritás.</i> <i>Személyek: Nicolae Ceaușescu, Mihail Sz. Gorbacsov, Lech</i>	– A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. – A társadalom, a demográfia és az élet-

<p><i>A szocializmus válsága és megrendülése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra. – A kis hidegháború. – A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése. – Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban. 	<p>Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u>, <u>Ronald Reagan</u>, Helmuth Kohl.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p>	<p>mód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. – A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása.
<p><i>A kétpólusú világ megszűnése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. – A Szovjetunió felbomlása. – A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. – Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u>, <u>Ukrajna</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A délszláv háború okainak feltárása. – A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Esszé készítése Mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán címmel.
- Tények és képek gyűjtése 1968 eseményeiből a nyugati és keleti tömbből. Párhuzamosságok keresése.

TÉMAKÖR: A rendszerváltoztatás folyamata

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p><i>A Kádár-rendszer végnapjai</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az adósságválság kialakulása és következményei. 	<p><i>Fogalmak:</i> adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szocializmus válságának elemzése (külső és

	<ul style="list-style-type: none"> – Az állampárt váltsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. – Az ellenzék megszerveződése – Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás. – A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása. 	<p>(MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, <u>rendszer</u><u>vált</u><u>o</u><u>t</u><u>a</u><u>t</u><u>a</u><u>s</u>, <u>visegrádi együttműködés</u>, <u>privatizáció</u>, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</p> <p><i>Személyek:</i> Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u>, <u>Antall József</u>, <u>Göncz Árpád</u>, <u>Orbán Viktor</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszer</p>	<p>belső tényezők fel</p> <p>tárása) Magyarországon.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi rendszerváltatás főbb állomásainak felidézése. – A gazdasági rendszer
<i>A rendszerváltatás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az új pártok – különböző ideológiák. – Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. – Az Antall-kormány megalakulása. – A rendszerváltatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás). 	<p>1990 az első szabad választások, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági rendszer – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. – A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.
<i>A piacgazdaság kiépítése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A privatizáció – vesztesek és nyertesek. – A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. – A külkereskedelem átalakulása. – Gazdasági szerkezetváltás. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A rendszerváltó pártok plakátjainak és jelszavainak elemzése.
- Kronológia készítése a rendszerváltatás legfontosabb történéseiről.
- Magyarország államberendezkedésének nyomon kísérése a 20. század folyamán.
- Interjú készítése egy családtaggal, ismerőssel a rendszerváltatás időszakáról.

TÉMAKÖR: A világ a 21. században

ÓRASZÁM: 9+2=11 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átalakuló világ</i>	<ul style="list-style-type: none">– A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei.– A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína.– Óriásvállalatok a globális térben.	<i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u> , <u>multikulturalizmus</u> , <u>párhuzamos társadalom</u> , <u>népességrobbanás</u> , <u>iszlamizmus</u> , <u>terrorizmus</u> , <u>globalizáció</u> .	<ul style="list-style-type: none">– A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben.– A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján.– A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése.– A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése.– A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése.– A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében).

			– Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).
<i>A globális világ</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai változások, népmozgások. – Az iszlamizmus térhódítása. – A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. – Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. – Globalizáció és kultúra. – A hagyományos és új identitások – értékek és értékvesztés. – Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita a globalizáció előnyeiről és hátrányairól.
- A globalizációval kapcsolatos napi hírek gyűjtése és elemzése.

TÉMAKÖR: Magyarország a 21. században

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A demokrácia működése Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Alaptörvény. – A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. 	<i>Fogalmak:</i> közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció</u> , <u>euró</u> , <u>Európai Unió</u> , Európai Tanács, Európai Unió	– Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése.

	<ul style="list-style-type: none"> – A választási rendszer. 	Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján.
<i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. – Magyarország a NATO-ban. – Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek. 	<p><i>Személyek:</i> Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése.
<i>Magyarország és az Európai Unió</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. – Az Európai Unió főbb szervei és működésük. – Magyarország csatlakozásának folyamata. – Az együttműködés eredményei és nehézségei. – Nemzetek Európája vagy föderatív Európa? 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</u></p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Brüsszel.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. – Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A magyar alkotmányozás, alkotmányjellegű törvények (pl. Aranybulla, Tripartitum / Corpus Juris Hungarici, Pragmatica Sanctio, áprilisi törvények) nyomon követése különböző nyomtatott és internetes források segítségével.
- Vita az Európai Unió szerepéről életünkben.

TÉMAKÖR: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században

ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

<p><i>A határon túli magyarok</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. – Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kitelepítés</u>, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Esterházy János</u>, <u>Márton Áron</u>, Tőkés László.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1944–1945 magyarellenességek</u>, 1990 fekete március.</p> <p><i>Topográfia:</i> Csúrog, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, Székelyföld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. – A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján. – A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.
<p><i>A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. – A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Népszámlálási adatok, statisztikai adatsorok segítségével a határon túli magyarság létszámadatainak a nyomon követése 1920-tól a közelmúltig, következtetések levonása az adatokból.
- Információk gyűjtése a magyar kisebbségek önszerveződésének, érdekvédelmének intézményeiről a 21. században.